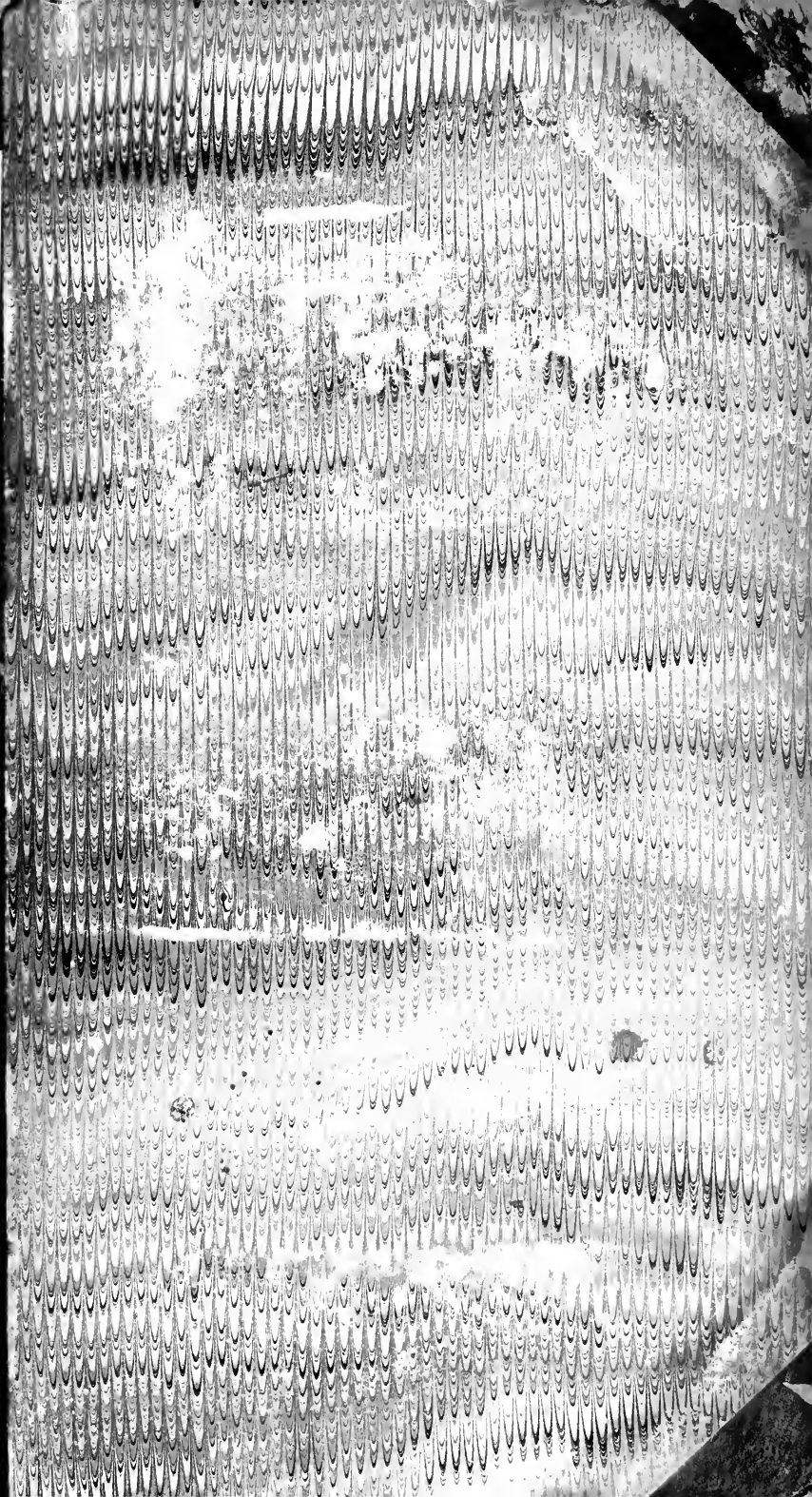

AA0004048427

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

REESE LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA.

Revised

PA

6105

V24

v.66 Valpy -

Delphin classics.

Southern Branch
of the

University of California
Los Angeles

Form L 1

PA

6105

V24

V.66

Form L-9-15m-8,'26

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

D. JUNII JUVENALIS

OPERA OMNIA.

VOL. III.

D. JUNII JUVENALIS

OPERA OMNIA

EX EDITIONE G. A. RUPERTI

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

ET

VETERIS SCHOLIASTÆ

RECENSU EDITIONUM ET CODICUM

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO

ACCURATE RECENSITA.

77 38

VOLUMEN TERTIUM.

F

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1820.

50743

Decrescere] Imminui.—*Non, &c.*] Id est, velut institor, qui hibernas tegetes solet vendere: ille primo magnam requirit mercedem, postmodum a prius indicto pretio aliquid decedere patitur. *Lubin.*

221 *Institor hibernæ tegetis, niveique cadurci*] Hic pro vili merce tam cadureum, quam tegetes ponitur. Cadureum vestis stragula, sive lodix ad frigus arcendum, deusa scilicet et villosa. *Idem* Interpretes ad illud supra: 'Magnaque debetur violato pœna cadurco.' Cadureum membrum quo fœminæ sunt explicat, vel membri velamen, vel institam, qua lecti intenduntur. Sed non aliud cadurca fuere, quam lodices et stragula, et culcitræ ex lino Cadurcensi, quæ apud Juvenalem pro lecto sumuntur. Nam cum in sacris Isidis per novem dies fœminæ seclarent, si per eos dies mariti matrimonii jus usurparent, a sacerdotibus petenda erat concubitus venia, magnaque pœna debebatur violato lecto, sive cadurco. *Ferrarius.*—*Hibernæ*] Aptæ ad pellendum frigus, et aërem hibernum.—*Nivei, &c.*] Stramentum intelligit. Cadureum enim Romani vocabant stramentum, quod ex lino Cadurcico fieret. *Submas.*—*Institor, &c.*] Negotiator, qui pro qualitate temporis mercem suam distrahit. Sic Terentius, *Scisti uti foro.*—*Niveique, &c.*] Cadureum quidam cucullum dicunt candidum, propter hiemes et nives comparatum, alii tabernaculum, aut tentorium * dixerunt esse, * quibus merces suas protegere consueverunt. Hibernæ autem tegetis, est ædificii frigidi. *Virg.* 'Qualis ob hibernam Lyciam.' *Vet. Sch.*

222 *Dummodo, &c.*] Id est, dummodo non in universum frustra laboraris, et aliquid mercedis saltem tibi relinquatur pro infinitis tuis laboribus, quod sæpe ad mediam usque noctem sederis, et illa meditatus sis, quæ doceres tuos discipulos. *Lubin.*

223 *Sedisti*] Sedebant, inquit *Grandelph. et Var. Clas.*

gæus, doctores discipulis stantibus: Sed miror viri doctissimi vagum ingenium, qui tam sæpe intempestiva dicit. Hic certe sermo est de studentibus, non doctentibus.—*Qua, &c.*] Id est, qua media nocte nemo faber ferrarius, nemo carptor vel carminator lanarum sedebat, et opus faciebat. *Idem.*

224 *Qui, &c.*] Carminaturus. Qui lanam carminat, id est, carmine trahit, et attenuat. *Idem.* *Obliquum* illud ferrum dicitur *Carmen.*—*Qui docet obliquum*] Aut, lanarius, *κτενιστής.* *Vet. Sch.*

225 *Totidem, &c.*] Lampadas olei fœtidi, et male olentis, quas pueri pauperum noctu adferebant.—*Offecisse*] Ingratus enim lucernarum odor. *Lubin.* Quod pro maximo fastidio sumit.—*Offecisse, &c.*] Cum quibus nocte veniunt ad Grammaticos, ut lectiones accipiant. *Vet. Sch.*

226 *Quod, &c.*] Ante te dictata recitantes, et lectiones audientes.—*Cum, &c.*] Id est, cum liber Horatii Flacci, in quo discunt pueri, ex fumo lucernæ decolor, turpis, et niger esset assidua pueri contrectatione. *Lubin.*

227 *Et hæreret*] Id est, cum nigro et misere contaminato libro, in quo Poëma Virgiliti inscriptum, crassa fuligo et vapor male olentis lucernæ adhæreret. *Idem.*—*Flaccus, &c.*] Codex Horatii et Virgiliti, in quibus legabant. quia et Horatius et Virgilius nigri coloris dicuntur fuisse. Ideo diasyrcticè dixit detrahendo. *Vet. Sch.*

228 *Rara*] Licet immensi labores sint, et merces pro illis perexigua, raro tamen illa præceptoribus obtingit sine interventu litis, aut judicatione et coactione Tribuni, qui parentes cogat, et accusatos compellat solvere. *Lubin.* Quum velit ostendere Poëta magistrum minimam referre pro diducto mercedem, canque non sine iudicis cognitione adipisci, non Senatorem, non Equitem, sed Tribunalium ærarium nominat, utpote qui de minimis rebus cognosceret. Dices au-

tem debuisset nominare Ducenarium : nam cum Senatores de maximis causis judicabant, Equites de mediis, Tribuni de minoribus, Ducenariis incumberebat cura minimorum. Sed scias sublato esse hos Ducenarios. Nec putes ærarios dictos, quod exigerent pecunias ærarii publici, quod munus quæstorum fuit, sed quod minores causas præsertim ærarias, sive mavis pecuniarias, cognoscerent. *Grang.* Ergo quoque de Tribuno plebis non intelligendum, nam is æris non habebat cognitionem.

229 *Sed, &c.*] Licet cives Romani præceptoribus exignam mercedem, et quidem coacti solvant, tamen et præceptoribus sævissimas leges, observatu perdifficiles, imponunt. Imprimis ut sint doctissimi, et summa diligentia et solertia liberos suos in literis ac moribus erudiant. *Lubin.*—*Sed vos*] Raræ sine lite magistris redduntur merces. sed enim vos o Tribuni, duras condiciones magistris imponite, ut et sine vitio loquantur, et omnes historias et Poëtias teneant, et ut quacumque sint hora etiam de rebus exiguis et impossibilibus statim respondeant. *Vet. Sch.*

230 *Ut præceptor*] Ut præceptor omnium verborum et phrasium exactam cognitionem habeat, et sine vitio exactissime loquatur.—*Constet*] Id est, intelligatur, explorata sit. *Lubin.*

231 *Legat, &c.*] Fabulas Poëticas et historias. Hæc de filio possumus intelligere.—*Auctores, &c.*] Exactissime sciat, quid in quoque auctore contineatur. *Idem.*

232 *Tanquam, &c.*] Proverbium satis tritum.—*Ut forte, &c.*] Quocumque loco et tempore filius ad omnia exacte possit respondere. *Idem.*

233 *Dum, &c.*] Omni loco et tempore. Exempli gratia, dum pater in itinere est, et Phœbi calida balnea petit. In thermis proprie sudabatur, in balneis lavabatur. *Idem.*—*Aut, &c.*] Privata balneæ, quæ Dafnes appellantur. *Vet. Sch.*

234 *Nutricem, &c.*] Hujusmodi, quæ, ut Seneca ait, *scire nec juvat, nec prodest*, Grammatici, et Critici diligentissime solent inquirere. Hujusmodi quæstionibus Grammaticos vexare solebat Tib. Nero. Sueton. vide et Agell. xiv. 6. et Senec. Epist. 88. *Farnab.*—*Nomen, &c.*] Hanc dicunt vocatam esse Casperiam, de cujus patria nihil constat. *Idem.*—*Nutricem Anchisæ*] Tisiphone. *Vet. Sch.*

235 *Quot, &c.*] Acestes Trojanus, rex Siciliae. Sunt autem tales quæstiones nugaces et frivola. *Farnab.*

236 *Quot, &c.*] Id est, quot vini cados vel urnas, Siciliae ille rex Acestes Æneæ sociis Phrygiis ex Troja profugis donavit. *Idem.*

237 *Exigite, &c.*] I. e. Requiratis et poscat hoc ab illo magistro. Tria fuerunt requisita, ut linguam puro sermone, ut mentem variarum rerum cognitione, ut denique animum virtute, pudicitia, et honestis moribus imbuat.—*Ceu, &c.*] Id est, formet. Est Metaphora a cera, quam digitis ducendo in quamque formam effingimus. *Lubin.*

238 *Ut si, &c.*] Quæ in omnes formas fingi potest.—*Exigite, &c.*] Ut præceptor illum cætum suum scholasticum paterno amoris adfectu prosequatur, et a malo deterreat. *Idem.*

239 *Ne turpia, &c.*] Intelligit turpem illam Sodomiticam libidinem, qua pueri alternis vicibus sese corrumpebant. *Idem.*

240 *Non est, &c.*] Quod Sat. vi. inquit, cum ait: 'præputia ducit.' Id est, tot pueros exacte observare, ne scelera perpetrent, difficillimum est. *Idem.*—*Ne faciant, &c.*] Ne se corrumpeant. *Vet. Sch.*

241 *Oculosque, &c.*] In fine libidinis, vel post perpetratam libidinem molli ter natantes: et ut quidam legunt *patrantes*. *Lubin.* sic Apul. 'Oculos uros et tremulos, ac prona libidine marcidos, jam jamque semiadapertulos.'—*Observare manus*] Ne præputia ducant. *Vet. Sch.*

. 242 *Hæc, &c.*] Id est, has *leges* serva, inquit civis Romanus, filium suum præceptori commendans.—*Et cum, &c.*] Hæc verba sunt auctoris nostri, quibus non sine acri Sarcasmo miserum Grammaticum irridet, et Romanis civibus Enclionibus sordes suas exprobrat. Quasi dicat, eum omnia laboriosissima et difficillima egeris, finito anno exiguam mercedem interventu litis accipe. *Lubin.*—*Sed cum*] Vel *Et cum se verterit annus*] I. e. Eo anno finito: nam, ut ait Vitruvius, cum Sol redit ad signum in Zodiaco, ubi cœpit, perficit spatium ventis anni. Finiebatur a. annus mense Martio, cum Sol ad Arietem rediisset, eoque mense mercedem et minerval exsolvebant magistro.—*Et, &c.*] Hæc exposcunt a magistris, et post omnia in annum nnum solidum accipient. *Vet. Sch.*

243 *Accipe, &c.*] Mercedem, quam populus tanquam arbiter tibi a Tribuno dari postulat, tanquam victori, ut qui patrem in judicio viceris, id est, mercedem minimam accipe, quan-

tula certaturis offerebatur. Erat autem stata merces Scenicorum quinque aurei. *Lubin.* Farnabius non inepte interpretari posse credit de auro, quod gladiatoribus in amphitheatro, aut aurigis victoribus, vel ipsis equis postulari moris erat a pop. in Circo, quasi dicat, Annua Grammatici merces non excedit summam auri, quod datur aurigæ pro unius horæ opera. vide *Martial. l. x. Epig. 74.* Non de rogatione populi, aut scito plebis, intelligi arbitramur; sed vetustum potius morem præsignari, qui apud Romanos in saceris certaminibus inolevit frequens. Post emensum ergo annum, et edocendis pueris labores impensos, *Accipe*, Poëta inquit, *mercedem*, qualem victori in ludis populus postulare solet: ac si dicat, vilem assem, et nimis tenuem mercedem, qualis est stips exigua, quæ a populo in ludis postulatur, cum ære collato victor a plebe donatur, consequeris. *Alex. ab Alexandro.*—*Victori populus*] Ut in theatro soleant petere quinque aureos. Nam non licebat amplius dare. *Vet. Sch.*

S A T I R A VIII.

1 *Stemmata, &c.*] Hæc ergo Satyra scripta est in Ponticum, et alios nobiles Romulidas, qui nobilitate majorum suorum confisi intumescabant, eum ipsi contra vecordes et ignavi, nihil vera nobilitate dignum agerent. *Stemma* Latine proprie sertum dicitur. Inde usurpatum pro status majorum coronatis. Dicuntur et *stemmata* lineæ vel ramusculi, quibus genealogiæ et gradus cognationum delineantur et discernuntur, quibus notatur, quis pater, avus, proavus, abavus, atavus, tritavus, &c. fuerit. Persius: 'Stemmata quod Thusco ramum millesime ducas.' Est enim hic sensus: Quid

facit, prodest, vel confert ordo generis, vel genealogiæ gradus ad veram nobilitatem? Quasi dicat, nihil.—*Longo, &c.*] Antiqua, longa, et prolixa majorum serie a vetusta antiquitate per multa secula deducta. *Plin. ii. 33. Lubin.*—*Sanguis* ergo pro genere et stemmate. *Longus*, cui multi sunt nobilitatis gradus. *Altum* dixit *Virg.* 'Genus alto a sanguine Divum.' Aliquando *priscum*.—*Stemmata*] *Stemma* est generis ordo, ut gradus. *Vet. Sch.*

2 *Censeri*] Recenseri, judicari, numerari. Hinc Censores dicuntur.—*Pictosque, &c.*] In foribus, vestibulis,

atriis ædificiorum. Habebant autem imagines majorum pictas, vel sculptas ex marmore lapide, vel ære, vel ex cera expressas. *Lubin.* Signanter *vultus*; non enim totius corporis, sed oris, et usque ad pectus imagines.

3 *Et stantes, &c.*] Æmilianorum statuas triumphales. De statu et curribus triumphalibus vide Plin. l. xxxiv. Erant enim diversæ statuarum species, Colossæ, Curules, Equestres, Pedestres.—[*Æmilianos*] Majores tuos, qui triumpharunt. Intellige Scipionem Æmilianum, qui Carthaginem et Numantiam delevit. *Idem.*

4 *Curios*] Id est, vetustate exesas statuas Curiorum, jamque dimidia parte dirutas et mutilatas. De Curii dictum initio Satyræ 11. *Idem.*—[*Humerosque minorem*] Alii *nasumque minorem Corvini.*

5 *Et Galban*] Intelligit Sergium Sulpitium Galbam, qui Neroni successit, et ab Othone occisus est, qui a Jove genus suum deducebat. Vel potius aliquem ex majoribus ejus. Cujus antiquissimam statuum aure ac naso carere ait. *Idem.*—[*Nasoque, &c.*] Vetustate picturæ ita effectum: aut quia breviorum nasum habuit. *Vet. Sch.*

6 *Quis, &c.*] Quæ est utilitas, aut quid prodest aliquem magna et capaci tabula genealogica, in qua genus et familia notantur, ad jactantiam ostentare Corvini et fumosas majorum imagines. Vel quid tibi tu (immemor virtutis majorum, cujus tibi hæc monumenta legenti memoria erat subjienda) jactas genus tuum et familiam ampla tabula Genealogica descriptam, et veteres jam fumo situque oblitatas imagines majorum tuorum, quorum alii Dictatores, alii Magistri equitum fuerunt. *Farnab. Lubin.*—[*Tabula, &c.*] Imagine perpetua. *Vet. Sch.*

7 *Et posthac*] Id est, post illum Corvini, longa serie, longis ramis vel virgis arbore illa consanguinitatis deducere ac derivare. Hic versus in

quibusdam Codicibus non invenitur.—[*Multa, &c.*] Intelligit ramos et virgas ex stirpe discurrentes in stemmate. Alii liectores intelligunt, qui multos virgarum fascies præferebant, Dictatori 24. Consuli 12. Magistro equitum 6. *Lubin.* Vel insipienti euidam curioso delineationem hanc sui generis in tabula factam, iterum et sæpius virgula quadam vel bacillo tangendo ostentare et significare.—[*Multa, &c.*] Multis fascibus, dignitate. *Vet. Sch.*

8 *Famosos*] Id est, fumo longa vetustate tinctos et denigratos. Porro magistri equitum summum jus in equites habebant, ut Dictatores summum jus in populum. *Crucius c. 5. Brodæus Miscell. 1. 13.* Nobiles et illustres. Quidam *Famosos* legunt, et *Famosus* non infamem semper significat, et in malam partem rapitur, sed sæpe in bonam.

9 *Si coram, &c.*] Id est, si male vivitur a Lepidis, qui filii pessimi orinudi ab optimis majoribus, qualis fuit Æmilius Lepidus.—[*Coram*] Emphaticæ. Quasi dicat: nihil prodest præterita majorum egregie facta, et nobilitatem jactare illis minoribus vel posteris, qui *coram* in præsentia flagitiose vivunt, et vitii obruti sunt. Vel *coram* imaginibus clariss. majorum, quales fuerunt Æmilius Lepidus et Scipio Æmilianus.—[*Effigies, &c.*] Id est, quid tibi prosunt, vel ad quid valent tot imagines majorum tuorum, qui bellatores fortissimi fuerunt, si minores posteris, imbelles et ignavi, per totam noctem degeneres a virtute majorum, alea ludunt. *Lubin.*—[*Alca pernox*] Ita dictum, ut vigiles fenestras.—[*Si, &c.*] Ante imagines Lepidorum. *Vet. Sch.*

10 *Alca, &c.*] Per totam noctem si luditur. Virgilius. 'Dura jacet pernox instato,' &c. *Lubin.*

11 *Ante, &c.*] Id est, ante statuas Scipionis avi, vel proavi tui viri continentissimi, qui deletæ Numantiæ

solum titulum in triumphum tulit, nullo cive Numantino invento, qui catenatus in triumphum duceretur.—*Numantinos*] Scipio Æmilianus, ut supra dictum, Carthaginem et Numantiam delevit, inde dictus est Numantinus et Africanus. *Lubin.*—*Ortu, &c.*] Mane summo, paulo ante Solis ortum cum Lucifer oritur. Veneris est stella, et quoties Solem sequitur Hesperus, Vesperugo, sive Vesper dicitur; cum Solem antecedit, et antelucano tempore conspicitur, Phosphorus, vel Lucifer appellatur. *Idem.* Si, inquit, helluo et aleator pernox et intempestivus sub tempus matutinum dormire incipis, quo tempore majores tui signa et castra et exercitum movere, alio profecturi, vel locum commodiorem capturi, et ex uno loco in alium ductare solebant, et res præclaras gerere. Alexæ a. nomen omnem fortunæ lusum complectitur, non tantum talorum, aut tesserarum ex pyxide, fritillo, sen phimo.

13 *Cur, &c.*] Cnr Fabius ille degener ex nobili illa Fabiorum familia natus, honoribus majorum suorum delectetur et gloriatur, et Allobrogibus a Fabio maximo devictis, et magna ara Herenlis, quæ sola Fabiæ genti hæreditaria erat, gaudeat; si ille sit mollis, vanus et ignavus? *Turneb.* XII. 9. Val. Max. III. 5. Senec. de Benef. IV. 30. Fabius ille Persicus homo fuit, prostituti corporis, et infamis ore.—*Allobrogicis*] Id est, titulis et honoribus, et appellationibus majorum suorum de devictis Gallis et Allobrogibus.—*Magna ara*] Per hanc intelligit aram Herenlis in foro boario constitutam, vel juxta circum Flaminium, ex quo Hercule Fabiorum familia. *Lubin.* *Magnam* dicit pro *maximam*, ratione carminis.—*Cur Allobrogicis*] Gallicis possessionibus, aut titulis victoriarum, aut ædibus. *Vet. Sch.*

14 *Lare*] Id est, in domo et familia Herenlis.—*Si, &c.*] Majorum suo-

rum gloriam sibi usurpare non potest, qui est cupidus, avarus, vanus et mendax, qui denique maxime effeminnatus, et magis mollis, quam ovis. *Lubin.*—*Natus, &c.*] Magna ara ad Herenlem dicitur Romæ, juxta Circum Flaminium. Fabius ex genere Herenlis. *Vet. Sch.*

15 *Euganea*] Altina vel Patavina, vel, ut alii, Tarentina, et Veneta. His autem ovibus nihil erat mollius, et lanæ valde laudabantur. *Plinius* IV. 20.—*Et, &c.*] Tarentina, Calabria, aut Veneta. *Vet. Sch.*

16 *Si, &c.*] Id est, si Fabius ille Persicus libidinosus et pathiens, lumbos suos Catinensi pumice atterit, lævigat, politique in amatorum suorum gratiam, et hac infanda libidine avos suos, ob scelus nepotis sui merito lugentes et squalidos, tradit et dedecorat, et deridendos præbet.—*Tenerum*] Mollem et libidinosum lumbum attritum habens. *Lubin.* *Lumbum* posuit pro podice, quem ut teneri et veluti mulieres viderentur, depilem, glabrumque sibi reddebant. *Britannicus.*—*Catinensi*] Ætnæo pumice, vel cavernoso lapide, qualem Ætna sæpe evomit. *Plinius* I. XXXVII. Hinc Catinenses dicti homines molles, qui se pumice lævos et glabros reddebant, a Catina urbe Siciliae. *Turneb.* VII. 20.—*Catinensi pumice*] Catina opidum Siciliae, usque ad probra dissolutum notatur, ut et Bibaculus, ‘Osce senex, Catinæque puer, *Cumana meritrix.’ *Vet. Sch.*

17 *Squalentes*] Pilis horridos. *μη δρωπακίζομένους.* Vel statuas situ et fuligine sordidatas, et squalidas.—*Traducit*] Deducorat, et irridendos præbet. *θεατρίζει.* Polyb. *παραδειγματίζει.* Metaph. a noxiis per forum traductis, appensis collo titulis et inscriptionibus criminum. *Farnab.*—*Entorque, &c.*] Cum venena misceat, et alios interimat, et suam familiam et gentem, quam suo scelere miseram, et infamem reddidit, funestet. *Lub-*

bin.—*Traducit avos*] Dedecorat parentes suos.—*Emtorque veneni*] Ἐπὶ κοινῶν. *Vet. Sch.*

18 *Frangenda, &c.*] Id est, qui ob veneficia dignus, cujus statua inter majorum statuas posita demoliatur. Moris erat Romæ, ut si quis turpi et immani crimine damnatus esset, damnaretur, et frangeretur ejus etiam statua, nec in exequiis ferretur.—*Miseram, &c.*] Ob tantam maculam, et quod tam vitiosos pepererit nepotes.—*Funcstat*] Inquinat, et contaminat. *Lubin.*

19 *Tota licet*] Id est, licet universa atria vel vestibula ædificiorum plena sint veterum et majorum imaginibus cereis, tamen illud nihil ad veram nobilitatem conducit, quæ est sola et unica virtus.—*Vetres ceræ*] Id est, imagines majorum, e cera expressæ, quæ in atriis disponebantur. *Martial.* ‘Atriaque inmodicis artat imaginibus.’ *Idem.*

21 *Paulus, &c.*] Quasi dicat: Non majorum tuorum statuas in atriis tuis, sed illorum mores honestos in tua vita ostende. Si vis nobilis esse, imitare vitam et mores Parentum tuorum, sis similis ipsis vita et moribus. Porro de Paulo Emilio dictum superius.—*Cossus*] Vir optimus bellicosus, qui Volunnium regem Vejentum, manu sua occidit, et opima spolia in Capitolium reportavit. Vel, Cossus intelligit, qui sub Augusto Getulos domuit, quia sequitur, *salve Getulice.* *Farnab.*—*Drusus*] Qui ab hostium duce Druso interfecto, hoc nominis in familiam suam propagavit. Germanicus a Senatu nuncupatus, non per adulationem, sed ex merito. Caesaris privignus.

22 *Hos, &c.*] Id est, hosce virorum optimorum mores præpone ante statuas majorum tuorum, ut illos mores citius vel potius intuearis, quam statuas. *Idem.* Ut ait sensus: Fac ut imagines tuorum majorum videant vitam bene compositam in te esse.—

Hos, &c.] Mores tuos antepone virtutum, et præcedant mores boni fasces. *Vet. Sch.*

23 *Præcedant*] Id est, cum tu consul es, tibi que a licitoribus fasces præferuntur, ante ipsos fasces debent præcedere honesti tui mores.—*Præcedant*] Ut ita illos semper habeas ob oculos, eosque tecum præferas. *Farnab.*

24 *Prima, &c.*] Exponit jam quæ requirantur in vere nobili: si vis ut te dicam nobilem, prius requiro a te animi bona, id est, virtutes, ut sunt prudentia, justitia, fortitudo, temperantia.—*Sanctus habere*] Etenim si promeritis res dictis simul et factis viri sancti et justi nomen, tum te agnosco procerem, id est, nobilem Romanum. *Lubin.* *Tò Mereris* qui legitur cum interrogatione, asserente Grangæo, contra fidem omnium MSS. faciunt: dicit enim subintelligi particulam *Si.* ut in illo versu ‘in cælum, jusseris, ibit.’—*Factis dictisque*] ‘Maximum enim est sapientiæ officium et indicium, ut verbis opera concordent, ne orationi vita dissentiat.’ *Senec.*—*Prima, &c.*] Κατὰ κοινῶν: debes animo bonus, et justus esse. *Vet. Sch.*

26 *Agnosco, &c.*] Nobilem, virum egregium et laudabilem. Id est, si hæc et consimilia veræ nobilitatis opera exhibueris, præ gaudio exclamabo, (ut Ægyptii in sacris quæsito et invento Api bove, vel Osiride,) me tandem invenisse, quem tanto tempore frustra quæsivi. *Proceres* proprie sunt capita trabium, quæ exstant et eminent extra parietem, quasi *procedes.* *Grangæus* præeunte Isidoro. Sed putem ego, quod sint quasi *proceres*, a *progero*: quod primo sint lapides qui progeruntur, ideo πρόβολοι Græcis dicuntur: deinde sunt primores civium, quia civitas quasi ædificium, in quo sunt proceres et angulares lapides. Nam olim C. erat pro G.—*Salve, &c.*] Id est, si talis es, tunc merito te appello et saluto nobilissimi.

mun. Vel, o Getulice vir nobilissime, tanquam qui Getulos viceris. Indicat hic, virtute præditos non minus esse nobiles, quam illi sint, qui magnas gentes subegerint. *Lubin.*

27 *Silanus*] Hic teste Tacito, 'eximia nobilitate fuit.'—*Quocumque alio*] Sive quocumque alio sanguine natus, honori, et decori es tuæ patriæ, ob virtutem tuam ovanti et exultanti. *Idem.*

28 *Rarus civis*] Rai quippe boni.—*Contingis*] Datus es.—*Ovanti*] De te præclaro et bene merito. *Idem.*

29 *Exclamare libet*] Id est, si te talem invenero, solenne illud exclamabo, quod populus Ægyptius exclamare solet in sacris Isis et Osiridis, cum Apim bovem quæsit, qui Osiridem, id est, frumenti lationem repræsentet, exclamantes: *εὐρήκαμεν, συγχαίρομεν.* Quasi Poëta dicat, se optimum civem invenisse, et tandem incidisse in illum, quem diu quæserit. *Jac. Loënsis* Epiph. vi. 10.—*Populus, &c.*] Tibullus de Osiri dixit: 'Primus aratra manu solerti fecit Osiris, Et teneram ferro sollicitavit humum. Primus inexpertæ commisit semina terræ, Pomaque non notis legit ab arboribus.' *Populus Ægypti* invento Osiri dixit, *εὐρήκαμεν, συγχαίρομεν.* *Vet. Sch.*

30 *Quis, &c.*] E contrario hoc ait, quod contra nemo generosus sit, qui indignus genere et nobilitate majorum suorum sit, nihilque nobilitatis habeat, præter nomen. Pulcherrime Fabius: 'Quis nobilissimus, nisi qui optimus?' *Lubin.*—*Insignis*] Subaudi est.

32 *Nanum, &c.*] Id est, si te hominem turpem, nobilem dicamus, idem facimus, quod cum nanum nobili cuidam in deliciis, vocamus Atlantem, Ironice ac Sceptice, et *κατ' ἀντρίφρασιν.* *Politianus* Miscellan. c. 13.—*Atlanta*] Atlas Promethæi frater, rex Mauritanæ, et Gigas fuit, in montem sui nominis conversus. *Lubin.*—*Nanum, &c.*] Ut cum indignus sit, majoris

alicujus eum nomine nuncupemus: ut si nanum gigantem vocemus *κατ' ἀντρίφρασιν.* *Vet. Sch.*

33 *Æthiopem, &c.*] Id est, hominem turpem, nigrum, eadem figura vocamus candidissimum.—*Pravam*] Id est, puellam gibbosam, et extorta membra habentem, vocamus Europen, proceram et speciosissimam virginem, Agenoris filiam, quam Jupiter in taurum mutatus compressit. *Lubin.* Alii leg. *parvam.*—*Æthiopem, &c.*] Id est, nigrum hominem, Ægyptium, cynnum voces, ut candidum. *Vet. Sch.*

34 *Canibus pigris*] Id est, sic canes ignavos, et ad venationem inutiles, et qui in culinis ora et extremitates lucernarum lambunt, appellamus tigris, pardos, leones, aut aliud quoddam animal ferocissimum.—*Scabie, &c.*] Id est, quibus ob vetustam scabiem pili exciderunt, qui ob id glabri et læves sunt. *Lubin.*—*Europen*] Ut formosam. *Vet. Sch.*

36 *Si quid, &c.*] Id est, si quid præterea adhuc in terra ferocius animal est, illius nomen pigro cani damus, hac dicta figura. *Lubin.*—*Violentius*] Quam pardus, tigris, leo.

37 *Ergo, &c.*] Lego hic *Ne sic tu,* perspicuo sensu. Id est, da operam et cave *ne tu sic,* vel eodem modo dicaris Creticus, vel Camerinus nobilissimus, quo modo canis degener dicitur Leo. I. c. Cave, ne nomen præclarum habeas, quemadmodum Creticus et Camerinus habuerunt, re autem vilis sis, ut illi, specie et nomine quidem nobilis, revera ignobilis et degener. De Cretico dictum Sat. II. 67. de Camerinis Sat. præcedenti vs. 90.—*Ne tu, &c.*] Hoc est, ne sis tantum nominibus nobilis, ac turpiter vivas. *Vet. Sch.*

39 *His ego*] Tecum jam mihi sermo est, o Rubelli, quem his verbis hactenus admonui. *Lubin.*

40 *Blande, &c.*] Lipsius ex Tacito l. XIII. Annal. legit *Plante.* Hic Rubellius Plantus per maternam origi-

nem pari ac Nero gradu ab Augusto erat. Et cui nobilitas per matrem ex Julia familia. Id quod et Poëta infra testatur, inquit, ' Ut te conciperet, quæ sanguine fulget Iul.' Sit ergo ante oculos Nero, quem longa Cæsarium serie tumentem, &c. — *Tumes alto*] Superbus et inflatus es, quod e nobilissimo Drusorum sanguine natus sis. De Druso supra dictum. *Lubin.* — *Tunquam*, &c.] Id est, non aliter intumescis, ac si tua virtute nobilis sis. *Idem.* — *Blande*] Nam Blandus Rubellius dicebatur. *Vet. Sch.*

42 *Ut te*, &c.] Id est, quasi tuis egregiis factis promeritis sis, ut matrona aliqua nobilissima, a divo Augusto et Julio sanguine oriunda, te conciperet, ut sit tua mater non vilis aliqua mulier et plebeia. *Lubin.* — *Quæ*, &c.] Nobilis de genere Trojano. *Vet. Sch.*

43 *Non quæ*] Mulier pauperula, fortasse militis alicujus contubernalis, quæ in castris prætorianis, vento per viis, telam texebat. — *Sub aggere*] Tiberius Romæ castra constituit, quibus prætorianæ cohortes vagæ ante id tempus et per hospitia dispersæ continerentur; ea inter portas Viminalem et Tiburtinam sita, urbisque muris conjuncta, ostendit Panvinius, unde *agger* dicta sunt. *Ferrar.* — *Conciperet*, &c.] Plebeia mulier. pauper, in castris natus. *Vet. Sch.*

44 *Vos*, &c.] Supp. estis. Verba tumidi et fastuosi Rubellii Plauti, aliis subsannantis, et generis obscuritatem objectantis. Id est, o vos Romani reliqui humili loco nati, quorum nemo scit, unde et a quibus parentibus originem duxerit. *Lubin.* — *Humilis*] Passim pro ignobilis.

45 *Patriam*, &c.] Obscuri estis, et terræ filii. *Idem.* — *Quorum*, &c.] Plebeii aut peregrini. *Vet. Sch.*

46 *Ast*, &c.] Ego sum nobilissimus a principe civitatis originem dicens, ut Athenienses nobiles a Cecrope antiquissimo, et primo suo rege. Unde

proverbium, *Cecrope generosior*, de homine antiquissimæ nobilitatis. — *Vivas*] Respondet Poëta Sceptice, et jactabundum illum Thrasonem festivo ludificatur. Quasi dicat: Vivas felix, et ex hac origine tu diu multumque læteris. *Lubin.* Sic Pers. ' Dinomaches ego sum: suffla. Sum candidus: esto.' — *Cecropides*, &c.] Nobilis. Cecrops rex fuit Atheniensium. *Vet. Sch.*

47 *Tamen*, &c.] Jam serio Poëta respondet. Quasi dicat: Licet sis nobilissimus, non tamen propterea omnino omnes ex plebe despicias et contemnas. Nam etiam in infima plebe Quiritem vel civem Romanum facundissimum, et doctissimum invenies, cujus opera nobiles etiam velint nolint indigent, et uti coguntur. *Lubin.* Sic Plant. ' Summa sæpe ingenia in occulto latent.'

48 *Solet hic*, &c.] Id est, ignobilis e plebe sed doctissimus, et eloquentissimus, solet in foro causas viri nobilis, sed indocti et rudis, defendere. *Idem.* Ita multi nobiles (proh dolor!) nihil magis affectant, quam nescire literas: cum tamen patritio et nobili viro nihil magis turpe sit, quam jus ignorare. — *Pompon.* l. 11. § 43. *D. de Orig. jur.*

49 *Veniet*, &c.] E plebe clientum, et turba libertinorum, qui togam induti patronos suos salutant, veniet, qui legum interpretes sit doctissimus, qui *nodos* et intricatos sensus *juris*, et *legum ænigmata*, et obscuras quæstiones solet solvere. *Idem.* — *De plebe togata*] Ubi plebs togata non est minuta et sordidior; sed quæ judiciis, eloquentiæ et causis agendis operam dabat, et propterea in toga. *Ferrarius.* — *Togata*] E plebe tui clientes, patroni tui evadent, et suam operam dum tu litigas tibi locabunt. *Lubin.* — *De*, &c.] Id est, senatoria. *Vet. Sch.*

50 *Legum*, &c.] Obscuras, velatas quæstiones. Ejusmodi a Græcis *λυραλ* dicebantur, quasi solutores, qui in

jure tantos progressus fecerant, ut de eo respondere, et quæstiones solvere potuerint: illi erant qui responsis prudentum, et quæstionibus operam dabant. *Turneb.* VIII. 19. in fine.—*Legum, &c.*] Quæstiones obscuras. *Vet. Sch.*

51 *Hic petit, &c.*] Sensus est. In vulgo non solum doctissimi, sed etiam fortissimi et bellicosissimi sunt. Nam hic vel alius quisque e plebe juvenis, in bello armis strenuus, cum exercitu ad Euphratem fluvium in Armeniam et alias regiones exteras militatum proficiscitur.—*Euphratem*] I. e. Partes orientales: Hunc fluvium major fundit Armenia, qui magnis excursibus Babyloniam dividit, et tandem in sinum Persicum deferitur.—*Domitique, &c.*] Id est, conjungit se exercitui et signis vel vexillis Romanis, quibus Batavi jam domiti custodiuntur, ne rebellent. Domuerat autem Domitianus Batavos pene adhuc puer. Fuit autem *Batavium* illa regio Belgica, quæ jam ad Rheni ostium. Olim fuerunt fortissimi, teste Tacito. *Lubin.*—*Eufratem*] Fluvius est in Oriente. id est, nomen militiae dat, et curam cohortis sumit. Batavi, gens Galliarum. Lucanus, 'Batavique truces.' *Vet. Sch.*

52 *Aquilas*] Vexilla: nam Aquila Romanorum erat insigne. *Britannicus.* vel potius legiones.—*Custodes*] Ad limites, ne Populi domiti, aut aliquis extraneus hostis publicam quietem turbaret.—*At tu, &c.*] Id est, ille quidem ex plebe, animo nobilis est, et manu fortis. Tu vero nihil habes præter nudum illud nomen, quod scilicet Cecropides appellaris: hoc est, genere speciosus, Romulidam te jactans, uti se Cecropidas Athenienses. *Lubin. Farnab.*

53 *Truncoque, &c.*] Id est, Hermæ vel Hermetis seu Mercurii statuæ similis es, in qua caput solum eminebat, reliquum corpus erat rude et informe. Id est, tu non majoribus similis es, sed illorum statuis, quæ

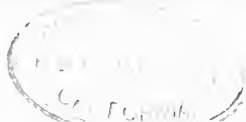
ipsis ob res præclare gestas donatæ, a quibus tu nihil differs, nisi quod tu vivas, illæ vita careant.—*Hermæ*] Græco vocabulo, ut solet, usus. 'Ἑρμῆς enim Mercurium significat, a verbo ἑρμηνεύω quod est interpretor. Nam ipse Deorum nuncius et interpres. *Lubin.* Hermæ erant lapidei vel lignei cippi in biviis triviisque, erecti ad viarum discrimina indicanda, Hermetis ænuli, iisque veretra longa ut Priapis, unde Poëta Cecropidem hunc taxans, simillimum Hermæ dicit, ut qui nihil præter caput et penem haberet.—*Nil, &c.*] Quasi Alcibiades, infamis et nobilis.—*Truncoque, &c.*] Hermæ effigies æneæ, aut marmoreæ, sine manibus. quales videmus in Circo. Hermas Athenienses ante januas pro religione positos habuere. In hoc igitur tantum distas ab Hermulis. *Vet. Sch.*

55 *Tua vivit*] Quamvis vita et mors ignavorum juxta æstumanda.

56 *Dic mihi, &c.*] Ulterius veram nobilitatem non in genere, sed propria cujusque virtute consistere probat: Simili quodam ab animalibus desumpto.—*Teucrorum proles*] Rubellium Plantum intelligit, qui materno genere ab Augusto, et Julio Cæsare orinndus fuit. Id est, dic mihi, o Rubelli, qui te a Julio ortum jactas, et a Tencris vel Trojanis.—*Animalia muta*] Nemo autem muta animalia, ut equos et canes, existimat fortia et generosa esse, quod ex fortibus animalibus nata sint, si ipsa sint ignava, et a parentum generositate aliena. *Lubin.*—*Muta*] Nam vox articulata a pecoribus homines sequestrat.—*Animalia, &c.*] Etiam in animalibus virtus quæritur, non genus. *Vet. Sch.*

57 *Nempe, &c.*] Quasi dicat: Sic laudamus velocem et volucrem equum tanquam generosum: non quod natus sit ex equis generosis et velocibus, sed quod ipse velox. *Lubin.*

58 *Facili, &c.*] Id est, cui ad cursum, facili et agili cum fervore, acquiritur plurima ac frequens vic-

toria.

59 *Fervet*] Frequenter contingit, celebratur.—*Et, &c.*] Id est, cui victoria cum gaudio et exultatione a spectatore populo studiose acclamatur, in circo sedente, ob nimium clamorem ranco, vel sonoro. *Lubin.* Vel potius, quem plurima victoria ex veloci cursu effervescere et gaudere facit, sonore et ad ravim usque acclamante populo: nam 'qui in Circo ad currus juncti, non dubium intellectum adhortationis et gloriæ fatentur.' *Plin.* et 'Tantus amor laudum' equis æcil. 'tantæ est victoria curæ.' *Virgil.*

60 *Nobilis hic*] Hic equus quisquis sit, quia velocissimus est, nobilis esse existimatur a quoquo etiam gramine vel pascuo veniat, et e quibusque etiam equis natus sit. Ergo et homo, non quia a Cecrope, vel Romulo oriundus, sed quia virtute maxime excellit, nobilis esse censendus est. alii legunt *germine*: nec male. *Lubin.* —*Cujus, &c.*] Id est, qui perspicue et evidenter alios equos præcurrit. *Virg.* 'Celeremque fuga prævertitur Hebrum.'—*Fuga*] Pro cursu.

61 *Et primus*] Id est, qui omnium equorum primus pulverem movet in æquore, id est, circi cavea vel campo cæteros cursu prævertitur. Æquor enim non de mari solum dicitur, sed etiam de campi planitie. *Virg.* 'At prius ignotum ferro quam scindimus æquor.' *Lubin.*—*In, &c.*] Aut in Circo aut in Campo, quando bellum est, de quocumque venerit armento. *Vet. Sch.*

62 *Sed venule*] Quasi dicat: Ut equos celeres et fortes, e quocumque etiam germine vel gramine prodierint, laudamus, sic contra tardos ac degeneres equos, quamvis optimis equibus (qualis fuit Corytha) vel generosis caballis, (ut erat Herpinus) nati sint, non moramur, sed vendimus si degeneres sint, et raro certamine vincant.—*Venale*] Contentim. Nam perumque ob vitium aliquod equi venales exponuntur, raro vero optimi.

—*Corytha, &c.*] Natus ex laudatissima equa Corytha, et generoso equo vel caballo Hirpino. *Lubin.*—*Corgfe, &c.*] Coryfeorum, id est, equorum. in Achaia prima nobilitas fuit. *Vet. Sch.*

63 *Si, &c.*] Id est, si raram consecutus fuerit victoriam, dum jugum seu currum in curuli certamine trahit. *Britan.* Vel si victor raro sedit in curru, quem ille jugo traxit. *Lubin.*—*Hirpini*] In vitio *Sabinis. Hirpinus mons est, ubi optimi equi nascuntur. *Vet. Sch.*

64 *Nil, &c.*] Ejus majores, quamvis equi nobilissimi, non respiciuntur, sed equus vilis habetur et vili pretio venditur.—*Gratia, &c.*] Ridicule ait *umbrarum*. Quasi dicat: Nulla commendatio majorum et mortuorum equorum, a quibus, nobilissimis, licet ortus sit, ipse contemnitur. *Lubin.*—*Gratia, &c.*] Non attendit de quo armento venit, nihil præstant parentes, qui quasi umbram quandam videntur præbere. *Vet. Sch.*

65 *Dominos, &c.*] Constructio talis est. Equi segnipedes, et ignavi, digni qui Nepotis molam circumagant, exigno et vili pretio venduntur, et dominos suos mutant, et trahunt epirhedia trito collo. *Lubin.*—*Dominos, &c.*] Distrahuntur. *Vet. Sch.*

66 *Tritoque, &c.*] Id est, trahunt vchicula, vel rhedas, collo assiduo jugo attrito. *Lubin.* Alii, *trito ducunt*.—*Epirhedia*] Ex duabus peregrinis composita vox, Græca et Gallica, qua et currum notat.—*Epirhedia*] Ornamenta rhedarum, aut plaustra. *Vet. Sch.*

67 *Segnipedes*] Ad Græcum illud *βραδύπους* effictum, quod asini Epitheton.—*Versare molam*] Nam *crsatilis* mola asinorum et equorum erat, *trusatilis* hominum.—*Nepotis*] Nomen molitoris avari proprium, qui pistrinum habuit, in quo die et nocte equos vexabat.—*Molam, &c.*] Molere in pistrino. *Vet. Sch.*

68 *Ergo, &c.*] Redit post collatio-

nem ad Rubellium. Id est, o Rubelli, ut teipsum miremur, non autem tua, id est, genus tuum et honores tuorum; in vita et factis tuis aliquod egregium facinus ostende, et demonstra, quod tuis titulis et statu is incidere possim, præter honores majorum tuorum, qui tui non sunt, sed sunt majorem tuorum, quibus tu debes omnia.—*Te*] Tuas virtutes et egregia facta.—*Non tua*] Id est, genus tuum, et majorum tuorum egregia facta: præclare enim Seneca: 'Non est tuum, fortuna quod fecit tuum.' *Lubin.*

69 *Præter, &c.*] Id est, quod præterea titulis tuis addere possim, quod scilicet a te sit profectum, non a majoribus. *Idem.*

70 *Quos, &c.*] Quos referimus acceptos tuis majoribus, qui illos promeriti sunt; non tibi, cujus illi non sint.—*Quibus, &c.*] Ex quorum honoribus totus pendes. Per te enim nihil habes, nullam virtutem, nullam doctrinam, sed nudum tantum nomen nobilis, quod majorum est, non tuum. *Idem.*

71 *Hæc, &c.*] Absoluta, quam fecit, digressione ad Rubellium, redit ad Ponticum. Hæc dicta sufficiant ad Rubellium, quem fama est inflatum superbire, et intumescere, quod Neronem propinquum habeat. Quod illi pudori potius et dedecori esse deberet, propinquum habere crudelem tyrannum et patriæ hostem; ideo recte addit, ipsum communi sensu carere. *Idem.*

72 *Inflatum*] Ventus enim pro superbia.—*Plenum, &c.*] Id est, tumens, turgidum fastu, et arrogantia plenum ob Neronem. *Idem.*—*Nerone, &c.*] De quo magis debuit erubescere. *Vet. Sch.*

73 *Rarus, &c.*] Est pulcherrima et verissima sententia, quod illi in amplissima illa fortuna et nobilitate constituti, plerumque *sensu communi*, id est, prudentia et ratione, destituntur. 'Stultitiam' enim 'patiuntur

opes.'—*Sensus communis*] Princeps Criticorum nostri temporis Casaubonus per *sensum communem* intelligit civilitatem, quæ conveniens est civi, qua civis est, et quæ 'popularitas' Suetonio dicta in vita Galbæ, a Platone πολιτικῆ, a Seneca 'juris civilis æqualitas.' *Grang.*—*In illa, &c.*] Superba nobilitate et divitiis. *Lubin.*

74 *Sed te, &c.*] Jam cum Pontico mitius agit, eumque hortatur, ut studeat, ne tam majorum suorum laude atque nobilitate censeatur nobilis, quam ipse aliquid agat vera nobilitate dignum. *Idem.*—*Censeri*] Æstimari.

75 *Futura, &c.*] Egregia facta, ob quæ futuro tempore post mortem, ut majores tui, laudari merearis. *Idem.*

76 *Miserum*] Nullam ex se famam et nobilitatem habere; sed parentum nobilitati incumbere et inniti. *Idem.*

77 *Ne collapsa, &c.*] *Metaphoricæ, Columnas* vocat laudes majorum. Id est, ne si landes majorum subtrahantur, quibus sustentaris, et tu corruas, quum te propria virtute non fulcias. Ergo *ne tecta*, id est, ne tu ipse pereas, et gloria tua, amotis laudibus majorum. *Britan.* Hinc proverbium 'columen familiæ.'

78 *Stratus, &c.*] Secunda allegoria, a vite, quæ sua natura caduca, nisi fulta sit ad terram fertur. Id est, ut palmes humi prostratus jacens, erigi non potest et adsurgere, nisi ab ulmis, quibus fuleitur et nititur, sublevetur.—*Viduas, &c.*] Orbatas: Metaphora a matrimonio deducta. Palmites enim et ulmi, tanquam uxor et maritus conjunguntur, adeo ut si unum ab altero deseratur, viduum quasi sit. Inde dicimus *vites maritare*, id est, ulmos illis adjungere. *Lubin.*

79 *Esto, &c.*] Jam addit, quibus columnis nobilitatem suam alias collapsuram fulcire debeat.—*Bonus, &c.*] In bello fortem et magnanimum to præsta.—*Tutor, &c.*] Pupillis tuæ fi-

dei commissis, esto fidelis.—*Arbiter*, &c.] Id est, idem tu, si quæ res tuo arbitrio et iudicio permittitur, integer esto, minime corrumparis, et sincere secundum conscientiam tuam pronuncia. *Lubin.*

80 *Ambigua*, &c.] Id est, si per iustitiæ administratores voeris, ut rei dubiæ et ambigui, cui interfuisti, fidem facias, prout gesta est enarres, a veritate et honesto ne latum quidem unguem discedas, et nulla externa vel crudelissimorum tyrannorum gratia, et tyrannis eo te adigat, ut contra conscientiam tuam falsa dicas, et perurur evadas. *Idem.*

81 *Phularis*] Agrigentinarum tyrannus fuit.

82 *Et admoto*] Id est, licet ille æneum suum taurum in terrorem admoveat, et ante te adferri curet, minitans sese te in illum conjecturum, nisi falsum pro se testimonium velis dicere, et perjurus fieri, tamen tu nihil perturbare. vide Pers. Sat. III. 39. *Idem.* Sic Horat. ‘justum et tenacem propositi virum non civium ardor prava jubentium, non,’ &c.—*Dicet*] Doceat, vel Suadeat et autor tibi sit, ostendat quomodo tibi iurandum sit.

83 *Summum*, &c.] Id est, in consimilibus periculis summum nefas esse existima, mortem timere, et animam vel vitam suam pudori et honestati præponere. Ubi satius nimiram est tauri tormenta subire, quam honestatem deserere. *Idem.*

84 *Et propter*, &c.] Id est, deserere vel amittere virtutem, constantiam, bonam conscientiam; hæ enim causæ sunt vivendi, propter quas vita hominum a Deo instituta est. *Vivendi* ergo *caussæ* vocat virtutem, probitatem, integritatem, ad quam teste Cic. nati sumus. *Idem.* Alias vivendi causæ sumuntur pro facultatibus, quibus vitam nostram sustentamus: ut advertit Turneb. Advers. XXII. cap. ult.—*Et*, &c.] Dum vis vivere,

ita agas ut vita non indignus videaris. *Vet. Sch.*

85 *Dignus*, &c.] Præclara et vere aurea sententia. Qui vitam sceleribus et flagitiis inquinatam habet, vel virtute et vitæ integritate deserta non dignus est, qui vivat: ille perit, et pro mortuo tanquam qui perierit judicandus est, quamvis ditissimus sit, et quotidie copiose et luxuriose in supinis deliciis vivat. Id est, ut vel maxime vivat, tamen perit. Et ratio est, quia nemo malus felix. Vis ergo nunquam tristis esse? recte vive.—*Cænet*, &c.] Id est, licet cenando absumat singulis diebus centum ostrea Lucrina vel Bajana, ad Gaurum montem Campaniæ, prope mare situm, capta. *Lubin.*—*Dignus*] Sic habendus, qui morte dignus est, quasi jam perierit, licet quotidie copiose vivat. *Ibid.*—*Cænet*, &c.] Habeas licet tripodas aeneas, ubi Heroës lavabantur, et ostrea a lacu Lucrino. Cosmus luxuriosus fuit, qui solium, in quod descendebat, multis diversorumque unguentorum odoribus miscebat. *Vet. Sch.*

86 *Et Cosmi*] Licet pretiosissimis unguentis quotidie ungetur, ut luxuriosus ille Cosmus, qui in solidum ahenum, ex ære vas, multis ac diversis odoribus et unguentis pretiosissimis plenum descendebat, seque illis immergebat. *Lubin.*

87 *Expectata diu*] Cujus præfecturam tanto tempore expectasti, et omnibus votis expectivisti.—*Provincia*] Regio a Romanis subacta, ut Africa, Sicilia, Gallia. *Idem.*

88 *Pone*, &c.] Tractum a tenacibus equis: Nullam crudelitatem exerce in miseros provinciales. Horat. ‘Animum rege, qui nisi paret, Imperat; hunc frenis, hunc tu compesce catena.’ *Idem.*

89 *Pone*, &c.] Id est, ne compiles avaritia tua miseros provinciales; ut Verres Siculus ferit.—*Miserere*, &c.] Provincialium, qui jam in societatem

Romanorum recepti sunt.—*Inopun*] quia bello subacti omnia perdiderunt. Et, ut recte Ovidius ait, ‘Regia, crede mihi, res est, succurrere lapsis.’ *Lubin.*—*Miserere*, &c.] Provincialium. *Vet. Sch.*

90 *Ossa*, &c.] Hoc est, ossa vacua exsuctis medullis. Dicuntur hæc in spoliatores provinciarum nobiles. Vides illos, qui olim reges et potentes fuerunt in provinciis, a provinciarum præfectis adeo usque exhaustos esse, et spoliatos, ut ossa appareant, in quibus ne medulla quidem amplius reliqua. Alii *exhausta* leg. *Lubin.*—*Exsucta*, &c.] Exhansta, a rectoribus. *Vet. Sch.*

91 *Respice quid*] Ne fines æquitatis et justitiæ transgrediaris.—*Quid*, &c.] Senatus, qui Magistratibus in provinciis euntibus mandat, ut fidem populo Romano servent, nec crudelitate et avaritia sua miseros provinciales ad rebellionem irritent. *Lubin.* Ex Varrone enim dno Curiarum genera, Senatus et Sacrorum.

92 *Præmia*, &c.] Id est, quæ præmia bonos gubernatores, et quæ pœna malos a Senatu maneat. De pœna exemplum addit.—*Maneant*] I. e. Expectent et parata sint.—*Quam*, &c.] Id est, quam gravi et justa pœna e supremo honoris et dignitatis gradu tanquam fulmine deturbati sint, Capito et Numitor, illi Cilicium spoliatores, quos Senatus condemnavit. *Idem.*

93 *Capito*] Capito Cossutianus, a a Cilicium legatis repetundarum accusatus est, quod Cilicium provinciam legatus spoliavit, teste Tacit. lib. iv. *Idem.*—*Numitor*] Sunt qui legant *Tutor*, prænomine Julius, qui etiam damnatus, quod eandem provinciam rapinis vexasset. *Farnab.*—*Et*, &c.] Spoliatores sociorum. Cilices nam piratæ sunt. Ergo principes piratarum, aut spoliatores latronum. Bene igitur Capitonem et Numitorem nescio quem, Poëta repetundarum damna-

tos a Senatu, dixit piratas Cilicium: sive propter deprædationem injustam, sive ut eos facinosiores ostenderet, qui piratas olim Cilicas exspoliaverunt. *Vet. Sch.*

94 *Pirata*, &c.] Quasi dicat: Piratæ piratarum, et prædones prædonum: nam ipsi Cilices olim mare infestabant navibus piraticis, quos Pompejus domuit.—*Sed*, &c.] Correctio est. Quid prodest provinciis, quosdam condemnari spoliatores, si veteribus novi pejores succedant et sufficiantur? Neque enim provincialibus illa pecunia restituebatur, licet spoliatores condemnarentur. Ut Sat. l. 47. conquestus est, ‘at tu victrix provincia ploras.’ *Farnab.*

95 *Cum*, &c.] Id est, cum posterior recens et novus præfectus spoliator auferat, quidquid Natta præfectus prior tibi reliquit: Unde satius fuerat priorem retinuisse. *Idem.*

96 *Præconem*, &c.] Id est, o provincialis Chærippe, noli accusare præfectum spoliatores tuum. Sed potius circumspice aliquem præconem, qui tuos pannos et vestes sub anctione vendat, ne et illas novus præfectus tibi auferat. vel, pro tributis solvendis, cum nihil unde solvas jam tibi supersit. *Grang.*—*Jamque tace*] Noli accusare illum præfectum. Nam inania in illum judicia exercentur, ut Sat. l. dictum: ‘at hic damnatus inani Judicio: quid enim salvis infamia numis?’ *Idem.*—*Præconem*, &c.] Sensus hic est: Quid tibi prodest, Chærippe, si damnatur iudex, quem tu damnandum accusasti, cum illius successor plura ablaturus sit tibi? Magis provide tibi præconem, et anctionem fac rerum tuarum, quæ superaverunt: ut in pecuniam totum conferas, ne et ipsos pannos tuos perdas, qui remanserunt. Nam nec accusatio tibi proderit, et insuper nauticum perdes. *Vet. Sch.*

97 *Furor est*] Furentis et insani est, cum multa damna a præfectis provin-

ciarum perpressus sis, et ad extremas angustias redactus, insuper naulum, navigationis pretium, perdere, et navibus conductis Romam petere, et fures et spoliatores accensare. Poterat forte *naulum* etiam intelligi de triente, Charonti post mortem persolvendo. *Idem.*

98 *Non, &c.*] Ostendit provinciis olim in bello, cum a Romanis subigerentur, longe tolerabiliorem conditionem fuisse, quam jam in pace.—*Gemitus*] Quia tum divites jure belli ab hostibus: nunc inopes contra jus et fas ab amicis spoliantur.—*Vulnus par*] Non æqualis læsio, cum damnum acciperent. *Lubin.*—*Non, &c.*] Olim non sic gemmerunt provinciæ a Romanis afflictæ spoliatæque jure bellorum, quando sunt devictæ, quomodo nunc cum sunt a iudicibus deprædatæ. *Vet. Sch.*

99 *Sociis, &c.*] Cum florent adhuc divitiis, utpote qui modo vel paulo ante victi erant, et in societatem Imperii Romani accepti. *Lubin.*

100 *Plena, &c.*] Id est, divitiis, opibus, numis abunde pollebant. *Idem.*

101 *Spartana, &c.*] Laconica purpura, quæ pretiosum fuit militare indumentum. *Plin. ix. 36. Cassiodorus Epist. vi. 21.—Conchylia Coa*] Vestimenta purpurea, tincta conchylis, vel purpuris in Co insula inventis. ‘Conchylia autem ceu purpuræ florem illum tingendis expetitur vestibus, in mediis habent faucibus. Liquoris hic minimi est in candida vena,’ &c. *Plin. Lubin.—Conchylia Coa*] Metaphora. purpura Græca, Coa. *Vet. Sch.*

102 *Et, &c.*] Id est, in illorum domibus inveniebantur magnorum artificum monumenta, ut pictoris Parthasi tabulæ, vel picturæ, et signa marmorea et eburnea Myronis et Phidiæ eximiorum statuariorum. *Plin. xxxv. 9.*

103 *Phidiacum, &c.*] Id est, statuæ eburneæ sculptæ a Phidia. — *Vivebat*

Ad vivum sculptum erat, tanquam viveret.—*Nec non, &c.*] Id est, multiplicia et varia monumenta et opera Polycleleti ingeniosissimi statuarii. *Lubin.—Phidiacum*] Pictorum, fictorum et sculptorum sunt nomina, qui olim magni artifices fuerunt. Phidias statuarium fuit.—*Vivebat, &c.*] Cum *ἐκφωήσει* pronunciandum. *Vet. Sch.*

104 *Raræ, &c.*] Id est, vix ulla mensa in domibus provincialium inveniebatur, in qua pocula vel vascula non essent a Mentore facta. Fuit autem hic in vasis cælandis mirus artifex.—*Raræ, &c.*] Sine toreumate. *Vet. Sch.*

105 *Inde, &c.*] Primi illi præfecti provincialibus nuper victis, et societate Rom. donatis, integras et intactas relinquebant opes, tabulas, statuas, opera nobilium artificum. Quæ tamen omnia præfectorum secunda quasi progenies, Dolabella, Antonius, Verres, &c. evertebant. Tertia vero progenies et agros provincialibus eripiunt. *Farnab.—Inde Dolabella est, &c.*] *Antonius * trium Ant.* Fortassis legend. hoc modo: *Antonius trium Antoniorum Coss. pater ille, qui oræ maritimæ, qua Romanum esset imperium, præfuit, contrarius piratis Salustius.* Scio quidem C. Antonium Consulem non fuisse, sed tamen proconsulari dignitate Mæcedoniæ præfuit. Possis etiam hoc modo, *Antonius Antoniorum Triumv. et Coss. pater.* *Rutg.—Dolabella*] Qui Asiæ fuit proconsul, damnatusque est repetundarum, accusante M. Scauro. —*Antonius*] Cajus Antonius Senatu motus, quod Achaïam deprædatus esset. de quo Padianus. *Idem.—Inde, &c.*] *Antonius * trium Antoniorum* corruptor ille Salustius, qui oræ maritimæ qua Romanum esset imperium, contrarius piratis. Hi omnes socios, et maxime Græcos, Asiaticos, ac Siculos, fortunis omnibus spoliaverunt. C. Antonius a Cæsare accusatus. *Vet. Sch.*

106 *Sacrilegus, &c.*] Siciliæ præfec-

tus, qui nec sacris parcebat: hunc Cicero accusavit.—*Navibus, &c.*] *Occultæ* dicit, quia clam et furtim, tanquam furto ablata illa Romam profundis et capacibus navibus advehabant. Ultima syllaba in *occulta* producitur, ob mutam et liquidam sequentem. *Lubin.* Vel legatur *Occulta et Spolia.* More prædonum, qui rapinas suas Spoliorum nomine adornant. *Grang.*

107 *Et, &c.*] Elegantissime, ut solet, antithetis utitur. Dolabella, &c. plura spolia, prædas et exuvias, tempore pacis, dum præfecti provinciarum erant, retulerunt; quam tempore belli, cum provincias in potestatem Romanorum redegerant. *Idem.*

108 *Nunc sociis*] Sequitur jam Apodosis collationis. Quasi dicat: Jam contra quæcunque provincialibus a tot spoliatoribus relicta sunt, quamvis perexigua, succedentes spoliatores in universum abripiant.—*Juga, &c.*] I. e. Bonum paria, supp. eripiuntur. Quæ forte adhuc reliqua ex immenso armento.—*Grex, &c.*] Nota quod *gregis* vocabulum etiam de equis usurpet. *Idem.*

109 *Et, &c.*] Emphatice dictum. Taurum vel equum admissarium intelligit: ita ut nulla spes restaurandi armenti relinquatur.—*Capto agello*] Una cum agro ipso eripitur. *Idem.* Vel postquam jam ager ereptus est.—*Et, &c.*] Taurum, aut admissarium. *Vet. Sch.*

110 *Ipsi, &c.*] Paulatim ad graviora et majora scelera progreditur. Id est, postea Deos penates et domesticos auferent. Valde bene *ipsi*, quasi qui minime violandi.—*Si quod*] Id est, si quod præterea simulacrum alicujus Dei pulchrum et conspicuum in illorum domibus vel etiam ædicula, vel templo invenitur. *Grang.*

111 *Hæc, &c.*] Id est, spolia hæc, quæ dixi, maxima de summa sunt, et maximos spoliatores decent.—*Hæc, &c.*] Ad deorum imagines referen-

dum. Quæ illis sunt relicta pauca.—*Sunt pro summis*] Melius convenient summis viris Rom. Ironice. Vel, hæc jam utcumque tennia pro summis habentur a pauperibus, quibus reliqua sunt hæc ut maxima. *Farnab.*

112 *Despicias*] Occurrit quasi objectioni. Poterat enim Verres et alius quispiam dicere: Quid facient mihi imbelles et luxuriosi Rhodii vel Corinthii, qui cum in supinis deliciis vivant, merito spoliantur? Respondet Poëta per concessionem: Se hoc concedere de Rhodiis et Corinthiis. Verum eodem modo de Gallis, Hispanis, Illyricis non esse judicandum, qui fortissimi, si nimium irriterentur, sunt rebellaturi. *Idem.*

113 *Imbelles*] Nam luxuriosi erant, ut dictum Sat. vi. 294.—*Unctamque, &c.*] Voluptatibus deditam, et unguentis perfusam et delibutam. Erat Corinthi templum Veneris locupletissimum, in quo Deæ Veneri supra 200 puellæ quotidie prostabant. *Idem.* Vel divitem: Hinc proverb. *Unctum caput, pro divite.* *Grang.*—*Forsitan, &c.*] Ut ostenderet has civitates gymnasiis, hoc est, exercitationi palæstræ deditas. putes, inquit, has civitates *furtus non esse acensaturas, quod de resina pilos sibi tollant, ut cinædi. Sic de canna occidere. *Marcell. Emp. Vet. Sch.*

114 *Despicias*] Respondet per concessionem, illos merito contemni posse: utpote qui sint ignavi, et voluptatibus diffinant.—*Quid, &c.*] Imbelles et Cinædi juvenes, qui resina pilos ex obscænis locis in amatorum suorum gratiam avellunt, et crura vel membra et corpora totius populi lævia, glabra, mulierosa et ignava, nihil tibi faciunt. *Plin. xiii. 19.* Diversa lectio est: Raderus legit *nec resinata*: Baptista Pius, *quid enim resinata*: Melior nostra lectio, nam duæ primæ in resina sunt longæ.

116 *Horrida*] Dixit, quæ gentes contemni possint, jam e contrario ad-

dit, quænam timeri et vitari debeant. id est, gens contra Hispanorum, bello aspera, inculta, et in curanda ante minus occupata, tibi spoliatori vitanda est: nam irritata rebellabit. — *Gallicus axis*] Eo dicit, vel quod Galli curribus uterentur, vel quia Gallia, respectu Romæ, ad axem, vel ad Septentrionem jaceat. *Axis* ergo pro climate vel tractu. Porro hi sub Othone, Vitellio et Vespasiano sæpe rebellaverunt. *Lubin.*— *Horrida, &c.*] His parce gentibus, ne pro injuria rebellet, aut accensent repetundarum. *Vet. Sch.*

117 *Illyricumque latus*] Id est, Illyria, sita ad latus dextrum maris Adriatici: Sclavonia dieta.— *Parce, &c.*] Id est, parce etiam agricolis Africanis, qui nos ignavos et otiosos Romanos nutriunt. Nos, inquam, qui nihil agimus, sed tantum indulgemus ludis theatralibus et Circensibus. *Lubin.*— *Messoribus, &c.*] Afros significat. Et tenues, quod nuper eos Marius spoliaverat, de quo superius: 'Exul ab octava Marius bibit.' *Vet. Sch.*

118 *Qui saturant urbem, &c.*] *Dorleaus* legendum censet, *qui saturant urbem*, id est, pop. Romanum. Nam per *urbem*, cum plebe comprehendas etiam primores civitatis: at *Juvenalis* intelligit tantum de plebe, quæ circo et scenæ dedita nil aliud curat.— *Urbem, &c.*] *Scoptice* notat in transitu ignavos Romanos. Sic *Sat. vi.* dixit: 'duas tantum res anxius optat, Panem et Circenses.' *Lubin.*

119 *Quanta, &c.*] Quia de *Atris* dixit, eosque vitandos esse monuit; jam ulterius addit, illos usque eo exhaustos esse per provinciæ præfectos, ut nihil ulterius ab illis auferri possit. Id autem eo dicit; nam Marius illos paulo ante spoliaverat.— *Quanta*] Id est, quam exigua et pene nulla.— *Diræ culpæ*] Scelerosæ et impiæ spoliationis. *Idem.*

120 *Cum, &c.*] Id est, cum *Marius Priscus*, paulo ante inopes et miseros Africanos ad cincturam usque spoliavit. Tractum ab iis, qui vestimenta alicui erepturi zonam dissolvunt: *discinxerit* pro zonam abstulerit, i. e. pecuniam, quæ in zonis est, ut putat *Grangæus*.— *Marius*] De hoc dictum *Sat. i. 43.* 'Exul ab octava.' *Idem.*

121 *Curandum, &c.*] Id est, illud cum primis cavendum est, ne magna injuria inferatur a præfectis spoliatoribus illis, qui animo et corpore fortes sunt, et miseri ob creptas opes et fortunas. *Idem.*

122 *Fortibus et miseris*] Fortibus iisdemque miseris factis, qui injuriarum ultionem cogitabant. *Farnab.*— *Tollas, &c.*] Omnia potes illis auferre et spoliando recipere; arma vero, quibus olim se potuerint ulcisci, illis non eripies. *Idem.*

125 *Quod, &c.*] Digressus sum ab instituto veræ nobilitatis characterismo: quæ tamen leviter tetigi, non minus vera sunt, quam oracula, quæ foliis inscripsit *Sibylla*. *Farnab.* Vel illud, quod modo de rebellionem *Africanorum* dixi, non quidem est sententia et voluntas mea, quod cupiam ita fieri; sed vos tamen verum futurum credite, et me vobis aliquod *Sibyllæ* folium vel oraculum recitare.— *Non, &c.*] Non sunt nuda verba. In sententia nam solet interdum aliquid esse falsi, sed est oraculum verum. *Vet. Sch.*

126 *Folium, &c.*] De re enim certissima Latini dicere solebant, *Folium Sibyllæ*. *Sibylla* autem *Cumæa* palmarum foliis oracula inscribebat. *Farn.*

127 *Sit tibi*] Redit ad ostendendam veram nobilitatem, quæ sita est in ipsorum præfectorum, eorumque ministrorum vitæ sanctitate et innocentia.— *Tibi*] Nobilem provinciæ præfectum intelligit.— *Sancta, &c.*] Si nemo servorum et domesticorum tuorum malus et injustus est.— *Cohors*]

Sunt comites et socii negotiorum, qui a Rep. dabantur Magistratui. *Grang.*—*Si nemo, &c.*] Si nullus puer pathicus, intonsos capillos habens, et tibi per scelus in deliciis habitus, tantum apud te auctoritate valet, ut tribunal vel iudicium tuum aliis litigantibus pro suo arbitrio possit vendere. Id est, ut tu cogaris in iudicio pronunciare, quidquid Cinædus tuus capillatus tibi imperaverit. *Farnab.* Bene autem *tribunal*, tanquam majoris iudicis. *Grang.*—*Si, &c.*] Si nemo servorum tuorum actus tuos vendit. Si Ephebus intonsus non est puer, *pro quo* sententia distrahatur, si uxor tua te administrante nihil rapit: denique si vir es bonus, patiar ut falso licet, tamen ex quovis genere nobili, tibi fingas originem, vel a Pico, qui Fauni pater fuit. *Vet. Sch.*

128 *Vendit Acersecomes, &c.*] Græco vocabulo usus est: ἀκερσεκόμης et ἀκερσεκόμος intonsum significat, et de puero hic loquitur, qui in provinciæ præsidis cuiuspiam comitatu, quam domini gratiam ætatis flosculo demeruit, venalem habebat. Idem Sat. XI. cœnam amico apparans, istiusmodi puerorum delicias longe a se abesse ostendit. Ut autem ἀκερσεκόμης, sic κομήτης eadem significatione apud Græcos accipitur. Porro delicatuli isti, cum vel ætas amores ultra non permitteret, vel uxorem ducerent domini, quorum libidini servierant, solempi quodam more tondebantur. Idque ut fieret ipsa præcipue sponsa allaborabat. Quinetiam si quis insigniter insaniret, cæsariem illam, deorum alicui, maxime Apollini, ideo credo, quod et ipse comatus nobis fugitur, consecrabant. Quanquam id etiam de ingenuorum coma fieri solere crediderim. *Torrent.*—*Si nullum, &c.*] Id est, si conjux tua integerrimæ vitæ non avara et rapax sit. *Idem.*

129 *Nec per, &c.*] Loca in quibus populi provinciæ a magistratibus ju-

ridicis, teque adeo prætore, juris dicendi gratia congregantur. *Farnab.*—*Curvis unguibus*] Alludit ad etymologiam Harpyiarum.

130 *Celæno*] Uxor tua tanquam Harpyia et Celæno. Erant autem Harpyiæ Zephyro vento natæ; Aëlo, Ocypete, Podarge, Celæno. *Æneid.* III. Rationes Severi Cecinnæ suadentis, ne quem magistratum, cui provincia obvenisset, uxor comitaretur, vide apud Tacitum 3. *Annual. Lubin.*

131 *Tunc, &c.*] Id est, si tu cum tuis omnibus adeo sanctus et integer es, tum tibi licitum est, ut te nobilissimum esse existimes, et genus tuum vel a Pico Latinorum omnium primo regē deducas, vel derives, atque adeo vel ab ipso Japeto vel Titanibus.—*Altaque, &c.*] Si delectaris *altis*, et alte ac longe a primis seculis repetitis nominibus, omnes Gigantes, qui in pugna Titanica fuerunt, et ipsum Promethea virum antiquissimum inter majores tuos numeras. Ponitur autem *Titanida pugnam*, pro Titanum, vel Titanicam, patronymicum pro possessivo. *Lubin.*—*Alta*] Quæ Ovid. *magna*: Martial. et Stat. *ingentia*: Seneca *clara*: Albinovan. *tanta*.

133 *Promethea*] Fuit hic Japeti et Climenes filius sapientissimus, quem ignem e cœlo abstulisse, et in terram hominibus attulisse ferunt, etiam primum hominem e luto formasse. *Idem.*

134 *De quocunque*] Scriptore. Vel: De quacunq; historia vel fabula originem familiæ tuæ desumas, nam vera nobilissimus es. *Idem.*

135 *Quod si, &c.*] Jam e contrario ostendit, si ambitiosus, libidinosus, avarus, et crudelis sit, tunc nobilitatem ipsi dedecori potius esse, quam honori.—*Præcipitem*] Id est, si ambitione et libidine præceps raperis. *Idem.*

136 *Si frangis, &c.*] Id est, si provinciæ præfectus adeo savus et crudelis es, ut virgas vel flagella in dor-

sis provincialium frangas, et ad sanguinem usque flagelles. *Idem.*—[*Si te, &c.*] Id est, si delectaris, quando secures, quibus sociorum provincialium cervices præscidisti, ex frequenti ictu hebetes et obtusæ factæ sunt; idque licetore vel carnificæ tot hominum cæde defatigato. *Idem.* Primum enim virgis cædebantur damnati, tum deum securi feriebantur ante leges Porcias et Valerias.—[*Hebetes, &c.*] Retusæ, feriendo capita damnatorum. Id est, si crudelis nimium sis. *Vet. Sch.*

138 *Incipit, &c.*] Id est, tum nobilitas tuorum parentum incipit tibi obesse, nocere, et stare contra te, teque eo magis vituperabilem reddere, quo majores tui nobiliores fuerunt. *Labin.*

139 *Claramque, &c.*] Id est, nobilitas parentum tuorum pudendis et turpibus tuis factis faciem præfert, ut turpitudine tua eo clarius pateat, et omnibus innotescat. Qui enim in excelso ætatem agunt, eorum facta cuncti mortales novere, itaque in maxima fortuna, minima licentia est. *Salust.*—[*Nobilitas, &c.*] Hoc quod et *Salustius* dixit, Majorum gloria posteris quasi lumen est. Neque bona, neque mala in occulto patitur. *Vet. Sch.*

140 *Omne, &c.*] Egregia et perspicua sententia. Id est, omne peccatum eo majus et cuorcius peccatum esse perhibetur, et eo magis notum et perspicuum omnibus evadit, quo ille major et nobilior est, qui peccatum in se admisit. *Isidorus* in eandem sententiam inquit: 'Quanto splendoris honore celsior quisque est; tanto, si delinquit, peccato major est.' *Labin.*—[*Omne, &c.*] Pro persona crimen admissum culpatur. *Salustius:* 'Qui magno imperio præditi.' *Vet. Sch.*

142 *Quo mihi te*] Non de Rubellio vel Pontico intellige, sed κατὰ κοινὸν de quocunque. Quorsum tu te mihi tanquam nobilem jactas: vel ad quid, vel qua fronte, te inquam, qui es vitio-

sissimus, et solitus more falsariorum falsas contractuum et testamentorum tabellas obsignare, et illud quidem in templis, quæ majores viri optimi, et vere nobiles fecerunt: vel ante triumphalem statuam, quam parens tuus virtute et præclaris in Remp. meritis, promernit. *Labin.*—[*Tabellas*] Pro testamenti tabellis, ἀπλῶς. *Grang.*—[*In templis*] In quibus testamenta asservari solita. *Idem.* Adde et scribi, et consignari.—[*Quo, &c.*] Κατὰ κοινὸν. *Vet. Sch.*

144 *Quo, &c.*] Vel Quorsum tu jactas, &c. si nocturno tempore adulter larvatus discursas, et per plateas vagaris in ignobili habitu, ne cognoscaris. *Labin.*

145 *Tempora Santonico velas adoperta cucullo*] Quia lacerna et birrus eadem res fuit, inde birrus pro pileo sive cucullo. Vel interpret *Birrum Gallicum* explicat: nam apud Santonas Galliæ opidum conficiebantur. Certum ergo bardocucullum hic notari. *Ferrar.*—[*Tempora, &c.*] Id est, birro Gallico. Nam apud Santonas oppidum Galliæ conficiuntur.—[*Cucullo*] Galero fusco et horrido ardeliunculo, quales sunt latrunculatorum: aut ex lucerna turpi intincto. *Vet. Sch.*

146 *Præter, &c.*] Damasippum vel Lateranum aliquem nobilissimum insectatur, quem turpe aurigandi studium et exercitium non puderet. Multi autem Neronis tempore aurigare didicerunt in Imperatoris Neronis gratiam, qui eodem studio tenebatur. Nobilissimus Damasippus delicis et flagitiis pinguis, cum equis et vehiculo velocissime juxta parentum suorum nobilissimorum sepulera, in via Latina vel Flaminea vehitur. Vide *Sat. v. vs. 170. Ferrar.*

147 *Carpento*] Curru, vehiculo proprie matrouarum. *Idem.*—[*Lateranus*] Alii leg. *Damasippus*, quasi equorum domitor.—[*Et ipse*] Consul. Indignationem ingeminat, ut turpitudinem magis ob oculos ponat. Id est, ipse consul sufflamine colibet rotam, ne in

montium descensu labi possit. quod Herodes Atticus *τροχοπέδην* appellavit. Nam rotam *sufflamine stringere*, est catenam rotæ injicere, ne currus e declivi monte descendens in præceps feratur. Erant autem Romæ multi declives colles.

148 *Stringis*] Aretat, cohibet, ne circumire possit. *Idem.*—*Ipsæ, &c.*] Sufflamen, vinculum ferreum, quod inter radios mittitur, in *catabathmo*, *M. V. C.* dum clivum descendere cæperit rheda, ne celeres rotæ sequantur, et animalia vexent. *Vet. Sch.*

149 *Noctæ, &c.*] Objectio. At illud facit nocte, nemine vidente.—*Sed Luna, &c.*] Respondet Poëta, Si nemo mortalium illam turpitudinem, certe et saltem sidera cælestia, et ipsi Dii vident, qui testantur se hanc levitatem nobilium vidisse. *Lubin.*—*Intendant, &c.*] Attente vident et considerant.

150 *Finitum, &c.*] At vero, ubi annus consulatus præterit, consulatu deposito, non erubescet diurno tempore aurigam agere, et flagellum sumere. *Idem.*

151 *Lateranus*] Alii *Damasippus.*—*Flagellum*] Quo jumenta et equos agit. *Idem.*

152 *Et occursum*] Id est, non erubescet si senior aliquis et gravis senator ipsi obvius fiat. *Idem.*—*Et, &c.*] Non gravioris amici occursum timebit. *Vet. Sch.*

153 *Et virga, &c.*] Id est, tantum abest, ut honesti viri occursum trepidet, ut ei aurigans virga innuat, eumque salutet, ut ab amico videatur, quasi rem egregiam gerat.—*Atque, &c.*] Id est, postea equos pascet, eisque manipulos fœni solvet, et proponet: vel jugales. *Lubin.*—*Atque, &c.*] Mannas fœni, vino nam solet fœssis animalibus infundi hordeum. *Vet. Sch.*

154 *Et infundet*] Id est, avenam et alia frumenta equis lassis infundet, et omne aurigæ officium palam exercebit. *Lubin.* Hordeum, non avena Italæ equis pabulum. *Grang.*

155 *Interca, &c.*] Insectatur ulterius insanum aurigandi, et equos alendi studium eorum, qui, dum sacrificant, non per Jovem, vel Herculem jurant, sed tanquam muliones per Eponam Deam, præfectam aurigis et mulionibus. Hoc eo dicit, quia per ea nomina quisque jurabat, quæ maximi faciebat: sed turpe erat viro, per Junonem, vel aliquam aliam Deam jurare.—*Lanatas*] Oves quibus lana est, lanigeras.—*Torrum*] Bovem cornu petentem. *Lubin.* Boves perpetuo epitheto *torros* Poëtæ appellant, quod præcipua frontis asperitas in hoc peccare apparet: Unde *torritas*, ut Pompejo placet, quasi taurorum acerbitas dicta. *Grang.*

156 *More, &c.*] Sceptice dixit. Quasi dicat, Cujus sapientissimi, et religiosissimi regis mores nobiles, nostri posteri tam probe imitantur.—*Jovis, &c.*] Sacrilegii et summæ quasi impietatis loco habet, ante aram Jovis per Eponam turpem mulionum Deam jurare. *Lubin.*

157 *Solam Eponam*] Quidam hic *Hipponam*, vel *Hippo* legunt, sed male. *Turneb. xxiv. 4.*—*Solam Hipponam*] I. e. Hipponæ facies pictas, endiadis, inquit Grangæus, cum una res in duas dividitur.—*Et facies*] Per imagines illorum Deorum, quæ ad fœtida et male olentia præsepia equorum pictæ sunt, quæ illis præsent. *Lubin.*—*Solam, &c.*] Quia mulio est, qui consulitur. Epona dea mulionum est. *Vet. Sch.*

158 *Sed, &c.*] Quando placet Damasippo, et animo ejus lubitum est, aurigandi studium aliquandiu intermittere, et popinas, in quibus gulæ et luxuriæ operam det, rursus instaurare, et per totam noctem exercere: ibi tunc viri et mulieres unguenta vendentes ipsi præsto sunt. *Lubin.*—*Perrigiles*] Nocte dieque patentes, propter multitudinem confluentem. *Britannic.*—*Instaurare*] Solemniter repetere. Derelictas propter equorum studium et desiderium, denuo inviscere. *Grang.*—*Popinas*] Erant loca de

sidia et luxuriæ apparatus, ubi ungebantur, et genio indulgebant. *Lubin.*

159 *Obvius assiduo*] Tunc ipsi Damasippo obvius currit unguentarius quispiam ex Syria et Phœnicia, qui udus et madidus est unguento ex amomo, quod assidue tractat.—*Syrophanix*] Unguentarii nomen, qui popinam ingredientibus statim præsto erat, ex Syria et Phœnicia oriundus: inde enim unguenta mittebantur. *Pius* annotat. post cap. 93.—*Obvius assiduo, &c.*] *Dorleans* legendum censet, *Assyrio.*

160 *Idumæa*] Qui Judæam vel Hierosolymitanam portam inhabitat. Hæc porta ita dicta, quod eam ingressi sunt Vespasianus et Titus, de Judæis et vicinis Idumæis devictis triumphantes. Est autem Idumæa Syriæ pars, Judææ vicina. *Lubin.* *Britannicus* dicit, qui domi suæ incolit portas Syrias: sed insulse hoc.—*Currit, &c.*] Idume civitas Orientis. inde occurrit Damasippo tabernarius, qui prope portam manet, tabernam volenti intrare. *Vet. Sch.*

161 *Hospitis, &c.*] Salutatur eum dominum et regem blande et assentatorie; ut hospes advenientes solet salutare, a quibus lucrum sperat. *Lubin.*

162 *Et, &c.*] Id est, mulier Cyane tabernaria, et popa, succincta ut eo expeditius currere possit, lagenam optimi vini ipsi venalem exponit. *Idem.*—*Et, &c.*] Nomen tabernariae, pro qualibet. *Scortum. Vet. Sch.*

163 *Defensor*] Occurrit objectioni. Poterat aliquis hanc culpam defendere, tanquam juvenum, qua ætate omnes dissolutiores vivant. *Lubin.*—*Defensor, &c.*] Qui contra hæc defendere voluerit. *Vet. Sch.*

164 *Esto*] Respondet Poëta per concessionem. Factum fateor. Juvenili ætate dissolutius vixisti, sed mirum desisti, nec ultra illam juvenilem ætatem hunc luxuriæ errorem fovisti. Sed Damasippo hæc maturiori ætate facit. *Lubin.*

165 *Breve sit*] Pulchra sententia.

Si vis veniam delictorum tuorum consequi, aliquando turpitudinem exosus, honestiorem vivendi rationem ingredi. Innuit ergo poëta, cujusvis hominis esse ut erret; sed nullius nisi insipientis in errore perseverare. *Britan.*

166 *Quædam, &c.*] Id est, necesse est, ut quædam pueritiæ et adolescentiæ vitia una eum prima barba deponas: quæ resecta ponebatur primum anno ætatis vicesimo. *Lubin. Farnab.*

167 *Indulge, &c.*] Id est, pueris talia condonari possunt, sed non Damasippo, qui puer non est, sed alia ætate turpitudinem hanc exerceat, qua militiam exercere poterat. *Idem.*—*Laternus, &c.*] Sive Damasippus.

168 *Thermarum*] Quibus in thermis bibunt. *Lubianus.* Ut plurimum enim in thermis bibendi locus erat.—*Inscriptaque lintea*] De velo oppanso coparum institorio et orbiculos quosdam habente, ut adduci et reduci facilius posset, accipiendum. *Casabonus.* Alii picta thermarum sudaria intelligunt. *Flavius, Conject. c. 47.* scortum interpretatur: et ideo dici *inscripta*, quod titulum ostentant in fornice.—*Inscriptaque lintea*] Vela popinis et thermis, quæ promiscue cum lupanaribus confunduntur, oppansa; eaque ut plurimum lintea et acu picta; qualia visuntur in Italia et Hispania: nisi per *inscripta* melius intelligamus, inscriptionem rerum ibi venalium, ceu meretricium in cellis prostantium: ut *titulum mentita Lyciscæ.* vide quæ adnotata ad vs. 124. *Sat. vi. Farnab.*—*Inscriptaque, &c.*] Hoc est, pictis velis popina succedit, aut linteis * caesariensis tergit, vel ubi esculentia publice venduntur. *Vet. Sch.*

169 *Maturus, &c.*] Id est, non puer amplius, sed vir et bello militiæque adhibendus. *Grægæus* sic legit et interpungit, *Maturus bello, Armenia, Syriæque lucidis Annibus, &c.*—*Syriæque lucidis*] Id est, qui possit tanquam miles lucri thivos Syria, Euphratem, et Orontem, id est, ipsam Syriam

provinciam ab incursione hostium defendere. *Lubin.*

170 *Rheno, &c.*] Qui poterat defendere provincias Romanorum, ad Rhenum et Danubium, a vicinis, Teutonibus, Batavis, &c. Vel ne deficiant Galli aut Germani, horum fluviorum accolæ.—*Præstare, &c.*] Id est, hac ætate Neronem potes defendere, pro illo militare, ipsumque ab hostibus securum reddere. Perlegit *Neronem*, quemvis imperatorem et Domitianum forte intelligit. *Lubin.*—*Amnibus, &c.*] Armeniam Tigris proluit, Euphrates Parthos, Hister Sarmatas, et Ponto influit. Rhenus inter Allamanniam et Gallos Oceano influit. *Vet. Sch.*

171 *Mitte, &c.*] Mordet nobiles Romanos, qui non in castris, sed in popinis inter homines turpissimos invenirentur. O Cæsar, desine et relinque ostia, vel noli quærere nobilem aliquem legatum ostiis, ubi naves, quibus milites in alias regiones transvehuntur; sed in popina ipsum quære. Vel: An tibi opus est nobili viro, o Cæsar, quem mittas ad ostia Tyberis, ut ibi navim consequat cum mandatis et legatione? quære illum in popina. *Lubin. Farnab.*

172 *Legatum*] Lateranum, Damasippum, vel alium quemvis nobilem, quem legatum eo mittas. *Lubin.*—*Legatum, &c.*] Παρὰ προσδοκίαν, pro castris. *Vet. Sch.*

173 *Invenies aliquo*] Egregia nobilium descriptio. Id est, cum hominibus infamibus, gladiatoribus et latronibus facinorosis.—*Percussore*] Sicario. *Lubin.*—*Cum, &c.*] Sicario aut gladiatore. *Vet. Sch.*

174 *Fugitivis*] Servis, qui a dominis aufugerunt, vel qui pœnæ metu patriam deseruerunt. *Lubin.*

175 *Fabros, &c.*] Sandapila, feretrum populare vilissimorum et damnatorum hominum, quorum fabri abjectæ sortis homines erant viles, et pene infames. *Lubin.*—*Sandapilarum*] Emendo *Sardanapali*. Nimirum hoc dicit. In aliis, pro eo, quod hoc loco

sandapilarum legitur, *sandaliorum* legi. In aliis etiam *Sardanapali*, ac utramque lectionem explicat. *Rutgers.*—*Et, &c.*] Si sandaliorum sutores ac per hoc abjectæ sortis homines. Si * Sandanafallo, infamis hominis nomen est. Si sandapilarum. lectorum in quibus gladiatores mortui, de amphitheatro ejiciuntur. *Vet. Sch.*

176 *Et resupinati*] Ignavi, vel ebrii. Id est, inter homines ebrios, molles et infames sacerdotes Deæ Cybeles, quorumque instrumenta pulsantia cessant et otium agunt. *Lubin.* Tympanorum usus minime in bello Romanis, imo effæminatorum pulsare tympana. *Grang.*—*Et, &c.*] Ebrii, aut turpia patientis. *Vet. Sch.*

177 *Æqua, &c.*] Dicendi et faciendi omnia, sine nullo personarum respectu.—*Communia pocula*] Ubi liectores, carnifices, et fures unum commune poculum habent cum Damasippo nobili.—*Lectus, &c.*] Ubi non honoratior lectus discubitorius est nobilis, quam furis, aut lictoris. *Lubin.*—*Æqua, &c.*] Popinæ, ac per hoc communis est. *Vet. Sch.*

178 *Non alius*] Non diversus, non magis ornatus uni, quam alteri. Laudanda certe talis æqualitas, inter æquales.—*Nec, &c.*] Ubi confuse et gregatim sine ratione dignitatis aut discrimine personarum vivitur.—*Remotior*] Honoratiori loco posita, et tanquam dignior a vulgari mensa remota. *Lubin.* Vel contra, separatior in loco abstruso.

179 *Quid, &c.*] Id est, o Pontice, si servorum quempiam haberes, qui ita viveret, tam turpiter et flagitiose, ut Damasippus, et similes nobiles, age quid illi faceres, qua ratione illum punires? *Lubin.*

180 *Nempe, &c.*] Id est, in Hetruriam, ut ibi giebam inverteret; vel in ergastula Thebsica, ubi servi victi fodiebant et opus faciebant. *Lubin.*

181 *At, &c.*] Vos nobilissimi Romani a Trojanis scilicet oriundi, vos nequam servos punitis, sed vobis ip-

sis veniam datis, licet sitis longe nequissimi.—*Et, &c.*] Quæ scelera vilius et ignobilibus hominibus turpitudinem, illa nobilibus honorem et decus adferunt. *Lubin.*

182 *Volesos*] Intelligit nobiles Romanos quoslibet. Alii *Volsos* leg. *Lubin.* Catull. *Volsios*: Volesii originem ex Sabinis ceperunt, temporibus Romuli in Urbem recepti.—*Turpia, &c.*] Græce dixit turpem; vulgarem, lucri cupidum. Si pauper et popularis adulterium committat, crimen admisisse dicitur; si dives, jocosus appellatur. *Vet. Sch.*

183 *Quid, &c.*] Quasi dicat, nihil tam fædum et pndendum de Romanis dici potest, quin adhuc fædiora et magis pudenda dicenda supersint. *Lubin.*

184 *Ut non pejora*] Quasi hactenus dicta, levia adhuc et nullius momenti sint, præ histrionica et gladiatoria. *Idem.*

185 *Consumtis*] Duplex crimen Damasippo objicit, et quod opes et bona paterna turpiter in popinis cum infamibus hominibus attriverit; tum quod iis consumtis in aliam turpitudinem pejorem prolapsus sit, et histrioniam exercuerit.—*Vocem, &c.*] Id est, pro dato pretio vocem tuam accommodasti, quando præco fuisti Mimicus. *Idem.* — *Vocem, &c.*] Id est, præco fuisti in mimo. Siparium velum est, sub quo latent paradoxi cum in scenam prodeunt: aut hospitium mimi, aut quod appellatur comicum. *Vet. Sch.*

186 *Sipario*] Actori vel mimo. Vel ludis scenicis. Est enim *Siparium* aulæum seu velum sub quo latent mimi. *Farnab.* et ponitur hic pro arte scenica seu theatri.—*Clamosum, &c.*] Id est, cum ageres fabulam, *Phasma* inscriptam, cum multo clamore peragendam, mimographi illius Catulli. —*Ut*] Id est, cum, vel quando.—*Catulli*] Non nobilem illum Poëtam Catullum Veronensem intellige, sed alium quemvis mimographum. *Lubin.*

—*Sipario, clamosum ageres ut phasma: Catulli, &c.*] Sic distinguendum censet Petitus: nam neminem veterum esse dicit, qui Catullo *Phasma* adscribat, si hunc exceperis locum: at vero *Laureolum* mimum a Catullo fuisse compositum, nemo, puto, ambigit, et testis est locupletissimus Tertullianus lib. adversus Valentinianos cap. 14. Refert enim cum stomacho Poëta, patricios operam suam locasse scenæ, et nescio de quo, cui nomen facit *Damasippo*, memorat, eum ubi sua dilapidavit bona, addixisse suam operam ludicris his artibus et mimos egisse. Adeoque enim in agendis mimis profecisse, ait; ut non minus perite quam Lentulus, ejus nomen magnum in illaudatissima hac arte, egerit *Catulli* mimum, qui *Laureolus* dicebatur; quum tamen magna in eo agendo arte opus esset, ejus argumentum hoc est, ut e Josepho constat, *στυροῦται ληφθεὶς ἡγεμῶν, crucem autem supercolabat*, ut e Tertulliano discimus, unde Juvenali *velox* dicitur egisse *Laureolum*. Cruciarium autem destituebantur in *tricha*, a qua voce tricharia formavit Juvenalis, quæ a populo spectari dixit: *Qui sedet et spectat tricharia patriciorum*. Quia spectabant cruciarium *Laureolum* in *tricha* destitutum. Ita ut pro *triscurria* legendum sit *tricharia*. Petitus.—*Catulli, &c.*] Nomen est mimographi: et *Phasma*, nomen fabulæ.—*Catulli*] *Q. Lutatium Catullum* dicit, qui *Voranum* servum furacissimum habuisse fertur, de quo hic posterius scurra Catulli. De quo etiam illud traditur, cum deprehensus a nummulario esset, ejus de mensa nummos subtractos in calceos sibi inferciverat, quidam jocos in eum, Belle, inquit, si te nummularius in jus vocet, tu ei ars ablatum ex calceo abjiceres. *Vet. Sch.*

187 *Laureolum*] Id est, alius *Lentulus Velox* nobilis, suscepit servi personam in agendo mimo *Laureolo*, in quo crucifixus est tanquam servus

in falso deprehensus. Hanc fabulam scripsit Laberius.—*Vetor.*] Cognomen Lentuli. Vide Martial. lib. Spect. Epigr. 7. *Lubin.* Vel forte epitheton ei conveniens propter agilitatem in agenda fabula, et mira strenuitate.—*Laureolum*] Hoc ideo, quia in ipso mimo Laureolo figitur crux. Unde vera cruce dignus Lentulus, qui tanto detestabilior est, quantum ille gestum imitatus est scenicum. Hic Lentulus nobilis fuit, et suscepit servi personam in agendo mimo, et deprehensus in falso crucifixus est. *Vet. Sch.*

188 *Judice me*] Ait eum Lentulum, vera, non ficta cruce dignum fuisse: qui nulla honestatis a nobilitatis, suorumque majorum habita ratione, scurriliter mimum egerit.—*Nec, &c.*] Id est, ita reprehendas nobiles, ne interea populo Romano ignoseas, qui hæc nobilium dedecora sustinet spectare, non sine applausu.

189 *Populi frons*] Quæ nullo pudore adficitur, nec erubescit, ad turpia hæc spectacula. *Farnab.* — *Ignoscas, &c.*] Qui patitur nobiles agentes mimos spectare. *Vet. Sch.*

190 *Qui sedet*] Qui tam turpia videre sustinet, et hanc patritiorum scurrilitatem. *Lubin.* Qui sese potest continere, et præ indignatione non iusultat, sed assidet quietus et attentus. Ait *Scaliger* in v. De emend. temp. Juvenalem *transcurria* vocare ludos, ad quos ex senatu transibant senatores: quando scilicet ex senatoribus fiebant scurræ, et sic transisse ad scurras, id est, orchestram. Sunt qui scribere malunt: 'Spectat triscuria pat.' Triscurium ingens cura, ut est reipub. quæ sane cura digna patritiis. *Lubinus* dicit *triscuria* esse verbum antiquum fictum, grandem scurrilitatem designans. Nam particula *τρίς*, pro superlativo Græci et Latini utuntur. Sic dicimus *τρισμαγίστος*.—*Triscuria, &c.*] Jocos, tres scurras nobilium fabulas agentes: dictum, quia tres simul * exeant, quamvis aliquid quærentes. *Vet. Sch.*

191 *Planipedesque*] Qui in theatro audit nobilissimos Fabios planipedes, fabulas et mimos agentes. Qui, teste Diomede, planipedes dicuntur, quod actores Comiei, planis, id est, meris vel nudis pedibus uterentur, et in proscenium introirent. *Lubin.* Cothurno tragici, socco Comædi pedes induebant; ipsi autem mimi nudis pedibus agebant. *Scalig. Poët. l. c. 10.*—*Planipedes, &c.*] Nobiles neaniscologos. *Vet. Sch.*

192 *Mamercorum alapas*] Nobilissimos Mamercos, colaphis percussos: nam in mimis prodibant scurræ et parasi, qui alapas et verbera patiebantur ab iis, qui augustiores sustinebant personas. Scaurorum prænomen erat Mamereus et a Plinio xxxvi. 11. De Scauris arenariis nunc loquitur, longe digredientibus a Veterum Scaurorum vita et moribus. *Dorleans.*—*Alapas*] Insuper contumeliis alaparum sic os objicit, quasi de præcepto domini ludit. Tertullian. de spectaculis: Ictibus infelix facies locatur, ut infelicioer venter saginetur. Cyprian. *Farnabius.*—*Quanti, &c.*] Invectus superius in nobiles, qui histrioniam exercebant; jam damnat illos nobiles, qui munus gladiatorium tanquam vilissima mancipia obibant, idque sponte et ultro.—*Funera*] Id est, corpora de quibus funera futura erant. Nam cum vitæ periculo ibi pugnabatur. *Idem.* Et illi sui æris inopes, divites alieni, recum spe consumpta, ad extremum deliberabant gladiatores fieri.—*Mamercorum, &c.*] Turpitudinis crimina. *Vet. Sch.*

193 *Quid, &c.*] Illud adhuc parum est, et facile excusari potest, collatione Histrionia, quæ pejor, et viro nobili indignior. Nihil refert quanto pretio se exanctorent et sua funera vendant: sed hoc dolendum quod se ultro et nullo jubente vendant.—*Nullo, &c.*] Domitiano non cogente eos, ut fecit Nero, qui in ludis ad ferrum exhibuit 400 Senatores, 600

equites. *Dorleans.*—*Nullo, &c.*] I. e. sponte nulloque jubente scenæ operam dabant. *Ferr.*—*Nullo, &c.*] Tyranno scilicet. *Vet. Sch.*

194 *Nec, &c.*] Non erubescunt omni pudore spreto, etiam in ludis, quos prætor homo vilis et ad præturam eVectus et sublimatus exhibet, funera et supplicia sua vendere. *Lubinus.* Vel *Celsus*, hic est sublimis et in curru sedens, quum ludis habitu triumphali præsit, ut Sat. x. vs. 360.—*Celsi, &c.*] Ignobilioris, quam ipsi sint. *Vet. Sch.*

195 *Finge, &c.*] Id est, esto quod Nero supplicio proposito cogat nobiles histrioniam agere, vel gladiatorum. Quid satius vel agendum magis? Nonne satius esset mori, quam mimum agere! *Jac. Loënsis* Epiph. II. c. 11. Ergo pulpita pro loco in quo mimi et pantomimi ludos dabant. *Ferrar.*—*Inde*] Id est, ex altera parte gladiatorum munus vel mortem, hinc, ab hac parte, histrioniae turpissimum munus. *Lubin.*

196 *Quid satius*] Utrum horum eligendum?—*Mortem, &c.*] Respondet auctor noster: Adcone quisquam mortem timuit, ut malit artibus scenicis contaminari? ut non mori malit gladiator, quam in histrionia Latinum mimum agere, qui zelotypia uxoris suæ mæchæ Thymeles labore? et ut malit esse collega et socius alterius mimi Corinthi, stupidi et ignavi, ac stolidi? Sat. I. vs. 36. *Lubinus.*—*Quid, &c.*] Utique mori, quam mimum agere. nec debet quis mortem sic horrere, ut in arena se locet, sed ut mimum agat. *Vet. Sch.*

197 *Zelotypus*] Ut in mimo simulet se esse zelotypum Thymeles, more Latini mariti, et alterum alapis percutiat, quod supra innuit, cum dixit: *Mamercorum alupas.* *Lubinus.* Vel Thymele mima personam sustinebat uxoris alicujus, quæ viro zelotypo verba daret, quem virum, quia nobilis aliquis locatus theatro, agebat, is a *Juvenale* *Thymelcs zelotypus* appellatur. *Politian.* l. VII. Epist. 33. *Stupidi.*

Corinthi. Mimi planipedarii.

198 *Res hand*] Non mirum est nobilem mimum esse, cum Imperator sit Citharædus. Porro Nero, ut refert *Tranquillus*, a leo Citharædis delectabatur, ut nomen suum inter illos adscribi jusserit. *Lubin.*—*Res, &c.*] Non est turpe, nobilem, mimum agere, cum ipse imperator citharædus sit, et in scena cantaverit. Non est mirum, si hæc mavult sequendo ludium principem, quam mori, quando ipsum imitatur Neronem. *Vet. Sch.*

199 *Hæc, &c.*] Quasi dicat, ulterius vel porro tota urbs Roma, erit ludus, histrionia, et gladiatoria.—*Et illud, &c.*] Reprehendit jam nobiles, et ex illis potissimum Gracchum quendam nobilissimum, qui, abjecta omni verecundia, in urbis et totius nobilitatis dedecus, in arenam more hominum infamium sese demittebat.

200 *Dedecus, &c.*] Gracchum, nobilem: Appositio. *Lubin.*—*Nec, &c.*] Id est, more myrmillonum vel secutorum galea caput velat, nec clypeo pectus tegit. Id est, non vult esse myrmillo, qui vultum suum galea abscondit, sed retiarus, qui galerum vel pileum oblongiorem habet nudo vultu, eoque pacto ab omnibus cognoscebatur. Erat autem retiaro loco clypei rete, loco gladii fuscina vel tridens. Vide *Satyr.* II. vs. 143. *Idem.*—*Nec, &c.*] Mirnillo armorum Gallicæ nomen, expisce inditum, cujus imago in galea fingitur. *Vet. Sch.*

201 *Aut falce, &c.*] Indicat etiam illum non fuisse Thracem, cui erat parma vel scutum breve, falx vel sica, id est, gladius incurvus, quem hic *supinum falcem* vocat. *Lubin.*—*Aut, &c.*] Thracum armatura intelligenda est quibus proprium telum, sica est. *Vet. Sch.*

202 *Damnat, &c.*] Id est, Satyricæ. Ille Gracchus, Thracum arma et habitus, quibus teguntur, odit et aversatur. *Lubin.*

203 *Nec galea*] Id est, solo galero vel pileo contentus est; et Retiarus

esse vult (qui solus ex gladiatoribus aperta facie pugnabat,) ut videatur et cognoscatur.—*Faciem*] Alii leg. *frontem*.—*Mocet, &c.*] Sinistra enim tridentem vel fuscinam gerebat. *Idem*.—*Mocet, &c.*] Infamis est, sicut gladiator, aut indicatur, aut verba sunt Gracchi spernentis armaturam secutoris. *Vet. Sch.*

204 *Postquam*] Oculis quasi exponit solemne illud pugnae genus. Docti enim erant retiarii arte quadam collectum suspensumque dextra manu rete in adversarii caput projicere, et si errassent, effuse fugere, donec forte iterum rete recollectissent.—*Vibrata*] Alii, *librata*. Id est, exacte quasi perpensa. Solertia enim opus erat, ne nimium vires dexteræ, aut intenderentur, aut remitterentur inter projiciendum. *Lubin.*

205 *Nequicquam, &c.*] Frustra in myrmillonem, vel secutorem adversarium emisit, ut eum caperet.—*Nudum ad, &c.*] Nudam suam faciem ad spectatores erigit.—*Ad spectacula*] Id est, ad spectatores, forte orans, ne pollicem verterent, sed pro se intercederent. *Idem.*

206 *Tota, &c.*] Id est, in toto theatro fugit insequentem secutorem. *Idem*.—*Agnosendus*] Vel palam omnibus inspectantibus, vel sic se suo indicio miser prodens.

207 *Credamus tunicae, &c.*] Gracchus Salius erat, et Martis sacerdos in Veneris castra transierat; hinc non erit difficile, quid aurea illa spira fuerit in tunicae saliaris faucibus, purpura et auro distinctæ. igitur Gracchus in sola tunica quidem, (ut omnes tunc retiarii qui inde simpliciter *tunicati* dicti sunt) sed eadem saliarum in arenam descendit, ad cuius fauces, hoc est oram superiorem, segmenta, id est institæ aureæ, sive spira aurea, quæ etiam galero et quidem longo sacerdotali addita erat. *Ferrar.*—*Credamus, &c.*] Tunicam de faucibus quidam vestem gladiatoriam dicunt,

quam fibula mordet, a faucibus pugnatu. Alii, qua Galli utuntur in sacris, in modum organi utrimque de-crescentibus virgulis purpureis.* nam fortuiti sunt veluti indicantibus partem corporis esse amputandam. hi dubii habebant qui munera edebant, ut extremas partes tunicae ad guttur ornarent, quo famam haberent. *Vet. Sch.*

208 *Jactetur*] Huc illuc ventiletur.—*Et, &c.*] Pileo, quem habent retiarii. Galerus est humero impositus gladiatoris hujusmodi aliquid, quo citius sparsum funem, vel jactatum retium colligat. *Vet. Sch.*

209 *Ergo, &c.*] Id est, secutor, cum a Nerone cum Gracchio retiario pugnare jussus esset, victor explosus et irrisus est a spectatoribus, qui nobilem retiarium et imperitum per totam arenam sequeretur: majorem ignominiam hoc ipso pertulit, quam si occisus concidisset. *Lubin.*

210 *Jussus*] A prætore ludi præfecto, cui operam suam vendidit.—*Secutor*] Id est, myrmillo, qui retiarium, postquam ab eo captus non est, insequitur.

211 *Libera, &c.*] Id est, si libere et sine omni superioris potentia timore aut metu, populo Romano suffragia, vota, judicia ferre liceret; nemo adeo perditus, adeo deploratus, et sceleratus esset, qui virum optimum, Senecam, virulentissimo illi, et crudeli, omnibusque sceleribus contaminato tyranno, præferre dubitaret. *Lubin.* De Seneca tamen longe aliter sensit Dio in Nerone.—*Senecam, &c.*] Ignobilem, sed virum bonum. *Vet. Sch.*

213 *Cujus, &c.*] Nec enim unum commiserat parricidium. Solebant parricidæ, virgis primum cæsi, in culeo cum simia, gallo, serpente, et cane includi, et in flumen abjici, ut ita omnibus elementis privarentur. *Lubin.*—*Cujus, &c.*] Hoc ideo, quia parricidis in culleo clausis ad penam simia et serpentes jungi solebant. A

Nerone autem mater occisa est, et amita, et uxor, et Antoni Claudii illa quæ illi pro harum morte nubere noluit. Sed apertius dixit, quia et matrem occideret et uxorem Octaviam, eandemque sororem adoptivam, et Britannicum fratrem adoptivum filium Claudii peremit. *Vet. Sch.*

214 *Una simia*] Nam non unum parricidium perpetrarat, qui præceptorum Senecam, matrem Agrippinam, amitam, uxorem Poppæam, &c. parricidio sustulerat.—*Culeus*] Quo insuebantur parricidæ, erat saccus ex corio. *Lubin.*

215 *Par, &c.*] Idem scelus commisit etiam Orestes, Agamemnonis filius, qui matrem Clytæmnestram interfecit; sed non ob eandem causam. *Lubin.* Igebatur enim passim tempore Neronis: Νέρων, Ὀρέστης, Ἀλκμαίων μητροκτόνοι.

216 *Dissimilem, &c.*] Orestes justissimam, Nero improbam et nefariam causam sui sceleris habuit.—*Quippe ille*] Rationem addit: Orestes, Deo jubente, matrem suam cum adultero Ægistho interemit, ut patrem Agamemnonem ulcisceretur, quem illi inter media pocula incautum interemerant. Deinde enim maternæ necis reus, in Areopago, æquatis Deorum sententiis, interventu Minervæ absolutus est, ut videre est initio *Odyss. Hom. Idem.*—*Quippe, &c.*] Orestes, qui et matrem occidit, sed ut patrem ulcisceretur et defenderet. *Vet. Sch.*

217 *Patris*] Agamemnonis.—*Media, &c.*] Cum convivio susceptus fuisset: ut alii, in balneo dum vestem indueret sine capite. *Lubin.*—*Sed nec, &c.*] Id est, sororem suam non interemit Orestes, ut Nero Britannicum fratrem.

218 *Electræ jugulo se polluit*] De Octaviæ morte cape hunc versum. Nam Octaviam poeta comparat Electræ, quæ soror Orestis, ut Octavia soror Neronis. Sed Nero jugulavit Octaviam: Orestes non jugulavit

Electram. Orestes insanus erat; at Nero sanæ mentis, si nequam ille aliquid sapiebat, sororis et conjugis parricidium patravit. Nero ergo pejor Oreste et improbius. *Dorleans.*—*Jugulo, &c.*] Dum ferro jugulum petiit, et ita nece sororis suæ sese polluit.—*Aut Spartani, &c.*] Id est, Orestes Hermionem uxorem suam, Menelai Spartæ regis filiam, non occidit; ut Nero Octaviam, Antoniam, et Poppæam ictu calcis, gravidam, conjuges suas interfecit. *Lubin.*—*Aut, &c.*] Helene, vel Hermione. *Vet. Sch.*

219 *Conjugii*] Pro conjugis.—*Nullis, &c.*] Ut Nero Britannicum fratrem suum adoptivum, et Domitiam amitam, Locustæ veneficio interemit, et Pyrrhum præfectum, remedium ad fauces pollicitus, toxico occidit. *Lubin.*

220 *In scena, &c.*] Ut Nero, qui, teste Suetonio, nihil æque doluit, quam quod tanquam malus Citharædus increpitus esset: et Tragedias in scena cantavit: Orestem matricidam, Herculem insanum, &c. *Idem.*

221 *Troica, &c.*] Hoc eo dicit, quia Nero Troados libros scripsit: Et ut Ilium conflagrare spectaret, magnam urbis partem incendit, quod incendium ipse in turri Mæcenatiana prospectans, lætabatur flammæ, ut aiebat, pulchritudine.—*Quid enim, &c.*] Nihil fuit quod Virginii Rufius cum Sergio, Galba, et Vindice Junio, magis ulcisci et punire deberet, quam hoc pessimum flagitium, in hac inhumani belluæ, et terrifico terrarum orbis monstro. Hi tres, in Galliis et Hispania a Nerone desciverunt, et Neronem ex Imperio ejicere a Senatu jussi sunt. *Idem.*—*Troica, &c.*] Hoc ideo, quia Nero Troados libros scripsit. Unde et maxime insanivit, quia Poëta fuit. Virginii autem, unus de conjuratis, qui Neronem occiderunt. *Vet. Sch.*

223 *Quid, &c.*] Id est, quidnam fecit Nero toto tempore tam sanæ

et crudelis tyrannidis, nimirum saltatorem et citharædum.—*Crudelaque*] Crudeli, immani, et inhumana. *Lubin.*—*Quid Nero, &c.*] Quidnam maxime fuit inhonestum et indignum, quod in omni sua tyrannide admisit Nero? certe prostituisse se in nostris Græcisque scenis, citharædum, histrionem, saltatorem, &c. *Farnab.*

224 *Hæc, &c.*] Est amara Ironica responsio ad quæstionem, nimirum hæc opera et hæc artes, quæ dictæ sunt.—*Hæc opera*] Troica.—*Artes*] Citharistica, et Histrionia. *Idem.*

225 *Gaudentis*] Hæc de Nerone cantante, cum in Græcia pulpitem citharædus conscendit. *Ferrar.*

226 *Prostitui*] Metaph. a meretrice.—*Grajæque, &c.*] Coronam hanc tuam ex apio. *Plinius* XIX. 8. *Junius* Animadv. v. 21. *Alexander ab Alex.* v. 8. Proverbium: 'Apio eger.'—*Graiaque apium*] Quia apud Isthmios Agones, victores apio coronantur. Nero autem Isthmiaco certamine inter citharædos certans, apio, uti mos erat, coronatus est. *Vet. Sch.*

227 *Majorum, &c.*] Irrisio et Ironice ludit Neronem. Id est, cum alii insignia rerum egregie gestarum et triumphorum statuis majorum suorum adfigant: tu Nero quoque coronam ex apio, tanquam vocis, cantus, et saltationis insigne et præmium, quam victor voce et saltu consecutus es, ad majorum tuorum imagines appendere potes. *Lubin.*—*Habeant, &c.*] Vocis *missaria* * hoc est, ἄθλα, *missa.* *Vet. Sch.*

228 *Ante, &c.*] Id est, o Nero ante pedes statuæ atavi, vel patris tui Domitii, pone longum *syrma*, vel vestem Tragicam, in Tragædia acta de Thyeste: unde te Tragædiarum actorem vel mimum possis ostendere.—*Thyestæ*] Tragædiam de Atreo intellige, qui Thyestæ fratri proprium filium Plysthenem occisum et cocum epulandum apposuit. Hanc

Tragædiam egit Nero. Vide *Hyginum* Fab. XXIV. et CCLVIII. *Lubin.*—*Ante, &c.*] Alii Domitium Senatorem volunt, qui a Nerone coactus est mimum agere. *Vet. Sch.*

229 *Syrma*] Sunt qui *Syrma* signantius et ἐμφατικότερος tribui volunt *Thyestæ* et *Antigonæ*; personis scilicet regii spiritus et elati animi. *Farnab.*—*Antigones*] Notat Tragædiam de Antigone Œdipi filia, quæ cæci patris dux fuit. *Hygin.* Fab. 67. 72. *Jac. Loënsis* Epiph. II. 10.—*Personam*] Larvam faciei, qua in agendis Tragædiis Nero usus; vel qua persona usus est in fabula Menalippes: vel quia sub ejus persona Euripides Anaxagoræ præceptoris sui sedatum animum et philosophicam exprimit sententiam. Vide *Dionysii Halicarnass.* comment. περὶ τοῦ ἐσχηματισµένων. *Farnab.* *Hyginus* Fab. 186.—*Menalippes*] Quæ a Neptuno adamata et gravida facta, in vincula a patre conjecta, filium Bæothum peperit in stabulo, foetu a bubus pene obtrito. Unde et Bæothus dictus. *Lubin.*—*Syrma*] Vestis tragica est. Has autem personas Nero saltavit. Menalippus est, qui Tydeum occidit. *Vet. Sch.*

230 *Et, &c.*] Respexit ad illa, quæ de Nerone Suetonius scribit, quod citharam ab judicibus ad se delatam adoravit, ferrique ad Augusti statuum jusserit. Id est, ad marmoream Augusti statuam, de qua majores tui arma et spolia hostium pendebant, tu citharam depende, nam in hac triumphasti. Vel forte adludit ad colossum Neronis miræ magnitudinis, quem per Zenodotum Gallia accitum, ædificavit. *Plin.* XXXIV. 7. *Lubin.*—*Et, &c.*] Colossum, statuam ultra mensuram, suspende statuæ citharam, non trophæum: ut Nero scilicet. *Vet. Sch.*

231 *Quid, &c.*] Ostendit ulterius nobilitatem in virtute animi, non in sanguine consistere; nec esse nobiles

qui ex generosis orti pessime agant, quod Catilinæ et Cethegi exemplo demonstrat.—*Catilina*] Fuit enim is nobilissimus, sed patriæ perditor et proditor: ut Cicero contra ignobilis, sed patriæ pater.—*Tuis, &c.*] Tuo genere, familia et nobilitate. De Catilina, vide Sallust.—*Cethegi*] Hic cum Catilina, Lentulo, Statilio, contra Remp. conjurarunt, omnes nobilissimi. *Lubin.*

232 *Quisquam*] Alii legunt, *quicquam*. — *Sublimius*] Nobilius: nam nobiles alti et sublimes dicuntur. Sensus est, nihil genere tuo Catilina nihil Cethegi familia fuit nobilius, tamen, &c.—*Arma, &c.*] Licet nobilissimi, sceleratissimi fuistis, et vestræ patriæ domibus, templis et fœcis atque aris, noctis tempore bella et incendia admoliti estis. *Idem.*

234 *Ut, &c.*] Ut quondam Galli Narbonenses ex braccata Gallia oriundi; vel filii Senonum, ex Lugdunensi orti; olim sub Brenno, totam urbem Romam incendio abolere conati sunt. Simile facinus vos moliti estis. Vide *Florum. Lubin.*—*Ut, &c.*] Gallos significat, et deest *teneant*. Allobrogæ Galli sunt. Ideo autem dicti Allobrogæ, quoniam *brogæ* Galli agrum dicunt; *Alla* autem, aliud. Dicti igitur, quia ex alio loco fuerant translati. *Vet. Sch.*

235 *Ausi, &c.*] Id est, illud ausi estis, propter quod digni eratis, qui veste et tunica ex charta, cannabe, stappa, bitumine, pice, cera illita induti, noctis tempore pro lucerna accendami. Quod supplicii genus in illos qui incendia moliti erant constitutum erat; et quo usus fuit crudelis ille Nero in Christianos, quos incendii insinulavit, cujus ipse auctor fuerat. Vel Herculeum Ceterum representantes Sat. 1. vs. 155. Hanc vestem tunicam molestam vocant, de qua Sat. 1. 'Tæda luebis in illa,' &c. Vide *Brodæun* Miscell. II. 9. et 10.—*Tunica, &c.*] Vestis ex

charta facta, pice inlita, in qua ignibus pœna addicti ardere solent. Aut, si estis id conati, quod hoc pacto debent puniri. *Vet. Sch.*

236 *Sed, &c.*] Id est, M. T. Cicero vigilando, vestra nocturna facinora et incendia prohibuit. — *Vexillaque vestra*] Id est, vestras turmas, Centurias et furores vestros, et conatus, frenat et reprimat. *Lubin.*

237 *Hic, &c.*] Id est, vestra nobilium pessima facinora æterna, nominis fama et laude repressit. Cicero ignobilis; ex Arpinate Volscorum opido natus. Romani *novos* nominant qui ex sese clarescunt. — *Ignobilis*] Variant de genere Ciceronis: Sed ipse a regibus se ortum dicit Tuscul. 1.—*Et modo*] Id est, modo nuperime, in equestrem ordinem adscitus, qui ex municipio Arpinate oriundus esset.

238 *Municipalis*] Pro obscuero positus. *Turneb.* III. 9.—*Galeatum*] Id est, civibus Romanis de re nova attonitis, et stupefactis, armatum præsidium, et custodiam armatorum ubique ponit, contra machinas conjuratorum. *Lubin.*

239 *In, &c.*] Pro omni gente Romana, pro summis et infimis, vel fatigatur in universo populo, dum omnes et singulos ad Reip. salutem exhortatur. Alii habent *Monte*, et intelligunt VII. colles Rom. *Idem.* Interpretantur de equestri, senatorio et plebejo ordine: Ergo in omni gente, non tantum Romæ, sed etiam in municipiis. *Grang.*—*Et, &c.*] Quia in montibus condita est Roma. Legitur et pontibus, propter Molvium, ubi Catilinæ conjurati, et Allobroges comprehensi sunt. *Vet. Sch.*

240 *Tantum, &c.*] Id est, Cicero ignobilis consul, tantum nominis, honoris, et tituli consecutus est Romæ intra muros, tempore pacis et togæ, sua sapientia, sine bello, cæde, et sanguine.—*Tantum, &c.*] Pater enim patriæ dictus est. *Lubin.*

241 *Quantum, &c.*] Quantum nominis et honoris Augustus non reportavit ex victoria sanguinolenta, quam sub Leucade Epiri promontorio obtinuit, cum Antonium et Cleopatram vicit, navali scilicet prælio. *Lubin.*—*Non Leucade*] Propter Antonium et Cleopatram, quia bello navali sub Leucade promontorio Epiri devicti sunt ab Augusto. *Vet. Sch.*

242 *Thessalia, &c.*] Apud Philippos Macedoniae urbem, in Thessalia contra Cassium et Brutum, quos cum Antonio vicit. *Flor. iv. 6.*—*Abstulit*] Reportavit, adeptus est.—*Udo gladio*] Ex assidua cæde, semper sanguine madente. *Lubin.*—*Thessaliæ campis*] Ibi nam ab Augusto victi sunt Brutus et Cassius, et Pompejus a Cæsare. *Vet. Sch.*

244 *Patrem, &c.*] Hoc nomine ipsum primus omnium appellavit M. Cato.—*Libera*] Liberata ex ancipiti illo periculo. *Lubin.*—*Roma, &c.*] Non per adulationem, ut Augustum. Hoc nam differt ab Augusto Cicero, quia alia armatus, alia pacatus defenderit libertatem et civitatem: ut Lucanus, ‘Romani maximus auctor Tullius eloquii, cuius sub jure togato,’ &c. *Vet. Sch.*

245 *Arpinas*] Subjungit jam alia duo exempla, Marii nimirum et Deciorum, qui et ipsi ignobiles, optimi et vere generosi fuerunt.—*Arpinas alius*] Alius ex Arpino Volscorum opido ortus, qui teste Plutarcho obscuro prorsus genere parentes habuit pauperes. Is postea septies consul fuit, et Cimbrus in Gallia, Teutonas in Italia, et Jugurtham in Africa superavit. *Val. Maxim. xi. 1.* Arpinum patria fuit communis Marii et Ciceronis.

246 *Poscere, &c.*] Id est, cum juvenis esset, conductus et mercenarius, solebat aliorum agros arare.—*Alieno*] Paupertas notatur, cum ne ipse quidem agrum habuerit. *Lubin.*

247 *Nodosam, &c.*] Id est, postea inter milites faber erat, et castra muniabat, et si aliquando tardus et ignava opera castra muniere et laboraret, sudas et palos necessarios ad munienda castra præpararet, a centurione vite verberabatur, et vapulando in tergo et capite vitam frangebatur. *Sat. xiv. vs. 193.* Vitem hanc centuriones pro insigni gestabant. *Persius:* ‘aut vitem posce libello.’ Est autem *dolabra* illud instrumentum, quo lignum dolatur, complanatur, et lævigatur. *Idem.* Sed non tam de dolabra fabrili, quam de cætero opere militum intelligendum: Hinc dictum Domitii Corbulonis, ‘dolabra vincendum hostem,’ i. e. operibus. *Grang.*—*Nodosam, &c.*] A centurione vapulando suo vertice frangi patiebatur Marius vitam, cum militat. *Vet. Sch.*

249 *Hic, &c.*] Id est, licet ignobilis, et qui crevit tam a parvis initiis, sua tamen virtute summus belli imperator evasit, et Cimbrum ac Teutonas (qui ex Dacia et Germania maximo cum exercitu Romam contententes, magnum terrorem Italiae incusserant) excepit suo exercitu, et funditus delevit. *Florus iii. 3.*—*Cimbros*] Illi magno corpore, horrendisque oculis erant, et apud Germanos, prædones appellabantur. Jam Holsati Chersonesum Cimbricam inhabitant. *Lubin.*—*Et solus*] Ob insigne meritum, quasi sine Collega Catulo res peracta sit.

251 *Atque ideo*] Postquam ergo Cimbrum et Teutonas ingenti strage delevit, et corvi, ad ingentia Cimbrorum cadavera, volabant.—*Stragemque*] Interfectorum Cimbrorum. Nam traduntur cæsa ibi a Mario, centum et quadraginta quinque millia, et sexaginta millia capta.—*Atque ideo*] Mario, inquit, debellante Cimbrum, corvis avibus fuit miraculum ire ad majorum cadaverum prædam, quia

grandi statura sunt Galli. Virgilinus: 'Scutis protecti corpora longis.' *Vet. Sch.*

252 *Majora, &c.*] Nam vasta et magna Cimbrorum corpora. *Lubin.*

253 *Nobilis, &c.*] Quintus Luctatius Catulus, qui cum ipso Cimbro fudit, genere nobilis et factus: de quo in Sat. II. Errat Lubinus et plures qui aliter explicant, faciendo *nobilis* genitivi casus.—*Lauro secunda*] Nobilis collega Q. Catulus Luctatius secundo loco triumphavit, cum uni Mario homini novo victoriae honos tribueretur, licet utriusque Coss. auspiciis res gesta sit. *Farnab.* At ignobilis Arpinas, Marius, primo loco: nam honor ei totius belli attribuitur.—*Lauro, &c.*] Secundo, per Marii familia nova. Nam primo per Ciceronem nobilitati, hoc est, ut triumpharet. Vel, secunda lauro dixit, quia secundo loco triumphavit post collegam suum. *Vet. Sch.*

254 *Plebeia*] Quartam Deciorum patris et filii exemplum, qui et ipsi non ex nobili, sed plebeia familia oriundi, et uterque tamen animi nobilissimi pro salute Reipub. se devoverunt. *Val. Maxim.* v. 6.—*Plebeia, &c.*] Decii pater et filius, somnio moniti, pro incolunitate Populi Romani se devoverunt, alter bello Latino, alter Gallico. Nam pater cum esset collega L. Manlii Torquati, essentque somnio admoniti, eam partem victricem fore, cuius dux in praelio ceciderit, Decius calcaribus equo incitato, in medios hostes inruit, ibique pugnans interfectus est. Cuius cum corpus milites liberare contenderent, cum plena sunt reversi victoria. Hoc exemplo patris pro bello Samnitico et Tusco, bello Gallico ab hostibus est filius interemptus, de quibus et Virg. 'Quin Decius Brutosque.' *Vet. Sch.*

256 *Atque omni pube*] Alii, *plebe.*—*Latina*] I. e. Romana. Bene autem

distinguit pubem Latinam ab auxiliis: nam *auxilia* in bello sunt socii exterarum nationum.

257 *Sufficiunt*] Sufficere dicimus ei, cuius desiderium implemus. *Britannic.*—*Diis, &c.*] Quia illi se solennibus ritibus et verbis devovebant Diis Manibus, Terraeque matri, et omnia pop. Romani pericula in sua capita derivabant. *Lubin.* Certe Decii, Pater, Filius, Nepos, bello Latino, Hetrusco, Tarentino, pro patria sua obtulerunt capita.—*Terraeque parenti*] Cui se devoverunt, et in cuius visceribus ipsi dicuntur esse inferi.

258 *Pluris, &c.*] Decii quamvis ignobiles, sanctiores et Diis acceptiores fuerunt, quam pop. Romanus universus, quia ipsi propter Decios pepererunt. *Lubin.*

259 *Ancilla, &c.*] Ultimum argumentum de Servio Tullio, quem ait Valerius ex ancilla vernam esse natum, et cuius mater Ocriulana dicta, captiva fuit; qui sua tamen virtute promeruit trabeam et fasces, id est, imperium et regnum.—*Trabem*] Vestem regiam, purpuream et albam: vel, trabibus pannorum albis et purpureis intertextam. Vel, ut Livio placet, togam circum distinctam purpura, subtegmine puniceo. Alex. ab Alexandro v. 18.—*Diadema*] Id est, coronam Romuli primi regis. *Lubin.*—*Ancilla natus*] Ocriulana (an Corniculana) captiva, Servius Tullius. *Vet. Sch.*

260 *Fasces*] Virgarum cum securibus, qui a 12. lictoribus praeferebantur.—*Ultimus, &c.*] Nam sextus erat. Post eum autem septimus et ultimus Tarquinius Superbus pessimus erat. *Lubin.*—*Regum, &c.*] Nam fuerunt reges postea superbi. sextus a Romulo: nam, septimus Tarquinius fuit Superbus. *Vet. Sch.*

261 *Proditus, &c.*] Laudavit ignobiles multos ut optimos, qui consilio, fortitudine, vita et sanguine Reip,

profuerunt: reprehendit jam nobilissimos, adeoque ipsius Junii Bruti consulis filios qui patriam prodere, et tyrannis ac regibus, a patre exactis, portas voluerunt aperire, ac proinde a patre securi percussi sunt.—*Proditæ*, &c.] Id est, portas aperiebant proditores patriæ.—*Laxabant*] Aperiebant, reserabant. *Lubin.* i. e. Laxare volebant, conspirabant.—*Tyrannus exsulibus*] Tarquinius exactis et in exilium pulsis, quos reducere et restituere volebant.

262 *Juvenes*] Titus et Tiberius, Junii Bruti ipsius primi omnium consulis filii. *Florus* i. 9.—*Et quos*] Id est, et qui exemplo optimi patris consulis, magnum aliquid et egregium factum, licet cum vitæ periculo conjunctum, pro patriæ libertate subire debebant.—*Pro dubia*] Id est, periclitante. Hanc enim eripere rursus volebat Tarquinius. *Lubin.*—*Juvenes*, &c.] Ipsius Bruti filii, qui a patre securi percussi sunt, portas aperiebant, ut Tarquinius Superbus intraret. *Vet. Sch.*

264 *Quod miraretur*] Quod benefactum et quam rem præclaram cum stupore demiraretur Horatius Cocles, Mutius Scævola, virgo Clælia.—*Coclitæ*] Horatius ille Cocles. *Florus* i. 10.—*Mutius*] Scævola, qui in necem Porsennæ urbem Romam obsidentis, cum conjurasset, et eum errans in persona, scribam pro rege obtruncasset, ad focum igne ardentem propere accessit, et dexteram, quod aberrasset, spectante rege, combussit. *Livius* i. 11.—*Et quæ*, &c.] Illo enim tempore Thuci campos et agros omnes ad flumen Tibrim possidebant, qui Romani imperii finis erat, quod tum temporis angustis terminis erat circumscriptum.—*Cum*, &c.] Horatius Cocles cum fessos milites suos ab Etruscis videret, pontem Sublicium subduci jussit, ne protinus hostes ad urbem irent, et ipse solus interim exercitum Porsennæ sustinuit, deli-

armatus Tiberim transnavit ad suos. *Vet. Sch.*

265 *Virgo*] Clælia.—*Virgo*, &c.] Clælia virgo inter obsides data Porsennæ a Romanis, simulans ritu patrio velle se in ripa Tiberis cum cæteris virginibus sacra facere, adlegatis custodibus transnavit, et per legatos a Porsenna recepta, in tanto honore habita est, ut cum cæteris obsidibus in patriam remitteretur. Hujus rei causa et statuam equestrem meruit inauratam. *Vet. Sch.*

266 *Occulta*, &c.] Vindicius servus occulta et clandestina scelera filiorum Bruti dominorum suorum, patribus indicavit. Cui ob indicium hoc, pecunia ex arario, libertas et civitas data est. Ab hoc Vindicio, Vindicta nomen habet, per quam servi in libertatem adserebantur. *Lubin.*—*Produxit*] Patefecit.

267 *Matronis*, &c.] Orbis filiis. Ob servi enim indicium, matres orbæ factæ sunt propter supplicium filiorum. Vel cujus servi mors lugenda esset matronis, quas Tyrannorum impudicorum vi, indicio suo liberasset: quæ sententia præstat: nam Vindicius illum mortuum tanquam nobilem, per totum annum matronæ lugerent.—*At illo*, &c.] Id est, illos consulis filios patriæ proditores, dum virgis cæduntur, verbera justis pœnis adficiunt, et securis, qua per lictores percussi sunt. *Lubin.*—*Matronis*, &c.] Propter Lucretiam scilicet vindicatam, vel quia Superbo sub tyranno vim patiebatur castitas matronarum. Vindicius, servus qui indicavit filios Bruti, Tarquinio velle portas reserare, quos pater securi ferit: servum autem ut conservatorem patriæ non manumisit, sed ut delatorem dominorum, cruci adfixit: quod factum matronæ planxerunt. *Vet. Sch.*

268 *Et legum*] Virgis cæsos, consulatus ille primus imperium liberum primum securi percussit. *Farnab.*—

Legum, &c.] Id est, primum supplicium post exactos reges, in filios Bruti statutum. Vel eo dicit, quod ante leges conditas, reges Romani fascēs et securēs usurparunt. *Lubin.*—*Prima, &c.*] Quia primus Consul Brutus securēs accepit. *Vet. Sch.*

269 *Malo, &c.*] Conclusio nobilissimæ Satyræ. Id est, satius est te vilissimis, obscuris, turpibus, ignavis majoribus ortum filium, vita integrum, factis strenuum esse, quam ex nobilissimis et optimis natum filium, esse degenerem et ignavum.—*Thersites*] Monstrum hominis, admodum turpis et deformis. De illo vide Homerum lib. II. *Iliad. Lubin.*

270 *Æacidæ, &c.*] Achilli, qui ab avo Æaco nomen habet.—*Vulcaniaque, &c.*] Id est, qualia Achilles gestavit, per matrem Thetis a Vulcano Deorum fabro consecutus. Vide Ovidium *Metam.* XIII. *Idem.*

271 *Quam te, &c.*] Id quod sæpe fit. Nam plerumque quod dicitur ἡρώων γεννήματα πῆματα.—*Producat*] I. e. generet.

272 *Et tamen, &c.*] Concludit responsione ad concessionem quandam. Age concedam te a primis urbis incunabulis nomen, familiam, et genus tuum posse repetere et revolvere. Verum quinam illi primi tui parentes

sub initium conditæ urbis fuerunt? *Idem.*

273 *Nomen*] Id est, genus et familiam tuam.—*Infami, &c.*] Nam Romulus Asylum constituit, quo sicarii, fures, facinorosi, et raptores confluebant, ex qua confluge, hi adeo generosi et nobiles erant orinndi. *Florus* I. 1. Servius Asyli originem ad nepotes Herculis refert.—*Asylum*] Templum quod violari non debet, ab a privativo, et σὺλᾶω, rapio. *Idem.*—*Nomen, &c.*] Romulus ut augeter populum Romanum, secutus Atheniensium morem, asylum in luco constituit. *Vet. Sch.*

275 *Pastor*] Quemadmodum et ipse Romulus.—*Quod, &c.*] Propter turpitudinem; a quo si te oriundum consideres, erubescas justius, quam ut generosam turpitudinem magnopere ostentes. Ut servus, fur, latro, sicarius, sacrilegus, parricida, vel spurus et lupæ filius. *Lubin.* Retiçentia est, qua tamen non inconcinne Romulum notat, ut latronum ducem, deinde etiam parricidam, Amulio avo et Remo fratre trucidatis.—*Aut, &c.*] Quos collegit Romulus.—*Quod, &c.*] Servus aut infamis, vel latro. Nam latronum, aut perditorum collegit populum. *Vet. Sch.*

S A T I R A IX.

1 *Scire, &c.*] Tota hæc Satyra Dialogismo inter Navolum et Juvenalem absolvitur. Alloquitur autem initio, et acerrime vexat Nævo um hominem turpissimum et Draucum, quem solito tristiore videns, causas mœstitiæ interrogat. Quæ verba

Pœtæ se ad 27. versum extendunt, ubi ille respondens, de avaritia civium Romanorum Pathicorum conqueritur, a quibus conductus fuerat, quibusque summo labore toties operam dederit, illorumque uxores gravidas reddiderit, et nihil penè mercedis

loco receperit. Unum autem lectores volo admonitos, ne quod Poëta obscœnus est, nobis imputetur; neque hinc aliena vitia discant, sed sua emendent: utque magis bonam Auctoris mentem, quam aperta ejus verba advertant et considerent.—*Nævole*] Nomen impurissimi Drauci, qui Virronis domini et patroni sui infanda libidine insanientis (utpote qui Nævolo Drauco pro se et uxore sua uteretur) spurca flagitia postea depromit. *Lubin.* Eundem hunc esse, de quo Martialis sæpe, ex fortuna et moribus facile dignoscitur.

2 *Fronte, &c.*] Quasi nube, id est, fronte non exporrecta, sed caperata, in rugas contracta, quod signum est mœroris.—*Ceu, &c.*] Respicit ad notam fabulam de Marsya Phryge, qui cum Apolline cantu certavit, et ab eodem victus, tristissimus fuit; nam postea excoriabatur. Ovid Met. vi. *Lubin.*—*Marsya victus*] Aut proprie ab eo quem Apollo vicit, aut advocatus temporis illius. *Vet. Sch.*

3 *Quid, &c.*] Id est, quid sibi vult talis vultus, cur geris tristem et perturbatum vultum, qualem habebat Ravola ille fellator, dum Rhodopæ turpissimo scorto operam dans in fœdissimo illo opere, aliorum interventu deprehensus expalluit. *Lubin.* Vel, *quid tu cum vultu.*

4 *Rhodopes*] Pro meretrice qualibet posuit, ob famosam Rhodopem, genere Thraciam, ancillam Iadmonis Samii, conservam Æsopi fabularum scriptoris. *Grang.*—*Terit*] Atterit, lambit.—*Inguina*] Muliebrem membrum intelligit. *Lubin.*—*Ravola, &c.*] Fecisti vultum tristem, qualem Ravola fecit, cum deprehenderetur lambens.—*Rhodopes*] Turpia. Rabula, a facto etymologiam nominis sumpsit Poëta. *Vet. Sch.*

5 *Nos, &c.*] Nos servo crustula lambenti, colaphum iucutimus, quanto magis hujusmodi cunnilingus cædendus erat. Nisi forte jocose et

scoptice hæc ait. Quasi dicat: Non immerito Ravola metu expalluit: nam nos cum deprehendimus servum dulciaria lambere, illum solemus colaphis percutere. Ob id merito etiam Ravola sibi timuit, dum deprehenditur. *Incutere colaphum* ea ratione, qua Terent. *Impingere*, dicit.—*Rabula autem cum lambat, &c.*] Legend. *Ravola*: is enim est quem Poëta exagitat. *Rutgers.*—*Crustula*] Erat dulciarii genus quod pueris dabatur. Horatius: 'Ut pueris olim dant crustula.' *Lubin.*—*Nos, &c.*] Sensus talis est: Servus colapho percutitur a nobis, si placentam linguat: Rabula autem cum lambat inguina fœminarum, impunitus incedit. Crustula, species operis pistorii. * Lucullus. 'Gustavi crustula solus, placenta.' *Vet. Sch.*

6 *Non, &c.*] Hac tua facie, o Nævole, nihilo miserabilior vel tristior erat Pollio ille Crepereius; qui consumptis opibus pecuniam in fœnus quærebat, pollicitus se triplicem usuram daturum. *Rutgers.*

7 *Triplícem usuram*] Ter amplius, quam quod legibus permissum et usu receptum.—*Præstare*] Solvere, redde. *Idem.*

8 *Circuit*] Forum, ubi fœneratores, et quærit ubique qui sibi fœnerent, et pecuniam in usuram credant.—*Fatuus*] Quasi dicat: Tam perditus et deploratus erat Pollio, ut quisquis pecuniam dedisset, cum non sit solvendo, merito fatuus esset judicatus.—*Unde repente*] Tibi natæ; unde tanta tristitia, quæ per rugas ostenditur?—*Et fatuos, &c.*] Qui ei scilicet pecunias credant, non soluturo. *Vet. Sch.*

9 *Certe modico*] Antea modicum quidem possides, jucundissime vivebas. *Rutgers.*

10 *Vernam*] Id est, inter vernas et viles servos antea non minori hilaritate vivebas, quam si eques Romanus fuisses. Unde ergo hæc subita mutatio? Vel verna cum esses, equitis

animum et opes æquabas animo, cultu, nitore. Facete eum indigitat equitem, et quidem vernam equitem, cum verum non possit. *Grang.*—*Agebas*] Referebas, repræsentabas.—*Conviva joco*] Sc. Erasque conviva, &c. Id est, jucundus antea, et hilaris eras in Symposiis et elegans conviva, dicaci sermone ad risum omnes provocans. *Lubin.*

11 *Salibus, &c.*] Facetis sermonibus, copiosis, quibus omnes in conviviis solebas fatigare.—*Intra, &c.*] Non rusticis et inter haras natis jocis, sed urbanis, et elegantibus intra muros civitatis natis. Sunt autem *pomæria* loca, quæ intra muros sunt: id est, pone vel post mœnia, quæ nec habitari nec arari fas erat. *Idem.*—*Et, &c.*] Id est, facetiis urbicis abundas, id est, es urbanus, id est, qui solebas in conviviis jocis omnes fatigare.—*Pomæria*] Loca appellantur, quæ intra muros sunt, hoc est, pone muros. *Vet. Sch.*

12 *Omnia, &c.*] Sc. sunt tibi. Quasi dicat: Talis antea eras, omnia sese jam contra in te habent. Nam hilaritas frontis tuæ in mœrorem versa, ex jucundo et polito, tristis et horridus factus es. *Lubin.*

13 *Silva*] Metaphora. Cujas neglecti crines instar arborum sese exerunt.—*Sicca*] Comæ. Non unctæ, aut aromate pretioso delibutæ.—*Nullus tota*] Id est, decorem et ornatum corporis tui prorsus neglexisti. *Idem.*—*Qualem, &c.*] Qualem cutis nitorem antea tibi medicamentis solebas provocare. Intelligit autem Psilotrum, unde fiebat viscus cum resina et cera tenacissimus, quibus pilos evelebant, et cutem levigabant. Viscus, pro psilotro positum. *Junius de Coma.*

14 *Bruttia præstabat*] Perperam hodie *Bruscia* legitur et *Brustia*, et *Bruccida*, *Bruccia*. *Bruttia* pix nota est, cujus mentio sæpe occurrit apud Medicos etiam Græcos, qui *Ἐπύριαν* eam nominant: ea utebantur tanquam

optima, cum ad alias res, tum ad tollendos pilos. Ut et Ustriculæ *παπαπιλπορία*: dictæ, quod picæ calida uterentur ad evelebendos et urendos pilos: *calidum riscum* vocat Juvenalis. *Salmas.* Alii censent hunc versum ita legendum esse: 'Præstabat calidi circumlita fascia visci.' Sic *Grangæus*, et sic *Farnab.*—*Fascia visci*] Psilotrum significat, dropacem quo solebat se accurare. *Vet. Sch.*

15 *Sed, &c.*] Id est, fruticis instar subnascente, et crescente. Studebant enim turpissimi illi, esse mollissimi. Inde non solum in barba, sed etiam aliis locis non nominandis, et toto adeo corpore pilos evelebant. Id est, crura tibi non lævia et depilata, sed inculta, et horrida propter pilos, qui in fruticum modum dense ibi proveniunt. Tales pilos viscus antea tollebat. *Lubin.*

16 *Quid macies, &c.*] Supp. sibi vult. Quasi dicat: Tam vacillentus et decolor es, ut videaris vetus aliquis ægrotus, valetudinarius, qui longo tempore quartana febris laborarit.—*Tempore longo*] Nam quartana febris tarde admodum finitur, præcipue autumnalis. *Idem.*—*Quid macies, &c.*] Ita macer et decolor, tanquam quartanarius. *Vet. Sch.*

17 *Torret*] Exsiccat, et quasi consunit, more æstus febrilis. *Had. Junius Animadv.* 111. capite 1.—*Quarta dies*] Quartanam febrem notat.—*Olimque, &c.*] Jam pridem familiaris, et consueta. *Lubin.*—*Domestica febris*] Consueta, familiaris. *Vet. Sch.*

18 *Deprendas, &c.*] Secunda persona pro tertia: unusquisque facile possit deprehendere, colligere et cognoscere, omnes animi adfectus, voluptatem, dolorem, iram, gaudia, metum ex facie et vultu ejusque habitu et colore. Quasi dicat: Hoc conjicio ex tua facie. *Lubin.*—*Deprehendus*] Id est, omne vitium corporis, sive ægritudo, ex faciei colore deprehenditur. *Vet. Sch.*

19 *Utrumque*] Habitum scilicet gaudii et mœroris, *inde*, ab animo sumit facies. Nam facies plerumque animi index et character est. *Lubin.*—*Sumit, &c.*] Id est, et lætitiæ et ærunnarum. *Vet. Sch.*

20 *Igitur, &c.*] Concludit ex facie ipsum a proposito et vita sua jucunda atque hilari diflexisse, et vitæ genus et propositum suum mutasse. *Lubin.*

21 *Propositum*] Sc. iter vitæ tuæ. —*Et, &c.*] Ut cum vita prior læta fuerit, hæc tristis sit, et injucunda. *Lubin.*

22 *Nuper, &c.*] Ordo sensusque hic est. Nam (ut memoria mecum repeto) nuper tu, o Nævole, tanquam mœchus et adulter, ipso Aufidio mœcho nobilissimo notior et famosior, solebas celebrare templum Isidis, et omnia denique loca in quibus conveniunt libidinosæ mulieres, ibique non solum mulieribus, verum etiam viris tuis operam solebas præstare.—*Fanum*] De hoc fano Isidos, dictum est Sat. VI. ad illum versum 488. ‘Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.’

—*Ganymedem pacis*] Id est, solebas frequentare statuam Ganymedis in templo pacis, a Vespasiano factam. Et hoc loco turpes et lascivi viri et fœmiinæ ad sui libidinem et corruptionem abutebantur. *Flavius* Conject. c. 74. legit *Ganymedes*; et regi vult a præced. *fanum.*—*Ganymedem*] Qui legunt *Ganymedem pacis*, et intelligunt statuam Ganymedis in templo pacis, (quod probant ex versu corruptissimo Martialis, quique nihil ad rem) certe nimium quantum errant: imo et illi qui legunt *Ganymedes* vel *Ganymedis*, et subintelligunt fanum: nam nullibi Ganymedis fuit templum. Per Ganymedem ergo intellige effigiem Ganymedis ante pedes Jovis atque in ejus templo: sicque interpunge *Ganymedem, Pacis, &c.*—*Fanum, &c.*] Statuæ, ad quas conveniebant civadi. *Vet. Sch.*

23 *Pacis*] Cujus templum in quarta

Urbis regione fuit.—*Et, &c.*] Id est, solebas sacra Cybeles Deæ Phrygiæ ex Pergamo advectæ frequenter celebrare; Matris Deum mysteria, cuius templum erat in Palatio. De hujus infamibus sacerdotibus dictum Sat. II. *Lubin.*—*Palatia*] Templum in Palatino monte.—*Secreta*] In quo sacra arcana, quæ vulgare nefas.

24 *Et Cererem*] Cereris autem templum solum castæ et pudicæ esse solebant. Sat. VI. ‘Pauca adeo Cereris vittas contingere dignæ.’ Postea etiam meretrices et adulteræ ad ejus sacra et templa penetrabant. Unde ait: *Nam quo, &c.*—*Nam, &c.*] Cum summa indignatione ostendit, pudicitiam non modo in locis profanis, sed ne sacris quidem esse tutam. *Britann.*—*Et, &c.*] Matris Deum mysteria, cuius templum in palatio est. *Vet. Sch.*

25 *Notior, &c.*] Chio, qui adulteriis nobilis, quem in transitu notat.—*Celebrare*] Quidam leg. *Imo scelerare.* *Lubin.*

26 *Quod taceo atque ipsos*] Sic quidam legunt. *Προσλήψις.* Dicit enim se illud tacere, Nævolum scilicet Draucum infamem agere, et viros ad stuprum etiam inclinare, quod tamen vel maxime dicit.—*Inclinare*] Habitum detestabilis illius libidinis exprimit. *Idem.*—*Quodque, &c.*] Solebas scilicet, quod non confiteris. Hoc autem velut ex persona Poëta eorum refert, qui divites * inclinant viros, et tam modica consequuntur. *Vet. Sch.*

27 *Utile*] Huc usque Juvenalis. Respondet jam Nævols, et prolixè mœroris ac tristitiæ suæ causas exponit. Quod ergo dicis, o Juvenalis, viros inclinare et Draucum agere: illud officium et vivendi genus adeo absurdum non est. Nam multis fuit fructuosum et utile.—*At mihi, &c.*] Id est, ego vero nullam inde utilitatem percepi, nisi quod interdum vilem aliquam vestem, aut exigui va-

loris numum inde consequor. *Lubin.*—*Utile, &c.*] *Nævulus* hoc refert. *Vet. Sch.*

28 *Pingues, &c.*] Id est, interdum hinc, mercedis loco, accipio ab avaro meo Pathico, lacernas seu penulas ex pingui et crassa lana confectas. Παχὺ ἰμάτιον, hibernum, στρεπεδν, crassioris e Gallia lanæ et fili: unde addit, *percussas textoris pectine Galli.* De lacernis vide, quæ ad vers. 62. Sat. 1. *Farnab.* Vel quod illæ jam antea ab avaro attritæ sint et immundo usu pingues redditæ. *Lubin.*—*Pingues, &c.*] In alio pingues, ut ostendat grossas, ac per hoc pluviales quæ muniunt a pluvia, non quæ ornent. *Vet. Sch.*

29 *Munimenta*] Id est, quibus togam tegam, id est, quæ togam a pluvia muniunt, non quæ ornent.—*Duri*] *Viles*, et rustici coloris. *Lubin.*

30 *Et male, &c.*] Eo dicit, quia Galli viliores et crassiores vestes texebant.—*Et, &c.*] Bene percussæ vestes, *concutes* et *concutia* dicebantur, et *cucutia*, quas, Græci κρουστὰς καὶ σπαθητὰς vocant et πυκνοστήμους, pavidenses scilicet et bene condensatas: nam concutere est κρούειν, vel σπαθῆν, unde *concus concutis* radins erat vel pecten, quo vestes percutiebantur. Sic a decutio *decutes togæ seu detrita.* *Salmas.* in *Trebell. Poll.*—*Pectine*] Instrumento textorum pensili, quo subtegmen stamini inseritur et appellitur.—*Et, &c.*] *Male textas.*—*Textoris, &c.*] *Veneti*, ut albidum cadureum cucullo: ut alibi, 'Atqui ibi contentus Veneto, duroque cucullo.' 'Niveique cadurci,' a'ibi. *Vet. Sch.*

31 *Tenne, &c.*] Non crassum argentum non magni ponderis, sed levissimum; nec purum et mundum argentum, sed secundæ venæ. *Lubin.*—*Venæque secundæ*] Non argenti puri: non etiam ejus quod intermixtum dicitur, sed adhuc vilioris, quod jam non amplius argentum, sed ex Gallico

billon vocamus. *Grang.*—*Tenne, &c.*] Modicum aut leve, ærosum. *Vet. Sch.*

32 *Fata, &c.*] Si quæris cur ego miser sim, et alii mei similes Drauci felices ac dites, scias fatum vel voluntatem divinam, me miserum esse, constituisse atque velle. Sine cujus numine, quamvis vel maxime vocationis tuæ officia diligentissime obeas, nihil profeceris. Etiam στωϊκῆς *Cinædus* iste *scarabæus*.

33 *Quas, &c.*] Intelligit virile membrum, quod licet maximum longumque sit, nihil tamen acquirere potest sine voluntate Dei.—*Sinus*] *Proprie præcinctorium* vel illa vestis, quæ tegit virilia.—*Nam, &c.*] Si te non adjuvat fatum, nili prodest mensura penis non visa vel incognita. *Lubin.* Sic *Petron.* 'O *Enothea* hunc adolescentem, quem vides, malo astro natus est: neque puero neque puellæ bona sua vendere potest.'—*Quas, &c.*] *Penem* dicit.—*Nam, &c.*] Si te non adjuvat fatum. *Vet. Sch.*

34 *Mensura incognita*] Ante non visa, quæ excedat opinionem hominum. *Vet. Sch.*

35 *Quamvis, &c.*] Id est, licet vel maxime Pathicus ille tuus *Virro* summo tui desiderio teneatur, ut qui te immenso membro præditum in balneo viderit, (hic enim Pathici dracois suos eligebant,) teque adsiduis et crebro missis literis ut ad se venias, sollicitet, atque te ad sui consuetudinem invitet: parum tamen ab illo consequeris, quia fato infelix es.—*Spumanti*] *Præ libidinis nimirum furore*, et desiderio concubitus saliva fluente. *Lubin.*—*Spumanti, &c.*] Quia salivosis fuit. *Virro* nomen divitis. *Quamvis*, inquit, ille dives *Cinædus* penem tuum conspexerit, et cupiditate blandis te epistolis et *diptychis* sollicitet, nihil tamen accipies, nisi stellas bene positas in genesi habueris, quæ tibi hoc præstent. *Vet. Sch.*

36 *Tabellæ*] Non mensas et convivia, ut quidam incepte, sed literas in-

tellige, quibus Virro Nævolum blande ad sui concubitum multis pollicitationibus invitabat. *Lubin.*

37 ἩΘΟΥΣ ΓΑΡ ΓΑΥΚΩΣ, &c.] Supp. *πρέπει, expedit.* Si ita legendum, respicit ad blandas tabellas de quibus dixit: tanquam ajat: Hominem enim Cinædum et Pathicum moris blandi atque dulcis esse convenit. Melius alia exemplaria habent: *αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἔνδρα κίναϊδος.* Ipse enim Cina dus tanquam mulier virum appetit et ad se trahit. Ut intelligamus molles illos viros et effeminos, pareos et illiberales esse in suos subactores. *Turneb. xxiv. 28.* Scendum autem τὸ ἀδρα, amplum illud peculium significare, quod Cinædus labris vidit spumantibus: sic Latinis Vir est illa pars, qua viri sumus. *Grang.—ΑΥΤΟΣ ΓΑΡ*] Ipse ad se trahit. *Vet. Sch.*

38 *Quod, &c.*] Ultra quod aliud dari non potest pejus et deterius. —*Monstrum*] Monstri et ostenti profecto loco est, hominem libidinosum et avarum esse. *Lubin.—Quod, &c.*] Id est, dives avarus, infamis. Virgilius: ‘Tristius haud illo monstrum, nec sævior ulla Pestis.’ *Vt. Sch.*

39 *Hæc tribui*] Verba Virronis Pathici, quæ Nævolum illi attribuit, et recitative profert, quibus beneficia ipsi Nævolo collata exprobrat. *Lubin.—Hæc tribui*] In alio tulisti: verba divitis. *Vet. Sch.*

40 *Computat*] Sunt autem verba Nævoli, quibus turpis avaritia Virronis notatur. Id est, computat quæ mihi Nævolo mercedis loco dederit, et iterum ad libidinis intemperantiam continuo devolvitur, inter computandum libidine frangitur. Cinædus meus Virro adeo avarus est, ut etiam dum in obscæno opere occupatus est, non desinat rationem et calculum mecum subducere. Alii legunt *carcet*, scilicet, sibi, ne in computatione decipiatur. —*Ponatur*] Id est, fiat per calculos computatio tui laboris et acceptæ mercedis. *Lubin.* Subducatur ratio

accepti et expensi.—*Adsint, &c.*] Computatoria scilicet, in qua rationes subducemus.—*Computat, &c.*] Fiat computatio. *Cevet, crisat. Vet. Sch.*

41 *Numeræ, &c.*] Si omnes res quas tibi contuli æstimas, invenies illas quinque sestertia constituere tantum; sed numerentur labores mei, hos invenies longe majores, quam munera tua.

42 *Labores*] Quibus mihi operam dedisti. *Lubin.*

43 *An, &c.*] Merito hic exclamarim: ‘Averte hinc oculos, pudor. Este procul casti, procul o procul este pudici.’ Versus autem hi duo extremæ impuritatis, sunt verba Nævoli, quibus immensos suos labores commendat, sibi que satisfactum esse negat, et quibusdam videtur, illos non esse Juvenalis, sed ab alio quodam impuro nebula insertos. Et hic locus ex eorum numero est, propter quorum insolentiam toto Juvenalis opere abstinere, bonum virum jubet Jul. C. Scalig. Poët. *ri. 9. Lubin.—An, &c.*] An putas quod et in corrumpe labor non est? *Vet. Sch.*

44 *Legitimum*] Justæ mensuræ et magnitudinis, utpote Drauci.—*Illic*] Intra viscera.—*Hesternæ cænæ*] Comestionis prioris diei excrementis. Reprehendus profecto Juvenalis, quod enormia tam aperte exprimat. Verum quisquis animo castus, illi obscæna talia non offecerint. *Lubin.*

45 *Servus erit*] Ille servus meliorem conditionem habebit, et minus miser erit, qui agrum colnerit et araverit, quam qui ipsum dominum colat, aret, et fodiat. *Idem.*

46 *Sed, &c.*] Acris Ironia et Sarcasmus in hisce verbis Nævoli ad Virronem. Quasi dicat: Sed nimirum tu putabas me tua pulchritudine et formositate inductum, gratis operam tibi daturum: tanquam tener, mollis et formosus esses, ut Ganymedes aliquis, qui Jovi est a cyathis, et per aquilam in cælum raptus.—*Tenerum*] Cum minime tener sis, sed hispidus, hirsutus, et turpis. Alii *tener.*—*Et,*

8c.] Hoc est, Ganymedi te comparas. *Vet. Sch.*

48 *Vos, &c.*] Verba Nævoli. Quasi dicat: Quid possunt clientes, qui vos patronos colunt, a vobis divitibus Cinædis adeo avaris boni expectare, cum nihil, ne in ipso quidem libidinis morbo, aliquid in nos velitis conferre? Quidam legunt, *assecla. Lubin.* Vocat pravum et diabolicum illum habitum Venereum, morbum, ut Sat. 11. *et morbo pallet utroque.*—*Cultivi*] Id est, temi clienti, quemadmodum tu donabis, qui libidini tuæ conferre dubitas? *Vet. Sch.*

50 *En, &c.*] Ironia, qua Nævulus per irrisionem Virronem pathicum exagitat. Quasi dicat: En tibi formosulum illum pusionem Virronem, cui tanquam amicæ mittas munera, cui viridem umbellam vel velum ad faciendam umbram, et pocula e succino mittas die natali, vel festis matronalibus. Solebant autem diebus natalibus et festis matronalibus amicis et conjugibus munera mittere.—*Viridem, &c.*] Umbella, Martiali est umbraculum, capitis operculum, ad defendendum solem et imbrem comparatum, Græcis *σινάδιον*. Dicitur autem ab umbra faciendâ, nec aliud tegmen fuit, quam quo hodie in Italia et in Indiis, sub sole fervente, passim supra caput suspensum utuntur per viam et in astu, ipsis *Capelletto* dicta, illis *coveresol*. Hisp. *Quito Sol.*—*Succina*] Pocula e succino intelligit, tum temporis in delitiis vel armillas e succino. *Lubin.*—*Succina, &c.*] Gemmata dextrocheria. *Vet. Sch.*

51 *Natalis*] Ipsius Cinædi Virronis.—*Aut, &c.*] Hoc dicit, nam tempore veris, quod plerunque madidum, Calenda Martiæ sunt, quibus dona mulieribus dabantur. Quare initium veris pro ipsis Calendis posuit. Et hæc festa dicebantur matronalia, ubi natalis Veneris. Vide, quæ Martialis epigr. v. 85. *Lubin.*—*Aut, &c.*] Matronalibus scilicet, quæ sunt Kalendis

Aprilibus, quibus est natalis Veneris. *Vet. Sch.*

52 *Incipit*] Nam principium veris incipiebat Calendis Martiis.—*Et, &c.*] Tapetibus scilicet ornata. Solebant mulieres Calendis Martiis domum ornare, et sedes vel cathedras tapetibus sternere, cum illis eo die mariti vel amatores dona mitterent, eas adirent, iisque operam darent, quod hic Nævulus Virroni suo tanquam amicæ etiam præstitisse non sine indignatione refert. *Lubin.*—*Et, &c.*] Cervicalibus stratum scamnum dicit. *Vet. Sch.*

53 *Fæmineis, &c.*] *Fæmineis* Emphatice, cum Virro vir fuerit.—*Secreta*] Secreto tibi missa, nam palam se Cinædum gerere, non erat tutum. *Lubin.* Et non audebat ea palam ferre, quod ei tanquam fæminæ a Dranco mitterentur, ob conscientiam malefacti. Pro *tractas* Grangæus legit *tractat.*—*Munera, &c.*] Kalendis Martiis, quibus Junonis sacra celebrantur a Romanis; quia et tunc Ilia compressa est a Marte. Tunc nam Matronalia sunt. *Vet. Sch.*

54 *Die, &c.*] Jam aperte in Virronem debacchatur, et ex ipso quarit, in cujus gratiam tam avarus sit, et tot divitias reservet.—*Passer*] Mollis, lascivus, salax ut passer: cui salacitas terminum vitæ quinquennio longius negat.—*Montes*] Immensos agros in montibus.—*Prædia Apulia*] In Apulia, agros et prædia. *Lubin. Farnab.*

55 *Tot milvos*] Immensa pascua, quibus pervolandis etiam milvi defatigari queant. *Milvos* pro agris. *Farnab.*—*Tot milvos*] Vult ostendere magnitudinem possessionum Poëta, quam latæ sint agris, ut nec milvi transvolare eas possint: *lussos* igitur, id est, volantes in agris tuis. *Vet. Sch.*

56 *Te, &c.*] Erat hic ager in Campania, optima vina producus. Ita dictus, quod vina ferret trifolina, hoc est, quæ tertio foliorum exortu, nempe tertio anno ad bilendum impetiva forent. *Plin.* XIV. 6.—*Implet*] Vel cellam et dolia tua vino, vel te

locupletem reddit. *Lubin.*

57 *Suspectumque*] Id est, jugum illud Miseni promontorii Cumis proximum, et immincens, et quod Cumanis suspectum est, ne aliquando præceps se obruat. Hic optima nascebantur vina.—*Et, &c.*] Campaniæ mons optimarum vitium ubertate nobilis, non procul a Bajis. Plin. xiv. 9.—*Iuanis*] Id est, concaevus et cavernosus. *Ideam.* Grangæus explicat, Tibi non sufficiens, quique tibi tam inutilis, ac si nihil haberes.—*Suspectumque juguum*] Quod immineat Cumis, valde altum.—*Et Gaurus*] Gaurus mons Campaniæ. Iuanis autem, superexhaustus; ut transacto vindemiarum tempore: aut quia vaporiferos specus habet: aut melius est sic intelligere, quia omni arbore exspoliatus est, et solis vinetis vacat. *Vet. Sch.*

58 *Nam, &c.*] Quis civium Romanorum te est ditior, qui plura vini dolia luto vel pice obturet, in quibus mustum vel vinum diu duraturum?—*Linis*] Pice vel resina obturat, et recondit. Inde linum deradere, pro dolium reserare.—*Victuro*] Multum duraturo: atque diu vigorem et animam servaturo. *Lubin.*—*Victuro, &c.*] Multum duraturo. *Vet. Sch.*

59 *Quantum erat, &c.*] Vera sententia hæc est: conqueritur Draucus de avaritia heri, digito caput suo scalpentis, atque non grande damnum futurum fuisse, si in præmium obscœni laboris se paucis agri jugeribus donasset; esse enim iniquum, ut puer rusticus melius et majus legatum capiat a viro cymbala pulsante, id est, Pathico, quam Draucus ipse qui opus mariti fungeretur. Nam cymbala fuisse effeminatorum notum est, et ideo Gallorum Cybales sacerdotum gestamina, qui in feminam fracti erant. Hinc factum ut Interpretes de Gallis, Matris Deum hoc acceperint, et Vetus Interp. *Archigallum* explicaverit. *Ferrar.*—*Lumbos, &c.*] Magis debes illi donare pos-

sessionem pauperi clienti tuo, qui libidini tuæ satisfacit, quam puero, qui in agro tuo natus est. *Vet. Sch.*

60 *Melius ne*] Id est, lantius legatum accipit villici filius, quam qui non agrum colit sed dominum. Illud autem *cum casulis*, fortasse melius, *cum caculis*, quæ vox apud Plantum pro servo militari, hic pro servo rustico, sive veruula. Sed si *casulis* retineatur, de mapalibus, et attegiis erit intelligendum. Si cui tamen prior interpretatio magis arrideat, tum hic erit sensus: quod cum ipsis prædiis coloni atque operarii, agro illi addicti, et obnoxii legabantur, cum matre, pueris, et servis, aut casis: ita impudicus ex morum, et patientiæ similitudine, illi potius qui turpia patitur, quam qui faciat; nempe obscœnus, obscœno. Ut cymbala pulsans, non sit Gallus, sed quilibet ei similis. Magis tamen placet, ut de testatore intelligatur, quam de legatario, ut ille, non hic sit, cymbala pulsans, et sexum fugitans. *Ferrar.*—*Meliusne*] Estne melius, æquius et justius, ut bona tua, agri, rustici pueri cum cane et matre, amico cymbala pulsanti Gallo et impuro donentur, et ex testamento legentur potius, quam mihi, qui toties tibi operam dedi? Vel, meliusne legabitur Gallo sacerdoti, quam mihi prædiolum cum puero, matre sua et catello collusore? *Farrub. Lubin.* Grangæus hæc verba sic explicat: Certe melioris conditionis est comes, idemque Draucus Galli cymbala pulsantis, quem per provincias errans stipem mendicandi gratia ducit una cum matre et reliquis fratribus, ipsoque catello, quam ego, qui tecum soleo.

61 *Casulis*] Domunculis vilibus rusticanis in prædio. Facete *casulas* vocat canistra, seu mavis scirpeas asino impositas, quibus per viam mendicantes illi, tanquam in domo, sive casula, omnia sua frivola recordunt.

Alii legunt *caculis*. *Grang.*—*Conlusor*] Intelligit rusticum catellum, quicum infans puer lusit. *Lubin.*

62 *Cymbala, &c.*] Gallum intelligit mulierosum Cinædum, et ob id Virroni carum. Hi solebant pulsare tympana. *Idem.*—*Cymbala, &c.*] Archigalli cymbala percutientis: ac per hoc Gallo * inquit, dixit. *Legetur*, id est, legatario donabitur. *Vet. Sch.*

63 *Improbatus es*] Sunt verba Virronis, quæ recitative Nævulus profert. *Improbatus*] Petulans, importunus, injuriosus, cum tantum a me poscis.—*Sed, &c.*] Respondet Nævulus Virroni, et suam importunitatem excusat, tanquam dicat: fateor me esse importuniorē; sed *pensio*, quam de domo et agello meo persolvere debeo, illa me cogit, et ad me quotidie clamat: tempus solvendæ pensionis me monet, *Posce*, et solve. *Lubin.*—*Sed pensio*] Tributum, aut quod in conducto maneat. *Vet. Sch.*

64 *Sed, &c.*] Servus qui mihi nūus est, nec nūus servire potest, ille me cogit, ut alium emam. Vel, ne hoc deficiente, ego prorsus destituatur, tanquam Polyphemus, &c. *Farnab.* Forte legi potest *appellit*, id est, cogit, et me adigit huc.—*Ut, &c.*] Unicū servum habeo; ut Polyphemus unicū oculum habuit, quem vafer ille Ulysses cum excæcasset, incolumis evasit. Quasi dicat: Si Polyphemus duos oculos habuisset, non fuisset excæcatus; ita neque ego multis molestiis premerer, si duos haberem servos. *Hygin. Fab. 125.*—*Ut, &c.*] Unicū oculus Cyclopi, quem Ulysses excæcavit. *Vet. Sch.*

65 *Lata acies*] Erat enim, teste Virgilio, *Æn. III.* ‘Argolici clypei, et Phœbææ lampadis instar.’ Id est, unicū ingens Cyclopi Polyphemi oculus. Notandum vero in hac Satyra auctorem nostrum Nævulo, ut stolido nebuloni, ineptissimum interdum sermonem attribuerē. Quid enim ineptius quam oculum Polyphemi

cum servo comparare? Verum auctor noster de industria hoc facit, ut stoliditatem ac stuporem, cum insigni turpitudine conjunctam, in hoc nebulone exprimeret.—*Solers*] Prudens, astutus, *πολύτροπος*. *Lubin.*

66 *Alter, &c.*] Unus adhuc servus. —*Ambo, &c.*] Et hic quem habeo, et ille alter, qui emendus. Id est, ideo peto, quia me duos pueros pascere et vestire oportet. *Lubin.*—*Ambo, &c.*] Id est, ideo peto, quia pueros pasco, et vestio. *Vet. Sch.*

67 *Quid, &c.*] Id est, quomodo illos sustentabo hiberno tempore brumali vento?—*Quid, oro*] Oro te, quid tunc faciam? quid dicam membris et scapulis servorum meorum, in eorum solamen, quo hiemis tempore non satis vestiti sunt? Anne tunc illis dicam: Tolerate hoc frigus usque ad tempus æstivum, quo cicadæ canunt, tunc aër est calidior? *Lubin.*—*Bruma, &c.*] Hiemis tempore, cum petunt calecarium, quid dicam? *Vet. Sch.*

68 *Scapulis puerorum*] Alii legunt, *Scapulis servorum mense Decembri.* i. e. ipsis servis vel pueris nudas scapulas habentibus, male vestitis.—*Aquilone Decembri*] i. e. Hyberno: nam Aquilo æstivus dicitur *Etesias*.

69 *Et, &c.*] Cum calceos non habent.—*Durate*] Nunquid illis dicam, ‘Exspectate æstatis tempus, quo non friget, et vestibus opus non habetis?’ Interea illi hyeme, frigore perirent. *Lubin.*—*Exspectate, &c.*] Æstivum tempus. *Vet. Sch.*

70 *Verum, &c.*] Hic Nævulus alia beneficia ipsi Virroni Cinædo exprobrat, eique objicit, quod magno ipsū beneficio adfecerit, cum ab eo rogatus uxorem suam gravidam factam imprægnarit, quæ alias virgo mansisset. Et ita auctor noster hac Satyra salissimè et virulentissimè exagitat molles illos Romanos et effeminatos.—*Mittas, &c.*] Quando tibi scilicet operam dedi in te ipso corumpendo. *Lubin.*—*Quanto, &c.*]

Quanta mercede dignum putas officia mea in te?—*Metiris*] Æstimas.—*Vetrum, &c.*] Negligas, dimittas. *Vet. Sch.*

71 *Ni, &c.*] Absque me, mea opera, virtute et auxilio, uxor tua a te imprægnari non potuisset. *Lubin.*—*Quod, &c.*] Id est, nisi tibi omni animo devotus fuisset, uxorem tuam non devirginassem. *Vet. Sch.*

72 *Devotusque*] Omnino addictus, et tibi semper paratus cliens. *Lubin.*—*Virgo maneret*] Intacta, integra, non imminuta, et a te non imprægnata.

73 *Scis certe*] Non te potest fugere, quam sæpissime istud petieris, ut tuo loco cum uxore tua concumberem, et prolem sub tuo nomine tibi generarem. Scis etiam quæ munera mihi pollicitus sis pro hoc meo labore. *Lubin.*

74 *Fugientem, &c.*] Id est, uxorem tuam, quæ e domo tua aufugere voluit, ob tuam impotentiam, ego amplexu meo e fuga retractam, tibi reconciliavi. *Idem.*—*Fugientem, &c.*] Volentem recedere de domo tua. *Vet. Sch.*

75 *Tabulas, &c.*] Tuas nuptiales: Hoc est, jam tecum divortium volebat facere. Alteras, quas cum alio viro contrahebat, et alteri nubere, suaque bona legare, obsignare parata erat. Hanc ego virtute mea revocavi, et tibi reconciliavi.—*Tabulas*] Moris erat ut illis dotalibus et matrimonialibus tabulis ruptis, matrimonia solverent: in quibus verba solennia fuerunt: ‘Liberorum procreandorum gratia uxorem duci.’ Brissou. de form. 6. *Lubin.*—*Tabulas, &c.*] Dotalis tabulas frangentem, et repudium volentem tibi dare, et signantem tabulas, sive alii ut nubat, sive ut alium faceret heredem, sæpius revocavi, dormiens cum ea, satis faciens. *Vet. Sch.*

76 *Tota, &c.*] Totius noctis labore, ego hujusmodi vestra dissidia vix

composui. *Lubin.*

77 *Te, &c.*] Id est, cum tu, metu infamiæ et repudii, ante januam cubiculi extra plorares.—*Testis mihi*] In quo cum uxore tua dormivi. *Idem.*

78 *Lecti sonus*] Qui foris spondæ crepitum, et virilem meam fortitudinem auribus percepisti.—*Dominæ vox*] Audivisti etiam foris uxorem tuam in complexu meo, libidinis impatientia gannientem. *Lubin.*—*Ad, &c.*] *In coitu non tacentis*, quod virgo erat; ut sit mariti major infamia: aut, cum virginem imitatur. *Vet. Sch.*

79 *Instabile*] Quasi dicat: Adulterorum beneficio, uxores viris ignavis adhærent, a quibus alias facerent divortium.—*Dirimi, &c.*] Ob impotentiam virorum Pathicorum, qui ipsi mulierosi, mulieribus a se ductis, non possunt satisfacere. *Lubin.*—*Instabile*] Exclamatio est. *Vet. Sch.*

80 *Adulter, &c.*] Qui vices impotentis mariti suppleat. *Lubin.*

81 *Quo, &c.*] Id est, o Virro ingrattissime, quocunque etiam te veritas, subterfugia quærens, ut te a meis objectionibus liberet, velis nolis, multa te mihi debere, et accepta referre oportet, cum præsertim meo beneficio pater et hæres factus sis.—*Prima, &c.*] In excusationem tuam, et ut mea beneficia extenuet. *Lubin.* Sic Dido, ‘quæ quibus anteferam?’ Æn. iv.—*Quo, &c.*] Quo te veritas ad hæc quæ dicturus est? *Vet. Sch.*

82 *Nillum ergo*] Verba indignationis plena. *Lubin.* Et occurrit tacitæ objectioni: Posset enim dicere avarus, merita ejus nulla esse.

83 *Filia, &c.*] Ingens profecto beneficium. *Idem.*

84 *Tollis enim*] Id est, illos qui ex me nati sunt tollis, nutris, et pro tuis educas. Ex ritu antiquo, quum humi positos infantes tollebant.—*Et, &c.*] Gaudes te inscribi in libros, in quibus publica negotia actorum in judicio, et susceptorum liberorum argumenta; vel in probationem quod

vir sis. Ita dicit, quia apud ærarium, patres filiorum natorum deferebantur, notato die et Consule. Brisson. antiq. 1. 5. Origo hujus instituti a Servio Tullio. *Lipsius* in Tac. Id est, gaudes tuos filios quasi ex te nati sint, in acta publica referre, ut annotentur.—*Libris actorum*] Aliter *titulis actorum*. De his diximus Sat. 11. ad illa verba, ‘Cupient et in acta referri.’—*Spargere*] Immiscere libris actorum, et cum aliis conjungere, quasi tu generis. *Lubin.*—*Tollis enim et libris actorum spargere gaudes, &c.* *Legatum omne capis, nec non et dulce caducum*] Dicit, Filium ex uxore sublatum, tuum fecisti, ejus uxoris beneficio civis Romani frueris privilegiis, ut etiam ad caducarum hæreditatum admittaris successione. *Gloss.* *Isidori*: ‘Bona caduca, quibus nemo succedat hæres.’ *Dempster.*—*Tollis*] Nutris: et libris actorum propter professionem scilicet,* quia apud ærarium patres nomina deferebant natorum filiorum. Vel nominum notitiam devulgare contestatione publica. *Vet. Sch.*

85 *Argumenta viri*] Liberos, qui arguunt aliquem esse virum: et maximum viri argumentum generatio est.—*Foribus*] In valvis domus suspende coronas, in signum puerperii recentis. *Dempster.* Nam uato puero frondibus postes ornabantur in signum lætitiæ.

86 *Quod fama*] Impotentia et mollietate infamie. Quia eras infamis, tanquam Pathicus et Cinædus esses, jam quia credunt te liberos generasse, censent te esse virum, et falsum esse, quod de te loenti sint alii. *Idem.* Hoc illis jam oggerere potes detrectatoribus.—*Quod, &c.*] Ne dicaris cinædus. *Vet. Sch.*

87 *Jura, &c.*] Per me et meo beneficio non pateris pœnas orbitatis. Cæterum parentum jura apud Jureconsultos vide. Qui enim patres erant, præferabantur aliis in peti-

tione magistratus, et sorte provinciali, præcedebant collegas, &c. *Farnab. Jac. Loënsis* Epiph. 1x. cap. 9.—*Scriberis, &c.*] Ab uxore vel quocunque, eo quod pater es, quod alias non poteris. Nam cælibes lege Julia et Papia, ex testamentis nihil capiebant, nisi e proxime junctorum; orbi, non nisi dimidiam. *Farnab. Lubin.* Et nisi intra centesimum diem matrimonium contraherent.—*Jura, &c.*] Hæc omnia ad jus civile Poëta retulit. Id est, meo labore habes filios, et scriberis heres, et non pateris pœnas orbitatis. *Vet. Sch.*

88 *Legatum, &c.*] Quidquid in testamento a testatore tibi legatum est, id capis, quod sine sobole non faceres. Legata sæpe concipiuntur his verbis, ‘quandoque liberos habuerit.’ Et lex Papia ab Augusto lata continebat, ut si vir vel uxor liberos non haberet, quod alter alteri reliquisset, decima pars fisco adjudicaretur. *Dulce* appellat quia ex insperato contingit.—*Dulce, &c.*] *Caducum* est legatum relictum sub conditione, qua deficiente vel vivo, vel mortuo, id cadat et perveniat, vel ad testatorem vivum, vel ad substitutum eo mortuo. Vel quod ab uno cadit in alterum per hæreditatem. Vide in cod. leg. de tollend. caducis. *Lubin.*

89 *Commoda*] His caducis, quæ revera sine mea opera caduca fuissent, multa adhuc commoda, privilegia, et immunitates tibi accedent per me, si numerum trium liberorum implevero, tum enim jus trium liberorum habebis. Inter alia a tutelæ laboribus et molestiis liberi excusabant: in fascibus sumendis priores erant: Tesseram etiam frumenti triplicem accipiebant, &c. Qui in Urbe tres filios, quinque in Italia, septem in provinciis habebat, immunitatibus illis donabatur.

90 *Justa, &c.*] Respondet Poëta et simulat, se illi condolere. O Nævole, tuam vicem doleo, quod post tot labores exantlatis, post tot colla-

ta beneficia, parum pretii consequeris. Sed quid ille contra affert Virro, quomodo sese excusat? *Lubin.*—*Si, &c.*] Si tres filios fecero. Nam a tutela excusant liberi, et in fascibus sumendis prior est, qui præstat numero filiorum. *Vet. Sch.*

92 *Negligit*] Respondet Draucus Nævulus, non curat; et alium Draucum et simplicem bene caudatum sibi quærit, qui illum itidem nullo dato pretio corruptat. *Lubin.*—*Negligit, &c.*] Non curat, sed alium quærit, qui eum corruptat. *Vet. Sch.*

93 *Hæc soli*] Monet jam Nævulus Juvenalem, caveat ne secreta hæc de Virronis turpitudine, soli sibi commissa et concredita divulget. Cui postea respondet auctor noster, nulum turpe facinus diu occultari posse. *Lubin.*—*Hæc soli, &c.*] Nævulus amico dicit, tibi soli hæc secreta credidi. *Vet. Sch.*

94 *Et, &c.*] Quæ querelæ fixæ in animo tuo maneant, neque unquam inde ad alios eliminentur. *Lubin.*

95 *Inimicus*] Cinædus iratus. *Idem.*—*Lævis pumice*] Mollis et effæminatus, qui pumice vel dropace, cutem sibi polit. *Britannic.*—*Nam, &c.*] Periculosus est Cinædus iratus, aut offensus. *Vet. Sch.*

96 *Qui modo*] Id est, qui conscium me fecit secretæ suæ turpitudinis, et scelera sua mihi concrediderat; quæ si divulgem, ex amico omnium maximus inimicus ei evado. *Lubin.*—*Ardet*] Irascitur, ira accenditur.

97 *Sumere, &c.*] Me occidere non dubitabit. *Idem.*—*Ferrum*] Gladium, ensen, ad occidendum.—*Sumere, &c.*] Occidere, aut incendere domum. *Vet. Sch.*

98 *Fuste*] Baculo capiti meo vulnus infligere. et illud comminere.—*Candelam, &c.*] Id est, domum incendere facibus adhibitis tentabit. Sat. XIII. 146. *Lubin.*

99 *Nec, &c.*] Quod dico: quod Cinædus sit mollis et mulierosus; quod

si viribus nihil valeat, veneno remgerit.—*Nec*] Divitis Cinædi iram ne contemseris, quamquam alia sordidi et avari. *Idem.*—*Nec, &c.*] Ne tibi despectæ sint, quas habet Cinædus iras. Venena dat quantumque distrahantur. *Vet. Sch.*

100 *His, &c.*] Hujusmodi opes habentibus, nulla veneni annona cara est. *Annona, proventus. Lubin.*

101 *Ut, &c.*] Areopagum, qui Athenis fuit, intelligit, ubi teste Macrob. Areopagitæ, vel severissimi illi et justissimi iudices tacentes judicabant et sententiam et vota sua caracteribus et literis significabant. Hinc Persius 4. 'nigrum seis ponere Theta.' Dicitur Areopagus, ab Ἄρης, Mars, et πάγος, saxum, collis: hic enim a Neptuno Mars homicidii accusatus, coram duodecim diis, sex sententiis absolutus est. *Farnab. Lubin.* Fac, inquit, non minore silentio hæc tegas, quam consilia sua tegit senatus Atticus. *Britannic. Beroald. Amotat. cap. 35.*—*Ut, &c.*] Quia in Areopago primus accusatus est Mars a Neptuno, eo quod filium ejus Palinrothion peremisset: vel, in Areopago Athenis, ubi sententiæ feruntur graviores. *Vet. Sch.*

102 *O Corydon*] Verba Poëtæ, quibus respondet et irridet Nævolum; o stulte Nævole, existimas tu divitum secreta calari posse? quod impossibile esse ait.—*Corydon*] Simplex, rustice et stolidè. Hemistichium Virgil. 'O Corydon, Corydon, quæ te dementia cepit?' *Lubin.*—*O Corydon*] O stulte. *Vet. Sch.*

103 *Servi ut taceant*] Quamvis taceant servi.—*Jumenta, &c.*] Bruta et res inanimatæ scelera patelascient.

104 *Marmora*] Columnæ, vel muri ex marmore.

105 *Junge ostia*] Conduplicentur ostia, vel jannam claude. *Lubin.*

106 *Taceant omnes*] Alii, *Clament omnes tollite lumen e medio.*—*Prope nemo, &c.*] i. e. Licet sis solus, absque

arbitris.

107 *Quod, &c.*] Ordo: Quod tamen ille dives facit, ad cantum secundum galli, sub mediam scilicet noctem, vel antelucano tempore, proximus caupo sciet ante diem. *Lubin.* Hypallage est.

108 *Audiet, &c.*] Vicinus tamen caupo omnia resciscet mature, et maleficus ille cinaus audiet famosa carmina, quæ librarius, Archimagiri, carptores, inimici et hostes Pathici illius Virronis, in infamis pathici et Cinædi Virronis flagitia, quæ præterita nocte perpetravit, confecerunt.

109 *Librarius*] Bibliopola, ut Sosii Romæ. Vel qui libros exscribit: vel qui pensa librat. *Idem.*—*Archimagiri*] Magistri et principes coquorum.—*Archimagiri, &c.*] *Infertores*, qui inlata carpunt. *Vet. Sch.*

110 *Carptores*] Antiquis illi, qui cibum sciadentes carpentesque præministrabant: vel etiam carminatores, id est, carptores lanarum. Vide Sat. v. 119. et Sat. xi. 136.—*Quod*] Alii *quid.* i. e. non dubitant, sed audent. Vel omnia crimina comminisci student. Vel non est mirum, si dominos suos accusant, quum velint ulcisci verbera.

111 *Rumoribus*] Defamationibus et infamia, quam de dominis suis passim spargunt, ulciscuntur baltea, flagella, lora, quibus a dominis cæsi sunt. Sunt autem *baltea* hoc loco, balteorum verbera et lora, quibus olim cæsi sunt. *Lubin.* *Baltecum* cingulum e corio bullatum.

112 *Nec, &c.*] Quin inveniatur etiam familiaris aliquis polypragmon, qui te vel in compitis vel in quadrivisiis quærat, ut secreta domini flagitia et crimina tibi revelet.—*Compita*] Loca ubi plures concurrunt via, ubi solebant rustici compitalia celebrare et compositare. *Lubin.*—*Baltea*] Lora, quibus cæsi sunt.—*Per, &c.*] Quadrivia. *Vet. Sch.*

113 *Nolentem*] Tamen illa audire,

vel invitus, cogeris.—*Miseram*] Miserimum enim et molestissimum est, cum quis garrulum, nolens, audire cogitur. *Lubin.*—*Vinosus*] Id est, qui ebrinus et vinosus, 'ebrietas' enim 'operta recludit,' secretis sui domini factis revelandis tuas aures imbuat et impleat. Galli dicunt, *il m'enivre de son caquet.*—*Inebriet*] Secretis domini sui repleat, fatiget, enecet. Inebriari tribuitur auitibus, ut et bibere. Sic Ovid. 'Ore meo lacrymas, auribus illa bibi.'—*Vinosus, &c.*] Impleat te ebrinus secretis dominorum. *Vet. Sch.*

114 *Illos ergo*] Illos servos qui tacere nequeunt, roga ut taceant quod a me antea petiisti: supra enim dixerat, 'Et tacitus nostras intra te fige querelas.'—*Petebas*] Dixerat enim: 'Hæc soli commissa tibi celare memento.' *Lubin.*

115 *Taceant*] Qui tacere non possunt, ob id addit et subjungit.—*Prodere, &c.*] Notat garrulorum mores, qui nihil libentius faciunt, quam ut secreta suæ fidei commissa divulgent. *Idem.*

116 *Subrepti, &c.*] Furtivi, atque hinc dulcissimi. Ordo est: Sed servi illi malunt arcanum domini sui prodere, quam potare tantum Falerni subrepti, quantum sanfeia pro salute pop. Romani, sacra Bonæ Deæ faciens et sacrificans, bibebat. Cæterum in sacris Bonæ Deæ (ut Sat. vi. 313. ostensum) mulieres ad extremam usque ebrietatem sese invitabant. *Lubin.*

117 *Pro, &c.*] Bonæ Deæ enim sacra scilicet populo fiebant. Sic l. ii. de legib. 'Nocturna mulierum sacrificia ne suntu, præter olla, quæ pro populo rite fiunt.'—*Faciens*] Sacrificans, et rem divinam peragens. Virg. 'Cum faciam vitulum.' *Lubin.*—*Saufeia*] Alii, *Laufella*; Mulier vinolenta.—*Pro populo, &c.*] Sacrificans virgō Vestæ. Virgilius: 'Cum faciam vitulum pro frugibus, ipse venito.' *Vet. Sch.*

118 *Vivendum*] Pulchra sententia; qua laudat vitæ innocentiam, et integritatem, ob eam potissimum causam, ne quis servos garrulos timere cogatur. Et vir bonus non solum a crimine, sed etiam a criminis suspicionem studet esse alienus. *Lubin.* Tamen testimonia servorum non valebant jure civili.

119 *Linguas, &c.*] Miserum profecto, cum nihil mali commiseris, male audire. *Idem.*

120 *Lingua mali*] Quasi dicat: Cum universus servus malus sit, lingua tamen servi, pars in illo est longe omnium pessima. *Idem.*

121 *Deterior, &c.*] Sensus hic: Quamvis servi sunt pessimi, tamen dominus hic adhuc est deterior, qui servos suos semper ob maleficia sua, quorum conscii sunt, timere cogitur, suorumque servorum servus est, et nunquam liber erit, ab his suis servis quos ipse nutrit. Et longe pejor est hic dominus illis servis suis, quorum vitam suo pane et ære sustentat. *Lubin.*

122 *Animas*] Id est, vitas. *Farre,* id est, pane. *Magius* Miscellan. 1. 12.

123 *Idcirco, &c.*] Verba respondentis Nævoli; id est, dedisti mihi utile consilium, ut recte vivam, ut sic linguas malorum servorum non cogar extimescere. Sed id consilium nimis commune est, et spectat ad omnes. *Idem.*

124 *Modo*] Id est, paulo ante.—*Commune*] Quia omnium interest, ut honeste vivant. *Idem.*

125 *Post, &c.*] Qui in hoc meo officio majorem vitæ partem transegi: et spes de vitæ meæ instituto me fecerit. *Idem.*—*Spes, &c.*] Speravi enim me hoc vitæ generis opes et res inventurum, vel meorum tantorum laborum aliquid emolumentum a Virrone et fructus, sed frustra.

126 *Festinat enim*] Juvenilis ætatis flosculus, qui velociter decurrit, festinat, properat, et ad sciium vergit.

Virgilius: 'Breve et irreparabile tempus Omnibus est vitæ.' *Lubin.*—*Festinat, &c.*] Id est, juvenus decurrere, et senectus properare. Virgilius: 'Breve et irreparabile tempus Omnibus est vitæ.' *Vet. Sch.*

127 *Velox, &c.*] Juventutem intelligit, qua nihil formosius, sed et nihil velocius. Ait autem *brevissima.* Nam quæ jucunda breviter, quæ ingrata et injucunda, longissima apparent.—*Angusta*] Quæ angustis brevissimisque terminis circumscripta a brevitate vitæ captabant ansam genio indulgendi.—*Miseræque*] Hoc quotquot vivimus nemo nostrum non experitur. *Lubin.*

128 *Dum, &c.*] Id est, interea dum in deliciis vivimus, et vel maxime oblectamur, senectus occupat nos, non animadversa neque intellecta.—*Serta, unguenta*] Coronis ornabantur, et unguentis inungebantur inter bibendum.—*Puellas*] Amicas, meretrices ad concubitum.—*Dum, &c.*] Coronas et aromata. *Vet. Sch.*

129 *Obrepiit*] Significantissima voce rem expressit, more insidiantis clam venit. *Lubin.*

130 *Ne, &c.*] Ridicula et Ironica Poëtæ consolatio, hortans Nævolum ut in proposito perseveret. Mi Nævole, cave animum dejicias, dum Roma incolumis stabit et durabit, tu et tui similes semper quod agant habebunt. *Lubin.*—*Pathivus, &c.*] Corrupti volens, aut corruptus. *Vet. Sch.*

131 *His collibus*] Roma stante adhuc et florente.—*Ad, &c.*] Colles scilicet vel Romam: omnes ex aliis regionibus qui corrumpi cupiunt, veniunt terrestri itinere, carpentis; et mari, navibus. *Lubin.*—*His, &c.*] Id est, septem montibus, supra quos posita Roma est, Palatino, Tarpeio, Viminali, Aventino, Esquilino, Cælio, Vaticano. *Vet. Sch.*

132 *Carpentis, &c.*] Ad corruptores et itinere venient, et mari. *Vet. Sch.*

133 *Qui, &c.*] Id est, cinædi et mol-

les, qui muliebri more caput componunt, ne ornatum capitis ambitiosum perturbent. Respicit Poëta ad Calvi Poëta versiculum, qui Pompejum taxavit: 'digito caput uno Scalpit; quid credas hunc sibi velle? virum.' *Politian. Miscell. c. 7.—Altera, &c.*] Id est, futuri temporis spes longe major et melior, quam præteriti tibi superest. *Lubin.—Altera, &c.*] Multos imberbes habes tibi crescentes.—*Qui, &c.*] Cinædi cum muliebri more componunt caput. *Vet. Sch.*

134 *Tu, &c.*] Tu tantum para te, ut sis fortis: tu herbam illam salacem, quæ Veneris excitat, et ad libidinem exstimulat, comede; teque ad futurum prælium exstimula, et præpara. *Plinius x. 43. Martial. Epig. III. 74.* Per erucae omne Veneris excitamentum intelligit.—*Tu, &c.*] Dicitur hæc herba ad coitum inflammare, et vires dare. *Vet. Sch.*

135 *Hæc exempla*] Respondet Nævolus. Fer, inquit, hæc exempla et præcepta excitandæ libidinis felicibus. Quasi diceret, se in tali re minime esse fortunatum. *Britannicus.—At mea, &c.*] Fatum, vel Parca mea contentum me esse jubet, si tenuem meo opere victum mihi comparem, nedum multam rem faciam. Alii per *Clotho* et *Lachesin*, vitam intelligunt.—*Hæc, &c.*] Respondet Nævolus. *Vet. Sch.*

136 *Si, &c.*] Usque adeo infelix sum, ut vix industria inguinis ad victum sufficiat. *Vet. Sch.*

137 *O parvi, &c.*] Sequitur jam ridiculum et stultum Nævoli votum, quo omnia, ut putabat, maxima, a Diis Laribus sibi optat, cum minimo contentus vivere nequeat: quod tamen stultus, ut ipse superius fassus est, fato facere cogitur.—*Parvi*] Nam stultis sua omnia parva videntur esse. Vel ex affectu eos sic vocat.—*Nostrique Lures*] *Nostri* Dii familiares, ergo non sine Emphasi ait: ut omnia quæ nostra sunt parva, exilia,

et minuta sunt.—*Thure, &c.*] Talia enim Diis domesticis offerebantur: *minuto* autem ait ob inopiam. *Lubin.—Thure, &c.*] Thus minutum manna vocant: et in invidiam Deorum Penatium, *minuto* dicit. *Vet. Sch.*

138 *Farre*] *Plin. II. 2.* 'Numa instituit Deos fruge colere, et mola salsa supplicare, et far torrere.'—*Et, &c.*] Sertis enim illis solebant coronare. Ut sæpius inculcatum, et pervium legentibus.—*Exornare*] Alii legunt *exorare*, id est, coronatus floribus, precari soleo. *Lubin.—Exornare, &c.*] Id est, coronatus floribus, precari. *Vet. Sch.*

139 *Quando ego figam aliquid, quo sit, &c.*] Veteres ubi Vota concepissent, concepta Tabellis inscribebant: ita conscripta signabant; ob signata affigebant Deorum statuis, seu genibus; ea enim misericordiæ sedes consecrata est. Affigebant autem cera: atque *Sat. x.* 'Propter quæ fas est genia incerare Deorum.' *Rutgers.—Figam, &c.*] Constituam, componam. Id est, fixum aliquid, vel certas divitias vobis adiutoribus acquiram, ne ves meæ in senectute ad baculum et mendicitatem redigantur. *Lubin.—Quando, &c.*] Constituam, componam, habeam: aut certe quia in ceris vota figuntur apud templa: aut habeam, ubi maneam, aut supra quod incumbam senex. *Vet. Sch.*

140 *A tegete*] A casa mendici, et paupertate, id est, a mendicando. *Sic Sat. v. 8.* 'Et tegetis pars Dimidia brevior.'—*Viginti, &c.*] Id est, ut sic mihi fœnus viginti mûtra sesteriorum, quæ fœnus sint ex capitali summa in fœnus data, et quæ alias mihi pecunias pariant. *Lubin.—A tegete*] Casa mendici, a mendicatore.—*Viginti, &c.*] Deest, ut sint. *Vet. Sch.*

141 *Vasculi*] Quando mihi figam scilicet, ut mihi sit supellex ex optimo argento. *Lubin.—Argenti pari*] Non cavati. *Grang.*

142 *Scd quæ*] Quæ censuræ notam

mereantur. Agellius l. iv. scribit, Cajum Fabricium et Q. Æmilium Papum Censores Publ. Cornelium Ruffinum, qui bis consul et senator fuerat, senatu movisse, causamque ipsi nota subscripsisse, quod comperissent cœnæ gratia, decem pondo argenti habere: quod sc. sibi argentea vasa comparasset. Id est, habeam puri argenti vaseula, quæ pondere suo decem libras superant. Val. Max. 24. quæ invidiosa etiam sint, ut mereantur a Fabricio notari.—*Et, &c.*] Supp. sint. Duos ex Mæsia servos lecticarios mihi comparem, qui me humeris suis in lectica portent ad ludos Circenses spectandos. *Lubin.*—*Sed, &c.*] Plus sibi decem libris argenti petit. Fabricius Censor collegam suum notavit in Senatu, quia supra decem libras argenti, unam fialam invenit. Antea enim non licebat Senatorem plus habere.—*Et, &c.*] Llecticarios, ait, *quorum laturas locem*, et securus Circenses spectem; id est, quos *locem ut me ferant.* *Vet. Sch.*

143 *De, &c.*] Id est, servorum ex Mæsia, unde lecticarii eligebantur, ut qui erant robustissimi.—*Locata*] Id est, sub me locata. *Lubin.* Supposita, ut illi me in circo succollantes ferrent.

144 *Clamoso, &c.*] Ob ludos et planus.—*Securum*] De nulla re sollicitum, ut qui jam opes habeat. *Lubin.* Vel potius, cui nullum periculum sit a premente populo.

145 *Currus, &c.*] Præterea sint mihi servi argentarii. *Currus*, eum enim laborat, se incurvat, vel *currus* qui assidens in opere sit; ridiculum votum, quo notat stoliditatem Nævoli.—*Cælator*] Qui pocula cælare et sculptere novit. *Lubin.*—*Et, &c.*] Ut sunt plastæ, vel pictores qui velocissime aliquid pingunt. *Idem.* Quidam legunt, *Qui maltha, &c.* Quid maltha ad picturam facit? Alii, *Qui multas facies pingat cito.* Legendum esse co-

loeo constat: 'Qui multas facies fingit cito.' *Plastas* intelligit, et recte ita interpretatus est vetus Scholiastes, quorum proprium est cito plures facies fingere, quas uno modulo ac typo exprinnunt. *Salmas. Plin.*—*Currus, &c.*] Id est, opifices, servi argentarii, laboriosi, anaglypharii. *Vet. Sch.*

146 *Sufficiunt hæc*] Quoniam paupertas mihi a fato est. Voluit plura exoptare, sed reprehendit se iniquiens, Quando ad paupertatem reductus ero, hæc quæ petii sufficient, quibus paupertatem meam solari possim. *Lubin.*—*Sufficiunt hæc*] *Plastæ*, archetypus. *Vet. Sch.*

147 *Votum, &c.*] Hoc meum est scilicet. Id est, preces hæc meæ adeo miserabiles sunt, ut ne sperare quidem possim, me voti compotem futurum, aut hæc consequenturum. *Lubin.* Estque veluti exclamatio, quasi qui errorem suum jam egnoscat.—*Quando, &c.*] Non dico dives; at pauper, inquit, quando ero? Nam modo nec pauper sum: ut Terentius, 'Nam mihi nihil esse, religio est dicere.' *Vet. Sch.*

148 *Nam, &c.*] Rationem subjungit, cur sperare nequeat se voti compotem fore: eo quod fortuna ad preces suas aures obturet, illa cera, qua Ulyssis socii remiges, aures suas obturantes surdi fuerunt, et non audientes Sirenum cantus, ineolumes et salvi evaserunt. *Hygin. fab. 125. Lubin.*

149 *Affigit, &c.*] Fortunam obturare aures eleganter dixit, et ritu antiquo: nam virgines aures de more obcerabant, et obscenis ocludebant aditum et auditum. *Grang.*—*Ceras*] Ulysses enim a Circe admonitus, ne pateretur se allici Sirenum juxta Siciliam habitantium cantu, sociis cera aures obturavit, et se ad malum navis alligari jussit, atque ita prætervectus est. *Farnab.*—*Illu de nave*] Sc. Ulyssis.—*Aufixit, &c.*] Ad auriculas,

id est, surda est.—*Illa, &c.*] Ulyxis, ut Sirenarum periculum posset evadere. *Vet. Sch.*

150 *Siculos, &c.*] Sirenum, juxta Si-

ciliam habitantium.—*Remige, &c.*] Socii remigantibus propter ceram auribus adfixam, nihil audientibus, et ad tempus surdis. *Lubin.*

SATIRA X.

1 *Omibus, &c.*] Juvenalis accusat hac Satyra, ignorantiam hominum, qui a Diis per summam imprudentiam ea optant quæ perniciosa sunt, et docet quid homines a Diis impetrare debeant. Est autem hic initio sensus: Tanta est humanæ mentis cæcitas, tanta bonorum et malorum ignorantia, ut ab ortu Solis usque ad occasum, paucissimi inveniantur, qui vere bona a malis, et contra possint discernere. Cicero etiam l. i. de finibus ait: 'Ignorantia rerum bonarum et malarum, maxime hominum vitam vexari.'—*A Gadibus*] Id est, ab extremo occidente, ad orientem extremum. Insula est sita ultra fretum Herculeum, quod ab ea Gaditanum Latini dixerunt: Græci vero Herculeum, ex Poëtarum figmentis, qui duas columnas ibi statuisse Herculeum volunt. Mauri illud fretum vocaverunt, Gibraltar. Extremum occidentem credebant antiqui: unde elogium Herculis columnis inscriptum, NE PLUS ULTRA, quod ipsum, nomen *Gades* designat. *Gadir* enim Punica vox est, quæ sepe significat, seu terminum et finem; hodie ab Hispanis *Calis malis* dicitur. *Grang.* Illustrat hanc Satyram Stephanus iii. c. 3.—*Omibus in, &c.*] Τρόπος συνεκδοχή: a parte totum. Nam cum Oc-

cidentem et Orientem significare vellet, locum posuit, Gades scilicet et Gangem, breviter complexus orbem. Nam Gades sunt in Atlantico mari, Hispaniæ proximæ, ubi se angustissimo divortio inter columnas Herculis in Mediterraneos sinus Oceanus infundit. *Vet. Sch.*

2 *Auroram*] Ad extremum orientem, ubi Sol oritur.—*Gangem*] Nobilissimum Indiæ Orientalis fluvium.—*Pauci, &c.*] 'Vitia' enim 'nobis sub virtutum nomine obrepunt.' *Seneca.*

3 *Vera, &c.*] Quæ animi tantum sunt, virtus, justitia, et vitæ integritas: quæ fracta nave cum possessore enatare possunt. Nam recte Seneca: 'Non est tuum, fortuna quod fecit tuum.'—*Illis, &c.*] Id est, mala; quæ bono contraria, et sæpe tamen bona apparent. *Grang.—Remota, &c.*] Id est, ignorantia velo ablato, cum ex errore opinantur bona esse, quæ mala sunt. Hinc Proverbia: 'Nubem submovere.'

4 *Quid, &c.*] Quæcunque timemus, et petimus, quæ fugimus, et optamus: facimus, non ratione, nec bona aut mala in se ipsis, sed extrinsecus tantum consideramus, et metimur. *Lubin.*

5 *Quid tam, &c.*] Alii *concupis*. Sed prior vox prævalet, quia votis est conveniens. Id est, quid tam dex-

tæro aut prospero conatu aut auspicio a Diis petis, concupis et precaris, ut non olim tuæ petitionis et voti te pœniteat? *Dextra* cum erant *numina* favere credebantur, *leva* contra. *Turæbeus* XXIX. 35.

6 *Conatus*] Contentionis, appetitus, desiderii.—*Pœniteat*, &c.] Ut te postmodum non pœniteat desiderium et votum tuum a Diis completum et peractum esse. *Lubin.*

7 *Evertere*] Dii prompti nimis et faciles ad largiendum et obsequendum votis hominum, dum dant, quidquid homines petunt mala et noxia, totas domos et familias perdiderunt. *Idem.*—*Evert. domos totus optantibus*, &c.] Ritterhusii v. c. *operantibus*, id est, sacrificantibus. Vide Brisson. de formul. *Schiopp.*—*Optantibus ipsis*] Dominis: ut Neptunus exauditis Thesei votis de Hippolyto. *Farnab.*

8 *Nocitura*, &c.] *Toga*, et *militia*, in auferendi casu, id est, pace et bello petimus, quæ nobis noceant. *Idem.*—*Di*, &c.] Satyricæ, ad mala peragenda faciles: vel ideo faciles, quia preces stultas audiunt.—*Nocitura*, &c.] *Optantibus* dignitates, *nocituras* in pace, et in bello. *Vet. Sch.*

9 *Torrens*] Multis eloquentia abundans, et torrentis instar fluens, mortifera et exitialis est, et sua facundia multis exitium attulit.—*Multis*] Ut Ciceroni, Demostheni, et aliis, ut infra 114. *Farnab.*—*Torrens*, &c.] Abundans eloquentia, aut fluens. *Vet. Sch.*

10 *Viribus*, &c.] Intelligit Milonem Crotoniatem, qui insertis manibus quercui fissæ, eam divellere conatus, excussis cuneis, et in suam naturam quereus revocata, has compressit, eumque feris lacerandum præbuit. *Plinius* VII. 20. *Valer. Maximus* Ex-empl. IX. 12. *Gellius* XIV. 16.—*Viribus*, &c.] Ut Milo Crotoniates, qui cum arborem manibus scinderet, brachia ejus occupata sunt, et a lupis consumptus est. *Vet. Sch.*

Delph. et Var. Clas.

12 *Nimia*, &c.] Non sine vitæ periculo sæpe. *Lubin.*

13 *Strangulat*] Opprimit, suffocat. Seu potius strangulari et opprimi facit, non enim ipsa nocet pecunia, sed propter eam nobis nocetur.—*Et cuncta*] Dum omni ratione laborant, ut suus census tanto excedat aliorum census, quanto balæna Britannica exsuperat Delphinas mole. *Farnab.* Qui sit valde extra communem divitiarum mensuram.—*Strangulat*] Apoplexin passi moriuntur. *Vet. Sch.*

14 *Delphinis*] Dicimus Delphin, et Delphinus.—*Balæna*, &c.] Quod in Britannia majores, imo maximæ, spectantur. *Lubin.*—*Balæna*, &c.] Metaphora in Tiberium, et divites. *Vet. Sch.*

15 *Temporibus diris*] Quibus Nero imperator undique occasione quæsita, insidiabatur divitum opibus. *Farnabius.* Exemplis jam demonstrat divitias multis obfuisse. Ordo est: tota militum cohors, clausit diris illis et tyrannicis temporibus, Nerone imperante et jubente, Longinum, et Senecæ divitis hortos: et obsidet ædes Lateranorum divitum: rarus autem miles in pauperum casulas, et cœnacula venit. *Lubin.*—*Temporibus*, &c.] Tyrannicis scilicet: cum jussisset Nero omnes prædari, ad domos divitum milites ecurrerunt, pauci ad domos pauperum. *Vet. Sch.*

16 *Longinum*] Cajum Cassium Longinum Jureconsultum intelligit, quam interficere jussit Nero, non alio injecto crimine, quam quod Cassi unius e Cæsaris percussoribus stannam retinisset, cum revera opibus illius inhiaret Imperator: et per Longinum, intelligit Longini domum.—*Magnos*, &c.] Quos Nero ipsi dedit, et Seneca præceptore occiso, postea rursus abstulit. *Farnab.*—*Senecæ*] De hujus optimi et sanctissimi viti divitiis, vita, et morte superius aliquoties dictum. Vide Tacitum l. XIV. et Xiphilin. Nerone.

Jur.

3 U

17 *Lateranorum*] Nam et Plantium Lateranum consulem designatum, Nero adeo præpropere interfici iussit, ut non complecti liberos, non illud breve mortis arbitrium permitteret; manu autem Turii tribuni trucidatus est. Tacit. 15. *Britannic.*—*Obsidet*] Ut Lateranus comprehendatur, et ne qua aufugiat. *Lubin.*

18 *Tota, &c.*] Militum Neronianorum ab Imperatore missorum ad interficiendum Lateranum. Tacit. 15. *Annal.*—*Rarus, &c.*] Scilicet ad pauperes et inquilinos, jussu Neronis occidendos.—*Canacula*] Ad quæ scalis ascenditur; illa autem superiora domus tabulata, tectis proxima, pauperibus et inquilinis locabantur, utpote divitibus incommoda. De his dictum Sat. III. vs. 199. *Turneb.* VIII. 11.

19 *Pauca, &c.*] Probat jam, divitias, quantumcumque etiam sint, curas et metum possidenti creare; præsertim noctis tempore, insidias et pericula metues.—*Puri argenti*] Ad extenuationem dicit, non enim illud tanti, quanti cælatum Emblematis. *Turneb.* XXIX. 1.—*Pauca, &c.*] Licet modica tibi sit res familiaris, metuis tamen impetum militis a Tiberio missi ad proscriptionem tuam. *Vet. Sch.*

20 *Gladium*] Latronis.—*Contumque*] Conti, hastæ longiores et robustæ. *Lubin.*

21 *Et motæ ad Lunam, &c.*] Sic Virgilius: ‘simul ipsa silentia terrent.’—*Ad lunam*] I. e. ad lumen lunæ.—*Umbram, &c.*] Τὴν αὐτοῦ σκιὰν φοβεῖσθαι. *Idem.*—*Et, &c.*] Ut Virgilius, ‘Simul ipsa silentia terrent.’ *Vet. Sch.*

22 *Cantabit*] Securo animo erit, quia, cui nihil est, nihil auferrî potest. Illis autem maxime timendum, quibus maximæ divitiæ. *Lubin.* Senec. ad Lucil. ‘Nudum latro transmittit, etiam in obsessa via pauperi pax est.’

23 *Prima, &c.*] Subandi sunt. Damnat jam hominum dementia, qui impunis a Diis maximas divitias pete-

rent, olim sibi perniciosas et fraudi futuras. Quam dementia non immerito Democritum risisse, et Heraclitum deflesse innuit.—*Cunctis, &c.*] Ut quæ in omnibus templis ad Deos concipiuntur, qualia erant, quæ ob turpitudinem cum murmure et susurro ad Deos concipiebantur. *Lubin.*

24 *Ut maxima, &c.*] Ne quis civium Romanorum nobis sit ditior. Eo dixit, nam in foro Trajano Senatores et ditiores arcas habebant, in quibus argentum et pecuniam deponabant, ut ab incendio tuta esset. Vide Sat. XIV. vs. 260. majorem pecuniæ summam in fœnore habeamus: fœneratores enim in foro. *Grang.*—*Ut, &c.*] Usque ad Cerealem præfectum, in foro Trajani arcas habuerunt Senatores, in quibus argentum, aut pecunias tutius deponabant. Propterea et locus ipse in quo erant arcæ positæ, Opes dictæ sunt. *Vet. Sch.*

25 *Sed nulla, &c.*] Id est, in Samiis et fictilibus vasibus venena non propinantur, sed aureis; et ratio est, quia pauper pauperi nihil invidet.—*Aconita, &c.*] Id est, pauperes venena non timeant. Et bene Poëta, ut ostenderet paupertatem innocuam a crimine, et divitias malis oppressas, vasa potiora ad demonstrandam diversitatem posuit. *Vet. Sch.*

26 *Fictilibus*] Bene Poëta; ut ostenderet paupertatis securitatem et innocentiam, et divitiarum sollicitudinem. *Grang.*—*Pocula, &c.*] Id est, gemmis ornata. De vino Setino dictum Sat. V. vs. 43.

27 *Ardebit*] Eo dixit, nam in auratis poculis, liquor quasi ardentem lucidam flammam imitatur. Vel ardebit veneno. *Grang.*—*In lato auro*] In capaci et amplo poculo aureo.—*Et, &c.*] Vinum a Setio. Inaurata, inquit, fiala cum vinum coloratum acceperis, time venena. Et ardebit, quia vinum splendet in auro. *Vet. Sch.*

28 *Jamne, &c.*] Probat illa homi-

num vota stulta esse, auctoritate eximiorum duorum Philosophorum, Democriti et Heracliti: quorum hic illam dementiam semper deslevis, ille semper risit.—*De, &c.*] Democritum Abderitam intellige. Vide de illo mira apud Suidam. *Grang.* Democritus enim et Heraclitus vocati sapientes.

29 *Quoties*] Quoties vel extra domum prodierat, et vel semel hominem intuitus esset. *Grang.*

30 *Flebat, &c.*] Heraclitus Ephesius notatur, qui semper hominum dementiam deslebat. *Lub.* Pro auctor, alii habent, *alter.*

31 *Sed, &c.*] Jam hosce duos contrarios adfectus inter sese comparat, demonstrans promptius ac facilius esse ridere, quam flere.—*Rigidi*] Effusi, et petulantis.—*Censura cachinni*] Id est, de re inepta ac ridicula iudicium. *Lubin.* Vel potius taxatio et censura, quæ fit per cachinnum et ridendo.

32 *Mirandum est*] Unde nimirum Heraclitus, semper materiam fletus, vel potius lacrymas ad flendum habere potuerit. *Idem.*

33 *Perpetuo*] Id est, Democritus suo tempore semper ridebat, quo homines tamen longe melius vivebant. Quanto magis risisset nostro tempore.—*Pulmonem, &c.*] Quia ex splene risum dicunt gigni. *Idem.*—*Pulmonem, &c.*] Quia ex splene risum dicunt gigni. *Vet. Sch.*

34 *Urbibus illis*] Ut Abderæ, patriæ Democriti, et reliquis Græciæ, vel Thraciæ urbibus non erant tales ineptiæ. *Lubin.*

35 *Prætexta*] Vestis, qua pueri utebantur usque ad tirocinii diem, id est, usque ad annum decimum septimum. Erat ergo talis toga, cujus ora et circuitus purpura prætexta erant. Erat etiam nobiliorum.—*Trabeæ*] Regum vestes purpureæ, albæ.—*Fasces*] Virgarum, quos lictores Dictatoribus, Consulibus, et Prætoribus, præfere-

bant.—*Lectica*] Qua ditiores portabantur.—*Tribunal*] Unde Prætor iudicat, et sententiam dicit. De his omnibus vide Sat. VIII. vs. 259. *Idem.*—*Prætexta*] Quarum Tarquinius Priscus usum invenit, et Romæ intulit, palmatam dicit. *Vet. Sch.*

36 *Quid, &c.*] Id est, quid acturum fuisse putas Democritum, quantos cachinnos editurum, si vidisset prætorem illum ignobilem et superbum in sublimi curru vectum, et exstantem, habituque triumphali ludos Circenses agentem et spectantem et disponentem. Vide Sat. VIII. 194. *Lub.*

37 *Medio, &c.*] Al. *medii.* In media hominum corona in circo spectantium. *Idem.*

38 *In, &c.*] In palmata trabea; id est, in picta et triumphali toga, quam ex templo Jovis sumtam inducunt, ut indicat *Livius* l. x.—*Sarrana, &c.*] Id est, purpurea, Tyria. *Tyrus* enim Sarra olim dicta a pisce, cujus succo purpura tingebatur; maximus usque ibi horum piscatus. *Aulæa* dicit Satyrice, quod tam amplæ et sinnosæ essent, ut *aulæa*, id est, vela regia videri merito possent, quibus parietes teguntur. *Lubin.*—*In, &c.*] Mappam mittentem in Circo Consullem describit poëta. Nam tunicam Jovis, togam palmatam dixit, Tyria purpura confectam, hoc est Sarrana: pro infectam, ut Virgil. ‘Ut gemma bibat, et Sarrano dormiat ostro.’ *Vet. Sch.*

39 *Ex humeris*] Sc. dependentia.—*Togæ, &c.*] Acu Phrygionum arte, quæ pendeat ex humeris prætoris.—*Magnæque, &c.*] Ordo est: Si Democritus vidisset Prætorem ferentem tantum orbem magnæ coronæ. Notat hoc loco coronam triumphalem tanti ponderis et magnitudinis, ut triumphantis una cervix ipsi portandæ non satis esset. *Lubin.*—*Er, &c.*] Eleganter aulæa quasi latis velis. Cicero: ‘velis amictos non togis.’ *Vet. Sch.*

40 *Non sufficit*] Supple, *Ferendo.*—

Tantum, &c.] Tantam multitudinem. *Vet. Sch.*

41 *Publicus*] Servus scilicet. Teste *Pediano*, *Consul* olim *Prætor* dicebatur, et veteres etiam omnem magistratum, cui pareret exercitus, *Prætor* dicebant.—*Et sibi consul*] *Præfiscine* ad exorandam *Nemesin*, comitem assiduam rerum lætarum et *ὑπερόγκων*, triumphantibus a tergo in eodem curru adstabat servus publicus, qui coronam illam auream immensi ponderis et amplitudinis sustinebat, et simul attendere triumphantem jubebat ad ultimi supplicii instrumenta curru appensa, tintinnabulum scilicet et flagellum; atque subinde interclamabat: ‘Respice post te: Hominem te esse memento.’ *Lubinus. Farnabius.*

43 *Da, &c.*] Persequitur ulterius triumphalia ornamenta, quæ *Democritus* risisset. Id est, adde his sceptrum eburneum, quod triumphans in manibus tenet, in cujus summitate aquila sculpta est. *Idem.*—*Da, &c.*] Virga, quam consules portant, quia super ea aquilas faciunt. *Vet. Sch.*

44 *Illinc, &c.*] Ab una parte. Hi cornices præcedebant coronati triumphantis currum, militibus permixti.

45 *Agminis, &c.*] Id est, longissimi ordines clientum et servorum, qui officii gratia comitantur triumphantem, ex altero latere præcedentes.—*Niveos, &c.*] Circum equos et currum triumphantis, in candidis togis officium facientes cives et clientes. *Manut. III. Quæst. 1. Turneb. XXI. 3.—Et niveos, &c.*] In candidis togis officium facientes. *Vet. Sch.*

46 *Defossa, &c.*] *Scoptice* hoc dicitur. Innuat autem cives Romanos utilitate omnia metiri; qui patronos suos non ob virtutem, sed utilitatem et sportulam ament. *Turneb.*—*Defossa, &c.*] Velut in terra, quasi nunquam inde egressura sit: facete et satyricè in avaros. *Grang.*—*Quos, &c.*] Non amor verus, sed sportula. *Vet. Sch.*

47 *Tunc, &c.*] *Emphatice* dictum, cum scilicet homines longe prudentiores et longe rectius viverent. *Suo* nempe tempore inculco et agresti.—*Ad, &c.*] Quoties exivit, et quoties homo illi occurreret. Quanto magis nostro tempore hominum vanitates rideret. *Grang.*—*Tunc, &c.*] *Tunc* quoque invenit *Democritus* materiam risus, cum hæc quæ in urbe fiunt, necdum essent reperta; id est, major severitas, et minor vanitas esset. *Vet. Sch.*

48 *Cujus, &c.*] Digreditur in laudes *Democriti*. *Democritus* ex *Abdera* *Thraciæ* obscura urbe oriundus, ostendit viros inclytos ubique posse nasci, juxta *Senecæ* illud; ‘Potest etiam ex angulo vir magnus prodire.’ *Grang.*

49 *Magna, &c.*] *Virtutis*, *Prudentiæ*, *Fortitudinis*. *Idem.*

50 *Vervecum, &c.*] Apud *Megarim* aut *Abderim* *Democriti* patriam: in *Thracia* sc. ubi barbari sunt et rudes instar vervecum. *Stupidorum* autem ac *stolidorum* convicium est, *vervex*. ‘*Ain*’ vero vervecum caput.’ *Plaut. Vervicum*, positum hic pro homine simplici ac rudi.—*Crassoque, &c.*] Qualis erat in *Bœotia*: Quæ etiam male audiebat ob id inter *parœmiographos*: ‘*Bœotum* in crasso jurares aëre natum.’ *Horat.* Porro ex cæli vitio etiam ingenia solent æstimari. *Idem.* *Crassus* aër pingues et hebetes reddit, ut contra tenuis ingeniosos.—*Vervicum, &c.*] Apud *Abderim*, aut *Megarim*, quæ fuit patria *Democriti*: nam ex cæli vitio regiones solent æstimari: Nam fuit *Democritus*, ubi stulti solent nasci; id est, *Achivus*. Vult igitur *Democritum* inter stultos prudentissimum natum. *Vet. Sch.*

51 *Ridebat, &c.*] Omnes hominum actiones, curas, gaudia, dolores, et omnia fortuita deridebat, cum ipsi nulla fortuna, sed ipse fortunæ dominaretur. *Lubin.*

52 *Cum, &c.*] Nam cum fortuna ip-

si minitaretur mali aliquid, ille ipsam fortunam contemnens, ipsi laquennum, quo ipsa se suspenderet, transmittabat, et infami digito cum contumelia et contemptu turpiter ipsi insultabat. *Idem.*—*Cum, &c.*] Cum fortunam contemneret, nihil dicens habere quod ab ea exspectaret; quinimo infami digito ei turpiter insultaret. *Vet. Sch.*

53 *Mandarct, &c.*] Infamis digiti objectu, qui medius est, ipsum in quem objicitur infamem notari dixerunt. Fuit enim prisca moris, ut si quos floccipenderent, aut insigni contumelia, vel deformi convicio afficerent, id objectu medii digiti protenti, non autem compressi, denotarent: quod est a Græcis usurpatum, ut contractis reliquis digitis, medium ignominiae caussa protenderent, quod *σκυμαλίσαι* dixerunt: *σκυμαλίξεν* enim, prætentare est digito an gallinae ova conceperint: sicut *ἀθερίξεν*, ubi quempiam flocci facere ostendunt. Quare ab Atheniensibus medius catapygos, quasi cinædus et scortum adnominatur, quod infamiam incenteret et convicium faceret. *Alexand. ab Alex. Martial. l. 11. Epig. 28. Pers. 11. 33.*

54 *Ergo, &c.*] Concludit disputationem de opibus, quas homines optant, demonstrans illas aut esse supervacuas, ut sine quibus homines beate possint vivere; aut perniciosas. *Lubin.*

55 *Genua, &c.*] Hoc est, cereas tabellas literis signatas, quæ vota explicabant, Deorum imaginibus affigere. Nam vota insculpebantur aut inscribebantur in cera in genibus statuarum. Incerabant autem Deorum genua, qui votum susceptum signabant, sequæ voti reos constituiebant. Quidam arbitrantur ex veterum consuetudine hæc dici, qui vota in charta concepta et obsignata Deorum genibus adfixerunt. In genibus autem misericordiae situm putabant; unde dicimus, 'ad genua alicui supplex accidere.' Vel, est tot ac toties pre-

hendere Deorum genua, qui habitus est misericordiam implorantium, ut sudore incerassentur, et videretur illis quasi cera superposita. *Turneb. r. 17. et xxx. 19.*—*Genua, &c.*] In signis insignare, vota facere. *Vet. Sch.*

56 *Quosdam, &c.*] Transit jam ad honores, quos et ipsos, æque ut divitiæ, pluribus exitio fuisse ostendit exemplo Sejani.—*Subjecta, &c.*] Verissime dictum. *Lubin.*

57 *Mergit*] Obruit, pessumdat, perdit.—*Longa, &c.*] Forte intelligit stemmata, proavorum honores, generis rationem, et res gestas continentia. *Idem.*—*Honorum, &c.*] *Enea* pagina, quæ ante imaginem eorum stans, omnes eorum gradus honorum inscriptos continet: quam nunc dicunt, tabulam patronatus. *Vet. Sch.*

58 *Descendunt*] Dejiciuntur, reste in terram trahuntur, proculcantur. Moris autem erat, ut Sat. VIII. dictum, damnatorum statuas dejicere; et divulsas in Gemonias trahere, teste Tac. l. III. *Annalium.*—*Restemque, &c.*] Nam laqueos altioribus statuís solebant injicere; atque ita detrahere. *Lubin.*—*Restemque, &c.*] Trahuntur, ducuntur. *Vet. Sch.*

59 *Ipsas, &c.*] Id est, triumphales equestres statuæ dejiciuntur, et rotæ currum, securibus franguntur et caduntur.—*Impacta*] Percussa, immissa, vel impulsa in statuas. *Lubin.*—*Impacta, &c.*] Si intacta: nova: si impacta, percussa, ab eo quod est impingo. *Vet. Sch.*

60 *Et, &c.*] Ridicule et Satyrice dixit: quasi ænei illi equi immerito pœnam et scelera Sejani domini sui luan. Dicuntur autem hæc de Ælio Sejano, qui præfectus Prætorii erat, et apud Tiberium tanta auctoritate valebat, ut ejus imagines aureæ passim colerentur, ejusque natalis dies publice celebraretur. *Lubin.*—*Immeritis*] Innocentibus.—*Et immeritis, &c.*] Quibus vecti sunt honorati. Nam Poëta equestres statuas et con-

sulares dicit immerito pœnam sustinere, aut reste trahî, quod ait sequi, aut certe conflari, qui inimicorum fuerunt. Cum illi quorum fuerint * propriis moribus dignam sustinuerint sententiam; ex quo ostendit per hoc vitam nobilium. *Vet. Sch.*

61 *Jam, &c.*] Quibus statuæ liqueſcunt. Alii *stridunt*. *Lubin.*—*Jam, &c.*] Conflatur statua, ut pecunia inde fiat. *Vet. Sch.*

62 *Ardeat, &c.*] Liqueſcit, quod ante in tanto honore habitum.—*Crepat, &c.*] Magna statua, magni, imo ingentis illius Sejani, in fornace cum crepitu resolvitur et liqueſcit. *Lubin.*

63 *Sejanus*] Statua Sejani.—*Ex, &c.*] Ex capite statuæ Sejani.—*Toto, &c.*] Tiberius enim totius orbis Imperium obtinebat, a quo Sejanus perpetuus collega Imperatoris in consulatu, ob summam potentiam a principe sibi traditam, secundus erat. Vide Tacit. *Annal. iv. Lubin.* ‘Faciebant enim sacra statuis ejus, non aliter quam statuis Tiberii: Et per fortunam ejus jurabant, eumque Tiberii collegam appellabant, non in consulatu, sed in orbis terræ imperio.’ *Xiphilin.*—*Sejanus*] Sejanus fuit Tiberio usque adeo carus amicus, ut nihil esset quod ei a Tiberio petenti negaretur: usque adeo etiam de eo cogitaverit necem, ut dispositis conjuratione sociis occiso Tiberio ipse regnaret. Cum hoc cognovisset Tiberius, super ejus nomine Epistolam ad Senatum misit, et sic per Consules damnatus est, cum omni progenie sua: usque adeo ut filiam ejus virginem juberet Senatus a carnifice stuprari, et sic occidi, ut jure videretur fuisse occisa.—*Orbe, &c.*] Quia Præfectus urbi fuit, venerabilis, secundus a Cæsare Tiberio. *Vet. Sch.*

64 *Fium, &c.*] Postquam ab artificibus est liquefactum.—*Urccoli, &c.*] Vasa diversa. *Xiphilin.*

65 *Pone, &c.*] Ironice Poëta hæc de Sejano. Vel sunt verba populi, quem introducit Tiberio gratulantem, quod

hostem Sejanum oppresserat, et occiso insultantem. *Lubin.* Quod fieri solitum in lætitia publica, in qua frondibus domus ornabatur. *Grang.* Farnabius explicat, Coronatus Jovi sacrificia.—*Duc, &c.*] Id est, candidum bovem, quem Jovi Capitolino ex triumphantium more immoles in gratiarum actionem. *Lubin.*—*Pone, &c.*] Hoc quasi populus loquitur. *Vet. Sch.*

66 *Cretatum*] Id est, album, Jovi gratum: quod vestes addito cretæ genere fiant candidiores, ut docet Isidor. Superis enim victimas candidas immolabant; inferis nigras. Hinc apud Persium, ‘ambitio cretata,’ quod qui magistratus ambirent, candidioribus solito togis uterentur, a quibus candidati dicti. *Britannicus.*—*Ducitur*] Trahitur: *μέλωρς.*—*Unco*] Sontium enim gutturi infigebantur unci a carnifice, ut traherentur ad scalas Gemonias, vel in Tiberim.—*Cretatumque, &c.*] Candidum. Quid tibi, inquit, prosint Dii, cum Sejano nihil profuerint. ut Lucretius: ‘Cretatumque bovem duci ad Capitolia magna.’ *Vet. Sch.*

67 *Spectandus*] Qui paulo ante alios in triumphum ducebat, jam ipse ducitur, aliis spectaculum exhibiturus.—*Gaudet, &c.*] Ejus interitu, ne quis illi amicus videretur.—*Quæ, &c.*] Ita ait populus a spectaculo tam tristi reversus, occiso Sejano insultans, omnes in horas mobilis. Quisnam illi occiso vultus?

68 *Nunquam, &c.*] Est occupatio; quasi dicat aliquis: Ego quidem illum nunquam amavi. Sed tamen libenter scirem sub quo crimine ceciderit, et occisus sit. *Lubin.*

69 *Cecidit, &c.*] Quid sceleris commisisse dicitur, ob quod occisus cecidit.—*Quisnam, &c.*] Qui ipsum detulerit, tanquam res novas molitum. *Idem.*

70 *Indiciis*] Alii legunt *indicibus*, qui illi sunt, qui conscii sceleris alios accusant.—*Quo teste, &c.*] Imperator,

Sejanum sibi insidiatum esse. *Idem.*

71 *Nil, &c.*] Respondet alter e populo, qui introducitur. Quasi dicat: Princeps non longo processu utitur. Sed tantum scripsit ad Senatum, ut Sejanum e medio tollerent, cum tota familia.—*Nil horum*] Quæ, scil. in judicio capitali fieri debent.—*Verbosa*] Quia Tiberius multa superflua ad suos scripserat. *Idem.* Tiberii epistola ad Senatum scripta, et Nævio Sertorio Macroni data. Quare Sueton. in Tiberio, non epistolam sed orationem vocat.—*Verbosa, &c.*] Multa nam superflua ad populum principes solent scribere. *Vet. Sch.*

72 *A Capreis*] In hanc Campania insulam Tiberius secesserat. Alii insulam in mari Tyrrheno dicunt. Unde et Senatus scripsit.—*Bene, &c.*] Respondet jam prior ille, se jam omnem rem tenere. Sic Græci καλῶς ἔχει. *Lubin.*—*Nil plus, &c.*] Jam acquiesco, et nihil est quod magis rogem.—*Sed, &c.*] Quid interea agit populus Remi, id est, Romanus populus, qui antea tanto opere colebat Sejanum. *Remus* plerumque pro Romulo. Non placet vulgata lectio: *Turba tremens*, vel *fremens*.—*Tremens*] Amicorum Sejani. *Fremens*, quasi in gratiam imperatoris, ne Sejano favisse videretur.—*A Capreis*] Insula in Campania. Virgilius: 'Teleboum Capreis cum regna teneret.' Ibi nam Nero habitabat. *Vet. Sch.*

73 *Sequitur, &c.*] Innuit quam fluxa pariter et perniciosa res sit potentia. 'Felicius enim multi cognati;' ut dicit vetus verbum.—*Ut semper*] Sc. fecit in aliis.—*Odit, &c.*] Exempla habes in Pompejo, Mario, et mille aliis: nam quo fortuna, eodem et favor hominum inclinat. *Lubin.*

74 *Idem, &c.*] Explicat quod dixit: *Sequitur fortunam*] Id est, idem populus si Sejanus superior, Tiberium oppressisset: Sejanum in Tiberii locum assumpsisset, cumque salutasset Augustum.—*Nurtia*] Natus erat Æ-

lius Sejanus Volsiniis, in Thuscia, quod hodie dicitur *Bolsena*. Peculiaris autem Volsiniensium Dea Nortia, vel ut libri meliores, Nurscia. *Lubin.* Quia ergo Sejanus Volsiniensis, ideo acute et non sine morsu hoc dictum. *Lipsius.*—*Si, &c.*] Fortunam vult intelligi Poëta, quæ apud Nyrtiam colitur, unde fuit Sejanus. *Vet. Sch.*

75 *Si, &c.*] Id est, si Sejanus, principem Tiberium, senectutem in insula Capreensi placide et secure agentem, oppressisset. Miram populi levitatem arguit. *Lubin.*

76 *Hac ipsa hora*] Qua oppressus foret princeps Tiberius.—*Diceret Augustum*] Imperatorem proclamaret.—*Hac, &c.*] Qua illi detrahit potestatem imperii secuta. *Vet. Sch.*

77 *Ex quo*] Inde a tempore Monarchiæ Julii Cæsaris.—*Suffragia, &c.*] Ostendit, in creandis magistratibus, quos ad arbitrium suum populus per suffragia creare solebat, nunc nullam ei esse creandorum potestatem, sed omnia tantum Imperatoris nutu geri. *Britannicus.*—*Ex quo, &c.*] Id est, ex quo non est imperium populi, quod per suffragia diversis vendat. Hoc post Augusti monarchiam, ex quo imperatores esse cæperunt. *Vet. Sch.*

78 *Vendimus, &c.*] Consueverant enim competitorum magistratum in comitiis tribunum suffragia sibi cœmere muneribus et largitionibus. *Britan.*—*Effudit curas*] Eligendi magistratum curam reliquit, et deseruit, et quem magistratum sors offert, illum ambabus manibus amplectitur. Ostendit populum nihil andere Imperatoris timore. Alii: *Effugit curas*. Electionis et comitiorum, quæ permittit Imperatoribus. Creandorum quippe Consulium comitia ad se transtulere Imperatores, exemplo Julii Cæsaris, comitia cum populo partiti; et alterum Consulium creantis. *Farnab.*—*Nam qui*] Populus scilicet, qui eligebat olim consulem. *Lubin.*

79 *Imperium*] Dictaturam, consulatum, præturam.—*Legiones*] Exercitus, belli præfecturam. *Lubin.*

80 *Continct*] Otium agit, securus est. Contentus est, dummodo habeat unde vivat, et ludos Circenses spectare possit. *Idem.*

81 *Panem, &c.*] Panem ad victum, et voluptatem e ludis Circensibus. Alii legunt *Pana*. *Aliciatus* parerg. viii. c. 5. Alii *pannam*. *Panem se* quem distribuere jubebant imperatores singulis diebus: nam ut popellus operas et impensas pistorias lucrificeret, non semper distributum frumentum, sed etiam panis; qui quod certis gradibus per regiones urbis distribui solet, ideoque *gradilis* dictus. Qui *Panos* scribunt, intelligunt luperciales ludos in honorem Panos.—*Perituros, &c.*] Rursus autem populus pavens introducit, cum Sejanus neco traheretur: et plures inuit perituros. *Lubin.*—*Perituros, &c.*] Iterum sibi loquitur populus, pavens cum Sejanus tractus est. *Vet. Sch.*

82 *Nil, &c.*] Ita alter e populo, qui introducit, respondet, innuens etiam multos esse perituros.—*Fornacula*] In qua ardet Sejanus statua, et quæ multos alios continere potest. Dicunt interpretes *fornacem* pro ira æstuante poni. Non desunt, qui intelligant *fornacem* ad noxios exurendos a Cæsare constitutam.—*Pallidulus mi*] Id est, ille amicus meus præ timore pallidus est, metueus ne forte et ipse Imperatori tanquam amicus Sejanus suspectus sit. *Lubin.* *Mi* pro mihi.—*Magna, &c.*] Multos habet fornax quos exurat. *Vet. Sch.*

83 *Ad Martis fuit obvius aram*] Legem libenter: *fugit ocyus aram*. Quasi in ara Martis præsidium inventurus. Et vocat *suum Brutidium*, aut quod sanguine aut amicitia ei junctus foret: vel, quod illum habuerit in declamando magistrum et authorem; vel, quod ejus libros assidue legeret. *Dorleans.*—*Ad Martis*

Ultoris scilicet.

84 *Quam, &c.*] *Brutidius Rhetor*, qui cum cæteris Sejanus familiaribus accusatus quum esset, causam ipse met peroravit suam, et victus fuit a delatore, non secus quam Ajax ab Ulysse: uterque etiam sibi violentas manus intulerunt.—*Exigat, &c.*] Tiberius Nero, quasi insanus, si inferior fuerit in bello, aut si scierit se a nobis fuisse contentum. *Vet. Sch.*

85 *Currum præcipites*] Verba populi fortunam sequentis et damnatorum osoris.—*Ut male, &c.*] Timeo ne enim Tiberius occidat, cum se dicat a Senatu male defensum, et parum aliquid in Sejanum factum. *Vet. Sch.*

86 *Dum jacet*] Sejanus.—*In ripa*] Sub scalis Gemoniis insepultus. καὶ αὐτὸν ὁ ὄμιλος τρισὶν ἡμέραις ἐλυμήνατο, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε. Dio lib. lxxiii.—*Calcemus Cæsaris hostem*] Pedibus, inquit, proteramus Sejanum.

87 *Sed, &c.*] Id est, servi nostri etiam atque etiam videant, nos Sejanus cadaver, ut hostem, pedibus concussisse. Dederat autem servis potestatem, ut dominos liceret accusare. *Lubin.*—*Ne quis neget*] Cæsaris hostem nos calcasse, ipsiusque fautores fuisse accuset.—*Sed, &c.*] Proprii cujusque servi ne dicant dominos suos ad trahendum non convenisse ne calumnientur. Quoniam dederat servis potestatem, ut liceret dominos accusare quibuslibet criminibus: ne ergo indicium de dominis facerent, si minus Cæsarem vindicarent in corpore Sejanus. *Vet. Sch.*

88 *Obstricta*] Alii *adstricta*. Ob torto collo.—*Hi sermones*] Quos recitavi illo tempore. Hucusque ergo populus. Sequuntur jam verba Poëta. *Lubin.*

89 *Secreta, &c.*] Hujusmodi tacite et secreta populus inter se murmurabat. *Lubin.*

90 *Visne, &c.*] Postquam docuit quæ acciderunt Sejanus potenti, nunquam

interrogat Poëta lectorem suum, num velit eadem pati, quæ Sejanus passus. Hæc enim ita connexa sunt, ut fere nunquam separentur. *Grang.*—*Tantumdem*, &c.] Sc. divitiarum possidere.—*Visne*, &c.] Hoc quasi ex persona Poëtæ inseritur. *Vet. Sch.*

91 *Atque*, &c.] Tantæ esse potentia, ut hunc magistratum vel consulem, illum exercitus ducem, vel magistrum militum efficias. Sellæ curules Magistratum ac triumphantium erant. Alii legunt *illis sellas donare*.—*Summas*, &c.] Consules facere. *Vet. Sch.*

92 *Tutor*, &c.] Vicarius Imperatoris esse, ejusque munera obire, dum Capreis in recessu otium agit cum Mathematicis, quibus maxime addictus est. *Lubin.*—*Illum*, &c.] Magistrum militum facere.—*Tutor*, &c.] Patricius fieri. *Vet. Sch.*

93 *Augusta Caprearum in rupe*] Quid si legatur *angusta rupe*, per injuriam? quod stricta et angusta esset et indigna principe. *Dorleans.*—*Augusta*] Quasi dicat, transferentis sedem Imperii a Roma ad insulas Capreas. Heraldus vero vult *sedentis* intelligi de *sellaria*, quam excogitavit Tiberius arcanae libidinis sellam. Sueton. Tib. cap. 34. Vide Torrentium ad locum prædictum. *Farnab.*—*Caprearum*] Erant autem *Caprea*, parva insula ultra Surrentum Campaniæ urbem. *Idem.*—*Augusta*, &c.] Tiberius Nero secessum eum elegerat: de qua insula Augustus ἀπραγόπολις dixit, quod ibi esset otii locus, ut ait Suetonius. *Sedentis*, significat * et diu turpiter vixisse Capreis, insula in Campania, Tiberium, qui Sejanum velut tutorem habuisset. *Vet. Sch.*

94 *Cum*, &c.] Thrasyllum intellige Mathematicum Chaldæum, cujus monitis imprimis, teste Suetonio, obtemperabat. vide Sat. VI. vs. 575. *Lubin.*—*Vis*, &c.] Et scio te velle imperia militaria, et præesse cohortibus Prætorianis, quibus Sejanus præfuit. Cohors est pars decima legionis. *Britan.*

—*Vis certe pila, cohortes*, &c.] Reprehendo fugitivam syllabam, et lego: *vis ducere pila, cohortes*. *Schioppius.*—*Pila*] Tela sunt Romanorum. Dixit autem *pila*, pro peditibus, pilis munitis. *Lubin.*—*Cum*, &c.] Cum magis, aut mathematicis. *Vet. Sch.*

95 *Castra*, &c.] Sunt ipsi equites, qui ad Imperatoris custodiam excubabant, Prætoriani dicti. *Grang.*—*Castra domestica*] Prætoriana (tanquam Imperator) quæ primus ad muros urbis, non procul a porta Viminali posuit Sejanus. *Farnab.*—*Et castra*, &c.] Juxta aggerem primus castra posuit Sejanus, id est super Diocletianas: quæ dicta sunt castra Prætoriana. *Vet. Sch.*

96 *Hæc cupias*] Non est, inquit, mirum, si tales honores cupias; nam et qui nolunt occidere quenquam, velint tamen posse occidere, ac proinde esse potentes et principes. *Britann.*

97 *Sed*, &c.] Hæc omnia, quæ prædixi, prospera et præclara, læta et lauta tanti constant, ut quantum commodi et lætitiæ, tantum etiam damni et mali inde consequaris. Nil enim adeo prosperum, quin plus infelicitatis secum trahat. *Lubin.*—*Sed quæ*, &c.] Quid juvat tanti æstimare bona, si cum his et mala perveniant? *Vet. Sch.*

99 *Hujus*, &c.] Id est, nonne præoptas in oppido aliquo prætor esse vel Ædilis, quam imperatoria illa Sejanus ornamenta consequi? Vel cum securitate ac tuto in minori dignitate vivere, quam cum malo et periculo in summa?—*Qui*, &c.] Sejanus; qui 'ducitur unco.'—*Prætextam*] Vestem purpuream et consularem, qua in senatum ibant. *Lubin.* Hoc loco, dignitates, honores, magistratus.—*Prætextam*, &c.] Id est, præfectus et Consul esse, cum periculo, an securus minorem dignitatem administrare, ut si ædilis, aut curator cujuscumque parvæ civitatis, ut juberet tabernariis? *Vet. Sch.*

100 *Quam, &c.*] Id est, Fidenis et Gabiis, in vilibus extra Romam municipiis, mediocres honores consequi et ædilis esse, et tuto ac secure, licet in obscuro loco, vivere.—*Potestas*] Magistratus. *Lubin.*

101 *De, &c.*] Ædilis esse. Porro ædiliū erat de ponderibus et mensuris cavere, qui minimi erant magistratum: easque frangere, si iniquæ essent: Pers. Sat. 1. 131.—*Vasa, &c.*] Iniquas mensuras. *Idem.*

102 *Pannosus*] Vestibus crassioribus.—*Ulubris, &c.*] Oppidum est Latii seu Volscorum desertum, unde ait, *vacuis*, id est, parum habitatis. *Britann.*—*Vacuis, &c.*] Desertum Italiæ oppidum, aut juxta Romam. *Vet. Sch.*

103 *Ergo, &c.*] Repetit propositionem et concludit ipsum Sejanum vera bona ignorasse. Quasi dicat: Constat ergo Sejanum dum honores appetiit, nihil boni petiisse, sed in altum et ad summa honorum cacumina adscendisse, ut altius et profundius rueret. *Lubin.*

105 *Numerosa, &c.*] Sibi ipsi numerosas et multiplices contignationes et tabulata in excelso honorum fastigio exædificabat; unde graviori casu decideret.

107 *Impulsæ, &c.*] Unde violenta ruina postea deturbatus, per ingens atque immane præcipitium altius rueret. Nam *præceps immane*, pro præcipitio sublimi. *Grang.*

108 *Quid, &c.*] Hucusque de Sejanō. Jam idem probat exemplo Crassorum, Pompeiorum, Julii Cæsaris. Quærit autem Poëta, quidnam illos pessumdederit? videlicet, petulantia.—*Crassos*] M. Crassum, patrem, ejusque filios a Parthis et Casarianis trucidatos.—*Pompeios*] Pompeium Magnum intelligit, cum duobus filiis.—*Et illum*] Julium Cæsarem perpetuum dictatorem intelligit, in Senatu a Bruto, Cassio, et reliquis 23. vulneribus confossum. Possunt etiam Sylla vel Cinna intelligi: vel, etiam Augustus, cui ex Somnio Ciceronis Jupiter fla-

gellum tradidit. Vide Sueton. August. c. 94. *Lubin.*—*Et illum, &c.*] Syllam, Cinnam, sive Cæsarem. *Vet. Sch.*

109 *Ad, &c.*] Qui populum Romanum ad sua flagra impulit, quibus, quos volebat, e civibus cædebat. *Lubin.* Vel, per *flagra*, intelligit imperium, dictaturam perpetuam, imminutam libertatem, imo amissam. Flagrum enim Symbolum dominationis. Namque libera manente civitate, civem Romanum virgis cædi nefas, nedum flagellare. *Farnab.*—*Domitos, &c.*] Romanos cives in servitutem redactos. *Lubin.*

110 *Sunmus, &c.*] Respondet jam Poëta ambitionem, et nimiorum honorum studium exitio illis fuisse, et nomina vel Deos malignos et malevolentes, qui nimium indulgentes, prompti, et faciles illorum vota exaudierint.—*Nulla non arte petitus*] Omnibus modis et rationibus, omni astu, studio, et labore quæsitus. Nam, ut ille ait: ‘Si jus violandum, regnandi gratia violandum est, cæteris rebus pietatem colas.’ quod Julium Cæsarem, ex Euripide, semper in ore habuisse testatur Cicero.—*Summus, &c.*] Honorum culmen, regnandi cupiditas. *Vet. Sch.*

111 *Magna, &c.*] De rebus magnis et totius orbis imperio.—*Diis, &c.*] Id est, quæ vota Dii, irati, malitiosi et maligni exaudiverunt, et dederunt petentibus noxia et adversa. *Lubin.*—*Magnaque, &c.*] Dii nam irati exaudiunt, et præstant contraria futura petentibus. *Vet. Sch.*

112 *Ad generum, &c.*] Id est, pauci tyranni et imperatores, qui per fraudem, cædem, et sanguinem ad imperium pervenerunt, moriuntur incruenta, naturali, et sua morte. Nimium, qui plerumque interfecti et trucidati ad generum Cereris, Plutonem, (qui Proserpinam, Cereris filiam, rapuit) et ad inferos descendunt. *Idem.*

113 *Sicca morte*] I. e. Sine sanguine.—*Et, &c.*] Incruenta, ac per hoc naturali morte sua. *Vet. Sch.*

114 *Eloquium, &c.*] Huc usque de

monstravit divitias et honores multis exitio fuisse. Jam idem probat de eloquentia, exemplo Ciceronis et Demosthenis. Hicque innuit syllabarios pueros, festis quinquatribus Minervæ sacris, ipsam Deam jam postulare eloquentiam Ciceronis aut Demosthenis: ut liquet ex seqq. Est ergo hic ordo: Quisquis colit Minervam partam uno asse, incipit optare, et porro potat totis quinquatribus, eloquentia et fama Demostheni et Ciceroni esse par.

115 *Totis, &c.*] Id est, integris quinque diebus, quibus celebrantur Quinquatria, festa in Minervæ, ingeniorum præsidis, honorem instituta a Domitiano in Albano. Putabant enim se iis diebus magis exaudiri. *Farn.—Et totis, &c.*] Diebus festis, quibus Minerva colitur: aut, quod intra quinquatria sit. atria abundat* nam dies quinque in uno festi. *Vet. Sch.*

116 *Colit Minervam*] In his studiis et primis rudimentis adhuc versatur et illis inhæret.—*Uno asse*] Scoptice et invidiose in Romanos dictum. Id est, exiguo admodum pretio jam comparari potest eloquentia, quam vili pretio magistelli docebant: ideo addidit, *uno asse partam*, id est, exigua mercede. Vide Politian. Miscell. c. 21.—*Uno, &c.*] Vilioris pretii fictilis Minervæ signum. aut certe eum nunc ostendit puerum, qui adhuc discit, et arcula sequitur eum: aut qui tenue adhuc eloquium habet. *Vet. Sch.*

117 *Ruem, &c.*] Id est, quem parvus servulus in ludum sequitur, ducit et reducit, qui parvulam capsam custodit, in qua libri continentur ipsius pueri. Ulpian. in L. si collectaneus 13. de manumissis vindicta, ait, vel capsarius, id est, qui portat libros. *Farnab.—Capsæ.*] In qua signum, aut codices reponit. *Vet. Sch.*

118 *Eloquio, &c.*] Probat eloquentiam absolute bonum non esse, utpote in qua vitæ periculum est, et qua abusi perierunt.—*Perit*] Ultima syllaba longa, quia contracta ex perit.

Labin.—*Uterque*] Cicero et Demosthenes.—*Eloquio, &c.*] Demosthenes, et Cicero. Nullus enim tanti fuit ingenii. Ergo ambos affluens ingenium et eloquentia morti subiecit. Ille nam a Philippo, hic ab Antonio occisus est. *Vet. Sch.*

119 *Largus, &c.*] Utrumque oratorem, superabundans ingenii et eloquii fons morti dedit. Vide de utroque Plintarellum. *Lubin.*

120 *Ingenio, &c.*] Probat quod dixit ex historia utriusque oratoris. Ob eloquium et ingenium, Ciceroni caput et manus, Antonii jussu, a Popilio Lenate et Herennio abscissa, et pro rostris adfixa sunt, pro quibus Cicero in Antonium dixerat. Alter perit veneno, quod sibi ipse præparavit. Innuit ergo Poëta hoc factum non fuisse, si Cicero exiguus rabula et vilis caussidicus fuisset, et tantum eloquentia non valuisset.—*Nec unquam*] Quippe; ‘Minus in parvos fortuna furit, Modicisque rebus longius ævum est.’ *Lubin.*

121 *Rostra*] Templum ante curiam Hostilianam, in quo erat pulpitum exornatum antea rostris navium Antiatium, unde et nomen sortitum, ex quo loco concionari solebant. *Lubin.*—*Pusilli*] Medioeris.

122 *O fortunatam*] Supple, dixit Cicero: ob Catilinæ conjurationem feliciter oppressam et extinctam. Sic sibi applaudens. In quo versu, quia *natam, natam* inepte iteratum videbatur, propter cacophoniam Cicero irrissus est. Vide Turnebum VII. 19. Advers. et Quintil. IX. 4. *Lubin.*—*O fortunatam*] Hic versus male compositus est Ciceronis. Et est cacemphaton: dicit ergo, si Cicero nihil peritius scripsisset, *non interficeretur*, pro *non interfectus fuisset*. *Vet. Sch.*

123 *Si sic, &c.*] Tam inepto versu. Vult noster auctor, Ciceronem tutum futurum fuisse ab Antonii gladiis, si tam malus orator, quam Poëta fuisset *Lubin.*

124 *Ridenda*, &c.] Id est : o Cicero, si ab omni periculo securus esse vis, malo te inepta et ridicula carmina conscribere, quæ invidi rideant, quam egregiam illam orationem secundam Philippicam, in qua omnes ingenii tui et eloquentiæ nervos expendisti, et Antonium tibi reddidisti infensissimum. *Idem*.

125 *Conspiciæ*, &c.] Nunquam morituræ. *Lubin*.—*Philippica*] Orationes suas in Antonium Philippicas inscripsit, quod libertate dicendi et eloquentia, Demosthenem maxime sit imitatus, qui in Philippum multas scribens actiones, eas Philippicas appellavit. *Britannicus*.

126 *Volcris*, &c.] Id est, secunda : quæ inter alias Antonium acris læsit. Ordo est : *Malo ridenda poemata, quam te o Philippica divina conspicuæ fanæ, quæ proxima volcris a prima*.—*Sævus*, &c.] Hactenus de Cicerone, digreditor jam ad Demosthenem. Hic ob eloquentiam Athenis miraculo. *Lubin*.—*Et illum*] Demosthenem, qui accepto nuntio de Antipatri et Crateri adventu, ex Athenis in Calabriam Thraciæ profugit ad templum Neptuni, a cujus ara cum Archias satelles eum abstrahere conaretur, Demosthenes veneno, quod in calamo habuit, hansto interiit. *Farnab*.

128 *Torrentem*] Eloquentiam in Demosthere, in modum torrentis fluentem, qua eloquentia ille regebat et gubernabat totum theatrum et auditorium plenum civibus Atheniensibus. —*Theatri*] In theatris orationes etiam recitari solitas, vel ex actis Apostolorum liquet, ad quæ in Reip. periculis populus confluebat. *Idem*.—*Frena*, &c.] *Μεταφορικῶς*, cohibentem vulgi tumultum. *Vet. Sch*.

129 *Diis*, &c.] His verbis indicat auctor, Demosthenem Diis exosum fuisse, qui ad tantos honores et ad tantam eloquentiam tam crudeli exitu evectus sit, et tantis agitatus est adversitatibus. —*Diis*, &c.] Philippus rex Macedonum cum vicisset Atheni-

enses, et parceret civitati, Demosthenem sibi dari ad supplicium petivit. Verum cum hoc ageretur, sumto veneno se interemit. Filius autem fabri ferrarii fuit Demosthenes. *Vet. Sch*.

130 *Pater*, &c.] Faber ferrarius, cui oculi, fumo et fuligine ignitæ massæ ferreæ, continuo fluebant. Pater enim Demosthenis officinam gladiatorum Athenis egregiam, et multis artificibus servis insignem habuit, ob id *μαχαίρποιος* dictus, ipse tamen non fabricabat. A patre Demosthenes 7. annorum relictus amplo patrimonio, ad eloquentiam animum adpulit. Præceptorem habuit Isæum oratorum facundissimum. *Farnab*.—*Lippus*, &c.] Qui enim ferrariam exercent sunt lippis et rubentibus oculis.

131 *A carbone*] Relictis instrumentis fabrilibus, ad eloquentiam discendam misit, qui si faber mansisset, tutius vixisset. *Lubin*.

132 *Incude*] Super qua gladios fabricantur fabri.—*Luteo*] Non de luteo colore vel ruffo intellige: sic enim prima syllaba produceretur. Sed *luteo*, id est, lutoso, deformi, obscuro, nigro. Fabri etiam ipsi plerumque vultu fuligine ac fumo nigro et deformes sunt. *Lubin*.—*Ad rhetora*] Scholam rhetoris, Isæi.

133 *Bellorum*] Transit jam ab eloquentia, ad glorias, laudes ac victorias bellicas, quas et ipsas multis exitio fuisse, demonstrat exemplis Alexandri Magni, Amibalis, Xerxis, &c.—*Bellorum*, &c.] Sensus est : Gloria ex victoria in bellis, a plerisque reputatur esse prorsus summum bonum, et quæ tantopere a plerisque appetitur, quasi bonum prorsus divinum esset. —*Exuviæ*] Triumphii, tropæa, et spolia de hostibus, quæ victis in bellis exuntur. —*Truncis*, &c.] Solebant victores tropæum in victoriae signum, in tumulo aliquo vel colle ex truncatis arboribus constituere, et arma hostibus victis erepta, et alias exuvias ad tropæum adfixas suspendere. *Tro-*

pæum dicitur a convertendo, quod ibi a persequendis victis hostibus fuerint reversi : ἀπὸ τῆς τῶν ἐχθρῶν τροπῆς. *Lubin.*

134 *Lorica*] Olim ex loris fiebat : jam ex hamis sive annulis.—*Et fracta*, &c.] Tegmen ferreum buccæ, per quod spiritus ducitur cassidi fractæ adhærens. Est autem hoc loco *buccula*, buccarum tegmen : nam in galea, seu casside, erant duæ bucculæ, quæ malas utrasque tegebant. Porro omnia fracta et trunca tropæis solebant adfigi. *Idem.*—*Lorica*, &c.] Spolia, quæ tropæis solent adfigi bello erepta. *Vet. Sch.*

135 *Curtum*, &c.] Jugum aliquod currus, cui temo deest, utpote in bello fractus. Nam solebant veteres curribus configere. — *Temone*] Ligno, quod ad jugum inter equos excurrit. — *Victæque*, &c.] Victoria navalis. Id est, puppis, ornamentum, alicujus navis tribus ordinibus remorum utentis, victæ et superatæ. Sunt enim *aplustria*, teste Festo, ornamenta navium supervacua. *de Vlagge. Lubin.* Miscet terrestre et navale prælium.

136 *Et*, &c.] In arcu scil. triumphali alte exstructo ex lateritiis primum, mox lapide quadrato, et tum demum marmoreis, ut in pontibus.— *Tristis captivus*] In superiori enim illa parte arcus erant spatia quædam, in quibus cum victoribus currus erant effigati : sub quorum pedibus captivi habitu tristi, quod hostibus suis spectaculum quasi præberent. Hæc omnia, inquit, creduntur summa bona esse, et majora quam omnia humana. *Idem.*—*Aplustre*, &c.] Id est, in arcu triumphali, quæ solent imponi. *Aplustra*, tabulatum ad decorandum superficiem navis adpositum, alii dicunt rostra, navis ornamentum puppis, ἀπλαστα. *Vet. Sch.*

137 *Ad*, &c.] Id est, ad hæc tropæa, omnes imperatores in terra, sive sint

Latini, sive Græci, sive Barbari sese erigunt, hæc et consimilia totis viribus adfectant. *Lubin.*—*Ad*, &c.] Id est, non propter virtutem posse volunt, sed propter famam et gloriam : cujus caussa etiam imperium adsumtum est. *Vet. Sch.*

138 *Romanus*] Ut Sulla, Pompejus, Julius Cæsar. — *Grajus*] Alexander Magnus.—*Barbarus*] Xerxes, Darius, Annibal. *Lubin.*

140 *Inde*, &c.] Ex ambitione scilicet et laudis ac victoriæ cupidine, hi tot discrimina, pericula, ærumnas et labores in se susceperunt.—*Tanto major*] Nam omnes, virtute relicta, famam et gloriam bellicam quæsiverunt. *Idem.*—*Sitis*] Desiderium, cupido.—*Fana*, &c.] Corruptæ gloriæ cupiditas et desiderium. *Vet. Sch.*

141 *Quis*, &c.] Id est, si honorem, famam et gloriam, quæ virtutis præmia plerique respiciunt, tollas, nemo virtutem curabit. *Lubin.*

142 *Patriam*, &c.] Sic patriam calamitate oppresserat ambitio Sullæ, Marii, Cinnæ, Pompeji, Cæsaris, Octavii, &c.—*Olim*] Præteritis seculis. Sic Annibal gloriosus, patriæ suæ ruina fuit. *Idem.*

143 *Et*, &c.] Desiderium gloriosæ inscriptionis, et eximii tituli, qui insculpendus et inhæsurus est saxeis sepulcris et monumentis, in quibus urnæ et cineres mortuorum condebantur et custodiebantur : ob id dicit, *custodibus*. *Idem.*—*Gloria*, &c.] Id est, Cæsaris et Pompeji, et aliorum. *Vet. Sch.*

144 *Hæsuri*] Inscrubendi.—*Ad*, &c.] Notat scoptice stultitiam hominum, qui propter eximiam sepulcrorum inscriptionem, tanta pericula et tantos labores subirent, cum illa sepulcra a caprificis dirumpi et frangi possint. Hæc enim natura illius arboris caprifici. *Lubin.*—*Hæsuri*, &c.] Id est, inscribendi sepulcris. *Vet. Sch.*

145 *Mala*, &c.] Sunt enim steriles

ficus, et nulla in re prosunt. Scindunt autem validissimos muros et saxa in quibus nascuntur. Martial. Epig. x. 2. *Lubin.*—*Discutienda*] Dirumpenda, in quibus saxis caprificus nascitur. *Vet. Sch.*

146 *Quandoquidem, &c.*] Nam ipsa etiam sepulcris, sepulcrum vel mors data est, cum ipsa etiam validissima monumenta frangantur et rumpantur. *Lubin.*

147 *Expende, &c.*] Ponderando vel librando explores cineres Annibalis, maximi illius ducis: quot librarum illos esse censes? Vix unius aut duarum. Opponuntur autem inter se pauca librae et summus dux. *Idem.*—*Expende, &c.*] Examina, pensa. *Vet. Sch.*

148 *Hic est*] Annibal ille in cujus mortui cineribus vix unam et alteram libram invenias, ille fuit, quem vivum tota Africa non cepit, quae a Septentrione alluitur mari Atlantico, juxta quod Mauri habitant ab ortu Nili. Qui tamen hoc tanto imperio non contentus, Romanum adjungere volebat. —*Africa*] Quarta orbis pars: tunc tertia.—*Mauro*] Mari Æthiopico et Atlantico. *Lubin.*—*Africa, &c.*] Quantum ab Oriente *distendit* Oceanus: pro *distat*. *Vet. Sch.*

149 *Percussa*] Alii, *perfusa*. i. e. quam alluit Oceanus.—*Nilo, &c.*] Ægypti fluv. Ut qui majori sui parte solem ad verticem habet. Unde ob loci et regionis calorem *tepens* dicitur. *Lubin.* Quia tepentem Ægyptum irigat, et per ardentia decurrit.

150 *Rursus, &c.*] Notatur incredibilis regnandi aviditas in Annibale, qui Hispaniæ quoque imperium, populis Lybiæ et Æthiopum, quibus imperabat, adjungebat.—*Æthiopum, &c.*] Duplex enim Æthiopia. Intelligit autem illos qui erant in Lybia.—*Alios*] Hoc est, oppositos. Nam et Asia et Africa producit elephantos. Videtur Mauritaniam vel Lybiam in-

telligere, ubi etiam elephantum, qui et in India. Alii legunt, *altos*. *Lubin.*—*Rursus, &c.*] *Duæ sunt Orientis et Occidentis in oceanum Garamantici degeneres, in ortum Macrobbii præstant eos qui junguntur Mauritaniam, æquitate, ætate, virtute. *Vet. Sch.*

151 *Hispania*] Quam Amilcar et Asdrubal primus infestavit, et Annibal demum obtinuit.—*Pyrenæum*] Montem, Gallias ab Hispania dividentem. Nam per Gallias in Italiam penetravit.—*Transiit*] Ut celeritatem transeuntis Annibalis patefaceret. *Lubin.* Tum etiam quia dicitur Pyrenæus saltus.—*Additur, &c.*] Hannibalis, quia et eam obtinuit. *Vet. Sch.*

152 *Opposuit, &c.*] Altissimos illos montes nivibus conspersos opposuit, ne inde Italiam penetrare posset. Illos tamen superavit.—*Alpen*] Natura Alpes Italiæ pro muro dedit, adversus impetum barbarorum. Dividunt autem Alpes Galliam et Germaniam ab Italia. *Lubin.*

153 *Diducit, &c.*] Alii, *Diduxit*. Distraxit, divisit, viam per illos aperuit.—*Et, &c.*] Adhibito incendio et infuso aceto, scopulos fregit, ut Livius scribit. Quod tamen Polybius, ut fabulosum, omittit.—*Diducit, &c.*] Nam dicitur primus Hannibal per Alpen viam fecisse, dum saxa montium ingentia igni primum exureret, deinde acetum acre suprafunderet, et sic cecidit, et viam fecit, qui et in Alpihus a frigore oculum perdidit. *Vet. Sch.*

154 *Jam tenet, &c.*] Utpote quam quatuor præliis miserrime adflixit, et Capnam sine prælio ingressus est.—*Tamen ultra*] Non satis esse putat Italiam tenere, nisi etiam Romam teneat.—*Pergere*] Alii Codices habent *perdere*. *Lubin.*

155 *Actum, &c.*] Verba Annibalis, quibus mira regnandi libido in Anni-

hale exprimitur.—*Portas*] Urbis Romæ: et recte, hæc enim Italiæ caput. *Idem.*

156 *Et media*] Id est, nisi in signum Imperii et victoriæ, in nobilissimo illo urbis Romæ vico vexillum pono. *Subura* nobilissimus erat vicus, ita dictus, quod esset sub antiqua urbe. *Idem.*

157 *O qualis, &c.*] Irridet Poëta vanitatem et deformitatem Annibalis, qui tamen tot et tanta animo agitabat. —*Quali, &c.*] Nam deformes sæpe in derisum a pictoribus in tabellis pinguntur. *Britannicus.*

158 *Cum, &c.*] Cum Elephas e Gætulia, ducem luscum portaret. Posuit *luscum* pro unoculo. Perdidit autem unum oculum in transitu Alpium Apennini: vel ut alii volunt, vigiliis, et palustri cælo dum in Etruriam descenderet. *Lubin.*—*Cum, &c.*] Constat nam Hannibalem, a fulmine ictum, oculum perdidisse, Camelo solitum vehi vel Elephanto. *Vet. Sch.*

159 *Exitus, &c.*] Quis eventus fuit hujus talis ac tanti Imperatoris?—*O gloria*] Quæ scilicet tantorum malorum et calamitatum caussa es. Vel etiam Scoptice hæc in Annibalem dicta.—*Vincitur*] A Scipione. Dum scilicet victoriam ad Cannas non persequitur, dum Italiam postea relinquit, et Scipio in Africam cum Romano exercitu penetrat. Nam, quam primum pedem extra Italiam ponere cœpit, inclinare ejus etiam fortuna incepit, ut ipse apud *Justinum* conqueritur. *Lubin.*

160 *Et in, &c.*] Cum scilicet a Scipione victus esset, exsilio mulctatus, ad Antiochum Syriæ regem profugit, quem sibi suspectum postea deseruit, et ad Prusiam Bithyniæ regem pervenit, pro quo adversus Eumenem victor bellum gerit.—*Atque, &c.*] Scoptice et Satyrice suo more quasi contraria conjungit: *Magnus, mirandus, et cliens.* Mirandus revera,

qui quidem ante summus dux fuerit, jam cliens, et e triumphatore fugitivus. *Idem.*

161 *Ad prætoriam*] Ad sedem quasi judicalem regis Prusiæ. *Idem.*—*Sedet*] Exspectat ad prætoria Antiochi regis Syriæ, donec libeat transire et mereri sub Prusia rege Bithyniæ: vel Prusiæ ipsius, donec evigilare regi libeat. *Farnab.*

162 *Libeat, &c.*] Tam diu sedet ad prætoriam regis, tanquam cliens mane regem exspectans, ut illum salnaret, donec illi non amplius dormire, sed vigilare et surgere libeat. Alii legunt, *jugulare.* *Lubin.*—*Donec, &c.*] Prusia in Vitinia civitas. Per annos sedecim Hannibal Italia pulsus, et in Africa victus ab Scipione, et postea pulsus a civibus, fugit ad Antiochum Syriæ regem, quem male impulsam ad bellum Romanis inferendum, victus cum regia classe deseruit; inde descendit ad Prusiam Bithyniæ regem. Quo cognito Romani legati mittunt ad Prusiam, Quintum Flaminium, ut sibi daretur perducendus ad urbem Romam. Quod ne fieret, prævenit Hannibal hansto veneno, quod sub annuli gemma omni tempore habuerat. *Vet. Sch.*

163 *Finem, &c.*] Qui omnia humana inexplibili gloriæ et potentiæ desiderio, cæde, sanguineque subvertebat, quis illi mortem inféret? non gladius, non saxa, non tela, sed exigna admodum veneni portio, quam sub palea annuli gestabat in illum usum. —*Quæ*] Sc. anima, pro vita.—*Miscuit*] Confudit, perturbavit.

164 *Sed ipse, &c.*] Indicat quam levissima re etiam robustissimi heroës domari possint. *Lubin.*

165 *Cannarum, &c.*] Respicit haud dubie ad famosam illam Romanorum cladem ad Cannas, ubi tot nobiles Romani perierunt, ut etiam aliquot mensuras annulorum, a nobilium occisorum digitis detractorum, Carthaginem miserit. Dicit ergo tam insig-

nis Romanorum cladis ad Cannas, annulum Annibalis, sub quo venenum occultabat, ultorem fuisse. *Lubin.*—*Cannarum, &c.*] Quia populus apud Cannas vicum Apuliæ ab Hannibale occisus est. *Vet. Sch.*

166 *Annulus*] In cujus palea venenum in hunc usum habuit.—*I demens*] Insultat jam Annibali, qui jam mortuus ex tot laboribus, tot tumultibus, bellis, cladibus, nihil reliqui habeat, quam ut scholasticis pueris in Scholis materiam declamandi præbeat, ut Sat. VII. 161.—*Sævas, &c.*] Horrendas, nivasas, asperas, in quibus trans-eundis plurimum pertulit. *Lubin.*—*Ut, &c.*] Ut de te pueri studentes dicant. In scholis deliberativa, Hannibal utrum de Alpibus recederet. *Vet. Sch.*

168 *Unus, &c.*] Probat idem Alexandri Magni, et Xerxis exemplo, quorum ille vivus uno mundo non contentus vivebat, et mortuus sarcophago contentus esse cogebatur. Hic Græciam immensis classibus navium devorare cupiens et obruere, victus una nave cum ingenti clade et majori dedecore redire coactus est.—*Unus*] Scribit enim Plutarchus Alexandrum, cum Anaxarchum de infinitis mundis disserentem audivisset, flevisse; et amicis fletus causam interrogantibus respondisse: Ammon hoc fletu dignum, si, cum infiniti mundi sint, nos tot ærumnis ac laboribus vix unius domini facti sumus?—*Pella, &c.*] Alexandro. Pella enim est Macedonia civitas, ubi natus Alexander, et a qua Philippus etiam Pellaus dicitur. *Lubin.*—*Unus, &c.*] Alexandro magno. Hic nam in Pella natus est Macedonia civitate. *Vet. Sch.*

169 *Æstuat*] Quasi in angusto clavi clausus, in quo vix spiritum possit ducere.—*Infelix*] Scoptice et Ironice, qui mundi tam angustis limitibus inclusus vivere cogatur. *Lubin.*

170 *Ut Gyara*] Non secus ac si in angusto exilio tanquam carcere inclu-

sus esset, et qui mundum hunc putat esse alteram Gyaram vel Seriphum. Cæterum de Gyara, quæ erat una Sporadam, Seripho, quæ una Cycladum, ad quas facinorosi in exilium mittebantur, dictum est Sat. prima, vs. 73. et VI. 564. 'Aude aliquid Gyaris brevibus,' &c.—*Parva Seripho*] Erat enim angusta admodum insula. *Idem.*—*Ut Gyara, &c.*] Insulæ angustæ, exilibus aptæ. *Vet. Sch.*

171 *Cum, &c.*] Id est, Cum tamen magnus ille vir Babyloniam intrabit, quam Semiramis, cocto a figulis latere, muris ciuxit et circumdedit. Hic Babylone a Cassandro veneno sublatus est: quem locum Pythagoras Magus, feralem ipsi prædixerat. Vide Justinum lib. XII. *Lubin.*—*Munitam intraverit urnam*] Dorleans legit, *intraverit urnam*, id est, sepulcrum.—*Cum, &c.*] Babylonem significat Persarum civitatem: quam condidit urbem Semiramis Nini uxor, et coctili latere munivit, quem hodie dicimus ordinarium lapidem. In hac igitur urbe Alexander devictis Persis ingressus veneno periit. Hæc urbs sexaginta millium in circuitu patet, ex latere cocto circumdata muris; quorum latitudo ducentos pedes detinet, altitudo quinquaginta. *Vet. Sch.*

172 *Sarcophago*] Sepulcro, urna vel capulo: ita dicitur, quod carnem et cadavera suo ambitu quasi devoret et includat. *Πέλον* intelligit: nam Græci qui corpora defunctorum non cremabant, condere ea soliti erant *πέλοις*, ex lapide ut plurimum factis, cui natura est corpora cito absorbere. Talis Assius fuit lapis, quem et *σαρκόφαγον* propterea Græci nuncuparunt. *Salmas. Plin. Exerc.* Scelig. *Exerc.* 291. sect. 2.—*Mors, &c.*] Egregia sententia, qua Satyrice indicat solam mortem arguere, quantula sint nostra corpora, quam exiguo illa loco includi et contineri possint. Quasi dicat: Cum moriuntur homines, tunc demum apparet, qui et

quales fuerint. *Lubin.*—*Sarcophago*, &c.] Quem vivum mundus non ceperat, mortuus exiguo loco contentus est. *Locus*, pro *loculo*. *Vet. Sch.*

173 *Creditur*, &c.] Transit ad Xerxem Persarum regem, qui et ipse immenso suo imperio non contentus, etiam Græciam bello petiit. Describit autem immensum ejus exercitum, quo Athonem Macedoniae montem perforavit, et continenti abscedit, illumque navium velis circumdedit. *Lubin.*

174 *Velificatus*] Velis tectus et navigatus.—*Et quidquid*, &c.] Notat obiter vanitatem Græciæ, quæ in suis laudibus admodum verbosa, ut gloriam suam magis amplificaret, incredibilia de immenso Xerxis exercitu scripsit, veris historiis fabulas admiscens. *Lubin.*—*Græcia mendax audeat*] Hinc Aurel. Victor in Calig. ‘Græcorum dicto, queis augendi omnia studium est.’—*Velificatus*, &c.] Xerxem dicit Persarum regem, qui Athonem montem in Achaia dicitur perforasse, et immisisse terris novum mare: pontum contabulasse navibus, atque ita exercitum in Achaïam transulisse. *Vet. Sch.*

175 *Constratum*, &c.] Iisdem clasisibus quibus Athos velificatus erat, creditur et scribitur mare constratum et coopertum. Justinus lib. 11.

176 *Suppositumque*, &c.] Nam, ut Justinus ait, quadam maria pontibus sternebat, et Abydum cum Sesto junxit. Rotas ergo curruum intelligit, quæ per pontem transibant.—*Solidum*] Ipsum, vastum mare.—*Credimus*, &c.] Profundos fluvios evacuatos fuisse; cum exercitus Xerxis biberet. Herod. l. 11.

177 *Medo*, &c.] Exercitu Xerxis ex Medis et Persis. *Lubin.*

178 *Et madidis*] Credamus illa, quamvis fabulosa, et reliqua quæ Poëta Sostratus de expeditione Persarum in Græciam scripsit: qui potus et ebrius furore Poëtico, tanquam de-

clamator prodigiosa argumenta tractavit, et nimis alte volans, pleraque mentitur. *Idem.* Sic ergo Lubinus, Grangæus et reliqui ad ebrietatem ex furore Poëtico referunt, quod *Vet. Schol.* ad sudorem recitantium, qui primum sub alis, seu axillis incipit.—*Et madidis*, &c.] Sostratus Poëta fuit. Hic Xerxis regis facta descripsit. Madidis autem ideo, quia omnes qui cum sollicitudine recitant, necesse est ut alæ eis sudent. Sic Horatius, ‘Sudor ad imos Manabat talos.’ *Vet. Sch.*

179 *Ille*, &c.] Age, licet illa vera esse ponamus; verum qui cum tanto exercitu advenerat, qualis ille ad angustias Salaminii freti a Themistocle victus in patriam rediit?—*Salamine*] Ubi cum paucis Abydon ad pontem contendit, quem cum hybernis tempestatibus fractum videret, piscatoria scapha trepidus turpissime trajecit. Est autem *Salamin* insula e regione Atticæ, juxta Æginetam, ubi cladem accepit, et navali prælio a Themistocle superatus est. *Lubin.*—*Salamine*, &c.] Cum victus a Græcis fugit. *Vet. Sch.*

180 *In Corum*] Scoptice. Qui ante mari et ventis imperare solebat, et in Corum atque Eurum ventos flagris suis sævire, quod pontem ejus disjecerant. Herod. vii. *Lubin.*—*In Corum*, &c.] Solebat verberare flatus. Sic nam fingunt Græci Poëtæ. *Vet. Sch.*

181 *Barbarus*] Ignominiose illum sic appellat, idque ex historia; nam Græci volentes Xerxem significare Barbarum dicunt, quasi vesanum hominem.—*Æolio*, &c.] Scoptice. Quasi dicas: Tu ventos, o rex, tam inhumaniter tractasti, ut ipse ventorum Deus Æolus in suo carcere et antro miseris ventos nunquam tam inhumaniter et crudeliter tractarit. Respicit ad Virg. Æneid. 1. ‘Luctantes ventos vinclis et carcere frenat.’ *Lubin.*

182 *Ipsum, &c.*] Neptunum compedibus vinciit; ab ἐνδω, concutio, sive ab ἐνδω concussio, et γαῖα, terra. *Idem.*—*Ipsum, &c.*] Dicebat nam Xerxes usque adeo vicisse se procellas Hellesponti, ut ventos flagris compesceret, et ipsi Neptunum compedibus vinciret. *Vet. Sch.*

183 *Mitius, &c.*] Amara ac salsa Ironia. Mitius et clementius egit Xerxes cum Neptuno, quod illi stigma non inusserit, neque violentius aliquid in Neptunum statuerit. *Lubin.*—*Mitius, &c.*] Ironia: quia non cecidit, ne maculam inferret notæ secundum jus.—*Stigmatē*] Quia non hoc inscribi jussit. *Vet. Sch.*

184 *Huic, &c.*] Poëtæ verba. Huic tam temerario et stulto regi, aliquis inservire vellet Deorum? *Lubin.*—*Huic, &c.*] Quia pontem mari superposuit, finxerunt illi servisse Neptunum: quemadmodum Laomedonti regi Phrygiæ. Vel propter Apollinem, quia servivit Admeto. *Vet. Sch.*

185 *Sed, &c.*] Obiter irrisit Xerxem. Jam ad priora redit. Redit autem Salamine in patriam turpissima fuga elapsus.—*Nempe, &c.*] Piscatoria scapha, qua trepidus aufugit.—*Cruentis, &c.*] Tot militum suorum cæde, quos Themistocles occidit. *Lubin.* Non tam hæc intelligenda de strage exercitus, quam de iis, quæ fugienti Xerxi accidere, autumat Grangæus.—*Sed, &c.*] Interrogative pronuntiandum. *Vet. Sch.*

186 *Tarda*] Cum mare cadaveribus plenum esset, quæ navim quasi impediebant. *Lubin.*

187 *Has, &c.*] Conclusio hujus membri de gloria bellica. Hæc et consimilia mala atque pericula pænæ loco exigit gloria ab Annibale, Alexandro, Xerxe, et aliis, gloria inquam quam ipsi toties exoptaverant. *Lubin.*

188 *Da, &c.*] Pergit jam ad votum longæ vitæ et senectutis, cuius miseriam multis verbis fusus et prolixius describit Seneca: 'Quam bene vivas

refert, non quam diu.' *Idem.*—*Da, &c.*] Prolixum tempus vitæ. *Vet. Sch.*

189 *Hoc*] Id est, hanc senectutem exoptas, omni vitæ tempore, tristis et lætus, sanus et ægrotus.—*Recto vultu*] Non demisso vultu aut arcano ore, ut cætera optat. *Farnab.* Alii de sanitate intelligunt: sed videtur velle loqui cum Persio Sat. II. 8.—*Pallidus*] Vel ex metu, vel ex morbo, cum mortem potius optare deberes. *Lubin.*—*Hoc, &c.*] Lætus, et tristis vitam longam optas. *Vet. Sch.*

190 *Sed, &c.*] Recitat jam infinita senectutis incommoda. Nimirum, in quam, tanquam in mare, omnia vitæ adversa et incommoda fluunt. *Lubin.*

191 *Deformem, &c.*] Tu quicumque es, qui senium tibi exoptas, aspice quæso: Primum incommodum est deformitas. *Idem.*

192 *Dissimilemque sui*] Nam senes, illorumque vultus, non videntur iidem esse, qui ante fuerunt.—*Sui*] Olim juvenis.—*Deformem, &c.*] Ut pellis deformis et rugosa. *Lubin.* Sic pellem a cute distinguunt, ut cutis hæreat vivis, pellis mortuis, quamvis sæpissime confundantur. *Grang.*

193 *Et, &c.*] Ordo est: Tales in senibus rugas aspice, quales simia jam mater scalpit in vetula bucca, in illa regione, ubi Tabraca pandit saltus umbriteros. *Lubin.*

194 *Umbriferos, &c.*] Ingentes et opacas ac densas silvas.—*Tabraca*] Regio Libyæ simiis plena. Beroald. in Plin. I. v.—*Quales, &c.*] Opacas silvas esse in Africa Poëta dicit, in regione Tabracena, in quibus simiæ nascuntur. *Vet. Sch.*

195 *Jam, &c.*] Annosa simia, et ob id deformior. *Lubin.*—*Bucca*] I. e. facie.

196 *Plurima sunt*] Amplificat deformitatem senectutis, dissimilis a juventute, quod juvenes inter se valde dissimiles sint. In senibus vero nulla sit dissimilitudo: utpote in quibus

omnibus eadem deformitas et imbecillitas. Ob id ait : ' Una senum facies.' *Lubin.*—*Plurima, &c.*] Qui discerni possint inter se. *Vet. Sch.*

193 *Cum, &c.*] Vox et membra, præ senio æque omnibus trepidant. *Lubin.*—*Una, &c.*] Id est, dissimiles et multæ figuræ sunt juvenum, et est unicuique sua gratissima: quoad quidam pulcher est, alter fortis, alter eloquens: senibus enim una esse videtur forma. *Vet. Sch.*

199 *Et, &c.*] Calvum et depilatum, capillo ob humorem radicale perditum jam defluente.—*Mudidique, &c.*] Vel quod nonnulli ad infantiam redeant; vel quod senibus humor de naribus dependeat, ut infantibus. *Lubin.*—*Madidique, &c.*] Ita nam senibus humor de naso, ut infantibus pendet. *Vet. Sch.*

200 *Frangendus, &c.*] Aliud incommodum quod misero et edentulo seni, panis gingiva frangendus et contruncandus sit cum dentes non habeat. *Gingiva* dicitur, quod dentes inde gignantur. Male ibi vetus Scholiastes, *Gingivam* masculini vult esse generis. *Salmas.*—*Frangendus, &c.*] Notandum masculino genere dixisse, ut *hic gingiva*: quia dentes ruerunt, *gingiva* panis frangendus est. *Vet. Sch.*

201 *Usque, &c.*] Adco deformis, gravis, ac molestus est, ut non solum uxori et liberis suis, et sibi ipsi molestus evadat; verum etiam, quod mireris, Cosso hæredipetæ. *Scoptice* notat Cossam, qui licet omnia tolerare possit in senibus orbis, interdum tamen illam deformitatem senum cum tædio fastidiat. *Lubin.*—*Cosso, &c.*] *Hæredipetæ.* *Vet. Sch.*

203 *Non, &c.*] Aliud incommodum, quod nullam amplius ex cibo et potu voluptatem capiant, cum palatum vel gustandi vis illis torpeat, stupeat, et obtundatur senio. *Lubin.*—*Non, &c.*] Nullus illi sapor est. *Vet. Sch.*

204 *Nam, &c.*] Quasi dicat: Multo minus ex rebus Veneris voluptatem

capiant: utpote quorum jam dudum obliti. *Lubin.*—*Vel, &c.*] Res scilicet Venereas repetere frustra laboras. Nam exiguus nervus vel penis in, vel cum testibus jacet. Est autem *ramex* proprie genus morbi et tumor scroti, idem quod hernia. Sat. vi. vs. 326. *Lubin.*—*Nam, &c.*] Ut Virgilinus: 'Frigidus, in Venerem senior.' *Vet. Sch.*

205 *Jacet exiguus, &c.*] Penis, ut Virg. 'Ut quondam in stipulis magnus sine viribus ignis.' *Ramicem*, dicit intestinum. *Vet. Sch.*

206 *Et quamvis*] Nullis quippe blanditiis irritari et incendi potest. *Lubin.*—*Et quamvis, &c.*] *Fricetur, præputietur, vel propudietur.* *Vet. Sch.*

207 *Anne, &c.*] Quasi dicat: Minime. Utpote cum inguen ob senectutem sit canum et imbecilium. Porro in hisce locis canities, ob defectum humoris radicalis, omnium novissime provenit. *Lubin.*

208 *Quid, &c.*] Quid, inquit, dices, quod ii qui in coitu operam præstare non possunt, suspecti sunt, ne sint fellatores, ita enim facilius arrigunt: unde Martialis: 'Summa petas,' (i. e. os) 'istic mentula vult annis.' *Britannicus.* Vide quæ Sueton. cap. 44. de Tiberio scribat. *Pronior* erat (inquit) ad id genus libidinis et natura et ætate. et Martial. lib. iv. ep. 50.—*Suspecta, &c.*] Ut infames dicantur, qui sine ullo calore coitum desiderant. *Vet. Sch.*

209 *Affectat*] *Cupit, appetit.*—*Adspice, &c.*] Subjungit jam alia senectutis incommoda, quod nimirum ob surditatem, vel præstantissimis Musicis canentibus, nullam voluptatem inde percipiant. *Lubin.*

210 *Partis alterius*] *Aurium*, sive auditus.—*Nam, &c.*] Id est, citharædo etiam eximio cantante, nihil audiunt, nullam voluptatem capiunt. *Lubin.* Ordo est, *quæ voluptas cantante citharædo sive Seleuco, sit licet eximius?*

211 *Citharædo*] Alii legunt, *Citharædus? sive Seleucus.* Etiam eximius

tibicen, qualis fuit Seleucus. *Farnabius*.—*Sive, &c.*] Hic optimus tibicen fuit ætate illa. *Idem*.

212 *Et, &c.*] Id est, optimi et præstantissimi tibicines; illi enim variata veste induti, et gemmis auroque ornati, per theatrum cantando solebant pervagari. Horat. in arte: 'Traxitque vagus per pulpita vestem Tibicen.' *Idem*.—*Et quibus aurata mos est fulgere lucerna*] *Lacerna aurata* citharædorum peculiaris fuit, quorum habitus cultusque notabilis. Auctor librorum ad Herennium, dat iisdem pallam auratam et chlamydem purpuream: 'Uti Citharædus cum prodierit optime vestitus, palla inaurata indutus, cum chlamyde purpurea coloribus variis intexta, cum corona aurea, magnis fulgentibus gemmis illuminata.' *Ferrarius*.

213 *Quid, &c.*] Ait frustra senes in theatro sedere, cum vix cornicines et tibicines, qui in theatris adhibentur, audire possint. *Idem*.

215 *Clamore, &c.*] Si amicus aliquis adveniat, ipsumque salutet: ut hoc audiat et intelligat, multo clamore opus est. *Idem*.

216 *Quot, &c.*] Quotam diei horam. Non enim scit amplius diei tempus et horas. *Idem*. Diis in templis horas nunciatas docet Lips. et pueri nunciabant horas dominis. — *Quem, &c.*] Quia per ætatem nec videt, et nisi puer admoneat, nihil sponte sentit. *Vet. Sch.*

217 *Præterea, &c.*] Aliud incommodum, quod omni fere calore naturali destituantur, sint exsucci et exsanguis.—*Gelido, &c.*] Calor enim paulatim absimitur. *Ferrar.*—*Præterea, &c.*] Ut Virgilius: 'Gelidus tardante senecta, Sanguis hebet.' *Vet. Sch.*

218 *Febre, &c.*] Satyricæ. Non nisi in morbo vel febre calent, quod quidem est miserimum.—*Circumsilit*] Aliud incommodum, quod omnes morbi senectutem confluant, in senes agminatim incurrant. Terentius: 'Sc-

nectus ipsa est morbus.' *Ferrar.* Hinc Senec. in epist. notat Virgilium una posuisse morbos et senectutem 'Subeunt morbi tristisque senectus.' 'Senectus insanabilis morbus,' ipse Seneca.—*Agmine facti*] Non unus morbus, sed multi simul, catervatim. Virgilianum est, quo et usus ipse Sat. III.

219 *Quorum, &c.*] Hemistichium Ovidianum est. De variis autem morborum generibus inter alios Pineda in Job.—*Morborum, &c.*] Id est, omne genus ægritudinis: ut Terentius: 'Rogas? Senectus ipsa morbus est.' *Vet. Sch.*

220 *Promptius, &c.*] Locus vere Satyricus, in quo quasi aliud agens obiter multos acerrime flagellat, quod primaria Satyricorum virtus est. Quasi dicat: 'Citus tibi enarrem infinitos Hippia adulteros, quam senectutis morbos, qui prorsus sunt innumera-biles.—*Hippia*] Uxor Senatoria, quæ cum Sergio gladiatore in Ægyptum profugit, ut Sat. VI. vs. 82. dictum est. Alii legunt *Oppia*. *Ferrar.*

221 *Quot, &c.*] Nobilissimus Archiater ejus temporis, quem obiter vexat, quasi ille innumerales ægrotos uno autumno curando occiderit. Porro autumno morbi et mortes sunt frequentissimæ. *Labin.*—*Quot, &c.*] Advocatus illo tempore prævaricator.—*Quot, &c.*] Tutor. *Vet. Sch.*

222 *Quot Basilus socios*] Dorleans hunc fuisse advocatum vult; et ait, socios, quod non modo prævaricatione Basilus extraneos proderet, sed et sibi conjunctissimos. *Socios* vocat clientes, quod cum comitarentur.—*Quot, &c.*] Quot præfectus ille et spoliator Provinciae Basilus, Provinciales in societatem Romanorum receptos, spoliaverit. Pro *Hirrus* alii *Irus*.—*Circumscripsit, &c.*] Id est, quot pupillos suæ tutelæ commissos, infidelis ille et fraudulentus tutor Hirrus deceperit, et defraudavit. Hæc omnia tanquam impossi-

bilis profert, quæ tamen possibiliora sint enumeratu, quam senectutis morbi. *Lubin.*

223 *Quot, &c.*] Quot viros una die, formosa illa et procera meretrix Mauræ, Venere et concubitu exhauriat, et evacnet. De qua Sat. VI. vs. 307. *Idem.* Errat hoc loco Vet. Schol. qui ad oris impuritatem hæc refert. Sed *exsorbere* etiam alii parti convenit. Eodem sensu dicitur *vorare* et *peragere*.—*Quot, &c.*] Hanc ostendit ore fuisse impuram. *Vet. Sch.*

224 *Quot, &c.*] Ille infamis magister, *Pædico pullipremo*: ut cum Ausonio loquar in Ennum magistrum ita scribentem, quot discipulos ille ad stuprum inclinaarit et incurvarit ad libidinem per portentosam illam *ἄρσενα κύβητιν*. *Magins II. cap. 3. Sat. IX. vs. 26.*—*Quot, &c.*] Magister infantum corruptor. *Vet. Sch.*

225 *Percurram, &c.*] *Supra, promittiam expediam.* De hoc dictum est Sat. I. vs. 25. ubi alii Licinium ex tonsore senatorem factum intelligunt; alii *Cinnamum*. Id est, citius dicam quot villas ille nunc habeat, et quam dives ille malis artibus factus sit, qui me puero vilis erat tonsor. *Lubin.*

226 *Quo, &c.*] Licinius ex tonsore Senator factus. *Vet. Sch.*

227 *Ille, &c.*] Postquam multos obiter ex obliquo lancinavit, redit jam ad senum incommoda, morbosque recensendos. *Lubin.*—*Ille, &c.*] Redit ad senes. *Vet. Sch.*

228 *Et, &c.*] Id est, omnino cæcus est; et illis, qui unicum adhuc oculum habent, tanquam felicibus invidet. Apposite dixit, *Invidet*. Invidere enim senum proprium est. *Lubin.*

229 *Pallida*] *Exsanguia.*—*Digitis, &c.*] *Chiragra* fractus, manum ori admove, et suis manibus cibum capere non potest, ob id ab aliis cibatur, tanquam puer. *Idem.*—*Digitis, &c.*] *Chiragra* debilis, qui ab alio cibatur. *Vet. Sch.*

230 *Ipse, &c.*] Alius senex os tan-

tum potest aperire, ut pulli hirundinis, qui mira aviditate cibum captant. Conspecto cibo, rictum oris diducit, et ampliter aperit. *Lubin.*—*Diducere, &c.*] Os applicare, ut pulli hirundinis, quæ pleno ore volat, dum incibat filios suos. *Vet. Sch.*

231 *Hiat tantum*] Jam ob rigorem nervorum in senecta vix os aperit, et labia aliquatenus deducit.—*Ad, &c.*] Exprimit egregie adfectum maternum, quæ ipsa jejuniens cibatur pullos. *Lubin.*

232 *Sed, &c.*] Subjungit jam plurima alia senectutis incommoda, et primo quidem quod plerique *δὲς παῖδες οἱ γέροντες*, *Bis pueri senes fiunt*. Ordo est: Dementia, omni membrorum damno (quod senes cæci, surdi, vel claudi evadunt) major est. Miserimum profecto, cum organa mentis aut cerebrum senes destituunt, ut ratio titubet, memoria flaccescat. *Idem.*

233 *Major*] Quo scilicet animus præstat corpore. *Idem.*—*Major, &c.*] Ad postremum quod desipes efficiuntur. *Vet. Sch.*

234 *Nec nomina, &c.*] Multis enim ratio et memoria omnino perit. *Lubin.*

235 *Nec, &c.*] Proprios filios non amplius novit. Notat enim obiter malitiam quorundam senum, qui dementati a fellatricibus suis, mulieribus alienis bona sua legabant, et suos liberos exhæredabant. *Idem.*—*Quos eduxit*] I. c. educavit.

236 *Nam, &c.*] Sævus, iniquis, et injustis testamenti tabulis, suos liberos vetant suam hereditatem adire, illecti a fellatricibus bestiis.

238 *Ad, &c.*] Meretricem fellatricem suam, quam ex asse heredem constituit, quæ seni libidinoso et irrumatori fellandi obsequio serviebat, ejusque animum sibi devinciebat. *Idem.*—*Tantum, &c.*] Tantum impuro suo ore præstitit, dum fœdissimam et abominabilem operam seni locat.—*Halitus*] Tractus oris cum halitu.

Idem.—*Oris artificis*] I. e. artificiosi: quod tum fellatione, tum blandiloquio hæreditatem senis captaverat. *Grang.*—*Ad, &c.*] Impuram hanc fuisse demonstrat Poëta, interea et artificem ad inquietandum senis iniquem. *Vet. Sch.*

239 *Quod, &c.*] Per os intelligit Phialam meretricem, quam ostendit multis annis in lupanari tanquam in obscuro angulo et lustrò tanquam carcere prostitisse. *Lubin.*—*Quod, &c.*] Ex eo quam diu prostiterit. *Vet. Sch.*

240 *Ut, &c.*] Alia incommoda subtextit, et occurrit tacitæ objectioni tali: Tamen multi etiam in extrema senecta corpore et animo vigent. Respondet Poëta: Quamvis maxime vigeant, tamen in longa illa vita multa quæ nolint, vident, omni morte graviora. Ut mortem filiorum, conjugis, fratris, sororum, et alios luctus, mœrores, ærumnas innumeras.—*Ducenda, &c.*] Ad sepulturam. *Lubin.*—*Ut, &c.*] Pone ut non sit demens, qui diu vixerit, tamen omnes effert ipse filios suos. *Vet. Sch.*

241 *Rogus*] Lignorum strues, quæ cadavera concremabantur. *Lubin.*

242 *Plenæque, &c.*] Id est, vasa in quibus mortuarum sororum cineres et ossa componuntur. *Idem.*—*Plenæque, &c.*] Urnæ, vasa in quibus mortuorum ossa componebantur, postquam corpus arsisset. *Vet. Sch.*

243 *Hæc, &c.*] Unde sapiens dixit: 'Hoc mihi longa vita attulit, ut multa quotidie quæ nolim, videam.' *Lubin.* Et Seneca, 'Rarum est felix idemque senex.'

245 *Nigra, &c.*] Pulla et Ingubri: propter perpetua funera.—*Domus senescant*] I. e. Incolæ domuum.

246 *Rex, &c.*] Jam exemplo Nestoris et aliorum demonstrat illos, qui diu vivunt multa adversa experiri.—*Pylus*] Nestor ejus pater Neleus Neptuni filius. Quem senem Pylum vocat Ovid. Patria illi Pylus in La-

conico mari incumbens.—*Si, &c.*] Cujus verba de Nestore Odysseus. γ. Τῆς γὰρ δὴ μὴ φασὶν ἀνέξασθαι γένη' ἀνδρῶν. *Lubin.*—*Rex, &c.*] Nestorem dicit, qui dicitur tertiam usque ætatem vixisse, id est CCC. annos, ut dicit Homerus. *Vet. Sch.*

247 *Exemplum vitæ*] Id est, trecentos annos vixit, et proxime ad cornicis ætatem accessit, quæ vivere dicitur IX. secula vel ætates. *Plin. VII. 48.*—*Secundæ*] Cujus vita non tam longæva quam cornicis, nec illi par, sed secunda ab ea, et post eam maxime longæva.

248 *Nimirum, &c.*] Vel serio loquitur ex vulgi judicio; vel Ironice ex sua sententia. Immo vero infelix, quod probare vult.—*Tot*] Tria sc.—*Mortem, &c.*] Et ita diutissime mortuus est.—*Lubin.*

249 *Atque suos*] Hoc vult innuere: 'Nestorem jam implevisse 300. annos.' *Lubin.* Antiqui enim per digitos numerare soliti: Numerus qui infra centum, digitis sinistræ manus numerabatur: Centenarius vero numerus et major illo, digitis manus dextræ. *Tertull. Grangæus.*—*Dextra computat*] Videtur poëta innuere, Nestorem 300. annos vixisse, cum alii 30. annis ætatem terminantes, 90. eum vixisse dicant. 'Ἀναπεμπάξει. Lycophron. de qua ratione vide Cæll. Rhodigin. XXIII. 12. et Lillii Gyrald. dialog. 2. et Epigr. Græc. II. 9. de ann, præ qua Nestor non erat senex, ἡ χεὶρ λαῖψ Δῆρας ἀριθμεῖσθαι δεύτερον ἀρξαμένη. *Furuab.* Qui legunt *dextera*, in nominativo ponunt.

250 *Quique, &c.*] Qui tot autumnos vixit, quibus novum mustum solet esse in deliciis.—*Oro, &c.*] Alii leg. *Ore.* Recenset jam ærumnas, quas Nestor longa sua vita expertus est, et de quibus ipse conqueritur, vitam nimirum sibi contingere nimis longam. *Lubin.*—*Quique, &c.*] Qui multos autumnos vidit. *Vet. Sch.*

251 *De, &c.*] Vel nimis longis, vel

iniquis, quæ se tanto tempore in miseris vitam transigere permittant. *Lubin.*

252 *Fatorum*] Cui Parcæ nimium parcant.—*Nimio, &c.*] Quod nimis prolixum sit, et quod stamen Parca vel Atropos non citius abrupserit. Respicit enim ad Parcas, quæ unicuique stamen vitæ longum vel breve distribuere a Poëtis finguntur.—*Cum, &c.*] Cum deflet filium suum, cum ejus cadaver combureretur. Hic enim Antilochus cum patri opem ferre vellet, a Memnone fuit occisus.—*Acris*] Fortis, bellicosi. *Lubin.*

253 *Barbam*] Cum videt fortem filium suum, jam grandem et barbato Antilochum occisum, et rogo ardentem. *Farnab.*—*Nam querit, &c.*] *Al. Cum querit.* Interrogat omnes familiares, cur non mortuus sit, antequam hasce calamitates experiretur. *Lubin.*—*Antilochi, &c.*] Filium suum ploravit Antilochum, quem Memnon auxilium patri ferentem occidit in Troja. *Vet. Sch.*

254 *Cur, &c.*] Quidnam deliquerit, quamobrem filii natu grandioris mortem spectare coactus sit: *Lubin.*

255 *Quod, &c.*] Ut puniatur tam diuturna vita, quæ nihil est aliud, quam prorogatio longi mæroris. *Idem.*

256 *Hæc, &c.*] Sc. Conqueritur hæc de Nestore. Sequitur secundum exemplum de Peleo Æaci filio, cujus filius Achilles, quem ex Thetide susceperat, ab Paride et Deiphobo in templo Apollinis Thymbraei, sagittis confossus est, cum Polyxenæ nuptias speraret, et quem pater senex adhuc superstes deflevit. *Lubin.*—*Raptum*] Immatura morte.

257 *Atque alius*] Tertium exemplum Laërtae, qui admodum senex, Ulysem filium luxit.—*Cui fas*] Quem decet, et cui par est et convenit.—*Alius*] Non frustra nomen patris obtinet, utpote incertum. Nam constans fama erat Anticleam Ulyssis

matrem dum Laërtem petit, a Sisypho compressam, et inde Ulysem natum; quod et Ajax l. XIII. Metam. Ulyssi objectat.—*Ithacum*] Ulysem filium suum Ithacæ ducem.—*Natantem*] Decem annorum errore per mare jactatum. Vel simpliciter naufragio enatantem ad Calypsus insulam. *Odyss. II. Farnab. Lubin.*—*Atque, &c.*] Laërtes, propter Ulyxem naufragum. *Vet. Sch.*

258 *Incolumi Troja*] Quartum jam Priami exemplum subjungit. Id est, felix etiam fuisset Priamus, si Troja adhuc incolumi, et florente regno, vel ante excidium, et incendium Trojæ mortuus fuisset. Tunc enim magnis solemnitatibus a quinquaginta filiis funus ejus deductum fuisset. Et tot mala, regnique sui interitum non fuisset expertus.—*Umbras, &c.*] Ad sepulcra majorum: Reliquiis avi sui fratris fuisset adjunctus, magna universæ urbis Trojanæ solennitate. *Lubin.*

259 *Assaraci*] Tros genuit Assaracum et Ilionem, Ilion Laomedontem, Priami patrem. *Britan.*—*Hectore, &c.*] Ex veterum consuetudine hoc dicit. Nam filii olim funus patris portabant. *Plin. l. VII. de Q. Metullo.* Inter felicitatis humanæ exempla numeratur. *Lubin.*—*Funus*] Corpus Priami patris.—*Assaraci, &c.*] Id est, felix etiam fuisset Priamus, si ante incendium Trojæ fuisset mortuus, cujus funus omnes filii sui deduxissent. *Vet. Sch.*

260 *Reliquis, &c.*] Humeris enim portabantur funera. Teste Homero, quinquaginta illi filii erant, et duodecim filia. *Idem.*—*Portante*] Quæ solent a filiis in funere patris fieri. *Vet. Sch.*

261 *Inter, &c.*] Describit solennitates funebres. Flevisent autem mortuum suum regem et patrem Iliades et Trojanæ mulieres.—*Et, &c.*] Cassandra cum quia vates erat, futuram patris mortem præcivisset, et ob id prima omnium, et prius quam

reliquæ sorores flevisset, tanquam præfica. Præfica enim modum plan-
gendi cæteris dabant. *Grangæus.*

262 *Scissaque palla*] Lacera oblonga muliebri veste, ob luctum patris mortui.—*Polyxena*] Virgo pulcherrima et fortissima, cujus nuptias Achilles appetebat, qui ab Alexandro Paride, ut supra dictum, occisus est. Ob id hæc, eversa Troja, ad Achillis tumulum in Sigæo interfecta fuit a Pyrrho Neoptolemo Achillis filio. *Lubin.*

263 *Si, &c.*] Si mortuus fuisset priusquam filius Alexander naves illas ædificabat, quibus Helenam Menelai conjugem abducebat. Quæ rapina causa fuit excidii urbis Trojanæ. *Idem.*—*Diverso tempore*] Prius quam.

264 *Audaces*] Recte; quippe illis alienam conjugem abducturus erat. *Vel ille audax.* *Lubin.*—*Audaces, &c.*] Bene, audaces: quia Helenam alienam uxorem ablaturæ erant. *Vet. Sch.*

265 *Longa, &c.*] Nimirum hoc ipsi contulit, ut multas extremas calamitates, morte atrociores experiretur. *Dies hic pro tempore.*—*Quid contulit*] Nihil profuit.—*Omnia, &c.*] Id est, Iliada malorum et calamitatum, longa vita expertus est, ruinam Asiæ Imperii sui. *Lubin.*—*Omnia, &c.*] Ut Virgilius: 'Urbis ubi captæ casum, collapsaque vidit,' &c. Ergo hoc illi proluxa vita præstitit. *Vet. Sch.*

266 *Asiam*] Asiæ partem magnam.

267 *Tunc, &c.*] Priamus, deposito pileo vel tiara, qua pacis tempore utebatur, senex, et annis tremulus arma induit, et gestavit. Respicit ad illud Virgilii II. Æneid. 'Arma diu senior desueta trementibus ævo Circumdant nequidquam humeris, et inutile ferrum Ciugitur.' Vide et Brissonium II. de regno Pers. *Lubin.*

268 *Ante, &c.*] Aram Jovis Herci, ubi a Pyrrho filium suum insequente trucidatur, cum filium Politem vellet defendere.—*Ruit*] Cadit

occisus.—*Vetulus bos*] Jam ætate senis ac inutilis. *Lubin.*—*Et ruit, &c.*] Ut Virgil. 'Sanguine fedantem quos ipse sacraverat ignes.' *Vet. Sch.*

269 *Qui, &c.*] Qui bos, ob senectutem aratro jam inutilis, inactatur ab ingrato agricola, et illius cultris cædendum offert collum senectute tenuæ et miserandum.

270 *Ingrato*] Ab ipso agricola ingrato, id est, quem jam agricola ingratus fastidivit. *Britan.*—*Fastiditus*] Contemptus ab aratro, cui jam inutilis est. *Lubin.*—*Ab, &c.*] Contemptus ab aratro senex, qui non potest laborare, id est, arare. *Vet. Sch.*

271 *Exitus*] Fatum et mors.—*Hominiis*] Dicit Poëta: casum Priami utcumque ferendum esse, qui quidem homo sit mortuus. Cum uxor Heceuba in canem mutata, canis sit mortua. Cujus calamitas longe atrocior. *Lubin.* Vid. Ovid. XIII. metamor. Hygin. fab. 111. et 243.—*Sed, &c.*] Heceubam dicit, quæ excaecato Polymestore, cum saxis impelleretur a populo Thracum, versa in canem fertur. An quia Græcis convicia congerebat, eanem nominaverunt? *Vet. Sch.*

272 *Latravit*] Ita fictum; nam Græcis convicia torva ac truculenta fronte ingerebat, ob id canis dicta.—*Rictu*] Os enim in rictum distrahunt latrantes canes. *Lubin.*

273 *Festino, &c.*] Missis jam Græcis et externis exemplis, pergo ad nostra Romanorum exempla.—*Regem, &c.*] Mithridatem intelligit, qui vixit annos 69. et cum Romanis per 40. annos varia bella gessit, et 57. annis regnavit, ter a Sulla, Lucullo, et Pompejo victus: quique 40. annorum belli tædia, veneno, cum non posset gladio, finivit. Vide Flor. III. 5.—*Et Regem, &c.*] Mithridates cum per quadraginta annos adversus Romanos dimicasset, cum Pharnacem filium suum apud cæteros ejus fratres voluisset occidere, ab omni relictis exercitu est: et exhausto veneno periit. Accepto

frequenter antidoto, ut perire non posset. Postea vero Pharnaces successit ejus imperio. *Vet. Sch.*

274 *Et Cræsum*] De hoc vide Herodotum l. 1.—*Et, &c.*] Cum interrogatus fuisset Solon a Cræso, si aliquem vidisset tam gloriose regnantem; ille dixit, debere vitæ ultimæ eventum expectare. Quem cum Cyrus captum victor vivum jussisset in rogo poni, clamare cœpit, Solonem non sibi esse mentitum: atque ita a Cyro est liberatus, timente ne aliquid sibi faceret in extremo vitæ spatio perdurante. *Vet. Sch.*

275 *Respicere, &c.*] Quam sententiam egregie expressit Ovid. ‘Sed scilicet ultima semper Expectanda dies homini, dicique beatus Ante obitum nemo, supremaque funera, debet.’ *Lubin.*

276 *Exsilium, &c.*] Pergit jam ad Romanos. Et primum exemplum proponit Marium Arpinatem, qui septies consul fuit. De quo Florus III. 21.—*Exsilium*] In Africam refugium, et tam latibula, quam carcer quæ Minturnis Marius invenit. Tangit Historiam notam de Mario.—*Carcer*] Nam Minturnenses cives eum captum in carcerem conjecerunt.—*Minturnarum*] Strabo l. v. ait Minturnas opidum Latii prope mare, inter Firmios et Suessam sitas, quos dividit Liris amnis. *Lubin.*—*Exilium, &c.*] Cum Sylla cum Jugurtha in Africa pugnaret, Marius supra ipsum abiit, et missus est, illo remoto, vicit. Posthæc cum denuo ad Mithridatem Sylla mitteretur, et profectus esset in Campania, iterum cœpit ambire supra eum, et inde discordia inter eos nata est. Verum cum Sylla reverteretur ob hanc caussam, Marius fugit, et latuit in Galliis in Minturnarum paludibus. Qui cum fuisset ibidem agnitus, in carcerem missus est, et cum carnifex ad occidendum eum missus esset, visa circa eum tanta majestate, vel quid futurus es-

set, relicto gladio pavens fugit, ac retulit cognita his a quibus missus fuerat. Illi eum dimitti jusserunt. Qui cum fuisset dimissus, in Africam abiit, id est, Carthaginem. Ibidem solutis ergastulis Romam venit, et omnes Syllanos occidit, et receptus a Cinna tunc Consule, tenuit urbem. Postea Consul VII. fuit. Sylla posito in bello qui ante adventum* Syllæ fato suo mortuus est. *Vet. Sch.*

277 *Victa, &c.*] In ruderibus Carthaginis. *Lubin.* i. e. Carthagine jam devicta.

278 *Hinc, &c.*] Ex longa vita. Nam si citius illis honoribus ac triumphis defunctus mortuus esset, in tantas calamitates non incidisset.—*Quid, &c.*] Nemo in toto terrarum orbe, nemo in Urbe, fuisset beator C. Mario, si mortuus fuisset junior, et illo tempore cum de Teutonibus triumpharet. *Lubin.*—*Tulisset*] Procreasset.

280 *Circumducto*] Triumphum indicat, in quo captivi circumducebantur. *Idem.*—*Captorum*] Cimbrorum et Teutonum.

281 *Animam, &c.*] Florentem, felicem, lætam et triumphantem. Allusio est ad spolia opima, quæ dux duci detraheret. *Britannia.*

282 *Teutonico vellet, &c.*] Quo de Teutonibus triumphans vehebatur. *Lubin.*

283 *Provida, &c.*] Hic locus desumptus ex Cicer. Tuseul. 1. Id est exemplum Pompeji, qui ante bellum civile, magnis rebus gestis Capuæ (ut alii, Neapoli; nam Neapolis etiam est civitas Campaniæ) feбри correptus est. Qua si mortuus esset, felix fuisset, et in miserum illud civile bellum non servatus. Vide *Vellejum Patereulum* l. XI.—*Provida*] Favens et benevola, quæ eum voluit Cæsaris manibus eripere, ejusque gloriæ consulere. Quæ ipsum futuris calamitatibus præreptum voluit. *Lubin.*—*Febres, &c.*] Optandum certe ipsi fuisset febre mori, ne cum ignominia victus moreretur.

—*Provida, &c.*] Nam dicitur Pompejus mox quam suscepit bellum civile contra Cæsarem, in Capua vehementer agrotasse: et quia non potuit febre emori, servatus est, ut a Cæsare occideretur. *Vet. Sch.*

284 *Publica, &c.*] Quæ in multis urbibus pro salute Pompeji concipiebantur, illum morti eriperunt, ut postea miserius moreretur ab Achilla et Photino occisus. *Lubin.*

285 *Igitur, &c.*] Adversa fortuna Pompeji et urbis Romæ. *Florus iv. 9.*

286 *Servatum*] Ad hanc ignominiam. Per preces, et publica vota.—*Victo*] Pompejo, a Cæsare.—*Hoc, &c.*] Capitis scilicet amputatione. Scopitice exaggerat æruinas Pompeji ob longam vitam, quas graviores esse dicit quam Lentuli, Cethegi, Catilinæ, &c. *Lubin.*

287 *Hac pœna*] Ut non capite mutilati, sed integri occiderint.—*Lentulus*] Sura, Senatorii ordinis. Vide Sallustium.—*Lentulus*] Qui proditor fuit, et Cethegus conjuratus Catilinæ, laqueo, quasi conjurati, non gladio perierunt. *Vet. Sch.*

288 *Catilina*] Qui cum hostibus acriter pugnaus confossus est, et longe a suis inter hostium cadavera repertus, ut scribit Sallustius.

289 *Formam*] Dixit de divitiis, honoribus, gloria, potentia, et eloquentia, et de senectutis voto. Transit jam ad votum pulchritudinis, quam et ipsam multis exitiosam et pestiferam fuisse demonstrat.—*Optat*] Ordo et sententia est: Mater anxia, et de filiorum ac filiarum salute admodum sollicita, pueris et filiis suis venustatem corporis paucis verbis et modico murmure optat, sed filiabus pluribus verbis, et majore murmure, idque facit in templo Veneris. *Lubin.*

290 *Veneris, &c.*] Illa enim venustatis Dea, quæ vel Paride judice Deorum pulcherrima. *Idem.*—*Cum Veneris, &c.*] Id est, cum ad templum

Veneris vadit. *Vet. Sch.*

291 *Usque, &c.*] Mater enim et delicias votis concipit: suis formam orat, quæ ad votorum delicias tantum spectat.—*Anxia*] Sollicita de liberis.—*Usque ad*] i. e. Usque ad delicata nimis vota. Sic fere omnes: sed ego conjungo *videt usque*, ut sit visitat sæpe, vel semper ad delicias votorum, ut pro ipsis vota deliciarum plena concipiat.—*Cur, &c.*] Cnr tu nos talem pulchritudinem liberis nostris petentes corripis et reprehendis? Tamen facimus illud Deæ Latonæ exemplo, quæ suo filio Apolline formoso, et Diana filia pulchra gaudet. *Lubin.*—*Usque, &c.*] Id est, usque ad hoc deliciae hominum veniunt, ut pulchritudinem optent filiis suis. *Vet. Sch.*

292 *Pulchra, &c.*] A majore ad minus. *Vet. Sch.*

293 *Sed, &c.*] Respondet Poëta ad objectionem: Ut maxime Latona hoc faciat, tamen Lucretia, quæ propter formam per vim corrupta a Tarquinio Sexto, formam exoptare vetat, cum sibi probro et exitio fuerit. *Valer. Maxim. vi. 1.*—*Sed, &c.*] Lucretia uxor Tarquini Collatini, quam Tarquinius, amorem ejus non sustinens, invitam dicitur corrupisse: propter quod illa mortem sibi adscivisse dicitur. *Vet. Sch.*

294 *Cuperet, &c.*] Virginia, quam Pater Virginus Appio Claudio appetitam et illius stupro destinatam occidit, vellet potius gibbosa et deformis fuisse. Vid. Flor. ii. 15.—*Rutila*] Lara Rutila, ut Plin. l. vii. scribit, nonaginta septem annos excessit, gibbosa et deformis.—*Cuperet, &c.*] Virginiam Appius Decemvir adamatum, clienti, quem ob hoc subornaverat, in servitutem addixerat. Propter quod eam pater Virginius interemit; Decemviris imperium abrogatum. Appius in carcere necatus est. *Vet. Sch.*

295 *Suum*] Hoc quod suum erat, suam formam. Ergo et sunt qui legant *suam*.—*Filius, &c.*] Pulchris enim

ubique periculum est. *Lubin.*

296 *Trepidus, &c.*] Timent ne ad stuprum rapiantur, ne a matronis adamantur, et propterea in vitæ discrimina incidant. *Idem.*

297 *Rara, &c.*] Egregia sententia. Plerumque enim fornosi solent esse impudici. *Idem.*

298 *Sanctos, &c.*] His verbis indicat, quam difficile sit ipsis pulchris Romæ pudicitiam tutari ac defendere. Est autem hic sensus versuum aliquot sequentium: Licet simplex et inculta domus a lascivia et libidine aliena, alicui attribuat mores sanctissimos, et quæ domus veteres Sabinas mulieres castissimas imitetur et repræsentet; licet etiam ipsa natura præterea, quæ potior est omni magistro et disciplina, aliquem a natura castum, et a libidine alienum efformaverit: tamen Romæ viri manere, et casti pudoris decus tutari atque custodire, ipsis non licet.—*Horrida, &c.*] In exigua ac paupercola casula sine cultu et deliciis, in qualibus plerumque pudicitia et sanctitas inveniuntur solummodo.—*Sanctos mores*] Nulla libidine aut turpitudine inquinatos. *Lubin.*

299 *Sabinas, &c.*] Quæ sine cultu et ornatu castæ et pudicæ. De castitate Sabinarum lege Ald. Mannt. l. III. per Epist. quæsit. Alii *Sabinos.*

300 *Præterea, &c.*] Conjuncti duo, quæ plurimum faciunt ad honestos mores, pudicitiam et castitatem, educationem et naturam. Vult ergo innuere, etiamsi quis a natura consequatur animum castum, modestum et verecundum; tamen Romæ corrumpetur. Utpote ubi tanta pædiconum, et nebulonum sit multitudo, qui auro omnia expugnent. *Lubin.*

301 *Sanguine, &c.*] Pudoris gratia, rubore sparsum, vel cito erubescentem optimi animi documento. Virtutis enim tinctura dicitur. *Idem.*—*Sanguine, &c.*] Cito erubescentem. *Vet. Sch.*

302 *Quid, &c.*] Quid alicui puero ipsa natura plus ad pudicitiam tutandam tribuere potest, quam naturalem inclinationem ad castitatem et modestiam?—*Plus, &c.*] Cauta institutione.

303 *Natura, &c.*] Egregie dictum. Naturæ enim vis omnem institutionem et custodiam superat.—*Cura, &c.*] Institutione, adsuefactione, doctrina, exercitatione. Quæ et ipsa tamen multum valent, sed plus natura. *Lubin.*

304 *Non, &c.*] Tamen inquit difficillimum est, ut viri illi permaneant; et cum pulchri sint, ut non corrumpantur. Nam, ut sequitur, quia pulchri sunt, aut castrantur aut corrumpuntur; hoc est, aut spadones fiunt, vel Cinædi et Pathici. Porro qui castrantur pene abeunt in fœminam, quod et vox illorum indicat. Porro Cinædi muliebria patiebantur, ut merito dictum sit: 'Non licet esse viros.'—*Nam, &c.*] Improba corruptoris munerum prodigalitas, ipsos parentes sollicitare non erubescit, ut sumtis muneribus patiantur filios suos corrumpi.—*Non, &c.*] Ut omnia interim ad custodiendum fiant, inter viros permanere formosus non potest. *Vet. Sch.*

306 *Tanta, &c.*] Id est, usque adeo confidunt muneribus suis, quibus omnia expugnantur: 'Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque.'—*Nullus, &c.*] Aliud periculum indicat formosis imminere. Castrabantur enim pueri ante 14. annum, quibus postea per extremum scelus ad libidinem abutebantur, ut Sat. VI. vs. 370. dictum. Eligebantur autem a mulieribus bene armati a natura, ut Sat. VI. etiam notatum. Nero autem in arce Tarpeja vel Capitolio etiam ephebos castrare solebat, sed formosos. Imo Spurium suum vel Sporum, genitalibus exsectis, plane in mulierem efformare voluit. Suet. Nerone, c. 28. *Lubin.*

307 *Sæva*] Nam ibi spoliabatur illis partibus, a quibus viri nominamur. *Idem*.

308 *Nec, &c.*] Probat tyrannicis Neronis temporibus periculum tantum fuisse formosis, non autem deformibus.—*Prætextatum*] Nobilem puerum ad stuprum rapuit.—*Loripedem*] Clandum, contortum, oblique incedentem, et cui in lori modum obtorta sunt crura. *Idem*.

309 *Strumosum*] Strumæ sunt, quæ barbaris vocantur Scrophulæ, Gallis *Escruelles*; hinc strumosus, qui illo morbo laborat. *Grang.*—*Gibbo, &c.*] Qui gibbosus pariter et ventrosus fuerit. *Lubin*.

310 *I nunc, &c.*] Ridet stultos parentes et matrem pulchritudine filiorum suorum gaudentem, ob quam etiam in majora discrimina sint præcipitandi, quam illa de quibus paulo ante de Nerone dixit. *Idem*.—*Juvenis*] Filii tui.—*Specie*] Forma.

311 *Discrimina*] Pericula, damna.—*Fict, &c.*] Ab omnibus matronis propter formam sollicitatus.

312 *Et, &c.*] Omnes illas pœnas adulterii metnere cogetur, quas debent adulteri iratis maritis, quorum uxoribus in adulterio abusi sunt, si ab ipsis deprehendantur: de quibus mox. *Canterus* Nov. lect. 3. c. 6. *Lips.* Epistolar. quæstion. iv. Epistola 21.—*Maritis, &c.*] Al. legunt, *Mariti Irati debent.*—*Et pœnas, &c.*] Id est, Tyrannus nullum ephebum in arce sua tentum in adulterium factum castravit, nisi formosum. Id est, eum adulterat. *Vet. Sch.*

313 *Nec, &c.*] Argumentum ab imparibus majoribus, quod ne ipsi quidem Marti impune fuerit adulterum esse, nedum sibi: id est, in vincula incidet, ut Mars cum Venere in adulterio a Vulcano deprehensus, catenis vinctus est. Vide Ovid. *Metam.* iv. *Hyginus* Fab. 148.—*Astro Martis*] Alludit ad malignitatem astri Martis,

et pro ipso Marte ponit.—*Nec, &c.*] Qui cum Venere deprehensus est in adulterio. *Vet. Sch.*

314 *Exigit, &c.*] I. e. poscit. Exaggerat jam illas pœnas. *Lubin*.

315 *Ille, &c.*] Quem maritus patitur, dum adulterum deprehendit.—*Plus, &c.*] Multi enim impatientia doloris illius, crudelissime et atrocissime sæviunt in adulteros. De legibus diversarum gentium, quibus puniuntur adulteria, Lipsius 4. Comment. ad *Annal.* Tacit.

316 *Necat, &c.*] Adulterum deprehensum.—*Secat ille*] Ad mortem usque flagellis cædit et lancinat. *Lubin*.

317 *Quosdam, &c.*] Alludit ad supplicium, quo olim Athenienses pauperes afficiebant, in adulterio deprehensos: eis enim depilabant nates cinere calido, deinde raphanos et mugiles in podicem immittebant. *Grangæus*. Est autem hic mugil incredibilis voracitatis piscis, vetus mæchorum supplicium. *Lubin*.—*Et mugilis, &c.*] Piscis grandis capitis, postremis exilis, qui in podicem mæchorum deprehensorum solebat immitti. *Vet. Sch.*

318 *Sed, &c.*] Ironia. Compellat autem matrem formosi juvenis. Sed pulchellus ille tuus, et venustus Endymion solas formosas et dilectas amabit scilicet. Imo vero ille omnium adulter erit, et illius etiam, quam non amat, modo pecuniam illa dederit.—*Endymion*] Formosulus filius, ut Endymion a Luna amatus. *Hygin.* Fab. 275.—*Sed tuus, &c.*] Pulcher tuus Endymion, pastor, quem Luna adamavit. *Vet. Sch.*

319 *Mox cum, &c.*] Id est, turpis et deformis Servilia Bruti mater, ipsum numis eo adiget, ut se amare, quam tamen ob deformitatem non amat, cogatur. *Lubin*.—*Servilia*] Nomen ejusdam mulieris turpissimæ. *Vet. Sch.*

320 *Exuet, &c.*] Id est, Servilia illa nihil filio tuo denegabit; omnia

dabit, etiam corporis omnia ornamenta, ut libidini suæ satisfaciatur. *Lubin.*—*Exuet, &c.*] Pro libidine usque et sua ornamenta, inquit, donat mulier, ut tantum ad libidinem suam possit inducere filium tuum. *Vet. Sch.*

321 *Quid, &c.*] Mulier quæcunque etiam si mæcha sit, nihil negat suis adulteris, modo libidinem expleat. Per *uda inguina*, membrum muliebri intelligit. *Lubin.*

322 *Sive est, &c.*] Id est, sive alias sit prodiga et nobilis, ut Hippia; sive avara, ut Catulla, in adulterum satis liberalis erit. *Idem.* Alii legunt, *Oppia.*—*Sive, &c.*] Quælibet nobilis matrona nihil aliud præter libidinem spectat. *Vet. Sch.*

323 *Deterior, &c.*] Fæmina, quæ aliis in rebus deterior et avara est, illic in erogando aliquid in adulterum habet totos mores, optime morata et liberalis est. Vel omnes mores habet, liberalitatem, beneficentiam, humanitatem. *Lubin.*—*Totos habet, &c.*] Totam industriam, omnes corporis et animi nervos.—*Illic*] In corruptis formosis pretio et precibus.

324 *Sed, &c.*] Objectio est. Quod si quispiam castus sit, illi nulla forma vel pulchritudo fraudi esse possit.—*Casto*] Qui natura talis est.—*Quid, &c.*] Alii legunt, *quid profuit ergo*: alii, *olim*. Jam occurrit objectioni, et demonstrat falsam esse exemplis Hippolyti, et Bellerophontis. Id est, Hippolyto tamen grave illud et severum propositum caste vivendi nihil profuit. Illo enim vitæ periculum sibi accersivit. *Hygin.* Fabul. 47. 49.—*Sed casto*] Quasi objectio. Quid enim, si castus fuerit, pulchritudo nocet? *Vet. Sch.*

325 *Bellerophonti*] Vide *Hygin.* Fab. 57.

326 *Erubuit, &c.*] Ordo est: Hæc Sthenobæa ceu fastidita et repulsam passa erubuit, nec minus eadem Sthenobæa excanduit vel irata fuit, quam Phædra illa Circensis, de qua prius.

Lubin. Alii, *Repulsa.*—*Erubuit*] Rubet enim qui in turpi facinore, vel ab aliis vel a seipso, deprehenditur.—*Nempe, &c.*] Phædra Minois filia, uxor Thesei, noverca Hippolyti. *Vet. Sch.*

327 *Cressa*] Phædra, Minoidis Cretensium regis filia, et Pasiphaës, quam Theseus e Creta a Minotauri cæde rediens, in Græciam rapuit. *Lubin.*—*Nec, &c.*] Præti uxor, quæ amavit Bellerophontem. *Vet. Sch.*

328 *Concussere*] Ad ultionem sese excitarunt, more Athletarum et vehementer iratorum, in pectus vel latus ad iram excitandam solent concutere.—*Mulier, &c.*] Dum contempta erubescit et ex pudore iram et furorem concipit, vel dum furor fit ex læso et repudiato amore. *Lubin.*

329 *Cum stimulos, &c.*] Cum incitat.—*Elige, &c.*] Subjungit jam aliud, adcoque ultimum exemplum de Cajo Silio, quo probat formam et corporis pulchritudinem obesse. C. Silius ergo formosissimus, et cum in enim exarsisset Messalina Claudii uxor, coactus est, demissa uxore sua, Claudio Hostiam profecto, palam Messalinam ducere, unde mox, re cognita, Silius interfectus est. Vide Tacit. l. II. et Sueton.—*Quidnam*] Ducas Messalinam nec ne? utrinque enim mors. Quasi dicat, nihil illi suadere, nullum illi consilium dare potes, quo mortem effugiat. *Idem.*—*Cum, &c.*] Dum læsa aut contempta erubescit: dum læsus amor irascitur: ut Virgilius: ‘Duri magno sed amore dolores Polluto, notumque furens quid fæmina possit.’ *Vet. Sch.*

330 *Cui, &c.*] Hæc Messalina prorsus libidinis fuit portentum et monstrum. *Lubin.* Vide sup. Sat. VI. vs. 127. &c.—*Cui, &c.*] Uxor Claudii Messalina: quæ Gaio Silio palam nupsit, inducto etiam Claudio, ut tabulas dotales obsignaret: quod quasi de industria simularetur, ad averendum periculum quod immineret ipsi,

* per quem dum portenta ostenderentur Hostilium trauscentem per forum rapuit Claudius, et necavit. *Vet. Sch.*

331 *Optimus hic*] C. Silius, quin etiam consul designatus. *Lubin.*—*Idem gentis, &c.*] Ille ipse etiam nobilis.

333 *Messalinæ, &c.*] Vel propter oculos Messalinæ quibus placuit: vel Amore, qui ex oculis; vel, ut Probus ait, quod postea vidente Messalina in conspectu ejus, cruci adfixus sit. —*Dudum, &c.*] Eo dicit, nam nupturæ flammeo velabantur. Innuit autem ipsam Messalinam conjugii illius cupidissimam, et paratam fuisse, et omnia ad nuptias necessaria jam esse parata. Vide Sat. II. vs. 125. *Lubin.*—*Messalinæ, &c.*] Vidente ipsa, id est, ante oculos amatus crucifigitur. *Vet. Sch.*

334 *Tyrisque, &c.*] Id est, purpureus genialis vel conjugalis aut nuptialis lectus, palam sternebatur in hortis Lucullianis. Dicebatur *lectus genialis*, vel quia genio aut Junoni sacer erat, vel quia liberis gignendis destinaretur, ita vocabatur ominis causa. Vide Pers. Sat. II. vs. 3.—*Palam*] Ut in licitis nuptiis. Exprimatur incredibilis mulieris audacia. *Lubin.*—*Hortis*] Lucullianis.—*Flameolo*] Quo nova nupta operitur.—*Genialis*] Lectus ubi concumbunt. *Vet. Sch.*

335 *Et, &c.*] Sestertia, scilicet, ingens dos, de qua dictum fuit Sat. VI. Erat autem hic numerus in dote lautiorum legitimus et sollemnis. Subintelligebantur autem *centena millia*. Ita ut decies centena, infinitam pecuniam significarent. *Turnebus* VI. 30.—*Ritu, &c.*] Dos enim marito dari instituta fuerat, propter matrimonii onera. *Lubin.*—*Centena, &c.*] Dos scilicet secundum morem. *Vet. Sch.*

336 *Cum, &c.*] Qui obsignabant tabulas et instrumenta matrimonialis contractus, id est, cum notariis.

‘Audiverat et auspicum verba, sacrificavit, discubuit inter convivas.’ Sic Tacit. *Annal.* XI. ‘Consulem designatum, cum uxore Principis, prædicta die, adhibitis, qui obsignarent velut suscipiendorum liberorum causa, convenisse; atque illam audisse auspicum verba, subiisse, sacrificasse,’ &c.—*Auspex*] Nullæ nuptiæ, præsertim legitimæ, fiebant sine auspicio. *Lubin.*—*Auspex*] Auspices ut solebant nuptiis interesse. *Vet. Sch.*

337 *Hæc, &c.*] Verba Poëtæ in felicem Gajum Silium, qui hosce concubitus furtivos et clam fore existimavit.—*Paucis commissa*] Quod pauci scirent, inter vos nuptias contrahendas. *Lubin.*—*Et, &c.*] Clanculo celebrari. *Vet. Sch.*

338 *Non, &c.*] Exprimatur hoc loco cæca libido in Messalina, quæ imperatore marito vivo et superstite, jamque Hostiam tantum profecto, sacrificii causa; tamen legitime et palam alteri vellet nubere.—*Quid, &c.*] Ad Silium hæc dicuntur non sine morsu. Elige ergo, o Sili, quomodo mori velis, a Messalina occidi, an a Claudio. Si nolis Messalinam ducere, ab illa statim occideris hodie. Si ipsi obsequaris, paulo post ab ipso Claudio occidendus es. Hoc autem malum tuæ formæ debes. *Lubin.*—*Non, &c.*] Adultera. *Vet. Sch.*

339 *Ante, &c.*] Te Messalina enrahit occidi, antequam nox adveniat. *Lubin.*

340 *Si, &c.*] Id est, si contra Messalinæ morem gesseris, parvulam vitæ moram consequeris, donec vestræ hæ nuptiæ, quæ toti urbi et omni populo innotuerunt, etiam ad principis Claudii aures perveniant.—*Mora, &c.*] Unius aut alterius diei.—*Dum res*] Vestra scelera et nuptiæ tragica. *Idem.*

341 *Principis*] Imperatoris Claudii, Hostiæ, tertio lapide a Roma urbe, commorantis. *Idem.*

342 *Dedecus, &c.*] Id est, omnium ultimo loco et tempore resciscet hoc

probrum, dedecus et infame adulterium suæ familiæ. Hinc Xiphil. in Claudio: 'Quæ cum videntur et audirentur ab omnibus, ea solus Claudius ignorabat.'—Ille] Claudius.—*Interea tu]* Sceptice illum jam quasi hortatur ad obsequium Messalinæ, parvulam illam vitæ moram æqui et boni consulendam. *Lubin.*—*Interea, &c.]* Interea dum ad illum pervenit erimem admissum, tu illi vel tibi fac satis: nam sive induleris, sive negaveris, tantundem erit. *Vet. Sch.*

343 *Obsequere, &c.]* Messalinæ quam ducas. Si nimirum paucorum dierum vita tanti tibi est, ut adhuc per unum atque alterum diem potius vivere velis, quam statim mori, si recuses. *Lubin.*

344 *Quicquid melius, &c.]* Utcunque feceris, moriendum tibi tamen est ob formam.

345 *Præbenda, &c.]* Pulchra hoc loco *certig* Emphatice dicitur. Nam pulchritudo ipsi exitialis fuerat. *Lubin.* Hoc formosum et candidum colulum a carnifice amputandum erit, et sic tu capite muletaberis.

346 *Nil, &c.]* Hactenus dixit et exposuit quid non sit optandum, nimirum non opes, non potentia, &c. cum illa omnia plerisque exitio fuerint. Respondet ergo objectioni, qua quis diceret: Si horum nihil orandum est, sequitur homines nihil prorsus a Diis debere petere. Illi respondet, Orandos quidem esse Deos: cæterum quæ optima sint, Deorum arbitratui esse permittendum. *Lubin.*—*Si consilium vis]* Verba Juvenalis bonum et salutare subministrantis consilium.—*Nil, &c.]* Objectioni cum interrogatione. *Vet. Sch.*

347 *Permittes ipsis]* Pia et Christiana sententia. Quasi dicat: Tu tantum ora; quicquid autem tibi utile sit, illud Deus novit, et tibi dabit. Quæ Dei voluntas, cum mala velle non possit, haud dubie optima dabit, et cum sapientissima sit, optima po-

test eligere.—*Expendere]* Considerare. Vide Socratis dictum in Val. Maxim. vii. 2. et ejusdem Socrati apud Xenophont. Ἀπομνήμ. α. Εἴχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τ' ἀγαθὰ διδόναι ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότες, ὅποια ἀγαθὰ ἐστί, &c. *Lubin.*—*Permittes]* Pones in voluntate Deorum. *Vet. Sch.*

349 *Nam, &c.]* Pro illis, quæ nobis inconsulto et inconsiderato appetita jucundissima videntur, Deus nobis dabit aptissima, utilissima, et salutaria quæque.—*Aptissima, &c.]* Optima nobis, et convenientia. Valerius vii. 2. de sapienter dictis, hanc rem latissime tractat. *Lubin.*

350 *Carior, &c.]* Quasi dicat: Nos multa pernicioso a Diis petimus, quasi nobis ipsis infesti, et inimici simus: illi vero non mala, sed bona nobis dant, tanquam nobis amici.—*Nos, &c.]* Adfectuum impulsu, non rationis. *Lubin.*—*Carior, &c.]* Ipsi non petita bona præstabunt. Plus enim nos ipsi cariiores sumus quam nobis. *Vet. Sch.*

351 *Cæca, &c.]* Inconsiderata, stulta, immensa, inexplebili. *Lubin.*—*Cæca, &c.]* Cæco sive vano desiderio. *Vet. Sch.*

352 *Conjugium, &c.]* Forte nobis pestiferum et exitiale si daretur.—*Partum, &c.]* Respicit ad 2. Alcibiadem Platonis, ubi dicitur, Invenias præterea eodem pacto nonnullos homines, qui filios votis exoptant. At cum filios adepti sunt, in calamitates doloresque maximos incidunt.—*Illis, &c.]* Qui sciunt futura, quæ nos ignoramus. *Lubin.*

353 *Qui pueri]* I. e. quales. Qui forte γεννήματα πῆματα forent.—*Qualis, &c.]* Nautippe vel Andromacha quædam. *Idem.*—*Notum, &c.]* Sciunt futura. *Vet. Sch.*

354 *Ut tamen]* Jam demum subjungit, quæ homo orare debeat, animi nimirum bona, et valetudinem corporis.—*Voveas, &c.]* Ut votum facias, ut

in templo alicujus sacrificii te reum facias.—*Voveasque*, &c.] Votum facias in templis. *Vet. Sch.*

355 *Extā*] Intestina delicata. *Lubin.*—*Extā*] Quod ea diis prosecentur, quæ maxime exstant eminentque (inquit Festus) at rectius quia exacta. *Farnab.*—*Tomacula*] Farcimina pingua e porcinis carnibus, jecore, et aliis involutis. *Tomacula*, quasi incisio vel sectio, a *τόμος*, vel *τόμη*, id est, incisam et dissectam pinguem carnem.—*Candidulī*] In nuptiis et re uxoria porcus candidus solebat sacrificari, teste Varrone.—*Divina*] Quod rebus divinis et sacrificiis adhiberentur. *Idem.*—*Tomacula*, &c.] Pingua quædam viscera. *Vet. Sch.*

356 *Orandum*] Egrege monet ante omnia, vera verī hominis bona esse petenda, id est, animi bona.—*Mens*, &c.] Nam quæ potest homini major esse pœna furorc et dementia? Ora ergo Prudentiam. Roga bonam mentem, bonam valetudinem animi, deinde corporis, &c. Senec. epist. 10. *Farnab.*

357 *Fortem*, &c.] Fortitudinem, et alias virtutes.—*Mortis*, &c.] Qui fortis mortem contemnat. *Lubin.*—*Et mortis*, &c.] Qui mortem contemnat. *Vet. Sch.*

358 *Qui spatium*, &c.] Qui sciat mortem munus aliquod naturæ esse, quod munus omnibus obendum, nemini defugiendum. Est autem Sapientis et fortis libenter subire, quod vitare aliquis nequeat. Hoc ait, quasi mors naturalis sit, et ponenda inter naturæ munera. Hinc dicimus: 'Naturæ cessit,' id est, mortuus est. *Lubin.*—*Inter munera*] Inter dona et benignitates.

359 *Qui ferre*, &c.] Dolores. Versatur enim Virtus inter voluptates et dolores. *Lubin.*—*Naturæ*, &c.] Quicquid imperat natura. *Vet. Sch.*

360 *Nesciat*, &c.] Ita enim et cupido, aliique affectus a norma Justitiæ hominem solent transversum a-

gere. Sic ergo nobis depingit propriis suis coloribus Stoicum sapientem; quem volunt imperturbabilem esse, præcipue nusquam irasci.—*Cupiat*, &c.] Cupiditas enim hominem mancipat, et servum vilissimum reddit.—*Et potiores*] Qui in vita sua potius Herculis labores et virtutes imitetur, quam voluptates et Veneres Sardanapali. *Lubin.*—*Herculis*, &c.] Id est, laborum gloriam ferat, et præferat labores deliciis. *Vet. Sch.*

362 *Et Venerē*] Id est, quam sunt deliciæ et voluptates, quales secutus est Sardanapalus. Vide Justinum, Diodorum, &c. *Britan.*—*Et*, &c.] Sardanapalus rex Assyriorum luxuriosus: de quo Tullius in tertio de Republica sic ait, 'Sardanapalus ille, vitis multo quam nomine ipso deformior.' *Vet. Sch.*

363 *Monstro*, &c.] Ego te doceo. Ut ex te et tua virtute omnia bona et felicitatem petere possis. Ne aliorum implores auxilia, bonum animum tibi ipsi dare potes. Ethnice dixit, quasi hæc omnia suo Marte quispiam sibi comparare possit. Censebant enim illi quemque suæ virtutis auctorem, et quemque etiam suæ fortunæ esse fabricum.—*Scmita*, &c.] Id est, unica via ad tranquillam et beatam vitam tendit per virtutem; neque potest jucunde vivi, nisi cum virtute vivatur. Egrege dixit Isidorus: 'Vis nunquam tristis esse, recte vive.' *Britan.*

365 *Nullum*, &c.] Id est, si tu prudenter vitam tuam et eum ratione instituas, non erit quod Deos timeas, nullus fortunæ locus erit, et omnes Dii sapienti favebunt, et opem ferent. Dicit autem hoc Poëta ob Fortunam, quæ non solum nullum numen est, sed nusquam et nihil est: perinde ac si diceret, nostra temeritate et inconstantia fieri, ut Fortuna, quæ per se nihil est, etiam in deorum numero colloctetur. Et recte divinus Seneca: 'Fortuna, fatum, natura,

omnia ejusdem Dei nomina, varie sua potestate utentis.' *Lubin.* Alii legunt *abest pro habes.*—*Nullum, &c.*] Ne quid Deos, qui sapiat, timebit. *Vet. Sch.*

366 *Nos, &c.*] Nos homines, qui virtutem negligimus, nec ratione utimur, sed nostra avaritia et cupiditate habendi, vel nostra imprudentia temere ferimur ignavi et stolidi, omnia

fortuito eventu metimur; nihil ratione, proposito, aut consilio agimus; sed nos et nostra Fortunæ, tanquam Deæ, committimus. Unde si bene cesserit nobis, acceptum referimus, quasi nostra prudentia et consilio evenerit. Sin male cesserit, fortunam accusamus. *Lubin.*—*Nos te, &c.*] Dum petimus aut speramus aliquid. *Vet. Sch.*

SATI RA XI.

1 *Atticus, &c.*] Scripsit hanc Satyram ad Persicum quendam, quem ad convivium invitat, et cui frugalem cœnam, et tranquilli otii mensam pollicetur. In qua Satyra et veterum frugalitatem commendat, et sui temporis luxuriam et prodigalitatem condemnat. Principio autem reprehendit pauperes luxuriosos.—*Atticus, &c.*] Id est, si dives quisquam summo apparatu convivia instituat, liberalis, lautus et magnificus habetur. Si pauper, contra: Nam *Duo si faciunt idem, non est idem.*—*Atticus*] Nomen nobilis et divitis, qui ex nepotibus Titi Pomponii, cognomine Attici, quod Attice optime loqueretur.—*Eximie*] Libis eximiis et e pluribus electis. *Grang.*—*Lautus*] Magnificus in epulis. *Idem.* Vel laudatur.—*Atticus*] Poëta nomina duo posuit, cum de generalitate loquatur. Per Atticum vero, divitem vult intelligi quemlibet: per Rutilum autem, pauperem: quem dementem ideo dixit, quia in divitibus, quæ humanitas dicitur, hæc in paupertate dementia habetur. *Vet. Sch.*

2 *Rutilus*] Ex Rutilorum familia, qui omnia sua bona paterna, gula attriverat. Qui cum jam tenuem rem familiarem haberet, lautissimas ta-

men parabat mensas. Unde non immerito dementiæ arguebatur.—*Quid enim*] Rationem reddit cur demens dicatur. Eo quod nihil magis sit ridiculum, quam cum pauper quisquam, sumtuosus et gulosus, qualis Apicius fuit, esse velit.—*Majore, &c.*] Solutione et effusione risu. *Lubin.*

3 *Pauper, &c.*] Redactus ad pauperiem ex luxu, ut Apicius, de quo Sat. IX. 23. vel, pauper qui luxuriosus. *Farnab.* Prorsus proverbii speciem habet in illum, qui gulosus et inops est. *Lubin.*—*Omnis, &c.*] Omnes irrident Rutilum, qui ob gulam pauper factus, nec tamen gulam contrahit.—*Omnis, &c.*] Deest, loquuntur omnes. *Vet. Sch.*

4 *Convictus*] Convivia.—*Thermæ*] Homines plurimi in thermis sedentes et lavantes. Lips. asserit se vidisse MS. in quo *Conventus, turma.*—*Stationes*] Homines in quodam loco simul stantes, interque sese colloquentes. Doctissimus Turnebus I. 21. ait, in foro Romano fuisse Municipiorum stationes. Vel loca sunt, ubi frequentes conveniunt, confabulandi, vel animi recreandi gratia: in aliis Senatores, in aliis juvenes, &c. *Συστάσεις, circuli.* Turnebus I. 17.—*De*

Rutilo] Paupere et prodigo fabulantur et rident.

5 *Nam, &c.*] Rutilus, qui gula bona sua attrivit, quia adhuc corpore juvenis, robustus, et armis portandis validus est, ad gladiatoriam se applicat, ipsi lanistæ operam dabit et leges magistrorum gladiatorum scribet. Vel etiam ipse lanista erit, et discipulis suis imperiose leges præscribet. Utrumque enim intelligi potest. *Rutgers. Var. lect. 11. 17. Lubin.*

6 *Sufficiunt, &c.*] Videtur ipsum Sceptice laudare, tanquam qui prudenter faciat, qui dum adhuc per corporis vires potest, alio se conferat: Galeæ portandæ, et ferendis armis. Indicat ipsum admodum adhuc juvenem bona sua consumsisse.—*Ardens, &c.*] Dum adhuc habet calidum sanguinem, qui roboris, et agilitatis causa est. Alii legunt *ardent.*—*Fertur, &c.*] Impellitur ad magistri gladiatorum, vel lanistæ artem discendam. Id est, vult gladiator fieri, et leges gladiatoræ, quas ipsi magister imperat, scribit, discit, et meditatur. *Lubin.*

7 *Non, &c.*] His verbis Rutilum taxat, qui sua sponte hoc faciat, non coactus a Nerone quopiam, ut *Sat. viii.* dixit: ‘Vendunt nullo cogente Nerone.’—*Nec, &c.*] Qui illud dedecus urbis, latis legibus non prohibeant. *Idem.*—*Sed, &c.*] Qui custodes erant libertatis. *Vet. Sch.*

8 *Scripturus*] Exscribit præcepta de ictibus, declinationibus et tractandorum armorum ratione a lanista dictata et imperata, quæ meditetur et exerceat. Vide *Sueton. Jul. Cæs. 26. Valer. Maximi 11. 3. de P. Rutilio. Farnab.—Leges, &c.*] Armorum præcepta.—*Regia, &c.*] Imperativa, ut sunt, attolle, declina, percutite, cæde, urge. *Lips. Elect. 1. 15.—Lanistæ*] Magistri gladiatorum, qui præcepta dabat.—*Et, &c.*] Superba dictata: id est, se auctoraturus: aut hæc scripturus, quæ juris et consuetudinis

erant ab iisdem scribi, qui accepto pretio se in ludo distrahebant. *Vet. Sch.*

9 *Multos, &c.*] Redit ad luxuriam Romanorum, et potissimum pauperum debitorum, qui nullo in loco frequentius et citius inveniebantur, quam in macello, ubi delicata fercula emebant.—*Multos*] Et illos quidem obæratos, qui pene animam debent.—*Elusus, &c.*] Deceptus, qui debitores convenire non potuit, qui cum debitum se exsoluturos jurarint, semper tamen tergiversentur. *Farnab.—Multos, &c.*] Eos vult intelligi, qui ex pecunia sibi credita luxuriantur.—*Quos, &c.*] Id est, frequenter delusi ex pollicitatione redhibitionis, ibi eos expectant, ubi res aptæ luxuriæ distrahantur. *Vet. Sch.*

10 *Introitum, &c.*] Ubi illos præstolatur ad macellum, properantes ad emenda delicatissima fercula, cum tamen prorsus obæratii sint. Nimirum qui ex pecunia sibi credita luxuriabantur. *Lubin.*

11 *Et quibus, &c.*] Tres sequentes versus conjungendi hoc sensu: Id est, Inter illos, qui tantum propter gulam et luxuriam volunt vivere, quorum ventris modulus culina, venter Deus est: inter illos, inquam, quo quis est miserior et pauperior, hoc egregius et lautius vivit.—*Vivendi, &c.*] Prorsus ut in brutis. *Idem.*—*Et, &c.*] Qui tantum propter gulam volunt vivere. *Vet. Sch.*

12 *Egregius*] Adverbium comparativum est, a Grammaticorum regulis alienum, quo et Lucretius usus est: ‘Nam nihil egregius, quam res scernere,’ &c. *Priscianus 111.*

13 *Et cito, &c.*] Ad extremam paupericem redigendus: valet autem hoc loco *casurus*, idem quod defecturus. Qui enim vergit in paupertatem, *cadere* dicitur.—*Jam, &c.*] Metaphora, a rimoso muro et pellucido, qui facile ruat, id est, egestate jam apparente. *Lubin.*

14 *Interca, &c.*] Interim licet obæ-rati, et ruinæ proximi sint, tamen *per omnia elementa* quæruni gustus, id est, Cibos et potus, in terra nobiles feras, in mari nobiles pisces, in aëre nobiles volucres.—*Gustus*] Quæ scilicet gustant, et quæ illis sapiunt. *Idem.*—*Interca, &c.*] Hos gustus, masculinum. *Vet. Sch.*

15 *Nunquam, &c.*] Id est, nullum magnum pretium illorum appetitui et desiderio obstat. Etiam pretiosissima emunt, dummodo gulæ et ingluviæ satisfaciant.—*Interius, &c.*] Si penitius, aliquanto interius illorum animos inspicias, quo fercula cariora, eo magis sapiant. *Lubin.*—*Nunquam, &c.*] Intentiose, emunt, quæ carius distrahuntur. Hæc enim eos plus delectant. *Vet. Sch.*

17 *Ergo, &c.*] Reddit jam rationem, qua plerique ad tantam inopiam redigantur, nimirum per immensam gulam.—*Haud, &c.*] Cum omnia carissima emere studeant, facile possunt magnam pecuniæ summam, pro pignore in fœnus assumere, mox perituram.—*Perituram, &c.*] Quam a creditoribus lancibus argenteis, loco pignoris repositis, acciperent. Vel: Facile est ita viventibus pecuniam a creditoribus mox perituram acquirere et contrahere, quam mox aliquis perdat. Dum nimirum adhuc habent quod oppignorare possint. *Lubin.* Nam *opponere* est oppignerare. Al. legunt *appositis.*—*Perituram, &c.*] Non dubitant mutuo accipere, quæ perdat magis, quam erogent. *Vet. Sch.*

18 *Lancibus, &c.*] Emphatice. Præsertim si quis adhuc lances et alia utensilia habeat, quæ pignoris loco possit opponere.—*Matris imagine, &c.*] Notat forte ex historia sui temporis, quandam hominem extreme gulosum, qui statuat matris fractam vendiderit, sibi que delicatos cibos emerit.—*Imagine, &c.*] Ex auro et argento fusa, a filio vendita.—*Fracta*] Ne cognoscatur, quod filio et familia

fuisse dedecori. *Lubin.*—*Lancibus, &c.*] Id est, argentum vendet, aut matris suæ imaginem, si in auro picta est, aut in argento. *Vet. Sch.*

19 *Et quadringentis, &c.*] Gulosum, patulum, et capax aliquod fictile vas, ferculis, quadringentis numis constantibus vel emtis, implere.—*Gulosum*] Vel, per Hypallagen, quod gulosi comparetur: Vel, vas capax.—*Condire*] Id est, Cibos in fictili vase condire, delicatissimeque præparare. *Lubin.*—*Condire, &c.*] Hypallage: nam gulosum, pro eo quod gulosi paratur. Fictile autem patinum accipiens ut cacabum, gulosi cibis compositum. *Vet. Sch.*

20 *Sic veniunt*] Censeo Poëtam velle, quod luxuriosi dum ita vivunt, cogantur denique ob inopiam gladiatores et ludii fieri, et a delicatissimis ferculis sese conferre ad cibum gladiatorum, mixtum ex quam pluribus. *Miscellanea* enim cibi sunt gladiatorum, ita dicti, quod omnia apposita eis misceant. *Miscellanea*, ultimam cœnam recte interpretatur *Vet. Scholiast.* quam *supremam cœnam* vocat *Tertullianus.* *Ludi*, pro ludii, sunt gladiatores. *Optimæ Glossæ:* *Lanista, λουδοτρόφος, μονομαχοτρόφος.* *Salmasius* in *Trebell. Pollion.* Vel, absumtis opibus cogantur fieri ludii et histriones: quales solent convenire in *Miscellis ludis.* Sic etiam *Britannicus* interpretatur *miscellanea* ludos et ludicras artes, eademque esse dicit cum *miscellis ludis.*—*Sic, &c.*] Id est, cum non habeant unde manducant, distrahunt se ad ludum, genus miserabile ferenli. *Miscellanea*, cibus gladiatorum, id est, *ultima cœna.* Ideo *miscellanea*, quia omnia quæ apponuntur eis miscent, et sic manducant. *Vet. Sch.*

21 *Refert, &c.*] Est egregia sententia. Id est, multum refert, differt, et interest, dives aliquis an pauper sumtus faciat, et opipare vivat. Nam quamvis eadem et unius sumtus fer-

cula sint, tamen non iidem sunt, qui illa parant: in divite enim laudantur, in paupere vituperantur.—*Quis*] Dives scilicet an pauper.—*Paret*] Sibi in cœnam comparat.—*In Rutilo*] Divite et nobiliti quondam, jam inope ex luxu. *Lubin.*

22 *Luxuria, &c.*] Ut qui ultra vires suas, cum pauper sit, luxurietur.—*Ventidiod*] Divite et pollente. Persius Sat. IV. 24.—*Laudabile nomen sumit*] Non censetur luxuria sed honestius accipit nomen, quasi qui nihil superfluum faciat.—*Laudabile, &c.*] Bonum nomen, vel famam accepit. *Vet. Sch.*

23 *A censu, &c.*] Si census magnus, liberalitatis; si exiguus, luxuriæ famam obtinet.—*Illum, &c.*] Stultus est, qui novit Atlantem montem sublimiorem esse reliquis, et ignorat ditissimos cives Romanos, qui ferratas arcas in foro habent numis plenas, majores sumtus sustinere posse, quam tu, qui tantum habeas sacculum. *Lubin.*

24 *Despiciam*] Tanquam stolidum et ignavum. Seipsum, suas substantias et divitias, quousque se extendant ignoret, et sumtus suis facultatibus majores et ditioribus æquales faciat.—*Quanto, &c.*] Notatur πολυπραγμοσύνη, et sui ignorantia: qui extra se et foris sapit; intus et domi suæ hospes.—*Atlas*] Mons Mauritanicæ nigræ altitudinis. Sat. XIII. 48. *Idem.*—*Qui, &c.*] Id est, pauper, qui novit quantum distat a divite, et tamen non se agnoscit, et quasi dives luxuriatur.—*Atlas*] Metaphora a montibus. *Vet. Sch.*

25 *Hic tamen*] Id est, qui pauper ignorat, &c. *Lubin.*

26 *Quantum, &c.*] Erant arcæ ferro undique munitæ; nam in his opes et thesauros suos habebant repositos in foro, ut a furibus et incendio tutæ essent. Vide Sat. X. 25. *Idem.*—*Quantum, &c.*] Id est, a majore patrimonio paupertas, aut mediocris res familiaris. *Vet. Sch.*

27 *Sacculus*] Crumena.—*E cælo, &c.*] Chilonis et Socratis præceptum tanquam Oraculum e cælo delapsum, præ foribus templi Delphici aureis litteris scriptum fuit. *Lubin.*—*Γνωθι σεαυτὸν*] Socratis Philosophi dictum: id est, agnosce te qui sis, et secundum possibilitatem tuam age. *Vet. Sch.*

28 *Eigendum, &c.*] Adeo fixe, ut nunquam inde evellatur.—*Memori, &c.*] Ut nunquam obliviscamur, qui et quales simus. *Lubin.*—*Sive, &c.*] In omnibus vitæ partibus hanc sententiam tanquam oraculum consule. Quæ sententia in contrahendo cum aliquo matrimonio, illud tibi insurreret, τὴν κατὰ σεαυτὸν ἔλε, Tibi parem ducito.—*Conjugium*] Conjugem.—*Sive, &c.*] Sive locum aliquem ambias in magistratu, aut senatu. Sane qui se vere norunt, et vere etiam honoribus digni sunt, semper sibi diffidunt, et ad honores non facile aspirant, sed vires suas prius ponderant, sintne oneribus illis ferendis pares. *Lubin.*

30 *Nec enim, &c.*] Probat, quod dicit, exemplo, desumpto ab armis Achillis. Ut enim illa sibi non expe-tebat, vilissimus ille Græcorum Thersites; sed Ulysses, qui se tamen ancipitem et dubium traducebat, ecquid etiam illa jure petere posset, et ecquid etiam iisdem esset dignus. Flavius Conject. cap. 31.—*Loricam*] Arma, quæ fabricaverat Vulcanus. Vide Ovid. Met. XIII. *Lubin.*

31 *Thersites*] De quo Sat. VIII. 269.—*Traducebat, &c.*] Versabat sese dubium, an illa etiam petere deberet, vel an illis etiam esset par. Commendatur prudentia et modestia Ulyssis. Alii *Traducebat* exponunt, se risui exponebat, nec enim arma Achillis Ulysses decebat. Turneb. XVI. 5.—*In, &c.*] Idoneum existimabat, transferebat. *Vet. Sch.*

32 *Seu, &c.*] Id est, si etiam caussidicus vel advocatus sis, et magnam caussam in maximo periculo consti-

tutam debeas defendere, tuas vires explora, et perpende quid valeant, quid ferre recusent.—*Cuissam, &c.*] Magni discriminis et periculi, ut cum de periculo famæ, capitis, et vitæ agitur. *Lubin.*

33 *Te, &c.*] Tui ingenii vires prius perpende, ne quid in te suscipias cui ferendo impar sis. Vide proverb. *In se descendere.*—*Dic, &c.*] Egregia sententia, et omnium animis inscribenda; qua monemur, ut, velut Persius ait, *nobiscum habitemus.* *Idem.*

34 *Orator, &c.*] Ut Cato, M. Cicero.—*Curtius*] Montanus, qui jactabundus et inflatus erat.—*Matho*] Hic vilis rabula fuisse videtur, cujus meminit Sat. I. 32. et Sat. VII. ‘Sic Pedro conturbat, Matho deficit.’—*Buccæ*] Hic de parasitis et scurris non loquitur poëta; sed oratori acri et vehementi opponit causidicos viles, plebejos et rabulas, qualis Curtius Montanus et Matho. *Ferrar.*—*An, &c.*] Jactantiaculi, qui tantum buccas inflant, et nihil dicunt. *Vet. Sch.*

35 *Mensura, &c.*] Commendatur etiam mensura, et modus omnium rerum. *Lubin.*—*Noscenda, &c.*] Id est, considerata in omnibus rebus est mensura uniuscujusque: et si ad hanc sufficit, sic eam debes adsumere. *Vet. Sch.*

36 *Etiam, &c.*] Id est, etiam in rebus vilissimis. Ergo nihil debes insumere ultra vires facultatum tuarum. *Lubin.* Videtur respexisse Poëta ad nullum quem Octavius emit quinque millibus HS. Unde Cato Censorius publice questus, non posse salvam esse urbem, in qua piscis pluris quam bos veniret. *Grang.*—*Etiam*] Etiam in rebus levissimis. *Vet. Sch.*

37 *Nec, &c.*] Vel *ne.* Id est, Noli desiderare pretiosum piscem nullum, cum tantum numorum solummodo habeas in loculis, quibus gobionem emas, piscem exiguum. *Lubin.*—*Ne, &c.*] Pretiosum piscem non debes

emere, cum sis pauper. *Vet. Sch.*

38 *Quis enim*] Malus profecto exitus talem manet. Quæ enim gula absumserunt, furto, rapina, latrocinio, aliisque malis artibus student recuperare. *Lubin.*

39 *Ære, &c.*] Omni patrimonio gula atque ventre absumto. Qui venter, tanquam inexplebilis vorago, fœnus, argentum, agros absumit, et decoquit. *Idem.*

40 *Rebus mæris*] Hinc homines profundæ gulæ dicti gurgites. *Grang.*—*Ac, &c.*] Id est, patrimonio. *Vet. Sch.*

41 *Argenti, &c.*] Id est, non cælati, in quo nihil præter pondus æstinandum: quod a nostro alibi *purum* dictum. *Grang.*—*Capacem*] Ventrem vere Eresichthonium. Scoptice, et ridicule. Qui venter omnia potest capere et concoquere, pretiis scilicet in obsonia commutatis. *Lubin.*

42 *Talibus, &c.*] Gulosis, luxuriosis, bona sua paterna decoquentibus.—*Dominis*] Ironicos.—*Exit Annulus*] Alienatur; per gulam transit; et postea cum nihil reliqui habent, denique mendicare coguntur. *Idem.*

43 *Annulus*] Insigne equestris dignitatis, qui solus supererat, et quem nemo gestare poterat, nisi qui quadringenta Sestertium possideret, quæ contineant 10000 coronatos Gallicos.—*Pollio*] Deceptor. Notat nobilissimum quendam. *Idem.*—*Digito nudo*] Cui annulus jam detractus est.

44 *Non, &c.*] Demonstrat tales luxuriosos consumptis opibus denique in senectute esse miserimos. Nulla res luxuriosis magis formidanda est, quam senectus. Utpote quibus in senectute de nullo presidio sit prospectum.—*Prematuri*] Non mors præmatura illis est, quam per ingluviem sibi accelerant, sed senectus morbis et inopia oppressa luxuriosis est misera et timenda. *Farnab.* Imo felices tales sunt, si cito absumtis opibus moriantur.—*Fumus, &c.*] Mortis genus

crudelle et dolendum. *Idem.*—*Non, &c.*] Id est, non magis metuenda mors in juvena luxuriantibus, quam senectus. *Vet. Sch.*

45 *Luxuriæ*] Luxuriosis. *Farnab.*

46 *Hi, &c.*] Recitat jam auctor noster tres gradus quibus tales nepotes ad extremam paupertatem et ad fidei violationem ac defectum perveniant. —*Gradus*] Perdita gulæ in paupertatem se præcipitantis. —*Conducta, &c.*] Gradus 1. est, Pecunia in fœnus mutuo assumta. *Farnab.*—*Hi, &c.*] Distinguo sic: *exilium sibi indicunt.* Et vs. 53. *Caruisse anno Circensibus uno*: annum abesse patriæ suæ. *Rutgers.*—*Hi, &c.*] Frequenter his rebus ad summam egestatem pervenitur: et cum mutræ acceptam a creditoribus pecuniam devoraverint, in exilium sponte eunt, id est, ad Bajas, ubi major est luxuria, ubi et reliquam, si est, pecuniam devorent: tunc nam cum non superest aliquid, ne sit facultas repetundi pecuniam suam, exilium sibi indicunt * annum abesse patriæ suæ. Vertere solum, est exilium pati. *Vet. Sch.*

47 *Et, &c.*] 2. Gradus; id est, illa pecunia in fœnus sumpta ipsis creditoribus pecuniæ videntibus consumitur.—*Inde, &c.*] 3. Gradus: Cum ex illa pecunia a creditoribus assumta, paululum et nescio quid, ferme nihil reliqui est, &c.

48 *Pallet*] Metuit fœnerator ne mutuum perdat, cum omnia a debitoribus dilapidentur. *Rutgers.*—*Pallet, &c.*] Creditor consumta pecunia. *Vet. Sch.*

49 *Qui, &c.*] Prodigii lurcones qui sedem et locum mutarunt, propter alienam pecuniam consumtam, confugiunt Bajas ad locum Campaniæ amœnissimum.—*Ostia*] Ubi portus Tiberis, tribus miliaribus Roma distans; quo confugiunt, ut si urgeantur, navi possint an fugere. Sunt qui legant *ostrea*. *Lubin.*

50 *Cedere, &c.*] Invehitur in Roma-

num luxuriam et impudentiam, qui si ob æs alienum et debita cogentur foro cedere et Romam relinquere, illud turpis non existimabant, quam e Subura frequentissima et mediâ urbis regione migrare in montem Esquilinum. *Turneb. Advers. xvi.* 5. Foro autem cedere nil aliud videtur, quam æris alieni causa in forum non ventitare et creditoribus non solvere. *Grang.*—*Tibi*] Quisquis versuram facis. Vel lege *ibi*, id est, Romæ. *Lubin.*—*Cedere, &c.*] Id est, tantum illis est deserere patriam suam, vel forum, quantum est a Subura frequentissima regione, ad Diocletianas migrare, ubi solitudo est. *Vet. Sch.*

51 *Esquilias*] Regionem Esquilinam. Quæ dicuntur a monte editiore et frigidiore.—*Ferventi*] Æstuante propter hominum multitudinem, et abundantiam. Vide Sat. III. 5. *Lubin.*—*Esquilias*] Sic dictæ, quod in eo colle Tullus Hostilius excubias posnerit: vel, quod cum prius neglectum excoluerit. *Farnab.*

52 *Ille, &c.*] Id est, qui patriam fugiunt, illi hoc solum et unum dolent quod Indos Circenses cogantur relinquere. Sic dixit supra Sat. præcedenti, vs. 18. ‘duas tantum res anxius optat, Panem, et Circenses.’ *Idem.*—*Ille, &c.*] Hoc tantum dolent. *Vet. Sch.*

54 *Sanguinis, &c.*] Civibus Romanis ne minima quidem pars pudoris et sanguinis in fronte reliqua est; quos quidem tantæ turpitudinis non pudeat. Ponitur *sanguis* pro pudore. —*Morantur*] Romæ pauci retinent pudorem fugientem ex urbe. *Farnab.*—*Morantur, &c.*] Vix reperias, qui pudorem, cujus jam plerosque pudet, et qui ex urbe fugit, ut Justitia quondam et Verecundia ex orbe, retinere curet. *Farnab.*

55 *Ridiculum*] Quos enim pudet, vel quibus pudor reliquus est, illi ridentur. —*Fugientem, &c.*] Inno ex orbe, ut Sat. VI. in principio dixit,

puclitiam et justitiam simul fugisse. Vult dicere Romanos prorsus nihil curare, si quis ob infamiam in exsilium abeat, vel ob æs alienum. *Farnab.*

56 *Experiere, &c.*] Huc usque in perditam Romanorum gulam invec-tus est, laudavit illud *Nosce te ipsum.* Jam ad Persicum, ad quem hanc Sa-tyram scripsit, se convertit; eumque compellat et hortatur, ut sibi in con-vivio præsto sit, et periculum faciat, ecquid merito Romanorum luxum re-prehenderit, an vero et ipse luxurio-sus sit, et in illorum numero, qui sua vitia in aliis reprehendunt.—*Pulcher-ri-ma dictu]* De Parsimonia, et de illo, *Nosce te ipsum, &c.* Idem.—*Experiere hodie, &c.*] *Lege: cænæ dum ego par-simoniam laudo. Ideo siliquum apposuit luxuriæ rictui.* Hoc vult: Fortasse dices, hæc a me quidem pulchre dici, sed re ipsa non præstari. Verum cum hodie mihi conviva futurus sis, videbis ipse non minus frugales esse cænæ meas, quam præcepta. Huc enim est quod dicit vs. 56. *Rut-gers.—Experiere, &c.*] Intelliges, in-quit, Persice, utrum præceptis meis vita conveniat, *sed nedom ego patrimonium laudo: ideo siliquas po-suit luxuriæ rictu. *Vet. Sch.*

57 *Vita]* Ecquid alium et alienum a vita mea sermonem geram. *Lubin.*—*Vel morib.] Alii nec morib.*

58 *Sed, &c.*] Id est, qui palam verbis frugalem vitam commendem, clam vero popinas tanquam ganeo consecter.—*Siliquas]* Græcis *κερατῆς*, Belg. *S. Johans brood.* Intelligit anti-quorum victum et cibum ex siliquis, et vili legumine. Siliquas ergo pro leguminibus, vel pro involuero semi-nis et frumenti.—*Occultus]* Qui gulæ meæ luxum dissimulem.—*Ganeo]* Lar-co, vorax, ganeo-rum sectator, popi-no, qui cupedias sectetur, et cui vitæ modulus est culina.—*Pultes, &c.*] Viles, faciles et parabiles cibos coram aliis, ut frugi videar, mihi parari

jubeam per puerum; sed clam ipsi in aurem insusurrem, ut delicatissi-mas placentas mihi paret.—*Pultes]* Ex farina, quali cibo olim ante panis usum Latini victitarunt. *Lubin.*

59 *Dictens]* Mandem, præcipiam.—*Placentas]* Melle illitas, quas Cato luxuriosæ gulæ esse dicit, et veteres in deliciis habuere. *Idem.—Coram, &c.*] Id est, ante alios, ut frugi videar-is, pultes aut legumina jubes paren-tur tibi, in aurem autem puero alia dicis tibi parari. Siliquas, id est, paritatem. Nam proprie siliqua est qua legumina continentur. *Vet. Sch.*

60 *Nam, &c.*] Innuit illud Virgillii *Æneid.* octavo, ubi recitatur, quod Evander primo Herculem Hispania redeuntem, deinde *Æneam* convivio exceperit. Id est, cum te mihi hodie convivam venturum receperis, et promiseris, ego te, qui vir magnus es, excipiam ut Evander Herculem et *Æneam*, hospitio frugali atque tenui, pro tua conditione.—*Habebis Evandrum]* Experieris me frugalem hospi-tem, qualis fuit Evander. *Lubin.*—*Nam, &c.*] Qui te mihi convivam fu-turum promisisti. Nunc Poëta vult hoc intelligi: Cum, inquit, sis vir magnus, excipieris tamen a me hospi-tio paupere, ut scilicet Hercules ab Evandro, aut *Æneas*: ‘hæc, inquit, limina victor Alcides.’ *Vet. Sch.*

61 *Tyrinthius]* Hercules, a Tiry-nthe oppido Argivo, Hercules patria.—*Minor illo]* Hercule; *Æneas* sci-licet, qui ætate, magnitudine fama et nominis, minor fuit ipso Hercule. *Lubin.*

62 *Et, &c.*] Qui licet minor, et ipse tamen a Diis originem duxit, utpote Veneris filius, quæ Jovis filia. *Idem.*

63 *Alter, &c.*] *Æneas* scilicet, qui in Numicium fontem lapsus interiit, inque eo submersus creditur; qui fons Deo consecratus.—*Alter, &c.*] Hercu-les in *Æta* monte.—*Ad sidera missus]* In cælum translatus, mortuus.—*Alter, &c.*] *Æneas* qui in Numicium fontem

lapsus, creditur consecratus: ideo ait, aquis: flammis vero Hercules, qui in Ceta monte se incendit, non tolerans ardorem vestis, quam in sanguine Nessi Centauri tinctam, uxor sua causa pellicis Deianeiræ vestientiam porrexit. *Vet. Sch.*

64 *Fercula, &c.*] Recenset jam Persico, ad quod fragale convivium, et ad quæ fercula ipsum invitarit.—*Nullis, &c.*] Non condita, non constructa libis venalibus, aut obsoniis delicatis in macello emtis: ut Virg. Ge. iv. ‘Dapibus mensas oncrabat inemtis.’ *Lubin.*

65 *Tiburtino*] Ex agro prope opidum Tibur. *Idem.*

66 *Hædulus*] Parvus hœdus, pullus capræ.—*Toto, &c.*] Omnium tenerri- mus in universo caprarum grege.—*Inscius, &c.*] Lactans adhuc, qui herbam non attigit. Tales enim in deliciis habebantur. *Idem.*—*Inscius, &c.*] Lactans, quia adhuc herbam non contigit: ut Virgilius, ‘Una die siccant ovis ubera.’ *Vet. Sch.*

67 *Nec, &c.*] Qui ob teneram ætatem nondum consuevit salices, in imo et humili humidoque nascentes admordere.—*Salicti*] Est locus salicibus consitus, quibus inprimis capri infesti esse solent. *Lubin.*

68 *Qui, &c.*] Propter lac matris, quo hactenus nutritus.—*Et, &c.*] Sic dicti, quod in locis asperis nascantur: solent autem condimenti loco cibis addi. Hos aliqui *Corrudas*, aliqui *Libycos* appellant. Dicit autem *montani*, ad differentiam asparagorum altilium, qui sapidiore sunt, et ideo lautæ gulkæ. *Britann.*—*Et, &c.*] Quia sunt et in hortis. *Vet. Sch.*

69 *Quos, &c.*] Rustica, quæ habitat in villa et in agro meo illos asparagos collegit.—*Posito fuso*] Quæ eorum cum fuso tam diu deposuit. *Lubin.*

70 *Grandia, &c.*] Recenset alia condimenta, ova nimirum gallinarum adhuc recentia: id est, quæ ova paulo ante ex nido e torto feno vel strami-

ne facto exempta sunt, et quasi paulo ante exclusa, adhuc calida. *Idem.*—*Tortoque, &c.*] Recentia ova, cum ipsis gallinis. *Vet. Sch.*

71 *Ipsis, &c.*] Cum gallinis, quæ matres pullorum sunt, quæ ex ovis, et etiam ipsorum ovorum.—*Et, &c.*] Id est, nobis etiam uvæ adsunt succulentæ, quales in ipsis vitibus fuerunt. *Lubin.*

72 *Parte anni*] Quæ uvæ per anni partem aliquam suspensæ et servatæ sunt, succulentæ adhuc et recentes. Invitavit enim ipsum, ut ex sequentibus liquet, in hieme vel etiam post, sub initium veris. *Idem.*—*Quales, &c.*] Uvas, quas suspensas servavimus. *Vet. Sch.*

73 *Signinum, &c.*] A Signia Latii opido. Laudabantur in Italia pyra Signina, et Tarentina a patria et locis, in quibus optima nascebantur: Gallis, *Poire de chat.*—*Syrrium*] E Syria allata, ac eadem sunt cum Faler- nis, vulgo *Bargamote*. Grangæus.—*De, &c.*] Id est, caustris, quibus allata sunt. *Lubin.*

74 *Æmula, &c.*] Id est sua formositate et suavitate cum Picenis pomis certantia, quæ quidem optima, et mala adhuc valde bene olentia. Horatius Sat. ii. 4. 70. ‘Picenis pomis cedunt Tiburtia succo.’ *Idem.*—*Æmula, &c.*] Tanquam Picena. *Vet. Sch.*

75 *Nec, &c.*] Commendat hæc poma, quod non sint amplius cruda et aspera. Ut quæ superfluos humores autumnii, quo maturuerunt, frigiditate hiemis exsiccavint, vel ætate exco- xerint. *Lubin.*—*Siccatum, &c.*] Hieme: nam sicca poma non incitant morbum, humore nocivo consumpto, sive digesto succo malo. *Vet. Sch.*

76 *Autumnium*] Succum autumnalem.—*Pericula*] Periculosos et noxios humores, qui morborum pericula possint generare. *Lubin.*

77 *Hæc, &c.*] Commendat jam col- latione dissimilium, veterum frugalitatem et parsimoniam; contra sui

seculi luxuriam condemnans.—*Hæc olim nostrî*] Id est, hæc tennis et frugalis mea cæna olim nostris majoribus, etiam senatoribus, luxuriosa videbatur. *Lubin.*—*Hæc, &c.*] Veteres licet adhuc parce biberent, tamen jam egrediebantur antiquam parsimoniam. *Vet. Sch.*

78 *Curius parvo*] Probat hæc luxuriosa esse, si referantur ad frugalem victum M. Curii Dentati optimi Dictatoris, qui oluscula, quæ in parvo suo horto ipse collegerat, ponebat, et coquebat in exiguis suis focis.—*Parvo*] Laudat continentiam eorum, qui parvis optime et beatissime vixerint. *Lubin.*—*Curius*] De hoc Cicero in Catone majore: Curio ad focum sedenti magnum auri pondus Samnites cum obtulissent, repudiati sunt. Non aurum habere præclarum sibi videri dixit, sed qui haberent anrum, imperare. *Vet. Sch.*

79 *Iipse*] Emphatice. Summus Imperator et Dictator ipse hoc faciebat.—*Quæ nunc*] Quales viles cibos cum fastu aspernarentur etiam fossores, immundi ex opere, longis catenis et compedibus vincti, in agris opus facientes. Vide Sat. VIII. 183. et Pers. VI. 40. *Lubin.*

81 *Qui, &c.*] Notat suo tempore etiam vilissimos fossores Romæ lantius vivere, quam olim maximi Consules et Dictatores. Id est, qui fossor hisce luxuriosis temporibus est expertus, qualem saporem habeat porcina vulva in popina calida cocta.—*Calidæ, &c.*] In loco ubi carnes delicate assantur et præparantur. *Lub.*—*Vulvæ*] Posterior porcæ pars, et crassæ atque pingues pulpæ in posteriori parte apud seculum priscum in summis deliciis sunt habitæ. Alii intelligunt uterum suis ejectionum delicate præparatum in popina. Martial. 'Me materna gravi de sue vulva capit.' Vide Plin. XI. 37. et VIII. 51. 'Ejectionia autem vulva est, quæ extrahitur utero suis prægnantis, porcaria postquam peperit.'

82 *Sicci, &c.*] Notat jam delicias priscorum, quibus diebus festis usi fuerunt, quæ respectu sui temporis tantum fuissent meræ frugalitates, imo paupertas. Id est, Lardum porcinum siccum et fumo induratum, in crate lignea, in qua raræ trabes, ut fumum et ventum capere possit, dependens; illud tanquam delicatius in dies festos tantum servabatur. *Lubin.*—*Sicci, &c.*] In crate pendens lardum. *Vet. Sch.*

84 *Et, &c.*] Lardum in die festo, aut natali, quo delicatius vivebant, moris erat cognatis et amicis invitatis apponere. *Lubin.* Omnium fere gentium mos, natalitia celebrare convivii, soli Thracas natalem lacrymis prosequiebantur. *Grang.*—*Et natalitium cognatis ponere lardum*] Sed quidnam esse causæ dicemus, cur suilla et lardum potissimum natalitis apposita? An quia dapsilis admodum caro ac tenera? vel quia ad pastum natum animal, cui, ut Chrysippus dicebat, 'anima pro sale est ne putrescat.' auctor Cicero. 2. de natura Deorum. *Schottus.*

85 *Accedente nova*] I. e. ad hoc lardum accedebat vel addebatur nova et recens caro, si quæ forte ex victima, die natali oblata, remanserat.—*Hostia*] Die natali, genio oblata. *Lubin.*—*Accedente, &c.*] Id est, recenti, ut, 'Dno lacte novo.' *Vet. Sch.*

86 *Cognatorum, &c.*] Ulterius priscorum parsimoniam commendat. Id est, aliquis ex cognatis illius, qui diem natalem celebrabat (qui ter consulatum et Dictaturam gesserat) ad hoc lardum et recentem carnem et ad hanc tractationem die natali festinabat, tanquam ad insolitas lantitias.—*Titulo*] Id est, qui jam ter consul fuit. *Lubin.*

87 *Castrorum, &c.*] Qui dux et imperator exercitus fuit. Summi consules et imperatores tales cibos olim habebant in deliciis.—*Castrorum, &c.*] Dux, magister exercitus. *Vet. Sch.*

88 *Solito, &c.*] Ante horam nonam.

Vel quod ad insolitas illas delicias et lautiora convivia festinarint. *Lubin.*—*Solito, &c.*] Citius solito, ante horam nonam. *Vet. Sch.*

89 *Erectum, &c.*] Id est, in scapulis gestans aliquem ligonem in sublimis erectum, cum quo fodit et opus rusticum exercuit in monte aliquo vel agro. Quod olim habitum fuit honestissimum. Propriis enim manibus terram subagitarunt ipsi Imperatores Romani.—*Domito*] Culto, fosso, subacto. *Lubin.*—*Erectum, &c.*] Sola dignitate clari: nam nec superbi nec divites: et domito, id est, fosso et subacto monte. *Vet. Sch.*

90 *Cum, &c.*] Illo tempore. Ulterius commendat majores, a simplicitate supellectilis, et contra carpit luxum sui temporis.—*Tremerent*] Romani formidarent.—*Fabios*] Patrem Q. Fabricium Maximum cunctatorem, cum filio: qui erant temperantissimi.—*Catonem, &c.*] Censorium, de cuius vita lege egregia apud Plutarchum. Qui luxu imprimis infestus erat. Erant autem Censores, ad cuius censum et arbitrium populus censebatur. Hosce ergo cives Romani olim maxime metuebant. *Lubin.*

91 *Et, &c.*] Marcum Æmilium Scauram, cum reliquis. De quibus dictum Sat. II.—*Fabricios*] Intelligit Cens. Fabricium, qui in censura nomen Maximi invenit. De hoc dictum Sat. IX. 'Sed quæ Fabricius censor notet.' Hic minitabatur se collegam Decium magistratu remoturum, nisi in emendationem morum Romanorum consentiret. De hoc enim sequens versus intelligendus. Valerius II. 4. *Pro postremo, alii leg. rigidique.*—*Fabricios, &c.*] A collega Pub. Decio, &c. Hoc falsum est. Neque enim illus Fabriciorum fuit, qui aut cum Decio Censor fuerit, aut cui Maximi cognomen obtigit. Sed scribend. *Fabium*, et notula reponenda est ad versum præcedentem, scilicet. *Cum tremerent autem Fabios.* Fuit autem Fabius Maximus Censor A. U. C.

CCCCXLIX. cum P. Decio Mure, et XVIII. lustrum condidit. *Rutgers.*—*Et, &c.*] Fabricium Censorem dicit, cui in Censura Maximi nomen obvenit, qui luxuriam Reipublicæ damnans, a collega Publio Decio postulat, ut aut ipse quemadmodum ei videretur, mores hominum emendaret, priorum Censorum negligentia perditos, aut pateretur se revocare pristinum civitatis statum: quorum si neutrum faceret, minitatus abdicaturum se eum magistratu. Decius ergo exterritus, permisit ut quemadmodum vellet, Remp. administraret se consentiente. *Vet. Sch.*

93 *Nemo, &c.*] Illis temporibus nemo de lectis discubitoriis per luxum ambitiose exornandis sollicitus erat.—*Inter, &c.*] Inter necessaria, de quibus merito quispiam curiosus et sollicitus sit. Ut lectum testudineum haberent, non curabant. *Lubin.*—*Seria*] Ac si res seria esset et necessaria.—*Nemo, &c.*] Inter necessaria. *Vet. Sch.*

94 *Oceani, &c.*] Indici potissimum. Alii legunt *Oceano fluctu*—*Testudo*] Concha marina. Scheg. v. Cujus putamina secare in laminas, lectosque iis ornare Carvilius Pollio instituit. Plin. 9. lib. XI. cuiusmodi lectos Clemens Alexand. *χελώναις πεποικιλμέναις κοίτας* vocat. *Farnab.*—*Oceani, &c.*] Ut lectum testudineum haberet. Lectos nam antiqui testudine Oceani ornabant. *Vet. Sch.*

95 *Clarum, &c.*] Unde fiat nobilibus Romanis a Trojanis oriundis eximum lecti fulcrum.—*Fulcrum*] Sustentamentum in lecto discubitorio putaminibus concharum coopertum. *Lubin.*—*Et, &c.*] Nobilior dixit, quam lectum. *Vet. Sch.*

96 *Sed, &c.*] Prisci non adeo ambitiose exornabant illa fulcra in quibus ad mensam discubebant, sed frons vel altior pars lecti (ad quam caput inclinabant, qui in illo latere summus erat) erat ex ære, et formam gerebat capitis asinini, sertis coronati.—

Nudo] *Nudo* latere explicant sine fulcro aut latere, ad quod inclinent. *Imo latus* est sponda et fulcrum lecti; *nudum*, non testudine, aut auri aut argenti laminis indutum. *Frons* autem lecti, diversa a Sponda. *Ferrar.*—*Parris*] Non ita amplis et capacibus, ut jam.—*Lectis*] Tricliniaribus.—*Sed*, &c.] Non ornata sponda. *Vet. Sch.*

97 *Coronati*] Namserta e pampinis illi capiti circumdabantur.—*Ostendebat*] Alii *distendebat*, id est, protendebat et prominere faciebat.—*Aselli*, &c.] Hoc caput in fronte spondæ erat. *Lubin.*—*Vile coronati*] Ideo vile illud caput præfixum tradunt Interpretes, quod Etrusca disciplina eo incommoda agrorum arceri credebant. Sed cur in lectis et non in agro id amuletum positum esset? Ergo ab *Hygino* hujus ritus causa petenda est, quamvis locus mutilus et defectus sit. *Fab. CCLXXIV.* ‘Antiqui nostri in lectis tricliniaribus, in fuleris capita asellorum vite alligata habuerunt, significantes...Suavitatem invenisse.’ Ad eam lacunam splendendam conjicio simile quid afferri posse: ‘quod pampinos prærodendo putare vites docuerit, atque ita vini suavitatem invenerit.’ Vite ergo coronatum caput fuit. *Ferrar.*—*Ruris*, &c.] Rustici infantes. *Vet. Sch.*

98 *Ad quod*] Id est, circa quod aselli caput in fronte spondæ, filiifamilias ruri educati lascivientes ludebant.—*Lasciri*] Petulantes, agiles, læti, puerorum more.—*Ruris*, &c.] Non in urbe inter supinas delicias educati. *Lubin.*

99 *Tales ergo*] Id est, priscis fuerunt frugales cibi, vel ut etiam frugalis, rudis, vilis et simplex supellex.—*Domus*] Res familiaris in domo. *Idem.*—*Tales*, &c.] Talia convivia eorum, quales et res familiares. *Vet. Sch.*

100 *Tunc*, &c.] Id est, miles Romanus rudis et simplex, prædas non in vestium et corporum ornamentum adhibebat, sed ad equorum et armorum

ornamenta.—*Grajas*, &c.] Intelligit artificia magnorum artificum in Græcia, vel etiam ipsum luxum, et alia scelera a Græcis ad Romanos translata. Mira enim Græcorum ad omnes artes finere ingenia.—*Mirari*, &c.] Id est, simplex et ad luxum ingeniosus, qui non poterat dignoscere artificiosa ab rudibus, ut aurea et argentea vasa artificiose cæлата. *Lubin.*—*Et*, &c.] Signa, sive alias ornaturas. *Vet. Sch.*

101 *Urbibus*, &c.] Postquam urbes diripiebant captas, et prædas agebant.—*Prædarum*, &c.] Quæ inter prædas invenerant. *Lubin.*

102 *Magnorum*, &c.] Ut Phidias, Myrouis, Mentoris, Praxitelis, et aliorum insignium artificum.—*Frangebat*, &c.] Non enim bihax erat, nec artificiosa pocula in magno pretio habebat, quorum artificium ignorabat. Sed frangebat illa, ut equis frena et phaleras inde conficeret, quibus equi triumpharent et exsultarent. *Idem.*—*Magnorum*, &c.] Magno artificio confecta pocula. *Vet. Sch.*

103 *Ut phaleris*] Ut inde phaleras equo conficeret, et cælaret cassidem.—*Cælataque*, &c.] Est autem hic talis ordo: Frangebat miles aurea pocula, ut cassis vel galea, auro et argento cæлата, hosti perituro ostenderet simulacra Romuleæ feræ; id est, Lupæ illius, quæ in fatum Imperii Romani jussa est mansuescere; vel ut lupæ effigiem in galea gestaret auream et argenteam. *Lubin.*—*Ut*, &c.] Id est, ut de poculis fractis phaleras, et alia ornamenta militaria fabricaret. *Vet. Sch.*

104 *Romulæ*, &c.] Lupæ a qua Romulus et Remus expositi, alti finguntur admotis uberibus.—*Mansuescere*, &c.] Quæ lupa a Diis in incrementum imperii Romani jussa est mansueta fieri, ut Romulus et Remus alerentur, et Romanæ urbis mœnia surgerent, et imperium Romanum fundaretur, quod fato vel voluntate Dei instaurandum erat.—*Mansuescere*] More

mansuetorum brutorum hæc præbere. —*Jussæ*] A Marte, cujus filii erant Romulus et Remus. *Lubin.*—*Fera*, &c.] A Diis, ut pueros nutriret Remum et Romulum. *Vet. Sch.*

105 *Sub*, &c.] Projecti enim sub rupe Quirinalis montis, Quirini gemini Romulus et Remus a lupa nutriti et alti sunt. Talia autem solabant curare in casside depingi. *Lubin.*

106 *Et*, &c.] Id est, ut ostenderet hosti in casside sua effigiem Martis Dei, qui nudus ad Iliam veniebat cum illa concenbiturus. Qui alias clypeo et hasta armatus venit.—*Clypeo*, &c.] Descriptio Martis. *Idem.*—*Venientis*] Ad suos liberos, quos iupa educabat. Farnabius legit *fulgentis*: sic et Britannicus.—*Clypeo*, &c.] Martis ad Iliam venientis, ut concumberet. *Vet. Sch.*

107 *Pendentisque Dei*] In clypeo sculpti, qui de sinistro humero dependet. Sunt, qui malint legere *Pendentis*. Vetus interpres M. S. *Quasi ad ictum se inclinantis.*—*Perituro*, &c.] Prisco enim hoc tempore, Romani fere semper victores erant. *Lubin.*—*Pendentis*] De ære. *Vet. Sch.*

108 *Argenti*, &c.] Non, ut jam, in poculis luxuriæ instrumentis, in utensilibus, aut suppellectili. *Lubin.*

109 *Ponebant*, &c.] Illo tempore, quo armorum tantum ornamenta spectabantur, vasa aurea et argentea contemnebant. Sed Thusco catino vel vase fictili omnia sua fereula apponebant: vel more Thusco ponebant cibaria e farre, &c. Pers. Satyr. II. vs. 60.—*Farrata omnia*] Pulvis e solo frumento, vel cibaria ex farre, quibus populus Romanus trecentis annis in alimentum fuit usus, ut ait Verrinus. vide Sat. XIV. vs. 172. *Lubin.*—*Farrata*, &c.] Cibus ex farre, qui cibus primus antiquorum fuit. *Vet. Sch.*

110 *Quibus*, &c.] Nam parvo contenti, beatissimi et fortunatissimi erant, adeo ut merito jam illis invidiamus.—*Si lividulus*] Si etiam parum omnino invidus sis. *Lubin.*—*Om-*

nia, &c.] Hoc est, omnia tunc præstantiora erant, et tanti pretii, quibus si avarus sis, invidere possis. *Vet. Sch.*

111 *Templum*, &c.] Ostendit jam priscis illis temporibus, quamvis Deos fictilibus colerint, homines tamen longe religiosius vixisse, et Diis etiam longe cariores fuisse.—*Majestas*, &c.] Deorum numen et majestas, qui in templis coluntur, hominibus erat propior, faventior, magis præsens et auxiliaris.—*Et vox*, &c.] Probat quod dicit, historia aliqua, quam recitat Livius lib. V. ‘Quod M. Ceditius noctu audivit vocem in Capitolio humana clariorem, Gallos adventare Senonas.’ *Lubin.*—*Et vox*, &c.] Conturbantibus Gallis Senonibus, repente vox monentis audita est, Hostem caverent. Itaque hostibus pulsus, restituta urbe, templum constitutum est, et consecratum Deæ Monetæ. Dicit nam Jovem adventum Senonum prænuntiasse Gallorum. Virgilius: ‘Armorum sonitus toto Germania cælo Audiit.’ *Vet. Sch.*

113 *Litore*, &c.] Alii *ab Occiduo*. Ab illa enim parte irruerant. Divæi codex habet *litore ab Occauro*. ‘Instituto atque inaudito hoste ab Oceano, terrarumque ultimis oris bellum eicente.’ Livius lib. V.—*Et Dii*, &c.] Id est, cum ipsi Dii, quorum hæc vox erat, imminetia Romanis pericula annuntiarent, (quod vatum officium erat,) idque propter sanctam simplicitatem Romanorum. *Lubin.*

114 *Officium vatis*] Desperatum forte vnius *Vet. Schol.* habet, quod hoc modo leniri posset: Sacerdotum more sagientibus. Officium sacerdotis et aruspicis dii fecerunt. Ipsorum enim fuerat imminetia Romanis pericula nunciare. *Sagire* quid sit docet Cic. lib. I. de Divinatione. *Int. Var. lect.*—*His monuit*] Antea fictilis Jupiter a periculis nos immunes custodiebat, et hanc curam nobis præstabat. *Idem.*—*Officium*, &c.] Officium sacerdotis et aruspicis dii fecerunt, * sacerdotum more fugientibus. Ip-

sorum enim fuerat imminencia Romanis pericula nunciare. *Vet. Sch.*

115 *Curan, &c.*] Ut vel media nocte de instantibus periculis Romanos admoneret. Id est, prisco et simplici seculo, Dii homines magis amabant. *Lubin.*

116 *Fictilis*] Ex luto figuli rota conformatus.—*Et nullo, &c.*] Persius: 'Dicite, Pontifices, in sacris quid facit aurum.' Certe Dii auro violantur, ob quod omnia scelera et flagitia passim perpetrantur. Sane revera tunc antequam seculum erat, cum nihil auri usquam fuit.—*Violatus*] Cum Deo statuae fiant ex auro, furto, sceleribus, rapinis, latrociniiis parto. Vel, quod homines magis aurum quam Jovem colerent. Sat. III. vs. 20. *Idem.*—*Et nullo, &c.*] Id est, cum necdum auro textus esset, sed fictilis tota Jovis compago, magna pro nobis cura vigilabat. *Vet. Sch.*

117 *Ille, &c.*] Illa prisca secula mensas citreas, acernas, vel ex ebore non morabantur, sed faciebat mensas ex arbore, domi vel in Italia nata, non alinnde ex Græcia allatas.—*Nostraque, &c.*] Quæ crevit in Italia, non in Africa aut Mauritania, ubi gignuntur Citri et Cupressi. *Beroaldus* Annotat. cap. 41.

118 *Tempora*] Prisca patrum nostrorum.—*Ilos, &c.*] Arbores in Italia crescebant in talem usum, ut inde mensæ et alia supellex fieret. *Lubin.* Alii pro hos habent hoc.

119 *Annosam, &c.*] Si forte annosam aliquam arborem, quæ facile deijci poterat, subvertisset. Ubi nucinas mensas Vetus Scholiastes vocat, quæ ex nucis fierent. *Salmasius.*—*Eurus*] Impetuosus ille et turbulentus ventus ab ortu flans. *Lubin.*—*Si forte nucem*] Ut mensas fierent * nucinas. Id est, *facerent.* *Vet. Sch.*

120 *At nunc, &c.*] Antapodosi dissimilium, notat luxuriam sui temporis. Id est, Contra nostro tempore divites Romani nullam voluptatem in

cæna ex cibo et potu capiunt, nisi fercula in aurea mensa apponantur, eujus fulcrum sit eburneum. *Lubin.*

121 *Rhombus*] Piscis delicatissimus, de quo dictum Sat. IV.—*Dama*] Capra silvestris, et ipsa in deliciis habita.—*Putere, &c.*] Fætore et male olcre. *Idem.*

122 *Unguenta*] Quibus inunguntur cœnaturi, cum exissent e balneis.—*Rosæ*] Serta et corollæ ex rosis, quibus coronabantur convivæ.—*Latos, &c.*] Nisi latam et spaciosam mensæ citreæ superficiem, pes eburneus grandis sustineat.—*Latos orbis*] Tabulas vel mensas citreas rotundas. *Beroald.* Annot. cap. 41.

123 *Grande, &c.*] Mensarum pedes ex ebore facti. Vel robustus pes ex ebore.—*Et, &c.*] Est ergo *pardus* hoc loco fulcrum mensæ, ex ebore in figuram vel effigiem pardi sculptum, mensam sustinens loco pedis.—*Hiatu*] Cum magno rictu et apertura oris. Ut effigietur quale est, grande animal et horrendum.—*Grande, &c.*] Eburnea mensa ex ebore facta.—*Pardus, &c.*] Pardus, qui sustineat orbem. *Vet. Sch.*

124 *Dentibus, &c.*] Fabricatus pardus ex dentibus Elephantis, qui ex insula Æthiopiæ, vel urbe Syene, quam mediam æquator secat, Romam mittuntur, vel qui Syenem tanquam portam mittuntur in alias Ægypti partes, inde Romam. *Farnab.*—*Mittit*] Romam scilicet. *Idem.*—*Porta, &c.*] Civitas Ægypti. *Vet. Sch.*

125 *Et Mauri, &c.*] Nam in Mauritania multi Elephantis, unde etiam Annibal suos habuit. Nominat autem omnes regiones ubi sunt Elephantis.—*Celeres*] Intelligit Æthiopes Trogloditas, qui mira pedum celeritate sunt.—*Obscurior*] Nigrior: nam Indi adhuc nigriores, quam Mauri et Æthiopes.—*Et, &c.*] Nam et apud Mauritaniam interiorem dicuntur nasci Elephantis: unde et Hannibal habuit. Præterea hoc nam addunt, quod cum senserit se grandes habere dentes, in

terram eos figit, et inde abducto capite eos amittit. *Vet. Sch.*

126 *Et quos deposuit*] Ex natura elephantorum hoc dicit; nam illi cum sese grandiores et capiti nimis graves et incommodos dentes habere sentiunt, illos in terram aut in arborem infixos frangunt et ita deponunt.—*Nabathæo, &c.*] In regione Arabiæ, Syriæ contermina. Arabiæ autem tres partes. 1. Deserta, quæ Scenitis. 2. Felix, quæ Saba. 3. Petræa, quæ Nabathæa. *Farnab.—Bellua*] Elephantus.—*Saltu*] Loco propter silvas inculto. *Lubin.—Nabathæo, &c.*] Locus in India, ubi nascuntur Elephantii. *Vet. Sch.*

127 *Jam, &c.*] Quando ob pondus suum onerosi fiunt.—*Hinc, &c.*] Redit ad luxuriam Romanorum scoptice exagitantam. Quasi dicat: Si mensæ pes eburneus sit, Romani nostri vescendi desiderium et appetitum concipiunt, et magnam edendi libidinem.—*Hinc*] Ex hac lautitia supellectilis, ex ebore.—*Hinc, &c.*] Libido vescendi hinc delectat cibum capere, si mensa est eburnea. *Vet. Sch.*

128 *Vires*] Alii leg. *bilis*. Scoptice. Quasi stomachus iratus ipsis cibis, avidè omnia jugulet, et deglutiat.—*Nam pes, &c.*] Scoptice et hæc. Id est, Non pluris faciunt nunc pedes argenteos in mensis, quam annulos ferreos in digitis, qui certe nullius sunt pretii. Indicat tum temporis eburneos pedes in majori fuisse pretio, quam argenteos. *Lubin.—Nam, &c.*] Mensis scilicet. Ut est, inquit, nobis vilis anulus ferreus, ita illis mensis pes argenteus, nisi fuerint elephantii dente compositæ. *Vet. Sch.*

129 *Ergo, &c.*] Ego Juvenalis cum hanc luxuriam, qua jam vivitur, damnum, fugio et evito luxuriosum aliquem et superbum convivam, qui pedes mensæ eburneos requirat, mensas ligneas contemnat, et non nisi magnifice tractari velit. *Lubin.*

130 *Qui me, &c.*] Qui me sibi simi-

lem putat: Qui postulat ut ego eadem luxuria sumtus faciam, et qui me putat non minorem cœnam paraturum, quam ipse solet. *Idem.—Qui, &c.*] Id est, Qui me ex comparatione contemnat, non eum invito. *Vet. Sch.*

131 *Exiguas*] Quales meæ sunt moderatæ, eas contemnit.—*Adeo*] Idcirco et propterea.—*Nulla, &c.*] Ne exigua quædam portiuacula. *Lubin.*

132 *Tessellæ*] In abaco ceu alveolo lasorio. Sunt enim parvæ tesserae, ex quatuor lateribus, quæ ex ebore solebant fieri, ut et tali.—*Calculus*] Qui jam dicitur Scacchus latrunculus. *Martialis*: 'Hinc mihi bis seno numeratur tessera puncto, Calculus hic gemino discolor hoste perit.' *Idem.—Ex hac, &c.*] Ex ebore.

133 *Quin ipsa, &c.*] Imo et ipsa cultorum manubria sunt ossea tantum, et non ex ebore.

134 *Non, &c.*] Quamvis manubria cultellorum meorum ossea tantum sint, non tamen, dum illis scinduntur obsonia illa, corrumpuntur propterea, aut fiunt rancida: vel nihilo tamen vilius sapiunt fercula. *Lubin.*

135 *Rancidula*] Insuperiora, rancore putrida.—*Haud, &c.*] Alii, aut. Quod non sint eburnea.—*Pejor*] Non fit pejor dum dissecatur. *Lubin.—Rancidula*] Quia ossea sunt manubria. *Vet. Sch.*

136 *Sed nec, &c.*] In cœna mea, vel convivio non erit aliquis structor, qui artificiose obsonia incidat et membratim dissecet.—*Structor, &c.*] De quo vide Sat. v. vs. 118.—*Cui cedere*] Cui ob artificium omnes discipuli in schola Trypheri debeant concedere, id est, qui inter omnes structores sit doctissimus. Alii leg. *credere*. *Lubin.*—*Cui, &c.*] Cui quasi magistro subjaaceant, omnia. *Vet. Sch.*

137 *Pergula*] Est hoc loco locus ubi præceptores discipulos suos docebant, vel locus sub tectis dio expositus, per quem commutare licet. Doctissimus Scaliger inquit; Pergulæ æ-

dificiorum publicum spectabant: et ob id artifices et magistri, qui minus noti erant in illis primum solebant opera sua proponere aut docere, ut populo innotescerent. Et hic sumitur pro iis, qui in pergulis sunt instituti.—*Discipulus*] i. e. Qui structor est discipulus Tripheri.—*Trypheri*] Qui artem scindendi obsonia docebat in Subura vico. Nam omnis generis animalia et volucres e ligno habebat; in qua ulmea vel lignea cœna, discipuli ligneo cultello scindebant artem incidendi. Vide Sat. 1. vs. 120.—*Apud, &c.*] In cujus pergula vel schola hæc omnia sequentia inveniuntur et ipsi præsto sunt, facientia simul ligneam cœnam. *Lubin.*—*Pergula*] Coquina, qua boletaria ponuntur. *Vet. Sch.*

138 *Sumine*] Proprie sumen venter suillus, qui in deliciis erat, præsertim si esset ejectitins. Persius: 'Calidum scis ponere sumen.'—*Pygargus*] Fera cervi specie, vel caprea silvestris, non dissimilis damis. *Lubin.*—*Et, &c.*] Pygargus fera est specie cervi, quæ retriores partes albas habet. Idco et pygargus dictus est, quia Græce nates *πυγή* dicuntur. *Vet. Sch.*

139 *Scythicæ*] Ut Phasiani a Phaside flumine nominati.—*Phænicopterus*] Avis ita dicta, ab alis puniceis, in Africa abundans, in aquis semper degens, cui rostrum tam prolixum et incurvum est, ut nisi toto capite in aquam immerso bibere nequeat. *Lub.*—*Et, &c.*] Fasianus, ἀπὸ τῆς φάσιδος * tur et alvum Argo navis. Pylargus, avis genus, elagalopes appellatur.—*Et, &c.*] Genus avis, quæ habet pinas colore phœnicio. in aqua semper est, abundans in Africa. Hujus rostrum tam prolixum est et curvum, ut, nisi inverso capite, aqua in os ipsius non possit intrare. *Vet. Sch.*

140 *Gatulus, &c.*] Animal in Gætulia bisuleum, et unicomne, non dissimile capris. Alii intelligunt Gallinam Numidicam. *Plin.* xi. 46.—*Hebe-*

ti, &c.] Ligneo cultello tanquam ferreo, vel etiam hebes admodum ferrum vel cultellus fuisse intelligitur.—*Lutissima, &c.*] Ridicule et Satyricè. Nam hæc; ut dixi, non sunt vera obsonia, sed simulacra eorum ex ligno confecta, et filo comexa, ita ut cultello obtuso membratim dividi poterint. *Lubin.*—*Et, &c.*] Oryx animal minus quam bubalus, quem Mauri Uncem vocant: cujus pellis ad citonas proficit, scuta Maurorum minora. *Vet. Sch.*

141 *Sonat*] Dum versant animalia lignea: Sic quidem interpretes; sed aliter *Vet. Schol.* Sed omnino aliter Grangæus, qui intelligit hoc modo: Discipulos a doctoribus suis cæsos ulmeis flagris, si quando cibos hos ligneos non apposite scinderent, ipsosque ulmorum ictus per totam Suburam resonare, quos facete cœnam ulmeam vocet, quod cum edicerent sic scindere, cœnam primi sed ulmeam prægustarent.—*Ulmea cœna*] Fercula omnia e ligno facta.—*Subura*] In nobilissimo vico, in quo sub pergula tales magistri docebant. *Lubin.*—*Ulmea, &c.*] Quia launiorum codices maxime ex ulmis sunt omnes. *Vet. Sch.*

142 *Nec, &c.*] Id est, ille meus structor adhuc rudis est hujus artis: qui nulla solertia frustum de caprea cultello novit subducere.—*Latus*] Aliquam partem de latere vel corpore.—*Afræ, &c.*] Gallinæ Numidicæ. *Lubin.*—*Nec, &c.*] Hoc est, quod vult dicere, Infertor noster furtum facere ignorat, neque aut capræ carnis particulam, aut alicujus avis subtrahens: nec aliud novit rapere nisi ofellam, quod didicit. *Vet. Sch.*

143 *Novit*] Abscindere. Nam artis erat juncturas membrorum solerter posse invenire et incidere. Ordo est, *nec tirunculus noster novit subducere frustum capræ, nec latus avis Afræ.*—*Tirunculus*] Rudis puer hæc in arte.—*Rudis, &c.*] Qui nunquam hasce vaultates addidit. *Lubin.*

144 *Et exiguæ*] Qui tantum doctus est frustra vel fragmenta carnis jurulentæ distribuere.—*Frustis*] Alii, *Furtis*.—*Ofelle*] Quæ fiebat e carne porcina.

145 *Ptebeios, &c.*] Vitreos, non crystallinos, et exiguo emtos pretio. *Idem*.—*Paucis, &c.*] Vile emtos. *Vet. Sch.*

146 *Incultus*] Non ambitiose ornatus.—*A frigore, &c.*] Crasso tantum indutus panno, qui illum magis a frigore muniat, quam ornet. *Lubin.*—*Incultos, &c.*] Bene Poëta ostendit vestitum puerum, non tamen ornatum. *Vet. Sch.*

147 *Non Phryx*] Apud me non habebis ministrum elegantem, quales emuntur a mangonibus, ut Delphici, Phrygii, Mitilenæi, Lycii. Id est, Habeo solummodo ministrum rusticum, in agro mihi natum, et illum tamen a natura optimum.—*Mangone*] Qui exornant et vendebant pueros. *Lubin.*—*Peritus*] Pretio. Mango, proprie *κνοτοπόφος*, canum nutritor: sed et longius tractum, Puerorum altor et negotiator dicitur. Vide Persii Sat. vi. vs. 76. *Farnab.*—*Non, &c.*] Quales vendunt care manciparii, pro *mancipes*: ut *legatarii* pro *legatis*, sic *consulares* pro *consulibus*. *Vet. Sch.*

148 *Quisquam, &c.*] Pinerna meus. *Magno*] Pretio petitus et redemptus formosissimus et cultissimus, qui saepe multis millibus emebantur. Sat. v. ‘Nescit tot millibus emtos.’—*Cum, &c.*] Aliquid scilicet ab ipso, posse Latine. Nam Italus est, non Phryx, aut Lycius, non Græcus, aut aliunde advectus. *Farnab.*—*Posce*] Non Græce, quia nescit. *Vet. Sch.*

149 *Idem, &c.*] Omnibus meis pueris similes vestes. Alii variis vestibus ornabant suos pueros ad ostentandam luxuriam.—*Tonsi*] Non nimis longi. Nam molles et delicati alebant comas.—*Rectique*] Non crispi, aut calamistro crispati. Aut cirrati in orbis aut cornua. *Lubin.*—*Idem, &c.*] Id est,

pueris similes vestes.—*Tonsi, &c.*] Non comati. *Vet. Sch.*

150 *Atque, &c.*] Ex consuetudine dixit. Nam in conviviiis omnia solito magis ornabantur.—*Pexi*] Capilli, deducto pectine: ut, ‘Omnes Præcincti pueri, recti comitque ministrent.’ Horat. Serm. 8. l. II. *Lubin.*—*Pexi*] Deducti pectine capilli. *Vet. Sch.*

151 *Pastoris, &c.*] Hic est pastoris cæri, i. e. horridi et inculti, filius: ille, qui bubulei filius est, suspirat, &c.—*Pastoris*] Dnobis his generibus Poëta convivium deformat, quod rusticos dicit ministrare pueros. *Vet. Sch.*

152 *Suspirat*] Ex adfectu puero- rum, cum diu a parentibus absunt. Id est, cum gemitu et suspirio exoptat et desiderat. *Lubin.*—*Suspirat*] Quia diu abest a parentibus, tristis est. *Vet. Sch.*

153 *Et casulam*] In qua natus, educatus et enutritus est.—*Notos, &c.*] Quos diu pavit et custodiit, et propterea notos.—*Desiderat*] Omnia enim assueta jucundissima. *Lubin.*—*Desiderat, &c.*] Ut pastoris filius. *Vet. Sch.*

154 *Ingenui, &c.*] Qui, quamvis servus, vultum, frontem, animum, et pudorem, non servilem, sed liberalem et ingenium habet. *Lubin.*—*Ingenui, &c.*] Modesti, bene nati. *Vet. Sch.*

155 *Quales, &c.*] Nobiles, quos decet non tam genere, quam vultu et animo ingenuos esse.—*Quos, &c.*] Qui prætexta et purpura fulgente, et flammigante vestiuntur.—*Ardens*] A colore flammeo et igneo dicitur.—*Quos, &c.*] Qui prætextati sunt. *Ardens* purpura, pro fulgens: ut Virgilius: ‘Tyrioque ardebat murice lana.’ *Vet. Sch.*

156 *Nec pugillares*] Manifeste ostendit puerum esse simplicem et castum. Nec habet, inquit, genitalia grandiora, quæ assiduo libidinis usu exereverint, testiculis in magnitudinem pugni prægrandibus.—*Pugillares*] Crassitudine pugni. Sunt qui

legant, *pupillares*. Tumentes, uti inquit Vet. Schol.—*In balnea*] Nam illic potissimum a cinædis spectabantur, ‘Ocnlis devorantibus Draucos,’ ut Martialis ait. *Britan.*—*Raucus*] Ex frequenti coitu, qui vocem enervat. Malo legere *Draucus*, id est, bene a natura instructus. Vide Sat. iv. vs. 514. *Lubin.*—*Ne pupillares*] Id est, quales habent hi qui patres non habent; scilicet tumentes in licentia pueritiæ; sed castus est. *Vet. Sch.*

157 *Nec, &c.*] Non illi ob ætatem sub axillis orti pili, quos per tonso-rem avelli curet. Inde enim fœtor et *hircus sub alis*. Pers. Sat. v. vs. 19. *Lubin.*

158 *Crassa, &c.*] Id est, grandia sua virilia membra non abscondit vasculo, in quo oleum gestat, cum balneum intrat.—*Pavidus*] Vel, ex pudore, vel potius, ex timore; tales enim rapiebantur ad stuprandos alios, sæpe non sine periculo.—*Inguina, &c.*] Majorem penem. *Vet. Sch.*

159 *Hic*] Puer simplex, ingenuus, pudicus, tibi pincerna erit.—*Diffusa*] Expressa ex uvis, et in dolia diffusa. Sic Sat. iv. ‘Ipse capillato diffusum consule potat.’—*Hic, &c.*] Talis puer tibi erit pincerna. *Vet. Sch.*

160 *A quibus*] Id est, ex eadem villa vinum est, unde et minister.—*Sub, &c.*] Id est, summitate montis. *Lubin.*—*A quibus, &c.*] De eadem villa vinum, unde et minister est. *Vet. Sch.*

162 *Forsitan, &c.*] Id est, su, o Persice, forte existimas, apud me quoque in convivio meretricem quandam ex Gadibus, cantu aliquo, aut saltatione pruritus libidinis in animis convivarum excitaturam esse. Quasi dicat: Falleris. Martial. Epig. i. 42. et v. 79.—*Gaditana*] Puella e Gadibus, unde innumerabiles meretrices Romæ. *Lubin.*—*Forsitan, &c.*] Id est, Speras forsitan, quod incipiunt saltare delicatæ ac pulchræ puellæ Syriæ: quoniam de Syris et Afris,

Delpb. et Var. Clas.

Gadiis condita est. Nunc, inquit, expectas apud me pantomimas aut lystrisias de Gadibus, quod lasciviant. Martialis: ‘Nec de Gadibus improbis puellæ Vibrabunt sine fine prurientes Lascivos docili tremore lumbos.’ *Vet. Sch.*

163 *Prurire*] Pruritus, et urticam libidinis excitare in convivarum animis.—*Canoro choro*] Ut simul cantet et saltet; vel choro aliquot meretricum simul canentium.—*Plausuque, &c.*] A convivis spectatoribus approbantibus hujusmodi libidinosos choros et cantus: an ab improbo magistro, qui saltatriculas has circumducebat ad quæstum, et ad saltandum provocabat, plausu rem se bene habere significans. *Plausu* autem solebant rem quampiam approbare. Pers. vi. vs. 78. *Lubin.*—*Incipiant, &c.*] Quæ suo motu faciunt barbaros pati pruriginem. *Vet. Sch.*

164 *Ad, &c.*] Postea ad terram procumbant, quasi ad sese stupratores admissuræ; idque, ut magis intuentes convivas irritent, clune tremulo et crissante, impudico corporis motu. Nota autem *clunem*, in Masculino dictum. *Lubin.*—*Spectant, &c.*] Duo versus in quibusdam exemplaribus hoc in loco adduntur; in quibusdam inferius post illum vs. 200: ‘Sponsio quos cultæ decet assedissee puellæ.’ In vulgatis prorsus desiderantur.

165 *Irritamentum*] Id est, quæ etiam in ægrotis et languidis et decrepitis sensibus Venerem et libidinem incenderint. *Lubin.*

166 *Acres urticæ*] Id est, prurigenes, et excitatrices stimuli libidinis, acres et vehementes irritationes. Sic superius Sat. ii. ‘Hæc tetigit Gradive tuos urtica nepotes?’—*Divitis*] Nam non nisi divites hæc Veneris irritamenta adhibebant, quia pauperibus per inopiam non licebat.—*Major tamen*] Id est, libido quæ ex tam obsceno spectaculo provenit, illa longe major est in feminis, quam in

Juv.

3 Z

viris, et unde mulieres citius in libidinem excitantur. Sic Sat. vi. dixit: 'Nam quantula nostra voluptas!' *Lubin.*

167 *Alterius sexus*] Fœminarum. —*Magis, &c.*] Erigitur ac movetur ad libidinem. —*Ille*] Sc. alter sexus. Mallem legere *Inceditur*. Idem. —*Et, &c.*] Nam lasciva voce lasciva cantabant, et lascivos motus corpore exprimebant. —*Magis, &c.*] Ad Venerem illis saltantibus. *Vet. Sch.*

168 *Concepta, &c.*] Urina seu semen genitale conceptum, per aures et oculos commovetur, ut scilicet præ nimia libidine urinam non retineant. De hac re Sat. vi. 'Tuccia vesicæ non imperat.' *Lubin.* —*Urina, &c.*] Irritata scilicet clunibus saltantium puellarum. *Vet. Sch.*

169 *Non, &c.*] Vanas libidinum illecebras, et turpitudinem. Nemppe, 'stultitiam patiuntur opes.' —*Audeat*] Alii legunt *Audiat, &c.* Dives aliquis hæc videat et audiat, qui domum habet et pavementum Musivo opere ornatum, et Lacedæmoniis lapidibus interstratum et variegatum, illudque pavementum cum exspuit, vel cum *κοτταβίζει*, lubricat; talis, inquam, dives, *audcat*, vel *audiat* hos testarum crepitus, hæc tympana et verba obscœnissima, a quibus etiam vel turpissimum scortum in olido et fœdo Iupanari stans absteineat. *Lubin.*

170 *Testarum, &c.*] Tympanorum et cymbalorum. *Lubin.* et *plures*. 'Testas enim antea percutiebant saltantibus pantominis: quoniam tunc non erat ut mesochori percuterent manibus.' Ita emendandus Scholiastæ locus, qui vulgo corruptissimus: quomodo autem manibus percuterent mesochori, docet Salmasius; digitis scilicet dextræ manus contractis et in unum reductis, lævæ subjectæ palmam percutiebant, ut sic invicem complosæ cymbalorum in modum resonarent, et reliquis inde auspiciam canendi, modumque darent. *Salma-*

sias in Vopisc. — *Testarum, &c.*] Crocotala sunt e testis et conchiliis, quibus in India fœminas in saltationibus usas sæpius vidi: cuiusmodi crepitaculis et motibus utantur Hispani vocantque *cascabedos*. 'Ἡ τοῖς ὀσπράκοις κροτοῦσα. Aristoph. in Βάρβαρ. Vide Jul. Cæs. Scalig. Poët. i. 18. *Farnab.* Sed Grangæus *Crepitus testarum* genus esse plausus dicit, et hoc quidem ex Suetonii Nerone, ubi tria plausuum genera dicta invenias, *bombos, imbrices*, et *testas*: quas testas Casanb. dictas esse putat ad similitudinem crepitus, quem edunt collis testis. — *Cum, &c.*] Turpissimæ cantilenæ. *Brodæus ix. 17.* — *Nudum*] In Iupanaribus enim meretrices nudæ, præter papillas, quas vincebant et τὰ στέρνα. — *Olido*] In fœdo et maleolenti Iupanari. *Lubin.* — *Testarum, &c.*] Testas nam antea percutiebant saltantibus pantominis quidam* hic averit ut mesochori percuterent manibus. *Vet. Sch.*

171 *Mancipium*] Vere mancipium, quod suum corpus vendit, et pretio abutendum prostituit. *Lubin.* — *Ille fruatur*] Ille dives, non pauper, gaudet et delectet se illis omnibus illicitis.

172 *Omnique, &c.*] Qua libido extimulatur. *Idem.* Nam in libidine ars etiam, et quidem infanda. — *Vocibus, &c.*] Divites cautilenis turpibus ac tam obscœnis, ut illis meretrices abstineant. *Vet. Sch.*

173 *Qui Lacedæmonium*] Haud scio an alius in toto scriptorum genere locus extet, in quo vexando plus sibi critica lascivia indulserit, quam hic Juvenalis; ut mira et inaudita verborum commenta, artisque hujus ineptias reputanti mihi rubor suffundatur: *Pylisma, pilylismo, poppysma, pcurisma, pygisma, pedema, pettuma, proplysma*; quorum Auctores cum non minus ineptis interpretationibus traducere et otio legentium abuti, illiberale facinus est. Quid autem eos

impulerit ut a Veteris interpretis explicatione discederent, non video, quæ ut brevis simplexque, ita ad Poëtæ sententiam proxime accedit. Divitum enim luxum carpit, quorum triclinia Lacedæmonio marmore constrata, oris excrementis fœdabantur. Quæ autem apud Vet. Interp. sequuntur, quasi ideo sputo lubricaretur pavementum, ut facilius et velocius saltatriculæ discurrerent, vel ex glossemate irrepsit, vel ineptit solers. *Ferrarius*.—*Qui, &c.*] Qui expuit supra marmor Lacedæmonium, quo stratum est pavementum, ut leve sit, ut saltantibus puellis nihil impediatur: pro puellas. *Vet. Sch.*

174 *Namque, &c.*] Id est, illis divitibus ignoscimus, eosque turpe aliquid admittentes excusamus propter fortunam.—*Alea, &c.*] Id est, vilibus et plebeis hominibus alea est turpis et infamis. *Lubin.*—*Namque, &c.*] Divitum, quasi liceat illis peccare. *Vet. Sch.*

175 *Eadem illi*] Divites et fortunati. Si pauper alea luserit, aut adulterium commiserit, damnatur. Si dives, laudatur, aut saltem excusatur. *Lubin.*—*Hæc, &c.*] Id est. Si alea luserit pauper, aut adulterium commiserit, damnandus est: si dives horum aliquid fecerit, jocosus appellatur. *Vet. Sch.*

176 *Hilares, &c.*] Liberales, jucundi, lauti, magnifici. *Lubin.*—*Nitidique*] Clari et splendidi.

177 *Nostræ, &c.*] Antapodosi dissimilium demonstrat, suum convivium longe aliud futurum esse: et simul hortatur Persicum, ut omnibus curis depositis ad lætitiis convivales sese præparet.—*Alios, &c.*] Longe alios et honestiores, non autem turpes et lascivos. *Idem.*—*Ludos*] Hilaritates et recreationes.

178 *Conditor, &c.*] Id est, Homerus recitabitur in meo convivio.—*Atque Maronis, &c.*] Æneida intelligit. *Lubin.*

179 *Altisoni*] Prægrandis, altiloqui, sublimis, cothurnati.—*Dubiam palmam*] Id est, Virgilii versus faciunt,

ut quis merito dubitet, utri palma sit attribuenda, Homero an Virgilio: *Idem.* Sed non ita, si credatur ProPERTIO eleg. ult. l. II. Quantum enim a plebeja iveauque muliercula matrona distat, tantum summus Homerus a divino Virgilio superatur. *Scalig. Poët. v. 11.*

180 *Quid, &c.*] Quasi dicat, Pronunciatio illos versus non commendat; sed se ipsa commendat suavitate et artificio suo.—*Qua voce*] Bona an mala. Certe vox est anima pronunciationis. Videtur autem respondere objectioni. Rudem et simplicem habes puerum, qui male pronunciat illos versus. *Lubin.*—*Qua, &c.*] Bona, an mala. *Vet. Sch.*

181 *Sed, &c.*] Monet jam Persicum, ut omnem tristitiam, et quidquid molestum est deponat, ut lætus frontem secum possit exporrigere, missis curis.—*Dilatatis*] In aliud tempus transpositis.—*Averte, &c.*] Domesticarum rerum administrationes, et negotia in aliud tempus differ. *Lubin.* Sic Horat. ad Mæcenat. ‘Mitte civiles super urbe curas.’

182 *Et, &c.*] Vacationem ab omnibus curis.—*Dona*] Concede.—*Quando, &c.*] Quoniam per totum diem hilares erimus.—*Cessare*] Otiari.

183 *Non, &c.*] Noli cogitare multo minus loqui de lucro et argento, quod in fœnus alicui concedas. *Lubin.*

184 *Nec, &c.*] Est jocus nimis acerbis. Est autem hic ordo: Uxor tua si prima luce domo egressa nocte solet reverti, referens humida multitia rugis suspectis et comas vexatas ab adulteris, &c. ne tibi vultum contrahat, et zelotypiam excitet. Sed hæc omnia convivium mecum accessurus deponere. *Idem.*—*Nec, &c.*] Mire nec ipsi rei pepercit Poëta. Ne uxor tibi bilem contrahat si tarde regreditur, quæ a prima luce processerat, et ita regressa ut se prodat signis quibusdam concubuisse cum mœcho. Solent enim aures et vultus sub ora eis rubere. *Vet. Sch.*

185 *Tacito*] Notat miseram viri patientiam, qui hæc flagitia videat, et tacere cogatur.—*Bilem, &c.*] Iram et indignationem exsuscitat. Id est, Ne sis zelotypus. *Lubin.*

186 *Humida, &c.*] Quæ refert ad te in domum mariti humidas vestes, propter concubitum adulteri effusa genitura super ipsius veste, idque suspectis rugis, (Belgice, gekreuckt, gekneutert) quasi illæ propter concubitum cum adultero sint factæ, amplendo illum et osculando.—*Multicia*] Mollia nimis delicatarum mulierum vestimenta pellucida. Vide Sat. II. vs. 66. *Lubin.* Et quidem serica: serica autem cum dico, subserica intelligi volo; non alia tunc in usu. Ideo vetus interpret eo loco recte exponit multicia, *vestes molli intextas subtemine.* *Multicium* enim adjectivum, quod in substantivum transiit; nam et *multicia* vestis et simpliciter *multicium*: unde *multicia* Juvenali, tennes et pellucidæ vestes. *Salmas.* in Fl. Vopisc.—*Humida, &c.*] Terentius ‘Postquam ludificatus est virginem, vestem scidit.’ Vexata igitur a mœcho, qui cum ea concubuit. *Vet. Sch.*

187 *Vexatas, &c.*] A petulante adultero extra ordinem redactas, et confusas. Quæ luctatiunculas et pressiunculas amantium significant. Quas Suetonius vocat, ‘recentes lascivæ et peractæ libidinis notas.’ c. 36. Calig. et August. c. 69.—*Vultum, &c.*] Ex lascivis adulteri morsiunculis, ex libidinosa contrectatione, et osculis. Vel, Rubentem post admissum facinus. *Lubin.*

188 *Protinus*] Id est, Quidquid est, quod animi ægritudinem in te concitare possit, illud dum ædes meas ingrederis, ante limen depone et exue. *Lubin.*

189 *Pone, &c.*] Curas domesticas depone.—*Et, &c.*] Malignos et nequam. i. e. cogitationes sollicitas de illis.—*Et, &c.*] Ex re domestica vel suppellectili, quam assidue frangunt

non sine rixa et contentione dominorum.—*Frangitur illis*] I. e. ab illis, et illorum negligentia.

190 *Aul, &c.*] Quidquid ab illis amittitur.—*Ingratos, &c.*] Id est, Inter convivandum ne memineris illorum, qui tibi malam gratiam retulerunt.—*Ante, &c.*] Inprimis: Illa enim ante omnia bene merentibus bilem solent movere.

191 *Interea*] Dum nos scilicet convivamur, alii ludos spectant. Est autem ordo: Spectacula mappæ Megalesiæ colunt Idæum solenne. Id est, Spectacula Circensia instituta in honorem Magnæ Deum matris indicata per mappam, colunt Deam Phrygiam. Erant autem quatuor agitatorum factiones, Veneta, Albata, Rosea, et denique Prasina.—*Spectacula*] Pro rebus spectandis, vel pro ipsis spectatoribus, qui sibi sunt spectaculo.—*Megalesiæ*] In honorem Deæ Phrygiæ magnæ Deum matris ex Ida Romam advectæ. ἀπὸ τῆς μεγάλῃς τῆς θεᾶς.—*Mappæ*] Hæc suspendi solebat in signum ludorum Circensium, quod tali casu fluxit in morem. Cum Nero prandium protenderet, et celeritatem ut assolet avidus spectandi populus flagitaret, ille mappam, qua tergendis manibus utebatur, jussit abjici per fenestram. Hinc tractum est ut ostensa mappa certa videatur esse promissio Circensium futurorum. Quidam legunt, *Palmæ*. Calderin. Observat. III. 14.—*Interea, &c.*] Hoc ideo, quia Megalesia Circenses ante solem prope edebantur. *Vet. Sch.*

192 *Idæum solenne*] Festum usitatum in honorem Deæ Idææ.—*Similisque, &c.*] Id est, in his ludis sedet prætor in sublimi curru triumphali, tanquam triumphaturus. Hujus Sat. X. meminit: ‘Quid si vidisset prætorem in curribus altis,’ &c. *Lubin.* *Triumpho* ergo pro *triumphanti*.—*Idæum, &c.*] De Ida matre Deum. *Vet. Sch.*

193 *Præda*] *Prædo* vel *præda cabal-*

torum dicitur Juvenali ob largum equorum curulum sumptum, qui et ingenti pretio parabantur, et in cursu aut interibant aut debiles fiebant. Nam qui *perdam* iusolens latinis auribus verbum inculcat, oleum et operam perdit. *Ferrar.*—*Prator*] Qui his ludis præerat; quibus antea Ædilis, ut patet apud Livium.—*Ac, &c.*] Venuste plebem flagellat, invidiam dicto deprecans; ostendit totum ejus studium esse in spectaculis et ludorum celebratione.—*Præda, &c.*] Pompa. Quoniam Circensibus illis, quos Prætores edunt, unus est missus, qui ordinarius dicitur: ideo præda caballorum, quia hordeum pro illo die aurigæ tollunt equorum: aut, ideo præda dixit, quoniam multi equi frangebantur iisdem Circensibus. *Vet. Sch.*

194 *Immensæ*] Illo enim tempore immensa Romanæ plebis multitudo. *Lubin.*

195 *Totam, &c.*] Quippe Romani nihil optant præter 'panem et Circenses,' ut dixit Sat. x.—*Et fragor, &c.*] Id est, ex immenso spectantium in Circo clamore, colligo aliquem equo victorem fuisse, vel ex factione viridi, &c. Videor mihi semper audire sonitum in Circo victori congratulantium. *Idem.*

196 *Eventum*] Unde, vel ex quo fragore, colligo aliquem ex factione viridis vel Prasini panni victorem extitisse: et alicui præmium, mappam scilicet contigisse. *Plin. Epist. iv. 6.* De Prasina et Veneta factione vide quæ supra ad Sat. vi. vs. 588. ex Ferrario attulimus.—*Eventum, &c.*] Id est, Prasini, ex clamore magno colligo victoriam. *Vet. Sch.*

197 *Nam, &c.*] Scoptice hoc dicit. Id est, Si ludi Circenses Romæ deficerent, urbem nimirum Romam non secus attonitam videres, quam fuit cum Romani ab Annibale ad Cannas victi essent. Deficere, *ἀέπεισθαι.*—*Mæstam*] Plane confusam et pertur-

batam.—*Nam, &c.*] Id est, si vinceretur Prasinus: aut si hoc spectaculum deficeret, ut non essent Circenses, sic tristem urbem videres, ut si esset bello victa. *Vet. Sch.*

198 *Cannarum*] In Apulia, ubi ab Annibale cæsi Romani. *Lubin.*—*In pulvere*] Signate et ex historia. Namque ventus, quem Vulturum Apuli vocant, adversus Romanos coortus, multo pulvere in ipsa ora volvendo prospectum ademit. *Liv. 22. Farnab.*—*Victis*] Paulo Æmilio, et Terentio Varrone: ubi Paulus sese occidit, Varro fugit, cui triumphus decretus est, quia non penitus desperavit.—*Veluti, &c.*] Locus in Apulia, ubi Romani ab Hannibale sunt victi. *Vet. Sch.*

199 *Spectent, &c.*] Est quasi concessio. Quasi dicas: Juvenes sane hos ludos Circenses spectent, nos seniores cutem curemus.—*Clamor*] Solebant enim victoribus acclamare. *Farnab.*—*Audax sponsio, &c.*] Ultra factio vinceret. Intelligit contentionem et altercationem juvenum inter se, quæ fiebat depositis pignoribus, cum hic illum, ille alium victorem fore adfirmarent. *Ovid. in Arte:* 'Et querit posito pignore vincat uter.'—*Audax*] Vel quod temerarium esset pecuniam fortunæ ita committere, vel quod quidam satis amplam pecuniæ summam deponerent. *Turneb. viii. 4. et xviii. 37.*—*Victis, &c.*] Varroem Terentium dicit, et Paulum, quorum Paulus semet occidit, Varro autem fugit, cui triumphus decretus est, quia non penitus desperavit.—*Spectent, &c.*] Juvenibus spectacula concede, qui propter certamina, sponsiones ponunt, et delectat eos juxta puellas spectare. Quia antiquitus solebant mulieres cum viris, omnibus interesse spectaculis indifferenter. *Vet. Sch.*

200 *Quos, &c.*] De juvenili ætate hæc intellige, cui concedenda esse innuit. *Lubin.*

201 *Spectent, &c.*] Al. Spectant. Sensus est: In convivii Romanorum, tam obscœna et libidinosa oculis passim exponi, per introductas mulieres, idque accumbentibus honestis maritis, quæ merito quempiam narrare pudeat, nedum gestibus exprimere, illis iisdem matronis præsentibus. *Idem.* Sed hos duos versus non esse hujus loci monet Grangæus, quod attentus lector judicare possit: quinimo legendos post versum 164. præcedentem hujus Satyræ. Quid enim, inquit, obscœni Indis Circensibus? unde et bene admodum exemplaria Guillelmi Canteri ad illum locum reponunt.

203 *Nostra bibat*] Nostra cuticula, quæ jam vetula, et in rugas contracta, apicando bibat temperatum solem veris tempore. Intelligit ἡλιωσω vel insolationem, quam senes adhibere solebant. Persius Sat. iv. 18. 'Assiduo curata cuticula sole.' *Idem.*

204 *Effugiat, &c.*] Omnes togatorum labores, et clientium. Togis enim induti negotiosi erant. Vel, Exuat togam ad insolationem et balnea.—*Jam, &c.*] Hortatur jam Persicum, ut confidenter balneum ingrediatur, quo omnes ante cœnam, quamvis nondum sit hora sexta. Idque ut faciat vel hora quinta præter morem, et ad epulas veniat sexta vel septima. Ejusmodi convivia quæ ante horam nonam incipiebantur, dicebantur *tempestiva*. Festis vero diebus horam tempestivam balnei atque cœnæ præ-

venire licebat absque gulæ nota.—*Jam nunc*] Ob convivium, ut eo maturius adsis. *Lubin.*—*Jam, &c.*] Bene hisdem poëta verbis verecundiam expressit. *Vet. Sch.*

205 *Salva fronte*] Vel, exporrecta, omnibus curis depositis. Vel, sine verecundia et pudore: quia in fronte omnis majestas hominis. Habebantur autem delicatiores et molliores, qui ante solitum tempus balneis uterentur.—*Quanquam, &c.*] Quanquam adhuc totius horæ spatium et tempus supersit. Indicat horam fuisse quintam. Sexta autem calebant balnea. Vel hora a quinta in sextam, qua lavare potes, solida adhuc superest. *Lips. 3. antiq. lect.*—*Solida, &c.*] Una integra hora usque ad sextam. *Vet. Sch.*

206 *Facere, &c.*] Convivia et balnea, scilicet, quotidie frequentare, et maturius ingredi et otio indulgere. Id est, Licet Romani magnopere delectentur illis rebus, tamen illarum etiam est satietas.

207 *Talis, &c.*] Desidiosæ, et voluptariæ in balneis. *Lubin.*—*Quia sunt talis quoque lædia vitæ*] Ut sæpius idem facias. Quidquid fit rariter, magis delectat. *Vet. Sch.*

208 *Voluptates, &c.*] Juxta illud: 'Omne rarum carum, vilescit quotidianum.' Ex Mart. 'Rara juvant.' *Idem.* Monet noster omne nimium, ex sententia Chilonis, omnibus in rebus esse fingendum.

S A T I R A XII.

1 *Natali, &c.*] Initio adfectum suum erga amicum declarat. Erat autem natalis dies cuique gratissima et ac-

ceptissima, qua genialiter et hilariter genio indulgebant. Quasi velit dicere, Amicus Catullus mihi dulcior

est, quam egomet mili.—*Dulcior*] Gravior et jucundior: translatione a gustu.—*Hæc lux*] Hic dies, quo sacra pro Catulli salute vota persolvo, et qua, sc. luce, salvus rediit Catullus. *Lubin.*

2 *Qua, &c.*] Ordo est: Qua festus cespes exspectat animalia promissa Deis.—*Festus, &c.*] Ara festa et solennis, et quidem subita ex vivo et viridi cespite.—*Promissa*] Quæ promisi pro incolumi reditu Catulli.—*Animalia*] Hæc post paulo recenset. *Idem.*

3 *Exspectat*] Ut adducantur, et mactentur.—*Niveam, &c.*] Junoni, vel, ut alii, Fortunæ, niveam agnam promissam cadimus, ad sacrificium ducimus, et mactamus. *Lubin.*—*Reginæ*] Juno Poëtis absolute ‘regina’ dicitur, et ‘regina Deum:’ et quidem ‘niveam,’ ut uni e superis; inferis enim hostia pulla dabatur.—*Reginæ, &c.*] Junoni, alii, Fortunæ: et ducimus ad sacrificium, ducendam ad aram. *Vet. Sch.*

4 *Par vellus, &c.*] Similis agna nivea et candida dabitur Minervæ, vel Palladi: quæ pgnat cum clypeo, in quo caput Medusæ vel Gorgon.—*Pugnanti, &c.*] Est periphrasis Palladis vel Minervæ, quæ in scuto, vel clypeo Gorgonis Mauræ vel Medusæ caput gestat, quo intuentes omnes in saxa convertit. Fabula vult, sapientiam sui spectaculo reddere homines stabiles, immobiles, et constantes. Vide quæ ex Alex. Myndio referat Athenæus, v. 20.—*Gorgone*] Quidam indocte Hesperidas et Gorgones confundunt. Fuerunt autem tres Gorgones Phorci et Cetus sororis filiæ, Medusa, Euriale, Sthenone. *Maura* dicitur, quia juxta Atlantem, ad fines Mauritaniam, a Minerva vel Persco interfecta est. *Lubin.* Vel potius, a patria, quia Cyrenaica erat. Medusa enim Phorcynis Cyrenæ filia; at Cyrenæ inter Æthiopes numerati: vel, quia habitavere in mari Atlantico;

est autem Atlas mons Mauritaniam.—*Pugnanti, &c.*] Minervæ similis agna: et Maura, quoniam in Mauritania juxta Atlantem a Persco est occisa Gorgon Medusa. *Vet. Sch.*

5 *Sed, &c.*] Aliud animal, juveneus, qui fune procul extento, et longiori alligatus est, et præ petulantia funem quatit, et rumpere conatur. Ordo est: Sed hostia Jovi Tarpeio servata, &c.—*Procul, &c.*] Victima ad aram ducebatur fune quidem longiore et laxo, non arcte ligato, ne videretur ad aram invita trahi, quod mali erat ominis.—*Petulans*] Lasciviens et cornupeta candidus bos. *Lubin.*—*Petulans, &c.*] Id est, juveneus, qui funem quo ligatus est, rumpit. *Vet. Sch.*

6 *Tarpeio, &c.*] Qui in arce Tarpeia, vel Capitolio colitur. Hæc tria numina, quæ nominat, Juno, Pallas, Jupiter, in Capitolio celebrabantur.—*Servata*] Destinata, et parata.—*Coruscat*] Frontem candidam concutiendo vibrat et coruscat. *Lubin.*—*Frontemque, &c.*] Movet sicut telum quod coruscat. *Vet. Sch.*

7 *Quipe, &c.*] Utpote qui bos jam grandior, et ob id torvus, ferox et petulans, qui nunquam jugum subiit.—*Templis, &c.*] Jam satis grandis et adultus, qui sacrificiis adhibeatur. *Lubin.*—*Templis et aræ*] Endiadis, hoc est, aris templorum.

8 *Spargendus, &c.*] In fronte vel vertice puro vino imbuedus interaurata cornua: ut solet in sacris. Virgilius l. iv. ‘Pateram media inter cornua fudit.’—*Mero*] Non sine causa *mero*, uno verbo, pro puro vino.—*Quem, &c.*] Quia jam maturior grandiorque est, lac ex matris uberibus exsugere cum pudet. Loquitur quasi ex affectu humano. *Lubin.*—*Quem, &c.*] Lac sugere. *Vet. Sch.*

9 *Vexat*] Ex petulantia frequenter cornu petit robor et arborum truncos.—*Nascenti*] Quod illi jam primum ex fronte enascitur. *Lubin.*—*Qui vexat*] Ferus, indomitus, maturus ad

sacrificium. Ut Virgilius: 'atque irasci in cornua discit, Arboris in-nixus trunco.' *Vet. Sch.*

10 *Si res, &c.*] Illustrat amoris sui adfectum et ingenuam voluntatem in Catullum; id est, Si facultates mihi majores essent, et tantæ, quantum est amoris adfectus in Catullum, pinguis-simum et maximum taurum offerrem. Pro cujusque enim facultatibus sic et Diis hostiæ. *Grang.—Similis, &c.*] Amori, desiderio, et voluntati, qua Catullo benevolo par esset census. *Lubin.—Similisque, &c.*] Voto, voluntati æquales. *Vet. Sch.*

11 *Pinguior, &c.*] Obiter Satyricæ notat mulierem sui temporis crassis-simam et maxime obesam, de qua Sat. VI. 'Hispulla Tragœda Gaudet.'—*Traherctur*] Ad sacrificium ducere-tur. *Lubin.—Pinguior, &c.*] Matrona pinguis fuit. *Vet. Sch.*

12 *Mole, &c.*] Sua crassitudine et pinguedine tardus et segnus. Gran-diora autem sunt pigriora.—*Nec, &c.*] Qui taurus, vel sanguis tauri, non in vicinia nutritus esset, sed colore suo candido ostenderet pascua læta Cly-tumni. Solebant autem prisca hostias primo securibus aut clavis cædere; deinde prostratas suppositis cultris jugulare. *Turneb. xv. 12.—Finitima*] In confinio circa Romam. *Lubin.—Nec, &c.*] Non in his partibus, sed de peregrinis. *Vet. Sch.*

13 *Lata, &c.*] Grata aspectu, pingua simulque luxuriantia.—*Clitumni*] Fluvius erat agri Falisci, cujus aqua pota candidos boves facit. Unde Jovi Capitolino victimæ mactandæ elige-bantur. *Plin. II. 7. et 103.—Lacta sed ostendens Clitumni*] Fluvius, qui Tre-vis, legend. *Tretram.* Est enim ea ipsa de qua Frontinus in libello de aqueductibus, 'Nam cum oriatur Anio supra Trebam Augustam,' &c. *Rutgers.—Sanguis, &c.*] Vel ipse tau-rus sanguinis et succi plenus iret, vel efflueret sanguis: repræsentans et probans in quam lætis pascuis nu-

tritus sit.—*Ostendens, &c.*] Fluvius qui Trevis, civitatem Flaminie in-terfluit. *Vet. Sch.*

14 *Iret*] Ad templum et aram mac-tandus.—*Grandi, &c.*] Hunc grandem ministrum Pontificem maximum in-telligunt. Ego potius quemvis mi-nistrum victimarium vel popam, quem grandem, validum, et robustum exigit eo nomine, ut magnum et egre-gium taurum prosternere ictu ad ter-ram possit.—*Ferienda*] Ad terram ictu dejicienda et prosternenda. *Lubin.—Et a, &c.*] Sacerdoti, aut qui sacrificia occidunt ministri. *Vet. Sch.*

15 *Ob reditum*] Exponit jam causas sui sacrificii. Eo quod votum factum pro incolumi reditu amici sui Catulli velit solvere.—*Trepidantis*] Ob immensum discrimen quod effugit.—*Horrenda*] Periculosissimum naufragium, cum fulmine, et horribili tempestate. *Lubin.*

16 *Incolumem, &c.*] Qui ipse demi-ratur, quod vivat adhuc, et incolu-nis ex tantis maris periculis evaserit. *Idem.—Amici*] *Supp. Mei.—Nuper, &c.*] Catulli, qui prope naufragio perierat. *Vet. Sch.*

17 *Nam, &c.*] Exponit jam naufragii pericula, quæ perpessus erat Catul-lus. Et rationem sacrificii attexit.—*Pelagi, &c.*] Pericula et casus nau-fragii, quos evasit. *Lubin.—Fulmi-nis, &c.*] Tempestates. *Vet. Sch.*

18 *Evasi*] Evitati, declinati.—*Den-sæ*] Id est, cum in tempestate et ful-gure una atra nubes cælum abscon-deret densis tenebris. *Lubin.*

19 *Subitusque*] Id est, Ignis cœles-tis ebitus et improvisus navis an-temnas impulit, et transversa navis tigna percussit. *Lubin.—Subitus-que, &c.*] Fulmen impulit antemnas cum velis. *Vet. Sch.*

20 *Cum, &c.*] Ostendit Catullum illo fulgure maximo cum reliquis fu-isse percussum. *Lubin.—Et, &c.*] In-cendium jam, non naufragium time-ret. Id est, Cum mox unaquaque

propter fulgur (quo antemnae et vela incensa ardebant) stupefactus et attonitus, putaret nullum naufragium conferri posse et comparari, cum velis et antemnis ardentibus. Nimirum terribilius ipsis visum est vela comburi, quam navim universam frangi et perire. Id est, Quisque putabat, quod cum omnia igne consumpta essent, naufragio ulterius non fore locum. *Lubin.*

22 *Omnia, &c.*] Omnia contingunt navigantibus his, Catullo cum sociis suis, tam horribiliter et graviter, ut fieri consuevit, quando tempestas quaedam surgit.

23 *Poëtica*] Qualem Poëtæ describere solent. Vel, quæ a Poëta quodam describi mereatur: nam Poëtæ quando tempestates describunt, eas exaggerando fingunt gravissimas. *Lubin* mavult legere *Pontia*, id est, sæva, qualis in Euxino.—*Si, &c.*] Id est, Tales tempestates contingunt navigantibus, quales fingere solent Poëtæ, magnæ. *Vet. Sch.*

24 *Genus, &c.*] Id est, audi aliud genus periculi et calamitatis, quod perpessus est Catullus, quando bona sua in mare abjicere coactus est. *Lubin.*

25 *Et, &c.*] Non solum primo, quod fulgur et tempestatem sit perpessus miserere Catulli, sed secundo etiam et iterum, quod bona sua abjecerit.—*Quantum, &c.*] Quasi dicat: Nihil novi dicam. Nam cætera, quæ subtexam, sunt ejusdem generis, ejusdem sortis et calamitatis cum naufragio conjuncti. *Idem.*—*Cætera, &c.*] Id est, naufragii. *Vet. Sch.*

26 *Pars, &c.*] Periculi, calamitatis, naufragii, et sortis calamitosæ, quæ Catullo contigit. Arduum enim valde est ex navi pretiosam supellectilem in mare abjicere.—*Sed, &c.*] Multi enim naufragi bona sua in mare abjecerunt. Id est, In quam calamitatem multi navigantes inciderunt. *Lubin.*

27 *Et, &c.*] Id est, Quam partem sortis, plurimæ tabellæ ex voto in templis suspensæ, attestantur; in quibus picturis cernimus plerosque bona sua in mare præcipitare. Naufragi autem solebant Deo cuiquam promittere votivam aliquam tabellam, si liberarentur; qua depingebatur naufragii periculum, et indicabatur naufragum Dei ope fuisse liberatum, quemcumque in naufragio implorasset, vel Æsculapii, vel Neptuni, vel etiam ipsius Isidis. *Idem.*—*Et quam, &c.*] Quam naufragio liberati ponunt. Antiquitus enim solebant, qui naufragio liberati essent, pro voto pingere tabellas, et in templo Isidis ponere. *Vet. Sch.*

28 *Pictores, &c.*] Et hæc quamvis in re gravi et seria Scoptice et Satyricæ in superstitionem Romanorum dicuntur. De superstitione autem Romanorum, qui etiam Ægyptiorum Deos et Isidem colebant, dictum est Sat. VI.—*Pasci*] Sustentari, victum et amictum acquirere, dum naufragiorum tabellas pingunt, et in Isidis templo collocant. *Lubin.*—*Pictores, &c.*] Quod in templis figendas tabellas ponunt. *Vet. Sch.*

29 *Similis, &c.*] Ut bona sua abjiceret. *Lubin.*

30 *Cum, &c.*] Exponit jam, quomodo Catullus bona sua abjecerit. Cum carina navis jam tota aqua maris plena esset, et nulla spes in navis gubernatore restaret, cœpit Catullus bona sua abjicere.—*Medius, &c.*] Tota interior navis capacitas. *Idem.*—*Et, &c.*] Id est, cum jam undæ vel fluctus maris, alternis vicibus latus puppis alternum, et modo hoc, modo illud subverterent latus, arboris vel navis jam errantis et dubiæ.

31 *Alternum*] Modo dexterum, modo sinistrum. *Lubin.*—*Alternum, &c.*] Latus labat navis et arbore coacta. *Vet. Sch.*

32 *Arboris, &c.*] Id est, navis, quæ non amplius regebatur, sed certo er-

rore, incerto cursu a ventis impulsa huc illuc ferebatur. Est autem hic ordo: Cum dubiæ, fluctuantis et vacillantis navis cani adeoque periti gubernatoris experientia nullam opem amplius navigantibus conferret. *Lub.* — *Arborem*] Simpliciter de malo navis intelligi præstat.

33 *Decidere jactu*] Id est, ibi Catullus incæpit projectione honorum suorum cum vento et fluctibus cassam litis decidere, et cum ventis de vita sua projectis bonis pacisci, quasi venti bona Catulli tanquam raptores et prædones appetierint. *Lubin.* — *Rectoris*] Gubernatoris. — *Decidere, &c.*] De periculo et de vita cæpit pacisci cum ventis, et jacturam mercium facere. *Vet. Sch.*

34 *Cum, &c.*] Satyrice leviter irridet Catullum. — *Imitatus, &c.*] Fibrum dicit, qui cum se obsideri videt et evadere non posse, testiculos suos morsu avulsos objicit. vide *Plin. i. 30.* quod tamen negat idem *Plin. XXXII. 2. Solin. c. 23.* et *Marcellin. l. XVII.* quod tamen multi falsum asserunt: noster autem hoc ex recepta opinione. Veluti autem Castor, ut se a venatoribus redimat, testiculos sibi amputat; sic Catullus ut se a periculis ventorum liberaret, bona sua mari et ventis projicit, quasi propterea sibi insidiæ struerentur. *Lubin.* — *Imitatus, &c.*] Castorem, bebrum dicit, qui cum viderit se obsideri, et non posse evadere, testiculos suos morsu avulsos projicit. Intelligit enim ob hanc rem se capi, quia ad medicamina valde sunt necessarii. *Vet. Sch.*

35 *Eunuchum*] Ridicule. Semetipsum sibi testiculos præmordendo castrat. — *Damno, &c.*] Propter eorum amissionem et jacturam. *Lubin.*

36 *Adco*] Usque adeo, in tantum medicamentis aptos cognovit suos testiculos, quod propterea obsideatur.

37 *Fundite qua*] Exponit jam, quo-

modo Catullus bona sua abjecerit. Et simul exprimitur optimi animi indicium in Catullo, qui vitam suam bonis omnibus præposuit, quo ipso nomine postea ipsum laudat. *Lubin.* — *Fundite, &c.*] Projicite in mare res meas. *Vet. Sch.*

39 *Teneris, &c.*] Viris mollibus, et delicatis. Nam Mecænas molliæ vestium ab Horatio notari creditur, quem Maltinum appellavit. Plura de hoc dicta *Sat. i.* ad illa verba: 'Et multum referens de Mecænate supino.' *Lubin.*

40 *Atque alias*] Vestes colore nativo, non artificiali, ex lana Bætica in Hispania. Porro in ovibus Bætici lana erat rutila. Gramen enim vel herba ejus regionis illo colore tingebat ovium vellera, ut adscitio colore non opus esset. Est autem hic ordo: Quarum colore scilicet, natura generosi graminis, ipsum pecus vel lanam pecoris infecit, vel tinxit, et imbuit, et certa fontis aqua, et Bæticus aër, quæ omnia ad illum Bæticum colorem absolvendum requiruntur. Porro *color Bæticus* alias appellatur pullus, vel spanus, vel hiberus, ferrugineus, et constat ex atrii et rubri mistura. *Plin. VIII. 48.* — *Quarum*] Id est, Quarum vestium ipsum pecus vel lanam, natura generosæ herbæ tinxit et coloravit. — *Generosi, &c.*] Cujus succo pastæ oves talem in lana sua colorem generosum contrahunt. *Lubin.* — *Ipsam, &c.*] Ipsam lanam ovium rutilo colore imbuit, et infecit.

41 *Sed, &c.*] Ulterius hujus rei naturalem causam ad rationem indagat, nimirum ex potu aquæ fontis in regione Bætica, et ex mira aëris temperie, quæ occultis et latentibus viribus colorem illum absolvant. *Idem.*

42 *Viribus, &c.*] Mirandis potius, quam rimandis. *Idem.* — *Et Bæticus adjuvat aër*] Schol. Id est, * *Spanus Veticas*. Pithæus, id est, Spaniæ Bætici. Ergo, Bæticus, id est, *Spanus*.

Spanus pro Hispanus, eodem modo, quo *Spania* pro Hispania. *Rutgers.*—*Et Bæticus, &c.*] Id est* Spanus Vericas. *Vet. Sch.*

43 *Ille, &c.*] Redit ad Catullum bona sua projicientem.—*Argentum*] Vasa et pocula ex argento.—*Mittere*] Vel spernere et relinquere, vel in mare abjicere. *Lubin.*—*Lances, &c.*] Egregia vasa argentea a Parthenio artifice cælata.

44 *Urnæ, &c.*] Id est, Craterem ingentis capacitatis, qui urnam capere posset, id est, quatuor congios, vel 24. sextarios. *Idem.*—*Parthenio, &c.*] Celatoris nomen.—*Urnæ, &c.*] Grandem scilicet, qui urnam posset capere. *Vet. Sch.*

45 *Et, &c.*] Id est, Qui plenus sufficeret Pholo illi bibaci Centauro sitienti. Historiam de Pholo centauro recitat Diodor. l. v. Junius animadvers. iv. 5.—*Vel, &c.*] Hujus, qui unus consiliariorum Domitiani fuit, meminit Sat. iv. cum dixit: ‘Fuscus mar-morea meditatus prælia villa.’ Hujus conjugem vinosam et bibacem suo more obiter notat. *Lubin.*—*Et, &c.*] Uno de Centauris: vel uxore Fusci, quæ ebriosa fuit. *Vet. Sch.*

46 *Adde, &c.*] Erant vasa escaria Britannica vel Anglica. Martial. xiv. 99. Ep.—*Et, &c.*] Hadrianus Junius ex vetustissimo codice, legit *escalia*, quod adjectivum est et ad vasa referendum. Est autem escale idem quod vas escarium. *Lubin.*—*Multum, &c.*] Auri et argenti a nobilissimis artificibus cælati. Intelligit autem pocula, et ex quibus poculis Philippus rex Macedonum biberat, qui dato præmio a proditoribus Lasthene et Euryerate Olynthum emit. Est autem Olynthus Macedoniæ civitas.—*Adde, &c.*] Vasa ubi calices lavabantur, et cacabus. *Vet. Sch.*

47 *Callidus*] Nam singularum fere civitatum proditores pecunia solebat corrumpere. Alii leg. *pallidus*. *Lubin.*—*Pallidus, &c.*] Philippus pater A-

lexandri Magni, cui Olynthum Macedoniæ civitatem Lasthenes et Euty-crates prodiderunt; qui cum a Philippo proditores se nuncupari sæpe audissent, vitam laqueo finierunt. *Vet. Sch.*

48 *Sed, &c.*] Laudat jam Catullum quod pro sua vita, externa bona profundero non dubitaverit, cum alii contra suam vitam pro externis bonis profundant. Id est, Quis vel ubi nunc alius præter Catullum invenitur, tantæ magnanimitatis?—*Quis, &c.*] Quis solet vel consuevit? *Lubin.*

49 *Argento, &c.*] Suam vitam potio-riorem existimare, quam argentum.—*Rebusque, &c.*] Rebus et facultatibus externis suam vitam. *Idem.*

50 *Non, &c.*] Id est, multi existimant se propterea vivere, ut patrimonia faciant et colligant, non propterea patrimonia ampla possidere, ut recte vivant. *Idem.*

51 *Vitio cæci*] Id est, qui sunt immensæ cupiditatis et avaritiæ. Atque ita incæcati sunt et stupent vitio. Putant enim se eo nomine vivere, ut opes colligant, quas non habent; sed a quibus habentur, et qui sunt ‘Inter opes inopes.’—*Propter, &c.*] Colligenda et augenda. *Idem.*—*Sed, &c.*] Id est, Multi sunt, qui ob hanc causam colligunt patrimonia, tantum ut habeant, non ut tamen utantur, sed avaritiæ satisfaciant. *Vet. Sch.*

52 *Jactatur rerum*] Recitat quomodo eo angustiarum redacti sint, ut non tantum navis onera, sed et res maxime necessarias projecerint, atque sic navis malum ferro persecuerint.—*Sed nec, &c.*] Illa jactura et damna, navim a periculo non liberant, neque tempestatem levant vel imminuunt. *Lubin.*

53 *Tunc, &c.*] Id est, Tunc Catullus demum extrema fortuna, et periculo urgentibus eo angustiarum devenit, ut malum navis securi dejice-

ret, et sterneret. *Idem.* Vel *adversis* supp. ventis, i. e. contrariis.—*Tunc, &c.*] Absolute; quod adversa sint naufragantium fata. *Vet. Sch.*

54 *Recidit*] Pervenit vel processit illuc angustiaram. Alii legunt, *Decidit*, ut constet versus. *Lubin.*—*Recidit, &c.*] Res pervenit ad hoc, ut arborem succideret, et per hoc breviorem faceret. *Vet. Sch.*

55 *Explicat, &c.*] Succiso et ejecto malo. Seipsum illa animi angustia liberat. Id est, Et se arctum, impeditum et in angustias redactum propter malum expeditiorem facit, impedimentum mali removens.—*Discriminis, &c.*] Ordo et sententia est: Ultimi discriminis et periculis tunc sumus in maris et navigationis adversis casibus, quando illa præsidia, et auxilia adferimus, quæ navim minorem faciunt, amputata parte navis, hoc est, dejecto malo. *Lubin.*—*Ac se, &c.*] Sensus hic est, ultima præsidia angustum discrimen habent, post ejectionem rerum omnium, ut facias navem minorem. Fit autem minor navis, sublata arbore, id est, levis. *Vet. Sch.*

56 *Minorem*] Leviorum et minus vento expositum. *Lubin.*

57 *Inunc*] Acris et acerba objurgatio in illos, qui exigui lucelli gratia in vitæ pericula temere sese conjiciunt, et navigant. *ψυκλίνδυνοι*, et suæ vitæ prodigi contentiores.—*Doluto, &c.*] Navi factæ ex ligneis asseribus dolabra levigatis et elaboratis. *Idem.*—*Inunc*] Castigatio ab exemplorum eventu. *Vet. Sch.*

58 *Digitis, &c.*] Cum inter te et mortem quatuor tantum sit digitorum distantia, quanta scilicet c. assities est asserum ipsius navis. Alludit ad illud, quod refert Laërtius lib. i. ‘Tantum,’ inquit Anacharsis, ‘a morte absumunt, qui navigant.’—*Digitis, &c.*] Cum inter te et mortem quatuor sit digitorum distantia. *Vet. Sch.*

59 *Aut, &c.*] Vel *ac*: Ad summum,

si navis asseres vel tabulæ sint crassissimæ.—*Tada*] Tabula ex tæda vel pino, quæ hic ponitur pro navi. Quia potissimum naves tum temporis erant e pinu.—*Si, &c.*] Id est, Navis de pino, pro qualibet posuit materia: ut, ‘Pinea silva mihi.’ *Vet. Sch.*

60 *Mox, &c.*] Cum viaticum tecum in mare deportas, accipe una tecum securum, quam in tempestate sumas, ut cum illa navis dejicias malum. *Lubin.* Quasi diceret, scito mortis periculum semper naviganti imminere. *Britannic.*—*Mox*] Cum scilicet navigaturus, te expedis et præparas ad iter.—*Reticulis*] Parvum rete erat reticulum, hoc loco pera est, ad modum retis texta, in qua nautæ viatores et milites panem et cibaria secum ferebant. Horat. Sat. i. ‘Reticulum panis venales inter onusto Forte vchis humero.’ Pers. Satyr. v. vs. 240.—*Ventre, &c.*] Id est, Cum ventrosa et capaci lagena. Id est, Cum panem et vinum viatici loco tecum in navim deportas. *Lubin.*—*Mox, &c.*] Quod nautæ sibi scilicet ad sumtum viaticum ponunt. *Vet. Sch.*

61 *Aspice*] Vide et memento, ut etiam secures tecum portes. Mallem hoc loco legere, *Accipe*. Id est, Una tecum porta secures, quas in tempestate sumas ad malum præcidendum. *Lubin.* Sed præter vulgatam illam interpretationem, potest ex mente Grangæi etiam hic locus sic explicari: Cogita media in tempestate de assequendis honoribus Magistratus; nam ‘hæc sunt consilia mortalium, hæc vota magnarum cogitationum.’—*Adspice, &c.*] Inter sitarchiam, * et securum necessariam putato ad navem vehendam. *Vet. Sch.*

62 *Jacuit*] Tranquillum factum et sedatum, non amplius vi ventorum et tempestatis agitatam.—*Planum*] Nullis fluctibus inæquale et horridum. *Lubin.*—*Sed, &c.*] Tranquillum factum est, et fatum vectoris superavit

ventum et mare. *Vet. Sch.*

63 *Prospera*] Atque adeo, cum post nubila Phæbus.—*Vectoris, &c.*] Id est, Cum vel postquam fatum vectoris Catulli superavit ventum et mare, illorumque inclementiam.—*Fatum*] Cui vectori nondum erat in fatis ibi mori. *Idem.*—*Valentius Euro, et pelago*] Potentius ventis et mari, vel ipsa tempestate.

64 *Postquam, &c.*] Id est, Postquam ira fatorum vel Parcarum jam mitigata est, et Parcæ jam lætæ faventes atque hilares, mitiora et propitiora fila vel telas, benigna manu ducere incipiunt. Postquam vitæ tempus Catullo magis prosperum obtigit. *Lubin.*—*Parcæ*] Fata mitiora. *Vet. Sch.*

65 *Hilares*] Non tristes et immites, ut ante.—*Staminis albi*] Id est, Cum Parcæ non nigræ amplius, sed albæ et candidæ lanæ stamen ducunt. Non amplius mortem et nigrum exitium minitantur. Fingunt autem Poëtæ Parcas felicibus alba, infortunatis nigra stamina trahere. Id est, Postquam fata concedunt secundam vitam, non amplius adversam. *Martial. Epig. iv. 73. Lubin.*—*Et, &c.*] Non mortem minitantia. *Vet. Sch.*

66 *Modica, &c.*] Postquam mediocris tantum, non autem nimius ut ante ventus flaret. *Lubin.*

67 *Inopi, &c.*] Id est, Tunc truncata et miserabilis prora vel navis currit, non velis extentis, illa enim fulgure et naufragio perierant, sed vestibus nautarum et Catulli extensis.—*Inopi arte*] Loco velorum sua vestimenta extendunt. *Idem.*—*Ventus, &c.*] Ventus prosperus. *Vet. Sch.*

68 *Et, &c.*] Et prora vel navis currit uno suo velo extenso, quod in prora est, et Dolon dicitur, illud enim unum velum adhuc erat reliquum. *Lubin.*—*Vestibus, &c.*] Funi- bus: aut vestibus, velis accipe, quod dicunt artemonem. *Vet. Sch.*

69 *Jam, &c.*] Circa matutinum tem- pus Austri impetuosus venti mitiores

facti: spes vitæ cum Sole exoriente, nautis rediit. *Lubin.*—*Velo, &c.*] Id est, artemone solo velificaverunt. *Vet. Sch.*

70 *Cum Sole*] Matutino exoriente, vel, discussis nubibus apparente. *Farnab.*—*Tum, &c.*] Tunc cælo sereniore facto, conspicitur urbs Italiæ Alba, vel apex atque editior locus, qui gratus erat Iulo vel Ascanio Æneæ filio, et conspicitur sedes novercali Lavino ab Ascanio prælata, et præposita Unde illam civitatem appellat *novercalem*. Erat enim Lavinia noverca Juli, quam, mortua Creusa, postea in Italia Æneas duxerat. *Lubin.*

71 *Novercali*] Lavinium enim nomen habebat a noverca Lavinia.—*Sedes, &c.*] Id est, illa sedes Albæ Longæ, quæ ab Ascanio prælata est Lavinio. *Idem.*—*Atque, &c.*] Albam Longam significat, quam condidit Iulus Ascanius: concessa novercæ sui nominis civitate, id est, Lavinio. *Vet. Sch.*

72 *Conspicitur*] A Catullo et reliquis nautis.—*Sublimis apex*] Id est, Mons Albanus, in quo Ascanius condidit Longam Albam.—*Cui, &c.*] Propter albam porcã ibi ex oraculo inventam cum 30. porcellis, ubi postmodum urbs condenda erat. Oraculum legitur Æneid. III. ‘inventa sub illicibus sus Triginta capitum fœtus enixa jacebit, Hic locus urbis erit.’ *Lubin.* Facit illam quidem nigrã Lycophron, sed propterea merito reprehensus est a Zetze. *Grang.*—*Cui, &c.*] Montes Albanenses. *Vet. Sch.*

73 *Lætis, &c.*] Hoc per Parenthesin legi potest. *Lætis* propter vaticinium de ea sue datum, quam jam invenerant: ‘Is locus urbis erat, requies ea certa laborum.’—*Mirabile*] Ob incredibilem multitudinem porcellorum.—*Sumen*] Sus: vel, ipsius venter fœcundus. Britannicus putat τὸ *sumen* hic per appositionem esse, quasi ex qua sue optimum potuerit haberi sumen. Pars pro toto.—*Miscrabile, &c.*] Aut mirabile, quia triginta

fetus habuit: aut, miserabile, quod miseratum sit Phrygiibus. *Vet. Sch.*

74 *Et nunquam*] Id est, quæ sus clara et nobilis erat propter 30. mamillas, nunquam antea in una alia sue visas. *Lubin.* Grangæus *mamillas* pro porcis sumit; quia non tot mamillas quot porcos habebat.—*Et, &c.*] Nunquam inventa cum triginta mamillis. *Vet. Sch.*

75 *Tandem, &c.*] Exponit jam quomodo navis tandem ingressa sit Hostiensem portum. Hunc portum Claudius Cæsar exstruxit, undecim annis continuis triginta hominum milibus laborantibus. Sueton. Claud. c. 21.—*Positas, &c.*] Intrat brachia illa magnis molibus in mari ab utraque parte porrecta. Nam moles illæ prolixo ambitu etiam maria et æquora includebant. Intelligit autem oblongos aggeres, portus. *Lubin.*—*Inclusa, &c.*] Portum Augusti dicit, sive Trajani. *Vet. Sch.*

76 *Tyrrhenamque, &c.*] In Tyrrheno mari positam. Id est, Turrim, quæ in portu Hostiensi erecta erat a Claudio, in æmulationem Phari Alexandrinæ, ut ad nocturnos ignes cursum navigia dirigerent, et ad prænuccianda vada portusque introitum: cujus nomine omnes reliquæ turres, quæ compluribus locis flagrant noctu, Phari sunt appellatæ. *Britann.*—*Porrectaque, &c.*] Errant, qui a Trajano, vel alio aliquo hunc portum auctum, ad quod τὸ *rursum* referunt. Imo *rursum* illud ostendit, ultra Pharon rursum exporrecta sen continuata brachia portus: nam ad ejus introitum turris exstructa erat. *Grang.*—*Porrectaque, &c.*] Quia Trajanus portum Augusti restauravit in melius, et interius tutiorem, sui nominis fecit. *Vet. Sch.*

77 *Quæ, &c.*] Longe enim in mare portendebatur, ut procul ab Italia distare viderentur. — *Currunt*] Alii, *occurrunt*: i. e. extenduntur in altum mare, longe a litore Italo. *Farnab.*—*Quæ, &c.*] Intrant mare, et amittunt

terram solidam. *Vet. Sch.*

78 *Non sic*] Landat obiter illum portum. Id est, Non usque adeo demirandi sunt portus a natura facti, quam hic arte et industria Claudii elaboratus.—*Non, &c.*] Id est, non sunt ita mirandi portus naturales, quam qui manu fiunt. *Vet. Sch.*

79 *Sed, &c.*] Id est, Gubernator navis petit mutilata navi interiora Hostiensis portus: quæ pertransiri possunt etiam cymba Bajana, vel parva navicula, quantula apud Bajas in sinu Lucrino utebatur. *Lub.*—*Trunca, &c.*] Truncata nave. *Vet. Sch.*

80 *Bajanæ, &c.*] Id est, Petit interiora stagna illius portus, quæ tutum sinum habent. Et quæ adeo tuta sunt, ut etiam Bajana navicula transire possit. Alii legunt, *Tunc stagnante sinu*: i. e. portu tranquillo habente fluctus, tempestate jam sedata. — *Tunc*] Sc. Quum in portum venere.

81 *Gaudet ibi*] Id est, Nautæ Catulli socii, jam a periculo naufragii tuti, recitant ibi amicis notis pericula in mari perlata. Præteritorum enim malorum gratissima est memoria.—*Ibi*] In portu, vel jam navi egressi. — *Vertice raso*] i. e. Depositis capillis, cum urgeret tempestas et desperata salus esset. Ritus antiquus capillos radere in omni fere luctu: quod tamen in pacato mari omnis erat infausti. *Petron. Arbiter*, et *Ad. Junius de Coma.*—*Garrula pericula*] Quia eos garrulos faciunt: nam qui evaserunt aliquod periculum multoties et libenter de eis garrunt.

82 *Garrula, &c.*] Quia libenter frequentius narrant tempestatem perpassi, postquam devenerunt in portus securi. *Vet. Sch.*

83 *Ire, &c.*] Hortatur jam pneros servos suos ad sacrificium præparandum, quia Catullus amicus salvus rediit. De hac solenni in sacrificiis formula, quæ fiebat bovi omnis gratia, vide Brissonium. Omnia bona et prospera dicite et cogitate votis et ominibus. *Lubin.*

84 *Sertaque*] Temploꝝ foribus sarta et coronas e floribus imponite.—*Farra*] Molam salsam ex farre, sale, et aqua. Id est, Molæ salsæ imponite cultros, quibus hostia cæditur. *Lubin.*—*Sertaque, &c.*] Coronas immolatis hostiis. *Vet. Sch.*

85 *Et, &c.*] Ob viridem cespitem, multo gramine et longis herbis virentem et mollem. *Grangæus* vult *Focum* hic pro ara poni, quæ vittis mollibus circumdari solita: mollis autem vitta, quia lanea.—*Focos glebanque, &c.*] Aram intelligit, ex herboso cespite. *Lubin.*—*Et, &c.*] Molles focos Deorum dicit, qui de ture facti sunt. *Vet. Sch.*

86 *Jam, &c.*] Id est, Mox ego vos pueros insequar.—*Et, &c.*] Quod sacrum melius est et excellit omni ritu, et solemnitate observata. Si legas, *Præstat*, crit, quod optimum est, et intellige magna illa sacra quæ initio meminit, Junoni, Palladi, et Jovi. Alii legunt, *quod restat.* *Lubin.*—*Et, &c.*] Sacrificio compieto. *Vet. Sch.*

87 *Graciles, &c.*] Ubi domi meæ parva sacrificia etiam peragam Diis domesticis. Ubi parva Deorum familiarium simulacra e fragili cera nitida facta mediocres coronas accipient, quas illis imponam. Porro Lares (quos propterea Horat. vocat *renidentes*) etiam publice in compitis celebrabantur, tradito ritu a Servio Tullio, quoniam ex Lare conceptus putabatur. Vide Pers. Sat. v. 31. *Lubin.*

88 *Accipiunt, &c.*] Incerato signa Deorum. *Vet. Sch.*

89 *Hic nostrum*] Id est, Hic domi meæ Jovem familiarem colam.—*Nostrum*] Latium, aut faventem, aut quem pœnliari cultu domi veneramus. *Laribusque, &c.*] A patribus acceptis, quibus etiam majores mei usi. *Lubin.*

90 *Atque, &c.*] Violæ plurium sunt colorum, et præcipue trium.—*Jactabo*] i. e. Spargam.—*Ommes, &c.*] i. e. Violas omnis colorum generis.—*Atque, &c.*] Violæ nam multorum sunt

colorum, purpureæ, albæ, aureæ. *Vet. Sch.*

91 *Cuncta, &c.*] Exornata sunt, ut in sacrificiis fieri consuevit. Hæc ita inferuntur a Poëta, quasi ilico omnia a ministris parata essent ad sacrificium.—*Longos, &c.*] Frondium et herbarum, in signum festivitatis. *Lubin.* Non autem sine causa dicit *longos*, quia interdum etiam integræ arbores suspendebantur januis.—*Longos, &c.*] Coronatæ januæ lauro. *Vet. Sch.*

92 *Et, &c.*] Id est, Janua mea, vel, domus operatur festa, vel, celebrat festivitatem, et rem divinam facit matutinis lucernis a principio diei etiam ante lucem incipiens. Ita hunc locum vulgus interpretum intelligit, qui legunt *operatur*. Sed legendum cum Lipsio *operitur*, id est, tegitur, vel vestitur. Et sic conjungenda sunt *festa janua*, in nominandi casu. Ex^o consuetudine hoc ait, qua in omni publica et privata lætitia receptum erat januam ornari lauro et lucernis: et Satyrice addit *Matutinis*, ut quæ clara luce sint supervacuæ. *Lubin.*—*Operantur, &c.*] Sacrificaut: ut Virgilius: 'Lætis operatur in herbis.' *Vet. Sch.*

93 *Nec, &c.*] Occurrit initio jam suspicioni, qua Corvinus putare poterat, quod Juvenalis hoc sacrificio Catullo palparetur, ejusque ambiret hæreditatem tanquam orbi. Sese ab hac suspicione purgat, indicans Catullum patrem esse trium liberorum. *Lubin.*

94 *Tot, &c.*] Id est, tot instituo sacrificia. *Idem.*—*Tot, &c.*] Sacrificia. Id est, Ne me putes hac humanitate hereditatem adpetere. Tres habet filios. *Vet. Sch.*

95 *Tres, &c.*] Et proinde non colitur a captatoribus. Demonstrat se novum quid facere, et insolitum, qui pro salute alicujus patris, liberos habentis, et non orbi, vota faciat.—*Libet, &c.*] Male hæc interpretes acceperunt, quasi Ironice dicantur: Libet mihi exspectare donec moriantur illi

tres Catulli liberi. Est autem hic sensus: Voluptarium erit expectare donec quispiam inveniatur, qui vel gallinam moribundam pro patre filios habente sacrificet. Quasi dicat, Nemo erit, qui vel pituita ægram gallinam sacrificet.—*Quis*] Aliorum hominum me excepto.—*Libet, &c.*] Mirum est: nam ut amico filios habenti, aliquis amicorum tam impensius obsequatur, cum hæc pro hereditate captanda fieri soleant. *Vet. Sch.*

96 *Gallinam*] Ægrotam, morti vicinam, rem vilissimam. *Lubin.*—*Impendat*] In illius usum offerat.

97 *Tam, &c.*] Quam est Catullus. Nam sterilis amicus captatori dicitur, unde nullus exit fructus, quum omnia liberis relinquat. *Britannic.* Aut ironicus sterilis dicitur, qui habet tres filios tantum.—*Verum hæc*] Ironicus, quasi diceret, non esse mirandum, si nullus inveniatur, qui pro amico moribundam etiam gallinam offerat, quia nimii sint sumtus.—*Coturnix, &c.*] Ironiam ad sterilitatem retulit: occiditur pro patre fabricitante, non, ut dicam, pro amico paupere. *Vet. Sch.*

98 *Pro, &c.*] Pro liberis habente in sacrificium offeretur nunquam vel coturnix quidem.—*Sentire, &c.*] Dissimilitudine demonstrat, captatores solummodo divitibus et orbis palpari. Id est, Si contra dives quisquam orbis, febri laborare aut ægrotare incipiat, ut Gallita illa ditissima matrona, aut Paccius ille locupletissimus; ibi tota illorum porticus interior tegitur tabellis votivis suspensis ab hæredipetis captatoribus, quibus sese voti et sacrificii reos significant, si restituantur divites patroni. *Lubin.*—*Calorem*] Æstum febrilem.—*Orbi*] sc. ambo.—*Sentire, &c.*] Ægrotare. *Vet. Sch.*

99 *Gallita*] Cujus meminit Tacitus lib. xvii.—*Paccius*] Quem Africanum ait. *Lubin.* Hos pro omnibus divitiibus orbis ponit.

100 *Legitime, &c.*] Rite et ordine suspensis: quasi vero, jure quodam

et lege.—*Vestitur*] Operitur: tegitur tabellis, quibus captatores promittunt Diis, sese ampla sacrificia facturos. *Idem.* Vide Sat. x. vs. 55. ‘Non defuerunt qui depngnaturos se armis pro salute ægri, quique capita sua titulo proposito voverent.’ Sueton. Caligul. cap. 14. ab opinione illa veterum: ‘Mortem morte posse redimi,’ orta istæ devotiones et *καθυσίωσις*.—*Farnab.*—*Legitime, &c.*] Id est, Devotis precibus impletur. *Vet. Sch.*

101 *Exsistunt qui, &c.*] Centum bonum sacrificium, pro salute orbis Diis promittunt.—*Exsistunt, &c.*] Hecatomben promittunt, ut moriantur illi a quibus se heredes scribi possunt: alii vero, Comperto hoc quod pro ipsis vota faciunt, heredes eos scribunt. *Vet. Sch.*

102 *Quatinus*] Quandoquidem Romæ Elephantes quos offerant non habent venales. *Farnab.* Quum veteribus usitata esset commutatio literarum E et I, indifferenter scripserunt *quatenus* et *quatinus*; quicquid contradicat Corn. Fronto, et qui cum eo faciunt.—*Nec, &c.*] Quos immolet. *Vet. Sch.*

103 *Nec Latio*] Id est, in regione Italica vel climate et polo Latio. *Farnab.*

104 *Bellua*] Sic Sat. præcedenti: ‘Vel quos deposuit Nabathæo bellua saltu.’—*Concipitur*] Et postea generatur.—*Sed furva, &c.*] Ex Mauritania vel Æthiopia, ubi homines sunt furvi et nigri. Aut ab Indis, quorum in corpore (ut scribit Apul. in Florid.) ‘Color noctis est.’—*Sed, &c.*] Nigra de India. *Vet. Sch.*

105 *Arboribus, &c.*] Circa Ardeam, quæ Rutulorum metropolis.—*Turni*] Qui et ipse quondam Rutulorum rex.—*Arboribus, &c.*] Apud Lavinium, id est, in Hetruria. *Vet. Sch.*

106 *Cæsaris, &c.*] Elephantes, solius Imperatoris grande pecus, immensis constans sumtibus, et ob id non pecus alicujus privati, sed mon-

archæ Caesaris. *Farnab.*—Nulli, &c.] Nisi regi. *Vet. Sch.*

107 *Siquidem Tyrio*] Id est, Carthaginensi. Nam Carthago duce Didone colonia e Tyro deducta est. *Farnab.*—*Si, &c.*] Et ipse dicit: ‘Dum Gætula ducem portaret bellua luscum.’ *Vet. Sch.*

108 *Nostris ducibus*] Ut Curio Dentato, qui primus duxit elephantos in triumpho, Lucio Metello et reliquis. *Grang.*—*Regi, &c.*] Pyrrho Epirotarum regi, in cujus adventu Italia primum vidit Elephantes. Molossi enim, teste Plinio, inter Epiri populos numerantur. Id est, Horum Elephantorum, qui jam sunt, majores, solebant Annibali, Pyrrho, et nostris ducibus (nulli privato) inservire, et dorso turres ferre, e quibus cohortes militum pugnabant. *Lubin.*—*Regique, &c.*] Pyrrho Epirotarum regi, qui pro Tarentinis adversum Romanos bis pugnavit, et victus bis exutus est castris; ex cujus nomine est Pyrrhica. Et ipse Elephantis vectus est per triumphum. *Vet. Sch.*

109 *Ac, &c.*] Elephantis nam pugnant. *Vet. Sch.*

110 *Partem, &c.*] In bello multæ legiones: legionis autem unius decima pars cohors. *Grang.*—*Et turrem*] Et res nota est de Elephantis turris. *Lubin.* Alii *turram leg. Al. turbam.*

111 *Nulla, &c.*] Revertitur jam ad avaros captatores, indicans illos non solum pro salute orborum Elephantos voturos, si venales Romæ existerent; verum etiam, si lex non prohiberet, servos, ancillas, imo proprias filias, exemplo Agamemnonis, qui filiam Iphigeniam mactare voluit.—*Nulla, &c.*] In hæredipetis Novio et Histro Pacuvio, nulla mora est. *Lubin.*—*Nulla, &c.*] Id est, nulla mora erit heredipetis, si etiam hoc genus emere liceat et immolare, quin et ipsud faciant. *Vet. Sch.*

112 *Quin, &c.*] Id est, quin *Delph. et Var. Clas.*

phantum, ex cujus dentibus ebur, ad aram ducerent et immolarent, si forte legibus interdictum non esset privato Elephantem immolare. *Lubin.*

113 *Et, &c.*] Id est, immoletur Diis domesticis Gallitæ matronæ ditissimæ et orbæ, de qua supra.—*Victima, &c.*] Ironice. Vel in extenuationem Larium Gallitæ, quibus minutis Diis tam vasta fiant sacrificia. Vel potius, in irrisionem Gallitæ et Paccii orborum, qui nimirum indigni sint, quibus talia sacrificentur, et cum etiam indigni sint illi, qui sacrificant. *Idem.*—*Sola*] Alii, *sacra.*—*Et, &c.*] Ante aras Deorum Penatium. *Vet. Sch.*

114 *Diis*] Videtur intelligere ipsos orbos, quos captatores tanquam Deos quodammodo colebant: vel, Laribus. *Lubin.*—*Horum*] Sc. Divitum orborum.

115 *Alter enim*] Notat insanam et impiam malitiam captatorum, qui etiam homines si legibus prohibitum non esset, immolarent, ut incensare orbos.—*Alter*] Ex duobus quos dixi. Intelligere videtur Pacuvium.—*Si, &c.*] Legibus enim interdictum erat, inde a tempore Herenilis.—*Vorebit*] Votiva tabella pollicebitur. *Idem.*—*Alter, &c.*] Id est, Etiam aliquanti deis, si liceret, de servis sacrificium facerent. *Vet. Sch.*

116 *De, &c.*] Opinio veterum fuit, mortem morte posse redimi; unde ægrotos posse eripi periculo putabant, si vitam aliquorum, ægrotorum loco projecissent. *Grang.*—*Magna*] Spectabilia, et excellentiora. *Lubin.*

117 *Vel, &c.*] Servulos domesticos, et ancillas pro salute orborum mactare non dubitabit.—*Frontibus, &c.*] Id est, Ancillas in sacrificia adornabit. Sic Sinon de sese ait, *Æneid. II.* ‘Mihî sacra parari Et salsæ fruges, et circum tempora vittæ.’ Talia enim capitis ornamenta sacrificandis imponebantur. *Idem.*

118 *Et, &c.*] Mira hic Poëtæ fes-

tivitas et amarities. Si captator Pacuvius filiam aliquam domi nondum elocatam habeat, quæ matura jam viro et nubilis, qualis Iphigenia erat filia Agamemnonis, et illa a patre in Aulide mactanda: illam aris pro salute divitis orbi admovebit. *Lubin.*—*Et, &c.*] Fore scilicet ut ope Dianæ, filia ejus liberetur, et pro ea cervæ immolanda substituantur: qualiter Iphigenia Agamemnonis filia liberata fuit. — *Et, &c.*] Etiam filiam virginem devovet ad sacrificium, quamvis sciat non eam posse eripi a Diana, ut Ifigeniam. *Vet. Sch.*

119 *Altaribus*] Sacrificio tanquam victimam adhibebit. *Lubin.*

120 *Tragicæ, &c.*] De qua multæ Tragœdiæ scriptæ sunt. — *Furtiva, &c.*] Id est, Piationem vel placationem per furtivam filia ablacionem, et suppositionem cervæ. Iphigenia enim furtim per Dianam morti subducebatur, proque ea cervæ substituebatur. *Idem.*

121 *Laudo, &c.*] Ironice. Romanum scilicet Pacuvium, magis quam Agamemnonem, qui quidem sua filia, quam immolare voluit, testamentum divitis orbi sortitus est, eum quo testamento mille rates Græcorum, quas Agamemnon immolata filia servavit, comparandæ non sunt. Sceptice ridens dicit: Majus esse habere testamentum alicujus orbi divitis mactata filia, quam mille rates servare, immolata Iphigenia. *Idem.*

122 *Nam, &c.*] Id est, Si ager ex morbo convalescerit, existimabit se propter sacrificium Pacuvii fuisse liberatum. *Idem.* — *Libitinam*] Mortem. Libitina enim Dea funerum est, in cujus aede quæ ad funera pertinent, veniunt. *Farnab.*

123 *Delebit, &c.*] Testamenti prioris, quibus alijs etiam bonorum suorum partem legavit, ut Pacuvius solus hæres constituatur. — *Inclusus, &c.*] Id est, Ipse dives orbus, hoc tam admirando amici merito, devinctus, irretitus, et captus tanquam piscis

nassa capitur, unde egredi non datur: vel, tanquam piscis a Pacuvio inescatus, et veluti nassæ inclusus, id est, obligatus Pacuvio ob maximum votum. *Nassa*, ut Festus ait, est piscatorii vasis genus, quo cum intraverit piscis, exire non potest. Solent autem Poëtæ, *pisces* pro orbis ponere, et *piscatores* pro captatoribus. *Idem.*

124 *Meritum, &c.*] Ita ut mirum non sit, si omnia bona relinquat Pacuvio, qui ne quidem propria filia, pro salute alterius pepercit. Qui propriam filiam pro alterius vita morti dare paratus fuerit. — *Atque, &c.*] Reliquis omnibus præterhabitis et exclusis. *Idem.* — *Post, &c.*] Post Ifigeniam immolatam non verho facit hæredem, sed vero. *Vet. Sch.*

125 *Breviter*] Post paulo, propediem, parvo negotio, et sine multis ambagibus vel ex asse, i. e. ex toto (ut putat Britannicus); nam qui omnia uni relinquit, brevibus et paucis verbis condit testamentum. — *Ille, &c.*] Id est, Ille Pacuvius hoc admirandum suum meritum frustra non impedit, sed tanquam victor de reliquis hæreditatum annulis et competitoribus suis triumphabit, eum solus ex asse hæres omnium bonorum constitutus sit. *Farnab.*

126 *Victis, &c.*] Qui frustra diviti orbo palpati sunt, et quos ille antevertit. — *Rivalibus*] Competitoribus heredipetis. — *Ergo, &c.*] Et hæc Ironice dicuntur. Vides ergo quantas facultates, quam amplissimum testamentum illis captatoribus conferat filia aliqua in sacrificio ut victima immolata, quemadmodum Mycenis Agamemnonis filia Iphigenia a patria sic dicta. *Lubin.* — *Victis, &c.*] Æmulis hereditatem captantibus. *Vet. Sch.*

127 *Grande operæ pretium*] Quam grandem et magnam utilitatem. Est autem translatio sumpta a mercenariis, quibus suave est post laborem, mercedem accipere. *Britann.* — *Jugulata*] Forte, non quod jugulata sit;

sed quod pater promptus fuerit ad ipsam jugulandam pro vita et salute orbi. *Lubin.* — *Jugulata, &c.*] Filia Agamemnonis, veluti filia imperatoris, Ifigenia. Ironia. *Vet. Sch.*

128 *Vivat, &c.*] Subjungit jam di-ram imprecationem, qua imprecatur Pacuvio longam vitam, tanquam homini malo, avaro, et misero. Vivat itaque precor in cruciatum sui, et omnium odium. Et sic sub specie precatationis infelicissima quæque imprecatur ipsis captatoribus. Quasi dicat: Longam vitam homini malo et misero non invidio. Cæterum avaris hujusmodi nihil pejus accidere et contingere potest longa et diuturna vita, id est, diuturno et continuo tormento: qui quidem velut Midæ, auro strangulantur et suffocantur: vel, ut Tantalus, inter maximas opes inopes et miserrime vivunt, et sæpe

inedia contabescunt. Quid autem pejus accidere cuiquam potest, quam hic *πλοῦτος ἐνδής, καὶ τυχή ἀτυχής?* — *Nestora, &c.*] Totos trecentos annos, vel totas tres ætates, quas Nestor vivendo implevit. Vide Sat. x. vs. 150. *Lubin.* — *Vel, &c.*] Tribus seculis. *Vet. Sch.*

129 *Quantum, &c.*] Habebat infinitas opes Nero. Nam publicas et privatas rapuit, etiam templa spoliavit. — *Montibus, &c.*] Accumulet montes immensa auri copia. *Lubin.* — *Quantum, &c.*] Proscribendo. *Vet. Sch.*

130 *Nec, &c.*] Quod est extreme mali et miseri. Recte autem dicit, *Nec amet*, quoniam eum divitias orbis tantum amet, neminem vere amat. *Lubin.* Ovid. ‘Sitque miser semper, nec sit miserabilis ulli.’ — *Montibus, &c.*] Id est, in patrimonio habendo. *Vet. Sch.*

S A T I R A XIII.

1 *Exemplo, &c.*] Hæc initio sententia est, quod unusquisque, qui male aliquid malo vitio et exemplo commiserit, statim perpetrato facinore animum suum judicem, damnatorem, sæpe etiam ultorem habeat. *Vel Exemplo*, facinore, cujus malum exemplum docet, atque alios peccare docet. *Farnab. Lubin.* — *Exemplo*] Ita male virtutem esse ait, ut displiceat crimen ipsi, qui male commisit. *Vet. Sch.*

2 *Displicet, &c.*] Et sic teste Seneca: ‘Semper sceleris in scelere supplicium.’ Et hæc est conscientia, quam improbi libenter sæpe ex animis suis exstirparent si possent. Sic dici consuevit: ‘Post factum pœni-

tet actum.’ — *Primæ, &c.*] Conscientiæ, quæ post factum litem peccanti intendit. Nam conscientia tanquam animorum lancina, qua illi qui impie scelerateque egerunt, cruciantur, et quasi Furiarum tædis ardentibus agitantur. — *Se, &c.*] Hinc Ausonius egregie dixit: ‘Turpe quid ausurus te sine teste time.’ *Lubin.*

3 *Judice*] Immo vindice. — *Improba, &c.*] Quamvis humana judicia subterfugiat. Ordo et sententia est: Quamquam improba et injusta gratia fallacis et corrupti prætoris vel judicis, qua nocentes sapissime absolvuntur, urnam, et judicium, jus et æquitatem sæpe vicerit, et superaverit. *Idem.*

4 *Fallacis*] Corrupti et iniqui ju-

dicis. Melior hæc lectio. Alii legunt *fallaci urna*: alii, *fallacem urnam*.—*Urna*] In hanc suffragia conjiciebantur. Ponitur hic pro judicio, id est, Judicium ipsorum judicium sorte electorum. Nam sortes in urnam conjectæ in reos educebantur.—*Prætoris*] Qui centumviralibus præsidet.—*Vicerit*] Tamen non absolutus est animi cruciatus et tormento. *Lubin.*—*Vicerit, &c.*] Nihil prodest corripisse judicem, vel subposuisse pro sorte. *Vet. Sch.*

5 *Quid, &c.*] Secundum argumentum, quo consolatur Calvinus. Quod omnes homines factum illud amici depositum inficiantis et amicitiam violentis, tanquam sceleratissimum damnent, et detestentur. Nonne censes omnes illum execrari et detestari?—*Recenti, &c.*] Quod recens contigit.—*Recenti*] Jan. Rutgersius Var. lect. III. 17. legendum autumat *Retenti*, id est, depositi, abnegati ac non redditi. *Lubin.*

6 *De scelere*] Ejus scilicet qui tibi non reddit depositum.—*Fidei, &c.*] Illius qui depositum denegavit. *Idem.* Sic appellatur peritiæ crimen in jure civili. Fidei non soluta, non servata, non præstita.—*Sed, &c.*] Tertium argumentum, quod Calvinus satis dives, et in re adeo tenui natus non sit, ut hujusmodi levem bonorum jacturam oblivisci, et perferre non possit.—*Sed, &c.*] Id est, Æquo animo hoc ferre debes; quia nec tantum pauper es ut te damni, quod contingit, adfligat pondus, nec tibi soli hoc contingit, sed jam apud homines vetus est hæc causa. *Vet. Sch.*

7 *Tenuis, &c.*] Exiguæ divitiæ, et vilis rerum possessio.—*Mediocris, &c.*] Decem nimirum H. S. valent 250. Coronatos Gallicos. *Lubin.*

8 *Mergat*] Obruat, ad desperationem adigat, ut ob id spem prorsus abjicias.—*Nec, &c.*] Quarta consolatio ab exemplis aliorum, quod hujusmodi damnum non ipse solus sit ex-

pertus, sed quod idem alii multi perpassi. *Lubin.* Communia illa sunt; sic vivitur; omnes fere depositum inticiantur, si quis quid reddit, magna habenda est gratia.

9 *Casus, &c.*] Hic casus multis hic cogitus est, qui eandem fortunam experti. *Lubin.*

10 *Tritus*] Metaphora a via. Tritus per assiduum usum frequentatus.—*Et c, &c.*] Non e summis fortunæ incommodis. Vel, Inter hominum fortunas frequentissimus, et ideo ferendus. Vel, E medio omnium incommodorum numero, quibus homines vexari solent.—*Acervo*] *Acervo* dicit, multos enim et varios casus habet fortuna. *Idem.*

11 *Ponamus, &c.*] Monet Calvinus, ne nimis impatienter hoc quidquid est damni ferat, cum adeo grave non sit. Deponamus itaque illos dolores, qui majores sunt, quam calamitas vel damnum.—*Flagrantior*] Vehementior, et major quam par est, et dolor non debet major et sævior esse, quam ipsum vulnus. *Idem.* In tuis quoque malis id agere te oportet, ut dolori tantum des, quantum poscitur.—*Ponamus, &c.*] Pone quod debeas tristari, sed ita ut oportet secundum damnum. *Vet. Sch.*

12 *Viri*] Prudentis, magnanimi. Cum illa imbecillitas in muliere quoddammodo possit excensari. *Lubin.*

13 *Tu, &c.*] Ordo et sensus est: Tu ira et fervore ardens, intimis visceribus spumantibus, et inflammatus, quod depositum tibi denegatum sit, vix potes ferre exiguum malorum quamvis levium particulam. Quasi hoc viro parum conveniat, tam levibus de causis succumbere. Est autem acris objurgatio.—*Levium, &c.*] Pecuniarum et rerum externarum jactura, et quam jacturam multi sapientes malum non appellarunt. *Lub.*

14 *Spumantibus*] Ira æstuantibus visceribus, quasi bilis, ira et fervore spumet. *Idem.*—*Spumantibus, &c.*]

Flagrantibus, Iratis. *Vet. Sch.*

15 *Sacrum, &c.*] Quod sollicite et sancte conservandum et reddendum; utpote quod sacri et non violandi sacramento jurisjurandi adhibito, se tibi redditurum est pollicitus. *Lubin.*

16 *Depositum*] Est autem depositum, id quod custodiendum alicui datum est.—*Stupet hæc*] Cum interrogatione, et quasi admiratione objurgat Calvinum, dicens quod viro seni hujusmodi nova esse non debent. Sensus est: An Calvinus, qui Fonteio consule natus est, et jam sexaginta annos vixit, hæc et consimilia quæ passim et ubique fiunt, cum stupore demiratur? *Lubin.*—*Stupet, &c.*] Interrogative ipse increpat: Hæc seni nova videri non debent. *Vet. Sch.*

17 *Fonteio, &c.*] Vixit L. Fonteius Capito sub Nerone, collega ipsi in consulatu C. Vipsanuis. Hinc promtum est, conjicere, quo tempore Juvenalis vixerit, et hæc scripserit, nempe secundo anno Hadriani, Anno Urbis 872. Vide Lipsium lib. iv. Epist. Quæst. Epistola 20. *Lubin.*

18 *An, &c.*] Anne nihil profecisti arte vitæ humanæ, tot rerum usu, et tanta ætate? *Idem.* Cum abierit etiam in proverb. 'Experientia rerum magistra.'—*An, &c.*] Tanti temporis usus non tibi proficit. *Vet. Sch.*

19 *Magua, &c.*] Demonstrat quod homines non solum Sapientiæ studio, verum etiam longæ vitæ experientia calamitates ferre debeant discere.—*Magna, &c.*] Id est, Philosophia moralis vel studium humanitatis, fortunæ domina et victrix, quæ dat vitæ et morum præcepta venerandis et sacris libellis Ethicis, magna quidem, potens ac valida est, adversus omnia hæc adversæ fortunæ tela.—*Præcepta*] Vitæ rite et recte gerendæ et administrandæ. *Lubin.*

20 *Victrix, &c.*] Vitæ dux, virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum; imo profligatrix. Ubi enim sapientia

ibi exsultat fortuna.—*Sapientia*] Philosophiam moralem intelligit, quæ libris Sapientum continetur.—*Dicimus, &c.*] Id est, Illos etiam merito felices et sapientes dicimus et putamus, qui sine libris Philosophorum per se, per vitæ humanæ usum et experientiam, omnia vitæ incommoda prospicere et ferre didicerunt. *Idem.*

21 *Qu i, c.*] Seneca Epistola 99. 'Et hoc ipsum, si intelligimus, solatium est, æquo animo perdere, quod perituum erat.'—*Incommoda vitæ*] Res adversas.—*Hos, &c.*] Pro sapientes, posuit. *Vet. Sch.*

22 *Nec, &c.*] Necessitatis jugo non reluctari, adversitatis onus abjicere, ferre æquo animo, quæ humanitas eveniunt.—*Vita, &c.*] E longa vita tanquam ex præceptore didicerunt, ferenda non culpanda esse, quæ mutari nequeant. *Lubin.*—*Nec, &c.*] Translative: Qui non reluctantur contra necessitatem. *Vet. Sch.*

23 *Quæ, &c.*] Id est, Quæ dies adeo sacra et festa est, qua non aliquis in furto, scelere, aut fraude deprehendatur. Id est, Quæ non prodatur aut manifestet aliquod sceleratum facinus eujusdam furis, vel perfidi. *Lubin.*—*Quæ, &c.*] Quid tam sacrum celebratur, ut non quotidie delinquant inficantes homines? *Vet. Sch.*

24 *Atque, &c.*] Ex omni scelere quæsitum emolumentum. *Lubin.*

25 *Et, &c.*] Id est, Qua die non aliquis ob nummos, gladio vel veneno in pyxide parata interemptus sit? Hoc loco notandum, quod pejora flagitia censuerunt, die festo commissa.—*Gladio*] Latrones et sicarios notat.—*Pyxide*] Intelligit veneficas, et venenum in pyxide clausum. *Idem.* Sunt qui per pyxidem intelligant pyrgum aleatorium, fritillum sive phinum.—*Gladio, &c.*] Veneno, vel gladio. *Vet. Sch.*

26 *Rari, &c.*] Probat illud viri sapientis dictum, Πλείους κακοί. Dicit autem vix in tota urbe Roma septem

bonos inveniri. Alludit ad Græciæ sapientes, qui numero septem fuere: ut et fuere septem portæ Thebarum, et totidem Nili ostia. Intellego autem de Thebis in Bæotia. Nam Thebæ in Ægypto centum portas habebant. *Lubin.*—*Numerus, &c.*] Septem portas habent Thebæ, et septem ostia Nilus, et septem sunt sapientes. *Vet. Sch.*

27 *Diritis*] Nam suo limo agros feraces et fertiles reddit, illos inundans. *Lubin.* Grangæus *diritem* dicit, quia fluit aurea arena: unde a Cedreno dictus sit Chryssoroas, q. aurifluus.—*Ostia Nili*] Illa septem sunt: Pelnsiacum, Canopicum, Bolbiriæ, Sebeniticum, Phanniticum, Mendesium, Taniticum.

28 *Nona, &c.*] Noster hoc loco mundum tanquam hominem facit, ei attribuens totidem ætates, sive ætatis gradus; quæ septem singulis annis circumscribebantur. Uti ergo nona ætas hominis flaccescit, deficit et decrescit, ita etiam mundo solertissime ascribit nonam ætatem deteriolem multo præcedentibus. *Lubin* putat Juvenalem hic imitari Græcos, qui septem vel octo, pro metallorum numero, ætates posuerint. Alii pro *Nona*, legunt, *Nunc.*—*Pejoraque, &c.*] Id est, Aguntur jam a nobis pejora secula et deteriora, quam ferrum est; quorum seculorum secleri et vitio ipsa natura nullum nomen invenit, et nomen a nullo metallo imposuit. Ut necesse sit hanc terræam vel luteam appellare. *Lubin.*

30 *A nullo metallo*] Cæteris enim ætatibus Græci a septem metallis, et electro ex auro et argento mistis fictitia indidere nomina. *Farnab.*—*Et, &c.*] Quemadmodum priora tempora habuerunt nomina, id est, aurea, argentea, et cætera. *Vet. Sch.*

31 *Nos, &c.*] Quasi dicat: Huic seculo omnium secleratissimo nos Dii reservarunt, et tamen adeo bardi et stupidi sumus, ut si quid nobis accidat

mali, aut si quid secleratum facinus videamus, tanquam aliquod novum, et inusitatum videamus, incipimus exclamare, et imploramus Deorum et hominum fidem. Ex quiritationis formula, de qua magnus *Brisson*. Quasi vero hæc non semper passim et ubique obvia habeamus. *Farnab.*—*Nos, &c.*] Cum seclerata secula nos hunc errorem patimur, ut hominum ac Deorum fidem imploremus. *Vet. Sch.*

32 *Quanto, &c.*] Tam indignationis vehementi clamore, quanto clientes propter sportulam laudant patronum suum Fessidium orantem et caussas agentem. Fuit hoc non caussidicis solum, verum et Poëtis usitatum, qui multis dabant sportulam, ut ab illis laudarentur.—*Vocalis, &c.*] Cæna, sive centum quadrantes, dans vocem comitibus, qui alias sine spe cænae vel sportulae obmutescerent. Sic facete Martiali 'cæna diserta' appellatur. *Grang.*—*Laudat, &c.*] Cum ipsis acclamationibus, solemnibus *σπεφῶς*, euge, belle.—*Quanto, &c.*] Ut ostendat Fessidium conductos tunc habuisse, qui cum agentem causas magna voce laudarent. *Vet. Sch.*

33 *Dic, &c.*] Acriter objurgat simul jam et vexat Calvinum, suo more irrisorie contraria conjungens, qui tot annos vixerit, et sui seculi mores non didicerit, et nesciat, quanta voluptate seclerati adficiantur, si per falsimonias et fraudes aliorum bona et pecuniam occupent.—*Bulla, &c.*] Erat *bullæ* insigne ingenuorum puerorum, quod e collo ad pectus porrigebatur, habens figuram cordis, ut quidam arbitrantur. *Lubin.*—*Dic, &c.*] Inrisive, quasi iterum puer: hoc ex proverbio Græco, *παῖδες δὲς γέροντες*. Cæterum *bullæ* qui usus, et a quo inventus fuerit, supra dictum est. *Vet. Sch.*

34 *Quas, &c.*] Id est, In quantis deliciis sit aliena pecunia, per fraudes occupata. Eo dicit, quia secleratis alienam rem per fraudem occupare est longe jucundissimum.—*Veneres,*

Quæ illicia; Quam jucunditatem!—*Nescis, &c.*] Id est, Ignoras quas voluptates populo præstas; cum perfidiam miraris? *Vet. Sch.*

35 *Quem, &c.*] Id est, Tu exigis et desideras fidem ab illo, qui Deum esse non credit, et ob id merito tanquam puer irrideris. *Lubin.*—*Quem, &c.*] Dicit homines quondam vixisse, pietatis fideique cultores: nunc vero tantam esse morum perversitatem, ut si quis forte jurisjurandi religione teneatur, Deumque ultorem fore perjuri credat, ejus simplicitas, ut stolidam, risu excipiat. *Rigaltius.*

36 *Et, &c.*] Id est, Ut saltem in uno atque altero templo cæleste aliquod numen credat, aliquem deum, qui res hominum intueatur. *Lubin.*

37 *Rubenti*] Vel ob ignem ruffum, vel victimarum sanguine. *Lubin.*—*Aræque rubenti, &c.*] Sanguinolentæ, vel, ex igni. *Vet. Sch.*

38 *Quondam hoc*] Ostendit præcis seculis ante ætatem Jovis, Fidem et Justitiam in hominibus vignisse, quas virtutes nemo sapiens sua ætate ab hominibus consceleratis jure possit exigere.—*Hoc*] Hoc more, quem tu jam ab hominibus exigis, vivebant olim antiquissimi Italiæ populi, cum adhuc Saturnus regnaret.—*Indigenæ*] Latini, Aborigines, antiquissimi populi Italiæ, ἀὐτόχθονες, quasi inde geniti, nec aliunde venientes.—*Priusquam, &c.*] Imperante adhuc Saturno, quo aureum seculum fuit, cum Saturnus nondum a filio Jove regno esset pulsus, qui profugus e Creta in Italiam pervenit, ibique a Jano hospitio exceptus est, eum nondum in Latium pervenisset, ibique latitaret. *Lubin.*—*Priusquam, &c.*] Id est, Temporibus, quibus Saturnus regnum tenuit, fidem homines exhibebant. *Vet. Sch.*

39 *Diademate*] Corona, regali insigni. Sat. v. vs. 159. *Lubin.*—*Falces*] Hanc Saturno, vel Chrono, i. e. temporis, attribuerunt. Ille enim omnia domat et amputat; omnia etiam de-

vorat et absumit, unde pingi solet παιδοτρόπος.

40 *Tunc, &c.*] Supp. *erat*: Cum nondum matrona fratri suo Jovi nupsisset, nondum adulta Junone et Jove. Dicitur enim Jupiter argenteo seculo paulatim omnia scelera proprio exemplo invenisse. Testatur hoc auctor etiam Sat. vi. cum dixit, ‘Viderunt primos argentea secula mæchos.’ *Lubin.*

41 *Et, &c.*] Aurea ætate, qua Saturnus, et nondum Jupiter regnabat, homines fidem et pietatem colebant. Cum Jupiter nondum rex esset, sed privatus in Idæis antris a Rhea matre abscondebatur, ne a patre Saturno ex pacto cum Titane fratre, masculus partus devoraretur. Fabula est notissima. *Idem.*—*Idæis antris*] An montis Idæ, qui est in Creta? an qui est in Phrygia? nam utrumque fuisse Jovis cumabula diversi Auctores diverse asserunt.

42 *Nulla, &c.*] Supp. *Tunc erant.* Obiter suos Deos more suo irridet. Cum Dii nondum incontinentes et luxuriosi essent, nullaque adhuc delicata et lasciva convivia in cælo agitant. *Lubin.*—*Nulla, &c.*] Inrisiones per immutationes formarum. *Vet. Sch.*

43 *Nec, &c.*] Cum Ganymedes nondum in cælum raptus, cinædus et pincerna Jovis. Sat. v. vs. 56.—*Iliacus*] Fuit enim Ganymedes Trois filius, Assaraci frater, qui Tros rex. Ilii vel Trojæ fuit.—*Formosa, &c.*] Heben juventutis Deam intelligit, quæ ante Ganymedem Jovi cyathos ministrabat. Hiuc autem odium Junonis in Trojanos, non solum ob Paradisi judicium, verum etiam ob Heben ab illo ministerio remotam propter Ganymedem. Erat autem Hebe filia Junonis, quæ postea in cælum recepto Herculi nupsit. *Lubin.*—*Herculis, &c.*] Heben dicit.—*Nec, &c.*] Ganymedes. *Vet. Sch.*

44 *Et jam, &c.*] A nectare et conviviis Deorum ad officinam reversus. Vel: Cum nondum esset Vulcanus

Deorum faber, qui jam post remotas epulas et mensam, ubi nectar, Deorum vinum siccavit, et exhaust in mensa, surgit manus aqua tergens et lavans, manus, inquam, et brachia nigra ex fuligine officinæ suæ fabrilis in Lypara Vulcania Insula. Verum illud *Tergens* commodius et rectius explico, madefaciens, et irrigans nectare epoto et exsiccato. Non enim verisimile est sese a nectare purgasse, et manus abluisse, cum ad tam sordidum et immundum fabrile opus reverteretur. *Lubin.*—*Et jam, &c.*] Ut bene placeat etiam exsiccato, feculento, aut liquefacto. *Vet. Sch.*

45 *Liparæa*] A Lipara insula in freto Siculo, cui rex Liparus nomen dedit. Omnes vero illæ Siculæ insulæ Vulcano sacræ: quæ a Græcis Ephestias, a Latinis Vulcaniæ appellantur. In his vero officinam suam habere, et Jovi fulmina fabricare a Potëtis fingitur. *Lubin.*

46 *Prandebat, &c.*] Unusquisque Deus sibi privatim vivebat, nulla communia convivia instituebantur.—*Sibi*] Emphasis habet. Nondum enim Dii luxuriosi erant.—*Nec, &c.*] Contemptim dicitur *turba*, id est, Tum temporis nondum tam multiplex Deorum vulgus erat: cum hoc tempore totum fere cælum genere humano repletum sit. *Lubin.*—*Prandebat, &c.*] Non in convivio communi, sed privatim. *Vet. Sch.*

47 *Talis*] Tam luxuriosa et libidinosa.—*Contentaque, &c.*] Vehementer Deos suos irridet. Cum nondum tot homines inter nmina et sidera collocassent. *Lubin.*

48 *Miserum, &c.*] Scoptice. Qui jam pondus et onus tot Deorum solus cogitur sustinere, sine ullo Hercule adjuvante. Hoc dicit, quia fingunt Atlanta, Regem Mauritanias, qui in montem versus sit, cælum sustinere, quem hic tanta Deorum in cælum translatorum multitudine, copia et pondere defatigatum pene oneri succumbere dicit. — *Urgebant*] Preme-

bant. *Idem.*—*Miserum, &c.*] Quia dicunt eum cælum sustinere: ut Virgilius, 'Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.' *Vet. Sch.*

49 *Nondum, &c.*] Id est, Cum nondum Deorum aliquis triste profundi maris imperium sortitus esset. Tres Saturni filii, Jupiter, Neptunus, Pluto, fratres de imperio universi sortiti sunt: Quo Jovi cælum, Neptuno maris imperium, et Plutoni inferorum regnum obtigit.—*Triste*] Alii de Plutone intelligunt, et regno inferorum squalido horrenti. Sed melius est hæc intelligi de Neptuno, cum Plutonis statim nominatim mentionem faciat, quia etiam profundum absolute pro mari ponitur: Seneca, 'Non necesse est omne perscrutari profundum.'— *Nondum, &c.*] Id est, Cum adhuc nec Juppiter regnum cæleste teneret, nec Neptunus mare, nec Pluto Inferna cum Proserpina. *Vet. Sch.*

50 *Sicula, &c.*] Cum nondum esset Pluto Deus ille inferni immitis horrendusque cum Cereris filia, uxore Proserpina, in Ætna Siciliæ monte rapta. *Lubin.*

51 *Nec, &c.*] Cum nondum infernus et pœnæ infernales essent, ut roia, qua Ixion, qui Junoni stuprum inferre voluit, volvit, quia hospitii jura violare voluit. *Hygin. Fab. 62.*—*Furiæ*] Tres ultrices scelerum, Aleeto, Tisiphona, Megera, quæ face, ferro, et flagris nocentes persequuntur.—*Saxum*] Sisyphi, ob furta, et fraudes.—*Vulturis, &c.*] Qui jecur Tityi apud inferos lancinat, eo quod Latonam de stupro sollicitasset. Virgilius: 'Viscera præbebat Tityus lanianda, novemque Jugeribus distractus erat.' Hunc Diana sagittis confecit. *Lubin.*—*Nec, &c.*] Rota, in qua Ixion dicitur volvi. Saxum, quod Sisyphus volvit. Vultur, qui jecur Tityi comedit. *Vet. Sch.*

52 *Hilares, &c.*] Sui juris, lætæ, innocentes, sine sceleribus, ut regibus

et iudicibus infernalibus nihil opus sit.—*Sine, &c.*] Sine Plutone, sine iudicibus, Æaco, Rhadamantho, Triptolemo. *Lubin.*—*Mitares, &c.*] Nam non erat opus iudicibus, dum scelera procederent. *Vet. Sch.*

53 *Improbilas, &c.*] Describit ulterius tempora aurei seculi, et contra suæ ætatis scelera incessit. Improbilas enim illo ævo fuit rara et nova, et inusitata.—*Illo, &c.*] Emphatice, non nostro. *Lubin.*—*Improbilas, &c.*] Mirabile fuit si quis illo tempore improbus inveniretur. *Vet. Sch.*

54 *Credcbant hoc*] Commendat prisci aurei seculi erga seniores reverentiam.—*Morte, &c.*] Supplicio capitali puniendum. *Lubin.*

55 *Vetulo*] Cuicumque seni.—*Non assurrexerat*] Surgendo honorem non exhibuerat.

56 *Barbatō*] Si juvenis seniori non assurrexerat, et puer juveni cui prima genas lanugo inumbrabat. Barbulam enim juvenes usque ad virilitatem nutriebant. *Ferrar.*—*Licet, &c.*] Licet puer semet ipsum, suosque parentes ditiores sciret illo, tamen honorem ipsi deferebat. Illo enim tempore divitiæ non spectabantur, sed virtus et prudentia. *Idem.*

57 *Fraga*] Alii habent *farra*, et exponunt, licet ipse ditioribus ac magis conspicuis parentibus natus esset. *Torrent.* Vel, quasi farre et pulte, Saturno imperante, vixerint. Et *Farnabius* Poëtam respexisse credit ad versum illum *Ovid. v. Metamorph.* ‘quo non possederat alter Latius, aut totidem tollebat farris acervos.’ Falsum hoc; et legendum *Fraga*. Illi enim tum temporis frumenta nesciebant, sed frugibus, silvestribus pomis, fragis, glandibus victitabant, et hisce illorum divitiæ censebantur. *Lubin.*—*Glandis acervos*] Priscorum censum.—*Plura, &c.*] Quamvis ditior esset. *Virgil.* ‘Et humi nascentia fraga.’ Divitiæ autem in fragis et in glande taxabantur. *Vet. Sch.*

58 *Tam, &c.*] Aliquem præterire ætate alium, et quamvis tantum quatuor annis. *Lubin.*—*Tam, &c.*] Ita, inquit, videbatur venerabilis ætas, ut pueri majoribus se annis quatuor deferrent * ut sicut prima lanugo, id est, juvenes deferre senibus adfectarent. *Vet. Sch.*

59 *Primaque*] Eadem ratione pueri pubescentium lanuginem prosequabantur, qua juvenes senectæ canos referebant. *Ferrar.*

60 *Nunc, &c.*] Id est, Si quis jam quid reddit magna habenda est gratia, et si quis depositum apud se custodiendum traditum non inficietur, aut se accepisse neget, sed bona fide restituat, et veterem pecuniarum follem et pecuniarum ex corio sacculum cum tota pecunia æruginosa reddat, hujus fidem et probitatem demiramur tanquam prodigium. *Lubin.*

61 *Veterem, &c.*] Crumenam, et sacculum, e corio tanquam follem.—*Cum, &c.*] Integrum et nulla parte diminutum. Id est, cum crumenam tam sancte conservavit, ut æruginem pecunia contraxerit, vel quem tanto tempore apud se retinuerit. *Æris vitium ærugo, ferri rubigo* dicitur. *Posuit autem follem pro loculis, æruginem pro pecunia. Idem.*—*Cum, &c.*] *Æris vitium ærugo* dicitur, ferri rubigo. *Vet. Sch.*

62 *Prodigiosa, &c.*] Monstro et prodigio similis.—*Thuscis, &c.*] Dignæ quæ ob inusitatum novitatem scriptis haruspicum Thuscorum inseratur, cum reliquis portentis et prodigiis. Vel expianda tanquam monstrum ex disciplina Etrusca.—*Thuscis*] Ab Etruscis enim rationem expiandi et aruspicianam didicerunt. *Lubin.*—*Prodigiosa, &c.*] Quasi monstrum similis. *Vet. Sch.*

63 *Quæque, &c.*] Quæ fides merito aliquo sacrificio expietur per agnam quandam.—*Coronata*] Ad sacrificium destinata; ut moris erat.—*Lustrari*] Circumiri, per circumitum purgari et expiari. *Lubin.*—*Debeat*] Putabam,

Quæ res Fidei in æde, sacrificiis lustrari debet. Sed Jos. Scaliger legebat, *Quæ res*, id est, *fides*, vel etiam *fedus*.—*Quæque, &c.*] Quasi tam mira fides sacrificiis lustrari debeat. *Vet. Sch.*

64 *Egregium*] Iniquitatem temporum suorum notat, immens prodigiosam rem esse, si vir bonus reperiat.

65 *Hoc, &c.*] Monstra et prodigia rara sunt et insolita, eo respicit.—*Puero, &c.*] Veluti si puer natus esset semibus ut Minotaurus, vel semiequus, ut Centauri. Id est, prodigioso et portentoso partui.—*Vel mirandis, &c.*] Sane prodigium admirandum esset, si sub aratro pisces invenirentur, ut in vicinia Erfurdia carnes sub terra ante aliquot annos inventæ dicebantur. Est autem legendum *mirandis*, non *miranti*. Gatakerus legend. censet: *liranti*.—*Sub, &c.*] Theophrast. de piscib. in Paphlagonia inquit: ‘effodi pisces gratissimos cibis, terrenos, altis scrobibus, in his locis, ubi nullæ restagnant aquæ.’ Plin. IX. 57. Strabo l. XII. Ælian. VIII. Variar. histor.—*Hoc, &c.*] Id est, hoc tempore vir bonus monstris conferendus est. *Vet. Sch.*

66 *Fata, &c.*] Gravidæ et prægnantis. Quod autem mulæ neque pariant, neque concipiant; ratio est, quia constant ex differentibus specie animalibus. Plin. VIII. 44. Mulam parere portentum non existimat Varro, imo multoties mulas peperisse apud auctores invenimus. Quare hoc condonandum antiquis. *Grang.*—*Et, &c.*] Monstris. Prodigia quæ bellum civile Caesaris et Pompeii præcesserunt. *Vet. Sch.*

67 *Solicitus*] Scoptice. Ego Juvenalis ero propter prodigium stupidus et attonitus, non aliter quam si lapides per imbrem deciderint: quod in prodigiis sæpe refert Livius. Illud autem novendiali sacro expiatur. *Lubin.*

68 *Examenque, &c.*] Id est, si in

culmine vel summitate templi examen apium in modum longæ uvæ botri vel racemi dependens desederit. *Ura* dicit; apes enim in examine pedibus inter se connexæ, in racemi speciem dependent. *Lubin.*

69 *Tanquam, &c.*] Nimia enim vis aquarum religionem facit, et inter portenta reponitur. Cave autem ad sanguineos amnes aut similia referas. *Grang.*

70 *Gurgitibus miris*] Inusitata aquarum congerie et rotatione.—*Et lactis, &c.*] Cum scilicet lacte pluit, et in torrentis morem vortice fluit: vel, in modum turbinis cum impetu sese volvit et revolvit, ut solent impetuosii fluvii.—*Gurgitibus, &c.*] Aut lacteis, aut sanguineis. *Vet. Sch.*

71 *Intercepta, &c.*] Hoc infert tanquam absurdum. Quasi dicat, Tam perditio seculo vivimus; ut vir bonus et fidelis prodigii loco sit: et tamen tibi mirum videtur quod deceptus sis, ægreque fers et conquereris, quod quisquam depositum decem Sestertium tibi interceperit, et abstulerit, cum alii longe graviora damna sint passi.—*Intercepta*] Per fraudem ablata. *Lubin.*—*Intercepta, &c.*] Apostropham facit ad illum, cujus ob redditum sacrificavit. *Vet. Sch.*

72 *Fraude sacrilega*] Amici tui, apud quem illa deposuisti. Forte quod perjurio sese purgarit in judicio.—*Quid, &c.*] Consolatur enim aliorum exemplo, graviora perpeccorum. Id est, Tu tantum decem perdidisti. Contra inveniuntur alii, qui pari modo vel ducenta sestertia amiserunt: id est, qui vicies plus damni sunt perpeccati. *Lubin.*

73 *Hoc modo*] Inficiatione depositi, fraude, sacrilegio, perjurio.—*Arcana*] Vel secreto data, et fidei alterius tacite commissa sine ullis testibus; vel *arcana*, quod non multum conquestus sit de hac jactura, quod illa aliis non innotuerit.—*Majorem, &c.*] Plus quam viginti Sestertia, et prope censum

equestrem. *Idem.*—*Hoc, &c.*] Perdidit commodatam: παρακαθήκη. *Vet. Sch.*

74 *Quam, &c.*] Quam summam angulus vel capacitas amplæ arcæ vel cistæ vix continere poterat, ob magnitudinem. Hoc eo dicit, nam ditiores suas opes arcis includebant. *Lubin.*

75 *Tam, &c.*] Egregia sententia, qua notat impios facile contemnentes ipsos Deos, si quid turpe faciant, modo homines ignorent. Id autem ex nulla alia causa fit, quam quod plerique Deum esse non credunt.—*Pronum*] Proclives enim homines sunt ad fallendum.—*Superos, &c.*] Qui omnia vident tanquam testes, et quos homo juxta sapientem non solum male agens fallit, sed ne cogitans quidem. *Idem.*—*Tam, &c.*] Id est, facilius contemuntur Dii, quam si hominis testimonium intersit, qui in judicio dicat, ‘vidi.’ *Vet. Sch.*

76 *Aspice, &c.*] Accurate et graphice depingit talium hominum constantem malitiam, et inauditam audaciam et impudentiam: qui neque Dei neque hominum presentia impediti falsissima et mendacissima jurare non erubescant.—*Quanta voce*] Magna et pertinaci voce, tanquam talia nunquam cogitaverint. Id est, quam audacter et pertinaciter perjuri pejerent. *Lubin.*

77 *Quæ sit, &c.*] Quam impudentes sint, et quantopere norint frontem suam effingere, gravem et severam componere, tanquam si essent viri integerrimi et sanctissimi.—*Ficti*] i. e. simulati vultus.—*Constantia*] Non mutat vultum, est in sua malitia confirmatus. *Idem.*—*Quæ, &c.*] Pro, quanta sit: ut Terentius: ‘Num ejus vultus pudoris signum usquam indicat?’—*Vultus*] Negantis vultus. *Vet. Sch.*

78 *Per, &c.*] Jurat per Supera, Infera, Cœlestia, Inferna numina.—*Tarpeia, &c.*] Per Capitolini Jovis fulmina. *Brisson. viii. de formul. Plin. ii. 7.* Nam et alii Dii, Mars, Pallas,

Vulcanus, Summanus, fulmina jaculantur. *Græng.*—*Tarpeiaque, &c.*] Capitolini Jovis. *Vet. Sch.*

79 *Frumentum*] Tacitus Germanicam hastam esse dicit angusto brevique ferro. *Lubin.* Hic autem pro gladio poni videtur, nam Martis est insigne: ut hasta insigne est Palladis, *Agell. 10. 15. Britannicus.*—*Cirrhæi, &c.*] Per Apollinis vatis sagittas, qui in urbe Cyrrha ad radices montis Parnassi colitur. *Lubin.*

80 *Per, &c.*] Per sagittas, quæ ex calamis fiebant, et spicula leviora ipsius Dianæ. *Idem.*—*Per, &c.*] Κατὰ κοινόν: Per omnes Deos jurat. *Vet. Sch.*

81 *Perque, &c.*] Neptunus enim pater Ægæi, qui pater Thesei. *Hygin. Fab. xvi.*—*Tridentem*] Fusciam. *Lubin.*

82 *Herculos*] Sagittas, sine quibus Troja expugnari non potuit, quarum hæres fuit Philoctetes. Male quidam legunt *artus*: nam de telis loquitur, ut patet ex seqq. *Quicquid habent, &c.*—*Hastam, &c.*] Quam cum clypeo gerit. Antiqui enim per hastas jurare soliti. *Turnebus viii. 16.*

83 *Armamentaria*] Jocose. Id est, jurat per omnia Deorum arma, quotquot reponuntur in armorum repositoriis in cælo. *Lubin.*—*Armamentaria, &c.*] In quibus arma posita sunt. *Vet. Sch.*

84 *Si, &c.*] Id est, si ille qui jurat liberos habet, tum jurans ita dicit: Si mentior, aut jurans fallo, contingant mihi omnium horribilissima, qualia Thyestæ contigerunt, ut filii mei carnes et caput elixum comedam.—*Flebile*] Fletu et lachrymis deplorandum. *Lubin.*—*Comedam, &c.*] Id est, per filios suos jurat, sic non eos comedat. *Vet. Sch.*

85 *Sinciput*] Partem aliquam filii mei cocti et bulliti. *Lixum* veteres aquam nominarunt a liquore.—*Pharioque, &c.*] Id est, quod sinciput, vel quæ pars madeat, ut caput vervecis vel porci in laudatissimo illo et

acri aceto Ægyptio. Athen. II. 26. Est autem *Pharos* insula juxta Canopicum Nili ostium. *Lubin.*—*Pharioque, &c.*] Ægyptio, forti. *Vet. Sch.*

86 *Sunt, &c.*] Reddit jam rationem tantorum scelerum et perjuriarum, quam demonstrat esse impietatem qua homines omnia casu, nihil autem providentia Dei fieri censeant.—*In, &c.*] Juxta Epicurum, qui Deum et providentiam sustulit. Qui miseri et infelices ignorant Senecæ illud dicentis: 'Natura, fatum, fortuna, casus, sunt omnia unius et ejusdem Dei nomina.' *Lubin.*—*Sunt, &c.*] Dicit quam ob causam homines perjurent, cum dicant quod non Diis agimur, sed fortunæ casibus. Quid ergo Dii nocerent læsi, si fortuna disponente vita hominum regitur. *Vet. Sch.*

87 *Et, &c.*] Incredibilis hæc est cæcitas, infra etiam bruta. Certe nulla herba tam exilis, quæ creatorem suum non demonstret. Egregie autem Avicennas: 'Qui Deum in natura non vident, non solum ratione carent, sed etiam sensu.' *Lubin.*

88 *Natura, &c.*] Quasi natura bruta et irrationalis sit causa rerum naturalium, et omnium rerum vicissitudinem, ortum, et interitum producat. Cum tamen vere loquendo, *Natura* nihil sit aliud quam Deus. *Lubin.*—*Et lucis*] Diei, anni temporum, motuum.—*Natura, &c.*] Ut natura disposuit. *Vet. Sch.*

89 *Atque, &c.*] Ob eam rem, quia non putant esse Deos, quos offendant, sine ullo metu et timore pejerant.—*Altaria*] Eo enim dicit, nam in templis ad aras solebant conceptis verbis jurare, easque tangere. Macrob. Sat. III. 3. Virg. Æneid. IV. VI. XII.—*Atque, &c.*] Sine ullo timore pejerant. *Vet. Sch.*

90 *Est, &c.*] Secundum genus hominum, qui Deum quidem credunt, ejusque iram expavescunt, sed tamen pejerant. Pecuniam scilicet iræ et offensæ Deorum antepoentes;

vel quod credant esse placabiles. Culpam enim pena premit comes. *Lubin.*—*Est, &c.*] Qui credit delictum posse puniri voluntate Deorum, sed veniam sperat. *Vet. Sch.*

91 *Hic, &c.*] Id est, Non prorsus est impius; confitetur quidem deum esse; sed tamen fiducia longanimitatis vel misericordiæ Dei peccat.—*Atque, &c.*] Secreto in animo suo cogitat et ratiocinatur. *Lubin.*

92 *Decernat*] Id est, Isis vel Harpocrates, vel quicumque alius Deus de meo corpore constituat, tanquam iudex decernat, et quodcumque volet supplicium sumat; dummodo perjurio, aliorum nummos obtineam, nihil curo. *Lubin.*

93 *Isis*] Hæc Dea cum Harpocrate corporibus morbos immittere credebatur. Ad hos Persius respexit, cum inquit Sat. V. vs. 186. 'Incussere Deos inflantes corpora.'—*Irato, &c.*] Infenso et infesto. Hypallage, pro ipsa irata. Est autem *sistrum* instrumentum æreum, vel etiam aureum et argenteum, quo in sacris Isidis arguto strepitu resonabant. Isis enim *sistrum* gerebat dextra manu, et *παρὰ τὸ σείλω*, id est, ab agitando derivatur. Turneb. XXVI. 33.—*Feriat, &c.*] Oculis me privet, et cæcum reddat.—*Feriat, &c.*] Id est, cæcum etiam faciat. *Vet. Sch.*

94 *Dummodo vel, &c.*] Si saltem pecuniam illam quam accepisse nego, et propter quam perjurium facio, etiam oculis captus retineam.—*Dummodo, &c.*] Id est, si pro ingenti pretio ferenda est cæcitas, dummodo magnum sit quod negetur. *Vet. Sch.*

95 *Et, &c.*] Id est, Tantine reputanda est Phthisis et alii morbi, quos Isis immittere creditur, ut ob id nummos congerere desinam? Est autem *Phthisis* lenta illa tabes, qua, virtute epatis debilitata, corpus paulatim atteritur: vel quæ fit ex exulceratione pulmonum.—*Vomica, &c.*] Ulcera, apostemata, abscessus maligni et la-

tentes, putridi, et puris pleni.—*Dimidium crus*] Reliquo crure dissecto. *Lubin.*

96 *Sunt, &c.*] Judicanda scilicet et æstimanda; innuit enim longe satius esse ægrotare cum divitibus, quam sanum esse et pauperem.—*Pauper, &c.*] Id est, nobilissimus ille et velocissimus cursor Ladas, qui in Olympico certamine victor fuit, ille non dubitet sibi exoptare podagram, cum multis divitiis conjunctam. *Solin. c. 6.—Locupletem, &c.*] Non Satyrice, ut *Lubinus*, *Grangæus* et plures, quod illa nempe divitibus plerumque familiaris et infesta sit, sed afflictionem hanc in summa opulencia: nam sic cum superioribus hæc loquutio optime conjungitur.—*Sunt, &c.*] Melius est ægrotare cum divitiis, quam esse sanum pauperem. *Vet. Sch.*

97 *Si, &c.*] Dummodo tolerabilis sit morbus, ne quisquam ex morbi magnitudine insanus reddatur, ut heliboro ipsi opus sit, vel nobilissimo aliquo medico, qualis *Arcligenes*. Est autem *Anticyra* insula in Phocide, in qua maxima optimi veratri copia provenit, *Pers. iv. 16. Lubin.—Nec, &c.*] Ladas fuit inter nobilissimos cursores Olympico certamine, cui * æmulus Talaris, eandem gloriæ palmam tulit, sed apud *Elidem* coronatus est. Sensus autem ex persona perjuri est, Melius est cum uno pede currere, quam pauperem vivere, et si hoc sis in cursu quod Ladas. *Vet. Sch.*

98 *Archigene*] Pro quolibet docto et præstanti medico ponitur.—*Quid*] Ratio, quare Ladas podagram optare debeat, quod gloria ex velocitate pedum ipsi ad famem sedandam nihil conferat. *Lubin.* Vel quo mihi in Olympicis palma, si interea famelicus peream? *Farnab.—Quid, &c.*] Quid præstat coronari in *Elida*, ubi athletæ habent Olympicum certamen: pro in *Elide*: sic alibi. *Vet. Sch.*

99 *Præstat*] Quid confert, prodest? —*Et, &c.*] Id est, quid adfert commodi ramus esuriens, vel esurienti cursori pauperi contingens.—*Pisææ*] Pisa et Elis civitates sunt Peloponnesi, inter quas jacet campus vastissimus, qui Olympia nominatur, ubi Indi celebrabantur, quinto quoque anno ineunte, qui a locorum propinquitate dicuntur et Pisæi et Elæi et Olympici, non autem, ut falso quidam putarunt, ab Olympo monte. *Brilan.—Ramus*] Corona ex ramo oleæ, victoribus data nihil prodest si victor esuriat. Talis corona dabatur cursori victori. *Lubin.*

100 *Ut, &c.*] Verba sunt perjuri, cum concessione conjuncta. Id est, Licet Dei ira sit vehemens et gravis, tamen consolatur me quod lenta et tarda sit. Egregie *Valerius Maximus*: ‘Lento quidem gradu ad vindictam divina procedit ira, sed tarditatem supplicii gravitate compensat.’ Hæc de re vide *Plutarchi* librum aureolum, De tarda numinis vindicta.—*Certe, &c.*] Interea nos genio et voluptati indulgebimus. *Lubin.—Ut, &c.*] Concedo, inquit, ut delictum puniant Dii; tarde tamen. *Vet. Sch.*

101 *Si, &c.*] 2. Consolatio, quod Dii si omnes nocentes velint punire tarde et post longum temporis intervallum, tandem ad omnes pervenirent. Riddicule. Illi nimirum homines cogitant, Deum, more hominum per temporum intervalla agere.—*Curant*] Illud curiose agunt et student. *Lubin.*

102 *Quando, &c.*] Multos enim punient, et ob id tarde circuitum absolvent.—*Sed, &c.*] 3. Consolatio. Quod Dii forte placabiles, veniam sceleri daturi sint. *Idem.*

103 *Solet his*] Quibusdam sceleratis ignoscit. *Idem.—Multi, &c.*] Id est, eadem scelera iidem homines sæpe committunt, sed diversa sorte, eventu, successu.—*Fortasse, &c.*] Fortasse, inquit, placabile numen, quod omnia diverso fiunt fato: usque adeo

ut in eodem crimine deprehensi, alter crucem mereatur, alter imperium. *Vet. Sch.*

104 *Eadem, &c.*] Exempli gratia, si fur quisquam e plebe quatuor aut quinque florenas furto auferat, suspenditur; alii vero magni fures impune evadunt, juxta illud: 'Dat veniam corvis, vexat censura columbas.' *Lubin.*

105 *Dialectum*] Coronam, laudem, honores. *Idem.*—*Hic, &c.*] Ut Romulus pro commisso scelere non dedit pœnas, sed imperium adeptus est. *Vet. Sch.*

106 *Sic, &c.*] Poëtæ verba. Id est, talibus et similibus consolationibus se in scelere adversus pœnam confirmant.—*Trepidum*] Alias, quod vindictam metuat. *Lubin.*

107 *Tunc, &c.*] Id est, Postquam animum ita obfirmarunt, cum tu illos ad juramentum compellis, de deposito; illi confidentes et perveraces ad aram, ubi jurent, ultro te præcedunt, te ultro provocant.—*Delubra*] Ubi celebrari sacramenta consueverant, velut presentibus et audientibus Diis.—*Vocantem præcedit*] Ut ad aram se juramento purget.—*Sacra, &c.*] Vocantem cum ad templum, ut juret. *Vet. Sch.*

108 *Trahere, &c.*] Imo vero cunctantem te traxit, licet sit noxius; et si ire recuses, tibi molestus est, et impellit, et te interim coram aliis ludibrio habet. Exprimitur incredibilis sceleratorum malitia et confidentia. *Lubin.*

109 *Nam, &c.*] Id est, ubi cum mala sceleratissimorum hominum causa, sæpe audacia conjungitur, illa audacia apud multos speciem habet innocentia et integritatis: putant enim ex recta conscientia et fiducia, tantam audaciam proficisci. *Britan.*—*Supprest*] Adest, præsto est, et quasi abundat. *Lubin.*—*Nam, &c.*] Nam cum, inquit, homini, qui malam causam habet, id est, qui denegat alie-

num, visa fuerit improba contentio, audacia creditur innocens, ut mimum urbani scurræ agere hac inrisione audacia videatur. Talis est enim mimus, ubi servus fugitivus dominum suum trahit. Catullus mimographus fuit. *Vet. Sch.*

110 *Fiducia*] Bonæ conscientia cum inviolata virtute conjunctæ.—*Mimum, &c.*] Alius quisquam perjurus, imitatur illum mimum de quo videre est in Phasmate Catulli, ubi servus aliquis fugitivus et confidens, dominum suum trahit et vexat. Ita perjurus illos, quos malis artibus decipit. *Lubin.*

111 *Urbani Catulli*] Secundum Domitium, est Catulli cognomen. *Idem.* Sic quidem Lubinus; sed longe aliter et recte dicit Scaliger ad Catullum. Quia, inquit, Scenatici homines, quos *βιολόγους* vocant Græci, dicteria timidabant, ad risum spectatoribus movendum, propterea factum, ut Mimi, scurræ et Urbani vocarentur.

112 *Tu, &c.*] Id est, tu ex altera parte, qui a perjuro et scelerato innocens traheris et vexaris, conscius malitiæ et fraudis adversarii, Deos inclamas voce Stentorea. Homer. *Iliad. v.*—*Exelamas*] Et adversum Deos indignaris, quod talem sceleratum non puniant.—*Stentora*] Hic in exercitu Græcorum ad Trojam, tantam vocis altitudinem habuit, ut solus tantum clamaret, quantum alii quinquaginta. Hinc Proverb. 'Stentore clamosior!' *Idem.*—*Tu, &c.*] Præcones Græcorum: quia antiqui tubas non habebant. *Vet. Sch.*

113 *Vel, &c.*] Imo vero quantum Mars exclamat apud eundem Homerum a Pallade vel a Diomede vulneratus, qui tantum clamabat, quantum decem millia virorum, quando pugnam committunt.—*Audis*] Tu exclamans sic Jovem compellas, Vides et audis hæc et non punis? Audis tam manifesto falsa et perjura? *Lubin.*—*Quantum, &c.*] Mars cum plaga,

tus est a Diomede. *Vet. Sch.*

114 *Nec, &c.*] *Nec indignaris et iram tuam ostendis movendo labra vel inflando buccas: nam ferunt Jovem, cum hominibus irascitur, prorumpere in maximos clamores, et buccas inflando mittere fulmina. Jovem ipsum increpat, ut socordem: et hominum stuporem arguit, qui simulacris æneis et marmoreis numen inesse aliquod sibi persuaserant. Rigult.—Cum, &c.*] Id est, Licet marmor vel æs stupidum et surdum sit, tua statua ex quo fusa est, tamen vocem deberet emittere. *Lubin.*

115 *Aut cur*] Id est, si perjuriam non vis pupire, et nos non audire, non etiam dignus es, cui nos sacrificemus. *Idem.—Vel, &c.*] Cujus statua vel marmorea, vel ænea sit. *Vet. Sch.*

116 *In, &c.*] In thuribulo vel acerra, in qua igniti carbones.—*Tuo*] Tibi dedicato, in honorem tuum.—*Pia, &c.*] In usum pium et rem divinam, tura tuis naribus accendenda, exemta papyro, cui inclusa erant.—*Charta, &c.*] In qua thura involuta fuerunt, id est, cucullo chartaceo, soluto. Jan. Rutgersius l. v. Var. lect. c. 5. vel intelligit de ea charta, in qua vota obsignata fuerant, jam soluta. *Lubin.*

117 *Sectum, &c.*] Id est, dissectum, et sectione divisum in sacrificiis. Id est, ex ta alienjns vituli, in quibus jecur primum locum obtineret.—*Albaque, &c.*] Pinguia. Id est, pinguem membranam, quæ a medio ventre dependet. Hic ponitur pro intestinis. *Idem.* Vel *alba*, albi porci, per Hypallag. *Farnab.—Albaque, &c.*] Ut quid sacrificamus, si vocem non redditis? *Vet. Sch.*

118 *Ut video, &c.*] Recte hæc, (quamvis alio sensu) in fictitios illos Deunculos Ethnicorum dicuntur. *Farnab.* Sensus est, tam negligenter vos, Dii, res humanas curatis, et tam stupidi estis, ut nullum putem discrimen habendum inter statuas vestras et Bathylli.

119 *Vagelli*] *Hominis stultissimi. Lubin.* Alii legunt *Bathylli*, qui Citharædus et Pantomimus, statuum in Samo, in Junonis templo habuisse dicitur, a Polycrate tyranno ipsi dedicatam.—*Statuamque, &c.*] Ut video, inquit, inter vos et Vagellium, qui ut vos stultissimus accepit statuam. *Vet. Sch.*

120 *Accipe quæ*] Jam Juvenalis contra dolorem remedia adfert, non ex Philosophorum Stoicorum monumentis deponenda, sed unicuique parabilia in promptu et facili. Quasi dicat, Unusquisque vel rudis potest te et se ipsum in ista pecuniæ amissione consolari.—*Contra*] Dolorem scilicet et indignationem adversus homines peccantes, et Deos non punientes.—*Solatia, &c.*] Id est, remedia fortunæ adversæ sibi comparare, consequi, reperire. *Lubin.—Accipe, &c.*] Quæ valeat adferre solatia Juvenalis tibi. *Vet. Sch.*

121 *Qui, &c.*] Cynicorum et Stoicorum sectam gravissimus ille Antisthenes, Socratis discipulus incepit; Diogenes et Crates Thebanus absolvit. Porro Cynici cum Stoicis opes contemnebant, dicentes Virtutem nulla re indigere, et sibi sufficere ad beatam vitam. *Lubin.—Dogmata*] Sententias et opiniones Stoicorum.—*Et qui nec Cynicos, nec Stoica, &c.*] Non quod Stoici simplici pallio uterentur, Cynici duplici, ut vult Interpres: sed quod hi sine tunica essent, quam illi gestabant, in doctrina convenirent. Ergo idem pallium utriusque sectæ, hoc est Tribonium. Stoicos ergo a Cynicis sola tunica distinctos tradit Juvenalis. *Ferrar.—Et, &c.*] Dicit Cynicorum et Stoicorum dogma convenire, tantum veste distare. Nam Cynica hæresis mater Stoicæ. Cynici absque tunica et pallio exerto brachio. *Vet. Sch.*

122 *A Cynicis, &c.*] Cynici enim duplex pallium gestabant, Stoici vero tantum tenue et simplex. Cæte-

rum in doctrina nihil erat discriminis. *Lubin.* Stoici ergo tunicas, ut reliqui Philosophi et Græci omnes, gestabant, quibus carebant Cynici. Hi tamen sub pallio nudī non erant, ne quis id censeat; nec pallium ἐπὶ γυμνοῦ gerebant, sed interulas sive lineas tuniculas induti habebant. *Salmas.*—*Non, &c.*] Non veneratur, et per hoc, non legit Epicurum in voluptate et tranquillitate summum bonum ponentem.

123 *Exigui, &c.*] Paucis contentum; fuit autem Epicurus, teste Seneca, sobrius admodum, parvo horto et ole-ribus contentus: ejusque schola fuit in horto.—*Latum.*] Non sine voluptate contentum.—*Plantaribus.*] Olusculis. *Lubin.*—*Exigui, &c.*] Qui in hortis de otio et voluptate disputat. *Vet. Sch.*

124 *Curentur, &c.*] Gravibus afflicti ærumnis gravem poseunt philosophum, qui consoletur et curet. *Farnab.* Per Allegoriam a medicis desumptam demonstrat Calvino damnum suum adeo magnum non esse.—*Dubii, &c.*] De quorum valetudine recuperanda dubitatur. Intelligit ipsos, qui magna damna sunt perpassi.—*Medicis, &c.*] Intelligit præstantes Philosophos Stoicos, medicos animorum. Quasi dicat, in tam exigua jactura te non consolabor rationibus Philosophicis. *Lubin.*—*Curentur, &c.*] Per Allegoriam sufficere se dicit in solatium amico damnum merenti. *Vet. Sch.*

125 *Tu, &c.*] Id est, tu venam incidendam, teque curandum trade etiam rudi medico, ut discipulo Philippi. Id est, ego etiam rudis et plebejus, non animi medicus aut Philosophus te consolabor. Id est, tu ejus damnum levius est, non ita gravi consolatore opus habes. *Lubin.*

126 *Si nullum, &c.*] Id est, si demonstrares alium non similia, imo graviora esse perpassum, causam non dico, quin ægerrime damna tua feras.—*Tam, &c.*] Quale ejus est fac-

tum, qui te decepit, cum tamen longe detestabiliora passim inveniantur. *Idem.*

127 *Taceo.*] Te consolari desino, non prohibeo te plorare, et muliebri more plangere.—*Nec, &c.*] In signum animi gravissime dolentis et perturbati; quod et in maximis doloribus fieri solitum. *Lubin.*

128 *Nec plana.*] Id est, aperta manū faciem contundere et percutere, id est, plangere et lamentari. *Idem.*

129 *Quandoquidem, &c.*] Non veto, inquam, te dolere, quandoquidem janua est claudenda: id est, quandoquidem lubet addere dolorem damno, vel quandoquidem nulla tibi amplius est habenda spes, illud domum rediturum, quod amisisti. Videturque sumtum ex vulgato Proverbio, quod solet dici in eos, qui pecoris sui diligentes non fuere custodes, quibus per derisum imperatur, ut accepto damno stabulum claudant, per hoc sciant, sibi creptam esse spem recuperandi, quod amiserunt. *Britan.*—*Claudenda janua.*] Lugentes enim in luctus signum solebant et adhuc solent, januas et fenestras claudere. *Lubin.*—*Claudenda, &c.*] Quasi lugentes januas claudunt, cum damnum pertulerunt. *Vet. Sch.*

130 *Majore, &c.*] Imo vero morte amicorum plurimorum plurimi lætantur; jactura vero externorum bonorum omnes lamentantur.

131 *Nummi.*] Et ratio est: *Χρήματα γὰρ ψυχή πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.* Et plerique nummos magis amant, quam homines. *Lubin.*—*Nemo, &c.*] Sed vere plangunt damna. *Vet. Sch.*

132 *Fingit, &c.*] Est autem ordo: Nemo, ut in funere fieri aliquando solet, contentus est in hoc casu, cum pecunia amissa est, vestem summam deducere, et oculos lacrymis invitis, vi extortis et expressis, vexare et torquere; nemo fingit dolorem. Alii legunt, *Figit.* *Schegkius* proæm. 5.—*In hoc casu.*] In amissione bonorum.

—*Diducere*] Distrahere, et conari dilacerare, summam vestem, vel fimbriam vestimenti, in signum luctus vel mœroris magni. *Lubin.* Vel aperire, ut pectus appareat.

133 *Contentus*] Ut hoc modo dolori suo satisfaciat.—*Humore, &c.*] Falsis lacrymulis per vim ex oculis expressis. *Idem.*—*Humore, &c.*] Lacrymis extortis. Terentius: ‘Una hercle falsa lacrymula.’ Virgilius: ‘Mens immota manet, lacrymæ volvuntur inanes.’ *Vet. Sch.*

134 *Ploratur, &c.*] Non fictis et falsis. *Lubin.*

135 *Si cuncta, &c.*] Id est, Si jam Roma, universa Curia, talibus querelis de dolis et fraudibus hominum plena sunt.—*Simili*] Hominum, qui de pari et consimili injuria sibi illata conqueruntur. *Lubin.*

136 *Si decies, &c.*] Si usitatissimum Romæ est, ut instrumenta obligatoria in ceratis tabellis inscripta coram diversis testibus vel decies legantur, obsignenturque, tamen illa sua chirographa vana esse dicunt, suasque manus negant: Si hoc, inquam, Romæ adeo usitatum est, cur te adeo exercuias, cum hujus tui mali plures socios habeas?—*Diversa parte*] Vel *diversa in parte*: quod *Lubinus* et *Farnabius* pro diversis testibus sumunt, explicandum est, in parte contraria; id est, a Creditore adversus ipsum debitorem.—*Tabellis*] Ceratis cautionibus, quæ debitores propria manu scripserunt, adhibito etiam sigillo. *Idem.*—*Si, &c.*] Si sæpius lectis cautionibus negant suas esse manus. *Vet. Sch.*

137 *Vana*] Debitores negant se unquam illas tabulas scripsisse, esse adulterinas, et quas ajunt esse vanas et supervacuas, nihil utilitatis habentes.—*Chirographa*] Propria manu scripta ligna, id est, tabellas e ligno ceratas, in quibus scribebant veteres. *Farnab.*—*Ligni*] Simpliciter *Lignum* pro tabula: Tabulæ enim illæ erant lignæ

et ut plurimum e pinu. *Grang.*

138 *Arguit*] Id est, Quos manus et signum ab illis impressum perjurii et mendacii convincit.—*Litera*] Characteres literarum propriæ manns.—*Gemmaque*] Id est, Pretiosa gemma, in qua sigilla sua insculpebant. Id est, Sigillum in Sardonyche gemma pretiosa.—*Princeps*] Non quod sit princeps lapidum, sed quod in signaculis principem locum obtineat. *Plin. xxxvii. 6.* quoniam solæ fere gemmarum sculptæ ceram non auferrent.—*Sardonychum*] Alii, *Sardonyches.*—*Gemmaque, &c.*] Pretiosa, signum suum. *Vet. Sch.*

139 *Loculis, &c.*] Id est, in capsulis, vel repositoriis ex ebore factis, in quibus gemmas snas reponunt. *Lubin.*—*Loculis, &c.*] Quia in locellis eburneis gemmas solent reponere. *Vet. Sch.*

140 *Ten' o, &c.*] Alii, *Te nunc.* Facile ludit et irridet Calvinum. Quasi dicat, Vides tu mores hominum Romæ, quam parum fidei in plerisque, et tu tamen adeo mollis et delicatus es, teque adeo delicatum geris, ut illa quæ communia sunt, una cum reliquis perferre et pati nolis.—*Te delicias*] Epexegesis. Sic dixit Sat. 6. ‘Delicias hominis!’—*Extra, &c.*] Non vis esse intra aliorum hominum fortunam, quasi tu peculiaris homo sis, *albæ gallinæ filius*, non vulgaris homo, ut nos reliqui. *Lubin.*

141 *Gallinæ, &c.*] Proverbium in illos, qui aliquid peculiare esse volunt. Vel, Tibi videris supra alios feliciter natus, vel, quia felicia omnia dicuntur alba: vel respicit ad gallinam albam, quam raptam aquila in gremium Liviæ demisit, vide *Sueton. Galbam, c. 1.* et *Plin. l. xv. cap. ult.* Vide *Erasmm* in *Proverb.* *Idem.*—*Gallinæ, &c.*] Proverbium vulgare: id est, nobilis. *Vet. Sch.*

142 *Nos, &c.*] In allegoria perseverat. Id est, Tu tanquam singularis et nobilis communem hominum sor-

tem detrectas, quam nos reliqui e vili turba sustinere cogimur.—*Viles, &c.*] Homineuli, qui communia ferimus et patimur, et nullius pretii homineuli. *Lubin.*—*Nos, &c.*] Virgilius: ‘Nos animæ viles.’ *Vet. Sch.*

143 *Rem, &c.*] Repetit superius argumentum, quod damnum illud tantum non sit, propter quod animum debeat despondere, idque probat collatione majorum damnorum. *Lubin.*—*Et mediocri, &c.*] Et propter quam non ita irasci debeas.—*Et, &c.*] Damnum, quod debeas contemnere. *Vet. Sch.*

144 *Majora, &c.*] Quæ alii perpetrarunt, alii passi sunt.—*Confer*] Compara cum tuo damno et perjurio creditoris. *Lubin.*—*Majora, &c.*] Hunc qui depositum tibi negavit, compara. *Vet. Sch.*

145 *Conductum, &c.*] Sicarium, qui ab aliquo conductus est ad alterum interimendum.—*Incendia, &c.*] Quod jam faciunt pulvere tormentario. Et quæ Romæ a Nerone patrata fuerint. Vide Sæton. c. 38. in Nerone. *Lubin.*

146 *Primos, &c.*] Cum ab incendiariis sulphur cum materia quæ facile accenditur, ad januam apponitur, quæ janua primum omnium ardere incipit. *Lubin.*—*Primos, &c.*] Sulphuratas esse januas ab incendio. *Vet. Sch.*

147 *Confer, &c.*] Compara cum denegato deposito spoliationem templorum, quod gravius scelus, quam abnegatio depositi.—*Qui, &c.*] Qui vetustissimorum Deorum delubra spoliavit. *Lubin.*—*Qui, &c.*] Qui templum spoliavit. *Vet. Sch.*

148 *Adorandæ, &c.*] Quæ pocula ob antiquitatem, qua æruginem contraxerunt, veneranda et in pretio habenda, et quasi adoranda sunt. Nota, quod prima in rubigo seu robigo sit anceps.—*Populorum, &c.*] Dona a populis vel regibus missa, religiose et pie in templis conservabantur. *Lubin.*—*Pocula, &c.*] Antiquitatis me-

rito adorandæ. *Vet. Sch.*

149 *Dona*] Ἀναθήματα, donaria Diis consecrata.—*Positas, &c.*] Ut pote a Romulo cæterisque regibus, quorum coronæ in eorum memoriam templis Deorum affigebantur. *Britann.*

150 *Hæc, &c.*] Si tibi in templis tam magna donaria, quæ sacrilegio auferat non inveniuntur, non deest minor sacrilegus, qui saltem aliquid auri abradit et divellit a femore inaurato statuæ Herculis. *Idem.*

151 *Faciem, &c.*] Qui Neptunus, vel ejus statua auream habebat barbam, quam illi sacrilegi interdum petebant. *Idem.*—*Radat, &c.*] * Dropacista dicit, qui cera de inauratis statuæ aurum tollunt. *Vet. Sch.*

152 *Qui, &c.*] Tenuem aliquam laminam de statua Castoris aurea vel argentea. *Britann.*

153 *An, &c.*] Tam tenues bracteas deradere: scilicet, minor sacrilegus est, qui maximus esse non dubitat, quum ausus sit totam Jovis statuam furto auferre et liquefacere.—*An, &c.*] Id est, Qui non dubitet etiam ipsius Jovis statuam confutare. *Vet. Sch.*

154 *Confer, &c.*] Subjungit jam alia graviora, quorum collatione dolorem suum facile possit lenire et sublevare. Id est, Compara cum perjuro tuo veneficos, qui venena parant, et aliis vendunt. Porro hominem e medio tollere longe gravius scelus est, quam ejus bona fraude occupare.—*Mercatorem*] Venditorem simul et emptorem. *Lubin.*—*Mercatoremque, &c.*] Dubium, venditorem an emptorem dicit. *Vet. Sch.*

155 *Et, &c.*] Parricidam intelligit, de ejus supplicio dictum superius Sat. viii. 214.—*Corio, &c.*] Culleo includendum cum gailo, caue, simia, et serpente. *Folitanus* Miscell. c. 20. Culleus enim est saccus factus e coriis.—*In mare*] Quod si abesset longius, in proximum annum. *Magius* iv. 8.—*Cum quo*] Parricida clauditur, et una culleo insuitur.—*Et deducendum,*

§c.] Culleo nam insui consueverant, qui hæc scelera tentarent, id est, parricidæ, cum simia et serpente, et in mare mitti. *Innoxia*, pro innocens. *Vet. Sch.*

156 *Adversis*, §c.] Ingeniose dictum. Quæ quidem simia adverso et infesto fato in pœnam genita, quæ cum tam scelerato homine mori cogatur innocens. *Rhodiginus* vi. 13.—*Innoxia*] In sociam pœnam destinata, cum ipsa non occiderit parentem. *Furnub.*

157 *Hæc*, §c.] Id est, Hæc quæ tu pateris, si cum illis conferantur, quæ custos Gallicus per totum diem audire cogitur, videbis adhuc particulam esse omnium minimam.—*Quota*, §c.] Minima scilicet.—*Custos*, §c.] Rutilium Gallicum intelligit, qui apud Domitianum primas dignitatis partes obtinebat, ad eumque totius urbis jura ab aliis magistratibus deferebantur. Ob id *custos* ait. *Lubin.*—*Quæ*, §c.] Nomen Præfecti vigilum, qui institutus est postquam Galli Capitolium ceperunt. *Vet. Sch.*

158 *Usque*, §c.] A summo mane ad vesperam cogitur judicare et audire scelera hominum. *Lubin.*

159 *Humani*, §c.] Si scelera et flagitia hominum cognoscere desideras, non opus est ut totam urbem Romam introspicias, unica Gallici Rutilii domus, ubi hæc omnia audiuntur quotidie, tibi sufficit, in qua si paucos dies consumseris, et commoraveris, ibi audies alios longe graviora et pejora pati. *Idem.*

160 *Sufficit*, §c.] Gallici scilicet domus, ubi hæc omnia audiuntur cotidie. *Vet. Sch.*

161 *Aude*] Si potes. Quasi diccret, non audebis te miserum dicere, quam alii longe te sint calamitosiores.

162 *Quis*, §c.] Probat aliquem absurdissime facere, qui scelera hominum eo in loco demiretur, ubi sceleribus nihil sit frequentius, non secus

ac si quis in Alpibus homines strumosos demiretur, qui ibi sint frequentissimi, ab aquarum quæ potantur plerumque vitio, &c.—*Tumidum*, §c.] Ex struma. *Brodaus* Miscell. x. 17. *Plinius* xi. 37.—*Quis*, §c.] Quis potest, inquit, facta scelera suis in locis, ubi omnes tales sunt, mirari, tanquam si in Alpibus gutturosos homines admireris, ubi tales sunt plurimi scilicet: nam lata et inflata colla habent. *Vet. Sch.*

163 *In Meroë*] In Insula vel civitate Ægypti ad Nilum in Æthiopia, distans a Syene quinque millibus stadiorum: cujus incolæ dimidio plus aliis vivunt, et fœminæ sæpe etiam majores infante *crasso* et corpulento mamillas habent. *Pomponius Mela*, Solinus, c. 15. Sat. vi. vs. 527.

164 *Cærule*] Glancos et cæruleos oculos, et ruffam aut flavam cæsariem, Germani præ aliis populis habent.—*Stupuit*, §c.] Cum stupore demiratur tanquam insolitum. *Lubin.*—*Floram*, §c.] Ubi cæsaries complicatur et torquetur instar cornu, idque cirro vel capillo crispante et madido. *Lubin.*—*Cærule*, §c.] Glaucos oculos, et capillos rubeos. *Vet. Sch.*

165 *Et*, §c.] Torquent cornua, madido cirro, qui comam obliquant, ut in cirrum ac nodum eam cogant. *Cornua* vocat longas crinium sertas, quæ torquentur, ut in nodum mitti possint. Græci et *κέρατα* appellant: inde et *cornua* et *crines* in fluminibus, τὸ πολυσχιδές, et rami. Madidus autem cirrus Germanorum, quia crebro comas lavabant saponibus. Qui nodos dant crinibus Germanorum, iisdem et cirros tribuunt, et eorum proprios faciunt. *Sabmasius*. *Plin.*—*Madido*] Unguentis delibuto. *Grang.*

166 *Nempe quod*] Eo nemo illos demiratur, quod omnibus una sit natura: ita nobis Romanis nua est omnibus natura, sceleratos esse. *Lubin.*—*Nempe*, §c.] Ideo non est mirum. *Vet. Sch.*

167 *Ad, &c.*] Subjungit jam alia de Pygmæis in extremis Indiæ partibus. Ubi nemo pugnam Pygmæorum cum gruibus demiretur, eo quod ibi nihil sit usitatius.—*Subitus*] Ex improvise, repente apparentes.—*Thracum*] Grues in Strymone Thraciæ flumine plurimæ.—*Nubem, &c.*] Quæ cum ingenti clangore et strepitu maxima copia instar nubis in India apparent. Ad quarum adventum Pygmæus excitatur. *Lubin.*—*Ad, &c.*] Ad fluvium Strymonem. *Vet. Sch.*

168 *Pygmæus*] Quorum populi, teste Plinio, ternos dodrantes longitudine non excedunt. Vide Plinium VII. 3. Gellium I. IX. Sat. 6. vs. 505.—*Parvis, &c.*] A gruibus infestantur, oppugnantur, adversus quas expeditionem sumentes, caprarum arietumque dorsis insident, armati sagittis; tempore veris cum agmine ad mare descendunt, ova, pullosque eorum consumunt, ternis mensibus cum conficiunt expeditionem, aliter gruibus futuris resistere non possent. *Britann.*—*Pygmæus, &c.*] Aut quis debet mirari Pygmæos cum gruibus pugnantibus, quorum hoc est studium semper? *Vet. Sch.*

169 *Mox, &c.*] Cum parvus admodum sit, a grue superatus.—*Currus, &c.*] Ab infesta et hostili grue a terra in altum sublatus, per aëra fertur et vehitur. Dicit autem auctor noster hæc fabulose et ridicule in consolationem Calvini. *Britann.*—*Mox, &c.*] Quia parvi sunt corpore. *Vet. Sch.*

171 *Risu, &c.*] Præ nimio risu tam ridiculi spectaculi, totus toto corpore quatereris. *Britann.*—*Risu, &c.*] Id est, Rideres, si hoc apud nos possis videre. At quia omnes tales sunt, nemo ibi de alio ridere potest. *Vet. Sch.*

172 *Eadem, &c.*] Assiduum enim illis cum gruibus bellum. *Lubin.*

173 *Pede, &c.*] Pygmæi enim dicuntur a πύγμή. Nam cubitum longitudine non excedunt. *Lubin.*

174 *Nullane*] Object. Nunquamne ergo perjurerum illud caput punietur? Itane vero ille impune evadet? *Idem.*—*Nulla, &c.*] Anthypophora, quasi objectio. Ergo nulla pœna manet eos, qui pejerant? *Vet. Sch.*

175 *Abreptum*] Subaudi *iri*. Respondet Juvenalis: Crede in carcerem, et ad inferos a furiis deductum.—*Graviore*] Seneca: 'Perpetrato scelere ejus magnitudo demum cognoscitur.' Certe nullum truculentius supplicium Conscientia.—*Abreptum, &c.*] Id est, Puta quam majoribus pœnis afficitur, quam quas animus tuus exposcit, quid tibi prodest? nec damnum ex hac re resarciri potest: puta igitur hunc continuo vinculis ligari. *Vet. Sch.*

176 *Protinus*] Statim post perjurium, tum enim statim conscientia flagrum inceptit.—*Nostro, &c.*] Quasi dicat; Imo vero ille plura patitur, quam nos vellemus. Ille vero, anima et conscientia illa tormenta experitur, cum quibus nullum corporis tormentum conferendum.—*Quid, &c.*] Scilicet *nostra*, quam ut puniatur ita ut volumus.

177 *Manet, &c.*] Est objectio secunda Calvini, quod tamen interea damnum illud sibi manet pecuniæ depositæ, quam perdidit; nec hoc modo resarciri; ut vel maxime ille puniatur a conscientia tormentis. *Lubin.*

178 *Sospes*] Integrum et salvum, ut tibi restitatur.—*Sed, &c.*] Rogat Juvenalis increpans ejus sævitiam: Si videres eum corporis pœnam subire, et mutilato corpore, vel decollatum jacere, an tum haberes damni tui solatia? *invidiosa solatia*, i. e. invidenda, solatia amplissima, quæ merito aliquis mihi posset invidere. Vel, quæ mihi invidiam et odium contrahent. *Idem.*—*Sed, &c.*] Id est, Etiam si decolletur, nihil inde lucri habebis, nisi invidiosam defensionem. Sed dicis, Bona res est vindicari. *Vet. Sch.*

179 *Minimus, &c.*] Quantumlibet paucus, tamen potior tibi foret omnibus illis animi tormentis.

180 *At, &c.*] Et hæc per objectionem. Id est, Vindicta quæ in oculis incurrit, vel per carnificem, vel per nosmetipsos exercetur. *Lubin.*

181 *Nempe, &c.*] Respondet Poëta ad has objectiones, et dicit, homines stultos ac indoctos imbecilles iræ esse ac vindictæ cupidos; non viros sapientes.—*Indocti*] Rudes, imperiti, qui sæpe etiam ob nullas causas irascuntur, et pœnas exigunt.—*Quorum, &c.*] Id est, Quorum cor sæpe præter rem, ob nullam causam videas incandescere, et ira flagrare. *Idem.* Ex opinione Stoicorum, qui volunt iram in pectore moveri effervescente circa cor sanguine. Senec. de ira, xi. 19.—*Nempe, &c.*] Imperiti, qui nullis causis pœnas exposcunt. Sapientis est damnum qualecunque usque ad iracundiam ut procedat non etiam ad vindictam debere reddi pœnam. *Vet. Sch.*

182 *Leribus, &c.*] Verissime dictum, quo quisque animo imbecillior, hoc citius irascitur. *Lubin.*

183 *Quantulacunque*] Quibus etiam quævis occasio, quamvis minima et nullius momenti ad iram provocandam sufficit.—*Sufficit*] Ad iram et indignationem animo concipiendam, vel materiam irascendi præbet. *Idem.*

184 *Chrysippus*] Hic mitissimi ingenii Stoicus, omnes adfectus improbat. Fuit dialecticus subtilissimus, Cleanthis et Zenonis discipulus, adeo ut de illo dictum sit, Si Dii Dialectica uterentur, præceptis Chrysippi usuarios. Hic risu effuso expiravit.—*Non dicit idem*] Sc. Vindictam esse bonum juvenius vita.—*Mite, &c.*] Sapientes idem non sentiunt, qui injuriam contemnendam esse dicunt. Thales autem non facile ad iram ulla injuria commovebatur, qui fuit unus e septem sapientibus Græciæ. *Idem.*—*Chrysippus, &c.*] Non hoc præcipit

Philosophia, ut rependantur malis vices. *Vet. Sch.*

185 *Dulcique, &c.*] Id est, Socrates Atheniensis, qui sub falso crimine, quasi de Diis male sentiret, capitis damnatus, datam a ministro publico cicutam intrepidus hausit. *Farn.*—*Vicinus*] Prope illum natus. Est autem *Hymettus mons* in Attica prope Athenas, mella producens, et marmore nobilis. De eo *Laërtius. Idem.*

186 *Qui, &c.*] Qui Socrates quamvis injuste condemnatus, mori non recusavit, et cum a Lysia oratore defendi potuerit, noluit: nec voluisset par pari referre, quamvis potuisset. Nullius enim injuria commovebatur, et semper eodem vultu apparuit, quem ne quidem cum cicutam biberet, mutavit. Semper contendens miseriores esse qui facit, quam qui afficitur injuria.—*Qui, &c.*] Socrates philosophus Atheniensis cum argueretur proditionis, receptus est in carcere cum accusatore, qui cum sibi daret venenum, accusatori petenti noluit dare. *Vet. Sch.*

187 *Accusatori*] Pro accusatoribus suis: nam tres fuerunt, Anytus, Lycon, et Melitus. *Britannicus.*—*Plurima, &c.*] Commendat sapientiam et Philosophiam, quæ prima omnium recta docet, quæ plurima vitia paulatim animis hominum eximit, et paulo post omnes errores, et animi perturbationes.—*Felix*] Felices et fortunatos faciens. *Idem.*—*Plurima, &c.*] Generaliter, pro Quicunque felix, id est, doctus et sapiens. Potior ergo est sapientia, quam felicitas. Si quidem illa paulatim amittit, hæc statim purgat. *Vet. Sch.*

188 *Paulatim*] Pedetentim, et successive.—*Errores*] Perturbationes. *Britann.*—*Atque, &c.*] Sapientia. *Vet. Sch.*

189 *Docens, &c.*] Al. *docet* Justum, et naturæ rationique conveniens.—*Sapientia*] Philosophia de moribus, quæ imprimis iræ, et reliquis adfecti-

bus frena injicit, et vindictam docet committere. *Lubin.*—*Quippe, &c.*] Illa voluptas, ultio, est fœminei et exigui animi, qui scilicet non potest præ impotentia moderari vehementiæ iræ. Contra alti et sublimis animi, injurias et contumelias contemnere, ut recte dictum sit, ‘Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit Mœnia, nec virtus altius ire potest.’ *Britann.*—*Quippe minuti, &c.*] Fœminei dicit. *Vet. Sch.*

191 *Continuo, &c.*] Ergo statim, breviter hoc puta. Probat quod dixit, vindictæ cupiditatem esse animorum imbecillium, ut sunt mulieres. Quo enim minor est animus, eo adfectibus magis percellitur et superatur. *Lubin.*—*Collige*] Argue, conde.

192 *Quam, &c.*] Fœminæ maxime gaudent vindicta: Sed fœminæ sunt infirmi animi. Ergo, &c. *Farnab.*—*Cur, &c.*] Non est, inquit, quod putes hos perjuros effugere supplicium et non torqueri. *Britann.*—*Nemo, &c.*] Quia vincitur animus sexus iracundia. *Vet. Sch.*

193 *Quos, &c.*] Nam, ut gravissime Seneca ait, ‘Maxima peccantium pœna est, peccasse.’ *Britann.*

194 *Attonitos*] Id est, Quos conscientia de diris sceleribus et flagitiis perpetratis semper pavidos, anxios, et perturbatos habet formidine pœna, quam conscientia semper ante oculos ponit.—*Sardo, &c.*] Id est, Tacito et latenti tormento, ab aliis non intellecto, animum et interiora adfligente, quod nominat *occultum flagellum*. Hæ sunt illæ Furie infernales, quibus Orestes, Alcæon et alii fuerunt agitati. *Idem.*—*Mens, &c.*] Id est, Conscientia sua pœnis et verberibus adflcit. *Vet. Sch.*

195 *Animo, &c.*] Præstante officium tortoris: Quo nullum tormentum trucidentius. Unde Democritus dixit, neminem usque adeo fortem et magnanimum esse, quem non mala con-

scientia reddiderit timidissimum.

196 *Pœna, &c.*] Ad sequentia refer. Nocte et die suum testem in pectore gestare, est pœna vehementis.—*Vehe-*
mens] Gravis et intolerabilis, qua quis in universo mundo angustias patitur. *Lubin.*

197 *Cæditius*] Judex illius temporis apud Vitellium crudelissimus, qui semper gravioribus suppliciis delectabatur.—*Rhadamanthus*] Inferorum judex justissimus, et maxime severus, Jovis ex Europa filius, rex Lyciæ fuit. *Lubin.*—*Quas, &c.*] Cædicium anlicum Neronis crudelissimum fruisse vult intelligi satellitem. *Vet. Sch.*

198 *Nocte, &c.*] Testem scilicet, qui nunquam cessat accusare, reum convincere, et de illo supplicium sumere, quo nulla pœna, nullus cruciatus, nullum tormentum gravius et trucidentius excogitari potest, et quod ipsum, revera pœna infernalis.—*Testem*] Conscientiam carnificem. Unde egregie Ausonii illud: ‘Turpe quid ausurus te sine teste time.’ *Idem.* Ex illo Quintiliani, ‘Conscientia mille testes.’

199 *Spartano, &c.*] Glauco. Per historiam ostendit fieri non posse, ut qui depositum abuegarit, pœnam effugiat. Cum Glauco Spartanus cum tota domo interierit, non solum quia depositum non reddiderit, sed quod cogitaverit tantum de eo non reddendo. Hanc historiam recitat Herodotus lib. vi.—*Pythia*] Apollini sacerdos fatidica, qui Pythius dictus a serpente Pythone occiso. *Lubin.*—*Spartano*] Glauco dicit genere Spartanum, qui creditum fidei sue thesaurum, a Melesio quodam, et repentibus hanc pecuniam heredibus, filiis ejusdem Milesii, reddere dubitavit: cum Apollinem consulisset quid sibi suaderet, fraudare perjurio quod ad sacramentum vocaretur, an sine sacramento fidei commissam redderet: cui Deus respondit, pœnas

soluturum hoc ipso quod dubitavit creditum restituere. Quo responso Glaucus territus, paravit se citra sacramentum reddere. Hæc narratio in vi. 85. historia Herodoti est. Reddidit ergo Glaucus, quia timuit, non quia voluit: inde pœnas dignas sceleris non effugit. Hoc est apud Herodotum, ἕμνυ, ἐπεὶ θανατός γε καὶ εὐορκον μένει ἄνδρα. *Vet. Sch.*

200 *Haud, &c.*] Non inultam tandem aliquando illam malam voluntatem fore et quod Deum tentaret.—*Quod dubitaret*] Nam consuluisset dicitur oraculum, an reddere deberet; deinde etiam repetentibus regessisse, quod non meminisset de accepto, sed melius tamen se consideraturum.

201 *Depositum, &c.*] Fidei commissum non reddere.—*Fraudem, &c.*] Id est, suum scelus ac dolum juramento palliare et excusare. *Lubin.—Jure*] Tmesis, pro jurejurando.—*Depositum, &c.*] Non reddere fidei commissum, sed pejerare. *Vet. Sch.*

202 *Quærebat*] Explorabat et tentabat, æquid etiam Deus hanc fraudem esset approbaturus. *Lubin.*

203 *Suaderet*] Summum facinus erat, tentare Deum, an etiam injustitiam approbaret, qui ipsius justitiæ idea videri volebat. *Idem.*

204 *Metu, &c.*] Metu pœnarum quas oraculum minitabatur, juxta illud, 'Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.'—*Non, &c.*] Non amore virtutis et justitiæ; quia timuit, non quia sponte voluit. Secundum illud, 'Oderunt peccare boni virtutis amore.'—*Et, &c.*] Quamvis reddiderit. *Idem.*—*Reddidit, &c.*] Timens pœnam, non pro voluntate. *Vet. Sch.*

205 *Vocem, &c.*] Id est, totum oraculum verum fuisse demonstravit.—*Adyti*] Vatis ex adyto, id est, ex loco templi intimo, inaccesso, ab a et δῶω.—*Dignam, &c.*] Quia Deo et illo templo dignum erat malitiam odisse, et vera prædicere.—*Veramque*] Id est, Sensit verum esse, quod ex ora-

culo audiverat: ipse cum tota familia paulo post extinctus est. *Lubin.—Vocem, &c.*] Quæ illi Apollo fuerat minitatus. *Vet. Sch.*

206 *Exstinctus tota*] Ut apud Herodotum Leotychidas recitat. l. vi. *Lubin.—Cum, &c.*] Cum omnibus suis vel propinquis eradicatus est. *Vet. Sch.*

207 *Et quamvis*] Id est, licet illi propinqui longa serie propagati essent. *Lubin.*

208 *Has, &c.*] Ex Oraculo hoc dicit. Nam illud iterum responderat, vel ob id ipsum pœnas soluturum, quod voluisset fraudulenter agere, Denique tentasset.—*Sola voluntas*] Hinc Jectorum illud: 'Pari sorte scelus et sceleris voluntatem. Voluntas habetur pro facto.' Nedom ipsum factum vel peccatum. *Idem.—Has putitor, &c.*] Qui, inquit, animo scelus cogitat, tanquam commiserit, sic eum conscientia sua torquet. *Vet. Sch.*

209 *Nam scelus, &c.*] Egregia sententia, cum sacris literis conspirans; non quidem secundum humanas leges, sed ex jure divino. Id est, Qui cogitavit et deliberavit apud se scelus committere, reus est æque, atque si cogitata perpetrasset. *Lubin.—Nam, &c.*] Id est, Qui cogitaverit scelus admittere, reus est, tanquam si cogitata perpetraverit. *Vet. Sch.*

210 *Facti, &c.*] Apud Deum revera, qui animum respicit, reus habetur. Nam scelera vel mala facta, non ex se vel per se adeo mala sunt, quam quod ex malo animo proficiunt.—*Cedo, &c.*] Quantum supplicii credis ipsum manere, qui re ipsa se turpi opere commaculavit?—*Conata*] Res cogitatas: Passive.

211 *Perpetua, &c.*] Redit jam ad demonstranda conscientia tormenta, quæ ait esse continua et perpetua; et demonstrat, quænam illi tormenta persentiscant, qui crimina admiserunt.—*Nec mensæ, &c.*] Inter epulandum, cum genio voluptatiq[ue] in-

dulgendum est. Imo tantum abest, ut edendi tempus alicui impune indulgeat, ut quosdam vix respirare permittat. *Lubin.*—*Nec, &c.*] Nec edendi tempora concedit. *Vet. Sch.*

212 *Faucibus, &c.*] Id est, Non aliter ac si gravi feбри correptus esset, et siccis faucibus nihil deglutire queat: ut cibus ei inter maxillares dentes crescat, sic omnia fastidit. Nam fraudum conscientia omnia ipsi contaminat, etiam pulcherrima et optima.—*Ut, &c.*] Præ attonita trepidatione, et continuo cordis æstu semper sitiunt et comedere non possunt. *Lubin.*

213 *Sed, &c.*] Vinum pretiosum tanquam insipidum expuit. Ob animi cruciatus etiam corpus paulatim absumitur et atteritur, nec suas facultates integras retinet. Unde etiam suavissima illis amara. *Lubin.*—*Sed, &c.*] Cum apud conscientiam suam cogitat de admissio scelere. *Vet. Sch.*

214 *Albani, &c.*] Vina vetustate sua commendata. Quod vinum Albanum vetustissimum et optimum omnibus placet, huic soli displicet. *Plin. iv. 2, et 61.*

215 *Ostendas, &c.*] Id est, Si ipsi melius vinum porrigas, tum indignationis et fastidii signum, rugas in frontem contrahit. *Lubin.*

216 *Velut, &c.*] Non secus ac si acetum ex Falerno vino acerri- mum bibisset. *Idem.* Sic quidem *Lubinus*, sed aliter *Grangæus*: Duo, inquit, genera Falerni, alterum austerum, dulce alterum; austerum melle linire et mitigare solebant, ex eoque mulsum conficere, non tamen ita poterat misceri, quin aliquid austeritatis remaneret.—*Velut, &c.*] Aceto Falerno. *Vet. Sch.*

217 *Nocte, &c.*] Id est, si solitudo cor urens ex mala conscientia, postquam diu multumque in lecto se versavit, forte brevem somnum ipsi indulsit, paulo post conscientia scelerum excitatus, rursus evigilat.—*Si,*

&c.] Quod certum non est, vel saltem rarissimum. *Lubin.*

219 *Continuo*] Somniare incipit de templo in quo pejeravit. Quasi dicat: Etiam sua scelera in somnio et quiete ipsi quietem non indulgent.—*Violati, &c.*] Quæ in falsum testimonium citavit. *Idem.*—*Et, &c.*] Ubi pejeravit. *Vet. Sch.*

220 *Et, &c.*] Imprimis te, quem defraudavit, videt.—*Quod, &c.*] Parenthesi include.—*Præcipuis*] Præ aliis anxietatibus sudorem excutientibus.—*Sudoribus*] Nam æstuantis animi indicium permaximum sudor. Hic autem sudores pro anxietatibus; vel mens pro præcordiis, seu ipso corde. Cum 'tacita sudant præcordia culpa.'—*Urget*] Angit, et persequitur. Forte legendum *urit*. *Lubin.*—*Sudoribus, &c.*] Ex perturbatione somnii. *Vet. Sch.*

221 *Te, &c.*] Quem fefellit, et cui depositum denegavit.—*Sacra*] Exsecrabilis, terribilis, tanquam ejusdam infernalis Furia. Illorum enim facies quibus injuriam fecerunt, semper illis ob oculos versantur. Hinc *Orestes furiosus*, censet suam matrem semper sibi a tergo esse. *Lubin.* Ordo est, *Tua imago sacra et major humana, turbat pavidum.* Nam existimat se videre imaginem amiei circumventi, sacra quadam et venerabili specie, et majore humana effigie, quales solent apparere umbræ. *Britann.*—*Tua, &c.*] Tu illi es pro sacris, cui fraudem fecit. *Vet. Sch.*

222 *Fateri*] Se scelus summum admisisse, et summa etiam pœna dignum esse. *Lubin.*—*Cogitque, &c.*] Quod debetur, reddat. *Vet. Sch.*

223 *Hi, &c.*] Mali nimirum nunquam sunt quieti, semper sunt pavidi et meticulosi. Antequam profecto illud *Isidori*: VIS NUNQUAM TRISTIS ESSE? RECTE VIVE.—*Ad, &c.*] Quoties fulgura audiunt, quæ mitti a Jove putant, sceleratis puniendis: quod et de *Caligula* refertur. *Lubin.*

224 *Exanimis, &c.*] Scilicet sunt: vel concidunt, cum primum tonitru murmurare inceperit. Omne enim peccatum meticulousum et pavidum. Contra bona conscientia nihil securius, quæ murus athenus. *Lubin.*

225 *Non, &c.*] Ordo est et sensus: Exanimis sunt, quasi ignis cadat non fortuitus, nec rabie ventorum, sed iratus, ut vindicet. Dicendo autem *fortuitus* vel *fortuitu* sequitur Epicureos, qui divinam providentiam tollentes omnia casu moveri putabant. *Britannic.—Ventorum, &c.*] Cum illi violeuter inter se configunt. Physici scribunt, quod ex collisione ventorum et nubium, non secus ac lapidum, ignis eliciatur. *Idem.—Hi sunt, &c.*] Physici nam adserunt ex conflictu ventorum vel nubium, tonitrua vel fulgura fieri: nam ex nimio flatu vel certamine ventorum nubes inter se conlisæ tonitrua et coruscas faciunt, veluti saxa inter se conlisa ignem excutiunt: refer ad vers. 25. *Vet. Sch.*

226 *Iratus*] Sceleribus hominum, tanquam vindex eorundem.—*Ut, &c.*] Ut supplicium de sceleratis sumat. *Britann.—Judicet*] Alii, *vindicet.—Ignis*] Fulmen, quod est vis ignea quædam.—*Iratus, &c.*] Propter sua commissa. *Vet. Sch.*

227 *Illa, &c.*] Si prima tempestas vel fulgur nihil nocuit, proxima quæ sequitur sollicitudine majori timetur: velut illa tempestas, quæ ipsi pœnam adferet, in diem præsentem sit dilata.—*Cura, &c.*] Majori anxietate. Hujus exemplum habuimus in Caligula. *Lubin.*

228 *Vclut hoc, &c.*] Quasi ex composito in hunc serenum diem, et propterea alias minus metuendum, dilata esset. Pro hoc ergo mallem legere *huic.*

229 *Præterea, &c.*] Præterea si in morbum incidant, consent illum vindictæ loco a Deo immissum.—*Lateris, &c.*] Pleuritida.—*Vigili, &c.*] Utpote in acuto morbo, quæ febris

dormire non sinit. *Idem.*

230 *Si, &c.*] Si cœperit ægrotare. *Vet. Sch.*

231 *Infesto*] Irato, læso, et graviter sceleribus offenso. Nihil autem miserius quam Deum sibi offensum credere.—*Saxa, &c.*] Quæ irati in homines sceleratos conjiciant, quibus nocentes percutiant et puniant. *Lubin.—Infesto, &c.*] Irato, læso numine. *Vet. Sch.*

232 *Pecudem, &c.*] Non audent votum facere. Nam Deum sibi infestum credunt, et desperant de Dei misericordia, quo nihil esse potest miserius. *Lubin.—Pecudem, &c.*] Sacrificia promittere pro sanitate recuperanda non audet, tanquam reus. *Vet. Sch.*

233 *Balantem*] Non audet ovem, vel agnum sacrificio offerre, tanquam reus.—*Cristam, &c.*] Gallorum fibræ Diis gratissimæ credebantur, quibus Lares et Penates præcipue placari credebantur. Plin. x. 19. Gallum et Æsculapio solvebat, qui convaluerat.

234 *Quid, &c.*] Nihil enim illi sperare possunt. Miserrimi sane quibus illud negatum, quod omnibus hominibus relictum credebatur. 'Spes' enim 'sola remansit humo.'—*Nocentibus, &c.*] Ægrotis et sceleratis. *Lubin.*

235 *Vel, &c.*] Quam ipsi nocentes: Quæ hostia tam vilis est, quæ pro sceleratorum vita mactari debeat, quæ non potius vivere debeat, quam homines impij et scelerati? *Lubin.*

236 *Mobilis*] Nulla constantia est in malis. Illi enim ante facinus et in ipso facinore sunt constantes et confidentes; post perpetratum scelus pavidi, meticulousi, et sibi sceleris male consejii resipiscere volunt; non tamen possunt, ipsi ad vitia proni, dulcedine jam et consuetudine præpediti, atque abjecto pudore in vitiis confirmati. 'Nullum enim vitium desinit ubi incipit.' Seneca. *Farrab.*

—*Malorum*] Sceleratorum et nocentium hominum.

237 *Superest*, &c.] In scelere perpetrando sunt constantissimi: abundant in illis confidentia. *Idem*.—*Quid*, &c.] Gravissime Seneca: *Quid egeris, tum patebit cum animum ages*. Id est, quantum sceleris magnitudinem admiserint, demum apud se reputare incipiunt, peracto scelere. *Idem*.—*Cum*, &c.] Cum ad perpetrandum scelus venerint, in eadem constantia perstant, ut sperent etiam illicita debere omni modo fieri: peracto facinore, ex ipsa conscientia animi eorum ab illa dejiciuntur constantia. *Vet. Sch.*

239 *Tamen*, &c.] Id est, licet scelerum suorum tormenta sentiant, a scelere tamen abstinere nequeunt, et semper flagitiosos suos mores natura repetit, quia habitum malitiæ contraxerunt, ad vitia redeunt, tanquam sus lauta ad volutabrum, et canis ad vomitum.—*Natura*, &c.] I. e. Ipsi scelerati, quasi depravatæ naturæ imperio.—*Mores*] Sceleratos, et damnandos, quibus adfuerunt. *Farnab.*—*Tamen*, &c.] Sentiant se malefacere, et tamen faciunt. Nam ipsam consuetudinem verterunt in naturam. *Vet. Sch.*

240 *Fira*] In prava consuetudine et malitia confirmata. *Lubin.*—*Nam*, &c.] In malo enim et immoderato finis et modus non est. Et ratio est; quia recte agere tantum uno modo possumus, male infinitis. Nam 'hominum simplex, malum multiplex.'

241 *Quando*, &c.] Ille tuus perfidus, qui semel verecundiæ, matris virtutum, limites præteriiit, nunquam pudorem recipiet, quem semel de perfricta fronte dejecit. *Lubin.*

242 *Ejectum*] Qui semel transversim ad vitam abreptus est, nunquam ad bonam frugem revertetur.—*Attrita*, &c.] Perfricta: Martialis, 'Aut cum perfricit frontem, posuitque pudorem.' *Idem.*

243 *Quisnam*, &c.] Id eo dicit; nam enim quis semel peccavit impune, sæpius et frequentius peccare desiderat. *Lubin.*—*Uno*, &c.] Ut unum scelus semel admittat, et non idem frequentius repetat.—*Quisnam*, &c.] Quis est hominum, qui cum semel peccaverit, non hoc frequenter desideret? *Vet. Sch.*

244 *Dabit*, &c.] Pedibus vincietur olim, et ligabitur qui te decepit. Hoc ergo in consolationem Calvini.—*Vestigia*, &c.] Pedes suos in carcerem diriget. *Lubin.*—*Noster perfidus*] Fraudulentus ille et perjurus, de quo nobis sermo fuit.—*Dabit*, &c.] Ligabitur in carcerem. *Vet. Sch.*

245 *Et*, &c.] Id est, In tenebricoso carcere unco ferreo constringetur. vide Sat. x. 66. *Lubin.*—*Carceres*, &c.] Unco nam ferreo trahebantur a populo, qui merebantur sic puniri. *Vet. Sch.*

246 *Aut*, &c.] In insulam ejus maris exsilio deportabitur. In illis insulis rupes et scopuli erant.—*Scopulosque*, &c.] Quæ insulæ frequentatæ sunt a magnis civibus exsulantibus, Gyaram et vicinas Cycladas intelligit. *Grang.* Notat tempora sua, quibus multi et magni cives relegabantur.

247 *Pana*, &c.] Crudeli et horrendo supplicio, quo sceleratus ille punietur, tu te delectare poteris et recreare, considerans Deum esse justum malorum vindicem.—*Exsulibus*, &c.] Κατὰ κωμόν. Id est, patietur exilium: in insulam exilio deportabitur. *Vet. Sch.*

248 *Nominis*, &c.] Hominis scelerati, et tibi invisî, cujus nomen non nisi ingenti stomacho et indignatione audire queas.—*Tandemque*, &c.] Demum libens et lætus Dei justitiam prædicabis, et rescises Deum non esse sardum nec cæcum.

249 *Nec*, &c.] Ommio audire et non negligere perjuriam et scelera hominum, et preces vindictam contra ma-

los implorantium.—*Teiresiam, &c.*] Id est, Aliquem cæcum, ut Teiresias, qui res hominum introspicere nequeat. De Teiresia vide *Metamorph. Ovidii.*

Hic a Junone visu privatus fingitur. Hygin. *Fab. 75.*—*Nec, &c.*] Dicturus es, et potentes et exaudibiles esse Deos. *Vet. Sch.*

SATIRA XIV.

1 *Plurima*] Hac antepenult. Satyra, quæ ἠθικωτάτη, sanctissima et pulcherrima est, reddit causam Juvenalis, quare tot passim flagitiosi et scelerati existant. Initio hic sensus est: Plurima sunt mala facinora, et famosa scelera, sinistra fama digna, quæ ipsi parentes pueris a se natis monstrant, et tanquam hæreditaria tradunt.—*Fuscini*] Ad hunc Satyra hæc scripta; quis vero ille fuerit, non legi.—*Fama, &c.*] Infamia, turpia, famosa; vel quæ malam famam adferunt, et maculam sinistrae famæ alicui adspargunt. *Lubin.*—*Plurima sunt*] Contraria mala institutio in naturam vertit. Horatius: 'Utenunque defecere mores, Dedecorant bene nata culpæ?' *Vt. Sch.*

2 *Et, &c.*] Quæ rebus bonis et candidis aliquam turpitudinis maculam inurunt, quæ rebus politis rugam et inæqualitatem aliquam addunt.—*Maculam, &c.*] Alii legunt *maculam hæsuram*, id est, non facile eluendam. In quibusdam exemplaribus post primum aut secundum versum ex MSS. Canterus et Pulmannus hunc inseri volunt: 'Et quod majorum vitio, sequiturque minores.' Quem jure lapsus removet, ineptum dicens et sententiæ turbatorem. *Epist. 15. lib. iv.* Fuit enim hic versas pro argumento Satyræ. *Lubin.*

3 *Quæ, &c.*] Qui sane plus exemplo, quam peccato nocent. *Idem.*—*Pueris, &c.*] Filiis. ut Virgilius: 'Tuque puerque tuns.' *Vet. Sch.*

4 *Si damnosa*] Primum facinus et scelus alea est. Si pater senex aleæ lusu delectetur, tum puer ejus adhuc bulla, insigni ingenuorum puerorum, ornatus, eodem lusu delectatur.—*Damnosa*] Qua integra patrimonia sæpe perdebant.—*Heres, &c.*] Nobilis puer adhuc admodum parvulus, et bulla ornatus, quæ cordis effigiem habebat. *Beroald. Annot. cap. 22.*

5 *Parvoque, &c.*] Id est, Eadem arma, talos, et ludendi instrumenta, parvo alveolo vel tabula (postea cum adoleverit majori usus) in qua tesserae discurrunt, movet, et exercet. *Lubin.*—*Parvoque, &c.*] Arma aleatorum sunt tesserae, tali aleæ, quæ fritillo moventur, et agitantur priusquam jaciuntur in abacum, vel alveum. *Fritillum* ergo instrumentum est, vel vasculum, in quo tesserae fritinnunt, et cum sono subsiliunt, concussaque agitantur. Nam fritillum, juxta vocabuli veriloquium, est διάσειστρον. *Fritinnus* vetus vox est, quæ motitationem et subsultationem cum sono significat; a *fritinnus* igitur diminutivum *fritillus*: inde *fritinnire* Nonio, *subsillire cum sono*. Salmasius in *Fl. Vopiscum.*—*Bullatus*] Adhuc

parvulus.—*Parvoque*, &c.] Fritillus pyxis cornea, qui finus dicitur Græce. Fritinnire aves dicuntur, strepere, aut sonare. Apud antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant; aut fritillum, pyrgum dixit. *Vet. Sch.*

6 *Nec*, &c.] Filius patre suo melior et frugalior non erit, qui incontinentiam a patre didicit. *Lubin.—De sc]* Quam de patre.

7 *Radere*, &c.] Id est, Qui tubera terræ radere, et in cibum preparare ad excitandum appetitum. Alii *rodere* legunt, id est, Vorare cum aviditate.—*Tubera]* De his dictum Sat. v. Hæc enim habebantur in maximis deliciis. *Lubin.*

8 *Boletum]* Delicatissimum luxuriousorum ferculum. Est autem boletus genus fungi inter omnes optimi. De hoc etiam Sat. v. ‘Vilibus ancipites fungi ponentur amicis, Boletus domino.’—*Eodem jure*, &c.] Delicatisimo condimento, quo boletum condiit.—*Natantes*, &c.] Hoc pertinet ad abundantiam et nimium luxum.

9 *Ficedulas]* In summis deliciis habitas. Germanis dicuntur *Schneppen*, a captandis hiante ore culicibus.—*Nebalone]* Frugiperda et gulone sc. monstrante: Alias proprie nebula, qui nebulam mendacis obtendit. *Grang.* Vel, qui non pluris est quam nebula. *Britann.—Mergere*, &c.] Id est, A patre didicit luxuriosus, et gulosus. *Vet. Sch.*

10 *Cana*, &c.] Gula patris vetula, et canis obsita, vel patre cano gulosus.—*Cum*, &c.] Qui puer in hisce deliciis vel ad septimum tantum ætatis annum pervenerit, postea emendari non poterit. Alii *puero leg.* *Lubin.—Et cana]* Patris, id est, vetula. *Vet. Sch.*

11 *Nondum*, &c.] Paulo post septennium: nam primum infantibus post septem menses dentes nascuntur: septimo autem anno decidunt, et statim renascuntur.

12 *Barbatus*, &c.] Graves et severos rigidosque Philosophos, et bonorum morum informatores. *Lubin.—Barbatus*, &c.] Philosophum licet ad erudiendum adhibeas, semel imbutum luxuria patris non posse revocari. *Vet. Sch.*

13 *Lauto*, &c.] Splendido et sumptuoso apparatu. *Lubin.*

14 *Non*, &c.] Sceptice. Non vult degener esse a patris moribus, nec deflectere a paterno luxu: ut habeat culinam multijugis pretiosisque obsoletis instructam.

15 *Mitem*, &c.] Cum interrogatione et indignatione hæc legenda sunt: ut sit sensus; Docetne pater filium suum, ut animo sit miti et benigno, et moribus æquis, modicis erroribus; et servos constare eadem materia qua nos? an potius docet nti crudelitate? *Britann.* Vel pater crudelis dum in servos flagellis sævit, clementiam, quæso, an crudelitate præcipit filio? proculdubio crudelitatem. *Farnab.—Modicis*, &c.] Ut sit æquus et clemens modicis suorum erroribus, considerans, quod sint cognati, fratres, et ab eodem Jove oriundi. Ita dicit, quia nemo est sine vitiis, et nostra virtus nihil aliud, quam minor vitiolorum particula, teste Hermete. Et Horat. ‘Nam vitiis nemo sine nascitur, optimus ille Qui minimis urgetur.’ *Lubin.—Mitem*, &c.] Interrogative pronunciarum potest: sed melius, ironice. Pro Ironia dictus est sensus. Mitem animum præcipit Rutilius. An putas eum sævire, qui gaudet plagarum strepitu? Ironice, et *mores modicis erroribus æquos*, quos, quia nemo sine vitio est, ideo tolerabilis indulgentem. *Vet. Sch.*

16 *Atque*, &c.] Periphrasis clementiæ et misericordiæ, quam illi vere exercent, qui ex eadem materia servos et dominos constare putant. *Lubin.—Nostra]* Eadem quæ nobis est, ex qua nos constamus et compositi sumus.

17 *Materia*] Si ad primam originem revocemur, e terra sumus. Alias, carne et ossibus, quibus et nos constamus. *Lubin.*—*Paribusque elementis*] Eisdem principiis, quæ sunt ab elementis; imo eisdem illis quatuor, terra, aqua, ære, et igne.

18 *An sævire, &c.*] Vel, an potius crudelitatem docet pater sævus? ut supra dictum: procul dubio crudelitatem.—*Rutilus*] Notissimus illa ætate, quem obiter notat, et pro quocunque crudeli parente ponit.

19 *Et, &c.*] Qui dulciorem esse censeat plagarum strepitum, quam Sirenium cantum. Notat animum inimicem et crudelem.—*Sirena*] Accusativus pro Sirenem. De Sirenium numero, quod tres fuerint, et quæ porro fabulantur Poëtæ, nota sunt. Sensus Auctoris est, quod voces Sirenarum nihili faciat præ sono et strepitu, quem edunt flagella, dum servi vapulant.—*Et, &c.*] Dulciorem esse flagellorum strepitum, quam cantum Sirenarum. *Vet. Sch.*

20 *Antiphates*] Domus suæ carnifex, Antiphate Læstrygonum rege non mitior. Qui carnifex et latro potius est domus et familiæ suæ ob sævitiam tremantis et trepidantis, quam dominus. Porro Antiphates Læstrygonum rex et Polyphemus Cyclops, crudelissimi, humanis carnibus vescabantur. De Polyphemo Virgil. *Æneid.* III. 'Visceribus misorum, et sanguine vescitur atro.' Hygin. Fab. III. 125.—*Trepidi, &c.*] Domesticorum et familiarium ob crudelitatem domini trepidantium et contremiscentium. *Lubin.*—*Antiphates, &c.*] Carnifex potius, et latro domus suæ, quam dominus. Læstrygonum rex Antiphates, et Polyphemus Cyclops, qui homines comedebant. *Vet. Sch.*

21 *Tum, &c.*] Tum suo iudicio felix et beatus sibi videtur, quoties servi ad supplicium rapiuntur; quoties carnifice vocato, servo cuidam ne-

quam stigma iniuri curat. *Lubin.* Lipsius etiam hæc ad frontis inscriptionem seu stigma refert; sed Passeratius ad quæstionem; nam antiquos adhibito igne usos in quæstionibus constat.

22 *Duo, &c.*] Furto abducta, vel amissa. *Farnab.*—*Duo, &c.*] Id est, sic servus cruciatur propter duo sabana. *Vet. Sch.*

23 *Quid, &c.*] Sensus est, Pater qui lætus est tormentis suorum servorum, quam viam vivendi aliam ostendit juveni, nisi quam ipse tenet?—*Catenæ*] I. e. Compedum, quibus continetur servus in ergastulis.—*Quid, &c.*] Paterna crudelitate.—*Inscripta, &c.*] Quanquam ibi includuntur, inscripti sunt. *Vet. Sch.*

24 *Quem, &c.*] Sc. juvenem mirifice delectant.—*Inscripta, &c.*] Quorum frontibus notæ stigmatæ inscriptæ vel inustæ sunt.—*Ergastula*] Hoc loco pro mancipiis ipsis, et servis qui sunt in ergastulo, ut Sat. VIII. 180.—*Carcer, &c.*] Nam ruri servi catenis vincti opus exercebant. *Lubin.* Vel, quia ergastulum locus in villis subterraneus erat ad carceris formam, ut vult Lipsius 2. elect. c. 15.—*Adficiunt*] Lætum faciunt, delectant. *Vet. Sch.*

25 *Exspectas*] Idem fere iisdem verbis dixit Sat. VII. 240. Subjungit autem quartum scelus, quod matres filiabus scortationis et adulterii exemplum essent.—*Largæ, &c.*] Illius famosissimæ mœchæ suo tempore, quam obiter notat.—*Exspectas, &c.*] Speras quod filia meretricis casta possit esse, quæ non potest nomina mœchorum matris suæ continuo ac uno spiritu dicere? *Vet. Sch.*

27 *Tam, &c.*] Cujus mater tot mœchos habet, quorum nomina filia recitare non poterit, tam cito, vel tam veloci cursu, quin ter decies respirare cogatur.—*Contexere, &c.*] Velocitate linguæ properanter enumerare. *Lubin.*

28 *Ter, &c.*] Hyperbolice, quasi uno spiritu omnes percensere nequeat.—*Conscia, &c.*] Id est, filia adulteriorum matris conscia fuit, cum adhuc parvula et virgo esset, ut mirum non sit hanc matris exemplo esse corruptam. *Idem.*

29 *Virgo*] Olim, jam vero ipsa matris exemplo adultera.—*Ceras, &c.*] Id est, Eadem filia, jam matre dictante, ceras vel tabellas ad amatores suos scribit.—*Hæc, &c.*] Matre suo exemplo præmonstrante, vel simpliciter dictante. Farnab.—*Pusillas*] Decore, pro ætate respectu matris dixit, quæ major est. *Lubin.*—*Ceras, &c.*] Dictante ut hæc disceret jucunde, pro ætate. *Vet. Sch.*

30 *Ad, &c.*] Quos illa, licet pusilla adhuc, jam habet.—*Eisdem, &c.*] Quibus mater olim dedit, ut perferant ad amatores.—*Cinædis*] Spadonibus et ministris impuris. Hi enim mulieribus inserviebant. *Lubin.*—*Ferre, &c.*] Internunciis ministris, qui matris suæ fuerunt. *Vet. Sch.*

31 *Sic, &c.*] Id est, Naturale est, ut liberi parentum mores imitentur, ut vitiorum exempla patris, et matris velocius et citius liberos corrumpant. Cicero: 'Plus homines exemplo quam peccato nocent.' Parentes imprimis, quos liberi tanquam vitæ exemplar intuentur. *Lubin.*

32 *Magnis, &c.*] Parentibus et majoribus, a quibus proficiuntur. Quis autem major virtutis aut vitii auctor, quam parens?

33 *Subeunt, &c.*] Se animis latenter insinuant.—*Unus, &c.*] Occurrit quasi objectioni, quod non omnes malis exemplis æque corrumpantur, quos respondet esse paucissimos, non nisi Dei providentia ad virtutem informatos, qui singulari Dei dono illam animi firmitudinem obtineant. *Lubin.*—*Unus, &c.*] Pater et avus. *Vet. Sch.*

34 *Hæc, &c.*] Turpia parentum vitia; et meliores parentibus evadunt, quod quidem est rarissimum.—*Sper-*

nant] Declinent parentum vitia.—*Quibus, &c.*] Quibus conditor Prometheus peculiare aliquod pectus finxit, quod omnes vitæ fluctus, omnes errorum et vitiorum insultus tanquam scopulus marinus immotus frangat et contemnat.—*Arte, &c.*] Ex singulari gratia. *Lubin.*—*Hæc, &c.*] Id est, turpia. *Vet. Sch.*

35 *E meliore*] Non e communi vel vulgari. Sic *e meliore luto* factos dicimus, quibus melior indoles contigerit. *Lubin.* Alii pro *E* legunt *Et.*—*Titan*] Titanis nepos Prometheus, primus hominem e gleba terræ finxisse perhibetur. Fuit autem Prometheus filius Japeti, qui unus fuit ex Titanibus. Vide Ovid. Met. lib. 1.—*Præcordia, &c.*] Prometheus filius Japeti, qui fuit unus e Titanibus. *Vet. Sch.*

36 *Sed, &c.*] Ex natura ignava, prava et vulgari. Sensus est, Posse fieri benignitate naturæ, ut unus aut alter sit, qui a vestigiis paternis declinantes recte vivant, sed reliqui per omnia paternos mores sequuntur.—*Fugienda, &c.*] Mala exempla, Peccata et vitia parentum. *Lubin.*—*Fugienda, &c.*] Juvenibus scilicet: id est, multi filii inviti facta parentum sequuntur. *Vet. Sch.*

37 *Monstrata, &c.*] Ampla et spatiosa via veteris et consuetae parentum culpæ, diu filiis a parentibus monstrata, a recta via abstrahit et abducit. *Diu*, ab ineunte ætate.—*Orbita*] Est proprie vestigium decurrentis rotæ. Hoc loco Metaphorice vitæ institutionem significat. *Lubin.*

38 *Abstineas, &c.*] Admonitio præclara ad parentes, ut vel eo uno nomine a vitiis abstineant, ne liberos suos corrumpant et seducant.—*Damnandis*] Alii leg. *Damnīs.* Sceleribus et flagitiis, quæ vere sunt damna non corporis, sed animorum.—*Hujus*] Alii, *Hujusec.* Id est, Hujusec rei, ut quis scilicet abstineat a sceleribus et flagitiis, omnium potissima, et poten-

tissima caussa, ne illi, qui e nobis geniti sunt, scelera nostra imitentur. *Lubin.*

40 *Quoniam, &c.*] Ob corruptam naturam, ad vitia, quam ad virtutem sumus procliviores.—*Quoniam, &c.*] Id est, ad mala imitanda faciles sumus: ut Terentius: ‘Namque ut est hominum ingenium proclive ad libidinem, Dehinc quæstum accepit.’ *Vet. Sch.*

41 *Et, &c.*] Mala exempla ubique nobis occurrunt, et homines mali, seditiosi, Rerumpubl. eversores, qualis Catilina erat, ubivis locorum, in quacunq; mundi parte inveniuntur. Sed viros bonos, et patriæ liberatores, qualis Brutus erat, aut raro, aut nunquam, vel nusquam invenias. Sic Seneca Epist. 98.: ‘Omne tempus Clodios, non omne Catones fert.’ *Lubin.*—*Sub axe*] Sub quacunq; cæli parte.—*Et, &c.*] Malum hominem ubique invenias. *Vet. Sch.*

43 *Brutus*] Brutum hic virum optimum et patriæ liberatorem Catilinæ opponit.—*Bruti, &c.*] Id est, Cato Uticensis, ex cujus sorore Servilia, natus Brutus. *Lubin.*—*Bruti, &c.*] Bonus, ut Cato Uticensis Philosophus. *Vet. Sch.*

44 *Nil, &c.*] Sanctissimum profecto, et divinum præceptum, omnibus cubiculis et conclavibus inscribendum, ne teneros puerorum animos et castas aures aliquo scandalo verbi vel operis offendamus.—*Dictu, &c.*] De verbis intellige.—*Visu*] De factis turpibus.—*Limina*] Conclavia, loca. *Lubin.*

45 *Procul hinc*] Subaudi *sint*, vel *facessant*. Utitur cum singulari decoro solennis illa formula, qua e sacris profanos arcere solebant. Quasi etiam ad sacrum illum locum, ubi pueri sunt, profani accedere non debeant. *Brisson.* Form. 1.—*Puella, &c.*] Meretrices; ne turpe aliquid videant, vel audiant a bestiis illis.—*Intra,*

&c.] Ubi filios habes. *Vet. Sch.*

46 *Cantus, &c.*] Scurræ et nebulo- nis, qui totam noctem commessando consumit, et turpia atque obscæna ebrius canit. *Lubin.*—*Puellæ lenonum*] Meretrices. *Vet. Sch.*

47 *Marima, &c.*] Hoc est, quod supra dixit, Potissimam rationem esse, ut quis a scelere abstineat, ne malum exemplum sint suis liberis.—*Puero*] Qui semper patris exemplum producit, inquiens: Tamen pater hoc facit. *Lubin.*

48 *Turpe, &c.*] Puer te impediatur, ne cum videat hæc imitetur.—*Nec tu, &c.*] Quod parvulus admodum sit. *Idem.*

49 *Sed, &c.*] Id est, Si vel infans tibi turpe aliquid ausuro adsit, a peccato ejus præsentia te revocare debet, ne illa videns olim te imitetur. Scribit Plutarch. *Catonem senioremem a verborum turpitudine præsentem filio sic temperasse, quasi Vêstibus virginibus arbitris locuturus esset, nec cum filio unquam larisse.* *Idem.*—*Sed peccaturo*] Impediatur te, ne cum viderit hæc, imitetur. *Vet. Sch.*

50 *Nam, &c.*] Subjungit aliam causam, ob quam quis vitio debeat abstinere: Nimirum ut liberos suos male agentes libere possit reprehendere.—*Si quid*] Si peccaverit filius tuus, ut a Censore puniri et damnari mereatur, tu ipsum objurgare, et exheredare non poteris, quia tuus est filius, teque imitatur.—*Ira*] Judicio et pœna seu nota Censoris. *Lubin.*—*Censoris, &c.*] Ut a Censore corrigi mereatur aut damnari, tamen filius patri non solum corpore, sed et moribus similabit. *Vet. Sch.*

51 *Quandoque*] Hos tres versus quidam Parenthesi includunt. Quasi diceret: Quid mirum est, si peccet, inque Censoris pœnam incurrat, quandoquidem patrem suum imitatur: teque parentem non corpore solum et vultu præstat, verum etiam animo

et moribus? *Lubin.*

53 *Omnia, &c.*] Id est, Cum non solum tua vestigia strenne ingreditur, sed etiam peccando superat. *Id.* — *Tua per, &c.*] Imitando tuos mores, tanquam vestigia.—*Omnia, &c.*] Deterius quam tu, aut eo deterius quam te magistro. *Vet. Sch.*

54 *Corripies, &c.*] Hæc cum superioribus conjungenda, quæ scoptice et ironice legenda sunt. Tanquam absurdum sit patrem nequam, filium suum peccantem velle reprehendere. — *Acerbo, &c.*] Vehementi objurgatione et increpatione. *Lubin.*—*Corripies*] Filium turpiter agentem. *Vet. Sch.*

55 *Post hæc*] Ubi nimirum peccando usque progreditur. Vel, Ubi desieris clamare, pro, insuper.—*Tabulas, &c.*] Filium ob delicta exheredaturus.

56 *Unde, &c.*] Id est, Unde castigandi severitatem, et objurgandi audaciam tibi sumes; quo ore et fronte filium tuum objurgabis, cum tu ipse pessimus, et insanus sis.—*Frontem*] Ut non erubescas filium tuum objurgare.—*Libertatem*] Parentes enim liberrime filios suos castigant. Jam vero carere debet omni vitio, qui in alterum dicere paratus est. *Lubin.*—*Unde, &c.*] Terentius: ‘Quo ore illum objurgabis, dic mihi.’ *Vet. Sch.*

57 *Vacuumque, &c.*] Id est, Cum tu jamdudum peccato insanus sis, et opus habeas, cui medicis per cucurbitam ex occipitio sanguis educatur. — *Cerebro*] Ratione sana destitutum. *Lubin.*

58 *Ventosa, &c.*] Sicut qui parum sanæ mentis helleboro indigere dicitur: ita stultum et insanum cucurbitam quærere jubet Juvenalis. Cucurbita enim huic morbo remedio esse potest: sive per *cucurbitam κοκοκύνθην* intelligas, quæ sumta, humores, cerebri actionem impediens, potenter educit; sive *τὴν σικύαν*, quam ventosam dicimus, qua sanguis leni scarifi-

catione educitur: Celsus enim l. rit. c. 18. docet, ‘Phreniticis, occipitio inciso, cucurbitam admovendam esse.’ *H. Junius.* Ordo est, Et cum ventosa cucurbita jam pridem quærat hoc caput vacuum cerebro. — *Jampridem, &c.*] A medicis qui sanus non est. Cucurbita, *σικύα.* *Vet. Sch.*

59 *Hospite, &c.*] Invehitur rursus in parentes. Qui hospite venturo in domo per familiares omnia expurgarent, et exornarent, non autem curarent, ut illam domum sanctam sanctus et sine labe filius inhabitet.—*Hospite*] Qui a te forte invitatus. Pulchre Seneca Epist. 5. qui domum intraverit, nos potius miretur, quam suppellectilem nostram.—*Cessabit, &c.*] Nemo otiosus, omnes occupati erunt in labore aliquo atque opere. *Lubin.*

60 *Verre, &c.*] Ordo est: Vox tua fremit: Virgis vel scopis purga arcam domus. *Idem.*—*Nitidas, &c.*] Id est, Fac nitidas. Sic in Test. Viros ostendere Christos, id est, *χρῆτες.* In veteribus glossis, *Mollificare*, molles ostendere. *Salmas.*—*Verre, &c.*] Hoc dieis tuis. *Vet. Sch.*

61 *Arida*] Quod aridis locis gaudeat, vel potius, mortua et sine succo. I. e. Aridas et exsiccatas araneas una cum universa sua tela fac descendere, et purga e fenestris. *Lubin.*—*Arida, &c.*] Mundentur parietes, vel camerae. *Vet. Sch.*

62 *Hic laet, &c.*] Meliora exemplaria habent, *Læve argentum*, id est, politum, et sine ulla cælatura.—*Vasa, &c.*] Anaglypha et figuris cælata, in asperitatem sculpta. Sic Persius dixit, *Asper nummus*, id est, recens excusus signis et literis asper et inæqualis. *Lubin.*—*Hic, &c.*] Anaglypha sigillis. Virgilius: ‘et vasa aspera signis.’ *Vet. Sch.*

63 *Vir, &c.*] Cum fremitu talia imperiose pronunciat, et servis suis imperat.—*Virgamque, &c.*] Qua et minetur et verberet. Praefecti, in officii signum, virgam tenebant, qua cessa-

tores percutiebant. *Lubin.*—*Vox, &c.*] Virgilius: 'Urget præsentia Turni.' *Vet. Sch.*

64 *Trepidus*] Curiose prohibes, ne quid fœdum aut deforme in domo tua venturum hospitem possit offendere, eique nauseam movere. *Lubin.*

66 *Et, &c.*] Quasi dicat: De his adeo sollicitaris, quæ tamen facile emendari possunt. *Idem.*

67 *Semodio, &c.*] Dimidio modio ramentorum et serra decidentium. Dicitur autem *scobs* non solum quod e ligno serra deteritur, verum etiam quod ex attritione laterum habetur, et quod deraditur de metallis. Tali autem scobe vel pulvere immunditiæ in domibus solent tegi. *Lubin.*—*Semodio scobis hæc emendat, &c.*] Puto legendum, *emundat*. Schopp.—*Semodio scobis*] *Non πρισματος. Vet. Sch.*

68 *Illud, &c.*] Hoc est, quod Crates Thebanus, si in aliquam populosam civitatem veniret, se proclamaturum dicebat.—*Ut, &c.*] Ut filius tuus sine labe domum sanctam, et vitio carentem inhabitet, in qua neque pater peccet, neque filius a patre ad peccandum invitetur. *Lubin.*—*Illud, &c.*] Illud non respicis, quemadmodum filio castam domum exhibeas. *Vet. Sch.*

70 *Gratum est*] Commendat initio studium propagandæ sobolis utile atque salutare Reipub. si modo filii recte educati utiles sunt Reip. *Lubin.*

71 *Si, &c.*] Si cum accurate instituens, civem bonum reddas, qui opera et consilio patriæ possit prodesse.—*Agris*] Agriculturæ, quæ potissima et maxime necessaria pars vitæ humanæ. *Idem.*—*Si, &c.*] Civem bonum, si eum ita institueris, ut sit utilis patriæ. *Vet. Sch.*

73 *Plurimum, &c.*] Repetit locum communem superius tractatum. Quod prima institutio maximum momentum habeat in vita humana. Id est, Multum interest, quibus artibus et moribus filium tuum a teneris insti-

Delph. et Var. Clas.

tuas. *Lubin.*

74 *Moribus*] Malisne, exemplo Ciconiæ et Vulturis; an Bonis, exemplo Aquilæ et Accipitrum?—*Serpente, &c.*] Probat exemplis aliorum animalium, a teneris adulescere multum esse. Est autem primum exemplum a ciconiis. Porro Plin. l. x. de ciconia ait: 'quod illis in Thessalia tantus honos serpentum exitio habitus sit, ut eiconiam occidere capitale fuerit, eadem legibus pœna, quæ in homicidas.'

75 *Devia, &c.*] A via et turba hominum remota.

76 *Suntis, &c.*] Jam adultiores et pennati.—*Animalia*] Serpentes, lacertas, ranas, anguillas, &c. *Lubin.*—*Illis, &c.*] Quæ a parentibus didicerunt. *Vet. Sch.*

77 *Vultur, &c.*] Secundum exemplum de vulture.—*Jumento*] Mortuo, cadavere jumentum.—*Crucibus*] Cadavere hominis in crucem acti. Porro vultur tanta sagacitate cadavera insecatur, ut triduo ante illum locum ubi cadaver futurum est, circumvolet. *Lubin.*—*Vultur, &c.*] Exemplis docet hoc servare filios, quod a parentibus acceperunt. *Vet. Sch.*

78 *Ad, &c.*] Ad pullos in nido relictos. *Lubin.*—*Partemque, &c.*] Hominum. Nam antiqui crucibus figebant. *Vet. Sch.*

79 *Magni, &c.*] Qui e pullo jam adolevit. *Lubin.*—*Se, &c.*] Se ipsum sine adminiculo parentum, jam grandior.—*Hic, &c.*] Quem parentes tradiderunt. *Vet. Sch.*

80 *Nidos, &c.*] Si Plinio standum, non in arbore, sed in excelsissimis rupibus nidificant. *Lubin.*—*Cum, &c.*] Cum cepit volare. *Vet. Sch.*

81 *Sed, &c.*] Tertium exemplum, ab aquilis, quæ viva animalia venari solent.—*Famula, &c.*] Jovis enim armigera: fulmina illi ministrare fingebantur. *Plin. l. 11. 55. et x. 3.* Sed et in aliis Jovi inserviunt, ut in raptu Ganymedis.—*Generosæ, &c.*] Accipi-

Jur.

4 C

tres, falcones. *Lubin.*

82 *In, &c.*] In loco ubi saltant hujusmodi feræ.—*Cubili*] In nido pullis apponitur comedenda. *Idem.*

83 *Inde, &c.*] Cum jam maturiores et grandiores pulli aquilæ, inde e nido se levant, et avolant, et jam ad volandum apti, volando se in altum sublevant, tum cibos consuetos, quibus nutriti sunt, quærunt. *Idem.*

84 *Festinat, &c.*] Ad lepores, capreas, et alias minores feras. *Idem.*—*Festinat, &c.*] Id est, ad venationem; unde nutrita est. *Vet. Sch.*

85 *Rupto, &c.*] Ex quo aquilæ pulcherrimus natus, et unde exclusus. *Lubin.*

86 *Ædificator, &c.*] Quintum vitium, quod luxuriosa ædificia extruere filii patris exemplo discant.—*Cetronius*] Alii, *Centronius*. Hic villis et domibus ædificandis delectatus, suas ingentes opes attrivit, quas ad nihilum postea prorsus redegit filius, iisdem studiis delectatus. *Lubinus.*—*Modo*] Paulo ante.—*Ædificator, &c.*] Cupidus fabricæ. *Vet. Sch.*

87 *Cajetæ*] Hic portus erat a nutrice Æneæ ita dictus, ut quidam volunt, in sinu Bajano, ubi illa Cajeta fuit sepulta. Alii dicunt Cajetam in Campania fuisse ita dictam, teste Strabone, quod curva sit. Nam Lacones omnia curva *Cajetas* appellarunt.—*Tiburis, &c.*] Civitas in Sabinis 16. ab urbe lapidibus in monte Tivoli sita. *Lubin.*—*Litore, &c.*] In Campania Cajeta. *Vet. Sch.*

88 *Prænestinis*] Non procul a Præneste, urbe Latii, ita dicta a Præneste Ulyssis nepote, et Latini regis filio. In Romæ conspectu sunt, Tybur, Præneste, Tusculum. Sat. III. 190. *Britannic.*

89 *Longeque petitis*] Ex Ægypto, Numidia, &c.

90 *Vincens, &c.*] Superans et excedens sumtus impensus in tam pretiosa ædificia.—*Fortuna, &c.*] Quæ ædes fieri nobilissimæ, Præneste Fortunæ, Herculis Tibure; utriusque eti-

am Romæ erant ædes.—*Fortunæ*] Quam Nero ex marmore Phengite sumtuosissime extruxit.—*Herculis*] Quam Martius Philippus, Augusti vitricus extruxit. *Idem.*—*Vincens, &c.*] Apud Præneste et Fortunæ, et Herculis habent ædes: aut certe quod in Capitolio, post ædem Dianæ et Jovis secundam de miraculo operis habent gloriam, Fortunæ atque Herculis ædes. Fortunæ apud Præneste ædem pulcherrimam ferunt fuisse, Hercules enim ædem Tiburis dicit. *Vet. Sch.*

91 *Ut, &c.*] Sic Centronius suis ædificiis Herculis et Fortunæ ædem extruxit, ut Spado Posides Capitolium.—*Nostra*] Vel Romana, vel nostri temporis. *Britann.*—*Ut, &c.*] Hic Posides spado, libertus Claudii Imperatoris, tantæ gratiæ et potentiæ fuit, ut eum Claudius in Britannico triumpho inter militares viros hasta pura donaverit: cohortibus quoque et aliis provinciis Judææ præposuerit; et lecticæ per urbem vectandi, spectacula quoque publice edendi jus tribnerit. Legitur in Suetonio. *Vet. Sch.*

92 *Dum sic*] Ædificat continuo, vel in multis locis habitat.—*Habitat*] Extruxit ædificia, quæ habitet. Sed *Agitat* mallem legere.—*Imminuit, &c.*] Divitias suas, quamvis amplissimas. *Lubin.*—*Imminuit rem*] Minuit patrimonium fabricando. Secutus patrem scilicet: et quod remanserat de patrimonio, filius omne in ædificiis impendit. *Vet. Sch.*

93 *Fregit*] Absumsit, dilapidavit.—*Nec parva, &c.*] Erat adhuc aliquid reliquum.

94 *Turbavit*] Dissipavit, absumsit.—*Amenus*] Insanus ædificandi studio. *Lubin.*

95 *Dum, &c.*] Non contentus paternis. Sumtuosiora adhuc et magis excelsa domicilia in villis ædificat.

96 *Quidam, &c.*] Sextum vitium, quod liberi a parentibus superstitio-

nem discant, et exteras religiones : id est; Quidam liberi patrem Judaica superstitione imbutum sortiti, qui Judaicas ceremonias, Sabbata, et septimum quemque in hebdomade diem colunt.—*Metuenten*] Superstitiose colentem. Sicque Poëta per transitum religionem Judæorum et ejus cultores irridet atque subannat.—*Sabbata*] Judæorum festa : hinc Judæi Sabbatarii. *Idem*.

97 *Nū, &c.*] Quippe inter precandum cælum suspicientes, unum tantum Deum agnoscunt Judæi: et Tacit. l. v. 'Judæi sola mente unumquemque intelligunt.' Porro quod ait Judæos nubes adorare, calumniose dicit, ut et Aristophanes Scnræ, Socratem *νεφέλας* adorare mentitur. *Lubin*. Aut revera ad id respexit, quod Deus apparuit Mosi in nebula, totum montem Sinai tegente, ubi a Deo accepit tabulas lapideas, legem et mandata quæ scripsit Deus, ut doceret filios Israël. Judæi ergo nubes adorare dicuntur, quia Deus in nubibus semper iis apparebat : unde illud Mosis in Numeris : 'Nubes tua proteget illos, et in columna nubis præcedes eos per diem, et in columna ignis per noctem.' *Britann*. Legendam autem videtur *Cali lumen*, id est, cælum, *περιφραστικῶς*. *Canterus* Novar. lect. iv. 2.—*Cali, &c.*] Nuda contemplatione colentes. *Vet. Sch.*

98 *Nec, &c.*] Exemplo parentum Judaizantium a suilla carne tam religiose abstinent, non secus atque si humana esset: quasi inter suillam et humanam carnem nihil sit discriminis. Sat. vi. 161. *Lubin*.—*Nec, &c.*] Tanquam humanam, porcineam putant. *Vet. Sch.*

99 *Qua, &c.*] Qui religionem Judaicam tanquam hæreditariam filio legavit. *Tacitus* de Judæis l. XXI.—*Mox, &c.*] Postquam in religione Judaica confirmati sunt, circumcissionem adhibent et priorem virilium enticulum deponunt. *Lubin*.—*Præputia ponunt*] Id est, *περιτομή*. *Vet. Sch.*

100 *Romanas*] Duodecim tabularum. Indignatur Romanos, patriis ritibus et sacrificiis contemtis, et legibus majorum suorum, externam aliorum populorum religionem capessere. *Lubin*.

101 *Judaicum*] Divisit diplithongum, ut dicimus Hebraicum, Achaicum; pro Hebræo, Achæo. *Idem*.

102 *Arcano volumine*] Pentateucho, vix ulli ethnicorum viso, Judæis sacro et sancto: vel multa mysteria continente.—*Moses*] Propheta ex sacra pagina notus.—*Tradidit, &c.*] Sacerdos: vel Rex ejus gentis, aut ipsius quidem religionis inventor: cujus Cornelius etiam Tacitus meminit. *Vet. Sch.*

103 *Non, &c.*] Nullis nisi suæ religioni addictis, officium præstant: nec viam vel fontem, vel aliud quid, monstrant. *Lubin*.—*Non, &c.*] Id est, non confiteri religionis secreta. *Vet. Sch.*

104 *Quasitum, &c.*] Respicit ad Judæam, ubi aquarum penuria, quod viatori sitiendi fontem quasitum non monstrent, nisi verpus vel apella recutitus et circumcisus sit. Quod vetus Scholiastes *baptizari eos* dicit, de lotionem et purgationem intelligit.—*Verpos*] Id est, Judæos. Verpus alias significat mentulam. Hic idem est quod apella sine pelle, vel mentulam habens cute deudatam. *Turnebus* Advers. XXVIII. 21. *Scalig.* de causis L. L. 1. 28.—*Quasitum, &c.*] Ubi baptizantur.—*Deducere, &c.*] Judæos, qui sine pellicula sunt. *Vet. Sch.*

105 *Cui, &c.*] Pater in causa est, quod filii aliena religione imbuantur, qui septimo die ab omni opere feriatum est, vel qui die Sabbati nihil egit. *Lubin*.—*Sed, &c.*] Causa hujus metus, pater est.—*Cui, &c.*] Qui semper Sabbatis nihil faciunt. *Vet. Sch.*

106 *Ignara*] Sine opere.—*Et partem vita, &c.*] I. e. Nihil fecit, quo vita humana indigeat, uti quidem diebus profestis.

107 *Sponte, &c.*] Subjungit jam septimum vitium, quod parentes suis li-

beris avaritiæ auctores sint. Id est, reliqua omnia vitia supra dicta sponte et ultro imitantur filii, (ad prava enim omnes procliviores) unam avaritiam inviti exercere coguntur, quæ juvenibus natura liberalibus, est contra naturam. Illa enim senum vitium: qui, quo minus viæ restat, hoc plus viatici congerunt. *Lubin.*

108 *Jubentur*] A parentibus instituntur.

109 *Fallit, &c.*] Ratio, quare patres avaritiam filiis suis inculcent, quod illam illis commendent tanquam parsimoniam et frugalitatem. Id est, Sub specie et umbra frugalitatis et virtutis, avaritia imponit hominibus. Multi enim avaros tanquam frugi homines laudant, putantes quod frugalitate patrimoniam sua conservent. Decipimur ergo specie recti.—*Umbra*] Nam obscuram imaginem virtutis habet. *Idem.*—*Fallit, &c.*] Sæpius sub specie virtutis, avaritia tegitur. Multi enim avaros tanquam frugi laudant, sperantes quod frugalitate faciente, patrimonia sua custodiunt: et non sentiant eos causa avaritiæ facere. Frugalitas quippe avaritiam contemnit, et mediocritatem amat. *Vet. Sch.*

110 *Triste, &c.*] Avaritia externo habitu valde sæpe honesta apparet, ut quæ luxuriam condemnet, et frugalitatem et parsimoniam commendat. Avari enim præ se ferunt tristem, gravem, et severum habitum. *Lubin.*

111 *Nec, &c.*] Quasi nemo dubitet de virtute ejus, quod sit frugi et diligens homo. — *Tanquam, &c.*] A parsimonia commendandus. *Idem.*

112 *Rerum, &c.*] Avari enim accuratissime res suas custodiunt, et quidem tantis curis, quibus pervigiles dracones poma aurea Hesperidum, vel aureum vellus in Ponto, ut supra dictum est Sat. i. et iv. *Idem.*

113 *Certa, &c.*] Quas res longe diligentius custodiunt. Pulchre autem hoc loco avaros cum pervigilibus Draconibus comparat auctor, qui re-

vera bonis suis invigilant. *Idem.*—*Certa, &c.*] Tanquam ille qui aut mala, aut pellem auream servabat. *Vet. Sch.*

114 *Hesperidum*] Pervigil draco custos aureorum malorum in horto Hesperidum filiarum Atlantis.—*Ponticus*] Draco apud Colchos in Ponto aurei velleris a Phryxo suspensi custos. *Farnab.*

115 *Egregium*] Quis populus divitias, ut summum bonum demiratur. —*Verecundum*] Honorandum et venerandum, qui tantum pecuniæ coaccervare possit. Alii non male legunt: *Acquirendi artificem.* *Idem.*

116 *Quippe, &c.*] Id est, Census, opes et divitiæ crescunt per hos artifices: Metaph. a fabrilis arte. *Idem.*—*Quippe, &c.*] Fabris patrimoniorum, dum auram popularem captant, et patrimonii opinione delectantur. *Vet. Sch.*

117 *Quocunque, &c.*] Per fas et nefas, juste et injuste, juxta illud: 'mea nihil refert, dum potiar modo.' *Farnab.*

118 *Incende, &c.*] Quia superius fabros dixit, perstat in eadem Metaphora, quasi avari assidue numos fabricent. Id est, assiduo studio, cura, labore, opera, vigilia.—*Ardente, &c.*] In eadem Metaphora perseverat, animi cupidine flagrante, operante, vel cupido et avido pectore, numos congerente. *Idem.*—*Incende, &c.*] Metaphora a fabris ferrariis, quocunque casu.—*Ardente, &c.*] Avaritia operante. *Vet. Sch.*

119 *Et, &c.*] Ille pater ergo credit avaros et sordidos, animi felices et fortunatos scilicet esse, qui opes admirantur, et nullum pauperem credunt esse felicem.—*Animi, &c.*] Ita legendum. Est enim Græcismus; Græci enim dicunt, μακάριος τοῦ θυμοῦ, scilicet *ἔνεκα.* *Farnab.* Ai. legunt *felicitis.*

120 *Qui*] Sc. Pater.—*Nulla, &c.*] Qui pauperes non judicat beatos: qui tamen sæpe longe beatiores divi-

tibus. Seneca: 'Potest etiam et beatissimus animus sub quavis cute latere.' *Lubin.*—*Qui, &c.*] Qui patrimonio et divitiis gaudet.—*Sibi, &c.*] Qualis Apollinis oraculo declaratus est felicissimus Aglaus Areas, qui nunquam patrium agellum exceaserat, cum a Deo quæreretur, quis fidem veræ felicitatis impleset. *Vet. Sch.*

122 *Ire, &c.*] Ut in avaritia perseverent, quam feliciter ingressi sunt. Et eandem avarorum sectam sequantur.—*Eidem, &c.*] Metaphora. Professione et studio avaritiæ. *Lubin.*—*Ire, &c.*] Perseverent in avaritia. *Vet. Sch.*

123 *Vitiorum, &c.*] Avaritiæ et sordium principia, initia, et quasi quædam primordia, quibus bene perceptis facile ulterius progrediantur, et ad summas opes perveniunt, quibus a teneris filiorum suorum animos imbuunt. Dicit autem recte *vitiorum* in genere: nam avaritia radix omnium malorum, ad omnia vitia viam longè et late sternit.—*Protinus*] A primis annis. *Lubin.*

124 *Minimas*] Etiam in puerorum minimis opibus, in nucibus, talis: vel in genere, etiam in minimis nummulis, &c. Vel quia avaritiæ sordes omnium contemtissimæ sunt.—*Ediscere*] Ut puer elementa linguarum ediscit. Vide Theophrast. charact. Eth. *περὶ μικρολογίας καὶ βδελυρίας.* *Idem.*—*Et, &c.*] Eum sequi in avaritia, quæ nullis satiatur divitiis. *Vet. Sch.*

125 *Mor.*] Ubi fundamenta medio-criter sunt jacta.—*Insatiabile, &c.*] Desiderium, more avarorum, totius mundi opes acquirendi. Avari enim animus nullo satiatur lucro. *Lubin.*

126 *Serrorum, &c.*] Sequuntur jam in specie avaritiæ exempla, quibus patres filiis suis ad avaritiam viam sternunt. Id est, Prava, iniqua, et injusta mensura; qua demensum servis suis distribuit, servos defraudat, eorumque ventres attenuat.—*Iniquo*] *Ἐπιδωλῶ μέτρῳ*, nimis parva mensura,

qua singulis mensibus frumentum illis dat.—*Modio, &c.*] Prava mensura. *Vet. Sch.*

127 *Iipse, &c.*] Graphice Tantalos depingit, qui in omnium rerum copia et abundantia mento tenus obruti, interea egent, et fame atque siti contabescunt: 'Inter opes inopes.'—*Neque, &c.*] Ex nimia avaritia non indulget sibi tantum, ut omnia mucida fragmenta cærulei panis consumat, et recte semel famem sedet, sed semper illa sollicitè conservat, quæ postea ipse famelicus devorat. *Lubin.*—*Neque*] Id est, Omnia sustinet. Duo negativa confirmativum faciunt. *Vet. Sch.*

128 *Mucida*] Situ et mucore delibuta.—*Cærulei*] E mucore, et sic vilissimi. *Lubin.*

129 *Hesternum, &c.*] Id est, Qui condimentum ex rebus minutim concisis, ut pisce, liquamine, oleo, vino, porro, mense Septembri, quo talia facile corrumpantur, et hominum corpora maxime morbis sint obnoxia, diu conservare, donec computrescant, solent. *Idem.*

130 *Nec non*] Qui vilissimos cibos ex una cœna in aliam servare solet. *Idem.*

131 *Conchem*] Fabam coctam cum cortice elixam, vilissimam. Hinc Sat. III. vs. 293. dixit: 'Cujus conche tumes, quis tecum sectile porrum,' &c. *Magis* II. 10. Alii legunt *Concham*, et piscem esse dicunt de genere testaceorum. *Britannicus.*—*Æstivum*] Alii leg. *Æstivi, &c.* Piscis illius vilis, æstatis calore putrescentis et corrupti. *Lubin.*—*Alterius, &c.*] Id est, Fabam coctam, quæ illi remansit, in alium diem cum sardina servat.—*Cum parte, &c.*] Genus piscis salsi. *Vet. Sch.*

132 *Signatam*] Ad ulteriorem avaritiam refer. Id est, Sigillo custoditam et observatam, ne tales deliciae possint imminui. *Lubin.*—*Cum parte lacerti, &c. putrique siluro*] Silurum

pro piscis genere vulgaris, atque non magni, videtur posuisse in characterismo hominis deparci. Hoc enim facit ad exaggerandas sordes hominis ultra modum parci, qui dimidiatos pisciculos minutos in alterum diem servat, ac mensæ reponit, cum æstiva conche, qui vilis est cibus pauperum hominum. Nam Silurus ipse qui Sturio est, vel Glanis, non videtur admodum familiaris hujusmodi mensis, quales ibi describit Satyrius: nec magnæ hoc parsimonie indicium esset, ingentem piscem, qualis est Sturio, dimidium servare in alteram cœnam. *Submas.*

133 *Filaque, &c.*] Id est, non capitati sed sectivi, parce apposita.—*Numerata*] Mire amplificat descriptionem sordidissimi Ekelionis, quasi etiam fila capitati porri numerarit.—*Includere*] Aliquo promptuario, ut in alteram cœnam reservetur. *Idem.*

134 *Invitatus, &c.*] Si ad tales epulas etiam mendici de ponte invitentur, se venturos negabunt, et recusabunt.—*Ad, &c.*] Ad sordidum adeo convivium, ad epulas fœdas et corruptas.—*De ponte*] In hoc mendicabant, ut dictum Sat. iv. 116. et v. ‘Dirusque a ponte satelles.’ *Idem.*—*Filaque, &c.*] Bene, sectivi; quia quando ponitur cultoribus hortorum, tunc secatur.—*Aliquis, &c.*] Quia mendici in pontis itinere sedent. *Vet. Sch.*

135 *Sed, &c.*] Dixit quibus sordidissimis et turpissimis artibus acquirant divitias; subtextit jam stultitiam divitum, qui inter tot opes inopes viverent.—*Quo, &c.*] I. e. Ad quid, et in quem finem divitias per tot labores coactas vis habere, si iis uti non vis? *Valer.* Avaritia nec habendi fructu felix, et cupiditate quærendi.—*Tormenta*] Servorum et tui ipsius inediam, famem, et miseriam.—*Coactas*] Accumulatas, coacervatas tot cruciatibus. *Salmas.*—*Sed, &c.*] Id est, Ubi sunt divitiæ, si non ipsis uteris? *Vet. Sch.*

136 *Cum, &c.*] Egregii versus. Cum manifeste arguat hominem insanie, certissimo et manifestissimo furore miserrime et famelice vivere, ut dives atque splendidus moriaris.—*Manifesta, &c.*] Furor et amentia, alias Phrenitis dicta. *Lubin.*

137 *Ut, &c.*] Vitam in summa angustia et egestate transigere, ut dives moriaris.—*Egenti fato*] Sorte et statu fatali, ut egeas. Alii, *egentis.* Idem.—*Ut, &c.*] Id est, Cum egestate vitam tolerant, ut divites moriantur. *Vet. Sch.*

138 *Interea pleno*] Subjungit aliud genus stultitiæ in avaris, quod cum opibus illis crescat. Id est, Licet sacculus et locus numis adeo plenus sit, ut os vel summitas ejus colligari et claudi nequeat, tamen pecuniæ sitis nondum expleta est.—*Turget*] Tumidus et distentus est. *Lubin.*

139 *Crescit, &c.*] Alii, *crevit.* Id est, quanto plus additur divitiis, hoc etiam cupiditatis avaritiæ. Horat. ‘Crescentem sequitur cara pecuniam, Majorumque fames.’ *Lubin.*—*Crescit, &c.*] Id est, Quanto plus adduntur divitiæ, tanto plus crescit avaritia. *Vet. Sch.*

140 *Et minus, &c.*] Hoc ex præcedenti consequitur. Seneca: ‘Is minime eget mortalis, qui minimum cupit.’ Nam: ‘Semper avarus eget.’—*Ergo*] Quia insatiabilis es, plures possessiones tibi cœmis, cum una possessio tibi non sufficiat. *Lubin.*—*Alteri*] Adhuc una et plures.—*Ergo, &c.*] Cœmuntur plures possessiones, quia una non sufficit. *Vet. Sch.*

141 *Proferre*] Agrorum et ruris tui limites prolongare et extendere. Horat. ‘O si angulus iste Proximus accedat.’—*Majorque*] Si vicini ager fertilior tibi videatur, et illum cœmis. *Lubin.*—*Et, &c.*] Producere, protendere. *Vet. Sch.*

143 *Vicina seges*] Ex natura hominum, et cum primis avarorum, hoc inquit, quibus res alienæ semper ani-

pliores videntur. *Lubin.*—*Et, &c.*] Semper avaris res alienæ meliores et ampliores videntur. *Vet. Sch.*

144 *Arbusta*] Loca amœnitatis et utilitatis gratia arboribus consita.—*Et, &c.*] Integrum oliveti montem: *densa*, id est, frequenti olea.—*Cauct*] I. e. Albicat. Eo dicit, quia flores oleæ candidi, et quasi cani. *Lubin.*—*Et, &c.*] Hyperbole; id est, Integrum montem Oliveti comparas. *Vet. Sch.*

145 *Quorum, &c.*] Exprimuntur seeleratæ artes, quibus vicinorum agros, si vendere illos nolint, ad se transferrant, illosque vendere cogant. Si nullo pretio potest pellerè vicinum, saltem injuriâ pellet, immittendo voraces et damnosos hoves et jumenta in sata vicini, et id quidem clandestine.—*Dominus*] Possessor montium et arborum, si nullo pretio induci potest, ut illa vendat. *Lubin.*—*Si, &c.*] Non consentit ad distrahendum: id est, Cum vicinum agrum non poterit pretio elicere, ita agit, ut cogatur vicinus vendere, non patiens importunitatem animalium, quæ ille dimittit ut segetes ipsius depascantur. *Vet. Sch.*

146 *Nocte, &c.*] Ita agit, ut cogatur vicinus vendere.—*Mucri*] Et ob id voraciores.—*Lasso, &c.*] Aratro aut jugo priori die fatigata armenta, ut famelica sint, nam per laborem contrahitur fames.

147 *Jumenta*] Alii leg. *Armenta.*—*Ad, &c.*] Id est, Nondum maturas segetes, ut devastatis illis cum nullo fructum capiat, vendere cogatur. *Lubin.*

148 *Nec, &c.*] Abeunt.—*Tota, &c.*] Id est, agri seminati segetes et fructus. *Norale*, proprie ager, qui alternis annis seritur.—*Sævos, &c.*] Fame exasperatos: sic supra dixit: ‘*Rabidam Orexin.*’—*Quam tota, &c.*] Agros seminatos. *Vet. Sch.*

149 *In ventres abeant*] Non nisi depastis et devoratis omnibus fructibus et tota segete universi agri.—*Falci-*

bus, &c.] Non aliter atque si ager falcibus sit succisus. *Lubin.*—*Falcibus, &c.*] Metitum. *Vet. Sch.*

150 *Talia, &c.*] Damna et injurias a malis vicinis sibi illatas. *Lubin.*

151 *Venales*] Qui alias nunquam venderentur.—*Injuria*] Vicini avari et potentis qui dolo malo cogit pauperem vendere agros. *Idem.*—*Et quot, &c.*] Molestia confinii potentis. *Vet. Sch.*

152 *Sed qui*] Est insultatio in avarum, quod pessimi sermones de illo spargantur, omnes homines de illo male loquantur, quum tot divitias per multas injurias paravit.—*Fædæ buccina famæ*] Tuba quasi turpis et fædæ diffamationis. Hinc fama cum tuba pingi solet.—*Quam, &c.*] Quam mala fama est avaris potentibus. *Vet. Sch.*

153 *Quid, &c.*] Respondet avarus; Vulgi de se sermones contemnere. Sic Horatius: ‘populus me sibilat, at mihi plando Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.’—*Tunicam, &c.*] Id est, Ego pluris facio vilissimum leguminis putamen, quam laudes totius vicinæ, si pauper esse cogar. Quasi dicat: *Laus sine quæstu est vilissima.* Alii, *lupini leg.* *Lubin.*—*Quid, &c.*] Mala fama, quæ de me loquitur: avaritiam dicit. *Vet. Sch.*

154 *Quam, &c.*] Sine quæstu aliquo vilis est conlaudatio. *Vet. Sch.*

155 *Exigui, &c.*] Id est, parvi agelli paucissimum frumentum demementem. *Lubin.*

156 *Scilicet, &c.*] Respondet Poëta avaro, per amaram et ironicam indignationem. Quasi dicat: Nimirum ubi dives fueris, eris beatissimus, tutus a morbis, infirmitate, luctu, cura, et longissime vives. Quasi dicat: Divitias non esse eas, quæ hominem a corporis et mentis ægritudine possint vindicare; sed divitem etiam majores euras comitari.—*Scilicet, &c.*] Id est, Si mediocriter possideas quod tibi ad vitam

sufficiat, omnibus rebus malis carebis, et quietus eris.—*Debilitate carebis*] Σχημα ὑποβολας. *Vet. Sch.*

157 *Et, &c.*] Per ironiam. Nam divitiæ hæc omnia inducunt.—*Temporis, &c.*] Quæ avaris pœna sunt, quo enim diutius vivunt, hoc diutius excruciantur.—*Et, &c.*] Mala vitiosa. *Vet. Sch.*

158 *Meliore*] Id est, prosperiore, quia dives es; imo vero fato iniquissimo. *Lubin.*

159 *Si, &c.*] Id est, Si etiam amplissimas divitias comparaveris, et adeo magnum agrum solus possideas, quantum olim universus populus Romanus arabat sub Romulo, cum Tattius Sabiunorum rex ejus imperii socius, et in urbis partem a Romulo acciperetur. *Lubin.*

160 *Quantum, &c.*] Si tantum possides solus, quantum populus Rom. possedit, Campum Martium. *Vet. Sch.*

161 *Mox, &c.*] Jam obiter commendat frugalitatem majorum suorum, qui paucissimis contenti beatissime vixerint.—*Mox*] Post tempora Romuli et Tatii.—*Fractis, &c.*] Militibus Romanis ætate debilitatis, et militia consumptis, et Annibalem, Pyrrhumque, eorumque prælia passis.—*Punica*] Primum, secundum, et tertium, quo Carthago diruta, urbs esse desiit. *Lubin.*—*Prælia, &c.*] Epirotarum regem Pyrrhum dicit. Gladios Molossos, Epiroticos. *Vet. Sch.*

162 *Pyrrhum, &c.*] Imperatorem laudatissimum, qui bello Romanos subegit, cum quo Dentatus Consul ad Asculum in Piceno bis confligit, et sexaginta millia militum Romanorum perdidit.—*Molossos*] Chaones et Molossi, Epirotarum gentes: Molossia enim pars Epiri. *Lubin.*

163 *Tandem, &c.*] Finitis bellis post maxima pericula, vix singulis militibus in coloniam deductis, dabantur duo jugera. Est autem *jugerum* tantum agri, quantum duo boves, vel jugum bouum uno die arando potest

invertere. *Lubin.*—*Sanguinis*] In præliis effusi.

164 *Merces, &c.*] Deductis in coloniam viris. *Vet. Sch.*

165 *Meritis, &c.*] Sed par et æqualis, quasi pro illis laboribus satis superque satisfactum sit.—*Aut, &c.*] Id est, Merces illa non fuit impar, neque a militibus habita fuit fides curta et imminuta ingratae patriæ. *Lubin.* Vel, Neque ingrata aut parca moris videbatur patria, quæ tam bene meritis tantulam rependeret mercedem. *Farnab.*—*Nullis, &c.*] Id est, Nunquam visa sunt dona minora meritis, in duobus jugeribus: id est, Par merces laboribus visa est illis, quibus dabatur. *Vet. Sch.*

166 *Curta, &c.*] Qualis est ingratorum, quibus beneficium præstatum spe et fiducia gratitudinis. Quæ gratitudo ubi deficit, merito fides beneficium recipientis accusatur.—*Glebula*] Exiguam terræ, portiuncula duorum jugerum, sufficiebat multis hominibus, marito cum uxore gravida, &c. *Plin. xviii. 2. Lubin.*

167 *Turbanque, &c.*] Totam familiam in domo rusticana. *Idem.*—*Quæ facta, &c.*] In qua casa pera cum partu jacebat. inconcinne itaque Lubinus fœta gravidam intellexit.

168 *Unus, &c.*] Commendatur majorum continentia et frugalitas. Id est, Inter quos quatuor pueros, unus verna erat ex serva natus, reliqui tres erant filiifamilias. *Idem.*—*Unus, &c.*] Ante nam unum servum plures domini habebant, qui erant parvuli. *Vet. Sch.*

169 *Tres domini*] Filiifamilias ingenite nati.—*Sed, &c.*] Id est, trium dominorum fratribus natu majoribus a laboribus rusticis redeuntibus, pars in cibum dabatur.

170 *A scrobo, &c.*] Id est, A fodiendo vel aratione revertentibus domum. Est autem scrobs fossula, in qua panguntur plantæ vel vites.—*Alterra, &c.*] Nam prior parvulis data, minor erat et exigua. *Lubin.*—*A scrobo, &c.*] Qui

colabant terram. Hoc nam dicit alios in bello * alios terram colere. *Vet. Sch.*

171 *Et grandes, &c.*] Et grandiores cacabi repleti calentibus pulvis apponuntur eis.—*Pulvis*] Emphatice. Nam ante usum panis, trecentis annis pulve victitabant. *Plin. XVIII. 8. Val. Max. II. 5. Lubin.—Amplior*] Parabatur scilicet. *Vet. Sch.*

172 *Nunc, &c.*] Adco crevit luxuria, ut ampliores nunc habeamus hortos, quam antiqui habuerunt agros. *Modus* pro mensura.—*Agri*] Priscorum fundi, id est, duorum jugerum.—*Nunc, &c.*] Bene dixit plus nunc possidere in horto, quam tunc in agro. *Vet. Sch.*

173 *Inde, &c.*] Ex tanta cupiditate.—*Causæ*] Supp. Sunt, unde latrocinia, furta, veneficia, homicidia, &c.—*Nec plura, &c.*] Ordo et sensus est, Nec ullum vitium humanæ mentis miscit plura venena, aut sæpius grassatur ferro, quam avaritia, et immoderate habendi cupiditas.—*Venena*] Quæ fere miscebantur ob acquirendas opes. *Lubin.—Inde, &c.*] Ex institutione avaritiæ, quæ interficit veneno, aut ferro. *Vet. Sch.*

175 *Sæva cupido*] Immanis, atrox, truculentaque avaritia. *Virg.* 'quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?' *Lubin.—Sæva, &c.*] Avaritia. *Vet. Sch.*

176 *Immodici*] Alii, *Indomiti*, qui sedari et expleri non potest.—*Nam, &c.*] Hoc ait ex natura avaritiæ. Nam avari non paulatim aut pedetentim divitias exoptant acquirere, sed subito, per fas et nefas. *Lubin.*

177 *Sed, &c.*] Exclamatio. Avaritia nullas leges curat, omnes leges atque jura violat. *Idem.—Et cito, &c.*] Per scelera scilicet.—*Sed, &c.*] Exclamatio. *Vet. Sch.*

178 *Quis, &c.*] Nimirum avari neque Deos, neque homines curant, et modo opes acquirant, nihil pensi habent. *Lubin.—Properantis*] Qui cito

vult ditescere.

179 *Virite, &c.*] Laudat rursus priscorum parsimoniam, qui paucis contenti beatissime vixerint, damnatque contra sui temporis inexplabilem in plerisque avaritiam.—*Casulis*] Domunculis rusticanis, et parvis agellis. *Idem.*

180 *Pueri*] Pro filiis, Græca consuetudine.—*Marsus*] Quilibet paterfamilias in illis Italiæ locis. Erant autem Marsi prope Albam: Hernici etiam Lavinio et Albæ vicini erant. Sabinis vero et Marsis Vestini. *Idem.—Et Hernicus olim*] *Virgilius:* 'Hernica saxa colunt.' *Vet. Sch.*

181 *Panem, &c.*] Sic Seneca, 'Panem et aquam natura desiderat, nemo ad hæc pauper est.'—*Aratro*] Optima et justissima ratione. Nullum autem vitæ genus agricultura est præstantius. *Lubin.—Vestinusque*] Oppidum est Italiæ.—*Panem, &c.*] Id est, hoc persuadebant: Hoc tantum ex labore quæramus, quod nobis ad victum sufficiat: hoc enim et Diis placet. *Vet. Sch.*

182 *Qui satis, &c.*] Qui sufficit ad victum.—*Laudant, &c.*] Id est, Ipsis Diis hoc vitæ genus placet.—*Hoc*] *Aratro panem quærere.—Namina, &c.*] An Liber et Ceres? ut *Virg. Geor.* 'Liber et alma Ceres, vestro si muere tellus Chaoniam pingui glandem mutavit arista.' An vero Seja, Sergesta et Tutilina? *Grang.*

183 *Quorum ope*] Quorum ductu et auspicio homines usum frumenti, et panem didicerunt, et cum fastidio reliquerunt glandes, quibus victitabant ante.—*Munus, &c.*] Post munus et donum inventi frumenti et panis. *Lubin.*

184 *Contingunt, &c.*] Id est, Accidit illi fastidium et nausea.—*Veteris, &c.*] Dicit hoc, quia ante hæc, quæ notat, tempora, rudes adhuc erant, et arborum herbarumque fructibus vivebant. *Lubin.—Contingunt, &c.*] Quia ante fraga et glandem homines

comedebant. *Vet. Sch.*

185 *Nil, &c.*] Qui laborum patiens et paucis contentus est, et mavult mediocria, quam nimia, ille nihil illicitum volet admittere per avaritiam, quod naturæ atque legibus sit contrarium.—*Quem, &c.*] Qui tener, mollis, et superbus non est, et quem non pudet rustico calceo contra nives, imbres, et frigus muniri.—*Alto*] Alte super genua subducto, ut apud nos piscatores. *Lubin.*—*Nil, &c.*] Is nam non vult ea, quæ illicita sunt, admittere, sed sua paupertate contentus esse. *Vet. Sch.*

186 *Per, &c.*] Dum glaciem penetrat, et dura opera tractat.—*Perone*] Pero calceus rusticus et crudo corio supra genua se extendens. *Virg.* ‘Crudus tegit altera pero.’—*Qui, &c.*] Qui arecet, avertit et a se depellit frigidum et impetuosum ventum Eurum. *Lubin.*—*Per, &c.*] *Virgilius*: ‘Crurum tegit altera pero.’ *Vet. Sch.*

187 *Pellibus, &c.*] Ut sit incultus quidem, sed a frigore tutus. Id est, omnium pellibus, lanam, villos, vel pilos interius habentibus.—*Peregrina*] Jam vero purpuræ vestes, peregrinæ, Tyriæ, Africanæ, et Laconicæ omnia scelera invexerunt.—*Ignotaque*] Ut pote quæ Romæ non conficitur. *Lubin.*—*Ignotaque, &c.*] Quæ a nobis ignota, alios inducit ad scelus. *Vet. Sch.*

188 *Quacunque, &c.*] Dicit eo, nam dixit supra, *peregrinu et ignota*, ob id ait, quæcumque illa est parum nobis nota. Melius forte legitur: *quodcunque*, id est, ad omne vitium et scelus. *Lubin.*

189 *Hæc, &c.*] Demonstravit superiores majores suis liberis continentia et frugalitatis auctores fuisse. Jam e contrario demonstrat sua ætate parentes longe alia liberis suis præcipere. *Lubin.*—*Hæc, &c.*] Posteris suis dabant. *Vet. Sch.*

190 *Post, &c.*] Antelucanam enim læubrationem incipiebant sub finem

autumni, quamvis de more fuisset, ut de mense Augusto Vulcanalibus læubrare inciperent: sed ἀφοσιώσεως χάριν plerique faciebant. *Muret.* Ipsa ergo hyeme, ubi frigus urget, et intempesta nocte filios excitat et ad avaritiam impellit.—*Supinum*] Dormientem. *Vet. Sch.*

191 *Accipe, &c.*] Verba avari, quibus filium suum ad opes accumulandas exhortatur. Accipe ceratas tabulas, teque exerce scribendo et computando. *Lubin.*

192 *Causas age*] Litiga, causas defendendas in foro conduc, ut lucrum facias: nam ut ait *Mart.* ‘Illie æra sonant.’—*Rubras*] Tituli et principia legum, imo omnium quæ scribebant veteres, rubrica notata erant. Hinc plerumque rubricæ pro ipsis legibus.—*Perlege, &c.*] Rubricas Juris. *Vet. Sch.*

193 *Majorum, &c.*] A majoribus latus.—*Vitem, &c.*] Libello supplice, vel carmine in laudem Imperatoris conscripto, posce tibi centurionatum. *Centurionis insignis vitis erat*, qua milites puniret: Unde noster *Sat. VIII.* vs. 217. ‘Nodosam post hæc frangebatur vertice vitem.’ *Lubin.* *Liv. l. LVII.* *Plin. lib. XIV. c. 1.* *Lubin.*—*Aut, &c.*] Ut centurio fias, da libellos: id est, milita: vitis nam insigne Centurionum est, a Libero patre inventum, qui primus triumphavit, et inventor vitis est. *Vet. Sch.*

194 *Sed, &c.*] Id est, Ita te gere, ut Imperator *Lælius*, a quo Centurio scribendus es, in te annotet neglectum corporis cultum. Ita enim te fortem et militiæ idoneum existimabit.—*Intactum buxo*] Impexum. Pecten enim ex buxo.—*Nares pilosas*] Pilosi homines majoris roboris existimantur. *Lubin.*—*Sed, &c.*] Sensus hic est: Sic age, ut te sordidum pueri mirentur, et virtutem tuam imitentur, si vis Centurio militare. *Vet. Sch.*

195 *Lælius*] Imperator. Qui te fortem militem existimabit.—*Et grandes, &c.*] i. e. Grandibus pilis hirsu-

tas. Lubinus de ipsis scapulis et axillis grandibus intelligit. — *Miretur*, &c.] Comes Lavinus Centurio, sub quo militabis, ut evertas casas et attegias Maurorum. *Vet. Sch.*

196 *Dirue*, &c.] Id est, Milita, et Maurorum mapalia, tabernacula, et humiles casas prosterne et everte. Id est, Fortissimum militem et centurionem age. — *Attegias*] Mapalia. — *Castella*] Arces et opida Anglorum et Britannorum expugna. *Lubin.* — *Brigantum*] Britannorum, in Septentrionali parte Albionis ins. qui aliis *Eboracenses* sunt, aliis *Gatwai*. *Farnab.* *Vet. Schol.* qui de Gallis intelligit, longe fallitur, nisi per Gallos Phrygas intelligit. *Grang.* — *Brigantum*] Gallorum. *Vet. Sch.*

197 *Ut*, &c.] Id est, Ut anno ætatis sexagesimo primipilatum obtineas stipendiis emeritis. Primipili Centurio aquilam servabat: tarde et gradatim isti ordines conferebantur: *Sexagesimus* autem annus hyperbolice; nam post quinquagesimum militia vacabant. *Grang.* Vel ut sexagesimo anno signifer fias, et opes atque pecuniam consequaris. Vide *Martial. Ep. vi. 58. f. Lubin.* — *Ut*, &c.] Ut signifer sis stipendiis emeritis anno sexagesimo, quo stipendia deponebant sua. *Vet. Sch.*

198 *Aut*, &c.] Id est, si militiam exercere tædet, mercaturam exere. *Lubin.*

199 *Et*, &c.] Ut formidolosus et trepidus sis, de vita metuens, cornuum tubarumque clangorem audire nequeas. — *Solvunt*, &c.] Ex ratione naturali dicit. Nam metuentibus alvus solvitur. Museuli enim qui retrimentorum meatus claudunt, animæ per timorem intro fugiente calore et virtute destituti, laxant vineula. Vide *Probl. Aristotelis. Camerarius 3. Dec. 4. Macrob. Saturn. vii. 11. Alii leg. trepido.* — *Cornua*, &c.] Si pavore cornuum, aut lituorum, venter tibi solvitur. *Vet. Sch.*

200 *Lituus*] Quibus viri ad bellum accenduntur. Est autem lituus incurva buccina exili sono. — *Pares*, &c.] Compara tibi hoc, quod vendas postea pluris dimidio, quam revera valet, aut quam tu illud emisti. — *Vendere*, &c.] Esto negotiator. *Vet. Sch.*

201 *Nec*, &c.] Id est, non nausees, si forte fœtidæ merces tibi sint distrahendæ, quæ ut adornentur ultra Tiberim ablegandæ sint: trans Tiberim enim fœtida opera, ut sulphurata, et excoriationes exercebantur. *Martial. Ep. i. 42. h. Turneb. xxiv. 43.* — *Pluris*, &c.] Plus media parte. *Vet. Sch.*

202 *Ablegandæ*] Transportandæ ultra Tiberim. *Vet. Sch.*

203 *Neu*, &c.] Ne contemnas viliores merces, aut quæ puteat, id est, * caria. *Vet. Sch.*

204 *Corium*] Pelles male olertes, et bene fragrans unguentum. — *Lucri*, &c.] Ad illud Titi Vespasiani apud Suetonium c. 23. allusit: 'Qui reprehensus a Tito filio quod urinæ vectigalia commentus esset, pecuniam ex prima pensione ejus naribus admovit, quærens, nunquid odore offenderetur. Illo negante: Atqui, inquit, e lotio est.' *Lubin.*

205 *Illu tuo*] Laudat illum sequentem Ennii versum, tanquam Deo dignum et oraculum. *Idem.*

206 *Poëtæ*] Ennii. *Supp. quæ est.* — *Atque*, &c.] Id est, Jovis dictum est. *Vet. Sch.*

207 *Unde*, &c.] Unde habeas divitias, ex fœdis in male olentibus mercibus, juste et injuste, nemo sollicitus sit. Dixit autem hoc Ennius ironice avaritiam perstringens. *Lubin.*

208 *Hoc*, &c.] Id est, Non solum patres, sed etiam matronæ vetulæ inculcant hoc pueris suis parvulis, assem petentibus ad nuculas, pyra, poma, et alia emenda. *Sat. iii. vs. 143.* Rectius vero *Probus* legit, *Pueris reptibus Assæ.* *Assa* autem nutrix est, quæ lac infantibus non præstat, sed

sicca est nutricula, tantum curam puerorum habens. Ita dicta, quod adsit iis quos ontrit, nec vel exiguo tempore ab iis divellatur. Lud. Carrio Emendat. libro II. capite 9. *Lubin.*—*Vetula*, &c.] Assa nutritrix dicitur, quæ lac non præstat infantibus, sed solum diligentiam et munditiam adhibet: nutricula sicca, vetusta infantibus monstrat. *Vet. Sch.*

209 *Ante*, &c.] Antequam fundamenta et elementa linguæ et literarum addiscunt, fundamenta avaritiæ et omnium malorum jam posuerunt. *Lubin.*—*Puellæ*] Ergo non tantum filiolos, sed et filiolas docent avaritiæ: nisi forte sit *puelli* legendum.—*Ante*, &c.] Ante ætatem discendi. *Vet. Sch.*

210 *Instantem*, &c.] Avaritiæ præcepta sæpius inculcantem.

212 *Festinare*] Filium ad avaritiæ urgere et instigare, vel ante tempus filium avarum reddere, cum sponte et ulro maturiori ætate illam sit addisciturus.—*Meliorum*, &c.] Præstabo et exhibebo filium tuum in avaritiæ te longe superiorem.—*Magistro*] Te patre, qui docuisti. *Lubin.*

213 *Securus*, &c.] Discede tantum et desiste ab institutione ampliore filii tui. Vel, Ne sis sollicitus, quasi filius tuus frugi non sit futurus, et probe opes computaturus.—*Vinceris*, &c.] Ut Ajax patrem suum Telamonem, et Achillem Pelea, virtute et fortitudine superavit: ita etiam filius tuus te superabit: sed avaritiæ, nequitia, et omni scelere. *Idem.*—*Vinceris*, &c.] Id est, Ut illi in virtute parentes suos superaverunt, sic et iste te in avaritiæ. *Vet. Sch.*

215 *Parcendum*, &c.] Condonandum est, o Pater, puerulis, si forte tam tenella ætate avaritiæ te non vincunt.—*Nondum*, &c.] Id est, Malitia et nequitia ipsis innata, nondum ad eos ipsis penetravit, ipsorumque medullas nondum occupavit, quod ubi maturiori ætate fiet, sua sponte et ulro satis scelerati erunt. *Lubin.*

216 *Nativæ*] Per naturam depravatam. Alii legunt, *Naturæ mala nequitia est.*—*Cum*, &c.] Ubi grandior ætate fuerit, et cum habuerit barbam tam prolixam ut pecti possit. *Idem.*

217 *Longi*, &c.] Novaculæ vel cultri rasorii ad barbam radendam, qui oblongioris figuræ illis erat: id est, Ubi adoleverit. *Idem.*—*Admittere*, &c.] Id est, Tondere barbam. *Vet. Sch.*

218 *Falsus*, &c.] Id est, Tunc sponte sua malis artibus ad avaritiæ utetur, ad quæ ipsum exstimulas.—*Vendet*, &c.] Mercede pejerabit.—*Summa exigua*] Pro tenui lucello.—*Summa*, &c.] Ut in minima mercede avaritiæ exprimat. *Vet. Sch.*

219 *Cereris*, &c.] Ubi juramentum sanctissimum habebatur, quippe ubi castis et puris tantum locus erat. Unde dixit Sat. IX. ‘Paucæ adeo Cereris vittas contingere dignæ.’—*Aramque*] Respicit ad morem et habitum jurantium: mos enim erat jurantibus, aram tangere. *Lubin.*—*Cereris*, &c.] Ut perjurus erit. *Vet. Sch.*

220 *Elatam*, &c.] Id est, Tam certe credo, quod filius tuus uxorem suam, nurum tuam, veneno occisurus sit, quam si illa jam occisa et ad sepulturam elata esset. Innuat filium ob opes propriam conjugem sublaturum.—*Si*, &c.] Si maxime dotata filio tuo nupserit. Hæc referenda ad antiquum morem nuptiarum, de quo, *Brisson.* de ritu nuptiar. Subire enim est ita ingredi ut ne limen tangatur. *Lubin.*—*Elatam*, &c.] Mortuam, quæ cum dote sibi adferat mortem. *Vet. Sch.*

221 *Mortifera*] Ipsi nurui. Nam propter dotem occupandam, venena ipsi dabit filius tuus.—*Quibus*, &c.] Intellige, vel, quod digitis violenter ejus fauces oclusurus sit; vel, quod digitis veneno cicutæ infectis, ejus dormientis membra muliebria sit contracturus: hinc præsentanea mors. Hoc Calpurnio Bestiæ objecit M. Cæcilius,

222 *Per somnum*] Alii leg. *Per noctem*.—*Nam, &c.*] Quæ tu pater sperasti filium tuum consecutum longis laboribus, et negotiationibus terra et mari, illud filius tuus acquirit longe breviori et compendiosiore via; nimirum, furtis, homicidiis, latrocinis, perjuriis, aliisque malis artibus. *Lubin.*—*Per, &c.*] Id est, Quæ per somnum effocabitur propter dotem. *Vet. Sch.*

223 *Brevior, &c.*] Id est, Homicidium. *Vet. Sch.*

224 *Nullus, &c.*] Id est, In scelere perpetrando non magna difficultas est; præceps est ad scelus via.—*Hæc, &c.*] Sequitur patris excusatio. Quasi dicat Poëta: Cum audieris filium tuum adeo scelerata perpetrantem, dices: Ego nunquam auctor fui filio, ut veneficia, furta, et latrocinia perpetraret. *Lubin.*—*Nullus, &c.*] Id est, In perpetrando scelere nunquam difficultas est. *Vet. Sch.*

225 *Olim*] I. e. Aliquando dices: Vel dices, *nec suasi olim*; i. e. antehac ullo tempore.

226 *Mentis, &c.*] Respondet Poëta: Quamvis homicidia et veneficia filio tuo non commendaveris, tamen avaritiam ipsi imperasti, unde omnia hæc necessario oriuntur. Et hac ratione exordium sceleratæ mentis filii tui, penes te est. *Lubin.*—*Mentis, &c.*] Exordium sceleratæ mentis tuæ, quæ jubes ei avaritiam sequi. *Vet. Sch.*

227 *Nam, &c.*] Probat quod avari parentes omnium scelerum auctores sint ipsis liberis. Id est, Quicumque avaritiam filio suo imperat, eique summas opes commendat, præcipit etiam ei et aperit rationes quibus illæ acquirantur.

228 *Et lævo monitu, &c.*] Ille ipse etiam sinistra et prava doctrina paulatim filios suos avaros efficit.—*Et, &c.*] Subtili monitu.—*Producit, &c.*] Sceleratos. *Vet. Sch.*

229 *Per, &c.*] Per malas artes, malis mercibus. Hunc versum liber collegii Catharinæ non habet. *Lubin.*

230 *Totas, &c.*] Id est, Ille idem facit quod aurigæ, qui equis eum curriculo currentibus frena et habenas laxant. Nam si currum velocissime currentem inhibere velis, non potes: ita si filium tuum jam pleno gradu per scelera ad divitias properantem revocare velis, non potes. Tum enim, ut Poëta ait: 'Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.' Deleo vero hoc loco *Et*, quod in vulgatis plerisque inseritur. *Lubin.*—*Dat, &c.*] Auctoritatem et nequitiam permittit. *Vet. Sch.*

231 *Quem, &c.*] Virgilius: 'Fertur equis auriga.' *Vet. Sch.*

232 *Et, &c.*] Quemadmodum, invito auriga, currus ex præcipiti deorsum latus rapitur cum impetu.—*Metisque, &c.*] Ultra terminos a te sibi præscriptos. *Lubin.* Emphasis videtur in *que*, ut sit, ipsis etiam metis relictis.—*Et, &c.*] Patre vel rectore. Qui jam fuerit deditus avaritiæ, revocari non potest. *Vet. Sch.*

233 *Nemo, &c.*] Id est, Nemo existimat, se satis tum peccasse, cum tantum solum peccat, quantum tu permisisti. Existimat enim sese, licet ulterius peccet, non peccaturum. *Lubin.*—*Nemo, &c.*] Nemo se putat satisfecisse, nisi amplius delinquant, quam non permittas; adeo plus peccare cupiunt. *Vet. Sch.*

234 *Adco, &c.*] Id est, Usque adeo omnes homines semper plus peccare gaudent: et etiam ultra patris præcepta peccandi licentiam sibi arrogabunt. Et ratio est: Nam in inmoderato modus non est. *Lubin.*

235 *Cum, &c.*] Id est, Cum puero tuo dicis stultum esse, qui aliis benefaciat; vel, si proximo suo benefacientem reprehendas, ille non solum non benefaciet, verum insuper etiam malefaciet, et crudelis erit, atque fraudulentus. *Idem.*—*Circumscribere*] Decipere. *Idem.*—*Cum, &c.*] Si reprehendas eum benefacientem, quid illi suadeas, nisi ut criminosus sit? *Vet. Sch.*

238 *Quarum, &c.*] Tantus in te divitiarum amor est, quantus patriæ amor erat in Deciis, patre et filio, qui pro patriæ salute sese devoverunt, ut tu te pro pecunia devoves. Sat. viii. vs. 258. *Lubin.*—*Quarum, &c.*] Divitiarum et avaritiæ tantum amoris habes, quam Decii habuerunt civitatis suæ. *Vet. Sch.*

239 *Deciorum*] De his dictum est Sat. viii. ad illa verba: ‘Plebeie Deciorum animæ.’ *Lubin.*

240 *Si, &c.*] Obiter perstringit vanitatem Græcorum, eorumque frigida commenta, quorum tamen, teste Plinio, nullum mendacium, quod teste careat. Unde et superius Sat. x. vs. 174. dixit: ‘et quicquid Græcia mendax Audet in historia.’—*Menæceus*] Creontis filius, cum Thebarum civitas obsessa ab Argivis esset, respondit oraculum; Salvam illam fore si ultimus ex Cadmi familia sponte sua sese interemisset. Quod cum ad se pertinere videret Menæceus, suo se transfixit gladio. *Papin. lib. x. Thebaid. Idem.*—*Menæceus*] Qui pro civibus suis mortem elegerunt. *Vet. Sch.*

241 *In quarum*] Alii, *In quorum.* Ordo et sensus est, *In quarum (Thebarum) sulcis legiones cum clypeis nascuntur e dentibus anguis.* Hoc jam refer ad illud, quod superius dixit: ‘Si Græcia vera.’ Græci enim innumera fabulas historiis suis inseruerunt, ut et hæc de Cadmo. Cadmus enim cum Draconem interemisset, ejus dentes excussos seminavit, ex quibus armati milites prodierunt: qui mox inter se confligentes mutuis vulneribus ceciderunt. Vide Ovid. iii. *Metamorphos. Lubin.*—*Legiones, &c.*] Virgilius: ‘Satis immanis dentibus hydri, Nec gadeis, densisque,’ &c. *Vet. Sch.*

243 *Continuo*] Statim ut natae sunt. —*Tanquam, &c.*] Qui illos ad bella et mutua vulnera excitaret et accenderet. *Lubin.*—*Tanquam, &c.*] Qui eos

excitet ad prælium. Inridet Græcorum audaciam paratam in omni mendacio. *Vet. Sch.*

244 *Ergo ignem*] Avaritiæ flammam. Prior allegoria a curru fuit; sequitur altera ab igne. Ut aliquis ignem excitatum exstinguere nequit, ita neque divitiarum amorem in pueris excitatum, et quasi inflammatum. Ille enim amor omnia per fas et nefas ad se rapit, etiam bona tua, te prius sublato. —*Scintillas*] Fomenta. Filio enim tuo semina avaritiæ dedisti quasi scintillas, unde inextinguibilis ille avaritiæ ignis omnia depascens et rapiens. *Lubin.*

246 *Nec, &c.*] Id est, Non solum decipiet omnes alienos, quos poterit; verum te etiam, qui illum docuisti, educasti, informasti. Non secus atque leo alumnus, magistrum suum in caveam abripit et devorat. *Martial. lib. Spect. Ep. x. Idem.*

247 *Alumnus*] Allegorice filium notat, qui parem malitiam in patrem suum sit exerciturus. *Lubin.*—*Tollet, &c.*] Filius, allegoricus: hoc est, et in te malitiam cum scelere exercebit. *Vet. Sch.*

248 *Nota, &c.*] Id est, Vitæ tuæ longitudo et duratio, ex hora natiuitatis vel genesi, Mathematicis nota est: et Mathematici ex illa tibi longam vitam promittunt. Verum filius tuus illum astrorum cursum interpellabit, et Parcae fila vitæ tuæ secare morantes et tardantes, præveniet. —*Sed, &c.*] Filio tuo avaro molestum est, prolixas Parcarum colos expectare. *Lubin.*

249 *Morieris*] Nondum a Parca præsecto, id est, Non naturali morte morieris, sed a filio tuo veneno, vel alio scelere extinctus. *Idem.*—*Expectare, &c.*] Calatos. *Vet. Sch.*

250 *Jam, &c.*] Filio tuo tua longa vita molestus es. —*Vota, &c.*] Opum et facultatum; vel vota filii, qui te jam dudum extinctum cupit. *Ovid.* ‘Filius ante diem patrios inquirat in

annos.' *Lubin.*

251 *Jam, &c.*] Exeruciat eum longæva tua vita, et senectam tuam, cervinam appellat. Cervi enim ad nongentos annos vivere dicuntur. Forte et legi potest *corvina*. Vide proverbialia Junii. *Idem.*—*Jam, &c.*] Odiosus est filio.—*Cervina, &c.*] Quos usque ad nongentos annos vivere dicunt. Longivivax. *Vet. Sch.*

252 *Ocyus, &c.*] Id est, Si volueris diutius adhuc vivere, Antidoton Mithridaticum tibi contra venena compara, quæ filius tuus tuis bonis inhians tibi parabit.—*Archigenem*] Hujus præstantis medici jam ter meminit.—*Mithridates*] De hoc rege Ponti, ejusque medicamento adversus venena, diximus in calce Sat. vi. *Lubin.*—*Ocyus, &c.*] Medicum. Nam pater qui perniciosum filium habet, æque debet timere salutem suam, sicut Rex. *Vet. Sch.*

253 *Si, &c.*] Si vis adhuc per annum vivere, vel alium autumnum videre, ut novas ficus decerpas. *Lubin.*—*Si vis, &c.*] Id est, Antidotum, quod veneno obstat. *Vet. Sch.*

254 *Alias, &c.*] Usque ad proximum ver vivere, quod rosas et flores præbet.—*Medicamen*] Antidoton in promptu est habendum. *Lubin.*

255 *Ante cibum*] Ut remedium adversus venenum, antequam quicquam ex apposito cibo capiat.—*Et pater, &c.*] Alii leg. *Aut pater, &c.* Id est, Pater qui avarum filium habet, æque venenum timeat, ut rex Mithridates. *Lubin.* Nam eadem ferme est ratio, patrisfamilias in gubernatione domus suæ, quæ regis in regni administratione; nisi quod hic plures, ille regit pauciores; ideoque utrumque posuit: ac si diceret, non esse patri minus metuendum a liberis male institutis aut servis, quam regi a civibus aut domesticis, aliisque qui ejus invident potentiæ. *Britannicus.*

256 *Monstro, &c.*] Id est, Avarorum pericula, labores, curas, sollicitudines si animadvertas, majori voluptate af-

ficeris, quam in theatris ludos spectans.—*Monstro*] Quando hujusmodi avarum demonstro.—*Voluptatem*] In considerata stultitia avarorum. *Lubin.*—*Monstro, &c.*] Nulla theatra tibi talem voluptatem dabunt, nulla promotio dabit cuiquam, quod accipiet hic de tua pecunia. *Vet. Sch.*

257 *Pulpita*] Scenicos Indos, mimos aut pantomimos.—*Lauti*] Magnifici, celsi, supini; ob magnas impensas, quas in iis conducendis faciebat. *Ferrar.*

258 *Si spectes*] Quantis periculis et laboribus opes sint corradendæ. *Idem.*—*Discrimine*] Periculo. *Vet. Sch.*

259 *Incrementa*] Augmenta opum in domo, quæ avarus studet accumulare.—*Erata, &c.*] Multi pecuniarum sacculi in arca inclusi. Ferrata autem arca, opes suas ditiores custodiebant. *Ferrar.*

260 *Et, &c.*] Ad templum Castoris. Solebant enim in templis veteres suos thesauros recondere, rati a Diis melius custodiri, ut quoque fœdera, pactiones et cætera ejusmodi.—*Vigilem*] Hic ex cubicis pervigiles erant, pro custodiendis rebus ibidem repositis. *Brod. iv. Miscellan. 17.* Lipsius ad *Annal. Taciti.*—*Fiscus*] Pecunia sacculi.—*Et ad, &c.*] Ad templum Castoris. *Vet. Sch.*

261 *Ex quo*] Postquam, in templo Martis compilatæ fuerunt arce. Vide *Martial. Epig. vi. 72.*—*Ex quo, &c.*] Deriso Marte, vanitatem fabulæ perstringit, et Romanos ignaviae accusat, qui nihil amplius armis quærent; sed et olim quæsitæ sibi eripi turpiter paterentur. *Rigaltius.*—*Mars, &c.*] Forum enim illud ab Augusto constructum, Martis ultoris appellabatur.—*Guleam, &c.*] Ridicule, quæ forte ipsi per fores de capite ablata. Nam cum nummos et cetera diriperent, ne ipsi quidem Marti pepereisse perhibentur; ei etiam insignia sua auferentes.—*Res suas*] Scoptice irridet Deum. Quasi dicat: Propria

sua arma in corpore sibi retinere non potuit. *Lubin.*—*Ex, &c.*] Ex illo pecuniam amat, ex quo Mars a furibus spoliatus est. Antea solebant arcas æratas facere, et ibi mittere pecuniam suam Senatores, et sic in foro Martis ponere. Verum per noctem a furibus exspoliatae sunt arcae, et cœperunt ex eo ad templum Castoris ponere. Ideo dicit, Mars ultor gallean perdidit. *Vet. Sch.*

262 *Ergo, &c.*] Floralia. Id est, Omnes ludos alios merito relinquant, præ stultitia ridicula avarorum. Erant autem *ludi Florales* jocosos, dulces; cum summa vulgi licentia, a meretricibus celebrabantur. *Pers. Sat. v. vs. 178. Lubin.*—*Omnia, &c.*] Ludos Theatrales, qui in honorem Dearum exhibentur. *Vet. Sch.*

263 *Cereris*] Ludos Cereales, quibus equorum cursus in circo celebrabantur, primusque eos Cajus Memmius Aedilis Curulis exhibuit. *Ang. Politian. Misc. cap. 85.*—*Cybeles*] Ludos Megalenses a Junio Bruto institutos, in æde magnæ Deum matris Cybeles: quia in ludis aulæorum usus, hinc pro ipsis ludis aulæa.—*Relinquas*] Contemnas et posthabeas aulæa illa, quæ in ludis hisce extenduntur. *Sat. vi. vs. 69.*

264 *Tanto, &c.*] Negotia humana avarorum et inmodici labores ad augendam omni modo rem, in tantum superant omnia ludorum genera. ‘Quomodo enim fabula, sic vita.’ *Seneca.*—*Tanto, &c.*] Negotia hominum majores ludos habent, quam votiva solemnitas. *Vet. Sch.*

265 *An, &c.*] Id est, Petauristæ numquid magis aliquem delectant, quam insani illi et ridiculi mercatores, qui ventis semper jaectantur et undis?—*Petauro*] Petauristæ per lignum circum admodum angustum, tam magna solertia, manibus et pedibus directis, transvolabant, ita tamen ut vix circum corpore tangerent, et tamen ita cadebant, ut pedibus iu-

sisterent. Alii dicunt fuisse genus ludi, quo homines rotarum pulsus, per aëra jaectabantur. *Turnebus lib. viii. Advers. cap. 4.* Sed *Scalig. ad Manil. explicat de rota in sublimi posita, quæ a duobus versabatur, quorum alter superne, alter inferne nitebatur, ita ut alternis agitanti nunc penderent, nunc erecti sederent.*

266 *Quique, &c.*] Funambulos intelligit. *Lubin.*—*Quique, &c.*] Funambulorum. *Vet. Sch.*

267 *Quam tu*] Nave Corycium petente, ad crocum adportandum. Est autem *Corycium* promontorium Cretæ et portus Æthiopiæ: vel, ut alii, mons Ciliciæ in quo antrum Coryceum, ubi optimum nascitur crocum. *Farnab.*—*Corycia, &c.*] Qui illa navi habites, ab illa navi nunquam discedas. *Idem.*—*Quam, &c.*] Corycus, civitas Isauriæ. Id est, Negotiator, qui omni tempore navigas. *Vet. Sch.*

268 *Coro*] Argeste, ab occasu solstitiali, intelligit quemvis ventum. —*Tollendus*] Jactandus et agitandus. *Lubin.*

269 *Perditus*] Homo stultus et ærumnosus.—*Ac vilis*] Alii legunt, a *Siculis.*—*Sacci, &c.*] Mercium olentium, quæ saccis inferciuntur. Forte etiam intelligit aromata et opobalsama, vel crocum. *Idem.*—*Ac, &c.*] Opobalsamum, aut malobatrimum, fœtidæ alicujus mercis: ut ex sententia tali, Tu fœtide. *Vet. Sch.*

270 *Pingue, &c.*] Passum est liquoris vel vini genus, quod ex uva passa cogitur. *Columell. xxxii. 39.*—*Antiquæ, &c.*] Utpote Jovis patriæ. *Lubin.*

271 *Municipes, &c.*] Ejusdem patriæ, et ex eodem municipio et loco, ex quo olim Jupiter, qui in Creta natus est. Intelligit autem vinum Creticum in lagenis, quod jam Malvaticum dicitur. *Sic Sat. iv. vs. 33. Siluros appellavit, ‘Crispini municipes.’ Idem.*—*Lagenas*] Creticas, quia Jupiter ibi nutritus est. *Vet. Sch.*

272 *Ancipiti, &c.*] Qui dubie et pe-

riculose in fine incedit, dubius, an domum incolumis sit crediturus. *Lubin.* — *Hic, &c.*] Funambulus ex hac arte victum sibi comparat. *Vet. Sch.*

273 *Victim*] Omnia necessaria sibi comparat illa reste, et prospicit sibi de amictu et victu. — *Mercede*] Quam recipit ab spectatoribus. — *Brunamque*] Frigus brumæ. *Lubin.* — *Brunamque, &c.*] Horatius: 'Frigus, quo duramque famem depellere possit.' *Vet. Sch.*

274 *Tu, &c.*] Tu longe funambulo stultior, non ob famem vel frigus vitandum laboras, sed ut immodicas et superfluas opes habeas, per omnia maria discurrens. — *Mille, &c.*] Cum unum talentum et una villa tibi sufficiat. *Lubin.* — *Illæ, &c.*] Supra quam ambulat scilicet. *Vet. Sch.*

275 *Aspice, &c.*] Probat autem, quod dixit, ob avaritiam mercatorum, portus et mare passim plena esse.

276 *Magnis, &c.*] Navibus, vel etiam navibus fractis. — *Plus, &c.*] Maxima pars hominum navigationi addicta est. — *Plus, &c.*] Id est, Qui naufragium pertulerunt. *Vet. Sch.*

277 *Veniēt, &c.*] Ubique lucrum est, eo naves penetrabant. *Lubin.*

278 *Nec, &c.*] Hoc mare se extendit ultra Rhodum, Cretam, et Cyprum, ab insula Carpatho ita dicta. — *Getula, &c.*] Mare Libycum. *Idem.*

279 *Calpe*] Longe post se relinquet et transnavigabit columnas Herculis, Calpen et Abilam; illam in Hispania, hanc in Mauritania. Miratur Priscianus, quod Juvenalis *Calpe* ablativum corripuerit. Nullus dubito, quin *Calpe*, hic sit tertiæ declinationis, a Calpes Calpis. *Vossius.* — *Sed longe, &c.*] Urnæ similis mons, inde Calpe in extrema Spania. *Vet. Sch.*

280 *Audiet*] Hoc est, Nautæ, qui longe post se reliquerunt Herculis columnas, audient in mari Atlantico, &c. *Farnab.* Hoc ait ex Possidonii et Poëtarum figmentis, qui solem in finitimis Oceani litoribus ingenti stre-

Delph. et Var. Clas.

pitu occidere ajunt, ac si in illo restinguendo pelagus effervescat, non aliter atque si ferrum candens aquæ immergas. *Cæ. Rhodigin.* xxiv. 13. — *Herculæo*] Ultra Herculis columnas. *Lubin.* — *Audiet, &c.*] Gaditano Oceano Sol mergens stridet, ut si ferrum candens in aqua tingas. Ultra Herculis columnas dicit ad Mare Mortuum, ultra quod navigare non conceditur. Nam sic subjungit, 'Oceani monstra, et juvenes vidisse marinos.' *Vet. Sch.*

281 *Grande, &c.*] Censes te mercedem labore et opere dignam consecutum, si in illis locis pisces et marina monstra videas, et inde redeas multis opibus onustus. — *Tenso, &c.*] Distento et pleno pecuniarum sacco. Follis enim Latinis est, quod βαλάντιον Græcis; Saccus nempe, quo reconduntur nummi. *Salmas.* — *Ut, &c.*] Ut pleno sacco revertaris. *Vet. Sch.*

282 *Tumida, &c.*] Pellicula marsupii, pecunia turgenti. — *Tumidaque, &c.*] Manticula, id est, mercibus. *Vet. Sch.*

283 *Oceani, &c.*] Ut Tritones, Nereides, balænas, et alia. — *Juvenes, &c.*] Tritones, qui præ se humanam effigiem ferant. *Plin.* ix. 5. — *Oceani, &c.*] Tritones et Nereides. *Vet. Sch.*

284 *Non, &c.*] Cum variis deliriis homines passim vexentur, demonstrat avaros mercatores omnium maxime stolidissimos et insanos esse. Horatius: 'Banda est ellebori multo pars maxima avaris.' — *Ille, &c.*] Respicit ad fabulam Euripidis de Orceste, quem furem custodiebat Electra soror, hic putabat se videre Furiæ, quæ face et flammis sese insequerentur. *Lubin.* — *Ille, &c.*] Furens Orestes. Higenia soror Orestis. *Vet. Sch.*

285 *Eumenidum*] Furiarum, quas putat se videre: et cum Orestes illas placasset, nominabat Eumendas a benevolentia: Sophocles in (Edipode in Colono. *Lubin.* — *Igni*] Facibus. *Farnabius.*

286 *Hic, &c.*] Intelligit Ajacem,

Juv.

4 D

qui in iudicio armorum Achillis ab Ulysse victus, sibi manus intulit: furiosus in boves et porcos sæviebat, quos putabat esse sibi invisos Ulysses et Agamemnonem. *Farnab.*—*Hic, &c.*] Ajax, quia et ipse insanit. *Vet. Sch.*

287 *Parcat, &c.*] Avarus licet non ut alii furiosi vestes suas laceret et lacernas, tamen insanus est, et curatore vel custode indiget, dum bona sua et seipsum vento et fluctibus committit. *Lubin.*—*Aut, &c.*] Ulixem. —*Parcat, &c.*] Quamvis se non * con- scidit, tamen insanit. *Vet. Sch.*

288 *Curatoris*] Ut insanus et furiosus. Hominibus vero nequam, male- sanis interdicere bonis solebat, curatore dato, *Lubin.*

289 *Ad, &c.*] Usque ad summitatem lateris navium.—*Et, &c.*] Id est, Una tabula ab unda vel morte, qua- tuor digitis distinguitur, ut supra dic- tum Sat. XII. vs. 58. Alii pro *unda*, legunt, *una*. *Idem.*

290 *Cum sit, &c.*] Id est, Cum tot labores et pericula tantum instituan- tur propter numos, non autem nu- morum usum, quem avari ignorant. *Idem.*

291 *Concisum, &c.*] Periphrasis nu- morum.—*Titulos*] Rerum gestarum, dignitatum et officiorum.—*Facies*] Principum, Caesarum, Regum. *Idem.* —*Concisum, &c.*] In argenteolos, sive nummos. *Vet. Sch.*

292 *Occurrunt, &c.*] Tanta est avari cupiditas, ut licet cuncta tempesta- tem impetuosam minuentur, tamen im- peret ut navigent.—*Solvite, &c.*] Sunt mercatoris, et divitis avari verba. Id est, Retinacula navis solvite, et vos ad navigandum accingite. *Lubin.*—*Occurrunt, &c.*] Ergo hoc dicit, non insanit. *Vet. Sch.*

293 *Frumentū dominus*] Mercium, quæ in navi vehuntur, dominus.—*Co- cōtor*] Qui undique piper coëmit. *Lubin.* Alii, *cōcōti*.

294 *Nil, &c.*] Hic color niger et

terribilis, et hæc nigra nubes qua- fasciæ instar cælum cingit, nihil peri- culi vel mali nobis minatur. Per *fasciam nigram*, intelligit atrum nubis circum. *Idem.*—*Nil, &c.*] Nubes ducta per cælum. *Vet. Sch.*

295 *Æstivum, &c.*] Brevis temporis est hoc tonitru, ut tempore æstivo, cum summus calor est, fieri consue- vit. Verbis hæc mercator nautas consolatur.—*Infelix*] Infelix ille et infaustus avarus mercator, forsitan illa ipsa nocte naufragium passus ca- det, inque mare prolabetur.—*Æsti- vum, &c.*] Naturaliter: hæc dicit ne- gotiator. *Vet. Sch.*

296 *Fractis, &c.*] Id est, Navi frac- ta, maris fluctibus obruetur et mer- getur. *Lubin.*

297 *Et zonam*] Ita dicit, nam in zo- na vel cingulo anrum recondere, et loco viatici secum portare solebant. Cum ad terram naufragus natabit, morsu vel læva manu zonam auro ple- nam tenebit, et dextra manu natabit. —*Et, &c.*] In qua fert solidos. *Vet. Sch.*

298 *Sed, &c.*] Id est, Cujus deside- rio et cupiditati ante naufragium, ne totius quidem mundi divitiæ satis crant.—*Modo*] Paulo ante, cum navim ingrederetur. *Lubin.*

299 *Tagus*] Lusitaniæ fluvius aurifer.—*Pactolus*] Lydiæ fluvius aureis arenis fluens.—*Rutilla*] Aurea, fulva. *Idem.*—*Quod, &c.*] Fluvii, unus Spaniæ, alter Asiæ. *Vet. Sch.*

300 *Frigida, &c.*] Id est, Illi suffi- ciet tantum vilis panni, quo nuda, et ex aqua marina uda et frigida inguina possit tegere et abscondere. Nudi enim plerumque sunt naufragi; quia, ut facilius natent, vestes suas abjiciunt.—*Sufficient*] Post naufragium.—*Vclantes*] Tegentes et abscondentes. *Lubin.*—*Inguina*] Pudenda, quæ maxime erent tegmine, et sic reliquum corpus.—*Frigida, &c.*] Uda, aut nuda. *Vet. Sch.*

301 *Eriguasque, &c.*] Nimirum tum

frugi esse discet.—*Mersa, &c.*] Dum navi fracta, naufragium suum depingi curavit, et obvios quosque hac miserabili pictura ad misericordiam commovet, et assem ab illis petit. *Persius Sat. 1. vs. 86.* ‘cantas cum fractate in trabe pictum Ex humero portes?’ *Lubin.* Hoc faciunt, ne mendicantes deplorandam suam fortunam toties repeterent. Alias truncum ferebant fasciis involutum.

302 *Et picta, &c.*] Dum pictura naufragii, mendicando sese sustentat. *Sat. XII. vs. 28. Idem.—Et, &c.*] Dum pieturam naufragii sui portat in tabula, ferens casus sui historiam. *Vet. Sch.*

303 *Tantis*] I. e. Res partæ tantis incommodis. Demonstravit quantis arumnis atque periculis divitiæ acquirantur. Avari enim non solum acquirendi solitudine vexantur, verum etiam amittendi metu.—*Cura, &c.*] Quam acquisita vel parta sunt. *Lubin.*

304 *Miseru, &c.*] Egregia sententia: ex qua felicitas divitum, præsertim avarorum, perspicitur. *Idem.—Miseru, &c.*] Misera est custodia magni patrimonii. *Vet. Sch.*

305 *Dispositis, &c.*] Probat quod dixit exemplo Licini, qui libertus Claudii fuit, qui non solum hamos ferreos hinc inde domi suæ disposuerat ad fures capiendos; sed servorum suorum multitudinem vigilare jubebat, ut thesaurus custodiretur: sed prima syllaba in *hamus* est longa.—*Hamis*] ἄμας καὶ σάφας, ab hama: id est, Uncinis ferreis, ut mucrones sunt sagittarum reflexi. *Turnebus II. 29. Brodus x. 16. et Leopard. IX. 22.* intelligit vasa aquaria rotundioris figuræ, et ventris globosioris, quibus ad incendia restinguenda utebantur. *Salmas.* Britannicus legit *arnis*.—*Dispositis, &c.*] Per translationem disciplina militaris, Sparteoli Romæ, quorum cohortes in tutelam urbis cum hamis et cum aqua vigilas consueverunt curare vicibus. *Vet. Sch.*

306 *Licinus*] Ignem reformidans, cui non minimum obnoxia Roma.—*Servorum, &c.*] Licinus ille ex liberto Claudii, de quo superius dixit: ‘Ego possideo plus, Pallaute et Licinis.’ *Vet. Sch.*

307 *Electro*] Vasa et phialas ex electro intelligit.—*Signis*] Statuas ex auro et argento intelligit.—*Phrygia, &c.*] Marmorea, ne incendio consumatur. *Lubin.—Phrygiaque, &c.*] Marmorea. *Vet. Sch.*

308 *Ebore*] Pro mensis, aliaque suppellectile ebore ornata.—*Lata, &c.*] Lectos ait discubitorios, testudinum putaminibus coopertos. *Beroald.* Annotat. cap. 36.—*Dolia, &c.*] Id est, Diogenes ille Cynicus nudus et pauper non sollicitus est de opibus et dolio suo. Quomodo autem Diogenes in dolio vixerit, vide Laërtium in vita Diogenis. Erant autem antiquis dolia non e ligno, sed fictilia e terra tenaci, vel ex creta. *Plin. XXXI. 12. Lubin.*

309 *Non, &c.*] Quia non magni momenti: incendiarios non metunt.—*Si, &c.*] Id est, Diogenis domus non ardebit, quia e terra: si quis fregerit, vel nova fingetur altera, vel partibus et fragmentis conjunctis, restanrabitur eadem.—*Non, &c.*] Id est, Diogenis, qui in dolio dormiebat. *Vet. Sch.*

310 *Plumbo*] *Plumbo committi* intellexit plumbaturam vel ferruminationem, quam simili Græci verbo *μολύβδωσι* vocant, erat ergo fictilis. *Lipsius.* Pro *Atque*, alii legunt *Aut*.

311 *Sensit, &c.*] Sensus est; Alexander facile animadvertit, quanto felicior esset Diogenes in illa paupertate qui nihil cuperet, quam ipse esset, qui multa appeteret, unius mundi non contentus imperio. *Britann.—Testa*] Dolio testaceo. *Lubin.—Sensit, &c.*] Macedo. *Vet. Sch.*

312 *Magnum, &c.*] Diogenem, cujus animus omnibus mortalibus major, utpote qui omnes divitias prorsus contemneret. *Lubin.—Felicior hic*] Sc.

esset. Alludit ad illud: 'Alexander nisi essem, Diogenes esse velim.'

313 *Nil, &c.*] Utpote caduca omnia excelso animo spernens.—*Quam, &c.*] Imo flebat cum audisset plures mundos esse, quod reliquorum etiam dominus non esset. Sat. x. vs. 168.—*Quam, &c.*] Id est, Alexander. *Vet. Sch.*

314 *Passurus*] Qui cum res immensas gereret, immensa etiam pericula subire cogebatur, et magnis rebus exæquanda. *Lubin.*—*Gestis, &c.*] Cum magnis periculis magna res efficitur. *Vet. Sch.*

315 *Nullum, &c.*] O Fortuna, nullam habes potentiam, si saltem nos simus prudentes. Hæc sub finem Sat. x. fuse explicata sunt. Eo autem hoc dicit, et repetit, quod vir sapiens et prudens omnia habeat, et a nullo Deorum destituatur, quamvis in exigua re constitutus, ut Diogenes. Alii leg. *abest.*—*Nos, &c.*] Alii, *Sed te.* Nos stultitiam et ignorantiam nostram, tanquam Deam, colimus. *Lubin.*

316 *Mensura*] Id est, Si vis scire, quis patrimonii modus esse debeat. *Idem.*—*Mensura, &c.*] Si vis nosse, patrimonii modus quantus debet esse. *Vet. Sch.*

317 *Edam*] Docebo, edisseram.

318 *In, &c.*] Id est, Tantum quantum. Est adverbium. *Flavii Conject.* c. 77.—*Sitis, &c.*] Id est, Quantum ad victam et amctum sufficiat, quod famem et bromam caveat. *Lubin.*

319 *Epicure*] Hic, teste Laërtio, aqua et cibario pane contentus vixit; et oleribus victitabat. *Idem.*

320 *Quantum, &c.*] Testatur Laërtius, quod cum tota urbs Athenarum pestifera lue infecta esset, solus Socrates ob temperantiam et frugalitatem immunis fuerit.—*Ceperunt*] Temuerunt, possederunt. Non enim plura possidere voluit, quam ipsa natura efflagitaret.—*Ante*] Nam ante Epicuram vixit Socrates. *Idem.*—*Penates*]

I. e. Socratica domus, pro ipso Socrate, et deinceps secta Socratica.

321 *Nunquam, &c.*] Imo ex natura Philosophia desumta est. Id est, Quicquid Socrates et Epicurus sapientes consueverunt, idem natura dictat, et approbat. Sane quæ paucissimis contenta est. *Idem.*—*Aliud, &c.*] Poscit philosophia. *Vet. Sch.*

322 *Acribus, &c.*] Id est, Videor, quod te velim ad nimiam frugalitatem cogere, et quidem exemplis Philosophorum, qui acerrime frugalitatem vita sua expresserunt. Nimis angustis Socratis et Epicuri Philosophorum terminis, exacte et acriter viventium.—*Te*] Qui nolis consentire ad philosophorum tenuissima patrimonium.—*Chudere*] Quasi nimis acrite intra frugalitatis terminos coërcere. *Lubin.*—*Misce, &c.*] De avaritia, et opum cupidine. Liberius indulget opibus accumulandis et velificare divitiis, quod nos hodie facimus.—*Acribus, &c.*] Id est, Video te nolle consentire ad philosophorum patrimonium. *Vet. Sch.*

323 *Nostris de moribus*] Qui immodicas divitias avide appetimus. Id est, Adquire aliquid ultra illud, quo contentus vivere poteris.—*Efficere, &c.*] Id est, Compara tibi census equestrem, quem juxta Othonis legem equites habere debent, qui in quatuordecim gradibus theatri sedebant. Erat autem census equester, ut supra dictum, 400,000. H. S. quam summam ubi consecutus es, non plura expetas. Quasi dicat: Hic terminum tibi constitue, ne in infinitum cupiditas possidendi producat. Vide Sat. III. vs. 154. *Lubin.*

324 *Othonis*] Roscii. Hujus legislatoris superius meminimus, cum dixit: 'Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni.' *Idem.*—*Bis, &c.*] Id est, Gradibus equitum Romanorum. *Vet. Sch.*

325 *Hæc, &c.*] Summa scilicet census equester.—*Rugam, &c.*] Frontem tuam indignatione in rugam contra-

lit, te tristem facit, cum tibi nondum satis esse videatur: vel non tibi ardeat. *Lubin.* Vel potius, metaphora est desumpta a sacco, qui, quum plenus non sit, rugam trahit, et laxum est os illius. *Britannicus.*—*Extenditque, &c.*] Suntum ab iis, qui tanquam famelicæ labra oris extendunt, ad eibum capiendum. *Lubin.*—*Si, &c.*] Si displicet, et tristem facit, duorum equitum patrimonium fac. *Vet. Sch.*

326 *Sume, &c.*] Indulgeo tibi, ut compares tibi octingenties sestertium: seu duorum equitum census.—*Tertia, &c.*] Et cum tuo, quem modo habes, fac trium equitum census.

327 *Si, &c.*] Id est, Si tot et tantas divitias tibi indulgens nondum cupiditati tuæ satisfeci.—*Si, &c.*] Si tibi major fames, quam venter: Si gremium tuum adhuc panditur plurimum desiderio, et quasi hiat, et quasi aperto ore divitias captat, tunc nulla unquam re satiaberis, ne Cræsi quidem, aut Xerxis divitiis. *Lubin.*

328 *Cræsi*] Qui rex Lydorum ditissimus.—*Persica, &c.*] Darius, Xerxes erant reges Persarum ditissimi. De

quorum incredibilibus divitiis vide Justinum. *Idem.*—*Nec, &c.*] Cræsus ille est, cui Solon dixit, ὕρα τέλος μακροῦ βίου: ejus filius cum ipse Tralibus victus esset a Cyro rege Persarum, adolescens usque id mutus, intentum jugulo patris gladium cum vidisset, subito exclamavit, Homo Cyre, paree homini. *Vet. Sch.*

329 *Animo*] Bene dicit, animus enim homines divites facit, non rerum abundantia.—*Divitiæ, &c.*] Hic Narcissus fuit Eunuchus et libertus Claudii Cæsaris ditissimus et potentissimus, quem per transitum notat. *Plin.* l. xxxiii. *Florid.* Subs. iii. 5. Suetonius Claud. c. 28.—*Nec, &c.*] Narcissus libertus Claudii potentissimus, idemque ditissimus Eunuchus. *Vet. Sch.*

330 *Indulsit, &c.*] Hic enim omnia potuit apud Claudium.—*Cujus, &c.*] Obiter notat Claudium, qui imperator paruerit imperio liberti sui, etiam cum juberetur uxorem occidere. *Tacit.* *Annal.* 12. *Lubin.*

331 *Jussus*] Sceptice; quasi libertus et servus imperatorem jusserit id facere. *Idem.*

SATIRA XV.

1 *Bithynice*] Ad hunc Satyram hanc scripsit. Est autem Bithynia Asia regio. *Strabo* l. xii.—*Demens, &c.*] Quæ quidem bruta et monstra colat, et ab iis studio se absteineat, hominem vero devoret. *Lubin.*

2 *Portenta*] Σέβουσι μέντοι κροκοδείλους, κύνας, αἰλούρους, λύκους, πτήνα, ἰεῖδας καὶ ἰέρακας ἰχθῶων, &c. *Philo Jud.* lib. de decalogo.—*Portenta*] Numinum; ut sunt animalium, serpentum, ferarum, ut sunt Crocodilus,

Ibis, Cercopithecus.—*Crocodilon, &c.*] Id eo dicit, nam Tentyritæ illum necabant, teste Plinio et Strabone. Crocodilus in aqua acutissime videt, extra quam hebetes habet oculos, sine lingua. Ab Ichneumone dum dormit aperto ore, qui in ejus intestina per gulam penetrat, et per ventrem rursus exit, occiditur. *Pomp. Mela,* l. i. *Idem.*—*Crocodilon, &c.*] Qui ab Ichneumone perit dormiens. *Vet. Sch.*

3 *Pars hæc*] Pars autem illa, quæ Crocodilon adorât, ea est, quæ circa Thebas; nam qui circa Elephantinam urbem crocodilos comedunt.—*Illâ*] *Supp. pars.—Pars*] Cum pavore tanquam numen veneratur. Est autem Ibis avis fœdissima; de qua vide Ovidium in Ibis: Ciconiæ non omnino dissimilis. Hanc propterea Ægyptii colebant, quod illi naturale cum serpentibus bellum sit, quibus Ægyptus ob calorem abundat. *Plin.* x. 28. 30. *Diod. Sicul.* l. 1.—*Illâ, &c.*] Ibis propterea Ægyptii colunt; quod illi naturale cum serpentibus bellum est. Nam cum Ægyptum Nilus etiam serpentibus inundaverit, illa eos omnes devorat simul et aspides. De huiusmodi animaliam genere Cicero in libro *de natura Deorum* primo, sic ait: Ipsi qui iridentur Ægyptii, nullam beluam, nisi ob aliquam utilitatem, quam ex ea caperent, consecraverint: veluti Ibis. Ibes maximam vim serpentum conficiunt, quasi aves excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro: avertunt pestem ab Ægypto, cum volucres angues ex Libya vastitate vento Africano invectas interficiunt, atque consumunt: atque fit, ut illæ nec morsu nec vivæ noceant, nec odore. *Vet. Sch.*

4 *Cercopitheci*] Simiæ caudatæ. *Plin.* viii. 20. ‘Cercopithecos’ ait ‘esse nigris capitibus, reliquo corpore pilo asini.’ Hæc quoque Ægyptiis sacra fuit simia. *Pierius* l. vi.

5 *Dimidio, &c.*] Periphrasis Thebarum; ubi dimidia Memnonis saxæ erat effigies, quæ radiis Solis ieta vocalem sonitum edebat. Visebatur autem, ut *Plinius* xxxvi. 7. vult, in templo Serapidis. Cur autem *dimidiam* vocet, explicat Strabo l. vii., quia dimidia pars ejus statuæ, terræ motu corruit. Vide de hæc Statua Pausaniam in Atticis. *Lubin.* Plerique dicunt hanc statuam in Ægypto fuisse. Unus Philostratus in Iconib. eam in Æthiopia visam ait, ut et Callistra-

tus, qui et hoc addit, statuam hanc non semel, ut Strabo, aliique volunt, sed bis in die, neque simplicem sonum crepuisse radiis Solis contactam; sed cum hilaritate quadam conjunctum, accedente eo, contra lugubrem recedente. Idem interpretus Juvenalis nondum editus: ‘Statua Memnonis filii Auroræ ita arte quadam mechanica composita, ut humana voce Regem et Solem salutaret; postea rex Cambyses volens hanc rem cognoscere, partem statuæ abscedit, et sic postea Solem tantum, non etiam Regem salutabat: unde *dimidio Memnone* dixit.’ Janus Douza in Catull. —*Chordæ*] Sonitus enim erat non dissimilis chordæ in cithara percussæ. *Lubin.—Dimidio, &c.*] Memnonis ex ære statuæ: citharam tenens, certis horis canebat. Hanc Cambyses rex jussit aperiri, existimans mechanicum aliquid esse quod intra statuam lateret: nihilominus tamen aperta statuæ, quæ erat magice consecrata, horis statutis sonum reddidit. Ideo *dimidio* dixit, id est, aperto et diviso. *Vet. Sch.*

6 *Vetus, &c.*] Hæc urbs se antiquissimam jactabat, ut alii a Libero, alii a Busiride conditam, et a Canbyse dirutam. Vide Diodorum l. ii.—*Centum portas*] In singulis 200. armati custodes fuisse perhibentur. Sic distinguitur a Thebis Bœotia, quæ septem habuit portas, ut auctor noster supra Sat. xiii. vs. 27. dixit: ‘Thebarum portæ, vel divites ostia Nili.’ *Lubin.—Atque vetus, &c.*] Thebas dicitur trans Ægyptum Liber condidisse. *Vet. Sch.*

7 *Illic, &c.*] Pisces maris cærulei, vel aquorcos. Notat Ægyptiorum vanitatem, qui obvia quæque munimis loco colerint. *Brodaus* legit: *Illic Ælurus*, id est, *felis*, πρὸς τὰς ἀσπίδας θανάσιμον δακνούσας εἶθετοι. *Ælurum* autem Ægyptiis Deum fuisse ex Herodoto liquet l. ii. *Turneb.* vii. 8. et viii. 17. *Junius* legit, *Illic* et *hic*, pro *illic* et *hic*.

8 *Canem*] Anubim intelligit, quem canino capite effingebant, vel quemvis alium. Sat. vi. vs. 533. Canem autem ideo coluerunt, quia canis dicitur invenisse Isidem, indagando Osiridis cadavere, qua de causa in sacris Isidis canes præcedebant. Sane in tanto apud eos cultu, ut tota domus, in qua canis exstingueretur, toto corpore raderetur, quod maximum apud eos luctus indicium. *Lactantius* de fals. sap. x. 20.—*Nemo*, &c.] Quod ridiculum est, cum illa Venatrix, canum præses sit: in urbe tamen Bubasti colli eam tradit Herodot. l. ii. *Lubin.*

9 *Porrum*, &c.] Ab his, co nomine abstinnerunt, quod lunæ contraria, ea decrescente crescant, et contra. *Plinius* XIX. 6. Diod. Sicul. l. i. Cæpas inter Deos jurejurando habent Ægyptii. *Plutarch.* lib. de Iside et Osiride.—*Frangere*, &c.] Comedere. *Lubin.*

10 *O sanctas*, &c.] Irridet salse et jucunde hanc ridiculam superstitionem. *Lubin.*

11 *Lanatis*] Ovis, Diodorus l. ii. ait Sacerdotes Ægyptios cibo maxime simplici usos; solum vitulum et anserem in deliciis habuisse; ab ovis autem omnino abstinuisse. *Idem.*

12 *Nefas illic*] Cum stomacho pronuntiandum, hinc enim totius Satyræ indignatio assurgit, quod cum rebus vilissimis religiose abstinerent, in hominem omnium animalium nobilissimum, tam atrociter sævirent.—*Fætam capelle*] Hædum. *Idem.*

13 *Attonito cum*] Cum Ulysses apud Homerum Alcino, Odyss. ix. tale facinus de Polyphemo et Antiphate narret, illos homines socios suos devorasse; ob incredibilem rei enormitatem apud quosdam risum, apud quosdam etiam indignationem forte excitavit.—*Attonito*, &c.] Obstupefacto atrocitate facinoris. *Idem.*—*Carnibus*, &c.] Usque adeo de Ægyptiis vanum aut incredibile est* ut Ulixi similia de Læstrygonibus referenti

credi jam fuit in mensa Alcinoi. hæc cum exclamatione legenda sunt. *Vet. Sch.*

15 *Alcinoo*] Erat autem Alcinous Phæacum rex.—*Bilem*] Indignationem, tanquam qui absurdis fabulis accumbentes naso suspendere et ludificari velit.—*Risum*] Tanquam qui ridiculam fabulam recitaret.—*Quibusdam*] Simul accumbentibus Phæacibus. *Lubin.*—*Fortasse*, &c.] Simul discumbentibus. *Vet. Sch.*

16 *Arctulogos*, &c.] Qui ridiculis sermonibus placere studet, et risum captat. Ab ἀπερὸς dicitur, id est, gratus et placens, et λέγω, dico, qui fabellas acroamataque auribus auditorum grata loquitur: proinde et nugatores eo etiam nomine et garruli censentur. *Turnebus* x. 12. Casaubonus tamen ad Suet. August. c. 74. *arctulogos* exponit, 'parasitos philosophos,' et quos Seneca epistol. 29. vocavit 'circulatores philosophos;' qui in conviviis lautiorum, quæ frequentabant, de virtutibus et vitiis disceptabant; qualem Antidoti refert Athenæus vi. 9. Vide etiam quæ Joseph. Scalig. ad Ausonium ii. 5. *Farnab.*—*In mare*, &c.] Mimesis, quasi dicat auctor: Ita dicere poterant indignabundi Phæaces: Nemone hunc circulatorum mendacem in mare projicit, dignissimum naufragio illo, in quod se incidisse conqueritur, et vera Scylla atque Charybdi, quæ sese perpesum fingit, qui tam impudenter Læstrygonas et Cyclopas carnis humanis vesci fingit? Homerus Odyss. ix. et x. *Lubin.*—*Ut*, &c.] Virgilius: 'Artificis scelus.'—*In mare*, &c.] Dicebant Phæaces. *Vet. Sch.*

17 *Veraque*, &c.] Non ficta vel falsa: sed vera immergendum. Hæc omnia dicuntur ad sceleris enormitatem explicandam. *Lubin.*

18 *Immanes*] Qui immanitate omnia superant, utpote ἀνθρωποφάγοι, quique Formiis in Italia et in Sicilia esse dicuntur.—*Læstrygonas atque*,

§c.] Quos perhibent hominibus pastis extinctos. *Vet. Sch.*

19 *Nam, §c.*] Id est, Longe facilius credam Scyllam et scopulos marinos per naufragium ejus socios devorasse, quam Polyphemum hominem, alios homines. — *Scyllam*] Scopulus est in freto Mamertino inter Siciliam et Italiam. *Lubin.* — *Vet., §c.*] Symplegadas, inter quas Argo evasit; quæ in Ponto concurrisse dicuntur. Numquid et ad hæc Ulixes accessit? *Vet. Sch.*

20 *Cyaneis*] Intelligit scopulos insulæ Cyaneis sub Thracio Bosphoro, non multum a se distantes, et ideo navigantibus concurrere videntur. Dicuntur et Symplegadas. *Farnab. Plinius* iv. 13. — *Pleuos, §c.*] Recitat enim Alcinoos Ulysses, quod ab Æolo utres vento plenos acceperit, ut citius ad Ithacam perveniret: et qui a sociis dormiente Ulysse emissi, tempestatem excitarunt. *Lubin.*

21 *Aut, §c.*] Elpenora, cum aliis Ulyssis sociis, a Circe tenui verberibus magicæ virgæ percussus, et in porcum conversum, grunnisse. *Idem.*

22 *Cum, §c.*] Cum reliquis remigibus Ulyssis sociis in porcos conversis. Quasi dicat: Omnia illa fabulosa adhuc volo credere. *Scheg.* præm. 5. — *Grunnisse*] Porcorum vocem edidisse. Fabula est notissima ex Homero, et Ovidio *Metamorph.* xiv. Hæc omnia dicuntur ad abominandam sceleris Ægyptiorum magnitudinem. *Lubin.* — *Et, §c.*] Unum de sociis Ulixis porcis a Circe factis. *Vet. Sch.*

23 *Tun, §c.*] Quasi dicat, Merito indignor, quod populum Phæacæ seu Coreyreum tam stolidum putavit, quibus se absurdissima persuasurum est arbitratus. Virgilius: 'Non obtusa adeo gestamus pectora Pæni.' — *Vacuè, §c.*] *Κενεγκεφάλους.* Erant autem Phæaces Coreyræ populi, sub ditione Alcinoi. Coreyra autem insula in mari Ionio, Venetorum ditio-

nis; hodie Corfu. *Grangæus.* — *Tun, §c.*] Inani capitis, *κενεγκράνιος.* *Vet. Sch.*

24 *Sic, §c.*] Cum indignatione merito dicere poterat convivarum discumbentium. *Nondum, §c.*] Ebrii enim alias facile sibi aliquid persuaderi patiuntur. — *Et, §c.*] Qui minimum adhuc in convivio Alcinoi ex urna Coreyræa bibisset; id est, minimam partem optimi vini. *Grangæus.*

25 *Coreyræa*] Vinum de insula Phæacum, quæ Coreyra dicitur. — *Duxerat*] Bibendo exhauserat. *Idem.* — *Urna*] Fictili lagena. — *De, §c.*] Vinum de insula Phæacum. *Vet. Sch.*

26 *Solus, §c.*] Quasi dicat: Ulyssi Ithacensi merito quis diffidisset, cum nemo ante tale monstrum vidisset, et testatus esset. Illa vero, quæ ego profero, et ipse vidi, et toti populi sciunt vera esse. — *Solus*] Utpote solus ex naufragio evaserat. *Grangæus.* — *Nullo sub, §c.*] Qui eum redargueret mendacio. Merito ergo non credebatur illi, qui ea sine teste narrabat. *Vet. Sch.*

27 *Nos, §c.*] Attentionem sibi captat Poëta, quod non fabulosa, sed vera narraturus sit, quæ ipse viderit, et quæ infiniti homines testari possint. Et quæ adhuc longe atrociora, quam quæ Ulysses recitarit. — *Miranda quidem*] Mira quidem, sed vera. Et ad facti veritatem tempus etiam definit, quo hæc facta sint, et sub quo Consule. — *Miranda, §c.*] *Vet. Scholiast.* dicit Juvenalem ibi de se loqui, quia in Ægypto militem tenuit, §c. Dicit militem tenuisse, qui militem rexit, qui militibus præfuit. Nam, ut refert auctor vetus vitæ Juvenalis, 'per honorem militiae quam octogenarius urbe summotus, missusque ad præfecturam cohortis in extrema parte tendentis Ægypti.' Syenem omnino intelligit, quæ in fine imperii et extrema Ægypti parte, in qua tres cohortes prætendebant. At vir doctus legi volebat, *miles citenî tenuit*, quod verum non est. Vitis

gestamen Centurionum proprium, non præfecti cohortis. Et ubi fuerit cum Satyras suas scriberet, videre est apud Salmasium in Plinianis Exercitat. p. 449.—*Junio*, &c.] Ita libri omnes, non *Vinco*, vel *Junco*: dissyllabum est *Junio*; ut *Vindemiator* tetrasyllabum Horatio, ut, *tenuia*, trisyllabum Lucretio, Virgilioque. Q. *Junium Rusticum* intelligit, qui consul fuit cum Hadriano, tertio ejus imperii anno, urbis antem conditæ DCCC LXXII. Itaque paulo post consulatum Junii illa Satyra scripta. Sunt, qui volunt Junium Sabium cum Domitiano consulem fuisse, A. U. 836. Salmasius Plin. Exercitat.—*Nos*, &c.] De se dicit Juvenalis, quia in Ægypto militem tenuit, et ea promittit se relaturum quæ ipse vidit. *Vet. Sch.*

28 *Super*, &c.] Coptus in Ægypto, Arabiæ vicina. *Calida*, inquit, ob locum et regionem calidam; nam Tropico subjacet. *Lubin.*

29 *Nos*, &c.] *Vulgi* hoc loco Emphasis habet. Non unius hominis, ut Antiphatis et Polyphemi, sed totius civitatis scelus, et facinora cunctis Tragædiis atrociora. Id est, Pejora quam ullus Tragicorum confinxit.—*Cothurnis*] Tragædiis cothurnatis. *Idem.*—*Nos*, &c.] Referimus.—*Et*, &c.] Non Cyclopiis, sed Tragædiæ narrationis. *Vet. Sch.*

30 *Nam*, &c.] Id est, Licet omnia exempla Tragica ab illo tempore, quo genus humanum per Deucalionem et Pyrrham revocatum est, consideres, nullam facinus Tragædia dignum universus populus facit, sed semper unus tantum. Ut cum, una Medea filios suos, unus Orestes, aut Alemæon, matrem suam occidit.—*A Pyrrha*] Ab exordio prope mundi, scilicet a diluvio.—*Syrnata*] Vestes Tragicas posuit pro Tragædiis. Sat. VIII. vs. 229. *Lubin.*—*Quantum*, &c.] Vestes tragicas: Tragædias. *Vet. Sch.*

31 *Accipe*, &c.] Quid apud Ægyptum meo tempore univærsus populus fecerit. *Lubin.*

32 *Feritas*, &c.] Immanitas plus quam belluina. *Idem.*—*Dira*, &c.] Quod apud Ægyptum factum est a populo. *Vet. Sch.*

33 *Inter*, &c.] Initio vero recitat occasionem hujus sceleris; quod inter duos illos Ægypti vicinos populos controversia nata sit ex diversitate religionis. *Lubin.*—*Inter*, &c.] Plinius *Tentyra* insulam vocat, quam alii urbem. Sed omnes fere urbes Ægypti ad Nilum sitæ, totidem erant insulæ, manu factis canalibus ciuctæ, cum excreverat Nilus. Cætero cum crocodilus, in plerisque Ægypti urbibus, iustar numinis coleretur, Tentyritæ infensissimo animo, non tantum eos prosequabantur, sed etiam naturali quadam potentia ad eorum perniciem pollebant. Hinc ergo bellum illud inter Tentyritas et Ombitas natum. Colebant Ombitæ crocodilos, quos contra Tentyritæ insectabantur et necabant. Ex eo illud internecivum odium vicinus inter populos. Sensus enim est: Inter finitimas urbes, Ombos et Tentyra, ardet adhuc vetus similtas et nunquam sanabile odium. Salmas. Plin. Exere.

34 *Nunquam*, &c.] Offensio nunquam remittenda. *Lubin.*

35 *Ombos*, &c.] Civitas communis Ægyptiis et Arabibus, ubi Crocodilus colebatur. — *Tentyra*] Accensativus pluralis, ut *Mænala*. Erat urbs Ægyptiorum et Arabum communis, ubi Isthmus in mare rubrum porrigitur, crocodilis metuendus. Strabo I. XVII. — *Utrinque*] Ab utraque parte, utraque civitate, Ombis et Tentyritis: hinc similtas et odium natum est, quod alii alios Deos colerent, et unus alteri impietatem objectaret. *Lubin.* — *Ombos*, &c.] Inter hos Ombos, et Tentyra, acensativus pluralis; ut *Mænala*, civitas Ægypti. *Vet. Sch.*

36 *Quod*, &c.] Ergo vicini secundum Juvenalem, Ombitæ et Tentyritæ. Universa tamen veterum Geographorum natio contra stat, quæ longe Ombos a Tentyris summovet.

Primum non in eodem Nili latere istæ urbes: nam Ombi prope Syenem in Arabia et Orientali parte: Tentyra in Libyco latere ad occidentem fluminis. Vide latius ea de re disse- rentem clarissimum D. Salmasium in *Plinianis suis exercitationib.* p. 477. —*Quod, &c.*] Quod illi alios Deos colunt vicini. *Vet. Sch.*

38 *Sed, &c.*] Narrat ulterius quod Tentyritæ festo tempore occasionem aliquam invadendi et ulciscendi hostes arripuerint. Ordo est: *Cunctis primoribus* et ducibus *inimicorum* Tentyritarum, *ocasio* hostes suos invadendi *rapienda* et occupanda visa est, *tempore festo alterius* populi Omborum. *Lubin.*—*Sed, &c.*] Cum diem festum habeant. *Vet. Sch.*

39 *Alterius, &c.*] Omborum scilicet.—*Occasio*] Aggrediendi et ulciscendi illos quibus gravissime infensi erant. *Lub.*

40 *Primoribus*] Tentyritarum.—*Ne, &c.*] Ex invidia et livore hoc fecerunt, ut hostibus suis gaudia, et lætiti- am turbarent. *Idem.*

42 *Positis, &c.*] Quibus convivia agitabant, ad templa Crocodili, cujus festum celebrabant, et in locis ubi plurimæ viæ competunt, in trivis et quadrivis. *Idem.*

43 *Perrigili, &c.*] Lecto discubito- rio tortis herbis strato, perpetuis vigi- liis celebrato, in quo per integros septem dies perpetuo genio indulge- bant. *Lubin.*

44 *Septimus, &c.*] Septimo die post initium festi. Obiter notat luxuriam Ægyptiorum.—*Horrida, &c.*] Sensus est: Hæc Ægypti pars, in qua ego sum, et res gesta est, est inculta quid- em et horrida, sed tamen non minus luxuriat, et lascivit, quam ea Ægypti pars, quæ est ad Canopum. Hic autem ad Canopum erat Serapidis tem- plum, quo navigabatur per fossam, quæ nocte et de die naviculis virorum et mulierum plena erat, luxuriosis- sime et turpissime viventium et canentium, ut dictum ex Strabone Sat. vi. ‘Prodigia et mores urbis dami-

nante Canopo.’ *Lubin.*—*Septimus in- terdum*] Festivitas sacrorum per sep- tem dies solet celebrari. *Vet. Sch.*

46 *Canopo*] Nequissimæ civitati, in qua Serapidis templum. Vide Sat. i. vs. 26.—*Barbara, &c.*] Alexandria.—*Canopo*] Latina ripa. *Vet. Sch.*

47 *Adde, &c.*] Secunda ratio, cur occasionem illam Tentyritæ usurpan- dam deduxerint; quod ebrios, quo- rum neque pes, neque mens sum officium faciebat, facile superare po- tuerint.—*Madidis*] Ebriis et unguen- to delibutis Ombis. *Lubin.*

48 *Blasis*] Sermone titubantibus propter vinum.—*Inde, &c.*] Comparat inter se hostiles hæc partes. Quod Ombi incolæ læti et hilares in festo suo fuerint: Tentyritæ contra jejuni, tristes, et infesti.—*Inde*] Ab Ombi incolis, qui festum celebrabant. *Idem.*—*Virorum, &c.*] Tripudia, et pedum plausus.—*Blasis, &c.*] Ex parte ebri- osum. Terent. ‘Nanque neque pes, neque mens satis sum officium facit.’ *Vet. Sch.*

49 *Nigro, &c.*] Æthiope et Arabe Mauro, ad cujus tibiam saltabant.—*Qualiucunq;*] Qualibuscunq; un- guentis delibuti erant, quæ alias in Ægypto erant pretiosissima, teste Plinio. *Lubin.*—*Nigro, &c.*] Æthiope: neque delectarent. *Vet. Sch.*

50 *Flores*] Qui in mensis et lectis sparsi.—*Multaque, &c.*] Floribus enim ornati convivabantur. *Lubin.*

51 *Hinc*] A parte Tentyritarum erat infesta sobrietas.—*Sed, &c.*] Principium pugnae a jurgis plerum- que, quæ quasi tuba et incitamentum fuit rixæ vel prælii futuri.—*Jurgia*] A contemptu religionis utriusque po- puli. *Idem.*—*Hinc, &c.*] Ab inimicis infesta sobrietas. *Vet. Sch.*

52 *Ardentibus*] Odio flagrantibus propter Deos suos contentos.—*Hæc, &c.*] Hæc jurgis, tanquam tuba, ad pugnam accenduntur. Proverbium: *Classicum canere.* *Lubin.*—*Hæc, &c.*] Tuba rixæ, inquit, convitia fiunt. *Vet. Sch.*

53 *Dein*] Post jurgia.—*Clanore*, &c.] Vociferatione infesta et hostili animo ab utraque parte.—*Et*, &c.] Loco teli vel gladii manibus et pugnis inter se sæviunt. *Lubin.*

54 *Paucæ*, &c.] Paucæ certantium maxillæ unguibus non dilaceratæ. *Idem.*—*Sine*, &c.] Sine pugnis genæ. *Vet. Sch.*

55 *Vix*, &c.] Ordo est: In toto certamine vix cuiquam, imo nulli nasus erat integer. *Lubin.*—*Ac nulli*, &c.] Subanditur, *est.* *Vet. Sch.*

56 *Integer*] Sine vulnere, non aliqua ex parte immittus.—*Cuncta*, &c.] Utriusque populi inter se rixantis. *Lubin.*

57 *Dimidijs*] Naribus et auribus violenter inde direptis et ablatis.—*Alias*, &c.] Ex vulnere, tumore, et cruore, ita immutatas, ut non agnoscas easdem esse.—*Et*, &c.] Id est, Ipsius faciei ossa aperta et hiantia, cum genæ perforatæ et ruptæ essent. *Idem.*—*Alias facies*, &c.] Mutatas ex errore. *Vet. Sch.*

58 *Oculorum*, &c.] Indicat, quod oculos sibi mutuo eruerint. *Lubin.*

59 *Ludere*] Licet tam immaniter inter se sæviant: cum manibus pugnant, et nullos interfectos vident, putant se pueriles ludos exercere et nihil agere. *Idem.*—*Ludere*, &c.] Cum adhuc manibus res agitur, lusum putant. *Vet. Sch.*

60 *Quod nulla cadavera*] Quamdiu neminem interfectum perspiciunt. *Farnab.*—*Quod nulla*, &c.] Mortuorum. *Vet. Sch.*

61 *Et*, &c.] Hæc vera et perspicua lectio. Id est, Quorsum tot millia inter se rixantur et pugnant, si omnes adhuc vivunt, et nemo trucidatus est? *Lubin.*—*Rixantis*, &c.] Bene scilicet credunt se ludere, ubi tot rixantibus nullus moritur. *Vet. Sch.*

62 *Ergo*, &c.] Belli scilicet utrinque exoritur.—*Impctus*] Rixa et pugnae ab utraque parte instituitur. *Lubin.*

63 *Inclinatis*] *Laertis inclinatis*,

ad terram demissis, ut saxa tollant. Dum inclinant se ad terram ut saxa elevent, vel attollant.—*Per*, &c.] In terra, in plateis quærentur saxa. *Id.*

64 *Domestica*, &c.] Id est, saxa, quæ sunt in seditione usitata, familiaria et consæta tela. Testatur hoc Virgilius: ‘Jamque faces et saxa volant.’ Talia enim tela seditiosæ sunt in promptu. *Lubin.*—*Domestica*, &c.] Competentia vicini furori: nulla nam sic sunt *domestica* rixantibus *tela*, ut saxa. *Vet. Sch.*

65 *Nec*, &c.] Id est, Non tam magna saxa jactant, qualia Turnus, Ajax, aut Diomedes projecerunt in hostes suos, sed leviores pro virum ratione.—*Quales*, &c.] In singulari certamine cum Ænea. Virgil. l. XII. ‘Nec plura effatus, saxum circumspicit ingens.’ Est autem hæc vera lectio. Id est, Quales lapides torsit Turnus.—*Ajax*] In monomachia cum Hectore. *Iliad.* VI. et VII. *Lubin.*—*Nec*, &c.] Id est, Non tam magna saxa jactant, qualia antiqui. *Vet. Sch.*

66 *Tydidis*] Diomedes *Iliad.* l. VI. ὁ χερμάδιον λάβε χειρὶ Τυδείδης, μέγα ἔργον. Qui in Monomachia Æneam saxo prostravit, sed postmodum a matre Venere caligine fuit absconditus. *Lubin.*

67 *Scd*, &c.] Qualem lapidem tenuiores et imbecilliores illi emittere valeant. *Idem.*

68 *Illis*, &c.] Non ita magnæ et validæ, ut heroum illis præscis temporibus viventium.—*Nostro*, &c.] Quo homines non tam robusti et validi. *Id.*

69 *Nam*, &c.] Ait enim Homerus *Iliad.* l. VI. quod tale pondus Diomedes sustulerit, quod sua ætate vix bis septem juvenes tellure moverent. Et Plinius VII. 17. ostendit ‘hominis staturam indies decreseere.’ Indicum certissimum mundi ortus et interitus. Florid. subsc. n. c. 2.

70 *Terra*, &c.] Verissima et egregia sententia. Schoppa Collect. n. c. 8. Quæri ergo posset, an primi homines

majores, et paulatim minores facti sint. Lips. Philos. Stoic. l. III. Disser. 5.

71 *Ergo, &c.*] Hanc pugnam aspexit. Ille ridet illos pusillos homines immania et ingentia molientes, et odit illos quia mali. *Lubin.*

72 *A diverticulo*] Dixit superius post pugnas, ipsos lapidibus certasse. Interposuit postea pauca de pugnis heroum, qui et ipsi saxis et lapidibus concertarint. — *Diverticulo*] Digressiuncula: quia paulum ab historia digressus est, ait se ad historiam velle redire. — *Fabula*] Ridicule, de vera historia. *Idem.* — *A diverticulo, &c.*] Propter excessum. *Vet. Sch.*

73 *Subsidiis, &c.*] Postquam altera pars Tentyritæ auxiliis aucti, missis pugnis et lapidibus gladios promunt, et sagittis pugnaut, Ombi vieti sunt; quibus fugientibus acriter Tentyrite instant. *Lubin.*

74 *Pugnam, &c.*] Commoveri et a sagitta. *Vet. Sch.*

75 *Fuga, &c.*] Effuse fugientibus. — *Instant*] Tentyritæ; et hostes fugientes acriter urgent, et impellunt. Alii legunt: *Præstant instantibus Ombis.* *Lubin.*

76 *Qui, &c.*] Periphrasis Tentyritarum. Palmetum enim ipsis Tentyris vicinum erat. Alias ibi maximus palmarum proventus. *Tentyra*, aecus. plur. *Lubin.* — *Terga fuga celeri præstant instantibus Ombis, Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra palmæ*] Ita enim legendum vidit V. C. Jos. Mercerus ex veteri scriptura, quæ habuit, *præstant instantibus omnes.* Loci vero nomen hic proprium desideratur, cui vicina Tentyra. Nam ridiculum est *umbrosam palmetum*, pro palmetis intelligere. Scriptum fuisse suspicor *Pamæ* pro *Pampæ*, unde *Palmæ* fecerunt. *Pampæ* vicus vicinus Tentyris. Legendum ergo: 'Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra Pampæ.' Παμπανίς vocatur Ptolemæo. Ergo Tentyra illa sunt Juvenali, quæ Pam-

pæ vicina, longe utique ab Ombis sira, quæ tamen propinqua statuit. Quid si Poëta Oxyrynychitarum et Cynopolitarum historiam sub nominibus Ombitarum et Tentyritarum tradaxit? sane et tempus convenit, nec res disconvenit; ut videre est apud Plutarchum, Juvenali contemporaneum, in lib. de Iside et Osiride. Tum denique Ombi et Tentyra versus melius et mollius ineunt, quam Cynopolis et Oxyrynychus, quæ prorsus Heroicum metrum negant intrare. Vide Salmas. Plin. Exercitat. pag. 452. b.

77 *Labitur, &c.*] Ex Ombis fugientibus, quem Tentyrita captum, et in minuta frustra dissectum (ut omnes inde aliquam particulam caperent) et calidum adhuc devoravit, nec tam diu, donec coqueretur, exspectare potuit. — *Nimia, &c.*] Dum nimium properat formidine gladiatorum et sagittarum. *Lubin.* — *Labitur, &c.*] Cadit fugiens. *Vet. Sch.*

78 *Præcipitans*] Quasi præceps fugiens, qua fuga nimia sese præcipitem dedit. — *Capiturque*] Ab insequentibus et instantibus Tentyritis. — *Sectum*] Gladiis minutatim et frustillatim concisum. *Lubin.*

79 *Frusta, &c.*] Cruda membra hominis capti. *Vet. Sch.*

80 *Corrosio, &c.*] More canum, ut ne minima quidem particula relinqueretur. Crudelissimum revera et immane facinus. *Lubin.*

81 *Ahenos*] Lebetæ ardenti aut bullienti. Castalio Var. e. 5. — *Nec, &c.*] Id est, Tanta insania est illorum, ut nec in caecæbis cocta, nec in veribus fixa coquant: sed cruda consumant. *Vet. Sch.*

82 *Verubus*] Non infixum verubus, cadaver assavit. *Lubin.*

83 *Exspectare, &c.*] Ut concoquerent hominis cadaver. *Idem.*

84 *Quod, &c.*] Id est, Hominem coquendo, vel assando. Si enim concisissent cadaver hominis, ignis vio-

latus esset. *Idem.*—*Hic, &c.*] Id est, Præstitit, inquit, nobis, quod extra hominis fœnem communem * immolarunt. *Vet. Sch.*

85 *Quem, &c.*] Respicit ad fabulam de Jove, qui iratus mortalibus ignem subtraxit. Prometheus autem ignem illum, concava ferula ad currum Solis admota, rursus furto ex cælo abstulit, et in terram ad homines detulit. Vide Hesiodum i. ἔργων. *Lubin.*

86 *Elemento, &c.*] Quod tam nefando scelere violatus non sit; et existimo te etiam, o Volusi, ob id exsultare, quod ignis saltem sit inviolatus. Vel, Te, o Volusi, igni gratulari credo, qui tam infandi sceleris officio non fuerit violatus, μή δὲ μάλιστα Πύρ, ἐπ' ἐμοῦ, inquit Persa ille in Epigr. Dioscorid. Antholog. i. 13. Persæ autem et Chaldæi ignem venerabantur inter summa nemina, ut et aquam; tanquam rerum principia. Ab his, per Trojanos, perpetuus ille ignis Vestæ sacer fluxit ad Romanos. *Lubin.* *Farnab.*—*Elemento, &c.*] Gratulari te ipsum elemento, igni scilicet. *Vet. Sch.*

87 *Sed qui, &c.*] Notatur crudelitas Ægyptiorum. Id est, Homo efferatus, qui naturam in se violavit, et semel natura repugnante hoc cadaver hominis mordere sustinuit, nihil unquam hac humana carne libentius comedit. *Lubin.*

89 *Nam, &c.*] Et ratio est; Quia in maximis sceleribus, dum peccantur, hominibus sceleratis maxima est voluptas. *Idem.*

90 *Ultimus, &c.*] Qui tardius, toto cadavere jam consumto, supervenerat; sanguinem ex terra profusum haurit, et gustat. Unde facile æstimare fas est, quanta aviditate et voluptate priores carnem devoraverint. Potest autem forte legi, *qui silit.* *Idem.*—*Ultimus, &c.*] Qui venit jam novissimus. *Vet. Sch.*

91 *Qui, &c.*] Si ulterius senserit voluptatem. *Vet. Sch.*

92 *Per, &c.*] Digitis per terram eruentam ductis, haurit sanguinem et ita gustat. *Lubin.*

93 *Vascones, &c.*] Fatetur autem, humanis carnibus vesci, alibi etiam contigisse, sed non ex simili causa, fame, nimirum, intolerabili urgente. Sunt autem Vascones Hispaniæ ceterioris populi, ad Gallicum et Britannicum Oceanum, a Metello Romanorum duce obsessi, et in tantam necessitatem compulsi, ut carnibus humanis vescerentur. Alii dicunt ab Hannibale fuisse obsessos. Alii quod bellis Sertorianis obsessi, extrema fame, ne fidem populo Romano datam violarent, in cadavera sua savierint compulsi, quo tempore Q. Metellus adversus Sertorium bellum gerebat. Plutarchus, Appianus, Florus iii. 22. —*Vascones, &c.*] Obsessi Saguntini ab Hannibale, coacti sunt cadaveribus suorum pasci. Lucanus: 'Obsessum Pæno gessit quæ Marte Saguntum.' Cæsis scilicet imbellibus. Alii nam non ab Hannibale, sed a Metello obsessos dicunt. *Vet. Sch.*

94 *Produxere*] Vitam suam prolongarunt.—*Sed, &c.*] Hos enim intolerabilis fames, Ægyptios vero animi feritas, et hostilis crudelitas compulit. *Lubin.*

95 *Fortunæ, &c.*] Odium et inclementia fortunæ, quæ illos ad tantam calamitatem perduxit.—*Bellorumque, &c.*] Ut sunt egestatis et famis angustia. Quid enim amplius in bello, quam compelli ad humana cadavera devoranda?—*Casus extremi*] Quibus nihil addi potest miserius. *Idem.*—*Fortunæ, &c.*] Quæ ad hoc eos deduxit.—*Bellorumque, &c.*] Cum obsiderentur a Metello. *Vet. Sch.*

96 *Obsidionis*] Vel a Metello, vel potius ab Annibale. *Lubin.*

97 *Hujus, &c.*] Exemplum hujus cibi, quem Vascones fame compulsi comederunt, debet merito esse miserabile et venia dignum.—*Miserabile*] Hi enim sua fortitudine in tantas cala-

mitates et ærumnas inciderunt. *Idem.*—*Hujus, &c.*] De quo loquebar modo. *Vet. Sch.*

98 *Sicut, &c.*] Vasconum et Saguntinorum, quibus in dira obsidione omnia depasta erant. *Lubin.*—*Sicut, &c.*] Vascones Saguntini * quorum dictum sit ut si * major invidia facti exemplum, quod soleas non quod horreas. *Vet. Sch.*

99 *Cuncta, &c.*] Etiam impura, ut canes, gires, felcs, mures, &c. *Lubin.*

100 *Vacui, &c.*] Rabiosa fames. Nihil autem fame atrocius, ut exempla non desint, propria brachia et lacertos devorantium.—*Hostibus, &c.*] Ut ipsi obsidentes hostes miseriam et calamitatem obsessorum miserarentur. *Idem.*—*Ventris furor*] Famis inopia. *Vet. Sch.*

101 *Tenucs, &c.*] Fame et inedia absumtos. *Lubin.*

102 *Membra, &c.*] Cadaverum et hominum, vel a se, vel ah hostibus interfectorum.—*Fame*] Cogente, instigante.—*Esse, &c.*] Edere. Fame instigante et jam prompti erant propria sua membra comesse. *Idem.*

103 *Quisnam, &c.*] Quis unquam hominum aut Deorum tam crudelis sit, ut veniam illis urbibus indulgere nequeat, si carnem humanam comedant, qui dira atque immania sint perpessi? Videtur melius legi, *Urbibus: alias, viribus, pro viris tam fortibus.* *Idem.*

104 *Dira, &c.*] Idque propter constantiam suam et animi fortitudinem. *Idem.*—*Dira, &c.*] Saguntinis. *Vet. Sch.*

105 *Et, &c.*] Illorum umbræ et defunctorum animæ, quorum corporibus vescabantur, his ignoscere poterant; uedum Dii et homines. *Lubin.*

106 *Melius, &c.*] Quasi dicat: Nos Romani illis Cantabris et Vasconibus sumus sapientiores, qui ex Zenonis aliorumque Philosophorum doctrina scimus, longe satius esse mori, quam inhumatissime cadavera amicorum de-

vorare. Sed unde Vascones illam sapientiam habere poterant, qui prisco illo tempore rudes erant barbari? *Lubin.*

107 *Zenonis*] Optimi Philosophi, qui existimabat satius esse mori; quam naturæ leges in se violare. Egrege Virgilius: ‘Usque adcone mori miserum est?’—*Neque, &c.*] Non omnia, sed quædam tantum, quæ contra humanitatem et naturam non pugnent. *Idem.*—*Zenonis, &c.*] Zeno Stoicæ sectæ * ab eorum qui quod honestum esset, id summum et solum bonum esse dicebat. *Vet. Sch.*

108 *Pro, &c.*] Ut malum penæ effugiatur, non est admittendum malum culpæ. Sic Seneca: ‘Non omni pretio vita emenda est.’—*Sed, &c.*] Unde Vaseo, vel Cantaber, vel Saguntinus, Stoicam hanc disciplinam didicerit, scilicet moriendum potius esse, quam tam inmani scelere et piculo vitam protrahere. *Lubin.*—*Cantaber*] Hodie *Gascons.*—*Pro, &c.*] Sed per honestatem, sicut Stoici dicunt, melius erat mori, quam cadaveribus pasci. *Vet. Sch.*

109 *Antiqui, &c.*] His verbis satis indicat Saguntum a Metello fuisse obsessam: qui a Sulla dictatore contra Sertorium in Lusitaniam et Celtiberiam missus, cui postea additus a senatu fuit Pompejus. Florus III. 22. *Lubin.* *Farnab.*—*Stoicus, &c.*] Unde poterat tantum sapere quantum Zeno, ut cadaveribus abstineret, scelus putando committere pro vitæ cupiditate? *Vet. Sch.*

110 *Nunc, &c.*] Quasi dicat: Nostra ætate scire potuit Cantaber Philosophiæ præceptis imbutus, a carne humana abstinendum esse. Quasi dicat: Hoc tempore homines longe doctiores et cultiores sunt. *Lubin.*—*Nostras, &c.*] Romanorum sapientiam et literas. *Idem.*—*Græjus, &c.*] Romanas literas, et Græcas. *Vet. Sch.*

111 *Gallia, &c.*] Gallia facunda et oratoria, docuit Britannos vicinos

causas agere et oratoriam exercere. Quod autem Lugduni declamaverint, dictum Sat. I. vs. 45. deinde dixit Sat. VII. 'Accipiat te Gallia, vel potius nutricula Causidicorum Africa.' *Lubin.*

112 *De, &c.*] De adhibendo negotiis tuis oratore. Hyperbolice hæc dicit. Est autem *Thule* illa regio quæ jam *Norvegia* dicitur. Vel Oceani septentrionalis insula supra *Orcadas*, nonnullis *Schotland*. Idem.—*De, &c.*] De adhibendo negotiis snis oratore.—*Thule, &c.*] Civitas in Oceano: insula in qua brumæ tempore dies nulli, perinde solstitiali æstivo nox nulla. *Vet. Sch.*

113 *Nobilis, &c.*] Post digressionem revertitur ad Vascones et Saguntinos excusandos. Id est, Licet Vascones vel Saguntini fame compulsi sint ad carnes hominum comedendas, tamen ille populus nobilis est, et nobis Romanis virtute et fide par, sed clade nobis major. Quia illorum civitas ab Annibale prorsus deleta est, quod nobis Romanis nondum contigit. Hæc exacte Livius describit. Florus II. 2. Valerius Maximus VI. 6.

114 *Saguntus*] Civitas ultra Ibernm in Hispania, Rom. socia, ab Hannibale expugnata. *Morredre*. *Farnab.*

115 *Tale, &c.*] Tale immane facinus, quidnam excusare potest? Quippe ejus cives si humanis vescerentur carnibus, excusandi sunt: hæc, obsidione, constantia, fide adducti; sed *Ægypt*. &c. *Farnab.*—*Mæotidē*] Sævior est quam ara Dianæ Tauricæ ad Mæotidem paludem. Fuit autem juxta Mæotidem Ponti paludem Taurica ara, Dianæ sacra, ad quam homines, hospites advenas immolabant vivos. Diod. Sicul. IV. 3. *Lubin.*—*Tale, &c.*] Juxta Mæotim paludem Taurici sunt, quorum rex Thoas ad venas immolare consuevit, usque in adventum Orestis et Pyladis: quibus agnitis Iligenia, quæ erat templi sacerdos, ablato inde Dianæ signo, au-

ferit, idque Ariciæ consecravit. Et Salustius: Namque omnium ferocissimi ad hoc tempus Achæi atque Tauri sunt: quod quantum conjicio locorum egestate, raptò vivere coacti.* *Vet. Sch.*

116 *Quippe*] Probat Ægyptios atrociores esse ipsis Tauricis. Id est, Diana Taurica inventrix infandi illius Sacrificii, homines tantum immolat, non autem devorat. *Lubin.*

117 *Ut jam*] Nisi forte illa fabulosa et Poëtica sint. Vel illa a Poëtis decantata posse vera esse, cum multa videamus immaniora fieri in Ægypto. *Farnab.*—*Carmina, &c.*] De ara Taurica. *Lubin.*

118 *Homines tantum, &c.*] Non autem devorat.—*Ulterius, &c.*] Homo immolandus ibi nihil ulterius vel gravius timet, quam cultum quo immoletur. Hoc est, non veretur, ut insuper etiam devoretur. *Lubin.*

119 *Quis, &c.*] Indicat Ægyptios nullam sui sceleris causam habuisse, ut Vascones. Nimirum Ægyptii nihil ad sui excusationem possunt producere. Id est, quod infortunum, quæ adversa calamitas? *Idem.*

120 *Quæ, &c.*] Fuit Ægyptiorum, quæ compulsi, homines devorarent, ut Vascones et Saguntini?—*Infestaque, &c.*] Arma hostilia vallo et obsidione urbem undique cingentia. Nihil horum Ægyptios impulit. *Idem.*—*Quæ, &c.*] Id est, quomodo Saguntinos coëgit obsessio? *Vet. Sch.*

121 *Tam, &c.*] Facinus tam crudele atque immane, ut homines comedant. *Britann.*

122 *Anne, &c.*] Si Nilus terram Memphitidem vel Ægyptiacam inundare nolle, illique suam fertilitatem invideret, vel ob hoc unum scelus, satis cause haberet? Potuissentne enim aliana graviorum offensionem, invidiam, et simultatem Nilo creare, quam cum hominem devorarint? Quasi dicat: Merito Ægyptii ob hoc ipsum scelus fame et amoræ caritate

premerentur.—*Terra, &c.*] Est autem Memphis secunda urbs post Alexandriam nobilis Ægypti civitas, *Gran Cairo*. Idem.—*Anne, &c.*] Quam, inquit, invidiam facerent Nilo cessanti defluere aliam, quam hanc, quam fecerunt, cadavera devorantes tanquam fæme coacti? *Vet. Sch.*

123 *Invidiam*] Ut suam fertilitatem ipsi inviderent. Vel possentne facinore crudeliori irritare Nilum non inundantem siccam Ægyptum quam hoc quod suavitatis Busiridi Thrasius? *Farnab.—Nolenti, &c.*] Inundare et fertilem reddere, et sterilitate punire ipsam Ægyptum. *Idem.—Surgere, &c.*] Inrigare Ægyptum. *Vet. Sch.*

124 *Qua, &c.*] Ordo est: Vulgus Ægyptiorum et Tentyritarum imbelles, inutile atque ignavum, dum tantum scelus perpetravit, hac immanitate et rabiosa feritate sævit, qua nulli unquam Cimbri, nulli Sarmatæ in hostes suos sævierunt. *Sat. viii. vs. 249.—Terribiles, &c.*] Qui metum et terrorem Romanis incusserunt, utpote quos ter vicerunt. Illi jam Holsati atque Dani, Gallica lingua *latrones* olim dicebantur. *Lubin.—Britones*] Germaniæ populi, quos nunc Britannos appellamus, a Britene terræ filio, ejus filius erat Mannus. Populus Galliæ Celticæ: Armorici, *Britons*. Tacitus.—*Cimbri, &c.*] Gentes diversæ barbarorum. *Vet. Sch.*

125 *Sauromatæ*] Sarmatæ, et Scythiæ, ubi jam Moscovii, Moldavii, Transilvani, et pars quardam Poloniæ. *Sat. ii. vs. 1.—Immanes Agathyrsi*] Populi Scythiæ juxta Sarmatas, ita dicti ab Agathyrsio Herculis et Echidnæ filio. *Virg. pæctique Agathyrsi*. *Lubin.—Sauromatæ*] Sarmatæ. *Vet. Sch.*

126 *Hæc, &c.*] Ægyptus, quæ vilissima est respectu aliorum populorum. —*Vulgus*] Tentyritarum, Ægyptiorum. *Lubin.—Imbelles, &c.*] Ægyptiorum. *Vet. Sch.*

127 *Parrula, &c.*] Testatur hoc Strabo l. xvii. quod in Insula Delta, quæ a mari et duobus Nili fluentis circumdatur, tanta facilitate navigatur, ut nonnulli testaceas scaphas habeant. Notat mollitiem et imbecillitatem Ægyptiorum, qui tamen usque adeo immanes sint. *Lubin.—Dare vela, &c.*] Testeis navigiis. talibus enim navigiis in Nilo utuntur. *Vet. Sch.*

128 *Et, &c.*] Fossæ aliæ in Ægypto erant tam facile navigabiles, ut scaphas testaceas et fictiles haberent.—*Pictæ, &c.*] Navis testaceæ, variis coloribus distinctæ.—*Brevibus, &c.*] Hoc pertinet ad parvitatem et imbecillitatem Ægyptiorum denotandam. *Lubin.*

129 *Nec pœnam, &c.*] Concludit immanitatem Ægyptiorum omnem pœnam excedere, et superare. Quibus satis magna pœna imponi nequeat. *Idem.*

130 *In, &c.*] Illi enim per iram fecerunt, quod Vascones et Saguntini per incredibilem et furiosam famem. *Lubin.*

131 *Ira, &c.*] Nam ira illis famem suppeditavit ad devorandos homines.—*Mollissima, &c.*] Dum hominem lacrymari jussit natura, dedit ipsi clementiam, humanitatem, misericordiam. Lacrymæ autem sunt indicio, homines ad misericordiam, condolentiam, et *συνπάθειαν* esse natos. *Lubin.—Ira, &c.*] Eorum scilicet qui hoc compulsi fecerunt; id est, Vascones et Saguntini.—*Mollissima, &c.*] Humanitatem et misericordiam natura hominibus non negavit. *Vet. Sch.*

133 *Hæc, &c.*] Misericordia. Naturæ vel mentis nostræ optima pars, quod homines miserabiles dellemus et miseramur.—*Nostri, &c.*] Animi nostri. Hinc recte ille dixit: *Ἄγαθὸν ἀριδάρκους ἄνδρες*. *Lubin.—Hæc, &c.*] Pars optima est naturæ vel mentis nostræ, miserum flere. *Vet. Sch.*

134 *Plorare, &c.*] Ipsa natura, ipsa

humanitas.—*Casum lugentis*] Qui calamitatem et ærumnas suas deflet. *Lubin.*

135 *Squalorem rei*] Cum reum, ad judicis subscellia protractum, extrema fortuna stare videmus; cum ipsum metu supplicii et judicii attonitum videmus, et miserando habitu deformem et squalidum.—*Pupillum, &c.*] Id est, miseramur illum qui parentibus orbis est, qui ad judicium vocat torem suum, qui misere illum decepit et circumscriptis. *Idem.*

136 *Circumscriptorem*] Tutorem, qui decepit pupillum.—*Cujus, &c.*] Cujus pupilli longiores et puellares capilli, ora ejus fletu et lacrymis manantia, incerta faciunt, sintne juvenis, an vero puellæ. *Idem.*—*Circumscrip-torem*] Curatorem suum. *Vet. Sch.*

137 *Incerta*] Ambiguum vultum, puerne sit, an puella. Propter capillum passum et in faciem protensum.—*Capilli*] Hosce solebant illi qui tristes erant, dimittere. *Lubin.*—*Ora &c.*] Puellares capilli, tristitia et squalore longiores. Cum enim rei tenemur, et capillos dimittimus; qui faciunt nos interdum vultum habere tanquam puellæ. *Vet. Sch.*

138 *Naturæ, &c.*] Natura cogente et imperante gemitum edimus, cum virgo quædam nubilis moritur. *Lubin.*—*Cum, &c.*] *Ἐπαίνς*, Viro maturæ. *Vet. Sch.*

139 *Terra, &c.*] Cum sepelitur infans, qui minor est, quam ut comburatur. Pueri enim quibus dentes nondum nati, non solemniter comburebantur. Beroald. Annotat. c. 29. *Plin. vii. 17.*—*Vel, &c.*] Sepelitur. *Vet. Sch.*

140 *Et minor*] Hoc est, neque sepelitur, sed reconditur in suggrundario. Sed an commune nomen sepulchri, illis competit? negat Rutilius. Cur autem? opinor, quod hujusmodi non sub pulvere aut terra humabantur; sed in urnulis vel similibus vasculis, et in ipsis locabantur suggrun-

Delph. et Var. Clas.

dariis. Tum *Plin. I. vii. Nat. hist.* docet, nefas fuisse homines, quibus nondum dentes enati, cremare. *Debrio.*—*Quis, &c.*] Sensus est: Quis vir bonus, alterius incommodo non moveatur? et qui non cogitat sibi accidere posse, quod alteri accidit? *Lubin.*—*Et, &c.*] * *Infans mortis. Vet. Sch.*

141 *Qualem, &c.*] Qualem se vel suum maritum, vel quemvis alium hominem vult esse sacerdos Cereris. Porro in sacris Cereris matronarum pudicitia requirebatur, ut etiam viro-rum integritas. Qui enim currentes facem tenebant, castissimi et integerimi eligebantur: *Sat. vi. vs. 50.* qualem se vel suos esse vult Cereris sacerdos. *Lubin.*—*Cereris, &c.*] Ut *Epopota* fiat. Duplicia enim Cereris *Mysteria*; minuscula, quæ quotannis instaurabantur; et majuscula, quæ quinto quoque anno, mense Boëdromione. Initiandi autem per totum quadriennium dicebantur *Mystæ*. Ad ipsa autem sacra admissi *Epopotæ*, ab eo scilicet, quo illis sacra inspicere permitteretur. *Scaliger ad Tibull.*—*Arcana, &c.*] Face arcana dignus sacerdotii, ac per hoc justus. *Arcana*, imbutum sacris dicit Pontificem: aut arcana, dicit mystica, cum in templo Cereris sibi invicem facem cursores tradunt. *Vet. Sch.*

142 *Ulla, &c.*] Nullus vir bonus humani aliquid a se alienum putat. Dicit ergo nullum esse bonum, qui idem non sit pius et misericors.—*Separat, &c.*] Naturalis pietas, humanitas, misericordia commendatur. Hæc humanitas et misericordia distinguit nos a brutis. *Lubin.*

143 *Venerabile, &c.*] Divinum et excellens ingenium, ut alter alterius ope sublevetur. Id est, Ut misericordiam et humanitatem exerceamus, rationem adepti sumus. *Lubin.*—*1 grege, &c.*] Animalium, pecorum. *Vet. Sch.*

144 *Divinorum, &c.*] Rerum divinorum intelligentes. Nullum enim ani-

mal præter hominem, Dei notitiam habet.

145 *Atque, &c.*] Miræ hominum artes, quæ quotidie inveniuntur, indicant, hominem, nobilius quid esse, quam qui e segni, crassa, et terrestri materia constitutus sit. Hæc omnia propter humanitatem exercendam hominibus attributa. *Lubin.*—*Atque, &c.*] Discendi artificii faciles. *Vet. Sch.*

146 *Sensum, &c.*] Non enim anima nostra e traduce, sed ex mente divina. Virgilius: 'Igneus est ollis vigor et cælestis origo.' *Lubin.*—*Sensum a, &c.*] Quem animum esse dicunt partem cœlicæ divinitatis. *Vet. Sch.*

147 *Cujus*] Sensus vel animæ rationalis.—*Prona*] Bruta intellige.—*Mundi, &c.*] Deus initio mundi, illis brutis animalibus tantum dedit animas, vegetativam et sensitivam nimirum, quas potentias bruta nobiscum communes habent. *Lubin.*—*Prona, &c.*] Animalia. *Vet. Sch.*

148 *Conditor, &c.*] Deus. *Vet. Sch.*

149 *Nobis, &c.*] Mentem, intellectum, rationem, quam soli homines Dei beneficio consecuti sumus. *Lubin.* Anima ergo est qua vivimus et sentimus: animus autem, quo intelligimus sapimusque. *Britan.*—*Mutuus, &c.*] Eo nomine anima rationali a Deo donati sumus, ut mutuus benevolentiae et amoris adfectus, nos tempore necessitatis ab aliis auxilium petere, et auxilium vicissim aliis præstare juberet: Et sic dicitur, $\chi\epsilon\lambda\rho\ \chi\epsilon\iota\rho\alpha\ \nu\lambda\pi\tau\epsilon\iota$. *Lubin.*

150 *Et, &c.*] Homines. *Vet. Sch.*

151 *Dispersos, &c.*] Ut mutuus amoris adfectus, homines in silvis dispersos, et hinc inde vagantes, in unum populum trahi et colligi juberet, in civitatem concedere, et ad civilem societatem convenire.—*Migrare, &c.*] Respicit ad prisca sæcula. Cicero: 'Fuit quondam tempus, cum in agris passim homines bestiarum more vagabantur, et sibi victu ferino vitam propagabant.' Vide et Athenæum

xiv. 23.—*Dispersos, &c.*] In unum colligere in civitate. *Vet. Sch.*

152 *Et, &c.*] Illas silvas relinquere, et deserere, quas proavi inhabitaverunt. *Lubin.*

153 *Ædificare, &c.*] Ut non amplius in curribus et mapalibus viverent.—*Laribus, &c.*] Id est, urbes et civilem societatem condere. *Idem.*

154 *Tutos, &c.*] Id est, ut fiducia propter limen et domum vicinam colata et adaucta, tutos et securos somnos præstaret. *Idem.*—*Tutos, &c.*] Securos, vicinitate aliorum confidentes. *Vet. Sch.*

155 *Fiducia*] Vicinitate aliorum confusa. Ut multi una societate conjungerentur, et unus alteri confideret.—*Protegere, &c.*] Jussit scilicet mutuus amoris adfectus. Hinc civica corona. Valer. ii. 8.—*Protegere, &c.*] Defendere bello. *Vet. Sch.*

156 *Nutantem*] Gravi vulnere in bello accepto nutantem et cadentem. *Lubin.*—*Vulnere civem*] Pro, cives. *Vet. Sch.*

157 *Communi, &c.*] Sub communi vexillo tubæ concentu excitari ad pugnam: sub uno imperatore bellum gerere.—*Defendi, &c.*] Eo dicit, nam ex turribus civitatum initio in hostes depugnabant. *Lubin.*

158 *Una, &c.*] In una communis civitatis custodia et tutela conservari. *Idem.*—*Portarum, &c.*] Custodia portarum. *Vet. Sch.*

159 *Sed, &c.*] Id est, horribilibus etiam Draconibus major inter se concordia est, quam hominibus. Adeo ut concordia et mutuus amor in brutis reliquis adhuc esse videatur, ab hominibus vero prorsus exsulet. Hæc satis indicatur, quod cum reliqua omnia animalia in sua perfectione et officio perstent, solus homo a suo officio exorbitavit, et lapsus sit. Et Cicero: 'Nulla est tam detestabilis pestis quæ homini ab homine non nascatur.' *Lubin.*—*Parcit, &c.*] Id est, similis et ejusdem speciei fera parcit

cognatis ejusdem speciei feris, eadem maculas, eandem formam et colorem habentibus. Brodæus Miscellan. III. 28.—*Sed, &c.*] Id est, Nec serpens serpentem comedit, nec fera sui generis feram. Varro: Canis caninam non est. *Vet. Sch.*

160 *Cognatis maculis*] Ut pardus et lynx parci pardis et lycibus.—*Quando, &c.*] Hoc enim nunquam factum est. *Lubin.*

162 *Exspiravit*] Mortuus, comestus et devoratus est. *Idem.*—*Majoris dentibus apri*] A sua gente. *Vet. Sch.*

163 *Indica, &c.*] Et hæc tamen animalia ferocissima sunt, et tamen concordia inter se, et mutuos amoris et benevolentiae adfectus retinent. ‘Solutus homo est homini lupus.’ *Lubin.*—*Indica, &c.*] De India. Ut Terentius: ‘Elephantis quem Indicis præfecerat.’ *Vet. Sch.*

165 *Ast, &c.*] Jam dissimili demonstrat, solum hominem de recta discedere. Id est, homini non satis est hominem interemisse, sed insuper etiam devorat. Id est, parum est homini gladios fabricasse, in alterius hominis perniciem.—*Nefanda*] Super scelerala inende. *Lubin.*

166 *Produxisse*] Fabricasse.—*Sarcula*] Id est, cum primi fabri proavorum nostrorum temporibus nescierint gladios fabricare, nimirum qui solummodo instrumenta ad agriculturam necessaria fabricare potuerunt. *Sarculum* alii explicant ferramentum bicornem, quo commoveatur terra, a *sarriendo*, id est, fodiendo ita dictum. *Idem.*—*Produxisse, &c.*] Nam invicem et se absument dentibus: non tantum ferro. *Vet. Sch.*

167 *Marris*] Instrumentis ferreis excidendis inutilibus herbis comparatis. *Lubin.*—*Vomere lassi*] Id est, lassi eudendo marras et vomeres. *Britan.*

168 *Nescierint primi*] Nondum enim

sævitia erat inter homines.—*Extendere*] Alii, *excudere*. *Idem.*—*Nescierint, &c.*] Primo tempore, qui fuerunt regnante Saturno. *Vet. Sch.*

169 *Aspicimus, &c.*] Quales Tentyritæ, de quibus dictum; et quales nostro tempore, sunt Caribes, Cannibales, ἀνθρωπόφαγοι. *Lubin.*—*Aspicimus, &c.*] Ægyptios. *Vet. Sch.*

171 *Quid, &c.*] Quibus diris hos homines devoveret, quantum illos detestaretur, si jam viveret Pythagoras! nimirum ille indignando, cælum et terram commoveret. *Lubin.*

172 *Vel, &c.*] Vel ultra Sauromatas, ne videret hominum scelera, et talia scelorum monstra, portenta, prodigia. *Idem.*

173 *Cunctis, &c.*] Id est, qui religione et reverentia hominum, etiam a brutis animalibus abstinnit, neque ab illis solum, verum etiam a quibusdam leguminibus, nimirum a fabis. Cum autem ille sentiret animos hominum post mortem migrare in nova corpora, quod ille μετεμψύχωση appellavit, brutorum etiam carnibus abstinnit, ne forte edendo in animos hominum, qui forte in illorum corpora migrassent, sæviret. Opinio vel pueris ridicula; tauto certe Philosopho indigna. Lips. Maunduct. I. Dissert. 6. Laërt. in ejus vita. Gellius IV. 11.—*Pythagoras, &c.*] * Samius philosophus propter cognationem inter se mundi, omnibus abstinnit animalibus, aversatus et fabam, quæ ex sanguine humano orta esset. * Nam flores ejus in sanguinem vertuntur si sic ponatur. *Vet. Sch.*

174 *Non, &c.*] Refertur inter Symbola ejus, *A fabis abstineto*. ‘Quoniam,’ ut ait Cicero, ‘inflationem adferrent, et animum perturbarent.’ Vide proverbium, *A fabis abstineto*.—*Et ventri, &c.*] Qui et legumina timeret edere. Antistrophe, qui abstinnit. *Vet. Sch.*

SATIRA XVI.

1 *Quis, &c.*] Quasi illa militiæ commoda, præmia, utilitates, et emolumenta sint infinita et innumerabilia. *Lubin.—Felicis, &c.*] Quanta in se habeat bona militia? *Vet. Sch.*

2 *Nam, &c.*] Id est, cum quis prospera castra et felicem militiam subit, licet tyro pavidus essem, tamen cuperem in illam militiam excipi, et transcribi. Vel, Si mihi militiæ stipendia auspicanti benigna affulserit constellatio, non dubitem etiam a puero omnem in castris ætatem degere. *Farnab.—Prospera, &c.*] Qualia hæc sunt, quæ jam intravi. *Idem.—Nam, &c.*] Ut nihil periculi patiatur in bello, vel non intersit præliis: vel si sint pericula, quamvis timidus sim, tamen eo ad militandum. *Vet. Sch.*

3 *Excipiat*] Optantis est. Quasi dicat: Causam non dico, quin excipiar.—*Porta*] Introitus castrorum. Duæ autem erant castrorum portæ, quarum altera decima dicebatur. De portis castrorum consule Lipsii Comment. ad Tacit. de milit. Rom. Dial. 5.—*Secundo, &c.*] Diis faventibus, qui adversi si sint, militia est miserrima. *Lubin.*

4 *Plus, &c.*] Nihil magis in militia requiritur, quam ut felici sidere et benigno fato militiam capessamus; quod plus valet, quam si vel ipsum Martem belli Deum nobis habeamus vel maxime propitium, et faventissimum intercessione Veneris.—*Fati benigni*] Benigni sideris, et secunda constellationis. *Idem.*

5 *Quam, &c.*] Quæ Marti carissima, et cui libenter gratificatur. Cum enim amica ejus sit, ejus commendatio merito multum ponderis apud ipsum habet. *Idem.*

6 *Sania, &c.*] Juno Martem ex

Jove, vel, ut alii, ex nullo viro peperit. Colebatur autem Juno in Samo insula. Virg. Æneid. 1. *Lubin.—Et, &c.*] Id est, Juno. *Vet. Sch.*

7 *Commoda, &c.*] Sigillatim jam militiæ commoda recitat, et primo quidem communia. Quorum primum est quod maximam habeant nocendi licentiam et impunitatem. *Lubin.*

8 *Ne, &c.*] Id est, Ne togatus aliquis militiam non exercens, te militem pulsare audeat, et si a te milite ipse verberetur, te coram prætore non accusare audeat. Qui non militabant, toga utebantur. Contra milites utebantur sago militari. *Idem.*

9 *Et, &c.*] Id est, si a te vapulet, aut verberetur.—*Dissimulet, &c.*] Se pulsatum esse, vel vapulasse. Quid enim agat? Satius enim est dissimulare, quam nihil proficere. *Idem.*

10 *Excussos*] Dentes a te milite sibi per rixam excussos.—*Prætori*] Judici militum. *Idem.*

11 *Et, &c.*] Indicat in atrocissimis injuriis militem non accusari.—*Nigrum*] Lividum carnis tumorem ob ictum vibicosum, id est, maculis plumbei coloris.—*Offum*] Frustum carnis nigrum, vibicosum, et tumidum, quales nigrae offæ fiunt, cum ad partem percussam sanguis defluit. *Idem.—Et, &c.*] Panis. *Vet. Sch.*

12 *Atque, &c.*] Id est, Oculos ictu extinctos, medico, de recuperando visu, nihil promittente.—*Nihil promittente*] Nil salutis aut remedii.—*Relictos*] Metaph. Deperditos. *Lubin.* Alii legunt, *Oculum relictum.*—*Medico nil, &c.*] Desperante. *Vet. Sch.*

13 *Barducis, &c.*] Quasi dicat: Miles de milite erit judex, et ideo militi favet. *Lubin.—Barducis, &c.*] Sensus est: Quiriti seu Togato a mi-

lite offenso, non datur potestas vocandi militem coram Prætoris seu iudice urbano, sed coram militum Tribuno vel Centurione, quem jocose describit a statura procerâ et grandi, a calceis et veste bardocencullo. Bardæicus iudex idem est ac si diceret bardocencullo indutus, quo vestis genere hyberno tempore ut plurimum utebantur milites, potissimum Galli. Nec interest *bardæicus*, an *bardiacus* legas. *Grang.* Hæc ergo punire volenti datur *iudex*, *calceus Bardæicus et grandes suræ*: per quæ militarem iudicem intelligit, centurionem aut tribunum, cui grandes suræ et calceus Bardæicus. Bardæi populi sunt Illyrici. *Salmasius Hist. August.* Vel, Centurio *Bardæico*, id est, Cilicio sago indutus. *Turneb. xxiii. 25.*—*Bardæicus iudex datur hæc punire volenti Calceus*] Veteres interpretes calceum Bardæicum intelligunt. Sed verior Britannici interpretatio de sago, sive cucullo Bardæico, idque ex sententia poëtæ. Datur iudex Bardæicus grandisque calceus, id est, caliga vel compagus, et grandes suræ: per quæ omnia describitur Tribunus vel Centurio. Simplicior sententia est, *Bardæicus iudex*, id est, bardo cucullo vestitus, sive ille ex crassiore lana, sive ex caprarum pilis et cilicio confectus. Qualem propterea Centurionem fortasse *hirsutum capellum* audacter appellat idem poëta alibi: non tam quod capillis, ac barba promissa, sed quod sago hirsuto atque villosa indueretur. *Ferrar.—Bardæicus iudex*] Centurio, qui quasi inter. Lego: Centurio, qui Oasi inter illos milites militavit, habens ibi, &c. *Rutg.—Punire volenti*] Illi togato.—*Bardæicus, &c.*] Centurio. Qui quasi inter illos milites militavit habentibus stationem apud Bardos. Est autem gens Galliæ, vel qualis fuit Bardas. *Vet. Sch.*

14 *Calceus, &c.*] Ut veste, sic calceis distincti milites a Quiritibus.

Turneb. xxiii. 24. Vetus Scholiast. Juvenalis ad vs. 14. Sat. ult. *Darupsis militibus calceamenta dixit.* Corrigen- dum censuit Pet. Pythæus: *Pro ipsis militibus calceamenta dixit.*—*Grandes suræ*] Id est, Magnæ staturæ centurio: nam centuriones eligebantur, qui et proceri, et magnis viribus essent. *Britann.—Subsellia*] Ubi causæ audiuntur. Hoc dicit, quia causæ dijudicabantur in ipsis castris, in centurionis tentorio. Sat. iii. 322. *Lubin.—Calceus, &c.*] * *Darupsis militibus calceamenta dixit.* *Vet. Sch.*

15 *Legibus, &c.*] Id est, Ut ex antiquis castrorum legibus constitutum est.—*More, &c.*] Camillus in obsidione Veiorum instituit, ne miles extra vallum litigaret; quo semper ex mandato Consulibus contra hostes pugnaturi, præsto essent. *Lubin.—Legibus, &c.*] Castra intra urbem erant militum, quæ Tiberius fecit. *Vet. Sch.*

17 *A signis*] A vexillis militaribus. *Justissima, &c.*] Id est, Centurio castrorum iudex, cum maxima æquitate et moderatione causam togati cum milite disceptat et dijudicat: sed tamen ita, ut cum milite non per omnia stricto jure procedat. *Lubin.*

18 *Nec, &c.*] Id est, Si ego miles possim vicissim justæ querelæ causam adversus togatum proferre, quod me violarit; non deerit mihi centurio iudex, qui ipsum togatum probe est ulturus. *Idem.*

19 *Si justæ, &c.*] Etiamsi justa causa me deserat. *Farnab.—Si, &c.*] Si justam causam haberis. *Vet. Sch.*

20 *Tota, &c.*] Id est, Licet centurio æquissimam sententiam contra militem pronunciarit: ægerrime tamen ferunt omnes commilitones, quod aliquid contra militem sit pronunciatum. *Lubin.—Manipuli*] Milites manipulares, qui idem signum sequuntur. *Idem.*

21 *Consensu, &c.*] Unanimi consensu, summo nisu et conatu. Quidam

hic legunt, *officiunt*, scilicet querelam deferenti.—*Curabilis*, &c.] Sunt verba militum increpantium togatum, qui alium militem velit accusare. Quasi dicat: Injuria militis parvula est, pro qua vos magnam et gravem vindictam poscitis. Vel possunt esse verba Poëtae, dicentis: Vos efficietis, ut damnosius vobis sit, cum vindictam petitis, quam prius accepta injuria. Vel, ut miles quem accusatis, dum vos ulciscetur, majorem vobis injuriam inferat, quam est prior. Alii legendum esse censent, *curabitis*, sc. o togati. *Lubin.*—*Curabilis ut sit Vindicta*] Ut satis cures, quemadmodum effugias illos. *Vet. Sch.*

22 *Vindicta*] Petita.—*Injuria*] Jam accepta.—*Dignum*, &c.] Opus et audacia Vagellii e Mutina ejusdam temerarii caudicis. *Farnab.*—*Mulino*, &c.] In alio, Mutinensis: Rhetor aliquis de Mutina: ignavus de * mulino. *Vet. Sch.*

24 *Cum*, &c.] Quæ clavis caligarihus pungi a militibus possint. Vel, Cum tu solus tantum sis, et velis accusare militem, offendere tot milites commilitones, qui clavos in tibialibus habent, et togato militem accusanti obstabunt.—*Offendere*] Irritare, sibi infensos et iratos reddere. Dum enim cogebatur per illos transire, illum talibus clavis pungebant. Hinc superius dixit Sat. III. 248. 'Et in digito clavus mihi militis hæret.' *Lubin.*—*Tot*, &c.] Id est, Tot milites, qui caligas ferunt, in quibus clavi. Turnebus IV. 7. *Caligati* autem proprie milites gregarii sunt; a caliga, militum vulgari calcamento. Caligæ autem illæ clavis dispersæ: sed in clavis differentia: alii enim ferreos, argenteos, aureos gestabant in caligis, ut quisque dignitate antecellebat. *Grang.*

25 *Quis*, &c.] Id est, Quis adeo stolidus, et tantum absit a prudentia urbana, ut hoc sibi faciendum judicet? Vel, quis jam civium inter mi-

lites injurias nescit? Est proverbialiter dictum. Sunt qui legunt, *ausit*. *Lubin.*

26 *Præterea*, &c.] Aliud togatorum contra militem incommodum, quod nullum amicorum tam fidelem habeant, qui officii gratia ipsos in castra comitari velit.—*Pylades*] Id est, Tam fidelis amicus, qualis Pylades Oresti fuit, qui pro amico periculum velit subire, ut Pylades fecit pro Oreste.—*Molem*, &c.] Ut veniat intra castra, testis contra militem, ultra aggerem, et vallum. Lipsius 5. de milit. Rom. Dialog. 5.

27 *Lacrymæ*] Id est, Togati si læsi a milite sint, dissimulent, amoveantque lacrymas, utpote nihil profuturas: nec cum lacrymis amicos sollicitent, ut officii gratia in castra se comitentur. *Lubin.*—*Se*, &c.] Propter periculi magnitudinem.

28 *Sollicitemus*] Ut officii gratia nobis præsto sint. *Idem.*

29 *Da*, &c.] Id est, Si tu togatus testem a judice dare jussum produxeris, et ille liquido testetur et audeat sincere testimonium proferre et dicere, Ego vidi, et testor hoc esse verum; ego credam eum testem esse hominem antiquæ fidei.—*Quem*, &c.] Jusserit te producere.—*Audeat*, &c.] Si quis unquam tantæ magnanimitatis et confidentiæ est. *Idem.*—*Da*, &c.] Fortasse dicis, Habeo testes. *Vet. Sch.*

30 *Nescio*, &c.] Nimirum talis nullus et nusquam erit. *Lubin.*

31 *Et*, &c.] Existimabo illum esse severitate et gravitate antiquorum præditum, et incorruptæ gravitatis fidei esse, et qui pro justitia et veritate, capitis periculum adire non dubitaret. *Idem.*—*Et*, &c.] Si audebit dicere: dico illum ex illis esse antiquis * si testimonium tibi præbeat. *Vet. Sch.*

32 *Citius*, &c.] E contrario demonstrat, longe facilius esse falsum testem invenire contra paganos et te-

gatum, quam verum contra militem.—*Producere*] Ad testimonium dicendum. *Lubin.*

33 *Paganum*] Togatum, Quiritem a militia remotum. Vel, rusticum, militiae non adscriptum.—*Vera, &c.*] Verum testem. *Idem.*

34 *Contra, &c.*] Res, opes, et facultates armati militis.—*Pudorem*] Famam, existimationem, honestatem. *Lubin.* Contra id quod possit esse pudori et dedecori ipsi militi. *Britann.*

35 *Praemia, &c.*] Progreditur ulterius ad alia militiae commoda. Quod milites litigantibus brevissimo temporis spatio causam ad finem possint perducere, quae togatis in multos saepe annos producat. *Lubin.*

36 *Sacramentorum*] Militum, qui sacramento obligati sunt summo belli duci. Jurabant autem milites se pro Republica facturos, nec prius discessuros, nisi finitis stipendiis.—*Convalem*] Rus, campum, vel agrum in valle positum, quem avi mei possederunt in bona pace multis annis. *Idem.*—*Sacramentorum*] Id est, Militiae: quia jurabant. *Vet. Sch.*

37 *Improbis*] Avarus, alieni cupidus, vicinus.—*Mihi*] Togato, vel a militia remoto. *Lubin.*—*Improbis*] Militaris.—*Campum*] Terminum; id est, Si egeris contra aliquem, quod terminos effoderit, et transtulerit. *Vet. Sch.*

38 *Aut, &c.*] Id est, Si saxum, quod termini, vel limitis loco erat positum inter meum et vicini agrum, si illum effoderit et in meum agrum transtulerit, ita ab agro meo aliquid abradens.—*Sacrum*] Hosce limites Jovi terminali solebant sacrificare, iisque quotannis liba et pulvis in sacrificio offerre. Illum autem terminum violare vel movere loco, sceleratissima habebatur. Nam fabula est, *Terminum* ne ipsi Jovi quidem voluisse cedere.—*Medio, &c.*] Ubi infossus erat. *Lubin.*

39 *Quod mea cum*] Quod saxum ego quotannis pulve mea et libis colui.—*Vetulo*] A multis annis usitato. *Lubin.* Alii legunt, *patulo.*

40 *Debitor, &c.*] Si debitor se mihi quidquam debere neget.

41 *Vana supervacui*] Sat. XIII. 137. idem versus.

42 *Expectandus, &c.*] Tum lente mea causa dijudicanda suscipitur et finitur. *Lubin.* Anni certum tempus quo conveniant iudices, et totias populi causae agi incipiunt. Vide *Pithæi Adversar.* cap. 22. *Farnab.*—*Expectandus erit*] Tantam scilicet Romae forensium rerum copiam dicit, tantamque litigantium multitudinem, quorum lites singulae ordine dirimuntur, ut eo anno, quo quis nomen alicujus ad Praetorem retulerit, in ordinem venire non possit; ita ut ad annum sequentem, cum res redcut, illi expectandum sit, quod tempus *Servius* vocat, *litium annum.* *Grang.*

43 *Totius, &c.*] Certo enim anni tempore universi populi Romani causae incipiebant agitari.—*Sed, &c.*] Innumerae molestiae interim sunt devorandae. *Lubin.*—*Mille, &c.*] Odia. *Vet. Sch.*

44 *Mille, &c.*] Juxta illud nostrorum; Peto dilationem in sequentem.—*Toties, &c.*] A ministris tanquam actio futura sit, cum interea nihil agatur, et milites non compareant. *Lubin.*—*Subsellia, &c.*] Substernuntur, ponuntur aut parantur. *Vet. Sch.*

45 *Jam facundo*] Qui aestu defatigatus, lacernas et vestes tanquam lassus deponit, vel agendo vel expectando defatigatus. *Lubin.*

46 *Fusco, &c.*] Hic apud Martialem ebriosus notatur. Dictus *Aurelius Fuscus*, qui mictum exiret, ut vesicam distentam exoneret, et tardius redit. *Macrob. Saturn.* III. 16.—*Parati, &c.*] Qui alias ad agendas causas accincti et parati eramus, digredimur ab invicem, propter iudices impositos. *Idem.*

47 *Lenta, &c.*] Lite lente procedente, et sæpe dilata. Vel ita actio, ut prælium, nocte interveniente, dirimitur. Est Metaph. a gladiatoribus sumpta. *Lubin.*

48 *Ast illis, &c.*] Militibus. Jam dissimili demonstrat, longe meliorem esse conditionem militum, quibus quodcumque tempus tandem placeat, ad agendas causas præstetur. Militum enim causæ non diu differantur.—*Balteus*] Militare cingulum. *Lubin.*

49 *Præstatur*] Indulgetur. *Idem.*

50 *Nec, &c.*] Id est, Opes illorum non consumuntur prolixis litium disceptationibus. Dum enim rota circumire non potest impedita sufflamine, inferior ejus pars quæ in terra trahitur, atteritur. Est ergo *sufflaminem*, hoc loco, idem quod, impedimentum litis finiendæ.—*Sufflaminem*] Litis mora et oppositione. Sat. iv. *Idem.*

51 *Solis, &c.*] Subjungit jam aliud commodum, quod miles vivo patre testamentum possit condere de peculio castrensi, quod aliis integrum non est. *Idem.*

52 *Nam, &c.*] Peculia enim castrensia erant libera. *Idem.*—*Nam, &c.*] Castrense peculium liberum habent. *Vet. Sch.*

53 *Non, &c.*] Non esse in essentia patrimonii, vel in censu illarum opum, quarum dominium pater habet. Cujus totius arbitrium est.—*Census*] Id est, Illorum qui censentur; vel,

ad patrimonium spectant. *Lubin.*

54 *Ergo, &c.*] Explicat exemplo Corani, quod dixit, qui illo tempore satis notus fuit miles. *Idem.*

55 *Signorum, &c.*] Qui vexilla ducis et imperatoris sectatur.—*Castrorum, &c.*] Peculium, vel stipendium.

56 *Captat, &c.*] Blanditiis et muneribus filium captat pater, licet ætate tremulus, ut filius si forte moriatur, ejus hereditatem pater adire possit; cum jure ejus bona obtinere nequeat.—*Hunc, &c.*] Id est, Militiæ laudatus labor, hunc Coranum ad opes et dignitates evehit. Vel, Ex æquo et merito redditur honos labori. *Idem.*

57 *Et pulero*] Retribuit sua dona promerita egregio labori.

58 *Ipsius certe, &c.*] Id est, Hoc certe spectat ad dignitatem et majestatem ipsius Imperatoris, ut unusquisque miles pro ratione virtutis et fortitudinis condigna præmia accipiat; quibus exemplis alii milites et ad præmia et virtutes easdem invi-
Lubin.

59 *Ut, &c.*] Ut quo quis majori virtute et fortitudine præditus est, hoc etiam ampliora præmia et honores adeat. *Idem.*

60 *Ut, &c.*] Ut qui pro Rep. corpus suum toties periculis objectant, ii meritis etiam eminentioribus apud Imperatorem excellent, et excellentissimis muneribus eniteant.—*Phalaris*] Ornamentis equorum.—*Torquibus*] Catenis, vel, circulis aureis ex collo in pectus dependentibus. *Idem.*

RECENSUS

EDITIONUM JUVENALIS.

[EX EDIT. RUPERTI.]

(Editiones, quibus unum asteriscum curavi præfigendum, a me ipso, et quibus duplicem præposui, a viris doctis, vel sponte vel rogatu meo, non in dubiis locis, sed a principio ad finem cum Henminiana vel Biontina collatæ sunt.)

SÆC. XV. 1470—1500.

* *Editio Juvenalis et Persii princeps* videtur esse ea, quæ in Fol. sine nota loci, anni, et typographi in lucem prodit, quamque Romæ circa annum 1470. typis excusam esse probabili judicio suspicabantur Maittarius in *Annal. typograph.* Tom. I. p. 296. et Hamberger in *zuverläss. Nachr. von alt. Schriftst.* T. II. p. 270. Eadem, ni fallor, memoratur in *Catal. Bibl. Hulsianæ*. Præter nos eam, nec tamen satis accurate, contulit Maittarius in ed. Lond. 1716. 12. Cf. *Var. Lect.* n. 45. Exemplari, quo nos usi sumus, præfixus est titulus: 'Junii Juvenalis Aquinatis liber primus.' Nulla vero aliorum deinde librorum, et ne numeri quidem satirarum, qui tamen in Persio indicatur, mentio fit, sed satiræ parvo tantum spatio disjunguntur. Hæc et alia infantiam produnt artis typographicæ; etsi charta satis pulchra, et literæ sunt lucentæ. Ex interna autem indole hujus editionis probabile fit, eam non a viro docto curatam, sed a typographo e libro Msto, eoque bonæ, quamvis non optimæ notæ, cum omnibus librorum peccatis ductam esse, adeoque Codicis scripti auctoritatem obtinere.

Eodem forte anno typis expressa est alia Editio Romana, quæ vulgo habetur omnium princeps, et inscripta est:

Juvenalis Satyræ et Flacci Persii Volaterrani—Romæ apud Udalricum Gallum—fol. (1470.)

De ea vid. Hamberger l. l. et Maittaire Ann. typogr. T. 1. p. 297. qui tamen externam tantum libri speciem, ac ne satis quidem accurate, describunt, nec de critico ejus usu solliciti fuere. Quomodo itaque hæc editio a superiore differat, et quodnam ei statuendum sit pretium, dicere non habeo, cum nondum a quoquam cum illa vel vulgatis editt. comparata sit, quod factum vellem.

Veneta 1. (in Var. Lect. n. 51.) *Juvenalis Satyræ, per Simonem Biuilaqua* (al. Beuilaquam) *Papiensem, Venetiis sine mentione anni—fol.*

Hanc editionem, a C. G. Schwarzio, academiæ quondam Altorfinæ Prof., sibi cum aliis, infra memorandis, suppeditatam, inspexit Beckius, ex cujus Dissert. quæ inscripta est: 'Observatt. philolog. in Satyras Juvenalis duas priores, quas—præsidente M. Ulrico Sebasti. Beckio Norimbergensi publice disquirendas proponit Jo. Jac. Haas, Altorfii 1732.' 4. nos nonnunquam in Var. Lect. eam laudavimus. In omnibus, quibus eam Beckius consulit, locis easdem exhibet lectiones, quæ in edit. Locatelli Venet. 1492. reperiuntur, nisi quod Sat. II. 164. in hac *Zelates* legitur, et in illa *Zalates*. Neque etiam prima edit. Veneta esse videtur, etsi ita eam vocavi. Annus in aliis editt. antt. addi, in aliis omitti solet. V. Heyne in Præf. ad Tibull.

1473.

Brixiensis 1. *Juvenalis et Persii Satyræ: jubente Presbytero, Petro Villa, sine notis, Brixiaë.—fol. 1473.*

Hæc quoque editio nondum a quoquam, quod sciam, collata est. Describitur quidem in Specim. literar. Brixiensis P. 1. p. 125. sqq. sed non ita, ut criticum ejus usum inde cognoscere liceat.

1474.

Mediolanensis 1. (in Var. Lect. n. 52.) *Juvenalis et Persii Satyræ—Mediolani per Anton. Zarotum (Zarothumi) Parmensem—fol. 1474.*

Neque hujus, neque reliquarum editionum Mediolanensium (de quibus v. Saxii hist. typogr. Mediol.) exempla, etsi diligenter quæsita, invenire mihi contigit. Vellem itaque, ut, si cui ad manus sint, critica cum cura eas excuteret. Si tamen ex illis lectionibus

judicare licet, quas Beckius loco supra laudato ex Mediol. 1474. et 1511. excerpfit, quasque in Var. Lect. n. 52. et 53. designavimus, non multum utilitatis ad ipsum Juvenalem emendandum inde redundaturum esse opinamur. Nihil in iis est, quod aut tollere velis, aut non ex aliis libris jam enotatum sit.

Eodem anno 1474. Romæ in vulgus prodire :

Angeli Sabini paradoxa in Juvenalem Romæ per Angelum Sachsel de Reichenhal et Barthol. Golsch de Hohenbart Clericos— fol. 1474.

et paulo post: *Domitii Calderini Veronensis Commentaria in Juvenalis Satyras*, Romæ—fol. 1474.

si fides habenda Fabricio et Soc. Bipont., (quæ ex parte firmatur subscriptione Ed. Ven. 1475. et Vicent. 1480. quam mox memorabimus) nec potius paradoxa illa jam ante a. 1473. typis expressa sunt. Sabellius certe (h. e. M. Anton. Coccius, cui illud nomen imposuerat Petr. Calaber, præceptor ejus, qui ipse, solenni illius ævi more, in sodalitia bonarum literarum, Romæ a doctissimis Italis instituto, nomen Julii Pomponii Sabini, vel Læti, vel Fortunati et Infortunati asciverat) amicus et municeps Domitii, in Dialogis de Latinæ linguæ reparatione, quos Obertus Gifanius recudendos curavit ad calcem Observatt. linguæ Lat., tradit, ‘Sabini aliquot annos ante Domitium in Juvenalem Quæstiones quasdam accuratissime conscripsisse.’ Forte tamen quæ scripserat, non confestim edidit. Quoquo modo se res habeat, constat saltem, hos duumviros fuisse primos, qui commentarios in hunc poëtam, si non scripserint, certe ediderint. Non carent illi docta subtilitate, temporibus, quibus vulgati sunt, condonanda; sed judicii sensusque elegantiam fere desideres. *Dominicus de Caldariis*, sive, ut dici maluit, *Domitius Calderinus* (quod cognomen quidam deducunt a Caldara, viculo prope Veronam sito, ubi natus creditur) tantam olim ingenii doctrinæque famam collegerat, ut, cum annos nondum XXIV. natus esset, a Paulo II. Romam evocaretur, artium liberalium publice docendarum causa, et a Sixto IV. ad dignitatem *Secretarii Apostolici* eveheretur. Præter alia commentarios scripsit in Juvenalem, Silium, Statii Sylvas, Martialem, Ovidii Ibin, Suetonium, Sappho, Propertium, et Ciceronis Epistolas ad Atticum; plura vero, quæ moliebatur, immatura mors interceptit: obiit enim anno ætatis xxx. p. Chr. 1477. Commentaria in Juvenalem inscripsit Juliano Medici, et in hac dedicatione profitetur, ‘se Juvenalis Satyras nova commentatione explicare conatum, licet in iis interpretandis

multi bonarum artium studiosi operam posuerint, qui tamen ingenue fuerint professi, se multa non assecutos vel carminis obscuritate, vel temporum ignoratione: sine arrogantia autem dictum se velle, multa in Satyris hisce Latinorum Græcorumque auctoritate confirmata se explicasse, quæ alii gravioribus studiis occupati neglexerint, et multi literarum studiosi scire magno opere expectarint: neque id in iis tantum, quæ quotidianis disputationibus quæri solerent; sed et pleraque, quæ vel historiæ involuero adhuc laterent, vel figurata elocutione remotiora essent, quæ tamen pro apertis et expositis in hominum opinionem recepta fuissent: præterea se subinde non sine ratione ab aliorum interpretatione discessisse; et denique de iis locis, quæ adhuc in disceptatione versentur, se ita disputasse, ut labor suus et ignorantibus utilis sit futurus, et iis, qui eadem habeant cognita, probari possit.' Enimvero

Quid dignum tanto tulit hic promissor hiatu?

Parturiunt montes: nascetur ridiculus mus.

Pleni certe sunt commentarii ejus ineptis erroribus, etymologiis et argutiis, etiam in novissima eorum recensione Henniniana, cujus editor multa tamen ab eo perperam vel præter rem dicta reseculit. Sæpe refellit aliorum explicationes, nec meliores substituit. Inde colligas, jam tum temporis multos extitisse, qui Juvenalem interpretari conarentur, quod etiam ex verbis Domitii, modo ascriptis, intelligitur: nisi potius hæc potissimum ad Glossas membranarum spectant, e quibus tam Domitium, quam Mancinellum et Britannicum, multa tacite descripta in rem suam convertisse, ex usu et lectione earum cognovi. Nominatim vero passim refutavit Tortellium, et in primis Angelum Sabinum Turrensem, in quem acerime nonnunquam invehitur, ut in ejus præceptorem in singulari libello, Commentariis subnexo, cui titulus est: *Defensio adversus Brotheum Grammaticum* (ita eum appellare solet, ut Sabinum *Fidentinum*, usus nomine, quo Martialis quendam versuum suorum plagiarium traduxit) *calumniatorem Commentariorum Martialis cum recriminatione*. Usus etiam est codicibus scriptis, quorum tamen neque numerum, neque indolem declaravit: atque omnino melius meruisset de literis, nisi præmatura nominis celebritas, et nimia, inde nata, tum superbia et invidia, tum festinatio et multa scribendi cupido studiis ejus offecisset, et prius mortuus esset, quam præcox ejus ingenium ad justam pervenisset maturitatem. Recte de eo Coccius loco supra laudato judicavit: 'Non me fugit,

omnino esse aliqua' (immo plurima) 'in ejus scriptis, quæ præcipitata potius videri possint, quam edita: sed similtas et æmulation, duo acres stimuli, illum ad eorum, quæ scribebantur, immaturam compulerunt editionem.' Ceterum non dissimilandum est, commentarios Domitii longe præstare iis, quos Sabinus scripserit; unde et hi vix aut ne vix quidem, illi vero mox variis locis, Brixia, Venetiis et Vicentia, recusati sunt, maximoque eruditæ Italiae plausu excepti. Sæpius quoque Domitius corrupta textus lectione deceptus ad argutias demum delapsus est.

1475.

Domitii Calderini—Commentaria in Juvenalem—Brixia typis Henrici de Colonia—f. 1475.

Cf. sup. ad a. 1474. et Nachricht von den Büchern in der Stollischen Bibl. T. I. p. 35. §. IV. Servatur etiam in Biblioth. Norimberg.

* Veneta II. (in Var. Lect. n. 46.) *Juvenalis cum comment. Dom. Calderini* (non Ge. Merulae, quod Socii Bipontini tradunt) Venetiis—fol. 1475.

In fine hæc leguntur: 'Junii Juvenalis Aquinatis Satyrarum Libri Impressi Venetiis Diligentissime Arte et Ingenio Jacobi De Rubeis Natione Gallici VIII. KL. Maias Anno Christi MCCCCLXXV. Inviatissimo et Inelyto Duce Petro Mocenico.—Domitii Calderini Veronensis Secretarii Apostolici Commentarii in Satyras Juvenalis ad Clarissimum Virum Julianum Medicen Laurentii Fratrem Petri Cosmi Filium Florentinum Editi Romæ quum ibi publice profiteretur K. Septembris MCCCCLXXIV.' Epistolam ad Julianum Medicen excipit vita Juvenalis, quæ vulgo tribuitur Suetonio, et Commentarios *Defensio adversus Brotheum Grammaticum calumniatorem Commentariorum Martialis cum recriminatione.*

Hæc est prima editio Juvenalis cum Comm. Domitii Calderini, ex qua haud dubie propagatæ sunt Venetæ 1482. binæ 1483. 1485. 1487. et Vincent. 1480. quæ et præter textum eadem continent, sed in textu tamen passim ab illa, et quidem aliæ aliis locis, discrepant, quod ex Var. Lect. intelligi potest.

1476.

Mediolanensis II. *Juvenalis et Persii Satyræ—Mediolani per Antonium Zarotum Parmensem—fol. 1476.*

Est repetita editio a. 1474. quæ in catalogo editionum Persii

memoratur Fabricio Biblioth. lat. T. II. pag. 166. Lips. 1773. Cf. ad. a. 1474.

1478.

Ge. Merulæ Commentarius bis hoc anno prodiit sine textu poetæ, non cum eo, quod in Fabric. Bibl. lat. et hinc in edit. Bipont. traditur,

* Venetiis per *Gabrielem Petri Duce inclyto Andrea Vendramino*—fol. 1478.

et paulo post vel ante

Tarvisii per Barthol. de Confalonaris—fol. 1478.

De hac edit. v. Fabric. l. I. p. 359. Nachricht von den Büchern in der Stollischen Bibl. T. 1. p. 96. §. v. et Catal. Bibl. Hasæanæ Brem. p. 503. Continentur his libris: 1. *Commentarius Merulæ s. Enarrationes Satyrarum Juvenalis per Georg. Merulam Alexandrinum ad invictiss. Principem Federicum de Monte Ferebro Urbini Ducem.* 2. *Ge. Merulæ Alexandrini libellus adversus Domitii Commentarios in Martialem ad Marcum Antonium Maurocenum Equitem præclarum.* 3. *Ge. Merulæ Alex. Adnotationes in Orationem M. Tullii Ciceronis pro Q. Ligario ad Bernardum Bembum.* 4. *Argumentum Epistolarum Ciceronis ad Lentulum, de vi et ordine suffragiorum in centuriatis et curiatis comitiis; quid prærogativa suffragiorum; et quomodo legis promulgatio, ad Dominicum Sonutum.* Ge. Merlani, qui *Merula* dici malebat, natus in oppido Ducatus Mediolanensis, quod hodie Alessandria s. Alexandria della Paglia vocatur, XL. annos in juventute docenda consumpsit Venetiis et Mediolani, ubi LXX. annis major mortuus est a. Chr. 1494. Magnus fuit ætatis suæ philologus, qui præter ea, quæ modo memoravimus, etiam Comment. in Statium, Martialem, Plautum, Ciceronem, Virgilium, Plinium, Quintilianum, Ausonium, et auctores de re rustica, Philologicorum lib. x. Antiquitates Vice-Comitum Mediol. et alia scripsit, clarissimosque illorum temporum viros asperioribus facetiis perstringere amabat. Quam itaque bilem Domitius effuderat in Sabinum Brotheumque Grammaticum, eadem, sed mortuus demum, acerbissime exagitatus est a Merula. Hujus tamen commentarius in Juvenalem non magni est pretii, ejusque interpretatio sæpe vel nimis arguta, vel inepta et contorta. Meliora passim in suum Comment. transtulit Britannicus, ne laudato quidem fonte, ex quo hausit. Multorum autem errorum Merulam arguit jam Politian. Epist. XI, 10.

1479.

Juvenalis cum Comm. Ge. Merulæ et notis aliorum, Pinarolii—fol. 1479.

Hujus edit. mentionem fecit Fabricius, (Bibl. lat. T. II. p. 359.) et quidem tam brevem atque obscuram, ut ea decepti socii Bipontini tradiderint, *hanc editionem factam esse per Jac. de Rubeis*, qui tamen officinam habuit Venetiis, ubi Juvenalem quoque a. 1475. ab eo excusum supra vidimus.

1480.

* Vicentina s. Vincentina. (in Var. Lect. n. 48.) *Junii Juvenalis Aquinatis Satyrarum Libri impressi* Vincentiæ diligentissime per magistrum Henricum Liberarium—fol. 1480. cum commentariis Domitii Calderini cet. ut in edit. Veneta II. a. 1475. quam plerumque, nec tamen ubivis, sequitur, ut ex nostra Var. Lect. apparet. Videtur emendata passim manu viri docti, vitiisque repurgata esse.

1482.

* Veneta III. (in Var. Lect. n. 47.) *Juvenalis cum comm. Domitii Calderini*. In fine: Venetiis per Baptistam de Tortis—fol. 1482. die. III. Augusti.

Recusa mox a. 1483. et 1485. Cf. ad edit. Venet. II. a. 1475.

1483.

** Veneta IV. (n. 47.) *Juvenalis Satyræ cum comm. Domitii Calderini* Venetiis per Magistrum Thomam de Alexandria die XIX. Julii, regnante inclyto Principe Joanne Mocenigo (al. Mozenico)—fol. 1483.

** Veneta V. (n. 47.) *Juvenalis Satyræ cum comm. Domitii Calderini* Venetiis per Baptistam de Tortis die XXII. Julii—fol. 1483.

Utraque editio collata est a Maittario in ed. Lond. 1716. 12. unde intellexi, eas nunquam fere neque a se invicem, neque a Veneta III. discedere, adeoque ex ea repetitas esse. Hinc etiam in nostra Var. Lect. non seorsum hi testes excitantur.

Mediolanensis III. *Juvenalis Satyræ Mediolani per Leonhardum Pachel et Uldericum Scincenzeler* (al. Udalricum Scincenzeller s. Scincenzeler, s. Sincenzeller) socios—fol. 1483.

Cf. ad ed. Mediol. I. a. 1474. Nomen alterius typographi, qui natione Bavarus fuit, in ed. Mediol. IV. a. 1491. *Udalricum Scincenzeler* scriptum, teste Phil. Willh. Gercken in *Reisen durch Schwaben, Baiern* cet. T. I. p. 250. n. 3. p. 255. n. 9. Cf. Maittarii Ann. typogr. et Saxii hist. typogr. Mediol.

1485.

Veneta VI. *Juvenalis Satyræ cum comm. Domitii Calderini Venetiis per Baptistam de Tortis*—fol. 1485.

Nova repetitio Venetæ III. si Fabricio fides habenda. Mirari certe licet, quo emtorum studio ejusdem typographi sumtibus trium annorum spatio ter prelo excudi potuerit Juvenalis, et quidem Venetiis, in qua urbe præterea aliorum typis ab a. 1483. ad 1501. toties expressus est.

1486.

* Veneta VII. (n. 49.) *Juvenalis cum comm. Ge. Vallæ Placentini Venetiis*—fol. 1486.

Ad calcem hæc subscripta sunt: ‘Finis in Decio Junio Juvenale Aquinate commentarii dñi Georgii Vallæ Placentini, impressi Venetiis per magistrum Antonium de Strata (al. Strada) Cremonensem anno dñi MCCCCLXXXVI. die VIII Novembris, Augustino Barbarico imperante.’ Hæc editio, quam et Maittaire contulit in ed. Lond. 1716., prima est commentarii Ge. Vallæ, non Veneta IX. quod putabant socii Bipontini. Ge. Valla, Placentiæ natus, Medicus et Prof. Ling. Græc. et Lat. Venetus, idemque clarissimus, præter multa alia in Juvenalem commentarium edidit, in quo multa superioribus sublegit interpretibus, nec minus etymologiis verborum indulsit, parum vero novi ac boni, vel adeo præclari, ipse attulit. Usus tamen est antiquo codice Ms., qui et Probi, ut putabat, Grammatici interpretamenta continebat, quæ postea Pithæus (v. inf. ad edit. Paris. 1585. 8.) Scholiis Veterum emendandis supplendisque adhibuit. Illud ipse indicat in Proœmio, epistolæ ad Joannem Tuccium Pannonicum subnexo, in quo præter vitam Juvenalis brevemque de Satira disputationem, hæc leguntur verba: ‘Sane comperti mihi sunt nuper Probi grammatici in Juvenalem commentarii, quantum adhuc audiverim, nulli alii cogniti, sed miræ brevitatis, alioquin tamen perquam opportunos aliquando se nobis obtulerunt: obtulissent vero sese adhuc magis, nisi nobis singula rimantibus codicis nimium cariosa invidisset vetustas, et si in omnes libros compositi habeantur, qui vix tertii libri secundam attingere satyram—(h. e. Sat. VIII.). Invigilavimus vero ipsi, si modo id consequi potuimus, ut omnis hujus poëtæ pateret eruditio. Probi interpretamenta ejusmodi ea fuerunt, quæ plane perexigua sunt, ne in minima quidem parte subtraximus aut immutavimus.’ Ceterum Valla in ipso Juvenale multa subiinde

correxisse videtur, etsi in plurimis hæc editio cum superioribus concinit.

* Brixienſis II. (n. 50.) *Persius cum Comm. Jo. Britannici, et Juvenalis cum comm. Ge. Merulæ*, (vel ejusdem Britannici) *typis Jacobi Britannici*, Brixiaë—fol. 1486. si fides habenda Sociis Biptontinis. Sed in ea editione, qua usus sum, et quæ in Biblioth. academ. Goetting. servatur, uterque poëta commentario Jo. Britannici illustratus est, et Juvenalem excipit Persius, cui in extrema libri pagina hæc nota reperitur subjecta: ‘Impressum Brixiaë per Jacobum Britannicum Brixianum anno domini MCCCCLXXXVI. die XVII. Februarii.’ Quæ subscriptio si ad totum spectat librum, (in quo commentarius quidem in Juvenalem paulo majoribus asperioribusque, quam in Persium, textus autem utriusque poëtae iisdem plane typis expressus est) Britannici in Juvenalem commentarius octo mensibus prius prodiit, quam ille, quem scripsit Valla, et hæc est prima ejus editio, non, quod credebant Hamberger in zuverl. Nachr. von alten Schriftst. T. II. p. 270. extr. et socii Biptontini, Veneta a. 1499., vel adeo, quod Fabricius existimasse videtur, Brixienſis a. 1501. Huic aliam fuisse præmissam, ex præfat. edit. Ascensianæ jam docuit Brixiana Literatura p. 145. Venetam autem illam fuisse primam, parum probabile est. Vix enim assequor, qui factum sit, ut commentarius Britannici prius Venetiis ederetur, quam Brixiaë, ubi non modo auctor vivebat, sed etiam cum fratre, ni fallor, typographicam habebat officinam, in qua et Persium certe ac Juvenalem cum comm. Jo. Britannici, illum jam 1486. et 1500. hunc vero a. 1501. excusum esse constat. Non minus tamen mirum mihi videtur, tam insignem commentarium jam a. 1486. vulgatum, neque prius, quam a. 1499., repetitum esse. Neque etiam dissimilo, exemplum edit. Brix. 1486., quod inspexi, et quidem primam ejus partem, quæ Juvenalem et Comm. Britannici complectitur, mutilatam esse, et præter alia folia (Sat. x. 102—160. et XI. 16—58.) desiderari etiam extrema, (Sat. XVI. 14—60.) quibus haud dubie impressionis locus, annus et auctor fuere notati. Docta manus ad calcem Juvenalis ascripsit hæc: ‘Venetiis per Jo. Tacuinum de Tridino MDXII. die XVIII. Aug. Vid. Maittaire Indic. Annal. Typogr. p. 514. (534) et confer. cum Lactantio per Jo. Tacuinum de Tridino a. 1502 et 1509 impresso.’ Quæ conjectura eo firmatur, quod mutila editio nostra non modo easdem plane lectiones, eundem titulum et quæ hunc excipiunt,

exhibet, quæ Veneta a. 1512. sed etiam, præter illa, eandem typorum formam, quam editiones Tacuini de Tridino Venet. 1492. et 1494. Veneta vero a. 1512. ex illa quoque repetita videri potest, neque mihi ipsi ad manus fuit; unde externam utriusque speciem comparare mihi non licuit. Vidi tamen, ad verbum et paginam cum mutilo exemplari illo convenire ed. Venet. a. 1515. unde suspicari possis, vel illam editionem pro eadem habendam, vel hanc certe ex illa, sive sit Brixiensis 1486., sive potius Veneta 1512., expressam esse.

1487.

* Veneta VIII. (n. 47.) *Juvenalis cum comm. Calderini*, Venetiis—fol. 1487.

In fine legitur: ‘Impressum Venetiis per Bartolameum de Zanis de Portesio, sub anno domini MCCCCLXXXVII. die vero tertio Octobris, regnante domino Augustino Barbadico inclyto Venetorum Principe ad honorem dei et totius curiæ celestis.’ Plerumque, nec tamen semper, congruit cum Veneta 1482. et eadem continet, nisi quod non ad Julianum Medicen, sed ad Joannem Franciscum, Ludovici Principis Mantuani Filium, Epistola Calderini præfixa est, in qua non minus queritur de calumniatoribus suis.

1491.

Mediolanensis IV. *Juvenalis Satyræ*, Mediolani per Udabricum Sinzcler—fol. 1491.

Repetitio ed. Mediol. III. a. 1483. ubi vide quæ notavimus.

** Veneta IX. (n. 54.) *Juvenalis cum comm. Domit. Calderini et Ge. Vallæ* Venetiis per Magistrum Theodorum de Ragazonibus (al. Ragozzonibus) de Asula, regnante inclyto Principe domino Augustino Barbadico duce Venetiarum, die XVI. Junii—fol. 1491.

In plurimis, nec tamen omnibus, cum superioribus concinit editt. Cf. ad Venet. VII. a. 1486.

1492.

Veneta X. *Persius cum comm. Britannici et Fontii; Juvenalis cum comm. Merulæ et Calderini*, Venetiis apud Petrum Joannem de Quarengis—fol. 1492.

In Fabric. Bibl. lat. T. II. p. 166. non Merulæ, sed Vallæ comm. memoratur. In ed. Bipont. consuli jubentur Baueri Bibl. libr. rarior. T. III. p. 185. Mylii Bibl. Jenens. p. 214. n. 522. et Catal. Bibl. Zechianæ Lips. 1780. p. 38. n. 530. ex quibus tamen libris nihil præter titulum hujus edit. cognosces; de usu ejus

critico, quem tamen non adeo magnum esse crediderim, nemo adhuc sollicitus fuit.

* * Veneta XI. (n. 55.) *Juvenalis cum Domit. Calderini Veron. et Ge. Vallæ Placent. commentariis* (sine mentione loci, sed haud dubie Venetiis) per *Bonetum Locatellum octavo Idus Martii*—fol. 1492.

Hæc editio in quibusdam locis Sat. I. et II. a Beckio, (v. ad Venet. I.) sed tota a principio ad finem a Maïtario in ed. Lond. 1716. collata est. Congruit plerumque cum Veneta VII. a. 1486.

* Veneta XII. (n. 56.) *Juvenalis cum tribus Commentariis, videlicet Ant. Mancinelli, Domitii Calderini, Ge. Vallæ.*—Vene-
tiis impressum est hoc *Juvenalis opus cum tribus commentis per Joannem de cereto de tridino* (al. Tacuinum de Tridino) *die secundo Decembris*—fol. 1492.

Hic typographus primus et commentarium Mancinelli, et Juvenalem cum tribus commentis prelo excudit. Repetita ab eo est hæc editio mox a. 1494. et tribus commentariis, deinde quartus Merulæ adjectus a. 1498. et 1501. Ab eodem quoque Juvenalis cum comm. Jo. Britannici editus Venet. 1509. et 1512. In Veneta hæc XII. titulum, in quo etiam Argumenta Satyrarum Juvenalis per Anton. Mancinellum leguntur, excipiunt: 1. *Antonii Mancinelli Veliterni* a. Præfatio ad Reverendum ædis Geminianæ Antistitem Divique Marci Canonicum Nicolaum Rubeum patritium Venetum; (cui dedicavit Comm. suum in Juvenalis Satyras, quas *almæ virtutis perpetuas opes et bona verba* appellat) b. Juvenalis commoda; c. de Satyra; d. loca quædam e plurimis vel intacta vel secus ab aliis exposita. (In his explicandis plurimum posuit studii, et ex eo operam suam vult æstimari.) 2. *Domitii Calderini Veron. Secret. Apostol.* in commentarios Juvenalis ad clariss. virum Julianum Medicen Petri Cosmi filium Florentinum. 3. *Ge. Vallæ* Epist. ad Ill. Virum Jo. Tuccium Pannonicum. 4. Vocum ac rerum Index.—*Mancinellus*, a. 1452. natus Velitris, inde a XXI. ætatis anno in pluribus Italiæ oppidis grammaticam liberalesque artes docuit, et tum institutione sua, tum multis, quos scripsit, libris magni philologi laudem consecutus est. Sed de commentario ejus in Juvenalem Henninius jam hoc idque verum tulit judicium: ‘Nihil non magnificum pollicetur Mancinellus; verum ut, quod res est, dicam, intra fabularum prolixam enarrationem, si quando Juvenalis eas

attingit, et paraphrases fere subsistit, et rarius in interiora et recondita se penetrat. Verum tempori isti ea condonemus?

1493.

Veneta XIII. *Juvenalis cum comm. Sabini, Merulæ, et aliorum*, Venetiis—fol. 1493.

Hujus editionis mentionem, sed brevissimam, fecerunt Henni-
nius, Fabricius et socii Bipontini.

1494.

* Veneta XIV. (n. 56.) *Juvenalis cum tribus commentis Mancinelli, Calderini, et Vallæ.*—Venetiis impressum est hoc *Juvenalis opus cum tribus commentis per Joannem de Cereto de Tridino, die vero XVIII. Januarii*—fol. 1494.

Est mera repetitio Venetæ XII. a. 1492. Cf. Lengaichs Beiträge zur Kenntniss seltener Bücher T. II. p. 120.

1496.

Juvenalis, Parisiis—fol. 1496.

His paucis verbis memoratur editio illa a sociis Bipontinis, qui forte ita correxerunt notam Heminiæ, a quo perperam laudatur *ed. Paris. apud Stephanum* s. 1496. Sic et in Fabric. Bibl. et *ed. Bipont.* designatur editio a.

1497.

Veneta XV. *Juvenalis*, Venetiis—fol. 1497. sine commentatorum ac typographi mentione; unde his traditionibus parum tribuo.

* Lipsiensis I. (n. 58.) *Liber Satyrarum Junii Juvenalis poetæ lepidissimi ac inter omnes Satyricos utilissimi.* Lipsiæ—fol. 1497.

Ad Lectorem :

Inter præcipuos satyrarum compositores
 Recte reponendus hic Juvenalis erit,
 Cujus ob ingenii vires et mentis acumen
 Non satis extolli carmina pulchra queunt.
 Italæ gens multo hunc laudis veneratur honore,
 Versat et illius carmina in ore frequens,
 Et, verum ut fatear, tantum extollit Juvenalem,
 Quod præferre audet hunc quoque Virgilio.
 Hinc quoque ob insignes pulchro sub carmine sensus
 Clausos jure potest cedere Virgilius.
 Illius exemplo gentis doctæ atque peritæ
 Tu lector perames hoc Juvenalis opus.

Hec verdea.

In fine: 'Junii Juvenalis aquinatis Satyrarum liber Liptzk impressus Anno dñi 1497. finit fœliciter. Laus deo clementissimo.' Hæc est prima ed. Lipsiensis, quæ plerumque convenit cum Veneta III. et a qua raro discrepant, quæ eam secutæ sunt, Lipsienses a. 1502. 1504. et 1507.

* Norimbergensis. (n. 59.) *Juvenalis, Anto. Mancii. Domicius Geor. Val.* (h. e. cum comm. Antonii Mancinelli, Domitii Calderini et Ge. Vallæ) *Argumenta Satyrarum Juvenalis per Anton. Mancinellum.*—Nurnbergæ impressum est hoc Juvenalis opus cum tribus commentis per Antonium Koberger MCCCCXCVII. die vero VI. Decembris—fol. 1497.

Editio satis obvia. Titulum excipiunt eadem, quæ in Veneta XII. a. 1492. ex qua etiam expressa videtur, sed emendatius.

1498.

* Veneta XVI. (n. 57.) *Juvenalis, cum quatuor commentariis Ant. Mancinelli, Dom. Calderini, Merulæ et Ge. Vallæ.*—Venetiis impressum est hoc Juvenalis opus cum quatuor commentariis per Joannem de Cereto alias Tacuinum de Tridino MCCCCXCVIII. die vero XXIII. Julii—fol. 1498.

Non mera repetitio Venetæ XII. sed nova recensio. Sic v. c. in Sat. VI. versus 233., qui ex illa exciderat, in hac restitutus est, et post vs. 614. duo spurii sunt inserti, qui non in alia editione, quod sciam, reperiuntur, quam in Veneta VII. Alia eaque multa variarum lectionum exempla suppeditavimus in notis criticis.

* * Ascensiana I. (n. 60.) *Juvenalis cum Antonii Mancinelli et Iodoci Badii Ascensii commentariis, et cum vocum ac rerum indice.*—*Impressum est hoc opus pro fido et bono bibliopola Stephano Gueynardo* (non Baynardo, ut Maittaire, vel Guaynardo, ut socii Bipont. scripsere) *cive Lugdunensi, arte et industria Nicolai Wolf Alemanni, ipso Ascensio vitiorum expunctore, Lugduni ad 14. Kal. Decemb.*—4. 1498.

Hæc editio, collata a Maittario in ed. Lond. 1716., est prima cum comm. Ascensii, et plerumque concinit cum Veneta XII. Iodocus Badius, natus a. 1462. in vico, prope Bruxellas sito, qui nunc Assen vocatur, unde ipse Ascensii nomen ascivit, mortuus a. 1535., Professor primum Lugduncensis, deinde vero celeberrimus typographus Parisiacus, socerque trium magni nominis typographorum Mich. Vascosani, Rob. Stephani, et Jo. de Revigny, multos auctores classicos et prelo excudit, et commentariis, sed levibus

et jejunis, (*familiarem explanationem* vocat, seu *familiare commentum*) instruxit. Inscrisit Comm. suum in Juvenalem ‘Henrico Valuphino, artium bonarum Professore et disertissimo apud Lugdunenses Grammatico, nec non D. Nicesii Canonico.’ Henninius dicit, eum in Commentariis suis infimum trivii pulverem et expirantem barbariem olere, verum quia subinde lectionis varietatem, et, quamvis rarissime, forte fortuna mentem Juvenalis quandoque deprehenderit, excerpenti tædium a se devoratum esse.—Ceterum meræ pæne repetitiones hujus edit. sunt posteriores Ascensianæ Lugd. 1501. 1507. 1511. 1512. 1515. Paris. 1505. 1512. et 1519. Ascensianas autem non eas tantum dico, quæ Ascensii prelo Parisiis excusæ sunt, sed etiam quæ ejus familiare commentum exhibent: nam nullum fere inter eas intercedit discrimen, sive externam spectes indolem sive internam. Cf. inf. ad Ascens. III. Paris. 1505.

Juvenalis, cum Merulæ et aliorum notis, Parisiis—fol. 1498.

Hujus edit. mentio fit in Fabric. B. L. T. II. p. 359.

Juvenalis, adjectis Horatii Epistolis, Lipsiæ 1498.

Ita Hennin. in Ind. Editt. qui et brevissimus est, (nam nihil fere præter notam loci et anni, nomenque commentatoris, nonnunquam et typographi, continet) et parum accuratus; quod ipse his verbis profitetur: ‘Balbutire mihi in hisce licebit cum Bibliopolis. Crisin in plerasque Editiones adornare tulerat animus; sed nec otii mei, nec festinantis Bibliopolæ rationes illam admiserunt: rejicimus itaque illam in aliud tempus.’

1499.

Venetæ XVII. *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*, Venetiis—fol. 1499.

Hoc loco et auno primum Commentarius ille in lucem exiisse putatur. vid. sup. ad ed. Brix. II. a. 1486. *Jo. Britannicus* s. Angelus, ita dictus a majoribus, ex Britannia oriundis, natus est in vico, qui nunc Palazzuolo dicitur, nec longe abest a Brixia, in quo oppido liberales ille artes publice docuit, et a. 1510 mortuus est. Vir ætatis suæ doctissimus fuit, qui, præter alia, commentarios in Horatium, Juvenalem, Persium, Terentium, Statium, et Ovidii Metamorphoses scripsit, ac princeps est omnium, qui ad Juvenalem interpretandum et ante, et post eum accessere: nam non modo loca obscuriora notis doctis, grammaticis, antiquariis, historicis, geographicis, mythologicis, criticis, illustrare conatus est, sed

etiam, quæ præcipua ejus virtus est, studiosissime investigavit mentem consiliumque poëtæ, et tum summam cujusvis satiræ, tum singularum partium sententiarumque copulationem, vim poëticam, venustatem, facetias, ac salem, magna solertia rectoque elegantia sensu declaravit. Hanc ob causam ipsi quoque Grangæo præferendus videtur, qui varia quidem, recondita, et exquisita doctrina eo superior est, sed inferior bene accurateque interpretandi arte. Hinc etiam commentarius Britannici sæpius sub prelum revocatus est, nec defuere, qui suppresso viri egregii nomine, quæ ille primus observavit, tanquam sui ingenii fœtus venditarent. Neque tamen inficior, ejus doctrinam et interpretationem sæpius esse vel minus accuratam, vel nimis argutam et subtilem, copiosam et supervacuum, alienam et contortam. Dedicavit commentaria sua *Senatui populoque Brixiano*: in qua epistola consilii sui causas et rationem ita exponit: ‘Juvenalis Satyras etsi temporibus nostris a nonnullis aliis egregie literatis commentatoribus, vel cum magna ipsorum laude, enarratæ fuerant, aggressi sumus; quod omnino animadvertemus, in toto opere multa ab iis, sive incuria quadam, sive consulta opera, præterita esse, quod, quæ ipsi forte intelligerent, eadem et ceteris perspicua arbitrarentur, multaque etiam longe aliter exposita, quam sensus Auctoris exposceret. Hocque eo libentius fecimus, quod Juvenalem eum esse novimus poëtam, qui, veluti flagello atque ense peccantium vitia persequens, saluberrimo carminis sui stylo docet a semita turpitudinum declinandum honestatemque apprehendendam, ita ut in scholis (quando adolescentes poëtice instituendi sint) nihil fere utilius fructuosiusve legi queat. Ii enim mihi tum demum probatissimi videntur Auctores, quorum doctrina non tam ad voluptatem, quam ad institutionem nostram refertur. Confido autem, in toto opere, præter fortasse tria aut quatuor ad summum loca, quæ aut ingenii mei imbecillitate, aut morum ignoratione veterum non intellecta altioribus ingeniis enodanda relinquo, nihil prorsus relictum, quod a me non sit optime dilucidatum, multaque etiam longe rectius explicata, quam ab omnibus aliis, qui ante me in hunc poëtam scripserunt.’ Hoc quidem nemo facile negabit: sed quod ‘de tribus aut quatuor ad summum locis a se fortasse non intellectis’ dixit, etsi vere magis quam jactanter dictum vellem, (quantum enim tum aliis mihi que fecisset otii?) nollem tamen ei excidisset. Quid in eo ejusque doctrina vituperandum sit, jam supra monui.

Juvenalis, Persius, Horatius, Lucilius, Lugduni Bat.—12. 1500.

Hæc editio laudatur in Catal. Biblioth. Francofurti d. 8. Jul. 1799. venditæ. Sed numerus anni quin vitiose expressus sit, vix est quod dubitemus.

SÆC. XVI. 1501—1601.

1501.

* Aldina I. Veneta XVIII. (n. 61.) *Juvenalis Persius*; Venetiis apud Aldum sine mentione anni, 8.

Quo anno prodierit, non constat; eam vero primam esse Aldinam, vel ex eo probabile fit, quod Græca verba, quæ Sat. VI, 195. et IX. 37. in reliquis Aldinis leguntur, in ea, ut in Rom. princ., nondum expressa, sed plane ommissa sunt. Tres autem esse duntaxat Aldinas, primam s. a., alteram a. 1501., et tertiam a. 1535. vulgatam, liquido contendere possum, quoniam tot in manibus habui, quæ omnes olim in biblioth. præclara Kulenkampi extabant, et, antequam illa venderetur, ab Ill. Heynio, quæ magna ejus benevolentia est, mihi transmissæ sunt. A Fabricio nulla memoratur Aldina, in edit. autem Bipont. una tantum, et quidem his verbis: '(1501.) Aldina sine anni nota, 8. Juvenalis et Persius ex officina Aldi. Eodem anno et prodiit ex off. Aldi Horatius: quocum juncti memorantur in Solgeri Catal. Bibl. (quæ dein accessit ad Bibl. Norimbergensem) T. III. p. 278. n. 1833. ubi annotatum legitur: *Ob notas Mss. Lazari Spengleri Syndici Norimbergensis doctissimi* († 1534.) *in prætio habenda.*' Hæc notas rescivi non magni esse momenti, et ad Horatium maxime pertinere. Aldina autem sine anni nota neutiquam confundenda est cum

* Aldina II. Veneta XIX. (n. 62.) *Juvenalis Persius*.—Ad calcem Juvenalis: *Venetiis apud Aldum*, et Persii: *Venetiis in ædibus Aldi, Mense Augusto MDI.*—8. 1501.

Hoc anno etiam Horatius, et Virgilius eodem prelo typisque minoribus, qui *italici, currentes*, et *Aldini* vulgo vocantur, excusi sunt. Quod vero Heyne in Indice editionum Virgiliti p. XCI. (edit. alt.) de Aldina tertia dixit: 'præclara et inter præstantissimas facile editio, in qua pleraque, e melioribus codd. constituta leguntur; et quam qui factum sit ut sequentes editores non sequerentur, sed plerumque ad priorem Aldinam redirent, non assequor,' idem transferri potest ad Aldinam II. Juvenalis. Emendatissima est

editio, ad meliores haud dubie libros, tam scriptos quam editos, recensita. Nihil tamen secius non modo Aldina III., sed aliae quoque editiones, ex Aldinis ductæ, multis in locis eam deseruere, et redire ad Aldinam I. Unde autem tanta mutatio, et a quo inducta sit, dicere non habeo. Eadem discrepantia in omnibus Auctorum classicorum editionibus, Aldinis deprehenditur, et nunquam fere, quod mireris, vel Aldus, vel qui post a. 1515., quo ille e vita discessit, posteriores curarunt editiones, vel minimam hujus rei mentionem fecerunt. Ceterum edit. Aldinæ modo hanc, modo illam editionem antiquiorem sequuntur, passim vero lectiones exhibent, quæ non nisi in codd. Mss., et nonnunquam, quæ in ipsis Aldinis primum reperiuntur: quod ex Var. Lect. apparet. Inde intelligitur, eas ad Codices scriptos fuisse castigatas.

* Ascensiana II. (n. 60.) *Juvenalis familiare commentum* (h. e. cum comm. Iod. Badii Ascensii) *cum Antonii Mancinelli viri eruditissimi explanatione.*—*Impressum est hoc opus pro fido et bono bibliopola Stephano Gaynardo civi lugdunensi: arte et industria Johannis de Vingle. Anno salutis christianæ Milles. quingentesimo primo v. Idus Maii Lugduni.*—4. s. fol. min. 1501.

Exemplar Ascensianæ I. Lugd. 1498. descriptum fere sine memorabili mutatione.

* Veneta XX. (n. 57.) *Juvenalis cum quatuor commentariis Vallæ, Merulæ, Mancinelli, et Calderini.*—*Venetis impressum est hoc Juvenalis opus cum quatuor commentariis per Joannem de Cereto alias Tacuinum de Tridino MCCCCI. die vero X. Decembris*—fol. 1501.

Repetitio Venetæ XVI. a. 1498. Nonnunquam ab ea discedit, et alias edit. sequitur: quam tamen lectionis varietatem excerpte haud operæ pretium duxi.

* Brixiensis III. (64.) *Juvenalis cum comm. Britannici.*—*Impressum hoc opus Brixie ab Angelo et Jacobo Britannicis fratribus, summa adhibita diligentia ut esset emendatissimum. Anno a Natali Christi quingentesimo primo*—fol. 1501.

Titulus libri est: ‘Commentarii Joannis Britannici in Juvenalem, cum gratia a Ducali dominio Venetiarum, ne quis alius eos intra decennium imprimat.’

Carmen Pamphili Saxi.

Tela, faces, laqueos, horrorem, fulmina, morsus,
Verbera, clamores, murmura, dicta, sales,

Qui Juvenalis avet perspicere funditus, immo
 Adfectus, animum, pectora, cor, genium,
 Hunc legat : interpret non est, sed carminis auctor
 Egregii vatis, vita sed egregia.
 Carmina non generat, sed gignit aperta, serenat.
 Sensa nec exponens lucida, sed generat,
 Increpat, invehitur, castigat, corrigit, urget,
 Cogit, sollicitat, ducit, agit, stimulat,
 Prosa canit vatis conceutu dulciter hujus,
 Concentus prosa solvitur et loquitur.
 Denique sunt unus sub vate Britannicus ipse est
 Collectus numeris clausus et exiguis :
 Sub se collectus vates extensus in illo est,
 Qui legit hunc igitur, cautus utrumque legit.

Cf. de hac edit. ad Brixien. II. a. 1486. et Venet. 1499.

1502.

* * Lipsiensis II. (n. 58.) *Juvenalis Satyræ*, Lipsiæ—fol. 1502.

In fine legitur : ‘Habes, amate Lector, textum Junii Juvenalis Aquinatis, Satyrarum scriptoris lepidissimi, iterum atque iterum satis laboriose emendatum, vigilique diligentia Baccalarii Martini Herbipolensis, Lipziensis civis, ibidem a novo pressum. Anno dominicæ incarnationis Millesimo quingentesimo secundo. Quinto Kalendas mensis Augusti finitum. Si quid tamen vitii humano errore admissum fuerit, cum benivolentia radito atque inter legendum castigato. Non enim omnia possumus omnes.’

Vid. ad Lipsiensem I. a. 1497.

1503.

Brixien. IV. *Persius et Juvenalis cum comm. Britannici*, Brixia—fol. 1503.

Memoratur in ed. Bipont. e Catal. Biblioth. Ludewigianæ Hal. P. IV. p. 1457. u. 12604. et Fabric. Bibl. Lat. Ed. 1721. Vol. II. p. 733. In recent. edit. hujus Bibl. Lat. nulla ejus fit mentio.

1504.

* * Lipsiensis III. (n. 58.) *Juvenalis Satyræ*, Lipsiæ—fol. 1504.

In fine eadem leguntur, quæ in Lipsiensi II. a. 1502. ejus mera repetitio est. Anni tantum et diei nota sic mutata est : ‘Anno dominicæ incarnationis Millesimo quingentesimo quarto. Septimo ydus mensis Augusti finitum.’ In Catal. Bibl. Uffenbach. T. II. App. Incunab. art. typogr. n. 227. p. 79. laudatur hujus edit. ex-

emplum, *copiis* (f. *copiosis*) *annotationibus et marginalibus Mss. ab anonymo quondam ret. ornatum.*

1505.

* Ascensiana III. (n. 65.) *Juvenalis familiare commentum* (h. e. *Juven. cum comm. Iod. Badii Ascensii*) *cum Antonii Mancinelli viri eruditissimi explanatione.*—*Impressum est hoc opus rursus in ædibus Ascensianis apud Parrhisios impensis Joannis Meganc, Joannis waterloose, et Iodoci Horenceghe flandorum. Anno salutis christianæ MCCCCV. ad Nonas Martias—4. 1505.*

Hujus editionis, cujus neque Maittaire, neque Fabricius meminit, titulum tantum, et ne satis quidem accurate, Henninius, qui eadem usus est in excerpto Ascensii commento, notavit, et e Catal. Bibl. Uffenbach. l. I. n. 229. p. 80. describere socii Biontini. In exemplari, quod ad manus habui, Juvenali juncta est ‘Publii Auli Persii familiaris explanatio per Iodocum Badium cum Jo. Britannici eruditissima interpretatione. Venundantur Lugduni a Petro Ungre et Anthonio doulcet p̄fate civitatis bibliopola et cive in vico mercuriali vulgariter En la rue Merchiere.’ In fine: ‘Persius cum duplici commento finit feliciter. Lugduni solerti opera Johannis de platea et Jacobi myt. Anno salutis MCCCCX. die vero xx. novembris.’ Hæc tamen editio, quæ Paris. 1512. et 1519. recusa est, magnopere spem meam fefellit: est enim mera fere repetitio Ascens. I. et II. Lugdun. 1498 et 1501. Quod si prius animadvertissem, eam non totam contulissem. Nonnunquam tamen eam et ab his, et a Paris. 1512. discrepare, ex Var. Lect. cognoscendum.

1507.

* Lipsiensis IV. (n. 58.) *Liber Satyrarum Junii Juvenalis poëte lepidissimi ac inter omnes satyricos utilissimi.*

Ad juventutem.

Florea doctiloqui cole scripta canora juvenus

Vatis: præstabunt commoda mille tibi.

Invenies morsus, et fulmina, diaque dicta,

Crimina, virtutes, multijugosque sales.

Mordaci in satyra lepidissimus ille poëta

Vertice sublimi sidera summa ferit.

In fine: ‘Habes, amate Lector, textum Junii Juvenalis Aquinatis Satyrarum scriptoris lepidissimi, iterum atque iterum satis laboriose emendatum, vigilique diligentia Jacobi Thanners Lipsensis civis,

ibidem a novo impressus. Annoque dominicæ incarnationis Millesimo quingentesimo septimo. Siquid tamen, cet. ut in ed. Lips. II.—fol. 1507.

Non recedit a primis Lipsiensibus nisi in rebus levissimis, et lectionibus vel vitiosis, vel quas ex aliis jam editt. notaveram.

Juvenalis cum Merulæ et aliorum notis, Lipsiæ—fol. 1507.

Memoratur in Fabric. Bibl. Lat. T. II. p. 359. ed. Lips. 1773. sed forte non diversa est ab ea, quam modo recensui, et titulus vitiose indicatus. In illa certe nullæ reperiuntur notæ.

* Ascensiana IV. (n. 60.) *Juvenalis familiare commentum*, (h. e. Juvenalis cum comm. Iod. Badii Ascensii) *cum Antonii Mancinelli viri eruditissimi explanatione.*—*Venundatur Lugduni ab Stephano Gueynard. ejusque civitatis bibliopola et cive in vico mercuriali, vulgariter en la rue merchiere, prope sc̄m Antonium.* In fine: 'Impressum est hoc opus pro fido et bono bibliopola Stephano Gueynardo civi Lugdunensi, arte et industria Stephani Baland, anno salutis christianæ M. quingentesimo septimo ad VII. Kalendas Novembris,' Lugduni—fol. min. 1507.

Repetitio Ascensianæ I. Lugd. 1498.

1509.

Veneta XXI. *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*, Venetiis per Joh. de Tridino—fol. 1509.

Memoratur in Engel. Bibl. selectiss. p. 118. recusa mox 1512. ab eodem typographo, qui Venetas a. 1492. 1494. 1498. et 1501. typis expressit.

1510.

Juvenalis, Colon.—4. 1510.

Hanc edit. et aliam Colon. a. 1541. 8. servari in Bibl. Helmstad. per literas mihi significavit Cl. Kunhardt, qui tamen interiorum earum indolem non descripsit.

1511.

Mediolanensis V. (n. 53.) *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*, Mediolani per Leonardum Vegium—fol. 1511.

Ejus mentio fit in Catal. Biblioth. Francof. d. 8. Jul. 1799. vendite p. 17. et in Beckii Diss. Vid. sup. ad Mediol. I. a. 1474.

* Ascensiana V. (n. 60.) *Juvenalis familiare commentum cum Anto. Manc. viri eruditissimi explanatione.*—*Venundantur Lugduni ab Stephano Gueynard.* cet. ut in Ascens. IV. Lugd. 1507. —In fine: 'Impressum est hoc opus pro fido et bono bibliopola

Stephano Gueynardo civi lugdunensi, arte et industria Jacobi sa. Anno salutis christianæ M. quingentesimo undecimo, die XXI. Kalendas Octobris, Lugduni—fol. min. 1511.

Nil fere recedit a reliquis Ascensianis. Vid. ad Lugdun. 1498. 1512.

Ascensiana VI. *Juvenalis cum comm. Mancinelli et Badii*, Lugduni—4. 1512.

Extabat in Bibl. Patrum S. J. Lovanii divendita, et vel repetitio Ascens. v., vel eadem est editio, numero anni vitiose scripto.

** Veneta XXII. (n. 50.) *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*, Venetiis per Jo. Tacuinum de Tridino die XVIII. Augusti—fol. 1512:

Cf. ad Brix: 1486. Titulus libri est: 'Junius Juvenalis. Opus quidem divinum, antea impressorum vitio tetrum, mancum et inutile; nunc autem a viro bene docto recognitum, adeoque diligenti castigatione excultum, ut ne punctus, comā, seu interrogatiuncula, cum in textu, tum in commento deficiat, ut facile legentibus videre est. Scribente Joanne Britannico, viro eruditissimo. Una cum figuris suis locis apte dispositis. Nec non elegantissima tabula noviter revisa, quæ omnia secundum alphabeti ordinem mirifice complectitur.' Hæc tabula est index verborum memorabilium, præter quem etiam Britannici epistola ad Senatum populumque Brixianum, ejusdem Annotationes quædam in Asinum Apuleii et Sylvas Statii, (nam hos libros una cum Juvenale constituerat edere, sed 'instantibus impressoribus majori hujus laboris parte se supersedissee' mouet) brevis disputatio de Satyra, et vita Juvenalis, poætæ et commentario præfixæ sunt.

** Ascensiana VII. (n. 65.) *Juvenalis*, Parisiis in ædibus Ascensianis—8. 1512.

Vid. sup. ad Ascens. III. Paris. 1505. Collata est a Maittario in ed. Lond. 1716.

1513.

Juntina. *Juvenalis et Persius*, Florentiæ impensa Philippi di Giunta—8. 1513.

Ejus meminere Bauer in Bibl. libr. rariorum T. II. p. 216. Goetze in Merkwürdigkeiten der Dresdner Bibliothek p. 173. n. 213. et Catal. Bibl. J. A. Ernesti Lips. 1782. venditæ p. 188. Sed, quod doleo, nondum quisquam fuit, qui criticum ejus usum exquireret:

neque etiam præter hanc aliam Juntinam vidi memoratam. Vix tamen dubito, quin Junta more suo Aldinas expresserit editiones.

Juvenalis et Persii Satyræ, Argentorati per Jo. Knoblauch—4. 1513.

Hujus edit. mentio facta in Catal. Bibl. Matth. Fontaine Manhem. 1779. sed annus forte per errorem ascriptus 1513. pro 1518.

1514,

- Mediolanensis VI. *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*, Mediolani—fol. 1514.

Juvenalem excipit Persius cum pluribus additis elegantissimis et accuratissimis annotamentis Angeli Politiani, Phil. Beroaldi et Bapt. Egnatii. Titulus libri est idem, quem Venetæ XXI. præfixum esse supra diximus, et ad calcem Juvenalis legitur: 'Aureum Juvenalis opus, novissime infinitis pene erroribus emendatum, maximaque diligentia impressum per Joannem Angelum Scinzenzeler. Impensis nobilium virorum Jo. Jacobi et fratrum de Lignano mercatorum Mediolanensium. Anno Domini 1514. die XIII. Junii.' Laudatur hæc editio in Fabric. Bibl. Lat. T. II. p. 359. 360. ed. Lips. 1773. et exemplum ejus possidet Cl. A. C. Borheck, qui etiam benevole pollicitus est, se non modo variantes ex illa lectiones excerpturum mecumque communicaturum, sed etiam ex bibliothecis Parisiacis Belgicisque critica mihi præsidia amicorum suorum opera comparaturum esse. Utraque quidem spes mihi facta me fefellit: cujus tamen rei culpa non in humanissimo residet viro, sed tum in multa variaque, quibus ille distinetur, negotia, tum in turbulenta, quibus etiam nunc vivimus, tempora haud dubie conferenda est.

1515.

* Veneta XXIII. (n. 50.) *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*.—Impressum Venetis per Georgium de Rusconibus Mediolan. Anno Domini MDXV. die X. Decembris—fol. 1515.

Huic editioni idem titulus est, qui Venetæ XII. a. 1512. Cf. ad Brixiensem a. 1486.

Ascensiana VIII. *Juvenalis cum comm. Mancinelli et Badii Ascensii*, Lugduni—4. 1515.

Laudatur in Catal. Biblioth. Francof. d. S. Jul. 1799. venditæ, et variantes lectiones ex ea excerptas a Schwabio, editore Phædri, accepit Cl. Gurlitt. Haud dubie non differt a reliquis Ascensianis,

quas prorsus fere inter se convenire jam aliquoties diximus.

1517.

Juvenalis cum A. Mancinelli explanatione, Coloniae—4. 1517.

Memoratur in eodem Catal. p. 42. et forsitan non tantum Mancinello junctus est Badius, sed etiam Juvenali Persius, qui certe cum novis Commentariis, nec non cum Eeprhysi et Scholiis Jo. Murellii Ruremundensis, eodem anno Coloniae in officina libraria Quentell typis expressus est.

Juvenalis, Lugduni—4. 1517.

Hujus edit. mentionem faciunt socii Bipontini, qui non male suspicantur, eam esse repetitionem ed. Lugd. 1512. nisi forte pro eadem habenda est, et annus vitiose ascriptus 1517. pro 1512. Illa conjectura si vera est, haec editio est Ascensiana nona, vel adeo, si Coloniensis, modo memorata, prius prelo exiit, et tum Badii, tum Manciuelli explanationem continet, decima.

1518.

Veneta xxiv. *Juvenalis et Persii Satyræ*, Venetiis—fol. 1518.

Si fides habenda Henniniano indici editt. Juvenalis.

* (n. 66.) *Junii Juvenalis Aquinatis inter Latinos satyrographos consumatissimi Satyræ emaculatius impressæ.*

H. B. P.

Vergilium ut nemo vicit fera bella canendo,
 Regnat ut imparibus Naso poëta modis,
 Utque placet lyricis solus Venusinus in odis,
 Musaque ut in lepidis Bilbilitana jocis,
 Utque Umbro multum debet Comedia Plauto,
 Emicat ut Mimo Publius ipse suo,
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti
 Ut capit, in tragico clarus uterque pede ;
 Sic Juvenale meo (nec verba hæc testis egebunt)
 In Satyra nullum clarius extat opus.

In fine: ‘ Sedecim Juvenalis satyræ finiunt *Argentinae* per providum virum Joannem Knobloch excusæ nonis Januarii’—4. 1518.

Præclara editio et nova Juvenalis recensio, quæ textum quidem Aldinum pro fundamento posuit, sed multa in eo ex antiquis libris correxit. Recusa est a. 1527. sed quis ei præfuerit vir doctus, haud compertum habeo.

1519.

* Ascensiana IX. s. XI. de quo v. ad Lugd. 1517. (n. 65.) *Ju-*

venalis familiare commentum cum Anton. Mancinelli viri eruditiss. explanatione.—Parisiis in ædibus Ascensianis—4. 1519.

Repect. ed. Ascens. III. a. 1505.

1521.

* * (n. 78.) *Persius et Juvenalis, Lugduni opera Guilielmi Huyon impressoris*—8. 1521.

Editio hæc in multis locis Sat. I. et II. collata a Beckio in Diss. sup. ad Venetam I. laudata, ex qua intelligitur, eam his locis non nisi semel discrepare ab Aldina II. unde itaque expressa videtur.

1522.

Juvenalis, Basileæ—8. 1522.

Tam paucis verbis hæc edit. memoratur a sociis Bipontinis, quibus non habeo quod addam.

1527.

* * (n. 66.) *Jun. Juvenalis una cum A. Persio recogniti.*—Argentorati Johannes Cnoblochus excudebat—8. 1527.

Repetitio ed. Argent. a. 1518.

1528.

* Colinaei I. (n. 67.) *Junii Juvenalis Aquinatis Satyræ decem et sex, cum annotatiunculis in margine adjectis, quæ brevis commentarii vice esse possint.* Parisiis apud Simon. Colinaeum—8. 1528.

Recusa est a. 1535. et 1542. Editiones Colinaei, ut Curionis, Frobenii, Gryphii, et Rob. Stephani, ex Aldinis fluxere, sed quælibet etiam bona sibi propria, passimque alias, et nonnunquam meliores, habet lectiones. *Annotatiunculae* illæ, nunc primum, et deinde sæpius editæ, sunt Scholia Curionis, de quibus vid. ad edit. Basil. 1551.

1529.

* *Junii Juvenalis Aquinatis Satyræ decem et sex, ad imitationem Aldini exemplaris emendatæ. Præterea non multo pridem Curionis scholiis margini appositis, nunc vero satyræ cuilibet subnexis, illustratæ, quæ vice brevis commentarii esse possunt.*—In fine: 'Excusum Cracoviæ per Mathiam Scharffenbergk expensis honesti viri Marci Scharffenbergk bibliopole ibidem. Anno ab hominum genere restituto 1529. 26 Maii'—8. 1529.

Qualis sit editio, ex titulo jam satis intelligitur. Aldinam autem plerumque primam et tertiam sequitur.

1530.

Veneta xxv. *Persius cum Juvenali*, Venetiis apud Bernardinum Stagninum—12. 1530.

Laudatur in Fabricii Bibl. Lat. T. II. p. 167. et in ed. Bipont. sed nulla pretii, quod ei statuendum sit, ratione habita.

1531.

** (n. 79.) *Juvenalis*, Basileæ per Valentinum Curionem—8. 1531.

Multis in locis Sat. I. et II. inspecta a Beckio, de quo vid. ad Venet. I. Cf. ad edit. Colin. Paris. 1528.

1534.

Gryphii I. *Persius et Juvenalis*, Lugduni apud Seb. Gryphium—8. 1534.

Vid. ad edit. Colin. Paris. 1528.

1535.

Veneta xxvi. *Persius cum Juvenali*, Venetiis apud Bernard. Stagninum—8. 1535.

Repet. Venet. xxv. a. 1530.

* Colinæi II. (n. 67.) *Junii Jurenalis Aquinatis Satyræ decem et sex. Cum annotatiunculis in margine adjectis, quæ brevis commentarii vice esse possint.* Parisiis apud Simonem Colinæum—8. 1535.

Repet. Paris. 1528. Num annotatiunculæ illæ nunc primum accesserint nec ne, dicere non habeo. Maittarius, qui primam illam tertiamque Colinæi edit. consuluit, nullam earum fecit mentionem; sed nec Beckius, qui in Diss. supra ad Venetam I. laudata, hanc secundam comparavit.

* Aldina III. Veneta xxvii. (n. 63.) *Juvenalis et Persius.* Aldus MDXXXV. *Aldus Manutius Scipioni Carteromacho Suo S.* (Venetiis)—8. 1535.

Vid. ad Aldinam I. et II. a. 1501.

1537.

Juvenalis et Persius, Lugduni—1537. teste Henninio in ind. editt. Juvenalis.

1538.

Veneta xxviii. *Juvenalis*, Venetiis—1538. si eidem indici Hennin. fides habenda.

Gryphii II. *Jun. Juvenalis et Auli Persii Flacci Satyræ jam recens recognitæ, simul ac annotatiunculis, quæ brevis Commem-*

tarii vice esse possint, illustratæ; Lugduni apud Seb. Gryphium—8. 1538.

In edit. Bipont. ita describitur: ‘Habet 159. pagg. hæc editio pulchrius literis Italicis expressa. Textus fere convenit cum Aldino exemplari, sed et ab eo discedit, maxime orthographica ratione et interpretatione. Bonas subinde lectiones habet, quas Henninius ut in junioribus repertas probat. Exempla affert Cl. Lengnich Beiträge zur Kenntniss seltener Bücher T. II. p. 141—148. ubi hanc edit. pluribus describit.’ Cf. ad ed. Paris. 1528.

1539.

Veneta xxix. ‘Juvenalis Satyræ cum interpr. Jo. Britannici et Iodici Badii Ascensii explanationibus, Venetiis per Bernardinum de Bindonis’—fol. 1539.

Excitatur in ed. Bipont. e coll. librorum (Joach. Chph. Nemeizii Cons. Aulici Bipont.) Argentorati venumdatorum 1745.

1540.

Juvenalis et Persii Satyræ, Antverp.—8. 1540.

Editio laudata Henninio.

1541.

Vid. ad a. 1510.

1542.

* * Colinæi III. (n. 67.) *Juvenalis et Persius Parisiis apud Simon. Colinæum*—12. 1542.

Collata a Maittario in ed. Lond. 1716. Cf. ad Paris. 1528. et 1535.

1543.

Juvenalis, Parisiis—1543.

Ita Henuin. in Ind. edd. Juven.

1544.

* Rob. Stephani I. (n. 68.) *Junii Juvenalis Satyræ XVI. A. Persii Satyræ VI. Ad vetustiss. scripta exemplaria emendatæ: quorum varias lectiones ad calcem rejecimus.* Lutetiæ, ex officina Rob. Stephani typographi regii—8. 1544.

In fine: ‘Excudebat Rob. Stephanus typographus regius Lutetiæ Ann. MDXLV. III. Non. Jan.’ Præterea ad calcem leguntur *variae lectiones*, paucae quidem, sed bonae nonnunquam et receptæ, *ex vetusto codice Rob. Stephani*: et hæc sunt *vetustiss. scripta exemplaria*, ad quæ Satiras a se emendatas esse, in titulo profitetur.

Cf. ad ed. Paris. 1528. Nota autem res est, editiones hujus Stephani æque ac Aldi, inter emendatissimas esse referendas, et ab utroque iis, qui operarum errores deprehenderent, ingentia sæpe præmia fuisse promissa. Hic Robertus Stephanus fuit gener Iod. Badii Ascensii, frater Caroli, et pater Henrici atque Roberti II. Henricus præter alios liberos filium reliquit Paulum, (patrem Antonii) filiamque eruditam Catharinam, uxorem Is. Casauboni: Robertus vero II. duos filios, Franciscum et Robertum Stephanum III. qui Juvenalem Paris. 1613. et 1616. typis expressit. Hi Stephani fuere omnes celeberrimi typographi, iidemque doctissimi. V. Almeloveen de vitis Stephanorum, et Maittaire historia Stephanorum.

Persius cum Juvenali, Francofurti—12. 1544.

V. Catal. Bibl. J. G. Grævii, Traj. ad Rhenum divenditæ, p. 229. n. 45.

1545.

* Gryphii III. (n. 71.) *J. Juvenalis Satyræ jam recens cognitæ atque emendatæ*. Parisiis, ex officina Francisci Gryphii—16. 1545.

Plerumque convenit cum editt. Seb. Gryphii. Cf. ad Paris. 1528. et Lugdun. 1538.

1546.

* *Jun. Juvenalis, et Auli Persii Flacci Satyræ*.—Basileæ apud Nicolaum Brylingerum—12. 1546.

Congruit cum Aldiis et Stephanianis.

Gryphii IV. *Juvenalis Satyræ apud Seb. Gryphium*, Lugduni—12. 1546.

Laudatur Schegk. Proëm. 5.

1548.

Veneta XXX. *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici*, Venetiis—fol. 1548.

Memoratur in Heppinii Ind. editt. Juven., et Veneta hujus anni cum explanat. Iod. Badii Ascensii in Catal. Bibl. Francofurti d. 8. Jul. 1799. venditæ p. 17. Uterque autem commentarius forte junctus, et hæc editio ex Veneta XXIX. expressa est.

1549.

** Rob. Stephani II. (n. 69.) *Juvenalis et Persius*.—Lutetiæ, ex officina Rob. Stephani typographi regii—8. 1549.

In hac altera Stephani editione, quam Maittaire in ed. Lond. 1716. contulit, lectio poetæ passim ad alios libros antiquiores mu-

tata reperitur. Cf. ad priorem edit. a. 1544.

Veneta xxxi. *Juvenalis*, Venetiis—1549.

Tam paucis verbis designatur in Hennin. Ind. edit. *Juvenalis*.
1551.

* * Frobeniana (n. 80.) *Persii Satyræ cum Comm. Badii, Britannici, Plautii*, al. *Juvenalis cum comm. Jo. Britannici et scholiis Cælii Secundi Curionis*, Basileæ apud. *Hieron. Frobenium et Nicol. Episcopium*—fol. 1551.

Multis locis Sat. I. et II. collata a Beckio. Vid. ad Venetam I. et Paris. 1528. Nunc primum edita sunt hæc scholia Curionis, Theologi atque Philologi olim clarissimi, in agro Taurinorum a. 1503. nati, qui primum in Italia, et potissimum quidem Mediolani, Ticini, Venetiis, Ferrariæ et Luccæ, deinde vero, cum lectis Zwinglii Lutherique scriptis a Pontificia descivisset fide, multisque propterea malis urgeretur, in Helvetia juvenes publice docuit, ubi Lausanæ Rector Collegii, et Basileæ, in quo oppido ab a. 1547. ad 1569. vixit, primum Magister liberalium artium, mox vero Professor eloquentiæ creatus est. Scholia illa pauca tantum et brevia sunt, sed passim bona et utilia, quæ tamen magis Britannico, quam poetæ profuerunt. In fronte autem hujus edit. *nova* dicuntur, quoniam alia jam prius vulgaverat Curio, eaque brevissima, quæ margini editionum Colimæi, Gryphii aliorumque adjecta sunt. Vid. ad ed. Paris. 1528. Quæ præterea sunt monenda, jam occupavit Henninius in Præf. commentariis Britannici præfixa, in qua hæc leguntur verba: ‘Vir doctus Cælius Secundus Curio, cum crederet, Britannicum *non semper poetæ sensum esse assecutum*, ad ejus Commentaria adjecit *Scholia, eaque edi ac publico communicari voluit rogatu Frobenii et Episcopii*, typographorum solertiæ plurimæ et maximæ celebritatis, ut ipse indicat in epist. dedicat. ad nobiliss. adolescentem Abrah. Sbaski. Scholia hæc in fronte ejus libri se jactant *nova, quibus tum præterita ab aliis explicantur, tum male intellecta corriguntur, tum etiam Græca, quibus Britannicus in Juvenalis commentariis usus est, Latinorumque Auctorum loci, quæ omnia miris modis corrupta fuerant, restituuntur*. Exinde liquet, quantum sibi juris in aliena tribuerit Curio; quantum e regione ipsi Britannico præstiterit. Eam Frobenii editionem in recudendis Britannici Commentariis, et immixtis hisce Curionis Scholiis, ut video, *κατὰ πόδα* secutus est Claudius Morellus typographus in edit. Paris. 1602. 4. Hanc et nostri typographi sunt

secuti, postquam prius incredibilem erratorum, operarum incuria admissorum, multitudinem, tanquam ex Augiæ stabulo repurgassimus.' In textu tamen poëtæ exprimendo Morellus ante oculos habuit editiones Pithœi, quas raro deseruit.

1556.

* (n. 73.) *Junii Juvenalis et A. Persii Satyræ, adnotatiunculis, quæ brevis commentarii vice esse possint, illustratæ*, Lugduni apud Antonium Vincentium—12. 1556.

Textus expressus est fere ex editt. Gryphii, ut in Lugd. 1562. et 1564. Socii Bipontini hujus editionis loco memorant aliam, a se collatam ejusdemque tituli, loci, et anni, quæ ex rec. Junii sit, sed prodierit apud Jo. Frellonum: unde hæc alia videtur esse. Nostra tamen plane convenit cum ed. Frellon. Lugd. 1564.

1557.

Juvenalis et Persii Satyræ, Lugduni—12. 1557.

Prodiit apud Godefridum Beringuarium.

** *Juvenalis*, Parisiis apud Mich. Vascosanum—4. 1557.

Collata a Maittario in ed. Lond. 1716. Raro dissentit a recensione Ascensiana.

1559.

Juvenalis et Persius, cum annotatiunculis in margine, Antverp.—8. 1559.

Memoratur in ed. Bipont.

1560.

* Gryphii v. (n. 72.) *Junii Juvenalis et A. Persii Flacci Satyræ, cum vetustissimis, iisque manu scriptis codicibus nunc denuo collatæ, summaque diligentia parique fide emendatæ*. Lugduni apud hæredes Seb. Gryphii—12. 1560.

Nova recensio, quæ tamen non multum novavit in textu, quem reliquæ exhibent Gryphianæ. Auctor ejus forte est Aut. Gryphius filius, qui eodem anno Lugduni apud her. Seb. Gryphii edidit *Virgilii Opera, et undique computrandis multis exemplaribus Maronis, quæ calamo et stylo exarata ipsa vetustate probarentur ipsi*, neque sumtibus neque labori pepercisse se profitetur.

1561.

* *Junii Juvenalis et Auli Persii Flacci Satyræ, jam recens recognitæ, simul ac adnotatiunculis, quæ brevis commentarii vice esse possint, illustratæ*. Parisiis apud Hieronymum de Marnef, sub Pelicano monte D. Hilarii—12. 1561.

Raro discedit ab edit. Gryph. Paris. 1545.

1562.

Juvenalis et Persius, Lugduni apud Jo. Frellonum—12. 1562.

Repet. edit. Lugdun. 1556. quod Sodales Bipontini docent ex Engellii Biblioth. sel. p. 40. in voc. *Catullus*.

1564.

* (n. 73.) *Junii Juvenalis et A. Persii Satyræ, adnotatiunculis, quæ brevis commentarii vice esse possint, illustratæ*. Lugduni apud Joannem Frellonium—12. 1564.

In fine: 'Lugduni excudebat Symphorianus Barbier.' Cf. ad Lugdun. 1556.

1565.

* Pulmanniana s. Plantiniana I. (n. 75.) *D. Junii Juvenalis Satyrarum Libri v. A. Persii Flacci Satyrarum Liber I. Theod. Pulmanni in eosdem annotationes*. Antverpiæ ex officina Christophori Plantini—8. 1565.

Pulmannus, (Poelmann) cum a pannificio, quod primum didicerat, ad philologiam transisset, in multos Auctores classicos notas scripsit, in quibus tamen pauca tantum ex ipsius ingenio profecta sunt, et omnia fere ex aliorum libris, præcipue ex Turnebi Adversariis, petita. Hujus quoque generis sunt *adnotationes* ejus in Juvenalem, ad calcem hujus ed. rejectæ, quibus et castigationum suarum rationem reddit, et loca difficiliora e scriptis doctissimorum hominum explicat. Præter illas in margine leguntur Scholia Hadr. Junii, Medici atque Philologi Batavi, (n. 1511. † 1575.) in quibus et variæ lectiones, sed simpl., non designatis codd., qui eas exhibent, recensentur, et loca quædam obscura paucis, at sæpe perperam, explicantur. Mira autem est Pulmanni negligentia, qui lectoribus neque indicavit, cujusnam illæ sint glossæ, neque compendia illa literarum *N. P. M. I.*, quibus in *Adnotationibus* suis uti solet, explicuit. De utroque jam certiores nos fecit Henniinus his verbis: 'Videntur nobis illæ literæ signare Codd. Mss. *Noviomagensem, Pulmanni, Miggrodi, Junii*, quibus se usum in Præfatione est testatus. Scholia autem Hadr. Junii, quorum ibidem injicit mentionem, nulli dubitamus, quin sint illa, quæ Pulmannus ad marginem edit. Plantinianæ adjecit, cum in vita Hadr. Junii, quæ ejus *Epistolis* præfigitur, dicatur *scripsisse in Juvenalem*, quod inter publico data ab eo recensetur. Cum vero nusquam meminerimus visa nobis ea in Juvenalem a Junio conscripta, quamvis diligenter inquisiverimus, facile credimus illa ipsa Junii Scholia esse, quæ Pulmannus ad marginem Juvenalis adjecit, id quod ipse

Pulmannus in hac Præfat. innuere videtur, et probant præterea Scholia in Pulmanni Annotatt. repetita præposito nomine Junii, quæ ex marginalibus esse desumpta collatio docet, v. g. ad Sat. VI. 158. et 559. quæ ipsis verbis extant ad marginem pag. 43. et 55. Sed jam audiamus ipsum Pulmannum, de ratione consilii sui in epistola ad Jo. Flemingum Præfationis loco præmissa sic disputantem: ‘Juvenalem ex manuscriptorum codicum fide restitui, auxi, et Annotationibus ex commentariis clarorum virorum collectis illustravi. Usus autem sum in Juvenale emendando tribus exemplaribus: uno, *meo*: altero, quod *Jacobus Miggridius*, omni liberali doctrina et summa humanitate vir præstans (Belga, multarum peritus linguarum) mihi dono dedit: tertio, cujus *Canonici collegii B. Catharinæ Noviomagi*, rogatu Henr. Coracolithii, et maxime Joannis Falkenburgii sororis meæ mariti,—mihi copiam fecerunt. Neque sane, quod primo loco dicendum erat, *Hadr. Junius*, homo et eruditione, et in communicando sua alacritate prope singulari præditus, parum heic mihi adjumenti attulit. Nam ex *manuscripto codice suo*, quem cum vulgata editione contulerat, lectionis varietates comprobavit, et loca paulo impeditiora *Brevibus Scholiis*, enodate explicuit, quæ omnia, qua fide accepi, eadem in lucem dedi. Idem, cum in apographo, quod inter mea postremum nominavi, *Juvenalis* opus non in *Satyras*, sed in *libros* divisum esset, dubitanti, quod potissimum sequi vellem, facile libri sui fide persuasit, ut vulgarem Operis partitionem immutarem, et in *quinque libros* distinguerem; præsertim cum et loca a Prisciano adducta idem præ se ferre, et hoc etiam, licet quidam improbarint, in Auctoris vita Crinitum annotare viderem. Satyrarum vero receptum et usitatum numerum, cui testimonia, quæ recentiores hinc produxerunt, pleraque respondent, in margine adjeci, ut longum et molestum inquirendi laborem lectori adimerem.’ Ceterum in conferendis codd. Mss. Pulmannum jam negligentiam arguit Nic. Heinsius in Præfat. ad Claudianum. Hæc autem editio mox repetita est a. 1566. 1585. 1587.

1566.

Pulmanniana s. Plantiniana II. *Juvenalis Satyrarum Libri v. Persii Satyrarum Liber I. Theod. Pulmanni in eosdem annotationes.* Antverpiæ *ex off. Chph. Plantini*—12. 1566.

Hæc editione usus est Henuinius. Cf. quæ modo diximus ad

Pulman. I. Præter hanc Sodales Bipontini memorant aliam Pulman. majoris formæ, quam librarii *in octavo* appellare solent.

1576.

Gryphii VI. *Juvenalis et Persius*. Lugduni apud Gryphium—16. 1576.

Hujus edit. mentio fit in Hennin. Ind. edit. Juvenalis.

1583.

Veneta XXXII. *Juvenalis c. comm. Domitii Calderini*—fol. 1583.

Reperitur in Bibl. Guelferbyt.

1585.

Pulmanniana s. Plantiniana III. *Juvenalis et Persii Satyræ, cum annotatt. Pubmanni*. Antverp. ap. Plantinum—24. et 16. 1585.

Editio prioris formæ laudatur in Mylii Bibl. Jenens. p. 544. n. 1593. et utriusque in Catal. Bibl. Thuanæ P. II. p. 280.

* Pithœi I. (n. 75.) *A. Persii Satyrarum Liber I. D. Junii Juvenalis Satyrarum Libri V. Sulpiciæ Satyra I. cum veteribus Commentariis* (Scholiis) *nunc primum editis. Ex bibliotheca P. Pithœi IC. cujus etiam Notæ quædam adjectæ sunt. Lutetiæ apud Mamertum Patissonum*—8. 1585.

Editio præstantissima, et inter emendatissimas referenda. Petrus Pithæus, frater Francisci, (qui fratres gemini fuere celeberrimi illius ætatis ICTi summisque honoribus Parisiis ornati) de contextu tam Juvenalis quam Persii emendando præclare meritus est, adhibitis in consilium codicibus scriptis, et potissimum quidem antiquissimo Budensi, qui olim Matthiæ Corvino regi Hung. fuerat, et ex quo etiam primus integra edidit *Scholia vetera*, quorum dimidiam tantum partem, sed non ita diligenter exscriptam, vulgaverat Valla. v. sup. ad edit. Venet. VII. a. 1486. De illo codice et de *Scholiis* eorumque auctore Pithæus in Præfat. ita disputat: ‘In hac editione illud potissimum nobis propositum fuit, ut inter plura variaque, nec contemnendæ vetustatis exemplaria, unius omnium sane optimi atque antiquissimi scripturam curarem exprimi, quod de *Budensis* cladis reliquiis in Thassillonis quondam ducis cœnobium relatum fuisse, ex *Matthiæ* ascripto nomine facile adductus sum, ut crederem. Id ad nos tandem pervenit Francisci fratris carissimi dono, cui plura longe ac meliora, ut spero, posteritas debitura est.

Atque utinam veteris librarii manum omnibus omnino locis assequi licuisset. Verum, nescio quo, malo genio factum est, ut exemplar illud nulla parte melius esset, quam qua imperiti lectoris impio et infelici stylo erasum, infeliciori etiam calamo emendatum, aut mendatum potius et contaminatum fuit: adeo ut mihi recentioris scripturæ vestigia quasi notæ indicesque fuerint ad veterem indagandam atque eruendam, quam adjectæ passim ad utrumque marginem interpretationes interdum suppeditarunt, sæpe nos et ipsæ deseruerunt. Earum porro quem Auctorem nominatim laudem, non habeo, cum nullum præferat codex ille, quo hac parte uti sumus unico: quanquam non ignoro a plerisque non postremæ notæ scriptoribus *Probo* tribui commentaria non in Juvenalem modo, sed et in A. Persii Satyras illa, quorum heic quoque bonam partem emendatiorem damus, uti etiam hac in re consilio iudicioque amicorum, atque in primis Jos. Scaligeri viri incomparabilis, de quo quicquid præterea dixero, minus erit. Id vero illi an ex veterum librorum fide, an ex conjectura potius faciant, non satis scio. Illud dissimulare non possum, quod *Berytium* nonnulli vocant, frustra eos, et parum critice facere, si ad *Valerium Probum* referre velint, cujus hæc ætatem ferre nullo privilegio possunt. Sed nec *Probo* quidem illi tribuam, quem Lupus noster sub Karolo Calvo Imp. in Germaniæ saltu liberales disciplinas tractasse, *Satyram* etiam *tentasse* ait. Nam et ista literatoris sunt sæculi, et quod ex Taciti historia *Moysen* repetunt, vereor, ne sit hominis Christiana religione nondum imbuti. At illa sane de *crucis supplicio*, et *Alamanniæ* nomen, aliaque ejus generis nonnulla, post Constantinum Magnum scripta nemo, nisi historiæ ignarus, negaverit. Ego vero, quod ceteris fere Veterum Grammaticorum Glossis et Commentariis, idem et huic nostro accidisse video, ut ex Variorum diversæ, ut ætatis, sic eruditionis Interpretum notis conflatum, instar et ipsum Satyræ esset. Quin et in antiquo exemplari sæpe me ab initio ex marginum diversitate, interpretationum etiam diversitatem notasse memini: quam tamen in hac editione repræsentare neque potui, neque, opinor, debui. *Valla* et ipse vir diligentissimus sui nobis *Probi* fragmenta ad Satyras tantum aliquot pro captu atque arbitrato suo exhibuit, quæ tamen adjumento non levi plerisque locis fuerunt, quos ex illis vel emendavimus, vel supplevimus, adjecta etiam sua cuique nota, quod heic ab operis prætermissum video. Cetera omnia ex nostro illo unico exemplari, non sine magno

labore ac tædio, expressa sunt, ea plane fide et religione, ut quodammodo verendum nobis videam, ne superstitioni plerique aut negligentiae, nonnulli etiam imperitiæ ascribant, quod veteris scripturæ vitia interdum retinere maluimus, quam conjecturis ex ingenio emendare,' cet. Simile rectumque, opinor, iudicium de *Scholiis* illis alii quoque tulere viri docti, v. c. Henninius, qui non male ea *Veterum Scholia* vocari jubebat, et Ernesti, qui ad Fabricii Bibl. Lat. T. II. p. 360. hæc annotavit: 'Non unius auctoris esse, quæ P. Pithæus sub *veteris Scholiastæ* nomine vulgavit, satis est perspicuum. Ante Pithæum quædam vulgaverat Ge. Valla, quæ *Probo* auctori tribuit. Sed Valerii Probi, Berytii Grammatici, esse nequeunt, quæ in quibusdam aperte sapiunt ævum Imperatorum Christianorum.' Itaque fuerint alterius Probi, scriptoris

¹ Exempla, ad quæ Ernesti respexit, jam excitarunt alii. Sic Pithæus, quod ex verbis ejus supra ascriptis conjicio, hæc retulisse videtur Scholia: 1. ad Sat. XIV. 102. 'Moyses, sacerdos, vel rex ejus gentis, aut ipsius quidem religionis inventor; cujus Cornelius etiam Tacitus meminit.' 2. ad Sat. XIV. 78. '*partemque cadaveris* hominum. nam antiqui *crucibus* figebant.' Ad quæ verba Pithæus contulit Augustin. Quæst. in Vet. Testam. 'Antea homines cruci figebantur, quod postea edicto prohibitum manet.' Hoc vero edictum Constantino tribui monet a Scriptoribus Historiæ Ecclesiast. 3. ad Sat. VIII. 170. 'Rhenus inter Allamanniam et Gallos Oceano influit.' Ibi Pithæus ascripsit verba Spartiani sub Procuro: 'Alemannos, qui tunc adhuc Germani dicebantur.'—Alia hujusmodi Scholia notavit jam Schurzfleisch. in Spicileg. Animadverss. ad Juven. Sat. XVI. v. c. illud ad XI. 87. in quo ex usu ætatis Constantini M. *magister exercitus* h. c. militum, *στρατηλάτης, στρατοπεδάρχης*, et duo alia, in quibus *Diocletiani patricii* memorantur; nec non ad Sat. V. 17. 'Apud veteres *accubitorum* usus non erat, sed in lectulis *discumbentes*

manducabant. tres autem lectuli erant, in quibus discumbebant: unde hodie *triclinia* appellantur.' Ad h. l. Schurzfl. hæc annotavit: 'Vetus Schol. monet, veteres non habuisse *accubita* h. c. *στρωμνὰς εἰς ὕψος ἠρμένως*, sedes ad mensam, ad quam accubitur, sed discubuisse ad mensas. His verbis puto ævum hujus interpretis sequi indicari, quo jam usus increbuit ad mensas considerendi: id enim significatur verbis, *unde hodie triclinia appellantur*, cum *triclinium* in glossis biblicis apud Dufresnium exponatur *tres ordines sedium*.' Exemplis his adjicerem alia, si res iis indigeret. Non vero ejusdem Auctoris esse Glossarum illarum compilationem, alii quoque inde probant, quod nonnumquam sibi repugnant, v. c. Salmas. in Exerc. Plin. ex Schol. ad IV. 38. et VII. 92. Illud est: 'Hoc convicium in Fl. Domitianum, Titi fratrem, Vespasiani filium, jaecat, qui calvus fuit, ut Suetonius refert: propter quod Juvenalis sub specie honoris relegatus est ad cohortis curam in Ægypto, Hoasa, ubi mortuus est.' Hoc vero: 'Neronem significat, qui scenicis ob turpem libidinem hæc petentibus præstabat. Propter hunc versum. missus est in exsilium a Claudio Ne-

Christiani, de quo Lupus Ferrariensis Epist. 34. et 20. ubi satiram illius memorat, qua Ciceronem ac Virgilium cœlo intulit, contendens Christum morte sua etiam paganis sapientibus profuisse.¹ *Petrum BIRTHIUM* Scholiorum in Juvenalem auctorem appellat Gonsalus de Salas ad Petronium p. 130.² Sed verius est, centonem esse e variis et a variis consutum, *alicubi*, ut ait Pignorius, *sine delectu*. Et multa alia ejusmodi scholia in Mss. libris præterea occurrunt, quorum etiam nonnulla affert in commentario suo Domitius Calderinus. Lambecius certe lib. VI. de Bibl. Vindobonensi p. 243. narrat, se in veteribus Mss. reperisse scholia ad Juvenalem, quæ a Pithœanis plurimum differrent, ut frustra ex iis medelam locis hiulcis speraverit: quales etiam sunt in Mss. Biblioth. Bernensis, quorum specimina quædam dedit Sinnerus in Catal. Mss. Bibl. Bern. p. 500. sqq. Novissime Jacobus Tollius Juvenalem edere voluit cum scholiaste vetere, tertia parte auctiore, e Codicibus, ut videtur, Vindobonensibus. Talia quoque *Scholia*, nondum edita, et a Pithœanis diversa, in multis iisque antiquis codd. scriptis Juvenalis tum a nobis reperta sunt, tum ab aliis, v. c. a Nic. Heinsio, apud quem ea vidit Henninius, a Lubino, (v. inf. ad edit. Wechel. Hanov. 1603. et Scalig. Epist. 412.) Barthio, (in optimo ejus Ms. de quo v. illius Advers. XIII. 13. XIV. 16. XLII. 16. LVI. 3.) Elmenhorstio, (v. Scalig. Epist. 464.) Vossio, (v. ej. Etymolog. p. 331.) Ferrario, (qui de re vestiari. II. 1. III. 24. et al. laudat veterem Scholiasten ineditum in Juvenalem, quem Mediolani servat Bibliotheca Ambrosiana) Alexandro Estensi, (v. Hennin. in nott. Variorum ad Sat. VI. 379.) Jan. Douza, (v. Hennin. l. I. ad v. 89. et xv. 5.) pluribusque aliis. Sed ut ad Scholia Pithœana revertar, ea primus descripsit Jos. Scaliger, qui de ea re ita certiore fecit Is. Casaubonum in Epist. II. 104. 'Laudo quod Glossas veteres ad Persium attexueris. Scito illas ita a nobis excerptas, a Pithœo editas fuisse. Chirographum earum meum una cum veteribus Glossis Juvenalis, quas itidem ex præscito exemplari Juvenalis Pithœano, et ex editione Ge. Vallæ collegeram in ædibus meis Agin-

rone.' Hæc Scholia non satis concinunt, etsi suspicari possis, in poster. Domitianum, ut sæpe in aliis Schol., vocari *Neronem*, et pro *Claudio Nerone* ex Sat. IV. 38. legendum esse *Calvo Nerone*.

¹ De illis aliisque *Probis* v. Heyne

de Edit. Virgilii T. I. p. CXLVIII. edit. sec. et, quem ille laudavit, Burmann. sec. Præf. p. 35. et Tom. I. Anthol. p. 739.

² Cornuto Scholia illa assignabat Jac. Cujacius.

ni, invenies apud Puteanos fratres, si modo non periit. Patri enim eorum dedi, et fortasse Pithœus quædam aliter edidit, ac ego scripsi, quod tamen non puto. Ego illarum Glossarum omnium eclogarius fui.' Cf. Scaligerana FF. P. P. p. m. 263. v. *Perse*. Admodum autem corrupte scripta fuisse Scholia illa, jam supra vidimus. Hinc ea emendare conati sunt Pithœus, Rutgersius, Ferrarius, Barthius, Grævius, Rubenius, Vossius, aliique, quorum notas una cum suis ad calcem edit. suæ congeffit Henpinus. Idem ipsa Scholia textui poëtæ subjecit, sed non rite ac bene tractavit: non enim Pithœi editionem operis librariis excudendam tradidit, in qua omnia, etiam manifeste vitiosa, fideliter descripta reperiuntur, sed Schrevelii, qui sæpe, Salmasiani nominis prætextu usus, suas nobis emendationes obtrusit, quarum justas rationes in notis nec dedit, nec dare potuisset. Ceterum Scholiis illis majus fere pretium, quam quod vere illis est, constituisse crediderim Jan. Rutgersium, qui in Var. Lectt. I. 16. ita de iis judicavit: 'Jam pridem est, cum P. Pithœus eruditissimum *Juvenalis Scholiasten* edidit. Quo beneficio vix dici potest, quantum cultioris literaturæ studiosos demeruerit. Est enim is Auctor, in quo multa ac recondita antiquitatis vestigia deprehendas, quæ non ita aliunde hauriri poterant. Multas easque ignotas nobis affert historias: multa in Juvenale explicat, in quibus hactenus, quotquot Interpretes ejus extant, fœdissime lapsi sunt. Ac longe plura ex eo disci poterant, nisi tam crudeliter deformatus ad nos venisset, ut vix ulla in eo nota extet, quæ non insigni aliquo mendo turpata sit.' Non quidem is sum qui neget, Scholiasten Pithœanum fuisse hominem doctum ac peritum juris, historiæ, religionis, rituumque veterum, qui passim poëtæ mentem recte ceperit, multumque lucis affuderit locis aliquot obscuris. Neque etiam dissimulo, multas ejus annotationes tum priscam ætatem, tum elegantem pulchri sensum prodere, variasque nobis servasse fabulas, historias et opiniones antiquas, quæ alibi frustra quærentur. Sed idem quoque recte mihi contendere videor, primum longe plurimas ejus explicationes nimis leves ac triviales, temes et jejunas, subtiles et argutas, alienas et ineptas, obscuras et contortas esse; deinde, quoties fere Juvenalis ad ignotos nobis homines vel eventus sui temporis respiciat et inde materiam petat facetiarum, illum, Aeronis, Porphyriionis, aliorumque grammaticorum exemplo, non alia ac plura nos docere, quam quæ ex ipsis poëtæ verbis cognoscere liceat, vel, quia hæc non

intellexerit, commentitias inde ac futes nonnunquam fabulas componere; præterea eum sæpe non notissimas tantum historias et res pluribus exponere verbis, sed verioribus quoque ac certioribus, quæ Tacitus aliique tradiderint, nugas et commenta, ex perversa horum interpretatione enata, sive admiscere, sive substituere. Neque adeo mira hæc videbuntur ei, qui tum meminerit, mature satis ineptire cœpisse Grammaticos, tum expenderit, quæ supra jam observavimus, exemplar Pithæanum mendosissime fuisse descriptum, et huic Scholiastæ idem accidisse, quod veteribus contigit Grammaticis, tam Græcis, quam Latinis, ut non defuerint, seu scholastici, seu monachi et librarii, qui in excerptis transcribendisque Scholiis antiqua ac proba modo contraherent oniterentve, modo, innumeris aliis, et plerumque deterioribus ineptisque pannis assutis, fœde corrumperent atque interpolarent. Quæ cum ita sint, parum profecto utilitatis ex hac farragine, quæ *veteris Scholiastæ* nomen præ se fert, percipi potest, nisi ad eam accesseris tam subtili ingenio et tam accurata quoque doctrina instructus, ut, quæ tollenda, quæque relinquenda sint, satis exploratum habeas. Ex his simul intelligitur, quam parum ille videretur operæ pretium facturus, qui infinitam illam Scholiorum multitudinem, multorum Codd. Mss. margini ascriptam, colligere et Pithæanis attexere in animum induceret. Si quis tamen circumspecto rectoque judicio adhibito bona ex iis excerptere ac vulgare vellet, non dubito, quin aliquantum inde fructus capi possit. Mihi quidem ad hoc consilium agitandum exequendumque et animus, et otium, et facultas defuere.

1587.

Pulmanniana IV. *Juvenalis et Persius*. Antverp. ex off. Chph. Plantini—1587.

Memoratur Henninio.

1590.

Pulmanniana V. *Junii Juvenalis Satyrarum Libri v. Persii Flacci Satyrarum liber unus*. Lugduni apud Plantinum—12. 1590.

V. Catal. Bibl. Hasæanæ. Brem. 1732. p. 639. n. 36.

* Pithæi 11. (n. 76.) *A. Persii Satyrarum Liber 1. D. Junii Juvenalis Satyrarum Lib. v. Sulpiciæ Satyra 1. cum veteribus commentariis nunc primum editis*. Ex bibliotheca P. Pithæi JC. *cujus etiam notæ quædam adjectæ sunt*. (Insigne Andreanum s.

Commelinianum.) Heidelbergæ (ex officina Sanctandreana)—8. 1590.

Est repetitio ed. Paris. 1585. sed emendatior, in qua Commelinus et distinctionem et lectiones pluribus mutavit locis. Vid. Var. Lect. ad v. 91. 142. VI. 82. 114. 127. 320. 330. 369. 402. 524. 537. VII. 23. 46. 124. 236. VIII. 66. 90. 122. 123. 239. IX. 146. X. 34. XI. 20. XII. 116. XIV. 45. Socii Bipontini hæc annotarunt: 'Exemplar hujus ed. servatur hodie in Bibl. Acad. Heidelberg. quod ex libris J. G. Grævii a Ser. quondam Principe Electore Joh. Willhelmo coëmtis et Academiæ Heidelb. donatis cum ed. Persii Casaubon. Londini repetita superest. Fuit id ante Grævium possessorem Viri quondam eruditissimi, oratoris, poëtæ et politici, Dan. *Eremitæ* († 1613.) qui et vetera Comm. a Pithæo edita multis locis emendavit. Quibus emendd. neque Henninius in Juv. neque Casaubonianæ Persii editor Mericus Casaub. usi sunt.—Fuit quoque exemplar ed. Heidelb. in Bibl. perill. Lud. Bernh. de Zech, Lipsiæ 1780. divendita, teste Cat. p. 61. n. 1003. quod quondam fuerat J. Fr. Christii, qui sua manu marginibus annotatiunculas Fr. *Lindenbrogii* descriptas adjunxit.' Hoc exemplar, quod nunc in Biblioth. Acad. Lips. est, inspexi et comparavi. In notis Lindenbrogii, (Lindenbruch) præter varietatem lectionis, quæ passim, sed simpliciter et sine indicio auctoritatis vel codicum, e quibus excerpta est, notatur, vicies vel tricies similia veterum scriptorum loca et Turnebi Adversaria excitantur. Sunt itaque pretii admodum exigui, et mihi quidem laud quicquam profuere.

Duæ aliæ hujus anni editiones.

Juvenalis c. n. Pithæi, Paris. ap. *Patisson*.—8. 1590.

et

Juvenalis c. n. Pithæi, Antverp.—8. 1590. laudantur Henninio, qui editionem Heidelb. 1590. seorsim memoravit.

1597.

D. Junii Juvenalis Satyrarum Libri quinque, locupletissima, nec minus utili, paraphrasi illustrati a Federico Ceruto Veronensi, Veronæ—4. 1597.

Hæc editio nullum habet usum criticum, neque interpretatio poëtæ valde juvatur paraphrasi, quæ tamen Augustæ Vindel. 1599. 1600. et 1603. repetita est. Tali quoque paraphrasi Cerutus Virgilium et Horatium illustrare est conatus. *Eam ultra verbalem constructionem raro assurgere*, jam monuit Henninius.

1599.

* *Juvenalis, cum paraphr. Fed. Ceruti*, Augustæ Vindellicorum (non Augustæ Taurinorum, ubi liber impressus dicitur in Fabricii Bibl. Lat.) *ex officina typographica Joan. Prætorii*—4. 1599.

Repet. ed. a. 1597.

Juvenalis, Rostoch.—8. 1599.

Memoratur in Hennin. Ind. Editt. Juven.

1600.

Juvenalis, c. paraphr. Fed. Ceruti, Aug. Vindelic.—1600.

Extabat in Bibl. Soc. Jes. Lovan. et Bruxell. Cf. ad a. 1597.

Ed. Raphelengiana (Lugd. Bat. ex off. Plantin. ap. Rapheleng.)
-8. 1600.

V. Bibl. Cordesiana p. 500.

SÆC. XVII. 1601—1701.

1602.

** *D. Jun. Juvenalis Satyræ sexdecim cum veteris scholiastæ et Jo. Britannici commentariis; quibus accesserunt P. Pithæi, Cælii Secundi Curionis et Theod. Pulmanni notæ et variæ lectiones: ad calcem adjecta est Sulpiciæ Satyra de statu reipublicæ tempore Domitiani, cum edicto philosophos urbe exegisset. Lutetiæ, apud Claud. Morellum*—4. 1602.

Editio recusa a. 1613. et utraque collata a Maittario in ed. Lond. 1716. Cf. sup. ad ed. Froben. Basil. 1551.

Lubini I. *Juvenalis, c. comm. Eilh. Lubini*, Rostocæ—8. 1602.

Laudatur Henninio. Vid. mox ad a. 1603.

1603.

Juvenalis, cum paraphr. Fed. Ceruti, Augustæ Vindelic.—4. 1603.

Cf. sup. ad a. 1597. et 1599.

Gryphii VII. *Persii et Juvenalis Satyræ*, Lugduni ap. Gryph. 12. 1603.

V. Catal. Bibl. Zech. p. 69. n. 1171. et Hennin. Ind. Editt. Juven. Editio hæc servatur in Bibl. Helmstad.

Juvenalis, Paris.—4. 1603.

Memoratur Henninio l. I.

Juvenalis et Persii Satyræ cum comm. Theod. Pulmanni et Eilh. Lubini, Lugduni—12. 1603.

Laudatur in Catal. Biblioth. Francofurti d. 8. Jul. 1799. divenditæ.

* Lubini II. s. Wecheliana (n. 77.) *D. Junii Juvenalis Satyrarum Libri v. ex duobus manuscriptis exemplaribus et vetustiss. manuscripto Commentario plus quam ducentis locis correcti. Præterea A. Flacci Persii Satyrarum liber unus. Cum analysi et doctissimis commentariis, partim nunc primum, partim de integro editis, Eilhardi Lubini. In fine accessit rerum et verborum index utilissimus. Hanoviæ, typis Wechelianis, apud Claudium Maranium et hæredes Joannis Aubrii—4. 1603.*

Lubinus Juvenalem et ad fidem codicum Mss. recensere, et interpretari conatus est, sed impar fuit talibus ausis. Raro notavit varietatem lectionis, et modo hanc, modo illam recensionem superiorem, plerumque Stephani, Gryphii et Pulmanni, secutus videtur. Commentarius autem speciosus verbis, re inanis est, et verbosum prodit nugatorem, qui pleraque non semel, sed bis terve, mutatis verbis παραφράζει, et vanam sæpe alienamque ostentat doctrinam, quæ multa tum obscura non illustrat, tum satis clara et perspicua alienis luminibus affusis obfuscatur: quare vix satis mirari possum, quid causæ fuerit, quod recentiores interpretes, Prateus, Schrevelius, Marshall, aliique, hunc commentarium ceteris longe præferendum, et ad verbum fere repetendum aut unice sequendum censuerint. Neque meum modo hoc judicium est, sed Henninii quoque, qui illud his verbis tulit: ‘Lubinus inter interpretes nostri poëtæ vulgo cæleberrimus est: sed enim loquacissimæ illæ paraphrases cui bono, nisi terendo apud cirratos otio? Indulgendum tamen fuit bibliopolæ, affirmanti avidissime expeti Lubini commentaria, quare vides me sæpissime Lubinum adduxisse. Videtur Lubinus suas Ephrases in Rostochiensi Academia, ubi professus est humaniores literas, Studiosis in Scholis privatis primum prælegisse; unde adeo turgescere καὶ παντολογεῖν didicere: ibi namque istud fieri amat. Inscriptis Justo et Joanni Bredovicis, Equitibus Marchicis, suum laborem, seque fatetur usum *duobus* optimæ notæ *Mss.* exemplaribus, in quorum altero in membrana ascriptus erat *Commentarius Vetustissimus*, quem in Notis suis subinde his siglis, *V. C.*, indicat: ex his Codd. ait Satyras sibi locis plus minus *centum* (at in fronte libri sui *ducentos* jaetat) correctas; seque operam dedisse, *ne Juvenalis amplius, tanquam Sphingos aliquod ænigma, legeretur.* Titulum et Epistolas, a Lubino præfixas, excipiunt ejus oratio de re poëtica, et apologeticus pro Juvenale.

Juvenalis, in Vol. II. Corp. poët. Lat. editi a Sam. Crispino,

Genevæ (Aureliæ Allobr.)—4. 1603.

Editio recusa a. 1611. et 1627.

1607.

Juvenalis et Persii Satyræ cum Commentationibus et Paralipomenis B. Autumnii. Paris. 1607. *Item Stephani Claverii Commentarius in A. Persii Satyras.* Paris. 1607. *Item Claverii periphraſes ænigmaticæ in Juvenalem: adjunctæ Jos. Scaligeri, Lipsii, et aliorum explicationes; Parisiis, apud Rob. Fouet*—8. 1607.

Claverii Periphraſes quorundam locorum Juvenalis difficiliorem, ab Henninio insertæ Notis Selectis, paucæ sunt, et exiguo vel nulli adeo usui ad interpretationem poëtæ. Cf. Barth. ad Stat. T. 1. p. 432. De Autumno recte jam Henninius ita judicavit: ‘*Bernardus Autumnus Nitiobrix, in Senatu Burdigalensi patronus, summa cum pompa prouittit Commentationes, Observationes, Paralipomena in has Satyras a se ex Mss. (si Diis placet) restitutas, omnesque ante eum Interpretes nominatim mox ab initio jactat castigatos. Verum, sine inuidia verum mihi liceat dicere, si singuli sua repetitum venirent, nudus remaneret procul dubio ineptissimus rhapsodus, ut Barth. Advers. xxvii. 17. aliisque non sine ingenti merito suo dicitur.*’

Juvenalis, cum ind. Langii, Friburgi—4. 1607.

Laudatur Henninio, qui tamen annum forsitan vitiose ascripsit. Vid. mox ad a. 1608.

1608.

Juvenalis et Persius, cum Jos. Langii indice omnium vocabulorum, Friburgi—4. 1608.

Jos. Langii, Cæsaremontani, Rhetorices et Græcarum Lit. Profess. in Academia Friburgensi, opera posita tantum in conficiendo Indice vocabulorum, (et quidem singulorum tantum) non phrasium, absolutissimo, qui ab aliis deinde editoribus, et ab Henninio quoque, receptus est, sed non adeo magnum habet usum. Similis Index jam in antiquis editt. reperitur; hic tamen plenior est.

1610.

Juvenalis Satyræ, castrata in usum Collegii S. J. Brunsburgensis, Coloniae—8. 1610.

Laudatur Henninio et Fabricio.

1611.

Persius et Juvenalis in Vol. I. et II. Corp. Poët. Lat. Crispiniani edit. II. Genevæ—4. 1611.

Vid. sup. ad a. 1603.

1612.

Juvenalis et Persius, c. not. et ind. omnium verborum, Genevæ—12. 1612.

Juvenalis et Persius, cum notis Thomæ Farnabii, Londini—12. 1612.

Editio memorata Heurnio, et sæpissime repêtitâ, quia scholarum usibus inserviit. Notæ, margini ascriptæ, breves sunt, et maximam partem ex aliis interpretibus, non magna judicii subtilitate, selectæ; in textu vero et lectio et distinctio parum proba et accurata.

1613.

* *Junii Juvenalis Satyræ sexdecim, cum veteris Schol. et Jo. Britannici commentariis, quibus accesserunt Pitkæi, Curionis et Pulmanni notæ et variæ lectiones—Additus est index geminus rerum et verborum omnium absolutissimus*. Lutetiæ, apud Claudium Morellum, via Jacobæa ad insigne Fontis—4. 1613.

Vid. sup. ad edit. 1. a. 1602.

Juvenalis et Persius, Colonix—12. 1613.

Recensetur in Catal. Biblioth. Francofurti d. 8. Jul. 1799. venditæ.

Stephani III. Rigaltii I. (n. 70.) *D. Junii Juvenalis Satirarum Libri v. Sulpiciæ Satira. Cura Nicolai Rigaltii*. Lutetiæ, ex officina Rob. Stephani III.—12. 1613.

Prima Rigaltii editio, quæ in Bibl. Thuana extabat. Cf. inf. ad edit. II. a. 1616.

1614.

Juvenalis, cum notis Th. Farnabii, Parisiis—12. 1614.

Laudatur Henninio.

* Grangæi (n. 81.) *Juvenalis Satyræ cum comm. Is. Grangæi* Parisiis, apud Rob. Fouet 1614. 4. *Juvenalis cum comm. Bern. Autumni*. Paris. 1614. *Juvenalis c. comm. Dom. Calderini*, Paris.—4. 1614.

De *Autumno* vid. ad ed. Paris. 1607. de *Calderino* ad a. 1474. *Grangæi* opera magis ad interpretationem quam ad rem criticam spectat. Commentarius ejus est omnium longe doctissimus, in quo tamen magis ad singula verba et res, ad criticas et grammaticas subtilitates, ad difficilia et pulchra, quam ad ipsum poetam, h. e. ad totius carminis descriptionem, partiumque inter se conveniën-

tiam et ad summam rei conspirationem, in quibus rebus summa poëtæ virtus cernitur, legentium animi advertuntur, et sexcenties tum frustra quærentur, quæ monenda erant, tum multa, quæ ad poëtam nihil faciunt, ad singulas voces et sententias annotata sunt et operose congesta. Hinc Britannici commentarium, ex quo multa quoque hausta sunt, Grangæano prætulim, malleque illum, quam hunc textui poëtæ subjecisset Henninius, qui consilium suum vereor ut multis probaverit hac ratione allata: ‘*Grangæi*, Gymnasiarchæ Vindocinensis, *Synopses* singulis Satyris præfigi fuit visum, et placuit præ ceteris ejusdem *Notas cum Scholiis Veterum* sub Textum recipere, cum non solum abstrusiora Juvenalis feliciter plerumque explicet, sed et vagatus per omne genus Auctorum, Alexandros Neapol., Beroaldos, Brodæos, Canteros, Cujacios, Douzas, Egnatios, Erasmos, Flavios, Floridos, Gyraldos, Junios, Leopardos, Lipsios, Loënses, Magios, Muretos, Parrhasios, Politianos, Ramiresios, Rhodiginos, Turnebos, Victorios, et plurimos alios VV. doctissimos laudet, quorum loca Juvenalem illustrantia magna cum fide frequentat. Sed audiamus ipsum: ‘Cum,’ ait, ‘ex multis nullum juvenibus Juvenale nostro tum curvis moribus corrigendis, tum rectis instituendis, magis utilem nactus fuisset; attentius solito legi: cumque perobscurior, quam mihi proposueram, legenti occurrisset, non tamen destiti, sed eo attentius et cum majori cura volvi iterum, iterumque revolvi, aliquando solum, aliquando Commentariis, ut pannis, involutum, quibus comparandis nulli impensæ, nulli labori peperci; ita ut plures Mss. et omnes commentarios diversorum, qui diversis temporibus in hunc Auctorem scripserunt, triennio quam diligentissime undequaque exquisiverim; ex quibus, et fere ex omnibus Poëtis, Historicis, Oratoribus, Philosophis, quæ ad tanti Auctoris explanationem facerent, collegi, sive ad ea, quæ historiam tangunt, respicias, sive ad morum et verborum puritatem: omnes laudans, neminem lædens, nisi ejus error aut inscitia plane sit intolerabilis.’

1616.

* Stephani IV. Rigaltii II. (n. 70.) *D. Junii Juvenalis Satarum Libri v. Sulpiciæ Satira. Nova Editio, cura Nicolai Rigaltii.* Lutetiæ, ex officina Rob. Stephani III.—8. 1616.

Editio hæc nova utrum a priore a. 1613. differat, nec ne, dicere non habeo. Classica autem est, et superioribus præferenda omnibus emendatæ sanæque lectionis nomine; simplici quoque elegantia

et nitore typographico commendanda. De reliqua ejus indole in-
 teriore Henninius jam certiores fecit lectores his verbis: 'Elegantí
 et nitidæ huic Editioni præfigitur doctissima *Nic. Rigaltii de
 Satira Juvenalis* ad Illustriss. Jac. Aug. Thuanum *Dissertatio*,
 quam et nostræ editioni in limine præfigendam curavimus. Subji-
 ciuntur ad calcem ejusdem Viri Clariss. in Juvenalem *Notæ*, has-
 que excipiunt *Notæ aliquot repetitæ lectionis*. Paucalæ sunt
 Notæ et breviores, sed quæ Prisciani, Servii, Acronis et similium
 ex Juvenale citationes, nec non nonnullas Mss. Codicum Variantes
 Lectiones repræsentent.' In notulis plerumque vera poëtæ mens
 vel tribus quatuorve verbis, vel collatis aliorum scriptorum locis
 declaratur. Variantes lectiones membranarum bis tantum, aliorum-
 que librorum, nescio utrum scriptorum an editorum, toties vel ter
 laudantur: quod neque sæpius, neque accuratius, libris designatis,
 factum esse et miror et doleo; cum Rigaltius haud dubie usus sit
 opibus Biblioth. Regiæ Paris. in qua certe in ordinem digerenda
 adjovit Casaubonum, cuique post hujus mortem præfuit.—Sodales
 Bipontini duplicem edit. Rigaltinam hujus anni, alteram Persii,
 Juvenalis et Sulpiciæ in 8. e Bibl. Cordesiana p. 499., alteram
 Juven. et Sulpic. in 12. e Catal. de la Bibl. du Roi Belles Lettres
 T. 1. p. 318. memorant.

1617.

Persius et Juvenalis, uterque omni obscœnitate expurgatus, in
 Alex. Ficheti Choro poëtarum, Lugduni—4. 1617.

1619.

Lubini III. s. Wecheliana II. *Juvenalis et Persius, cum comm.
 Eilh. Lubini*, Hanoviæ, typis Wechel.—4. 1619.

Repetitio ed. a. 1603. qua usus est Henninius.

Juvenalis et Persius (c. n. Farnabii) Amstelodami, apud Jo.
Janssonium—24. 1619.

1620.

* *Junii Juvenalis et Auli Persii Flacci Satyræ, cum adnota-
 tionibus* (Farnabii) *ad marginem, quæ obscurissima quæque diluci-
 dare possint. Tertia editio prioribus multo emendatior et auctior.*
 Londini, excudebat Tho. Snodham, impensis Joh. Pyper—8. 1620.

1621.

* * *Juvenalis Satyra* II. (Paris.) ap. Jo. Libert.—4. 1621.

Ejusdem typographi impensis excusæ Sat. VI. a. 1622., Sat. XIII.
 a. 1624., Sat. I. a. 1643., Sat. III. a. 1644., Sat. IV. V. VII. VIII.

sine nota anni, et Sat. XII. ap. viduam Libert. a. 1652. Quæ editiones collatæ sunt a Maittario in ed. Lond. 1716. et modo hanc, modo illam recensionem, plerumque Gryphianam, sequuntur.

1623.

Juvenalis et Persius, cum adnotatt. Tho. Farnabii ad marginem Francof. ad M. vel Hanoviae—8. 1623.

1624.

Juvenalis et Persius (c. n. Farnabii) Amst.—8. 1624.

1626.

Juvenalis et Persii Satyræ (c. n. Farnabii) Paris.—12. 1626.

1627.

Persius et Juvenalis in Corp. poët. Lat. Crispiniano, ed. 3. Genevæ—4. 1627.

Cf. ad a. 1603. et 1611.

1631.

Juvenalis et Persius cum adnotatt. Tho. Farnabii, Amsterodami—12. 1631.

1633.

Juvenalis et Persius, c. n. Farnabii, Lond.—8. 1633.

Juvenalis et Persius, c. n. Farnabii, Amst.—12. 1633.

1634.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Amst.—12. 1634.

Eadem ed. repetita a. 1641. et 1642.

1644.

* * *Juvenalis et Persius*, Parisiis ex typogr. Regia—fol. 1644.

Editio collata a Maittario, et splendide excusa prelo Luparensi, ex quo etiam Virgilius, Horatius, et Terentius non minore impensa et nitore exierunt.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Paris.—8. 1644.

1648.

* *Juvenalis et Persius c. n. Farnabii*, Amsterodami apud Jo. Janssonium—12. 1648.

Schreveliana 1. *D. Junii Juvenalis et A. Persii Flacci Satyræ cum veteris Scholiastæ et Variorum commentariis, accurante Corn. Schrevelio*. Lugduni Bat. apud Franc. Hackium—8. 1648.

De hac edit. vid. inf. ad quartam a. 1664.

1650.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Amsterod. typis Jo. Blæu, sumptibus societatis—12. 1650.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Lugd.—12. 1650.

1651.

Juvenalis et Persius, ex doctorum virorum emendatione, Amsterodami ap. Lud. Elzevirium—12. 1651.

Editio videtur digna, quæ inspiciatur.

1652.

Juvenalis et Persius cum adnotat. (Farnabii, et forte Amst.)—8. 1652.

Juvenalis et Persius, Genevæ—12. 1652.

Utraque editio laudatur in Catal. Bibl. Francof. d. 8. Jul. 1799. venditæ p. 70. et 103.

1658.

Schreveliana II. vel III. *D. Junii Juvenalis et A. Persii Flacci Satyræ, cum Veteris Scholiastæ et Variorum Commentariis, accurante Corn. Schrevelio.* Lugduni Bat.—8. 1658.

Repetit. edit. a. 1648. Utrum vero secunda an tertia sit Schreveliana, dicere non habeo: editio certe a. 1664. est quarta; quod ex Præfat. ejus, quam inf. ad a. 1664. ascripsimus, intelligitur.

1662.

Juvenalis et Persius (c. n. Farnabii) Amst. 12. 1662.

V. Catal. Bibl. Francofurti d. 8. Jul. 1799. venditæ p. 103.

1664.

* Schreveliana IV. *D. Junii Juvenalis*, (Sulpiciæ) *et Auli Persii Flacci Satyræ, cum Veteris Scholiastæ et Variorum Commentariis, accurante Corn. Schrevelio*, (M. D. et Gymn. Lugd. Bat. Rectore) Lugd. Batav. et Roterod. ex officina Hackiana—8. 1664.

Editio cum notis Variorum, quales a Batavis Sæc. XVII. curari solebant; in quibus multorum notæ larga manu, sine judicio ac delectu, non ubi iis opus erat, sed ubi hic vel ille commentator eas ascripserat, congestæ, et sæpissime vel eadem, quæ plures observarunt, bis terve apposita, vel vulgaria, aliena, ac falsa, excerpta sunt. Ejusmodi quoque editio est illa, quam Heminius a. 1685 curavit, nisi quod tum plures, et suas et aliorum, notas adjecit, neque, quod omnino probandum, *Lubini* et *Farnabii*, (de quibus v. sup. ad a. 1603. et 1612.) sed *Grangæi*, *Britannici* et *Domitii Calderini* commentarios dedit integros, tum Variorum notas non ad quævis poëtæ loca, ad quæ spectant, omnes et singulas, sed potius singulatis, ita ut unum Commentarium, et quidem totum, alter

excipiat, descripsit: qua perversa ratione dici non potest, quam molestum difficilemque reddiderit editionis suæ usum. Idem in textu et ipsius poëtæ et Scholiastæ Pithœani exprimendo secutus est recensionem Schrevelii. Hujus itaque operam, in Juvenale edendo collocatam, ut penitus perspectam habeant lectores, Præfatio ejus digna videtur, quæ apponatur. Est vero hæc: ‘Cum hunc Auctorem publici juris facere decrevissem, aliquot viris nomine ac fama celeberrimis, mentem consiliumque meum aperui, et obnixè petiî, ut, si quid in hunc Auctorem observassent, communicare mihi dignarentur, honorificam eorum mentionem pollicitus, quo Auctor hic, reip. literariæ bono, auctior tersiorque lucem aspicere posset. Plurimi hoc meum consilium approbarunt, et currenti, ut ita dicam, calcare addiderunt, promissisque lactarunt, nihil non polliciti. Interim tum, ut et antehac, comperi, verissimum esse quod vulgo fertur: *Promissis posset quilibet esse dives*. Nihilominus quod inceperam, gnaviter absolvere perrexi, et notas variorum Auctorum, quas in meum usum collegeram, in ordinem digessi, et ad incudem revocavi, collatis inter se diversorum notis, selectiores selegi, et præcipue quæ ad mentem Auctoris recte percipiendam et illustrandam maxime conducerent. Jam vero quod ad textum Auctoris attinet, correctissimum et nitidissimum, si unquam ante, tibi trado. Varias etenim accuratissimasque editiones, collatis inter se exemplaribus, inspexi, examinavi, et ex illis præcipuas judicavi *Rob. Stephani* et *Pithœi* editiones, quas etiam præ ceteris tanquam correctissimas elegi. Et quod silentio non involvendum, usus etiam sum duobus exemplaribus Mss. quæ *Vir nobiliss. ac incomparabilis Cl. Salmasius* mihi suppeditavit, cui uni fere et soli debeo, si quid nominis ac famæ hæc nostra editio merebitur: quique insuper veterem Interpretem propria sua manu, multis in locis castigatum emendatumque summa cum humanitate ultro mihi obtulit; et ad quem sæpissime tanquam ad Oraculum confugi, si quæ loca essent, vel ab Interpretibus intacta, vel intricatiora, candide tum ibi mentem suam aperuit, nihilque quod proposueram celavit, sed semper voti compotem dimisit.—*Gudius* mihi etiam duo Mss. exemplaria commodavit, quæ cum hac nostra Editione contuli, et, si quid notatu dignum, in textum intuli. Veterem ergo Scholiasten etiam integrum, et plurimis in locis ita ut diximus emendatum, trado. Inter commentatores omnes, quibus usi sumus, *Lubinus* præ ceteris mihi placuit, et ne quid illius laudibus detrectem, mihi-

que arrogem, ubique fere et citavimus et adduximus, ita ut et illum integrum etiam, sed contractum quasi, exhibeam: ut et *Farnabii* notas etiam integras damus. Interim si quæ loca inciderent, quæ et plurima sunt, ubi non satis clare mentem Auctoris assecuti illi sunt, alios suggestimus adduximusque, qui vicem eorum supplerent: inter quos præcipue *Britannicus*, *Grangæus*, *Turnebus*, *Salmasius*, aliique complures, præsertim *hac quarta Editione*; quorum catalogum post præfationem adjunximus. (In eo præterea laudantur Alciatus, Alex. ab Alexandro, Brissonius, Brodæus, Budæus, Canterus, Calderinus, Carrio, Delrio, Dørleans, Douza, Erasmus, Ferrarius, Flavius, Gyraldus, Junius, Lipsius, Magius, Mancinellus, Meursius, Muretus, Parrhasius, Pierius, Pithæus, Pius, Politianus, Pulmannus, Rhodiginus, Rigaltius, Rutgersius, Scaliger, Schegk, Scoppa, Stephanus, Valla, Vossius.)—His accedunt duo Indices, tum rerum et verborum locupletissimus, (immo valde mancus, et in quo magis fere rerum, etiam earum, quæ in notis exponuntur, quam verborum ratio habita) tum et Auctorum iu Notis citatorum.' Hæc est præfatio Schrevelii, quam excipiunt vita Juvenalis, quæ vulgo tribuitur Suetonio, et Testimonia veterum scriptorum de eodem poëta. In textu constituendo felicior fuit editor, (plerumque enim secutus est recensionem Rigaltii in ed. Stephan. III. varietatem vero lectionis vix quinque vel sex locis notavit, nec fere nisi his verbis: *alii legunt*) quam in delectu notarum. Scholia autem vetera sæpe pro lubitu et perperam emendavit: et tamen Henninius incaute eum secutus est. V. sup. ad edit. Pithœi I. a. 1585.

1668.

D. Junii Juvenalis et A. Persii Flacci Satyræ cum annotatt. Th. Farnabii, Amstelædami, typis Jo. Blacu, sumptibus societatis—12. 1668.

1670.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii Amstel. apud Boomios—12. 1670.

Qua edit. usus est Henninius.

1671.

D. Junii Juvenalis et A. Persii Fl. (nec non Sulpiciæ) Satyræ ex doctorum virorum emendatione. Amsterodami, typis Dan. Elzevirii, sumptibus Societatis—16. 1671.

Repetit. forte edit. a. 1651.

Juvenalis et Persius cum notis Variorum et Mich. Marollesii, cum ejusd. vers. Gallica, Lutetiæ—8. 1671.

1672.

Juvenalis et Persius (c. n. Farnabii) Lugduni—12. 1672.

Laudatur in Catal. Bibl. Frfti d. 8. Jul. 1799. venditæ p. 104.

1680.

Juvenalis et Persius, Roterod.—12. 1680.

Vid. id. Catal. p. 103.

1681.

Juvenalis et Persius latine cum versione gallica Valterii (de la Valterie), Paris.—8. 1681.

1683.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Hagæ Com. et Roterod. apud *Leers*—12. 1683.

1684.

Schreveliana v. *D. Junii Juvenalis*, (Sulpiciæ) et *A. Persii Flacci Satyræ, cum Veteris Scholiastæ et Variorum Commentariis, accurante Corn. Schrevelio*. Amstel. ex off. *J. H. Wetstenii*—8. 1684.

Hæc editio prioribus auctior est, adjectis varr. Lectt. cod. Basil. et Grævii notis, sed paucis tantum et criticis. Cf. ad a. 1664. Præter hanc edit. a sociis Bipontinis alia memoratur h. a. nec nisi his verbis: *Schreveliana*, Amstel. 8. 1684.

* *D. Junii Juvenalis et A. Persii Flacci Satiræ, interpretatione ac notis illustravit Ludov. Prateus, Rhetoricæ Professor emeritus, jussu Christianiss. Regis, in usum Sereniss. Delphini*, Parisiis, ex typogr. *Freder. Leonard, Regis, Sereniss. Delphini, et Cleri Gallicani typographi, via Jacobæa*—4 maj. 1684.

Prateus inter meliores *Juvenalis* interpretes, eosque qui in *Delphini* usum commentati sunt, referendus est, et contextui poëtæ paraphrasticam *interpretationem*, huic vero copiosas subjecit *annotationes*, maximamque partem ex aliorum commentariis excerptas, quibus et summam cujusque satiræ nexumque sententiarum, et obscuriora loca, verba ac res explicare conatus est. Multa tamen immiscuit tum vulgaria, tum falsa et aliena: quæque res postulabat, sæpe non monuit: permultos quoque versus, nimio castitatis studio, et exemplo aliorum, (v. ad a. 1610. 1617. 1685. 1689. 1697.) resecuit; sed eosdem perperam et imprudenter in unum locum congestos ad calcem editionis suæ rejecit: nam qui his lautitiis pascuntur, eas in

tali lance satura appositas cupide devorant. Præterea omnis fere opera ejus in commentando versata est, non in textu emendando, et passim revocata lectio, quam Pithæus, Rigaltius aliique jam recte respuerant. Henninius in Præf. sua hæc notavit: ‘Prætei Editio tum demum in has regiones est allata, cum omnes Notæ essent absolutæ: quare nihil innovare sustinui; et, ut apparet, ille usus est fere iisdem Commentariis, quos et nos attulimus.’ Recusa est Prætei editio Rhotomagi 1685. Lond. 1691. 1699. 1708.

1685.

Henniniana I. *D. Junii Juvenalis Satyræ, scholiis veterum et fere omnium eruditorum, qui ex professo in eas scripserunt, commentariis tam antea vulgatis, quam novis—illustratæ.—Omnia sigillatim recensuit, concinnavit, et sua illis spicilegia adjecit Henr. Christ. Henninius. Ultrajecti, ap. Rud. a Zyll.—4. 1685.*

Vid. inf. ad edit. II. a. 1695.

Juvenalis Satyræ omni obscœnitate expurgatæ. Turonibus ap. Phil. Masson.—12. 1685.

V. Catal. de la Bibl. du Roi. Bell. Lettr. T. I. p. 419.

Juvenalis et Persii Satiræ in usum Delphini cum interpr. et notis Ludov. Prætei, Rhotomagi—4. 1685.

Hujus edit. mentionem fecit Fabric. Bibl. Lat. T. II. p. 362. (Lips. 1773.) ubi præterea monet, illam cum notis deinde ac perpetua interpretatione Jos. Juvenicii S. J. prodiisse auctiorem Rothomagi 1709. Mentem ejus non cepisse videntur Socii Bipontini, qui observant, Juvenicii editionem ortam esse ab ea, quæ Turonibus hoc anno prodierit.

Juvenalis et Persius, Antverp.—12. 1685.

Ita Catal. Bibl. Frfti d. S. Jul. 1799. venditæ p. 104. Editio hæc extat etiam in Bibl. Jenensi.

1689.

Persius et Juvenalis cum paraphrasi gall. Tarteroni S. J. Paris.—12. 1689.

In hac quoque edit. ommissa sunt loca obscœniora. Versio Tarteroni repetita Amst. 1695. Paris. 1706. 1729. 1737. 1752.

1691.

Juvenalis et Persius in usum Delphini, cum interpr. et n. Prætei, Londini—8. 1691.

Vid. ad a. 1684.

1695.

Persius et Juvenalis cum vers. gall. Tarteroni, Amst.—12. 1695.

Ita Fabric. et ex eo alii. Sed Paris. 1695. hæc versio repetita est, ut ibidem sapius, si fides habenda Catalogo Bibl. Frfti d. 8. Jul. 1799. divenditæ.

* Henniniana 11. *D. Junii Juvenalis Aquinatis Satyræ, cum Scholiis Veterum et Commentariis integris, selectis et conquisitis fere omnium Eruditorum, ut Grangæi, Britannici—Henninii. Accedit A. Persii Flacci Sativarum Liber. Isaacus Casaubonus recensuit, et Commentario Libro illustravit.* Lugduni Bat. apud Petrum van der Aa, Bibliopolam—4. 1695.

Repetitio edit. Ultraject. a. 1685. quæ omnium præstantissima est, et curata ab Heur. Christ. *Henninio*, Historiarum et Eloquentiæ in Acad. Duisburg. Professore, qui a. 1706. e vita discessit. Quæ ea contineantur, docet hæc Tabella, Præfationi subnexa: 1. *Prolegomena*, quorum Sectio 1. habet Vitam Juvenalis a Suetonio scriptam, cum notis Pithœi et Henninii. 2. Testimonia Veterum et judicia Doctorum et Juvenale. 3. Rigaltii Dissert. de Satyra Juvenalis: 4. Indicem (octo) codd. Mss. Juvenalis; (qui a nobis in Var. Lect. numeris 2—7. 28. et 29. designantur) Editionum tam vulgatarum, quam promissarum; (qui admodum brevis et mancus est, de quo v. sup. ad ed. Lips. 1498.) Versionum; nec non Variantium Lectionum (quæ deprehenduntur tum in octo illis codd. Mss. tum in editt. Grangæi, ac Stephani 1. et 11. nam plures editt. non collatæ sunt ab Henninio; et aliorum quidem codicum lectiones, sed, quæ perversa ejus ratio est, seorsum ab illo memorantur in excerptis Pithœi, Rigaltii, Mancinelli, Vallæ, Lubini, aliorumque notis). II. *Juvenalis Satyræ* XVI. cum *Scholiis Veterum*, et *Is. Grangæi* Commentariis, cujus et Synopses singulis Satyris præmittuntur, pag. 1—402. III. *Jo. Britannici* Commentaria, in quibus, præter immixta Cœlii Secundi *Curionis* Scholia, etiam reperiuntur meliora ex *Ge. Merulæ* Enarrationibus excerpta, pag. 404—677. IV. *Th. Pulmanni* Annotationes, p. 678—689. V. *P. Pithœi* Variæ Lectiones p. 690—696. VI. *Nic. Rigaltii* Notæ, p. 697—708. VII. *Dom. Calderini* Commentaria recognita, in quibus non solum multæ veterum Mss. Glossæ, sed sine indicio, comparent, verum etiam meliora ex *Angeli Sabini* Quæstionibus super Juvenale, p. 709—752. VIII. *Notæ selectæ* ex *Ge. Vallæ*,

Ant. Mancinelli, Iod. Badii *Ascensii* Commentariis, Hadr. Junii Scholiis, Lubini et *Autumni* Commentationibus, et denique Th. Farnabii annotatt. p. 753—895. IX. *Sylloge Notarum Variarum* Is. Vossii, Oct. Ferrarii, Cl. Salmasii, Jo. Ge. Grævii, nec non Casp. Barthii, Sam. Bocharti, Steph. Claverii, Lud. Dorleans, Jos. Ant. Gonsalii de Salas, Jo. Fred. Gronovii, Nic. Heinsii, Jac. Ouzelii, Phil. Rubenii, Jan. Rutgersii, Jos. Scaligeri, Casp. Scioppii, Ez. Spanhemii, Jo. Gerh. Vossii, aliorumque quamplurimorum p. 896—940. X. *Theod. Janssonii ab Almeloveen* animadversiones, (quas tenues esse et ferme extemporales aut sub manu quasi natas, auctor ipse non minus vere, quam candide profitetur,) p. 941—945. XI. *Henr. Christ. Henninii Spicilegia*, (quibus potissimum res historicas vel mores illius ævi, et nonnunquam reconditum Juvenalis sensum illustrare conatus est,) p. 946—968. XII. *Peplum Notarum ad Scholia Veterum*, contextum ex Notis partim Variorum, Oct. Ferrarii, Jo. Ge. Grævii, Casp. Barthii, Sam. Barthii, Lud. Dorleans, Th. Munckeri, Phil. Rubenii, Ger. Jo. Vossii, aliorumque, partim integris P. Pithei Notis, Jani Rutgersii Emendatt., Theod. Janss. ab Almeloveen Animadversis, et Henninii Spicilegiis p. 968—980. XIII. *Index* absolutissimus omnium vocabulorum, quæ in Juvenalis Satyris reperiuntur. (et quidem Langianus, de quo v. sup. ad a. 1608.)—Hæc est summa vasti hujus operis et celebratissimæ editionis. Cujus si externam speciem consideres, nitidissima est, si internam indolem, et hic cognosces, non omne quod niteat aurum esse. Vere eam dixeris indigestam vanæ speciosæque doctrinæ farraginem rudemque rerum inutilium molem, de qua nihil aptius dici potest, quam quæ leguntur in : *Bibliothèque ancienne et moderne, pour servir de suite aux Bibliothèques Universelle et Choisie*, par Jean le Clerc, à Amst. 1718. 12. T. IX. p. 113. ‘*Feu Mr. Hennin, qui a fait un abrégé de ce, que les Interpretes ont dit, n’a fait que ramasser un fatras de bagatelles, dont il est même difficile de se servir, parce qu’il les a mises à part, à la fin du Poëte, sous le texte duquel il s’est contenté de mettre l’ancien Scholiaste et le Commentaire de Mr. Jean des Granges. Il n’y a pas assez de notes, pour entendre le Poëte, et il y en a beaucoup trop, pour les lire. Quand on trouve un passage obscur, et qu’on se donne la peine de chercher ce qu’en ont dit tant d’Interpretes, on a le chagrin de ne trouver rien, qui satisfasse, ou qui soit appuyé par de bonnes preuves.*’ Conf. *Leugnichii Beiträge zur Kenntniss seltener Bü-*

cher T. II. p. 134—141. et quæ nos supra monuimus tum de singulis commentatoribus, Sabino, Calderino, Merula, Valla, Britannico, Grangæo, Lubino, Farnabio, aliisque, tum de Scholiis veteribus eorumque recensione ad edit. Pith. a. 1585., et de editionibus Schrevelianis et cum notis Variorum ad a. 1664. Posteriore etiam loco jam diximus, Henninium non novam nobis dedisse, neque ipsius poëtæ, neque veteris Scholiastæ, recensionem, quæ ipsi in titulis recentiorum editt. tribuitur, sed, quod ipse principio Præfationis profitetur, Schrevelianam, paucis tantum locis mutatam, secutum esse.

1697.

Juvenalis et Persius, cum interpret. ac notis Jos. Juvencii (Jouveney) S. J. Rothomagi—12. 1697.

Juvenicius aliorum exemplo obscœna prætermisit loca, et in Præf. his verbis nos certiores reddidit de consilio suo: ‘ Qui commentarios et notas in Juvenalem ediderunt, alii, quia breviores, ideo *obscuri*; alii, quia *prolixiores, obtundunt potius quam juvant*; alii *denique fædos quosdam locos illustrare contendunt, quos obscurare ac premere debuerant. Hæc tria fugere diligenter studuimus.*’ Cf. ad a. 1685. 1709. et 1715.

1699.

Juvenalis et Persius in usum Delphini, cum interpr. et n. Prætei, Londini—8. 1699.

Vid. ad edit. a. 1684.

Juvenalis et Persius, ex doctorum virorum emendatione, Amstel. ap. *Henr. Wetstenium* 16. s. a.

Hæc editio, ut verba Sodalium Bipontinorum mea faciam, imitatur quidem Elzevirianam, (a. 1651. et 1671.) sed et subinde ab ejus lectione differt.

SÆC. XVIII. 1701—1800.

1702.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Roterod.—12. 1702.

1705.

Juvenalis et Persius c. n. Farnabii, Pictav.—8. 1705.

1706.

Persius et Juvenalis, cum paraphrasi gall. Tarteroni, Paris.—12. 1706.

1708.

Juvenalis et Persius in usum Delphini, cum interpr. et n. Prætei, Londini—8. 1708.

Vid. ad edit. a. 1684.

1709.

Juvenalis et Persii Satyræ, commentariis Jos. Juvencii illustratæ, cum appendice de Diis et Heroibus poëticis: editio nova, auctior et emendatior, Rothomagi, ap. Lallemant—12. 1709.

Vid. ad a. 1685. et 1697.

1711.

Juvenalis et Persii Satyræ, cum notis et metaphrasi Hetrusca, e regione posita. Edidit Camillus Sylvester, Comes ac Nobilis Rhodiginus, Patavii—4. 1711.

Vid. Journal des Savans 1713. Aout, p. 231. Annum 1712. memorant alii, nisi hæc repetita est editio. Notæ et Diss. sunt doctissimæ et potissimum antiquariæ, in quibus multæ etiam, et antea ineditæ, Inscriptiones exhibentur.

1713.

Persius et Juvenalis in: Operibus et Fragmentis vett. poët. lat. a Maittario editis, Vol. II. p. 884—889. et p. 1142—1166. Londini—fol. 1713.

1715.

Juvenalis et Persius cum comm. Juvencii, Paris.—12. 1715.

Vid. ad a. 1697.

1716.

* *D. Junii Juvenalis et Auli Persii Flacci Satyræ*, Londini, ex officina Jacobi Tonson et Johannis Watts—12. 1716.

Hanc edit. curavit Mich. Maittaire, qui aliquot contulit editiones antiquas, Rom. pr., Vincent. 1480., Venetas a. 1483. duas, a. 1486. et 1492. Nurnberg. 1497. Lugdun. 1498. Ascens. 1512. Colin. 1528. 1542. Ro. Steph. 1544. 1549. 1516. Gryph. 1545. Vasosan. 1557. Pith. 1585. 1590. Morell. 1602. 1613. Paris. 1644. et Libert. quarum varias lectiones ad calcem ascripsit, et nonnunquam breviter excussit. Inde tamen non multum, ne dicam nihil lucis affulsit contextui poëtæ, sed sæpissime restitutæ sunt pravæ ac vitiosæ lectiones, ab aliis jam emendatæ. Dimidiam fere libelli partem capit Index verborum, similis nostro, sed dimidio minor. Juvenali præmissa est Vita ejus ex Antiquorum monumentis a Probo aut Suetonio concinnata, cum Var. Lect.

1723.

* *D. Jun. Juvenalis et A. Persii Flacci Satyræ, ex optimis Codicibus recensuit, notisque selectissimis illustravit Thomas Marshall, A. M. Editio nova cæteris emendatior, cui accesserunt nova Argumenta, nec non Dissert. de origine, progressu et regulis Satyræ.* Londini, prostant venales apud Jo. Hooke ad insigne Iridis auratæ contra Sti Dunstani templum, in vico vulgo Fleetstreet dicto—8. 1723.

Quomodo in Juvenale edendo versatus sit Marshall, ipse in fine Dissert. illius declaravit his verbis: ‘Textum hic castigatissimum tibi exhibemus, utpote cum correctissimis Schrevelii, Lubini, et aliorum editionibus collatum, et ad fidem optimorum exemplarium diligentissime revocatum. Loca plurima corrupta, quantum potui, emendavi, obscura illustravi, et diminuta supplevi. Argumenta etiam nova singulis Satyris præfixi, quæ in plerisque editionibus desiderantur, et in nullis integre, ut decet, exhibentur. Quod ad Notas attinet, licet maximam earum partem contexui, non omnes tamen tibi pro meis vendito: multum Grangæo, multum Britannico, plurimum etiam Lubino me debere profiteor.’ Adjectus est brevis Index vocabulorum et phrasium memorabilium.

1729.

Persius et Juvenalis cum vers. gall. Tarteroni, nova editio aucta argum. Satyr. Paris.—8. 1729.

1735.

Juvenalis et Persius, Amst. ap. Waesberge, Wetstenium, et Smith—12. 1735.

1737.

Persius et Juvenalis cum vers. gall. Tarteroni, Paris.—12. 1737. Vid. ad a. 1689.

1739.

Juvenalis Satyræ cum vers. Ital. et notis Camilli Sylvestris, in Corp. omnium vett. poët. Lat. cum eorundem vers. Ital. T. XXVIII. Mediolani—4. 1739.

1742.

Juvenalis et Persius, ad fidem optimorum librorum accurate recensiti. Gottingæ, ex offic. Acad. A. van den Hoek—12. 1742.

Eodem anno ex illa officina Catullus, Tibullus, et Propertius prodire, et a. 1743. Virgilius. Recusi deinde a. 1769. Juvenalis et Persius cura Hambergeri. Editiones istæ dignæ sunt, quæ commendentur, ob curam in vera lectione reddenda positam.

1744.

Juvenalis et Persius, Londini typis *J. Brindley*—12. 1744.Non minus nitide excusi, quam eodem anno preloque *Virgilius et Horatius*.

1747.

Juvenalis et Persius, ex recogn. *Steph. Andr. Philippe*, à Paris, chez *Grangé*—12. 1747.

1749.

Juvenalis et Persius cum Chrestomathia J. P. Milleri. Bero-
lini—8. 1749.*Milleri* editiones nitidissimæ, sed non satis emendatæ et parum
utiles.

1750.

Juvenalis et Persius, Glasguæ—8. 1750.Editiones quoque Glasguenses ob nitorem pluris æstimandæ,
quam ob indolem interiorem.

1752.

Persius et Juvenalis cum vers. gall. Tarteroni, Parisiis—12. 1752.

Vid. ad a. 1689.

1754.

Juvenalis et Persius ex recogn. Steph. Andr. Philippe, Paris.
typis *Jo. Barbou*—8. 1754.

Repetit. edit. a. 1747.

1760.

Juvenalis Satyra VII. ad fidem codicis Schwarziani recusa,
Altorf.—8. 1760.Eam edidit *Cl. Will*, Prof. Altorf. De eod. Schwarz. v. inf.
Recens. Codd. Mss.

1763.

Juvenalis et Persius, Cantabrigiæ—8. 1763.

Omnium edit. nitidissima.

1769.

Juvenalis et Persius, Gotting.—12. 1769.

V. ad a. 1742.

1777.

* *Juvenalis Satiræ*, cum vers. german. eaque paraphr. Berol. et
Lips.—8. 1777.

Cf. supr. verss. German.

1780.

* *Juvenalis Satyræ ex recensione Henninii, et Persii Satyræ ex rec. Casauboni, Norimbergæ, ex offic. Riegel—12.* 1780.

1781.

* *D. Junii Juvenalis Aquinatis Satyræ, ex recens. Henr. Christ. Henninii. A. Persii Flacci Satyrarum Liber, ex recens. Is. Casauboni, fideliter expressus. Sulpiciæ Satyra. Mannhemii, cura et sumptibus Societatis literatæ—8 min.* 1781.

Ad calcem adjectæ vita Juvenalis et Synopses Grangæi: editiones autem Henninii et Casauboni tam *fideliter expressæ* sunt, ut ne manifesta quidem operarum vitia sint emendata, et quæ Henninius jam ipse in fine Prolegom. notaverat. De *recensione Henninii* vide quæ sup. ad ejus edit. a. 1695. dixi.

Socii Bipontini memorant edit. *Paris.* 1783. *ap. Fournier.* 8. Sed ne dixerunt quidem, utrum Persii, an Juvenalis, an utriusque editio sit.

1785.

* *A. Persii Flacci et Dec. Jun. Juvenalis Satiræ ad optimas editiones collatæ, accedit Sulpiciæ Satira.—C. Lucilii Satirographorum principis Fragmenta. Editio accurata. Biponti ex typographia Societatis—8.* 1785.

Editio cum a simplici elegantia, tum a diligentia ac studio commendanda, quo illi poëtæ recensiti sunt et indices editionum confecti. Poëtis præter vitam eorum, quæ Sænetonio tribuitur, et notitiam literariam, ex Fabricii Bibl. Lat. petiti, præmittuntur Argumenta Satt. et Index Editt. longe auctior Fabriciano et in quatuor ætates digestus p. xvi—L. Juvenalis ætas I. natalis 1470—1499. qua Sabinus, Calderinus, Merula, Valla, et Mancinellus in eum commentati sunt. II. Britannico-Pulmanniana 1499—1585. III. Pulmanno-Pithœana 1585—1648. IV. Schrevelio-Hennimiana ab a. 1648 ad nostram usque ætatem.—Ad calcem reperiuntur Indices in Persium et Juvenalem, in quibus tum sententiæ proverbiales moralesque, in iis obviæ, laudantur, tum verba quædam obscura ac potissimum nomina propria explicantur.

Hæ sunt editiones, quæ quidem mihi innotuerunt, omnes: nam etsi multo plures a me, quam ab Henninio, Maittario, Fabricio, ip-

sisque Sodalibus Bipontinis, memoratæ sunt, non dubito tamen, quin aliæ adhuc, mihi nec visæ nec cognitæ, in lucem prodierint, et passim in bibliothecis, sive publicis sive privatis, lateant. Ex earum Indice apparebit, me in antiquioribus recensendis diligentior fuisse, quam in recentioribus: neque enim ea potissimum consilii mei ratio fuit, ut omnes ac singulas, sed ut eas potissimum percenserem editiones, e quibus aliquid vel ad contextum Juvenalis historiamque ejus conficiendam, vel ad interpretationem poëtæ adjuvandam, utilitatis redundaret. Restat nunc, ut editionibus singulatim enumeratis, universe quædam tum de stemmatibus et familiis, tum de indole earum subjungam. Quæ quidem tela paucis pertexi poterit verbis, quoniam supra jam ad quamvis editionem, quæ ad illud consilium meum spectat, monui, ad quod earum genus et ad quam classem ea sit referenda. Cum vero multæ editiones, et inter has quædam memorabiliores, v. c. Mediolanenses et Juntina, mihi nondum in manibus fuerint, et quæ a me sint collatæ, quamvis ingens earum numerus sit, non sufficiant ad accuratam textus Juvenalis historiam condendam, cumque ista rei literariæ subtilitas nec otio, nec animo ingenioque meo satis respondeat: non accurate et absolute, sed crassa tantum et pingui, ut aiunt, Minerva omnis hæc opera a me perfici poterit; quam itaque ut æqui bonique consulant viri docti, etiam atque etiam rogo. Meliora forte et perfectiora tempus dabit, si editiones a me non inspectas, alii diligenter excusserint. Multum tamen inde fructus ad ipsum poëtam rediturum esse, vix speraverim.

Romana princeps e codice parum emendato fluxit. Meliores membranæ paulo post adhibitæ in Venetis, a quibus, ut in Virgilio et Horatio, primum Juvenalis lectio ita videtur constituta, ut per omnes propagaretur Sæculi xv. editiones, quamvis harum fere nulla sit, quæ plane conveniat cum superiore aliqua. Magnam potissimum familiam ducit Veneta prima, a. 1475. cum Domitii Calderini, qui etiam codicibus Mss. usus est, commentariis vulgata, ex qua expressæ sunt Venetæ 1482. binæ 1483. 1485. 1487. al. Vicent. 1480. Lipsienses 1497. 1502. 1504. 1507. cet. Ad emendandum deinde Juvenalis textum ope librorum scriptorum accesserunt *Valla* in Veneta 1486., et *Mancinellus* in Veneta Tacuini de Tridino 1492. Illam plerumque sequuntur Venetæ 1491. 1492. (Locatelli). 1498. 1501. hanc vero Veneta 1494. Norimberg. 1497. et Ascensianæ novem Lugd. 1498. 1501. 1507. 1511. 1512.

1515. Paris. 1505. 1512. et 1519. nam *Iodocus Badius Ascensius* in textu Juvenalis, ut et Virgilio Horatiique, parum aut nihil pæne operæ collocavit. Eandem fere recensionem servavit *Britannicus* in Venet. 1499. 1509. 1512. 1515. Brix. 1501. 1503. al. etsi plura in iis novata sunt et correctæ. Omnino enim Sæculo xv. magis interpretandi studium viros doctos exercuit, quam critica cura: Juvenalis autem (ut Henninii verba in Præf. ad Domitii Calderini Comm. mea faciam) tantis eo tempore erat in deliciis, ut ille fere doctior haberetur, qui quam plurima acutissimi poëtæ memoria complecteretur, illumque vel accuratius explicare posset, vel commentariis illustrasset; quod etiam intelligitur ex Domitii Calderini Epistola ad Julianum Medicen, a. 1474 scripta, in qua monet, jam tum *in Juvenale interpretando multos bonarum artium studiosos operam posuisse, sed multa, quod ipsi ingenue fuerint professi, non assecutos vel carminis obscuritate vel temporum ignoracione—sequè igitur subinde non sine ratione ab aliorum interpretatione discessisse.* Hinc etiam Sæculo xv. plerique *Commentarii* in Juvenalem scripti sunt et editi, de quorum indole jam supra in Editionum catalogo sententiam meam dixi; primum *Ang. Sabini* et *Domitii Calderini* Romæ 1474. deinde *Ge. Merulæ* Venet. et Tarvisii 1478. *Ge. Vallæ* Venet. 1486. *Ant. Mancinelli* Venet. 1492. *Iod. Badii Ascensii* Lugd. 1498. et *Jo. Britannici* Venet. 1499. Qui commentarii sæpius repetiti sunt, tum seorsum, Domitii Calderini Ven. 1475. 1482. bis 1483. 1485. 1487. Paris. 1614. Merulæ Brix. 1486. Mancinelli Colon. 1517. Britannici Brix. 1501. 1503. Venet. 1509. 1512. 1515. 1548. Mediol. 1514., tum junctim, Domitii Calderini et Vallæ Venet. 1491. Merulæ et Domitii Calderini Venet. bis 1492. Mancinelli, Domitii Calderini, et Vallæ Venet. 1492. 1494. Norimb. 1497. Mancinelli, Domitii Calderini, Merulæ, et Vallæ Venet. 1498. 1501. Sabini, Merulæ, Calderini, et Vallæ Venet. 1493. Paris. 1498. Mancinelli et Badii Ascensii Lugd. 1498. 1501. 1507. 1511. 1512. 1515. Paris. 1505. 1512. 1519. Badii Ascensii et Britannici Venet. 1539. 1548.

Novæ melioresque textus recensiones Sæculo xvi. adornatæ sunt ab *Aldo*, *Junta*, *Colinæo*, *Gryphio*, *Rob. Stephano*, *Theod. Pulmanno*, et *P. Pithæo*, qui etiam de Virgilio, Horatio, aliisque scriptoribus Romanis bene meriti sunt omnes, præter Pithæum, cui tamen plurimum debent Juvenalis, Persius, et Sulpicia. In *Aldinis* fundamenti loco positæ videntur Venetæ antiquiores, in primis a.

1486. Aldina prima prodit sine nota anni, altera, quæ emendatissima est, a. 1501. et tertia, quæ ad priorem plerumque rediit, a. 1535. Ex iis, et quidem, quod mireris, magis ex prima, quam secunda, ductæ sunt *Juntina* Florent. 1513., quam tamen nondum a quoquam critica cum cura et subtilitate excussam esse doleo, *Argentincnsis* 1518. 1527. egregia editio, Parisinæ *Sim. Colinæi* Paris. 1528. 1535. 1542. Venetæ *Stagnini* 1530. 1535. Basileensis *Curionis* 1531. *Gryphianæ* Lugd. 1534. 1538. 1546. 1560. Paris. 1545. Lugdunenses *Frellonii* ex rec. *Junii* 1556. 1562. 1564. quæ tamen omnes passim et ab Aldinis, et a se invicem discedunt.

Textum Aldinum expresserunt etiam *Rob. Stephanus* 1. in Paris. 1544. 1549. et *Theod. Pulmannus* in Plantinianis Antverp. 1565. 1566. 1585. 1587. Lugd. 1590. sed multa correxerunt ex membranis.

Melior deinde Juvenali lux affulsit opera *P. Pithæi* et *Nic. Rigaltii*. Ille eum magna cum cura criticaque solertia recensuit ad fidem codd. Mss. Lutet. 1585. quam editionem Commelinus repetiit Heidelb. 1590. Maxime tamen omnium de integritate contextus Juvenalis promeritus est *Nic. Rigaltius*, cujus editionem *Rob. Stephanus* 111. Lutet. 1613. et 1616. prelo suo excudendam curavit. Is poëtæ, olim magnopere deformato, si non plane veram ac genuinam, certe venustam reddidit faciem, quæ satis placere possit.

Post Pithæum et Rigaltium, adeoque annis abhinc fere ducentis, non fuit fere quisquam, qui multum operæ, vel eam felici successu in Juvenale recensendo poneret. Antiquiores plerumque lectiones asciverunt *Eilh. Labinus*, a quo tres membranæ in consilium adhibitæ sunt, in edit. Rostoc. 1602. Hanov. 1603. 1619. et *Maittaire* in edit. London. 1716. cujus omne pretium ex variarum lectionum elencho et Indice verborum pendet. Recensio autem Rigaltiana tantum non integra restituta est in editionibus *Schrevelianis* Lugd. Bat. 1648—1684. *Henniniana* Ultraj. 1685. et Lugd. Bat. 1695. (nam Henninius non novam curavit recensionem, sed exemplum Schrevelianum operis librariis excudendum tradidit, et paucis tantum locis correxit, quod ipse profitetur in Præfat.) *Goettingensi* 1769. et *Bipontina* 1785. quæ reliquis emendatioribus sunt, nec multum a se invicem discrepant.

Hi fere sunt editores Juvenalis, qui ingenium doctrinamque ad textum ejus emendandum contulere: quorum tamen opera nondum

ille integritati suæ ita restitutus est, ut critica jam cura supersedere liceat. Præter eos fuere etiam inde ab initio Sæculi XVI. qui notas et commentarios, sed parum idoneos, in poëtam scriberent. Quos nunc breviter laudasse sufficiat, cum jam in Editionum indice de iis eorumque laboribus qualemcumque tulerim sententiam.

Commentarios Badii Ascensii, Britannici, et Mancinelli, sæpius repetitos esse Sæculo XVI. jam supra monui. Iis accessere :

- I. ANNOTATIUNCULÆ *Cælii Sec. Curionis*, brevis commentarii vice margini adjunctæ a Colinaeo, Gryphio, et aliis Paris. 1528. 1535. 1561. Crac. 1529. Lugd. 1538. 1556. 1564. Antverp. 1559.
- II. SCHOLIA, et quidem 1. ejusdem *Curionis*, quibus tum præterita ab aliis et potissimum Britannico explicantur, tum male intellecta corriguntur, edita cum Britannici comment. a Frobenio Basil. 1551. et a Morello Lutet. 1602. 1613. 2. Alia, tam critici quam grammatici argumenti, scripta ab *Hadr. Junio*, et a Pulmanno apposita margini editionis suæ Antverp. 1565. 1566. 1585. 1587. Lugd. 1590. 3. *Scholia Vetera* s. *Veterum*, quorum dimidiam fere partem Valla Venet. 1486. evulgaverat, et quæ integra edidit primum Pithæus Lutet. 1585. deinde Commelinus Heidelb. 1590. Morellus Lutet. 1602. 1613. Schrevelius Lugd. Bat. 1648—1684. et Henninius Ultraj. 1685. Lugd. Bat. 1695.
- III. ANNOTATIONES *Pulmanni* Antverp. 1565. sqq. *Pithæi* Lutet. 1585. *Rigaltii* Lutet. 1613. 1616. *Farnabii* Lond. 1612. 1620. 1633. Paris. 1614. 1626. 1644. Amst. 1619. 1624. 1631. cet. Francof. 1623. Lugd. 1650. 1672. Roterod. 1680. 1683. 1702. Hagæ Com. 1683. *Almelovenii* et *Henninii* in hujus edit. Ultraj. 1685. *Camilli Sylvestris*, *Bahrdtii*, *Abeli*, aliorumque in versionibus Juvenalis.
- IV. PERIPHRASES ænigmaticæ *Claverii* Paris. 1607.
- V. PARAPHRASES parum utiles *Feder. Ceruti* Veronæ 1597. Augustæ Vindel. 1599. 1600. 1603. *Pratei* Paris. 1684. *Anonymi* auctoris vers. german. Berol. 1777.
- VI. COMMENTARII *Lubini* Rostoc. 1602. Lugd. 1603. Hanov. 1603. 1619. *Autumni* Paris. 1607. 1614. *Grangæi* Paris. 1614. *Pratei* in usum Delphini Paris. 1684. Rothomagi 1685. Lond. 1691. 1699. 1708. *Jurencii* Rothomagi 1697. 1709. Paris. 1715. *Marshalli* Lond. 1723. *Oweni* et *Madani* in verss. Angl. Lond. 1785 et 1789.

VII. INDICES *Langii* Friburgi 1607. 1608. Genevæ 1612. *Maittarii* Lond. 1716. et *Sodalium Bipontinorum* 1785.

VIII. EDITIONES CASTRATÆ seu obscœnitate omni purgatæ, *Colon.* 1610. *Ficheti* in Choro poëtarum Lugd. 1617. *Pratei* Paris. 1684. *Massoni* Turonibus 1685. *Tarteroni* Paris. 1689. 1695. 1706. 1729. 1737. 1752. *Juencii* Rothomagi 1697. 1709. *Oweni* Lond. 1785. 1786.

IX. VERSIONES.

X. OBSERVATIONES in *Juvenalem separatim editæ*, et

XI. INEDITA,

quæ omnia mox singulatim memorabimus, si prius universe pauca dixerimus de his virorum doctorum studiis, et de fructu, quem inde poëtæ interpretatio tulerit.

Toto Sæculo XVI. ne unus quidem commentarius novus exiit in vulgus, sed veteres primum sæpius et variis locis recusati sunt, hisque substituta deinde Scholia Curionis et Junii, multarum editionum margini adjecta a. 1528—1590. et puerilibus dicata studiis, quæ tamen iis valde adjuvari posse nemo facile sibi persuadebit. Neque plus valent vel ad ingenia juvenum alenda vel ad poëtam illustrandum et Periphrases Claverii Paris. 1607. et Paraphrases Ceruti Veronæ 1597. Pratei Paris. 1684. aliorumque, quæ omnino, si breves sunt, ad interpretationem nihil faciunt, præcipue in poëtis satiricis, qui prosa fere oratione utuntur, si copiosæ ac prolixæ, non sine summo tædio legi possunt. Annotationes Pulmanni, Pithœi, Rigaltii, Almeloventii, Henninii, aliorumque sive ad rem potissimum spectant criticam, sive uni tantum alterique loco lucem afferunt.

Sæculo XVII. novi quidem vulgati sunt *Commentarii* Lubini, Autumni, Farnabii, Grangæi, Pratei, Juencii: sed longe maxima eorum pars vel ex antiquioribus, in primis Britannici, deprompta est, vel magis doctam prodit subtilitatem, quam judicii sensusque elegantiam. Intellexeruntque viri docti, ad Juvenalis interpretationem non sufficere unius alteriusve loci explicationem, sed perpetuos requiri commentarios, qui nihil relinquerent obscuritatis. Idem vero perperam sibi persuasisse videntur, se compendiaria via eo, quo tenderent, pervenire posse, si non summo adhiberent judicium, sed alienum fere sequerentur, neque ipsi diligenter circumspicerent, quæ explicare et monere opus essent, sed selectas ex aliis interpretibus notas singulis vocibus, sententiis, locisque asper-

gerent. Qua ratione etsi parum proficitur, nisi tum ab aliis jam omnia satis illustrata sunt, nihilque præteritum est, quod luce aliqua indigeat, tum aptissima tantum et ceteris probabiliora solerter ex iis excerpuntur, non mirum tamen est, eam multis arrisisse, cum tantopere blandiatur et desidiæ, et inani famæ cupidini, quæ alienis gloriari bonis alienisque pennis se exornare amat. Cupidissime illam præ ceteris arripuere Batavi, qui eandem, per se jam satis commodam ac facilem, multo quoque expeditiorem reddiderunt, invecto more Auctorum classicorum vel cum omnibus fere Variorum Notis, vel cum integris virorum doctorum commentariis edendorum. Illam rationem secutus est Schrevelius inde ab a. 1648. utramque vero Henninius a. 1685. compilatores nimis seduli, ne dicam inepti, in quorum editionibus, quæ superiores interpretes ad singulas voces sententiasque illustrandas observaverant, etiam maxime aliena, arguta, vulgaria, et absurda, neque semel, sed sæpius a pluribus verbisque tantum aliis notata, sine ullo animi iudicio ac delectu cumulata atque congesta sunt, quibus lector oneratur magis, quam adjuvatur.

Sæculo denique XVIII. non novos poëta nactus est interpretes, præter Marshallum, (Lond. 1723.) qui tantum non omnia debet Lubino, et quosdam eruditos Anglos, Italos, et Germanos, qui versionibus suis annotationes subjecerunt, in quibus multa quidem insunt bona, sed quæ non omnibus lectorum desideriiis satis faciunt.

Jam si omnia, quæ a nobis et singulatim et universe dicta sunt, collegeris, facile intelligitur, quam parum adhuc editorum Juvenalis studia tum in emendationem contextus, tum in summam interpretationis profecerint, et quam vere dixerit Fabricius: (in *Bibl. Lat. T. 11. p. 362.* edit. Ernest. Lips. 1773.) ‘Cum Henninii editio sit nimis onerata notis, nec ad usum satis apta, cum adeo multis locis sit quærendum, si scire interpretum sententias velis, omninoque nondum satisfactum sit in hoc scriptore: optandum videtur, ut aliquis vir doctus, tum literis Latinis egregie instructus, tum in Satiricis scriptoribus cognoscendis tritus, suscipiat novam editionem, etiam mole minorem Henniniana, et ad eam bene curandam ante omnia libros scriptos et editt. excutiat paulatim, ut materiam ei instituto aptam habeat, per quam deinde et purgare Satiras, et illustrare deinde possit.’

VERSIONES

Omnes Juvenalis versiones recensere, non est consilii mei. Neque etiam otium mihi fuit et facultas earum cum poëta comparandarum, etsi id, ob notas quoque eruditas, (inpr. Oweni et Madani Anglorum, quibus ægre carui) non sine fructu fieri posse crediderim. Recentiores tantum popularium meorum subinde inspexi, et memoravi præcipuas. Qui plures noscere cupit, consulat *La France littéraire, ou Dictionnaire des auteurs franc. de 1771—1796. par Mr. Ersch. Vol. II.* (Hamb. 1797.) *A View of the English editions, translations and commentaries of ancient writers, by Mr. Brüggemann,* (Stettin. 1796.) *J. Fr. Degen's Versuch einer vollständigen Literatur der deutschen Uebersetzungen der Römer,* Altenb. 1794. et al.

I. ANGLICÆ.

Persius and Juvenal translated, with explanatory Notes, by Bart. Holyday, Oxf.—8. 1616.

Juvenal, translated by Rob. Stapleton, Oxf. fol.—1644.

Hæc versio, quæ exhibet tantum VI. priores Satiras, cum animadversionibus iconibusque ære descriptis recusa est Londini—fol. 1660.

Persius and Juvenal translated by Holyday, Oxf.—8. 1673. cum figuris notisque amplissimis.

The Satires of Juvenal and of Persius, translated by Mr. John Dryden. Lond.—8. 1697.

Eadem versio repetita est Lond. 1711. cum fig. æri inc.

The Satires of Juvenal, translated into English Verse, with a correct Copy of the Original Latin on the opposite page: cleared of all the most exceptionable Passages, and illustrated with marginal Notes from the best Commentators. Also Dr. Brewster's Persius, with the Original on the opposite page, and notes from Casaubon, to illustrate the design and method as well as the sense of his several Satires. In 2 Vols. By Ed. Owen, M. A. Rector of Warrington, and master of the free School in that Town. London, printed for Lowndes—8. 1785. 1786.

Vid. Allg. Lit. Zeit. 1786. P. II. p. 581.

A new and literal translation of Juvenal and Persius, with copious explanatory Notes, by which these difficult Satirists are rendered easy and familiar to the reader. By Mr. Madan. 2 Vols. London, printed by Beckert—8. 1789.

Vid. Allg. Lit. Zeit. 1791. P. IV. p. 357.

Stepneum quædam Juvenalis Anglico carmine haud inscite reddidisse, monet Fabricius in Bibl. Lat.

II. BELGICÆ.

De Schimpdigten van Jovenalis en Persius vertaald d. Abr. Valentyn, Lugd. Bat.—12. 1682.

Hæc versio denuo typis expressa est a. 1703. Cf. Kœnig. Præf. ad poëm. Canitz. p. 45.

Belgico etiam carmine expressas primum singulas Juvenalis Satiras, (VIII. a. 1679. XI. a. 1695. et XIII. a. 1704.) deinde omnes Harlem. 1709. 8. edidere Sodales literariæ societatis Amstel. cui symbolum *Nil volentibus arduum*, nec non Laur. *Bake* et Petr. *Nuits*. Vid. Boeksaal van Europe 1695. Jul. et Aug. p. 48. twee-maandelyke uyttreksels 1704. Mai. Jun. p. 539.

III. DANICÆ.

Juvenalis Satiram XIV. metaphrasi Danica expressam edidit *Christi. Falsterus*, addita etiam interpretatione sive paraphrasi Latina notisque, Hafniæ 1731. 4. Totum deinde Juvenalem eodem anno, additis etiam notis, Hafniæ—4. 1731.

Vid. Act. Erud. 1733. p. 176. et Biblioth. Germanique T. XXII. p. 184.

Juvenal og Persius om Menneskenes Onsker. To Satirer oversatte af det Latinske og oplyste med Anmaerkn. af F. Plum. Udg. ved Selskabet til de skionne Videnskabers forfremmelse. Hafniæ, typis Gyldendali—8. 1790.

Vid. Nyeste Kjobenhavnske Esterredninger om læerde Sager. 1790. Vol. II. p. 568.

IV. GALLICÆ.

Les Satyres de Perse et de Juvenal, traduites en François, avec des annotations, par Andr. du Chesne Tourangeau, à Paris—8. 1607.

Les Satyres de Juvenal et de Perse, avec des remarques en latin et en françois, par Mich. de Marolles, (Abbé de Villeloin en Touraine) à Paris—8. 1658.

Hæc versio recusa a. 1671. et 1675. Auctor ejus multos scriptores, et Græcos et Romanos, Gallice, sed parum accurate, reddidit, et eleganter.

Les Satyres de Juvenal et de Perse, traduites par Mr. de la Valterie, 2 Vol. à Paris—8. 1681.

Les Satyres de Juvenal, traduites par Jérôme Tarteron, à Paris—12. 1689.

Latinus poetæ textus e regione positus est, et omni obscœnitate expurgatus.

Traduction nouvelle des Satyres de Juvenal en vers françois. Avec des Rémarques sur les passagis les plus difficiles. Par Mr. de Silvecane, Président en la Cour des Monnoyes cet. A Paris chez Robert Pepie (2 Vol.)—12. 1690. 1691.

Les Satyres de Perse et de Juvenal, traduites par Jérôme Tarteron, Jésuite, avec le texte Latin. A Paris (Amst.)—8. 1695.

Repet. edit. a. 1689.

Traduction des Satyres de Perse et de Juvenal, par Jérôme Tarteron, à Paris—12. 1706.

Traduction des Satyres de Perse et de Juvenal, par Jérôme Tarteron, Jésuite, avec le texte Latin. Nouvelle Edition, augmentée d'Argumens à chaque Satyre. A Paris, par la Compagnie des Libraires—8. 1729.

Editio hæc recusa Paris. 1737. et 1752.

Les Satyres de Juvenal, traduites par Mr. Dusaulx. A Paris, chez Lambert—8. 1769.

Versio hæc recusa a. 1770. 1782. 1796. Ejus auctor a. 1772. edidit etiam: *Les Satyres de Perse, traduites en vers et en prose, pour servir de suite à la traduction de Juvenal; avec un discours sur la Satyre.*

Les Satyres de Perse, traduites en vers françois, par Mr. Tailade d'Hervilliers. Le texte Latin avec une traduction en prose, précèdent la traduction en vers. A Paris, chez Nyon—8. 1776.

Persio subjuncta est versio metrica Satt. I. II. et XV. Juvenalis.

Les Satyres de Juvenal, traduites par Mr. Dusaulx. Edition II. et nouvelle, avec un Discours sur les Satyriques Latins, suivi de quelques Réflexions sur l'art de traduire. A Paris—8. 1782.

In hac Diss. docetur, Juvenalem longe præferendum esse Persio, cujus verba ex vers. Monnieri (*Les Satyres de Perse, avec le texte Latin à côté, et des notes, par Mr. l'Abbé de Monnier, à Paris, chez Jombert 1771.*) laudantur. Persii vero vindicias mox scripsit Selisius, (*Dissert. sur Perse par Mr. Selis, Prof. des Belles Lettres au College de Louis le Grand, à Paris chez Fournier 1783. 8.*)

qui venuste etiam vertit hunc poëtam : *Les Satyres de Perse, traduites en vers françois, avec des remarques par Mr. Selis, à Paris 1775. 8.*

Les Satyres de Juvenal, traduites par Dusaulx ; nouvelle édition généralement corrigée et enrichie de notes par l'Auteur. 2 Vol. gr. en 4. pap. vélin superfine, avec fig. de l'imprimerie de Didot jeune. A Paris, An V.—4. 1796.

Les mêmes, 2 Vol. en 4. très-grand papier, avec fig. avant la lettre.

Hæc editio decem constat numis Ludovisiis, illa dimidio minoris. Tanti vero sumtus, a typographo impensi, quanto melius poni potuissent !

V. GERMANICÆ.

Antiquior Germanica versio Juvenalis, sed nimis indefinite, memoratur Henninio his verbis : 'Germanica, ut puto, auctore quodam Johnsonio, qui versu reddidit, mihi pæne puero viso, et nonnihil lecta : sed memoria fugit, num omnes Satyras verterit, nec ne ; neque annum memini, nec locum impressionis.'

Versuch einer Uebersetzung der XIII. Satyre des Juvenals, von Nüscher. Zurich—8. 1768.

Die Satiren des Dec. Jun. Juvenalis, in einer erklärenden Uebersetzung. Berlin und Leipzig, bey G. I. Decker—8. 1777.

En Lubinum redivivum ! Paraphrasis nimis verbosa est, et sæpe aliena, qua corrumpuntur potius juvenum ingenia, quam formantur et acuuntur.

Juvenal, übersezt und mit Anmerkungen für Ungelehrte versehen von D. Carl Friedr. Bahrdt, Berlin, bei Fr. Vieweg dem ältern—8. 1781.

Nova et emendatior editio in lucem exiit a. 1787. Versio iambicis expressa est versibus, et tum elegans, tum plerumque accurata.

Juvenals und Sulpizia's sämtliche Satiren, nebst beider Leben und Summarien nach dem beygefügtten Henninischen Grundtext in Verse übersezt und mit Anmerkungen begleitet von Fr. Gottfr. Abel, Lemgo, bei Meyer—8. 1785.

Versio majore cura, quam ingenio poëtico elaborata, et variis versuum generibus expressa.

Juvenals VIIIte Satyre, übersezt im : Museum für die griech. und röm. Literatur, herausgeg. von Carl Phil. Conz III. St. Zürich und Leipzig—8. 1795.

Versio elegantior Bahrdtiana, nec minus fida.

Juvenal an Ponticus vom wahren Adel, übersezt und erläutert von Denis, Wien und Leipzig—1796.

Præclara versio Satiræ VIII. quæ etiam inserta est diario, quod inscribitur: *Deutschland I B. III. St. Berlin bei Unger* 1796. Quis non dolet, unicam tantum Satiram Germanice redditam esse a tali interprete?

VI. HISPANICÆ.

Decima Juvenalis Satira, versu ab Hieron. de Villegas, edita cum fratris Petr. Ferd. de Villegas versione Dantii, Burgis—fol. 1515.

V. D. Luis Jos. Velazquez *Geschichte der Spanischen Dichtkunst*, übersetzt von Joh. Andr. Dieze, Goetting. 1796. p. 472.

Juvenalis Hisp. versus a Diego Lopez, cum commentario. Madriti—4. 1642.

VII. ITALICÆ.

Juvenalis Italica metaphrasi illustratus a Ge. Summa s. Summaripa Veronensi. Tarvisii—fol. 1480.

Sextam Juvenalis Satiram Italicis versibus reddidit Lud. Dulcis Venet.—8. 1538.

Ita et primas duas vertit *Ascanius Varotarius*, Jctus Patavinus, aliasque *Franc. Rota*, Cremonensis.

Juvenalis Satiræ versibus Italicis redditæ a Frid. Nornio Are- tino—1692.

Extant etiam ejusdem Satiræ Latinæ XVI. cum ingenio feliciter ad Juvenalis imitationem confectæ, in quarum edit. Leidensi *Nomius*, non *Nornius* appellatur.

Giuenale e Persio volgarizzati dal Com. Camillo Sylvestri, Padua—4. 1711.

Vid. sup. ad Edit. a. 1711.

Le Satire di Decimo Giunio Giovenale, tradotte dal Com. Camillo Sylvestri, in Corpore omnium vett. poet. Latinorum, cum eorundem Italica versione, T. XVIII. Mediol.—4. 1739.

OBSERVATIONES IN JUVENALEM.

Animadversiones criticæ in Juvenalem et ejus Scholiasten reperiuntur in *Obs. Miscell.* Dorvill. Vol. v. IX. et X. Non magni sunt momenti, ut nec variæ lectiones duorum codd. Mss. quæ in iis laudantur.

Conr. Sam. Schurzfleischii Spicilegium Animadversionum in D. Junii Juvenalis Satyras XVI. cura Henr. Leon. Schurzfleischii

(fratris). *Vinariae* 1717. min. 8. Liber doctissimus et utilissimus, in quo tum variæ lectiones codicis Ms. Schurzfleischiani, tum multæ bonæque inveniuntur observationes auctoris et aliorum, tam critici quam philologici argumenti, in Juvenalem ejusque Scholiasten. In Præfat. editoris præter vitam poëtæ leguntur hæc verba: ‘Frater meus adjutus est non parum Casp. Barthii codice editionis Sanct. Andreanæ, passim tum in poëtæ tum in Enarratoris ejusdem veteris paginis, manu ipsius subnotato, et castigationibus interdum, aliquando observationibus erudite aucto. Codicem etiam veterem cum Domitii Calderini scholiis Venet. 1483. excusum adhibuit, manu viri cujusdam eruditi, cujus nomen quidem ignoramus, hinc inde distinctum, et scholiis e vetusto, ad quem nonnunquam provocat, nescio quo codice aliquando auctum, ex quo interdum Pithœanum in ordinem redegit interpretem glossasque alias selectas in lucem produxit. Maximum momentum fecit membranaceus noster Juvenalis codex scriptus in quarta forma caractere eleganti non minus, quam pervetusto, exaratus. Commentaria simul vetera, sive illa Cornuti sint, ut Jac. Cujacio visum, sive Probi, ut plerisque placet, sive potius scholia sint diversorum neque unius ætatis aut religionis Grammaticorum, reconcinnavit post Pithœum et Schrevelium.’ Ille est codex Schurzfleisch. qui a nobis in Var. Lect. (n. 11.) toties laudatur, et tum bonas subinde lectiones, tum Scholia Pithœanis emendatiora exhibet.

Observationes philologicæ in Satyras Juvenalis duas priores, quas—Præsidi M. Ulrico Sebastiano Beckio Norimbergensi publice disquirendas proponit Joh. Jac. Haas. Altorfii Noricorum 1732. 4. Quod consilium secutus sit Beckius, ipse in Præfamine his verbis declaravit: ‘Summa Cel. C. G. Schwarzii humanitas codicem aliquem Juvenalis quartæ formæ membranaceum haud malæ notæ, et cui scholia quædam in calce, et sparsim in margine Satyræ I. allita sunt, nobiscum communicavit. Uti vero locupletissima viri laudatissimi bibliotheca inter alios selectos, non paucos asservat libros ab incunabulis typographiæ impressos: ita etiam aliquot antiqua Juvenalis exempla usibus nostris concessit. (Editt. Mediol. 1474. et 1511. Venet. s. a. et 1486. Vincent. 1480. Locatelli 1492. Nurnberg. 1497. Ald. 1501. Lugd. 1521. Basil. 1531. 1551. Antverp. 1585. Paris. 1535. 1613.)—Placuit Schurzfleischii codicem cum Schwarziano comparare, quocum mirifice consentit.—Omniium vero locorum variantium, multo minus difficiliorum

omnium, curam non habemus, iis solummodo contenti, in quibus a præstantissima Henniuiana Schwarzii codex Ms. dissentit; quæ ita tractamus, ut, quantum fieri potest, tersissimum poëtam suæ integritati restituamus, non, ut omnia, quæ obscura videri possunt, exhauriamus.

Commentatio historico-critica de Codice Ms. Juvenalis Satiras complectente. Ulmæ 1793. 4. Vid. inf. in Recens. Codd. Mss.

Sterkii Observationes in aliquot (quatuor) Juvenalis loca, doctæ et criticæ, reperiuntur in Actis liter. Societ. Rheno-Traject. Lugd. Bat. 1793. 8. T. 1. p. 173. sq.

Alias virorum Doctorum observationes, per varia dispersas opera, passim laudavi. Plures autem haud dubie in libris, quos consulere mihi non lieuit, vel in quorum lectione non occurrerunt oculis meis.

INEDITA ET PROMISSA.

Multa ex iis jam indicavit Henninius in Proleg. Sect. IV. his verbis:

‘Præter ea (Scholia) quæ latent in Bibliotheca Mediolanensi aliisque, non possunt non latere hinc inde *Lectiones Publicæ* super Juvenalem, quales Romæ *Muretus*, Leidæ *Cunæus*, *Boxhornius*, aliique variis in locis habuere. *Scholas Privatas*, quas vulgo *Collegia* et *Dictata* appellant, quis enumerabit? Scio tales extare *Aug. Buchneri*, et aliorum. Qui cirratis hunc Poëtam in trivio prælegunt, solent et illi aliquid ad eum allinere, et talia vidi *Ant. Æmilii* quædam. Taceo superioris ætatis Glossatores Monachiscos, quales *Philippinus*, *Magister Martinus*, et alii, qui, ut credo, in privatis quorundam Bibliothecis, præcipue Italicis, latent. Nunc tantum enumerabo illos, qui Publicanda in Aquisatam sunt moliti. I. CASPAR BARTHIIUS, quod ipse variis in locis suorum operum testatur, quodque intelligitur ex his verbis Daumii in Epist. XVI. ad Reines. p. m. 52. ‘Habeo exemplar Juvenalis cum Scholiaste Pithœi, annotatis a Barthio tam diligenter undique Eruditorum locis, qui hunc emendent, explicent, illustrent Poëtam, ut nesciam, quid desiderari possit amplius, nec chartæ nullum sit relictum ad plura ingerenda spatium, quemadmodum et pari pacto multos alios Auctores ab eo illustratos habeo, testarique possum, præne integrum hunc et alios memoria tenuisse, tot et tanta iade recitaverat.’ II. ISAACUS CASAUBONUS, ut in Persium, ita et in hunc Poëtam est commentatus. Patet id non solum ex iteratis Barthii indicis, (v. ad

Claudian. et Advers. L. 9.) sed et ex ipsius Casauboni Epistolis : nam Ep. 266. p. 304. et Ep. 260. p. 244. Edit. Græv. promittit Elmenhorstio Collationem cum Mss. suis et Notas. (Cf. Epist. 112. quæ a. 1591. scripta est, docetque, eum tribus Mss. a Dionysio Gothofredo suppeditis usum esse.) Latent hodie eæ Notæ in Biblioth. Sereniss. Regis Angliæ, quæ Londini est. III. EBERHARDUS ELMENHORSTIUS, ut ex laudatis Casauboni Epistolis apparet, et ipse Notas in hunc Poëtam conscripsit : sed, ne ederet, fecit castigatrix illa Jos. Scaligeri Epistola num. 464. lib. IV. quæ *Amico cuidam*, i. e. Eberhardo Elmenhorstio est scripta, si fides habenda Clavi Colomesianæ in has Epistolas p. m. 158. IV. OCTAVIUS FERRARIUS et ipse ad commentandum accessit, ut fatetur Elect. II. 14. ubi etiam rationes non obscure affert, quæ plenum Commentarium illum domi manere jusserint. V. THOMAS GALE Anglus, ex editis diligentia speciminibus in rep. literaria jam clarus, ut audio, meditatur novas notas in hunc Poëtam ; immo, ut rectius loquar, meditatus est, adeo ut, nisi fama mentiat, eas aliquando simus visuri. VI. PEARSONIUS, Jcti celeberrimi et doctissimi illius Episcopi, qui in Apostolicum Symbolum tam erudite scripsit, frater, Animadversiones in hunc Poëtam condidit, quæ, ut aiunt, latent apud nobiliss. Stanlæum Londini. VII. HADRIANUS VALESIUS quoque in has scripsit Satyras. Sic enim Ægid. Menagius, apud quem etiam hodie audio extare has, quas dico, Valesii notas, Epigr. 52. p. 89. Edit. 7. Carm. ad Hadr. Valesium canit : *An sensus Juvenalis eruditus Scripto detegis eruditore?* Cf. not. Grævii in edit. Schrevel. Amst. 1684. p. 901. Hæc Henninius, qui et paulo post ista subjunxit verba : ‘ Dabimus forte aliquando Juvenalem emendatissimum forma minuscula cum Paraphrasi non umbratica, sed luculenta, e regione ; in qua editione ad hanc quoad numeros accommodata ad imam marginem diligentissime annotabimus Varietatem Lectionis ex variis Codd. Mss., ex Excusis, ex Emendationibus, ex Versionibus : Nomina propria, Singularia, et difficiliora in parvulum indicem conjecta breviter enodabimus.’

Præter eos, quos Henninius laudavit, Juvenalis editionem pararunt : VIII. JO. BURDELOTIUS, cujus et *Hadr. Valesii* notas ad Juvenalem et Persium in lucem prodituras Parisiis scripsit Jac. Bernardus in Novellis Reip. literariæ a. 1700. T. I. p. 357. IX. JAC. THOMASIUS, a quo certe Juvenalem cum cod. Ms. et

vetere editione collatum esse, tradunt auctores Ephemeridum literariarum, quæ Germanice editæ sunt Lips. 1710. p. 603. x. D. CHRISTIANUS REITZER, qui in animum induxerat, Juvenalem recensere ad fidem codd. Mss. et Hafniæ cum notis edere. XI. JO. GOTTL. SAM. SCHWABE, doctus Phædri editor, et Scholæ olim Buttstadiensis Rector, nunc Gymnasii Vinariensis Corrector, qui jam viginti abhinc annis novam Juvenalis editionem publice promiserat, sed omne nunc abjecit consilium. De ejus apparatu critico vid. inf. in Indice Codd. Mss. XII. CRAMER, Prof. olim Kilon. quem diu jam in Juvenale edendo laborasse nuper rescivi.—Novam nunc Juvenalis editionem, quæ propediem in collectione poëtarum Latinorum, in usum scholarum junctis virorum doctorum studiis sumtibusque Goeschianis Lipsiæ edendorum, prodibit, meditatur Cl. *Gurlitt*, Prof. et Director scholæ Bergensis, cujus operam hand dubie præclaram cupide expectamus.

Alia Inedita, quæ ad Juvenalem illustrandum pertinent, sunt: 1. *Observationes quædam Frid. Brummeri Lipsiensis et varic lectiones e codd. Gudianis* ascriptæ margini editionis Schrevelianæ, quod exemplar olim habebat Fabricius. 2. *Jani Dousæ Præcidanea in Juvenalem*, quæ ubi lateant non habeo dicere. 3. *Frid. Lindenbrogii annotatiunculæ*; de quibus v. sup. ad edit. Heidelberg. 1590. 4. *Henr. Schævii paraphrasis Latina*, quam vulgandam receperat Frid. Redtelius, Corr. Scholæ Stetinensis; de quo v. Nova literaria maris Baltici a. 1702. pag. 73. 5. *Frid. Rappolti Prælectiones in Juvenalem et Persium*, quas laudavit Jo. Sam. Adamus in Præf. ad germ. metaph. Persii Dresd. 1674. 8. 6. *Reinesii annotationes ad Juvenalem* ipsius manu ascriptæ ad marginem editionis, quæ extat in Biblioth. Cizensi, cui præest doctiss. Müller AA. LL. M. et Rector Scholæ hujus Misnicæ. 7. *Guntheri Henrici Plathneri Lectionum Juvenalium Libri* v. a. 1637. scripti, qui servantur in Biblioth. Gothana, et a Viris Cel. Geislero et Doeringio, quæ summa eorum benevolentia est, una cum duobus codd. Mss. Gothanis ad me missi sunt, sed magnopere fefellerunt spem meam. Est enim ventriosum quartæ formæ volumen, in quo multa sunt docta, et quædam utiliter monita, sed pleraque vel falsa, vel nimis arguta et aliena, more istius ævi et ad modum Pitisci congesta, quæ magis ad antiquitates Romanas Christianasque exponendas pertinent, quam ad interpretationem poëtæ, qui vanæ tantum eruditionis ostentandæ expromendæque

occasionem præbuit. Meliora et aptiora, tam critici quam philologici argumenti, non sine summo tædio excerpti: unde *Plathnerum* passim a me laudatum reperies. Quædam ex iis jam antea benevole mecum communicaverat Cl. Augusti AA. LL. M. et nunc Prof. Jen.

HABES jam, Lector, Rupertianum, adjuvantibus Fabriciano et Ernestiano, Recensum Editionum. A nobis, nunc in ordine progressuris, quædam, more nostro, adjicienda sunt.

Infaustum quiddam (*mirum* dicere vetant mores criticorum antiquorum) Juvenali accidisse videatur: nimirum, commentatoribus potius superbire et luxuriare quam florere; et codicibus magis abundare quam nitescere. Editionum numerus, ab artis typographicæ principio ad nostra usque tempora cumulatim crescens, pro certo satis amplus fuit: ex iis vero multæ nil nisi editiones repetitæ sunt, quæ commentarios præcedentes et antiqua scholia sine ullis artis criticæ elegantiss, variasque, sine magno rerum discrimine, lectiones exhibent; textum ipsum raro corrigentes vel illustrantes, immo quidem non modo non emendantes, sed a priori non raro committentes ut degeneret. Ita de commentatoribus et editoribus Juvenalis vetustis conquesti sunt recentiores, ut jam vidimus.¹ Haud multo secus de Codicibus dicendum est: nempe, magnum eorum extare numerum, sed paucos esse valde antiquos, paucos emendatos; messem quidem largam, ut admireris, sed minime frugibus optimis abundantem.

NOTE

1 Rupertius de hac re consulendus est, ad Recens. Editt. Juv. ut sup. Editioni Maittarianæ præfigitur ‘Syllabus editionum antiquarum, aliarumque, ex quibus Variantes Lectiones collatæ sunt.’ Accipias ipsa Maittarii verba, quæ confirmabunt nostra: ‘Dumque nusquam antea tot adju-

menti usus in usuris exsolvendis non videri parciore studeo, eo res rediit, ut nullum eorum, quos hæcenus vulgavi, authorum largiori Variantium Lectionum farragine oneraverim.’ Dedicatio ad Thomam Rawlinson, Arm. Edit. Lond. 1716.

At quidem, ut in vita hominum, ubi res in pejus ruunt, ibi operarii solent opem solertius et promptius offerre, sic in præsentia. Juvenali fuerant commentatores parum felices, vel materiæ se accommodantes, vel ad rem forsitan parati; et codices boni sunt rari, immo rarissimi; non tamen defuerunt qui editiones veteres et codices externos descripserint. Fabricius et Ernestius² editionibus non luxuriant, sed nec sunt aridi; multa et præclara dixerunt de editionibus, etsi quoad codices pæne steriles. De codicibus quos editores singuli, ad opus proprium se accingentes, consuluerint, nullo modo ipsi silent. Quoad editiones, Harwoodus,³ ut mos est, parcus est; et quoad Juvenalem, parcior quam fieri solet, parcior quam ostendisse se debuit. Alii⁴ vero critici et bibliographi hoc in Marte se præbent alacriores; et inter primos, editor doctissimus, Rupertius, tam de editionibus quam de codicibus exteris, multa, a nobis recusa, nuperrime perfecit egregie. Addas, quod, ex quo tempore editio Rupertiana prodiit, Dibdinus noster, in argumentis de Juvenalis editionibus, sedulo feliciterque se exercuit.⁵

Sed ad res nostras nunc redeamus, et eundem tramitem, quem præcedens Recensus, calcemus, cursum prosequentes ubi pedem sistit editio Rupertiana.

Vix opus est in limine præmonstrare, cum tam editiones impressæ quam codices Juvenalis et Persii sæpe conjungantur, sæpe separentur, nos etiam simili modo eos tractaturos. Ubi conjunctim inventi fuerint, eos conjunctim describemus; ubi separatim, eos separatim notabimus. Occasionem hoc requirere, omnibus patebit. Prius vero quam editiones, post recensionem prædictam conditas et vulgatas, consideremus, abs re forsitan non alienum erit

NOTE

2 Jo. Alberti Fabricii Biblioth. Lat. cura Ernestii, Lips. 1773.

3 A View of the various editions of the Greek and Roman Classics, with Remarks by Edw. Harwood, D. D.

4 Maittarius, De Burius, Audifredi, Panzerus, et alii.

5 Introduction to the knowledge of rare and valuable editions of the Greek and Roman Classics. London. Edit. 3a.

quasdam proprio loco a Rupertio omissas, nunc dare, et in ordinem secundum annos restituere.

Vidit Lector, nobis apud animum fuisse, omnia quæ in editionibus *Delphinis*, *Bipontinis*, et *Variorum* præstantissima viderentur, quoad tam formam quam materiam, colligere, et in unam quasi familiam congregare: simulque vidit, Rupertium editiones *Variorum* vehementius reprehendere, non minus posteriorem illam ab Henninio quam priorem a Schrevelio editam. Certe nostro non est in proposito, per fas et nefas defendere editionem *Variorum*, eo minus quod eam non per omnia ipsi approbemus. At etiam si labores Schrevelii et Henninii, in editione illa declaratos, multum commendaverimus, non deerunt nobis inter eruditos qui summis laudibus eosdem cumulaverint.

Multus proculdubio debetur honos ingenio doctrinæque Rupertii; quem in ornando et illustrando Juvenale quam plurimum præstitisse, omnibus in confesso est. At videat vir cl. ne in nonnullis suo se gladio jugulaverit. Henninium multum vituperat: at tamen idem eum mire laudat, immo ad eum sæpe provocat, ejus auctoritate sæpe nixus est, viasque per eandem incessit. Quædam antehac sæpe vulgata, in prima sua Juvenalis editione, ut *crambe repetita*, visa sunt. Et si alii multa præbeant de Satira et Satiricis, nonne ille similiter se gessit? Si præcedentes editores largius commentarios suppeditaverint, nonne ille dedit suos, una cum Excursibus, nec parce? Immo ipse in posteriori editione multa correxit, multa omisit, quædam forsitan temere; quædam mutavit in pejus;⁶ adeo ut vereamur ne tela sua in se opusque suum rejiciantur, si vel materiam, vel ordinem, vel dispositionem respiciamus.—‘Usus autem ejus (*editionis Henniniane*) dici vix potest quantopere impediatur eo, quod omnia fere quæ complectitur *seorsim typis* expressa sunt et se invicem excipiunt. Hinc multæ libri paginæ (*immo omnes libri Satirarum*) ad quemvis versum sunt evolvendæ, non sine magna temporis jactura.’⁷ Sic

NOTÆ

6 Æquus Lector utrasque editt. 1803.) consulat, et judicet.
Rupertii (n. Lips. 1801. et Gotting. 7 Ed. Rupert. 1803. p. 75.

Rupertius conquestus est, et tamen quæ damnat ipse facit. Nos e contra scholia vel notas singulis paginis subjectas, expectatas et jure optimo expectandas, dedimus (more tam *Delphinia*, quam *Variorum* Edit.) ut juvenibus idoneas; at simul conatus nostros non tantum juvenibus, sed viris doctis et criticis, spe aptandi et commendandi, multa suo loco exhibuimus, ubi otiose consulerentur et trutinarentur: optima omnia ex optimis colligendi cupidi, multa ex ipso Rupertio, ut statim sub manibus essent, et ad usum hominum curiosiorum parata, contulimus.

Nec miremur si operis bene suscepti et satis admirandi editor cl. captus esset amore, quo viri critici operariorum adjutorum laudibus subtrahere solent, præcedentes deprimendi nimis avidi, ut sua opera clarius et altius erigant. ‘Ideoque’ (verba hæc sunt Rupertii) ‘si inspexeris has edit. breviter a nobis enumeratas, videbis, &c. adeoque desiderari adhuc *editionem*,’ &c.

Sunt etiam, ut audivimus, qui nuper quædam in editionibus *Delphiniis* reprehenderunt; nimis acriter, ut nos existimamus; et pro certo pravissime, si prorsus in omnibus. Ne vel nos omnes *Delphinias*, nec in omni parte, summis laudibus prosequimur. At quidem multiplices *Delphinia* editiones, a diversis criticis formatæ, diversis subsidiis supeditatæ, et diversis temporis periodis promulgatæ, quid mirum, si non omnes eadem prorsus sapiant? Earum editionum multæ doctius illustratæ, et simul utili forma exhibitæ, multum commendandæ sunt. Et si quædam fiant pretiosæ, eo quod raræ, non minus utiles erunt, eo quod multiplicentur, et jaceant pretia. At quidem vituperet qui velit, et quantum placeat; videat ne temere culpam in nos transferat, quippe qui, ut Lectores nostri agnoscent, etiam ab initio declaraverimus, nos non secuturos fore *textum* *Delphiniarum*, sed *textum* qui concinnatissimus et perfectissimus esse judicaretur.—Sed hæc in transitu.

Quod ad edit. Juv. spectat (cetera, ut non nostri officii, præterlapsi, aut leviter tangentes) editionem *Bipontinam* quam plurimum defecisse notaveramus, et cito nimis per-

scripseramus. Inter enim deliberandum, Rupertium etiam acutius easdem perscrutum esse, et emendatiores et auctiores reddidisse percepimus. Statuimus igitur ejusdem Recensum nostrum reddere, et Lectori offerre. Profitetur Rupertius, se ‘in antiquioribus recensendis diligentiore fuisse quam in recentioribus: neque enim eam potissimum consilii sui rationem fuisse, omnes ac singulas percensere:’ nec quidem nostra est; et multo minus super omnia morari, ubi claudicare vel deficere videatur Rupertius. Et si paucula quædam, et etiam antiqua, ab eo prætermissa paucis denotaverimus, dabit Lector veniam.

In primis, non satis clare, vel etiam recte, designasse edit. Juv. *Principem*, ut vocatur, ‘quæ (ut dicit) in Fol. sine nota loci, anni, et typographi, in lucem prodiit, quamque Roma circa annum 1470. typis excusam esse probabili judicio suspicabatur Maittarius—et Hamberger,’ non multis verbis commentabimur: sed ita se rem habere, consulenti *Biblioth. Spenc.* apparebit; at pro certo aliam hujus generis non omnino descripsit, aliter *characteristicas* notas proculdubio dedisset, neque aliqua editionum, ab eodem viro docto descriptarum, pro hac sumi possit. Hanc edit. vidimus in Bibliotheca nobili Colleg. Magd. apud Oxonienses per amicitiam eruditi Præsidis M. J. Routh, D. D., et satis percepimus, in ipsis artis typographicæ incunabulis excusam fuisse. Ne moremur Lectorem, indicia non deerant, quibus in sententiam ducti eramus, hunc ipsum librum Magdalensem⁸ accipi posse pro *Juvenalis et Persii*, conjunctim, (ut vocant) *edit. Principe*; et, ut verum fateamur, nihil nobis, magis serio deliberantibus, statim occurrit quod in aliam opinionem nos subito inclinet. Hujus editionis exemplare est inveniendum, nec in Bodl. Bibliotheca, nec in Museo Britann., nec apud Cantabrigienses, nec apud Scotos, nec forsan in ulla alia publica Bibliotheca Britannica. Nec quidem occurrit exemplare inter *Romanas* aut *Italicas*

NOTE

⁸ Catal. Hist. Crit. Rom. Editt. a Specimen Hist. Crit. editt. Italica Jol. Bapt. Audiffredi Romæ 1783. et rum, ab eodem, Romæ, 1794.

Editiones Sæculi xv. nec inter cimelia Maphæi Pinelli, ut apparet a Catalogo Baptistæ Audiffredi, et Bibliotheca Pinelliana.⁹ Ideoque alia indicia vetustatis prætermittentes, (quorum quidem multa sunt) tetrastichon tantum *characteristicum*, quod transcripsimus, subjicimus Lectori.—A. P. F. Satyrarum Liber finit feliciter.

Gerhardi Tetrastichon ad *Germanos* librarios ingenuos.

Ecce tibi Princeps Satyrarum codice parvo

Persius! arte nova impressus et ingenue.

Felices igitur Alamannos, arte Magistra

Qui studia ornantes fertis in astra gradum.¹⁰

Sed hæc et talia bibliographis, si qui sint curiosiores et accuratiores, relinquenda judicavimus.

Andrææ Galli etiam edit. Ferrariæ excusa, 4to. 1474. a Rupertio non notatur: et duæ vel tres aliæ sine anni nota, in Biblioth. Spenc. notatæ; una etiam ab Audiffredi.¹¹

Nec Juv. Sat. Paris. apud Guillelmum Rubeum, 4to. 1512.

Angeli Sabini Paradoxis in Juvenalem (Romæ, 1474.) a Rupertio notatis, liceat in transitu hic etiam notare aliud (forsan *Paradoxon*) cui Titulus, Juvenal in volgar Lingua per Ripa, sine anni nota ut videtur; de quo, ut nihil novimus, nihil ultra titulum indicamus. Sed vide *Biblioth. Farmerianam*.

NOTÆ

9 Biblioth. Pinelliana, 1789.

10 Hæc apud Oxoniam: Londinum reversi, ad *Biblioth. Spencerianam* nos contulimus. Rara enim hæc avis, (Magdal. Juv. et Pers.) ut a Præside dignissimo acceperamus, permissione Societ. Magd. nobilissimi illius rariorum librorum collectoris, Comit. de Spencer, ut eam acutius et diligentius inspiceret, et suæ Persii editioni compararet, fidei, pro tempore, olim commissæ fuerat. Sine catenis abiit, et sine injuriis rediit, immo arte bibliopegi plumis magis decoratis et ornatis. Et curioso exploratori, qui eam accuratius depic-

tam velit inspicere, consulendum est opus illud splendidissimum cui titulus, 'Bibliotheca Spenceriana, or a descriptive Catalogue of the books printed in the 15th century, and of many valuable first editions in the Library of George John Earl Spencer, by the Rev. Thomas Frognall Dibdin.' Persius Spencerianus (vid. op. ejusd. vol. II.) pars altera est, nunc quidem disjuncta, editionis supra memoratæ, et in Biblioth. Spenc. separatim videnda est.

11 Vid. Specimen Hist. Crit. edit. Ital. sæc. xv. p. 422.

Index omnium vocabulorum in Sat. Juv. Paris. 1602. 4to. *Biblioth. Bodl.*

Satyræ VIII. Juv. cum notis Vorstii, Lips. 1675. 8vo. *Biblioth. Bodl.*

Nonnullas edd. ætatis recentioris, et formæ levioris ipse notavit (quales sunt Farnabianæ in variis prælis sæpe recusæ, 8vo. et 12mo. et quam sæpissime a Rupertio designatæ, altera Juvenalis et Persii, 12mo. ex officina Tonsoni, altera ex Brindleiana, cum multis aliis); nobis etiam liceat obiter notare hujusce generis ab eo omissas duas vel tres; n. Dubliniensem, 4to. 1746. ob typum nitidum et textum correctum valde laudatam; Glasguensem, ejusdem anni, ob easdem qualitates commendandam, et Birminghamensem, 1761. (typis J. Baskerville) editionem 4to. pulchram simul et rarissimam. His addas Juv. et Pers. Amstelod. 8vo. 1726.

At ne supra metam vagemur, hanc rem non ulterius prosequemur, nisi quod notemus Versiones unam et alteram a viro docto omissas, vel non satis recte descriptas.

Inter Verss. Angl., Juvenalis a Rob. Stapleton, Eq. aurato, Anglica versio, 8vo. Oxon. 1644. a Rupertio descripta, sex tantum *priores* satiras continet: edit. 8vo. Londin. 1647. eodem interprete, habet notas, et satiras *omnes*: edit. Lond. 1660. easdem cum icon. *Biblioth. Bodl.*

The Satires of Juvenal translated, with explanatory and critical notes, relating to the laws and customs of the Greeks and Romans, Lond. 8vo. 1777. Angl. Pros. et icones exhibit. In una pag. Juv. Lat. in opposita Angl. Subjunguntur satiris variæ sententiæ ex Horatio collectæ, ubi, ut existimat hic interpres, Persius imitatus est Horatium.—Addas Angl. version. 1739.

Inter Italicas, Juv. et Pers. Spiegati in versi volgati con varie annotazione del Camillo Sylvestri di Rovigo, 3 Tom. Venez. 8vo. 1758.—Le Satire di Giunio Giovenali tradotte dal Sylvestri primum prodierunt cum notis eruditis et metaphrasi Hetrusca Patavii, 1711. De hac edit. clare loquitur Rupertius: de illa silet.

Inter Belgicas, Alle de Schimp-Dichton van D. J. Juv. en A. Persius, door verschyde Dichters berymt.

Observat Rupertius, ‘Belgico etiam carmine expressas primum singulas Juvenalis satiras, deinde omnes Harlem. 1709. 8vo. edidere sodales literariæ Societatis Amstelod. cui symbolum, *Nil volentibus arduum*.’ At si Rupertio edit. jam notatam mens esset indicare, non satis recte indicavit. Forte fortuna penes nos est, et nunc sub manibus,¹² et habet Persium cum Juvenale conjunctum, ut in tit. et mos est Rupertii ubi ambo in eadem editione exprimuntur, eos in eadem notatione describere. Præterea, nihil hic symboli est, *Nil volentibus arduum*, ni velles Belgici, ‘Myn glas loost ras.’

Liber quoad typos et tabulam æneam fronti præfixam nitide est expressus. Subjungitur Præf. Librarii ad Lectorem: Epistola etiam unius ex interpretibus de Satira et Satiricis, et explicatio poëtica æneæ tabulæ fronti præfixæ. Hinc et inde, sed rarissime, notulæ sparguntur; in duobus vel tribus Satiris abundant: similiter fere quoad Persium dicendum sit. Te Harlem by W. Van Kessel, Boekverkooper, 1709.

Addas Juv. Sat. 8vo. Berlin, 1750. et Gott. 12mo. 1769.

Rupertius desinit a. 1785. (quoad saltem edit.) jure summo Bipontinam editionem, eo tempore vulgatam, multum commendans. Recensu igitur ejus finito recentiores indicare pergimus, sed quam brevissime. Nec quidem petent longum recensum, si Lectores recognoverint Juvenalem obtinuisse per sæculum octavum usque ad præsens tempus nullos interpretes, eos jam descriptos si demas, et unum Parisinum, nisi forsan tales qui edit. repetitas navaverint, vel qui in Versionibus sese exercuerint.—Sed notas nostras breves jam ad Lectores proferimus.

Juv. Satyren; Kallwasser. 8vo. Francofurt. 1790. Et

NOTÆ

¹² Inter rariores fortasse videatur. Aliud exemplare non ex biblioth. nec catalogis collegimus: vid. Biblioth. Fagel. Biblioth. Auct. Classicorum Gr. et Lat. Bohte, 1817. ejusdem Ca-

tal. 1819. et Catal. Treuttel et Würtz. Refert Rupertius ad Booksal van Europe, 1695. et ad alium, quos non vidimus; sed utrumque hæc sint, notatio Rupertii deficit.

edit. quæ proxima nobis se offert, est hæc ipsa Rupertiana, cui tit. D. J. Juv. Aquin. Sat. XVI. ad optimorum Exemplarium fidem recensitæ, Varietate Lectionum, perpetuoque Commentario illustratæ, et indice uberrimo instructæ, a Ge. Alex. Ruperti. 2 vol. 8vo. Lipsiæ, 1801.

Præter ea, quæ in hoc Tit. apparent, exhibet hæc edit. Codd. Mss. Elenchum, et Commentationes de Vita Juvenalis, de Romanorum Satira et Satiricis Poëtis, horumque principibus, cum aliis quibusdam.

Non nobis opus est, hanc optimam edit. laudibus magnificis nunc temporis extollere, nec requirit propositi ratio, nos aliquid ei detrudere. Textum correctum, concinnatum, elaboratum jamjam satis pronuciaverunt variæ edit. quæ tam apud exteros quam apud nostrates secundum hanc efformatæ sunt. Quædam omissa in edit. subsequenti nos ægre ferre in pagg. præcedentibus non negavimus; an vero critici viri felicioris ingenii et amplioris doctrinæ nobis consentiant, penes ipsos erit. Ubi superflua circumcidantur, et sphalmata corrigantur, vel nova subsidia adhibeantur, erunt qui sibi doctoque viro gratulentur.

Repetita edit. ab eodem Ge. Alex. Ruperto, Gotting. 1803.—Edit. præsentis rationem verba ipsius Rupertii (sub fin. Observationum de Juvenalis Edit.) melius explicabunt, quam nostra: ‘Hanc editionem nunc in compendium redegei, eamque rationem secutus sum, ut primum tam varias lectiones tantum non omnes, quam pleraque vel veterum scriptorum loca et exempla, vel virorum doctorum observationes, per opera diversa dispersas, resecalem, deinde in commentario perpetuo permulta et circumciderem, et emendarem, et adjicerem, tum nova subsidia, etiam Græca et critica, circumspicerem et adhiberem, denique ipsum poëtæ textum iteratis curis castigarem, ita ut hæc editio nova plane et emendatior videri possit.’ Notandum est, Codd. Mss. exterorum Elenchum esse inter ea, quæ in hac Edit. omittuntur.

Juv. et Pers. Sat. Hal. Sax. 8vo. 1804.

Juv. et Pers. Sat. cum Lucilii Fragmentis. Vind. 8vo. 1804.

Juv. cum Pers. ex Recens. Henninii. Svo. Manheim. 1806.

Juv. et Pers. cura Hunteri (ejusdem qui Virgil. et Cæsarem accuratissime concinnavit) cum comment. Rupertii et Reineckii, nitide tam quoad typos quam quoad textum correct. Svo. Edinb. 1806.

Juv. cura Hennin. et Casaubon. 12mo. Nurem. 1807.

Juv. Sat. ad Codd. Parisinos recensitæ, Lectt. Varietatibus, et Comment. perpet. illustravit A. L. Achaintre. 2 vol. Svo. Paris. 1810.

The Original Text of Juvenal and Persius, cleared of the exceptionable passages, with explanatory Notes and introductory Essays, by Edw. Owen, A. M. A new edition, much enlarged. 8vo. Lond. 1810.—Mulum commendanda.

Sat. Juv. xvi. Ex edit. Rupert. 32mo. Oxon. 1814.

Juv. Sat. secundum edit. Rupert. accurate concinnatæ, una cum Persio similiter expressæ, secundum editionem Koenig. 12. Lond. 1815.

Juv. Sat. in usum Scholarum. Svo. Hafniæ, 1816.

D. J. Juv. et A. Pers. Flacc. Sat. ex edd. Rupertii et Koenig. cum Nott. in usum Delphin. In usum Scholarum. Svo. Lond. 1820. ex Ædibus Valpianis.

Ad hæc, manent pauca de Verss. dicenda.

Les Satires de Juv. traduites par J. Dusaulx. Quatrième édition, corrigée et augmentée de l'éloge historique de Dusaulx, par M. Villentergue. Tomes 2.—De editionibus prioribus hujusce Versionis vid. supra. Hæc edit. comprehendit præfat. pergentem usque ad pag. 42. Discours sur les Satiriques Latins pergit ad p. 212. et cum notes sur le Discours ad p. 250. Pagg. reliquæ horum tom. Juvenalis Sat. sunt repletæ, et notis, quibus uberrime, sed non usque ad tædium, scatent. De l'Imprimerie de Chapelet, Svo. à Paris, 1803. Eleganter impress.

The Satires of Juvenal, by William Rhodes. 8vo. Oxford, 1801. In versu Runico (rhyme) cum præfat. apta, vita brevi Juvenalis, et notis brev.

The Satires of D. J. Juvenal, translated into English verse (rhyme) by the Rev. William Heath Marsh, A.M. 8vo. Lond. 1804. sine notis.

The Satires of Juvenal, translated into Eng. Verse. By W. Giffard, Esq. 8vo. maj. Lond. 1806. With Notes and Illustrations. Hæc versio primum edita est in 4to. Versio vivida.

Juvenal's Satires, translated into English, 8vo. Lond. 1806. In pros. Ang. cum iconibus.

The Satires of Juvenal, translated and illustrated, by Francis Hodson, Fellow of King's Coll. Cambridge, 4to. Lond. 1807. Hic etiam interpres versu Runico (rhyme) utitur. Singulis sat. præfiguntur copiosa argumenta, et sub finem voluminis notæ multæ.

A new and literal Translation of Juv. and Pers. a new Edit. vid. sup. a Rev. M. Martin. 2 vol. 8vo. Oxon. 1807. Angl. pros. nitide excusa. Cum notis.

The Satires of Juvenal, translated into English Verse, with Notes. By Charles Badham, M. D. 8vo. Lond. 1814. —Versio concinna.

Juvenal and Persius, translated by W. Giffard, Esq. Persius habet similiter Nott. &c. 2 vol. 8vo. 1817.

Hæ sunt omnes verss. quas nobis vidisse et consuluisse contigit.

His addas versionem Germanicam, cui tit. Juv. Satyren, von Otto Graf von Haugwitz, 8vo. 1818.

Nemini expectabitur, inter verss. satirica, quæ, ob materiem, aut vim et severitatem, in Juvenalis morem efformata, appellari possint *Imitationes*, hic inseri debuisse: ob materiem forsan, Boilavii (præcipue ubi vesanos et ineptos poëtas castigat), et ob vim et severitatem, nostri Churchilli; hi enim agmen duxissent. Inter Horatii enim imitatores Alex. Popius est annumerandus. Rupertii ratio

et propositum non in hanc intendebant viam; nec nostra: at quidem, ut variæ satiræ Juvenalis variis interpretibus poëtica versæ et in unum corpus collectæ, (ut a Drydeno nostro cum sociis, et sociis Belgicis, quorum jam mentionem fecimus) jure solent audire *Versiones*, sic *singularum* satirarum Juv. *Versiones*, *singulis* interpretibus versæ, etsi in nulla Juv. sat. *Versione* receptæ, eodem nomine debent designari. Multo plures sunt hujusce generis apud nostrates quam quas numerare hic liceat; at ex iis quas nobis vidisse contigit, summi critici, Samuelis Johnsoni,¹³ *London*, et *the Vanity of human Wishes*; sat. x. D. J. Juv. poëtica *Versio* ab erudito Gilberto Wakefield,¹⁴ et sat. iv. et xiii. poët. vers. a duce militari Thoma Morris¹⁵ (non festivo illo et feliciter conviviali poëta, sed fratre ejus natu seniori) maxime, ut nobis videtur, notatu dignæ sunt. Ex hoc numero etiam sunt, apud Italicos, *Giuv. Satire scelte dal Cesarotti*, col testo Lat. Svo. 1805. Et proculdubio multa alia hujusmodi, de quibus nihil audivimus.

Haectenus de Editionibus et Versionibus.—Sequitur Recensus Codicum Mss. Rupertianus.

NOTE

13 The Poetical Works of Sam. Johnson, LL.D. London, 1795.

14 Poetical Translations from the Ancients, by Gilbert Wakefield, A.B.

15 Miscellanies in Prose and Verse, by Capt. Thomas Morris, London, 1791.

RECENSUS CODICUM MSS.

QUI AD RECENSENDUM JUVENALEM ADHIBITI ET
VEL AB ALIIS VEL A NOBIS COLLATI SUNT.

(Memorabimus eos secundum ordinem numerorum, quibus in Var. Lect. designati sunt.)

CODICES THEOD. PULMANNI.

2. *Noviomagensis.*
3. *Pulmanni.*
4. *Hadr. Junii.*
5. *Miggrodii.*

Hi a Pulmanno neque accuratius descripti sunt, neque diligenter collati. Vid. supr. ad edit. Pulmanni Antverp. 1565.

CODICES HENNINIO LAUDATI.

6. *Jac. Susii.*
7. *Amstelodamensis.*

Henninius, qui ipse neque membranis usus est, neque editiones antiquas, præter priorem Stephani, contulit, ad calcem Prolegomen. notabiliores dedit lectiones horum codicum, de quorum indole ne unum quidem verbum addit. Illius lectiones editioni Pulmannianæ (a. 1565.) subjectas, hujus ab Almeloventio excerptas esse dicit. Pulmannus vero quatuor tantum codices, nobis modo laudatos, memoravit, neque Susianum memorare potuit: nam Jac. Susius, doctus Jesuita, et Coadjutor spiritualis, anno demum 1588. Brugis natus est, et a. 1639. mortuus Lovanii.

CODICES P. PITHÆI.

8. *antiquissimus Budensis.*
9. *Latiniac.*

De illo vid. supr. ad edit. Paris. 1585. Alterius codicis lectiones subinde enotavit Pitheus, sed nullam ejus notitiam dedit. Aliorum quoque codicum nonnunquam mentionem fecit: qui tamen utrum scripti fuerint, an editi, dicere non habeo.

XVIII. CODICES NUNC PRIMUM ET TANTUM NON
OMNES A NOBIS COLLATI.

10. *Schwarzianus*, nunc *Altorfinus*,

qui olim fuerat Chr. Gottl. Schwarzio, celeberrimo quondam (ab a. 1709. ad 1751.) Prof. Altorfino, et nunc Altorfii in bibliotheca academica servatur. Lectionum ejus specimina dedit Ulr. Seb. Beckius in *Obs. philol. in Satyras Juvenalis duas priores*, (Altorfii 1732. 4.) ubi pag. 3. monet, codicem esse quartæ formæ membranaceum haud malæ notæ, qui cum Schurzfleischiano mirifice consentiat, et cui scholia quædam tum in calce, tum sparsim in margine Satiræ I. allita sint. Eundem optime scriptum et conservatum esse, docet auctor Vol. II. Biblioth. Schwarz. Altorf. 1769. et ad Sæculum XIII. refert eum Mannert in *Miscellaneis*, diplomatici potissimum argumenti, German. scriptis editisque Norimb. 1795. Satiram VII. ex illo venerabilis academici Altorf. Senior Will in usum prælect. suarum typis exprimendam curavit a. 1760. Totum vero codicem una cum quinque editt. antt. (Ven. 1491. 1512. Brix. 1501. Lips. 1504. et Argent. 1527.) a principio ad finem exemplo editionis Bipontinæ comparavit Cl. *Nothnagel* Norimbergensis A. L. M. qui, ut honore academico ornaretur, Altorfii d. XXII. Jun. a. 1797. publice defenderat xx. Theses ad poësin satiricam spectantes, promiseratque, se propediem emissurum esse Dissertat. quæ varietatem lectionum ex libris illis excerptam contineret; sed paulo post, cum a Cel. *Kœnig* et *Mannert* Proff. Altorff., quos rogaveram, ut mihi impetrarent usum codicum Norimberg. et Altorfinorum, comperisset, a me editionem Juvenalis parari, iis potissimum auctoribus hoc consilium abjecit, illumque var. lectionum recensum mihi ultro obtulit: quæ generosa Virorum humanissimorum benevolentia nunquam ex animo meo effluet.

11. *Schurzfleischianus*, s. *Vinariensis*.

Vid. quæ supra in fine Recensus Editt. Juven. de iis, qui *Observationes in Juven.* scripsere, et de *Conr. Sum. Schurzfleischii Spicilegio Animadverss.* diximus.

12. *Erlangensis*.

Lectiones hujus codicis excerptas benignissime curavit Ill. *Havlesius*. De externa ejus forma non certior factus sum. Quod si tamen omnis illius varietas diligenter notata est, videtur ex bono exemplo transcriptus esse.

13. *Ulmensis.*

Integram hujus codicis, plane singularis, recensionem debeo humanitati Cl. *Veesenmeyeri* Prof. Ulm. qui jam specimina quædam lectionum ejus var. ediderat a. 1793. in *Commentat. historico-critica de Codice Ms. Juvenalis Satiras complectente*, et externam ibi indolem illius his verbis descripserat: ‘Asservatur, quem diximus, Codex in bibliotheca, quæ ab illustri Schermariorum gente nomen habet, et conditur in editiori summi templi fornice. Continet præter Juvenalis satiras etiam Horatii epistolas, excepta illa ad Pisones scripta, quæ sub Artis Poëticæ appellatione notior est, et Prosperi Aquitanici Poëmatia; de quibus cf. præter alios Leyser in histor. Poëtarum et Poëmatum mediæ ævi p. 67. Scriptus in pergamena charta, et forma, quam octavam majorem nominant, complicatus constat LXV. foliis, quorum XXIII. Juvenalem exhibent. Quo anno sit exaratus, non adest certum indicium, sed ante medium Sæc. XV. scriptum fuisse, et literarum ductus ostendit, et indicat possessoris nomen. In aversa quidem anterioris tegminis parte conspiciuntur verba: *Markwardo de Baldegg Canonico ecclie Meten.* quæ sine dubio possessorem innuunt. Baldeggiorum gentem in pago Lucernensi olim floruisse, deprehendimus, quo autem vixerit ævo Markwardus, cum ignarissimis nescimus, ideoque inde nihil certi de tempore possessionis elici potest. Sed ante exordium Juvenalis conspicitur in solio singulari pictura, quæ arma gentilitia refert, clypeum nimirum oblique divisum, cujus dextra pars alba, sinistra nigra cum albicante cornu cervino. Clypeo subscripta sunt sequentia verba: *felicis Cantorg Thuriceñi z ppositi Solod.* h. e. Felicis Cantoris Thuricensis et Præpositi Solodurensis. Quis iste Felix fuerit, opinamur eruisse; non alium credimus, quam Felicem Hemmerlinum, nobilem Beghardorum oppugnatorem, qui a. 1421. Præpositus Solodurensis, atque a. 1426. Cantor Thuricensis fuerat factus, cujusque etiam tractatum contra Beghardos et Lollhardos in codice Ms. chartaceo habemus. Cf. Allgem. Histor. Lexicon s. voce *Hemmerlen*. Cum vero Malleolus circa a. 1456. in vivis esse desiisset, ut plerique scribunt, (in vivis adhuc erat 1459. teste epistola in Codice modo citato inveniendâ) necesse est, tum temporis Codicem istum jam fuisse conscriptum. Literæ sunt minusculæ Longobardicæ, frequentibus, sed constanti ratione pictis vocum compendiis. Distinctionis notæ nullæ comparent præter punctum, comma, et interrogationis signum. Prima cujusque Satiræ, loquimur enim tantum

de Juvenalis libro, litera est majuscula rubra, reliquæ versuum initiales atræ, a vocibus, ad quas pertinent, distinctæ, ac duabus inclusæ lineis deorsum ductis, rubro stigmate sunt notatæ. Juvenalis, Horatii, atque Prosperi opera ab una eademque manu scripta, nisi quod a recentiori manu profectæ aut in margine, aut inter lineas explicationes sive glossæ, sed rarissimæ conspiciantur.—Hæc sufficient ad cognoscendam externam Codicis formam. De interna vero ejus ratione in universum præciendum videtur, eum esse non magis bonitate, quam singularitate, si ita dicere fas sit, memorabilem. Habet enim quamplurimas lacunas, minime ubique ex homœoteleutia ortas, dissectiones versuum, diductiones, adjectiones. Quæ omnia unde sint orta, admodum est difficile dictu. Fluxisse codicis textum ex admodum lacero exemplari, vix persuademur; unde enim tot mutationes? Aliam autem esse textus recensionem ab ipso profectam Juvenali, quis credet perpendens et Sat. IV. brevitate in nostro Msto. octo tantum versibus constantis, et mutationum rationem, et veterum Scholiorum silentium. Alium igitur immisisse falcem in Juvenalis messem, vix est, quod dubitemus.—Quo vero de ipsa Codicis ratione constet, deque ea judicandi sit facultas ac pronuntiandi harum rerum amantibus arbitris, liceat afferre Syllogen variantium lectionum, in collatione annotatarum, quam ad editionem, cura M. J. P. Milleri, meritissimi olim Gymnasii nostri Rectoris, Berolini 1749. vulgatam, utpote in his oris facile obviam aut parabilem, instituimus ea, qua fieri potuit, diligentia, ita quidem, ut ne sphalmata quidem scriptoris omittamus, ut vel inde perspicatur, qua cura, quave incuria ille scripserit. Abstinemus de industria consultoque, sententiam nostram de iis ferre, quo habeant juvenes, in quo vires experiantur, etiam in hac humaniorum studiorum parte. Exercitatis vero præire, quid esset aliud, quam noctuas Athenas?

14—16. *Norimbergenses* tres,

quos, una cum edit. Lips. 1502., auctore Cl. Mannerto, comparavit Seybold, doctiss. Conr. Gymn. Norimb. *Codex primus*, membranaceus, idemque antiquissimus emendatissimusque, in splendida bibliotheca Elmeriana asservatur, et mutilus est: desiderantur enim in eo Sat. VI. 269—303. VIII. 1—63. X. 9—70. XI. 152—208. Margini ejus ascriptæ sunt glossæ, sed literis minutissimis, et nunquam valde pallidis, vel maculatis, vel adeo rasis, quæ eas lecturæ difficillimas reddunt. Reliqua, quæ ad hunc Codicem spectant,

monere occupavit Mannert in Miscellan. p. 78. 'Ab initio situ vermibusque corruptus, et passim maculis fœdatus est. Majore literarum caractere, qui Sæc. XII. adhiberi solebat, perspicue quidem, nec tamen eleganter exaratus. Unciales literæ jam more illius Sæc. degenerant: pro æ plerumque e, raro simpl. e, et ē pro con substituitur; ii cum apicibus, i constanter fere sine puncto legitur, distinctionum signa sunt vulgaria illius ævi! ; et punctum: lineæ usque quaque stylo ductæ. In duobus foliis penultimis longe alia eaque purior manus, qualis Sæculo XI. propria est, deprehenditur; quam tamen conspicuam faciunt majores inflexiones, crebra ii, simpl. e pro æ, quod interdum occurrit, unciales, cet. In ultimo deinde folio prior redit manus: quod certissimo est argumento, una cum majore scriptura, quæ Sæc. XII. usitatissima erat, minorem quoque eamque rotundiolem superiorum temporum viguisse.' Multæ ejus lectiones sunt bonæ vel memorabiles et singulares, plures tamen sive vulgares sive vitiosæ.

Codices Norimbergenses *secundus* et *tertius* (15. 16.) sunt chartacei, et scholiis instructi inter lineas, sed recentes, e Sæc. XV. (v. Mannert l. l.) neque ex optimo ducti exemplo: habent tamen lectiones nonnunquam notabiles et vix alibi obvias. Ille in 4. et nitide in Italia, hic in Fol. et vitiosissime omnium scriptus est.

17—20. *Guelferbytani* s. *Gudian* quatuor, membranacei, quorum mihi usum perhumaniter concessit Ill. *Langer*, Ducali bibliothecæ præfectus, et e quibus olim doctus adolescens Mollweide rogatu Cl. Leistii AA. M. et Gymn. Guelferb. Subr. varietatem lectionis, in Sat. x. obviam, enotaverat, quam inserui Syntagmati Commentatt. philol. (Magazin für Philologen; Brem. 1796. Vol. I. p. 170. seq.)

17. *Gudianus primus*, No. 156. notatus, quadrato volumine maj., e bono et vetusto libro, in fine Sæc. XII. vel initio XIII., descriptus. In altera primi folii pagina, præter notam veteris possessoris—'Liber iste est fratris Reyneri de Capella. orate pro eo'—quædam prorsus aliena leguntur, in altera Juvenalis vita, cui subjuncta est inscriptio, rubra illa et a seriori manu: 'Decimi Junii Juvenalis liber Satyrarum incipit;' cui respondet subscriptio ad calcem voluminis: 'Decimi Junii Juvenalis liber explicuit Satyrarum.' In ipso Codice servatur vulgaris divisio in quinque libros, quæ tamen bis tantum notata et pro argumentis brevibus, quæ reliquis Satiris præfixa sunt, substituta est, in principio Sat. VI. 'Dec. Junii Juvenalis Lib. I. explicit, incipit II.' et Sat.

x. 'D. J. Juv. Expl. Lib. III. Inc. IV.' Eadem manus et textum poetæ scripsit, et scholia, eaque breviora inter lineas, uberiora ad marginem, quæ plerumque vulgaria sunt et parum utilia, vel scholasticorum acumen sapiunt, v. c. ad Sat. 1. 11. 'Monicus unus Centaurorum fuit, sic dictus quasi monos, unicus, unus unguis, quod unam tantum ungulam habuit.' ad 1. 15. 'Ferulæ usus ideo et in studiis attributus, quod ferula ignea est et fecunda, et Libero patri dicata, qui amator est literarum, cujus sucus tapsia dicitur; et quia plaga ejus plus adurit, quam dolet, et ignea dicimus acuta ingenia: ut ergo discipulos suos ad fervorem studii incitent, et percussos minus lædant, ferulis utuntur.' Qui tamen otio abundant, eos non plane pœnitebit, hæc scholia excussisse.

18. *Gudianus secundus*, (No. 119.) ejusdem formæ, sed recentissimus quatuor illorum codicum, et mutilus. Desunt Sat. I—VI. 168. XII. 125—130. XIII. 1—10. 23—40. 53—108. 226—249. XIV. 1—54. 66—83. 268—XVI. 60.

19. *Gudianus tertius*, (No. 304.) formæ octavæ, medio forte Sæc. XIV. scriptus. Inscriptio ejus, minio picta, est: 'Juvenalis Aquinatis liber primus incipit.' In fine legitur: 'τελωσ, τελωσ, τελωσ, τελωσ, Hic Juvenalis habet completos quinque libellos.'

20. *Gudianus quartus*, (No. 53.) formæ, quæ in folio vocatur, sed recentioris quoque ætatis, cum scholiis brevissimis, quæ versibus interscripta sunt. Ætas ejus una cum possessore et librario indicatur subscriptione, quæ ad calcem libri reperitur: 'Hoc opus Junii Juvenalis satyrici fuit Gregorii not' de Clericatis de Vinē quod scribi fecit per dominum Andream Rectorem ecclesiæ de marano. In millesimo trecentesimo octuagesimo quarto septimæ indictionis.' Scholiis quoque subjecta est hæc nota: 'Explicient Glosulæ Juvenalis excerptæ de cornuto parisiis regentibus scholas ibi M. petro I. et theodorico et guillelmo acensi; regnante ludovico rege francorum.' Quisnam vero ille *Cornutus* fuerit, dicere non habeo; nisi forte monachus vel librarius perperam harum glossarum auctorem censuit L. Annæum Cornutum, Stoicum philosophum et grammaticum, Persii et Lucani præceptorem, cui non modo commentarii in Virgilio Æneidem, sed a nonnullis quoque Scholia in Terentium Persiumque tribuuntur.

21. et 22. *Schönbornenses* s. *Gaybacenses* duo, membranacæ, formæ oblongæ et quadratæ, qui Gaybaci in tractu Franconiæ Steigerwaldensi, et quidem in bibliotheca Illustriss. Comitum de Schönborn, codicum Mss. copia et

possessoris humanitate celeberrima, servantur. Horum lectiones variantes acceptas refero insigni benevolentiae Cl. *Degen*, viri humanissimi et doctissimi, qui specimen earum ipsorumque codicum descriptionem jam dederat in prolusione scholast. quæ inscripta est: *Einladungsschrift zum gewöhnl. Herbstexamen—Beitrag zu Nachrichten von alten Handschriften*; Onolzbach 1785. 4. unde excerptam, quæ ad rem nostram spectant, quæque pag. 4. 5. et 10. 11. traduntur.

21. *Schönbornensis* s. *Gaybacensis primus*, præclarus, qui memorabiles ac singulares passim suggerit lectiones, et, quantum nos Jo. Mabillon (de re diplomatica, Lutet. Paris. 1709. fol.) et Chronicon Gottvicense docent, Sæc. XII. scriptus est. Foliis LIV. constat, et marginem spatiumque inter lineas multæ occupant glossæ, quarum plurimæ in prioribus duodecim foliis doctrinam Sæc. XIII. redolent. Membrana magis flava est quam alba, sed bene levigata. Scriptura prodit manum, quæ summa cura tam puritatem quam exactam convenientiam affectabat; admodum quoque perspicua est, etsi atramentum jam passim palluit. Literarum forma majuscula, et ovata magis quam rotunda.

22. *Schönbornensis* s. *Gaybacensis alter*, sine glossis, bene conservatus, et satis perspicue, medio forsân vel exeunte Sæc. XIII. scriptus. Manipulos habet quinque, quorum tres priores octona, quartus X., et quintus XII. folia complectitur. Membrana est candida et mollis, scriptura autem plane congrua cum specimine illo, quod reperitur in Mabilloni tab. XIV. n. 2. sed paulo minor. Quatuor prioribus Satiris recentior manus brevia præmisit argumenta. Codex ipse non eandem, quam superior, recensionem sequitur, multasque lectiones exhibet tum egregias, tum sibi proprias. In utroque innumera deprehenduntur vocum compendia, et non modo crebræ emendationes secundæ manus, sed aliquot etiam varr. Lectt. notationes.

23. et 24. *Gothani duo*, membranacei, qui in bibliotheca Ducali extant, et summa Virorum Cel. *Geisleri* et *Doeringii* humanitate usibus nostris oblatis sunt. Criticus tamen eorum usus vel nullus vel exiguus est, cum indocte et recentiori ævo, (alter exeunte forsân Sæc. XIV. alter principio Sæc. XV.) neque ex optimo exemplari descripti sint. Varietas inde decerpta ad solennia fere pravæ scripturæ vitia redit; et, si qua tolerabilis memorabiliorve reperitur lectio, aut ex errore ea est profecta, aut ex aliis codd.

jam enotata. Ceterum alter Persium Juvenali junctum, et glossas habet, tum inter lineas, tum margini ascriptas, sed parum utiles.

25. *Lipsiensis,*

membranaceus, et recentioris quoque ætatis, neque tamen nullius momenti, quem cum aliquot editt. antt. (Lips. 1497. et 1507. Ven. 1498. Argent. 1518. Heidelb. 1590.) e biblioth. academ. mihi benevole commodavit Ill. *Beck*, meo nomine rogatus ab amiciss. *Kühnöl*, quo neque humaniorem Virum, neque candidiorem terra tulit, neque cui me sit devinctior alter. Eadem manus tum inter lineas, tum in utroque margine multas ascripsit glossas, e quibus tacite quasdam ab Ant. Mancinello transcriptas et pro suis venditatas animadverti. Cf. supr. Recens. Editt. ad Comment. Domitii Calderini ed. a. 1474.

26. *Hamburgensis, formæ octavæ,*

quem in ipsa bibliotheca senatoria cum edit. Henniniaua perhumaniter compararunt S. V. *Lichtenstein* et Cl. *Freudentheil*, collega amicissimus, qui eum Sæc. XI. scriptum suspicantur. Sed neque studio librariorum, neque lectionum bonitate insignis est.

27. *Kulenkampianus,*

membranaceus et ejusdem formæ, eleganterque scriptus, sed recentior, neque magni pretii, etsi lectiones interdum exhibet in aliis membranis nondum repertas. Consentit plerumque cum Lipsiensi, et ex eodem forsitan fonte fluxit. Fuit olim in præclara b. Kulenkampi bibliotheca; ex qua qui eum emerit ignoro. Paulo vero ante quam hæc Goettingæ vendebatur, illum benignissime ad me misit Ill. Heyne, unicus præceptor meus fautorque generosissimus.

CODEX ROB. STEPHANI.

28. *Codex vetustus Rob. Stephani,*

cujus variæ lectiones ad calcem edit. Stephani Lutet. 1544. 8. deprehenduntur, quæ bonæ quidem plerumque sunt et ab optimis editoribus receptæ. Sed Stephanus paucas tantum enotavit, (v. c. in Sat. IX. X. et XII. non nisi unam, in Sat. III. et XIII. binas, in Sat. II. et VII. trinas) neque ipsum codicem accuratius descripsit.

29. CODEX BASILEENSIS,

e quo varietatem lectionis excerptam dedit Wetstenius in edit. Amstel. 1684. 8. ubi tamen ulterior ejus descriptio frustra quaeritur.

ALII CODICES AB ALIIS MEMORATI.

Præter hos, quos jam recensui, codices viri docti passim in com-

mentariis scriptisque suis laudarunt alios, et varias ex iis lectiones; sed paucas tantum, protulerunt, quas ego, quanto fieri potuit, studio congressi.

30. *Codex Domitii Calderini,*

qui eum in commentariis suis nonnunquam memorat, et certissimæ dicit fidei esse ac summæ vetustatis.

31 a. *Codex Vallæ*

antiquissimus, de quo vid. supr. ad ejus edit. Venet. 1486.

31 b. *Alii ejusdem Vallæ codices,*

qui in comment. ejus nonnunquam laudantur, sed tam parum distincte, ut nescias, utrum scripti fuerint an editi.

32. *Codex Mancinelli unus et alter,*

quorum is aliquoties mentionem facit in Comm.

33. *Codex vetustissimus Lubini, et*

34. *alter ejusdem,*

de quibus vid. supr. ad edit. Hanov. 1603.

35. *Codex vetustus Canteri,*

36. *C. alter ejusdem,*

37. *C. vetustus Carrionis, et*

38. *C. alter ejusdem,*

e quibus quatuor Codd. Lipsius Heinsiusque passim lectionis varietatem enotarunt.

39. *Codex antiquissimus Casp. Barthii, et*

40. *alter ejusdem,*

quorum in Adversariis ejus subinde mentio fit.

41. *Codex antiquissimus Plathneri, et*

42. *alter ejusdem,*

qui passim laudantur in ejus Lectionibus Juvenalibus, de quibus vid. supr. Recens. Editt. Juven. extr.

43. *Codex Divæi antiquus,*

unde aliquot lectiones protulit Lipsius in Operibus suis.

44. *Codex antiquissimus, et*

44 b. *alter Vossii,*

qui ab eo in Comment. ad Catullum et al. interdum excitantur.

83. *Codex Leidensis, et*

84. *C. Perizonii,*

e quibus aliquot lectiones attulere Nic. Heinsius et Jo. Schrader, ille in Comment. in Ovid., hic in Emendationum Libro, et in Obs. criticis, quas exemplo Juvenalis Henniniano alleverat, unde exscrip-

tas ad me misit doctiss. et humaniss. *Herbellius*, qui nunc Franequeræ commoratur, et de Silio quoque meo bene meritus est.

85. *Fragmentum Erlangense*

vetustum, quod Sat. VI. 66—197. 264—661. continet, et mecum ab Ill. Harlesio est communicatum, qui etiam benevole adjunxit edit. Marshall. Lond. 1723. cujus margini ascriptæ sunt variæ lectiones codicis Ms. qui designatur litera *E.* quem tamen Ebnerianum vel Norimbergensem I. esse mox animadverti. Fragmentum plerumque consentit cum cod. Norimberg. tertio, sed non paucas quoque lectiones tum alias, tum sibi proprias exhibet, et nonnuquam non spernendas.

Aliis codicibus Mss. usi sunt Salamasius, Scaliger, Nic. Heinsius, Muretus, Schegkius, Mercer, Brodæus, Flavius, Pontanus, Rittershusius, Claverius, Scioppius, et alii: quamque hi in scriptis suis enotarunt ex illis varietatem lectionis, nos quoque passim laudavimus.

Aliorum codicum, qui nondum comparati sunt cum vulgata scriptura, ingens numerus in bibliothecis, non modo publicis, (inpr. Italicis, Gallicis, et Anglicis) sed etiam privatis latet: v. c. in Biblioth. Gersdorfia unus, (v. Ephemerid. liter. Lips. 1710.) in Rhedigeriana duo, (v. Fülleborn. vers. german. Persii p. v.) Senkenbergiana unus, Thom. Jos. Farsetti unus, (v. le Bret Magazin zum Gebrauch der Staaten-und Kirchen-Geschichte, T. IV. n. 1. Francof. 1774.) Comburgensi prope Halam Suevorum duo (v. Intelligenzblatt der Ien. Allg. Lit. Zeit. 1796. N. 153.). Permulti alii memorantur in bibliothecarum catalogis commentariisque virorum doctorum, præcipue in Montfauconii Biblioth. Mss. Præterea variantes viginti codicum lectiones a doctiss. *Schwabio* Corr. Gymn. Vinar., a quo consilium edendi Juvenalis abjectum est, accepit Cl. *Gurlitt*, Prof. et Director scholæ Bergensis, qui in literis ad me datis earum propediem in proluss. scholast. divulgandarum spem fecit. Codices illi sunt: duo Zwicavienses, (quorum alter olim fuit Theod. Pulmanni) Noviomagensis, Miggridii, Schurzfleischianus s. Vinariensis, duo Hamburgenses, Chemnicensis, quinque Leidenses, (Lugdunensis, Perizon., Philipp. et duo Vossiani, in Catal. Bibl. Leid. p. 325. b. 494. a. 374. a. 373. a. 378. a.) Rotendorffii s. Withoffii, Lahnensis, (qui quondam fuit Christio Prof. Lips., tum Illustriss. de Zech, et deinde Lahnio, consiliario aulico Tenstadiensi in pago Thuringico) duo Gothani, et tres Argentora-

tenses. Octo priores a Gottl. Cortio, et quinque Leidenses a Jo. Schradero diligenter olim excussi sunt, quidam vero jam a nobis vel aliis collati, et Argentoratenses non nisi in duabus Satiris prioribus comparati.

Ex tot membranis nondum inspectis novam eamque ingentem variarum lectionum, vel potius vitiorum errorumque, molem congeri posse, non est quod dubitemus. Nec tamen crediderim, multum inde ad poëtam nostrum fructus rediturum esse. Nam codices Juvenalis longe maximam partem sunt recentiores neque digni, quibus comparandis quicquam temporis et operæ impendas: et in optimis quoque vix memorabilior aliqua lectio reperietur, quæ non ex aliis jam enotata sit.

OBSE^RVAT Rupertius, ingentem numerum codd. in bibliothecis non modo publicis (inpr. Ital. Gall. et Anglicis) sed privatis latere. De his nihil Rupertius: ‘nec multum,’ ait, ‘inde ad Poëtam nostrum fructus rediturum esse.’ At forsan hi codices non minoris saltem sint pretii quam qui ab ipso et doctis ejus Germanicis adjutoribus collati fuerint; et, ut quam paucissimi cum ulla editione Juvenalis comparati sunt, adhuc restat doctis, qui eos examinent, de pretio eorundem statuendum.—De codd. in publicis Britann. bibliothecis latentibus pauca quædam benevole accipiet Lector æquus.

Codices D. J. Juvenalis in Biblioth. Reg. Mus. Britann.

15. A. IV. Cod. chartac. inter alia nominis et ætatis recentioris brevem in Juvenalem commentarium continens, sæculi XII. characteribus sub initio et fine evanescentibus.

15. A. XV. Alius in Juv. Sat. comment. recentior et amplior, ad pag. 237. pergens. Chart. cent. XV.

15. B. XVII. D. J. Juv. Sat. cum Gloss. Cod. vet. cum notis interlinearibus et marginalibus. Membran. cent. XI.

15. B. XVIII. D. J. Juv. cum Gloss. Cod. vet. cum notis interlinearibus et marginalibus.

Biblioth. Harl. varios tenet Juv. codices, usque ad octo-
decim, quorum plurimi sunt nitide et clare scripti; illumin.
quidam chartac. alii membran. sed non valde antiqui, vix
supra sæc. xv. pergentes. Ex his unus continet comment.
duos, nec breves, in Juv. Sat. et unum in Persium. Chartac.
Primus, cum Juv. Sat. *Expositione*, *Vitam* etiam Poëtæ
complectitur. Inter vero hos codd. recentiores unus et
alter numerandus est, qui antiquitatem magis spirat, n.
3872. sæc. XIII. vel XIV. alia cum Juv. Sat. exhibens;
3754. qui Juv. Fragmentum tantum tenet, videlicet sat. pri-
mam ad vers. 151. in fol. majori.

Cottoniana nihil, quod ad Juv. spectat, offert: nec *Sloani-
ana*, ni forsàn velles quasdam ejus sátiras Anglice versas,
et quæ nullius sunt pretii, vel saltem præsentis argumenti:
de quibus vero, si quid velis, vid. Ayscough. Catal. num-
2117. 4457.

Lansdowniana. Hæc, inter quam paucissimos auctores
classicos, aliis nonnullis ditissima, unum amplectitur cod.
Horatii op. et Juv. et Pers. Sat. tenentem, qui est pulcher-
rimus, illumin. et membran. non antiqui valde noninis; in-
ter pretiosos tamen et forsàn utiles censendus est. Matthiæ
Corvini, Hungariæ regis, olim fuit in peculio, ut inscriptio
indicat; et post varias fortunas venit in possessionem me-
dici docti et felicis codd. Gr. et Lat. collectoris, Antonii
Askew, cujus verba, sub init. cod. conscripta, huc trans-
ferre placet: ‘Lettres de Critique, de Gisbert Cuper, Am-
sterdam 1742. pag. 381.—J’ai l’Horace d’Amsterdam. M.
Bentley est hardi dans ses conjectures. Je me suis entre-
tenu sur quelques unes, avec un de mes amis, et j’ai un
beau Ms. sorti de la bibliothèque d’un Roi Matthias Cor-
vinus, où j’ai trouvé diverses leçons dont ce sçavant Anglois
ne fait pas mention.’—Sine notis aut Comment. In hoc co-
dice Persii primus sat. primæ versus sic currit:

Oh! curas hominum! oh! quantum ē mihi in rebus inane!
Continet etiam Virgiliti *Æneid.* Bucol. et Georg. eadem
manu scripta.

Codices Burneienses.

Codd. Burneienses numerantur octo, quorum plurimi pulchri quoad formam exteriorem, sed non valde antiqui nominis. Varii versus singulorum codd. collati sunt ad pag. H. C. Henninii cum notis Variorum, quæ Lugd. Bat. edita est 1695.

Sub fine unius (191.) scribitur perobscure: ‘Die 26 Nov. hora tertia noctis 1464. pontificatus felicissimi domini nostri domini Pauli divina Providentia Papæ sancti anno primo;’ et ut videtur a cl. Doct. Burney lucidius iis verbis hæc subscribuntur: ‘Paulus II. Venetus prius Petrus Barbus vocatus, nepos Eugenii IV., successit Pio II. A. C. 1464. Hoffmanni Lexicon.’

Codices Oxon. Juvenalis et Persii.

Auctarium: Laud. Lat. 79. Juv. et Pers. illum. membran. Tituli breves Satiris præfiguntur.

Auctar. Laud. Lat. 80. Juv. Sat. chartac. sine notis.

Auctar. Rawlinson. 110. Juv. et Pers. membran. cum notis. Sub finem hæc verba: ‘Cod. Ms. comparavi Veronæ, Antonio di Bradich med. Doct. 3 Maii 1698.’

Ludovicus Bourguifus Nemausensis, exul propter SS. Religionem Domini nostri J. Christi Reformatam, Tiguri 1686.

Hic versus sub finem inseritur:

Explicit *ignotus* per totum Persius orbem:
de quo vid. Recensum nostrum Editionum Persii, p. 300.

Auctar. F. 5. 1. Membran. illum. pauca habet scholia.

Auctar. F. 5. 2. Juv. chartac. cod. multum abbreviatus, et cum multis scholiis. Sub fin. hæc verba: ‘Explicit per me Petrum de Goude.’ Extat ad eundem Erasmi Epistola, a Merula vulgata, et apud eam cod. hic memoratur.

Auctar. F. 5. 4. Juv. et Pers. membran. sine not. Sub init. hæc verba: ‘Hoc opus est a me Petro Carmeliano emptum die XIII. Dec. 1491. in civit. Londin. pretio duorum nobilium.’ In alio loco, ‘ex libris Caroli Hatton;’ in alio hi duo versus:

Qui Juvenalis opus, et carmina tacta notabit,
Romanos noscet mores et facta pudenda.

Cod. elegans.

Horum codd. plurimi sunt sæc. XIV. et XV. duo vel tres ætatis superioris; et probabile est, si conijcere fas sit, codd. nonnullos hic memoratos ut a Ric. Rawlinsono, LL.D. Biblioth. Bodl. donatos, inter eos numerandos esse qui olim proprii erant fratris ejus Thomæ Rawlinson, Arm. de quibus ita Maittaire: 'non citius de Juv. et Pers. edendis tecum communicavi consilium, quam ultro ex bibliotheca tua instructissima sex illius duosque hujus codd. ante a. 1500. excusos suppeditasti.' Maittarii edit. 1716. Hi codd. scripti ex eodem cimelio forsàn deriventur.

Codd. D'Orvilliani. x. 1. 2. 8. 9. Mss. ad Poëtas, sive Adversaria, manu, ut videtur, W. Vlamingii, II. Tom. inter alia tenet (in Tom. 2.) Novas Lectt. e Juv. membran. erutas, pp. 17.

x. 1. 5. 30. inter alia complectitur Juv. 1. 84. 2. Persius 85-100. a. Cod. memb. ff. 100. in 4to. minori.

x. 1. 6. 13. inter alia continet (5.) collationem Juv. cum cod. D'Orvill. pp. 15. x. 2. 4. 22. ut videtur, notas W. Vlamingii in Juvenal. et Horat. Mss. spissas: in 4to.

x. 2. 5. 24. Juv. et Pers. edit. Variorum Amstel. 1684. Svo. cum Ms. membran. sæc. XIV. Amstelodamensi collatam.

x. 2. 6. 23. tenet Juv. et Pers. cum comment. vet. Sanctandri 1690. Svo. sat. duas priores cum Mss. collatas, et Gloss. J. et P. aliquantum e Ms. auctas.

Notitia præcedens de codd. D'Orvillianis ad Catal. codd. Mss. et Impress. cum nott. Mss. olim D'Orvill. a viro Græce et Latine callentissimo, Thoma Gaisford, Gr. Ling. Profess. apud Oxon. exaratum, referenda est. E Typogr. Clarend. 1806.

Codd. Canonici. Inter hos undecim, si recte legerimus, codd. Juv. vel Juv. et Pers. videndi sunt: sed non in ordinem adhuc redacti. Quædam nobis leviter inspecta prætermittimus, vix ultra Titulos hic progressuri.

Canonici Lat. 36. Hic solus, ni fallimur, inter omnes Canon. Juv. imperfectus : incipit, ‘ Doctus et ad calicem,’ &c. Chartac. cum schol.—37. Membran. cum plurimis nott.—38. Juv. sine Pers. chartac. cum nott. interlin. et paucis marginal. Explicit cum sat. quindecima.—39. Cum Juv. habet pauca Ovidii. * Explicit cum satira quindecima.—40. 41. 42. 43. 44. 45. 46.

Unus vel duo horum codd. dat annum (cent. xv.) in quo exarati sunt.

Inter *codices Ashmoleanos* Oxon. censetur, ‘ M. Magni Annotationes in Juv. sat. 10.’ anni 1588. 4to. Ex num. 7012. in Catal. Mss. Angl. et Hib. p. 321.

Colleg. Baliol. inter codd. habet cod. chartac. Juv. Sat. continentem varias collationes ad pagg. edit. H. C. Henninii, cum notis Variorum, quæ Lugd. Bat. edita est 1695.

Corp. Christi Coll. bibliotheca codices antiquos et eximios quam plurimos retinet; quorum paucos, n. classicorum Latinorum, per duorum virorum doctorum hujusce Societatis benevolentiam, nuper inspeximus; at casu quodam, qui sæpe accidit, Juvenalem *tantum vidimus*: at videbatur cod. antiquior, et dignus qui magis otiose consuleretur. Habet Comment. ut etiam Persius, qui subjungitur. Fol. comitantibus aliis nonnullis.

Codd. Cantab.

In biblioth. pub. Juv. Satyræ. N. 2562.

In eadem biblioth. multi sunt libri impressi cum notis Mss.: illi præcipue qui notas manu viri docti, Johannis Taylor, LL.D., exaratas exhibent. Hi ab eodem legati Antonio Askew, M. D., cum aliis qui olim inter cimelia Doctorum Taylor et Askew erant positi, e biblioth. Askewiana redempti,¹⁶ in publ. Libr. Cantab. asservantur.

Trin. Coll. In biblioth. Thomæ Gale, viri ob varia

NOTE

¹⁶ Dyer’s Hist. of the University and Colleges of Cambridge. Vol. 2d. pp. 382-3-4. et compares Biblioth. Askewianam Rariss. Libr. impress. 1775. et Biblioth. Ask. Mss. 1785.

opera classica, historica, et antiquaria celeberrimi, erant olim quam plurimi codd. multum æstimati, et inter codd. Græcos et Latinos duo Juv. et Persii unus.¹⁷ Hos omnes filio suo natu maximo, Rogero, moriens legavit Thomas, et Rogerus Collegio Trin. ubi pater et filius educati fuerant.

Ambo igitur hi codd. Juv. Trin. coll. numerandi sunt inter Galeanos; quorum unus, literis Saxon. minoribus scriptus, circa IX. vel X. cent. habet Persium conjunctim. Alter, sine Persio, est etiam antiquus. Ambo membranacei, cum notis copiosis, et pretiosi.

Aul. Pembrok. biblioth. possidet unum cod. Ms. Juv. et Persii Sat. circa sæc. XI. vel XII. Juvenali desunt multæ pagg. Incipit ad vs. III. Sat. IV. Persius est perfectus. Ambo membran. cum notis plurimis.

Codices Ecclesiæ Cathedralis Vigorniensis.

Biblioth. Ecclesiæ Cathedralis Vigorniensis (in domo spatiosa quæ vocatur The Chapter House) multos libros impressos rariores et codd. antiquos habet; inter quos sunt Lat. classici ad numerum fortasse sex vel septem. Ibi nuper a librario, Rev. Domino Clarke, ut olim ab aliis, benevole excepti, cod. (in fol.) Juv. et Pers. cum aliis complectentem inspeximus, et pauca quædam denotavimus: cod. vero antiquitatem sapit.

Codex D. J. Juv. Scotus.

Apud biblioth. quæ vocatur *Advocatorum*, Edinburgi, est cod. Ms. Juv. membran. 4to. circa cent. XIV. qui olim erat Jacobi Balfour, Eq. Aur., in rebus antiquis multum exercitati, et ob *Annales Scotiæ*, ab eo elaboratos et promulgatos, Scotis plurimum colendi.

NOTE

¹⁷ Ibid. vol. II. p. 301. et Catal. Gale, tom. II. p. 185. Mss. Angl. et Hib. inter codd. T.

INDEX

RERUM ET VERBORUM

IN

JUVENALEM.

(*Multæ res ac voces non nisi in Var. Lectt. quærendæ sunt.*)

- A** PRÆCONE vocari i, 99 a facie
jactare manus iii, 106 a fronte videbis
Andromachen vi, 503 a matre adhuc
rubentem vii, 196 a carbone et forcipibus
ad rhetora misit x, 131 a Pyrrha,
quamquam omnia syrmatata volvas,
nullus apud tragicos populus facit scelus xv, 30
- Ab octava bibit i, 49 ab ipsis illibus
vis frater v, 135
- Abaci ornamentum sex urceoli iii, 204
- Abditus latet vi, 237
- Abdomine tardus venter iv, 107
porcæ placant Bonam Deam ii, 86
- Abeant in ventres novalia xiv, 149
in domos vi, 312 clientes vestibulis
i, 132 abit tristis vi, 128 abi securus
xiv, 213
- Abicit hunc in mare xv, 17
- Abies longa cornescat iii, 255
- Ableganda Tiberim ultra mercis
xiv, 202
- Abluet caput vorticibus vi, 523
- Abnego nummos xiii, 94
- Abnuat veniam culpæ vi, 540 dare
veniam xv, 104
- Abollæ majoris faciunt iii, 115
rapta iv, 76
- Abortivo non est opus vi, 368 abortivis
fœcundam vulvam solvere ii, 32
- Abreptum catena xiii, 175
- Abrumpere carnem Phrygio more
ii, 116 abrupta jugis saxa vi, 649
stamine xiv, 250
- Abscindere carnem Phrygio more
ii, 116
- Abscondit quas partes sinus ix, 33
abscondere tenebræ cœlum nube xii,
18 frontem galea viii, 203 erinem
galero vi, 120
- Absolvitur nemo nocens se judice
xiii, 3
- Absorbuit multorum ictus resupina
jacens vi, 126
- Abstinet conebitu vi, 535 animalibus
mensa, et Pythagoras xv, 11, 173
his verbis mancipium nudum
stans fornice xi, 171 abstinuit carne
suilla pater xiv, 99 abstineas
damnandis xiv, 38
- Absum—abest nullum numen, si
sit prudentia x, 365 nullum crimen
vi, 294 absit ab illo dedecus hoc
iv, 130 quis tam procul ab Urbe xvi,
25 absenti petit i, 123
- Absumto toto corpore xv, 91
- Abundat vicus obscœnis ii, 8
- Accedente nova, si quam dabat
hostia, carne xi, 85
- Accersere s. arcessere summam
perituram xi, 17
- Acci subligar vi, 70
- Accidit Catullo similis fortuna xii,
29
- Accipimus aliquando pingues
laccernas ix, 31 accipiunt labra cibum

- digitis alienis x, 229 quantum in le-
gione Tribuni, donat Catiënæ iii, 132,
133 accipiet te rectorem provincia
viii, 88 uxorem vi, 76 mercedem
i, 42 calcem iii, 295 endromidem
iii, 103 rude vi, 113 te Gallia vii,
147 accipere gibbum cuperet x, 295
accipe, et istud fermentum tibi habe
iii, 187 accipe privatis majora focis
iv, 65 nunc artes vii, 36 protinus,
quod do vii, 165 aurum vii, 243 co-
ronas xii, 88 accipe, quæ valeat xiii,
120 accipe ceras xiv, 191 accipe,
quod exemplum feritas produxerit
xv, 31 acceptæ cicutæ xiii, 186 ac-
cepto damno xiii, 129 acceptissima
divitibus gens iii, 58
Accurrit jam, qui marmora donet
iii, 215
Accusator i, 161. xiii, 187
Accuset Clodius mœchos ii, 27
Manilia, si rea non est vi, 243 accu-
sare qui potest Verrem tempore quo
vult, carus crit Verri iii, 54
Acer et indomitus ii, 77 Antilo-
chus x, 252 acre malum vi, 109 Fal-
ernum xiii, 216 acres urticæ ii, 165
aceribus exemplis claudere aliquem
xiv, 322 acrior illo (creditore) vii,
109 impetus xv, 62
Acerbum funus non est luxuriæ xi,
41 clamor xiv, 54 strepitus xiv, 18
acerbi omnis impatiens vii, 57
Acersecomes viii, 128
Acervus ingens nummorum stabat
viii, 100 glandis major xiii, 57 ex
acervo pleno semper tollitur vi, 364
e medio Fortunæ ductus casus xiii,
10
Acestes quot vixerit annos, quot
Siculus Phrygibus vini donaverit ur-
nas vii, 235
Aceto montem rupit Hannibal x,
153 Phario madentis xiii, 85 cujus
tumes iii, 292
Achææ fæcis quota portio iii, 61
Achilles percussus nulli gravis est
i, 163 ut vicit Pelea xiv, 214 jam
grandis metuens virgæ cantabat pa-
trii in montibus vii, 210 eum rap-
tum inget Peleus x, 256 Achilles lu-
gentis amicem noctem patitur iii, 279
Achilli Æacidæ malo similis sis, Vul-
caniaque arma capessas, quam te
Thersitæ similem producat Achilles
viii, 270, 271 Achilles lorica non
poscit Thersites, in qua se traducebat
Ulixes xi, 30
Acies lata Polyphemi ix, 65 pue-
- riles exercere xv, 60
Acilius Glabrio ejusque filius iv,
94 sq.
Acœnitus vii, 218
Acœnonæus, rectius Acœnonoë-
tus vii, 218
Aconita dedit patris i, 158 paravi
pueris vi, 639 miscuit propinquis
viii, 219 nulla bibuntur fictilibus x,
25
Acquirere divitias crimine omni
xiv, 238 terra marique xiv, 223 ac-
quirendi votum insatiabile xiv, 125
artificem egregium xiv, 115
Acta v. Agere
Actiaca carina ii, 109
Actor Aruncus s. Auruncus ii, 100
Acumen prisenum iv, 102
Acus obliqua ii, 94 emerita acu
cessat matrona vi, 498
Acuta prora v, 89 unguis v, 41
Ad aram Lugdunensem dicturus
rhetor i, 44 ad summam iii, 79 ad
cantum galli secundi quod facit ix,
107 ad omnes occursum hominum x,
47 ad aram Martis obvius mi fuit x,
83 ad templa et compita positus
mensis xv, 42 ad conspectum cœnæ
x, 230 ad omnia fulgura pallent xiii,
223
Adamas notissimus, et Beronices
in digito factus pretiosior vi, 156
Alde, quod xiv, 114. xv, 47 addi-
tur imperiis Hispania x, 151
Adeo tot fata iii, 274 senuerunt
Jupiter et Mars vi, 59 indulgent
sibi latius ipsi xiv, 234 usque adeo,
v. Usque
Adbibet nec multos ii, 135 neg-
lectum clientem v, 16
Adhuc levis iii, 111 rubentem a
matre vii, 196 si quid est, quod fre-
mat viii, 36 adhuc uno asse partam
colit Minervam x, 116
Adimit mihi campum vicinus xvi,
37
Adipata livida vi, 631
Adjuncta cothurnis (mulier) vi,
506
Adjutor caligatus veniam iii, 322
Adjuvat æer xii, 42 adjuta nullis
cothurnis vi, 506
Admirabile spatium rhombi iv, 39
admirabilis improbitas illo ævo xiii, 53
Admirari tantum vii, 31 admiran-
dis lacertis x, 11
Admiratio minor debetur monëtris
vi, 646
Admittimus si verum iii, 171 ad-

mittunt quæ meritoria somnum iii, 235 admisit quid Psecas vi, 494 quod facinus x, 255 scelus x, 340. xiii, 237 mucronem longi cultri xiv, 217 admitte viros vi, 329 admissa spectant opsonia iv, 64 admittentia non duas curas pectora vii, 65 non morsum frustra v, 69

Admovet pudor stimulos odio x, 329 barbatos magistros xiv, 12 admoveas his ipsum licet ii, 148 admotum pedibus vi, 427 admota lanis (mulier) vi, 497 admota Nilo Africa x, 149 Admoio tauro viii, 82

Adolesco—adultæ virginis funus xv, 138

Adoperta cucullo tempora viii, 145 Adorat crocodilon xv, 2 nil præter nubes xiv, 97 frictum s. fluctum Medullinæ crissantis vi, 322 pauper pugnis concisus, ut liceat paucis cum dentibus inde reverti iii, 300 adora Tarpeium limen vi, 47 adoratum populo caput x, 62 adoranda rubigo xiii, 148

Adriacus rhombus iv, 39

Adsum ego prior i, 102 adest quoque venter Montani iv, 107 vocatus minister v, 63 quis testis vi, 220 ventus non multum fortior modica aura xii, 67 quisquis socius x, 254 adsunt ova cum ipsis matribus xi, 71 adsint pneri cum tabula ix, 40

Advehere lagenas xiv, 271 advehi Romam vento iii, 83 advectæ secreta palatia Matris ix, 23

Adventum Septembris et Austri metuere vi, 518

Adversum per montem currere v, 77 adversis argentibus xii, 53 Disgenitus x, 129 fatis clauditur cum eo simia innoxia xiii, 156

Adulator cæcus iv, 116

Adulandi prudentissima gens Græca iii, 86 ars iii, 41, 42, 86 sq. 100 sq.

Adulter abditus vi, 237 nocturnus viii, 144 publicus x, 311 matronæ dilectæ x, 318 prætextatus i, 78 tragico nuper pollutus concubitu ii, 29 quæ mittit, quæ mandat, ferre ad nuptam iii, 45 tantum spernatur delicias viduæ iv, 4 jam dormit vi, 329 quis amet, quis diripiatur vi, 404 in multis domibus servavit conjugium jam pæne solum ix, 80 pænas metuet, quas mariti irati exigunt x, 312 sq.

Adultera Largæ filia xiv, 25

Adulterium turpe xi, 175 ejus

pœnæ legibus sancitæ i, 55 et consuetæ x, 312 sq. adulteria in hortis ac templis commissa vi, 488 sq.

Aduncos ungues v, 41

Advocat Archigenen vi, 236

Advolat inde vi, 226

Adyti vox xiii, 205

Æacidæ similis viii, 270

Æacus torqueat umbras i, 9

Ædes Maculonis vii, 40 egregias Lateranorum x, 17 flagrans Vestæ iii, 139 Fortunæ et Herculis xiv, 90 Isis vi, 528 conducere iii, 31 ipse tanquam incenderit suas iii, 222 quas emerit iv, 7 æde Musarum et Apollinis relicta ipse facit versus vii, 37

Ædicula viii, 111

Ædificator Cætronius xiv, 86

Ædificare carinas x, 264 domos xv, 153 caput altum compagibus vi, 503

Ædilis pannosus vacuus Ulubris de mensura jus dicit, et vasa minora frangit x, 102 Ædilibus quando in consilio est pauper iii, 162 summis illic sufficiunt tunicæ albæ iii, 179

Ægæi maris rupes, Seriphus xiii, 246 Ægæi pater Neptunus xiii, 81

Æger plurimus hic vigilando moritur iii, 232 solaque libidine fortis iv, 3 si evaserit Libitinam xii, 122 ægri inguinis canities x, 207 ægram et claudentem oculos gallinam quis impendat amico tam sterili xii, 95 ægro in corde senescit consuetudo vii, 52 in corpore latentis animi ix, 18 ægri dubii majoribus curentur medicis xiii, 124 veteris ix, 16 nocentes xiii, 234 sperantes quartanam iv, 57 ægros quot occiderit Themison auctumno uno x, 221

Ægrotante viro vi, 389

Ægyptius nescio quis i, 130 Ægyptiorum numina animalia, arbores ac plantæ, sed alia aliis locis culta, unde sæpe odium, rixa et bellum xv, 1 sqq. mollities, inpr. Alexandrinorum et Canopitarum xv, 44 sq. 126 sq. phaselii fictiles et cymbæ papyraceæ in Nilo xv, 127, 128

Ægyptus demens, horrida, sævior ara Mæotide xv, 2, 45, 116 qualia portenta colat xv, 1 sq. lanatis animalibus abstinet xv, 11 Ægypti finis vi, 527 numina non ubivis culta xv, 2 sq.

Ælia pauper diligit exodiarium s. Atellanum vi, 72

Ælii nominis quædam vi, 385

Æluos colunt Ægyptii xv, 7

- Æmilianos stantes in curribus viii, 3
 Æmilias (causidicus dives) vii, 124
 pons vi, 32
 Æmo mollius dicere vi, 198
 Æmula Picenis mala xi, 74
 Ænea lampas iii, 285 æneus cur-
 rus vii, 125 Jupiter xiii, 115
 Æneas parvulus ludit tibi aula v,
 139 Æneæ coxam quo pondere per-
 cussit Tydides xv, 67 Æneas et Ti-
 rynthius, Evandri hospites; ille minor
 hoc, et ipse tamen contingens san-
 guine cœlum: alter aquis, alter flam-
 mis ad sidera missus xi, 61 sq. juve-
 nis prælatus Iarba, zelotypo, in va-
 ginæ fronte solebat ponere gemmas
 v, 45 Ænean Rutulumque commit-
 tere i, 162
 Ænigmata legum viii, 50
 Æno toto Cosmi mergi viii, 86 ar-
 denti decoxit xv, 81
 Æoliis rupibus i, 8 carcere x, 181
 utribus xv, 20
 Æquales habitus rusticorum iii,
 177
 Æquat adulator collum invalidi cer-
 vicibus Herulis iii, 88 nullus paribus
 sestertia libris iv, 16 virtus palmam
 natalibus vi, 323 æquare voluptati
 queas nulla theatra xiv, 257 æquan-
 da pericula rebus xiv, 314
 Æquor tollunt nimbi i, 81 in
 æquore ejus pulvis primus viii, 61
 æquore toto quicquid conspicuum est,
 res fisci est iv, 54 æquora Gætula
 xiv, 279 inclusa molibus xii, 75
 Æqua Dis potestas iv, 72 labor xvi,
 56 ibi libertas viii, 177 et a quo fla-
 grantior non debet esse dolor viri xiii,
 11
 Ær Bæticus xii, 42 summus ver-
 titur vi, 99 per æra raptus fertur a
 græ xiii, 169 æra sorbet sanna vi,
 306 ære sub crasso nasci x, 50 sub
 ære texti viii, 43
 Ærata arca xiv, 259
 Ærea frons parvis lectis xi, 96
 Ærugine cum tota follis xiii, 61
 Ærumna Herculis x, 360 cumulus
 iii, 210
 Æs minutum vi, 546 paternum xi,
 39 aeris inops vii, 61 ære suo cus-
 todire animam servi ix, 122 ære recto
 cantare ii, 118 qui ære nondum la-
 vantur pueri ii, 152 ære paterno ac
 rebus in ventrem mersis xi, 39 ære
 domare custodes vi, 235 æra rhe-
 toris vii, 217 castrorum mereri xvi,
 55 poposcit meretrix Augusta vi,
 125 fatigare vi, 412
 Æstivum aurum i, 28 tonat xiv,
 295 æstivam conchem xiv, 131
 Æstuo ii, 71 si dixeris, sudat iii,
 103 æstuat cui oculis fervens ani-
 mus iii, 50 infelix angusto limite
 mundi x, 169
 Ætas defluit vii, 32 (mundi) nona
 agitur xiii, 28 aurea vi, 1 sq. ar-
 gentea vi, 14 sq. ferrea vi, 23 sq.
 hæc valet securum præstare Neronem
 viii, 171 digna supercilio v, 61 Me-
 telli xv, 109 ætate fracti xiv, 161
 minores vi, 499
 Æthiopis fortasse pater esses vi,
 600 Æthiopem albus derideat ii, 23
 cœnum vocamus viii, 33 Æthiopum
 populos x, 150
 Ævi ejusdem iv, 94 ævo frigidus
 vi, 325 tam longo x, 255 illo admi-
 rabilis improbitas xiii, 53 nostro xv,
 32
 Affari sic possem parentem xiv,
 211
 Affectat Venerem sine viribus x,
 209 spoliū ii, 106 protegere cau-
 sam xi, 33
 Affectus mutuus xv, 150 hospitis
 viii, 161 hæc dabit vi, 214 affecti-
 bus similis si res esset xii, 10
 Affert partem xiv, 78 quemvis
 hominem ad nos iii, 75 grande su-
 percilium cum magnis virtutibus vi,
 168 magicos cantus vi, 610 quid
 ille contra ix, 91 præsidia ultima
 xii, 56 annus tibi sexagesimus aquil-
 lam locupletem xiv, 198 honestum
 consilium iv, 85 affertur tibi palli-
 dus caulis v, 87 afferri jubebit tho-
 raca v, 144
 Afficit ille animos vii, 85 afficiunt
 verbera illos pœnis viii, 268 quem
 mire inscripta ergastula xiv, 24
 Affigit ceras ix, 149 affixus custos
 v, 40 affixa tropæis lorica x, 133
 Affirmat quis, nil actum vi, 58
 Afræ avis xi, 142 sorores v, 152
 gallinæ xiii, 141 Afrorum epimenia
 vii, 120 Afros quod tutos facit oleum
 a serpentibus v, 91 tennes discin-
 xerit Marius viii, 120
 Africa nutricula causidicorum vii,
 149 percussa Manro oceano Niloque
 admota x, 148 horreum Romanorum
 viii, 118
 Agamemnona mugire credit Ajax
 xiv, 286
 Agamemnonida erimen viii, 215
 Aganippes vallibus vii, 6

Agathyrsi immanes xv, 125
 Agave intacta Paridi vii, 87
 Agellus paternus vi, 57 captus viii, 109
 Ager Trifolinus ix, 56 Laurens i, 107 Tiburtinus xi, 65 Turni xii, 105 regis Superbi vi, 525 cultus xiv, 159 agrum fodere ix, 45 in agro ut vixit vi, 56 agri venales xiv, 151 gelidi iii, 322 hic modus nunc non sufficit horto nostro xiv, 172 jugera quot possidet iii, 141 agros tanti vendit provincia, sed majores Apulia iv, 26 agrorum sterilitas et incommoda quomodo arceri credebantur xi, 97
 Aggeris moles xvi, 26 aggere sub ventoso textit viii, 43 in eo rodere malum v, 153 in aggere et circo positum est fatum plebeium vi, 588
 Agilis Luperus ii, 142
 Agitas illud xiv, 68 risu pulmonem x, 33 quid plus in pectore illo vi, 251 mentes furor xiv, 284 veras lites vii, 168 elunem ii, 21 agitant genninum frusta v, 69 quid toto die vi, 475 non agitem ego hæc i, 52
 Agmine magno, longo, iii, 244. x, 45 facto migrare iii, 162 facto morborum omne genus circumscilicet x, 218 circumducto captivorum x, 280 agmina cuncta iii, 258 xv, 56
 Agna aperta pallere vi, 392 coronata lustrari xiii, 63 Euganea mollior viii, 15 nivea, cæsa Junoni xii, 3
 Agnosco procerem viii, 26 non agnoscit vultum amici x, 234 agnoscere incipit vi, 468 agnitus accipies i, 99 agnoscendus tota fugit arena viii, 206
 Agnum bæs ederet ii, 123
 Agit uxorem comædus iii, 94 intra viscera penem ix, 43 phasma Catulli viii, 186 pacem tigris cum tigride xv, 163 mimum xiii, 110 grassator rem ferro iii, 305 hoc, ut doleas v, 157 vii, 48 equitem vernam ix, 9 plaris Paulus vii, 122, 143 sq. Laureolum viii, 187 nihil futuræ laudis viii, 76 scilicet causas ii, 71 vii, 122, 143 xiii, 32 xvi, 49 res pacis xiv, 72 agunt eum remige iv, 49 quid agant venti i, 9 Seres vi, 403 quid agas, cum te furiosos cogat et idem fortior iii, 291 quid agas, cum dira et fœdior omni crimine persona est iv, 14 non est, quid agam bruma spirante ix, 67 agitur nunc res pulmone rubetæ vi, 659 res vera iv, 35 nona ætas xiii, 28 genialis dies iv, 66 discrimen famæ vi, 500 sa-

crum vi, 336 quod nunc exemplum xv, 97 quid apud vos vi, 395 agite hoc, o juvenes vii, 20 actum nil in montibus vi, 58 falcibus xiv, 149 nihil est, nisi x, 155 acta legere vii, 104 in acta referri ii, 136 actorum libri ix, 84
 Agrestem falcem sumpsit Saturnus xiii, 39
 Agriculturæ præstantia et laus xiv, 71, 179 sq.
 Agrippa dedit gemmam sorori vi, 158
 Agrippina boletum dedit Claudio i, 69, 70. v, 147. vi, 617 sq. frequenter cur abortum fecerit ii, 29
 Ahenus, v. Aëneus
 Ajax pallidus surgit (causidicus) vii, 115 victus pœnas exigit (Tiberius) x, 81 bove percusso Agamemnona mugire credit xiv, 286 præterit Telamonem xiv, 213 quales lapides (torsit) et Turnus xv, 65
 Alas exiit Dædalus fatigatas iii, 25 grandes miratur Lælius xiv, 195. vellendas præbere xi, 157 alis madidis cantat Sostratus x, 178
 Alabanda, Asiæ minoris opp. iii, 70
 Alabarches quis, et unde sit dictus i, 130
 Alapas Mamercorum ridere viii, 192
 Alba diruta iv, 61. Albæ Longæ et Albano monti nomen dedit candida serofa xii, 71 sq.
 Albana arx Domitiani iv, 61, 145 xiii, 214. montes v, 33 arena iv, 100 vina v, 33 xiii, 214
 Albeolos v. Alveolos
 Albina iii, 130
 Albiolos v. Alveolos
 Albus corvus vii, 202 derideat Æthiopem ii, 23 crinis ii, 112 alba serofa vi, 177 omenta xiii, 117 tunica iii, 179 stameu xii, 65 albæ gallinæ filius xiii, 141 albi pedes servorum i, 111
 Alcestin subeuntem fata mariti vi, 652
 Alcinoo narrat Ulixes super cenam tale facinus xv, 15
 Alexonem Bacchi vii, 12
 Alea quando hos animos i, 88 pernox luditur viii, 10 damnosa xiv, 4 turpis xi, 174
 Alexander sensit, quam felix Diogenes xiv, 311 Alexandro, Pellavo juveni, unus non sufficit orbis—Cum tamen a fulgibus munitam intraverit

urbem, sarcophago contentus erit x, 168 sq.

Algæ inquisitores iv, 48

Alget probitas i, 74 sol vii, 183

Alienum vultum sumere iii, 105
lectum concutere vi, 21 aliena sumitur arca iii, 181 vivere quadra v, 2 pecunia quas Veneres habeat xiii, 34 membra lacerabant xv, 102 sibi nulla mala credat vir bonus xv, 142 alieno lassus aratro viii, 246

Alimentis talibus produxere animas xv, 93

Alimonia eadem quærunt pulli xiv, 76

Aliptes callidus iii, 76. vi, 422 digitos impressit cristæ, ac summum dominæ femur exclamare cœgit vi, 422 Aliquando salutes iii, 184 prospiciunt viri vi, 360 lacernas ix, 28

Aliquis s. aliquid si vis esse i, 74 aliquid est, sese fecisse dominum unius lacertæ iii, 230 aliquid s. aliquos esse Manes ii, 149 aliquid præclarum Euphranoris iii, 217 Albanis de montibus bibet v, 33 de clunibus apri dabit v, 167 lignorum vii, 24 fecit, propter quod nobilis esses viii, 41 da, quod titulis incidere possim viii, 68 aliquid magnum quos deceret viii, 263 aliquid quando ego figam, quo sit mihi senectus tuta ix, 139 de sanguine gustat xv, 92 aliquo cum percussore viii, 173

Aliter non dormire poterit iii, 281 tunc vivebant homines vi, 11 non quam si cet. vi, 619

Aliud anne tunc præfecti iv, 78 aliam famem iv, 138 aquam potatis v, 52 alias facies xv, 57

Aliunde expectare vii, 22

Alladius luxuriosus v, 118

Allobrogici Fabii viii, 13

Allobroga Ciceronem dixit vii, 214 Alnus gurgitis cænosi (Stygis) iii, 266

Aloes plus quam mellis vi, 181

Alpes per sævas curre x, 166 Alpe nivemque opposuit natura (Hannibali); sed diduxit scopulos, et montem rupit aceto x, 152 in Alpihus quis miratur tumidum guttur xiii, 162

Alpha ante et beta xiv, 209

Altaria Jovis viii, 156 tot pono pro reditu xii, 94 tangunt intrepidi xiii, 89 altaribus hanc dabit xii, 119

Alte mutant planstra iii, 256

Alter si fecisset idem, caderet iv, 11 Lentulus quis nunc erit vii,

95 puer emendus erit ix, 66 de sapientibus x, 28 contrarius flebat x, 30 unus et alter forsitan hæc spernant 14, 33 altera plaustra pinum vehunt iii, 255 altera Gallia vii, 16 major spes superest ix, 133 cœna amplior xiv, 170 fiet cras domus xiv, 309 alterius sexus figuram vi, 341 sexus major voluptas xi, 167 partis damnum x, 210

Alterum latus puppis evertunt undæ xii, 31 alterna jurgia habet lectus vi, 268

Altilis minor ad nos venit v, 168 par anseribus, gallina v, 114

Altum dormire i, 16 cothurnum Satira sumit vi, 634 caput ædificare compagibus vi, 503 stemma Drusorum vii, 40 alto perone xiv, 185 altæ nutant abies et pinus iii, 256 altæ caligantesque fenestræ vi, 31 alta Sicyone iii, 69 alta dolia vi, 431 culmina villarum xiv, 88 deducere sella iii, 136 testa paretur iv, 131 nomina vi, 385 viii, 131 alti somni rumpuntur vi, 415 quadrijuges vii, 125 altos amnes defecisse x, 176 altis domibus Fortuna hos porrigit vi, 607 navibus viii, 106 curribus extantem Prætorem x, 36 elephantos x, 150 altior non uno pede tota cohors xiii, 173 cincinmus hic vi, 492 unde casus esset x, 106

Alveolos pignerat vii, 75 alveolis datur oleum v, 88

Alveus medius est plenus fluctu xii, 30

Alumnus leo tollit magistrum xiv, 247 magnus Auruncæ, Lucilius i, 20 alumni lascivi ruris ludebant xi, 98 alumnos ut suos producit eos Fortuna vi, 609

Aluta nigræ lunam subtexere appositam vii, 192 aluta tunida superbus xiv, 282

Alvo inani sufficit v, 7

Amara pœna xiii, 247 lex ii, 30

Amator tener vi, 548 non unquam deerit ii, 168

Amazonum læva mamma nudata i, 23

Ambiguæ rei testis viii, 80

Ambit eos balteus xvi, 48

Ambitio præcipitem rapit viii, 135

Ambitiosa paupertas iii, 182 mala vii, 50

Ambitus præcipitem rapit viii, 135

Ambo Scipiadæ ii, 153

Ambrosius choraules vi, 77

Ambulat tectum vertigine vi, 305
Amens filius turbavit totam rem
xiv, 94

Amethystina vii, 136

Amicitiae miseræ pallor iv, 75 mag-
næ iv, 74 v, 14

Amictus deponere i, 142 amictu
hoc fœdus audebis ii, 82

Amicus nubit ii, 134 cardiacus v,
32 pathicus ix, 130 causam dicens
xv, 134 vetus iii, 2 magnus i, 33
iii, 57 vi, 313 modicus v, 108 vilis
v, 146 amica Thebais vii, 82 lacer-
nata i, 62 magna iv, 20 Opica vi,
455 amicæ lacernatæ se jactare i,
62 nocturnæ constituebat Numa iii,
12 amicum cum tyranno locuturi de
pluviis fatum pendeat iv, 88 vultum
non agnoscit x, 234 indocti sermo-
nem et faciem deformis laudare iii,
86 amicum nunquam partitur, solus
habet iii, 121 lugentis Pelidæ iii,
279 carum et jucundum facit uxor
sterilis v, 140 non reddentem sacrum
depositum xiii, 15, 60 amico tali dig-
nus v, 173 amicos quos fecit spor-
tula x, 46 unguis v, 41 amicis
pauper v, 113

Amillus, v. Hamillus

Amissa pecunia ploratur lacrymis
veris xiii, 134

Amnis tanquam in mare fluxerit
gurgitibus miris xiii, 69 amnem in
hibernum descendet vi, 522 amnes
altos defecisse x, 176 amnibus Ar-
menia tuendis viii, 170

Amat vires mulier vi, 253 securus
vi, 62 ferrum vi, 112 ames nomen
victimque Macharæ vii, 9 nec amet
quenquam, nec ametur ab nullo xii,
130 amavi nunquam hunc hominem
x, 68 amaverit quot mæchos Hippia
x, 220 amator facies, non uxor vi,
143 ametur ut Quintilianus, an ex-
pectas vi, 75 amans bidentis iii, 228
amantis gaudet tormentis vi, 209 a-
manti non parcat vi, 208 amati me-
rit barbam iii, 186 amatae conjugis
rogus x, 241

Amœnus secessus iii, 4

Amomo assiduo idus viii, 159 ma-
tutino sudans iv, 108 Assyrio s. Ar-
menio viii, 159

Amor divitiarum in te est, quantus
erat patriæ Deciorum in pectore xiv,
238 nummi crescit, quantum ipsa
pecunia crevit xiv, 139 magni cen-
sus præcipitur a patre xiv, 227 amore
flagrabat puellæ nunquam visæ iv,

114

Amphion clamat, Parce, precor,
Pæan vi, 174

Amplectitur virtutem ipsam x, 141
Amplexu rapere puellam ix, 75
sicut in amplexu, gannit Appula vi,
65

Amplius nil edit v, 148

Ampla et amplior res, cœna vi, 629.
xii, 10. xiv, 171

Amydon iii, 69

Anabathra pendent conducto tigi-
lo vii, 46

Anceps fungus v, 146 ancipitem
causam protegere xi, 32 ancipiti
planta vestigia figere xiv, 272

Anchemoli novercæ vii, 235

Anchisæ nutrix vii, 234

Ancilibus clypeis sudare ii, 126

Ancilla natus (Servius) viii, 259 an-
cillarum frontibus imponet vittas xii,
117

Ancon Dorica iv, 40

Anci census v, 57

Ἄνδρα ἐφέλεκται κίναδος ix, 37

Andromache (Hectoris uxor) vi,
503

Andro ins. iii, 70

Anguilla cognata colubræ v, 103

Anguis dentibus legiones nascuntur
xiv, 241 anguem pressit calcibus i,
43

Angulus arcæ patulæ vix ceperat
summam xiii, 74 ocelli prurit frictus
vi, 578

Angustus vicus vi, 78 angusta vox
iii, 90 res domi iii, 165 vi, 357 vita
ix, 127 in rupe Caprearum x, 93 an-
gustæ capsæ custos x, 117 angustum
se explicat xii, 55 angusto limite
mundi æstuat infelix x, 169

Anheles, quantum jussit vi, 37

Anima opima exhalatur x, 281 ca-
luerunt saxa i, 83 animam committe
ventis xii, 57 præferre pudori, viii,
83 catellæ servare morte viri vi, 654
quæ miscuit olim res humanas x, 163
animæ Deciorum plebeia viii, 254
clara illustresque iv, 152 tot bello-
rum ii, 156 anima aut famæ tanquam
discrimen agatur vi, 501 animas cus-
todite vi, 630 servorum et corpora
nostra materia non constare putat
xiv, 16 servorum custodire farre suo
et ære ix, 122 producere alimentis
xv, 93 animas tantum illis (bestiis)
indulsit communis conditor, nobis
animum quoque xv, 149

Animal natum propter convivia i,

141 animalia deis promissa xii, 2
muta, generosa, fortia viii, 56
animalibus lanatis abstinet omnis mensa
Ægyptiorum xv, 11 cunctis abstinnit
Pythagoras xv, 173

Animante tuba i, 169

Animus fervens æstuat iii, 50 de-
ditus uni vi, 207 anxietate carens
vii, 57 mitis xiv, 15 animi felices
avaros xiv, 119 tormenta ix, 18 vi-
tium viii, 140 minuti, infirmi, exi-
guique voluptas ultio xiii, 190 atro-
cis ii, 12 caligo vi, 613 secreta vi,
190 bona mihi prima debes viii, 24
sensus vigent x, 240 verba libera
proferre iv, 91 animum fortem præ-
stant rebus, quas turpiter audent vi,
97 posse fortem, mortis terrore ca-
rentem cet. x, 357 sq. diræ trepidum
formidine culpæ confirmant sic xiii,
106 nobis animum quoque, animam
tantum illis (bestiis) indulgit commu-
nis conditor xv, 149 animo flagrante
scribere i, 152 superbo corrupta vol-
uptas vi, 180 nunquam obstantibus
pretiis xi, 15 tortore quatiante occul-
tum flagellum xiii, 195 voluta hæc
tecum i, 169 animos subeunt exempla
xiv, 33 hos quando alea i, 89 sumere
a crimine vi, 285 subeunt tædia vii,
34 animorum impulsu petere conju-
gium x, 350 animis nil juris in cor-
pora indulget natura ii, 139 faventes
xii, 83 ardentibus xv, 52

Annalibus novis res memoranda ii,
102

Anne aliud tunc præfecti iv, 78
exspectet serenum vii, 179 aliud
quam vii, 199 aliquid sperare potest
x, 207

Annibal v. Hannibal

Ammonia cara veneni ix, 100

Annosam mucem dejecit Ennius xi,
119

Annotet caput naresque xiv, 195

Annuat mihi jamdudum mulio vir-
ga iii, 317 viii, 153

Annulus ferreus in digito xi, 129
ingens fulsit vii, 140 annulus (Han-
nibal, sub cuius gemma venenum
erat) Cannarum vindex et ultor san-
guinis x, 166 annulus talibus a domi-
nis post cuncta novissimus exit, et
digito mendicat Pollio nudo xi, 43
annuli leviores virorum mollium i, 28
in anribus etiam virorum in oriente i,
104 pronubi vi, 27

Annus se vertit vii, 242 septimus
cum transierit puerum xiv, 10 sexa-

gesimus ut tibi locupletem aquilam
afferat xiv, 197 annus totius populi
expectandus erit, qui lites inchoet
xvi, 42 octogesimus eam pulsat vi,
193 anni vices xiii, 88 annum in
unum quanti conducis tenebras iii,
225 annos rhombi ut memoraret iv,
129 multos da, Jupiter x, 188 suos
jam dextra computat x, 249 sexa-
ginta post terga reliquit xiii, 17 an-
nos pueri non contemseris xiv, 48
computat facies vi, 199 annis qua-
tuor præcedere xiii, 58 improbus
iii, 282

Anna præstare tortoribus vi, 480
puls coluit saxum sacrum cum libo
xvi, 39

Anquirere divitias, decus, cet. vi,
501. xiv, 223, 238

Anseris jecur, et anseribus par al-
tilis, gallina v, 114 ansero magno et
tenui popano corruptus Osiris vi, 540

Antæum procul a tellure tenuit
Hercules iii, 89

Ante ipsum Asiæ flos v, 56 quales
boletos Claudius edit ante illum ux-
oris, post quem nil amplius edit v, 148
pedes togati vii, 143 ante Numanti-
nos luditur viii, 11 ante effigies ma-
jorum pone mores viii, 22 ante alios
clara hujus equi fuga viii, 61 diem
ix, 108 omnia x, 191 lucernas x,
339

Antennas impulit ignis xii, 19

Anticatones duo Cæsaris vi, 338

Anticyra eget xiii, 97

Antigonæ, filiæ Cædipi, syrma viii,
229

Antiloehus, Nestoris filius, a Mem-
none occisus x, 253

Antiochus (histrion) iii, 98

Antiphates trepidi Laris xiv, 20

Antiquaria et antiquarii tenent ver-
sus mihi ignotos vi, 454

Antiquus Metellus xv, 109 anti-
quum et vetus est, alicuium lectum
conterere vi, 21 antiqua Creta xiv,
270 simulatas xv, 33 antiquo cothur-
no vii, 72 ritu decies centena dabun-
tur x, 336 rege xiii, 149 antiquis
de moribus uxor vi, 45

Antistes sacrorum ii, 113

Antonius (Cos. cum Cicerone) ora-
toris filius viii, 105 Antoni gladios
potuisset contemnere Cicero, si sic
omnia dixisset x, 123

Antrum Vulcani i, 8 Pierium vii,
59 Idæum xiii, 41 antro clauso ve-
hitur iv, 21

Anubis currit derisor plangentis populi vi, 534 caduceum læva manu gerit, ut Mercurius vi, 537

Anxietas improbi nec mensæ tempore cessat xiii, 211 anxietate carens animus facit vatem egregium vii, 57

Anxius optat x, 80, 290 auxia epistola iv, 149

Aonidum fontes vii, 59

Aper quando exspiravit dentibus majoris apri xv, 162 dignus ferro flavi Meleagri ante ipsum fumat v, 115 apri clunes, (cibus delicatus) v, 167 aprum Tuscum figere i, 22 apros totos sibi ponere, animal propter convivia natum i, 141

Aperire jugulos tenui susurro iv, 110 vultum vi, 467 caput fuste ix, 98 aperto horto vivere vi, 18 aperta agna palluit vi, 392 terra vii, 103 apertins quid iv, 69

Apex (mons) sublimis xii, 72

Apicius pauper xi, 3 miser et frugi iv, 23

Apici mures iii, 207

Apium examen longa consederit uva culmine delubri xiii, 68

Apium Graiæ meruisse coronæ viii, 226

Aplustre triremis x, 136

Apollo juris peritus i, 128 an hoc illi snaderet facinus xiii, 203 Marsyam vicit ix, 2 Apollinis et Musarum æde relicta ipse facit versus vii, 37 Cirrhæi vatis spicula xiii, 79 statua in foro Augusti i, 128

Appellas mercedem vii, 158 appellat puer unicus (rogat me) ix, 64

Apponere candelam valvis ix, 98 altatæ Lunam vii, 192

Appula gannit vi, 64

Appula prædia ix, 55

Appulia tanti vendit agros iv, 27

Aptus fontibus bibendis vii, 58 apta teneris quoque Mæcenatibus vestis xii, 39 apti nos exercendis capiendisque artibus xv, 145 aptior hora capiendo cibo vi, 581 aptissima quæque dabunt Dii x, 349

Apulia v. Appulia

Aquæ numen iii, 19 calidæ gelidæque minister v, 63 decoctæ v, 50 aquam aliam potare v, 52 jam poscit Ucalegon iii, 198 aquas calida a Meroë petitas vi, 528 aquis ad sidera missus xi, 63

Aquarius conductus vi, 332

Aquilam locupletem sexagesimus annus affert xiv, 197 Aquilæ, famulæ Jovis, leporem aut capream venantur xiv, 81 custodes domiti Batavi viii, 52

Aquilone Decembri quid dicam scapulis pnerorum ix, 68

Aquinum (patria Juvenalis) iii, 319 Ara Deæ solis maribus patet ii, 89 cespititia xii, 2 magna Herculis gaudet Fabius viii, 13 rubens xiii, 37 Lugdunensis, ad quam rhetor dicit i, 44 Martis x, 83 vetus Pudicitæ vi, 308 aræ maturus xii, 7 aram Cereis tangens pedemque perjuriam vendet xiv, 219 ante aram stetit vi, 390 Jovis ruit x, 268 ara Mæotide (Taurica) sævior Ægyptus xv, 115 aras violati numinis xiii, 219 nummorum ereximus nullas i, 114 aras et Samothracum, et nostrorum licet jures iii, 144 ad aras ducatur ebur xii, 112

Arabarches i, 130

Arachne levius torquetis fustum ii, 56

Aranca arida descendit cum tela xiv, 61

Aratro sterili littus versare vii, 49 quæramus panem xiv, 181 alieno lassus Marius viii, 246 ab ingrato jam fastiditus bos x, 270 posito audit montanum vulgus jura ferentem ii, 74 sub aratro inventis piscibus xiii, 65

Arbiter integer viii, 79

Arbitrio nostro necari xiii, 177

Arbor omnis populo mercedem pendere jussa est iii, 15, 16 arboris incertæ et puppis latus evertentibus undis xii, 32 sacerdos magna Judæorum vi, 545 Rutulæ xii, 105 arbore ex nostra mensas xi, 117 jam propria facit midos xiv, 80

Arbusta mercari xiv, 144

Arca nostra maxima sit toto foro x, 25 aliena sumitur iii, 181 posita Inditur i, 90 exhausta vi, 363 a ferata distat sacculus xi, 26 in ærata multus fiscus xiv, 259 in Pieria nullus tibi quadrans ostenditur vii, 8 quantum quisque nummorum servat, tantum habet et fidei iii, 143 arcæ patulæ angulus vix capit summam xiii, 74

Arcadico juveni nil salit in parte læva mamillæ vii, 160

Arcanam in aurem mendicat vi, 543 arcano volumine quodcumque tradi-

dit Moses xiv, 102 arcana lora (Salliorum) ii, 125 face dignus, qualem Cereris vult esse sacerdos xv, 142 donant cylindros ii, 61 prodere ix, 116 perdere xiii, 73

Arcades stupidi vii, 160

Arcessere summam perituram lancibus oppositis xi, 17 arcessitus adnalter latet vi, 237

Archemori noverca vii, 235

Archetypos Cleanthas ii, 7

Archigallus obscænus cet. vi, 512 sqq.

Archigenen advocat vi, 236 quære xiv, 252 Archigene eget xiii, 98

Archimagiri ix, 109

Arctus (non artus) inflexus vicorum iii, 236

Arcus veteres, h. e. aquæductus iii, 11. Herculis, (dono dati Philocteti, sine quibus Troja capi non potuit) xiii, 82 contrahit Pæan vi, 174 in arcu triumphali tristis captivus x, 136

Ardet adhuc odium et vulnus Ombo et Tentyra xv, 35 adhuc magna domus, et jam accurrit cet. iii, 215 Julius ii, 70 jecur ira i, 45 pulmo Falerno iv, 139 et odit ix, 96 Setinum in lato auro x, 27 caput foliibus atque caminis x, 62 ardent tæda i, 156 faces (amoris) vi, 139 membra sanguine xi, 6 vela xii, 22 spumantibus visceribus xiii, 14 ardebant cuneta et fracta compage ruebant (furente Caligula) vi, 618 ardebit ultimus (pauper) iii, 201 ardens purpura xi, 155 adhuc rigida tentigine vulvæ vi, 129 desiderio Bibulæ vi, 142 infremuit i, 165 ardentis massæ fuligine lippus x, 130 ardenti Tribuno sese indulgere ii, 165 stomacho hærens cibus iii, 231 ardentem barbam Antiochi x, 253 ardente semper camino crescunt patrimonia xiv, 118 æno decoxit xv, 81 ferro uritur xiv, 22 ardentibus animis xv, 52

Ardor quantus concubitus mentibus vi, 317

Arena Tagi iii, 55 lenta fori pugnare xvi, 47 Albana nudus venator iv, 100 rutila Pactoli xiv, 299 Samia, (ins. Junoni sacra) xvi, 6 arenam mediâ fuga lustravit gladiator ii, 144 arcuæ municipales perpetui comites iii, 34 arena idem juris (testandi) contingit vi, 217 veræ paratur vi, 251 arena tota fugit agnoscendus viii, 206

Areopagus, curia Martis Athenis, occulta tegit et tacite indicat ix, 101

Aretalogus mendax xv, 16

Argentæa serpens Isidis vi, 538 sæcula vi, 24 pes xi, 128

Argentum vetus i, 76 grave xi, 41 leve xiv, 62 tenue venæque secundæ ix, 31 mittere (in mare) xii, 43 concisum in titulos faciesque minutas xiv, 291 purum ix, 141 argenti modium hic dabit iii, 220 paterni quodcumque superest vi, 355 puri vascula ix, 141. x, 19 quod erat, solis fulgebat in armis xi, 103 argento præferre caput quis nuncandet xii, 49

Argillam properare iv, 134

Argumenta viri spargere libris actorum ix, 85

Arguit quos ipsorum litera gemmaque xiii, 138 arguerint hoc fenestrate in aure i, 105 arguitur culpa docentis vii, 159

Aricina in valle lucus, Dianæ et Camænis a Numa consecratus iii, 12 sq. Aricinos ad axes, s. Aricinas ad arces mendicare iv, 117

Arida aranea xiv, 61 entis vi, 144

Aristæ gratæ post munus xiv, 183 virides xiv, 147

Aristoteles similis ii, 6

Arma promovere ii, 159 supersunt spoliatis viii, 124 Vulcania capessas viii, 270 tulit posita tiara x, 267 movet eadem fritillo xiv, 5 infesta vallo xv, 121 quos tegunt xvi, 48 nocturna parare viii, 232 ponere vi, 264 armis his illa quoque tutus in aula iv, 93 armis industrius viii, 52 in armis mirmillonis pugnantem viii, 200 in armis solis fulgebat, quod argenti erat xi, 108 in parvis currit bellator Pygmaeus xiii, 168 armis protegere lapsum xv, 155

Armamentaria cæli xiii, 83

Armaria vii, 11

Armati contra pudorem et fortunam xvi, 34 armato custode tenentur iii, 306 armatis nautis obstat casa candida vi, 154

Armeniæ flumina viii, 169

Armenio Zalates ii, 164 Armenio regi instantem cometen vi, 407 haru spice vi, 550

Armenti pater capto eripietur agello viii, 109 armenta famelica xiv, 147 Casaris xii, 106

Armiger dispensator i, 92

Armillatus (delator Domitiano gratus) iv, 53

Aro — arabat quantum sub Tatio populus Rom. xiv, 160 arare litus vii, 49

Arpinas novus (Cicero) viii, 237 alius (Marius) viii, 245

Arridens Fortuna improba noctu nudis infantibus vi, 606

Ars Theodori rhetoris vii, 177 **Palæmonis** vi, 452 **arte omni libidinis** xi, 172 **inopi cucurrit** xii, 67 **nulla non petitus summus locus** x, 110 **benigna finxit præcordia Titan** xiv, 34 **artes Graeæ** xi, 100 **artes accipe nunc, ne cet.** vii, 36 **hæ sunt Principis** viii, 224 **artibus honestis nullus in Urbe locus** iii, 21 **patriciis** iv, 101 **quibus et moribus instituit hunc** xiv, 73 **exercendis capiendisque apti nos** xv, 145

Artaxata referunt mores prætextatos ii, 170

Artifex acquirendi egregius xiv, 116 **artificis consilium laudo, si cet.** iv, 18 **artificis oris halitus tantum valet** x, 238 **artificum magnorum pocula** xi, 102

Artoptæ reverentia sit (al. artocopi) v, 72

Artorius s. Arturius et Catulus vivant istic (Romæ) iii, 29

Artus tennes miserari xv, 101

Arva cuncta diluvio tenentur vi, 410

Arviragus excidet de temone Britanno iv, 127

Aruncæ magnus alumnus i, 20

Arunci Actoris spoliū ii, 100

Arundinis motæ umbra x, 21

Aruspex, v. Harnspex

Arx Albana Domitiani iv, 145 **sæva tyranni** x, 307 **Tiburis summa** iii, 192 **xiv, 87 cælestis** xv, 146 **arces ad Aricinas mendicare** iv, 117

Ascendit montem navigio i, 82

Asellas comites secum educit propter lac vi, 469

Asellus luxuriosus v, 118

Asellum bipedem sibi quærit alium ix, 92 **aselli coronati, (cujus præsentia credebatur fecundari, quæ spectaret) vile caput ostendebat parvis frons ærea lectis, ad quod lascivi ludebant ruris alumni** xi, 96 sq. **asello imposito clonem submittit** vi, 334

Asia flos servus v, 56 Asiam flammis ferroque cadentem x, 266

Asiani equites vii, 14 **Dii** iii, 218

Asinius luxuriosus v, 118

Asparagis septa squilla v, 82 **mon-**

tanis xi, 69

Aspera vasa xiv, 62

Aspernatur delicias iv, 4

Aspersus glacie maculis Tiberinus v, 104

Aspiceres jam cuncta per agmina vultus dimidios xv, 56 **Aspicimus populos** xv, 169

Aspice sumendas in tempestate secures xii, 61 **quanta voce neget** xiii, 76 **portus et mare** xiv, 275 **quid faciant** ii, 166 **quo fremitu** vi, 261 **quam longo pectore distendat lancem** v, 80 **tales rugas** x, 193 **nunc damnum** x, 209 **Aspicere currus et equos faciesque Deorum** vii, 68 **Aspecti semel echini litus dicebat** iv, 143 **aspectu fæda facies** vi, 461 **aspiciendus rognus** x, 241

Assæ vetulæ hoc monstrant pueris repentibus xiv, 208

Assem repentibus (s. poscentibus) pueris hoc monstrant vetulæ xiv, 208 **rogat v, 144 xiv, 301 asse uno parta Minerva** x, 116 **assibus paucis emtum** xi, 145

Assaraci ad umbras venisset Priamus x, 259

Asseculæ s. Asseclæ humili ix, 48

Assere duro ferit iii, 245 **longo premit** vii, 132

Assidere puellæ xi, 200

Assidua incende xiv, 118 **tabellæ** ix, 36 **lector** i, 13 **lapsus** iii, 7 **assiduis sudibus cavare palum** vi, 248 **assiduis retibus penitus scrutante macello** v, 95 **amomo udus** viii, 159 **cædibus udo gladio** viii, 243

Assidue spectari xiii, 172 **te sollicitent tabellæ** ix, 36

Assueti coquere xv, 167

Assurgit juvenis vetulo xiii, 55

Assyrio in orbe Semiramis ii, 108 **amomo** viii, 159

Astræa, soror Pudicitia, hac comite paulatim ad Superos recessit vi, 19

Astringit ipse rotam multo sumflamine consul viii, 148

Astrologis magna fiducia vi, 554 **sq. corum ars** iii, 43, 44. **vi, 553—581. xiv, 248**

Astro Martis non felicior x, 313 **quo se proferat læta Venus** vi, 570 **astrorum peritus** vi, 586 **motus ignoro** iii, 43

Asturii domus iii, 212

Asylli s. Asylli uxor ad palum quando gemit vi, 267

Asylo ab infami gentem deducit no-

- bilis viii, 273
 Atavi proavorum iii, 312
 Atedius luxuriosus v, 118
 Atellanæ exodio urbicus risum movet vi, 71
 Ater vultur ejusque pœna in inferis xiii, 51 atrum silicem pedibus conterere vi, 350
 Athenæ quem mirabantur torrentem x, 127 inopem vidistis hunc (Socratem), nil præter gelidas ausræ conferre cientes vii, 205 Athenas Graias et Romanas totus orbis habet xv, 110 Athenis ut curia Martis, occulta teges ix, 101
 Athletis levibus donare omnia vi, 356
 Athos olim velificatus creditur tempore Xerxis x, 174
 Atlas quanto sublimior sit omnibus in Libya montibus scit xi, 24 Atlanta miserum olim minori pondere urgebant sidera paucis numinibus contenta xiii, 48 vocamus nanum viii, 32
 Atrens pigerat lænam vii, 73
 Atrides (maritus) si prægustaret Pontica ter victi cantus medicamina regis vi, 660 ad Atrideia (Imperatorem) itur iv, 65
 Atria magna nobilium curare vii, 91 tota exornant cere viii, 20 fœda stercore canino displicent xiv, 65 in atria migrat esuriens Clio vii, 7
 Atrocem animum promittunt duræ per brachia setæ ii, 12
 Attendit longum vi, 66 attendas parumper quantum queratur x, 251 attendas si interius xi, 16
 Attegiæ Maurorum xiv, 196
 Atteritur res sufflamine litis xvi, 50 galea gibbus vi, 108 lumbus punice viii, 16 attrita de fronte ruborem eiectione xiii, 242
 Atticus eximie cœnat xi, 1
 Attigit non ullam partem vitæ xiv, 106
 Attigerant corvi nunquam majora cadavera ix, 252
 Attollit marmore villas xiv, 95 oculos ii, 95 pendentis præmia coxæ vi, 321 paupertatem propinquæ xiv, 236
 Attonitus pro electro xiv, 306 cum putaret xii, 21 attonita urbs iv, 77 xi, 197 de lodice paranda vii, 67 attonito Alcinoæ narrat xv, 13 attonite cornu pariter vinoque feruntur vi, 316 attonitos quos habet mens diri facti conscia xiii, 194 proceres in arcem traxerat iv, 146 attonitus ponit præsidium viii, 239
 Avaritia notatur xiv, 107 — 209 quod vitium fallit specie virtutis et umbra, cum sit triste habitu cet. xiv, 107 sq. avaritiæ sinus quando major patuit i, 88 frena pone viii, 89 avaritiam solam invitit juvenes exercere jubentur xiv, 108
 Avarus dives jam didicit admirari disertos xiv, 30 landatur tanquam frugi xiv, 111 mollis summum monstrum ix, 38 avari properantis quis metus aut pudor xiv, 178 avaræ narus corruptor quem patitur dormire i, 77 avaro quæ nupsit locuples, vidua est vi, 141 avaros pater credit animi felices xiv, 119 producit pueros levo monitu xiv, 228
 Auctio conjugis fit vi, 255 commissa vendit vii, 10
 Auctor fœnoris pallet xi, 48 auctores omnes noscat præceptor vii, 231 auctoribus Deis ultor patris Orestes viii, 216 auctor contrarius flebat x, 30 auctori ipsi displicet, quodcumque malo committitur exemplo xiii, 2 auctoribus magnis exempla subeunt animos xiv, 33
 Auctumnus Phœacum perpetuus v, 151 frigore siccatus xi, 75 auctumni post finem xiv, 190 auctumnos per quinque vi, 230 auctumno letifero cedente pruinis iv, 57 uno quot agros occiderit Themison x, 221
 Audacia cum magna superest malæ causæ, creditur a multis fiducia xiii, 109 perdita iii, 72
 Audax conviva v, 74 sponsio xi, 199 audaces carinas x, 264 audacius nihil est depressis vi, 284
 Audet quicquid Græcia mendax in historia x, 175 monstrum xv, 122 quis nunc, caput præferre argento xii, 48 audent aliquid de moribus ii, 2 plurima non dicere homines pertusa læna v, 131 res turpiter vi, 97 viii, 165 grandia monstra vi, 645 audebis quandoque fœdius aliquid ii, 82 auderet quis proponere talem piscem aut emere iv, 47 aude aliquid Gyaris aut carcere dignum, si vis esse aliquis i, 73 te miserum dicere xiii, 161 ausus nondum hædulus mordere virgas humilis salicti xi, 67 ausa præferre tegetem vi, 117 ausi, quod liceat punire tunica molesta viii, 235
 Audio quid moneatis vi, 346 audit amicas vi, 481 Fabios planipedes

viii, 191 audiat testarum crepitus ille cet. xi, 169 audiret te montanum vulgus leges ac jura ferentem ii, 74 audi et miserere xii, 24 audi facinus majoris abollæ iii, 115 quæ Claudius tulerit vi, 115 nunc fereula xi, 64 audi, nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est vi, 220 . audita vox media nocte cet. xi, 112
 Auditor tantum ego semper i, 1
 Auditores clamore laudant recitantem et agentem i, 1 sq. xiii, 32
 Avelli Circensibus iii, 223
 Aventini cælum hausit iii, 85
 Averte negotia dilatis curis xi, 181
 aversus jacuit maritus nocte vi, 476
 Auferrî jubebit viridem thoraæ v, 114 abstulit munere tanto præcipuam ceram in tabulis orbi senis iv, 19 claras Urbi illustresque animas impune iv, 151 quantum nominis non Octavius viii, 242 Fortuna caput servatum vieto Pompeio x, 286 abstuleris spem servorum, venit aquarius vi, 331
 Aufidio notior mœchus ix, 25
 Augere peculia cultis servis iii, 189 aucti subsidiis xv, 73
 Augur Phryx et Indus responsa dabunt divitibus vi, 585
 Augusta meretrix vi, 118 rupes Caprearum x, 93
 Augustum Sejanum dicere x, 77
 Augusti victoria Aetiaca viii, 241 sq.
 Augusto mense recitantes poætæ iii, 9
 Aviam amici resupinat iii, 112
 Avis rara in terris nigroque similima cyeno mulier casta vi, 165 Junonis vii, 32 aves famulæ Jovis et generosæ xiv, 82 Afræ xi, 142
 Aviti ruris convallem xvi, 36
 Aula Sicula non mitior vi, 486 aulam amici resupinat iii, 112 aula in illa quoque tutus his armis iv, 93 aula nullus tibi parvulus luserit Æneas v, 138
 Aulæa recondita cessant vi, 67 Floræ, Cereris, et Cybeles xiv, 263 Sarrana pictæ togæ x, 39 in tragœdiis obtenta scenæ, ut siparia in comœdiis viii, 186
 Aulica vita misera iv, 74
 Avolat inde vi, 226
 Aura modica non multum fortior ventus xii, 66
 Aurelia vendit pisces v, 98
 Aureus unus contigit pragmatico vii, 122 aurea trulla iii, 103

Auriculis nasoque carentem Galbam viii, 5
 Aurigarum factiones vi, 590. vii, 114
 Auris ut sentiat, clamore opus est x, 215 aurem in arcanam Judæa tremens mendicat vi, 543 facilem præbere v, 107 percentit fragor xi, 195 miseram inebriat vinosus ix, 113 calentem, lasciviæ notam xi, 187 in aurem amici facilem stillavit venenum iii, 122 in aure placentas, coram aliis pultes dictare puero xi, 59 aure tyranni quid violentius iv, 86 in aure servi molles fenestræ i, 104 aures Principis contingere x, 341 servis perforantur i, 104 auribus extentis magnos mulier commisit elenchos vi, 459 in iis annulos et viri gestant in Oriente i, 104
 Auratum reticulum comarum ii, 96 auratam juveneam Junoni cedere vi, 48 aurato lecto vix ulla puerpera jacet vi, 594 aurata lacerna fulgere quibus mos est x, 212 auratis papillis nuda constitit Messalina vi, 123
 Auroram usque a Gadibus x, 2
 Aurum æstivum ventilare digitis sudantibus i, 28 furtivæ pelliculæ i, 10 tibi non committitur v, 39 quod victori postulat populus vii, 243 quod Tagus et Pactolus volvit xiv, 299 Etruscum puero contigit v, 164 latum pictæ vestis vi, 482 longum nudis cervicibus ostendere vi, 589 exæquare montibus xii, 129 auro scripto radiat Germanicus vi, 205 semestri circumligat digitos vatium vii, 89 in lato ardet Setinum x, 27 auro nullo violatus Jupiter xi, 116
 Auruncæ magnus alumnus (Lucilius, vel Turnus, Lenius, Silius) i, 20
 Aurunci Aetoris spoliis ii, 100
 Auspex venit enim signatoribus x, 336
 Auster dum se continet, dum sedet et siccat madidas in carcere pennas v, 100 urget iv, 59 austri et Septembris adventum metuere vi, 517 Austro et Coro semper tollendus xiv, 268 austri deficientibus xii, 69
 Aut die, aut accipe calcem iii, 295 Automedon puer lora tenebat i, 61 Antonões gestus in Atellana vi, 72 *Ἀὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα κίναϊδος* ix, 37
 Autumnus, v. Auctumnus
 Avunculus Neronis, Caligula vi, 615 Bruti, Cato xiv, 43

Avus quis cœnavit secreto septem fercula i, 95 avos vetustos porticibus disponere vi, 163 squalentes traducit viii, 17

Auxilium petere et præstare mutuis nos affectus jubet xv, 150 auxiliis pro omnibus et legionibus totis Decii sufficiunt Dis infernis viii, 256

Axis Gallicus viii, 116 Hyperboreus vi, 470 procubuit, qui saxa Ligustica portat iii, 258 axe citato pervolare Flaminiam i, 60 sub quocumque xiv, 42 axes ad Aricinos mendicare iv, 117

B

Babylonem, a figulis munitam urbem, intravit Pellæus juvenis, et ibi mortuus est, x, 171

Baca s. Bacca Sabina nutritus iii, 85

Bacchanalia vivunt ii, 3

Bacchari carmen grande vi, 636

Bacchi Alecyonem vii, 12

Bacillo nullo dextram subeunte iii, 28

Baculus et ab eo tuta senectus ix, 140

Bæbins Massa delator i, 35

Bæticus aër pecus inficit xii, 42

Baiarum janua Cumæ iii, 4 Baias, et ad ostrea currunt xi, 49

Baianæ cymbæ pervia interiora stagna xii, 80

Balæna Britannica quanto major delphinis x, 14

Balantem pecudem spondere sacello xiii, 233

Balneolum Gabiis conducere vii, 4

Balnea intrat eunuchus 6, 375 vexat lutulenta turba vii, 131 sexcentis vii, 178 Phœbi vii, 233 nocte subit, conchas et castra moveri jubet, gaudet sudare tumultu, cum ceciderunt brachia massa, et aliptes cet. vi, 419 sqq. in balnea portas crudum pavonem i, 143 defert testiculos pugillares xi, 156 in balneis lavantur quadrante ii, 152. vi, 417

Baltea ulciscuntur rumoribus servi ix, 112

Baltens quos ambit xvi, 48

Baptæ soliti Cæcropiam lassare Cotytto ii, 92

Barba mihi juveni gravis sonabat tendente aliquo i, 25. x, 226 nda terit inguina Rhodopes ix, 4 cum

prima resecentur crimina viii, 166 barbæ desperatio est eunuchis vi, 367 barbam ardentem Antilochi cæsi x, 253 metit primum, qui dies festus iii, 186 barbam ejus tua janua vidit vi, 215 alendi et tondendi mos iii, 186. vi, 26, 105 pectere cum cæperit xiv, 216 barba majorum dignum xvi, 31

Barbarns endoperator x, 138 barbarus (rex gemmani) dedit incestæ sorori vi, 158 solitus sævire in Corum atque Eurum flagellis x, 181 barbara lupa iii, 66 turba xv, 46

Barbato eunuchus puer avarguebat xiii, 56 nondum Jove vi, 16 regi imponere facile est iv, 103 barbatus magistros admovere xiv, 12

Bardacius judex xvi, 13

Bardiacus judex xvi, 13

Baream curas vii, 91 occidit Stoicus iii, 116. i, 33

Bascaudæ xii, 46

Basia blanda jactare rhedæ devexæ iv, 118 indulgere plectro grato vi, 384

Basilus agit et bene dicit vii, 145 sq. quot socios circumscriserit x, 222

Batavi domiti viii, 51

Bathyllus mollis saltat Ledam vi, 63 adolescens Samius, dilectus Anacreonti et Polycrati tyranno, qui statuam ei posuit xiii, 119

Beati pauperis nullum putat exemplum esse xiv, 120 beatæ vetulæ vesica i, 39 beatum se fecerat exiguis fabulis i, 67 beata lance radiat Dacicus vi, 204 beatus quid illo cive natura, quid Roma tulisset x, 279

Bebriaci campo spoliū affectare Palatii ii, 106

Bedriaci campo ii, 106

Belides multæ tibi occurrent vi, 655

Bellator Pygmæus xiii, 168 ferox, equus vii, 127 bellatorum tot effigies viii, 10

Bellerophonti forma nocuit x, 325 sqq.

Bellonæ furentis chorus vi, 512 æstro percussus divinat ut fauatiens iv, 124

Bellua s. Belua dextra illi jacebat iv, 121 peregrina iv, 127 Gætula portat ducem x, 158 bellua (leo) constat leviori sunt vii, 77 deposuit dentes Nabatæo saltu xi, 126 ta-

lis non concipitur nostro sub sidere xii, 104

Bellum dirimente Sabina vi, 164 belli partem aliquam xii, 110 bello maturus viii, 169 bella horrida capessere xiv, 212 bellorum exuviae x, 133 pompa x, 281 tot animae ii, 156 et pacis rebus agendis xiv, 72 ultima xv, 95 bellis socialibus v, 31

Belua, v. Bellua

Bene habet x, 72 dicit vii, 147 ructavit iii, 107 cantat vii, 194

Beneventanus sutor v, 46

Benigni fati hora plus valet quam cet. xvi, 4 benigna manu natura larga tribuit x, 301 manu Parcae pensa ducunt xii, 64 arte quibus praecordia finxit Titan xiv, 34

Beronices s. Berenices in digito pretiosior factus adamas vi, 156

Beryllo inaequales phialae v, 38

Beta et alpha xiv, 209

Bibit ab octava i, 49 vitreo Priapo ii, 95 et vomit vi, 432 quo callidus emtor Olynthi xii, 47 vernum contracta cuticula solem xi, 203 bibit toties novum mustum x, 250 dnm bibimus—obrepit senectus ix, 128 bibeat quantum Saufeia ix, 117 bibet cras aliquid Albanis de montibus v, 33 bibitur concha vi, 304 bibuntur nulla aconita fictilibus x, 25 bibendum porrigere vi, 597 bibendis fontibus Aonidum aptus vii, 58

Bibulae desiderio Sertorius ardet vi, 142

Bidentis amans iii, 228

Bigarum rotae x, 59

Bilibres esse coeperunt testiculi vi, 372

Bilis hinc stomacho xi, 128 bilem substringit opertis oculis vi, 433 bilem aut risum moverat quibusdam xv, 15 effundere per lacrymas v, 159 contrahat uxor tacito tibi xi, 185 bile mediocri ferenda res xiii, 143 bile jecur ardet i, 45

Binembris pueri monstrum xiii, 64

Bina vix jugera dabantur pro multis vulneribus xiv, 163

Bipedem asellum sibi quaerit alium ix, 92

Bipennem insulsam et fatuam tenebat Tyndaris vi, 657

Bis ut ferat illum v, 164 bis septem ordinibus xiv, 324 quingenta dedit vi, 137

Bistones qua rabie saeviunt xv, 124

Bithynicus Volusus xv, 1

Bithynus tyrannus (Prusias) x, 162 Bithyni servi equites facti vii, 15

Blæsis atque mero titubantibus xv, 48

Blandiar ne nobis iii, 126

Blanda basia jactare rhodæ devexæ iv, 118 blanda exceptit intrantes vi, 125 vox et nequam quod non excitat inguen vi, 197 blandæ tabellæ ix, 36

Blandus Rubellius viii, 39

Boccar s. Bocchar, cum quo nemo Romæ lavatur propter oleum v, 90

Boletum domino ponere v, 147

Agrippinae vi, 221 condire xiv, 8

Bombycinus panniculus vi, 260

Bona Dea placatur abdomine porcae et magno crateri ii, 86 Bonæ Deæ secreta nota vi, 314 sacra turpissima, et a semiviris etiam celebrata submotis feminis ii, 84 sq. et vi, 314 sqq. 355 sqq.

Bonus Piso v, 109 esta miles viii, 79 odor lucri ex re qualibet xiv, 204 quis et face dignus arcana—nulla aliena sibi credat mala xv, 140 boni rari: numerus vix est totidem, quot Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili xiii, 26 bonorum regum ultimus viii, 259 bonos quanta præmia maneant viii, 92 bonum vita jucundius vindicta xiii, 180 boni rari summi—que voluptas vi, 180 bona animi prima mihi debes viii, 24 donavit præsepibus i, 59 vera pauci dignoscere possunt atque illis multum diversa, remota erroris nebula x, 2 sq. tota feruntur ad Phialeu x, 237 summa putes, aliena vivere quadra v, 2 bonis quæ turpia, decebant Crispinum iv, 13 bonis humanis majora creduntur tropæa cet. x, 137 melior fati v, 133 Locusta instituit rudes propinquas i, 71 melior, qui semper potest alienum sumere vultum iii, 104 quæ comædia, quis minus plorante gula v, 158 nec vultu ibat iv, 104 meliorem præsto magistro discipulum xiv, 212 melius, quod nil animis in corpora juris indulget natura ii, 139 melius, quidquid leviusque putaris x, 341 in melius nihil proficis usu xiii, 18 melius nos Zenonis præcepta monent xv, 106 meliore luto iis finxit præcordia Titan xiv, 35 meliora pensa ducunt Parcae xii, 64 et plura reponit Persicus iii, 220 optimus hic et formosissimus idem x, 331 Præfectorum Pegasus iv, 78 optima nunc

via summi processus vetulæ vesica beatæ i, 38 optima sylvarum pelagique vorabit i, 135 domus paratur Soræ iii, 223 quare Cesennia teste marito vi, 136 hæc pars sensus nostri xv, 133

Bœotia sub crasso aëre nasci x, 50 Bootæ pigri sarraca frigida se circumagunt v, 23

Bos si ederet agnum ii, 123 vetulus, ab ingrato jam fastiditus aratro, qui domini cultris tenue et miserabile collum præbet x, 268 sq. magnus cretatusque, in Capitolia ductus x, 66 bovis corio in mare deducendus xiii, 155 bove percusso mugire Agamemnona credit Ajax xiv, 286 boves maeri xiv, 146 disjunge v, 119 boum pauca juga nunc sociis viii, 108

Bracæ s. braeæ ii, 169

Brachatorum pueri viii, 234

Brachia ceciderunt lassata gravi massa vi, 421 direxit contra torrentem iv, 89 porrecta, quæ pelago occurrunt medio xii, 76 nigra Vulcani xiii, 45

Bracteolam de Castore ducat xiii, 152

Brevis putens nec reste movendus iii, 226 sopor xiii, 217 breve sit, quod turpiter audes viii, 165 lumen candela iii, 287 brevibus focus xi, 79 Gyris et carcere dignum i, 73 remis xv, 128 brevis coma philosophorum supercilio ii, 15 virgine Pygmæa vi, 505 dimidio tegetis pars v, 9 brevior via illi conferet hæc xiv, 223 brevissima vitæ miseræ portio ix, 127

Breviter dare omnia soli Pæuvio xii, 125

Brigantum castella xiv, 196

Britannica balena x, 11

Britannica generose vi, 124

Britanni minima nocte contenti ii, 161 unde dieti xv, 124 Britanno de temone excidet Arviragus iv, 126 Britannos Gallia facunda caudiceos docuit xv, 111

Britones qua rabie sapiunt xv, 124

Bromium jam durum jamque tendendum eunuchis committere noli vi, 378

Bruna spirante ix, 67 brunæ tempore iii, 102 mensa vi, 153 brunam famemque illa reste cavet xiv, 273

Bruscia fascia s. ascia ix, 14

Brutidius Niger meus pallidulus x, 83

Bruttia calidi tibi fascia visci præstabat nitorem ix, 14

Brutus nec erit, Bruti nec avunculus (Cato) usquam xiv, 43 Bruti consulis juvenes prodita laxabant portarum claustra tyrannis exulibus viii, 261 sq. Brutum et Volesos quæ decebunt viii, 182 Brute, quis priscum illud miratur acumen tuum iv, 103 Brutorum et Cassii natalibus Thræsea Helvidiusque coronati vetus vinum bibeabant v, 37

Bubulci filius suspirat longo non visam tempore matrem xi, 151 bubulco judice vii, 116

Bucea foculum excitat iii, 262 vestitur tiara vi, 516 in vetula scalpit mater simia x, 195 buccæ Curtius et Matho oratores xi, 34 notæ per oppida iii, 35

Buccina s. Bucina surda nihil gemeret grave vii, 71 fœdæ famæ xiv, 152

Buccula pendens de fracta casside x, 134

Bulbi veteres, Maurorum epimènia vii, 120

Bulla dignissime senior xiii, 33 aurea et scortea puerorum v, 164, 165

Bullatus hæres xiv, 5

Bulli veteres, Maurorum epimènia vii, 120

Busta, et ad ea portandum cadaver iii, 33

Buxo intactum caput xiv, 194

C

Caballi Gorgonei iii, 118 caballo Prado s. præda Prætor xi, 193 caballis immeritis franguntur crura x, 60

Cabirorum aræ iii, 144

Caclinni rigidi censura x, 31 cacchio majore contentitur iii, 100 vulgi excipitur xi, 2

Cacoethes scribendi insanabile tenet multos vii, 52

Cacli servi rustici, propr. militares ix, 61

Cactus ictus ab Hercule v, 125

Cadaver ad busta portandum conducere iii, 32 cadaver obtritum vulgi iii, 260 cadaveris partem affert vultur xiv, 78 cadavere crudo contenta xv, 83 toto jacuit Catiliæa x, 288 cadavera majora nunquam attigerant corvi viii, 252 per densa Per-

sarum tarda prora x, 186 cadavera nulla quod calcent xv, 60

Cadit grex totus in agris unius scabie porci ii, 80 ventus v, 101 tanta verborum vis vi, 440 in terras ignis xiii, 226 cecidit e cælo tertius Cato ii, 40 flammis ferroque Asia x, 266 domus magna Astarici iii, 212 cadunt vasa fenestris iii, 271 sub iudice morum iv, 12 brachia lassata gravi massa vi, 421 omnes a crinibus hydri vii, 70 inde partes vii, 123 sub quo crimine x, 69 cecidit Cethegus integer x, 287 cadet nulla unquam coturnix pro patre xii, 98 ebur ante Lares Gallitæ xii, 113 casurus cito jam perlucante ruina xi, 13

Caduceus Ambis et Mercurii vi, 537

Caducum dulce capit heres ix, 88 caducis junguntur multa commoda ix, 89

Cadurei nivei institor vii, 221 cadureo violato magna debetur pœna vi, 537

Cæcus adulator grande monstrum iv, 116 teneam nummos xiii, 94 cæca cupidine ducti x, 351 cæci vitio xii, 51 cæcos veteres sanant mortaria vii, 170

Cæde Lamiarum madenti iv, 154 sine cæde et sicca morte ad generum Cereris pauci descendunt reges et tyranni x, 112 cædibus assiduis udo gladio viii, 243

Cædicus gravis xiii, 197 facundus xvi, 46

Cædit pectus pugnis xiii, 127 Sylvano porcum vi, 417 more Numæ lanatas et juvencum ante Jovis altaria viii, 156 niveam agnam Reginæ xii, 3 cædit, donec lassis cædentibus cet. vi, 483 sq. securis rotas x, 60 eos flagellum occultum surdo verberare xiii, 194 cecidit nullum forte iii, 278 cæditur lautissima cœna xi, 140 cæduntur mariscæ ii, 13 cæde auratam Junoni juvencam vi, 48 cæsa est ingenio manus et cervix x, 120

Cælator curvus ix, 145

Cælati multum, quo biberat xii, 47 cæлата cassis xi, 103 pocula i, 76

Cælibatus pœna ix, 87 sq.

Cæpe et porrum nefas violare xv, 9 Cærulea lumina Germani xiii, 164 Cærulea scutulata ii, 97 cærulei panis mucida frusta xiv, 128 cæruleos venerantur Ægyptii xv, 7

Cæsar indulisit omnia Narcisso xiv,

330 deduxit domitos ad sua flagra Quirites x, 109 Cæsar, mitte Ostia viii, 171 Cæsaris mensæ v, 4 uxor x, 330 armentum xii, 106 hostem calcemus x, 86 vivaria depastum piscem iv, 51 duo Anticatones vi, 338 in Cæsare tantum spes et ratio studiorum vii, 1

Cæsaries flava Germani xiii, 165

Cæsennia s. Cæsonia totam tremuli pulli frontem infudit avunculo Neronis vi, 616

Cæletæ litore xiv, 87

Calaguris, Vasconum opp. in Hispania, cujus incolæ, a Pompeio obsessi, uxores liberosque comederunt xv, 93 sq.

Calamos frange vii, 27 venatricis puellæ xiii, 80

Calathis peracta vellera refertis ii, 54

Calceus rupta pelle patet iii, 149 senatorius qualis fuerit vii, 192 iudex bardaicus xvi, 13

Calcor planta magna iii, 248 calcant quod nulla cadavera xv, 60 calcemus hostem x, 86 calcant bellis socialibus uvam v, 31 urinam conjugis vi, 312

Calculus ponatur ix, 40 nobis non ex hac materia (ebore) xi, 132

Calendis femineis h. e. Martiis muneris secreta tractas longa positus cathedra ix, 53

Calenum molle i, 69

Calet sola febre minimus gelido in corpore sanguis x, 218 calet et regnat mulier vi, 149 caluerunt saxa anima s. animas i, 83 calentem aures, lasciviæ notam xi, 187 calentia fœno ova xi, 70

Calicem nasorum quatuor Beneventani sutoris nomen habentem, ac jam quassatum, et rupto poscentem sulfura vitro, siccabis v, 47 ad calicem stertere i, 57 calices thermarum viii, 168 plebeios xi, 145

Calida Meroë vi, 527 juventa vi, 369 calidum lupanar vi, 121 calidi visei fascia Bruttia ix, 14 calidæ gelidæque minister v, 63 Copti xv, 28 columbæ pulmone vi, 549 popinæ xi, 81

Caligantes fenestræ vi, 31 caligatus veniam adjutor iii, 322 caligatos tot offendere xvi, 24

Caligas tot offendere xvi, 24

Caligo animi vi, 613 futuri damnat genus humanum vi, 556

- Caligula Lugduni instituit ludos i, 44, xi, 20. furere cœpit avunculus ille Neronis, cui totam tremulis frontem Cæsonia pulli infudit: ardebant cuncta et fracta compage ruebant, non aliter quam si fecisset Juno maritum insanum vi, 615 sq. 624 sq.
- Callebat primo deprendere morsu, ubi ostrea nata forent iv, 142
- Callidus jam nota arte i, 123 alyptes vi, 422 emtor Olynthi xii, 47
- Calliope incipe iv, 34
- Calorem si sentire cœpit locuples xii, 98
- Calpe relicta xiv, 279
- Calvina iii, 133
- Calvinus, amicus poëtæ xiii, 5
- Calvo grege Gallorum vi, 533 Neroni iv, 38
- Calx — calcem accipe iii, 295 calcibus nudis premere anguem i, 43
- Camerinus viii, 38 Camerinos vii, 90
- Camilli manes ii, 154 more servato, miles ne vallum litiget extra xvi, 15
- Camino semper ardente crescunt patrimonialia xiv, 118 caminis atque follibus ardet x, 61
- Cammarus constrictus v, 84
- Camœnarum lucus, fons, delubra, a Numia iis sacrata iii, 12 Camœnas tristes respexit Cæsar vii, 2 Camœnis ejectis mendicat sylva iii, 16
- Campania provida Pompeio dederat febres optandas x, 283
- Campi severi jugeribus cede, Gradive, quem negligis ii, 132 campam ademittit mihi vicinus xvi, 37 campo hoc decurrere libet, per quem magnus equos Annuce flexit alumnus i, 19 campis Thessalia quantum tituli abstulit Octavium viii, 212
- Candela: lumen breve iii, 287 caudalam apponere valvis ix, 98
- Candida et nuda signa iii, 216 Io vi, 526 cervix gladio præbenda x, 345 scrofa nomen dedit Albæ xii, 72 casa obstat nantis armatis vi, 154 in candida vertere nigrum iii, 30
- Candiduli divina tomacula porci x, 355
- Canet mos oliva xiv, 114
- Canini farris v, 11 canino rictu latravit uxor Priami x, 271 stercore fœda atria xiv, 64
- Canis et postes loquentur ix, 104 canem venerantur Ægyptii xv, 8 canibus pigris scabieque vetusta levis, et siccæ lambentibus ora lucernæ viii, 34
- Canistris consuetis vis impleri audent conviva v, 74
- Canities nova est iii, 26 inguinis ægri quid sperare potest x, 208
- Canna Micipsarum quod subvexit v, 89
- Canarum vindex annulus x, 165 in pulvere victi Consules xi, 198 Canis consumta juvenis ii, 155 a Canis an Urbem petat vii, 163
- Cano — canebat hoc Ithacus solus nullo sub teste xv, 26 vera ac manifesta Laronia ii, 64
- Canopi, verna, Crispinus i, 26 famosi luxus vi, 84. xv, 46
- Canoro choro Gaditana incipit prurire xi, 162 canoris modis eloquium vocale neetere vii, 18
- Cantaber unde Stoicus xv, 108
- Cantharus parvulus iii, 205
- Canto — cantare Chrysgogonum ventant vi, 74 sub antro Pierio vii, 59 cantat bene, etsi perfrixit vii, 194 quæ Sostratus madidis alis x, 178 cantabat Achilles patriis in montibus vii, 210 cantavit nunquam in scena Orestes viii, 220 cantaverat hic recto aëre ii, 118 cantabit vacuus coram latrone viator x, 22 eadem versibus isdem vii, 153 cantet potius uxor vi, 398 cantare Chrysgogonum vetant vi, 74 sub antro Pierio vii, 59 cantabitur conditor Iliados xi, 178 cantante quæ voluptas x, 210 cantandum non est, res vera agitur iv, 35
- Cantus magici vi, 610 Sienlos effugit Ulysses remige surdo ix, 150 pernoctantis parasisi xiv, 46 galli secundi ix, 107 cantu gaudet mulier vi, 379 sq. fuedo ad peregrina pulpita gaudebat prostitui Nero viii, 225
- Cannus rector (navis) xii, 32 cana monstrante gula xiv, 10
- Cannusina ovis vi, 150
- Capax urnæ crater xii, 44 cera i, 63 crusta Heliadum v, 37 divinorum xv, 144 tabula viii, 6 fœneris, argenti et agrorum venter xi, 41
- Capella ab hirsuta jaculum torquere discit v, 155 capellæ fœtum jugulare nefas in Ægypto xv, 12
- Capella campidoctor, centurio, lanista, orator cet. v, 155
- Capena madida iii, 11
- Caper stans extra pocula i, 76
- Capessere arma viii, 270 bella xiv, 242

Capillato consule v, 30
 Capilli tonsi olim rectique, atque hodie tantum propter convivium pexi xi, 149 flexi crimen vi, 193 puellares faciunt incerta ora xv, 137 capillis laceratis disponit crinem vi, 490 majorum dignum xvi, 31 Cf. Coma et Crinis
 Capis mercedem v, 13 non capit Hannibalem Africa x, 148 non capit has nugas humilis domus xi, 169 capit circus hodie totam Romam xi, 195 angulus vix patulæ arcæ summam xiii, 74 capiunt plus intestina poetæ vii, 78 ceperunt quantum Socratici penates xiv, 320 capies regem aliquem iv, 126 capi voluit piscis iv, 69 capiendi bona jus nullum uxori i, 55 capiendo cibo aptior nulla hora vi, 580 capiendis artibus apti xv, 145 captum nidore v, 162 capta qua juvenia Hippia vi, 103 capto agello pater armenti eripitur viii, 109 capti cupidine x, 351 captos dulcedine animos vii, 84 captas modo Orcadas ii, 160
 Capistro maritali stulta porrigit ora vi, 43
 Capito et Numitor ruerunt fulmine justo, piratæ Cilicum viii, 93
 Capitolia nostra vincebat Posides spado xiv, 91 in Capitolia duc magnum cretatumque bovem x, 65
 Capitolinam quercum (coronam) sperare vi, 387 Capitolinis generosior ii, 145
 Cappadoes (servi) equites vii, 15
 Cappadoes, Cilices et Cretenses perfidia malisque artibus infames vii, 14, 15
 Capræa frustum subducere xi, 142 capream famulæ Jovis venantur xiv, 81
 Caprearum in rupe augusta sedentis Principis x, 93 a Capreis verbosa et grandis epistola venit x, 72
 Caprificus discutit saxa x, 145
 Capræ angustæ custos vernula sequitur x, 117
 Captat pater Coranum xvi, 56
 Captator Lenas quod emat, sumitur illinc v, 98 captatore macello cariturus vi, 40 Cosso x, 202 captatoribus horum xii, 114
 Captivus tristis in summo arcu se triumphali positus x, 136 agmine circumducto x, 280 captivis triumphos dabunt Fata vii, 201
 Caput timidum abluit vorticibus

Tiberis vi, 521 miserum mihi dirus Hannibal implet vii, 161 tremulum Claudii descendere jussit in cælum vi, 622 adoratum populo Sejani x, 62 marmoreum est Herma viii, 55 servatum victo abstulit Pompeio x, 286 leve senum x, 199 præbere venale sub domina hasta iii, 33 præbebis quandoque pulsandum v, 172 submitte vi, 207 altum ædificat tot compagibus vi, 503 movit serpens argentea vi, 538 aperire fuste ix, 98 scalpunt uno digito ix, 133 præferre argento quis nunc audeat xii, 48 intactum buxo xiv, 194 vacuum cerebro jam pridem ventosa cucurbita quærit xiv, 58 vile aselli coronati ostendebat parvis frons area lectis xi, 97 inde morbi iii, 236 capitis perjuri poena nullane erit xiii, 174 discrimine quanto constant xiv, 258 tam vacui populum putavit xv, 23 pudici matrona vi, 49 capiti tignum incutit iii, 246 impolitas tot res iii, 252 graves dentes deposuit belua xi, 127
 Carbone in tuo pia thura ponimus xiii, 116 a carbone ad rhetoras mitti x, 131
 Carcer rusticus xiv, 24 carceris nigri uncum pati xiii, 215 carcere in longo castrorum mansit vi, 561 Æolio x, 181 uno contenta quondam Roma iii, 314 forniciis x, 239 nassæ inclusus xii, 123 carere et Gyaris dignum aliquid aude, si vis esse aliquis i, 73 in carcere madidas pennas siccat Auster v, 101
 Cardiacus amicus v, 32
 Cardine facili patuerunt valvæ iv, 63
 Caret census i, 59 anxietate animus vii, 57 somno iii, 56 caruisse tandem parva Seripho vi, 561 uno anno Circensibus xi, 53 morbis et debilitate xiv, 156 auriculis nasoque viii, 5 cruciati et pœna x, 287 carentem mortis terrore animum x, 357 vitio domum xiv, 69 cariturus turture magno vi, 39
 Carfinia mœcha ii, 69
 Carina Actiaca ii, 109 carinas audaces ædificare cepit Paris x, 264
 Carmen triviale communi feriat moneta vi, 55 amica Theaidos vii, 82 magicum vi, 133 grande bacchamur vi, 636 carmine solo se vexant vii, 63 carmina divina Opici rodebant mures iii, 207 sublimia facis in parva cella

- vii, 28 quæ tradunt xv, 117 Maronis dubiam facientia palmam xi, 179
 Carnem supervacua[m] abscindere s. abrumpere Galli solent ii, 116 carne nova accedente, si quam dabat hostia xi, 85 hac nil unquam libentius edit xv, 88 humana nec suillam distare putant Judæi xiv, 98 carnibus humanis vesci licet Ægyptiis xv, 13
 Carnifices inter jacet Lateranus viii, 175
 Carpathium Gætulaque æquora transilire xiv, 278
 Carpento volucris rapitur viii, 147 carpentis et navibus convenient ix, 132
 Carphinia mœcha ii, 69
 Carpophoro mollius dicas vi, 199
 Carptores ix, 110
 Carrinatis Secundi exitus s. exsilium vii, 205
 Carthagine (al. Cartagine et Karthagine) cum tota migra, Cornelia vi, 171 victa mendicatus panis x, 277
 Carus delator i, 36
 Carus erit Verri, qui Verrem tempore quo vult accusare potest iii, 53 cara nunquam est his opibus annona veneni ix, 100 carum et jucundum amicum facit uxor sterilis v, 140 carior est diis homo quam sibi x, 350 mihi hæc lux die natali xii, 1
 Casa candida obstat armatis nautis tempore brumæ vi, 154 casæ turham saturabat glebula xiv, 167 Cf. Casula
 Cassandra primos edidit planetus x, 262
 Cassii Brutique natalibus Thrasæa Helvidiusque vetus vinum bibebant v, 37
 Cassis cæolata Romulæ simulacra feræ ostendit ect. xi, 103 sq. cassidis patiens atque ligonis vii, 33 cascade de fracta pendens buccula x, 134
 Castella Brigantum xiv, 196
 Castigas turpia ii, 9 verba vi, 455 filium acerbo clamore xiv, 54 ventres servorum modio iniquo xiv, 126 castigata remordent vitia ii, 35
 Castora ad vigilem ponendi munni xiv, 260 de Castore ducit bracteam xiii, 152
 Castor se cunuchum ipse facit, cupiens evadere damno testiculorum xii, 31
 Castra moveri nocte jubet (mulier, h. e. iumenta balnearia) vi, 419
 domestica, h. e. prætoriana x, 95 prospera xvi, 2 tua sequantur figuli iv, 135 movebant duces et signa viii, 12 si muniret dolabra viii, 248 castrorum imperiis functus xi, 87 legibus antiquis et more Camilli servato, miles ne vallum litiget extra xvi, 15 castrorum longos labores ferre xiv, 198 ara merentem xvi, 55 in carcere longo mansit vi, 561
 Castravit ephebum x, 307 castrari mares solebat, quod vetuit Domitianus vi, 368 sq.
 Castum ingenium tribuit natura x, 300 casto quid forma nocet x, 324 castas Latinas præstabat humilis fortuna vi, 287
 Casulam desiderat filius pastoris duri xi, 153 casulis et collusore catello ix, 61 contenti vivite xiv, 179
 Casus subiti improvidus iii, 273 unde altior x, 107 extremi xv, 95 hic multis cognitus xiii, 9 pelagi xii, 17 qui modo impulit hos xv, 119 urbis genimus iii, 214 casum ad tabulæ itur i, 90 casu in hoc nemo dolorem fingit xiii, 132 in casibus fortunæ qui omnia ponant xiii, 86
 Catellæ animam servare cupient morte viri vi, 654
 Catelli exta harnspex rimabitur vi, 551 catello collusore ix, 61
 Catena graviore abreptum xiii, 175 catenæ stridore lætus xiv, 23 catenæ qua non incude, qua fornace graves iii, 309
 Catenatæ tabernæ compago fixa siluit iii, 304
 Cathedra pæne nuda i, 65 strata longaque ix, 52 cathedræ vanæ et sterilis pœnituit multos vii, 203 mollis vi, 91 cathedris reportandis posita est orchestra vii, 47
 Catienæ donat iii, 133
 Catilina acenset Cethegum ii, 27 jacuit cadavere toto x, 288 tuis natalibus atque Cethegi quid inveniet quisquam sublimius? arma tamen vos nocturna, et flammæ domibus templisque parastis viii, 231 sq. Catilinam quocumque in populo videas, quocumque sub axe: Sed nec Brutus erit, Bruti nec avuuculus usquam xiv, 41 sq.
 Catinensi pumice lumbum tenerum attritus viii, 16
 Catinum nigrum vi, 343 Tuscum xi, 109

Cato tertius e cælo cecidit ii, 40
durus xi, 90

Catti torvique Sicambri iv, 147

Catulla ii, 49. x, 322

Catullus amicus Juvenalis, qui tem-
pestate sæviente omnia in mare pro-
jecit, et cui poëta de rediva gratulatur
xii, 1 sq. 29 sq. Catulli phasma viii,
186 urbani fugitivus scurra xiii, 111
Catullo cum mortifero prudens Ve-
iento iv, 113

Catulus et Artorius vivant istic iii,
30 Catulis generosior ii, 146

Cavat assiduis sudibus palum vi,
248

Cauda magistri citharædi, h. e.
Chironis, cui non tunc risum eliceret
vii, 212 qua despiciet convivia squilla
v, 82

Cavea leonis xiv, 247

Caveo convivam superbum xi, 130
cavet hunc 3, 283 brumam famemque
illa recte xiv, 274 cavebis, et metues,
ne cet. viii, 37 cautus circummagit
cohortes vii, 163 Atrides vi, 661

Cavi folles immensa spirant men-
dacia vii, 111

Caulis s. Caulis miseris atque ig-
nis emendus i, 134 pallidus, qui olet
laternam, tibi misero affertur v, 87
caulibus et pomis olium nemo furem
timebat vi, 18

Caupo proximus ix, 108 caupone
relicto nubit saga vendenti vi, 591

Causa fere nulla est, in qua non
fœmina litem moverit vi, 242 facit
rem dissimilem viii, 215 vivendi iis
in solo palato est xi, 11 mentis malæ
et origo penes te xiv, 226 mali et
discriminis xiv, 290 justæ defertur
querelæ xvi, 19 justa doloris ix, 90
causæ malæ cum magna superest
audacia, ereditur a multis fiducia xiii,
109 scelerum inde xiv, 173 color
et genus quod sit vii, 155 causam
incipitem seu magno discrimine pro-
tegere xi, 32 dicentis amici plorare
xv, 134 causas his alias et plures
subnectere iii, 315 hinc habuere x,
278 vivendi perdere propter vitam
viii, 84 age xiv, 192 agimus ii, 51
jocorum præbet iii, 147 defendere
nobilis inducti viii, 48 inde habuit
x, 140 causis nullis interdum aut
levibus flagrantia præcordia xiii, 182

Causidici pusilli sanguine nunquam
maduerunt rostra x, 121 causidico
et patrono quantum licuerit dare vii,
124 lasso (et victori) figuntur virides,

scalarum gloria, palmæ vii, 118 cau-
sidicum purpura et amethystina ven-
dunt; convenit illis et strepitu, et
facie majoris vivere census vii, 136
sq. causidicorum nutricula Africa vii,
148 centum patrimonia hinc pone
cet. vii, 113 causidicos Gallia deiecit
facunda Britannos xv, 111 causidicis
quid præstant civilia officia vii, 106

Cecropiam Cotytto ii, 92

Cecropides ego viii, 46 nil tu nisi
C. viii, 53

Cecropis mera de Salmonensi facta
est vi, 187

Cedit auctumnus primis iv, 56
turba iii, 239. iv, 63 honori i, 110
patria iii, 29 jugeribus ii, 131 foro
xi, 50 nni Homero vii, 38 structori
omnis pergula xi, 136 barbara turba
non famoso Canopo luxuria xv, 46
non cedit Veiento iv, 123 cedunt
grammatici vi, 438 cui tympana
plebeia vi, 515

Cedo, si breve est cet. vi, 504 si
conata peregit xiii, 210 agello pa-
terno vi, 57

Celadi gremio vii, 215

Celæno cuncta per oppida curvis
unguibus ire parat nummos raptura
viii, 130

Celare hæc memento tibi soli com-
missa ix, 93

Celebres notique poëtae vii, 3

Celebretur quanto fumo sportula
iii, 249 celebrare solebas fanum Isi-
dis cet. ix, 25

Celeri fugæ terga præstare xv, 75
celeris Mauri xi, 125

Cella in parva sublimia carmina
facis vii, 28 arcta s. alta Chionem
deducere iii, 136 cellam vacuum atque
suam intravit in lupanari vi, 122 ul-
tima clausit vi, 128

Celsi Prætoris ludi viii, 194

Celso, oratori, principium atque
locos dictare paratæ mulieres vi, 245

Censes quidam iv, 130 te ponend-
um cet. xiii, 140 censebunt post
hanc ætate atque arte minores vi,
500 censeri sanguine longo viii, 2
te laude tuorum noluerim viii, 74

Censor Fabricius notet ix, 112 ju-
dex morum, Imperator iv, 12 cen-
soris ira dignum quid fecit xiv, 50
severos mores etiam collega timeret
xi, 92 censore opus est, an haruspice
nobis ii, 121

Censura dat veniam corvis, et vexat
columbas ii, 63 rigidi cachinni faci-

lis cuius x, 31

Census Tulli et Anci v, 57 equester v, 132. xiv, 323 exsuperans cuncta patrimonia x, 13 tennis tibi contigit xiii, 7 indomiti cupido xiv, 176 magni amorem præcipit xiv, 227 custodia misera xiv, 304 in corpore, omne tenet cuius regimen pater, non esse xvi, 53 majoris facie vivere vii, 137 mensura quæ sufficiat xiv, 317 censum pereuntem prodiga non sentit femina vi, 362 ad censum protenus iii, 140 censu omni majorum caret i, 60 minor gener iii, 160 a censu famam trahit xi, 23

Centena decies ritum dabuntur (in dotem) x, 335

Centone veteri intravit calidum lupanar vi, 121

Centronius ædificator xiv, 86

Centum sestertia perdere in alea i, 92 unde epulum dare possis Pythagoreis iii, 229 convivæ iii, 250 ovis se instrare vi, 518 causidicorum patrimonia vii, 113 ostrea cœnet viii, 85

Centurionum cognitio xvi, 17 gens hircosa v, 153 sq. xiv, 194 primi pili dignitas quæstiosa, et aquila in eorum custodia xiv, 197 insigne vitis xiv, 193

Cera vultum facit vii, 238 fragilitentia simulacra xii, 88 ceram præcipuam in tabulis abstulit iv, 19 ceræ veteres undique exoriant tota atria viii, 19 ceras capaces implere i, 63 de nave Ulyssis petitas affixit Fortuna (auribus) ix, 149 pusillas dictat xiv, 29 accipe xiv, 191

Cercopitheci sacri aurea effigies nitet xv, 4

Cerdoni quæ turpia, Volesos Bruttunque debebunt viii, 182 cerdonibus postquam timendus esse cœperat (Domitianus), periit xiv, 153

Cerebrum ferit testa iii, 269 cerebro vacuum caput xiv, 57

Cereris vittas pauca contingere dignæ vi, 50 anlæa xiv, 263 generum x, 112 aramque pedemque tangens xiv, 219 sacerdos et arcana face dignus xv, 141 Cererem Helvinam iii, 320

Cerno si egregium sanctumque virum, monstrum cet. xiii, 64 cernis erectas in terga sudes? iv, 127

Ceroma fœmineum vi, 246

Ceromatico collo fert niceteria iii, 68

Certa magis tutela cet. xiv, 113

Certamine toto vix cuiquam nasus integer xv, 55

Certe scis, quam sæpe rogaris ix, 73

Cervæ tragicæ furtiva piacula non sperat xii, 120 vivacis xiv, 251

Cervical conducit Ogulnia vi, 353

Cervina senectus xiv, 251

Cervix ferienda a grandi ministro xii, 14 parata ferre jugum vi, 207 et manns cæsa est ingenio x, 120 pulchra et candida gladio præbenda x, 345 cervicæ obstricta dominum trahere in jus x, 88 cervicæ locata me securum jubent insistere Circo ix, 143 cervix non ulla sufficit tanto orbi coronæ x, 40 cervicibus fratrum funus portantibus x, 260 cervicibus nudis longum ostendit aurum vi, 589 Herulis æquat collum longum invulsi iii, 88 longorum Syrorum vehi vi, 351

Cesennia bis quingenta dedit marito vi, 136

Cespes festus expectat promissa Deis animalia xii, 2

Cessat acu emerita annus vi, 498 cessant tympana Galli viii, 176 anlæa vi, 67 oracula Delphis vi, 555 cessant si tibi sidera ix, 33 cesset ut dies prodere furem xiii, 23 perpetua anxietas nec mensæ tempore xiii, 211 cessabit nemo tuorum hospite venturo xiv, 59 cessare per totam diem licebit xi, 183

Cetera ut mittas ix, 70 ejusdem sortis xii, 25

Cethegum Catilina accuset ii, 27 Cf. viii, 231 sq. x, 287

Cetronius ædificator xiv, 86

Cen Marsya victus ix, 2 pullus hirundinis x, 231 fastidita x, 326

Ceventem ego te, Sexte, verebor? ii, 21 cevet et computat ix, 40

Chærippe præconem circumspice viii, 96

Chaldæo cum grege sedentis in rupe Caprearum Principis x, 94 Chaldæis major fiducia cet. vi, 553 sq.

Charontis contus et cymba ii, 150 sq. iii, 266 ei triens porrigitur tanquam naulum iii, 267. viii, 97

Charta soluta ponimus pia thura in carbone xiii, 116 chartæ peritura parere i, 18

Charybdim mediam contemnunt temeraria lina v, 102 Charybdi sæva veraque dignum xv, 17

Chionem alta sella deducere iii, 136
Chirographa vana xiii, 137 xvi, 41
Chironomia vi, 583

Chiron recubans sub eodem mar-
more mensæ iii, 205 citharædus ma-
gister Achillis ciciens risum cauda
vii, 212

Chironomon Ledam molli saltante
Bathylo vi, 63 chironomonta struc-
torem spectes volanti entello v, 121

Chlamys Spartana viii, 101

Choraulæ Ambrosius vi, 77

Chordæ pectine numerantur vi,
382 magicæ resonant dimidio Mem-
none xv, 5 obliquæ cum tibia iii,
63

Chorus Bellonæ Matrisque Deum
vi, 512 choro canoro incipiat prurire
Gaditana xi, 163

Christiani tædæ instar olim incensi
i, 155 sq.

Chrysippus non dicit idem xiii, 184
Chrysiippi gypso plena omnia ii, 5

Chrysogonus quanti doceat vii, 176
Chrysogonum cantare vetant vi, 74

Cibus exiguus xiv, 301 imperfec-
tus et hærens stomacho iii, 233 vul-
turis xiv, 79 fructus amicitia magnæ
v, 14 cibi atque vini gaudia non eadem
x, 204 cibi, qualis domus atque supel-
lex, tales xi, 99 miserabile exemplum
xv, 98 genus esse credidere pectora,
brachia, vultum xv, 171 cibum acci-
piunt digitis alienis x, 229 ante
cibum ducitur sextarius vi, 428. xiv,
255 cibo difficili crescente inter
molares xiii, 213 fervet stomachus
domini v, 49 cibos et vina prægus-
tandi mos vi, 633

Cicadas expectate ix, 69

Cicatrix non una ostendit limum
consuto vulnere crassum iii, 151

Cicero eloquio perit x, 114 sq.
Antonii gladius potuit contemneri, si
sic omnia dixisset, ut: O fortunatam
natam me consule Romam x, 122 sq.
vigilant Consul, hic novus Arpinas, ig-
nobilis, et modo Romæ municipalis
Eques — sed Roma parentem, Roma
patrem patriæ Ciceronem libera dixit
viii, 236, 241 Ciceroni nunc nemo
ducentos dederit vii, 139 Ciceronem
Allobroga dixit Rufus vii, 214

Ciconia serpente pullos nutrit xiv,
74 crepitat salutato nido i, 116

Cicutæ gelidæ inter pocula datæ
Socrati, qui earum partem accusatori
nollet dare vii, 206. xiii, 186

Ciemus clamore fidem xiii, 31

Cilicis pugnas et ictus iv, 121 Ci-
licum piratæ viii, 94 Conf. Cappa-
doce

Cimbri terribiles xv, 124 victi a
Mario viii, 249 immanis magnitudi-
nis viii, 252

Cinædus, *Kivaidos* ix, 37 cinædo
scribente satiram improbius iv, 106
Cinædi Socratici ii, 10 cinædis dat
ferre ceras ad mœlum xiv, 30

Cincinns hic altior vi, 492

Cinis quorum tegitur Flaminia i,
171 cineres præmaturi xi, 44 cine-
rum custodibus saxi x, 144 præter
majorum cineres et ossa rapitur car-
pento viii, 146

Cinnamus tonsor et eques i, 24. x,
225

Circes verbere tenui percussum xv,
21

Circeis nata ostrea iv, 140

Circenses et panem x, 81 ludi
gratissimi iii, 223. x, 81. xi, 53,
195 sq. iis avelli iii, 223 Cf. Circus
Circuit triplicem usuram præstare
paratus, et fatnos non invenit ix, 8

Circumagunt se sarraca Bootæ v,
23 circummagat an cohortes vii, 164
quo te circumagas? ix, 81

Circumdedit gemmas collo vi, 458
circumdatus grege linigero vi, 533

Circumducitur uxor i, 122 agmen
captivorum x, 280

Circumferre, de lustratione ii, 157

Circumligat auro digitos vii, 89

Circumlita fascia visci ix, 14

Circumscripserit Hirrus pupillos x,
222 circumscribere doces xiv, 237

Circumscriptorem pupillum ad jura
vocantem xv, 136

Circumsilit agmine facto morborum
omne genus x, 218

Circumspicit et stimulat vos Ducis
indulgentia vii, 20 præconem pannis
viii, 96

Circus hodie capit totam Romam
xi, 195 sqq. Circi medio in pulvere
sublimem Prætozem in tunica Jovis x,
37 ad Circum jussas prostare puellas
iii, 65 circo clamoso insistere secu-
rum ix, 144 raucæ exultat Victoria
viii, 59 in circo positum est fatum
plebeium, et in aggere ubi quæ nudis
longum ostendit cervicibus aurum,
consulit ante phalæ delphinorumque
columnas vi, 588 sqq. in eo factiones
aurigarum vi, 590. vii, 114 Circo

vacantem Urbem viii, 118 Conf. Circenses

Cirrhae Nysaeque dominis vii, 64

Cirrhae vatis spicula xiii, 79

Cirro madido torquentem cornua (capillorum) xiii, 165

Cista vetus servabat libellos iii, 206 perituri Latini vi, 44 cistas vendas vii, 11

Citabere festis viii, 80 a praecone ii, 13 citato axe pervolat Flaminiam i, 60 citari ante omnes debet Scatinia ii, 43

Citharam suspende marmoreo colosso viii, 230 pro cithara velare caput vi, 391

Citharædus Echion pater fiat de uxore tua vi, 76 citharædi magistri (Chironis) cauda vii, 212 citharædo Principe mimus nobilis viii, 198 eximius x, 211

Cito dives vult fieri xiv, 177 non tam cito dicere poterit mœchos xiv, 27 Citius falsum producere testem contra pagani possis, quam ect. xvi, 32 properate argillam iv, 134 percurram x, 225 crediderim Scyllam ect. xv, 19 corrumpt xiv, 31

Civilis belli sarcina speculum ii, 103 civilia officia quid præstant caudicibus vii, 106 jura novimus ii, 51

Civiliter cœnes v, 112

Civis magnus obit et formidatus Othoni vi, 559 rarus et egregius viii, 28 non erat, qui libera posset verba animi proferre iv, 90 civem ingenti vulnere nutantem protegere xv, 156 unum donare Sibyllæ iii, 3 patriæ populoque quod dedisti, gratum est, si facis, ut patriæ sit idoneus xiv, 70

Clade domus renovata x, 241 major Saguntis xv, 114 et peste sub illa (Domitiano) si liceret iv, 84

Clamat pensio, Posce ix, 63 Pontia, feci vi, 638 quod populus viii, 29 clamant marmora convulsa i, 12 clames licet, et mare cœlo confundas vi, 283 clamante Liburno iv, 75 clamatur, Ite profanæ ii, 90

Clamor repetitus ab antro vi, 328 clamore acerbo castigare xiv, 55 opus est, ut sentiat auris x, 215 ciemus fidem hominum Divumque xiii, 31 pari concurritur xv, 53

Clamosus circus ix, 141 pater xiv, 191 clamosum phasma Catulli viii, 186

Clarus genere atque opibus vir ii,

129 clara triginta mamillis scrofa xii, 74 equi fuga ante alios viii, 61 luce viii, 151 clarum ac nobile fulcrum xi, 95 clari triumphii omen iv, 125 honoris velamen iii, 178 claram facem præferre pudendis viii, 139 claras animas iv, 151 clarior mihi hæc lux die natali xii, 1

Classis numerosa perimit sævos tyrramos vii, 151 veniet, quocumque spes lucri vocarit xiv, 277 classibus constratum mare x, 175

Claudius et Clodius idem nomen ii, 27 Claudius qualem edit boletum ante illum uxoris, post quem nil amplius edit v, 146 Cæsar indulisit omnia Narcisso, cuius paruit imperiis uxorem occidere jussus xiv, 330 quæ tulerit, audi: dormire virum cum senserat uxor, sumere nocturnos meretrix Augustæ cucullos vi, 115 sq. hujus senis præcordia pressit boletus Agrippina, tremulumque caput descendere jussit in cælum et longam manantia labra salivam vi, 620 sq.

Claudo et cludo recte scribitur ii, 36. iii, 19, 131. vii, 26. xiv, 322 claudit s. cludit filius ingeniorum latus servi divitis iii, 131 cohors hortos x, 16 ultima cellam vi, 129 te acerbis exemplis xiv, 322 spelunca pecus et dominos communi umbra vi, 4 clude libellos vii, 26 claudæ fenestras ix, 104 claudentem oculos gallinam xii, 96 clauditur cum eo simia xiii, 156 infans terra xv, 139 claudenda est janua accepto damno xiii, 129 clausus jam mercator Jason vi, 153 ut Gyara scopulis x, 170 clausa fenestra somnum facit lectica iii, 242 clauso antro vehitur iv, 21 labello te respicit iii, 185 theatro vi, 68 clausis domibus iii, 303

Clave una portarum teneri xv, 158

Claustra portarum laxabant prodita viii, 261

Clavus militis mihi in digito hæret iii, 218 clavus latus et augustus i, 106 clavorum tot millia offendere xvi, 25

Cleantias archetypus ii, 7

Clementia stulta est, peritura parcere chartæ i, 17 vetus indulget senibus porcis vi, 160

Cleopatra mæsta et mollis ii, 109

Cleus magnus mirandusque regis (Prusiae) x, 161 deditus devotusque ix, 72 clientis jactura nusquam mi-

nor est iii, 125 exhansti lumbos donare iugeribus ix, 59 clienti veteri parere indignatur servus v, 64 clientem neglectum adhibere duos post menses, tertia ne vacuo cesset enleita lecto v, 16 clientes comitantur patronum longo ordine i, 46. iii, 284 coguntur munera et tributa dare servis, ut mercantur gratiam patronorum et admittantur iii, 184—189 male tractantur a patronis v, 1 sq. sportulis vivunt i, 95, 119, 128. iii, 249 sq. x, 46 deducunt patronum ad forum i, 128 veteres lassique abeunt vestibulis i, 132 patronos appellant reges ac dominos i, 136

Clio esuriens migraret in atria vii, 7

Clitumni pasuca xii, 13

Clivosæ Latinae monumenta v, 55

Clivo pendente latus recedit vi, 650

Cloaca torrente pinguis lupus Tiberinus v, 105

Clodius accuset mœchos ii, 27 psalteria penem majorem, quam sunt duo Cæsaris Anticatores, illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus, intulit cet. vi, 337 sqq. nunc ad quas non aras vi, 345

Clodius et Claudius idem nomen ii, 27, 36

Cloelia virgo natavit imperii fines Tiberinum viii, 265

Clotho mea et Lachesis gaudent ix, 135

Cludo v. Claudio

Clunem agitant de virtute locuti ii, 21 submittat asello vi, 334 clune tremulo ad terram descendant puellæ plausu probatæ xi, 164 clunibus apri v, 167

Cluviam non lambit Tædia ii, 49

Cluviens quales facit versus i, 80

Clypeo pugnans Gracchum in arena viii, 201 clypeis ancilibus ii, 126 cum clypeis nascuntur legiones dentibus anguis xiv, 242

Clytæmestram nullus non vicus habebit vi, 656

Coa conchylia et vestimenta viii, 101

Coccina læna iii, 283

Cocles et Mucius hoc mirarentur viii, 264

Coctana, coctona, cottana, cottona iii, 83

Coeyton Cecropiam soliti lassare Baptae ii, 92

Codice cum grandi (accepti et expensi) venit ad dubium nomen vii, 110 codice (testamento) sævo vetat heredes esse quos eduxit x, 236 in codice residens horrida puella ii, 57

Codrus nil habuit, et tamen illud perdidit infelix totum nihil iii, 208 Codri rauci Theseide i, 2 Codro erat lectus Procula minor cet. iii, 203 sq.

Cœlesti ab arce sensum ingeniumque traximus xv, 146

Cœlicolarum convivia xiii, 42

Cœlum terris miscet et mare cœlo ii, 25. vi, 283 abscondere tenebræ xii, 18 Aventini hausit infantia nostra iii, 85 in cœlum descendit tremulum caput Claudii vi, 622 ibit, juseris, Græculus esuriens iii, 78 evehit i, 38 cœli magna otia vi, 394 summi fida internuntia vi, 545 murmure primo exanimis xiii, 224 armentaria quicquid habent telorum xiii, 83 color hic nil minatur xiv, 294 numen adorant Judæi xiv, 97 summa de parte raptum ignem xv, 85 cœlo mare confundas vi, 283 Latino ignotum carmen vi, 637 locamus Fortunam x, 366 recenti et orbe novo aliter vivebant homines vi, 11 dignus ix, 47 e cœlo descendit Γυῶθι σκαυρὸν xi, 27 e cœlo tertius cecidit Cato ii, 40

Coëmti piperis dominus xiv, 293

Coëmtor piperis xiv, 293

Cœna feralis exigua patella ponitur v, 85 hæc jam olim luxuriosa nostri Senatus fuit xi, 78 lantissima cœditur et ulnea sonat tota Subura xi, 141 altera amplior rusticorum xiv, 170 luxuriosa i, 137, 138 recta opponitur sportula i, 95 ingens sedet ii, 120 una duos (filios necare) vi, 641 Cœnæ tempus et lavatio ante ac post eam i, 49. vi, 418 sq. modicæ partem de margine sumtam ructarit scurra Palati iv, 30 he-ternæ occurrere ix, 44 magnæ gaudia sentire positus ad templa et compita mensis xv, 41 ad conspectum x, 230 injuria tanti v, 9 spes longissima i, 133 alterius in tempora differre xiv, 130 ad cœnam si intestatus eas iii, 273 super cœnam narrat xv, 14 cœnas majores optata facient tonitrua v, 117 per cœnetas it nova et tristis fabula i, 145

Cœnaclum — in cœnaacula rarns venit miles x, 18

Cœnatio longis Numidarum fulta

columnis surgat, et rapiat argentem solem vii, 183

Cœnavit secreto septem fereula i, 95 centum ostrea viii, 85 cœnavit cum quo præterita nocte x, 235 eximie xi, 1 egregius meliusque miserimus horum xi, 12 quam multa magnaque paropside iii, 142 cœnare lauto paratu xiv, 13 fictilibus pudet iii, 168 civiliter v, 112 cœnandi bene spes v, 166 nulla nunc voluptas divitibus xi, 120

Cœno-si gurgitis (Stygis) alnum non sperat iii, 266

Cœnula frugi Romæ magno (constat) iii, 167

Cœpit Græcorum mentio iii, 114 discumbere vi, 434 videri vi, 113 jam radere guttur vi, 105 cerdonibus esse timendus iv, 154 pectere barbam xiv, 217 cœptum dirimi conjugium ix, 79 cœpta sulphure incendia xiii, 145

Cœcret consul vexilla viii, 236

Cætus virorum quæ ferre possit vi, 399 ipsius pater sit vii, 239

Cogitat scelus tacitum intra se xiii, 209 tollere dulcem heredem vi, 39

Cognata colubræ anguilla v, 103 cognatorum aliquis xi, 86 cognatis ponere natalicium lardum xi, 84 maculis parit similis fera xv, 160

Cognitio justissima de milite Centurionum xvi, 18 peracta vi, 485 cognitione tribuni non egeat vii, 228

Cognosce præmia rixæ iii, 288 penitus vi, 474 cognitus multis casus xiii, 9 xii, 26

Cogit cum te furiosus et idem fortior iii, 291 cogit quicquid vacui ventris furor, lacerant cet. xv, 100 te ponere v, 73 fateri xiii, 222 exclamare vi, 423 cogitur in frontem densissima ruga xiii, 216 penas pendere alicui somni vi, 179 cogente nullo Nerone viii, 193 xi, 7 coacto humore vexare oculos xiii, 133 coactos festinare iv, 146 coactas hæc per tormenta divitias xiv, 135

Cohibere dextram v, 71 cohibe; pone seram vi, 317

Colours rauca (Gallorum) vi, 515 sancta comitum viii, 127 tota clausit hortos Senece prædivitis x, 16 libertorum v, 28 tota Pygmaeorum non est altior pede nullo xiii, 173 tota est inimica xvi, 20 cohortis curam sperare i, 58 cohortem servorum hænis dispositis vigilare noctu jubet Licinus

xiv, 305 cohortes (Hannibalis) madidas a tempestate vii, 164 certe vis x, 91 dorso fert elephas xii, 109

Coitus jam longa oblivio x, 204

Colaphum incutimus lambenti crustula servo ix, 5

Colehide sæva, Medea vi, 643

Coliphia paucæ comedunt ii, 53

Collacia Tullia quid dicat notæ Mauræ vi, 307

Collapsa ne ruant subductis tecta columnis viii, 77

Collega ne prior salutem Modiam iii, 130 stupidi Corinthi viii, 197 nobilis (Marit) ornatur lauro secunda viii, 253 collega etiam timet severos Censoris mores xi, 92

Colligo quo eventum viridis panni xi, 196 colligit janna primos ignes xiii, 146 colligat testa tenui muro spatiosum orbem (patellæ) iv, 132 Collige sic continuo quod cet. xiii, 191 sarcinulas vi, 146

Collina turre stantes mariti, cum proximus Urbi Hannibal vi, 291

Colliphia comedunt ii, 53

Collis a vimine dictus iii, 67 colles ad istos fluxit Sybaris vi, 296 collibus his stantibus et salvis ix, 131 contenti vivite xiv, 179

Collum longum invalidi cervicibus æquat Hercules iii, 88 miserabile et tenne cultris domini præbuit vetulus bos x, 269 collo hirsuto spirant opobalsama ii, 41 circumdedit gemmas vi, 458 titi ducunt ephrēdia segnipedes viii, 66 lasso famelica jumenta xiv, 146 ceromatico fert nice-teria iii, 68

Collusore catello ix, 61

Collyria poscit vi, 579

Colo enim vii, 37 colunt Idæum solenne xi, 192 qui Teutyra xv, 76 Minervam adhuc uno asse partam x, 116 urbem iii, 193 Ægyptus portenta xv, 2 Deos xv, 38 coluit mea puls annua saxum sacrum xvi, 39 orgia ii, 91 eadem sacra xiv, 103 colitur majestas dierum festorum iii, 173 culta puella xi, 200 nullo palliolo Doris iii, 95 culti horti iii, 228 juvenes iii, 158 servi iii, 189 agri xiv, 159

Color quis et quod causa genus vii, 155 hic cæli nil minatur xiv, 291 coloris duri crassique lacernæ ix, 29 colorem panis tui v, 75 die, Quintiliane vi, 279 colores omnes violæ xii, 90

Colosso de marmoreo citharam suspende viii, 230

Colubræ longæ cognata anguilla v, 103 colubris quibus et qua Tisiphone exagitaris vi, 29

Columnæ molles reddunt ova sub tegula iii, 202 calidæ (Veneri sacræ) pulmone tractato vi, 549 columbas vexat censura, dat veniam corvis ii, 63

Columna Phrygia xiv, 307 columnæ delphinorum in Circo vi, 590 assiduo lectore ruptæ i, 13 columnas nitidas ostende xiv, 60 columnis longis Numidarum fulta cœnatio vii, 182 subductis riant collapsa tecta viii, 77

Colus s. colos tardas expectare grave filio xiv, 249

Colyria poscit vi, 579

Coma alebatur et a puberibus tonsa Deo alicui consecratur iii, 186 brevior supercilio philosophorum ii, 15 comæ siccæ horrida sylva ix, 13 Comarum structura, turris cet. vi, 502 comas plectere, flectere, nodo cogere, in gradus frangere vi, 496 flavas Germanorum et madido cirro tortas xiii, 164 alendi et tendendi mos iii, 186. vi, 26, 105 in luctu magnoque discrimine radere xii, 81 vexatas referens mulier xi, 187 comis ingentibus implet auratum reticulum ii, 96

Comedit quis tecum sectile porrum sutor iii, 294 comedunt patrimonia una mensa i, 138 coliphia paucæ ii, 53 comedam sinciput nati elixi xiii, 84 comesa nobilitate i, 34

Comes nulli exeo iii, 47 quis utilior regenti cet. iv, 84 comitem signorum castrorumque ara merentem xvi, 55 comite ancilla non amplius una vi, 119 comites perpetui municipalis arenæ iii, 35 quid facient i, 119 educit asellas mulier vi, 469 magnas voces disponere vii, 44 comites in magno fasce libelli vii, 107 decem an tibi sint vii, 142 comitum sancta cohors viii, 127 longissimus ordo iii, 284 gregibus premere populum i, 46

Cometem instantem regi vi, 407

Cominus ursos tigebat iv, 99

Comitantibus oculis itur ad casum tabulæ i, 89 comitata est Hippia ludium ad Pharon vi, 82

Commagenus haruspex vi, 550

Commendat voluptates rarior usus xi, 208 commendet si nos Marti epistola Veneris xvi, 5 commendare tragædum vi, 397

Commercia quid faciant aspice ii, 166

Committere Bromium euncho noli vi, 378 et comparare vates vi, 436 animam ventis xii, 57 secretum ix, 96 Ænean Rutulumque i, 162 eadem crimina diverso fato xiii, 104 venam vel discipulo Philippi xiii, 125 magnos elenchos anribus extentis vi, 459 committitur exemplo malo xiii, 1 non aurum tibi v, 39 commissa pugna servet Saguntina lagena v, 29 auctio vendit stantibus vii, 10 plumbo eadem domus (Diogenis) cras manebit xiv, 310 paucis x, 337 soli tibi celare memento ix, 93 Cf. Comparo

Commodat aedes Maculonus vii, 40.

Commoda multa iunguntur caducis ix, 89 communia militiæ xvi, 7

Commota virga jam dudum mulio mihi annuit iii, 317

Communis conditor mundi xv, 148 sensus raris in illa fortuna viii, 73 commune consilium ix, 124 id vitium est iii, 182 communi tuba signum dare xv, 157 umbra claudere vi, 4 moneta ferire carmen triviale vii, 55 communia pocula viii, 177 extra communia te ponendum censes xiii, 140 commoda militiæ xvi, 7

Comœdia quæ melior plorante gulla v, 157

Comædus uxorem agit iii, 94 comœda natio Græcorum tota iii, 100 comœdi fibula solvitur his magno vi, 73

Compagne fracta ræbant cuncta vi, 618 compagibus tot altum ædificat caput vi, 502

Compago tabernæ catenatæ fixa siluit iii, 304

Comparo hoc monstrum puero cet. xiii, 66 non mille rates testamento xii, 121 comparat me sibi xi, 130 nullum Sirena flagellis xiv, 20 Comparare, committere, componere verba theatri, arenæ et certaminis publici i, 162, 163. vi, 378, 436

Compede in magna hanc squalidus fastidit fossor xi, 80 vinxerat ipsum x, 182

Compescere labellum digito i, 160

Compita per quæ te quærât nolentem ix, 112 ad compita et templa

positis mensis xv, 42
 . Complexibus in servi jacet vi, 279
 Componis quæ, dona Veneris marito vii, 25 componit lintea pleno gutto iii, 263 docte fercula vii, 185 componunt ipsæ formantque libellos vi, 244 crimen in dominos ix, 110 composuit quod Mithridates xiv, 253 componitur tota domus una rheda iii, 10 compositi luto homines vi, 13 Cf. Comparo
 Computat annos facies vi, 199 jam suos annos dextra x, 249 finito anno, quid referat sportula i, 117 quæ, et scelus ingens sana facit vi, 651 et cævet ix, 40
 Conatus illis durior iii, 166 te pœniteat x, 6
 Concedit non cuiquam de se sperare melius xiv, 7 plus quam lex ulla dolori x, 316 si concedas mactare xii, 115 conceditur in illos quid i, 170 concessum quid sperare ægris xiii, 235
 Concentus tubarum x, 215
 Concha bibitur vi, 304 æstiva cum lacerto xiv, 131 conchas et castra moveri jubet (mulier ad balneum itura) vi, 419
 Conche ejus tumes iii, 293 conchem signatam et æstivam xiv, 131
 Conchylia horum non fugiam iii, 81 Coa viii, 101
 Concidere loris vicinos vi, 414 rhombum iv, 130 concisus pugnibus iii, 300 concisum argentum in titulos xiv, 291
 Concilium et consilium quomodo differant iv, 73 in concilium vocantur proceres iv, 73 concilio misso iv, 145
 Concipis quid tam dextro pede, ut te conatus non pœniteat votique peracti x, 5 conciperet ut te quæ sanguine fulget Iuli viii, 42 concipitur non sub nostro sidere talis bellua xii, 101 concepta auribus atque oculis urina movetur ix, 168
 Conclamant plures uno ore vii, 167
 Concordia crepitat salutato nido i, 116 major serpentum xv, 159 desperanda tibi salva socera vi, 231 magna inter molles ii, 47 rara formæ atque pudicitia x, 297
 Concupitus arbor vi, 318 concubitu tragico nuper pollutus adulter ii, 30 abstinet uxor sacris diebus vi, 536
 Concumbunt Græce vi, 191 quæ-

que quibus verbis, modis quot vi, 406
 Concurrentur pari clamore xv, 53 concurrentia saxa Cyaneas xv, 19
 Concutere lectum alienum vi, 22 concussere se ambas irate x, 328 concutitur cachinno iii, 101
 Condemnat accusator iii, 116
 Condire boletum xiv, 8 pulmentaria vii, 185 gulosum fictile xi, 19 condita pyxide Lyde non prodest illis ii, 141
 Conditor communis mundi principio indulsit illis (bestiis) tantum animas, nobis animum quoque, mutuas ut nos affectus petere auxilium et præstare juberet xv, 148 sq. Iliados xi, 178
 Condit publica fulgura vi, 587
 Conducere balneolum et furnos vii, 4 ædem, flumina, portus, siccandam eluviam, portandum ad busta cadaver iii, 31 tenebras quanti unum in annum iii, 225 vestem, comites, sellam, cervical, amicas et puellam vi, 352 homines in ventre necandos vi, 597 foricas iii, 38 aquarium vi, 332 magistrum ii, 113 rhetorem xv, 112 conducenda tabella ejus obit magnus civis vi, 558 conductus augur vi, 586 latro xiii, 145 conducta textit sub agere viii, 43 pecunia xi, 46 sarlo nyche vii, 143 conducto tigillo vii, 46 conductas oves custodire i, 107
 Conduplicare patrimonia vi, 229
 Confert quid damnatio viii, 94 hoc ei via brevior xiv, 223 quid optandum purpura major i, 166 impensas iii, 216 tantum illi toga viii, 240 nil præter gelidas cicutas vii, 206 contulit nullam opem prudentia rectoris xii, 33 quid longa dies x, 265 conferet nil tibi nunquam iii, 51 conferat ne quid tibi iste vii, 36 conferre puero quid potest plus x, 392 confer majora crimina xii, 144, 147 conferri nullum naufragium velis ardentibus xii, 21 collata fiducia xv, 155
 Confidere viribus x, 11 confisus dolato ligno xii, 58
 Configite matrem (Nioben) vi, 173
 Confirmant sic animum trepidum formidine diræ culpæ xiii, 107
 Confiteor, feci vi, 639
 Conflare Tonantem totum xiii, 153
 Confundas mare cælo vi, 284 confundat Rutulum Erinyes vii, 68 confisus digressu amici iii, 1
 Congesta pecunia x, 12
 Conjectat nec male v, 163

Conjugium petimus partumque uxoris cæca cupidine ducti x, 352 quæras xi, 29 instabile, ac dirimi cœptum, et jam pæne solum in multis domibus servavit adulter ix, 80 conjugii Spartani sanguine se non polluit Orestes viii, 219

Conjungere tectum laribus xv, 153 Conjux si jubeat, durum est cet. vi, 98 amata x, 242 Sicula et torvus Pluto xiii, 50 conjugis amicos odit vi, 510 Fuscii xii, 45 conjuge relicta cucurri v, 77

Conoupeo testudineo vi, 80

Conor nil contra vi, 644 coneris si, jacet nervus x, 205 conata peregit xiii, 210

Conscendere navim vi, 98

Conscientiæ malæ descriptio i, 166, 167. xiii, 1 sq. 192—235

Consciens sibi testiculi mus inde fugit vi, 339 quis nisi conscius nunc diligitur iii, 49 conscia matri virgo fuit xiv, 28 occulti facti simulat gemitus vi, 271 diri facti meus eos habet attonitos xiii, 193

Consensu magno efficiunt xvi, 21

Considerat aurum vi, 482

Considerare et licet iv, 34 considerare duces, surgis Ajax vii, 115 examen apium culmine xiii, 68

Consilium dedimus Sullæ i, 16 si vis x, 346 artificis laudo iv, 18 honestum afferre iv, 86 utile, sed commune dedisti ix, 124. vi, 497 in consilio vocatur proceres iv, 73 Consilium et concilium differunt iv, 73 consilio misso iv, 145 in consilio est Ædilibus iii, 162. vi, 497 consilia si nostra movebunt vii, 172

Consistas ubi iii, 296

Conspectum ad cœnæ diducere rictum x, 230

Conspicitur sublimis apex xii, 72 conspecta ab uva livorem ducit uva ii, 81 tanto conspectius vitium, quanto major, qui peccat, habetur viii, 140

Conspicuus longe cunctisque notabilis vi, 374 conspicuum nostro quoque tempore monstrum iv, 115 conspicuum quicquid est toto æquore, res fisci est iv, 54 conspicuæ famæ pœnata x, 125

Conspuitur sinus vii, 112

Constantia summi civis ii, 105 vultus ficti xiii, 77 superest, cum seculus admittunt xiii, 237

Consterno — coustratum classibus

mare x, 175

Constituēbat ibi Numa nocturnæ amicæ iii, 12 si constituit ornari cet. vi, 487

Constat tanti partus equæ, tanti una venefica vi, 626 bellua sumtu leviori vii, 77 constant omnia uxori vi, 166 constitit nuda vi, 123 constabit patri nulla res minoris, quam filius vii, 188 constet regula præceptorum vii, 230 constant quauto capitis discrimine xiv, 258 quanti sibi gaudia vi, 365. vii, 45 constare corpora servorum nostra materia xiv, 17 constanti pectore pertulit Ionium vi, 93

Constrictus cammarus ovo dimidio v, 84

Constructa ovis fercula v, 84

Consuetis canistris v, 74

Consuetudo mali vii, 51

Consul fies de rethore, si Fortuna velit vii, 197 ipse rotam astringit viii, 148 ne sibi placeat, curro servus portatur eodem x, 41 Cicero vigilat viii, 236 titulo ter consulis xi, 86 consule te mores præcedant virgas viii, 23 Fonteio natus xiii, 17 me x, 122 capillato diffusum vinum v, 30 Junio xv, 27 consulibus victis xi, 199

Consulit te de comædis vi, 396 quæ nullum, et jam consulitur vi, 575 de lento funere matris vi, 565 ante phalas vi, 590 consulat si quis me, edam xiv, 317 consule te, dic tibi qui sis xi, 33

Consumit mihi diem Telephus i, 4 rhombum iv, 68 dies paucos xiii, 160 frusta panis xiv, 128 consumitur pecunia xi, 47 consumta Canis juvenus ii, 155 consumtis opibus viii, 185

Consurgit ad oscula vi, 507

Consuto vulnere crassum atque reus census limum iii, 150

Contagio dedit hanc labem ii, 78

Contemnit me iii, 288 contemnunt mediam temeraria liva Charybdim v, 102 nec contemnas aut despicias, quod cet. ix, 99 non contemseris annos pueri xiv, 48 contemere gladios Antonii potuit x, 123 Superos testes xiii, 75 leges xiv, 100 linguam servi ix, 129, 123 sacri genium fuleri vi, 22 fulmina pauper creditur iii, 145 pelagus et famam vi, 90 contento te rapitur xiv, 232

Contentor numinis quis tunc hominum vi, 342

Conterit flammea vi, 225 pedibus atrum silicem vi, 350
 Contexit hiatum rimæ iii, 195 tanto cursu mechos xiv, 27
 Continet se Auster v, 100 se nunc populus x, 80 contentus modico ix, 9 cucullo veneto iii, 170 flagitio quis uno xiii, 243 cadavere crudo xv, 83 crit sarcophago x, 172 dducere xiii, 133 fama Lucanus vii, 79 contentos minima nocte Britanno ii, 161 casulis xiv, 179 contentæ ut sint fenestræ defundere pelves iii, 277 contenta sidera paucis numinibus xiii, 47 deducere vestem xiii, 133 uno quondam carcere Roma iii, 314 uno ut sit oculo vi, 54
 Contingis civis egregius patriæ viii, 28 contingit arenæ idem juris vi, 217 ei vix in Cyclada mitti vi, 564 multa virga Equitum eum Dictatore magistros viii, 7 dum res Principis aures x, 341 contingunt homini veteris fastidia quercus (al. homines) xiv, 184 contigit tibi nec tam tenuis census xiii, 7 si contigit puero Etruscum anrum v, 164 unus tibi aureus vii, 122 contigerit tibi matrona pudica vi, 49 contingere vittas Cereris vi, 50 sanguine cælum xi, 62 thyrsum vii, 60 contingi vitiis vi, 288 contacta labellis pocula v, 128
 Continuis malis plena senectus x, 190 quinque diebus xi, 207
 Continuo punit vi, 493 sic collige xiii, 191 videt xiii, 219 capessunt horrida bella xiv, 243
 Contra veniet i, 160 torrentem direxit brachia iv, 89 stat, starique jubet iii, 290 nil conor vi, 64 te stare incipit nobilitas viii, 138 nunc omnia ix, 12 quid ille affert ix, 91 ferre solatia xiii, 120 contra pagannum falsum producere testem xvi, 33
 Contrahit arcum Pæan vi, 174 hilem tibi xi, 185 contracta cuticula xi, 203
 Contrarius alter flebat x, 30 ire priori vitæ videris ix, 21
 Contundere faciem palma xiii, 128 Conturbat Pædo vii, 129
 Contus et ranae in Stygio gurgite ii, 150 contum gladiumque timebis nocte iter ingressus x, 20
 Convallem ruis xvi, 36
 Convelle me a Cumis iii, 321 convulsa marmora clamant i, 12
 Convenit illis vivere cet. vii, 136 orsis inter se xv, 164 conveniunt

undique ad illos colles, qui cet. ix, 132 convenerat olim, ut faceres tu, quod velles vi, 281 conveniat quid nobis x, 348
 Conventum et pacta paras vi, 25
 Conventus et oppida (in provinciis) viii, 129
 Convertite me a Cumis ad Cererem Helvinam iii, 321 conversus in lævum iv, 120
 Convicia mandræ iii, 237
 Convictus omnis, thermæ, theatrum de Rutilo xi, 4
 Conviva regis v, 161 audax v, 74 facetus ix, 10 mihi promissus xi, 60 superbus xi, 130 de conviva Corybanta videbis v, 25 convivæ miseri somno fameque urgentur vi, 424 centum iii, 250
 Convivia despiciet cauda piscis v, 82 propter natus aper i, 141 cœlicolarum xiii, 42 propter convivia pexi capilli xi, 150 nostra dabunt alios ludos xi, 177
 Convomit illa maritum vi, 101
 Cophinus fenumque supellex Judæorum iii, 14. vi, 542
 Copia uberior vitiorum i, 87 dicendi torrens x, 9
 Copti calidæ mœnia xv, 28
 Coquere rastra et sarcula xv, 167 cocta venena vi, 133 siligo vi, 472
 Cor mulinum Vagelli xvi, 23 corde in ægro senescit vii, 52 corda mollissima humano generi dedit Natura xv, 131
 Coram licet innuat vi, 140 Lepidis male vivitur viii, 9 latrone cantabit vacuus viator x, 22 dominis consumitur pecunia xi, 47 aliis pulles dictat puero, sed in aure placetas xi, 59
 Coramum signorum comitem xvi, 54
 Corbibus de iisdem mala xi, 73
 Corbulo vix ferret tot vasa iii, 251
 Coreyræa urna xv, 25
 Cordus nil habuit iii, 208 raucus i, 2
 Corinthi stupidi collega viii, 197
 Corinthum unctam viii, 113
 Corinthæ pecus venale viii, 62
 Corium inter et unguenta aliquid discriminis xiv, 204 corio bovis deducendus in mare xiii, 155
 Cornelia superba mater Gracchorum vi, 167
 Cornicini dotem Gracchus dedit ii, 118 Cornicines hi quondam munera

nunc edunt iii, 34 vix exaudiet x, 214 illinc, hinc longi agminis officia x, 44

Cornix—a cornice secundæ vitæ x, 247

Cornu nullo gemit hic tibia ii, 90 pariter vinoque attonitæ feruntur vi, 315 nascenti robora vexat vitulus xii, 9 cornua torquentem madido cirro xiii, 165 cum lituis audita trepidum tibi solvunt ventrem xiv, 199

Corona tenui exorare soleo Lares ix, 138 posita provocat vi, 320 coronæ magnæ tantum orbem x, 39 Graiæ apium meruisse viii, 226 multæ in fronte xv, 50 coronas antiquo positas a rege xiii, 149 fragiles accipiunt parva simulacra fragili nitentia cera xii, 87 nocte postibus vi, 51 coronis ornantur fores puerperæ, et in lætitia tam publica quam privata vi, 51. ix, 85. xii, 84

Coronatum Tarentum vi, 297 coronati aselli caput ostendebat frons lecti xi, 97 Thræsa Helvidiusque Bruti Cassique natalibus vetus vinum bibebant v, 37 coronata agna lustrari xiii, 63

Corpus non utile exstinctæ dextræ iii, 48 eget ære nocte dieque vii, 62 corporis egregii filius x, 296 ornatum omnem exere x, 321 corpore toto jam absumto xv, 91 trunco xiii, 178 sano advocat Archigenem vi, 236 falso nomina Scaurorum laturos vi, 605 in ægro animi latentis tormenta ix, 19 in sano ut sit mens sana x, 356 in gelido sanguis febre calet x, 217 de nostro decernat Isis, quodcumque volet xiii, 92 in corpore census, ejus omne regimen pater tenet, non esse xvi, 53 corpora magna aut pulcherrima quæcunque de grege servorum xii, 117 corporibus quorum vescerantur xv, 106 de corporibus quid superest iii, 259

Corpuscula quanta sunt hominum, mors sola fatetur x, 173

Corripies et castigabis xiv, 54 cur corripias x, 292

Corrosio ossibus xv, 80

Corruptum nos exempla xiv, 32 corruptus popano Osiris vi, 541 color natus adscititio iii, 20 corrupta animo superbo voluptas vi, 180

Corruptor murus i, 77 improbus x, 304 minime felix iv, 8 a corruptore missis tabellis vi, 233

Corsica misit mullum v, 92

Corvinus oves custodit i, 108 humeros minor viii, 5 amicus Juvenalis xii, 1, 93

Corum atque in Enrum sævire solitus (Xerxes) x, 180 Coro atque Austro semper tollendus xiv, 268

Cornscat abies iii, 254 frontem hostia xii, 6

Corvo rarior albo vii, 202 corvi nunquam majora attigerant cadavera viii, 252 corvis dat veniam, vexat censura columbas ii, 63

Corybanta de conviva videbis v, 25

Corycia puppe xiv, 267

Corydon, o Corydon, secretum divitis ullum esse putas ix, 102

Corymbos densos per limina tende vi, 52

Corythæ pecus venale viii, 62

Corythus mons, et Etruriæ opp. (al. Cortona) viii, 62

Cosmetæ tunicas ponunt vi, 477

Cosmi aëno s. aheno toto mergatur viii, 86

Cossus vel Drusus moribus esto viii, 21 captator x, 202 pluris agebat vii, 144 Cossum ut salutes iii, 184

Cothurnum altum satira sumentem vi, 634 cothurno antiquo non minor Rubrenus Lappa vii, 72 cothurnis nullis adjuta vi, 506 cunctis graviora xv, 29

Cotta, Seneca et Piso bonus v, 109 iterum quis nunc erit vii, 95

Cottabus describitur iii, 108

Cottana Romam advecta iii, 83

Coturnix nulla unquam pro patre cadet xii, 97

Cotyto Cecropiam soliti lassare Bapta ii, 92

Coa conchylia viii, 101

Coxa debilis x, 227 coxæ pendens præmia attollit vi, 321 coxam Æneæ pondere percussit Tydides xv, 66

Crambe repetita occidit miscros magistros vii, 154

Cras aliquid bibet Albanis de montibus v, 33

Crassos quid, quid Pompeios evertit x, 108

Crassum limum iii, 150 crassi coloris toga ix, 29 crasso sub aëre nasci x, 50 infante majorem mamillam in Meroë quis miratur xiii, 163 crassa inguina tegit gutto opposito xi, 158

Cratera capacem urnæ xii, 41 cra-

tere magno Bonam Deam placant ii, 87

Crate rara pendentia sicci terga suis xi, 82

Crebrum poppysma vi, 584

Creditor sæpe elusus eos ad ipsum introitum macelli expectare solet xi, 10 cum audit, præcipue magna sonant caudidici vii, 108

Credo pudicitiam in terris moratam Saturno rege vi, 1 credis si quid mihi x, 68 si quicquam Homero x, 246 tu amorem vi, 275 credit habendos hos solos Deos xv, 37 pater animi felices avaros xiv, 119 credimus si quid Palfurio iv, 53 credunt nec pueri, esse aliquid Manes ii, 152 credebant hoc grande nefas xiii, 54 credidit eum stigmatem dignum x, 184 credam dignum barba majorum, si audeat eet. xvi, 31 forsitan v, 156 aliam vi, 504 credamus tragicis, quicquid de Colchide dicitur vi, 643 tunicae viii, 207 sunt qui credant, mundum nullo rectore moveri xiii, 87 crederet eum se quisque percussum igni xii, 20 crediderim citius Scyllam xv, 21 credere de se quod non possit Dis æqua potestas, nihil est iv, 70 quæ mala possis subrepta sororibus Afris v, 152 tibi metum quamvis jurato testi v, 5 crede summum nefas animam præferre pudori viii, 83 ereditate nulli mensæ vi, 630 me vobis recitare folium Sibyllæ viii, 126 creditur illis iii, 93 pauper fulmina contemnere atque Deos iii, 146 fiducia xiii, 110 velificatus Athos x, 173 creduntur humanis majora bonis x, 137

Cremeræ legio quid sentit ii, 155

Crepat ingens Sejanus (capite caminis ardente) x, 62

Crepercius Pollio non miscrabilior hac facie ix, 6

Crepido nulla vacat v, 8

Crepitat Concordia salutato nido i, 116

Crepitus testarum xi, 170 crepitum dedit trulla inverso fundo iii, 108

Crescit pagina multa damnosa papyro vii, 101 amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit s. crevit xiv, 139 crescent patrimonialia his fabris, sed crescent quocumque modo xiv, 116 crescant ut opes x, 24 crescere piscem non patitur gula v, 96 crescente cibo difficili inter molares xiii, 213 gula xi, 39

Cressa (Phædra) excanduit x, 327

Cretæ antiquæ de littore pingue passum xiv, 270

Cretatum magnumque bovem duc in Capitolia x, 66

Cretense, v. Cappadoce

Creticus aut Camerinus viii, 38

Crice, multicia sumis ii, 67

Crimen omne aliud protulit mox ferrea ætas vi, 23 nullum si in conjugæ viii, 128 componere in dominos ix, 119 violatæ fidei xiii, 6 ne pœna sequatur metuens xiii, 90 conspectus viii, 141 capilli flexi vi, 493 facti habet, qui scelus intra se tacitum cogitat ullum xiii, 210 crimine quo meruit supplicium vi, 219 ex omni quæsitum lucrum xiii, 21 omni fœdior persona iv, 15 sub quo cecidit x, 69 a crimine sumunt iram atque animos vi, 285 crimina quædam recessentur cum prima barba viii, 166 occulta ad Patres produxit servus viii, 266 eadem committunt multi diverso fato xiii, 104 nostra ne sequantur ex nobis geniti xiv, 39 magna recensentur xiii, 144 sqq. criminibus cui frigida mens est i, 167 debent hortos i, 75 peractis tandem incipiunt sentire, quid fas atque nefas xiii, 239

Crinem deponit amati iii, 186 disponit vi, 490 nigrum flavo galero abscondere vi, 120 rotant vi, 316 crine albo senex fanaticus ii, 112 criminibus effusis bellum dirimente Sabina vi, 161 Cf. Coma

Crisantis fluctum s. frictum adorat vi, 322

Crispi jucunda senectus iv, 81

Crispinus, Ægyptius, servus, (Domitiano gratissimus, eques, luxuria diffuens) i, 26 sq. iv, 1 sq. 108

Crispo pectine numerantur chordæ vi, 382

Crissantis Medullinæ adorat fluctum vi, 322

Cristæ digitos impressit aliptes vi, 422 cristam galli promittere Laribus non audent xiii, 233 cristæ surgebant illi iv, 70

Croceæ tabellæ vii, 23

Crocodilon adorat Ægyptus xv, 2 colebant Ombitæ, Tentyritæ necabant xv, 35 sq.

Crocum Sicanium xiv, 269 crocos spirantes (in cinere rogi) vii, 208

Cresci fortuna non sufficiet animo

xiv, 328 Crœsum vox Solonis respicere jussit ad ultima spatia vitæ x, 274

Cruciatu hoc carnit x, 286

Crudum pavonem in balnea portas i, 143 crudo cadavere contenta xv, 83 cruda tyrannide viii, 223 crudi succi posuere pericula xi, 76 crudis vulneribus ii, 73 donanda mustacea vi, 203

Cruentis fluctibus x, 185 verberibus x, 316 genibus crepet agrum vi, 525

Crumena deficiente xi, 38

Crus dimidium, et phtisis cet. sunt tanti xiii, 95 cruris sinistri dimidium tegmen vi, 257 erure tenuis medio tunicas succingere vi, 446 crura cum duo habeas, offendere tot caligas cet. xvi, 24 pingua luto iii, 247 per madentia meri veteris torrens vi, 319 fruticante pilo neglecta et squalida ix, 15 levia viii, 115 franguntur caballis immeritis x, 60

Crustæ capaces Heliadum v, 38 pocolorum i, 76

Crustula lambenti servo ix, 5

Crux—crucem pone servo vi, 219 pretium sceleris ille tulit, hic diadema xiii, 105 cruce vera dignus viii, 188 crucibus relictis vultur ad fœtus properat xiv, 77

Cryptam Suburæ penetrare v, 106

Crystallina grandia vi, 155

Cubili Palatino vi, 117 ponitur præda xiv, 82

Cubito ferit iii, 245

Cubat in faciem, mox supinus iii, 280

Cucullo duro contentus iii, 170 sumto properare vi, 330 Santonico velat tempora adoperta nocturnus adulter viii, 145 cucullos nocturnos sunit meretrix Augusta vi, 118

Cucurbita ventosa jam pridem quærit caput hoc vacuum cerebro xiv, 58

Culcita s. enleitra tertia ne vacuo cessaret lecto v, 17

Culcus, sinia et serpens non unus debuit ejus supplicio parari viii, 214

Culina sua quemque sequitur clientem iii, 250 a magna non degenerare xiv, 14 culinæ nidore captum v, 162

Culmina villarum alta parabat xiv, 89 culmine delubri examen apium consedit xiii, 69

Culmo sterneret torum vi, 6

Culpa docentis arguitur vii, 158 tacita sudant præcordia i, 167 quam hic est puella vi, 494 culpæ veniam non abunat vi, 540 diræ formidine trepidum animum xiii, 106 veteris orbita diu monstrata quos trahit xiv, 37 diræ præmia feres viii, 119 defensor viii, 163

Cultello volanti structoris v, 122 cultelli mittentur ii, 169 cultello-rum manubria ossea xi, 133

Cultri longi mucronem admittere (in barba) xiv, 217 cultro nil gravius timet hostia xv, 119 cultris colulum præbet x, 269 farra imponite xii, 84

Cultori indulgere ix, 49

Cum vultu tali quid tibi ix, 3

Cumana Sibylla iii, 2

Cumis sedem figere vacuis iii, 2 januæ Baiarum iii, 4 ibi alas exiit Dædalus iii, 25 a Cumis me converte ad Cererem Helvinam iii, 321 Cumis suspectum jugum ix, 57

Cumulus ultimus ærumnæ iii, 210

Cunæ segmentatæ vi, 89

Cunctas per cœnas it fabula i, 145 cuncta patrimonia exsuperans census x, 13 post cuncta xi, 42 nitent xii, 91

- Cunctatio nulla de morte hominis longa est vi, 221

Cuneis totis spectacula cet. vi, 61

Cupido laudis titulique patriam olim obruit x, 143 sæva immoedici census scelerum causa xiv, 175 cupidine cæca magnaue ducti conjugium petimus partumque uxoris x, 351

Cupidus sylvarum vii, 58 vanus, et mollis viii, 14

Cupit nimis docta videri vi, 445 cupimus quid ratione aut timemus x, 5 cupiet lauto cenare paratu xiv, 13 cupient et in acta referri ii, 136 morte viri servare animam catellæ vi, 654 evadere xii, 35 lustrari ii, 157 quidni cupias hæc x, 96 cupiat nihil x, 360 ne cupias nullum, cum sit tibi gobio tantum in oculis xi, 37 cuperet Virginia Rutilæ gibbum accipere x, 291 qui nil, quanto felicior, quam qui totum sibi posceret orbem xiv, 313

Cur libeat edam i, 19 timeam i, 103

Cura quarendi decoris tanta vi, 501 viri interea nulla vi, 508 graviore timetur xii, 227 majore me-

tuque servantur tantis parta malis xiv, 303 omni potentior natura x, 303 si forte indulset brevem soporem xiii, 217 nimia congesta pecunia plures strangulat x, 12 curae pretium est penitus cognoscere vi, 474 curam cohortis sperare i, 58 praestare rebus xi, 115 curas nec non et gaudia vulgi ridebat x, 51 effudit x, 78 inter et seria nemo duxit habendum xi, 93 effugies xiv, 157 duas non admittentia pectora vii, 65 curis dilatis xi, 181

Curabilis ut sit vindicta xvi, 21

Curatoris eget xiv, 288

Curia quid mandet viii, 91 ut Martis Athenis, occulta teges ix, 101

Curius, parvo quae legerat horto, ipse focus brevibus ponebat oluscula cet. xi, 78 sq. quid sentit ii, 153 Curios simulant et bacchanalia vivunt ii, 3 jam dimidios viii, 4

Curas, quid privata domus fecerit vi, 114 magna atria nobilium vii, 91 cutem ii, 105 curat quid Venus ebria vi, 300 curant dii punire nocentes xiii, 101 cures haec vii, 212 enret currere iii, 127 curentur agri dubii majoribus medicis xiii, 124 curandum imprimis, ne magna injuria fiat fortibus et miseris viii, 121 curanda ne quidem viris verba vi, 455

Curriculo (equis) habenas totas effundit xiv, 231

Currunt inde huc omnes, tanquam ad vivaria iii, 308 ingenti super ora Liburno iii, 240 conjuge relicta per montem v, 77 Anubis vi, 534 obivius viii, 160 praecipites x, 85 Baias et ad ostrea (al. Ostia) xi, 49 miserabilis arte inopi proa xii, 67 brachia pelago medio xii, 77 per montem v, 77 ad vocem vii, 82 currere si caret nocte togatus iii, 127 currite, jam sedit iv, 76 curre per Alpes x, 166

Curruca tu tibi tunc places vi, 276

Currus pro equo xiv, 231 aeneus stat hujus, alti quadrijuges in vestibulis vii, 125 curru eodem portatur servus, ut Consul sibi placeat x, 42 de Teutonico descendere x, 282 curribus altis exstant Praetorem x, 36 in curribus stantes Aemilianos viii, 3

Cursor Gastulus pocula dabit v, 52

Cursum praecipitans xv, 77 cursu tanto contexere mæchos xiv, 27 ventilat ignem iii, 253

Curtius et Matho buccae xi, 34

Curtum temone jugum x, 135 enthymema vi, 449 curta vasa descendunt fenestris iii, 270 curta fides patriae ingratae xiv, 166

Curuca, v. Curruca

Curules sellas illi donare x, 91

Curvetur pondere galea vi, 262 curvatum hastile minatur vii, 127 curvatae undae xii, 31

Curvus caelator ix, 145 curva unda xii, 31 curvum enthymema vi, 449 curvo littore Caietae xiv, 86 curvis unguibus raptus a græne xiii, 169 unguibus ire parat nummos raptura Celæno viii, 129

Cuspide non pulsas terram, Gradive ii, 130

Custodia, magni census misera xiv, 304

Custodit oves conductas Corvinus i, 107 animas servorum farre suo et ære ix, 122 oculis gemmam xiii, 139 custodiet quis ipsos custodes vi, 347 custodite animas vi, 630

Custos affixus poculis v, 40 Gallicus Urbis haec audit xiii, 157 discipuli praemordet ex hoc vii, 218 angustae capsae vernula sequitur x, 116 custode omni potentior natura x, 303 armato tenentur iii, 306 vitis et horti vi, 375 custodibus cinerum saxi x, 144 custodes decipit vi, 234 ipsos quis custodiet? ab illis incipit uxor vi, 318 custodes domiti Batavi aquilas viii, 52

Cuticula contracta bibat vernum solem xi, 203

Cutis arida se laxet vi, 144 cutem curare ii, 105 cute lota ad mæchum veniunt vi, 464 in tota nullus nitor ix, 13 pro cute deformem pellem x, 192

Cyane subcineta viii, 162

Cyaneas concurrentia saxa xv, 20

Cyathum nunquam missurus cardiano amico v, 32 cyatho caeloque dignum puerum ix, 47 ad cyathos puer xiii, 44

Cybeles turpis loquendi libertas ii, 111 antea xiv, 263 chorus et sacerdotes vi, 512 sqq. Matris advectae secreta palatia scelerat mæchus ix, 23

Cyclade in temi sudant vi, 259

Cyclada mitti vi, 563

Cyclopus immanes xv, 18 *μονοφθαλμοι* ix, 65

Cycno, s. cygno nigro simillina

avis vi, 165 cyncnum Æthiopem vocamus viii, 33

Cylindros donant arcana ii, 61

Cymba una transire vadum ii, 151 cymbæ magister iv, 45 Baianæ xii, 80

Cymbala pulsantis amici ix, 62

Cynici nudi dolia xiv, 309 nec Cynicos nec Stoica dogmata legit a Cynicis tunica distantia xiii, 121

Cynthia, haud similis tibi, nec tibi, cujus turbavit nitidos extinctus passer ocellos vi, 7

D

Dacicus et Germanicus scripto radiat auro vi, 205

Dacis vulturibus servabat viscera iv, 111

Dædalus exiit alas Cumis iii, 25 faber volans i, 54 Athenis natus in cœlum ivit et pennas sumpsit iii, 80

Dama nil sapit xi, 121

Damasippus pinguis viii, 147

Damnatio quid confert viii, 94

Damnat caligo futuri genus humanum vi, 556 sævitiam iv, 84 tales habitus Græchus et odit viii, 202 Canopus prodigia et mores Urbis vi, 84 senatus viii, 93 damnatur Carfinia ii, 69 damnatos odit x, 74 damnatos ad mores natura recurrit xiii, 240 inani iudicio i, 47 dammandis abstineas xiv, 38

Damnosa pagina crescit multa pyro vii, 101 alea xiv, 4

Dammum partis alterias (auris) x, 210 temporis ix, 125 damno testiculorum evadere xii, 35 accepto claudenda est janna xiii, 129 tantum tonsoris vi, 373 damnorum vulnus viii, 99 mentio non fiet vi, 509 damnis qui mensis detur, quæ tempora lucro vi, 571 damna levant xii, 53

De virtute locuti ii, 20 nobilitate quod superest i, 34 Mæccenate multum referens i, 66 aliquid de montibus Albanis, s. de clunibus apri v, 33, 167 de antiquis moribus uxor vi, 45 de numero Lamiarum quædam vi, 385

Debes mihi prima animi bona viii, 24 quibus omnia viii, 70 debet pœnas maritis iratis x, 313 propter hoc rumpere somnum v, 20 ante omnia citari Scatinia ii, 44 debuerant olim

tenuis migrasse Quirites iii, 163 an deberet sperare, rogavit vi, 387 debere se nihil tibi putat iii, 51 debetur Prometheus patinæ iv, 133 maxima puero reverentia xiv, 47 magna pœna cadurco violato vi, 537 minor admiratio summis monstris vi, 647

Debilis humero, lumbis, coxa x, 227

Debilitate et morbis carebis xiv, 156

Debitor sumtos perguit non reddere nummos xvi, 40

Decem comites vii, 142

Decembri toto vinum nescire vii, 97 Decembri Aquilone ix, 68

Decentius solito ornari vi, 487

Decet juvenes clamor — et cultæ assedisse puellæ cet. xi, 200 esse quales xi, 155 decebat Quirinum, quod turpe bonis iv, 13 decebant Volesos, quæ turpia cerdoni viii, 182 deceret quos aliquid magnum viii, 263 an multicia testem ii, 76 decens mulier vi, 162

Decernat quodcumque volet de corpore xiii, 92

Decerpere si vis aliam ficum xiv, 253

Decidere jaetu eam ventis xii, 33

Deciderit serpens in dolia vi, 432

Decies centena ritu dabuntur antiquo in dotem x, 335 lectis tabellis xiii, 136 et non ter decies respiret xiv, 28

Decipit vos spes v, 166 custodes vi, 234 decipiatur adulter vi, 401 decepta vota vi, 603 spes ix, 126

Decii pluris, quam qui servantur ab illis viii, 258 Deciorum animæ plebeia, sed pro totis legionibus sufficiunt Diis viii, 254 sq. in pectore quantus patriæ amor xiv, 239

Declamatio fias x, 167 declamationum themata i, 16. vii, 160 sq. 169

Declamatoris Vagelli xvi, 23

Declamare doces vii, 150

Decolor heres vi, 600 totus esset Flaccus vii, 226

Decoxit alieno aut veribus xv, 81 decocta (aqua) frigidior Geticis pruinis v, 50

Decresebat jam genus hoc (hominum) vivo Homero xv, 69 decrescere inde aliquid patere vii, 220

Decurrere campo, per quem magnus equos Anruicæ flexit alumnus i, 19 festinat vitæ portio ix, 126

Decus quale rerum, si conjugis

- auctio fiat vi, 255 decoris quærendi cura vi, 501
 Dedecus hoc ab illo absit iv, 131 urbis habes viii, 200 domus x, 342
 Deditus usque adeo quis est ei vi, 181 uni animus vi, 206 tibi cliens ix, 71
 Deduxit Cæsar domitos ad sua flagra Quirites x, 109 deducet latum sulcum media arena i, 157 gentem ab asylo viii, 273 lanam obliquo ferro vi, 224 vates nihil expositum vii, 54 deducere me solet Luna iii, 286 vestem contentus xiii, 132 ad fontem quæsitum solos verpos xiv, 104 deducendus corio bovis in mare xiii, 155 deductis longa gente propinquis xiii, 207 patronis ad forum i, 128
 Defendere locum i, 103 causas viii, 48 defendit turribus xv, 157 defensio male x, 85
 Defensor culpæ mihi dicit viii, 163
 Deferat quod ipse, faciet vi, 552 detulit quis vi, 220 in balnea pugillares testiculos xi, 156 defertur causa xvi, 19
 Deficit Matho vii, 129 jam mare nostrum v, 91 vomer iii, 311 deficeret si eventus viridis panni xi, 197 defecisse hoc ipsum puta v, 7 altos annes x, 176 deficiente crumena xi, 38 deficientibus Austris xii, 69
 Defluit ætas vii, 32 defluxit Orontes in Tiberim iii, 62
 Defodio — defossa in loculis sportula x, 46
 Deformis amici iii, 87 vultus x, 191 pellis x, 192 hyems stridebat iv, 58 ephelus x, 307 deformia multa in facie vi, 107
 Defunditur puteus in plantas iii, 227 defundere patulas pelves contentæ fenestræ iii, 277
 Degenerare a magna culina xiv, 14 Dejecerat Eurus nucem xi, 119
 Dein clamore pari concurritur xv, 53
 Delapsa est pinna caballi Gorgonei iii, 118
 Delator amici i, 33. iii, 116 quis x, 70 delatore multo plena et littora iv, 48 delatorum præmia x, 87
 Delectant si te alta nomina viii, 132. 137 delectatur arena Samia xvi, 6
 Delevit patriam titulumque senectus v, 35 prælia vigilata vii, 27 tabulas xii, 123
 Deliberat de quo vii, 162
 Delicias viduæ iv, 4 usque ad delicias votorum x, 291 delicias hominis vi, 47 delicias earum panniculus bombycinus urit vi, 260 o delicias! ten' putas cet. xiii, 140
 Delinquere tantum, quantum permittas xiv, 233
 Delphis oracula cessant vi, 555
 Delphinarum columnæ (in Circo) vi, 590 delphinis quanto major balæna x, 14
 Delubri culmine xiii, 69 delubra ad sacra te vocantem xiii, 107 delubris imponite sarta xii, 84 Camenarum iii, 13
 Demens Ægyptus xv, 1 habetur xi, 2 o demens, ita servus homo est vi, 222. i, demens, et curre per Alpes x, 166
 Dementia major omni damno membrorum x, 233
 Demetrius cum molli Hæmo iii, 99 delator i, 33
 Demissum a cœlesti arce sensum xv, 146
 Democritus perpetuo risu pulmonem agitare solebat, Heraclitus deflere ineptias et miseriam hominum x, 28—53
 Demosthenis eloquium ac famam optare x, 114 servus illum exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ torrentem—et quem pater a carbone et incude ad rhetoricam misit x, 126 sqq.
 Dentem rhetor imprimere ix, 134 dente nondum omni renato, cum septimus annus transierit puerum xiv, 11 dentes obscure fiant vi, 145 excussi xvi, 10 quos mittit porta Syenes xi, 124 dentibus cum paucis reverti ut liceat, adorat pauper iii, 301 anguis nascuntur legiones xiv, 241 apri majoris quando exspiravit aper xv, 162
 Densa oliva canet mons xiv, 144 cadavera x, 186 denso faseia libro vi, 263 densi radiant testudine tota sardoniches vi, 381 densæ tenebræ xii, 18 densæ blandæque tabellæ te sollicitant ix, 36 densos corymbos vi, 52 densissima lectica i, 120 ruga xiii, 245
 Depastum vivaria piscem iv, 51
 Deponis amictus i, 142 crinem amati iii, 186 deposuit belua dentes jam nimios capitique graves xi, 126 vota, quamvis longissima, cœnæ i,

133 depositum non inficietur amicus xiii, 60 sacrum non reddit amicus xiii, 16 erit sospes tibi xiii, 178 retinere xiii, 201

Deprendere callebat primo morsu, ubi nata forent ostrea iv, 142 veram messem vii, 112 tormenta animi in ægro corpore, sed et gaudia ix, 18 deprensus Ravola qualem vultum habebat ix, 3 deprensa hæc patent vi, 640 deprensus (mulieribus) nihil est audacius vi, 285

Derideat rectus loripedem ii, 23

Derisor plangentis populi Anubis vi, 534

Descendit aranea cum tela xiv, 61 in vallem Egeriæ iii, 17 de curru x, 282 in cælum vi, 622 descendit e cælo γυῶθι σεαυτὸν xi, 27 ad terram tremulo clune puella xi, 161 rectum funem xiv, 266 in amnem hibernum vi, 522 ad pugnam vii, 173 descendunt statuae x, 58 ad generum Cereris x, 113

Desertis vallibus vii, 6

Desiderio Bibulæ ardet vi, 142

Desiderat ulmos palmes viii, 78 casulam et notos hædos xi, 153

Desidia tardos pisces iv, 44

Designata gladiis domini mors iv, 96

Desisti nec ultra fovisti errorem viii, 164

Desipis quod, inde est vi, 612

Desperatio barbæ (eunuclis est) vi, 367

Desperanda tibi concordia socru salva vi, 231

Despicit res exiguas xi, 131 piscis convivia cauda v, 82 despiciam illum jure xi, 23 despicias forsitan Rhodios cet. viii, 112 non et contemas, quod cet. ix, 99

Destinat hoc monstrum pontifici iv, 45 cui nubere Caesaris uxor x, 331 sedem figere Cumis iii, 3 destinata gladiis domini mors iv, 96

Desunt homines vi, 333 deerat pisci patina mensura iv, 72 defuit hoc anum Fabricio, ut memoraret cet. iv, 128 non illi, unde emeret vii, 75 deerit non, qui quarat viii, 112 non mihi ultio xvi, 18 non unquam amator ii, 168. ix, 130 qui spoliat te iii, 303 desit ne qua indignatio v, 120 desint ne sarcula iii, 311

Deterior te ii, 22 nec ille sonat iii, 90 deterior hic, qui liber non

erit, servis ix, 121 femina habet illic totos mores x, 323 deterius jam non est, cedere foro, quam cet. xi, 50 deterius omnia tua per vestigia peccat xiv, 53 credas horrere iii, 7

Deteret exiguis aliquid iii, 24

Deterges vulnera mappa v, 27

Detestabile in nostro sexu exemplum ii, 48 factum xiii, 126 monstrum xv, 121

Deucalion ex quo montem navigio ascendit i, 81

Devehat alius aurum furtivæ pelliculæ i, 10 devectum Tiberi vinum vii, 121

Deverticulo ab isto repetatur fabula xv, 72

Deverto recte scribitur, non diverto xv, 72

Devexæ rhedæ iv, 118

Devia rura xiv, 75

Deuocum habet Gillo i, 40

Devotus eliens ix, 72

Deus si quis aut similis Dis donaret tibi quadringenta, quantus ex nihilo fieres v, 132 unicus in ædicula viii, 111 quicumque aspexit nunc homines, ridet et odit xv, 71 Dei pendentes effigiem xi, 107 Deæ Bonæ secreta vi, 314 Deam te nos facimus, Fortuna xiv, 316 inter homines versati in aureo sæculo, et deinde terram reliquerunt crescente impietate vi, 19, 20 otiantur, neque curant res humanas vi, 391, 395. xiii, 86 sq. Di, majorum umbris tennem terram — date vii, 207 Di faciles evertere domos totas optantibus ipsis x, 7, 8 pro juvennis aptissima quæque dabunt: carior est illis homo quam sibi cet. x, 349 sq. quando ad me venient, si curant emctos punire nocentes xiii, 102 ridentur et poëtarum de iis fabulæ vulgarique θεολογούμενα ii, 31, 130 sq. iv, 34 sq. vi, 59. x, 314. xiii, 34 sq. 76 sq. 113 sq. xiv, 261 Deum Matris chorus vi, 512 Deorum contemtor quis tunc hominum cet. vi, 342 sq. currus et equos faciesque aspicere, magnæ mentis opus vii, 67 genua incerrare x, 55 quisquam huic servire vellet x, 184 nondum super umbes convivia—nec turbata—is—urgebat Atlanta cet. xiii, 42 sq. ira, ut sit magna, tamen certe lenta est xiii, 100 quemquam nec surdum, nec Tiresiam esse xiii, 249 ira lenta xiii, 100

Asianorum ornamenta iii, 218 saxa hæc et tela putant (fulmina) xiii, 231 Deos contemere testes facile et pronum est, si mortalis idem nemo sciat xiii, 75 non esse, et nullo mundum rectore regi, sed a Fortuna xiii, 86 sq. solos habendos credit, quos ipse colit xv, 38 Diis iratis frui i, 49 aqua potestas iv, 71 inferis sacra quæque vilia, pisciculi, ova, sal, liba v, 85 Dis infernis Terræque parenti sufficiunt Decii pro totis legionibus et omnibus auxiliis viii, 257 adversis genitus x, 129 Diis permittes expendere, quid conveniat nobis—illis notum, qui pueri, qualisque futura sit uxor x, 347, 353 malignis exaudita vota x, 111 officium vatis peragentibus xi, 113 promissa animalia xii, 2 tantis digna victima xii, 114 auctoribus ultor erat Agamemnonides viii, 216 digna sententia xiv, 206 invidiam faciunt mala immeritis immissa xv, 122, 123

Dextra s. dextera lævaque tenebat bipennem vi, 658 si somit ferro, lævaque si longo castrorum in carcere mansit vi, 560 librata nequam effudit pendentia retia viii, 204 illi jacebat bellua iv, 120 dextræ exstinctæ non utile corpus iii, 48 illis dissimiles lapidem hunc valeant emittere xv, 67 dextram subeunte bacillo iii, 28 colibere memento v, 71 quid tam dextro pede concipis x, 5 dextra jam computat suos annos (Nestor) x, 219

Diadema Quirini viii, 259 hic pretium sceleris tulit, ille crucem xiii, 105 diademate posito cum falce sumeret Saturnus xiii, 39

Diana pulchra x, 292 Diana, veneratoris puellæ, calamos plaretramque xiii, 80 Dianam nemo veneratur (in Ægypto) xv, 8 ad vestram me converte a Cumis iii, 320

Dicit nunquam aliud Natura, aliud Sapientia xiv, 321 dicebat litus semel aspecti echini iv, 143 diximus quem (populum) xv, 113 dicit non idem Chrysippus xiii, 184 dicam quid scapulis puerorum ix, 68 dicas quamquam hæc mollius Hæmo vi, 198 si sub iudice, Vidi, quod non vidisti vii, 13 dicant si in tabulam Sullæ discipuli tres ii, 28 diceret quid Pythagoras xv, 171 Sejanum Augustum plebs x, 76 dixisset si sic omnia x, 121 dixerit quis generosum

viii, 30 dic, aut accipe calcem iii, 295 igitur, quid præstent vii, 106 quid placeat x, 338 tibi, qui sis xi, 33 qua Tisiphone vi, 29, 280 senior xiii, 33 dicere si tentes aliquid tacitusve recedas, tantundem est iii, 297 ejus nomen non audeo i, 153 vix possis, quot cet. xiv, 150 si licet xi, 194 te miserum aude xiii, 161 mæchos non tam cito poterit xiv, 26 quod nolo viii, 275 jus de mensura x, 101 plurima non audent homines pertusa læna v, 131 piscem fugitivum iv, 50 dixisse vos puellas, Musæ, prosit mihi iv, 36 copia x, 9 genus non habeat matrona vi, 449 nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat, intra quæ puer est xiv, 44 dictu pulcherrima xi, 56 dicens chirographa vana xvi, 41 dicentem bene Basilum vii, 147 dicturus aliquid de Catts iv, 118 rhetor ad Lugdunensem arami, 44 pro dubia libertate vii, 115 dicitur quicquid de Colchide, credamus tragicis vi, 643 tarde venisse vi, 478 dicta mihi modo gens xv, 98 dictis ignoscat i, 154 factisque sanctus viii, 25

Dictatoris honore functus xi, 87 cum Dictatore magistris Equitum viii, 8

Dictem num puero coram aliis pulset, sed in aure placentas xi, 59 dictet Phalaris licet perjuriam viii, 82 dictare Celso principium atque locos paratæ vi, 215 dictante ceras pusillas matre xiv, 29 dictabitur hæres vi, 218 dictata magistris omnia peragat v, 122 verba pertulit vi, 391

Didicit scopulos (Hannibal) x, 153 rictum x, 230 vestem xiii, 132

Dies longa quid contulit Priamo x, 265 quarta torret ægrum ix, 17 ipse pulchro distinguitur ordine rerum i, 127 quæ tam festa, ut cesset prodere furem xiii, 23 genialis iste agatur iv, 67 diem lætum hilarumque sentire xv, 41 in diem septenis horis odit illam vi, 183 promisit vii, 84 per totam cessare xi, 183 die natali lætior hæc lux xii, 1 quaque sexta vii, 161 dierum festorum majestas colitur iii, 172, 173 paucorum vita x, 343 diebus sacris observandisque non abstinet uxor concubitu vi, 536 quinque continuis xi, 206 festis servare terga suis xi, 83

Differt vadimonia Prætor iii, 213

distulit mortem per tot sæcula x, 249
differre in tempora cœnæ alterius
xiv, 130 dilata velut hoc sereno
tempestas xiii, 228 dilatis curis xi,
181

Difficile est satiram non scribere
i, 30 difficile haud est, perituram
arcessere summam xi, 17 diffiçili
crescente cibo inter molares xiii,
213

Diffundere patulas pelves iii, 277
diffunditur haustu in plantas puteus
iii, 227 diffusum consule capillato
vinum v, 30 diffusa in montibus vina
xi, 159

Digitum medium alicui ostendere
s. porrigere x, 53 digito compesce
labellum i, 160 pignus fortasse de-
disti vi, 27 nudo mendicat Pollio xi,
43 uno scalpunt caput ix, 133 in
digito clavus mihi militis hæret iii,
248 Beronices adamas factus pre-
tiosior vi, 157 annulus ferreus xi,
129 digitos habet vox blanda et
nequam vi, 197 cristæ impressit
callidus aliptes vi, 422 vatum sem-
estri auro circumligat vii, 89 tam-
quam digitos suos et ungues an-
ctores noverit omnes vii, 232 digitis
pressum in faciem extendere panem
ii, 107 a morte remotus quatuor,
aut septem xii, 58 quibus illa pre-
metur per somnum xiv, 222 sudan-
tibus aurum æstivum ventilet i, 28
alienis pallida labra cibum accipiunt
x, 229 ductis per terram aliquid de
sanguine gustat xv, 92 a digitis gem-
mas ad pocula transfert v, 44

Dignatur lex Othonis summam hanc
bis septem ordinibus xiv, 324

Dignoscere vera bona, atque illis
multum diversa pauci possunt x, 2

Dignus qui mendicaret iv, 117 ut
venias hederis vii, 29 morte viii, 85
vera cruce viii, 188 cyatho cœloque
ix, 47 his epulis et tali amico v, 173
equus versare molam viii, 67 barba
et capillis majorum xvi, 31 Melea-
gri ferro aper v, 115 arcana face xv,
140 sava veraque Charybdi xv, 17
digna hæc lucerna Venusina i, 51
viro sententia iv, 136 forma superci-
lio v, 62 voto tuo femina vi, 61
nulla de gregibus tantis tibi videtur
vi, 161 res titulo sepulchri vi, 230
facies quali tabella x, 157 tantis
Deis victima xii, 114 Tuscis libellis
fides xiii, 62 templo vox xiii, 205
fama sinistra xiv, 1 sententia Diis

atque ipso Jove xiv, 206 fide xv, 118
supplicia his populis non parabis xv,
129 dignum mulino corde Vigelli
xvi, 23 stigmatè ereditit x, 183
tam longo ævo faciuns x, 255 sitiente
Pholo cratera xii, 45 Censoris ira
xiv, 50 dignæ adeo pauca contin-
gere vittas Cereris vi, 50 dignior
hostia vita xiii, 235 dignissima prorsus
Floralis matrona tuba vi, 249 dig-
nissime bulla senior xiii, 33

Digredimur parati (ad causam agen-
dam) xvi, 47

Digressu amici confusus iii, 1

Diligit hunc Ælia vi, 72 quantum
dilexit Menæceus Thebas xiv, 240
quis nunc diligitur nisi conscius iii,
49 dilectæ matronæ x, 318

Diluvio magno cuncta arva teneri
vi, 411

Dimidium crus xiii, 95 dimidio
brevior tegetis pars v, 9 ovo con-
structus cammarus v, 84 siluro xiv,
132 pluris vendere xiv, 201 Mem-
none resonant magicæ echoræ xv, 5
dimidios vultus aspiceres xv, 57 jam
Curios viii, 4

Dimitte citius i, 125 ligulas v, 20
dimittitur exul ad axem Hyperb. vi,
470 dimittente puellas lenone vi,
127

Dinoscere, v. Dignoscere

Diogenis, nudi Cynici, dolia non
ardent: si freris, altera fiet Cras
domus, aut eadem plumbo commissa
manebit. Sensit Alexander, testa
cum vidit in illa magnam habitato-
rem, quanto felicior hic, qui nil eu-
peret, quam qui totum sibi posceret
orbem, passurus gestis æquanda peri-
cæla rebus xiv, 308 sqq.

Diomedæas (aves) i, 53

Diomedes Tydides quo percussit
pondere coxam Æneæ xiv, 66

Diphilus regnat iii, 120

Diptycha quæ fuerint viii, 36

Direxit brachia contra torrentem
iv, 89

Dirimente bellum Sabina vi, 164
dirimi cœptum conjugium ix, 79

Diripiat quis adulter vi, 404

Diræ attegias, castella cet. xiv,
196 diruta Alba iv, 60

Dirus Hannibal vii, 161 a ponte
satelles iv, 116 dira feritas xv, 32
culpa viii, 119. xiii, 106 persona
iv, 11 egestas xv, 96 diri facti con-
scia mens xiii, 193 dira quidem, sed
cognita multis xii, 26 passis xv, 104

- diris temporibus iv, 80. x, 15
 Discedas si, tenet consuetudo vii, 50
 Discinxerit Afros Marius viii, 120
 Discipulus Trypheri doctoris xi, 137 discipuli tres in tabulam Sullae dicant ii, 28 custos praemordet ex hoc Acaenonoctus vii, 218 discipulo Philippi vel committe venam xiii, 125 discipulum occidit senex xiii, 117 meliorem praesto magistro xiv, 213 discipulos quot inclinet Hamillus x, 224
 Discit a Capella torquere jaculum v, 154 tunc rustica Thymele vi, 66 discunt hoc omnes ante alpha et beta puellae xiv, 209 vita magistra nec jactare jugum xiii, 22 didicit jam dives avarus tantum admirari vii, 30 boletum condire—nebulone parente xiv, 9
 Discrimen nullum habendum est inter cet. xiii, 118 tanquam fama agatur aut animae vi, 500 partus subeunt vi, 592 discriminis genus aliud xii, 24 aliquid ponendum inter unguenta et corium xiv, 203 causa xiv, 290 subiti et magni quicquid instat vi, 520 causas inde x, 139 discrimine magno protegere causam xi, 32 quanto capitis constant xiv, 258 nec minimo sane refert v, 123 nullo alio vincis viii, 54 discrimina quae sint capitis et inguinis vi, 301 juvenum plurima x, 196 majora eum expectant x, 311
 Discumbere jussus v, 12
 Discursus hominum i, 86
 Discutienda ad saxa valent mala robora ficus x, 145
 Desertos laudare vii, 31
 Disjunge boves, Libye, dum tubera mittas v, 119
 Dispensatore armigero praelia videbis i, 91
 Dispenso et tempero filum eandem iii, 287 dispensat qui, frangit sibi vii, 219
 Dispersi inquisitores iv, 48 dispersos trahere in populum xv, 151
 Displicet auctori ipsi, quod malo exemplo committitur xiii, 2 Albani veteris pretiosa senectus xiii, 215 atrium oculis amici xiv, 65
 Disponere voces eomitum vii, 44 avos porticibus vi, 163 crimem vi, 490 dispositis hamis vigilare cohortem jubet xiv, 305
 Dissimilem sui vultum x, 192 rem causa facit viii, 216 dissimiles veris speluncas iii, 18 illis dextrae xv, 68
 Dissimilet etsi pulsetur xvi, 9 ut dissimiles ix, 70
 Distendere utrum vi, 598 lancem longo pectore v, 80
 Distinxit nos Otho iii, 159 distinguitur dies ordine i, 127 ille tabula unda xiv, 289
 Distat, quae sidera te excipiant vii, 194 distet quantum ferrata ab arca sacculus xi, 26 distare nec humana carne suillam putant Judaei xiv, 98 distantia tenni rima iii, 97 dogmata Stoica a Cynicis tunica xiii, 122
 Diu depastum vivaria piscem iv, 51 visam pudicitiam vi, 2 viventibus x, 243
 Diversum iter vitae vii, 172 diversa res est xv, 94 parte lectis tabellis xiii, 136 multum illis (veris bonis) x, 3 diverso tempore si extinctus foret x, 263 fato multi committunt eadem crimina xiii, 104 diversae forte (al. diversa parte) quae veniant sagittae vii, 156 diversis partibus orbis iv, 148
 Diverticlo (rectius deverticulo) ab isto repetatur fabula xv, 72
 Dives erit, magno dormit quae tertia lecto ii, 60 avarus jam didicit, tantum laudare desertos vii, 30 tibi, pauper amicis v, 113 qui fieri vult, et cito vult fieri xiv, 176 vehetur turba cedente iii, 239 divitis illum secretum esse putas ix, 102 orbi testamentum vi, 548 acres urticae puellae cet. xi, 166 Nili xiii, 27 divites ac nobiles se decere putant, quae turpia sunt pauperibus viii, 181, 182. xi, 174 sq. divitibus nunc multa conandi voluptas, nisi cet. xi, 120 sq. nostris acceptissima gens Graeca iii, 58
 Dividuos Curios viii, 4
 Divinationum varia genera vi, 511—592
 Divinat ut fanaticus iv, 124
 Divina carmina Codri iii, 207 tomacula candiduli porci x, 355 divinatorum capaces soli homines xv, 144
 Divitiae vincant i, 110 molles fegerunt saecula luxu vi, 300 noxiae x, 12 sqq. prima fere vota x, 24 Narcissi xiv, 329 divitiarum majestas i, 112 divitias tot per tormenta coactas xiv, 135 omni crimine acquirere xiv, 238
 Divortii formulae solennes vi, 146
 Divortia primum Romae interdicta,

deinde concessa, tandem vulgaria vi, 146

Diurni longi transversa relegit vi, 483

Divorum rivalet (Imperatores) vi, 115 Divum hominumque fidem clamore ciemus xiii, 31 antiquissime, Jane vi, 393

Do quod, accipe vii, 165 quid das, ut Cossum aliquando salutes iii, 184 dat veniam corvis, vexat censura columbas ii, 63 libertatem conduplicare patrimonia xiv, 230 pœnas iii, 279 trulla crepitum iii, 108 cinædis ferre ceras ad mœchum xiv, 30 se tibi similem xiv, 52 damus et dedimus hos honores illis viii, 70 damus veniam ibi fortunæ xi, 174 dabat olim fascēs cet. x, 78 si hostia novam carnem xi, 85 dedisti civem patriæ xiv, 70 ipse scintillas ignis xiv, 244 dedit utrumque leto ingenii fons x, 119 natura portus xii, 79 hanc contagio labem, et dabit in plures ii, 78 candida serofa nomen Albæ xii, 73 dedimus, quod famæ opponere possis ix, 86 consilium Sullæ, ut privatus dormiret i, 16 dederat Campania febres optandas Pompeio x, 283 dabo thura Laribus xii, 99 dabit invidiosa solatia sanguis xiii, 179 vestigia in laqueum xiii, 244 jam semesum leporem v, 166 libertos vii, 43 histrio, quod non dant proceres vii, 90 vina puer xi, 159 convivium nostrum alios ludos xi, 177 hanc altaribus xii, 119 omnia breviter Pacuvio xii, 125 dabunt Di aptissima x, 349 finem animæ non gladii cet. x, 164 daret ut tutos somnos fiducia collata xv, 155 dedisset utinam his potius nugis tota illa sævitie tempora iv, 150 dederit nunc nemo ducentes Ciceroni vii, 140 da aliquid, quod titulis incidere possim viii, 68 da nunc et vulnecem x, 43 da spatium vitæ, da multos, Jupiter, annos x, 188 testem iii, 137. xvi, 29 dare vela phæselis xv, 127 quod tibi ipse possis x, 363 daturus exempla magna x, 49 datur iudex xvi, 13 vestris alveolis oleum illud cet. v, 88 quod pro prima nocte vi, 204 dabitur mora parvula x, 340 tibi longam vitæ tempus xiv, 158 dabuntur decies centena ritu antiquo x, 335 datur si similis permutatio vi, 653 dentur quæ tempora lucro, qui mensis damnis vi, 571 si libera populo suffragia viii, 211 darentur si

qua sulfura ii, 157 data pœna hæc diu viventibus x, 243 fata ipsis quoque sepulcris x, 146 datum privigno venenum vi, 134

Doctes declamare vii, 150 docet prima rectum Sapientia xiii, 189 sævire xiv, 18 votum insatiabile acquirendi xiv, 125 docuit Gallia caudicos Britannos xv, 111 doceat quanti Chrysogonus vii, 176 doctus culpa arguitur vii, 158 doctus spectare lacunar i, 56 Palæmon vii, 215 docta nimis cupit videri vi, 445

Dociles sumus omnes imitandis turpibus xiv, 40

Docte componit ferula vii, 184

Doctoris Trypheri discipulus xi, 137

Dogmata Stoica a Cynicis distantia tunica xiii, 121

Dolabella inde est, inde Antonius et Verres viii, 105

Dolabra munire castra viii, 248

Dolato confisus ligno xii, 57

Dolet quicquid, exue xi, 188 flet, nec dolet iii, 102 ut doleas, hoc agit v, 157

Dolia in alta deciderit serpens vi, 431 Cynici non ardent xiv, 309 quis plura linit victuro musto ix, 58

Dolor viri flagrantior æquo non debet esse nec vulnere major xiii, 12 ille solus patriam fugientibus, caruisse anno Circensibus xi, 52 plus exigit interdum, quam lex ulla dolori concessit x, 315 doloris justa causa ix, 90 dolorem lateris pati xiii, 229 nemo fingit in hoc casu xiii, 131

Dolo cœpta incendia xiii, 146

Domestica olim febris ix, 17 castra x, 95 exempla xiv, 32 tela seditioni xv, 64

Dominus et domini rex v, 137 frumenti xiv, 293 gestatur vii, 179 domini stomachus fervet vino ciboque v, 49 instantis virgamque tenentis vox xiv, 63 domino servatur panis tener v, 71 fertur squilla v, 81 erit nullus v, 92 ponetur boletus v, 147 dominum in jus trahere x, 88 se fecisse unius lacertæ, est aliquid iii, 231 ad dominum veterem debere reverti piscem iv, 52 domini tres casæ, unus vernula xiv, 169 futuri magnarum domum iii, 72 dominos mutare viii, 65 dominis Cirrhæ Nysæque vii, 64 coram dominis consumitur pecunia xi, 47 Domina sub hasta caput præbere venale iii, 33 dominæ

vox ix, 78 dominam ferre potes vi, 30 Domini ac Reges patroni appellantur a clientibus i, 136 Domini vocantur Imperatores et Dii, ut Dea Dominae iv, 70, 71, 96. vi, 530

Domitianus calvus Nero iv, 38 Juliam fratris filiam corrumpit, eique mortis causa fuit, coactae conceptum a se abigere ii, 29 sq. concilium Patrum habuit in Albano suo super rhombo pisce iv, 28—154 adulter tragico pollutus concubitu leges revocabat amaras omnibus, atque ipsis Veneri Martique timendas ii, 29 sq. iv, 12 Minervae in Albano insituit sacerdotes Albanos s. Flaviales ii, 84 sq. acerbis morum iudex, idemque incestus iv, 12 ultimus Flavius lacervavit semianimum orbem iv, 37 clades et pestis iv, 84 Pontifex summus iv, 16 Dominus ac Deus appellari voluit iv, 70, 71 bella gessit cum Dacis, Catts cet. iv, 147. viii, 51 tyrannus periiit post caedem Lamiarum, et postquam cordonibus esse timendus coeperat iv, 150 sq. fovit poetas vii, 1

Domitii ante pedes longum pone syrma Thyestae viii, 228

Domat aere custodes vi, 235 domitum leonem vii, 77 domito monte xi, 89 domiti Batavi viii, 51 domitos deduxit ad sua flagra Quirites x, 109

Domus tota una rheda componitur iii, 10 plena libis genialibus iii, 187 quanticumque vii, 184 secura patellas jam lavat iii, 261 privata quid fecerit vi, 114 longe ferrata servire jubetur vii, 41 horrida ac imitata Sabinas x, 299 qualis, tales cibi xi, 99 una sufficit nosse volenti mores hominum xiii, 160 optima paratur Sorae iii, 224 magna Asturici iii, 212 humilis non capit has mugas xi, 169 quaeque maxima plena servis superbis v, 66 Cynici, si frigeris, altera fiet cras, aut eadem plumbo commissa manebit xiv, 310 Veneris iv, 40 domus praefectura non mitior Sicula aula vi, 186 vela pendencia vi, 228 clade semper renovata x, 241 dedecus ille sciet ultimus x, 342 domi res angusta obstat virtutibus iii, 165 res ampla xii, 10 fumus panisque i, 120 quando vult formosa videri vi, 465 pone lauros x, 65 si qua illi est nubilus Iphigenia xii, 119 licet plura videret fraga xiii, 57 quod non

est, et habet vicinus, ematur vi, 152 domum repetam xii, 87 sanctam filius omni aspiciat sine labe, vitioque carentem xiv, 69 inde mittentur xiv, 148 domuum magnarum viscera iii, 72 domos permotat vi, 225 aedificare xv, 153 totas evertere optantibus ipsis Di faciles x, 7 parvas praebet spelunca vi, 3 domibus clausis iii, 303 altis vi, 607

Donec peragat dictata v, 121

Donat Calvinæ tantum iii, 133 vasa novissima athleticis vi, 356 ipsi vestes vi, 519 lumbos exhausti clientis jugeribus ix, 59 illi summas curules x, 91 unum civem Sibyllæ iii, 3 donant arcana cylindros ii, 61 donavit bona praesepibus i, 59 ignem terris Prometheus xv, 86 donabis nil nunquam invita conjuge vi, 212 dones ista puellis vi, 191 donet qui amico, stultum esse xiv, 235 qui marmora iii, 215 quod Quintillæ, habet vii, 75 donaret si tibi Deus quadringenta v, 133 dona Veneris marito hac vii, 25 tibi gratam requiem xi, 182 donandi gloria major olim habebatur et titulis et fascibus v, 110 donabitur, ne pereat iv, 55 donanda crudis mustacea vi, 203

Dona populorum (in templis) xiii, 149 sua reddit pulchro labori xvi, 57

Dorica Ancon sustinet domum Veneris iv, 40

Dorida cultam nullo palliolo iii, 94 Dormis lex Julia ii, 37 dormit quae tertia magno lecto, dives erit ii, 60 tecum pnsio vi, 34 parvula in segmentatis ennis vi, 89 dormiat ille spado cum domina vi, 376 dormiret ut privatus altum, consilium dedimus Sullæ i, 17 dormire securos jubet pendente ruina villicis iii, 196 non aliter poterit iii, 281 virum cum senserat uxor vi, 116 incipis ortu Luciferi viii, 11 quem patitur corruptor cet. i, 77 dormitur minimum in lecto, in quo nupta jacet vi, 269 magnis opibus in Urbe iii, 235

Doiso ferre cohortes xii, 109

Dos ingens, non solennis, olim fuere quadringenta sestertia ii, 117. vi, 137. x, 335 dotem cornicini dedit Gracchus ii, 117 a dote veniunt sagittæ vi, 139 in dote numeras triumphos vi, 169 cum dote mortifera si limina subit xiv, 221

Drillopota: qui ii, 95

Drusus moribus esto viii, 21 Druso vitulisque marinis eripient somnum iii, 238 Drusorum alto stemmate viii, 40

Dubie non provocat vi, 375

Dubitas deducere iii, 136 non dubitant vendere sua funera viii, 194 quis dubitet, Senecam præferre Neroni viii, 212 apponere ix, 99 componere crimen ix, 110 non dubitet Ladas optare locupletem podagram xiii, 97 retinere depositum xiii, 200 ne, an senserit cet. xv, 89 non dubitaturi dicere iv, 50

Dubius haud furor xiv, 136 dubium ad nomen venit cum grandi codice vii, 110 dubium nil x, 82 dubiam facientia palmam xi, 179 dubia pro libertate vii, 116. viii, 263 dubiis sideribus salutatrix turba peregit orbem v, 22

Ducentos nummos nemo Ciceroni dederit, nisi cet. vii, 139

Ducit ad scelus atque nefas purpura xiv, 188 uxorem vi, 28 livorem nva conspecta ab nva ii, 81 præputia adulter vi, 238 sextarium de cœnophoro vi, 428 sortes vi, 583 sulcos in tenui pulvere vii, 49 mores teneros ceu pollice vii, 237 nemo habendum inter curas et seria xi, 93 niveam agnam Reginae xii, 3 ducunt pensa meliora Parca benigna manu xii, 65 ebur ad aras xii, 112 hos quoque felices xiii, 20 bracteo-lam de Castore xiii, 152 reliquos fugienda patrum vestigia xiv, 36 due in Capitolia bovem x, 65 ducere matris ubera quem jam pudet xii, 9 ducendi (uxorem) nulla videtur causa vi, 201 ducitur finus i, 146 Sejanus unco x, 66 duceris planta v, 125 ducenda funera x, 240 ductus casus e medio fortunæ acervo xiii, 10 ducta Falerno ruga xiii, 216 ducti cæca magna que cupidine x, 351 ductis per terram digitis xv, 91

Dudum vigilantibus orbis iii, 129 sedet illa x, 334

Duellii sero pœnitet i, 169

Dulcedine famæ succensus vii, 39 tanta captos animos afficit vii, 84

Dulcis Hymettus xiii, 185 dulcem heredem vi, 38 dulce caducum ix, 88 dulcior hæc lux natai die xii, 1 filia filio v, 139

Dum sibi nobilior videtur vi, 176 tubera mittas v, 119 tu sis similis Æacidae viii, 269 dum bibimus, dum sarta—poscimus, obrepit senectus ix,

128 dum jacet x, 86 dum membra sufficienti galea, dumque ardent sanguine xi, 5, 6 dummodo vel cæcus teneam nummos xiii, 94 non pereat vii, 222

Duo funera iv, 109 duæ sorores, Astræa et Pudicitia vi, 20 duas tantum res anxius optat populus, panem et Circenses x, 80

Durat nullius fibula vi, 379 duret hæc in tempora x, 254 durate atque expectate cicadas ix, 69

Durus Hannibal vii, 161 durum est descendere navim, si jubeat conjux vi, 98 vinum i, 69 jam, jamque tendendum Bromium vi, 377 Catonem xi, 90 duri pastoris filius xi, 151 duri crassique coloris togæ ix, 29 duro cucullo iii, 170 duræ manus et vexatæ vellere Tusco vi, 290 duræ per brachia setæ promittunt atrocem animum ii, 11 duros rudentes tractare vi, 102 dura flagra pati v, 172 duris temporibus iv, 80. x, 15 durior pauperibus Romæ conatus iii, 165 frons populi hujus viii, 189 durius nil habet in se paupertas iii, 152

Dux magnus in arcem Albanam traxerat attonitos Patres iv, 145 ducis summi est occidere Galbam ii, 104 indulgentia vii, 21 ipsius hoc referre videtur xvi, 58 ducem luscum cum Gætula portaret bellua x, 158 duce in summo quot libras invenies x, 147 duces consedere, surgis Ajax vii, 115 signa et castra movebant viii, 12 ducibus ac primoribus xv, 40 paludatis vi, 400 nostris parere xii, 108

E

E pleno acervo tollatur vi, 364 cælo cecidit ii, 4

Ebrietatis imago et effectus vi, 304—313

Ebrinus ac petulans iii, 278 nondum xv, 24 ebria Venus vi, 300

Ebur Phidiacum viii, 403 grande latos sustinet orbis, dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes, et Mauri cet. xi, 123 ebur illud qui ducatur ad aras xii, 112 eboris uncia nobis est nulla xi, 132 pro eboro attonitus xiv, 307

Eburno sceptro quæ surgit, volucrum x, 43 eburnis oculis custoditur xiii, 139

Ecce iterum Crispinus iv, 1 tra-

ditur viro ii, 129 alius quanto porrexit murmure panem v, 67 movet tridentem viii, 203 aliud genus discriminis xi, 24

Echini semel aspecti litus dicebat iv, 143

Echion citharædus vi, 76

Ediscere Judaicum jus xiv, 101 minimas sordes xiv, 124

Egit nil unquam libentius hac carne xv, 88 Claudius boletum uxoris, post quem nil amplius edit v, 147 totum corrosis ossibus xv, 8 edendi usus nulli major fuit iv, 139 esse parati et sua membra xv, 102

Edo—edunt nunc munera iii, 36 edam, si quis me consulat xiv, 317 cur libeat i, 21 ederet si mulier vitulum, vel si bos agnam ii, 123 ede, quid putes iii, 74 ubi consistas iii, 296 edere primos vagitus vii, 195 primos planctus x, 261 edita fundo ostrea iv, 141

Educat terra homines nunc malos atque pusillos xv, 70

Educit secum assellas vi, 469 quos eduxit, quos genuit x, 236

Efferre maritos per tamam et populum i, 72 laudibus vi, 182 greges matorum vi, 175 sororem et patruos vi, 567 elatam crede nulum xiv, 220

Efficiunt omnes manipuli consensu magno, curabilis ut sit vindicta xvi, 21 effice summam, bis septem ordinibus cet. xiv, 323

Effigies sacri nitet anrea cercoptitæ xv, 4 nuda Dei xi, 106 inter vestras, statuamque Vagellii, nullum discrimen xiii, 119 ad quas non tantum meiere fas est i, 131 deæ longis siphonibus implent vi, 310 quo tot bellatorum viii, 9 ante effigies majorum pone mores viii, 22 effigies majorum habeant insignia vocis viii, 227

Effodit saxum sacrum de medio limite xvi, 38

Effugit cantus Siculis ix, 150 togam xi, 201 pudor ex urbe xi, 55 luctum et curam xiv, 157

Effundit glacies rupta solibus pisces ad ostia ponti iv, 43 animi secreta vi, 190 dextra nequicquam retia viii, 205 curas x, 78 imber lapides xiii, 67 totas habenas curriculo xiv, 230 pelves iii, 277 offas patruo similes ii, 33 bilem v, 159 effusis crinibus vi, 161

Egeria, nocturnæ amicæ Numæ, (vallis et fons in luco Aricino) iii, 12 sq.

Egestas dira obsidionis xv, 9

Eget corpus ære vii, 62 Anticyra xiii, 97 curatoris xiv, 288 merces cognitione tribuni vii, 229 egent sensus prona et terram spectantia xv, 147 egentis s. egenti fato vivere xiv, 137

Egnatius Celer philosophus delator Bareæ i, 33. iii, 116

Ego semper auditor tantum i, 1 mi fuit obvius x, 82 nos, nos agimus ii, 51

Egressa uxor prima luce xi, 184 finem legemque vi, 635

Egregius civis patriæ contingis ovanti viii, 28 cœnat xi, 12 fons xii, 41 vates vii, 53 artifex acquirendi xiv, 115 egregii corporis filius x, 296 egregium sanctumque virum si cerno, bimembri hoc monstrum puero comparo cet. xiii, 64 egregiam voluptatem monstro xiv, 256 egregios equites x, 95 egregias Lateranorum ædes x, 17

Ejectum ruborem de fronte xiii, 242 ejectis Camenis silva mendicat iii, 16

Elapsum ex vivariis piscem iv, 52

Electræ jugulo se non polluit Orestes viii, 218

Electrum—pro electro attonitus xiv, 307

Elego impune recitaverit i, 4

Elemento (igni) gratulor xv, 86 elemento vitiorum xiv, 123 per omnia quærunct gustus xi, 14 elementis paribus constare xiv, 17

Eleuchos magnos commisit vi, 459

Elephanti non venales Romæ xii, 102 iurva gente petiti arboribus Rutulis et Turni agro pascuntur, Cæsaris armentum: siquidem Tyrio parere solebant Hannibali regique Molosso, ac dorso ferre cohortes et turrim xii, 104 sq. albi, et maximi in India x, 150. xi, 123 sqq. eorum grande ebur dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes, et Mauri et Indus, et quos deposuit Nabataeo belua saltu jam nimios capitique graves xi, 123 sq.

Eliceret cui non risum cauda vii, 212

Elige, quidnam putes x, 329

Elissa: s. Elisa peritura: ignoscere vi, 435

Elixi vervecis labra iii, 294 nati sinciput xiii, 85

Eloquium vocale nectit canoris modis vii, 19 eloquio perit orator x, 118 fidimus vii, 139 Demosthenis x, 114

- Elpenora grunnisse xv, 22
 Elusus creditor xi, 9
 Elvinam Cererem iii, 320
 Eluviem siccardam iii, 32
 Emblemata poculorum i, 76
 Emendat hæc servulus semodio scobis xiv, 67
 Emerita cessat acu vi, 498
 Emergunt hand facile, quorum virtutibus obstat res angusta domi iii, 164
 emergere se ex malis x, 57
 Eminus minatur hastile vii, 128
 Emittere lapidem xv, 67
 Emit Aristotelem vel Pittacon ii, 6
 quas ædes iv, 7
 mullum sex millibus iv, 15
 sibi iv, 22
 quod captator Lenas v, 98
 emturus pueros, argentum cet. vii, 133
 emitur libertas vi, 140
 quod domi non est, et habet vicinus vi, 152
 emi fortasse minoris potuit piscator quam piscis iv, 26
 pluris xi, 16
 emtus tot millibus puer v, 60
 emtos paucis assibus calices xi, 145
 emendus miseris ignis i, 134
 erit alter puer ix, 66
 Emolumenta laborum nulla iii, 22
 sacramentorum xvi, 35
 Emtor veneni viii, 17
 callidus Olynthi xii, 47
 Emundat hæc servulus semodio scobis xiv, 67
 Emungeris sæpe vi, 147
 En animam et mentem vi, 531
 habitum ii, 72
 cui tu mittas succina grandia ix, 50
 Enceladi gremio vii, 215
 Endoperator Romanns, Graius et barbarus x, 138
 ipse quales epulas glutisse putatur iv, 29
 Endromidem accipit iii, 103
 Tyriam vi, 246
 Endymion tuus adulter x, 318
 Enim (enimvero) hujus stat currus aëneus vii, 124
 Ennosigæum vinxerat compedibus Xerxes x, 182
 Ense velut stricto rubet auditor i, 165
 Euthymema curvum s. curtum torqueat sermone rotato vi, 450
 Eo—it nova nec tristes fabula per cunctas cœnas i, 145
 ibat non melior vultu iv, 104
 ad cœnam intestatus iii, 274
 sanguis xii, 14
 ad has epulas solito maturius xi, 88
 ibit ad Ægypti finem vi, 527
 pariter vi, 576
 in cœlum, si jusseris, Græculus esuriens iii, 78
 eat discrimen in tunicas vi, 521
 i nunc, et dabita, qua sorbeat aëra sanna Maura cet. vi, 306.
 i, demens, et sævas curre per Alpes x, 166
 i nunc, et juvenis specie lætare tui x, 310
 ite profanæ ii, 89
 quibus grata est picta lupa barbara mitra iii, 66
 pueri, linguis animisque faventes xii, 83
 ire illam viam xiv, 122
 illuc proponimus iii, 25
 præcipitem jubeat iii, 128
 contrarius vitæ priori videris ix, 21
 parat curvis unguibus viii, 130
 isse Niphatem in populos vi, 409
 euntem in prælia turrim xii, 110
 itur ad casum tabulæ i, 89
 ad Atridem iv, 65
 eundum est iii, 316
 Ephemum deformem nullus castravit tyrannus x, 306
 ephelis cunctis mollior ii, 164
 Ἐφέλλεται, v. Ἀφρὸς
 Ephemeridas tritas vi, 574
 Epicurum lætum plantaribus exigui horti xiii, 122
 Epicure, quantum tibi parvis sufficit in hortis xiv, 319
 Epimænia (s. epimænia, epimænidia, epimænida, epimændia cet.) Manxorum bulbi vii, 120
 Epirhedra trito ducunt collo segnipedes viii, 66
 Epistola tanquam anxia diversis partibus orbis venisset præcipiti pinna iv, 149
 verbosa et grandis venit a Capreis x, 71
 Veneris si nos commendet Marti xvi, 5
 Eponam jurat solam et facies olida ad præsepia pictas viii, 157
 Epota Medo prandente flumina x, 177
 Eppia vi, 104, 114
 Conf. Hippiæ
 Epulum dare centum unde possis Pythagoreis iii, 229
 epulas quales glutisse putamus ipsum iv, 28
 ad has solito maturius ibat Consul xi, 88
 epulis huius dignus v, 173
 Equæ partus tanti vi, 626
 equarum grex parvus viii, 108
 Eques municipalis modo Romæ viii, 238
 equitem vernam modico contentus agebas ix, 10
 Equites Asiani, Cappadoces et Bithyni vii, 14, 15
 egegii x, 95
 duos sume xiv, 326
 Equitum princeps iv, 32
 cum sanguine mixtos Patres vi, 625
 cum Dictatore magistros contingere multa virga viii, 8
 census iii, 155
 xiv, 323 sq.
 Equestri de pulvino surgat iii, 154
 censu iii, 155.
 xiv, 323 sq.
 Equitant in vices (tribades) vi, 311
 Equus gauderet phaleris xi, 103
 equum sic laudamus volucrum, facili

eni plurima palma fervet cet. viii, 58
 equos flexit per hunc campum magnus
 Auruncæ alumnus i, 20

Erepet genibus erentis totum agrum vi, 526

Erga filiolum tristibus medicis vi, 389

Ergastula tota poscit vi, 151 in
 Tusca mittas viii, 180. inscripta xiv, 24

Ergo impune mihi recitaverit ille i, 3 nil optabant homines x, 346 et nos manum ferulæ subduximus i, 15 sibi dabit ipse rudem vii, 171 pertulit viii, 209 nullum meritum est ix, 82 caveo xi, 129

Erigit nudum vultum ad spectacula viii, 206 villas i, 94 erexit ad hoc se endopoperator Romanus cet. x, 139 janua longos ramos xii, 91 erectum ligonem referens xi, 89 erecta planta consurgit ad oscula vi, 507 erectas in terga sudas iv, 128

Erimæus, Erimantus, Erymanthus, Erimanthus al. iii, 120

Erimys qualis confundat Rutulum vii, 68

Eriphylæ tibi occurrent multæ vi, 655

Eripuit illum sævus exitus x, 127 quando fortior leo vitam leoni xv, 161 eripient convicia somnum Druso iii, 238 cum cripiat Pansa, quicquid tibi Natta reliquit viii, 95 eripietur pater armenti viii, 109

Errat per puppim vi, 101

Erroris nebula remota x, 4 errorem fovisti viii, 165 errores omnes exiit xiii, 188 erroribus modicis æquos mores præcipit xiv, 15

Erubuit hæc, ceu fastidita, repulso x, 326

Eruca tu tibi tunc places (al. uruca, huruca, curruca) vi, 276 erucis imprime dentem ix, 134

Escaria mille xii, 46

Esquilias gelidas v, 78 petunt iii, 71 Esquilias a ferventi migrare Subura xi, 51

Esseda Britannia ac Belgica iv, 126 Esurit Status, nisi vendat Agaven vii, 87 esuriens Græculus in cælum, jusseris, ibit iii, 78 Clio in atria migrat vii, 7 ramus Pisææ olivæ xiii, 99 ipse quoque xiv, 127

Etruscum aurum puero si contigit v, 164

Evado — evasis solers Ulysses per aciem Polyphemi ix, 65 Libitinam

ager xii, 122 evadere cupiens damno testiculorum xii, 35 evasisse cur hos putes xiii, 193 evasi fulguris ictum xii, 18

Evandrum habebis conviva, venies Tiryntius, aut minor illo hospes (Æneas) xi, 61

Eveliit quos in cælum vetulæ vesica beatæ i, 38

Eventum panni quo colligo xi, 196

Evertit quid Crassos x, 108 domos totas x, 7 evertentibus mdis alternum puppis latus xii, 31 eversum super agmina montem iii, 258 eversa vidit omnia x, 266 eversis urbibus xi, 101

Euganea mollior agna viii, 15

Eumenidum vultu terretur et igni xiv, 285

Eunuchus Bromium committere noli vi, 378 eunuchum se ipse facit castor xii, 35 eunuchi imbelles eas ac mollia semper oscula delectant et desperatio barbæ vi, 366

Eucæ cum dicit Horatius, satur est vii, 62

Euphranoris aliquid præclarum iii, 217

Euphraten petit juvenis viii, 51 ad Euphraten natus i, 104

Europen vocamus parvam extortamque puellam viii, 34

Eurus dejecerat nucem xi, 119 in Eurum atque Corum solitus sævire flagellis x, 180 Euro valentius fatum xii, 63 Euros submovet pellibus inversis xiv, 186

Euryalum mirmillonem vi, 81

Ex quo perit vi, 294 x, 77 ex libris quedam et non intelligat vi, 451 ex nobis geniti xiv, 40

Exæquet montibus aurum xii, 130

Exagitare qua Tisiphone, quibus colubris, die vi, 29 exagitata procul non intrat femina limen ii, 88

Examen apium longa consederit uva culmine delubri xiii, 68

Exanimis primo murmure cæli xiii, 224

Exanimante tuba i, 169

Exarsit forma vi, 103

Exaudiet vix cornicines x, 214 exaudita munibus vota x, 111

Excaudit non minus Cressa x, 327

Excelsi ministri manibus sublata patina v, 83 excelsæ turris tabulata x, 106

Excerptere inde (e cuicis theatri)

quod securus ames vi, 62

Excidet de temone iv, 127

Excipit illa famam ruroresque ad portas vi, 409 Cimbros et summa pericula rerum viii, 250 intrantes blanda vi, 125 excipiant quæ sidera te primos incipientem edere vagitus vii, 195, me pavidum tironem porta xvi, 3 excipitur eachinno xi, 3

Excitat foculum bucca iii, 262 pater juvenem xiv, 191 vox blanda inguen vi, 196

Exclamas miser, ut Stentor vel Gradivus Homericus xiii, 112 exclamat, unde venis iii, 292 exclamare summum dominæ femur coëgit aliptes vi, 423 libet, quod populus clamat viii, 29

Excludetur amicus vi, 214 exclusi Patres admissa spectant opsonia iv, 64

Exendere gladios xv, 168

Excusat tale quid xv, 115 excusatos amicos xvi, 28

Excultas verum vi, 143 excussos dentes vi, 10

Exemplum miserabile cibi xv, 98 non ullum in nostro tam detestabile sexu ii, 48 rarum ac memorabile magni gutturis ii, 114 vitæ a cornice secundæ x, 247 quod produxerit feritas nostro ævo xv, 32 exemplo malo quodcumque committitur, displicet ipsi auctori xiii, 1 exempla hæc para felicibus ix, 135 magna daturos et summos viros x, 49 novorum factorum transi vii, 189 exempla domestica vitiorum velocitas et citius nos corrumpunt, magnis cum subeunt animos auctoribus xiv, 32 nulla beati pauperis esse putat xiv, 120 exemplis adeo fædis adeoque pudendis nunquam utimur, ut non pejora suspensint viii, 183 acribus videor te cludere xiv, 322

Exeo nulli comes iii, 47 exit talibus a dominis post cuncta novissimus annulus xi, 42 exeat, si pudor est iii, 153 Exi horrendum intonat vi, 484 dicit libertus vi, 146 exire jubentur proceres iv, 144

Exercere avaritiam inviti jubentur juvenes xiv, 108 acies xv, 60 exercendis artibus apti xv, 145

Exercitibus illum præponere x, 92

Exhalasset animam x, 281

Exhausta arca vi, 363 ossa regum vacuis medullis viii, 90 exhausti clientis lumbos ix, 59

Exhorruit mortem viii, 195

Exigit a te munuscula vi, 35 dolor interdum plus x, 314 exigitis a quoquam, ne pejeret xiii, 36 exigit, ut cet. vii, 237 pœnas x, 84, 187, 313

Exiguis nervus cum ramice jacet x, 205 eibus xiv, 301 exiguæ ofellæ furtis xi, 144 exigui horti xiii, 123 ruris xiv, 155 animi voluptas ultio xiii, 190 exiguam partem cœnæ iv, 30 exiguum de veneno in aurem stillavit iii, 123 exigua patella cœna feralis v, 85 summa vendet perjuriam xiv, 219 exiguas res xi, 131 exiguis aliquid deterere iii, 24 tabulis beatum i, 68 pretiis vii, 66

Eximie cœnat xi, 1

Eximius citharædus x, 211

Exitus si nullus placet de multis vi, 33 sævus illum eripuit x, 127 hic est Tongilli vii, 129 Carrinatis vii, 204 quis est (Hannibalis) x, 159 ille utcumque hominis x, 271 quis te manet xi, 39

Exodium notum redit ad pulpita iii, 175 exodio Atellanæ risum movet urbicus vi, 71

Exorabile numen xiii, 102

Exorare Lares thure, farre et corona ix, 138 exorata solet concidere loris vicinos vi, 415

Exornent ceræ atria viii, 19

Expavere frigus famemque vi, 361

Expectas, ut ametur Quintilianus vi, 75 ut non sit adultera filia xiv, 25 scilicet, ut cet. vi, 239 expectat cespes festus animalia Deis promissa xii, 3 serenum vii, 180 quid tamen expectant, quos cet. ii, 115 expectant quem majora discrimina x, 311 opsonia iv, 64 expectes forsitan, ut cet. xi, 162 eadem a summo minimoque poeta i, 14 nil tale iv, 22 expectent Tribuni i, 109 expectare creditor hos solet ad introitum macelli xi, 10 expectare libet, quis impendat cet. xii, 95 colus tardas xiv, 249 focus xv, 83 expectate cicadas ix, 69 expectantibus illam lacrymis vi, 273 expectandus erit annus xvi, 42 expectanda aliunde præsidia vii, 22 expectatur in hortis vi, 488 expectata diu tandem provincia cum te rectorem accipiet viii, 87 expectatos ac jussos crescere primum testiculos vi, 371

Expeditiam promptius quot amaverit Hippia mæchos x, 220

Expende Hannibalem x, 147 ex-

pendere permittes ipsis numinibus, quid conveniat nobis x, 347

Experiar quid concedatur i, 170 numquid cet. xi, 56 fortasse exorabile numen xiii, 103

Expict semel totum annum vi, 521

Expiravit quando aper dentibus apri xv, 162

Explicat se angustum xii, 55

Expositum qui nihil soleat deducere, vates vii, 54 expositi infantes vi, 602 sq.

Exprimat nobilis infans mirumillone conopeo vi, 81

Exquiliae, v. Esquiliae

Exsequiarum pompa i, 72 Cf. Funus

Exsiliium et carcer x, 276 in exsiliium praecipit fugit x, 160

Existunt, qui promittant xii, 101 exstiterint vestigia vi, 15

Exsorbes fletum labellis vi, 277 exsorbeat quot viros Maura x, 223

Exspuit vina xiii, 214

Exsuperans cuncta patrimonia census x, 13

Exsurgit mensa geminis lucernis vi, 305

Extā catelli rimabitur harnsper vi, 551 ut voveas sacellis et candiduli divina tomacula porci x, 355

Extat minor sacrilegus xiii, 150 extiterant vestigia vi, 15 extantem in curribus praetorem x, 37 signis cratera i, 76

Extendit laevam comas, volvitque in orbem vi, 495 labellum et rugam trahit summa xiv, 325 extendere panem pressum in facie (faciem) digitis ii, 107 gladios nescierunt primi fabri xv, 168 extenditur magis sexus alter xi, 167 extensum funem quatit hostia xii, 5 extensis s. extensis auribus mulier magnos commisit elenchos vi, 459 extensis vestibus prora miserabilis inopi arte eucurrit xii, 68

Extinctus passer Cynthiae turbavit ocellos vi, 8 tempore diverso x, 263 tota enim prole domoque xiii, 206 extincta corpus non utile dextrae iii, 48 extinguendus rapitur miser x, 332

Extollit quales Fortuna ex humili ad magna fastigia retum iii, 40

Extorquebis ocyus illud, ut sit contenta cet. vi, 51 extortam parvamque puellam Europen vocamus viii, 33

Extra pocula stantem caprum i, 76

vallum ne miles litiget xvi, 16 communia te ponendum censes xiii, 140

Extremum spatium vite x, 358 extrema in parte sedentes ordinis vii, 43 extremi casus xv, 96

Extundere gladios nescierunt primi fabri xv, 168

Exucta ossa, regum vacuis medullis viii, 90

Exul Marius ab octava bibit et fruitur Dis iratis i, 49 Hyperboreum si dimittatur ad axem vi, 470 saepius mathematiciens vi, 557 exulibus tyrannis viii, 261 magnis frequentes scopulos xiii, 247

Exultat victoria rauco Circo viii, 59 exultare te reor xv, 87

Exuit alas Dædalus iii, 25 errores omnes xiii, 188 ornatum omnem x, 320 quicquid dolet xi, 188

Exundans fons ingenii x, 119

Exuvia bellorum x, 133

F

Fabas ventri non indulsit Pythagoras xv, 174

Faber nemo sederet mediae noctis ab hora vii, 223 volans, Dædalus i, 54 fabri primi nescierunt gladios extendere xv, 168 sandapilarum viii, 175 fabris his crescent patrimonia xiv, 116

Fabius quis nunc erit, quis Cotta vii, 95 natus in Herculeo lare cur magna gaudeat ara, si cupidus, si vanus cet. viii, 14 Fabii Gurgitis nepotes vi, 266 Fabios planipedes viii, 191 Fabios et Catonem cet. xi, 91 Fabiis generosior ii, 146

Fabrateria domus optima paratur iii, 224

Fabrieius recte scribitur, non Fabricius ii, 154 quid sentiret et Curius ii, 154 Veiento senator, eni nupsit Hippiā iv, 123. vi, 82 censor quæ notet ix, 142 Fabricios, Fabios cet. xi, 91

Fabula nova nec tristis it s. sit per cœnas i, 145 repetatur a deverticulo xv, 72 fabulae togatae, palliatae et praetextatae i, 3 a poetis venduntur munerariis et histrionibus vii, 87

Fabulla mœcha ii, 68

Facetus joco mordente conviva ix, 10

Facies, non uxor amatur vi, 143 scorti vestiti placet tibi iii, 135 dl-

cetur, an ulcus vi, 473 inde sumit utrumque labitum ix, 20 fœda aspectu ridendaque multo pane tumet vi, 462 reverenda obscœno minori vi, 513 tua computat annos vi, 199 una senum cet. x, 198 faciem contudere palma xiii, 128 Neptuni radit xiii, 151 linit vi, 481 non abscondit galea viii, 203 optari vetat Lucretia x, 293 o qualis facies, et quali digna tabella x, 157 a facie jactare manus iii, 106 in facie eorum miseræ magnæque amicitia pallor sedebat iv, 74 multa deformia vi, 107 facie majoris census vivere vii, 137 facie hac non erat miserabilior Pollio ix, 6 in facie non hæret gutta sanguinis xi, 54 facie recta loqui cum ducibus præsentem marito vi, 401 secunda Sejani toto orbe x, 63 facies Deorum aspicere vii, 67 olida ad præsepia pictas viii, 157 in minutas et titulos concisum argentum xiv, 291 alias et vultus dimidios aspiceres jam cuncta per agmina xv, 57 multas cito fingit s. pingit ix, 146

Facile non emergunt iii, 164

Facilis cuivis rigidi censura cachinni x, 31 victoria de madidis xv, 47 facile quis est ædem conducere cet. iii, 31 est, barbato imponere regi iv, 103 et pronum est, agere cet. ix, 43, xiii, 75 facilem aurem præbere v, 107 facilem in aurem stillavit iii, 122 facili patuerunt cardine valvæ iv, 63 facili cui plurima palma fervet (equo) viii, 58 facili haustu diffunditur puteus in plantas iii, 227 faciles Dii optantibus ipsis evertere domus totas x, 8

Facinus libidinis nullum et crimen abest, ex quo paupertas Rom. periit vi, 295 et crimen capilli flexi vi, 493 majoris abollæ iii, 115 quod dignum tam longo admiserit ævo x, 255 ipsa peregi vi, 640 an hoc illi suaderet Apollo xiii, 203

Facit indignatio versum i, 79 nidos arbore xiv, 80 injuria agros venales xiv, 151 somnum clausa lectica fenestra iii, 212 quod ille, sciet ante diem campo proximus ix, 107 se ipse eunuclum castor xii, 35 navem minorem xii, 56 ut sit xiv, 71 quosdam in populos isse Niphatham vi, 409 se lautum atque beatum falso i, 67 ridiculos homines paupertas iii, 153 se dominum unius læcertæ iii, 231 somnum quibusdam rixa iii, 282 hæc

non Apicius iv, 23 tutos Afros a serpentibus v, 91 uxor sterilis amicorum carum v, 140 hoc illos Hyacinthos vi, 110 graviora vi, 134 quod deferat ipse vi, 552 carmina vii, 28 versus vii, 38 urbem lætam vii, 83 quid Nero viii, 223 nil mensura longi nervi ix, 34 amicos sportula x, 46 palmam dubiam xi, 179 patrimonia xii, 50 grande operæ pretium xii, 127 ira nocentem hunc sexum vi, 647 sana scelus ingens vi, 652 templa avus viii, 143 vatem animus anxietate carens vii, 57 vultum cera vii, 238 causa rem dissimilem viii, 214 facimus nos te, Fortuna, Deam x, 366 faciunt quid stemmata viii, 1 irati vadimonia iii, 299 nil pueri vi, 173 non illi, quos vicimus, quæ nunc fiunt populi victoris in urbe ii, 162 feci, clamat Pontia vi, 638 fecimus et nos hæc juvenes viii, 163 faciet quid tibi resinata juvenus viii, 115 faciunt quid non alii, cum tu multicia sumas ii, 66 facias quid, talem sortitus servum viii, 179 faciunt quid commercia, aspice ii, 166 faceret quid plus ægotante viro vi, 388 quæ non, quod Principis uxor vi, 617 feceris tanquam aliquid, propter quod nobilis esses viii, 41 fecisset si alter idem iv, 12 fac tertia quadringenta xiv, 326 face hoc, et esto dives tibi, pauper amicis v, 112 facere hoc non possis quinque diebus continuis xi, 206 faciens (sacra) pro populo Sanfeia ix, 117 facturus rabidam orexim sextarius vi, 428 Fiunt non rancidula opsonia his cultellis xi, 134 quæ in urbe victoris populi, non faciunt, quos vicimus ii, 162 omnia talia, tam graviter, si quando poëtica surgit tempestas xii, 22 hic homines ii, 167 omnia, ut cogaris per lacrymas effundere bilem v, 158 ex facie toto orbe secunda urceoli, pelves cet. x, 64 fies de rhetore Consul, si Fortuna volet vii, 197 fias ut declamatio et pueris placeas x, 167 fieres, homuncio, quantus ex nihilo, si sqq. v, 133 fieri qui vult dives, et cito vult fieri xiv, 176 præcones, non turpe putarunt vii, 6 quid non posse putes, si cet. vi, 41 dominus si vis v, 138 factus siligine molli panis v, 70 facta est Tusca de Græcula vi, 186 facto agmine migrasse cet. iii, 162 x, 218 factas Parthenio lances xii, 44 facienda pro vita quedam, non omnia xv,

108 Factum tam detestabile si nulum in terris ostendis xiii, 126 facti crimen habet, qui scelus intra se tacitum cogitat ullum xiii, 210 diri conscia mens xiii, 193 oculi conscia vi, 271 factis levioribus iv, 11 factis dictisque sanctus viii, 25

Facunda et nuda senectus odit suam Terpsichoren vii, 35 et docta cupit videri vi, 445 vox justi Solonis x, 274 Gallia xv, 111 facundum Cædicius xvi, 45 Quiritem in plebe invenies viii, 48

Facundia multis mortifera est x, 10 rara in tenui panno vii, 145 quales mores iv, 82

Fæcis Achææ quota portio iii, 61

Fæsidium agentem xiii, 32

Falernum pelvis aurata olet vi, 430 Falerni subrepti potare tantum ix, 116 Falerno arderet pulmo iv, 138 acri ducta ruga xiii, 216 mero perfusa spumant unguenta vi, 303 Falernas ulmos poscit maritum vi, 150

Fallaci urna Prætoris vicerit improba gratia xiii, 4

Fallit vitium specie virtutis et umbra xiv, 109

Falso signator i, 67

Falsus ut sis, licet Phalaris imperet viii, 82 testis erit xiv, 218 xvi, 32 falsi quid Laronia ii, 65 falso corpore laturos nomina Scaurorum vi, 601 nomine poseas i, 98 se lautum facere i, 67 falsas signare tabellas in templis viii, 142

Falx—falce agrestem sumeret fugiens Saturnus posito diademate xiii, 39 falce supina pugnantem Gracchum viii, 201 falcebus credas actum xiv, 149

Fama magna est ejusdam viventis rure paterno vi, 55 contentus Lucanus vii, 79 cum nobis tradit superbum viii, 71 hæc (al. ut) est xv, 93 sinistra sunt digna plurima xiv, 1 fama conspicuæ divina Philippica x, 125 discrimen tanquam agatur vi, 500 sitis major est quam virtutis x, 140 dulcedine succensus vii, 39 opponere quod possis ix, 86 quam fœdæ buccina xiv, 152 aliorum innumerare miserum est viii, 76 famam trahit a censu xi, 23 per famam et populum nigros esse maritos i, 72 famam Demosthenis optare x, 114 contemserat olim, cujus apud molles minima est jactura cathedras vi, 90 famam ruinosasque recentes excipit

ad portas vi, 408

Famelica armenta xiv, 146

Fames tam jejuna v, 10 tanta infestaque xv, 120 in quantum poscit xiv, 318 et ira pares in horum mente xv, 131 famem brumamque illa reste cavet xiv, 273 famem aliam noverat, cum pulmo Falerno arderet iv, 138 formica tandem quidam expavere magistra vi, 360 fame urgentur vi, 424 stimulante xiv, 84 lacerabant membra xv, 102

Famoso Canopo xv, 46 famosa mœnia Lagi vi, 83

Famulæ Jovis aves xiv, 81

Fanaticus cestro percussus, Bellona, tuo divinat iv, 123 senex crine albo antistes sacrorum ii, 112

Fanum Isidis cet. ix, 22 fanum Veneris enim videt, optat formam cet. x, 290 fana plurima id votiva testantur tabella xii, 27

Farinæ solidæ jam mucida frustra v, 68

Farrago nostri libelli i, 86

Farrata ponebant Tusco catino xi, 109

Farris canini sordes v, 11 farre et vino Janum Vestamque rogabat vi, 386 suo et are quorum custodit animas ix, 122 exorare Lares ix, 138 farra imponite cultris xii, 84 paucissima exigui ruris secantem xiv, 155.

Fas quid atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis criminibus xiii, 237 esse putet sperare i, 58 jam est vi, 329 jam est privignum occidere vi, 628 est genua incerare Deorum x, 55 eni Ithacum lugere natantem x, 257

Fasce in magno comites libelli vii, 107 fasces meruit regum ultimus ille honorum viii, 260 fasces, prætexta, trabea, lectica, tribunal quanquam non essent urbibus illis x, 35 qui dabat olim x, 79 fascibus olim major habebatur donandi gloria v, 110

Fascia quam denso libro vi, 263 Bruttia calidi visci nitorem tibi præstabat ix, 14 nigra et color hic cæli nil minatur xiv, 294

Fastidia moveat captatori Cosso x, 202 querens contingunt homini xiv, 184 mercis ullius te subeant xiv, 201

Fastidit oluscula fossor xi, 80 fastidita ab aratro bos x, 270 cen fastidita erubuit hæc repulsa x, 326

Fastigia ad magna rerum ex humili

extollit Fortuna iii, 39

Fateris ignorasse Sejanum, quid optandum foret x, 103 fatetur morbum vultu incessaque ii, 17 mors sola, quantula siunt hominum corpuscula x, 172 Natura dare se mollissima corda humano generi, quæ lacrymas dedit xv, 132 fatebere tandem lætus xiii, 248 fateri cogit (mala conscientia) xiii, 222 properabo iii, 59

Fatiget jumenta porticibus iv, 5 nemo tubas atque æra vi, 442 fatigatas alas exiit Dædalus iii, 25

Fatnam et insulsam bipennem tenebat Tyndaris vi, 658 fatuus non invenit Pollio, qui triplicem usuram præstare paratus cirenit ix, 8

Fatum pendebat amici locuturi cum tyranno iv, 88 plebeinum in circo positum est et in aggere vi, 588 valentius Enro et pelago xii, 63 fati plus valet hora benigni, quam si nos Veneris commendet epistola Marti xvi, 4 occulti potentia miranda vii, 200 fato imperii xi, 105 egentis s. egenti vivere xiv, 137 diverso multi committunt eadem crimina xiii, 104 meliore tempora vitæ longa tibi post hæc dabuntur xiv, 158 sinistro diisque adversis genitus x, 129 Fata servis regna dabunt, captivis triumphos vii, 201 mariti subeuntem Alcestin vi, 652 data sunt ipsis quoque sepulcris x, 146 regunt homines: fatum est et partibus illis, quas sinus abscondit ix, 32 fatorum novorum exempla transi vii, 190 fatorum de legibus quantum ipse queratur x, 252 fatis adversis clauditur innoxia simia cum paricida xiii, 156 fatis imputo huic morbum ii, 16 fatis melior v, 133

Faucibus ut morbo siccis perpetua anxietas nec mensæ tempore cessat xiii, 212 de faucibus se porrigit spira viii, 207

Faveam s. fabeam pnellam vi, 354

Favisset Tusco Nurtia x, 75 faventes linguis animisque xii, 83

Fausti Thebas et Tereia vii, 12

Fax—facem claram præferre pendendis incipit nobilitas viii, 139 face arcana dignus, qualem Cereris vult esse sacerdos xv, 140 faces (amoris) inde ardent vi, 139

Febris olim domestica et quarta dies cum tempore longo torquet ix, 17 febre calet sola minimus gelido jam in corpore sanguis x, 218 febre cum

vigili lateris dolorem si cœpere pati xiii, 229 febres optandas provida Pompeio dederat Campania x, 283

Feles sacra Bubasti xv, 7

Feliciter dictum signatis tabulis ii, 119

Felix nemo malus iv, 8 felix militia xvi, 1 sapientia xiii, 187 ille vii, 190 felices animi avaros xiv, 119 tum, quoties aliquis uritur ferro xiv, 21 felices proavorum atavos, felicia dicas sæcula, quæ quondam viderunt uno contentam carcere Romam iii, 312 felices hos quoque ducimus, qui ferre incommoda vitæ nec jactare jugum vita didicere magistra xiii, 21 felicia tempora, quæ te moribus opponunt ii, 38 felicibus para hæc exempla ix, 135 felicior quanto hic qui nil cuperet xiv, 312 non erit astro Martis x, 313 felicissimus ut idem sit, qui fortis erit xvi, 59

Fellandi nos vi, 301, 306

Femur summum dominæ exclamare coëgit aliptes vi, 423 Herculis inaurati radat sacrilegus xiii, 151

Fenestra clausa somnum lectica facit iii, 242 fenestræ molles in aure servi i, 104 altæ caligantesque vi, 31 vigiles nocte patent te prætereunte iii, 275 fenestras clande ix, 104 fenestris cadunt vasa iii, 270

Fera similis parit cognatis maculis xv, 160 feræ Romulæ simulacra mansuescere jussæ imperii fato xi, 104 ferarum vicinarum pellibus sterneret uxor sylvestrum torum vi, 6 Feræ num non nisi in diversa sævant genera xv, 159 sqq.

Feralis cœna ponitur exigua patella v, 85

Ferula septem quis secreto cœnavit avus i, 94 nunc audi nullis ornata macellis xi, 64 docte componit vii, 184

Fere nulla causa vi, 242 inde scelerum causæ xiv, 173

Ferit hic cubito, ferit assero duro alter iii, 245 testa cerebrum iii, 270 terram loto intestino vi, 429 feriant pariter iii, 298 feriat qui carmen triviale communi moneta vii, 55 Isis mea lumina irato sisto xiii, 93 ferri pectine textoris ix, 30 fustibus dominum ante jubet, deinde canem vi, 417 ferienda a grandi ministro cervix xii, 14

Feritas dira exemplum quod produxerit nostro ævo xv, 32

Ferme rarus sensus communis in illa fortuna viii, 73 mobilis est et varia natura malorum xiii, 236

Fermentum istud tibi habe iii, 188

Fero—fert collo niecteria iii, 68 tulisti mox plura, deinde illa dedi ix, 39 tulit ille crucem sceleris, hic diadema xiii, 105 non Laronia quendam ex illis ii, 36 miles tremulus arma posita tiara x, 267 feres inde quanta præmia viii, 119 feret quis uxorem vi, 166 feras tecum miserabile votum iii, 276 longa gaudia originis hujus viii, 47 ferat quis istas sordes i, 139 illum bis v, 164 vii, 147 ferret vix Corbulo tot vasa ingentia iii, 251 tulisset quid natura beatius illo cive x, 278 quæ nec Sarmentus v, 4 non tulerim illam vi, 651 tulerit quæ Claudius, audi vi, 116 quis Græchos de scditione querentes ii, 24 ferre ad nuptam, quæ mittit adulter iii, 45 ad mæclum ceras dat cinædis xiv, 30 Græcam urbem non possum iii, 60 jugum (conjugii) parata cervice submitte caput vi, 208 Dominam potes salvis tot restibus ullam vi, 30 labores castrorum xiv, 198 omnia si potes, et debes v, 170 quæ possit cœtus virorum vi, 399 laborem indignum studiis vii, 17 dorso cohortes xii, 109 vix potes quamvis levium minimam exiguanque malorum particulam xiii, 14 incommoda vitæ xiii, 21 solatia xiii, 120 ferens ubera potanda infantibus vi, 9 sacra nutantia arcano loro ii, 125 ferentem leges ac jura ii, 72 ex humeris ankæa pictæ togæ x, 38 laturos nomina Scaurorum falso corpore vi, 605 fertur domino squilla v, 81 tristis de nobis sententia ii, 62 scripturus leges lanistæ xi, 8 per aëra raptus a grue xiii, 170 feruntur cornu pariter vinoque attonite vi, 315 præcipites rabie jecur incendente vi, 648 pectora vestra dominis Cirrhæ Nysæque vii, 64 bona tota ad Phialen x, 237 ferenda mille tædia xvi, 43 medioeri bile res xiii, 143

Ferox vitulus xii, 7 Rutulus i, 162 bellator vii, 126

Ferrata domus servire jubetur vii, 41 ab arca quantum distet sacculus xi, 26

Ferreas annulus in digito xi, 129 quis tam, ut teneat se i, 31 ferrea pectora Vettii vii, 150 ætas protulit

omne crimen vi, 24. xiii, 28

Ferrum est, quod amant mulieres vi, 112 letale xv, 165 poscit potio vi, 621 sumit ix, 97 promere xv, 73 ferri tempora xiii, 28 modus maximus in vinclis iii, 310 ferro Meleagri dignus aper v, 115 ferro et flammis cadentem Asiam x, 266 ferro ardenti uritur servus propter duo lintea xiv, 22 hebeti lautissima cæditur cœna xi, 140 obliquo lanam deducere vii, 224 agit rem subito grassator iii, 305 hic necat x, 316 submittere malum xii, 54 grassatur xiv, 174

Fervet pugna Saguntina commissa lagena v, 29 stomachus domini vinoque ciboque v, 49 adipata veneno vi, 631 lampade Veneris vi, 138 equo facili plurima palma viii, 59 fervens animus æstuat iii, 49 mero iii, 283 modesto sanguine vultus x, 301 ferventi Subura xi, 51

Ferulæ manum subduximus i, 15 ferulas frangit vi, 479

Festino ad nostros x, 273 decurrere ix, 126 festinare coactos iv, 146 ad prædam xiv, 84 quis te jubet xiv, 212 festinata gladii mors iv, 96.

Festus cespes expectat animalia Deis promissa xii, 2 festa janua operatur lucernis matutinis xii, 92 festa tam dies quæ, ut cesset prodere furem xiii, 23 festo tempore xv, 38 festorum dierum majestas colitur iii, 173 festa ubi observant sabbata reges vi, 159 festis diebus servare terga suis xi, 83

Fibula Comædi solvitur his magno vi, 73 nullius durat vi, 379

Ficedulas natantes jure mergere xiv, 9

Fictilis et nullo violatus Jupiter auro xi, 116 fictile gnosum condire xi, 20 fictilibus cœnare pudet iii, 168 bibuntur nulla aconita x, 25 phaselis parvula dare vela xv, 127

Ficus sterilis robora valent ad discutienda saxa x, 145 ficum aliam si vis decerpere xiv, 253

Fida interruencia cœli vi, 545

Fidenarum esse potestas mavis x, 100 Fidenis vivat vi, 57

Fides, Victoria, Virtus et Pax colitur Romæ i, 115 nulla fronti ii, 8 inde arti vi, 560 prodigiosa, et Tuscis digna libellis cet. xiii, 62. curta patriæ ingratae xiv, 166 fidei tantum habet quisque, quantum sua

nummorum servat in arca iii, 144 violatæ crimine xiii, 6 fidem hominum divumque ciemus clamore xiii, 31 fide atque virtute par xv, 114 digna xv, 118

Fidibus promittere quercum Capitulinam vi, 388

Fidimus eloquio vii, 139

Fiducia erit major Chaldaeis vi, 553 tanta in muneribus x, 306 collata daret somnos tutos vicino limite xv, 155 creditur a multis, cum magna malæ causæ andacia superest xiii, 110

Figam ego quando aliquid, quo vita mihi sit tuta ix, 139 figamus longa pulpita per angustos vicos vi, 78 fige intra te tacitus querelas nostras ix, 94 fige primo loco v, 12 figeus vestigia ancipiti planta xiv, 272 sedem Cumis iii, 2 cominus ursos iv, 99 aprum i, 23 figentia maculam hæsuram nitidis rebus xiv, 2 figantur tibi lasso virides palmæ, scalarum gloria vii, 118 figendum et memori tractandum pectore xi, 28 fixa et mutari nescia natura xiii, 240 compago catenatæ tabernæ siluit iii, 304 fixo gutture fumant i, 156 fixis legitime tabellis xii, 100

Figuli sequantur castra iv, 135 a figulis munitam urbem x, 171

Figuram alterius sexus imitata vi, 341

Filia virgo non sancta et tuta ab inguine iii, 110 Largæ adultera ut non sit expectas xiv, 26 dulcior filio v, 139

Filiolam turpem producere utile turpi vetulæ vi, 211

Filiolus vel filia nascitur tibi ex me ix, 83 erga filiolum tristes medici vi, 389

Filius ante pudicus non tutus ab inguine et sanctus iii, 111 patri constabit minoris, quam ulla res vii, 188 amens turbavit totam rem xiv, 91 infans obstet tibi peccaturo xiv, 49 morum quoque, et qui omnia deterius peccet xiv, 52 pastoris duri est hic, ille bubulci xi, 151 egrégii corporis x, 295 gallinæ albæ xiii, 141 præconis nitidi plaudat hic iii, 157 Filio grave est, expectare tardas colus (mortem) parentum xiv, 248 sq. filium quibus artibus, et quibus moribus instituas, plurimum intererit xiv, 73 Filii olim fumus portabant patris x, 259

Filium candelæ dispenso et tempero iii, 287 filo Tyrio stalaria purpura spondet vii, 134 fila porri numerata xiv, 133

Finem imponit sapiens et rebus honestis vi, 444 egressi legemque priorum vi, 635 impensæ non servat prodiga Roma vii, 138 peccandi quis posuit sibi xiii, 241 animæ (Hannibalis) non dabunt gladii, nec saxa, nec tela x, 163 post auctumni xiv, 190 in fine trementes oculos vii, 241 fines imperii Tiberinum natavit Virgo viii, 265 proferre xiv, 142

Fingit qui cito multas facies ix, 146 quæ pariter librarius cet. ix, 109 quibus meliore luto præcordia Titan xiv, 35 nemo dolorem in hoc casu xiii, 132 finge gladios inde, atque hinc pulpita pone viii, 195 tamen te improbulum v, 72 fingentem Læstrygonas cet. Ulyssem xv, 18 hæc vi, 634 ficti vultus constantia xiii, 77 ficta pellice plorat vi, 272 fictos Scauros jure contemnunt vitia ultima ii, 34

Finitima nutritus in herba xii, 12 inter finitimos simulatas xv, 33

Finitus nondum Orestes i, 6 annus i, 117 finitum tempus cum fuerit viii, 150

Fio, v. Facio.

Fiscus multus in arca xiv, 260 fisci res est iv, 55

Flaccus (codex Horatii) cum totus decolor esset vii, 227

Flagellum occultum quatiente animo tortore xiii, 195 mittetur ii, 169 sumet Damasippus clara luce viii, 151 flagelli metuens v, 154 flagello ille rubet vi, 479 flagellis sævire in Eurum x, 180 nullam Sirena comparat xiv, 19

Flagitio uno nemo contentus xiii, 244

Flagra ad sua domitos deduxit Quirites (Cæsar) x, 109 dura pati v, 173

Flagrabit nunquam visæ amore puellæ iv, 114 flagrantem late ignem xiv, 245 flagrante animo scribere i, 152 ade iii, 139 flagrantia levibus causis præcordia xiii, 182 flagrantior æquo dolor xiii, 11

Flamea s. flammea sumit Gracchus ii, 124 conterit vi, 225

Flameolo s. flammeolo parato dum sedet illa x, 334

Flaminiam pervolat axe citato i, 61

Flaminia tegitur cinis i, 171

Flammiarum multum et ænea lampas iii, 285 flammis domibus parasitis viii, 233 flammis Asiam ferroque cadentem x, 266 flammis missus ad sidera xi, 63

Flavi Meleagri v, 115 flavam, eni det mandata, puellam vi, 354 cæsariem Germani xiii, 164 flavo galero nigrum crinem abscondente vi, 120

Flavius ultimus laceraret orbem iv, 37

FleBILE nati sinciput elixi comedam xiii, 84

Flectunt se sidera v, 23 flexit equos per campum i, 20 propositum ix, 20 flectas oculos ad crimina xiii, 141 flexi crimen facinusque capilli taurea punit vi, 493

Flet, si lacrymas conspexit amici, nec dolet iii, 101 flebat contrarius auctor x, 30 flentem producere matrem vii, 146

Fletum labellis exsorbes vi, 276 fletu manantia ora xv, 136

Flora non lambit Catullam ii, 49

Floræ omnia aulaea relinquo xiv, 262

Floralis tuba dignissima matrona vi, 250

Florentibus sociis viii, 99

Flos Asiæ, servus v, 56 flores multæque in fronte coronæ xv, 50

Flosculus angustæ vitæ velox decurrere festinat ix, 127

Fluctum crissantis adorat vi, 322 fluctu Oceani natantes xi, 94 plenus alveus xii, 30 premetur xiv, 296 fluctus Tyrhenos pertulit vi, 92 fluctibus cruentis x, 186

Flumen orationis iii, 74 fluminis piscem hic, illic cæruleos oppida venerantur xv, 7 flumina epota Medo prandente x, 177 conducere iii, 31

Fluxit ad istos et Sybaris colles vi, 295 fluxerit tanquam in mare amnis gurgitibus miris xiii, 69 oratio iii, 74 ætas cet. vii, 32

Foculum bucca excitat iii, 262

Focum instruit provincia v, 97 focos expectare xv, 83 molles ornate xli, 85 focus privatis majora iv, 66 focus brevibus ponebat oluscula xi, 79

Foderit qui agrum servus minus miser, quam qui dominum ix, 45

Fœcundam Juha vulvam solvit tot abortivis ii, 32 fœcundis vitibus ager te implet ix, 56 fœcundior

Niobe scrofa alba vi, 177 mulier vi, 162 labor vester vii, 98

Fœda aspectu facies vi, 461 fumo lucernæ vi, 132 et scissa lacerna iii, 148 canino stercore atria xiv, 64 fœdum nil dictu visuque hæc limina tangat, intra quæ puer est xiv, 44 fœdum non putare vii, 5 fœdæ buccina famæ xiv, 152 fœdo cantu s. saltu prostitui ad peregrina pulpita viii, 225 fœdis exemplis utimur viii, 183 fœdior omni crimine persona iv, 14 fœdus hoc aliquid audebis amictu ii, 82

Fœdere pragmaticorum vii, 123

Fœmina digna voto tuo ubi tibi monstratur vi, 40 quam dives, nihil intolerabilius vi, 460 exagitata procul non intrat limen Bonæ Deæ ii, 88 simplex tunc vi, 327 litem movet in omni fere causa vi, 242 maxime gaudet vindicta xiii, 192 deterior habet illic totos mores x, 323 prodiga non sentit pereuntem censum vi, 362 quo templo non prostat ix, 24 nil non permittit sibi, nrpe putat nil, cum gemmas collo circumdedit vi, 457, 458

Fœmineum ceroma quis nescit vi, 246 fœmineis kalendis munera tractas secreta ix, 53

Fœnum et cophinus supellex Judæorum iii, 14 fœno et cophino relicto Judæa mendicat vi, 542 fœno torto calentia ova xi, 70

Fœnus viginti millia pigneribus positis ix, 140 fœneris auctor pallet xi, 48 fœneris capacem ventrem xi, 40 non ulla mentio xi, 183

Fœta jacebat uxor casa xiv, 167 fœtæ mulæ comparo hoc monstrum xiii, 66

Fœtum capellæ xv, 12 ad fœtus properat vultur xiv, 78

Foliata parantur mœchis vi, 465

Folium Sibyllæ credite me vobis recitare viii, 126

Follem veterem cum tota ærgine si reddat xiii, 61 folle tenso reverti domum xiv, 281 folles cavi spirant immensa mendacia vii, 111 follibus atque caminis ardet x, 61

Fons egregius (Bætis) viribus occultis xii, 41 ingenii largus et exundans utrumque dedit leto x, 119 fontem ad quæsitum solos deducere verpos xiv, 101 a fonte Hammonis credent relatum, quicquid dixerit Astrologus vi, 554 de quo fonte hæc

monstra vi, 286 fontibus Aonidum bibendis aptus vii, 59

Fonteio consule natus xiii, 17

Forcipibus et ab incude ad rhetora missus x, 131

Fores paulo ante ornatas vi, 227 foribus suspende coronas (in nuptiis et lætitia tam publica quam privata) vi, 51 sq. 79, 227. ix, 85. x, 65. xii, 84, 91 divitum prætenta aulæa vi, 228

Foricas conducunt iii, 38

Foris poneris, si quid tentaveris hiscere v, 126 te plorante ix, 77

Forma et ætas digna supercilio v, 61 quæ tanti vi, 179 quid nocet casto? quid profuit immo Hippolyto et Bellerophonti x, 324 sqq. formæ atque pudicitia rara concordia x, 297 formam optat mater modico pueris, majore puellis murmure x, 289 forma qua exarsit vi, 103

Formant libellos et componunt per se vi, 244

Formica magistra expavere quidam frigusque famenque vi, 361

Formidat infans rusticus hiatum personæ pallentis iii, 176 formidatus Othoni civis vi, 559

Formidine culpæ trepidum animum xiii, 106 nimia cursum præcipitans xv, 77

Formosa quando vult videri domi vi, 465 formosam se non putat ulla, nisi cet. vi, 186 formosissimus idem et optimus (Silius) x, 331 Formosi plerumque impudici x, 297

Fornace et incude graves catenæ iii, 309

Fornacula est magna x, 82

Fornicis in carcere multis annis steterat x, 239 fornice in quocumque nati iii, 156 olido nudum stans mancipium xi, 171

Forsan vestigia extiterint vi, 14

Forsitan dicas i, 150 credas v, 156 despicias viii, 112 expectes xi, 162 hæc spernant xiv, 34

Fortasse potuit emi iv, 45 experiar exorabile numen xiii, 102

Forte nullum cecidit iii, 278 si septem forte fuissent vi, 642 si Eurus dejecerat nucem xi, 119 si cura indulsit soporem xiii, 217

Fortis sola libidine iv, 3 sit felicissimus xvi, 59 fortem posee animum et mortis timore carentem x, 357 animum præstant rebus, quas turpiter audent vi, 97 fortes duo de

grege Mæсорum ix, 142 fortia animalia viii, 57 fortibus et miseris sociis non magna injuria fiat viii, 122 fortior et furiosus te cogat iii, 292 non multum modica aura ventus xii, 66 leo quando leoni vitam eripuit xv, 161

Fortuitus s. fortuito quasi ignis cadat in terras xiii, 225

Fortuna humilis castas quondam præstabat Latinas vi, 287 improba stat noctu arridens nudis infantibus, hos fovet omnes involvitque sinu; domibus tunc porrigit altis, secretumque sibi mimum parat: hos amat, his se ingerit, utque snos ridens producit alumnos vi, 605 sq. nec Cræsi unquam sufficit animo xiv, 328 si volet, fies de rhetore consul; si volet hæc eadem, fies de consule rhetor vii, 197, 198 nullum numen habes, si sit prudentia; nos te, nos facimus, Fortuna, Deam cæloque locamus x, 365, 366. xiv, 315, 316 quoties voluit joculari, tales ex humili magna ad fastigia rerum extollit iii, 40 in illa rarus ferme sensus communis viii, 73, 74 cum pro me rogatur, affixit ceras (auribus) cet. ix, 148 ipsius (Pompeii) et Urbis servatum victo caput abstulit x, 285 similis accidit et nostro Catullo xii, 29 fortunæ ibi veniam damus xi, 174 mirabilis exempla vii, 197 sq. invidia est xv, 95 filius xiii, 141 victrix sapientia xiii, 20 minaci mandaret laqueum x, 52 e medio cervo ductus casus xiii, 10 atque Herculis ædem vincens xiv, 90 in casibus sunt qui omnia ponant, et nullo credant mundum rectore moveri xiii, 86 Fortunam, ut semper, sequitur plebs x, 73 contra fortunam armati contraque pudorem vera loquentem xvi, 34 fortuna urgente omnes nutricis toleranter labores vi, 593 fortunas si servet eandem Hesperidum serpens xiv, 113

Fortunatam natam me consule Romanam x, 122

Forulos hic dabit iii, 219

Forum post sportulam i, 128 per forum juvenes premit vii, 132 fori arena lenta pugnamus xvi, 47 foro vicina jugera iv, 7 toto maxima sit arca nostra x, 25 cedere jam non est deterius, quam cet. xi, 50 fora vestra movemus strepitu ii, 52 cuncta si vides plena simili querela xiii,

135 sola sonant vacuo clauso que theatro vi, 68

Fossa notissima inter cinædos ii, 10

Fossor squalidus hæc fastidit in magna compede xi, 80

Fovet hos fortuna vi, 606 errorem viii, 165 fovetur lacte vi, 468 medicaminibus vi, 471

Fraena, v. Frena

Fraga domi plura videt et majores glandis acervos xiii, 57

Fragili cera nitentia simulacra xii, 88 fragiles de monte Vaticano patellas vi, 344

Fragor aurem percutit xi, 195

Framea Martis, per quam jurat xiii, 79

Frangit sibi, qui dispensat vii, 219 miles poeula magnorum artificum xi, 102 portas Pæno milite x, 156 frangere vasa minora x, 102 porrum morsu xv, 9 sæcula luxu vi, 299 ferulas (dorso suo), vel vitem vertice vi, 479 viii, 247 subsellia versu vii, 86 virgas in sociorum sanguine viii, 136 opes xiv, 93 crura caballis x, 60 frange calamos vii, 27 frangitur quicquid illis xi, 189 fractum vix panem v, 68 fracta voce loquendi libertas ii, 111 compage ruebant cuncta vi, 618 glacie vi, 522 de merce iv, 33 de casside buccula pendens x, 134 imagiæ matris aut lancibus oppositis xi, 18 fractis trabibus xiv, 296 ætate xiv, 161 frangendus panis misero gingiva x, 200 frangenda imagine viii, 18

Frater, vis ab ipsis iilibus? o nummi, vobis hunc præstat honorem, vos estis fratres v, 135 sq. fratribus magnis, a scrobe vel sulco redeuntibus xiv, 169

Fraterculus malim esse Gigantis s. gigantum iv, 98

Fraudis nefandæ nullane pœna erit xiii, 174 fraudem jure tueri jurando xiii, 201 fraude sacrilega intercepta decem talenta xiii, 71 per fraudes patrimonia conduplicare xiv, 229

Fremat quod in terris violentius, si quid adhuc est viii, 37 Jupiter verus sæva enim grandine v, 78

Frenitu magno leo alumnum tollet magistrum xiv, 247 quo ictus monstratos perferat vi, 261

Frena iræ pone viii, 88 mittentur ii, 169 ad frena nivcos Quirites x,

45 frena pleni theatri moderantem x, 128

Frequentes exlibus magnis scopulos xiii, 246

Frictum crissantis adorat vi, 322

Frictus ocelli angulus prurit vi, 578

Frigidus ævo Laomedontiades incendi possit vi, 325 frigida quo se circumagunt pigri sarraca Bootæ v, 23 spelunca parvas præberet domos vi, 2 sufficient velantes inguina panii xiv, 300 auditori mens est criminibus i, 166 frigidior Geticis petitur decocta pruinis v, 50

Frigus famemque expavere formica magistra vi, 360 frigore longo pingues pisces iv, 41 siccatum auctunum posuere mala xi, 75 a frigore tutus puer xi, 146 frigora in quantum poscunt xiv, 318

Fritillo parvo movet arma xiv, 5

Frivola transfert iii, 198 omnia Romanorum regum v, 59

Frondebis torum sterneret vi, 6

Frons durior populi hujus viii, 189 arca parvis lectis xi, 96 frontis s. fronti nulla fides ii, 8 in frontem densissima ruga cogitur xiii, 216

frontem unde tibi libertatemque parentis xiv, 56 totam tremuli pulli Cæsonia infudit avunculo Neronis vi, 616 manumque præbebit vati cet. vi, 583 coruscet hostia xii, 6 fronte obdncta tristis mihi occurrit ix, 2 in fronte vaginæ ponere gemmas v, 44 multæ coronæ xv, 50 salva in balnea nunc licet vadas xi, 205 de attrita ejectum ruborem xiii, 242 a fronte videbis Andromachen vi, 503

frontibus longa domi redimicula sumunt ii, 85 ancillarum imponet vitas xii, 117

Frontonis platani convulsaque marmora clamant i, 12

Fructus amicitiaæ magnæ cibus v, 14 quis terræ apertæ vii, 103 quis generis jactare cet. viii, 6

Frueris tu scabie mali, quod in agere rodit miles v, 153 fruitur Dis iratis Marius i, 49 fruatur ille vocibus obscænis omnique libidinis arte xi, 171

Frugalitas priscorum Romanorum xi, 77—119. xiv, 159—188

Frugalius nihil novi ventre v, 6

Frugi cænula Romæ magno iii, 167 et miser Apicius quæ non fecit,

videmus multa iv, 23 tanquam frugi, laudatur avarus xiv, 111

Frumentum tibi habe, o Libye v, 118 frumenti vilis tessera venit hac summula vii, 175 dominus xiv, 293

Frusinone paratur domus optima iii, 224

Frustra rogantem iii, 210

Frustum capreae subducere xi, 142 frusta jam mucida solidae farinae v, 68 mucida caerulei panis consumere xiv, 128 rogantem iii, 210 in frusta plurima et particulas sectum (hominem) xv, 79 frustis imbutus exiguae ofellae xi, 144

Fruticantem pilo neglecta et squallida crura ix, 15

Fuga clara equi ante alios viii, 61 fugae celeri terga praestantibus xv, 75 fuga lustravit mediam arenam ii, 144

Fugit mulier galeata a sexu vi, 253 agnoscendus tota arena viii, 206 in exilium praecipit x, 160 patriam xi, 52 fugere pariter duae sorores vi, 20 fugerunt Stoicidae canentem ii, 64 fugiam quos praecipue iii, 59 non borum conchylia iii, 81 fugeret quo non xv, 172 fugere ultra Sauromatas bine libet, et glaciale oceanum, quoties cet. ii, 1 fugientem saepe puellam amplexu rapui ix, 74 fugienda patrum vestigia ducunt reliquos xiv, 36

Fugitivus scurra Catulli xiii, 111 fugitivum dicere pisces iv, 50 fugitivis, nautis et furibus permistum viii, 174

Fulcio—fultus toro meliore recumbet iii, 82 fulta columnis cenatio vii, 183 tenui tibicine urbs iii, 193

Fulcrum clarum Trojugenis ac nobile factura testudo xi, 95 fulcri sacri genium contemnere vi, 22

Fulget sanguine Iuli viii, 42 fulgebant in solis armis, quod argenti erat xi, 108 fulserit nisi annulus ingens vii, 140 fulgere quibus mos est auratas acerna x, 212 fulgentis clypeo et hasta Martis xi, 106

Fulguris ictum evasi xii, 17 fulgura publica condit augur vi, 587 ad omnia pallent xiii, 223 et nubes occurrunt xiv, 292

Fuligo haerere nigro Maroni vii, 227 fuligine madida tinctum s. tactum supercilium obliqua producit acnii, 93 multa veteris testae delevit senectus titulum v, 35 ardentis mas-

sa lippus x, 130

Fulmine quam justo ruerint Capito et Numitor viii, 92 fulmina contemnere pauper creditur iii, 145 per Tarpeia jurat xiii, 78

Fumant fixo gutture i, 156 tertia tabulata tibi iii, 199 ollae pulvis xiv, 171 aper aute ipsum v, 116

Fumosus equitum magistros viii, 8 Fumus iis hinc domi est i, 120 fumo lucernae foeda lupanaris tulit ad pulvinar odorem vi, 131 quanto celebretur sportula iii, 249

Funambuli ars xiv, 266, 272 sq. Fundat pueros in gremium v, 141 montem super agmina iii, 258 fundite (in mare) quae mea sunt xii, 37 fusa venena silent vii, 169

Fundo inverso trulla crepitum dedit iii, 108 Rutupino ostrea edita iv, 141

Funem extensum petulans quatit hostia xii, 5 rectum descendere xiv, 266 solvite xiv, 292

Functa pecunia i, 113

Funestat imagine gentem viii, 18

Fungi titulo, imperiis, honore xi, 88

Fungi ancipites vilibus ponentur amicis v, 146

Funus plaudendum ducitur amicis iratis i, 146 funus portante Hectore magnis solennibus, ac reliquis fratrum cervicibus, inter Iliadum lacrymas, ut primos edere plactus Cassandra inciperet scissaque Polyxena palla x, 259 sqq. acerbum non est luxuria xi, 44 virginis xv, 138 patris promittere iii, 43 funere de lenito matris consulit vi, 565 funera duo quantum vix redolent iv, 109 sua vendunt viii, 192 natorum ducenda sunt x, 241 minore genitu planguntur, quam nummi xiii, 131

Fur si displiceat Verri ii, 26 nemo crit me ministro iii, 47 furem cum nemo timeret caulis vi, 17 prodere xiii, 23 furibus aut fugitivis permistum viii, 174

Furia nondum xiii, 51 Furiis exagitari vi, 29 crines hydri vii, 70

Furiosus cum te cogat et idem fortior iii, 291

Furnos conducere vii, 4

Furo—furit vox domini instantis xiv, 63 furere si non incipias, ut avunculus ille Neronis vi, 615 furentis Bellonae vi, 511

Furor simplexne sestertia centum perdere cet. i, 92 est, post omnia

perdere nulum viii, 97 summus xv, 36 hand dubius et manifesta phrenesis xiv, 136 non unus agitat mentes xiv, 284 ipse dat his veniam ii, 18 vacui ventris xv, 100
 Furtis imbutus exiguae ofellæ xi, 144
 Furtiva piacula tragicæ cervæ xii, 120 furtivæ pelliculæ aurum i, 10
 Furva gente (Maurorum Indorumque) petita bellua xii, 104
 Fuscina Gracchi, retiarii ii, 143
 Fuscinus, (amicus Juvenalis) xiv, 1
 Fuscus, qui vulturibus servabat viscera Dacis, marmorea meditatus prælia villa iv, 111 Fusci conjuge ebriosa xii, 45 Fusco jam micturnente xvi, 46
 Fuste aperire caput ix, 98 fustes afferre vi, 416
 Fusum tenui prægnantem stamine Penelope melius, levius torquetis Arachne ii, 55 fuso posito villicæ legit herbas xi, 69

G

Gabba scurra v, 4
 Gabiorum potestas esse mavis x, 100 Gabiis simplicibus iii, 192 balneolum conducere vii, 4
 Gades—a Gadibus usque Auroram et Gangem x, 1
 Gaditana canoro incipiat prurire choro xi, 162
 Gætulice salve, seu tu Silanus viii, 26
 Gætulus oryx xi, 140 Ganymedes v, 59 cursor v, 53 Gætula bellua x, 158 æquora xiv, 278
 Galba vilis hæc non tulisset v, 4 Galba rum Vindice quid magis debuit ulcisci viii, 222 Galbam occidere summi ducis est ii, 104 auriculis nasoque carentem viii, 5
 Galbana s. galbina rasa indutus ii, 97
 Galea qui tegitur et parma v, 154 attritus vi, 108 galea quanto pondere curvetur vi, 262 galeæ sufficiunt juvenilia membra xi, 6 galeam non quassas, Gradive ii, 130 galea non abscondit faciem viii, 203 galea de fracta pendens buccula x, 131 Cf. Cassis
 Galeata mulier quem præstare potest pudorem vi, 252 galeatum ponit præsidium viii, 238 sero duelli præ-

nitet i, 169
 Galero flavo nigrum abscondeute crinem vi, 120 longo Gracchi et retiarii viii, 208
 Galla mea est—profer Galla caput i, 125
 Galli textoris pectine male percussas lacernas ix, 30 resupinati cessantia tympana viii, 176 Galli ab-rumpunt carnem supervacua ii, 115, 116. vi, 514 Gallis ab Oceani littore venientibus xi, 113
 Galli ad secundi cantum quod facit ille ix, 107 cristam Laribus promittere xiii, 233 mordentis gallinam et male sonantis iii, 91
 Gallia accipiat te, nutricula causicorum vii, 148 causicos docent facunda Britannos xv, 111 altera (Galatia s. Gallogræcia) tradunt hos equites nudo talo vii, 16
 Gallicus axis vitandus est viii, 116 custos Urbis xiii, 157
 Gallina quo mordetur marito, ille non deterius sonat cet. iii, 91 quo gestu secetur v, 124 non ideo pejor secatur xi, 135 gallinæ albæ filius xiii, 141 gallinam ægram et claudentem oculos impendat amico sterili xii, 96
 Gallinaria pinus iii, 307
 Gallita locuples xii, 99, 113
 Gallus, (amicus Juvenalis) xvi, 1 causicus vii, 144
 Gammarus, v. Cammarus
 Ganeo occultus laudem siliquas xi, 58
 Gangem usque a Gadibus x, 2
 Gamit Appula, sicut in amplexu vi, 64
 Ganymedem scelerare ix, 22 Gætulum respice, cum sites v, 59 dignum cyathos cœloque ix, 47 Iliacum puerum ad cyathos xiii, 43
 Γὰρ, v. Ἀδρὸς
 Garrula securi narrare pericula nautæ gaudent xii, 82
 Gaudet lecto et umbra vii, 105 Fabius ara magna viii, 13 mulier spoliis nudi mariti vi, 232 quod non violaverit ignem xv, 84 tractare vi, 102 mea Clotho et Lachesis, si pas-citur igne venter ix, 136 prostitui viii, 225 spargere ix, 84 loquaci nido v, 143 Hispulla tragædo vi, 74 Latona pulchra Diana x, 292 equus phaleris xi, 103 narrare xii, 81 nemo magis vindicta quam femina xiii, 192 pœna amara xiii, 247

streptu acerbo plagarum xiv, 18 gaudent omnes x, 76 tormentis amantis vi, 209 cantu vi, 379 sudare vi, 420 gaude, infelix, et da cet. vi, 597

Gaudia, votum, timor cet. farrago nostri libelli i, 86 longa originis hujus feras viii, 47 vulgi ridebat x, 51 cenæ sentirent xv, 41 quanti sibi constent vi, 365 decepta ad spurcos lacus vi, 602 et deprendas ix, 19 non eadem vini atque cibi torpente palato x, 204

Gaurana ostrea viii, 86

Gaurus inanis ix, 57

Gelantur pavido pectore vi, 95

Gelidæ calidæque minister v, 63 gelida Præneste iii, 190 gelido jam in corpore minimus sanguis febre calet sola x, 217 gelidos in agros veniam iii, 322 gelidas Esquilias v, 77 cicutas vii, 206

Geminus sub rupe Quirinos xi, 105 geminis exsurgit mensa lucernis vi, 305

Gemit nulla hic tibia cornu ii, 90 uxor ad palum vi, 268 geminus casus urbis iii, 214 naturæ imperio, cum finis adultæ virginis occurrit xv, 138 gemeret nihil grave surda buccina vii, 71

Gemitu majore domus planguntur nummi, quam funera xiii, 130 gemitus nimios ponamus xiii, 11 similat vi, 271 non idem olim viii, 98

Gemma princeps sardonyches s. sardonychum xiii, 138 nda signator se fecerat beatum i, 68 gemmæ majoris pondera non sufferre queat i, 29 gemmas virides collo circumdedit vi, 458 transfert a digitis ad pocula v, 43 numerat custos v, 41

Gemmata pocula x, 27

Genas pendentes aspice x, 193 genis obscuris turpis vi, 131 ruptis hiantia ossa xv, 58

Gener censu minor iii, 160 Cere- ris x, 112

Generosus lunam subtexit alutæ vii, 191 Britannicus vi, 124 generosa avis xiv, 81 animalia viii, 57 generosi Principis hæ sunt artes viii, 224 graminis natura xii, 40 generosum quis dixerit viii, 30 generosior Capitolinis ii, 145

Genesis tua nota mathematicis xiv, 248 geni inspecta collyria poscit vi, 579

Genialis dies agatur iv, 66 Tyrius sternitur x, 334 genialibus libis ple-

na domus iii, 187

Genitalia mollia secuit testa vi, 514

Genitrix (Juno) Samia xvi, 6

Genium sacri fulcri continere vi, 22 nemo mathematicus indemnatus habebit vi, 562

Genus acceptissima divitibus nostris Græcis iii, 58 modo mihi dicta xv, 98 prudentissima adulandi iii, 87 gentis patriciæ formosissimus x, 332 gentem funestat imagine frangenda viii, 18 deducis ab infami asylo viii, 273 gente Latonæ nobilior vi, 176 longa deductis xiii, 207 furva (Mauris s. Indis) petita bellua xii, 104 in omni laborat viii, 239 gentes o sanctas, quibus hæc nascuntur in hortis numina xv, 10

Genitalia tympanasecum vexit iii, 64

Genua deorum incerare x, 55 genibus cruentis nuda erepet agrum vi, 526

Genuum (dentem) agitent non admittentia morsum frustra v, 69

Genus nobilium masculin. pro femin. positum xiv, 231, 241 humanum damnat caligo futuri vi, 556 numeres a Pico viii, 131 hoc vitæ multis utile ix, 27 omne morborum x, 219 ecce aliud discriminis xii, 24 hoc (hominum) vivo jam decrescebat Homero xv, 69 ignavum, quod lecto gaudet et umbra vii, 105 cibi esse pectora, vultum xv, 171 generis quis fructus viii, -6 humani mores tibi nosse volenti sufficit una domus xiii, 159 generi humano mollissima corda dare se Natura fatetur, quæ lacrymas dedit xv, 132 genere clarus vir ii, 129 indignus viii, 31

Geometri s. geometres iii, 76

Germani lumina cæcula, flavam cæsariem, et madido torquentem cornua cirro xiii, 164

Germanicus radiat auro scripto vi, 205

Gessisti quas res vi, 614 gesta consule Junio xv, 28 gestis rebus æquanda pericula passurus xiv, 314

Gestamen Othonis speculum ii, 99

Gestare nocte dieque suum in pectore testem xiii, 198 gestetur Dominus in porticu, cum pluit vii, 179

Gestu quo lepores secentur v, 124 gestibus Autonões risum movet urbis vi, 72

Getæ et Sygambri iv, 147

Geticis pruinis frigidior decocta v, 50

- Getulice, v. Gætulice
 Getulus, v. Gætulus
 Gibbus ingens in naribus vi, 109
 gibbum Rutilæ Virginia cuperet accipere, atque suam Rutilæ dare x, 291 gibbo et intero tumentem x, 309
 Gigantis s. Gigantum fraterculus malim esse iv, 98
 Gigno — genuit quos et eduxit x, 236 genitus dis adversis fatoque sinistro x, 129 geniti ex nobis xiv, 40
 Gillo habet denuncem i, 40
 Gingiva inermi frangendus panis x, 200
 Glacialem oceanum ii, 1
 Glacies Mæotica quos operit pisces iv, 42 rupta solibus iv, 42 per glaciem alto perone tegi xiv, 186 glacie fracta hibernum descendet in amnem vi, 522 aspersus maculis Tiberinus v, 104
 Gladiator Gracchus fuga Instravit mediam arenam ii, 144 secto requiem sperat lacerto vi, 106 erat, quem Hippia comitata est ad Pharou vi, 82 gladiatorum artes inhonestas exercent viri nobilissimi ii, 143 sq. viii, 192—212 habitus et genera varia ii, 144 sq. vi, 256, 261 sqq. viii, 192—202 munera Quæstoribus injuncta a Claudio viii, 194
 Gladium contumque timebis nocte iter ingressus x, 20 gladio partes nummos xiii, 25 udo cædibus viii, 243 præbenda est cervix x, 345 gladios Molossos passis Rom. xiv, 162 inde finge viii, 195 Antonii continere potuit x, 123 parante luende x, 132 extendere primum nesciere fabri xv, 168 gladiis festinata mors iv, 96
 Glandis majores acervos videret domi xiii, 57 glandem ructante marito vi, 10
 Glaphyrus citharædus vi, 77
 Glebam virentem ornate xii, 85
 Glebula talis saturabat patrem turbamque casæ xiv, 166
 Gloria donandi olim major habebatur fascibus v, 111 toties optata exegit has pœnas a Xerxe x, 187 paucorum patriam obruit x, 143 tenui Saleio quantalibet quid erit, si gloria tantum est vii, 81 scalarum virides palmae vii, 118 velocis plantæ quid præstat xiii, 98
 Glutisse quales epulas ipsum putamus iv, 28
 Gnavi Melcagri v, 115
 Γνώθη σεαυτὸν e cælo descendit, figendum et memori tractandum pectore xi, 27
 Gobio tantum cum sit tibi in loculis, ne nullum cupias xi, 37
 Gorgone Maura (Medusa et Minerva) xii, 4
 Gorgonei pinna caballi delapsa est iii, 118
 Gracchus retiarius pugnans cum secutore viii, 201 sqq. quadringenta dedit sestertia dotem cornicini ii, 117
 Gracchi tunicati fuscina ii, 143 Gracchorum mater Cornelia vi, 168 Gracchos de seditione querentes quis tulerit (Gracchus in nummis, et forsitan rectius, scribitur) ii, 24
 Graciles Indi quicquid huc mittitis vi, 466 graciles coronas parva simulacra accipiunt xii, 87
 Gradivus Homericus quantum exclamat xiii, 113 Gradive, hæc urtica tetigit tuos nepotes ii, 128 Cf. Mars
 Gradus hi plerumque: conducta pecunia—inde cet. xi, 46 gradibus ab imis trepidatur iii, 200
 Græcam urbem ferre non possum, Quirites iii, 61 Græcorum ingenium velox, audacia perdita, sermo promptus, adulatio cet. iii, 73 sq. literas artesque jam totus terrarum orbis habet xv, 110 sqq. Græcos libellos servabat vetus cista iii, 206 Græcis nondum jurare paratis per caput alterius vi, 16 marmoribus xiv, 89
 Græce omnia — pavent—concupiunt vi, 187 sq.
 Græcia si vera est xiv, 240 mendax quicquid audet in historia x, 174
 Græculus esuriens in cælum, jussuris, ibit iii, 78 Græcula facta est de Tusca vi, 186
 Grains enduperator x, 138 Graiæ coronæ apium meruisse viii, 226 Graias artes mirari nescis xi, 100 Graias nostrasque Athenas nunc totus orbis habet xv, 110
 Graminis generosi natura ipsum infecit pecus xii, 40 gramine de quocumque venit nobilis equus viii, 60
 Grammaticus iii, 76 labor quantum meruit vii, 216 Grammatici cedunt (doctæ mulieri) vi, 438
 Grandine cum sava fremeret verus Jupiter v, 78
 Grandis jam Achilles vii, 210 codex vii, 110 minister xii, 14 laurus vi, 79 epistola x, 71 grande carmen

vi, 636 operæ pretium facit xii, 127. xiv, 281 nefas xiii, 54 spericulum cum magnis virtutibus affers vi, 169 ebur latos sustinet orbes xi, 123 monstrum iv, 115. vi, 645 sonat vi, 517 grandes ollæ fumabant pulvibus xv, 171 alas miretur Lælius xiv, 195 suræ xvi, 14 grandia succina ix, 51 crystallina vi, 155 ostrea vi, 302 grandia ova xi, 70 pocula xiii, 147 Grassator subitus ferro agit rem iii, 296, 305 sqq.

Grassatur ferro vitium xiv, 174

Gratia nulla umbrarum viii, 64 improba quamvis vicerit fallaci urna Prætoris xiii, 4

Gratulor elemento xv, 86

Gratus Iulo (mons Albanus) xii, 70 grata quibus est picta lupa barbara mitra iii, 66 requies xi, 182 gratum littus amœni recessus iii, 4 gratum est, quod patriæ dedisti civem xiv, 70 gratæ post munus aristæ xiv, 183. iii, 66 grato plectro vi, 384

Gravis barba eo tondente juveni mihi sonabat i, 25. x, 226 occursum vi, 418 nulli est percussus Achilles i, 163 Cædicus xiii, 197 est rationibus vi, 511 vultus ix, 12 uxori, natisque sibi que x, 201 viro vi, 270 jam nobis es vi, 147 tunc sentina vi, 99 grave propositum x, 325 nihil emeret surda buccina vii, 71 argentum xi, 41 grave, expectare tardas colos xiv, 248 gravi massa lassata ceciderunt brachia vi, 421 graves catenæ iii, 309 capiti et nimios dentes xi, 127 gravior illa vi, 434 vindicta quam injuria xvi, 22 ignominia omni vulnere viii, 209 gravis cultro nil timet xv, 119 graviore catena abreptum xiii, 175 cura timetur tempestas xiii, 227 graviora faciunt vi, 134 cunctis cothurnis xv, 29

Gravitas quæ tanti vi, 178

Graviter omnia fiunt, si quando poetica surgit tempestas xii, 23

Gremium in patris fundat Mæcale tres pueros v, 141 si nondum implevi, si panditur ultra, nec cet. xiv, 327 gremio Enceladi quis affert, quantum meruit vii, 215 gremio jacuit nova nupta mariti ii, 120 in gremio matris formidat rusticus infans hiatus iii, 176

Grex totus in agris minus scabie cadit et porrigine porci ii, 79 parvus equarum nunc socii viii, 108 grege linigero circumdatus et grege calvo plangen-

tis populi currit derisor Annibis vi, 533 cum Chaldæo sedentis in rupe Caprearum Principis x, 94 a grege mutorum hoc nos separat xv, 143 de grege Mæsurum duo fortes ix, 143 servorum magna vovebit corpora xii, 116 grege toto mollior hædulus xi, 66 greges natorum extulit Niobe vi, 175 gregibus comitum premit populum i, 46 de tantis (mulierum) nullane tibi digna videtur vi, 161

Gruc a sæva fertur raptus per aëra Pygmæus xiii, 170

Grunnisæ Elpenora cum remigibus porcis xv, 22

Gula est quanta, quæ sibi totos ponit apros i, 140 sævit v, 94 prima voluptatem senserit xv, 90 cana monstrante juvenis didicit radere tubera terræ cet. xiv, 10 plorante quis melior nimus v, 158 crescente quis te manet exitus xi, 39

Gulosum fictile condire nummis xi, 19

Gurgitis cœnosi (Stygis) alnum iii, 266 gurgite in Stygio ranas nigras ii, 150 de Siculo maxima venit muraena v, 100 Herculeo stridentem solem xiv, 280 gurgitibus miris in mare fluxerit annis xiii, 70

Gurgitis Fabii neptes vi, 266

Gustat aliquid de sanguine xv, 92 gustaverat quam primum prædam xiv, 85

Gustus elementa per omnia quæruunt xi, 14

Gutta sanguinis non hæret in facie xi, 54

Gutto plene componit lintea iii, 263 opposito tegit inguina xi, 158

Guttur jam radere cœperat vi, 105 tumidum quis miratur in Alpibus xiii, 162 gutturis magni exemplum ii, 114 gutture fixo fumant i, 156

Gyaræ s. Gyari ut clausus scopulis parvaque Scripho x, 170 Gyaris brevibus et carcere dignum aude aliquid i, 73

Gymnasia (philosophos) transi iii, 115

Gypso Chryssippi omnia plena ii, 4

H

Habenas totas effundit curriculo, qui per fraudes patrimonia conduplicare dat libertatem xiv, 230

Habes et illud dedecus Urbis viii,

290 habet hoc x, 72 bene x, 72 nunc totus orbis nostras Graiasque Athenas xv, 110 quisque tantum fidei, quantum nummorum cet. iii, 144 ingens omen iv, 125 talia poema Phæacum auctumnus v, 151 solus amicum, nunquam partitur iii, 122 nil durius in se paupertas, quam quod ridiculos facit homines iii, 152 non, quem porrigat, ore trientem iii, 267 vultum tristem ix, 3 inde causas laboris x, 140, 278 miseros parentes x, 297 eos attonitos mens diri facti conscia xiii, 194 crimen facti, qui scelus intra se cogitat ullum xiii, 210 Trebius, propter quod rumpere somnum debeat v, 19 quod donet Quintillæ vii, 75 habent quicquid armamentaria cæli xiii, 83 an spectacula, quod securus ames vi, 61 habuere tunc nullos parentes vi, 13 habebis (me) Evandrum, venies Tiryntius xi, 69 habebit nullus non vicus Clytemnestram vi, 656 habeas unde, quærit nemo, sed oportet habere xiv, 207 habe tibi frumentum v, 118 tibi istud fermentum iii, 188 habere tantundem x, 90 titulos inter eos ausus i, 130 habentem nomen sutoris calicem v, 46 habetur quanto major, qui peccat, tanto cet. viii, 141 lautus, eximie si crenat xi, 1 habebatur olim major donandi gloria titulis v, 111 haberi tantundem x, 90 tutor Principis x, 90 possis ignavus iii, 272 sanctus mereris viii, 24 habendum medicamen xiv, 254 nullum discrimen xiii, 118 non inter curas et seria xi, 93 habendos solos Deos xv, 37

Habitus nondum templo, fimesta Pecunia i, 114 semper puppe xiv, 268 habitat dum sic Cetronius xiv, 92 habitatas proavis sylvas xv, 152

Habitatorem magnam in testa xiv, 312

Habitus idem cunctis xi, 149 habitum utrumque inde sumit facies ix, 20 en habitum, quo te leges ac jura ferentem audiret populus ii, 72 habitus nitor ultra vires iii, 180 habitu vultuque triste vitium xiv, 110 habitus longos et flammae xiv, 124 æquales illic iii, 177 tales damnat et odit viii, 202

Hadriaci, v. Adriaci

Hædos notos tristis desiderat xi, 153

Hædulus pinguissimus veniet de

agro Tiburtino, et toto grege mollior, inscius herbae, necdum ausus virgas humilis mordere salicti, qui plus lactis habet quam sanguinis cet. xi, 66 sq.

Hæmo cum molli Demetrius iii, 99 hæc mollis dicas vi, 198

Hæredipetarum artes iv, 18 sq. xii, 93 sqq.

Hæres et dubitas iii, 135 hæret in facie non gutta sanguinis xi, 54 tormentum ingens nubentibus, quod nequeunt parere ii, 137 mihi clavus militis in digito iii, 248 hæremus; dic ipsa vi, 281 hæserat non minor rhombus (in retibus) iv, 41 hæreret cum nigro fuligo Maroni vii, 227 hærens stomacho cibus iii, 233 hæsurei saxis tituli x, 144 hæsuram maculam figentia nitidis rebus xiv, 2

Hæres quis scribitur pauper iii, 161 propter me scriberis, et legatum omne capis, nec non caducum ix, 87 quisque partes suas accipiat ad mensuram inguinis i, 41 rivalis tibi non unus dictabitur vi, 218 decolor impletur tabulas vi, 600 bullatus ludit, parvoque eadem movet arma fritillo xiv, 4 hæredem dulcem tollere cogitat vi, 39 hæredes tres habet parvos xii, 95 vetat esse suos codice sævo x, 237

Halitus oris artificis tantum valet x, 238

Hamillus quot discipulos inclinet x, 224

Hamis dispositis vigilare cohortem servorum noctu Licinus jubet xiv, 305

Hammonis a fonte relatum vi, 555

Hannibal proximus Urbi vi, 291 dirus s. durus caput implet juveni sexta quaque die—quicquid id est de quo deliberat, an petat Urbem a Canis, an post nimbos et fulmina cautus circumagat madidas a tempestate cohortes vii, 161 sq. Hannibalis res gestæ, exilium, mors x, 147 — 167 Hannibali Tyrio parere solebant (elephantum) xii, 108 Hannibalem tuum victurumque Syphacem tolle, Cornelia vi, 170

Harena, v. Arena

Harpinna nomen equi viii, 63

Haruspex Armenius vel Comma-genus spondet amatorem tenerum vel divitis orbi testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ tractato: pectora pullorum rimatur et exta catelli, interdum et pueri; faciet, quod deferat ipse vi, 548 sq. varicosus fiet

(multum stando) vi, 397 haruspice opus est nobis, an censore ii, 121

Harnspicina ab Etruscis maxime exculpta xiii, 62

Hasta sub domina venale præbere caput iii, 33 per hastam Minervæ jurat xiii, 82

Hastile curvatum minatur eminus vii, 127

Hand facile emergunt iii, 164 impunitum xiii, 200

Hausit nostra infantia cælum Aventini iii, 85

Hautu facili diffunditur puteus in plantas iii, 227

Hebe, Herculis uxor formosa, ad cyathos xiii, 43

Hebeti ferro cæditur xi, 140 hebetes secures viii, 137

Hecatomben promittant xii, 101

Hectore funus (Priami) portante x, 259

Hecuba canino latravit rictu x, 271, 272

Hederis dignus vii, 29

Hedymeles tener vi, 383

Heliadum crustas capaces Virro tenet v, 38

Heliodoros conspicuus longe cunctisque notabilis intrat balnea vi, 373

Helvidius et Thræsea coronati bibebant tale vinum Brutorum et Cassi natalibus v, 36

Helvina Ceres iii, 320

Heraclæas (scribere) i, 52

Heraclitus semper deflebat ineptias miseriamque hominum, et Democritus eas ridebat x, 28—53

Herba in finitima nutritus xii, 12 herbæ inscius hædulus xi, 66 herbas post omnes membra aliena fame lacerabant xv, 99

Herboso theatro colitur majestas dierum festorum iii, 173

Herculeo in Lare natus Fabius magna gaudeat ara viii, 14 gurgite stridentem solem audiet Calpe longe relicta xiv, 280 Herculeos per arcus jurare xiii, 82

Hercules Tiryntinus et minor illo (Æneas) hospites Evandri, alter aquis, alter flammis ad sidera missus xi, 61 sq. Herculis ærumnas sævosque labores potiores credas et Venere, et cœnis et pluma Sardanapali x, 361 formosa uxor ad cyathos xiii, 43 aurati femur radit sacrilegus xiii, 151 ædem vincens marmoribus xiv, 90

verbis talia invadunt ii, 20 Herculis, Antæum procul a tellure tenentis, cervicibus æquat collum longum invalidi iii, 89 ara magna viii, 13 ab Hercule velut ictus Cacus, duceris planta v, 125

Here quam fuit, res hodie minor est iii, 23

Hermæ trunco simillimus, nisi quod illi marmoreum caput est, tua vivit imago viii, 53

Hermæus aliquis iii, 120

Hernia Nestoris incendi possit vi, 326

Hernicus et Marsus Vestinusque senex xiv, 180

Herœs grandia jaciunt saxa xv, 65 sq.

Hesperidum serpens aut Ponticus fortunas servet easdem xiv, 114 nomina, horti, poma v, 152

Hesternæ cœnæ occurrere ix, 44 hesternum minutal solitus servare medio Septembri xiv, 129

Hetruscum, v. Etruscum

Heu miseri ii, 159

Hiarbæ zelotypo prælatus v, 45

Hiatum personæ pallentis in gremio matris formidat rusticus infans iii, 175 veteris rimæ contextit iii, 195 hiatu Sophocleo grande carmen bacchamur vi, 636 magno sublimis pardus xi, 123 Hiatus solennes Juvenali i, 151

Hibernæ tegetis institor vii, 221 hibernum annem vi, 522

Hic est, qui dixerit, accusator erit i, 161 hoc volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas vi, 223 hoc tantum refert vi, 657

Hic fiunt homines ii, 167

Hiems, v. Hyems

Hilarem et lætum diem xv, 41 hilares nitidique vocantur, hæc eadem illi cum faciunt xi, 176 Parcæ xii, 65 umbræ olim sine regibus xiii, 52

Hinc atque inde patens, ac nuda pene cathedra i, 65 hinc pulpita pone, et inde gladios finge viii, 195 licet inde admoveas—hinc cetera xiv, 12, 13, 45

Hio — hiat tantum, ceu pullus hircundinis x, 231 hiantia ossa ruptis genis xv, 57

Hippia quot amaverit mœchos x, 220 Hippia s. Eppia nupta senatori comitata est Ludium ad Pharon cetera vi, 82—114

Hippo subit juvenes ii, 50
 Hippolyto grave propositum quid profuit x, 325 sqq.
 Hippomanes carmenque loquar eorumque venenum vi, 133, 616, 626
 Hipponam jurat solam et facies olida ad præsepia pictas viii, 157
 Hirpini equi viii, 63
 Hirrus quot circumscriperit pupillos x, 222
 Hirsuto collo spirant opobalsama ii, 41 hirsuta capella v, 155
 Hirundinis ceu pullus hiat, ad quem ore volat pleno jejuna mater x, 231
 Hiscere si quid unquam tentaveris v, 127
 Hispania additur imperiis (Hannibalis) x, 151 horrida vitanda est viii, 116
 Hispida membra et duræ per brachia setæ promittunt atrocem animum ii, 11
 Hispo subit juvenes ii, 50
 Hispulla tragædo gaudet vi, 74 pinguior taurus xii, 11
 Hister solo tabulas implevit liberto ii, 58. xii, 111
 Historia recenti memoranda res ii, 103 in historia quequid Græcia mendax audeat x, 175 historiarum scriptores, vester labor fœcundior cet. vii, 98 historias legat præceptor, auctores noverit omnes vii, 231 sciat omnes vi, 450
 Historico quis dabit, quantum daret acta legenti vii, 104
 Histrion dabit, quod non dant proceres vii, 90
 Hodie res minor est, heri quam fuit iii, 23
 Hæmo mollius vi, 198
 Homeri commenta ridentur x, 246. xiii, 112, 113 Homero uni cedit propter mille annos vii, 38 magno si quicquam credis x, 246 vivo jam deerescerat hoc genus hominum xv, 69 Homerum suspendit hinc, et alia parte Maronem vi, 437 xi, 178
 Homericus Gradivus quantum exclamat xiii, 113
 Homicida si Miloni displiceat ii, 26
 Homo sum, licet clames, et mare celo confundas vi, 281 homo ita est servus vi, 222 quis uno contentus scelere xiii, 243 tu tibi liber, et regis conviva videris v, 161 Diis carior quam sibi x, 350 parcus xiv, 112 ho-

minis delicias vi, 47 hominis de morte nulla unquam eunctatio longa est vi, 221 hominem hunc nunquam amavi x, 69 homines e luto ficti xiv, 35 rupto robore compositique luto aliter orbe novo vivebant, et nullos habebant parentes vi, 12 malos nunc educat terra atque pusillos xv, 70 homines hic fiunt ii, 167 pertusa læna plurima non audent dicere v, 131 hominum occurus ad omnes x, 48 corpuscula quantula x, 173 plus est jam in pelago xiv, 276 discordia xv, 147—174
 Homuncio, quantus ex nihilo fieres, si quis tibi quadringenta daret v, 133
 Honesti et justa si periculi ratio est vi, 95 honestum afferre consilium iv, 85 honesti secreti participem te fecit iii, 52 honestos mores ut mater tradat et alios, quam ipsa habet, expectas vi, 239 honestis et rebus sapiens finem imponit vi, 444 artibus nullus in Urbe locus iii, 21 honestius illic et tremere cet. v, 10
 Honor summus cum finito computet anno i, 117 honoris clari velamen iii, 178 tempus finitum viii, 150 honori sacro non cedat i, 110 honorem hunc vobis præstat, o nummi v, 136 præcipuum summumque meretur vi, 532 militiæ multis largitur vii, 88 honore Dictatoris functus xi, 87 honores nimios optabat Sejanus x, 104 honores, quos illis damus et dedimus, quibus omnia debes viii, 69 honorum insignis pagina x, 57
 Hora aptior cibo capiendi vi, 581 solida supersit ad sextam xi, 205 sumitur ex libro vi, 577 hac ipsa Sejanum diceret Augustum x, 76 benigni fati xvi, 4 horis septenis in diem odit illam vi, 183 horas quot nunciet puer x, 216
 Horatius satur est, cum dicit Eneas. Henohe vii, 62 ejus lucerna Venusina hæc digna i, 51
 Hordea jumentis infundet viii, 154
 Horret illam, quam laudibus effert vi, 183 horresceret scilicet, majoraque monstra putares ii, 122 horrere incendia, lapsus, pericula iii, 7 horrenti servo tunicam non reddere i, 93 horrendum EXI intonet vi, 485 horrenda passi xii, 15
 Horrida mater iii, 212 Hispania viii, 116 pellex quale facit stamen

residens in codice ii, 57 sylvæ siccae comæ ix, 12 domus licet sanctos mores tradiderit x, 298 bella capessunt xiv, 242 Ægyptus xv, 44 horridior glandem ructante marito vi, 10

Hortatur juvenes, ut pergant xiv, 121

Horti culti villicus iii, 228 horto aperto s. aperto cum viverent vi, 17 horto parvo legerat oluscula xi, 78 exiguo Epicuri xiii, 123 horto nostro nunc non sufficit modus hic agri xiv, 172 horti qui proprie dicantur i, 75 hortos magnos Senecæ prædixit clausit cohors x, 16 hortis in marmoreis jaceat Lucanus vii, 79 in hortis expectatur vi, 488 sternitur Tyrius genialis x, 334 in parvis quantum tibi, Epicure, sufficit xiv, 319 in hortis nascuntur numina xv, 10

Hortulus hic puteusque brevis iii, 226

Hospes numinis Idæi sanctus iii, 137 hospitis affectu Dominum Regemque salutat viii, 161 hospite venturo, cessabit nemo tuorum cet. xiv, 59 hospites Evandri Tiryntius et Æneas xi, 61 sq.

Hospitium miserabile magno Romæ iii, 166 tolerabile vii, 70 hospitio nemo totoque juvabit nudum iii, 211

Hosti perituro ostendit effigiem Martis xi, 107 hostem Cæsaris calcemus x, 86 hostibus ipsis miserantibus xv, 100

Hostia nil cultro gravius timet xv, 119 quæ non dignior vita xiii, 235 si carnem dabat xi, 85 petulans funem extensum quatit xii, 5 Hostiæ auratis cornibus majores duntaxat immolata vi, 48

Humanum genus damnat caligo futuri vi, 556 humani generis mores tibi nosse volenti sufficit una domus xiii, 159 humanæ mentis vitium xiv, 175 humana carne suillam non distare putant xiv, 98 humana negotia ludi xiv, 264 humanas res miscuit olim (Hannibal) x, 163 humanis rebus majora creduntur (tropæa cet.) x, 137 carnibus vesci licet xv, 13

Humero revocante Tyrias lacernas i, 27 humeros s. humero minore Corvimum viii, 4 nuda Psecas vi, 491 ex humeris ferentem aulæa pietæ togæ x, 39

Humi stratus palmes viii, 78 per humum inclinatis lacertis xv, 63

Humida laurus (in lustratione) ii, 158 multicia referens suspectis rugia xi, 186

Humilis fortuna castas quondam præstabat Latinas vi, 287 humilis salieti virgas mordere xi, 67 domus non capit has nugas xi, 169 ex humili ad fastigia magna rerum quales extollit Fortuna iii, 39 humiles vicinos rapere vi, 414 humiles vos viii, 44 asseclæ et cultores ix, 48

Humor ille oculis suffecerit x, 32 humore coacto vexare oculos xiii, 133 Hyacinthos hoc illos facit vi, 110

Hyarba, v. Iarba

Hydri omnes caderent a crinibus (Alectus) vii, 70

Hyems deformis stridebat iv, 58 hyemes multas sic vidit iv, 92

Hylas multum quæsitus urnamque secutus i, 164

Hymetto dulci vicinus senex (Socrates) xiii, 185

Hyperboreum ad axem si exul dimittatur vi, 470

I, J

Jacet nupta in lecto vi, 269 gremio nova nupta mariti ii, 120 in servi complexibus aut equitis vi, 279 aurato vix ulla puerpera lecto vi, 594 tantum ipse vacuis toris i, 136 in ripa x, 86 vetus Thebe centum obruta portis xv, 6 jacebat nuper vitata sacerdos cum corruptore iv, 9 illi dextra bellua (rhombus) iv, 120 uxor facta in casa xiv, 167 maritus nocte aversus vi, 476 jacuit Catilina cadavere toto x, 288 planum mare xii, 62 jacebit rex horum vacuis toris tantum ipse i, 136 jacet exiguus cum ramice nervus, et, quamvis tota palpetur nocte, jacebit x, 205 jaceat licet ægra vi, 580 Lucanus in hortis marmoreis contentus fama vii, 79 jacens illic pusio vi, 36 resupina multorum absorbit ictus vi, 126 jacentem nocte ac luce septimus interdum sol invenit xv, 43 cum aliquo percussore viii, 173

Jactare manus a facie iii, 106 tabula capaci fumosos Equitum cum Dictatore magistros viii, 6 non jugum vita didicere magistra xiii, 22 onerosa pallia vi, 236 se lacernata amica i, 62 omnes violæ colores xii,

90 basia rhedæ iv, 118 jactatur rerum utilium pars maxima xii, 52 spira longo galero viii, 208 jactata petrauro corpora xiv, 265

Jactu decidere cum ventis xii, 33

Jactura clientis nusquam minor est iii, 125 famæ minima est apud molles cathedras vi, 91 illa tamen manet xiii, 177 jacturæ mediocris onus te mergat xiii, 8

Jaculator felix et orator vii, 193

Jaculator Monychus ornos i, 11

Jaculum torquere discit ab hirsuta capella v, 155

Jam plena margine summi libri i, 5 poscit aquam Ucalegon iii, 198 jam jam privignum occidere fas est vi, 628 jamque vetus cista servabat libellos iii, 206 jamdudum mihi mulio virga amuit iii, 317 jamne igitur laudas x, 28 jam pridem iii, 62. vi, 515. x, 77 jam nunc in balnea vadas xi, 204

Janua Baiarum Cumæ iii, 4 ornetur lauro vi, 79 imitatur portas sollicitas vii, 42 colligit primos ignes xiii, 146 tua barbam ejus vidit vi, 215 erexit longos ramos xii, 91 festa operatur lucernis matutinis xii, 92 claudenda est accepto damno xiii, 129

Janum Vestamque farre et vino rogabat vi, 386 Jane pater, antiquissime Divum, his respondes vi, 394

Jarbæ zelotypo prælatus juvenis v, 45

Jason mercator vi, 153 furtivæ devehit aurum pelliculæ i, 10

Iaspis præclara illi laudatur v, 42

Iberinæ vir unus sufficit vi, 53

Ibi nil per ludum simulatur vi, 324 fortunæ veniam damus xi, 174

Ibidem custos affixus v, 40

Ibin saturam serpentibus pavet pars Ægypti xv, 3

Icaro puero perenssum mare i, 54

Icterica matris de lento funere consulit vi, 565

Ictum fulguris evasi xii, 17 ictus monstratos quo fremitu perferat vi, 261 Cilicis iv, 121 multorum absorbit resupina jacens vi, 126

Ictus ab Hercule Cæcus v, 125

Idæum solemne colunt xi, 192 Idæi numinis hospes sanctus iii, 138 Idæis antris privatus Jupiter xiii, 41

Idcirco ut possim cet. ix, 123

Idem et corruptor iv, 9 si fecisset alter iv, 12 idem juris contingit are-

næ vi, 217 optimus hic et formosissimus idem x, 331 ejusdem sortis sunt cetera xii, 25 eadem hæc stans perferet, atque eadem cantabit versibus isdem vii, 152 vina vobis non poni v, 51

Idoneus patræ xiv, 71

Idumææ portæ incola Syrophœnix viii, 160

Jecur siccum ardeat ira i, 45 tensum rumpe miser vii, 117 vituli sectum xiii, 117 anseris magni ante ipsum v, 114 incendente rabie vi, 648

Jejuna fames v, 10 mater hirundinis x, 232 jejunum odium xv, 51

Ignavus haberi possis iii, 272 ignava quæque lux septima Judæis xiv, 106 ignavum genus (historici) quod lecto gaudet et umbra vii, 105

Igniculum si poscas iii, 102

Ignis quasi non fortuitus, sed iratus cadat in terras et judicet xiii, 225, 226 emendus est caulis miseris i, 134 subitus (Helenæ) antennas impulit xii, 19 igni donare quid vii, 25 ignem Trojanum servat Alba iv, 61 ventilat cursu iii, 253 cujus scintillas ipse dedisti, flagrantem late et rapientem cuncta videbis xiv, 244 quod non violaverit, quem summa cœli raptum de parte Prometheus donavit terris xv, 84 sq. igne rogi minor infans xv, 140 ignes primos janua colligit xiii, 146 ignes jam stridunt x, 61

Ignobilis Arpinas viii, 237

Ignominiam pertulit graviorem omni vulnere viii, 209

Ignoro motus astrorum iii, 43 ignorasse Sejanum, quid optandum foret x, 103 quantum ferrata distet ab arca sacculus xi, 26

Ignoscitis vobis, Trojugenæ viii, 181 ignosceas nec ipsi populo viii, 189 ignoscat Mucius dictus, an non, quid refert i, 154 perituræ Elissæ vi, 435 ignoscere solet his numen xiii, 103 quibus poterant illorum manes xv, 105 ignoscentibus Dis ipsi iii, 146

Ignota nobis purpura xiv, 187 ignotum montibus Rutilis carmen vi, 637 ignotos mihi tenet antiquaria versus vi, 454

Iliacus puer ad cyathos (deorum) xiii, 43

Iliados conditor xi, 178

Iliadum inter lacrymas x, 261

- Illibus ab ipsis vis frater v, 136
 Ille togatas recitaverit, hic elegos
 i, 3 Ille oderat proceres iv, 73 illud
 lascivum ζων και ψυχη vi, 194 quod
 prima pro nocte datur vi, 203 quod
 dicere nolo viii, 275
 Illinc despiciet nos i, 159
 Illuc traducimur ii, 159
 Illustres animas abstulit Urbi v,
 152
 Illyricum latus vitandum viii, 117
 Ina plebe Quiritem invenies facundum
 viii, 47 imis ab gradibus trepidatur
 iii, 200
 Imago tua sacra et major humana
 in somnis turbat pavidum cogitque
 fateri xiii, 221 tua vivit viii, 55
 imagine macra dignus vii, 29 fracta
 matris aut lancibus oppositis xi, 18
 frangenda funestat gentem viii, 18
 fumosæ viii, 8 cereæ viii, 19
 Imbelle vulgus xv, 126 imbelles
 eunuchi vi, 366 Rhodii viii, 113
 Imber effuderit lapides xiii, 67
 Imbuit illos vitibus xiv, 124 imbutus
 furtis s. frustis exiguæ ofellæ xi, 144
 Imitatur janua sollicitas portas vii,
 42 juvenis sponte cetera præter avaritiam
 xiv, 107 castora xii, 34 imitata est
 pictura figuram alterius sexus
 vi, 341 domus veteres Sabinos x, 299
 imitandis turpibus ac pravis dociles
 sumus omnes xiv, 40
 Immane præceps ruinæ impulsæ x,
 107 immanem Pyrrhum xv, 162
 immanes Læstrygones xv, 18 Agathyrsi
 xv, 125 immania atque dira
 passis xv, 104
 Immemor illa domus vi, 85
 Immensa mendacia cavi spirant
 folles vii, 111 immensæ nimisæque
 plebis pace xi, 194
 Immeritis caballis franguntur crura
 x, 60
 Imminuit rem xiv, 92
 Immo trahere ultra paratus xiii,
 108 quid profuit x, 324
 Immodici census cupidus xiv, 175
 Immolat homines xv, 118
 Immortale odium xv, 34
 Impacta securis rotas bigarum cædit
 x, 59
 Impar sarcinulis puellæ gener iii,
 161 hosti Pygmæus xiii, 169
 Impatiens omnis acerbi vii, 58
 moræ vi, 238, 327
 Impellat lictorem Prætor iii, 128
 impulit quis casus hos xv, 120 ignis
 subitus antennas xii, 19 impulsæ
 ruinæ præceps immane x, 107
 Impendere vitam vero iv, 91 gal-
 linam amico xii, 96
 Impensa hæc est nimia xii, 97
 impensæ parcere v, 156 finem non
 servat vii, 138 impensas conferat iii,
 216
 Imperat non vesicæ Tuccia vi, 64
 viro uxor vi, 221 Phalaris, ut sis fal-
 sus viii, 81
 Imperatores erant Pontifices Max.
 iv, 46 Divi volebant haberi vi, 115
 Imperfectus cibus languorem pe-
 perit iii, 233
 Imperium, fasces, legiones dabat x,
 79 triste profundi sortitus xiii, 50
 imperii veterem luxuriam ille noverat
 iv, 137 fines Tiberinum Virgo nata-
 vit viii, 265 fato jussæ mansuescere
 Romulæ feræ xi, 105 imperio Natu-
 ræ geminus xv, 138 obsequere x,
 343 sexus coactæ vi, 135 imperiis
 castrorum functus xi, 87 additur His-
 pania x, 151 ejus paruit xiv, 331
 Impetus acrior xv, 62
 Implet reticulum comis ii, 96 ce-
 ras capaces i, 63 ceras pusillas dic-
 tante matre xiv, 30 tabulas solo li-
 berto ii, 58. vi, 601 sinus rhombus
 iv, 41 effigiem deæ longis siphonibus
 vi, 310 manum ære vi, 546 navem
 mercibus xiv, 288 omnes numeros
 vi, 249 dirus Hannibal caput mise-
 rum (declamatoris) vii, 161 ager te
 vitibus ix, 56 implere nondum me-
 dullas maturæ mala nequitia xiv, 215
 implevi si nondum gremium xiv, 327
 implevero si numerum, si tres ix, 90
 impletur membrana vii, 23 impleri
 canistris conviva vis v, 75
 Imponere regi barbato facile est
 iv, 103 mercedem linguæ vii, 149
 sævas leges vii, 229 finem rebus vi,
 444 vittas frontibus xii, 118 farra
 cultris xii, 84 capiti res iii, 252 im-
 posito asello clunem submittit vi, 334
 Impressit aliptes digitos cristæ vi,
 422 imprime dentem crucis ix, 134
 Improbitas prodiga corruptoris x,
 305 admirabilis fuit illo ævo xiii, 53
 Improbulum te finge v, 73
 Improbus vicinus xvi, 37 es, cum
 poscis ix, 63 annis iii, 282 improba
 reliquit natos vi, 86 Fortuna vi, 605
 gratia Prætoris xiii, 3 improbius ci-
 nado iv, 106
 Improvidus casus subiti iii, 273
 Impudicitia matronarum severis le-
 gibus penisque coërcita, ii, 62

Impulsu animorum ducti x, 351
 Impune mihi recitaverit ille i, 3
 et vindice nullo claras abstulit Urbi
 illustresque animas iv, 152
 Impunitum haud fore xiii, 200
 Imputo fatis hunc morbum ii, 17
 imputat hunc (cibum) rex, et quam-
 vis rarum, tamen imputat v, 14, 15
 se tibi semper vi, 179
 In urbem venerat i, 111 in quan-
 tum fames et frigora poscunt xiv, 318
 in faciem (al. facie) pressum panem
 digitis extendere ii, 107 in corpora
 (al. corpore) nil juris natura indulget
 animis ii, 139
 Inæquales beryllo phialas v, 38
 Inanis Gaurus ix, 57 inani iudicio
 damnatus Marius i, 47 alvo quod
 sufficit, hoc ipsum defecisse puta v, 7
 Inaurati Herculis femur radat sac-
 rilegeus xiii, 151
 Inbuo, v. Imbuo
 Incedet superbus victis rivalibus
 xii, 126
 Incenderit aedes suas ipse iii, 222
 incendente secur rabie vi, 618 incen-
 di quibus possit jam frigidus ævo
 Laomedontiades et Nestoris hernia
 vi, 325
 Incendia horrere iii, 7 ubi nulla,
 vivendum est iii, 197 cœpta sulfure
 xiii, 145 incendium Romæ compes-
 cebatur ope hamarum et VII cohorti-
 um Vigilum xiv, 305
 Incerare genua deorum x, 55
 Incertæ arboris alternum puppis
 latus evertentibus undis xii, 32 rei
 testis viii, 81 incertæ ora manantia
 fletu faciunt puellares capilli xv, 137
 Incessu morbum fatetur ii, 17
 Incestus idem et corruptor minime
 felix iv, 9 incestæ sorori dedit vi,
 158
 Inchoat qui lites, annus xvi, 42
 Incidere titulis quod possim viii,
 69
 Incidit spatium rhombi implevitque
 sinus iv, 39 in laqueos x, 314
 Incipit dormire viii, 11 incipit ab
 illis uxor vi, 318 incipiunt tandem
 sentire, quid fas et nefas xiii, 238
 jurgia prima sonare xv, 52 torquere
 saxa xv, 61 edere vii, 195 agnosci
 vi, 468 stare viii, 138 optare x, 115
 prurire Gaditana xi, 163 incipe Cal-
 liope iv, 34
 Incitat lumbos tibia vi, 315
 Inclinat sol iii, 316 Hamillus dis-
 cipulos x, 224 ipsos maritos ix, 26

inclinatis per humum lacertis quæ-
 rere saxa xv, 63
 Includere fila porri xiv, 133 inclu-
 sus carcere nassæ xii, 123 inclusa
 per æquora moles positas xii, 75
 Incognita mensura nervi ix, 34
 Incola portæ Idumææ viii, 160
 Incolumem sese mirantis amici xii,
 16 incolumi Troja Priamus venisset
 ad umbras x, 258
 Inconmoda vitæ ferre xiii, 21
 Incrementa domus quanto capitis
 discrimine constant xiv, 259
 Incultus puer porriget calices xi,
 146
 Incumbere aliorum famæ miserum
 est viii, 76 eidem sectæ xiv, 122
 brevibus remis pictæ testæ xv, 128
 incubuit luxuria sævior armis victum-
 que ulciscitur orbem vi, 293
 Incurritur servis vi, 331
 Incus — incude et fornace graves
 catenæ iii, 309 parante gladios x,
 132 assidua semperque ardente ca-
 mino majora fiunt patrimonia xiv,
 118 nefanda ferrum letale produx-
 isse xv, 165
 Incutit tignum capiti iii, 246 cola-
 plum servo ix, 5
 Inde iræ atque lacrymæ i, 168 at-
 que hinc patens i, 65. xiv, 12. xiii,
 45 caput morbi iii, 236 est quod
 desipit vi, 612 quæ seges vii, 103
 cadunt partes vii, 123 inde gladios
 finge, atque hinc pulpita pone viii,
 195 nullum mihi operæ pretium ix,
 28 habuit causas laboris x, 140 fere
 scelerum causæ xiv, 173
 Indemnatus nemo mathematicus
 genium habebit vi, 562
 Indica tigris xv, 163
 Indicibus s. indicis quibus cecidit
 x, 70
 Indigenæ quondam hoc vivebant
 more xiii, 38
 Indignatio facit versum i, 79 ne
 qua desit v, 120
 Indignatur parere clienti, quodque
 aliquid poseas v, 64
 Indignus genere viii, 31 indignum
 studiis laborem vii, 17 indigno ju-
 vene, quem mors tam certa maneret
 iv, 95
 Indocti sermonem laudat iii, 87
 nobilis viii, 49 nempe hoc xiii, 181
 Indomitus et acer ii, 77 census
 xiv, 176
 Inducitur quæ mutatis atque fovē-
 tur tot medicaminibus vi, 471

Indulgentia ducis quærit sibi materiam vii, 21

Indulget natura animis nil juris in corpora ii, 140 vetus clementia senibus porcis vi, 160 sibi vi, 283 plectro basia vi, 384 veniam pueris viii, 167 humili asseclæ ix, 48 indulgent adeo sibi latius ipsi xiv, 234 indulsit si mora longior Urbem pueris ii, 168 nil patriæ vi, 86 si forte cura brevem soporem xiii, 217 Cæsar Narcisso omnia xiv, 330 communis conditor illis (bestiis) tantum animas nobis animum quoque xv, 148 non omne legumen ventri Pythagoras xv, 174 indulsisse sese ardenti Tribuno ii, 165

Induperator, v. Endoperator

Indus obsenrior Mauro xi, 125 augur et Phryx vi, 585 Indi omnes atque Mauri noverunt vi, 337 Indi graciles quicquid huc mittitis vi, 466

Industrius armis viii, 52

Indutus scutulata ii, 97

Inebriet aurem miseram vinosus ix, 113

Inermi justitia putabat omnia tractanda temporibus diris iv, 80 gingiva frangendus misero panis x, 200

Infamia quid salvis nummis i, 48 minus est turpis ii, 71

Infamis Varillus ii, 22 infami ab asylo gentem deducis viii, 273

Infans rusticus cum matre, et casulis fiet legatus amici ix, 60 infans filius obstat tibi peccaturo xiv, 49 clauditur terra xv, 139 rusticus formidat hiatum pallentis personæ iii, 176 nobilis exprimat mirmillonem conopeo vi, 81 parasitus quoties venerit, auferri jubebit mensam cet. v, 145 infante majorem mamillam quis miratur in Meroë xiii, 163 infantes quatuor ludebant in casa xiv, 168 infantibus magnis ubera ferens potanda vi, 9 nudis arridet Fortuna vi, 606

Infantia nostra hausit cælum Aventini iii, 84 madidi nasi x, 199

Infecit natura pecus xii, 41

Infelix servulus portat iii, 253 cadet xiv, 295 totum perdidit nihil iii, 209 paupertas nil habet durius in se cet. iii, 152 Psecas vi, 491 Numitor vii, 74 infelix æstuat angusto limite mundi x, 169 infelicibus ovis nos viles pulli nati xiii, 142

Inferi et Manes vana nomina ac nugæ ii, 149 sq.

Infernis Diis sufficiunt Decii viii, 257 sine regibus hilares olim umbræ xiii, 52

Infero — intulit prima peregrinos obscæna pecunia mores vi, 299 intulerit quæ psaltria illuc penem majorem cet. vi, 340

Infesto a numine morbum missum xiii, 231 infesta vallo arma xv, 120 infestis sagittis pugnam instaurare xv, 74

Inficietur amicus depositum xiii, 60

Infirmi animi voluptas est ultio xiii, 190

Inflatum juvenem plenumque Nerone propinquo viii, 40, 72

Inflexu vicorum arto iii, 237

Infra ventriculum vacua et plana omnia iii, 97 parvulus cantharus iii, 204

Infremuit quoties Lucilius ardens, rubet auditor i, 166

Infudit cui Cæsonia totam frontem pulli vi, 617 infundet hordea juvenis viii, 154

Ingenium velox iii, 73 castum x, 300 mite Crispi et Thaletis iv, 82. xiii, 185 unde par materiæ i, 150 venerabile nos soli sortiti xv, 144 ingenii fons largus et exundans x, 119 ingenio par pretium vii, 96 ingenio manus est et cervix cæsa x, 120 quis locus, nisi cet. vii, 63 ingenia laud facile emergunt, quorum virtutibus obstat res angusta domi iii, 164 summa et vervecum in patria crassoque sub aëre nasci x, 50

Ingens Telephus i, 4 cæna ii, 119 tormentum ii, 137 omen iv, 124 gibbus vi, 108 semivir vi, 512 testamentum vi, 549 scelus vi, 651 numerus vii, 102 annulus vii, 140 acervus viii, 100 Sejanus x, 62 Phœnicopterus xi, 139 Liburnus iii, 240 vulnus xv, 156 ingentia vasa iii, 251 ingentibus comis impiet reticulum ii, 96

Ingenue magis et verius Peribomius ii, 16

Ingenuum tophum violarent marmora iii, 20 ingenui vultus et pudoris puer xi, 154 ingenuorum filius eludit latus servi divitis iii, 131

Ingerit se his, hos amat vi, 609

Ingratus maritus vii, 169 ingratae patriæ curta fides xiv, 165 ingratae ac perfide, nullum ergo meritum est, quod tibi filiulus aut filia nascitur ex

me ix, 82 ingrato ab aratro jam fastiditus bos x, 270 ingratos sodales ante omnia pone xi, 190

Ingredi iter x, 20 iter vitæ vii, 172

Inguen excitat vox blanda vi, 196 medicatum adeo intelligit xii, 36 inguinis ad mensuram hæres i, 41 inguinis et capitis quæ sint discrimina nescit ebria Venus vi, 301 ægri hæc canities anne aliquid sperare potest x, 207 ab inguine tutum nihil est et sanctum iii, 109 inguine si pascitur venter, mea Clotho et Lachesis gaudent ix, 136 inguina Rhodopes terit barba uda ix, 4 matura (eunuchorum) jam calida iuventa traduntur medicis, jam pectine nigro vi, 370 crassa non pavidus tegit opposito gutto xi, 158 frigida velantes panni sufficient xiv, 300 inguinibus udis quid ulla negaverit x, 322

Inimicus pumice levis res mortifera est ix, 95 inimica cohors xvi, 20 inimicorum primoribus xv, 40

Iniquæ urbis quis tam patiens i, 30 iniquo modo servorum ventres castigat xiv, 126 iniquas ad mensas Cæsaris Sarmentus v, 3

Injuria cœnæ tantine v, 9 magna ne fortibus fiat et miseris civibus, curandum viii, 120 quot agros venales fecerit xiv, 151 non gravior quam vindicta xvi, 22

Innoxia simia clauditur corio bovis xiii, 156

Innuit s. annuit mulio virga iii, 317 viii, 153 innuat licet coram vi, 140

Inops æris vii, 61 Socrates vii, 205 inopi arte occurrit prora xii, 67 inopum sociorum miserere viii, 89

Inquisitores dispersi algæ iv, 49

Insanabile cacoëthes scribendi multos tenet vii, 51

Insania minus est turpis ii, 71 Insaniæ medela nasturtium et cucurbita xiii, 97. xiv, 58 varia genera xiv, 284 sq.

Insanum maritum fecisset Juno vi, 620 insanis secatur vena media vi, 46

Insatiabile votum acquirendi xiv, 125

Inscius herbæ hædulus xi, 66

Inscripta lintea viii, 168 ergastula xiv, 24

Insignis nomine præclaro viii, 32

honorum pagina x, 57 insignia vocis habeant majorum effigies viii, 227

Insistere tremulis plantis non possunt vi, 96 clamoso Circo me securum jubeant ix, 144

Inspicit ille prius faciem i, 97 ranarum viscera iii, 45 inspecta genesi vi, 579

Instabile conjugium ix, 79

Instat quicquid discriminis vi, 520 instant xv, 75 instantis domini virgamque tenentis vox furit xiv, 63. xv, 75 instantem regi cometen vi, 407 monitis talibus parentem xiv, 210

Instaurare popinas pervigiles viii, 158 pugnam sagittis xv, 74

Institor hibernæ tegetis niveique cadurci vii, 221

Instituit Locusta propinquas efferre maritos i, 71 hunc artibus et moribus xiv, 74

Instruit focum provincia v, 97

Insulæ, in quas deportabantur Romani i, 73

Insulsam bipeennem vi, 658

Intactum caput buxo xiv, 194 intactam Agaven Paridi vendat vii, 87 intacto pane et strieto v, 169 intacta malis sacra vi, 336 intactior omni Sabina vi, 163

Integer arbiter viii, 80 cecidit Cethegus x, 288 nasus xv, 56

Intelligit inguen medicatum xii, 36 artes patricias iv, 101 intelligat matrona et quædam non ex libris vi, 451 non intellecta senectus obrepit ix, 129

Intendunt oculos sidera testes viii, 150

Inter nos sanctissima divitiarum majestas i, 112 Iliadum lacrymas x, 260

Intercepta fraude sestertia xiii, 71

Interdum aliena sumitur arca iii, 181 septimus sol invenit jacentem torum xv, 44

Interea rex horum vorabit optima i, 135 dum cædit viii, 155 tu obsequere imperio x, 342 cum turget sacculus, crescit amor nummi xiv, 138

Interiora petit stagna xii, 80

Interiorius si attendas xi, 15

Internumtia cæli sacerdos vi, 545

Interpres legum sanctissimus iv, 79 legum Solymarum Judæa vi, 644

- Interrogo nil plus x, 72
 Intersum — intererit plurimum, quibus artibus, et quibus hunc (filium) tu moribus instituas xiv, 73
 Intervenit quoties lascivum illud vi, 194
 Intestatus si ad cœnam eas iii, 274
 intestata hinc senectus et subitæ mortes i, 144
 Intestino loto terram ferit vi, 429
 intestina poëtæ capiunt plus vii, 78
 Intolerabile magis vitium vi, 413
 intolerabilius nihil est, quam fœmina dives vi, 460
 Intonet horrendum EXI vi, 485
 Intra pomœria natis salibus ix, 11
 muros tantum illi contulit nominis toga viii, 240 se tacitum qui cogitat scelus xiii, 209 te fige querelas nostras tacitus ix, 94 quæ limina puer est xiv, 45
 Intrat fœmina limen ii, 88 et mugilis mœchos x, 317 moles xii, 75
 intranti obstitit turba iv, 62 lupanar vi, 121 intrantes blanda excepit vi, 125 balnea vi, 374 urbem x, 171
 Intrepidi altaria tangunt xiii, 89
 Introitum ad ipsum macelli xi, 10
 Intus dormiet iii, 241
 Inutile vulgus xv, 126
 Invadunt talia verbis Herculis ii, 20
 Invalidi collum cervicibus æquat Herculis iii, 88
 Invenit quis membra iii, 260 non fatuos ix, 8 septimus sol jacentem torum xv, 44 non pœnam sceleri xv, 129 materiam risus x, 47 invenit non nomen crimini xiii, 29 pœnas Cædicus xiii, 197 invenies nullam quæ parcat amanti vi, 208 Quiritem ima plebe viii, 48 legatum in popina jacentem viii, 173 inveniet quid quisquam sublimius viii, 232 quot libras in summo duce x, 148 invento Osiri viii, 30 inventa per devia rura lacerta xiv, 75 inventis sub aratro piscibus xiii, 66
 Inventrix sacri nefandi Taurica xv, 117
 Inverso fundo iii, 108 inversis pellibus submovet Euros xiv, 187
 Invidet luscis x, 228 invidetas haud vati vii, 93 omnibus, si lividulus sis xi, 110 invisî nominis pœna xiii, 248
 Invidia est fortunæ xv, 95 invidiæ magnæ subjecta potentia x, 57 invidiam facerent Nilo surgere nolenti xv, 123
 Invidiosa solatia xiii, 179
 Invita conjuge vi, 212 inviti exercere jubentur avaritiam xiv, 108
 Invitatus ad hæc aliquis de ponte negabit xiv, 134
 Involvit bos sinu Fortuna vi, 607
 Io candida si jusserit, ibit ad Ægypti finem vi, 526
 Jocari voluit Fortuna iii, 40
 Joco mordente facetus ix, 10 jocorum causas præbet iii, 147
 Ionium late sonantem vi, 93
 Iphigenia si qua illi est nubilis domi, dabit hanc altaribus, etsi non sperat furtivæ piacula cervæ xii, 119
 Ipse cum se jactaret amica i, 62
 Iperfundit piscem Venafrano v, 86
 potat v, 30 ante ipsum v, 56
 Ira et bile jecur ardeat i, 45. iii, 188. xiii, 188 Censoris dignum xiv, 50
 Deorum, ut sit magna, tamen certe lenta est xiii, 100 et fames pares in mente xv, 131 quoties hunc sexum nocentem facit vi, 647 quid plus velit xiii, 176 iræ indoctorum quantalacumque occasio sufficit xiii, 183 eorum non sufficit xv, 169 iræ pone frena viii, 88 iræ inde et lacrymæ i, 168 iram, gaudia cet. effundit hoc sermone vi, 189
 Irasci nesciat, cupiat nihil x, 360
 iratus ignis cadat in terras xiii, 226
 irato sistro feriat mea lumina Isis xiii, 93 irati faciunt vadimonia iii, 299 mariti exigere pœnas x, 313
 iratis Diis fruitur Marius i, 50
 Irritamentum Veneris languentis xi, 165
 Irns honestius possit tremere v, 10
 Isæo torrentius sermo iii, 74
 Isiacæ sacraria lenæ vi, 489
 Isis decernat quodcumque volet de corpore nostro, et irato feriat mea lumina sistro, dummodo cet. xiii, 93
 Isidis in ædem aquas spargat, antiquo quæ proxima surgit ovili vi, 529
 fanum scelerare ix, 22 ab Iside pasci pictores xii, 28 Isidis sacerdotes, sacra, et simulacrum, argentea serpens vi, 525—541
 Iste dies genialis agitur iv, 67
 Ister et Rhœnus amicus viii, 170
 Iste vivat Artorius et Catulus iii, 29
 Istram s. Istrum Pacuvium xii, 111
 Ita ad quem subridens ii, 38 servus homo est vi, 222 ita secum (dicit) xiii, 91
 Italiæ pars magna est, in qua nemo

togam sumit, nisi mortuus est iii, 171
 Italiam jam tenet Hannibal x, 154
 longe relinquunt xii, 78

Iter vitæ diversum ingreditur vii,
 172 nocte ingressus x, 20

Iterum ecce Crispinus iv, 1 quis
 Cotta tibi erit vii, 95 miserere xii,
 25 semel atque iterum super illam
 palpitet iii, 134

Ithacus miranda nullo sub teste
 canebat Alcinoos xv, 26 Ithacum mugire
 credit Ajax xiv, 287 natantem
 lugere fas Laërtæ x, 257

Jubæ mullorum vi, 40

Jubeo sic, hoc volo, sit pro ratione
 voluntas vi, 223 jubet ipsos vocari
 Trojugas i, 99 natura plorare xv,
 134 sic rerum numerus vii, 102 sic
 natura xiv, 31 quis te festinare xiv,
 212 securus pendente dormire ruina
 iii, 196 eum vitari coccina læna iii,
 284 stari iii, 290 afferri thoraca v,
 143 jussit quantum, anhelas vi, 37
 jubeat si conjux, durum est conscendere
 navim vi, 98 jubeant me securum
 insistere Circo ix, 144 juberet
 ut mutuus nos affectus petere auxili-
 um et præstare xv, 150 jubeantur
 mutare dominos viii, 65 exire iv,
 144. xiv, 108 jussus discernere v,
 12 jussæ ad Circum prostare puellæ
 iii, 65 mansuere feræ xi, 104 jus-
 sos primum crescere testiculos vi, 371

Jubernæ ultra littora promovimus
 arma ii, 160

Jucunda senectus Crispi iv, 81
 jucundum et earum sterilis facit uxor
 amicam v, 140 jucundam ad vocem
 curritur vii, 82 pro jucundis aptis-
 sima dabunt Dii x, 349 jucundius
 vita ipsa bonum vindicta xiii, 180

Judæa tremens, cophino fœnoque
 relicto, arcuam mendicat in aurem,
 interpres legum Solymarum, et mag-
 na sacerdos arboris, ac summi fida
 internuncia cœli; implet et illa ma-
 num, sed parcus are minuto vi,
 543 sq.

Judæi qualiacumque voles, somnia
 vendunt vi, 547 metuentes sabbata,
 nil præter nubes et cœli nunen ad-
 rant, nec distare putant humana carne
 suillam—et præputia ponunt; Roma-
 nas autem soliti contemnere leges—
 non monstrare vias, eadem nisi sacra
 colenti, quæsitum ad fontem solos de-
 ducere verpos—Sed pater in causa,
 cui septima quæque fuit lux ignava
 eet. xiv, 96 sq. Judæorum prosecu-

chæ iii, 296 Judæis delubra locan-
 tur (ad madidam Capenam s. in valle
 Egeriæ) quorum cophinus fœnumque
 supellex: Omnis enim populo mer-
 cedem pendere jussa est arbor, et
 ejectis mendicat silva Camenis iii,
 14 sq.

Judaicum Romani ediscunt, et ser-
 vant, ac metunt jus, tradidit arcano
 quodcumque volumine Moses xiv,
 101

Judex Bardaicus xvi, 13 judicis in
 corpore si ista videas ii, 76 giudice
 bubulco surgis Ajax vii, 117 sub ju-
 dice si dicas vii, 13 giudice me dignus
 vera cruce viii, 188 giudice se nemo
 nocens absolvitur xiii, 3 sub giudice
 morum caderet iv, 12

Judicet quasi ignis (fulmen) xiii,
 226

Judicio inani damnatus Marius i,
 48

Jugera agri quot possidet iii, 142
 vix bina dabantur pro multis vulneri-
 bus xiv, 163 quot vicina foro iv, 7
 jugeribus campi severi cede ii, 132
 paucis quantum erat lumbos exhausti
 donare clientis ix, 60

Jugulare fœtum capellæ xv, 12 ju-
 gulata Mycenis xii, 127

Jugulo Electræ non se polluit Ores-
 tes viii, 218 jugulos aperire tenui
 susurro. iv, 110

Jugum (matrimonii) ferre cervice
 parata vi, 208 non jactare vita di-
 dicere magistra xiii, 22 curtum te-
 mone x, 135 Cumis suspectum ix,
 57 jugo rara sedit victoria viii, 63
 juga pauca boum viii, 108 inter ne-
 morosa positus Volsinii iii, 191 jugis
 abrupta saxa vi, 649

Juli sanguine fulget viii, 42 Iulo
 gratus apex (mons Albanus) xii, 70

Julia cum tot abortivis fœcundam
 vulvam solveret, et patruo similes
 effunderet offas ii, 32

Julia lex ubi nunc ii, 37 placet Ur-
 sidio vi, 38

Julius ardet ii, 70

Jumento crucibusque relictis vul-
 tur cet. xiv, 77 jumenta vocant iii,
 316 fatigat porticibus iv, 5 luto
 spargat recenti vii, 180 loquentur
 ix, 103 famelica lasso collo ad vi-
 rides hujus mittentur aristas xiv, 147
 jumentis lassissimis hordea infundet
 solos, 154

Junco consule xv, 27

Junge ostia ix, 105 jungitur si

ulla Ursidio vi, 41 jungentur præterea commoda multa caducis ix, 89 juncta tibi recumbit vi, 448 junctam et pactam tabellis vi, 200 junctæ umbone phalanges ii, 46

Junio consule xv, 27

Juno si fecisset maritum insanum vi, 619 cum adhuc virguncula esset xiii, 40 Junonis avem ut pueri laudant vii, 32 Junoni (pronubæ) cæde juvencam auratam vi, 48 per Junonem domini jurante ministro ii, 98

Jupiter (al. male Juppiter) vernus fremeret grandine v, 79 et Mars num adeo senuerunt, ut nil actum sit in montibus, aut in speluncis vi, 59 fictilis et nullo violatus auro hanc rebus Latiis curam præstare solebat xi, 116 da spatium vitæ, multos da annos x, 188 cum privatus adhuc Idæis antris xiii, 41 audis hæc, nec labra moves, cum mittere vocem debueras, vel marmoreus, vel æneus? aut cur in carbone tuo charta pia thura soluta ponimus cet. xiii, 114 Jovis ante altaria lanatas torvumque juvencam more Numæ cædit viii, 156 municipes lagenas advexisse xiv, 271 summi ante aram ruit Priamus, ut vetulus bos x, 268 in tunica Prætozem sublimem medio in pulvere Circi x, 38 famulæ aves xiv, 81 Jovi Tarpeio servata hostia xii, 6 Jovem nostrum placabo xii, 89 Jove ipso digna sententia xiv, 206 sub Jove multa pudicitia veteris vestigia forsan, aut aliqua extiterint, sed Jove nondum barbato vi, 15

Jurat solam Hipponam s. Eponam, et facies olida ad præsepia pictas viii, 156 aras Samothracum et nostrorum iii, 144 per Solis radios, Tarpeiaque fulmina, et Martis framcam, et Cirrhæi spicula vatis, per calamos cet. xiii, 78 sq. per Junonem ii, 98 jurare Græcis nondum paratis per caput alterius vi, 16 jurato quamvis testi metuum tibi credere v, 5 jurantes precantesque tangebant aram, vel genna deorum xiv, 219

Jure jurando fraudem tueri xiii, 201

Jure eodem natautes mergere ficedulas xiv, 8

Jurgia proludunt, sed mox et pœnula torques v, 26 alterna habet lectus vi, 269 prima sonare incipiunt xv, 51

Jus nullum uxori capiendi bona i,

56 Judaicum ediscunt, servant et metuunt xiv, 101 testandi solis militibus vivo patre datur xvi, 51 dicere de mensura x, 101 in jus pavidum trahat cervice obstricta x, 87 juris nil animis in corpora indulget natura ii, 139 juris idem (testandi) contingit arenæ, quod lenonibus et lanistis vi, 217 peritus Apollo i, 128 nodos, et legum ænigmata solvat viii, 50 jure ac merito contemnunt vitia Scauros ii, 31 illum despiciam xi, 23 jure jurando fraudem tueri xiii, 201 jura ac leges vexantur ii, 43 ferentem ii, 72 civilia numquid novimus ii, 51 parentis habes ix, 87 ad jura vocantem xv, 135 trium liberorum ix, 90

Jussu Neronis x, 15

Justa ratio periculi vi, 95 causa doloris ix, 90 querela xvi, 19 justus Solonis x, 274 quam justo fulmine ruerint viii, 92 justis pœnis illos afficiunt viii, 267 justissima cognitio Centurionum xvi, 17

Justitia inermi putabat omnia tractanda temporibus diris iv, 81 justitiæ tenax viii, 25 Justitia (Astræa) ad Superos recessit comite Pudicitia vi, 19

Juvat alea senem xiv, 4 juvant magis illa, quæ pluris emuntur xi, 16 juvabit nemo tecto hospitioque iii, 211

Juvencam auratam cæde Junoni vi, 48

Juvencam torvum cædit Jovis ante altaria viii, 155

Juvenilia s. juvenalia membra xi, 5 Juvenis zelotypo prælatus Hiabæ v, 45 petit Euphraten viii, 51 tui specie lætare x, 310 si vetulo non assurrexerat, grande nefas xiii, 55 non melius de se cuiquam sperare propinquo concedet, qui radere tubera terræ—didicit nebulone parente xiv, 7 sq. juveni mihi eo tondente gravis barba sonabat i, 25. x, 226 quid suadet pater latus stridore catenæ xiv, 23 cum dicis, stultum, qui donet amico,—et spoliare doces et circumscribere cet. xiv, 235 sq. Arcadio nil salit lava in parte mamillæ vii, 160 Pellæo non sufficit unns orbis x, 168 juvenem illa jubet preparare sumto cucullo vi, 330 supinum clamorosus pater excitat de media nocte, Accipe ceras, scribe, puer, vigila cet. xiv, 191 sq. torquet jam longa et

cervina senectus (patris) xiv, 251
 superbum, inflatum plenumque Nerone propinquo viii, 71 juvene (Acilii) indigno, quem mors tam sæva maineret iv, 95 juvenes subit Hippo ii, 50 hoc agite vii, 20 Medos premit longo asserere per forum vii, 132 et nos hæc fecimus; esto,—breve sit, quod turpiter audes viii, 164 sq. ipsius Consulibus laxabant portarum claustra tyrannis Exnlibus viii, 262 spectent (circenses), quos clamor et audax sponso, quos cultæ decet asse- disse puellæ xi, 199 sponte imitantur cetera: solam inviti quoque avaritiam exercere jubentur xiv, 107 hortatur (pater avarus), ut eet. xiv, 121 inter cultos pinnirapi juvenesque lanistæ plaudat hic nitidi præconis filius iii, 158 quibus arte benigna et meliore luto fixit præcordia Titan xiv, 34 marinos vidisse xiv, 283 juvenum discrimina sunt plurima; pulchrior ille hoc, atque ille alio; multum hic robustior illo: Una senum facies x, 196 sq.

Juventa qua capta est Hippia vi, 103 jam calida vi, 369

Juventus consumta Cannis ii, 155 resinata quid faciet viii, 114 quæque cædit magistros vii, 213

Juvernæ littora ii, 160

Juxta recubante marito xi, 201

K

Kalendæ, v. Calendæ
 Karthago, v. Carthago
 Κίναδος, v. Ἀντὸς

L

Labellum compesce digito, cum veniet contra i, 160 extendit summa xiv, 325 labello clauso ut te respiciat Veiento iii, 185 spumanti quamvis te nudum viderit Virro ix, 35 label- lis tuis contacta pocula v, 128 fletum exsorbes vi, 276

Labem hanc dedit contagio et dabit in plures ii, 78 sine labe aspiciat domum xiv, 69

Labitur cursum præcipitans xv, 77 ætas vii, 32 labente officio vi, 203 labentibus obstat villicus iii, 191 lapsum protegere xv, 156

Labor magni sceleris nullus xiv,

224 non sinebat vitii contingi parva-
 teeta vi, 289 vester fæcundior, his-
 toriarum scriptores vii, 98 quantum
 grammaticus meruit, quis Enceladi
 gremio affert vii, 216 Polycleti
 multus ubique viii, 104 æquus hunc
 provehit xvi, 56 laboris causas inde
 habuit x, 139 atque sanguinis merces
 hæc nullis unquam meritis minor visa
 xiv, 164 labori pulchro reddit sua
 dona xvi, 57 laborem nemo studiis
 indignum ferre cogetur vii, 17 labore
 militiæ parta xvi, 52 labores nume-
 rentur ix, 42 longos castrorum si
 ferre piget xiv, 198 omnes nutricis
 tolerant fortuna urgente vi, 593 quos-
 cumque qui ferre queat x, 359 sæ-
 vos Hercules x, 361 laborum nulla
 emolumenta in Urbe iii, 22

Laborat in omni gente (Cicero) viii,
 239 laboranti lunæ succurrere vi,
 443

Labra elixi vervecis quis tecum
 comedit iii, 294 quæ illi x, 67 ma-
 riti hinc viscantur (medicamine fa-
 ciei) vi, 463 longam salivam, s. longa
 saliva manantia vi, 623 pallida ci-
 bum accipiunt digitis alienis x, 209
 non moves, Jupiter, cum mittere
 vocem debueras vel marmoreus vel
 æneus xiii, 114

Labulla mæcha ii, 68

Labyrinthi mugitum i, 53

Lacedæmonium pytismate lubricat
 orbem xi, 173

Lacerna aurata quibus fulgere mos
 est x, 212 fœda et scissa iii, 148
 lacernas jam ponente facundo Cædi-
 cio xvi, 45 Tyrias revocante humero
 i, 27 pingues aliquando accipimus,
 munimenta togæ, duri crassique co-
 loris, et male percussas textoris pec-
 tine Galli ix, 28 sq. lacernis licet
 parcat xiv, 287

Lacernæ russati solum vii, 114

Lacernatæ amicæ i, 62

Lacerat hæc potio Patres vi, 625
 orbem Flavius iv, 37 membra fame
 xv, 102 laceratis capillis vi, 490

Lacertæ unius sese dominum fe-
 cisse iii, 231 lacerta inventa per
 devia rura pullos nutrit ciconia xiv,
 75

Lacertæ russati solum vii, 114

Lacerti cum parte conchæ asti-
 vam s. æstivi xiv, 131 unius sese
 dominum fecisse iii, 231

Lacerto secto requiem sperare vi,
 106 lacertis admirandis confusus

- (Milo) periit x, 11 inclinatis per humum quæsitâ saxa xv, 63
 Lacessit scuto vi, 248
 Lachesis mea et Clotho gaudent, si pascitur inguine venter ix, 136
 Lachesi superest, quod torqueat iii, 27
 Lacrymæ inde et iræ i, 168 siccentur xvi, 27 illius meditataque murmurâ præstant, ut cet. vi, 539 lacrymas si conspexit amici flet, nec dolet iii, 101 ridebat, et curas, et gaudia vulgi x, 52 Iliadum x, 261 quæ dedit natura, mollissima corda humano generi se dare fatetur: hæc nostri pars optima sensus cet. xv, 132 sq. per lacrymas effundere bilem ut cogaris v, 159 lacrymis veris amissa pecunia ploratur xiii, 134 uberibus semper plorat, semperque paratis in statione sua, atque expectantibus illam, quo jubeat manare modo vi, 273 sq.
 Lactis plus habet hædulus, quam sanguinis xi, 68 vortice torrens tanquam fluxerit xiii, 70 lacte illo fovetur, propter quod secum comites educit asellas vi, 468
 Lacunar doctus spectare i, 56
 Lacus suberant, ubi Alba colit Vestam iv, 60 ad spurcos decepta sæpe vota vi, 603
 Ladas pauper (cursor insignis) non dubitet locupletem optare podagram xiii, 97
 Lædant silicem percussum pondere vasa iii, 272
 Lælius miretur grandes alas xiv, 195
 Læna coccina eum vitari jubet iii, 283 pertusa homines hæc dicere non audent v, 131 lænam pignerat vii, 73
 Lærtēs senex, cui fas Ithacum lugere natantem x, 257
 Læstrygonas immanes fingentem Ulyssem xv, 18
 Lætare specie juvenis tui x, 310
 Lætus stridore catenæ xiv, 23 fatebere xiii, 248 læta Clitumni pascina xii, 13 dies xv, 41 Venus quo astro se proferat vi, 570 læti phaleris et torquibus omnes xvi, 60 lætam Urbem fecit Statius vii, 83 lætis Phrygibus xii, 73 lætis rebus par mensura malorum x, 98 lætior hæc lux natali die xii, 1 lætissima merces vii, 175
 Lævus male scribitur pro levis ii, 12. iii, 111
 Lævum extendit vi, 495 in lævum s. lævam conversus iv, 120 lævo monitu pueros producit avaros xiv, 228 læva in parte mamillæ nil salit Arcadio juveni vii, 159 læva et dextera sonuit ferro vi, 561 zonam morsuque tenebit xiv, 297
 Lægena Saguntina v, 29 venali Cyane succincta viii, 162 lægenæ ventre xii, 60 lægenas municipales Jovis xiv, 271 quinque vii, 121
 Lagi moenia vi, 83
 Lambit non Tædia Claviam ii, 49 lambenti crustula servo ix, 5 lambentibus ora siccæ lucernæ canibus viii, 35
 Lamiarum cæde madenti iv, 154 de numero quædam vi, 385
 Lampas ænea iii, 285 lampade Veneris fervet vi, 138
 Lana sucida nolit pati vinum v, 24 lanam trahitis ii, 54 deducere ferro obliquo vii, 224 lanis admota matrona vi, 497
 Lanatas cædit viii, 155 lanatis animalibus xv, 11
 Lancem longo pectore distendat squilla v, 80 lance beata radiat Dacicus vi, 204 lances Parthenio factas xii, 43 lancibus oppositis perituram accessere summam xi, 18
 Languentis Veneris irritamentum xi, 165
 Languida uxor i, 122
 Languorem peperit cibus imperfectus iii, 233
 Lanificæ Parcæ xii, 66
 Lanistæ juvenes iii, 158 leges et verba regis dicturus xi, 8 lanistis et lenonibus est testandi libertas vi, 216
 Lanugo prima pars sacræ senectæ xiii, 59
 Laomedontiades ævo frigidus vi, 326
 Lapidem non hunc, quales et Turnus et Ajax cet. xv, 65 ad primum vectari vi, 577 lapides effuderit imber xiii, 67
 Lappa Rubrenus vii, 72
 Lapsus tectorum assiduos horrere iii, 7
 Laqueum ipse mandaret (Democritus) Fortunæ minaci mediumque ostenderet unguem x, 53 in laqueum dabit vestigia xiii, 241 laqueo tenet multos ambitiosi consuetudo mali vii, 50 in laqueos ut nunquam incidat x, 314

Lardum natalitium ponere cognatis xi, 84

Largæ filia adultera xiv, 25

Largitur multis honorem militiæ (Paris) vii, 88 largiri quæ solebat Piso bonus et Cotta v, 110

Largus fons ingenii x, 119 larga natura tribuit benigna manu x, 302

Laris matrona iii, 110 trepidi Antiphates xiv, 20 Larem, iguem, pecus et dominos communi clauderet umbra vi, 3 Lare in Herculeo natus viii, 14 Lares ipsi deinde eripiuntur viii, 110 Lares parvi nostrique, quos thure minuto, aut farre et tenui soleo exorare corona ix, 137 ante Lares cadat victima xii, 113 Larum parva simulacra fragili nitentia cera accipiunt graciles coronas xii, 87 Laribus paternis thura dabo xii, 89 nostris conjungere aliud tectum xv, 153 cristam galli promittere xiii, 233

Laronia non tulit quendam ex his ii, 36, 65

Lascivum illud quoties intervenit ζωη και ψυχη vi, 194 lascivi ruris alumni xi, 98

Lassare cotytto Cecropiam soliti Baptae ii, 92 lassata viris vi, 130 lassata brachia gravi massa ceciderunt vi, 421

Lassus aratro alieno (Marius) viii, 246 lasso lictore hebetes securus viii, 137 tibi ut figantur palmae vii, 117 collo famelica jumenta xiv, 146 lassi clientes abeunt vestibulis i, 132 lasso intra tua pascua milvos ix, 55 marris ac vomere xv, 167 lassis cædentibus vi, 484 jumentis infundet hordea viii, 154

Late flagrantem ignem xiv, 245 sonantem Ionium vi, 92 latius sibi indulgent xiv, 234

Lateranus consul et auriga viii, 147 sq. Lateranorum ædes egregias obsidet cohors x, 17

Laternam olebit caulis v, 88

Latet abditus adulter vi, 237 latentis animi in ægro corpore ix, 18

Latiis pastoribus ande tantum nefas ii, 127 Latiis rebus hanc curam præstare solebat fictilis Jupiter xi, 115

Latine nescire nostris magis turpe, quam Græce vi, 188 posee xi, 148

Latini perituri cista vi, 44 Latino a trepido Thymele submissa i, 36

Latino cælo ignotum carmen vi, 637 Latina tegitur cinis atque Fla-

minia i, 170 Latinae clivosæ monumenta v, 55 pro omni pube Latina Decii sufficiunt Diis inferis viii, 256 Latinas humilis quondam fortuna præstabat castas vi, 287

Latio non venales elephantii xii, 103

Latona gaudet pulchra Diana x, 292

Latona gente nobilior vi, 176

Latratibus rumpuntur somni vi, 415

Latravit rictu canino (Hecuba) x, 272

Latronem conductum confer xiii, 145 coram latrone cantabit vacuus viator x, 22

Latum media sulcum deducet arena i, 157 aurum pictæ vestis vi, 482 lata testudine xiv, 308 acies Polyphemii ix, 65 lato in anro ardet Setinum x, 27 latis orbibus i, 137. xi, 122 specularibus iv, 21 latissima tæda xii, 59

Latus servi claudit ingenuorum filius iii, 131 ad summum implet navem mercibus xiv, 289 tetigit acrior illo (creditore) vii, 109 recedit pendente clivo vi, 650 Afræ avis xi, 142 Illyricum viii, 117 alternum puppis xii, 31 lateris dolorem pati xiii, 229 parvi spatium breve sortita est vi, 505 lateri parcas vi, 37 latere nudo (lecti) xi, 96

Laudabile nomen luxuria in Ventidio sumit xi, 22

Lando quod destinat iii, 2 meum civem xii, 121 consilium iv, 18 jamne igitur laudas, quod ridebat x, 28 laudat siliquas occultus ganeo xi, 58 clamore Fæsidium agentem vocalis sportula xiii, 32 me toto vicinia pago xiv, 154 laudant hoc numina ruris xiv, 182 laudare nequeo librum, si malus est iii, 42 sermonem indocti, faciem deformis amici eet. iii, 86 sq. et nobis hæc eadem licet, sed illis creditur iii, 92 paratus iii, 106 tantum disertos vii, 31 equum volnerem viii, 58 laudatur cum Dis æqua potestas, nihil est quod credere de se non possit iv, 71 et alget probitas i, 74 illic præclara iaspis v, 42 avarus tanquam frugi xiv, 111

Laufeia s. Laufelia et Saufeia vi, 320. ix, 117

Laurenti in agro Corvinus custodit oves i, 107

Laureolum egit Lentulus viii, 187

Lauronia non tulit quendam ex his ii, 36, 65

Laurum momordit (poëta) vii, 19
 lauro grandi janua ornatur vi, 79
 secunda ornatur viii, 253 humida
 lastrari ii, 158 lauros pone domi x,
 65

Laus—landis tituli que cupido pa-
 triam obruit olim x, 143 futuræ ni-
 hil agas viii, 76 laude tuorum te cen-
 seri noluerim viii, 74 laudibus quam
 effert vi, 182

Lautus habetur Atticus, eximie si
 cenat xi, 1 Prætor xiv, 257 lautum
 se facere falso i, 67 lauto cenare
 paratu xiv, 13 lautorum pueros vii,
 177 lautissimus orborum Persicus
 iii, 221 lautissima hæc merces vii,
 175 cœna cæditur xi, 141

Lavat patellas domus iii, 262 la-
 vatur nemo Romæ cum Bocchare v,
 90 magno cum rhinocerote vii, 130
 lavantur qui nondum ære pueri ii,
 152 quadrante vi, 447 loto intestino
 terram ferit vi, 429 lota cute veni-
 unt ad mœchum vi, 464

Lavino novercali prælata sedes xii,
 71

Laxet se cutis arida vi, 144 laxare
 stomachum saginis iv, 67 claustra
 portarum viii, 261

Lectica nova Mathonis plena ipso
 i, 32 densissima petit centum qua-
 drantes i, 121 facit somnum clausa
 fenestra iii, 243 non est uribus illis
 x, 35 lecticas ponunt hic noctibus
 vi, 309 Lecticarum forma varia i, 64
 Lecticarii quales fuerint i, 64

Lectore assiduo ruptæ columnæ i,
 13

Lectulus mihi testis ix, 77 in lec-
 tulus sedentes scribebant honestiores,
 in sellis tenniores vii, 28

Lectus Procula minor iii, 203 non
 alius cuiquam viii, 177 in quo nupta
 jacet, semper habet lites vi, 269
 lecti sonus ix, 78 spreti vestigia vi,
 226 lectum alienum concutere vi,
 24 lecto vacua ne cessaret calcita
 tertia v, 17 aurato jacet vi, 594
 magno dormit tertia ii, 60 et umbra
 gaudet vii, 105 lectis parvis frons
 ærea xi, 96

Ledam chironomon molli saltante
 Bathyllo vi, 63

Legatum omne capit, nec non et
 dulce caducum ix, 88 fiet amici
 cymbala pulsantis ix, 62

Legatus fiet amici cymbala pulsan-
 tis ix, 62 legatum quare in magna
 popina viii, 172

Legio Cremeræ consumta ii, 155
 in legione quantum tribuni accipiunt,
 donat Calvinæ iii, 132 legiones in
 sulcis dentibus anguis nascuntur xiv,
 241 dabat olim x, 79 legionibus
 pro totis sufficiunt Dis infernis (De-
 cii) viii, 255

Legit villica asparagos xi, 69 olus-
 cula horto xi, 78 nec Cynicos nec
 Stoica dogmata xiii, 121 historias
 omnes vii, 231 sedens classis vii,
 152 legenti acta quantum daret vii,
 104 lecture quæ scripta et quas ta-
 bellas vi, 277 legantur qua voce
 versus (Maronis) quid refert xi, 180
 lectis decies tabellis xiii, 136

Legitime nubere x, 338 fixis ta-
 bellis xii, 100

Legitimum penem intra viscere
 agere ix, 44 legitimis tabellis pac-
 tam junctamque vi, 200

Legumen non omne indulsit ventri
 xv, 174

Lena, v. Læna

Lenæ Isiacæ sacraria vi, 489

Lenas captator v, 98

Leno ipse maritus, accipiens mœ-
 chi bona i, 55 lenone dimittente jam
 suas puellas vi, 127 lenonum pueri
 quocumque in fornice nati sedeant
 hic iii, 156 ancillas provocat vi, 320
 puellæ procul hinc xiv, 45 lenonibus
 atque lanistis est testandi libertas vi,
 216

Lentulus quis alter nunc erit vii,
 95 velox bene egit Lanreolum viii,
 187 (Catilina socius) caruit cruciati
 et pœna Pompeii x, 287 Lentule,
 tibi testudineo conopeo nobilis Eu-
 ryalum mirmillonem exprimat infans
 vi, 80

Lentus si pigra muniret castra do-
 labra viii, 248 lenta ira deorum est
 xiii, 100 arena fori pugnamus xvi,
 47 lento de funere matris consulit
 vi, 565

Leo alumnus magno fremitu in ca-
 vea tollet magistrum xiv, 247 fortior
 quando eripuit vitam leoni xv, 161
 domitus multa carne pascendus vii,
 76

Lepidi neptes aut Fabii dicite cet.
 vi, 265 coram Lepidis male vivitur
 viii, 9

Lepus cum magno sumine apud
 eum cæditur xi, 138 leporem aut
 capream famulæ Jovis venantur xiv,
 81 semesum dabit jam v, 167 le-
 pores quo gestu secentur v, 124

Lesbia, amica Catulli poëtae, passeris mortem lugens vi, 8

Letale ferrum xv, 165

Letifero auctumno iv, 56

Leto dedit utrumque fons ingenii x, 119

Leucade quantum non Octavius abstulit gladio viii, 241

Levant nec damna xii, 53 levet qui paupertatem xiv, 236 levarit cum se matura progenies xiv, 83

Levis consurgit erecta ad oscula planta vi, 507 leve non est observare vii, 240 levium malorum xiii, 13 levibus causis xiii, 182 levius quicquid meliusque putaris x, 344 fuscum torquetis Arachne ii, 56 leviori constat sumtu vii, 77 levioribus factis iv, 11

Levis (al. lævis) adhuc sponsus iii, 111 punice inimicus viii, 16, 114. ix, 95 leve argentum xiv, 62 caput senum x, 199 levi podice cæduatur tumidae mariscae ii, 12 levia crura totius gentis viii, 115 levibus athletis vi, 356 canibus viii, 35

Lex Julia ii, 37. vi, 38 Othonis quam dignatur summam bis septem ordinibus xiv, 324 operum sic jubet vii, 102 ulla quantum dolori concessit x, 315 legem priorum egressi vi, 635 legi non sufficit ejus res iii, 155 lege et ratione loquendi semper servata vi, 453 leges vexantur ac jura ii, 43 ac jura ferentem ii, 72 quid moneant, respice viii, 91 scripturus et regia verba lanistæ xi, 8 amaras revocabat ii, 30 sævas imponite vii, 229 Romanas contemnere xiv, 100 rubras majorum perlege xiv, 193 legum Solymarum interpres Judæa vi, 544 optimus atque sanctissimus interpres iv, 79 ænigmata solvat et juris nodos viii, 50 prima securis viii, 208 quæ reverentia, quis metus, aut pudor est unquam properantis avari xiv, 177 legibus antiquis castrorum xvi, 15 de legibus quantum ipse queratur fatorum x, 251

Libelli nostri farrago i, 86 comites in magno fascie vii, 107 libello posce vitem xiv, 193 libellos componunt formantque vi, 244 positos tinea pertunde vii, 26 Græcos servabat vetus cista iii, 206 libellis Tuscis digna xiii, 62 sacris quæ dat præcepta Sapientia xiii, 19

Libentius hac carne nil edit xv, 88

Liber non erat servus ix, 121 homo

et Regis conviva tu tibi videris v, 161 libera Roma Ciceronem patrem patriæ dixit viii, 244 verba animi proferre iv, 90 suffragia si dentur populo viii, 211

Liberos tollere, et libris actorum spargere ix, 84 liberorum trium jus ix, 87—90

Libertas loquendi fracta voce ii, 112 testandi sit lenonibus atque lanistis vi, 217 æqua ibi viii, 177 pauperis hæc est, pulsatus rogat cet. iii, 299 emitur (dote) vi, 140 libertatis magister ii, 77 libertatem dat conduplicare xiv, 230 parentis inde tibi, cum facias pejora senex xiv, 56 pro libertate dubia dicturus, et magnum aliquid eos deceret vii, 116. viii, 263

Libertinus prior est i, 102

Libertus dicit, collige sarcinulas et exi vi, 146 liberto solo implevit tabulas ii, 59 libertorum inter cohortem et vos pugna fervet v, 28 libertos scit dare vii, 43

Libet hinc fugere ultra Sauromatas, quoties cet. ii, 1 libet expectare, quis impendat xii, 95 exclamare viii, 29 si deprendere vii, 113 proferre fines xiv, 142 hic gaudere, quod cet. xv, 84 implere ceras capaces medio quadrivio i, 63 libuit si duos post menses neglectum adhibere clientem v, 16 libeat donec vigilare tyranno x, 162 liberet quodcumque animo flagrante i, 152 libitum sic Othoni iii, 159

Libido magna tacendi ii, 14 rapit præcipitem viii, 135 summis pariter minimisque eadem vi, 349 suspecta x, 208 libidinis facinus nullum abest, ex quo paupertas Rom. periit vi, 295 omni arte xi, 172 libidine sola fortis iv, 3 minimum peccant vi, 135 tanta vulgi auditur vii, 85 saltante quæ vox vi, 318

Libitinam evaserit ager xii, 122

Libraria periit vi, 476

Librarius, archimagiri et carptores ix, 109

Libras quot in summo duce invenies x, 147 libris paribus æquantem sestertia (piscem) iv, 16

Librata dextra retia effudit viii, 204

Libri summi jam plena margine scriptus Orestes i, 5 librum, si malus est, nequeo laudare et poscere iii, 41 libro quam denso fascia vi, 263

ex libro hora sumitur vi, 578 de quocumque voles proavum tibi sumito libro viii, 134 libros hic dabit et forulos iii, 219 libris venalibus plena domus iii, 187 actorum spargere gaudes argumenta viri ix, 84 ex libris quædam non intelligit vi, 451 Librorum edendorum ratio antiqua i, 1 sq. iii, 42 tituli ac principia minio notata xiv, 192

Libum—libo cum patulo mea puls anna coluit hoc xvi, 39 libis venalibus s. genialibus plena domus iii, 187

Liburnus tarde venisse dicitur vi, 477 Liburno ingenti curret super ora iii, 240 clamante iv, 75

Libye, habe tibi frumentum et disjunge boves, dum tubera mittas v, 119 in Libya omnibus montibus quantum sublimior Atlas xi, 25 ejus fertilitas et copia frumenti Romam advecta viii, 117, 118

Licet ipse negem i, 105 non esse viris x, 304 quando Basilo flentem producere matrem vii, 146 per totam diem cessare xi, 183 committas i, 162 vadas xi, 204 quantum vii, 124 nobis hæc landare iii, 92 et considerare iv, 34 si dicere xi, 194 liceat marito solécismum facere vi, 456 punire hæc tunica molesta viii, 235 modo vivere, fient ista palam ii, 135 liceret si sub peste illa sævitiam damnare iv, 85

Licinus Augusti libertus et gens Licinia i, 24, 109. x, 225. xiv, 306

Licinus noctu jubet servorum cohortem vigilare prædives dispositis hantis xiv, 306 Licinis plus possideo i, 109

Lictorem impellat Prætor iii, 128 lictore lasso hebetes scures viii, 137

Lignum hoc stabat ad usus xi, 118 ligni supervacui vana chirographa xiii, 137. xvi, 41 ligno dolato confisus (nauta) xii, 58 liguorum aliquid posce vii, 24

Ligonis et cassilis patiens ætas vii, 33 lgonem erectum domito a monte referens xi, 89

Ligulas dimittere v, 20

Ligustica saxa iii, 257

Limen vexant i, 100 Tarpeium adora vi, 47 non intrat fœmina ii, 88 ante meum exne quicquid dolet xi, 188 limine vicino ut tutos somnos collata daret fiducia xv, 154 de li-

mine quoties moverat protuleratque pedem x, 29 limine primo sedet sportula i, 96 submoveor iii, 124 in limine adhuc virides ramos vi, 228 limina hæc nil dictu fœdum visuque tangat xiv, 44 limina si vestra subit mortifera cum dote xiv, 220 per limina tende corymbos vi, 52

Limite de medio saxum sacrum effodit xvi, 38 angusto mundi æstuat Alexander x, 169 vicino ut tutos somnos collata daret fiducia xv, 154

Lingua pars pessima mali servi ix, 120 linguæ mercedem ponere vii, 149 linguam servi contemnere vii, 123 linguas mancipiorum contemnas ix, 119 linguis animisque faventes xii, 83

Linigero grege vi, 533

Limit faciem vi, 481 dolia musto ix, 58

Linquit pendentia domus vela vi, 227 (Palatium) comite ancilla una vi, 119 linquere sylvas proavis habitatas xv, 152

Linteae componit pleno gutto iii, 263 inscripta viii, 168 propter duo uritur servus xiv, 22

Linum crassum atque recens iii, 151 lini supervacui vana chirographa xiii, 137 cymbæque magister iv, 45 lina temeraria contemnunt charybdim v, 102

Liparæa taberna xiii, 45

Lippitudinis malum vi, 109

Lippus fuligine massæ ardentis pater x, 130

Litera quos arguit ipsorum xiii, 138

Litigat qui vii, 141 non noctu passio vi, 35 litiget ne extra vallum miles xvi, 16

Litis sufflamine longo xvi, 50 litem in qua non femina moverit, nulla fere causa est vi, 243 lites veras agitant vii, 168 semper habet lectus vi, 268 qui inchoet, annus expectandus erit totius populi xvi, 42

Littus gratum secessus amœni iii, 4 echini dicebat iv, 143 versamus aratro sterili vii, 49 Littore ab Oceani xi, 113 curvo Caietæ xiv, 87 littora Jubernæ ii, 160 plena delatore iv, 47 Littora rectius scribitur quam littora ii, 160

Lituis—cum lituis audita cornua xiv, 200

Livida adipata vi, 631

Lividulus si sis, invidias his xi, 110
 Livorem uva conspecta ducit ab
 uva ii, 81 livoribus tumidis nigram
 in facie offam xvi, 11

Locamus te cœlo x, 366 locasti
 vocem sipario viii, 185 locantur Ju-
 dæis delubra iii, 13 locata cervice
 ix, 143 Locare, et contr. conducere
 s. redimere iii, 31 sq.

Loculis comitantibus itur ad casum
 tabulæ i, 89 eburnis custoditur gem-
 ma xiii, 139 in loculis defossa spor-
 tula x, 46 in loculis cum sit tibi go-
 bio tantum, non nullum cupias xi, 38

Locuples quæ nupsit avaro, vidua
 est vi, 141 ut moriaris, egentis vi-
 vere fato xiv, 137 Gallita xii, 99 lo-
 cupletem podagram xiii, 96 aquilam
 ut tibi sexagesimus annus afferat xiv,
 197

Locus in urbe nullus artibus hones-
 tis iii, 22 summus nulla non arte pe-
 titus x, 110 non est Romano cui-
 quam hic, ubi regnat Protopogenes iii,
 119 quis ingenio vii, 63 uterque
 odit numina vicinorum xv, 37 locum
 cum ille dedit vi, 542 defendere i,
 103 loco primo fige v, 12 loco pa-
 rentis esse præceptorem vii, 210 lo-
 cos atque principium Celso dictare
 paratæ vi, 245

Locusta melior instituit propinquas
 nigros efferre maritos i, 71

Lodice de paranda vii, 66 sub lo-
 dice relictis vi, 195

Longe Megalesia a Plebeis vi, 69
 petitis xiv, 89 conspicuis vi, 374
 ferrata domus vii, 41 ut repetas,
 longeque revolvas nomen viii, 272
 relinquunt Italiam xii, 77 relicta
 Calpe xiv, 279

Longinum jussu Neronis clausit
 ejusque ades obsedit tota cohors x,
 16

Longus serpens vi, 432 longa abies
 iii, 254 redimicula ii, 84 cunctatio
 vi, 221 pulpita vi, 78 saliva ma-
 nantia labra vi, 623 pagina hono-
 rum x, 57 gaudia feras hujus origi-
 nis viii, 47 dies quid contulit x, 265
 senectus x, 190. xiv, 251 uva xiii,
 68 gente deductis propinquis xiii,
 207 tempora vitæ xiv, 158 cathedra
 ix, 52 longi diurni vi, 483 nervi
 mensura incognita ix, 34 agminis
 x, 41 servitii iii, 124 longum et
 miserabile attendit vi, 65 aurum vi,
 589 syrma viii, 229 usque adeo
 tardumque putavit expectare focos

xv, 82 annum vi, 589 collum iii,
 88 longo pectore v, 80 in carcere
 castrorum vi, 561 assere vii, 132
 sanguine censei viii, 1 galero spira
 jactetur viii, 209 non tempore visam
 xi, 152 longorum Syrorum cervice
 vi, 351 longos habitus et flammea
 sumsit ii, 124 ramos erexit janua
 xii, 91 labores castrorum ferre xiv,
 198 longis siphonibus impleat effi-
 giem deæ vi, 310 columnis Nunida-
 rum fulta vii, 182 longior mora ii,
 167 longissimus ordo comitum iii,
 284 longissima cœnæ spes i, 133

Loquaci nido gaudebit v, 142

Loquor de eo xiv, 115 loquitur
 jam Thule de conducendo rhetore
 xv, 112 loquuntur qui de magnis
 majora iv, 17 vera xvi, 33 loquar
 carmen coctumque venenum vi, 133
 loquentur jumenta, et canis, et postes
 et marmora, servi ut taceant ix, 103
 loquatur nec caudicibus, nec præco-
 cet. vi, 439 en animam et mentem,
 cum qua Di nocte loquantur vi, 531
 loqui mulier ipsa videtur, non per-
 sona iii, 96 recta facie presente ma-
 rito cum ducibus vi, 401 loquendi
 ratione et lege servata vi, 453 fracta
 voce libertas ii, 111 locuturi cum
 tyranno de pluviis, aut æstibus, aut
 nuboso vere fatum pendebat amici
 iv, 88 locuti de virtute clunem agi-
 tant ii, 20

Loricæ affixa tropæis x, 134 Achil-
 lis xi, 30

Loripedem rectus derideat ii, 23
 prætextatum x, 308

Loro arcano nutantia sacra ferens
 ii, 125 de paupere signum (bulla
 scortea) v, 165 lora tenebat i, 61
 loris concidere vi, 414

Lubricat orbem pytismate xi, 173

Lucanos aut Tusca ergastula viii,
 180

Lucanus contentus fama jaceat vii,
 79 ejus divitiæ vii, 79

Lucelis in illa tæda, qua stantes
 fumant i, 155

Lucerna Venusina hæc non credam
 digna i, 51 lucernæ timo læda la-
 panaris vi, 131 sicca ora lambenti-
 bus canibus viii, 35 lucernas jam
 poscente Cardicio xvi, 45 totidem
 offecisse dum modo non percat vii,
 225 ante lucernas pereundum erit
 x, 339 lucernis geminis exsurgit
 mensa vi, 305 matutinis operitur s.
 operatur janua festa xii, 92

Luciferi ortu viii, 12 usque a Lucifero, donec lux occidat, audit xiii, 158

Lucilius ardens infremuit i, 165

Lucretia vetat optari faciem x, 293

Lucrinum ad saxum nata ostrea iv, 141

Lucrum ex omni crimine quæsitum xiii, 24 lucri spes quocumque vocarit, veniet classis xiv, 278 odor est bonus ex re qualibet xiv, 204 lucro quæ dentur tempora, qui mensis damnis vi, 571

Luctantur pauca ii, 53

Luctum et curam effugies xiv, 157 luctibus in multis domus x, 244 Luctus publici indicia iii, 212, 213

Lucus Martis mihi notus i, 7

Ludia propter quod dici sustinuit Hippia, quid vidit vi, 104 quæ sumserit hos habitus vi, 266

Ludit hæres bullatus xiv, 4 Fortuna iii, 40 ludebant lascivi ruris alumni xi, 98 infantes quatuor in casa xiv, 168 ludit sub vertice horum montium xi, 160 ludant ne turpia vii, 239 luserit parvulus Æneas tibi aula v, 139 ludere se credunt ipsi tamen, et pueriles exercere acies, quod nulla cadavera calcant xv, 59 luditur arca posita i, 90 alea pernox viii, 10

Ludium Hippia comitata est ad Pharon vi, 82 ludi s. ludii sic veniunt ad miscellanea xi, 20

Ludus nisi quid erit, hæc ultra viii, 199 Fortunæ iii, 40 per ludum nil ibi simulabitur vi, 324 ludi tanto majores humana negotia xiv, 264 ludis Celsi prætoris non dubitant vendere sua funera viii, 194 Ludos Paridemque reliquit vi, 87 ut spectet, conducit Ogulnia vestem cet. vi, 352 alios hodie dabunt nostra convivia xi, 177 Ludi in iis legebantur Maro et Flaccus vii, 226 Ludi scenici Romanis gratissimi xiv, 256 sq. et Circenses iii, 223. x, 81. xi, 53, 195 sq.

Lugdunensem rhetor dicturus ad aram i, 44

Lugēt Achillem Peleus x, 256 lugere Ithacum natantem x, 257 lugentis amicum Pelidæ noctem patitur iii, 279 lugendus matronis servus viii, 267

Lumbum tenerum attritus pumice viii, 16 lumbos premit populus magno agmine iii, 244 incitat tibia vi,

314 clientis exhausti donare iugeri-bus ix, 59 lumbis debilis x, 227

Lumen breve candelæ iii, 286 tol-lite e medio ix, 105 lumina mea sis-tro feriat Isis xiii, 93 cœrula Ger-mani xiii, 164

Luna quem solet deducere iii, 286 sed videt, sed sidera testes intendunt oculos viii, 149 lunæ laboranti succurrere vi, 443 lunam appositam nigræ subtexit alutæ vii, 192 ad lunam motæ arundinis umbram trepidabis x, 21 luna teste moventur et in vices equitant vi, 311

Lupa barbara quibus grata est picta mitra iii, 66

Lupanar calidum veteri centone intravit vi, 121 lupanaris odorem fumo lucernæ fœda tulit ad pulvinar vi, 132 cellæ vi, 128 vela ante ostia obpansa viii, 168

Luperco agili palmas præbere ii, 142

Lupinæ s. lupini tunicam mihi malo xiv, 153

Lupus Tiberinus glacie aspersus maculis, et ipse vernula riparum pinguis torrente cloaca cet. v, 104 sq.

Luscum ducem cum Gætula portaret bellua x, 158 lusca statua meditata prælia vii, 128 luscis invidet, postquam oculos perdidit x, 228

Lusore catello ix, 61

Lustravit gladiator arenam fuga ii, 144 lustrabit utrimque spatium metarum vi, 582 lustraverit nisi se centum ovis vi, 518 lustrari cuperent, si qua darentur sulfura cum tædis, et si foret humida laurus ii, 157 lustrari aqua et ter mergi matutino Tiberi vi, 522 sq. debeat coronata agna xiii, 63

Luteo Vulcano x, 132

Luto pingua crura iii, 247 recenti spargat jumenta vii, 180 perfusa porticus xiv, 66 compositi nullos habere parentes vi, 13 meliore quibus præcordia finxit Titan xiv, 35

Luto (flavo) intestino terram ferit vi, 429

Lutulenta turba vii, 131

Lux donec occidat xiii, 158 hæc mihi dulcior (al. clarior) natali die xii, 1 cui septima quæque fuit ignava xiv, 105 lucis et anni vices natura volvente xiii, 88 luce ac nocte xv, 43 reversa vi, 312 clara flagellum sumet Lateranus viii, 151 prima xi, 184

Luxu turpi sæcula fregerunt divitiarum vi, 299

Luxuria armis sævior incubuit, victumque ulciscitur orbem vi, 293 quæ in Rutilo est, in Ventidio laudabile nomen a censu trahit xi, 22 luxuria barbara non cedit turba Canopo xv, 45 fons vitiorum vi, 286—300 xi, 77—180 Luxuriarum non præmaturi cineres, nec funus acerbum, sed morte magis metuenda senectus xi, 44 sordes quis feret istas i, 140 pœna præsens morbi et mors i, 142 luxuriam imperii veterem iv, 137

Luxuriosa cœna i, 137, 138 xi, 77

Lyciscæ titulum mentita vi, 123

Lycius aut Phryx xi, 147

Lyde turgida non prodest illis (sterilibus) condita pyxide ii, 141

M

Macelli introitum xi, 10 macello penitus proxima scrutante v, 95 captatore vi, 40 macellis nullis ornata fereula xi, 64

Macer pharetris Veneris vi, 138 macra imagine dignus et hederis vii, 29 macri boves nocte ad virides hujus mittentur aristas xiv, 146

Machæræ nomen victumque ames vii, 9

Macies ægri veteris ix, 16 maciem miserantibus hostibus ipsis xv, 101

Mactare si concedas, vovebit cet. xii, 115

Maculam hæsuram nitidis figentia rebus xiv, 2 maculis aspersus glacie Tiberinus v, 164 cognatis parcat similibus fera xv, 160

Macnionis s. Maculonius commodat ædes vii, 40

Madida Capena iii, 11 siligo vi, 473 fuligine tactum s. tinctum supercilium ii, 93 madidum ver quoties incipit ix, 51 Tarentum vi, 297 madidi infantia nasi x, 199 madido cirro casariam et cornua torquentem xiii, 165 madidas pennas siccat in carcere Auster v, 101 a tempestate cohortes vii, 164 madidis cantat quæ Sostriatus alis x, 178 de madidis victoria facilis xv, 47

Maduerunt rostra sanguine x, 121 madentis aceto nati sineput comedant xiii, 85 madenti Lamiarum cade iv, 151 madentia per erura meri torrens vi, 319

Mæcenas quis tibi nunc erit vii, 91

de Mæcenate supino multum referens i, 66 Mæcenatibus teneris aptam vestem xii, 39

Mædi (Thracia populus) vii, 132

Mænades Priapi ululant vi, 317

Mæctica glacies quos operit pisces iv, 42

Mæotide ara sævior xv, 115

Mævia Tuscum figit aprum i, 22

Magica chorda ubi resonant divitibus Memnone xv, 5 magicos cantus hic affert vi, 610

Magis nota i, 7 ingenue ii, 16 morte metuenda senectus xi, 45 juvant xi, 16

Magister cymbæ linique iv, 45. xii, 79 libertatis ii, 77 conducendus ii, 114 magistri citharædi cauda vii, 212 dictata donec peragat omnia v, 122 magistrum trepidum in cavea magno fremitu leo tollet alumus xiv, 246 magistro a tonsore jam pectoris vi, 26 meliorem præsto discipulum xiv, 212 magistra vita didicere xiii, 22 formica quidam expavere frigusque famemque vi, 361 magistros miseros occidit crambe repetita vii, 154 equitum fumosos viii, 8 barbatos licet admoveas mille inde, hinc totidem xiv, 12

Magnus Auruncæ alumnus i, 20 Prometheus debetur patinæ iv, 133 cliens x, 160 civis vi, 559 libido tacendi ii, 14 concordia inter molles ii, 47 fastigia rerum iii, 39 domus Asturici cecidit iii, 212 de grege servorum corpora xii, 116 exempla duros x, 49 sonant vii, 108 præcepta, quæ sacris libellis dat sapientia xiii, 19 ira deorum, sed lenta xiii, 100 audacia superest male causæ xiii, 109 a magna culina non degenerare xiv, 14 pœna debetur violato cadurco vi, 537 vota exaudita numinibus malignis x, 111 magni affici delator i, 33 gutturis exemplum ii, 113 palati scurra iv, 31 sceleris nullus labor xiv, 224 census amorem xiv, 227 census misera est custodia xiv, 304 magnæ amica iv, 20 amicitia iv, 74. v, 14 mentis opus vii, 66 cœnæ gaudia xv, 41 coronæ orbem x, 39 magnum eretatumque bovem x, 65 habitatorem in testa vidit xiv, 312 magnum aliquid quos deceret produbia libertate viii, 263 magno lecto dormit tertia ii, 60 amico iii, 57 magno Romæ hospitium miserabile, magno cœnula cet. iii, 166 Homero

si quicquam credis x, 246 solvitur his fibula comædi vi, 73 agnive premit iii, 244 in magno non quisquam erit xi, 148 crateri ii, 87 magna voce vendere iv, 32 ara viii, 13 magnorum artificum xi, 102 magnos amicos vi, 313 magnis cum virtutibus affers grande supercilium vi, 168 solennibus viii, 259 infantibus ferens ubera potanda, vi, 9 exulibus xiii, 247 fratribus horum xiv, 169 auctoribus xiv, 32 de magnis qui majora loquuntur iv, 17 major quando patuit avaritiæ sinus i, 88 major (s. majns) optandum quid confert purpura i, 106 usus edendi nulli fuit iv, 139 habeatur olim donandi gloria titulis et fascibus v, 111 fiducia Chaldæis vi, 553 quanto, qui peccat, habetur viii, 141 altera spes superest ix, 133 quanto balæna delphinis x, 14 tanto famæ sitis est x, 140 dementia damno membrorum x, 233 voluptas alterius sexus xi, 166 vulnere dolor xiii, 12 imago humana xiii, 221 clade Saguntus xv, 114 concordia serpentum xv, 159 et melior videtur vicina seges xiv, 142 majus quid dare numina possunt vi, 568 majoris gemmæ pondera i, 29 aholæ iii, 115 census facie vivere vii, 137 apri dentibus non expiravit aper xv, 162 majorem infante mammillam in Meroë xiii, 163 majore cachinno iii, 100. xi, 2 pretio paratus v, 56 murmure optat x, 289 gemitu et tumultu planguntur nummi xiii, 130 majores horum xii, 109 inter ipsum Promethea ponas viii, 133 majores s. majoris agros Apulia vendit iv, 27 glandis acervos xiii, 57 tanto ludi humana negotia xiv, 264 majora monstra putares ii, 122 privatis focus iv, 66 cadavera viii, 253 humanis bonis creduntur cet. x, 137 discrimina quem expectant x, 311 fiunt patrimonia cet. xiv, 117 majorum omni censu caret i, 69 umbris tenuem et sine pondere terram cet. vii, 207 pictos ostendere vultus viii, 3 ante effigies pone mores viii, 22 nil ibi (in equis) respectus, gratia nulla umbrarum viii, 64 præter cineres atque ossa carpento rapitur viii, 146 effigies habeant insignia vocis viii, 227 primus, quisquis fuit ille tuorum, aut pastor fuit, aut illud quod dicere nolo viii, 274 leges rubras perlege xiv, 193 barba et ca-

pillis dignum xvi, 32 majoribus medicis curentur dubii ægri xiii, 124 maximus in vinculis ferri modus iii, 310 maxima quæque domus servis est plena superbis v, 66 muræna v, 99 myrrhina vi, 155 hæc sunt viii, 112 area nostra toto foro x, 24 reverentia debetur puero xiv, 47

Magus, medicus, angur cet. iii, 77

Majestas sanctissima divitiarum i, 113 templorum præsentior xi, 111 dierum festorum si quando colitur herboso theatro iii, 174

Major et Majores; v. Magnus

Mala paucae sine vulnere xv, 54

Male conjectat v, 163 vivitur coram Lepidis viii, 9 percussas pectine lacernas ix, 30 defensus x, 85

Mali scabie frueris, quod in aggere rodit, qui tegitur parma et galea v, 153 mala æmula Picenis et odoris recentis, nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam aucumnium, et crudi posuere pericula succi xi, 74 sq.

Malignis numimbus x, 111

Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis Æacidae similis Vulcaniaque arma capessas, quam te Thersitæ similem producat Achilles viii, 269

Malo Venusinam, quam te, Cornelia vi, 167 ridenda poemata, quam te, Philippica x, 124 tunicam mihi lupinæ, quam cet. xiv, 153 mavis hujus prætextam sumere, an cet. x, 99 malim fraterculus esse gigantum iv, 98 Maltha facies fingit ix, 146

Malum acre stillantis ocelli vi, 109 mali ambitiosi consuetudo vii, 50 tanti causa xiv, 290 mala maturæ nequitiae nondum implevere medullas xiv, 215 nlla aliena quis sibi credat xv, 142 malorum mensura par sit rebus lætis x, 98 quamvis levium minimam exiguamque particulam vix ferre potes xiii, 13 malis quam continuis et quantis plena senectus longa x, 191 tantis parta xiv, 303

Malum (navis) ferro submitteret xii, 54

Malus liber iii, 42 nemo felix iv, 8 malo exemplo quodcumque committitur, ipsi displicet auctori xiii, 1 mala mentis xiv, 226 causæ magna superest audacia xiii, 109 mala robora sterilis ficus x, 145 malorum natura mobilis ferme est et varia: cum scelus admittunt, superest constantia: quid fas atque nefas, tan-

dem incipiunt sentire peractis criminibus: tamen ad mores natura recurrit damnatos fixa et mutari nec scia xiii, 236 sq. malos homines terra nunc educat atque pusillos xv, 70 peior non ideo gallina secatur xi, 135 orba tigride vi, 270 pejores, qui talia verbis Herculis invadunt, et de virtute locuti clunem agitant ii, 19 pejora ut non supersint viii, 184 secula ferri temporibus xiii, 28 cum facias xiv, 57 pessima pars mali servi lingua ix, 120

Mamercorum alapas ridere qui potest viii, 192

Mamillæ læva in parte nil salit Arcadico juveni vii, 159 mamillam majorem infante in Meroë quis miratur xiii, 163 mamillis triginta nunquam visis clara scrofa xii, 74 strictis manillis loqui præsentem marito cum ducibus vi, 401. nudis vi, 491

Mamma nuda tenet venabula Mæviam i, 23

Manare quo modo jubeat lacrymas vi, 275 manantia salivam s. saliva labra vi, 623 fletu ora xv, 136

Mancipium nudum stans fornice xi, 171 mancipiorum linguas contennas ix, 119

Maneus tanquam, et extinctæ corpus non utile dextræ, nulli comes exco iii, 48

Mandat quæ adulter, quæ mittit, ferre ad nuptam iii, 46 mandavi nunquam ego hæc xiv, 225 mandat quid curia viii, 91 mandaret cum Fortunæ minaci laquenm x, 53 mandata cui det, puellam flavam vi, 354

Mandræ stantis convicia iii, 237

Mane nunquam videndus hæres vi, 601 Clytemnestram nullus non vicus habebit vi, 656

Manes esse aliquos et subterranea regna—nec pueri credunt cet. ii, 149 sq. illorum ignoscere poterant dira passis xv, 105

Manet vos anguilla v, 103 tamen illa jactura xiii, 177 quis exitus te xi, 39 manebit eadem domus xiv, 310 manent quanta præmia bonos viii, 92 maneret quem mors sæva iv, 95 uxor tua virgo ix, 72

Mango—a mangone petitus xi, 147

Manicæ et cristæ vi, 256

Manifesta canentem ii, 61 phrenesis xiv, 136

Manilla accusat, si rea non est vi,

243

Manipli omnes consensu magno efficiunt xvi, 20 maniplos solvet et infundet hordea jumentis viii, 153

Mansuescere jussæ feræ xi, 104

Maubria cultellorum ossca xi, 133

Manus ossea Mauri v, 53 cæsa x, 120 nuda sævit xv, 54 manum ferulæ subduximus i, 15 implet ære vi, 546 præbebit vati vi, 583 manu benigna tribuat larga natura x, 302 benigna Parcæ hilares ducunt meliora pensa xii, 65 manus vellere Tusco vexatæ duræque vi, 290 jactare a facie paratus iii, 106 puerorum observare vii, 241 in manibus semper organa vi, 381 manibus excelsi ministri sublata venit squilla v, 83

Mapalia s. attegiæ Maurorum xiv, 196

Mappa rubra deterges vulnera v, 27 mappa Megalesiacæ spectacula xi, 191

Marcellis generosior ii, 145

Mare percussum puero i, 54 misceat celo ii, 25 constratum classibus et solidum suppositum rotis x, 176 planum jacuit xii, 62 nostrum omne peractum est, et jam deficit v, 94 toties mutandum vi, 94 in mare fluxit amnis xiii, 69 deducendus corio bovis xiii, 155 nemo hunc abicit xv, 16 plenum magnis trabibus xiv, 276 maris Ægæi rupem xiii, 246 marique terraque quæ acquirenda putas xiv, 222 maria quando clausa vi, 151

Margine libri plena i, 4 cœna iv, 30 viridi clauderet nudas herba iii, 19

Marinos juvenes vidisse xiv, 283 marinis vitulis somnum eripere iii, 238

Mariscæ tumidæ cæduntur ii, 13

Maritali capistro jam porrigit ora vi, 43

Maritus nanscat vi, 432 bonus optandusque vi, 211 malus ingratusque vii, 169 Veneris vii, 25 mariti nudi spoliis gaudere vi, 232 stantes Collina turre vi, 291 miseri labra viscantur vi, 463 irati exigere pœnas x, 312 mentem vexare philtris et solea pulsare nates vi, 611 fata subeuntem Alcestim vi, 652 octo fiunt per auctumnos quinque vi, 229 marito mordetur gallina iii, 91

maritum poscit oves vi, 149 con-
vomit vi, 101 marito juxta recubante
xi, 201 glandem ructante horridior
vi, 10 teste quare optima Cesennia
vi, 136 maritos retinere partu ii,
138 ipsos inclinare ix, 26

Marius damnatus inani judicio
exul ab octava bibit et fruitur Dis
iratis i, 49 discinxerit Afros viii,
120 Arpinas, Volscorum in monte
solebat poscere mercedes — et Cim-
bros et summa pericula rerum excep-
tit viii, 245—253 misera ejus se-
nectus x, 276—282

Marmore sub eodem recubans Chi-
ron iii, 205 meliore attollit villas
xiv, 95 marmora convulsa clamant
i, 12 violant ingenuum tophum iii,
20 qui donet iii, 215 loquentur ix,
104 marmoribus Græcis longeque
petitis xiv, 90 rivi properant vi,
430

Marmoreus Jupiter vel æneus
mittere vocem debueras xiii, 115
marmoreum Hermæ caput est, tua
vivit imago viii, 55 de marmoreo
citharam suspende colosso viii, 230
marmorea villa iv, 112 marmoreis
hortis vii, 80

Maronis altisoni carmina, dubiam
facientia palmam Iliadi xi, 178 Ma-
roni nigro hæreret fuligo vii, 227 Ma-
ronem inde, atque alia parte in tru-
tina suspendit Homerum vi, 436

Marræ ac sarcula iii, 311 ac vo-
mer xv, 167

Mars ac Jupiter adeo senuerunt
vi, 59 Ultor ex quo galeam quoque
perdidit, et res non potuit servare
suas xiv, 261 objurgatur ii, 126 sq.
Homericus quantum exclamat xiii,
113 Martis ut curia Athenis, occulta
teges ix, 101 ad aram obvius x, 83
lucus i, 8 effigies in galea xi, 106,
107 ludus i, 8 astro non erit felici-
or x, 314 per frameam jurat xiii,
79 Marti nos commendat epistola
Veneris xvi, 5 ipsis Veneri Marti-
que timendas leges ii, 31

Marsus, Hernicus Vestinusque se-
nex xiv, 180 ad Marsos subito trans-
latus mensamque Sabellam hoc turpe
negabit iii, 169

Marsya ceu victus, tristis occurris
mihi ix, 2 caudicibus i, 128

Mas—maribus Pyrrha nudas os-
tendit puellas i, 84 solis patet ara
deæ ii, 89

Massa quem tinet i, 35

Massæ ardentis fuligine lippus x,
130 massa gravi lassata ceciderunt
brachia vi, 421

Mater horrida (in luctu) iii, 212
jejuna ad pullos volat x, 232 anxia
formam optat pueris et puellis x, 290
ut mores tradat honestos, atque alios,
quam quos habet, expectas vi, 239
simia nbera ducere xii, 8 de lento funere
consulit vi, 566 Matris Deum chorus
vi, 512 secreta palatia ix, 23 ma-
tri conscia virgo fuit xiv, 28 matrem
longo non tempore visam suspirat xi,
152 matrem fentem producere vii,
146 a matre adhuc rubentem vii,
196 cum matribus ipsis adsunt ova
xi, 71

Materiæ par ingenium i, 151 ma-
teriam causasque jocosum præbet iii,
147 risus invenit x, 47 sibi quærit
Ducis indulgentia vii, 21 materia ex
hac calculus xi, 133 materia nostra
constare non putat paribusque ele-
mentis servorum animas et corpora
xiv, 17

Materno veneno fervent livida
adipata vi, 631 maternos mæchos
xiv, 26

Mathematicus nemo indemnatu
genium habebit vi, 562 mathemati-
cis nota genesis tua xiv, 248 eorum
ars iii, 43, 44. vi, 553—581. xiv, 248
sq.

Matro deficit vii, 129 et Curtius
buccæ xi, 34 Mathonis caudicibus
lectica nova venit plena ipso i, 32

Matrona potens, quæ rubetam mis-
cet viro i, 69 dignissima Florali tuba
vi, 250 capitis pudici vi, 49 laris
iii, 110 quæ tibi juncta recumbit,
non habeat dicendi genus vi, 448 est
in consilio vi, 497 Matronæ in luctu
ornatum ponebant iii, 212 quæ in
casto erant Isidis s. Cereris, abstine-
bant concubitu, et stramentis incu-
habant vi, 535 matronæ dilectæ adul-
ter x, 319 matronarum impudicitia
severis legibus pœnisque coercita ii,
62 matronis stupri damnatis depo-
nendæ stola, instita, vitta, et sumen-
da toga meretricia ii, 70 lugendus
servus viii, 267

Maturus solito ibat xi, 88

Maturus bello viii, 169 vitulus
templis et aræ xii, 7 matura inguina
jam calida juventa traduntur medicis
vi, 369 progenies xiv, 83 maturæ
nequitiae mala nondum implere

medullas xiv, 216

Matutino amomo sudans iv, 108
Tiberi ter mergetur vi, 523 lucernis
operitur festa janna xii, 92

Maura Pudicitiae veterem cum
præterit aram, Tullia quid dicat nota
Collacia Mauræ vi, 307, 308 longa
quot viros exsorbeat uno die x, 224

Maurus non erat, neque Sarmata,
nec Thrax, mediis sed natus Athenis
iii, 79 Mauri nigri manus ossea po-
cula dabit v, 52 Mauro oceano per-
cussa Africa x, 148 Maura Gorgone
xii, 4 Mauri celeres, et Mauro obs-
curior Indus xi, 125 Mauri omnes
atque Indi noverunt vi, 337 Mauro-
rum epimonia bulbi vii, 120 at-
tias dirue xiv, 196

Medeæ frans Peliae nexa vii, 170

Medicamen habendum est, sorbere
ante cibum quod debeat et pater et
Rex xiv, 254 medicamina Pontica
ter victi regis vi, 661 tantum pos-
sunt vi, 595 medicaminibus tot fo-
vetur vi, 472

Medicatum inguen xii, 36

Medicus, magus, angur iii, 77 me-
dico ridente cæduntur tumidæ ma-
risæ pedice levi ii, 13 nil promit-
tente relictum oculum xvi, 12 me-
dici, mediam pertundite venam vi,
46 medicis traduntur inguina vi,
370 tristibus erga filiolum vi, 389
majoribus curentur dubii ægri xiii,
124

Mediocris si erit vi, 582 bilis xiii,
143 jactura xiii, 7 mediocribus
adulterium turpe xi, 175

Meditatur prælia statua lasca vii,
128 meditatus prælia marmorea
villa iv, 112 meditata murmura vi,
539

Medius alvens xii, 30 medinm on-
guem ostendebat Fortunæ x, 53 me-
diam medici pertundite venam vi, 46
per noctem v, 54 Charybdim con-
temuunt lina v, 102 per urbem xi,
112 Minervam (ejus imaginem) da-
bit iii, 219 medio quadrivio implere
ceras i, 63 in pulvere Circi x, 37
pelago currunt brachia xii, 77 e me-
dio tollite lumen ix, 106 e medio
acervo Fortunæ ductus casus xiii,
10 medio Septembri servare xiv,
129 crute tenuis vi, 446 media de
nocte xiv, 190 media nocte vii, 222.
xi, 112 Subura v, 106. x, 156 inter
pocula viii, 217 medias Neronis noc-
tes iv, 138 mediis jam noctibus os-

treæ grandia mordet vi, 302 Athenis
natus iii, 80 in naribus ingens gib-
bus vi, 108

Medo prandente epota flumina
x, 177 Medi Thraciæ populus, As-
syrîi cet. vii, 132 Medos juvenes
vii, 132

Medullas nondum implere mala
xiv, 215 medullis vacuis exucta ossa
regum viii, 90

Medullinæ crissantis frictum s.
fluctum vi, 322

Megalesia longe a Plebeis vi, 69

Megalesiacæ mappæ spectacula
xi, 191

Meiere ejus ad effigiem non tan-
tum fas est i, 131

Mel—plus alôes voluptas quam
mellis habet vi, 181

Melanippe viii, 229

Meleagri flavi ferro dignus aper
v, 115

Melior, v. Bonus

Membra hispida atrocem promit-
tunt animum ii, 11 trementia cum
voce x, 198 valida et juvenilia xi,
5 jam quiescunt xiii, 218 aliena
lacerabant fame, esse parati et sua
xv, 102 memororum omni damno
major dementia x, 233

Membrana crocææ tabellæ imple-
tur vii, 23 cedrata, citrata, iniata
vii, 23

Meminit, quid sapiat cet. xi, 81
memento cohîbere dextram v, 71
vitare illius occursum vi, 572 celare
hæc ix, 93

Memnone dimidio resonant chordæ
magicæ xv, 5

Memor nostri vale iii, 318 memo-
ri tractandum pectore xi, 28

Memorable exemplum ii, 113

Memoraret patriam rhombi et
annos iv, 129 memoranda annalibus
res ii, 102

Memphitide terra sicca xv, 122

Menalippes personam viii, 229

Mendacia immensa spirant folles
vii, 111

Mendax aretalogus xv, 16 Græ-
cia quicquid audet in historia x, 174
Mendicat sylvæ ejectis Camœnis
iii, 16 Pollio digito nudo xi, 43 in
pontibus v, 8. xiv, 134 axes ad
Aricinos iv, 117 in aurem arcanam
Judæa tremens vi, 543 mendicatus
panis x, 277

Menceens quantum dilexit Thie-
bas xiv, 210

Mens facti diri conscia quos habet attonitos xiii, 194 frigidæ criminibus i, 166 sana sit in corpore sano x, 356 est eadem v, 1 numinis quæ est xiii, 203 mentis magnæ opus vii, 66 humanæ vitium xiv, 175 malæ causa et origo penes te xiv, 226 mentem quod præcipuis sudoribus urget xiii, 220 cum qua Di nocte loquantur vi, 531 mariti vexare philtris vi, 611 in quorum mente pares sunt ira et fames xv, 130 mentes agitat furor xiv, 284 mentibus illis quantus ardor tunc concubitus vi, 317

Mensa exurgit geminis lucernis vi, 305 una comedunt patrimonia i, 138 nec remotior ulli viii, 178 secunda Rom. v, 146 sq. omnis abstinet animalibus xv, 12 mensæ nulli credite vi, 630 tempore xiii, 211 raræ sine Mentore viii, 104 pes eburneus xi, 123 mensam Sabellam iii, 169 ad mensam quoties parasitus venerit infans v, 145 mensas Cæsaris iniquas v, 4 ex arbore nostra xi, 117 citreas i, 75, 137 mensis positus ad templa ac compita xv, 42 qui satis est panis xiv, 182 Mensa prima et secunda veterum plures recentt. Rom. ad singulos missus appositæ, olim quadratæ, postea rotundæ i, 137 olim sacra fuit ii, 110

Mensis qui damnis, et tempora quæ hero dentur vi, 571 brumæ vi, 153 menses post duos v, 16

Mensura patinæ deerat pisci iv, 72 census quæ sufficiat xiv, 316 incognita nervi ix, 34 inguinis i, 41 malorum par rebus lætis x, 98 parva partis xiv, 93 sui noscenda xi, 35 de mensura jus dicere x, 101

Mentio Græcorum cœpit iii, 214 damnorum non fiet vi, 508 non ulla fœnoris xi, 183

Mentiri nescio iii, 41 mentita titulum Lyciscæ vi, 123

Mentore sine raræ mensæ viii, 104 Mera Cæropis de Sulmonensi vi, 187 mero pede ubi festina sabbata observant reges vi, 159

Mercator Jason vi, 153 perditus ac vilis sacci olentis xiv, 269 veneni xiii, 154

Merces rara, quæ cognitione Tribunî non egeat vii, 228 lautissima hæc vii, 175 sanguinis atque laboris xiv, 164 mercedem populo pendere jussa est omnis arbor iii, 15 solidam officiorum capis v, 13 ponere linguæ

vii, 149 solvere vii, 157 mercede illa parat victum xiv, 273 pacta vendere siluros iv, 33 mercedes poscere viii, 246

Mercaris et hanc et arbusta xiv, 143

Mereris haberi sanctus vi, 25 merentur testamenta noctibus i, 37 meruit quo crimine servus supplicium vi, 219 præcipuum honorem vi, 532 quantum labor vii, 216 trabeam et diadema Quirini et fasces viii, 260 meruisse apium Græcæ coronæ viii, 226 merentem æra xvi, 55

Meretrix Augusta sumere nocturnos cucullos—Sed uigrum flavo crimem abscondente galero Intravit calidum veteri centone lupanar, Et cellam vacnam atque suam; tunc nuda papillis Prostitit auratis, titulum mentita Lyciscæ cet. vi, 118 sqq.

Mergit quosdam honorum pagina x, 57 te onus jacturæ xiii, 8 ficedulas jure eodem xiv, 9 mergetur Tiberi vi, 523 toto æno Cosmi viii, 86 mersa rate xiv, 301 mersis in ventrem rebus xi, 40

Meri veteris torrens per crura madentia vi, 319 mero fervens iii, 283 Falerno vi, 303 tubantibus xv, 48 spargendus vitulus xii, 8

Merito contemnunt ii, 34 jam suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes iii, 221 suspecta libido x, 208 sic aliquis xv, 24

Meritoria quæ somnum admittunt iii, 234

Meritum quod pauperis iii, 127 post mirandum sane xii, 124 nullum est, quod tibi filioli nascitur ex me ix, 82 nullis meritis visa minor est merces hæc sanguinis atque laboris xiv, 165

Meroë a calida petita portabit aquas, ut spargat in ædem Isidis vi, 528 in Meroë crasso quis miratur majorem infante mamillam xiii, 163

Merx — mercis ablegandæ Tiberim ultra fastidia xiv, 201 merce de fracta vendere siluros iv, 33 mercibus implet navem xiv, 288

Messalina meretrix Augusta vi, 118 nubit palam Silio x, 330—345 Messalinæ oculis extinguendus rapitur (Silus) x, 333 libidines vi, 115—132 x, 331 sq. mors auctore Narcisso festinata in scio Claudio et invito xiv, 329 sq.

Messem fructum) veram depren-

dere vii, 112

Messoribus parce illis, qui saturant urbem viii, 117

Metallo a nullo posuit natura sceleris nomen xiii, 30

Metarum spatium utrimque lustrabit vi, 583 metis relictis et te (parente) contemto rapitur xiv, 232

Metelli cæci (vel calvi, et Cretici) neptes vi, 265 antiqui ætate xv, 109 sanctitas iii, 139

Metiris quanto pretio, quod cet. ix, 71 metitur se non ad illum, quem paupertas dedit posuitque modum vi, 358

Metit barbam amati iii, 186

Metius s. Mettius Carus delator i, 86

Metretam incutit capiti iii, 246

Metues, ne tu sis Creticus viii, 38 metuam tibi credere v, 5 pœnas x, 312 metuens virgæ vii, 210 flagelli v, 154 ne crimen pœna sequatur xiii, 90 sabbata xiv, 96 jus xiv, 101 metui jubet adventum Septembris vi, 517 metuenda haud tibi mala xi, 75 magis morte senectus xi, 45

Metus ubi nocte nulli iii, 198 quis aut pudor xiv, 178 metu, non moribus reddidit depositum xiii, 204 majore servantur parva xiv, 303 metu alvus solvitur xiv, 199

Micale s. Michale tua v, 141

Micipsarum canna quod oleum propra subvexit acuta v, 89

Micturiunt (ad templum Pudicitiae) vi, 309 micturiente Fusco xvi, 46

Migale tua v, 141

Migraret esuriens in atria Clio vii, 7 Esquilias a Suburra xi, 51 de nemore xv, 151 migra cum tota Carthagine vi, 171 migrasse olim debuérant tenues Quirites iii, 163

Miles bonus viii, 79 rarus venit in cœnacula x, 18 rudis tunc et Graias mirari nescius artes, frangebat pocula magnorum artificum cet. xi, 102 sq. ne extra vallum litiget xvi, 16 tremulus posita tulit arma tiara x, 267 militis clavus mihi hæret in digito iii, 248 de milite justissima Centurionum cognitio xvi, 18 milite Pœno nisi portas frangimus, actum est, inquit, nihil x, 154 militibus solis jus testandi vivo patre datur xvi, 51 præmia data xvi, 60

Miletos hinc, et Rhodus, et Sybaris fluxit ad istos colles vi, 296

Militia et toga petuntur nocitura x,

9 militiæ honorem multis largitur vii, 88 præmia xvi, 2 sqq. labore xvi, 53

Mille pericula iii, 8 tædia xvi, 43 rates Græcorum xii, 122 millia tot transire ii, 151 turbæ xv, 61 clavorum xvi, 25 millibus tot emtus v, 60 sex emit nullum iv, 15

Millesima pagina surgit vii, 100

Milo Crotoniates viribus confusus periit admirandisque lacertis x, 11

Miloni si homicida displiceat ii, 26

Milvos intra tua pascua lassos ix, 55

Mimus quis melior plorante gula v, 157 nobilis citharædo principe viii, 198 mimum secretum sibi parat Fortuna vi, 608 mimum agit ille, qualem scurra Catulli xiii, 110

Minaci Fortunæ laqueum ipse mandabat x, 52

Minatur ipse hastile vii, 127 nil color hic cœli xiv, 294 minantur populo plaustra iii, 256 minetur quid sidus triste vi, 569

Minervæ per hastam jurat xiii, 82 Minervam trepidam ex æde flagranti servavit (Metellus) iii, 139 mediam (ejus imaginem) dabit iii, 219 partam adhuc uno asse colit x, 116 parcam, tenuem, rudem, pinguem, crasam x, 116

Minerval solvebatur Quinquatribus x, 115

Mingit rectum amicus iii, 107

Minime felix corruptor iv, 8

Minimus, v. Parvus

Minister calidæ gelidæque v, 63 excelsus v, 83 ministri atque vini una eademque patria est xi, 161 ministro a grandi ferienda cervix tauri xii, 14

Minor v. Parvus

Minturnarum paludes x, 276

Minus turpis ii, 71 miser erit servus ix, 45 quo minus submittat asello clunem, mora nulla per ipsam vi, 334

Minutal hesternum servare xiv, 129 Minuti et infirmi animi xiii, 189 minuto thure ix, 137 ære vi, 546 minutas in facies et titulos concisum argentum xiv, 291

Mira non est res viii, 198 miris gurgitibus xiii, 70

Mirabilis non erit illic Stratocles iii, 98 mirabile Phrygibus sumen xii, 73

Miratrix turba iv, 62

Miratur quis priscum illud acumen, Brute, tuum iv, 102 quis tumidum guttur in Alpibus xiii, 162 mirabantur quem Athenæ torrentem x, 127 non sic portus cet. xii, 78 opes xiv, 120 grandes alas xiv, 195 vocem iii, 90 miremur te, non tua viii, 68 mirari nescius Graias artes xi, 100 mirantis sese incolumem xii, 16 mirante populo ii, 67 mirandus eliens x, 161 mirandum meritum xii, 124 est, unde cet. x, 32 miranda potentia fati vii, 200 nos referemus xv, 27

Mire efficiunt xiv, 24

Mirmillonis in armis pugnantem Græchum viii, 200 mirmillonem Euryalum exprimat infans vi, 81

Miscellanea Iudi xi, 20

Misceet rubetam viro sitiente i, 70 aconita propinquus viii, 220 cælum terris et mare cælo ii, 25 res humanas x, 163 miscee aliquid de nostris moribus xiv, 322 miscere pauperibus nescit puer tot millibus emtus v, 61 venena xiv, 174 mistos Equitum cum sanguine Patres vi, 625

Misellus vina exspuit xiii, 213

Miser et frugi Apicius iv, 24 rumpe jecur vii, 117 frange calamos vii, 27 minus erit servus ix, 45 rapitur x, 332 Atlas xiii, 48 exclamas xiii, 112 trepidas xiv, 64 misera custodia magni census xiv, 304 miserum est, aliorum incumbere famæ viii, 76 miseri mariti labri vi, 463 miseri heu illuc traducimur ii, 159 miseræ rixæ præmia iii, 288 vitæ ix, 127 magnæque pallor in eorum facie sedebat iv, 74 misero nil profuit, quod figebat ursos iv, 99 misero panis frangendus gingiva x, 200 miserum te dicere aude xiii, 161 quid tam et tam solum vidimus iii, 6 caput implet vii, 161 miseram gentem fumesat viii, 18 aurem inebriat vinosus ix, 113 miseros parentes semper habet x, 296 magistros occidit crambe repetita vii, 154 miserrimus horum xi, 12

Miserabilis simplicitas ii, 18 occurrit xii, 67 miserabile hospitium magno Romæ iii, 166 votum tecum feras iii, 276 et longum attendit Thymele vi, 65 votum ix, 147 colum et tenue x, 269 exemplum cibi debet esse xv, 97 miserabilior hac facie non erat Crepereius ix, 6

Miserantibus tenues artus xv, 101

Miserere inopum sociorum viii, 89 iterum xii, 25

Mite ingenium iv, 82. xiii, 185 mitem animum præcipit xiv, 15 mitior non præfectura domus aula Sicilia vi, 486 mitius id sane, quod cet. x, 183

Mithridates quod composuit, eme xiv, 252 Mithridatis, regis ter victi medicamina Pontica vi, 661 misera senectus x, 273

Mitra picta lupæ barbaræ quibus grata est iii, 66

Mittit quæ adulter iii, 45 ei succina grandia ix, 50 argentum (in mare) xii, 43 retia ejus munere ii, 148 magnæ amicæ iv, 20 ad rhetora x, 132 mullum Corsica v, 92 vocem xiii, 114 cyathum amico v, 32 dentes porta Syenes xi, 124 mittitis quod Indi huc vi, 466 boves macros ad aristas hujus xiv, 147 boves inde domum xiv, 148 mittas servum in Lucanos aut Tusca ergastula viii, 180 ut cetera ix, 70 tubera, o Libye v, 119 mitte Ostia viii, 171 mitti in Cyclada vi, 563 missus ad sidera alter aquis, alter flammis xi, 63 missum ad sua corpora morbum infesto a numine xiii, 230 misso consilio iv, 144

Moderantem frena theatri x, 128

Modesto sanguine ferventem vulturno x, 300

Modiam et Albinam ne prior collega salutet iii, 130

Modica aura non multum fortior ventus xii, 66 res xiii, 143 cæna iv, 30 modico contentus ix, 9 murmure x, 289 modicis amicis v, 108 erroribus xiv, 15

Modium argenti dabit iii, 220 modio iniquo servorum ventres castigat xiv, 126

Modo victor populus ii, 73 captas Orcadas ii, 160 Urbi positus villicus iv, 77 querebar v, 51 Romæ municipalis eques viii, 237 mihi dicta gens xv, 98

Modus maximus ferri in vinetis iii, 310 agri nunc nostro non sufficit horto xiv, 172 modus quis aut pudor est properantis avari xiv, 178 modi oblita pagina vii, 100 modo quocumque crescent patrimonialia xiv, 117 modum ad illum non se metitur, quem paupertas dedit posuitque vi, 359 pone iræ viii, 88 modis canoris necit eloquium vocale vii, 18 quibus

ista rogaris ix, 73

Mœchæ zelotypæ serinia vi, 279
mœchiarum pœna i, 55

Mœchus notior ix, 25 ad mœchum
venient lota cute vi, 464 mœchorum
notissimus vi, 42 pœnæ x, 312 sq.
mœchis foliata parantur vi, 465 mœ-
chos primos viderunt secula argentea
vi, 23 sequitur vi, 100 maternos
xiv, 26 quot amaverit Hippia x, 220
quosdam intrat mugilis x, 317

Mœnia Copti xv, 28 famosa Lagi
vi, 83

Mœrore in perpetuo senescant x,
245

Mæsta Cleopatra ii, 109 urbs xi, 197

Mæstitia sola est, caruisse uno Cir-
censibus anno xi, 53

Mæsorum de grege ix, 143 Mæsos
pueros vi, 132

Mola salsa hostiæ imposita xii, 84

Molam Nepotis versare viii, 67

Molari diu presso stridere v, 160
inter molares difficili crescente cibo
xiii, 212

Molem aggeris xvi, 26 mole ipsa
piger xii, 12 moles positas inclusa
per æquora xii, 75

Molesta tunica punire viii, 235

Mollis avarus ix, 38 Hæmus iii,
99 molle Calenum i, 69 molli Ba-
thyllo saltante Ledam vi, 63 siligine
factus panis v, 70 molles columbæ
iii, 202 cathedræ vi, 91 divitiæ vi,
300 fœcos ornate xii, 85 in aure
fenestræ i, 104 inter molles magna
concordia ii, 47 mollia saxa caluerunt
anima i, 83 oscula vi, 366 genitalia
secuit testa vi, 514 mollior toto
grege hædulus xi, 66 Eganca agna
viii, 15 ephēbis Zalates ii, 165 mol-
lis hæc dicas Hamo vi, 198 mollis-
sima corda humani generi dare se
Natura fatetur, quæ lacrymas dedit
xv, 131

Molosso regi parere solebant ele-
phanti xii, 108 Molossos gladios passi
xiv, 162

Monco vos vi, 629 monent nos
melius Zenonis præcepta xv, 107
monni quem his viii, 39 monuit nos
vox audita nocte media xi, 114 mo-
neatis quid amici, audio vi, 346 mo-
neant quid leges viii, 91 moneri voce
deæ vi, 530

Moneta communi feriat triviale
carmen vii, 55

Monilia collo posuere ii, 85

Monimenta Latinæ clivosa v, 55

Monitis talibus instantem xiv, 210

Monita lævo prodneit avaros xiv,
228

Mons subtrahitur vi, 649 montem
ascendit i, 82 mercatur, qui densa
eanet oliva xiv, 144 eversum super
agmina fudit iii, 258 per adversum
eucurri v, 77 rumpit aceto x, 153
monte de Vaticano fragiles patellas
vi, 344 a domito referens ligonem
xi, 89 montes tot cui servas ix, 54
montibus de Albanis aut Setinis ali-
quid bibet v, 33 Rutulis ignotum
carmen vi, 637 in Prænestinis alta
parabat villarum culmina xiv, 88 in
patriis cantabat vii, 211 montibus
in Libya quanto sublimior sit Atlas
xi, 25 in illis diffusa vina xi, 159
montibus aurum exæquet xii, 129

Monstro, quod ipse tibi dare possis
x, 363 voluptatem egregiam xiv, 256
monstrat prudentia ejus, posse cet.
x, 48 monstrant quæ ipsi pueris tra-
duntque parentes xiv, 3 hoc pueris
repentibus vetulæ assæ xiv, 208 mon-
strare qualem nequeo vatem, et sen-
tio tantum vii, 56 quorum nemo
queat patriam parentis viii, 45 vias
non nisi eadem sacra colenti xiv, 103
monstrante gula cana xiv, 10 mon-
stratur tibi fœmina vi, 60 monstrata
diu veteris trahit orbita culpæ xiv,
37 monstratos ictus vi, 261

Monstrum hoc comparo bimenbri
puero, aut mirandis sub aratro pisci-
bus inventis, et fœtæ mulæ, sollicitus,
tanquam lapides effuderit imber, exa-
menve apium longa conserdit uva
cet. xiii, 64 sqq. grande et conspi-
cuum nostro quoque tempore iv, 115
detestabile xv, 121 hoc vicit fuscina
Græceli ii, 143 nulla virtute redem-
tum a vitiiis iv, 2 rhombi iv, 45 quod
ulterius, quam mollis avarus ix, 38
monstra Oceani xiv, 283 majora scilicet
putares, si mulier vitulum, vel si
bos ederet agnum ii, 122, 123 hæc
unde vi, 286 grandia suis audebant
temporibus, sed non propter nummos
vi, 645 monstris summis debetur
minor admiratio vi, 647

Montana uxor eum silvestrem ster-
neret torum frondibus et culmo vi, 5
montanum vulgus te audiret leges ac
jura ferentem positis aratris ii, 74
montani asparagi xi, 68

Montanus iv, 131 Montani venter
iv, 107

Monumenta, v. Monumenta

Monychus quantas jaculetur ornos i, 11

Mora si longior *Urbem* indulsit pueris ii, 167 nulla per ipsam, quo minus vi, 333 per *Novium*, quin xii, 111 parvula dabitur x, 340 moræ impatiens vi, 238, 327 mille xvi, 44

Morbi inde caput iii, 236 morbum vultu fatetur ii, 17 missum ad sua corpora ab infesto credunt numine xiii, 230 morbo donare ix, 49 utroque pallet ii, 50 siccis fancibus xiii, 212 morborum omne genus x, 219 morbis carebis xiv, 156

Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit mater vi, 632 mordere cadaver sustinuit xv, 87 sordes farris v, 11 laurum vii, 19 virgas humilis salicti xi, 67 grandia ostrea vi, 302 mordente joco facetus concivæ ix, 10 mordetur gallina marito iii, 91

Moritur æger plurimus vigilando iii, 232 morieris stamine nondum abrupto xiv, 249 moriaris ut locuples, egenti vivere fato xiv, 137 mortuus nisi togam nemo sumit in magna parte Italia iii, 172 mortuus unus sufficeret multis xv, 79

Moror quid te iii, 183 moraris vota (tlii) xiv, 250 morantur pauci pudorem xi, 54 semper *Corycia* puppe xiv, 267 moratam in terris pudicitiam vi, 1

Mors tam sæva quem maneret iv, 95 sola fatetur, quantula sint hominum corpuscula x, 172 mortis terrore carentem x, 357 mortem distulit tot per sæcula x, 248 morte viri animam servare catellæ vi, 654 dignus perit viii, 85 magis metuenda senectus xi, 45 sicca pauci tyranni descendunt ad generum *Cereris* x, 113 pandum nefas xiii, 54 de morte hominis nulla cunctatio longa est vi, 221 a morte digitis quatuor remotus xii, 58 mortes hinc subita i, 144

Morsum non admittentia frustra v, 69 morsu primo deprehendere iv, 142 tenebit zonam xiv, 297 frangere porrum xv, 9

Mortalis si nemo sciat xiii, 76

Mortaria sanant cæcos vii, 170

Mortifera res ix, 95 facundia x, 10 dos xiv, 221 mortifero *Catullo* iv, 113

Mos ut est vi, 392 quibus est fulgere aurata lacerna x, 212 moris erat servare xi, 83 mere sinistro ii, 87 hoc vivebant xiii, 38 animæ ob-

tritum perit omne vulgi cadaver iii, 261 *Numa* cædit juvenem viii, 156 *Camilli* servato xvi, 15 mores prætextatos referunt ii, 170 teneros ceu pollice ducat viii, 237 peregrinos intulit pecunia vi, 299 sanctos tradiderit domus x, 298 *Urbis* damnante *Canopo* vi, 84 honestos ut tradat mater, atque alios, quam quos habet vi, 239 pone ante effigies majorum viii, 22 generis humani nosse volenti sufficit una domus xiii, 159 totos illic deterior habet femina x, 323 ad damnatos *Natura* recurrit xiii, 239 ejus erant, qualis facundia iv, 82 æquos modicis erroribus præcipit xiv, 15 morum sub iudice caderet iv, 12 quoque filius xiv, 52 *Morum* corruptela adumbrat xiii, 34—119 moribus nostris quod posteritas addat i, 147 de antiquis uxor vi, 45 de moribus ultima fiet quæstio iii, 140 moribus te opponunt tempora ii, 39 moribus esto *Drusus*, vel *Cossus* viii, 21 vel vita præstare dicta xi, 57 non moribus, sed metu reddidit xiii, 204 moribus quibus hunc instituas xiv, 74 de nostris misce aliquid xiv, 323

Moses quodcumque tradidit arcano volumine xiv, 102

Motus astrorum ignoro iii, 42

Movet tridentem viii, 203 arma fritillo xiv, 5 labra xiii, 114 fora strepitu ii, 52 risum *Urbicis* vi, 71 litem vi, 243 prælia diversa vi, 257 caput vi 538 castra et signa vi, 419 viii, 12 moverat pedem de limite x, 29 fastidia captatori *Cosso* x, 202 risum simplicitas xiii, 35 bilem aut risum quibusdam xv, 16 movebunt si nostra consilia vii, 171 movetur auribus atque ocalis concepta urina xi, 168 moventur luna teste, et in vices equitant vi, 311 moveri mundum nullo rectore xiii, 87 motæ arundinis umbram trepidabis ad *Lunam* x, 22 movendus nec reste puteus iii, 226

Mox deinde iii, 280 calor iii, 247 protulit vi, 24 aspice xii, 60 et præputia ponunt xiv, 99

Mucida frusta v, 68. xiv, 128

Mucius dietis ignoscat an non quid refert i, 154 cum *Coelito* hoc miraretur viii, 264

Mucronem cultri admittere xiv, 217

Mugilis intrat mæchos x, 317

- Mugire Agamemnona credit Ajax xiv, 286
- Mugitum Labyrinthi i, 53
- Mulæ mundæ ungula vii, 181 fœtæ comparo hoc monstrum xiii, 66
- Mulier vindictæ cupida xiii, 191 semper potest flere vi, 273 pauper luxuriæ indulget vi, 352 superstitiosa vi, 511 sqq. galeata quem præstare potest pudorem vi, 252 nimis docta non decenda vi, 460 causas agit ii, 51 exercet gladiatoriam et pugnas theatrales vi, 247. xi, 22 Græcum affectat sermonem vi, 187 nobilis nubens spadonibus i, 21 dives non vult parere vi, 592 quæ pudica vi, 63 sq. ebria in sacris Bonæ Deæ ix, 116 sterilis Luperis palmas præbet ii, 142 quando vult domi formosa videri vi, 465 sævissima tunc est, cum stimulos odio pudor admovet x, 328 mulieribus deprentis nihil est audacius: iram atque animos a crimine sumunt vi, 284 Cf. Matrona
- Mulino corde Vagelli dignum xvi, 23
- Mulio mihi innuit commota virga iii, 317
- Mullus s. Mulus erit domini, quem misit Corsica, vel cet. v, 92 nullum sex millibus emit iv, 15 nullum ne cupias, cum sit tibi gobio tantum in loculis xi, 37 mullorum jubar cariturus vi, 40
- Multicia sumas ii, 66, 76 humida xi, 186
- Multum diversa x, 3 non multum fortior xii, 66
- Multus labor Polyæti viii, 104 multum cælati xii, 46 flammaram iii, 285 multo sævior xiii, 196 multo delatore plena littora iv, 47 multa dare puellæ ii, 59 multa, aut aliqua vestigia vi, 14 multa virga contingere Equitum magistros viii, 7 papyro vii, 101
- Mundæ mulæ vii, 181
- Mundi conditor xv, 147 qua parte xii, 48 mundi et astrorum peritus vi, 586 angusto limite æstuat Alexander x, 169 mundum nullo rectore moveri xiii, 87
- Munerarius ii, 148
- Municipalis arena iii, 34 eques viii, 238
- Municipes siluros iv, 33 Jovis lagenas xiv, 271
- Munimenta togæ, pingues lacernas ix, 29
- Muniret castra dolabra viii, 248
- munitam a figulis urbem x, 171
- Munus aristæ xiv, 183 munere quem palpat i, 35 ejus retia misit ii, 148 tanto abstulit præcipuam ceram iv, 18 munera secreta Kalendis fœmineis tractas ix, 53 naturæ x, 358 nunc edunt iii, 36 in muneribus tanta fiducia x, 306
- Munuscula nulla a te exigit vi, 36
- Muræna (al. murena) datur Virroni, quæ maxima venit gurgite de Siculo v, 99
- Murmure quanto porrexit panem v, 67 cæli primo exanimes xiii, 224 modico formam optat pueris, majore puellis anxia mater x, 290 murmura meditata vi, 539 secreta vulgi x, 89
- Muro tenui orbem patinæ colligat iv, 132 muros intra viii, 240
- Murrhina, v. Myrrhina
- Mus conscius sibi testiculi inde fugit vi, 339 mures Opici rodebant carmina iii, 207
- Musæ, puellæ Pierides, narrate; prosit mihi vos dixisse puellas iv, 35, 36 Musarum et Apollinis æde relicta vii, 37 Aonidum fontibus bibendis aptus vii, 59
- Mustacea et cœnam perdas vi, 202
- Mustum novum toties bibit x, 250
- musto vieturo dolia linit ix, 58
- Muta animalia viii, 56 mutorum grege xv, 143
- Mutare dominos viii, 65 tabulas xiv, 55 mutari nescia xiii, 240 mutandum toties esset mare vi, 94 mutatis medicaminibus vi, 471
- Mutinensis declamatoris Vagelli corde dignum xvi, 23
- Mutuus affectus xv, 149
- Mycale tua licet pariat v, 141
- Mycenis jugulata xii, 127
- Mygale tua v, 141
- Myronis signa viii, 102
- Myrrhina maxima vi, 156. vii, 133

N

- Nabathæo saltu xi, 126
- Nævia Tuscum figit aprum i, 22
- Nævulus cinædus ix, 1—150
- Nanum Atlanta vocamus viii, 32
- Narcissi divitiæ, indulsit Cæsar cui Claudius omnia, ejus parum imperiis uxorem occidere jussus xiv, 329 sq.
- Nares pilosas annotet Lælius xiv, 194 naribus in medhis ingens gibbus vi, 108

Narrat quocumque in trivio, cui-
cumque est obvia nutare urbes vi,
412 pericula xii, 82 narrasse quod
pudeat xi, 202 attonito Alcinoō xv,
14 narrate, puellæ Pierides iv, 35
narratur indulgisse ii, 165

Nascitur tibi ex me filiolus ix, 83
sub crasso aëre x, 50 nascenti cornu
robora vexat xii, 9 natus Fonteio
consule xiii, 17 ad Euphratem i, 104
mediis Athenis iii, 80 ancilla viii,
259 in Herculeo lare viii, 14 nam
propter convivia animal i, 141
nata fortunata me consule Romam
x, 122 nati quocumque in fornice
iii, 156 robore rupto vi, 12 ovis
infelicibus pulli xiii, 142 de pellice
vi, 627 natæ nostro tempore dextræ
xv, 68 legiones dentibus anguis xiv,
242 nata Circeis ostrea iv, 140 in
hortis numina xv, 10 natas domi
mensas xi, 117 natis intra pomeria
salibus ix, 11

Nassæ carcere inclusus xii, 123

Nasus tuis tibi displicuit vi, 495
integer vix cuiquam xv, 55 nasi ma-
didi infantia x, 199 naso vigilanti
stertere i, 57 venit altera sicco vi,
148 naso et auriculis carentem Gal-
bam viii, 5 nasorum quatuor calicem
v, 47

Natalis quoties redit ix, 51 natali
die dulcior hæc lux xii, 1 natalibus
Brutorum et Cassi v, 37 æquat virtus
palmam vi, 323 natalibus Catilinæ
atque Cethegi nihil sublimius viii, 231

Natalitium lardum xi, 84

Natat ubicumque, quicquid conspi-
cium pulcrumque est æquore toto,
res fisci est iv, 55 natavit Tiberinum
virgo viii, 265 nataret qualis testudo
in Oceani fluctu xi, 94 natantem lu-
gere Ithacum x, 257 natantes eodem
jure ficedulas xiv, 8

Nates solea pulsare vi, 612

Nati elixi sinciput comedere xiii,
84 natorum greges extulit Niobe vi,
175 natos plorantes improba reliquit
vi, 86

Natio tota comœda iii, 100

Nativæ nequitia mala xiv, 216

Natta quicquid reliquit viii, 95
medicus xii, 123

Natura opposuit Alpem nivemque
x, 152 si negat, facit indignatio ver-
sum i, 79 nil animis in corpora juris
indulget ii, 140 quid beatius tulisset
illo cive x, 279 generosi graminis
xii, 40 dedit portus xii, 79 ipsa

non invenit nomen sceleri xiii, 30
sic jubet xiv, 31 Natura nunquam
aliud dicit, aliud Sapientia xiv, 321
mollissima corda generi humano dare
se fatetur, quæ lacrymas dedit xv,
132 paucis contenta v, 6. xiv,
321 larga tribuat benigna manu in-
genium cet. x, 301 potentior omni
custode et cura x, 303 volvens vices
et lucis et anni xiii, 88 hæc una est
omnibus xiii, 166 malorum mobilis
et varia xiii, 236 recurrit ad mores
damnatos, fixa et mutari nescia
xiii, 239 naturæ patriæque de ve-
neno exiguum in aurem stillavit faci-
lem iii, 123 inter munera ponat ex-
tremum vitæ spatium x, 359 im-
perio gemimus, cum funus—occurrit
xv, 138

Naufragium nullum conferri posse
velis ardentibus xii, 22

Naufragus rogat assem mersa rate,
et picta se tempestate tuetur xiv, 301

Navam factura minore præsidia
xii, 56 conscendere vi, 98 merci-
bus implet xiv, 288 nave de illa pe-
titas ceras, quæ Siculos cantus effugit
remige surdo ix, 149 nave una rediit
x, 185 navibus altis viii, 106

Naves Rom. et Orientem et Occid.
extremum petentes xiv, 278 sq.

Navigatio longinqua xiv, 278 sq.

Navigio montem ascendit i, 82

Naulum post omnia perdere viii,
97

Nauseat maritus vi, 433

Nautæ securi gaudent vertice raso
narrare pericula xii, 82 inter nautas
prandet vi, 101 nautis permixtum
viii, 174 armatis obstat casa candida
vi, 154

Navus Meleager v, 115

Ne pudeat ii, 42 venias, trepidat
i, 97

Nebula erroris remota x, 4

Nehulone parente didicit xiv, 9

Necat ferro x, 316 necari nostro
arbitrio xiii, 176 necandos in ventre
homines conducit vi, 596

Necesse est parere iii, 290

Nectare siccato tergens brachia
Vulcanus xiii, 44

Nectit eloquium vocale canoris mo-
dis vii, 18 necte coronam postibus
vi, 51

Nefanda incude xv, 165 fraus xiii,
174 nefandi sacri xv, 116

Nefas unde tantum pastoribus Latii
ii, 127 violare porrum et cæpe xv,

- 9 jugulare xv, 12 hoc grande et morte piandum olim credebant, si juvenis vetulo non assurrexerat, et si barbato cuiumque puer xiii, 54 summum crede nefas animam præferre pudori, et propter vitam vivendi perdere causas viii, 83, 84 quid fas atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis criminibus xiii, 238 ad nefas ducit purpura xiv, 188
- Negat si natura, facit indignatio versum i, 79 quod turpe iii, 168 quanta voce xiii, 77 quis enim iii, 208 negabit aliquis de ponte ad hæc invitatus xiv, 134 neget ne quis x, 87 negaverit quid ulla udis inguinibus x, 321
- Negligis campum ii, 132 me ix, 92 neglectum clientem v, 16 neglecta fruticante pilo erura ix, 15
- Negotia averte xi, 181 humana tanto majores ludi xiv, 264
- Nemo fuit repente turpissimus ii, 83 malus felix viii, 85 faber vii, 223 tuorum xiv, 59 mathematicus vi, 562 nocens se iudice absolvitur xiii, 3 mortalis si sciat xiii, 76 nemo satis credit tantum delinquere, quantum permittas: adeo indulgent sibi latius ipsi xiv, 233
- Nemorosa juga iii, 191
- Nempe videtur iii, 95 desisti viii, 164 quod omnibus una est natura xiii, 166
- Nemus sacri fontis iii, 13 vetustum xv, 152 nemorum umbra iv, 6
- Nepotes tuos urtica tetigit, Gradive ii, 128
- Nepotis molam versare viii, 67
- Neptes Lepidi vi, 265
- Neptuni faciem radit xiii, 152 Neptune pater Algæi xiii, 81
- Nequam vox et blanda vi, 197
- Nequeo laudare iii, 42 monstrare vii, 56 nequeunt parere ii, 138
- Nequiquam s. Nequidquam effudit retia viiii, 205
- Nequitia nativæ mala xiv, 216
- Nero non rapuit loripedem cet. x, 308 Domitius viii, 228 Neronis noctes medias iv, 137 libido, ineptiæ et scelera i, 62. viii, 211—230 cinæli satira iv, 106 Troica, cantus, colossus viii, 221—230 ejus jussu tota cohors clausit hortos et obsedit ædes Longini, Seneca et Lateranorum x, 15 sq. avunculus vi, 615 Neroni quis tam perditus ut dubitet Senecam præferre viii, 212 calvo cum serviret Roma iv, 38 Neronem præstare securum valet hæc ætas viii, 170 Nerone propinquo plenum viii, 72 nullo cogente vendunt sua funera viii, 193
- Nersia Dea x, 74
- Nervus exiguus cum ramice jacet x, 205 nervi longi mensura ix, 34
- Nescio quis i, 130 xvi, 30 paulum, nescio quid, superest xi, 48 nescio mentiri iii, 42 omnia fiunt, si nescis, ut cogaris effundere bilem v, 159 nescis, quas Veneres habeat aliena pecunia xiii, 33 nescit quis, pictores ab Iside pasci xii, 28 quis endromidas Tyrias vi, 247 nescit subsistere xiv, 231 quis xv, 1 tot millibus emtus pauperibus miscere puer v, 60 nescierint excudere xv, 168 nescire Latine vi, 188 vinum toto Decembri vii, 97
- Nescius mirari xi, 100 mutari xiii, 240
- Nestoris hernia incendi possit vi, 326 Nestora totum vivat xii, 128 Cf. Pylus
- Neu credas xiv, 203
- Ni pudet iii, 321 quod ni essem ix, 71
- Niceteria fert collo iii, 68
- Nido salutato crepitat Concordia i, 116 loquaci gaudebit v, 143 nidos ciconia nutrit serpente xiv, 74 jam propria arbore facit vultur xiv, 84
- Nidore culinæ captum v, 162
- Nigri Mauri manus v, 53 nigrae alutæ vii, 192 nigrum crinem flavo abscondente galero vi, 120 nigro cyeno similima avis vi, 165 carcere xiii, 245 pectine vi, 370 tibicine xv, 49 nigro Maroni hæret fuligo vii, 227 nigra veste senescunt x, 245 fascia et color cæli xiv, 294 offa in facie xvi, 11 nigros efferre maritos i, 72 nigras in gurgite (Stygio) ranas ii, 150 nigra in candida vertunt iii, 30 brachia Vulcani xiii, 45
- Nihil laudis agas viii, 75 si horum est iii, 112 illud totum perdidit infelix iii, 209 usque adeo nihil est, quod cet. iii, 84 nihil est actum, (vel acti) nisi frangimus cet. x, 155 nocuit xiii, 227 si est vi, 331 est, quod credere de se non possit, cum laudatur Diis æqua potestas iv, 70 novi ventre frugalius v, 6 invita conjugæ donabis, vendas, emes vi, 212 ex nihilo quantus, homuncio, fieres v, 134
- Nil crit ulterius i, 147 horum x,

71 salit Arcadico juveni vii, 160 non permittit sibi vi, 457 nisi Cecropides viii, 53 durius in se habet paupertas iii, 152 promittente medico xvi, 12 tale expectes iv, 22 misero profuit, quod fugebat ursos iv, 99 actum in montibus vi, 58 ibi majorum respectus viii, 64 faciet mensura longi nervi ix, 34 plus interrogo x, 72 dubium x, 82 ergo optabant homines x, 345 nil rhombus, nil dama sapit xi, 121 nil præter nubes adorant xiv, 97 minatur cæli color xiv, 294 cupit xiv, 313

Nili divitis ostia xiii, 27 Nilo tepenti admota Africa x, 149 nolenti surgere xv, 123 Nili incrementa eorumque causæ xv, 123 ad Nilum et Pharon vi, 83

Niliacæ plebis pars i, 26

Nimbo multo stillaret pænula v, 79 post nimbos et fulmina vii, 163 nimbis tollentibus æquor i, 81

Nimboso vere iv, 87

Nimia impensa xii, 97 cura x, 12 formido xv, 77 plebs xi, 194 nimio stamine x, 252 nimios honores x, 104 gemitus ponamus xiii, 11 nimias opes x, 105

Nimirum summi ducis est ii, 104 belua constat leviori sumtu vii, 78 felix x, 248

Niobe fecundior scrofa alba, extulit greges natorum ipsumque parentem, dum sibi nobilior Latonæ gente videtur vi, 177

Niphatem isse in populos vi, 409

Nisæ et Cirrhæ dominos vii, 64

Nisi mortuus nemo togam sumit iii, 172 se lustraverit vi, 518 nisi si vi, 250

Nitet ungula mulæ vii, 181 effigies xv, 4 nitent cuncta xii, 91 simulacra xii, 88

Nitidi præconis iii, 157 nitidi et hilares vocantur xi, 176 nitidis rebus maculam hæsuram figentia xiv, 2 nitidos ocellos Cynthiæ vi, 8 nitidas columnas xiv, 60

Nitor habitus ultra vires iii, 180 nullus in tota cute ix, 13

Nivem opposuit natura x, 152

Nivens panis v, 70 nivei caducei vii, 221 niveam agnam xii, 3 niveos Quirites x, 45

Nobilis infans exprimit mirmillonem vi, 81 equus viii, 60 nobilis mimus haud mira res citharædo Principe viii, 199 collega (Marii)

ornatur lauro secunda viii, 253 populus xv, 113 indocti causas solet hic defendere viii, 49 esses viii, 41 nobile fulcrum xi, 95 Nobiles divitesque sibi licere putant, quæ turpia sunt pauperibus iv, 13, 14. viii, 181, 182. xi, 174 sq. nobilium atria magna vii, 91 nobilior Latonæ gente vi, 176

Nobilitas sola atque unica virtus viii, 20 parentum incipit contra te stare, claramque facem præferre pudendis viii, 139 nobilitate comesa i, 34 in s. cum nobilitate olim se nectus par prodigio iv, 97

Nocet quid forma casto x, 324 quid hæc xiv, 153 nocent hoc Lamiarum cæde madenti iv, 154 nocens minus erit boletus vi, 620 nihil xiii, 227 nemo se judice absolvitur xiii, 3 nocentem facit hunc sexum ira vi, 647 nocentes cunctos si punire curant Di, quando ad me venient xiii, 101 ægri xiii, 234 nocitura toga, nocitura petuntur militia x, 8

Nocturnus adulter viii, 144 nocturna amicæ iii, 12 nocturnos cucullos vi, 118 nocturna arma parastis viii, 233

Nodosam vitem viii, 247

Nodus et signum de paupere loro (bulla scortea) v, 165 nodos juris solvat viii, 50

Nolo quod dicere viii, 275 qui nolunt occidere quenquam posse volunt x, 96 nolit lava pati hoc vinum v, 24 nollet accusatori dare partem cicute xiii, 187 noluerim te censeri laude tuorum viii, 75 noli vexare, quiescit i, 126 nolenti surgere Nilo xv, 123 nolentem te quarat ix, 113

Nomen ejus dicere non audeo i, 153 erit pardus, leo viii, 36 ad dubium grandi eum codice venit vii, 110 longe ut repetas longeque revolvas viii, 273 dedit scrofa xii, 72 secleri huic non invenit ipsa natura, et posuit a nullo metallo xiii, 30 nomen victumque Macharæ ames vii, 9 laudabile sumit luxuria in Ventidio xi, 22 habentem Beneventani sutoris calicem v, 46 nominis invisæ pœna xiii, 248 nominis tantum illi contulit toga viii, 241 alti quædam vi, 385 nomine falso poscas i, 98 præclaro insignis viii, 31 nomina tria tanquam habeas v, 127 alta si te delectant viii, 132 si quæras x, 219 plebeia fuerunt viii, 255 Scaurum falso corpore laturos vi,

604 nomina servorum non agnoscit x, 234 Nomina propria sæpe mutata a librariis in appellativa, et hæc in illa vi, 295

Non ego credam hæc cet. i, 51 nonne libet i, 63 vides, quanto celebretur sportula fumo iii, 249

Nona ætas (mundi) agitur xiii, 28 Nondum habitas i, 114 barbato Jove, nondum paratis jurare Græcis vi, 15, 16

Nortia Dea x, 74

Nosco—novi nihil ventre frugalius v, 6 novit omnia iii, 77 quid toto fiat in orbe, quid Seres agant cet. vi, 402 sq. non subducere frustum capræe xi, 143 norunt alii, quæ mandat adulter iii, 46 noverunt omnes Indi atque Mauri vi, 337 noverat ille luxuriam imperii veterem iv, 136 noverit ut omnes auctores cet. vii, 231 novisse panis tui colorem v, 75 nosse velint omnes—mercedem solvere nemo vii, 157 mores xiii, 159 jura ii, 52 noscenda est mensura sui, spectandaque rebus in summis minimisque xi, 35

Nostrum placabo Jovem xii, 89 nostra ex arbore mensas xi, 117 nostri et parvi Lares ix, 137 ad nostros festino x, 273

Notabilis cunctis vi, 374

Notavi quantum ipse xv, 45 notet quæ Censor ix, 142 notemus præmia nunc alia xvi, 35

Notum est, cur ii, 58 Diis, qualis futura sit uxor x, 353 nota magis nulli domus, quam mihi lucus cet. i, 7 nota arte i, 123 notæ Mauræ quid dicat Tullia vi, 307 per oppida buccæ iii, 35 noti poëtæ vii, 3 notos hædos desiderat xi, 153 notior Aufidio mæchus ix, 25 notissimus mæchorum vi, 42 notissima fossa inter cinædos ii, 10 vota cunctis templis x, 23

Novalia tota abeant in ventres xiv, 148

Noverca secreta vi, 403 Archemori nomen patriamque vii, 234

Novercali Lavino xii, 71

Novicius horret Porthmea tetrum iii, 265 Novitius an rectius scribatur, ut et aedilitius, tribunitius, adventitius, patritius, fictitius cet. iii, 265 Novium et per Istrum Pacuvium nulla mora xii, 111

Novus Arpinas ignobilis viii, 237 nova canities iii, 26 novum mustum

toties bibit x, 250 nova carne accedente xi, 85 novo orbe aliter vivebant vi, 11 novorum factorum vii, 189 novissimus exit annulus xi, 42 novissima vasa vi, 356

Nox—noctis pericula iii, 268 mediæ hora vii, 222 noctem patitur lugentis amicum Pelidæ iii, 279 per mediam occurrere v, 54 nocte ac luce xv, 43 nocte dieque iii, 105, xiii, 198 pro prima quod datur vi, 204 nocte media xi, 112 de media excitat xiv, 190 minima contentos Britannos ii, 161 præterita cum quo cœnavit x, 235 brevem soporem si forte cura indulsit xiii, 217 noctu non litigat pusio vi, 35, 605 noctes Neronis jam medias iv, 137 noctibus mereri testamenta i, 38

Nubem ad sonoram Pygmæus currit xiii, 167 nube una densæ cælum abscondere tenebræ xii, 19 nubes et fulgura occurrunt xiv, 292 super nubes nulla convivia Cœlicolarum xiii, 42 præter nubes et cæli numen nil adorant xiv, 97

Nubilis Iphigenia xii, 118

Nubit amicus ii, 134 nupsit avaro locuples vi, 141 saga vi, 591 nube tu atque tace ii, 61 nubere cui Cæsaris uxor destinata x, 330 vult non nisi legitime x, 338 nubentibus (viris) ingens tormentum hæret, quod nequeunt parere ii, 137 nupta nova jacuit gremio mariti ii, 120 Senatori comitata est Hippiæ Ludium ad Pharon vi, 82 nuptæ hoc spectent juxta recubante marito xi, 201 nuptæ mores improbi vi, 270 ad nuptam ferre, quæ mittit adulter iii, 45

Nudus agas ii, 71 quis tam v, 163 venator Albana arena iv, 100 nuda humeros nudisque mamillis vi, 491 manus savit xv, 54 nuda humero vi, 491 signa iii, 216 constitit vi, 122 mamma tenere venabula i, 23 nudi Cynici dolia xiv, 308 mariti spoliis gaudere vi, 232 nudam effigiem Dei xi, 106 nudum et frustra rogantem nemo juvabit cibo et tecto iii, 210 nudum vultum erigit viii, 205 te quamvis viderit Virro ix, 35 nudum mancipium stans fornice xi, 170 nudo latere lecti xi, 96 digito mendicat xi, 43 remige iv, 49 talo quos traducit Gallia vi, 16 nudis calcibus premere anguem i, 43

Nugas has non capit humilis domus xi, 169 nugis his si dedisset

tempora iv, 150

Nullus parasitus erit i, 139 non vicus habebit vi, 656 labor magni sceleris xiv, 224 nullum ergo meritum est ix, 82 nullo cogente Nerone viii, 193 nulla non arte petitus x, 110 nulli vendimus suffragia x, 77 nullos habuere tunc parentes vi, 13

Numa ubi nocturnæ constituebat amicæ iii, 12 Numæ simpuvium vi, 313 justî ac religiosi iii, 138 Numæ more cædit juvenum viii, 156 mense vi, 153

Numantinos ante si luditur alea pernox viii, 11

Numen propr. Dei voluntas ejusque indicium, monitum, oraculum xii, 73 aquæ præstantius iii, 19 nullum habes, Fortuna, si sit prudentia x, 365. xiv, 315 exorabile experiar xiii, 102 esse aliquod templis aræque quis putat xiii, 37 cœli adorant Judæi xiv, 97 numinis Idæi hospes iii, 138 mens quæ esset xiii, 202 violati aras xiii, 219 numine ab infesto morbum credunt immissum xiii, 231 numina ruris laudant hoc, quorum ope et auxilio gratæ post munus aristæ contingunt homini veteris fastidia quercus xiv, 182 quid majus dare possunt vi, 568 vicinorum odit uterque locus xv, 36 nascuntur in hortis xv, 11 numinibus malignis vota exaudita x, 111 paucis contenta olim sidera xiii, 48 ipsis expendere permittes, quid conveniat nobis x, 347

Numerare præmia militiæ xvi, 1 triumphos in dote vi, 169 gemmas v, 41 genus a Pico viii, 131 numerâ sestertia quinque omnibus in rebus, numerentur deinde labores ix, 41 numerantur pectine chordæ vi, 382 numerata fila porri xiv, 133

Numerosa classis vii, 151 tabulata x, 105

Numerus illos defendit ii, 46 ingens rerum vii, 102 numerus bonorum vix est totidem, quot cet. xiii, 26 maritorum sic crescit vi, 229 si numerum, si tres implevero ix, 90 de numero Lamiarum quædam vi, 385 numeros omnes implet vi, 249 numeris Thrasylli revocata vi, 576

Numidarum columnis vii, 182

Numidas ursos iv, 100

Numitor infelix non habet, quod

mittat amico vii, 74 et Capito, piratæ Cilicum viii, 93

Nummus rectene scribatur an numus i, 48 nummus velut redivivus pullulet exhansta arca vi, 364 nummi amor crescit, quantum ipsa pecunia crescit xiv, 139 ponendi ad vigilem Castora xiv, 260 nummi planguntur majore domus gemitu, quam funera xiii, 131 quantum quisque sua nummorum servat in arca, tantum habet et fidei iii, 143 nummorum aras nullas ereximus i, 114 acervus viii, 101 nummos raptura Cæleno viii, 130 partos gladio vel pyxide xiii, 25 ducentos nunc nemo dederit Ciceroni vii, 140 cum dederit Servilia x, 319 cæcus teneam, quos abnego xiii, 94 sumtos non reddere xvi, 40 o nummi, vobis hunc præstat honorem v, 136 non propter nummos vi, 646 nummis salvis quid infamia i, 48 quadringentis condire fictile xi, 19

Numquid nos agimus ii, 51 præstem xi, 56

Nunquamne reponam i, 1 nunquam his opibus cara est annona veneni ix, 100 ego hæc mandavi xiv, 224

Nuntiet quot horas puer x, 216

Nuper venerat i, 111

Nuptiæ non fiebant sine auspicio x, 336 nuptiarum die postes et januæ coronabantur vi, 52 et nupturæ flammeo velabantur x, 330

Nuptiales tabulæ x, 336

Nursia s. Nurtia (al. Nurscia) si Tusco favisset Sejano x, 74

Nurus avaræ corruptor i, 77 nurrum jam crede elatum xiv, 220

Nusquam minor jactura clientis iii, 125 pons v, 8

Nutant alte planstra iii, 256 urbes vi, 411 vulnere xv, 156 nutantia sacra ferens arcano loro ii, 125

Nutricis labores vi, 593 nutricem, comites cet. conducit Ogoonia, ut spectet ludos vi, 354 nutricem Anchisæ dicat vii, 234 nutricum lacte non alendi infantes vi, 9

Nutricula causicorum Africa vii, 148

Nutrit serpente ciconia pullos xiv, 75 nutritus in illa ripa iii, 117 bacca Sabina iii, 86 finitima in herba xii, 12

Nutu, non sermone dignatur ali-

quem superbus iii, 185

Nux—nucem annosam dejecerat

Eurus xi, 119 nuces minimas v, 144

Nympha, ut virgo et puella, quæ
in flore ætatis est, etsi jam nupta ix,
74

Nysæ Cirrhæque dominis vii, 64

O

O proceres, censore opus est an
haruspice nobis ii, 121 quantus ar-
dor vi, 317 fortunatam natam me
consule Romam x, 122 vanissime
xiv, 211 qualis facies x, 157 gloria
x, 159

Ob reditum xii, 15

Obducta fronte tristis mihi occur-
ris ix, 2

Obit magnus civis vi, 559

Obiter leget, aut scribet, vel dor-
miet intus iii, 241 faciem linit, et
verberat vi, 481

Oblectant an magis animum cet.
xiv, 265

Obliquo ferro lanam deducere vii,
224 obliqua acu producit superci-
lium ii, 94 obliquas cum tibicine
chordas iii, 64

Oblita modi pagina vii, 100

Oblivio rerum magna vi, 613 lon-
ga coitus x, 204

Obrepiit non intellecta senectus ix,
129

Obruit patriam gloria x, 142 ob-
rutus premetur fluctu xiv, 297 ob-
ruta jacet vetus Thebe xv, 6

Obscæna pecunia vi, 298 obscæno
minori vi, 513 obscænis tristibus ii,
9 vocibus fruatur xi, 172

Obscuri dentes vi, 145 obscuris
genis turpis vi, 131 obscurior Mau-
ro Indus xi, 125

Obsequere imperio x, 343

Observeat unguis v, 41 sabbata
vi, 159 manus oculosque vii, 241
observandis diebus vi, 536

Obses venerat ii, 166

Obsidet ædes cohors x, 17

Obsidionis longæ egestas xv, 96

Obsistat tibi peccaturo filius infans
xiv, 49

Obsonia, v. Opsonia

Obstat virtutibus res angusta iii,
164 casa candida nautis armatis vi,
154 jam nunc (pater) et vota mora-
tur (filii) xiv, 259 intranti turba iv,
62 nobis properantibus nuda prior
iii, 213 obstabit nec pudor iii, 60

labentibus villicus iii, 194 obstet tibi
peccaturo filius infans xiv, 49 ob-
stante hac nihil vendes vi, 213 ob-
stantibus nunquam animo pretiis xi,
15

Obstricta cervice in jus trahere do-
minum x, 88

Obtritum cadaver iii, 260

Obvius currit viii, 159 mi fuit x,
83 obviam cuicumque est vi, 412

Occasio quantumcumque est, suffi-
cit iræ xiii, 183 rapienda xv, 39

Occidit Stoicus Bæream iii, 116
miseros crambe repetita magistros
vii, 154 occidat donec lux xiii, 158
occiderit quot ægros Themison uno
auctumno x, 221 occidere Galbam
ii, 104 quemlibet populariter verso
pollice iii, 37 privignum jam fas est
vi, 628 qui nolunt quemquam, posse
volunt x, 96

Ocullus ganeo xi, 58 occulti facti
eonscia vi, 271 fati miranda potentia
vii, 200 occullum flagellum quatien-
te animo tortore xiii, 195 occulta
spolia viii, 107 crimina ad Patres
produxit servus viii, 266 teges ix,
101 occultis viribus fons adjuvat
xii, 42 æstuat animus iii, 50

Occurrit matrona potens i, 69 fun-
nus xv, 139 tristis ix, 2 vatibus i,
18 occurrunt nubes et fulgura xiv,
292 pelago medio brachia xii, 77
occurrunt multæ tibi Belides vi, 655
occurrere cui noctu nolis v, 54 hes-
ternæ cœnæ ix 44

Occursum amici trepidabit viii, 152
occurso gravis vi, 418 occursus il-
lius vitare memento vi, 572 ad om-
nes hominum materiam risus invenit
x, 48

Oceani monstra xiv, 283 in fluctu
qualis testudo naret xi, 94 oceani
s. oceano ab littore venientibus Gal-
lis xi, 113 Oceanum glaciale ii, 2
oceano Mauro x, 148

Ocelli angulus frictus prurit vi,
578 semper stillantis malum vi, 109
ocellos nitidos turbavit extinctus
passer vi, 8

Oercas (gladiatorias) vendente
puella (uxore), cruris sinistri dimi-
dum tegimen vi, 256—258

Octava ab (hora) bibit i, 49

Octavius quantum tituli Thessaliae
campis abstulit gladio viii, 212

Octo mariti fiunt vi, 229 servi
tibi vii, 142

Octogesimus et sextus annus vi,

192 octogesima solstitia iv, 92

Oculum medico nil promittente
relictum xvi, 12 oculo uno contenta
vi, 51 oculi fiant minores vi, 115
oculorum sanguine plenos pugnos xv,
58 oculis trementes attollens pin-
git ii, 95 intendant sidera testes
viii, 150 claudentem gallinam xii,
96 si flectas majora ad crimina xiii,
144 in fine trementes vii, 241 am-
bos ille perdidit, et luscis invidet x,
228 vexare humore coacto xiii, 133
oculis unde ille suffecerit humor,
mirandum est x, 32 atque auribus
concepta urina movetur xi, 168 ve-
nientis amici atria displiceant xiv, 65
opertis bilem substringit vi, 433
Messalinæ extinguendus (Silius) x,
335

Ocyus illud extorquebis vi, 53 exi
vi, 148 huc afferte fastes vi, 416
posce vii, 24 Archigenen quære xiv,
252

Odi hanc ego vi, 451 odit amicos
conjugis vi, 510 Terpsichoren se-
nectus vii, 35 et ardet ix, 96 dam-
natos x, 73 uterque locus numina
vicinorum xv, 37 odimus tunc ig-
nem iii, 214 oderat Ille proceres iv,
73 ut non oderit illam septenis horis
in diem vi, 183

Odium immortale xv, 34 jejunum
xv, 51 odio stimulos pudor admovet
x, 329

Odor lucri bonus est ex re qualibet
xiv, 201 odoris recentis mala xi, 74
odorem lpanaris tulit ad pulvinar
vi, 132 odore solo (pomorum) pas-
caris v, 150

Oenophorum totum sitiens vi, 426
vendas vii, 11

Oestro percussus, Bellona, tuo di-
vinat, ut fanaticus iv, 123

Ofellæ exiguae frustis xi, 144

Offam nigram in facie tumidis livo-
ribus xvi, 11 offas patris similes
effunderet ii, 33 coctæ siliginis vi,
472

Offendere tot caligatos xvi, 24 ob-
sceno sensu dicitur vi, 124

Offensæ veteris reus atque tacen-
dæ iv, 105

Officium mihi peragendum ii, 132
quod aut meritum hic pauperis iii,
126 si vocat, turba cedente vehetur
dives iii, 239 vatis peragentibus
Dis xi, 114 officii quæ causa? nu-
bit amicus ii, 134 officio labente vi,

203 officia civilia vii, 107 præce-
dentia agminis longi x, 45 officio-
rum veterum mercedem solidam cap-
pis v, 13

Ogulnia conducit vestem vi, 352
Ohe dixit Horatius vii, 62

Olei plus petit hic labor vii, 99
oleo Venafrano ipse perfundit pis-
cem; at hic, qui pallidus affertur mi-
sero tibi caulis, olebit laternam: il-
lud enim vestris datur alveolis, quod
canna Micipsarum prora subvexit
acuta, propter quod Romæ cum Boc-
chare nemo lavatur, quod tutos etiam
facit a serpentibus Afros v, 86 sq.

Olet pelvis Falernum s. Falerno vi,
431 laternam oleum v, 87 olentis
sacci xiv, 269

Olfecisse lucernas vii, 225

Olida præsepia viii, 157 olido for-
nice xi, 170

Olim debnerant migrasse iii, 163
dices xiv, 225 prodigio par est cum
nobilitate senectus iv, 96 contem-
serat famam vi, 90 quid moneatis
veteres amici vi, 316 domestica fe-
bris ix, 17 dabat qui fasces — nunc
eet, x, 79

Oliva densa canet mons xiv, 145
olivæ Pisææ ramus xiii, 99

Ollæ grandes fumabant pultibus
xiv, 171

Oluscula ponebat focus xi, 79

Olynti emtor xii, 47

Ombos et Tentyra ardet adhuc im-
mortale odium, quoniam diversa co-
lunt numina xv, 35 sq.

Omen ingens triumphii habes iv,
125

Omenta alba porci xiii, 118

Omnis arbor iii, 15 pergula xi, 136
omne legati ix, 88 omni damno mem-
brorum major dementia x, 232 ab
omni quærit x, 253 omni custode et
cura potentior natura x, 303 arte
libidinis xi, 172 Sabina intactior vi,
163 omnia novit iii, 77 Romæ cum
pretio iii, 183 nunc contra ix, 12
omnia qui dabat olim x, 79 vidit
eversa x, 266 tunc, quibus invidas xi,
110 hæc eadem facere xi, 176 sunt
talia xii, 22 omnibus in rebus nu-
mera quinque sestertia ix, 42

Onerosa pallia vi, 236

Onus jactura merget te xiii, 8

Opaci Tagi iii, 54

Operæ pretium est, s. operæ est
cognoscere vi, 475 pretium grande

- faciat xii, 127 pretium grande est, ut possis xiv, 281 pretium inde mihi nullum ix, 23 operas s. operam dedit pectine vi, 383
 Operatur janua festa lucernis xii, 92
 Operit quos glacies iv, 42 operitur festa janna lucernis xii, 92 operito horto cum nemo viveret vi, 18 operitis oculis bilem substringit vi, 433
 Opici mures iii, 207 Opicæ amicæ vi, 455
 Opimam animam exhalasset x, 281
 Opobalsama quæ tibi spirant collo ii, 41
 Oportet habere xiv, 207
 Oppia est sive Catulla x, 322
 Oppida per cuncta viii, 129 tota canem venerantur, nemo Dianam xv, 8
 Opponunt te moribus tempora ii, 39 opposuit natura Alpemque nivesque x, 152 opponere quod famæ possis ix, 86 appositio gutto tegit inquina xi, 158 oppositis lancibus perituram accessere summam xi, 18
 Oppressa secura senectus Principis x, 75
 Ops — ope et auxilio xiv, 183 opem conferret nullam xii, 33 opes ut crescant x, 24 nimias posebat x, 105 fregit xiv, 93 miratur xiv, 120 opibus provocet natus patricios i, 21 in magnis plumaque paterna vi, 88 magnis dormitur in urbe iii, 235 consumtis viii, 185 his nunquam cara est annona veneni ix, 100
 Oponia admissa spectant Patres iv, 64 raucidula xi, 134
 Optas hoc solum pallidus x, 189 optat populus duas tantum res anxius, panem et Circenses x, 80 ornari vi, 487 nimios honores x, 104 optat mater formam pueris cet. x, 259 optabunt ergo nil homines? si consilium vis, permittes expendere numinibus cet. x, 346 sq. locupletem podagram pauperes xiii, 96 optes ergo, votumque feras miserabile cet. iii, 276 eloquium ac famam Ciceronis incipit optare, et totis Quinquatribus optat x, 115 optantibus ipsis evertere domos Di x, 7 optari faciem vetat Incretia x, 293 optata toties gloria x, 187 tonitrua v, 117 optandus maritus vi, 241 optandum quid confert purpura major (al. majus) i, 107 quid foret, ignorasse fateris Sejanum x, 103 optandas febres provida Campania dederat Pompeio x, 284
 Optimus, v. Bonus
 Opus magnæ mentis vii, 66 opera hæc Principis viii, 224 operum lex vii, 102
 Opus non est abortivo vi, 368 est censore, an haruspice nobis ii, 121 est clamore, ut sentiat auris x, 215
 Oracula cessant Delphis vi, 555
 Orator uterque perit eloquio x, 118 vehemens xi, 34 maximus vii, 193
 Orbis totus nunc habet Athenas Graias et nostras xv, 110 unus non sufficit Pellæo juveni x, 168 diversis partibus iv, 148 orbem cum semianimum laceraret Flavius ultimus iv, 37 Lacedæmonium pytismate lubricat xi, 173 totum sibi poscit xiv, 313 peregit jam salutatrix turba v, 21 victum ulciscitur luxuria vi, 293 spatiosum colligat mero testa iv, 132 tantum coronæ magnæ x, 40 in orbem volvit comas vi, 496 orbe novo aliter vivebant cæloque recenti homines vi, 11 toto secunda facies x, 63 Assyrio ii, 108 orbis latos sustinet ebur xi, 122 orbibus de tot pulchris et latis et tam antiquis nna comedunt patrimonia mensa i, 137
 Orbita culpæ monstrata trahit xiv, 37
 Orbus — orbi divitis testamentum iv, 19. vi, 548 orba tigride pejor vi, 270 orbi, Paucius et Gallita, sentire calorem si cæpere cet. xii, 99 orborum lautissimus iii, 221 orbis dudum vigilantibus iii, 129
 Oreas modo captas ii, 162
 Orchestra posita est vii, 47 orchestram similem videbis et populum iii, 178
 Ordo comitum longissimus iii, 284 ordinis in parte extrema sedentes vii, 44 ordine pulchro rerum distinguitur dies i, 127 ordinibus tot premit caput vi, 502 ordinibus bis septem quam summam dignatur lex Othonis xiv, 324
 Orestes scriptus i, 6 nunquam cantavit in scena viii, 220 matrem occidit Deis auctoribus et ut cædem patris ulcisceretur viii, 215 sq. sororis in manibus Eumenidum vultu terretur et igni xiv, 285
 Orexis surgit hinc xi, 127 orexim rabidam facturus vi, 428
 Organa semper in manibus vi, 380

Orgia talia coluerunt Baptæ secreta tæda ii, 91

Origo malæ mentis penes te xiv, 226 originis huius gaudia longa feras viii, 46

Ornamentum abaci iii, 204 ornamenta vetera deorum iii, 218

Ornate focus iii, 85 ornatur lauro collega viii, 253 ornata macellis nullis ferula xi, 64 janua et postes lauro vi, 79 fores vi, 227

Ornatum omnem corporis exuet x, 321

Ornos quantas jaculetur Monychus i, 11

Oro, quid dicam ix, 67 oro, parumper attendas x, 250 orandum est, ut sit mens sana in corpore sano x, 356

Orontes Syrus iii, 62

Ortu luciferi viii, 12

Oryx Gætulus xi, 140

Os — oris artificis halitus x, 238 ore porrigat trientem iii, 267 pleno turget sacculus xiv, 138 pleno volat x, 232 uno conclamant vii, 167 in tuo semper illa sententia versetur xiv, 205 ora stulta porrigat maritali capistro vi, 43 incerta mauantia fletu xv, 137 super ora ingenti curret Liburno iii, 240 ora siccæ lucernæ lambentibus canibus viii, 35

Os — ossa exucta medullis viii, 90 hiantia ruptis genis xv, 58 corrosa xv, 80 præter ossa majorum rapitur carpento viii, 146

Osci, Opsei, Opici iii, 207

Oscula quarum non metuat pater vi, 51 mollia (ennuchorum) vi, 367 jactare iii, 106 blanda jactare rhedæ iv, 118 ad oscula consurgit erecta planta vi, 507

Osiris corruptus popano vi, 541

Osiri invento quod clamat populus viii, 29

Ossea manubria cultellorum xi, 134 manus nigri Mauri v, 53

Ostendis si nullum tam detestabile factum xiii, 127 ostendit maribus puellas Pyrrha i, 84 tuum ventrem, Britannice vi, 124 ostendas melius, cogitur cet. xiii, 215 nitidas columnas xiv, 60 ostendens vacuum sellam i, 124 perituro hosti effigiem Martis xi, 107 læta Clitumni pascua sanguis xii, 13 Prætori excussos dentes xvi, 10 non una cicatrix consuto vulnere crassum linum iii, 151 longum aurum nudis

cervicibus vi, 589 pictos vultus viii, 2 medium unguem Fortunæ x, 53 frons lecti caput aselli xi, 97 ostenditur tibi nullus quadrans vii, 9

Ostia Ponti iv, 43 Nili xiii, 27 ad Ostia et Baias currunt xi, 49 Ostia mitte viii, 171 Ostiæ portus xii, 75 sq.

Ostia junge ix, 105

Ostiensis portus descriptio xii, 75 sq.

Ostrea Circea, Luerina, Rutupina iv, 140 Gaurana centum cœnet viii, 85 grandia mordet vi, 302 ad ostrea et Baias currunt xi, 49

Otho occidit Galbam et necem sibi conscivit ii, 104 Othonis pathici gestamen speculum ii, 99 Othonis lex theatralis quam dignatur summam bis septem ordinibus iii, 155. xiv, 321 Othoni vano, qui nos distinxit, sic libitum iii, 159 formidatus civis vi, 559

Otia magna cœli vi, 394

Ovanti patriæ viii, 28

Ovem Canusinam vi, 150

Oves conductas custodit in agro i, 108

Ovili antiquo proxima vi, 529

Ovo dimidio constrictus s. constrictus canunarus v, 84 quam primum rupto gustaverat prædam progenies xiv, 85 ova reddunt columbæ iii, 202 grandia tortoque calentia feno adsunt ipsis cum matribus xi, 71 ovis infelicibus nos viles pulli nati, tu gallinæ filius albæ xiii, 142 centum se lustraverit vi, 518 Ovis et inchoata cœna, et constructa coronataque ferula reliquæ v, 81

P

Paccius (Orphitus) xii, 99 Pacci Alcitheon vii, 12

Pactam tibi junctamque vi, 200

Pactolus arena rutila volvit aurum et Tagus xiv, 299

Pactum, conventum et sponsalia vi, 25

Pacuvius Hister, heredipeta famosus ii, 58. xii, 111 sq. 115—130

Pæan, parce, Amphion clamat; sed Pæan contrahit arcum vi, 172 sq.

Pædamate, v. Pitismate

Pæne perit vi, 563 nuda cathedra i, 65

- Pænula stillaret nimbo v, 79
 Paganum contra citius possis falsum producere testem, quam contra fortunam armati xvi, 33
 Pagina millesima surgit vii, 100
 longa atque insignis honorum x, 58
 Pago toto si me laudet vicinia xiv, 154
 Palæmon doctus vii, 215, 219 Palæmonis artem vi, 452
 Palam fient ista ii, 136
 Palatii spoliū affectare campo Bebriaci ii, 106 magni scurra iv, 31
 palatia secreta Matris advectæ ix, 23
 Palatino cubili præferre tegetem vi, 117
 Palato in solo quibus vivendi causa xi, 11 torpente non eadem vini atque cibi gaudia x, 203
 Palfurio si quid credimus et Armillato iv, 53
 Pali vulnera, quem cavat assiduis sudibus scutoque lacessit vi, 247 ad palum gemat uxor Asyli vi, 267
 Palla scissa x, 262
 Palladium ex incendio ædis Vestæ servavit Metellus iii, 139
 Pallante et Licinis plus possideo i, 109
 Pallet sic (adulter coitu) ut nudis pressit qui calcibus anguem i, 43
 aperta agna vi, 392 feneris auctor xi, 48 pallere tunc utile multis vi, 97 ad omnia fulgura xiii, 223 morbo utroque ii, 50 pallentis personæ hiatus iii, 175
 Pallia onerosa jactat vi, 236
 Palliatæ fabulæ i, 3
 Pallidulus Brutidius x, 82
 Pallidus caulis v, 87 Ajax surgis vii, 115 optas x, 189 pallida labra x, 229
 Palliolo nullo cultam iii, 95
 Pallor misera magnæque amicitia: in facie eorum sedebat iv, 75 pallorem ac maciem xv, 101
 Palma plurima fervet equo viii, 58
 palma mbrrosæ vicina Tentyra xv, 76 virides, scalarum gloria, ut tibi lasso figantur vii, 118 palmam æquat virtus natalibus vi, 323 dubiam facientia xi, 179
 Palma plana faciem contundere xlii, 128 palmas præbere Luperco ii, 112 palma virides, scalarum gloria, signum victoriæ vii, 118 palma mbrrosæ vicina Tentyra xv, 76
 Palmes stratus humi viduas desiderat ulmos viii, 78
 Palpat eum munere i, 35 palpetur quamvis tota nocte nervus x, 206
 Palphurio et Armillato iv, 53
 Palpitet super illam iii, 131
 Paludatis ducibus vi, 400
 Palus Pompina iii, 307 paludes Minturnarum x, 276
 Pampæ (excurs. ad loc.) vicus vicinus Tentyris xv, 76
 Pana et Circenses optat populus x, 81
 Pandit ubi Tabraca umbriferos saltus x, 191 pande totos sinus i, 150
 panditur ultra gremium xiv, 327
 Panis tener et niveus mollique sili-gine factus v, 70 frangendus gingiva x, 200 mendicatus x, 277 frustra non omnia carulei mucida consumere sustinet xiv, 128 panem vix fractum, solidæ jam mucida frustra farinæ, quæ genuinum agitent, non admittentia morsum v, 68 Panem et Circenses optat populus x, 81 panem (lacte asinino madidum) et pressum in faciem digitis extendere ii, 107
 quarum aratro xiv, 181 quanto mormure porrexit alius v, 67 pane parato, intacto et stricto v, 169 multo tumet facies vi, 162
 Panni viridis eventum xi, 196 velantes inguina xiv, 300 panno in tenui rara facundia vii, 145 pannis tuis circumspice præconem viii, 96
 Panniculus bombycinus vi, 260
 Pannosus ædilis x, 102
 Pansa cum eripiat, quidquid tibi Natta reliquit viii, 95
 Papis timidus prægustet pocula vi, 633
 Papillis auratis vi, 122
 Pappas timidus vi, 633
 Papyro multa damnosa crescit pagina vii, 101 Pharia s. patria succinctus Crispinus iv, 24
 Par ingenium materiæ i, 151 ascribis altis v, 114 crimen Agamemnonidæ viii, 215 vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura xii, 4 adeo prima lanugo sacræ senectæ xiii, 59 clamor xv, 53 virtute atque fide xv, 113 rebus latis mensura malorum x, 98 prodigio senectus in nobilitate iv, 97 pares non sumus iii, 104 paribus libris æquantem sestertia iv, 16 elementis constare corpora xiv, 17
 Parapside multa magnaque cœnat iii, 112
 Paras conventum et pactum et

sponsalia vi, 26 victum mercede xiv, 273 si quid turpe xiv, 48 parant tabernæ quinque quadringenta i, 106 arma et flammæ domibus templisque viii, 233 parat sibi secretum mimum Fortuna vi, 608 aconita pueris suis vi, 639 ire viii, 130 numerosa tabulata turris x, 105 paret quis hæc eadem, refert xi, 21 mutare tabulas xiv, 55 alta culmina villarum xiv, 88, 140 quod vendere possit xiv, 200 supplicia his xv, 129 para exempla hæc felicibus ix, 135 paratur optima domus Soræ iii, 224 arenæ vi, 251 paretur testa iv, 131 paratus landare iii, 106 pretio majore v, 56 parato pane v, 169 flammeolo x, 333 parata jugum ferre cervicæ vi, 207 esse xv, 102 vexare xiii, 108 servire xii, 106 donare ix, 49 præstare usuram ix, 7 dietare locos Celso vi, 245 foliata mœchis vi, 465 parati digredimur xvi, 46 paratis in statione sua lacrymis vi, 273 nondum jurare Græcis per caput alterius vi, 16 paranda lodice vii, 66 non una simia ejus supplicio viii, 213

Parasitus infans v, 141 jam nullus erit i, 139 parasiti pernoctantis cantus xiv, 46 ejus vestis iii, 67 parasiti ignominiose tractantur a divitibus v, 1 sqq.

Paratu lauto cœnare xiv, 13

Parcæ hilares et staminis albi lanificæ meliora pensa ducunt benigna manu xii, 65 Cf. ad iii, 27. ix, 135

Parci cognatis maculis similis fera xv, 159 parce, precor, Pæan vi, 172 et messoribus istis viii, 117 parcere chartæ i, 18 lateri vi, 37 amanti vi, 208 impensæ v, 156 tunicis xiv, 287 parceretur nec tibi misero xiv, 246 parcendum est teneris xiv, 215

Parcius ære minuto implet manum vi, 546

Parens homo xiv, 112 parcam adhuc Minervam colit uno asse x, 116

Pardus, tigris, leo, nomen erit canibus viii, 36 sublimis magno hiatu xi, 123

Parentis sancti loco esse præceptorem volvere majores vii, 209 patriam monstrare nemo queat viii, 45 ante statuum triumphalem viii, 113 jura habes ix, 87 unde tibi frontem libertatemque xiv, 56 parenti Terræ viii, 257 parentes miseros trepidosque habet filius egregii corporis x, 296 nullos tunc habuere vi, 13 ip-

sos tentare x, 305 ipsi plurima fama digna sinistra — monstrant pueris tradantque xiv, 3 parentum ipsorum nobilitas stare contra te incipit claræque facem præferre pudendis viii, 138

Parere necesse est iii, 290 imperiis xiv, 331 clienti indignatur v, 64 ni velis, peremndum erit x, 339 Hannibali solebant elephantii xii, 107

Pariat Myeale v, 141 peperit languorem cibus iii, 233 illa quæ peperit vi, 633 parere quod nequeunt, tormentum ii, 138 partam adhuc mo asse colit Minervam x, 116 partos gladio vel pyxide nummos xiii, 25 parta malis tantis servantur cura majore xiv, 303 quæ sunt labore militiæ xvi, 52

Paridi Agaven vendat vii, 87 Parridem ludosque reliquit vi, 87

Paris cœperat ædificare carinas x, 264

Pariter feriunt iii, 298 fugere vi, 20 repetitus clamor vi, 328 summis minimisque vi, 349 ibit vi, 576 fixerunt librarius, carptores cet. ix, 109 utero gibboque tumentem x, 309

Parma qui et galea tegitur v, 154

Paropside quam multa magnaque cœnat iii, 142

Parrhasii tabulis viii, 102

Parricidarum pœna viii, 213, 214. xiii, 155, 156

Pars Nilivæ plebis i, 26 magna Italiæ iii, 171 altera andet cet. xv, 73 exigua cœnæ iv, 29 hæc Ægypti — illa cet. xv, 3 tegetis dimidia brevior v, 8 ultima vulgi viii, 44 dira xii, 26 optima sensus nostri xv, 133 pessima mali servi lingua ix, 120 maxima rerum utilium xii, 52 partis relicta non parva mensura erat xiv, 93 alterius (sensus) damnum x, 209 partem aliquam belli ferentes (elephantii) xii, 110 nullam vitæ non attigit xiv, 106 cicutæ xiii, 186 parte in diversa xiii, 136 in extrema sedentes vii, 43 lacerti xiv, 131 magna sui urbs tenui tibiçine fulta iii, 194 alia vii, 114, 182 in læva manillæ nil salit vii, 159 qua parte theatri sedeat x, 213 in parte sacri Senatus esse xi, 29 parte anni servate uvæ xi, 72 in parte prædarum reperta pocula xi, 101 qua mundi xii, 48 de summa cœli raptum ignem xv, 85 partes inde cadant ex federe pragmaticorum vii, 123 ad partes

est mihi sæpe vocandus iv, 2 partibus illis, quas sinus abscondit, etiam fatum est ix, 32 diversis orbis iv, 148

Partheniæ lances xii, 44

Parthenio factas lances xii, 44

Partho regi instantem cometem vi, 407

Participem secreti honesti te fecit iii, 52

Particulam minimam exiguamque malorum xiii, 14 in particulas et frusta sectum xv, 79

Partitur, gentis vitio, nunquam amicum, solus habet iii, 121

Partus discrimen subeunt vi, 592 equæ tanti vi, 626 partum uxoris petimus x, 352 partu retinere maritos ii, 138

Parum est produxisse xv, 166

Parumper obstitit iv, 62 attendas x, 250

Parvulus cantharus iii, 204 Æneas luserit aula v, 138 parvula dormisset cunis vi, 89 vela xv, 127

Parvus grex viii, 109 parva sportula i, 96 quædam, sed non toleranda maritis vi, 184 tecta vi, 288 Seriphus vi, 564. x, 170 in cella carmina sublimia facis vii, 28 simulaera xii, 87 mensura relictæ partis xiv, 93 parvi lateris spatium vi, 504 Lares ix, 137 parvo horto xi, 78 fritillo xiv, 5 parvos hæredes xii, 94 parvas domos cum frigida præberet spelunca vi, 2 parvis lectis xi, 96 in armis Pygmaeus bellator currit xiii, 168 in hortis Epicuri xiv, 319 minor res hodie est iii, 23 nusquam est jactura clientis iii, 125 censu generis iii, 160 lectus Codri Procula iii, 203 rhombus iv, 41 post est vi, 504 admiratio vi, 646 non Rubrenus antiquo cothurno vii, 72 illo hospes xi, 61 extat sacrilegus xiii, 150 fides patriæ meritis xiv, 165 igne rogi infans xv, 140 minoris res nulla constabit patri, quam filius vii, 187 emi fortasse potuit piscator quam piscis iv, 25 minori obscæno vi, 513 pondere Atlanta urgebant xiii, 48 minorem Vestam iv, 61 humeros Corvini viii, 4 navem factura xii, 56 minores Senonum viii, 234 eadem cupient facientque i, 148 oculi fiant vi, 145 ætate atque arte censebunt vi, 499 minora vasa frangere x, 101 minoribus Pauli s. Paulis ii, 146 præcepta hæc veteres xiv, 189 mi-

nimus sanguis in corpore jam gelido x, 217. xiii, 179 minima nocte contentos Britannos ii, 161 est jactura famæ apud molles cathedras vi, 91 minimum dormitur in lecto vi, 269 libidine peccant vi, 135 haud illud erit horum xvi, 8 minimam levium, exiguamque malorum particulam xiii, 13 minimo a poëta et summo eadem expectes i, 14 discrimine non refert v, 123 minimas nuces v, 144 sordes ediscere xiv, 124 minimis pariter sumnisque eadem libido vi, 349 in rebus summisque spectanda est mensura sui xi, 36

Pascit quot servos iii, 141 pascent pulpita vatem vii, 93 pascentis se vulturis xiv, 80 pascur ventur inguine ix, 136 pascaris quorum odore solo v, 150 pasci pictores ab Iside quis nescit xii, 28 agro Turni xii, 105 pasendum multa carne leonem vii, 76 pascenti ambo pueri ix, 67

Pascua intra tua lassos milvos ix, 55 læta Clitumni xii, 13

Passer (salax) dic, cui tot prædia servas ix, 54 extinctus turbavit ocellos Cynthiae vi, 8

Passum pingue antiquæ de littore Cretæ xiv, 271

Pastor fuit primus majorum tuorum, aut illud, quod dicere nolo viii, 275 pastoris duri est hic filius xi, 151 pastores et oves poscit maritum vi, 150 pastoribus Latiis unde nefas tantum ii, 127

Patella exigua feralis cœna ponitur v, 85 patellæ fiunt ex facie Sejani x, 64 patellas lavat iii, 261 fragiles de monte Vaticano vi, 344

Pater Urbis ii, 126 non timeat oscula earum vi, 51 fiat de uxore eitharædis vi, 77 Jane, respondes his vi, 394 Æthiopsis fortasse esses vi, 600 ut toties illum audiat vii, 166 ipsius cœtus vii, 239 armenti viii, 109 malo tibi sit Thersites, dummodo tu sis Æaciæ similis Vulcanique arma capessas, Quam te Thersite similem producat Achilles viii, 269 quem misit ab incude ad rhetora x, 130 qua carne abstinuit xiv, 99 Ægæi Neptune xiii, 81 inquit, comedam siuciput nati xiii, 81 in causa xiv, 105 qui avaros felices credit, juvenes hortatur xiv, 119 et rex sorbere medicamen debet xiv, 255 tenet omne regimen census xvi, 54 jam es,

suspende foribus coronas: tollis enim, et libris actorum spargere gaudes argumenta viri—Jura parentis habes, propter me scriberis hæres, Legatum omne capis, nec non et dulce caducum ix, 84 sq. clamorosus juvenem excitat xiv, 191 quamvis jam tremulus captat Coranum (militem et filium) xvi, 56 patris funus promittere iii, 43 in gremium fundat simul tres pueros v, 142 cæsi ultor Agamemnonides viii, 217 patri non quereris, Gradive ii, 131 res nulla minoris constabit, quam filius vii, 188 patrem patriæ Roma Ciceronem libera dixit viii, 244 ipsum turbamque casæ saturabat talis glebula xiv, 167 sabbata metuentem xiv, 96 patre vivo solis militibus datur jus testandi xvi, 52 pro patre nulla unquam cadet coturnix xii, 98 patres exclusi spectant admissa opsonia iv, 64 patrum vestigia fugienda reliquos ducunt xiv, 36 patres mixtos cum sanguine Equitum lacerat hæc potio vi, 625 ad Patres occulta crimina produxit servus viii, 266

Paterni argenti quodcumque superest, donat athleticis vi, 355 paterno rure viventis cujusdam magna fama est;—vivat Fidenis, et agello cedo paterno vi, 55, 57 paterno ære ac rebus mersis in ventrem xi, 39 paterna in pluma dormisset vi, 88 paternis Laribus thura dabo xii, 89

Patet unica semita tranquillæ vitæ per virtutem x, 364 patent fenestræ nocte iii, 275. vi, 31 hæc deprensa vi, 640 valvæ facili cardine iv, 63 patuit quando major avaritiæ sinus i, 88 patens hinc atque inde cathedra i, 65 ara Bonæ Deæ solis maribus ii, 89 calceus rupta pelle iii, 150

Pathicus amicus ix, 130 Otho ii, 99

Patinae debetur Prometheus iv, 133 mensura iv, 72

Patior—pateris rem modicam xiii, 113 quæ, non rara videmus xiii, 9 patitur quem dormire i, 77 noctem lugentis amicum Pelidæ iii, 279 has pœnas peccandi sola voluntas xiii, 208 non patitur Tyrrenum crescere piscem v, 96 patimur nunc longæ pacis mala vi, 292 patietur unicum nigri carceris xiii, 245 patere inde aliquid decrescere vii, 220 pati si illa potes, quæ nec Sarmenus tulisset v, 3 quod vinum nolit succida lana v, 25 non timebis dura flagra, his

epulis et tali dignus amico v, 173 lateris dolorem xiii, 230 patiens quia tam iniquæ urbis, tam ferreus, ut teneat se i, 31 pelagi et cassidis atque ligonis vii, 33 passurus gestis æquanda pericula rebus xiv, 314 passi hortenda nuper xii, 15 passos hoc nunquam in Æolio carcere x, 181 passis Punica prælia, vel Pyrrhum immanem gladiosque Molossos xiv, 161 passis dira atque inmania xv, 104

Patrantes in fine oculos vii, 241

Patria vini atque ministri una atque eadem est xi, 161 vervecum crassoque sub aëre nasci x, 50 patriæ et naturæ de veneno exiguum iii, 123 nil indulsit vi, 86 idoneus xiv, 71 ovanti egregius contingis civis viii, 28 hoc prætulit et pueris vi, 111 quod civem populoque dedisti, gratum est, si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agrorum, utilis et bellorum et pacis rebus agendis xiv, 70 amor quantus erat Deciorum in pectore xiv, 239 patrem Roma Ciceronem libera dixit viii, 244 ingrata fides curta xiv, 166 patriam rhombi memoraret iv, 129 titulumque vini senectus delevit v, 34 parentis nemo queat monstrare viii, 45 obruit olim gloria pancorum x, 142 fugientibus solus ille dolor est, caruisse anno Circensibus uno xi, 52 et castra petente viro vi, 575 et nomen novercæ Archemori dicat vii, 234 patria cedamus iii, 29

Patria papyro succinctus iv, 24 patriis montibus vii, 211

Patriciæ gentis optimus et formosissimus (Silius) x, 332 patriciorum triscurria qui spectat viii, 190 patricias artes quis jam non intelligat iv, 102 patricios omnes opibus provocet i, 24 Patricius non patritius scribendum, ut et ficticius, latericius, novicius, ædilicius cet. iii, 265

Patrimonia una mensa comedunt i, 138 centum caudicorum hinc pone, parte alia cet. vii, 113 conduplicare per fraudes xiv, 229 cuncta exsuperans census x, 13 quidam non propter vitam faciunt, sed vitio cæci propter patrimonia vivunt xii, 50 crescunt his fabris xiv, 116

Patroni reges ac domini appellantur a clientibus i, 136 Cf. Clientes

Patruo similes offas ii, 33 patruos efferat vi, 567 patruis tribus aconita dedit i, 158

Patelæ arca xiii, 74 patulo cum libopuls xvi, 39 patulas pelves iii, 277
 Pauci dignoscere possunt vera bona, atque illis multum diversa, remota erroris nebula x, 2 reges et tyranni ad generum Cereris descendunt sicca morte x, 112 paucæ adeo Cereris vittas contingere dignæ vi, 50 paucæ ipsi velim v, 107 paucorum gloria patriam obruit x, 143 diernm vita x, 344 paucis assibus emtos calices xi, 145 numinibus contenta sidera xiii, 47 paucissima farra secantem xiv, 155

Pavent hoc sermone vi, 189 Ibim xv, 3 adulteri vi, 238

Pavidas tegit inguina xi, 158 pavidum dominum in jus trahat x, 87 turbat imago tua sacra xiii, 222 tironem xvi, 3 pavido gelantur peccatore vi, 95

Pavimentum verre xiv, 60

Paulatim caluerunt i, 83 recessit vi, 19 exiit vitia xiii, 188

Paulo ante vi, 228. ix, 114

Paulum nescio quid superest xi, 47

Paulus, vel Cossus, vel Drusus moribus esto viii, 21 Paulus conducta agebat sardoniche, atque pluris quam Gallus et Basilus vii, 143 Pauli s. Paulis minoribus ii, 146

Pavonem crudum portas in balnea i, 143 Jnnonis avem ut pueri laudant vii, 32

Pavore solvitur venter xiv, 199 læto vi, 238

Pauper creditur contemnere fulmina atque Deos iii, 145 materiam præbet causasque jocosum omnibus, si fæda et scissa lacerna, si toga sordidula est cet. iii, 147 sq. v, 157 haud facile emergit iii, 164 plurima non audet dicere v, 131 amicis dives tibi v, 113 quis scribitur hæres iii, 161 Ælia hunc diligit vi, 72 quando ego ero, hæc sufficiunt ix, 147 Apicius xi, 3 Ladas loeupletem optare podagram non dubitet xiii, 96 pauperis quod officium hic aut meritum iii, 127 beati exempla xiv, 121 libertas hæc est, pulsatus rogat, et pugnis concisus adorat, ut liceat paucis cum dentibus inde reverti iii, 299 paupere de loro signum v, 165 pauperibus tot millibus nescit emtos miscere puer v, 61 nulla bibuntur aconita x, 25

Paupertas infelix nil habet datius in se, quam quod ridiculos homines facit iii, 152 ex quo Romana perit,

nullum crimen abest, facinusque libidinis cet. vi, 295 sana non potest cantare sub antro Pierio vii, 61 paupertatis nulla pudorem habet vi, 358 paupertatem levet attollatque propinqui xiv, 236 paupertate ambitiosa omnes vivimus iii, 183 Paupertas mater virtutum vi, 286 sq.

Pax atque Fides colitur i, 115 pacis longæ mala patimur vi, 292 pacis et bellorum rebus agendis xiv, 72 fanum scelerare mœchus solebas ix, 23 pacem perpetuam cum tigride agit tigris xv, 163 pace plebis si licet dicere xi, 193 de pace triumphos viii, 107

Peccant minimum libidine vi, 135 quanto major, qui peccat, habetur, tanto conspectus in se crimen habet omne animi vitium viii, 141 peccat filius omnia deterius tua per vestigia xiv, 53 peccandi sola voluntas has patitur penas xiii, 208 finem quis posuit sibi xiii, 241 peccaturo obstet tibi filius infans xiv, 49

Pectine jam nigro et calida matura juventa inguina tradantur medicis vi, 370 crispo numerantur chordæ vi, 382 Galli textoris male percussas lacernas ix, 30

Pectit comas et volvit in orbem vi, 496 pectere cum barbam cœperit xiv, 216 pecteris a tonsore vi, 26 pexi capilli hodie tantum propter convivia xi, 150

Pectus (in luctu) pugnis cædere xiii, 127 pectore longo distendat lancem v, 80 in illo nisi si quid plus agitet vi, 251 in pectore nocte dieque suum gestare testem, pœna vehementis, ac multo sævior illis, quas et Cædicius gravis invenit et Rhadamantus xiii, 198 Deciorum quantus erat amor patriæ xiv, 239 constanti pertulit vi, 93 pavido gelantur vi, 95 memori figendum et tractandum xi, 28 pectora vestra, duas non admittentia curas, se carmine solo vexant, et dominis Cyrrhæ Nysæque feruntur vii, 65 pectora, brachia, vultum crediderint genus esse cibi xv, 170 pullorum rimatur vi, 551 ferrea Vettii vii, 150

Pecudem balantem spondere sacello xiii, 232

Pecunia angere servis iii, 189

Pecunia tumesta, templo nondum habitas i, 113 obscœna prima intulit peregrinos mores vi, 298 congesta

nimia cura strangulat plures x, 12
 conducta Romæ, et coram dominis
 consumitur xi, 46 aliena quas Ve-
 neres habeat, nescis xiii, 34 amissa
 ploratur lacrymis veris xiii, 134
 quantum crescit, crescit amor nummi,
 et minus hanc optat, qui non habet
 xiv, 139

Pecus et dominos clauderet spe-
 lunca vi, 4 venale Corythæ viii, 62
 ipsum infecit natura graminis xii, 41
 pecorum agrorumque capacem xi, 41

Pedemate s. pedemate, v. Pitis-
 mate

Pedo sic conturbat, Matho deficit
 vii, 129

Pegasus attonitæ positus modo vil-
 licus Urbi iv, 77 caballus Gorgoneus
 iii, 118

Pegma sic laudabat, et pueros inde
 ad velaria raptos iv, 122

Pejerat, atque ita secum cet. xiii,
 91 ne pejeret, exigis a quoquam
 xiii, 36

Pejor, v. Malus

Pelagus contempsit vi, 90 pelagi
 patiens vii, 33 optima vorabit i, 135
 casus xii, 17 pelago medio xii, 77
 pelago et Enro valentius fatum xii,
 64 in pelago jam est plus hominum
 xiv, 277

Pelamydum s. Pelamidum vas vii,
 120

Peleus luget Achillem raptum x,
 256 Pelea vicit Achilles xiv, 214

Pelidæ lugentis amicum iii, 280

Pellæo juveni unus non sufficit
 orbis x, 168

Pellex horrida quale fenum facit
 residens in codice ii, 57 pellice ficta
 plorat vi, 272 de pellice natos vi,
 627

Pelliculæ furtivæ aurum i, 11

Pellis—pelle deformem pro cute
 x, 192 pelle rupta calcens patet iii,
 150 pellibus ferarum sterneret torum
 vi, 7 inversis euros submovet xiv, 187

Pelluces Cretice ii, 78

Pelopea facit præfectos vii, 92

Pelvis lata olet Falernum vi, 431
 pelves pulsari vi, 441 patulas effun-
 dere iii, 277 pelves fiunt ex facie
 Sejani x, 64

Penates Socratici xiv, 320

Pendent anabathra tigillo vii, 46
 pendeat fatum iv, 88 pendens buc-
 cula de casside x, 134 pendens Dei
 effigiem xi, 107 præmia coxæ vi,
 321 pendente ruina dormire iii, 196

clivo recedit latus vi, 650 pendentes
 genas x, 193 pendentia vela domus
 linquit vi, 227 retia dextra viii, 201
 rara erate terga suis xi, 82

Pendere mercedem populo arbor
 jussa est iii, 15 pœnas alieni somni
 vi, 478

Penelope melius, levius torquetis
 Arachne fenum ii, 56

Penem majorem, quam sunt duo
 Cæsaris Anticatores vi, 337 legiti-
 mum agere intra viscera ix, 43

Penes te origo mentis malæ est xiv,
 226

Penetrare cryptam Suburæ v, 106
 Penitus scrutata proxima macello
 v, 95 cognoscere vi, 474

Pennæ omnes subsidunt vi, 198
 pennas sunsit (Dædalus) iii, 80 ma-
 didas Auster siccit in carcere v, 101
 Cf. Pinna

Pensa meliora manu ducunt Parcæ
 xii, 65

Pensilibus plumis vehatur i, 159

Pensio clamat, posce ix, 63

Penula stillaret nimbo v, 79

Per oppida notæ buccæ iii, 35
 cuncta agmina aspiceres cet. xv, 56
 mediam noctem occurrere v, 54 mon-
 tem adversum gelidasque cucurri
 Esquilias v, 77 per humum inclinatis
 quæsitæ lacertis saxa xv, 63 per
 glaciem alto perone tegi xiv, 186
 fraudes conduplicare patrimonium xiv,
 229 per devia rura inventa lacerta
 xiv, 75 tot sæcula differt mortem x,
 248 per æquora inclusas moles in-
 trat xii, 75 hæc tormenta coactas
 divitias xiv, 135 per terram ductis
 digitis xv, 92 per tua vestigia dete-
 rius omnia peccat xiv, 53 per lacry-
 mas effundere bilem v, 159 se com-
 ponunt libellos vi, 244 per ipsam
 nulla mora vi, 333 per forum pœmit
 juvenes vii, 132 per aciem Poly-
 phemi evasit Ulixes ix, 65 per com-
 pita te quarrit ix, 112 per mediam
 urbem audita vox xi, 112 per No-
 vium nulla mora, quin cet. xii, 111

Peragit dictata omnia v, 122 fac-
 cinus vi, 640 orbem salutatrix turba
 v, 21 conata xiii, 210 officium xi,
 114 peractum est omne mare nos-
 trum et jam deficit v, 93 peracti
 voti pœniteat te x, 6 peracto rite
 sacro xii, 86 peracta cognitione vi,
 485 velleræ referentis calathis ii, 51
 peractis criminibus xiii, 238 pera-
 gendum mihi officium primo sole in

valle Quirini ii, 133

Percurram citius, quot villas possideat x, 225

Percussore cum aliquo jacentem viii, 173

Percutit fragor aurem xi, 196
pondere coxam xv, 66 percussus cestro, Bellona, tuo divinat, ut fanaticus iv, 124 percussus Achilles gravis est nulli i, 163 percussa Mauro Oceano Africa x, 149 percussum pondere silicem iii, 271 se igni (fulmine) quisque cum crederet xii, 20 tenui verberare Circes xv, 21 puero mare i, 54 percusso bove xiv, 286 percussas male textoris pectine lacernas ix, 30

Perda caballorum Prætor xi, 193

Perdidit infelix totum nihil iii, 209 alter bis centum xiii, 72 Mars galeam xiv, 261 perdere centum sestertia i, 93, causas vivendi viii, 84 cœnam et mustacea vi, 202 oculos ambos x, 228 nautum post omnia viii, 97 perditus xiv, 269 quis usque adeo v, 130. viii, 212 perdita audacia iii, 73

Peregrina bellua iv, 127 pulpita viii, 225 purpura xiv, 187 peregrinos mores vi, 298

Pereo—perit obtritum vulgi omne cadaver more animæ iii, 260 dignus morte viii, 85 confisus viribus x, 11 cloquio orator uterque x, 118 quicquid xi, 190 libraria vi, 476 pæne vi, 563 ex quo paupertas Romana, nullum crimen abest vi, 295 postquam cerdonibus esse timendus cœperat iv, 153 perierunt tempora servitii iii, 124 pereat ne, donabitur iv, 56 ne summula vii, 174 dummodo non, quod sedisti—et olfecisse cet. vii, 222 sqq. pereuntem censum fœmina prodiga non sentit vi, 362 perituri Latini cista vi, 44 hostis xi, 107 perituræ chartæ parcere i, 18 perituram arcessere summam xi, 17 perituros audio multos x, 81 pereundum est x, 339

Perfectissimus horum est ii, 5

Perfert stans, quæ sedens legerat cet. vii, 153 pertulit ignominiam viii, 209 pectore constanti Tyrrenos fluctus vi, 93 dictata verba vi, 392 perferat quo fremitu ictus monstratos vi, 261

Perfidiam, fraudes cet. xiii, 24

Perfidus noster xiii, 215 perfide ac ingratis ix, 82

Perfixit si, cantat bene vii, 194

Perfundit piscem Venafrano v, 86 mero unguenta vi, 303 Into porticus xiv, 66 perfusa Mauro Oceano Africa x, 149

Pergit non reddere xvi, 40 ut pergant ire viam illam xiv, 122 pergere ultra tendit x, 154

Pergula omnis ei cedere debeat xi, 137

Perhibent ut, qui de magnis majora loquuntur iv, 17

Peribomius s. Peribonius magis ingenue ii, 16

Periculi ratio si justa est et honesta vi, 94 pericula mille urbis iii, 8 summa rerum excipit viii, 249 æquanda rebus gestis xiv, 314 garrula securi nautæ narrare gaudent xii, 82 posuere mala crudi succi xi, 76 alia nunc ac diversa noctis respice iii, 268

Perimit tyrannos classis vii, 151

Peritus juris Apollo i, 128 astrorum mundique vi, 586

Perjuri capitis nullane erit pœna xiii, 174 Perjurorum animus et pœnæ xiii, 90 sqq.

Perjuria dietet viii, 82 vendet summa exigua xiv, 218 perjuratorum fons irreligiositas xiii, 90 sq.

Perlege leges xiv, 192

Perluces, Cretice ii, 78 perlucete ruina xi, 13

Permittit nil non sibi mulier vi, 457 permittes ipsis expendere numinibus x, 347 permittas quantum, tantum delinquere, nemo satis credit xiv, 234

Permixtum s. Permistum nautis mare viii, 174

Permutat domos vi, 225

Permutatio similis si detur vi, 653

Perniciosa petuntur x, 54

Pernoctans parasiti xiv, 46

Pernoctans alea luditur viii, 10

Perone alto tegi xiv, 186

Perores in Proclas ii, 67

Perpetuus auctumnus Phæacum v, 151 perpetua anxietas nec mensæ tempore cessat xiii, 211 perpetuum ver in urna vii, 208 perpetuam pacem tigris agit cum tigride xv, 161 perpetuo risu x, 33 mœreore x, 245 perpetui comites municipalis arene iii, 35

Persica regna non sufficient animo xiv, 328

Persicus orbis lautissimus iii,

221 Persice xi, 57

Persona dira et fœdior omni crimine iv, 15 non loqui videtur, sed ipsa mulier iii, 96 personæ pallentis hiatum in gremio matris fornidat rusticus infans iii, 175 personam tristes thyrsumque tenent et subligar Acci vi, 70 Antigones vel Menalippes pone viii, 229

Pertunde libellos positos tinca vii, 26 pertundite mediam venam, medici vi, 46 pertusa lana homines plurima non audent dicere v, 131

Pervenit quando ille ad te v, 62 ad te lecti sonus ix, 78

Pervia cymbæ stagna xii, 80

Pervigili toro xv, 43 pervigiles popinas viii, 158

Pervolat axe citato Flaminiam i, 60 totam urbem vi, 398

Pes argentens xi, 128 pedem Cereris tangens xiv, 219 unum moverat protuleratque de limine x, 30 pede mero observant sabbata vi, 159 tam dextro quid concipis x, 5 uno non altior Pygmæus xiii, 173 ante pedes togati vii, 143 ante pedes Domiti pone syrma viii, 228 pedibus albis venerat in urbem (servus) i, 111 meis me porto iii, 27

Pessimus, v. Malus

Peste et clade sub illa (Donitiano) si liceret iv, 84

Petasmuculus siccus vii, 119

Petauro jactata corpora xiv, 265

Petit lectica quadrantes centum i, 121 auxilium xv, 150 Euphraten juvenis viii, 51 absentii i, 123 veniam vi, 535 nemo, modicis quæ mittebantur amicis v, 108 plus temporis atque olei vii, 99 thermas vii, 233 interiora xii, 80 collem iii, 71 petimus conjugium partumque uxoris x, 352 petebas quicquid a nobis ix, 114 petat Urbem a Cannis vii, 162 petente viro castra patriamque vi, 575 petitur decocta v, 50 petuntur nocitura toga, nocitura militia x, 8 supervacua aut pernicioxa x, 54 petitus nulla non arte locus summus x, 110 a mangone xi, 147 petita bellua furva gente xii, 104 petitos inde pontifices vi, 603 petitas a Meroë aquas vi, 527 ceras illa de nave ix, 149 petitis longe marmoribus xiv, 89

Petosyris (rectius Petosiris) aptiorem cibo horam dederit vi, 581

Petulans ac ebrius iii, 278 Tarcen-

tum vi, 297 hostia quatit funem xii, 5

Phæaca populum tam vacui capitis putavit xv, 23 Phæacum perpetuus auctumnus qualia poma habebat v, 151

Phæasianorum deorum ornamenta iii, 218

Phæcasium calceamentum rusticorum, militum et sacerdotum Atheniens. iii, 218

Phalanges junctæ umbone ii, 46

Phalaris licet imperet, ut sis falsus viii, 81

Phalas ante consulit (in Cirro) vi, 590

Phaleris gauderet equus xi, 103 læti omnes xvi, 60

Phanaticus, v. Fanaticus

Pharetram puellæ venatricis xiii, 80 pharetris Veneris macer vi, 138

Pharetrata Semiramis ii, 108

Phario aceto xiii, 85 Pharia merce iv, 33 papyro iv, 24

Pharon et Nilum vi, 83 Tyrrhenam xii, 76

Phaselis fictilibus dare vela xv, 127

Phasma clamosum Catulli viii, 186

Phialas tenet Virro inæquales berrylo v, 39

Phialen ad feruntur tota bona x, 238

Phidiacum ebur viii, 103

Philippi discipulo committe venam xiii, 125 (Philippus) callidus emtor Olynthi xii, 47

Philippica divina famæ conspicuæ x, 125

Philomela facit tribunos vii, 92

Philosophorum turpiter viventium mores ii, 1 sq. supercilium adductum alteque sublatum ii, 15

Phltra Thessala vi, 611

Phœbi balnea dum petit vii, 233

Phœnicopterus ingens xi, 139

Pholo sitiente dignum cratera xii, 45

Phrenesis manifesta est xiv, 136

Phrygia tiara vestitur bucca vi, 516 columna xiv, 307

Phrygio more supervacuum cultris abscondere carnem ii, 115

Phryx aut Lycius puer xi, 147 augur et Indus conductus divitibus responsa dabunt vi, 585 Phrygibus quot urnas vini Siculus donaverit vii, 236 latis mirabile nomen (sus alba) xii, 73

- Phthisis et vomicæ sunt tanti xiii, 95
 Piacula furtiva tragicæ cervæ xii, 120
 Picenis æmula mala xi, 74
 Picens (piscator) iv, 65
 Pictor, aliptes cet. iii, 76 pictores quis nescit ab Iside pasci xii, 28
 Pictura jubetur velari, quæcumque alterius sexus imitata figuram est vi, 340
 Picus—a Pico numeres genus viii, 131
 Pieria in arca s. umbra si quadrans tibi nullus ostendatur vii, 8 Pierio sub antro non cantare potest paupertas vii, 60
 Pierides puellæ, narrate; prosit mihi, vos dixisse puellas iv, 36
 Piger ipsa mole taurus xii, 12 Bootes v, 23 pigra dolabra si lentus castra muniret viii, 248 pigris canibus viii, 34
 Piget ferre xiv, 199
 Pignerat Atræus lænam vii, 73
 Pignus digito dedisti vi, 27 pignuribus positus ix, 141
 Pila, cohortes, equites x, 94
 Pilo fruticante ix, 15
 Pilosas nares xiv, 194
 Pingit trementes attollens oculos ii, 94 cito facies ix, 116 picta mitra lupæ barbaræ iii, 66 pictæ Sarana ferentem ex humeris aulæa togæ x, 38 vestis latum aurum vi, 482 testæ remis brevibus incumbere xv, 128 picta tempestate se tuetur xiv, 302 pictos vultus majorum ostendere viii, 2 pictas facies ad olida præsepia viii, 157
 Pinguis torrente cloaca vernula riparum v, 105 Damasippus viii, 147 pingue passum xiv, 270 pingues lacernas ix, 28 longo frigore (rhombos) iv, 44 pinguia crura luto iii, 247 Poppæana spirat vi, 462 succina vi, 573 pinguior Hispulla taurus xii, 11 pinguissimus hædulus xi, 65
 Pinna Gorgonei caballi delapsa est iii, 118 præcipiti anxia venisset epistola iv, 149 pinnis suntis eadem quærunt animalia xiv, 76
 Pinnirapi et lanistæ cultos juvenes iii, 158
 Pinus Gallinaria iii, 307 pinum plaustra vehunt iii, 255
 Pio = piandum morte nefas xiii, 54
 Piperis cocumtor s. coëmti dominus xiv, 293
 Piratæ Cilicum, Capito et Numitor viii, 94
 Pisææ olivæ ramus esuriens quid præstat xiii, 99
 Piscator emi minoris quam piscis poterat iv, 26
 Piscis cum emetur, ne mullum cupias cet. xi, 36 minoris quam piscis emi poterat piscator iv, 26 pisci deerat patinæ mensura iv, 72 piscem Venafrano perfundit v, 86 hic fluminis venerantur, illic cœruleos xv, 7 fugitivum dicere, depastumque diu vivaria Cæsaris iv, 50 Tyrrhenum non patitur crescere v, 96 piscibus mirandis inventis sub aratro xiii, 66 inclsis carcere nassæ xii, 123
 Piso bonus v, 109
 Pitismate (s. pitysmate, pedemate, pittenmate, pædæmate, pedemate, pettemate, pitylismate, pyreusmate, proptysmate, pitteremate, pygismate, poppysmate Excurs. ad loc.) lubricat orbem xi, 173
 Pittacon emit ii, 6
 Pius—pia thura cur in carbone tuo charta soluta ponimus xiii, 116
 Placent Bonam abdomine ii, 86 placabo hic nostrum Jovem xii, 59
 Placentas laudo, non siliquas et pultes xi, 59
 Places tu tibi tunc curruca vi, 276 placet tibi facies iii, 135 Ursidio lex Julia vi, 38 vectari vi, 577 instaurare popinas viii, 157 placuit quis gener hic censu minor iii, 160 ponere mercedem linguæ viii, 149 non esse in corpore census, omne tenet ejus regimen pater xvi, 53 placeas ut pueris, et declamatio fias x, 167 placeat ne sibi consul x, 42 quid placeat, die x, 338 placitum quod est xvi, 49
 Placidi si rationem admittitis, edam i, 21
 Plagarum strepitu acerbo gaudet xiv, 19
 Placutus primos edere x, 261
 Plaucus, v. Rubelli
 Plangentis populi derisor Anubis vi, 534 planguntur nummi majore tumultu quam funera xiii, 131
 Planipedes Fabios audit viii, 191
 Plantæ velocis gloria xiii, 98 planta duceris, velut ictus ab Hercule Cacus v, 125 magna calor iii, 217 erecta consurgit ad oscula vi, 507 ancipiti figens vestigia xiv, 272 plan-

tis tremulis insistere non possunt vi, 96

Plantaribus horti exigui lætum suscipit Epicurum xiii, 123

Plantas in tenues diffunditur puteus iii, 227

Planum mare postquam jacnit xii, 62 plana palma faciem contundere xiii, 128 omnia dicas iii, 96

Platani Frontonis clamant i, 12

Plaudat hic præconis filius iii, 157 plaudendum funus ducitur iratis amicis i, 146

Plaustra altera vehunt pinum iii, 256

Plausu tremulo probatæ ad terram descendant clune puellæ xi, 163

Plautus, v. Rubelli

Plebeium in circo positum est et in aggere fatum vi, 588 plebeia Deciorum animæ, plebeia fuerunt nomina viii, 254 plebeia cui tympana cedunt vi, 516 plebeios calices porriget incultus puer xi, 145 a plebeis longe Megalesia vi, 69

Plebis Nilivæ pars i, 26 immensæ nimivæque pace si libet mihi dicere xi, 194 plebe ima Quiritem faciendum invenies viii, 47 de togata veniet, qui juris nodos et legum ænigmata solvat viii, 49

Plectit comas vi, 496

Plectro grato indulget vi, 384

Plenus fluctu alveus xii, 30 plena ipso lectica Mathonis i, 33 jam margine summi libri scriptus Orestes i, 5 domus libis genialibus iii, 187 littora multo delatore iv, 47 maxima quæque domus servis superbis v, 66 urna vi, 426 domus tunc omnis viii, 100 malis longa senectus x, 191 plenum magnis trabibus mare xiv, 276 Nerone propinquo juvenem viii, 72 pleni theatri x, 128 pleno gutto componit lintea iii, 263 ex acervo velut semper tollatur vi, 364 ore turget sacculus xiv, 138 ore volat hirundo ad pullos x, 232 plenæ sororibus urnæ x, 242 plena fora cuncta simili querela xiii, 135 omnia gypso ii, 4 plenos utres tempestatibus xv, 20 pugnos sanguine oculorum xv, 58

Plerumque hi gradus xi, 46

Ploras victrix provincia i, 50 plorat (uxor) ficta pellice iberibus semper lacrymis semperque paratis in statione sua cet. vi, 272 sq. plorent quam multi talia, dicere vix possis

xiv, 150 plorare causam dicentis amici jubet natura xv, 131 plorante gula quæ comœdia, quis minus melior v, 158 te foris ix, 77 plorantes improba natos reliquit vi, 86 ploratur lacrymis amissa pecunia veris xiii, 134

Pluit quoties, dominus gestatur in porticu vii, 179

Pluma in paterna dormisset vi, 88 plumis Sardanapali x, 362 pensilibus vehetur i, 159

Plumbo commissa (domus Cynici) eadem manebit xiv, 310

Plus Pallante possideo i, 108 aloës quam mellis habet vi, 181 hominum xiv, 276 aliquid, quam satis est iii, 180 quid faceret, ægrotante viro vi, 383 capiunt intestina poëtæ vii, 78 quid natura conferre potest puero x, 302 quid velit ira xiii, 176 si quid agitet in illo pectore vi, 251 nil interrogæ x, 72 exigit interdum dolor, quam lex ulla dolori concessit x, 315 lactis habet hædulus, quam sanguinis xi, 68 valet fati hora benigni, quam cet. xvi, 4 pluris, quam Gallus, agebat vii, 144 porticus, quam balnea vii, 178 Decii, quam qui servantur ab illis viii, 258 quæ emuntur, magis juvant xi, 16 dimidio quod vendere possis, pares xiv, 201 in plures dabit hæc contagio labem ii, 79 plures causas subnectere iii, 315 Sophistæ uno ore conclamant viii, 167 de pace triumphos viii, 107 nimia congesta pecunia cura strangulat x, 12 plura hi faciunt ii, 45 reponit iii, 220 tnlisi ix, 39 dolia linit ix, 58 domi fragi xiii, 57 venena non miscuit ullum mentis vitium, quam cupido census xiv, 173 Plurimus hic ager moritur vigilando iii, 232 plurima sunt, quæ cet. v, 130. xiv, 1 dixit iv, 119 palma cui fervet viii, 58 propter ix, 118 sunt juvenum discrimina x, 196 fama testantur votiva tabella xii, 28 in frusta sectum xv, 78 vitia paulatim exiit xiii, 187 plurimum intererit, quibus artibus filium instituas xiv, 73

Pluteum servare Cleanthas jubet ii, 7

Pluton torvus nondum sortitus triste imperium cum Sicula conjuge xiii, 50

Pluvia—a pulvia quem tegula summa tnetur, ultimus ardebit iii, 202 de pluviis aut æstibus locuturi (cum

tyranno) fatuni pendebat amici iv, 87

Pocula extra stantem caprum i, 76 torques saucius v, 26 ex electro et gemmea v, 37—42 ad ea Virro gemmas transfert a digitis v, 43 tibi cursor Gætulus dabit cet. v, 52 quando propinat Virro tibi, sumitque tuis contacta labellis v, 129 prægnestet timidus pappas vi, 633 magnorum artificum frangebat miles xi, 102 ibi communia viii, 177 inter media cæsi patris ultor viii, 217 gemmata cum sumes, aconita time x, 26 veteris templi grandia qui tollunt adorandæ rubiginis, et populorum dona xiii, 148. Cf. Calix, Cyathus, Phialæ.

Podagram locupletem optare xiii, 96

Podice levi mariscæ cæduntur ii, 12

Podium—omnibus ad podium se cætantibus ii, 146

Poëmata ridenda malo, quam te, divina Philippica x, 121

Pœna præsens luxuriæ morbi et mors i, 142 ne crimen sequatur metuens xiii, 90 nullane erit perjuri capitis fraudisque nefandæ xiii, 175 magna debetur violato cadurco vi, 537 data hæc diu viventibus, ut renovata semper clade domus nullis in luctibus, inque perpetuo mœrore et nigra veste senescant x, 243 vulturis atri, nec rota, nec Furiæ, nec saxum xiii, 51 vehemens ac multo sævior illis, quas et Cæditius gravis invenit, ant Rhadamanthus, nocte dieque summ gestare in pectore testem xiii, 196 gaudebis amara nominis invisii xiii, 247 hac caruit Lentulus x, 287 pœnam scelerei invenies xv, 129 pœnas dat ebrius cet. iii, 279 ne victus exigat Ajax, quam timeo x, 84 metuet, quascumque maritis iratis debet (al. maritus exigit iratus) x, 312 has exegit gloria toties optata x, 187 has patitur peccandi sola voluntas xiii, 208 alieni pendere somni cogitur vi, 478 pœnis justis illos afficiunt verbera viii, 268

Pœnitet sero galeatum duelli i, 170 pœnituit multos vanæ sterilisque cathedræ vii, 203 pœniteat ut te non conatus votique peracti, quid tani dextro pede concipis x, 6

Pœno milite nisi portas frangimus,

actum nihil est x, 155

Poëta a summo minimoque eadem expectes i, 14 poëta intestina plus capiunt vii, 78 sententia illa semper in ore tuo versetur, Dis atque ipso Jove digna: unde habeas, quærit nemo, sed oportet habere xiv, 206 Poëtæ fabulas suas vendunt munerariis vii, 87 celebres notique cum jam balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos tentarent vii, 3 poëtas Augusto recitantes mense iii, 9 Poëtarum multitudo i, 17, 18 egreriorum descriptio vii, 53 sq. secessus in sylvis et antro Pierio vii, 57 sq. paupertas vii, 53 sq. 62 sq. fabulæ, commenta et descriptiones ridentur i, 81 sq. ii, 31, 130 sq. iv, 34 sq. vi, 59. ix, 63 sq. x, 246, 314. xii, 23. xiii, 34 sq. 76 sq. 112 sq. xiv, 240 sq. 260 sq. Cf. Vates.

Poëtica si quando surgit tempestas, omnia fiunt talia et tam graviter xii, 23

Pol est honestius v, 10

Pollenias et Proculus ii, 68

Pollice ceu ducat mores teneros vii, 237 verso quemlibet occidunt populariter iii, 36

Pollicitus quæ, scis ix, 74

Pollineas et Proculus ii, 68

Pollio an deberet Capitolinam sperare quercum et fidibus promittere vi, 387 quanti doceat lautorum pueros, tenta vii, 176 Crepereius non erat miserabilior hac facie ix, 7 digito nudo mendicet xi, 43

Pollitas et Proculus ii, 68

Polluit se non jugulo Electræ viii, 218 pollutus concubitu adulter ii, 29

Polyeleti aliquid præclarum iii, 217 multus ubique labor viii, 103

Polyphemus ac Antiphates trepidi laris xiv, 20 Polyphemi lata acies, per quam solers evasit Ulixes ix, 64

Polyxena scissa palla x, 262

Poma, quorum solo pascaris odore, sibi dari iubebit Virro, qualia perpetuus Phæacum anctumnus habebat, credere quæ possis sibrepta sororibus Afris: tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit, qui tegitur parma et galea v, 150 sq. pomis timere furem vi, 18

Pomœria intra natis salibus vehemens ix, 11

Pompa omni bellorum x, 281

Pompeius sævior illo (Crispino)

tenni jugulos aperire susurro iv, 110 Pompeio dederat Campania febres optandas: sed multæ urbes et publica vota vicerunt, igitur fortuna ipsius et Urbis servatum victo caput abstulit x, 283 sq. Pompeios quid evertit x, 108

Pomptina (al. Pomtina et Pontina) palus et Gallinaria pinus quoties armato tutæ custode tenentur iii, 307

Pondere quanto percussum signent et lædant silicem iii, 271 quanto galeæ curvetur vi, 262 quo Tydides percussit coxam Æneæ xv, 66 sine pondere terram, et tennem umbris Di (date) vii, 207 pondere minori Atlanta urgebant sidera contenta paucis numinibus xiii, 49 pondera majoris gemmæ non sufferre queat i, 29

Pono vexillum media Subura x, 156 tot altaria pro ejus reditu xii, 94 ponit sibi totos apros i, 141 præsidium ubique galeatum attonitis viii, 238 ponimus pia thura in carbone tuo charta soluta xiii, 116 ponunt hic noctibus lecticas vi, 309 Cosmetæ tunicas vi, 476 mox et præputia xiv, 99 ponebat oluscula focis xi, 79 ponebant farrata catino xi, 109 posuit natura sceleri huic nomen a nullo metallo xiii, 30 quis sibi peccandi finem xiii, 241 modum paupertas vi, 359 posnere nomilia toto collo ii, 85 mala pericula erudi succi xi, 76 ponas inter majores ipsum Promethea viii, 133 quæ prima, aut ultima ix, 81 ponat inter munera naturæ x, 358 ponamus nimios gemitus xiii, 11 ponant qui omnia in Fortunæ casibus xiii, 86 pone Tigillinum, tæda lucebis i, 155 ad Trebinum v, 135 sagittas vi, 172 cruceo servo vi, 219 parte alia cet. vii, 114 hos (mores) ante effigies majorum tuorum viii, 22 frena modumque iræ et avaritiæ viii, 88 hinc pulpita, inde gladios finge viii, 195 syrma ante pedes Domitii viii, 228 domi lanros x, 65 domui, servos cet. xi, 189, 190 seram, cohibe vi, 347 ponere gemmas in vagina fronte v, 45 cogit v, 73 cognatis lardum natalitium xi, 84 mercedem linguæ vii, 149 ponente lacernas Cæditio xvi, 45 ponitur tibi cammarus constrictus diuidio ovo v, 85 hinc præda cubili xiv, 83 ponere fotis v, 126 ponentur amicis vilibus

ancipites fungi v, 146 ponatur calculus ix, 40 poni vobis non eadem vina v, 51 positus urbi modo villicens iv, 77 strata longaue cathedra ix, 52 posita luditur arca i, 90 corona provocat Saufeia ancillas lenorum vi, 320 tiara miles arma tulit x, 267 orchestra cathedris vii, 47 positum est fatum plebicum in circo et in aggere vi, 588 posito fuso villica legit asparagos xi, 69 diademate falcem sumsit Saturnus xiii, 39 positos libellos tinea pertunde vii, 26 positas moles per æquora inclusa xii, 75 coronas a rege antiquo xiii, 149 positis aratris audiret vulgus ii, 74 Volsiniis inter juga iii, 191 armis scaphium sumitur vi, 264 mensis ad templa et compita xv, 42 pignoribus ix, 141 ponendum te censes extra communia xiii, 141 aliquid discriminis inter unguenta et corium xiv, 203 ponendi nummi ad vigilem Castora xiv, 260 ponenda præmia sumas iii, 56

Pons nusquam (ubi mendices) v, 8 Æmilium se præbeat tibi vicinum vi, 32 a ponte satelles iv, 116 de ponte aliquis xiv, 134

Ponti regem transeo x, 273

Ponti torpentis ad ostia iv, 43 pontum et subterranea regna ii, 159

Pontia clamat, feci vi, 638

Pontica medicamina vi, 661 Ponticus serpens xiv, 114

Pontice, quid stemmata faciunt viii, 1, 75

Pontifici summo (Imp.) destinat hoc monstrum iv, 46 pontifices Sallios vi, 604

Popano tenni corruptus Osiris vi, 541

Popina in magna legatum quære viii, 172 popinæ calidæ vulva quid sapiat xi, 81 popinas pervigiles instaurare viii, 158 ante earum ostia vela erant oppansa viii, 168

Poplitibus quanta sedeat vi, 263

Poppæana pinguis spirat vi, 462

Poppysma crebrum roganti vi, 584. xi, 173

Populariter occidunt quemlibet s. eum libet verso pollice vulgi iii, 37

Populus modo victor ii, 73 qui sequitur, magno premit agmine lumbos iii, 244 victori quod postulat, aurum vii, 243 nos vilis xiii, 142 quod clamat, Osiri invento viii, 29 dem, si Nurtia Tusco favisset,—Se-

janum diceret Angustum x, 74 hunc egregium putat acquirendi artificem xiv, 115 Romanus quantum sub Tatio arabat xiv, 160 nullus apud tragicos facit scelus xv, 31 nobilis ille, quem diximus cet. xv, 113 populi victoris in urbe quæ nunc sunt ii, 162 frons durior hujus viii, 189 alterius occasio rapienda cet. xv, 39 plan- gentis derisor Anubis vi, 534 totius annis expectandus xvi, 43 populo omnis arbor mercedem pendere jussa est iii, 15 minatur planstra iii, 256 libera si dentur suffragia, quis tam perditus cet. viii, 211 adora- tum caput ardet x, 62 ipsi non ignoscas viii, 189 et urbi nota res x, 341 in quocumque videas Catilinam xiv, 42 et patriæ quod civem dedi- disti, gratum est xiv, 70 mirante hanc vestem peroras ii, 67 pro po- pulo faciens ix, 117 populum gre- gibus comitum premit i, 46 et or- chestram similes hic videbis habitu iii, 178 Phæaca tam vacui capitis xv, 23 in populum trahere disper- sos xv, 151 per populum et famam nigros efferre maritos iii, 72 popu- lorum dona xiii, 118 populos re- genti iv, 83 Æthiopum x, 150 as- picimus, quorum ira non sufficit oc- cidisse aliquem xv, 169 in populos isse Niphatem vi, 410 populis his digna supplicia xv, 130

Porcæ teneræ abdomine placant Bonam ii, 86

Porci minus scabie et porriginè cadit totus grex in agris ii, 80 candiduli tomacula divina voceas x, 355 omenta alba in carbone ponimus xiii, 117 porcum Sylvano cædere vi, 447 porcis senibus indulget clementia (Judæorum) vi, 160 cum remigibus grunnisse Elpenora xv, 22

Porriginè unius porci grex totus cadit ii, 80

Porrigit ora capistro vi, 43 Fortuna hos domibus altis vi, 607 calices puer xi, 146 ore trientem iii, 267 se aurea tunica de faucibus viii, 208 panem murmure v, 67 quicquid illa vi, 632 bibendum, quicquid erit vi, 598 Calenum i, 70 porrec- ta brachia, quæ pelago currunt medio xii, 76

Porro quod officium pauperis iii, 126 vile vi, 210 fœmendior vester labor vii, 98 multos vides xi, 9

Porrum sectile quis tecum comedit sutor iii, 293 et cape nefas violare

xv, 9 porri sectivi fila numerata xiv, 133

Porta me excipiat xvi, 3 Syenes mittit dentes xi, 124 portæ Idu- mææ incola Syrophœnix viii, 160 quot Thebarum xiii, 27 portarum claustra prodita laxabant tyrannis viii, 261 una clave teneri xv, 158 portas sollicitas imitatur janua in fer- rata domo vii, 42 frangimus Pæno milite x, 155 ad portas excipit ru- mores vi, 409 portis centum Thebe jacet obruta xv, 6

Portenta qualia Ægyptus colat xv, 2

Portlmea tetrum horret iii, 266

Porticus, in qua gestetur dominus, quoties pluit vii, 178 tota vestitur tabellis xii, 101 perfusa luto xiv, 66 porticibus quantis jumenta fatiget iv, 6 disponat avos vi, 163 portici- busne tibi monstratur femina voto digna tuo vi, 60

Portio quota faciis Achææ iii, 61 brevissima vitæ ix, 128

Porto me pedibus meis iii, 28 por- tas crudum pavonem in balnea i, 143 portat servulus tot res recto vertice iii, 252 axis saxa iii, 257 aquas a Meroë vi, 528 vascula pauca ar- genti x, 19 Gætula belua ducent milium x, 158 portante funus Hec- tore x, 260 portatur servus eodem curru x, 42 portandum ad busta cadaver iii, 32

Portorium redimere iii, 31 sq.

Portus conducere iii, 31 quos na- tura dedit xii, 78 aspice xiv, 275

Poscis cum, ais, improbus es; sed pensio clamat, Posce ix, 63 poscit jam aquam Ucalegon iii, 198 sulfura calix v, 48 mercedes viii, 216 falso nomine i, 98 sortes i, 82 collyria vi, 579 ferrum vi, 624 nimias opes x, 105 librum iii, 42 æra meretrix vi, 125 maritum pastores et oves vi, 149 totum sibi orbem xiv, 313 in quantum sitis atque fames xiv, 318 poscimus solum, ut cet. v, 112. vii, 71 dum poscimus scita cet. ix, 129 pos- cas ut aliquid voceasque x, 354 ali- quid v, 65 posce Latine, cum posces xi, 148 ocyus aliquid lignorum vii, 21 fortem animum x, 357 vitem libello xiv, 193 poscentibus assem pueris xiv, 208

Posides spado vincebat Capitolia nostra xiv, 91

Possideo plus Pallante i, 108 pos- sidet quot jugera iii, 141 quot vil-

las, quo tondente mihi juveni barba sonabat x, 225 possideat Pacuvius, quantum rapuit Nero xii, 129 possederis si solus tantum culti agri, quantum sub Tatio populus Rom. arabat xiv, 159

Possum non ferre Græcam urbem iii, 60 nec possum, nec volo funus promittere patris iii, 44 potes si avelli Circensibus iii, 223 si illa pati v, 3 si omnia ferre, et debes v, 171 ferre dominam salvis tot restibus vi, 30 vix ferre xiii, 14 possunt tantum artes hujus vi, 595 poterant quibus ignoscere illorum manes xv, 105 possis honestius tremere v, 10 ignavus haberi iii, 272 inde epulum dare iii, 229 quæ credere subrepta v, 152 quod ipse tibi dare x, 363 hoc non facere quinque diebus continuis xi, 206 ut Stentora vincere xiii, 112 vix dicere, quam multi talia plorent xiv, 150

Post hunc (aprum) tradentur tubera v, 116 hunc quæ vixerat x, 272 hanc minores censebunt vi, 499 te sella vii, 142 duos menses vi, 15 terga jam reliquit sexaginta annos xiii, 16 hæc vitem vertice frangebatur viii, 247 hæc longa tibi vitæ tempora dabuntur xiv, 158 hæc tabulas mutare parabis xiv, 55 hæc tristis de nobis sententia fertur ii, 62 quem (boletum) nil amplius edit v, 148 minor est, credas aliam; a fronte cet. vi, 504 ipsam an sit victurus vi, 568 nimbos et fulmina vii, 163 omnia perdere naulum viii, 97 cuncta novissimus exit annulus xi, 42 meritum sane mirandum xii, 124 finem auctumni xiv, 190 herbas et animalia xv, 99 damnium temporis et spes deceptas ix, 125

Posteritas quod addat moribus nostris, nil erit ulterius i, 148 Hirpini, venale pecus viii, 62

Posthac multa contingere virga viii, 7 cogetur vii, 15

Postes ornentur et grandi janua lauro vi, 79 loquentur ix, 104 postibus coronam nocte vi, 52

Posthume, vetus est cet. vi, 21

Postquam veneris xiii, 161 siluit iii, 303

Postremo etiam mores timeret xi, 91

Postulat populus anrum victori vii, 243

Postume, vetus est cet. vi, 21, 28

Potat ipse diffusum capillato con-

sule v, 30 potatis vos aliam aquam v, 52 potate subrepti Falerni, pro populo faciens quantum Saufeia bibebat ix, 116 potanda ferens infantibus ubera magnis vi, 9

Potens matrona i, 69 hujus vel una ratio est, ne cet. xiv, 39 potentior natura omni cura x, 303

Potentia miranda occulti fati est Tullius vii, 200 quosdam præcipitat subjecta magnæ invidiæ x, 56

Potestas æqua Dis laudatur iv, 71 Fidenarum Gabiorumque esse x, 100

Potio hæc torquet vi, 624

Potiores Herculis ærumnas credat x, 360

Potius libeat i, 19 cantet, quam pervolet urbem vi, 398 utinam his nugis dedisset cet. iv, 150 hic vii, 181

Præbet palmas agili Luperco ii, 142 caput venale sub hasta iii, 33 materiam causasque jocorum iii, 147 bos collum cultris x, 270 spelunca domos vi, 3 alas jam vellendas xi, 157 caput pulsandum v, 172 manum vati crebrum poppysima roganti vi, 584 facilem aurem v, 107 tibi vicinum se Æmilium pons vi, 32 præbenda est gladio cervix x, 345

Præcedit te xiii, 108 quatuor annis xiii, 58 præcedant ipsas illi (mores) te Consule virgas viii, 23 præcedentia longi agrinis officia x, 44

Præceps immane ruina x, 107 fugit in exilium x, 160 præcipitem ire iii, 129 rapit ambitus atque libido viii, 135 præcipiti pinna anxia venit epistola iv, 149 in præcipiti omne stetit vitium i, 149 præcipites feruntur vi, 649 curramus x, 85

Præcepta magna, sacris quæ dat libellis victrix fortuna sapientia xiii, 19 hæc illi veteres minoribus xiv, 189 Zenonis melius nos monent xv, 107

Præceptori regula verborum constet, legat historias cet. vii, 230 sq. præceptorem parentis loco esse voluere vii, 209

Præcipit mitem animum et mores — an scire docet xiv, 16 amorem magni census xiv, 227

Præcipit quosdam potentia x, 56 cursum xv, 78 præcipitare (in mare) volens pulcherrima xii, 38

Præcipue iii, 59. vii, 109. ix, 119

Præcipuus est horum vi, 557 honor vi, 532 præcipuam ceram iv, 19 præcipuis sudoribus xiii, 220

Præclara quæ et prospera tanti, ut rebus lætis par sit mensura malorum x, 97 jaspis v, 42 præclarum aliquid Euphranoris iii, 217 præclaro nomine insignis viii, 31

Præco nec loquatur vi, 439 præconis nitidi filius iii, 157 præconem circumspice pannis viii, 96 a præcone vocari i, 99 præcones fieri nec turpe putarent vii, 6

Præcordia sudant culpa i, 167 senis pressit vi, 621 nullis aut levis causis flagrantia xiii, 181 quibus finxit Titan luto meliore xiv, 35

Præda caballorum Prætor xi, 193 cubili ponitur xiv, 82 prædam gustaverit primum rupto ovo xiv, 85 recentem servabat hyems iv, 58 prædarum in parte reperta pocula xi, 101

Prædia tot Apula cui servas ix, 54 Prædives Licinus xiv, 305 Seneca x, 16

Prædo caballorum Prætor xi, 193

Præfecti (Urbi) anne aliud tunc (quam villici) iv, 78 præfectos Pelopæa facit vii, 92

Præfectura domus Sicula non mitior aula vi, 486

Præferre tegetem cubili Palatino vi, 117 animam pudori viii, 83 facem pudendis viii, 139 Senecam Neroni viii, 212 quis audet nunc argento caput, rebusque salutem xii, 49 hoc sorori atque viro vi, 111 prælatus Hiarbæ zelotypo juvenis v, 45 prælata Lavino sedes xii, 71

Prægnans uxor circumducitur i, 122 prægnantem stamine fuscum ii, 55 viduam fecerit vi, 405

Prægustet pocula timidus pappas vi, 633 Atrides medicamina Pontici regis vi, 660

Prælia quanta illic dispensatore videbis armigero i, 91 meditatatur statua Iusea vii, 128 illic quamquam eadem assidue spectentur xiii, 172 diversa movebit vi, 258 vigilata dele vii, 27 Punica passis xiv, 162 in prælia euntem turrim xii, 110

Præmaturi cineres xi, 44

Præmia militiae xvi, 1 sqq. sacramentorum xvi, 35 ponenda sumas iii, 56 coxæ pendens tollit vi, 321 feres tam diræ culpæ viii, 119 si tollas, quis virtutem amplectitur ipsam x, 142 quanta bonos maneat viii, 92

Præmordet ex hoc quodcumque

est custos discipuli vii, 218

Præneste gelida iii, 190

Prænестinis in montibus alta villarum culmina parat xiv, 88

Præponere illum exercitibus x, 92 Prochyta Suburæ iii, 5

Præputia ducit adulter impatiens moræ vi, 238 ponunt (Judæi) xiv, 99

Præsens pœna i, 142 præsentem marito loqui cum duobus vi, 400 præsentibus ipsis narrasse pudeat xi, 202 præsentior temporum majestas xi, 111 præsentius quanto numen aquæ iii, 18

Præsepia ad olida pictas facies et Eponam jurat viii, 157 præsepibus qui donavit bona i, 59

Præsertim ætate Metelli xv, 109

Præsidium galeatum ponit viii, 239 præsidia rerum tuarum expectanda vii, 23 ultima discriminis afferimus xii, 56

Præstantius quanto esset numen aquæ iii, 18

Præstat hunc honorem vobis, o nummi v, 136 discipulum meliorem magistro xiv, 212 tributa iii, 188 auxilium xv, 150 pudorem quem galeata mulier vi, 252 Neronem securum viii, 170 triplicem usuram ix, 7 curam rebus xi, 115 quod xii, 86 quid gloria xiii, 99 præstant fortem animum rebus, quas turpiter audent vi, 97 lacrymæ, ut non abnuat vi, 539 omnes terga fugæ xv, 75 fortuna humilis castas Latinas vi, 287 qualem nitorem Bruttia calidi tibi fascia visci ix, 14 pulcherrima dictu vita, vel moribus et re xi, 57 annua tortoribus vi, 480 quid caudicis civilia officia vii, 106 præstat illis tempus agendi xvi, 49

Præter cientes nil conferre vii, 206 cineres atque ossa rapitur carpento viii, 116 nubes nil adorant xiv, 97

Præterea sanctum nihil est iii, 109

Præterit aram vi, 308 Telamonem Ajax xiv, 214 prætereunte te patent fenestras iii, 275 præterita nocte x, 235

Prætexta non esset urbibus illis et trabæ cet. x, 35 prætextam sumere hujus, qui trahitur, navis x, 99

Prætextatus adulter quem patitur dormire i, 78 prætextatum loripedem non rapuit Nero x, 308 prætextate fabula i, 3 prætextatos morès referunt Artaxata ii, 170

Prætor olim nomen proprium fuit

ducis, adeoque et consulis x, 36 licitorem impellat iii, 128 vadimonia differt iii, 213 præda (al. prædo) caballorum sedet similis triumpho xi, 193 Prætoris celsi (al. Celsi) ludis vendere funera sua non dubitant viii, 194 improba quamvis gratia fallaci vicerit urna xiii, 4 lauti pulpita nulla æquare queas (huic voluptati) xiv, 257 Prætori da, da deinde Tribuno i, 101 non audeat, etsi pulsetur (a milite), excussos ostendere dentes xvi, 10 Prætores curribus altis Extantem, et medio sublimem in pulvere Circi In tunica Jovis, et pictæ Sarana ferentem Ex humeris aulæa togæ, magnæque coronæ Tantum orbem, quanto cervix non sufficit ulla x, 36 sq. Prætoribus vendentis vocem vi, 380

Prætoria debent criminibus i, 75 ad prætoriam regis (Prusiæ) magnus cliens sedit ix, 161 Prætoria castra a Sejano, ad portam Viminalem, constituta viii, 43. x, 95

Pragmaticorum ex fœdere inde cadunt partes vii, 123

Prandet hæc inter nantas vi, 101 prandebat olim sibi quisque deus xiii, 46 prandente Medo epota flumina x, 178

Pravam extortamque puellam viii, 33 pravis imitandis ac turpibus dociles sumus xiv, 41

Precor, tolle vi, 170 parce, Pa'an vi, 172 Precantes tangunt aram, vel genua Deorum xiv, 219

Premittit populum gregibus comitum i, 46 populus magno agmine lumbos iii, 241 per forum juvenes longo asserere Medos vii, 132 caput tot ordinibus vi, 502 pressit boletus præcordia unius senis vi, 621 calcibus anguem i, 43 premetur fluctu xiv, 296 quibus illa personnum digitis xiv, 221 pressum in faciem panem digitis extendere ii, 107 presso din stridere molari v, 160

Pretiosa senectus xiii, 214 pretiosior factus in Beronices digito adamas vi, 157

Pretium curæ (al. operæ) est cognoscere vi, 471 operæ grande faciat xii, 127 operæ inde mihi nullum ix, 28 operæ grande est, ut possis xiv, 281 tunc par ingenio vii, 96 quod vocis vii, 119 sceleris tulit ille crucem, hic diadema xiii, 105 pretio (al. pretium) hoc squamæ iv, 25 quanto metiris, quod, ni tibi deditus

essem, uxor tua virgo maneret ix, 71 cum pretio Romæ omnia iii, 184 pretio majore paratus v, 56 ullo non vincitur xiv, 145 pretiis exiguis mutare dominos viii, 65 obstantibus nunquam animo xi, 15

Priamus incolum Troja venisset ad umbras cet. x, 258

Priapi (al. Priapo) Mænades ululant vi, 316 Priapum, custodem vitis et horti, provocat vi, 375 Priapo vitreo bibit ii, 95

Pridem, v. Jampridem

Primoribus ac ducibus inimicorum xv, 40

Primum indocti ii, 4 respice ii, 44 crescere jussus vi, 371 respicit hæc vii, 141 aliquid da viii, 68 quam primum gustaverat xiv, 85

Primum in æquore pulvis viii, 61 majorum viii, 274 properabat Pegasus iv, 75 prima pecunia intulit peregrinos mores vi, 298 videt cometen vi, 408 animi bona mihi debes viii, 24 quæ, aut ultima ponas ix, 81 fere vota et novissima divitiæ x, 23 luce egressa xi, 184 est hæc ultio xiii, 2 docet rectum sapientia xiii, 189 jurgia sonare incipiunt xv, 51 voluptatem gula senserit xv, 90 lanugo par senectæ xiii, 59 legum securis viii, 268 et recta senectus iii, 26 pro nocte vi, 204 primum ad lapidem vi, 577 primo limine i, 95 sole ii, 133 morsu deprendere iv, 142 loco fige v, 12 murmure cæli exanimis xiii, 224 prima cum barba resecuntur crimina quadam viii, 166 a prima quæ volveris proxima x, 126 primi fabri nescierint xv, 168 primos mæchos viderunt argentea sæcula vi, 23 ignes colligit janua xiii, 146 vagitus edere vii, 195 in primis curandum viii, 121

Princeps Equitum iv, 32 gemma xiii, 138 Principis quod uxor, quæ non faciet vi, 617 securi senectus x, 76 sedentis in rupe Caprearum eum grege Chaldæo tutor x, 93 aures contingat x, 341 generosi hæc artes viii, 221 principe citharædo mimus nobilis haud mira res viii, 198

Principium atque locus Celso dicere paratæ vi, 245 principio mundi indulst communis conditor bestium animas, nobis animum quoque xv, 148

Prior ego adsum i, 102 ille me signabit iii, 81 salutet Albinam iii, 130 unda nobis obstat iii, 244 anuuct virga viii, 153 priori vitæ con-

- trarius ire ix, 21 priorum illa libertas scribendi i, 151 finem legemque egressi vi, 635
- Priseum illud aenmen iv, 102
- Privatus altum dormiret i, 16 adhuc Jupiter xiii, 41 privata domus quid fecerit vi, 114 privato nulli servire paratum Cæsaris armentum xii, 107 privatis focis majora iv, 66
- Privigno datum venenum vi, 134 privignum occidere jam fas est vi, 628
- Prius tecum voluta animo i, 168 inspicit i, 97 non inde domum abeant, quam cet. xiv, 148 prius quam sumeret xiii, 38
- Pro conjuge sellam clausam ostendens i, 124 cithara velare caput vi, 391 summis hæc sunt viii, 112 totis legionibus hi tamen cet. viii, 255 populo faciens ix, 117 me Fortuna rogatur ix, 148 cute deformem pellem x, 192 patre nulla coturnix cadet xii, 98 vita quadam, non omnia facienda putat xv, 108 electro attonitus xiv, 306
- Proavum tibi sumito de quocumque voles libro viii, 134 proavorum atavos felices dicas iii, 312 proavis habitatas sylvas xv, 152
- Probat exitus vii, 204 probavit quo teste x, 70 vocem dignam templo veramque xiii, 205 probatæ plausu puella xi, 163
- Probitas laudatur et alget i, 74
- Procedat Numa iii, 138 procedere dicitur pompa Consulium et Catholicorum viii, 23
- Procerem agnosco viii, 26 proceres pullati iii, 213 vocantur in concilium iv, 73 quod non dant, dabit histrio vii, 90 exire jubentur misso concilio iv, 141 o proceres, censore opus est, an haruspice nobis ii, 121
- Processiones Catholicorum viii, 23
- Processus summi nunc via optima vetulæ vesica beatae i, 39
- Prochytam præpono Suburræ iii, 5
- Proclaves non, si ista videas in corpore iudicis ii, 75
- Progne et Colchide de sæva quicquid dicitur, credamus tragicis vi, 614
- Procul hinc, procul inde (ite) puella lenonum xiv, 45 extensum petulan- quatit hostia fonem xii, 5 a tellure Antæum tenentis iii, 89 a signis xvi, 17 quis tam absit ab urbe xvi, 25 exagitata il, 86
- Procula minor lectus iii, 203 Proculas et Pollitas ii, 68
- Proculeius habet unciolam i, 40 quis erit nunc, aut Fabius vii, 94
- Procumbit axis iii, 257
- Prodiga fœmina vi, 362 Roma vii, 138 improbitas x, 304
- Prodigio par senectus in nobilitate iv, 97 prodigia et mores Urbis dante Canopo vi, 84
- Prodigiosa fides xiii, 62
- Prodo—prodiderim tanquam, quicquid scio ix, 97 prodere arcanum ix, 115 furem xiii, 23 prodita claustra portarum viii, 261
- Producit Fortuna ridens suos alumnos vi, 609 producat Achilles te Thersitæ similem viii, 271 producere filiolum turpem vi, 241 testem xvi, 32 supercilium acu ii, 94 pueros avaros lævo monitu xiv, 228 crimina ad patres viii, 266 animas alimentis talibus xv, 94 ferrum incude xv, 166 exemplum xv, 32 flentem matrem quando licet Basilo vii, 146
- Praëlia, v. Prælia
- Profanae, ite ii, 89
- Profert libera animi verba iv, 91 fines xiv, 142 caput i, 126 protulit ætas ferrea omne crimen vi, 23 pedem x, 30 proferat quo astro se Venus vi, 570
- Proficis nihil in melius usu tot rerum xiii, 18
- Profundi triste imperium xiii, 49
- Progenies matura se levabit xiv, 84
- Progne, v. Procne
- Prohibente nec tribuno, nec cogente xi, 7
- Proles Tenorum viii, 56 prole cum tota domoque extinctus xiii, 206
- Proludunt iurgia v, 26
- Promere ferrum audet xv, 73
- Prometheus magnus subitusque debetur patinæ iv, 133 primum hominem e luto formavit vi, 13 ignem summa cæli raptum de parte donavit terris xv, 85 Titan luto finxit præcordia xiv, 35 Promethea ipsum ponas inter majores viii, 133
- Promittunt atrocem animum membra hispida ii, 12 promisit diem Statius vii, 84 promittere funus patris iii, 43 fidibus quercum Capitolinam vi, 388 eristam galli laribus non audent xiii, 233 hecatomben xii, 101 promittente nil medico relictum ocu-

lum xvi, 12 promissus mihi sis conviva xi, 60 promissa Deis animalia festus cespes expectat xii, 2

Promovimus arma ultra littora Juberne ii, 160

Promptius expeditam x, 220

Pronus adora vi, 48 proni Tiberis iii, 192 pronum est agere ix, 43 tam pronum et facile est contemnere xiii, 75 prona et terram spectantia (animalia) xv, 147

Proemia rixæ miseræ iii, 288

Prope nemo recumbat ix, 106

Properat hic, velut urgeat Anster iv, 59 ad fetus xiv, 78 rivus marmoribus vi, 130 primus Pegasus rapta abolla iv, 76 proximus Acilius iv, 91 properabo fateri iii, 59 propera stomachum laxare iv, 67 et exi vi, 143 properate citius argillam atque rotam iv, 134 properare juvenem jubet illa sumto cucullo vi, 330 properantis avari xiv, 178 properantem te Roma tuo refici reddet Aquino iii, 319 properantibus nobis obstat unda prior iii, 243 properantur varie hæc inter pueros iii, 264

Propinat quando Virro tibi v, 127

Propinqui paupertatem levet xiv, 236 propinquo non cuiquam melius de se sperare concedet juvenis xiv, 6 Nerone plenum viii, 72 propinquas rudes instituit Locusta i, 71 propinquis nullis aconita miscuit viii, 219 deductis longa gente xiii, 207

Propior hoc solo, quod cet. vi, 510 Proximus properabat Acilius iv, 91 urbi Hannibal vi, 291 ante diem caupo sciet ix, 108 proxima retibus assiduis penitus scrutante macello v, 96 quæ surgit aedes ovili vi, 529 quæ volveris a prima, Philippica x, 126 tempestas timetur xiii, 228

Proponimus illuc ire iii, 24 quod modo proposui, non est sententia, verum est viii, 125 proponere quis talem (piscem) aut emere anderet iv, 46

Propositum flexisse ix, 21 grave quid profuit Hippolyto x, 325 propositi si te nondum pudet v, 1

Propria arbore nidos facit xv, 80

Propter convivium natum animal i, 141 quod rumpere somnum debeat, habet v, 19 quod cucurri, hoc fuerat v, 76 quod nemo lavatur v, 90 quod Lydia dici sustinuit vi, 104 quod nobilis esses viii, 41 quod educit asellas vi, 469 nummos vi, 646

mille annos cedit mihi Homero vii, 39 vitam vivendi perdere causas viii, 81 me scriberis hæres ix, 87 plurima ix, 118 quæ fas est x, 55 convivium pexi xi, 150 non propter vitam faciunt patrimonia quidam, sed vitio cæci propter patrimonia vivunt xii, 50, 51 duo linteæ ferro uritur xiv, 22 mille talenta et centum villas temerarius xiv, 274

Prora velo suo cucurrit xii, 69 acuta subvexit canna Micipsarum olenum v, 89 tarda per densa cadavera x, 186

Prorsus dignissima vi, 250

Proserpina Sicula conjux Plutonis xiii, 50

Proseucha in qua te quæro iii, 296

Prosit mihi vos (Musas) dixisse puellas iv, 36 prodest non illis Lyde ii, 141 quid, longo sanguine censeri viii, 1 profuit quid Hippolyto grave propositum x, 324 nihil misero, quod fugebat iv, 99

Prospera quæ tanti x, 97 tempora xii, 63 castra xvi, 2

Prospiciunt viri, quid sit utile vi, 360

Prostat tæmina quo non templo ix, 24 prostitit unda vi, 123 prostare ad Circum jussas puellas iii, 65 prostantis pupilli i, 47

Prostitui peregrina ad pulpita viii, 226

Protegit solus urbem viii, 250 causam magno discrimine xi, 33 armis civem xv, 155

Protenus ad censum iii, 140 agent inquisitores iv, 48 accipe, quod do vii, 165 ante meum, quicquid dolet, exue lineæ iii, 188 abreptum xiii, 176 illos imbuit vitorum elementis xiv, 123 siccentur lacrymæ xvi, 27

Protopogenes aliquis iii, 120

Provehit hunc labor æquus xvi, 57

Provida Campania v, 253

Provincia victrix, ploras i, 50 tanti vendit agros iv, 26 insruit focum v, 97 expectata si te accipiat rectorem viii, 87

Provocat Saufeia lenonum ancillas posita corona vi, 321 custodiri vitis et horti vi, 376 unus patricios omnes opibus i, 24

Proximus, v. Propior

Prudens Veiento iv, 113 prudentissima gens alulandi iii, 87

Prudentia si sit, nullum numen habes, Fortuna x, 365, xiv, 315 ejus

monstrat cet. x, 48 rectoris xii, 32
 Pruinis cedente auctumno iv, 56
 Geticis frigidior decocta v, 50
 Pruna et cottana vento advecta iii, 83
 Prurigo moræ impatiens vi, 327
 pruriginē et scabie uoīus porci cadit totus grex ii, 80
 Prurit frictus ocelli angulus vi, 578
 prurire ut incipiat Gaditana canoro choro xi, 163
 Psaltria (Clodius) quæ penem majorem cet. vi, 337
 Psecas infelix vi, 491, 494
 Psilotro pili euellebantur ix, 15
 Pube pro Latina omni sufficient Decii cet. viii, 256
 Publicus servus tenet hanc (coronam triumphantis) x, 41 adulter fiet x, 312 publica vena non est vati egregio vii, 53 sacra vi, 335 fulgura vi, 587 vota vicerunt x, 284
 Pudet cœnare fictilibus iii, 168 ni illas iii, 321 te propositi v, 1 quem ducere ubera xii, 8 quem non alto per glaciem perone tegi xiv, 185 pudeat non monstrare dominum tabernæ ii, 42 quod narresse xi, 202 pudendis præferre facem incipit nobilitas viii, 139 exemplis viii, 183
 Pudicitia veteris vestigia multa forsam aut aliqua extiterint et sub Jove vi, 14 patriciæ et plebeia templa vi, 308 veterem Maura præterit aram, ubi noctibus ponunt lecticas, niecturiunt, et in vices equitant vi, 308 sq. atque formæ rara est concordia x, 298 pudicitiam credo Saturno rege moratam in terris visamque diu cet. vi, 1 sq.
 Pudicus ante filius non ab inguine tutus iii, 111 sermo non est hic in vetula vi, 193 pudici capitis matrona vi, 49 pudicam ille tanti vocat vi, 137
 Pudor nullus hic verbis ii, 110 non obstat iii, 60 si est, exeat iii, 151 cum stimulos odio admovet, mulier est sævissima x, 329 quis est unquam properantis avari xiv, 178 pudoris ingenni puer xi, 154 pudori animam præferre summum crede nefas viii, 83 pudorem jam habeat Roma ii, 39 ridiculum ex urbe effugientem pauci morantur xi, 55 quem præstare potest mulier galeata vi, 252 paupertatis nulla habet vi, 357 contra pudorem, et fortunam armati vetera loquentem xvi, 34

Puella, ut virgo et nympha, quæ in flore ætatis est, etsi jam nupta ii, 59. ix, 74 ocreas vendente tu felix vi, 258 puellæ multa vivus dedit ii, 59 sarcinulis impar et minor censu quis gener hic placuit iii, 160 Pierides, narrate: prosit mihi vos dixisse puellas iv, 35 quamnam est hic culpa vi, 491 venatricis per calamos pharetramque jurat xiii, 80 visæ amore nunquam flagrabat, cæcus iv, 114 probatæ plausu ad terram tremulo decedant clune cet. xi, 164 cultæ assedissee decet hos juvenes xi, 200 omnes hoc discunt ante alpha et beta xiv, 209 lenonum procul hinc xiv, 45 puellam flavam, cui det mandata vi, 354 pravam extortamque Europen vocamus viii, 33 fugientem sæpe amplexu rapui ix, 74 puellas nudas maribus ostendit Pyrrha i, 84 ad Circum prostare jussas iii, 65 suas jam dimittente lenone vi, 127 dum poscimus ix, 128 puellis dones ista vi, 191 formam optat anxia mater x, 289

Puellares capilli faciunt incerta ora ejus xv, 137

Puer Automedon lora tenebat i, 61 Iliacens nondum adcyathos xiii, 43 incultus porriget plebeios calices, atque a frigore tutus; non Phryx, aut Lycius, non a mangone petitus quisquam erit in magno xi, 146 sq. ingenni vultus ingenuique pudoris cet. xi, 154 sq. tot millibus emtus nescit pauperibus miscere v, 61 si Virgilio deesset sq. vii, 69 unicus appellat ix, 61 dicat quem venisse et mutiet horas x, 216 barbato cuiusque assurrexerat xiii, 56 scribe, vigila cet. xiv, 192 intra quæ limina est, ea nil dictu fedum visumque tangat xiv, 45 pueri secreta vi, 404 nec credunt, nisi qui nondum ære lavantur ii, 152 lenonum quocumque in fornice nati hic sedeant iii, 156 nil faciunt (Niobes), ipsam configite matrem vi, 173 exta interdum rimabitur vi, 552 Junonis avem laudant vii, 32 quot stabant, cum totus decolor esset Flaccus vii, 226 adsint cum tabula, et ponatur calculus ix, 41 Bracatorum viii, 234 qui, qualisque futura sit uxor, illis notum x, 353 ite, linguis animisque faventes, sartaque delubris et farra imponente cultis xii, 83 o pueri, vivite contenti casulis et collibus istis, Marsus dicebat cet. xiv, 180 puero percus-

sum mare i, 51 si contigit Etruscum aurum, vel nodus tantum et signum de paupere loro v. 164 quid conferre potest plus natra cet. x, 302 dicentem coram aliis pultes, sed in aure placentas xi, 59 bimembri hoc monstrum comparo xiii, 65 maxima debetur reverentia: si quid turpe paras, nec tu pueri contemseris annos cet. xiv, 47 sq. Pnerum te putabas et tenerum cet. ix, 46 cum septimus annus transierit — cupiet lauto cœnare paratu xiv, 11 sq. puerorum institutio quolibet tormento gravior vii, 152 sq. tot manus observare non est leve vii, 240 scapulis et pedibus quid dicam Aquilone Decembri ix, 68 pueris si mora longior Urbem indulsit, non unquam deirer amator ii, 168 pueris hoc prætulit patriæque cet. vi, 111 ut placeas et declamatio fias x, 167 formam optat mater x, 289 imponet vittas xi, 117 quæ monstrant ipsi traduntque parentes, plurima sunt et fama digna sinistra xiv, 3 salientibus vexare uterum vi, 599 repentibus assæ (al. poscentibus assem) hoc monstrant vetulæ xiv, 208 meis aconita paravi vi, 639 veniam indulge viii, 167 pueros tres in gremium patris fundat simul v, 141 inter hæc varie properantur iii, 264 omnes, ergastula tota, poscit maritum vi, 151 odit vi, 272 emturus Meidos vii, 133 raptos ad vclaria pegmate iv, 122 avaros producit lævo monitu xiv, 228 lautorum quanti doceat Pollio vii, 177 Cf. Filius et Infans

Pueriles acies exercere xv, 59

Pnerpera vix nlla jacet anrato lecto vi, 594 Pnerpera foribus appendebantur coronæ ix, 85

Pugillares testiculos non defert in balnea rancus xi, 156

Pugna fervet commissa lagena v, 29 pugnam instaurare infestis sagittis xv, 74 omnem Titanida inter majores ponas viii, 132 ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra vii, 173 pugnas Cilicis sic laudabat et ietus iv, 121

Pugnacis Anci et Tulli census v, 57

Pugnatus lenta arena fori xvi, 47 pugnatus cum Graccho jussus secutor viii, 210 pugnanti Gorgone Maura par vellus dabitur xii, 4 pugnantem nec clypeo aut falce Gracclum, nec mirmillonis in armis viii, 201

Pugnos oculorum sanguine plenos xv, 58 qui vidit, audeat dicere, vidi xvi, 30 pugnis concisus iii, 300 cadere pectus xiii, 127

Pulcher et acer felix vii, 190 pulchra Latona x, 292 et candida cervix præbenda gladio x, 345 pulchrum te putabas ix, 47 quicquid et conspicuum est æquore toto, res fisci est iv, 51 pulchro ordine rerum distinguatur dies i, 127 labori reddit sua dona xvi, 57 pulchris et latis orbibus i, 137 pulchrior ille hoc, atque ille alio x, 196 pulcherrima dictu xi, 56 etiam præcipitare volens xii, 38 quæque corpora xii, 116

Pulchritudo multis periculis obnoxia x, 289 sqq.

Pullæ urbes et publica vota x, 284

Pullati proceres iii, 213

Pullulet velut nummus redivivus exhausta arca vi, 363

Pullus hirundinis x, 231 pulli tremuli frontem totam ei Cæsonia infudit vi, 616 nos viles nati infelicibus ovis xiii, 142 pullorum pectora rimatur haruspex vi, 551 pullos ciconia nutrit xiv, 74

Pulmentaria qui condit vii, 185

Pulmo arderet Falerno iv, 138 pulmonem agitare risu x, 33 pulmone columbæ tractato spondet haruspex cet. vi, 549 tenni rubetæ nunc res agitur vi, 659

Pulpita pascunt vatem vii, 93 longa figamus per angustos vicos vi, 78 ad peregrina cantu fædo prostitui viii, 225 pone hinc, et inde finge gladios viii, 195 nulla prætoris lauti æquare queas hinc voluptati xiv, 257 ad pulpita tandem redit notum exodum iii, 174

Puls mea anna quod (saxum) coluit cum libo xvi, 39 pultes dictem coram aliis puero, et in aure placentas xi, 58 pultibus ollæ fumabant xiv, 171

Pulsas ubi tu, ego vapulo tantum, si rixa est, iii, 289 pulsas eam sextus et sexagesimus annus vi, 193 pulsare solea nates vi, 612 togatus non audeat te (militem) xvi, 8 tintinnabula vi, 442 terram cuspe di, 130 pulsantis cymbala ix, 62 pulsetur etsi, dissimulet xvi, 9 pulsatus rogat iii, 300 pulsandum caput præbebis v, 171

Pulvinar, ad quod tulit odorem lupanaris vi, 132

Pulvino de equestri surgat iii, 154
 Pulvis in aqnore primus equi hujus viii, 61 in pulvere Cannarum victis consulibus xi, 198 tenni sulcos ducimus vii, 48 circi sublinem prætorum x, 37
 Pumice Catinensi lumbum attritus viii, 16 levis inimicus res mortifera est ix, 95
 Punica prælia passis xiv, 161
 Punire quod liceat tunica molesta viii, 235 cunctos nocentes si curant Dii, quando ad me venient xiii, 101 hæc volenti datur calceus xvi, 13 taurea crimen vi, 492
 Pupilli prostantis spoliator i, 47 vos monco, quibus amplior est res, custodite animas cet. vi, 629 pupillum ad jura vocantem circumscriptorem xv, 135 pupillos quot circumscripterit Hirrus x, 223
 Puppis alterum latus evertentibus undis xii, 31 per puppem errat vi, 102 puppe trunca magister petit interiora xii, 79 Corycia semper moraris xiv, 267
 Pupura major (al. majus) quid confert optandum i, 106 stiataria filo Tyrio spondet vii, 134 vendit caudicem vii, 135 ardens quos vestit xi, 155 peregrina ignotaque nobis ad scelus atque nefas, quaecumque est, ducit xiv, 188
 Purpuream scarra iv, 31 purpuream vestem fundite cet. xii, 39
 Puri argenti vascula ix, 141. x, 19
 Pusilli caudicis sanguine nunquam maduerunt rostra x, 121 pusillos homines atque malos terra nunc educat xv, 70 pusillas ceras xiv, 29
 Pusio tecum dormit vi, 34
 Putat se nil tibi debere iii, 51 summa bona v, 2 putabas te pulchrum ix, 47 putabat omnia tractanda inermi justitia iv, 80 putabant non turpe vii, 5 putavit populum Phæaca tam vacni capitis xv, 23 cur putes hos evasisse xiii, 193 quis putet muta animalia generosa, nisi fortia viii, 57 quales putemus epulas glutisse Endoperatorem ipsum iv, 28 putares majora monstra, si cet. ii, 122 putaris quicquid melius leviusque x, 341 puta tu vera ii, 153 hoc ipsum defecisse v, 7
 Putere videntur unguenta atque rosæ xi, 121
 Putens brevis nec reste movendus diffunditur in plantas iii, 226 pu-

tenum servare jubet Cleanthas ii, 7
 Putri siluro xiv, 132 putres vomicae xiii, 95
 Pygargus et aper xi, 138
 Pygimate, v. Pitismate.
 Pygmaeus bellator parvis currit in armis ad subitas Thracum volucres cet. xiii, 168 sq. Pygmaea virgine brevior vi, 506
 Pylades quis tam, molem aggeris ultra ut veniat xvi, 26 Pylades et Bathyllus (pantomini) vi, 63
 Pylus rex exemplum vitæ fuit a cornice secundæ, — sed attendas, quantum de legibus ipse queratur factorum, cum videt acris Antiloclii barbam ardentem cet. x, 246 sqq.
 Pyrenæum transilit x, 151
 Pyrensmate, v. Pitismate
 Pyrrha maribus nudas ostendit puellas i, 84 a Pyrrha quamquam omnia symmata volvas xv, 30
 Pyrrhum immanem xiv, 162 Pyrrho, regi Molosso, parere solebant elephantii xii, 108
 Pyrum Signinum Syriumque xi, 73
 Pythagoras animalibus cunctis abstinit xv, 173
 Pythagoreis centum unde epulum dare possis iii, 229
 Pythia vates Spartano enidam respondit, haud impunitum fore, quod dubitaret depositum retinere xiii, 199 sq.
 Pytismate lubricat orbem xi, 173
 Pyxide condita non prodest illis turgida Lyde ii, 141 vel gladio partos tummos xiii, 25

Q

Quadra aliena vivere v, 2
 Quadras tibi nullus in umbra ostendatur vii, 8 quadrante lavari vi, 417 quadrantes centum lectica petit i, 121
 Quadrifuges alti in vestibulis vii, 126
 Quadringenta parant tabernæ quinque i, 106 sestertia dedit Gracchus, dotem cornicini ii, 117 tibi si quis deus aut similis dis donaret, quantus ex nihilo fieres, quantus Virronis amicus v, 132 fac tertia xiv, 326 quadringentis nummis condire gulosum fictile xi, 19
 Quadrivio medio ceras implere cæpaces i, 64

Quæro an deceant ii, 76 te in qua
 proseucha iii, 296 quæris quid? nub-
 bit amicus ii, 134 quid ultra cet. v,
 19 quærit sibi materiam ducis indul-
 gentia vii, 21 sibi alium asellum ix,
 92 ab omni, quisquis adest x, 253
 nemo, unde habeas, sed oportet ha-
 bere xiv, 207 quærunt per omnia
 gustus elementa xi, 14 eadem ani-
 malia sumtis pennis xiv, 76 quære-
 bat, quæ numinis esset mens xiii, 202
 quæras si nomina morborum x, 219
 conjugium xi, 29 ne quæras scelere
 in tanto, et dubites xv, 89 quærat
 qui te per compita, non deerit ix, 112
 jam pridem caput hoc ventosa incur-
 bita xiv, 58 quæramus panem aratro
 xiv, 181 quære legatum in magna
 popina viii, 172 ocyus Archigenem
 xiv, 252 quærendi decoris cura vi,
 501 quæritur illi uxor vi, 46 si aqua-
 rius et desunt homines vi, 333 quæsi-
 tus multum Hylas i, 164 quæsitum
 omni ex crimine lucrum xiii, 25 ad
 fontem solos deducere verpos xiv,
 104 quæsita per humum saxa incli-
 natis lacertis xv, 63

Quæso, dic mihi vi, 393 vivat xii,
 128

Quæstio ultima fiet de moribus iii,
 141 ubi summa vii, 156

Qualibet ex re lucri odor bonus
 est xiv, 205

Qualis erat adulter ii, 29 facundia,
 mores ejus erant iv, 82 cœna tamen
 v, 24 facies, et quali dignus tabella
 x, 157 rediit x, 179, 185 futura sit
 uxor x, 353 testudo nataret xi, 94
 qualis domus atque supellex, tales cibi
 xi, 99 qualem Cereris vult esse sa-
 cerdos xv, 141 quales esse decet cet.
 xi, 155

Qualemcumque versum potest i,
 80 qualiacumque voles somnia vi,
 547 unguenta xv, 49

Quam multa magnaque paropside
 cenat iii, 142 quam timeo, ne cet.
 x, 84

Quamquam invenias ii, 4 putabat
 iv, 79

Quamvis natus ad Euphratem i,
 103 metuam v, 5

Quando uberior vitiorum copia?
 quando major avaritiæ patuit sinus i,
 87 artibus honestis nullus in urbe
 locus — proponimus illuc ire, ubi cet.
 iii, 21 sq. quando in consilio est A-
 dilibus pauper iii, 162 si colitur cet.
 iii, 173 si datur v, 40 ad te perve-

nit ille, quando adest cet. v, 62 omne
 peractum est v, 93 propinat Virro
 tibi v, 127 ad me venient Dii xiii,
 102 ego figam aliquid, quo vita mihi
 sit tuta ix, 139 ego pauper ero, hæc
 sufficiunt ix, 147 licebit xi, 182 si
 surgit poetica tempestas xii, 23

Quandoque fœdus aliquid audebis
 ii, 82 præbebis caput pulsandum v,
 172 si fecerit cet. xiv, 51

Quaudoquidem inter nos sanctissi-
 ma divitiarum majestas i, 112 data
 sunt x, 146 claudenda est cet. xiii,
 129

Quantula nostra voluptas vi, 254
 sint hominum corpuscula mors sola
 fatetur x, 173 quantum in hoc vi,
 151

Quantulacumque adeo est occasio
 xiii, 183

Quantumvis Euganea mollior agna
 viii, 15

Quantus, homuncio, fieres ex nihilo
 v, 133 torrens vi, 318 ardor vi, 317
 quanta sedeat poplitibus vi, 262
 quantum erat donare ix, 59 distet
 xi, 26 quantum quisque sua num-
 morum servat in arca, tantum habet
 et fidei iii, 143 vix redolent duo
 funera iv, 109 vis, stipulare vii, 165
 quanti vendant viii, 192 quanti do-
 ceat vii, 176 tenebras conducis iii,
 225 una venefica constat vi, 626 in
 quantum poscunt sitis atque fames
 xiv, 318 quanto sublimior xi, 24

Quanticumque domus, veniet, qui
 cet. vii, 184

Quantalibet gloria quid erit, si
 gloria tantum est vii, 81

Quare Casennia optima vi, 136
 tristis mihi occurras ix, 1 nec est,
 quare perdas vi, 202

Quartanam sperantibus ægris iv,
 57

Quarta dies eum torret olimque
 domestica febris ix, 17

Quasi fortuitus xiii, 225 ipse ædes
 suas incenderit suspectus iii, 222

Quassas galeam ii, 130 quassatum
 calicem v, 48

Quatenus s. quatinus hic non sunt
 venales elephantum xii, 102

Quater egisti vii, 122

Quatit hostia finem xii, 5 qua-
 tiente animo flagellum xiii, 195 qua-
 tiare risu xiii, 171

Quatuor infantes ludebant casa
 xiv, 168 digitis a morte remotus xii,
 59 nasorum calicem v, 47 annis

præcedere tam venerabile erat xiii, 53
 Quatordecim ordines equitum iii, 154, 155. xiv, 324 sq.

Queas æquare nulla theatra cet. xiv, 257 queat nec sufferrè pondera gemmæ i, 29 nemo patriam monstrare parens viii, 45 qui ferre quoscumque labores x, 359

Quereus veteris fastidia contingunt homini gratæ post munus aristæ xiv, 184 quereum Capitolinam sperare fidibus vi, 387

Querela simili plena fora xiii, 135 querelæ justæ causa defertur xvi, 19 querelæ nostras fige intra te ix, 94

Quereris nec patri ii, 131 intercepta decem sestertia frande xiii, 71 queritur, quod parcas vi, 36 querubar modo vobis non eadem vina poni v, 51 queratur quantum de legibus ipse factorum x, 251 querentes de seditione Gracchos quis ferat ii, 24

Qui sis xi, 33 casus impulit hos xv, 119 tu gallinæ filius albæ xiii, 141 quod argenti erat, fulgebat in solis armis xi, 108 quo effigies tot bellatorum viii, 9. xv, 61 quo divitias hæc per tormenta qua-sitas xiv, 135 quo mihi te solitum signare cet. quo, si adulter cet. viii, 142 sq. Quem et quorum pro quam et quarum xiv, 231, 211 Quis pro quis scribendum iii, 31

Quia sunt tædia xi, 297

Quicumque aspexit Deus, ridet et odit xv, 71 necit—nemo cogetur vii, 18 quæcumque pictura imitata est cet. vi, 341 legerat, hæc eadem cet. vii, 152 est, purpura ducit ad scelus xiv, 188 altaria tangunt xiii, 89 quodcumque liberet i, 152 argenti superest vi, 355 est vii, 217 committitur xiii, 1 volet xiii, 92 tradidit Moses xiv, 102 quemcumque parentem sic possem affari xiv, 210 quocumque in fornice nati iii, 156 loco et recessu iii, 230 in trivio, unicumque est obvi, narrat vi, 412 alio de sanguine viii, 27 venit de gramine viii, 60 de libro voles proavum tibi sumito viii, 134 in populo et sub axe xiv, 42 modo crescut patrimonium xiv, 117 vocavit spes lucri xiv, 277 quoscumque labores ferre queat x, 359 quascumque pœnas debet iratis maritis x, 312

Quidam expavere frigus famemque formica magistra vi, 361 non prop-

ter vitam faciunt patrimonium, sed vitio cæci propter patrimonium vivunt xii, 59 sotti mentem sabbata patrem, nil præter nubes et cœli numen adorant xiv, 96 hinc labitur xv, 77 quædam parva quidem, sed non toleranda maritis vi, 185 de numero Lamiarum vi, 385 ex libris non intelligat vi, 451 cum prima resecentur crimina barba viii, 166 sunt vitiorum elementa xiv, 123 pro vita faciendâ putat, non omnia xv, 107 quemdam ex illis non tulit Læronia ii, 36 quosdam in populis facit esse Niphatem vi, 409 præcipitat subiecta potentia magnæ invidiæ x, 56 mœchos et mugilis intrat x, 317 quibusdam somnum rixa facit iii, 281 bilem au risum fortasse moverat xv, 15

Quidem membra hispida promittunt ii, 11 arma promovimus ii, 159 Cf. vi, 153, 185. viii, 149. xi, 7. xiii, 19. xv, 27

Quiescit, noli vexare i, 126 quiescent jam membra toto versata toro xiii, 218

Quin ipsa manubria ossea xi, 133 ducatur, mora nulla xii, 112

Quingenta bis dedit, tanti vocat ille pudicam vi, 137

Quinquatribus totis optat x, 115

Quinque tabernæ quadringenta parant i, 105 per auctumnos octo fiunt mariti vi, 230 lagenæ vii, 121 sestertia numerata omnibus in rebus ix, 41 diebus continuis hoc facere non possis xi, 206

Quintiliams ut ametur, an expectas vi, 75 orator maximus, felix, bene cantans, et forte consul vii, 186 sq. Quintiliane die aliquem hic colorem vi, 280

Quintillæ quod donet vii, 75

Quippe indignatur v, 64 aliter tunc vivebant vi, 11 hæc merces lautissima vii, 175 vincis viii, 54 ille Deis auctoribus erat ultor viii, 216 tenet x, 41 ferox vitulus xii, 7 rari boni xiii, 26 minuti est animi ultio xiii, 189 his crescut patrimonium fabris xiv, 116 illa immolat xv, 116 Quirini in valle officium cet. ii, 133 trabeam et diadema meruit viii, 259 Quirine, rusticus tuis sumit trechedipna iii, 67 Quirinos geminos sub rupe xi, 105

Quiritem ima plebe facundum invenies viii, 47 Quirites, non possum

ferre Græcam urbem iii, 60 tenues agmine facto debuerant olim migrasse iii, 163 niveos ad frena x, 45 domitos ad sua deluxit flagra (Cæsar) x, 109

Quis urbis tam patiens i, 30 nescit vi, 247. xvi, 1 tam perditus viii, 211 qua indignatio ne desit v, 120 quid agant venti i, 9 expectant ii, 111 quæris? nubit amicus ii, 134 quid fieri posse non putes, si cet. vi, 41 quid tibi cum vultu tali ix, 3 tale quid excusat xv, 115 quid sis xi, 33 agam, et quid, oro, dicam ix, 67 agas, cum cet. iii, 291. iv, 14 facias viii, 179 erit nisi ludus viii, 199 refert x, 213. xi, 180 superest iii, 259 ultra v, 18. vi, 191 quidni cupias x, 95 quid, quod et antiquis uxor de moribus illi quæritur vi, 45 quid? quod merito suspecta libido est x, 208 quid, quod materiam præbet jocorum iii, 147 quid, si cet. viii, 183. x, 36 qui pueri, qualisque futura sit uxor x, 353 si qua darentur sulfura ii, 157 si qua præsidia aliunde spectas vii, 22

Quisnam delator x, 69 hominum est xiii, 243 hominum quisve deorum abnerit xv, 103 quænam est hic culpa puellæ vi, 494 quidnam censes iv, 130 suadendum esse putes, elige x, 329

Quisquam sic exhorruit viii, 196 quid inveniet sublimis viii, 231 deorum vellet x, 184 non erit xi, 148 quicquam si credis Homero x, 246 quemquam occidere nolunt x, 96 nec amet, nec ametur ab ullo xi, 130 deorum esse nec surdum cet. xiii, 249 a quoquam exigis xiii, 36

Quisque accipiat i, 41 servat iii, 143 cum crederet xii, 20 Dens xiii, 46 quæque domus v, 66 conenubat vi, 406 aptissima quæque dabunt Dii x, 349 pulcherrima quæque corpora xii, 116

Quisquis erit bonus vi, 211 primus fuit majorum tuorum viii, 274 colit Minervam x, 116 adest socius x, 254 præcepit xiv, 227 quicquid agunt homines i, 85 conspicuum pulchrumque est iv, 54 Indi huc mittitis vi, 466 subiti et magni discriminis instat vi, 520 dixerit vi, 553 erit vi, 598 potrent vi, 632 dicitur vi, 643 reliquit Natta viii, 95 scio ix, 97 petebas ix, 114 melius putaris x, 344 dolet xi, 188 frangitur xi, 189 habent xiii, 83 cogebat furor

xv, 99 id est vii, 162 Græcia mendax audet in historia x, 174

Quivis—cuius rigidi censura carchinni facilis, sed cet. x, 31

Quo effigies tot bellatorum, si cet. viii, 9 tot rixantis millia turbæ, si cet. xv, 61

Quod nequeunt dormire ii, 138 dubitaret xiii, 200

Quondam hi cornicines cet. iii, 34 sub regibus viderunt uno contentam carcere Romam iii, 313 succinetus papyro, Crispine iv, 24 præstabat castas humilis fortuna Latinas vi, 288 terga suis moris erat festis servare diebus xi, 83 hoc indigenæ vivebant more xiii, 38 haud impunitum fore xiii, 200

Quoniam cœpit mentio iii, 114 Cf. vi, 555. xiv, 40

Quot servos pascit, quot agri jugera possidet iii, 141 nocte patent fenestræ iii, 274 Cf. iv, 7. vi, 278, 406. vii, 226, 235, 236. x, 147, 216, 220 sq. xiii, 26 al.

Quota portio iii, 61 pars scelerum hæc xiii, 157

Quoties infremuit i, 165 audent ii, 2 venit ii, 156 voluit Fortuna joculari iii, 40 vasa cadunt iii, 270 Cf. iii, 306, 318. v, 28, 145. vi, 67, 180, 195, 535, 647. vii, 179. ix, 111. x, 29

R

Rabidam facturus orexim vi, 428 rabida tigride xv, 163

Rabie jecur incendente vi, 648 ventorum xiii, 225 sævit vulgus xv, 126

Radere guttur jam cœperat vi, 105 femur inaurati Herculis xiii, 151 tubera v, 116. xiv, 7 raso vertice caput pulsandum præbebis v, 171 vertice gaudent garrula securi narrare pericula nautæ xii, 81 rasa galbana ii, 97

Radiat Germanicus scripto auro vi, 205 radiant testudine tota densi sardoniches vi, 381

Radios solis jurat xiii, 78

Ramex—cum ramice jacet exiguus nervus x, 205

Rannenses Romani, v. Remenses

Ramus olivæ Pisæ v. esuriens xiii, 99 ramos adhuc virides in limine vi, 228 longos erexit janua xii, 91

Ranarum viscera inspicere iii, 44
ranas in gurgite (Stygio) nigras ii,
150

Rancidula opsonia xi, 135

Rancidius quid, quam quod se non
putat ulla formosam, nisi cet. vi, 185

Rapit vicinos humiles vi, 414 tes-
ticulos Heliodorus vi, 373 præcipi-
tem ambitio atque libido viii, 135
rapui sæpe amplexu fugientem puellam
ix, 75 non prætextatum Nero
loripedem x, 308 quantum Nero xii,
129 rapiat cœnatio argentem solem
vii, 183 rapientem cuncta ignem
xiv, 245 rapturus de nobilitate, quod
superest i, 34 raptura nummos Cæ-
lano viii, 130 rapitur extinguendus
x, 332 carpento viii, 147 te con-
tento metisque relictis xiv, 232 rap-
tus per aera Pygmaeus xiii, 169 rapta
abolla properabat iv, 76 testa secuit
genitalia vi, 514 raptum Achillem
luget Peleus x, 256 ignem de summa
cœli parte xv, 85 raptos ad velaria
pueros iv, 122 rapienda turbæ sportu-
la i, 96 occasio xv, 39

Raptore relicto vii, 168

Rarus sermo illis ii, 14 civis viii,
27 ferme sensus communis in illa
fortuna viii, 73 venit in cœnacula
miles x, 18 rara avis in terris nigro-
que simillima cycno mulier casta vi,
165 in tenui facundia panno vii, 145
jugo victoria sedit viii, 63 crate
pendentia terga suis xi, 82 non vi-
demus, quæ pateris xiii, 8 merces,
quæ cognitione tribuni non egeat vii,
228 est concordia formæ atque pu-
dicitia x, 297 rarum ac memorabile
magni gutturis exemplum ii, 113
quamvis, tamen imputat v, 15 rari
summi que boni hujus nulla voluptas,
quoties cet. vi, 179 quippe boni
(sunt) xiii, 26 Rara juvant xi, 208
raræ sine Mentore mensæ viii, 104
rarior albo corvo vii, 202 rarior usus
commendat voluptates xi, 208

Rastra et sarcula tantum assueti
coquere xv, 166

Rate mersa naufragus xiv, 301
rates mille non comparo testamento
xii, 122

Ratio est ulterior iv, 20 una po-
tens xiv, 39 periculi si justa est et
honestæ vi, 95 studiorum et spes in
Cæsare tantum vii, 1 rationem si
admittitis i, 21 ratione loquendi et
lege servata vi, 453 quid timemus
aut cupimus x, 4 pro ratione sit vo-

luntas vi, 223 rationibus quantum
addat sportula i, 118 gravis est vi,
511

Raucus defert in balnea testiculos
xi, 156 rauca cohors (Gallorum) vi,
515 raucio circo viii, 59 rauci The-
seide Codri i, 2

Ravola deprensus tristis ix, 4

Recedit latus clivo pendente vi,
650 recessit nondum satiata vi, 130
ad Snperos Astræa vi, 19 recedas
tacitus iii, 297

Recens linum iii, 151 recentis
odoris mala xi, 74 recentem præ-
dam servabat hyems iv, 58 recenti
historia ii, 102 cœlo vi, 11 luto
spargat jumenta vii, 180 scelere xiii,
5 recentes rumores vi, 408

Recepit ruborem xiii, 241

Recessu quocumque dominum sese
fecisse unius lacertæ, est aliquid iii,
230

Rechedinna, rechedipna, recidimna
cet. iii, 67

Recidivus nummus velut exhausta
pullulet arca vi, 363

Recidit illuc, ut cet. xii, 54

Recitat folium Sibyllæ viii, 126
togatas et elegos i, 3 si recites dul-
cedine famæ succensus, Maculonis
commodat aedes vii, 40 recitantes
Augusto mense poetarum iii, 9

Recitationes poetarum cet. i, 1 seq.
12 sq. iii, 9. vii, 40

Recondita anlæa cessant vi, 67

Recte vivendum ix, 118

Rectoris cani prudentia xii, 33
rectorem si te accipiat provincia viii,
88 rectore nullo mundum moveri
xiii, 87

Rectus derideat loripedem ii, 23
rectum minxit amicus iii, 107 prima
docet sapientia xiii, 189 funem xiv,
266 recta senectus iii, 26 recta
facie loqui præsentem marito cum du-
cibus vi, 401 recto cantaverat ære
ii, 118 vertice portat iii, 252 vultu
hoc optas x, 189 recti capilli xi, 149
Recubans sub eodem marmore
Chiron iii, 205 recubante juxta ma-
rito spectant hoc nuptæ xi, 201

Recumbit tibi juncta vi, 448 quod
recumbas se stante v, 65 recumbat
nemo prope ix, 106 toro fultus iii, 82

Recurrit natura ad mores damnatos
xiii, 239

Reddit nummos xvi, 40 pulchro
labori sua dona xvi, 57 reddunt ubi
ova columbæ iii, 202 reddet Roma

te Aquino iii, 319 depositum xiii, 15, 204 follem xiii, 61 reddere tunnicam servo i, 93

Redemi hoc ego vix tota nocte ix, 76 redemptum a vitiiis nulla virtute iv, 2 redimere s. conducere, ac contr. locare iii, 31 sq.

Redemptores, conductores, mancipēs iii, 31 sq.

Redeo—redit quoties natalis ix, 51 ad pulpita exodium iii, 174 vinum vi, 429 spes vitæ cum sole xii, 70 qualis rediit x, 179, 185 redeant ut veteres vii, 139 redeuntibus a scrobe vel sulco xiv, 170

Redimicula longa sumunt frontibus ii, 84

Reditum amici, ob quem ferendus taurus, et pro quo altaria pono xii, 15, 94

Redivivus nummus velut exhausta pullulet arca vi, 363

Redolent quantum vix duo funera iv, 109

Refert quid, ignoscat an non i, 154 quid, quantis iumenta fatiget porticibus iv, 5 non minimo sane discrimine v, 123 hoc tantum, quod illa tenebat vi, 657 quid, tales versus qua voce legantur xi, 180 quid, quanti vendant viii, 193 quid, qua parte sedeat x, 213 quid, Mucius ignoscat dictis an non i, 154 ergo, quis hæc eadem paret xi, 21 refertis calathis peracta vellera ii, 54 referunt Artaxata mores prætextatos ii, 170 refererebant navibus spolia viii, 106 referam quid, quanta ardeat cet. i, 45 referemus miranda xv, 28 referat quid sportula i, 118 referre hoc videtur ipsius dicit, ut cet. xvi, 58 referens multum de Mæcenate i, 66 ligonem a monte xi, 89 multicia rugis xi, 186 referri in acta cupient ii, 136 relatum a fonte Hammonis vi, 554

Refici tuo Aquino te properantem iii, 319

Regia verba lanistæ xi, 8

Regimen census omne tenet pater xvi, 54

Reginæ (deorum) niveam agnam cædimus xii, 3

Regna hæc mox relinquit (uxor) vi, 224 servis fata dabunt vii, 201 subterranea esse nec pueri credunt ii, 149 Persica non sufficient animo xiv, 328

Regnat ubi Protogenes iii, 119 uxor vi, 149

Regula verborum constet præceptori vii, 230

Regulus delator i, 33, 67

Regunt fata homines ix, 32 regenti maria, terras et populos iv, 83

Relegit transacta vi, 483

Religionis contemptus causa corruptelæ morum xiii, 34 sq.

Relinquit hæc regna vi, 224 longe Italiani xii, 77 post terga annos sexaginta xiii, 16 Indos Paridemque vi, 87 quicquid tibi Natta, eripit Pansa viii, 95 anlæa Cybeles xiv, 263 scutum gladiumque viii, 123 relicta conjuge v, 76 Amydone iii, 69 Salamine x, 179 æde vii, 37 longe Calpe xiv, 279 pars xiv, 93 modo sub Iodice (verba) vi, 195 relictum oculum medico nil promittente xvi, 12 relicto cophino fœnoque vi, 542 caupone vi, 591 raptore vii, 168 relictis crucibus xiv, 77 metis rapitur xiv, 232

Reliquos ducunt vestigia xiv, 36 reliquis Virronibus v, 149 cervicibus fratrum x, 260

Remenses Romani a Remo dicti, ut Rhamnes s. Rammenses a Romulo, et Titi s. Titienses a Tito Tatio x, 73

Remige cum nudo agerent inquisitores iv, 49 sardo Siculos cantus effugit ix, 150 remigibus cum porcis grunnisse Elpenora xv, 22

Remi turba x, 73

Remis brevis pictæ incumbere testæ xv, 128

Remordent castigata ii, 35

Remota a morte quatuor digitis xii, 58 remota erroris nebula x, 3 remotior non ulli mensa viii, 178

Renato nondum omni dente xiv, 11

Renovata semper clade x, 243

Reor te exultare xv, 87

Repente nemo fuit turpissimus ii, 83 unde tot rugæ ix, 8

Repentibus pueris monstrant vetula assæ xiv, 208

Reperta pocula in parte prædarum xi, 101

Repeto ut, solebas cet. ix, 22 reperit vestigia sprete lecti vi, 226 artem volvitque vi, 452 inde domum xii, 87 longe nomen viii, 272 repetatur fabula a diverticulo xv, 72 repetitus clamor ab antro vi, 328 repetita crambe occidit magistros vii, 154

Reponit meliora ac plura iii, 220 tectoria prima vi, 467 nunquam

reponam i, 1

Reportandis cathedris vii, 47

Repugnet nemo vi, 627

Repulsa hęc erubuit, cen fastidita x, 326

Reputant non unquam, quanti sibi gaudia constant vi, 365

Requiem sperare vi, 106 gratam dona tibi xi, 182

Requiris, unde hęc monstra vi, 286

Res memoranda novis annalibus ii, 102 angusta domi iii, 165. vi, 357

cujus non sufficit legi iii, 155 amplior quibus est vi, 629 ampla domi xii, 10 hodie minor est, here quam fuit iii, 23 vera agitur iv, 35 fisci est iv, 55 digna titulo sepulcri vi, 230 diversa xv, 94 atteritur longo sufflamine litis xvi, 50 nunc agitur tenui pulmone rubetæ vi, 659 nulla minoris constabit patri, quam filius vii, 187 nota urbi et populo x, 340 mortifera est inimicus pumice levis ix, 95 haud mira, citharcedo Principe, minus nobilis viii, 198 rei ambigua incerta que testis viii, 81 rem dissimilem facit causa viii, 215 imminuit xiv, 92 rem agit ferro subitus grassator iii, 305 pateris modicam et mediocri bile ferendam xiii, 143 re præstem vel vita et moribus pulcherrima dictu xi, 57 ex re qualibet lucri bonus est odor xiv, 204 rerum ordine pulchro dies distinguitur i, 127 quale decus, si conjugis auctio fiat vi, 255 magna oblivio vi, 613 tuarum præsidia aliunde spectanda vii, 22 ingens numerus sic jubet vii, 102 summa pericula excipit viii, 249 tot usu proficit nihil xiii, 18 snarum tutela certa magis, quam cet. xiv, 112 magna fastigia iii, 39 utillum pars maxima jactatur xii, 52 res duas tantum anxius optat, panem et Circenses x, 80 humanas miscuit x, 163 exiguas despicit conviva xi, 130 suas servare non potuit Mars xiv, 261 rebus et honestis imponit finem sapiens vi, 44 lætis par mensura malorum x, 98 in summis minimisque spectanda mensura sui xi, 35 mensis in ventrem xi, 40 Latiis curam præstare xi, 115 bellorum et pacis agendis utilis xiv, 72 gestis aquanda pericula xiv, 314 nostris quid utile sit x, 348 salutem præferre quis audeat xii, 49 quas turpiter audent, fortem animum præstant vi, 97 in omnibus numerata sestertia

quinque ix, 42 nitidis maculam hæsuram figenta sunt plurima xiv, 2

Rescribat licet atque coram innuat cet. vi, 141 rescribere nil rude nec simplex vi, 234

Resecentur quædam crimina cum prima barba viii, 166

Residens in codice pellex ii, 57

Resinata juvenus viii, 114

Resonat Memnone chordæ xv, 5

Respectus majorum nil ibi viii, 64

Respiciat hęc primum, an vii, 141 ut te clauso Veiento labello iii, 185 respice pericula iii, 268 primum et scrutare viros ii, 44 Gætulum Ganymedem, cum sities v, 60 rivales Divorum vi, 115 quid moneant leges viii, 91 respicere ad spatia ultima vitæ Cræsum jussit vox justi facunda Solonis x, 275 tristes Camænas vii, 3

Respiret ter decies xiv, 28

Respondes nil mihi iii, 295 Iis, Jane pater vi, 394 respondit Pythia vates Spartano enidam xiii, 199

Responsa dabunt divitibus Phryx augur et Indus vi, 585

Restem sequuntur statuæ x, 58 reste nec movendus puteus iii, 226 illa cavet brumam famemque xiv, 274 restibus tot salvis ferre potes dominam vi, 30

Resupinat aviam (al. adam) amici iii, 112 resupinati Galli viii, 176

Resupina jacens multorum absorbit ictus vi, 126

Retia misit ejus munere ii, 148 pendencia dextra librata nequiquam effudit viii, 204 retibus assiduus penitus scrutante macello proxima v, 95

Retegantur tibi serinia vi, 278

Retiariorum habitus et arma ii, 144 sq. viii, 193—210

Reticulum auratum implet comis ii, 96 cum reticulis et pane xii, 60

Retinere maritos partu ii, 138 depositum xiii, 201

Reverentia maxima debetur puero xiv, 47 mensæ hęc nulla, aut pudor verbis ii, 110 salva sit artoptæ v, 72 legum xiv, 177 senioribus debetur xiii, 54

Reverenda facies obscæno minori vi, 513

Reverti paucis cum dentibus iii, 301 ad dominum veterem iv, 52 uxor nocte solet xi, 184 tenso folle inde domum possis xiv, 281 reversa

Auce vi, 312 reversi inde iii, 37

Revocabat leges ii, 30 revoces si quem, subsistere nescit xiv, 231 revocante lacernas humero i, 27 revocata numeris Thrasylli vi, 576

Revolvas longe nomen viii, 272

Reus offensæ iv, 105 rea si non est, accusat Manilia vi, 243 rei squalorem xv, 135

Rex horum vorabit optima i, 136 Pylus x, 246 hunc imputat cibum v, 14 domini si vis fieri v, 137 et pater sorbere ante cibum debet medicamen xiv, 255 regis conviva v, 161 ter victi medicamina Pontica vi, 661 superbi agrum totum erepet vi, 525 ad prætoriam sedit mirandus cliens x, 161 regi ut dicat, bibe v, 130 barbato imponere facile est iv, 103 Armenio Parthoque instantem cometen vi, 407 Molosso parere xii, 108 regem aliquem capies iv, 126 Ponti transeo x, 273 salutem dominumque hospitis affectu viii, 161 rege ab antiquo positas coronas xiii, 149 Saturno credo pudicitiam in terris moratam vi, 1 reges ubi observant festa sabbata mero pede vi, 159 pauci ad generum Cereris sine eade et vulnere descendunt x, 113 regum ossa vides vacuis exucta medullis viii, 90 ultimus ille bonorum viii, 260 Romanorum omnia frivola v, 58 insignia, trabea, diadema et fasces viii, 259 nemo dabit, quantum subsellia constant vii, 45 sine regibus infernis hilares umbræ xiii, 52 sub regibus quondam atque tribunis viderunt uno contentam carcere Romanam iii, 313 Reges vocantur patroni i, 136

Rhadamanthus quas pœnas invenit xiii, 197

Rhamnus Romani, v. Remenses

Rheda una domus tota componitur iii, 10 rhedæ devexæ jactare basia iv, 118 rhedarum transitus iii, 236

Rheno atque Istro præstare Nevonem securum viii, 170

Rhetor dicturus ad aram Lugdunensium i, 41 geometres, pictor cet. iii, 76 de consule, et de rhetore consul fies, si Fortuna volet vii, 197, 198 Rhetoris æra minus est vii, 217 ad rhetora misit filium x, 132 de rhetore conducendo loquitur jam Thule xv, 112 rhetores vincuntur vi, 438 Rhetorum declamationes, suasoriæ et controversiæ i, 16. vii, 151

Delph. et Var. Clus.

Rhetorica ab umbra descendit ad pugnam vii, 173

Rhinocerote cum magno lavari vii, 130

Rhodium imbelles despicias viii, 113

Rhodopes uda terit inguina barba ix, 4

Rhodos et Miletos hinc fluxit ad istos colles vi, 296

Rhombus cibus exquisitior iv, 66 nil sapit iis xi, 121 rhombi Hadriaci spatium admirabile iv, 39 rhombum nemo magis stupuit iv, 119 in tua sæcula servatum iv, 68

Rictum diducere x, 230 rictu canino latravit (Hecuba) x, 272

Ridet nemo, ubi tota cohors non est pede altior nno xiii, 172 et odit Deus xv, 71 sympvium Numæ vi, 343 alapas Mamerorum viii, 191 alter de sapientibus semper x, 29 curas et gaudia vulgi x, 51 rides? majore cachinno concutitur iii, 100 ride, positus scaphium cum sumitur armis vi, 264 ridens (Fortuna) suos producit alumnos vi, 609 rideute medico cæduntur tumidæ mariscæ ii, 13 ridenda poemata x, 124 facies multo pane tumet vi, 461

Ridiculum pudorem ex urbe effugientem pauci morantur xi, 55 ridiculos homines facit paupertas iii, 153

Rigidi cachinni censura facilis cuivis x, 31 Censoris xi, 91 rigidæ vulvæ tentigine ardens vi, 129

Rimæ veteris hiatus iii, 195 rima tenni distantia iii, 97 rimas tegant vela ix, 105

Rimator haruspex pectora pullo- rum et cxta catelli vi, 551

Ripa nutritus in illa iii, 117 in ripa dumjacet x, 86 jam sedet (Stygis) iii, 265 riparum vernula v, 104

Risus materiam invenit x, 47 risum movet vi, 71 moveat vulgo tua simplicitas xiii, 35 cui non eliceret cauda magistri vii, 212 aut bilem fortasse quibusdam moverat xv, 15 risu quatiare xiii, 171 perpetuo pulmonem agitare x, 33

Rite peracto sacro xii, 86

Ritu antiquo decies centena dabantur x, 335 ritus veteres et publica sacra utinam his intacta malis agerentur vi, 335

Rivalis heres non unus tibi dictabitur vi, 218 rivales Divorum vi, 115 rivalibus victis xii, 126

Ind. Juv.

i

Rivi properant marmoribus vi, 430
 Rixa quibusdam somnum facit iii, 282 si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum iii, 289 rixæ miserae proemia iii, 288 tuba xv, 52
 Rixantis turbæ tot millia xv, 61
 Robiginis adorandæ pocula xiii, 148
 Robore rupto nati vi, 12 robora mala ficus x, 145 vexat cornu nascenti xii, 9
 Robustior multum hic illo x, 197
 Rodit in aggere malum v, 153 rodebant carmina mures iii, 207
 Rogat pulsatus iii, 300 naufragus assem xiv, 302 Janum Vestamque farre et vino vi, 386 sæpe ix, 73 illos ix, 114 vates crebrum poppysma vi, 584 frustra vel frusta iii, 210 rogatur cum pro me Fortuna ix, 148 rogatus dicat vii, 232 rogatum assem v, 144
 Rogus aspiciendus conjugis x, 241 rogi igne minor xv, 140
 Roma jam habeat pudorem ii, 39 te reddet Aquino iii, 319 cum serviret calvo Neroni iv, 38 parentem, Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit viii, 243 quid beatius illo cive tulisset, si cet. x, 279 prodiga non servat finem impensæ vii, 138 Romæ omnia cum pretio iii, 183 quid faciam iii, 41 da testem sanctum iii, 137 in urbe populi victoris quæ fiunt, non faciunt quos vicimus ii, 162, 163 frequentissima incendia, lapsus tectorum cet. iii, 6 sq. durior conatus illis (pauperibus) iii, 165 cum Bocchare nemo lavatur v, 90 conducere furnos jam celebres poetæ tentarent vii, 4 modo municipalis Eques viii, 237 conducta pecunia coram dominis consumitur xi, 46 Romanus advectus iii, 83 uno carcere contentam iii, 314 fortunatam natam me consule x, 122 totam capit circus xi, 195
 Romanus Grainsque endoperator x, 138 populus quantum sub Tatio arabat xiv, 160 Romana paupertas ex quo periit, nullum crimen abest vi, 295 Romano non cuiquam est locus hic, ubi regnat Protogenes iii, 119 Romanorum priscorum frugalitas xi, 77—119 posteriorum luxus xi, 120 sqq. regum omnia frivola v, 58 Romanas Athenas Graiasque jam totus orbis terrarum habet xv, 110 sq. leges soliti contemnere Judæi

xiv, 100
 Romuleæ simulacra feræ mansuere jussæ imperii fato xi, 104
 Rosæ putere videntur divitibus xi, 122 rosas alias tractare si vis xiv, 254
 Roscii Othonis lex theatralis iii, 155. xiv, 323 sq.
 Rostra non unquam madnerunt sanguine pusilli caudicis x, 121
 Rota, nec Furiæ, nec saxum xiii, 51 rotam properate atque argillam iv, 134 stringit multo sufflamine viii, 148 rotas bigarum impacta securis cædit x, 59 rotis suppositum mare x, 176
 Rotant crinem ululantque Priapi Mænades vi, 316 rotato sermone curvum torqueat enthymema vi, 449
 Rubelli Plaute (al. Plance) tumes alto Drusorum stemmate cet. viii, 39
 Ruber—rubra mappa deterges vulnera v, 37 rubras leges majorum perlege xiv, 192
 Rubet auditor, cni frigida mens est criminibus i, 166 ille flagellis, hic scutica vi, 479 rubentem adhuc a matre vii, 196 rubenti aræ xiii, 37
 Rubetæ tenui pulmone nunc res agitur vi, 659 rubetam miscet porrectura viro Calenum i, 70
 Rubicundula illa venit vi, 425
 Rubiginis adorandæ pocula xiii, 148
 Ruborem ejectum semel attrita de fronte quando recepit xiii, 242
 Rubrenus Lappa ut sit non minor antiquo cothurno poscimus vii, 72
 Rubrinus offensæ veteris reus atque tacendæ cet. iv, 105
 Ructavit si bene, si rectum minxit amicus, laudare paratus iii, 107 scurra palatii tot sestertia, partem exiguum cœnæ iv, 31 ructante glandem marito vi, 10
 Rudem sibi ipse dabit vii, 171 rude accepta vi, 113
 Rudentes duros tractare vi, 102
 Rudis omni tempore xi, 143 tunc miles xi, 100 rude nil rescribere vi, 234 rudcs propinquas instituit Locusta i, 71
 Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit, atque alios cædit sua quæque juventus vii, 213, 214
 Ruga densissima cogitur in frontem xiii, 215 rugam ac maculam nitidis figentia rebus xiv, 2 rugam trahit summa extenditque labellum

xiv, 325 rugæ tres subeunt vi, 144 unde tot ix, 9 rugas tales, quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus, in vetula scalpit jam mater simia bucca x, 193 rugis suspectis humida referens multicia xi, 186

Ruinæ impulsæ præceps immane x, 107 ruinam quis timet Præneste iii, 190 ruina pendente dormire iii, 196 jam perluciente casurus xi, 13

Ruit ante aram, vetulus ut bos x, 268 ruebant cuncta fracta compage vi, 618 tecta viii, 77 Capito et Numitor fulmine viii, 93

Rumores recentes excipit ad portas vi, 408 rumoribus ulciscuntur baltea ix, 111

Rumpere somnum v, 19 jecur tensum vii, 117 tabulas ix, 75 montem aceto x, 153 rumpunt somni latratibus vi, 416 glacies solibus iv, 42 rupta pelle patet calceus iii, 150 testa secuit genitalia vi, 514 rupto vitro v, 48 ovo xiv, 85 robore nati vi, 12 ruptæ lectore columnæ i, 13 ruptis genis xv, 57

Rupem maris Ægæi scopulosque frequentes exilibus magnis xiii, 246 rupe in augusta (al. angusta) Caprearum sedentis Principis x, 93 sub rupe geminos Quirinos xi, 105 rupes Tauromenitanæ mullum misere v, 93 rupibus Æoliis vicinum Vulcani antrum i, 8

Rursum porrecta brachia xii, 76

Rursus tolluntur—deinde vi, 155 rursus ad Æthiopum populos cct. x, 150

Rus unum non sufficit xiv, 141 ruris alumni lascivi xi, 98 exigui farra xiv, 155 numia hoc laudant xiv, 182 aviti xvi, 36 rure paterno viventis vi, 55 rura devia xiv, 75

Russati Lacernæ (al. Lacertæ) solium vii, 114

Rusticus ille tuus, Quirine iii, 67 infans in gremio matris formidat hiatum personæ pallentis iii, 176 carcer, ergastula xiv, 25 infans, cum matre et casulis, melius legatus fiet amici ix, 60 rustica Thymele vi, 66

Rutila arena volvit Pactolus aurum xiv, 299

Rutilæ gibbum x, 291

Rutilus, eximie si cœnat, demens habetur xi, 2. v, 21 sævire docet, qui gaudet acerbe plagarum strepitu xiv, 18 ferox i, 162

Rutulum s. Rutilum et Æncam

committere i, 162 qualis confundat Erynnis vii, 68 Rutulis montibus ignotum carmen vi, 637 arboribus pascitur xii, 105

Rutupino fundo edita ostrea iv, 141

S

Sabbata festa mero pede observant reges vi, 159 metuentem patrem xiv, 96

Sabellam mensam iii, 169

Sabina omni bellum dirimente intactior vi, 164 bacca iii, 85

Sabinas s. Sabinos veteres imitata x, 299

Sacci olentis mercator xiv, 269

Sacculus target pleno ore xiv, 138 quantum distet ab arca xi, 27

Sacello spondere pecudem xiii, 232 sacellis voveas exta x, 354

Sacer fons iii, 13 honor i, 110 cercopithecus xv, 4 senatus xi, 29 sacra senecta xiii, 59 imago tua et major humana xiii, 221 victima xii, 113 sacrum fulcrum vi, 22 depositum xiii, 15 saxum xvi, 38 sacris diebus vi, 536 libellis xiii, 19 delubris xiii, 107

Sacerdos Cereris qualem vult esse, bonus et face dignus arcana xv, 141 magna arboris vi, 544 vittata nuper cum eo jacebat sanguine adhuc vivo terram subitura iv, 10

Sacramentorum emolumenta xvi, 36

Sacraria lenæ Isiacæ vi, 489

Sacri nefandi Taurica inventrix xv, 116 sacro rite peracto xii, 86 sacra publica intacta agerentur vi, 336 nutantia loro arcano ferens ii, 125 eadem colenti xiv, 103 sacrum antistes ii, 113

Sacrificantes dictata haruspiciis verba repetebant vi, 391

Sacrilegii varia genera xiii, 147 sq.

Sacrilegus Verres viii, 106 minor extat, qui radat femur inaurati Herculis xiii, 150 sacrilega frande intercepta decem sestertia xiii, 72

Sæcula felicia dicas, quæ quondam sub regibus atque tribunis viderunt uno contentam carcere Romam iii, 313 in tua servatum rhombum iv, 68 turpi luxa fregerunt divitiæ molles vi, 299 per tot mortem distulit x, 248 argentea primos vide-

runt mœchos vi, 24 pejora ferri temporibus xiii, 28 aurea, argentea, ferrea vi, 1—25 novem mundi xiii, 28

Sæpe vocandus iv, 1 relicta con-
juge v, 76 glandem ructante vi, 10
emungeris vi, 147 decepta vota vi,
602 rogaris ix, 73 rapui puellam
ix, 74 elusus creditor xi, 9 sapius
exul vi, 557 grassatur xiv, 174

Sæviti gula v, 94 manus xv, 54
rabie vulgus xv, 126 sævire docet
Rutilus xiv, 18 flagellis in Cornu
atque Eurum x, 180

Sævitiæ tempora utinam his potius
nugis dedisset iv, 151 sævitiam dan-
nare iv, 85

Sævus exitus illum eripuit x, 126
sæva grandine v, 78 tyrannide viii,
223 Colchide vi, 643 arce tyranni
x, 307 grue xiii, 170 cupido immo-
dici census xiv, 175 Charybdi xv,
17 urbs iii, 8 vincta xiii, 186 sævo
codice heredes vetat esse snos x, 236
sævus tyrannos vii, 151 ventres xiv,
148 labores x, 361 sævas leges
vii, 229 Alpes x, 166 sævis ursis
xv, 164 sævior illo Pompeius ape-
rire jugulos iv, 109 armis luxuria
incubuit vi, 292 multo illis pena
xiii, 196 ara Mæotide Ægyptus xv,
115 sævissima vipera vi, 641 mul-
lier tunc est, cum stimulos odio pu-
dor admovet x, 328

Saga an nubat vi, 591

Saginis stomachum laxare iv, 67

Sagittæ (amoris) veniunt a dote vi,
139 diversæ (rhetorum) quæ veniant
vii, 156 sagittas, Dea, depone vi,
172 sagittis infestis instaurare pug-
nam xv, 74

Saguntina lagena v, 29

Saguntus par virtute atque fide, sed
major clade xv, 114

Salamine relicta qualis rediit
(Xerxes) x, 179

Salcio tenui gloria quid erit vii, 80

Salibus natis intra pomœria vehe-
mens ix, 11

Salicti humilis virgæ xi, 67

Salios Pontifices vi, 604 Saliorum
habitus ii, 125 sq. viii, 207 sq.

Salit nil Arcadio juveni læva in
parte mamillæ vii, 160 salientibus
pueris vexare uterum vi, 599

Saliva longa manantia labra vi, 623

Saltantem spectes structorem v,
121 saltante Bathyllo Ledam vi, 63
saltante libidine vi, 318

Saltatus virorum xv, 49

Saltem publica sacra his intacta
malis utinam agerentur vi, 335 his
nec spes ix, 148

Salto tædo ad pulpita peregrina
prostitui viii, 225 in saltu venantur
xiv, 82 Nabathæo saltu deposuit
bellua dentes xi, 126 saltus umbri-
feros pandit Tabraca x, 194 tot habet
Quintilianus vii, 189

Salutat dominum affectu hospitis
viii, 161 salutes ut aliquando Cos-
sum, quid das iii, 184 ne salutes col-
lega prior Albinam et Modiam iii, 130
salutari vis sicut Sejanus x, 90 salu-
tato nido crepitat Concordia i, 116

Salutatrix turba jam tota peregit
orbem v, 21

Salutem rebus præferre xii, 49

Salva socru desperanda tibi concor-
dia vi, 131 fronte jam nunc in bal-
nea licet vadas xi, 204 sit artoptæ
reverentia v, 72 salvis nummis quid
infamia i, 48 tot restibus ferre potes
dominam vi, 30 his collibus ix, 131

Salve, Gætulice viii, 26

Samia arena, qua delectatur geni-
trix xvi, 6 testa ii, 116. vi, 514

Samo, Andro, Amydone relicta iii,
70

Samothracum aras licet jures iii,
144

Sanabile nunquam vulnus xv, 34

Sanant mortaria cæcos vii, 170

Sanctus haberi mereris, agnosco
procerem viii, 24 sancta si tibi co-
hors comitum cet. viii, 127 sancti
parentis loco præceptorem esse vii,
209 tam sanctum testem, quam fuit
hospes numinis Idæi iii, 137 sanctum
nihil est et ab inguine tutum iii, 109
et egregium virum xiii, 64 sanctam
domum ut filius aspiciat sine omni
labe, non agitas xiv, 68 sanctos mores
x, 298 o sanctas gentes, quibus hæc
nascuntur in hortis numina xv, 10
sanctissimus interpres legum iv, 79
sanctissima inter nos divitiarum ma-
jestas i, 112

Sandapilarum fabros viii, 175

Sane accipiat i, 42 æquantem xiv,
16 refert v, 123 putabas ix, 46 id
mitius x, 183 mirandum xii, 124
horrida Ægyptus xv, 44 quo tot mil-
lia xv, 61

Sanguis minimus febre calet sola
x, 217 ostendens Clitumni pascua
iret xii, 13 minimus invidiosa dabit
solatia xiii, 179 sanguinis mercedem

i, 42 tanti ultor x, 165 minus, quam lactis habet hædulus xi, 68 gutta non hæret in facie xi, 54 atque laboris ea merces xiv, 164 sanguine cum Equitum mixtos Patres vi, 625 fulget Inli viii, 42 in sociorum frangis virgas viii, 136 conjugii se polluit viii, 219 caudicis pusilli non unquam maderunt rostra x, 121 ardens xi, 6 oculorum plenos pugnos xv, 58 adhuc vivo terram subitura sacerdos iv, 10 longo cen-eri viii, 2 de quocumque alio raris civis viii, 27 modesto ferventem vultum x, 301 contingens cælum xi, 62 de sanguine aliquid gustat xv, 92 sine sanguine et cæde x, 112
 Sanna qua sorbeat aëra Tullia vi, 306
 Santonico cucullo viii, 145
 Sanus eras certe, Postume vi, 28 sana paupertas vii, 60 mens in corpore sano x, 356 facit ingens scelus vi, 652 sano corpore advocat Archigenem vi, 235
 Sapiens imponit finem et rebus honestis vi, 444 et nobilis, felix cet. vii, 191 de sapientibus alter ridebat semper — flebat contrarius auctor cet. x, 28 sq.
 Sapientia aliud nunquam dicit, nunquam aliud natura xiv, 321 victrix fortunæ xiii, 20 prima docens rectum xiii, 189
 Sapit ille, qui te sic utitur v, 170 quid vulva popinæ xi, 81 nil rhombus, nil dama xi, 121
 Sarcina belli civilis speculum ii, 103 Sarcinulas collige, dicit libertus, et exi vi, 146 sarcinulis puellæ impar gener iii, 161
 Sarcio — sartæ scinduntur tuicæ iii, 254
 Sarcophago contentus erit x, 172 Sarcula et marra desint iii, 311 et rastra coquere xv, 166
 Sardanapali pluma x, 362
 Sardonyche conducta agebat Paulus vii, 144 sardonyches densi radiant in testudine vi, 382 sardonychum (al. sardonyches) gemma princeps xiii, 139
 Sarmata, nec Threx iii, 79
 Sarmentus quæ non tulisset iniquas Casaris ad mensas v, 3
 Sarraco veniente longa coruscant abies iii, 255 sarraca frigida Bootæ v, 23
 Sarrava aulæa x, 38

Sarranus cognomen Atiliæ gentis et nomen opp. Umbriæ vii, 80 (Excurs. ad loc.)
 Sartago et patellæ fiunt ex facie toto orbe secunda x, 64
 Satelles dirus a ponte iv, 116
 Satiata nondum viris vi, 130
 Satira sumentem cothurnum vi, 634 satiram non scribere difficile est i, 30 scribente cinædo improbiior iv, 106 satirarum adjunctor ego veniam iii, 321
 Satis hæc ad juvenem viii, 71 nemo credit tantum delinquere xiv, 233 qui est mensis panis xiv, 182 plus quam satis est iii, 181
 Satius hoc, quam si dicas vii, 13 quid viii, 196
 Satur est, cum dicit Horatius Enos s. heuho vii, 62 saturam serpentibus ibin pavet xv, 3
 Saturant urbem messorum viii, 118 saturabat glebula talis patrem ipsum turbamque casæ xiv, 166
 Saturnalium tempore genio indulgebatur vii, 97
 Saturnus fugiens sumpsit agrestem posito diademate falcem xiii, 40 Saturni sidus triste vi, 570 Saturno rege moratam credo in terris pudicitiam vi, 1
 Satyra, v. Satira
 Sancius torques pocula v, 27
 Saufeia matrona libidinosa et vino-lenta vi, 320. ix, 117
 Sauromatæ truces xv, 125 ultra Sauromatas fugere hinc libet ii, 1
 Saxum ad Lucrinum nata ostrea iv, 141 sacrum medio de limite effodit, quod mea cum patulo coluit puls annua libo xvi, 38 nondum, nec Furia, nec rota xiii, 51 saxa non finem dabunt animæ cet. x, 164 Ligustica iii, 257 jugis abrupta vi, 649 mollia caluerunt anima i, 83 Deorum hæc et tela putant xiii, 231 Cyanes concurrentia xv, 19 quæsita inclinatis per humum lacertis incipiunt torquere xv, 63 saxis cinerum custodibus hæsuri tituli x, 144
 Scabie unius porci perit totus grex ii, 80 mali frueris, quod in aggere rodit cet. v, 153 vetusta levibus canibus viii, 34
 Scævo codice hæredes vetat esse suos x, 236
 Scalarum gloria, virides palmæ vii, 118
 Scalpit rugas simia x, 195 scalpunt qui caput uno digito (molles et

pathici) ix, 133

Scantinia (lex) citari ante omnes debet ii, 44

Scaphium sumitur positis armis vi, 261

Scapulis puerorum et pedibus quid dicam aquilone Decembri ix, 68

Scatinia lex, v. Scantinia

Scaurorum nomina falso corpore laturos vi, 604 Scauros et Fabricios xi, 91 fictos contemnunt vitia ultima ii, 35

Scelerare fanum solebas ix, 25

Scelus si admittas, dabitur mora parvula, dum res nota urbi x, 340 cum admittunt, superest constantia xiii, 237 ingens sana facit vi, 651 in trase tacitum qui cogitat ullum, facti crimen habet xiii, 209 viri, hominis ii, 34 scelus a Pyrrha nullus apud tragicos populus facit xv, 30 vulgi referemus xv, 29 ad scelus atque nefas purpura ducit xiv, 188 sceleris magni labor nullus xiv, 224 pretium ille crucem tulit, hic diadema xiii, 105 sceleri quorum nomen non invenit natura xiii, 29 pœnam non invenies xv, 129 scelere in tanto ne quæras et dubites, an prima voluptatem gula senserit xv, 89 recenti xiii, 6 scelerum hæc quota pars xiii, 157 causæ inde xiv, 173

Scenæ vacantem urbem viii, 118 in scena nunquam cantavit Orestes viii, 220

Sceptro eburno quæ surgit, volucrem x, 43

Schemata quid faciunt viii, 1

Schænobates iii, 77

Scilicet horreres ii, 122 hoc fuerat, propter quod cet. v, 76 expectas vi, 239 corruptus vi, 541 satira sumente cothurnum vi, 635 arguitur culpa docentis vii, 159 carebis morbis xiv, 156 Scilicet amaro dicitur sensu ii, 104, 122

Scindens artem Theodori Pollio vii, 177 sciunduntur tunicae iii, 254 scissa lacerna iii, 148 palla x, 262

Scintillas ignis ipse dedisti xiv, 244

Scio quicquid, tanquam prodiderim ix, 97 quid enim vii, 158 scire velim ix, 1 volunt omnes, mercedem solvere nemo vii, 157 volunt secreta domus iii, 113 scis certe, quam sæpe rogaris ix, 73 scit dare vii, 43 qui scit, quantum sublimior Atlas — illum jure despiciam xi, 24 sciet ille ulti-

mus dedecus domus x, 342 proximus ante diem caupo ix, 108 sciat si mortalis idem nemo cet. xiii, 76 non omnes historias vi, 450

Scipiadae ambo, et Curius quid sentit ii, 154

Scipio Nasica hospes numinis Idæi iii, 137

Scobis semodio uno hæc emendat servulus unus xiv, 67

Scopulos diducit et montem rumpit aceto x, 153 frequentes exulibus magnis xiii, 246 scopulis Gyrae clausus x, 170

Scorti vestiti facies iii, 135

Scribo — scripsit non Troica Orestes viii, 221 scribet aut leget iii, 241 scribe puer, perlege leges xiv, 192 non scribere satiram difficile est i, 30 scribendi simplicitas priorum i, 152 cacoëthes vii, 52 scribente satiram cinædo improbius iv, 106 scripturus leges lanistæ xi, 8 scribitur quis pauper hæres iii, 161 scriberis hæres ix, 87 scriptus et in tergo, necdum finitus Orestes i, 6 scripto auro radiat Germanicus vi, 205 scripta quæ et quas lecture tabellas vi, 277

Scrinia mœchæ si tibi reserentur vi, 278

Scriptores histeriarum vii, 99

Scrobe vel a sulco redeuntibus xiv, 170

Scrofa candida nomen dedit apici, (monti Albano) lætis Phrygibus mirabile sumen, et nunquam visis triginta clara mamillis xii, 73 alba fecundior Niobe vi, 177

Scrutare viros ii, 45 scrutante penitus macello proxima (maria) v, 95

Scurra purpureus palati iv, 31 fugitivus Catulli xiii, 111

Scutica hic rubet vi, 480

Scutilo auro vi, 205

Scutulata cærulea indutus ii, 97

Scutum gladiumque relinques sociis viii, 123 scuto lacessit palum vi, 248

Seylliam citius crediderim xv, 19

Scythicæ volucres xi, 139

Σεαυρόν γυῶθι xi, 27

Secat ille verberibus x, 316 genitalia testa vi, 511 secatur hand ideo pejor gallina xi, 135 quo gestu lepus, et quo gallina v, 124 secantem farra paucissima exigui ruris xiv, 153 sectum vituli jecur xiii, 117 in frustra plurima xv, 78 secto lacerto requiem sperare vi, 106

Secessus amœni littus gratum iii, 5
 Secreto cœnavit septem fercula i, 95

Secretus adulter vi, 237 secreti honesti participem iii, 52 secretum sibi minimum parat vi, 608 divitis ullum esse putas ix, 102 commiserat ix, 96 secreta hæc tu et paucis commissa putabas x, 337 munera fœmineis tractas calendis ix, 53 tæda coluerunt Orgia ii, 91 domus scire iii, 113 cuncta animi effundunt sermone Græco vi, 190 noverca et pueri novit vi, 403 Bonæ Deæ nota vi, 314 palatia Matris advectæ ix, 23 murmura vulgi x, 89

Sectæ eidem incumbere xiv, 122

Sectile porrum iii, 293

Sectivi porri fila xiv, 133

Secula, v. Sæcula

Secundi galli cantum ix, 107 secundæ venæ argentum ix, 31 a cornice vitæ exemplum x, 247 secundo sidere xvi, 3 secunda lauro nobilis ornatur collega viii, 253 facie toto orbe x, 63

Secundi Carrinatis exitus vii, 204

Securis impacta cædit rotas bigarum x, 59 legum prima, et verbera illos justis afficiunt pœnis viii, 268 securus sumendas in tempestate aspice xii, 61 hebetes lasso.lictore viii, 137

Securus licet committas Æneam Rutulumque i, 162 quod ames vi, 62 abi xiv, 213 securus Principis senectus foret oppressa x, 75 domus interea patellas jam lavat iii, 261 securum præstare Neronem valet hæc ætas viii, 171 insistere Circo ix, 144 securi nautæ xii, 82 securos dormire juhēt pendente ruina iii, 196

Secutor jussus pugnare cum Graccho viii, 210

Sed res diversa, sed illic cet. xv, 94

Sedes prælata Lavino xii, 71 sedem figeret Cumis iii, 2

Sedet limine sportula i, 96 cœna ingens ii, 120 in ripa (Stygis) iii, 265 Auster et se continet v, 101 populus et spectat viii, 190 cliens mirandus (Hannibal) ad prætoriam regis x, 161 dudum illa parato flammeolo x, 333 Prætor præda (al. prædo) caballorum similis triumpho xi, 193 sedebat in eorum facie pallor amicitiae miseræ iv, 74 sedisti mediæ noctis ab hora, qua nemo faber sederet vii, 223 sedit jam iv, 76 rata

jugo victoria viii, 63 sedeat quanta poplitis vi, 263 qua parte theatri x, 213 sedeant hic lenonum pueri iii, 155 sedens feroci bellatore vii, 127 quæ legerat, hæc stans perferet, vii, 152 sedentis in rupe Caprearum Principis x, 93 sedentes extrema in parte ordinis libertos vii, 43

Seditioni domestica tela torquere xv, 64 de seditione querentes Gracchos quis tulerit ii, 24

Seges quæ inde vii, 103 vicina videtur major et melior xiv, 143

Segmenta et longos habitus ii, 124

Segmentatis cunis parvula dormisset vi, 89

Segnipedes trito trahunt epirhediam collo viii, 67

Sejani potestas et pœna x, 62, 107

Scio Titioque bonis quod turpe, decebat Crispinum iv, 13

Seleucus, citharædus optimus x, 211

Sella post te vii, 142 alta Chionem deducere iii, 136 sellam conducit vi, 353 vacuum et clausam pro conjuge ostendens i, 124 sellæ a lecticis diversæ i, 64 in sellis sedentes scribebant tenuiores, honestiores in lectulis vii, 28

Semel atque iterum palpitat iii, 134 aspecti littus dicebat echini iv, 143 totum expiet annum vi, 521 ejectum attrita de fronte ruborem xiii, 242

Semestri auro vatium digitos circumligat vii, 89

Semesum leporem dabit v, 167

Semianimum cum laceraret Flavius orbem iv, 37

Semiramis pharetrata in Assyrio orbe hoc non fecit ii, 108

Semita unica tranquillæ vitæ patet per virtutem x, 363

Semivir ingens, qui secuit genitalia vi, 513

Semodio uno scobis hæc emendat servulus xiv, 67

Semper ego auditor tantum i, 1 convulsa clamant marmora i, 13 potest alienum sumere vultum iii, 104 stillantis ocelli vi, 109 se tibi impunitat vi, 178 habet lites lectus vi, 268 uberibus et paratis lacrymis vi, 273 e pleno tollatur acervo vi, 364 organa in manibus vi, 380 servata lege loquendi vi, 453 renovata clade x, 244 filius egregii corporis habet miseris trepidosque parentes x, 297 infirmi animi voluptas est ultio xiii,

190 cupiet xiv, 14 illa sententia in ore tuo versetur xiv, 205 moraris xiv, 267 Coro tollendus et Austro xiv, 268 ardente camino xiv, 118 sequitur fortunam, ut semper x, 73 ut timearis a magno amico iii, 57

Senatori nupta Hippia vi, 82 Senatorum calceus vii, 192

Senatus sacri in parte esse velis xi, 29 nostri hæc olim jam luxuriosa cœna fuit xi, 77 Senatu damnante aut ruerint viii, 93

Senecæ prædixit magnos hortos jussu Neronis clausit tota cohors x, 16 Senecam quis dubitet præferre Neroni viii, 212 a Seneca medicis quæ mittebantur amicis, nemo petit v, 109

Senectæ sacræ par adeo prima lanugo xiii, 59

Senectus intestata hinc et subitæ mortes i, 144 dum prima et recta (est) iii, 26 jucunda Crispi venit iv, 81 delevit patriam titulumque vini v, 34 facunda et nuda odit suam Terpsichoren vii, 35 non intellecta obrepit ix, 129 tuta quo sit mihi a tegete et baculo, quando ego figam aliquid ix, 139 securâ Principis si oppressa foret x, 75 longa plena malis x, 190 metuenda magis morte xi, 45 pretiosa Albani veteris xiii, 214 longa et cervina (patris) torquet juvenem xiv, 251 par olim prodigio cum (in) nobilitate iv, 97 Senectutis incommoda x, 190—288

Senescit in corde cacœthes vii, 52 senescant ut multis in luctibus—hæc data pœna diu viventibus x, 245 senerunt adeo Jupiter et Mars vi, 59

Senex fanaticus antistes ii, 112 occidit discipulum, Baream iii, 117 cum pejora facias xiv, 57 Vestinus xiv, 181 vicinus Hymetto xiii, 185 senis orbi præcipuam in tabulis ceram abstulit munere tanto iv, 19 amici viii, 153 unius præcordia pressit boletus vi, 622 senem si damnosa juvat alea, ludit et hæres bullatus xiv, 4 senium una facies x, 198 senibus porcis indulget clementia vi, 160

Senior jam amicus excludatur vi, 215 aliquis dabit responsa vi, 587 bulla dignissime xiii, 33

Senonum minores, ausi, quod tunica liceat punire molesta viii, 234

Sensus communis rarus in illa fortuna viii, 73 nostri hæc pars optima—mollissima corda xv, 133 animi vi-

geant x, 240 sensum a cœlesti demissum traximus arce xv, 146

Sententia tristis fertur de nobis ii, 62 digna viro vicit iv, 136 illa semper in ore tuo versetur, digna Dis atque ipso Jove, Unde habeas, quærit nemo, sed oportet habere xiv, 205 non est, quod modo proposui; verum est viii, 125 hujus prima erit vi, 498

Sentina tunc gravis, si jubeat conjux conscendere navem vi, 99

Sentio tantum, quem nequeo monstrare vii, 56 sentit quid Curius ii, 153 non perentem censum fœmina vi, 362 sensit Alexander, cum vidit cet. xiv, 311 senserat cum uxor dormire virum vi, 116 sentiat ut auris, clamore opus est x, 215 sentirent ne magnæ gaudia cœnæ xv, 42 senserit au prima voluptatem gula xv, 90 sentire calorem xii, 98 quid putas omnes recenti de scelere xiii, 5 tandem incipiunt peractis criminibus quod fas atque nefas xiii, 238

Separat hoc nos a grege brutorum xv, 142

Septa undique asparagis squilla v, 81

Septem fercula quis secreto cœnavit avus i, 91 digitis a morte remotus xii, 59 septem, (filios necassem) si septem forte fuissent vi, 642

Septembris et Austri adventum metui jubet vi, 517 Septembri medio hesternum solitus servare minutal xiv, 130

Septenis in diem horis oderit illam vi, 183

Septimus cum annus transierit puerum xiv, 10 interdum sol inventi jacentem xv, 44 septima quæque lux fuit ignava patri xiv, 105

Sepulcri titulo res digna vi, 230 sepulcri quoque ipsis data sunt fata x, 146 in iis arbores, flores sparsi, et terra vel levis vel gravis vii, 207 sq.

Sequitur qui populus, premit agmine lumbos iii, 245 sua quemque culina iii, 250 quæ mœchum, stomacho valet vi, 100 Fortunam, ut semper x, 73 quem custos angustæ vernula capæ x, 117 maritum uxor i, 121 sequuntur restem statuæ x, 58 sequar jam xii, 86 sequatur ne pœna crimen metuens xiii, 90 sequantur figuli tua castra iv, 135 ne crimina uostra ex nobis geniti xiv, 39

.secntus urnam Hylas i, 164
 .Seram pone; cohibe uxorem vi, 347
 .Serenum expectet vii, 179 sereno hoc dilata tempestas xiii, 228
 .Seres quid agant, novit vi, 403
 .Sergiolus gladiator, quem Hippia, senatori nupta, comitata est in Ægyptum vi, 82—113
 .Sergius, v. Sergiolus
 .Seria inter et curas habendum nemo duxit cet. xi, 93
 .Serio Titioque bonis iv, 13
 .Seripho parva caruisse vi, 564 clausus x, 170
 .Sermo est mihi tecum viii, 39 illis rarus ii, 14 filius est per urbem i, 145 promptus et Isæo torrentior iii, 73 pudicus non est hic in vetula vi, 193 sermonem indocti laudat iii, 87 sermone hoc pavent cet. vi, 189 rotato curvum torqueat entymema vi, 449 sermones hi de Sejano x, 88 qui xiv, 152
 .Sero pœnitet i, 169
 .Serpens argentea visa est caput movisse vi, 538 longus in dolia deciderit vi, 432 non unus, nec enleus unus debuit parari ejus supplicio viii, 214 Hesperidum aut Ponticus si servet easdem fortunas xiv, 114 serpente ciconia pullos nutrit xiv, 74 serpentum major concordia xv, 159 sēpēntibus saturam ibin pavet xv, 3 a serpentibus Afros tutos facit tale (oleum) v, 91 Serpentes avidissimi sunt vini vi, 432
 .Serraco veniente conuscat abies iii, 255
 .Serrano tenuique Saleio gloria quid erit vii, 80
 .Serta dum poscimus, obrepat senectus ix, 128 delubris imponite xii, 84
 .Sertorius cur desiderio Bibulæ ardet vi, 142
 .Servilia cum dederit nummos, fiet et illius, quem non amat x, 319
 .Serviret cum Roma calvo Neroni iv, 38 servire jubetur ferrata domus vii, 41 quisquam deorum vellet huic (Xerxi) x, 184 nulli privato paratum xii, 106
 .Servitii longi tempora perierunt iii, 125
 .Servius ancilla natus trabecam et diademata Quirini et fasces meruit regnum ultimus ille bonorum viii, 259
 .Servo—servas cui tot prædia ix, 54 servat quantum nummorum quis-

que in arca, tantum habet et fidei iii, 143 medio Septembri hesternum minutal xiv, 129 ignem Trojanum Alba iv, 60 non finem impensæ prodiga Roma vii, 138 servant ac metuunt jus xiv, 101 servabat cista libellos iii, 206 hyems prædam recentem iv, 59 Fuscus viscera vulturibus Dacis iv, 111 Minervam ex flagranti æde iii, 139 servavit conjugium in multis domibus adulter ix, 80 servet si fortunas easdem Hesperidum serpens aut Ponticus xiv, 113 servare Cleanthas pluteum jubet ii, 7 animam viri cupient morte catellæ vi, 654 terga sicci suis festis diebus moris olim erat xi, 83 non potuit res suas Mars xiv, 262 servatur domino tener et niveus panis v, 71 servantur tantis parta malis cura majore metuque xiv, 304 pluris Decii, quam qui servantur ab illis viii, 258 servatum in tua sæcula rhombum iv, 68 victo caput abstulit Fortuna x, 286 servato more Camilli xvi, 16 servata semper lege et ratione loquendi vi, 453 Jovi hostia xii, 6 servatæ uvæ parte anni xi, 71

.Servulus infelix recto cervice portat res iii, 253 unus semodio scobis uno hæc emendat xiv, 67

.Servus matronis lugenda occulta ad Patres produxit crimina viii, 266 erit minus miser, qui foderit agrum cet. ix, 45 publicus tenet coronam et curru portatur eodem (triumphali) x, 42 servi in complexibus jacet vi, 279 divitis latus claudit hic filius ingenuorum iii, 131 succincti ministrant iv, 24 fuscii, formosi, Græci, viles, magno pretio emti cet. v, 52 sqq. stant, et convivæ recumbunt v, 56, 65 proceri v, 83 nudi in castastis exponuntur venales vii, 16 inscripti, iniusti cet. xiv, 24 tibi octo vii, 141 ut taceant, jumenta loquentur ix, 103 mali pars pessima lingua ix, 120 linguam continere ut possim cet. ix, 123 videant, ne quis neget x, 87 servo pone cruceam: meruit quo crimine servus Supplicium? —O demens, ita servus homo est? cet. vi, 219 sq. horrenti tunicam non reddere i, 93 lambenti crustula colaphum incutimus ix, 5 servum talem sortitus quid facias? neque in Lucanos aut Tusca ergastula mittas viii, 179 servorum barbarorum signum pedes albi s. gypsati i, 111 ven-

tres Romæ magno iii, 167 spem abstuleris, venit conductus aquarius vi, 232 nomina agnoscit x, 234 de grege magna vovebit xii, 116 animas et corpora nostra materia constare putat cet. xiv, 16 cohortem noctu vigilare jubet Licinus xiv, 306 ventres modio castigat iniquo xiv, 126 servis incurritur, si nihil est vi, 331 munera sunt danda, ut mereatur gratia patroni et aditus iii, 184 sqq. cultis augere pecunia iii, 189 superbis plena quæque domus maxima v, 66 regna dabunt fata vii, 201 servos odit vi, 511 pone xi, 189 quot pascit iii, 141

Sestertia centum perdere i, 92 quadringenta dedit Gracchus dotem cornicini ii, 117 tot, partem exiguam cœnæ, ructarit scurra palatii iv, 29 libris paribus æquantem nullum iv, 16 duo sufficient Quintiliano vii, 186 quinque numerata omnibus in rebus ix, 41 intercepta decem xiii, 71

Setæ duræ per brachia promittunt atrocem animum ii, 11

Setinum ardebit in auro x, 27 Setina misellus exspuit xiii, 213 Setinis de montibus aliquid bibet v, 34

Seu tu Silanus viii, 26 tu affectas xi, 33

Severi campi jugeribus cede ii, 131 severum vultu et veste vitium xiv, 110 severos mores Catonis xi, 91

Sex millibus emit nullum iv, 15 urecoli erant Codro iii, 203 alii vel plures Sophistæ vii, 166

Sexagesimus annus ut tibi locupletem aquilam afferat xiv, 197

Sexaginta annos jam post terga reliquit xiii, 17

Sexcentis balnea vii, 178

Sextarius alter ducitur ante cibum vi, 427

Sexte, ego te ceventem verborum ii, 21

Sextus et octogesimus annus eam pulsat vi, 192 ad sextam solida quamquam supersit hora xi, 206 sexta cervice feratur i, 61 quaque die dirus mihi Hannibal caput implet vii, 161

Sexus imperio coactæ graviora faciunt vi, 135 alterius figuram imitata dictura vi, 341 alterius major voluptas xi, 167 sexum hunc quoties ira facit nocentem vi, 648 sexu in nostro non erit ullum exemplum tam detestabile ii, 48 a sexu fugit mulier

vi, 253

Si vis i, 74. ii, 69 quis emit ii, 6 qua darentur sulfura ii, 157 si natura negat, facit indignatio versum i, 79 si te propositi nondum pudet—si potes illa pati—quamvis jurato metuam tibi credere testi v, 1 sq. si nescis, omnia fiunt cet. v, 159 si potes omnia ferre, et debes v, 171 quid credimus iv, 53 quando colitur, datur iii, 173. v, 40 siquidem pressit vi, 621

Sibyllæ donare civem iii, 3 folium recitare viii, 126

Sic labentibus obstat iii, 194

Sicambriis torvis iv, 147

Siccata madidas in carcere pennas Anster v, 101 calicem v, 47 siccantur lacrymæ xvi, 27 siccatum frigore auctunnum xi, 75 siccato necitare xiii, 44 siccandam eluviem iii, 32

Siccus petasunculus vii, 119 siccum jecur ardet ira i, 45 sicci suis terga xi, 82 siccæ lucernæ ora labentibus viii, 35 cœnæ horrida sylvæ ix, 12 sicco venit altera naso vi, 148 sicca terra Memphitide xv, 122 sicca morte pauci reges et tyranni descendunt ad generum Cereris x, 113 siccis morbo faucibus xiii, 212 mamillis vi, 401

Siculum quot Phrygiis donaverit urnas vii, 236 Siculum crocum xiv, 269 Siculo de gurgite maxima venit muræna v, 100 Sicula aula non mitior vi, 486 cum conjuge Pluton xiii, 50 Siculo cantus effugit remige surdo ix, 150 a Siculis sacci mercator xiv, 269

Sicut grex totus catit ii, 79

Sicyone alta relicta iii, 69

Sidus triste Saturni quid minetur vi, 569 et occulti miranda potentia fati vii, 200 sidere secundo porta me excipiat xvi, 4 sub nostro talis bellua non concipitur xii, 103 sidera quæ te excipiant primos incipientem edere vagitus vii, 195 si tibi cessant ix, 33 testes intendunt oculos viii, 119 contenta olim paucis numinibus xiii, 47 ad sidera flammis missus xi, 63 sideribus dubiis jam salutatrix turba peregerit orbem v, 22

Signat tabellas viii, 142 signabat jam et tabulas ruperat ix, 76 signabit ille me prior iii, 82 signent quanto pondere et ledant silicem iii, 271 signatae tabulæ ii, 119 signa-

Yam conchem xiv, 132

Signator falso multum referens de Maecenate i, 67 cum signatoribus veniet auspex x, 336

Signinum pyrum xi, 73

Signum de paupere loro v, 165 spectabile viii, 110 signi supervacui vana chirographa xiii, 137 signa duces et castra movebant viii, 12 dare communi tuba xv, 157 nuda et candida — Euphranoris et Polycleti iii, 216 signorum comitem xvi, 55 signis Myronis viii, 102 pro suis attonitus xiv, 307 a signis procul miles cet. xvi, 17

Silanus viii, 27

Silet impatiens moræ adulter vi, 238 silent fusa venena vii, 169 siluit compago tabernæ iii, 304

Silicem lædant et signent percussum pondere iii, 272 atrum conterit pedibus vi, 350

Siliginis coctæ offas vi, 472 siligine molli factus panis v, 70

Silio nupsit palam Messalina, quæ utrique causa mortis fuit x, 329—345 Siliquas laudem xi, 58

Siluro dimidio putrique xiv, 132 siluros municipes vendere iv, 33

Simia mater rugas scalpit in vetula bucca x, 195 non una supplicio parari debuit viii, 214 innoxia cum eo clauditur xiii, 156 malum rodit in aggere, et a Prætorianis parma galeaque tecta et capellæ inequitans circumducebatur v, 153 sq.

Similat genitus conscia vi, 271 simulant Curios et bacchanalia vivunt ii, 3 similibatur nil ibi per ludum vi, 324

Similis quis Dis v, 132 haud tibi, Cynthia vi, 7 si permutatio detur vi, 653 dummodo tu sis Æacidæ viii, 270 fortuna accidit Catullo xii, 29 fera cognatis maculis parcit xv, 160 triumpho sedet Prætor xi, 192 affectibus res xii, 10 similem Aristotelem ii, 6 Thersitæ viii, 271 tibi non corpore tantum nec vultu xiv, 51 simili querela plena fora xiii, 135 similes patruo offas effunderet ii, 33 videbis orchestram et populum iii, 177 et pares ira atque fames xv, 131 simillimus Hermæ trunco viii, 53 simillima nigro cyeno avis vi, 165

Simplex furor i, 92 nil rescribere vi, 234 tunc fœmina vi, 327 simplicibus Gabiis iii, 192

Simplicitas illa scribendi priorum i, 153 uxoriam si tibi est vi, 206 horum miserabilis ii, 18 tua quem risum vulgo moveat, nescis xiii, 35

Simpulum s. Simpulum Nômæ ridere vi, 343

Simul tres pueros in gremium patris fundat v, 142

Simulaera Romulæ feræ xi, 104 parva fragili nitentia cera xii, 88

Simulat, v. Similat

Simultas vetus atque antiqua inter finitimos xv, 33

Sinciput flebile elixi nati xiii, 85

Sine pondere terram majorum umbris cet. vii, 207 Mentore raræ mensæ viii, 104 cæde et vulnere pauci reges descendunt ad generum Cereris x, 112 viribus Venerem x, 209 regibus infernis hilares umbræ xiii, 52 labe domum xiv, 69 vulnere paucæ malæ xv, 54

Sinebat nec labor contingi tecta vitis vi, 288

Sinistri cruris dimidium tegmen vi, 256 sinistra fama digna xiv, 1 sinistro fato genitus x, 129 more ii, 87

Sinus conspuitur vii, 112 quas abscondit partes ix, 33 quando major avaritiæ patuit i, 88 tuti stagna xii, 81 totos pande i, 150 implevit rhombus iv, 41 sinu involvit hos Fortuna vi, 607

Siparia in comædiis obtenta scenæ viii, 186

Sipario vocem locasti viii, 186

Siphonibus longis implent effigiem Deæ vi, 310

Siquidem pressit vi, 621 parere solebat xii, 107

Sirena nullam flagellis comparat xiv, 19 Sirenum cantus effugit Ulixes ix, 150

Sistro irato lumina feriat Isis xiii, 93

Sities enim, respice Gætulum Gany-medem v, 60 sitiens totum ænophorum vi, 426 sitiente viro rubetam miscet i, 70 Pholo dignum cratera xii, 45

Sitis famæ major quam virtutis x, 140 atque fames in quantum poscent xiv, 318

Sive hic ære cantaverat ii, 118 sive est hæc Oppia, sive Catulla x, 322 Socialibus bellis v, 31

Socius quisquis adest, ab omni quærit x, 254 sociorum in sanguine si virgas frangis viii, 136 inopua

miserere viii, 89 socios quot Basilus circumscripserit x, 222 sociis nunc juga pauca boum cet. viii, 108 florentibus, et modo victis, non idem gemitus olim cet. viii, 99

Socrates dulci senex vicinus Hymetto partem acceptæ sæva inter vincla cicuta accusatori nollet dare xiii, 185 Socratem inopem vidistis, Athenæ, nil præter gelidas ausæ conferre cicutas vii, 205

Socratici penates quantum ceperunt xiv, 320 Socraticos cinædos ii, 10

Socræ salva desperanda tibi concordia vi, 231

Sodales ingratos pone ante omnia xi, 190

Sodes, die vi, 280

Sol inclinat iii, 316 septimus quem invenit jacentem xv, 44 solis radios jurat xiii, 78 solem argentem rapiet cœnatio vii, 183 vernum bibat cuticula xi, 203 stridentem Herculeo gurgite xiv, 280 sole primo officium mihi peragendum ii, 133 cum sole spes vitæ redit xii, 70 solibus rupta glacies iv, 43

Solatia ferro xiii, 120 invidiosa xiii, 179

Solatur se hoc vi, 381

Solea nates pulsare vi, 612

Solenne Idæum canunt xi, 192 solennibus magnis venire ad umbras x, 259

Soleo exornare ix, 138 solet me luna deducere iii, 286 vicinos rapere vi, 415 lavari cum rhinocerote vii, 131 defendere causas nobilis indocti viii, 48 creditor hos expectare xi, 10 nocte reverti xi, 185 his ignoscere xiii, 103 rectum descendere funem xiv, 266 scelerare Cercerem ix, 25 magna voce vendere iv, 32 ponere gemmas in fronte vaginæ v, 44 quæ Cotta largiri v, 109 solebat in monte Volcorum poscere mercedes (Marius) viii, 245 Democritus agitare pulmonem perpetuo visu x, 33 Jupiter fictilis hanc curam præstare Latiis rebus xi, 115 solebant elephantum parere Tyrio Hannibali xii, 107 soleat hic vates nihil expositum deducere vii, 54 solitus penetrare v, 106 solito decentius optat vi, 487 maturus ibat xi, 88

Solers evasit Ulixes ix, 65

Solicitemus non amicos se excusatos xvi, 28 sollicitum quamvis te

blandæ densæque tabellæ ix, 37

Solicitus, ne turba peregerit orbem v, 20 tanquam lapides effuderit imber xiii, 67 sollicitas portas vii, 42

Solidum mare x, 176 solida hora xi, 205 solida farina v, 68 solidam mercedem v, 13

Solennis, v. Solenne

Sollers, v. Solers

Solæcismum fecisse liceat marito vi, 456

Solonis justi vox facunda Cræsum respicere ad longæ jussit spatia ultima vitæ x, 274

Solstitia octogesima vidit iv, 93

Solum vertere xi, 49 russati Lacerne vii, 114

Solvit maniplos et infundet jumentis hordeæ viii, 154 nodos juris et ænigmata legum viii, 50 vulvam Julia ii, 33 funem (navis) xiv, 292 solvunt trepidum tibi cornua ventrem xiv, 199 solvere mercedem nemo, nosse omnes velint vii, 157 solvitur his fibula vi, 73 solutum jam pæne conjugium ix, 79 soluta charta xiii, 116

Solus Cæsar respexit Camænas vii, 2 habet amicum, nunquam partitur iii, 122 protegit urbem (Marius) viii, 250 ille dolor est xi, 52 possederis tantum agri cet. xiv, 159 Ithacus hoc canebat nullo sub teste xv, 26 sola victima tantis digna Deis xii, 114 peccandi voluntas xiii, 208 mors fatetur, quantula sint hominum corpuscula x, 172 tegula eum tuetur a pluvia iii, 201 atque unica nobilitas est virtus viii, 20 libidine fortis iv, 3 solum poscimus, ut cœnes civiliter v, 111 hoc optas x, 189 quid tam solum vidimus iii, 6 soli tibi commissa ix, 93 solam avaritiam inviti exercere jubentur xiv, 107 solo liberto impleverit tabulas ii, 58 solo pomorum odore pasci v, 150 hoc propior vi, 510 soli sortiti ingenium xv, 143 solos verpos deducere ad fontem xiv, 104 habendos esse Deos xv, 37 solis in armis fulgebat argenti quod erat xi, 108 maribus ara Deæ patet ii, 89 militibus testandi jus vivo patre datur xvi, 51

Solymarum legum interpres vi, 544

Somnia vendunt Judæi, qualiacumque voles vi, 547

Somnum quæ meritoria admittant iii, 234 Druso (al. ursis) vitulisque marinis concipiant convicia iii, 238 fa-

cit lectica clausa iii, 242 facit rixa quibusdam iii, 282 rumpere v, 19 per somnum quibus illa premetur digitis xiv, 222 somni alieni pœnas pendere vi, 478 breves vi, 289 alti rumpuntur latratibus vi, 416 somno fameque urgentur vi, 424 careas iii, 56 somnos tutos daret fiducia xv, 154 in somnis videt te xiii, 221

Sonat grande vi, 517 deterius (galli vox) iii, 91 domus unctis strigilibus iii, 262 ulmea cœna tota Suburra xi, 141 sonant magna ipsi vii, 108 fora sola clauso theatro vi, 68 iurgia prima xv, 51 sonabat eo tondente gravis mihi juveni barba i, 25. x, 226 sonuit dextera ferro vi, 560 sonantem late Ionium vi, 92

Sonoram nubem xiii, 167

Sonuslecti ad quem pervenit ix, 78 Sophistæ plures uno ore conclamant vii, 167

Sophocleo hiatu grande carmen bacchamur vi, 636

Soporem brevem indalsit cura xiii, 217

Soraco veniente iii, 255

Soræ domus paratur optima iii, 223

Sorbeat qua sanna Tullia aëra vi, 306 sorbere quod medicamen ante cibum debet et pater et rex xiv, 255

Sordes minimas ediscere xiv, 124 luxuriæ istas quis feret i, 140 farris mordere canini v, 11

Sordidula toga iii, 149

Sororis inmemor vi, 85 in manibus vultu Eumenidum terretur xiv, 284 sorori hoc illa prætulit vi, 111 hunc (adamantem) Agrippa dedit vi, 158 sororem quando efferat vi, 566 sorores duæ (Astræa et Pudicitia) pariter fugere vi, 20 sororibus Afris subrepta poma credere possis v, 152 plenæ urnæ x, 242

Sortis ejusdem sint cetera xii, 25 sortes poposcit i, 82 ducet vi, 583

Sortitus servum viii, 179 imperium profundi xiii, 49 sortita est breve spatium parvi lateris vi, 505 sortiti patrem xiv, 96 ingenium xv, 144

Sospes tibi nunquam erit depositum xiii, 178

Sostratus quæ cantat madidis alis x, 178

Sotadicos cinædos ii, 10

Spado tener ducit uxorem i, 22 factus a domina vi, 376 vicebat

Capitolia nostra Posides xiv, 91

Spargere argumenta viri libris actorum ix, 84 aquas in ædem Isidis vi, 528 iumenta luto vii, 180 spargendus mero vitulus xii, 8

Spartana chlanys viii, 101 Spartani conjugii sanguine non se polluit (Orestes) viii, 218 Spartano cuidam Pythia vates respondit xiii, 199

Spatiosum orbem (patinæ) tenui muro colligit testa iv, 132

Spatium quod tectis sublimibus iii, 269 admirabile rhombi iv, 39 vitæ extremum x, 358 metarum lustrabit utrimque vi, 582 breve parvi lateris sortita est vi, 505 vitæ da, Jupiter x, 188 spatia ultima vitæ x, 275

Specie juvenis tui lætare x, 310 virtutis et umbra fallit vitium xiv, 109

Spectabile si quod signum viii, 110

Spectacula an habeant totis cuneis, quod tutus ames vi, 61 mappæ Megalesiacæ xi, 191 ad spectacula nudum vultum erigit viii, 205

Spectat triscurria patriciorum viii, 190 lacunar i, 56 subeuntem fata mariti Alcestim vi, 652 saltantem structorem v, 121 si, quanto constant cet. xiv, 258 ludos vi, 352 spectent juvenes, quos cet. et nuptæ hoc cet. xi, 199 sq. spectant admissa opsonia Patres iv, 64 spectentur prælia xiii, 172 spectantia terram xv, 147 spectantibus ad podium ii, 147 spectatos testiculos vi, 371 spectandus ducitur mæco Sejanus x, 67 spectanda aliunde si putas rerum tuarum præsidia vii, 22 mensura sui rebus in summis minimisque xi, 35

Specularibus latis clauso antro vehitur iv, 21

Speculum gestamen Othonis ii, 99 sarcina civilis belli ii, 103

Spelunca frigida præberet domos vi, 3 speluncas dissimiles veris iii, 17 in speluncis nil actum, quis affirmat vi, 59

Sperare curam cohortis i, 58 piacula cervæ xii, 120 cœnosi gurgitis alnum iii, 266 requiem secto lacerto vi, 106 fidibus quercum Capitolinam et promittere vi, 388 anne aliquid potest hæc inguinis ægri canities x, 207 quid concessum nocentibus ægris xiii, 234 non melius de se cuiquam propinquo concedet juvenis xiv, 6 sperate cicadas ix, 69 spe-

- rantibus jam quartanam ægris iv, 57
 Spernant hæc juvenes forsitan, quibus arte benigna cœt. xiv, 34
 spreți lecti vi, 226
 Spernatur adulter tantum delicias viduæ iv, 4
 Spes longissima cœnæ homini i, 134 nulla ulterior vii, 30 bene cœnandi vos decipit v, 166 et ratio studiorum in Cæsare tantum vii, 1 post deceptas quid mihi suades ix, 125 altera major superest ix, 134 nec his saltem ix, 147 vitæ redit cum sole xii, 70 lucri quocumque vocarit xiv, 278 spem servorum abstuleris vi, 331
 Spicula Cirrhæi vatis jurat xiii, 79
 Spira jactatur longo galero viii, 208
 Spirant opobalsama collo ii, 41 Poppæana vi, 463 cavi folles immensa mendacia vii, 111 spirante bruma ix, 67 spirantes crocos vii, 208
 Spoliator pupilli i, 46
 Spoliet qui te, non deerit iii, 302 spoliare doces et circumscribere xiv, 237 spoliatis arma supersunt viii, 124
 Spolium Actoris Aurunci ii, 100 affectare palati Bebriaci in campo ii, 106 spolia occulta referebant viii, 107 spoliis nudi gaudere mariti vi, 210, 232
 Spondet Tyrio stalaria purpura filo vii, 134 spondere pecudem sacello xiii, 232 amatorem tenerum vel testamentum iugens vi, 548 Spondere et stipulari qui dicantur vii, 165
 Sponsæ turpes, viri i, 78
 Sponsalia paras vi, 25
 Sponsio audax xi, 200
 Sponsus levis adhuc iii, 111
 Sponte imitantur juvenes cetera cœt. xiv, 107
 Sportula parva sedet limine i, 95 vocalis laudat Fessidium agentem xiii, 33 quid referat, quantum rationibus addat, cum summus honor finito computet anno, quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc est et panis cœt. i, 118 sq. primum, deinde forum cœt. i, 128 quanto celebratur fumo, nonne vides cœt. iii, 219 sq. defossa in loculis cos fecit amicos x, 46
 Spumat aper v, 116 spumant unguenta Falerno vi, 303 spumanti labe llo te nudum viderit Virro ix, 35 spumantibus visceribus ardens xiii, 14
 Spurcos lacus vi, 603
 Squalentes avos viii, 17
 Squalidus fossor xi, 80 squalida crura ix, 15
 Squalorem rei xv, 135
 Squamæ hoc pretium iv, 25
 Squilla distendat lancem pectore v 81
 St! silentii nota i, 161. vi, 329
 Stagna sinus interiora xii, 81
 Staminis albi lanificæ Parcæ xii, 65 stamine tenui prægnantem fuisum ii, 55 nondum abrupto morieris xiv, 249 de nimio queritur (Nestor) x, 252
 Statione in sua semper paratis lacrymis vi, 274 stationes omnes, omne theatrum de Rutilo xi, 4
 Statius carmine amicæ Thebaïdos lætam fecit urbem;—sed, cum fregit subsellia versu, esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven vii, 83 sq.
 Statua lusea medietur prælia vii, 128 statuum triumphalem i, 129. viii, 143 inter Vagelli et effigies vestras nullum discrimen habendum xiii, 119 statuæ descendunt restemque sequuntur x, 58 ad quas non tantum meiere fas est i, 131
 Stemmata alto Drusorum tumes viii, 40 stemmata quid faciunt viii, 1
 Stentora ut vincere possis, tu miser exclamas xiii, 112
 Stercore canino fœda atria xiv, 64
 Sterilis uxor carum facit amicum v, 140 ficus mala robora valent ad hæc discutienda x, 145 cathedræ multos pœnituit vii, 203 sterili aratro littus versamus vii, 49 amico quis gallinam ægram impendat xii, 97 steriles moriuntur, et illis turgida non prodest condita pyxide Lyde, nec prodest agili palmas præbere Luperco ii, 140 sq. steriles facit ars et medicamina vi, 596
 Sterneret cum uxor montana silvestrem torum vi, 5 sternitur in hortis Tyrius genialis x, 335 sternuntur tantum subsellia xvi, 45 stratus humi palmes viii, 78 strata cathedra ix, 52 stratum classibus mare x, 175
 Stertere naso vigilantia ad calicem i, 57
 Sthenebœa non minus, quam Cressa, excaudit repulsa x, 327
 Stigmatè dignum creditur x, 183
 Stillavit in aurem exiguum de yepeno iii, 122 pænula nimbo v, 79 stillantis semper ocelli vi, 109

Stimulat vos vii, 20 stimulan-
te fame xiv, 84

Stimulos odio pudor admovet x,
229

Stipulare quantum vis vii, 165

Stilataria purpura Tyrio filo spon-
det vii, 134

Sto—stat Fortuna improba noctu
arridens infantibus vi, 605 contra,
starique jubet iii, 290 parentum
nobilitas contra te viii, 138 hujus
currus æneus vii, 125 ingens acer-
vus nummorum viii, 160 hos lignum
ad usus xi, 118 omne in præcipiti
vitium i, 149 ante aram vi, 290 ab-
sumto jam toto corpore xv, 91 mul-
tis annis in carcere fornicis x, 239
stabant quot pueri vii, 226 stans
eamdem perferet, quæ sedens legerat
vii, 152 nudum olido fornice man-
cipium xi, 170 stantis convicia man-
dræ iii, 237 stantem extra pocula
caprum i, 76 stante se quod re-
cumbas v, 65 stantes ardent tæda
i, 156 Collina turre mariti vi, 291
in curribus Æmilianos viii, 3 stan-
tibus quod antio vendit vii, 11 et
salvis his collibus ix, 131

Stoicidæ trepidi fugerunt ii, 65

Stoicus occidit Baram iii, 116
unde Cantaber xv, 109 Stoici quæ-
dam, non omnia, pro vita faciendi
docebant xv, 106 sqq. Stoica dog-
mata a Cynicis tunica distantia xiii,
121

Stomachus domini fervet vinoque
ciboque v, 49 Græcis καρδιά dicitur
v, 32 stomachum laxare saginis iv,
67 stomacho valet vi, 100 surgit
bilis xi, 128 ardenti hærens cibus
iii, 234

Stragem ad volabant viii, 251

Strangulat plures pecunia x, 13

Stratoles aut cum molli Deme-
trius Hæmo iii, 99

Strepitu ullo movemus fora ii, 52
et facie majoris census vivere vii,
137 acerbo plagarum gaudet xiv, 19

Strictoria spectat (Excurs. ad loc.)
viii, 190

Stridore catenæ lætus xiv, 23

Stridunt s. Strident jam ignes x,
61 diu presso molari v, 160 hyems
iv, 58 sol Herculeo gurgite xiv, 280

Strigibus s. Strigilibus unctis so-
nat domus iii, 263

Stringit ipse rotam multo suffla-
mine viii, 148 stricto velut ense

ardens Lucilius i, 165 pane tacetis
et intacto v, 169 strictis mamillis
vi, 401

Structor cui cedere debet omnis
pergula, discipulus Trypheri doctoris,
apud quem lepns, atque aper, et py-
gargus — cæditur hebeti ferro, et
tota sonat ulmea cæna Subura xi, 136
sqq. structorem saltantem spectes;
et chironomonta volanti cultello v,
120

Strumosum prætextatum non ra-
puit Nero x, 309

Studiorum et spes et ratio in Cæ-
sare tantum vii, 1 studiis indignum
ferre laborem vii, 17

Stulta clementia i, 17 ora maritali
capistro porrigit vi, 43 stultum, qui
donet amico xiv, 235

Stupet hæc, qui cet. xiii, 16 stu-
puit nemo magis rhombum iv, 119
quis cærulea Germani lumina xiii, 164
ut magis stupeas vi, 87

Stupidi Corinthi collega viii, 197

Stygio in gurgite ranas nigras cet.
ii, 150

Styx cænosus gurgis iii, 266

Suades quid nunc mihi ix, 125 sua-
det quid juveni lætus stridore cate-
næ xiv, 23 nec suasi talia xiv, 225
suaderet an hoc illi facinus Apollo
xiii, 203 suadendum quidnam esse
putes elige x, 330

Sub marmore recubans Chiron iii,
205 iudice dicere vii, 13 iudice ca-
deret iv, 12 illa peste sævitiam dan-
nare iv, 84 antro Picrio cantare vii,
59 quo crimine cecidit x, 69 axe
quocumque videas xiv, 42 Jove vi,
15 nostro sidere xii, 103 nullo teste
xv, 26

Subat miserabile (Excurs. ad loc.)
vi, 65

Subducere frustum capræ xi, 142
subduximus manum ferulæ i, 15 sub-
ductis columnis ne collapsa ruant
tectæ viii, 77

Subeunt nunc tædia animos vii, 34
et partus discrimen vi, 592 exempla
animos xiv, 33 tres rugæ vi, 144 te
fastidia mercis xiv, 202 subit Hispo
juvenes ii, 50 balnea vi, 419 murus
limina vestra mortifera cum dote xiv,
221 subeuntem fata mariti vi, 652
subeunte dextram bacillo iii, 28 sub-
tura terram sacerdos iv, 10 subeun-
tur prospera castra xvi, 2

Subjecta potentia magnæ invidiæ

x, 56

Subito translatus iii, 169

Subitus grassator iii, 305 Prometheus debetur patinæ iv, 133 ignis impulit antennas xii, 19 subitum, et miserabile, longum attendit Thymele vi, 65 subiti discriminis vi, 520 casus iii, 273 subitas mortes i, 144 Thracum volucres xiii, 167

Subligar Acci vi, 70

Sublimis pardus xi, 123 apex xii, 72 sublimem in pulvere Circi Prætozem x, 37 sublimia carmina vii, 28 tecta iii, 269 sublimior quanto Atlas omnibus montibus xi, 24 sublimius tuis natalibus quid quisquam inveniet viii, 232

Submittere malum (navis) ferro xii, 54 submitte caput cervice parata vi, 207 clunem asello vi, 334 submissa a Latino Thymele i, 36

Submovet Euros pellibus inversis xiv, 186 submoveant cum te, qui testamenta merentur noctibus i, 37 submoveor limine iii, 124

Subnectere his alias poteram et plures causas iii, 315

Subrepti Falerni ix, 116 subrepta sororibus Afris poma v, 152

Subridens ad quem s. ita sc. dixit ii, 38

Subsellia sternuntur tantum xvi, 44 quanti constant vii, 45 fregit versu vii, 86 ad magna (judicium) xvi, 14

Subsident ut tamen omnes pennæ vi, 198 subsidere terras vi, 411

Subsidiis aucti xv, 73

Subsistere nescit, si revoces, et te contempto rapitur cet. xiv, 231 substitit ad veteres arcus iii, 11

Substantiva pro adjectivis ponuntur, sed ea tantum, quæ proprie sunt adjectiva II, 94

Substringit bilem vi, 433

Subsum—suberant lacus (Albanos) iv, 60

Subterranea esse regna, nec pueri credunt ii, 149

Subtextit lunam appositam nigræ alutæ vii, 192

Subtrahitur mons jugis vi, 650

Subvexit oleum canna Micipsarum v, 89

Suburra s. Suburæ Prochyta præpono iii, 5 mediæ cryptam penetrare v, 106 Suburra media pono vexillum x, 156 a ferventi Esquilias migrare xi, 51 tota sonat ulmea cœna xi, 141

Succensus dulcedine famæ vii, 40

Succida (vel rectius succida, ut succus, succosus, succulentus) lana nolit pati hoc vinum v, 21

Succina pinguis vi, 573 grandia ix, 50

Succingere tunicas crure tenuis medio vi, 446 succinetus papyro iv, 24 succincta Cyane viii, 162

Succurrere lunæ laboranti vi, 443

Succus rectius scribitur succus v, 24 suci crudi pericula posuere mala xi, 76

Succusana s. Sucusana tribus iii, 5

Sudant in tenui cyclade vi, 259 præcordia culpa tacita i, 167 si dixeris, æstuo iii, 103 clypeis ancilibus sacra ferens nutantia loro ii, 126 sudare gaudet (in balneis) magno tumultu, cum lassata gravi ceciderunt brachia massa vi, 420 sudans matutino amomo iv, 108 tenet hanc (coronam triumphantis) publicus servus x, 41 sudantibus digitis ventilat æstivum aurum i, 28

Sudes erectas in terga rhombi vides iv, 128 sudibus assiduis cavat palum vi, 248

Sudoribus præcipuis quod mentem urget xiii, 220

Suetus diducere x, 231

Sufferre pondera gemmæ i, 29 sublata manibus ministri v, 83

Sufficiunt tunica summis Ædilibus albæ iii, 179 Decii dis infernis viii, 257 hæc, quando ego pauper ero ix, 146 juvenilia membra galeæ xi, 6 non res legi iii, 155 humor oculis x, 32 quod inani alvo v, 7 unus vir Iberinæ vi, 53 hic non ix, 66 cervix non ulla tanto orbi x, 40. non unus orbis juveni Pellæo x, 168 una domus humani generis mores tibi nosse volenti xiii, 160 iræ occasio xiii, 183 non unum rus xiv, 141 non horto nostro nunc modus hic agri xiv, 172 non iræ eorum occidisse aliquem xv, 169 votis ejus non aurum, quod Tagus volvit xiv, 298 duo sestertia Quintiliano vii, 187 panni velantes inguina xiv, 300 animo nec Cræsi fortuna, nec Persica regna cet. xiv, 329 unus mortuus multis xv, 80 quæ mensura census xiv, 317 quantum Epicure xiv, 319

Sufflamine multo stringit rotam viii, 148 longo litis res atteritur xvi, 50

Suffragia libera si dentur populo viii, 211 nulli vendimus x, 77

Sui magna parte cet. iii, 194 mensura noscenda cuique xi, 35 dissimilem vultum x, 192 sibi prandebat xiii, 46 gravis x, 201 ponit apros i, 140 enni iv, 22 se lautum fecerat i, 67 sese induluisse ardenti Tribuno ii, 165 secum ita (dicit) xiii, 91

Suillam humana carne nil distare putant xiv, 98

Sulcum latum media deducit arena i, 157 a sulco vel scrobe redentibus xiv, 170 sulcos ducimus tenui in pulvere, et litnus versamus sterili aratro vii, 48 in quorum sulcis legiones dentibus anguis cum clypeis nascuntur xiv, 241

Sulmonensis facta mera Cecropis vi, 187

Sulphure caepa incendia xiii, 145 sulfura si qua darentur cum tædis, cupient lustrari ii, 158 vitro rupto poscentem calicem v, 48

Sum homo, clames licet cet. vi, 284 est aliquid, sese fecisse dominum unius lacertæ iii, 230 est summi ducis, occidere Galbam ii, 104 non est, quod agatur apud vos vi, 395 sunt, s. existunt, s. inveniuntur, qui promittant cet. xii, 101 sunt, quos delectent vi, 366 sunt, in Fortuna qui casibus omnia ponant xiii, 86 fuerat scilicet hoc, propter quod curri v, 76 sit tanti vita x, 343 siet xiii, 102 esto, esto dives tibi, pauper amicis v, 112 esto bonus miles viii, 79 esto: desisti nempe viii, 164 nil fecerit, esto: hoc volo vi, 22 esse si vis aliquid s. aliquis i, 74 esse viris non licet x, 304 esse in parte Senatus xi, 30 esse fidei, priori cet. licet, contigit, satis est x, 304 futura qualis sit uxor x, 353 futuræ laudis viii, 75 futuri caligo vi, 556

Sumen mirabile lactis Phrygibus xii, 73 suminè cum magno lepus xi, 138

Sumit segmenta et longos habitus ii, 124 iram atque animos a crimine vi, 285 nocte dieque alienum vultum iii, 105 trechedipna iii, 67 meretrix Augusta nocturnos cucullos vi, 118, 330 ferrum ix, 97 prætextam huius x, 99 nemo togam, nisi mortuus iii, 172 utrumque inde habitum facies ix, 19 luxuria in Ventidio laudabile nomen xi, 23 redimicula frontibus ii, 84 pennas iii, 80 talem non damnata togam ii, 70 pocula v, 128.

x, 26 flagellum clara luce viii, 152 duos Equites xiv, 326 multicia ii, 66 ponenda præmia iii, 56 quæ ludia unquam hos habitus vi, 266 Saturnus fugiens agrestemposito diademate falcem xiii, 39 sumito tibi proavum de quocumque libro viii, 134 sumitur aliena arca iii, 181 illinc, quod captator emat v, 97 scaphium positis armis vi, 264 hora ex libro vi, 578 sumente cothurnum satira vi, 634 sumtam partem de margine cenæ iv, 30 sumtos nummos non reddere xvi, 40 sumtis pennis illi eadem quærunt animalia xiv, 76 sumendas in tempestate secures xii, 61 Summa exigua vendet perjuriam xiv, 218 votorum v, 18 summam effice, quam lex Othonis dignatur bis septem ordinibus xiv, 323 peritram accessere xi, 17 majorem perdidit xiii, 74 ad summam, non Maurus erat iii, 79

Summula ne pereat vii, 174

Summus honos cum computet cet. i, 117 aër vertitur vi, 99 locus nulla non arte petitus x, 110 inde furor xv, 35 summa voluptas vi, 369 bona putes v, 2 quæstio vii, 155 pericula rerum viii, 249 de parte cæli raptum ignem xv, 85 arce Tiburis xiv, 87 summam diducere vestem xiii, 132 summum dominæ femur exclamare coëgit vi, 423 honorem meretur vi, 532 crede nefas animam præferre pudori viii, 83 ad summum latus navem implet mercibus xiv, 289 summi libri margine scriptus i, 5 processus nunc via optima, vetulæ vesica beatæ i, 38 ducis est, occidere Galbam, et curare cutem summi constantia civis ii, 104, 105 Jovis ad aram x, 268 cæli fida internuncia vi, 545 summo a poeta et minimo eadem expectes i, 14 Pontifici destinat hoc monstrum iv, 46 in arcu tristic captivus x, 136 in duce quot libras invenies x, 147 summas illi curules donare x, 91 summis Ædilibus illic sufficienti tunicæ albæ iii, 179 pariter minimisque eadem libido vi, 349 monstis minor admiratio debetur vi, 646 pro summis hæc etenim sunt viii, 112 summos posse viros crasso sub aère nasci x, 49 in summis minimisque rebus xi, 36

Sumtu leviori constat bellina vii, 77 sumtus inter hos sestertia duo suffi-

cient Quintiliano vii, 186

Supellex quorum cophinus fœnum-que iii, 14 qualis atque domus, tales cibi xi, 99

Super illam semel atque iterum palpitat iii, 134 ora curret ingenti Liburno iii, 240 nubes nulla convivia Cœlicolarum xiii, 42 mœnia Copti gesta referemus miranda xv, 28 cœnam narrare xv, 14 agmina fudit montem iii, 258

Superaverat quod velum unum xii, 68

Superbus incedet xii, 125 tumida aluta xiv, 282 homo nutu, non sermone aliquem dignatur iii, 185 superbi regis agrum vi, 524 superbum convivam caveo xi, 129 quem nobis fœna tradit viii, 71 superbo animo corrupta voluptas vi, 180 superbis servis plena est maxima quæque domus v, 66

Supercilium fuligine tinctum (al. tactum) acu producit ii, 93 grande affert cum virtutibus vi, 169 supercilio (philosophorum) brevior coma ii, 15 digna forma et ætas v, 62

Superos contemnere testes xiii, 75 ad Superos recessit Astræa vi, 19

Superstitionum varia genera et causæ vi, 511—592

Supersunt arma spoliatis viii, 124 superest quod de nobilitate i, 35 Lachesi, quod torqueat iii, 27 quid de corporibus iii, 259 illic, qui ponere cogat v, 73 quodcumque argenti paterni vi, 355 spes altera major ix, 134 paulum, nescio quid xi, 48 cum magna malæ audacia causæ xiii, 109 constantia, cum scelus admittunt xiii, 237 solida hora ad sextam xi, 205 supersint ut non pejora viii, 184

Supervacua carnem cultris abscondere more Phrygio jam tempus erat ii, 116 supervacui ligni vana dicunt chirographa xiii, 137. xvi, 41 supervacua aut perniciosa petuntur x, 51

Supinus cubat iii, 280 supinum juvenem media de nocte excitat pater xiv, 190 supino de Mæcenate multum referens i, 66 supina falce pugnante Græchum viii, 201

Supplicium quo crimine meruit servus vi, 220 supplicio ejus non debuit una parari simia viii, 213 supplicia digna his populis parabis xv, 130

Suppositus ne venias ac falso nomine poscas i, 98 suppositum rotis mare x, 176 suppositos trauseo vi,

692

Suos vetat esse hæredes x, 237 suo velo prora cucurrit xii, 69

Suræ grandes xvi, 14

Surda nihil grave gemeret buccina vii, 71 nec surdum, nec Tiresiam esse quemquam deorum xiii, 249 surdo verbere cædit mens xiii, 194 remige effugit Siculos cautus ix, 150

Surgere nolenti Nilo xv, 123 surgit ædes proxima antiquo ovili vi, 529 millesima pagina omnibus vii, 100 pallidus Ajax dicturus dubia pro libertate vii, 115 ventus v, 101 volucris sceptro eburno x, 43 hinc orexis xi, 127 si quando pœtica tempestas xii, 23 surgat de pulvino equestri iii, 154 cœnatio fulta columnis vii, 183 surgebant illi cristæ iv, 70 surrexerit tanquam et tubicæ una (e sulcis Thebanis) xiv, 243 surgitur, et proceres exire jubentur iv, 144

Sus candida, lætis Phrygibus mirabile sumen, et nunquam visis triginta clara mamillis xii, 71 sq. suis sicci tefga, rara pendentia crate xi, 82

Suspendit Homerum in eadem trutina vi, 437 citharam de colosso viii, 230 coronas foribus ix, 85

Suspicit Epicurum xiii, 123 suspectus jam merito, quasi ipse suas incenderit ædes iii, 222 suspecta libido est x, 208 tibi non sint hæc xii, 93 suspectum Cumis jugum ix, 57 suspectis rugis xi, 186

Suspirat matrem longo non tempore visam xi, 152

Sustinet Thaida iii, 93 domum Veneris Ancou iv, 40 orbis ebur xi, 122 non consumere xiv, 127 sustinet dici ludia vi, 105 mordere cadaver xv, 88

Susurro tenui jugulos aperire iv, 110

Sutibus phaselis xv, 127

Sutor quis tecum porrum comedit iii, 294 sutoris Beneventani nomen habentem calicem v, 46

Sybaris hinc fluxit ad istos colles, hinc et Rhodos et Miletos vi, 296

Syenes porta mittit dentes xi, 124

Sygambis torvis iv, 147

Syllabæ contrahuntur iii, 76. iv, 37. v, 74. vi, 82. x, 11. xv, 27 syllabæ quatuor breves respondent duabus longis s. spondeo iii, 263 quarum ultima litera m, producta, etsi vocalis

sequatur xv, 7 finales per se breves, sequentibus duabus tribusve consonis, modo corripuntur, modo producuntur vi, 109 breves producuntur ob hiatum et contractionem i, 151. x, 11 syllaba re anceps in verbis compos xii, 54

Sylla consilium dedimus, privatus ut altum dormiret i, 16 in tabulam si dicant discipuli tres, quis tulerit ii, 28 ejus phthiriasis i, 16

Sylva mendicat ejectis Camœnis iii, 16 horrida sicca comæ ix, 13 sylvarum optima vorabit i, 135 cupidus vii, 58 sylvas proavis habitatas xv, 152

Sylvano porcum cædere vi, 447

Sylvestrem torum sterneret frondibus vi, 5

Sympvium Numæ ridere vi, 343

Synæresis s. Synizesis iii, 76. iv, 37. v, 74. vi, 82. x, 11. xv, 27

Syphacem victum in castris, et Hannibalem tumm tolle vi, 170

Syræ annibus tuendis viii, 169

Syrium pyrum xi, 73

Syrma longum Thyestæ pone ante pedes Domiti viii, 229 syrmata quanquam omnia a Pyrrha volvas xv, 30

Syrophœnix ndus amomo viii, 159

Syrus Orontes jam pridem in Tiberim defluxit iii, 62 Syrorum longorum cervicæ velitur vi, 351

T

Tabathra (al. Thabraca, Tabacra, Tabraca, Tabracha, Trabracha, cet.) pandit umbriferos saltus x, 194

Tabella conducenda magnus civis obit vi, 558 quali digna facies x, 157 votiva testantur plurima fana xii, 27 tabellæ crocæa membrana impletur vii, 23 blandæ et assiduæ densaque te sollicitent ix, 36 tabellas quas lecture, si tibi retegantur scrinia mœchæ vi, 277 falsas signare in templis viii, 142 tabellis legitimis tibi pactam junctamque vi, 200 missis a corruptore vi, 233 fixis legitime vestitur tota porticus xii, 100 lectis decies diversa parte vana supervacui dicunt chirographa ligni xiii, 136

Taberna Lipara a xiii, 45 tabernæ quinque quadringenta parant i, 105 dominum monstrare ne pudeat ii, 42 catenatæ compago iii, 304 unius do-

minum se fecisse iii, 231

Tabraca s. Tabracha pandit saltus umbriferos x, 194

Tabula distinguitur unda xiv, 289 generis capaci jactare Corvum viii, 6 cum tabula adsint pueri et ponatur calculus ix, 41 tabulæ signatæ, dictum Feliciter! ingens cœna sedet ii, 119 ad casum non loculis comitantibus itur, posita sed luditur area i, 90 in tabulam Syllæ si dicant discipuli tres, quis tulerit ii, 28 tabulas implevit solo liberto ii, 58 impleret decolor hæres vi, 601 quoque rupe- rat, et jam signabat ix, 75 delebit, si Libitinam evaserit æger xii, 123 post hæc mutare parabis xiv, 55 tabulis exiguis et gemma unda se lautum fecerat et beatum i, 68 Parrhasii viii, 102 in tabulis præcipuam ceram senis abstulit orbi iv, 19

Tabulata tibi jam tertia fumant iii, 199 numerosa excelsæ turris parabat x, 106

Taceo, si ostendis xiii, 127 taces hoc ix, 26 tacet omnis turba vi, 439 taceant ut servi, jumenta loquentur ix, 103 omnes v, 169. ix, 106 illi ix, 115 tace, atque nube ii, 61 jam viii, 97 tacendi libido ii, 14 tacendæ offensæ iv, 105 tacendis semper æstuat animus iii, 50 tacitus nostras intra te fige querelas ix, 94 recedas iii, 297 tacito bilem tibi non contrahat uxor xi, 185 tacitum scelus intra se qui cogitat nullum, facti crimen habet xiii, 209 tacita culpa sudant præcordia i, 167

Tæda si sit latissima, quatuor aut septem digitis a morte remotus xii, 59 secreta coluerunt talia Orgia ii, 91 in illa lucebis, qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant i, 155 cum tædis sulphura si qua darentur, cuperent lustrari ii, 158

Tædia subeunt animos vii, 34 talis quoque vitæ sunt magna xi, 207 mille ferenda xvi, 44

Tædia non lambit Cluviam ii, 49

Tagus et Pactolus aurum rutila volvit arena xiv, 299 Tagi opaci omnis arma iii, 55

Talenta propter mille temerarius xiv, 274

Talis umbra ii, 156 tale quid excusat Saguntus xv, 115 nil tale expectes iv, 22 tali amico dignus v, 173 tales cibi, qualis domus atque suppellex xi, 99 tales versus xi, 189

talis quoque vitæ tædia sunt magna xi, 207 talia fiunt omnia xii, 23 quam multi plorent xiv, 150 non suasi xiv, 225 invadunt verbis Herculis ii, 19

Talo nudo quos traducit Gallia vii, 16

Tam sanctum, quam fuit hospes iii, 137 graviter xii, 23

Tamen cur libeat i, 19

Tanaquil tua vi, 566

Tandem effundit iv, 42 expavere famem vi, 361 incipiunt sentire xiii, 238 fatebere lætus xiii, 248

Tangunt intrepidi altaria xiii, 89 Cereris aramque pedemque xiv, 219 tangat nil dictu fœdum visuque hæc limina xiv, 44 tetigit artica nepotes ii, 128 latus acrior illo vii, 109 tactum madida fuligine supercilium ii, 93

Tanquam mancus iii, 47 iucenderit ipse suas ædes iii, 222 habeas tria nomina v, 127 alta in dolia deciderit serpens vi, 431

Tanti non sit tibi arena Tagi iii, 54 vendit agros iv, 26 vocat ille pudicam vi, 137 quæ gravitas, quæ forma, ut se tibi semper imputet vi, 178 partus equæ! quanti una venefica constat vi, 626 quæ præclara et prospera, ut cet. x, 97 sit vita dierum paucorum x, 343 sunt phthisis et vomicæ xiii, 96 sanguinis ultor annulus x, 165 tantine injuria cœnæ v, 9 tanto munere abstulit iv, 18 cursu non poterit contexere mœchos, ut non ter decies respiret xiv, 27 in scelere ne quæras xv, 89 majores humana negotia ludi xiv, 264 major famæ sitis, quam virtutis x, 140 conspectus omne animi vitium in se crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur viii, 140 tantum fidei habet, quantum nummorum servat iii, 144 tantum artes hujus, tantum medicamina possunt vi, 595 tantum delinquere, quantum permittas, nemo satis credit xiv, 233

Tantum auditor ego semper i, 1 non tantum meiere fas est ad effigies i, 131 tantum culti agri, quantum cet. xiv, 159 tantum ipse jacebit vacuis toris i, 136 tantum admirari, tantum laudare discretos vii, 31 valet x, 238

Tantundem est iii, 298 habere s. haberi x, 91

Tarde venisse vi, 477

Tardus abdomine venter iv, 107

tarda prora x, 186 tardum ingenium iii, 73 tardum longumque putavit expectare xv, 82 tardos desidia iv, 44 tardas colus (al. colos) expectare grave est xiv, 248

Tarentum coronatum et petulans madidumque vi, 297

Tarpeium limen adora vi, 47 Tarpeio Jovi servata hostia xii, 6 Tarpeia per fulmina xiii, 78

Tarquini Superbi ager Marti consecratus vi, 525

Tarsus Ciliciæ opp. nbi Pegasus τάρσδν, plantam, fregit iii, 117

Tatius—sub Tatío quantum populus Rom. arabat xiv, 160

Taurea punit crimen vi, 492

Taurica illa nefaudi sacri inventrix xv, 116

Tauromenitanæ s. Taurominitanæ rupes miserunt mullum v, 93

Taurus pinguior Hispulla et ipsa mole piger cet. xii, 11 tauro admoto licet perjuriam dicet Phalaris viii, 82

Tectus scurra v, 5

Tectoria prima reponit v, 467

Tectum ambulat vertigine vi, 304 aliud Laribus conjungere xv, 154 tecto juvabit nemo nudum iii, 211 gaudet vii, 105 tecta parva vitium contingit labor quondam non sinebat vi, 289 ne collapsa ruant subductis columnis viii, 77 tectorum assiduos lapsus iii, 8 tectis sublimibus quod spatium, unde cerebrum testa ferit iii, 269

Tegetis pars dimidia brevior v, 8 lybernæ institor vii, 221 tegetem præferre Palatino cubili vi, 117 a tegete et baculo tuta senectus ix, 140

Tegimen (s. tegmen et tegumen) dimidium cruris sinistri vi, 257

Tegit inguina gutto xi, 158 tegunt eos arma xvi, 48 textit quem cista Latini vi, 44 teges occulta, ut curia Martis Athenis ix, 101 tegant vela rimas ix, 105 tegitur cinis Flaminia i, 171 qui parva et galca v, 154 tegi per glaciem perone alto cum non pudet xiv, 186

Tegula sola quem tuetur a pluvia iii, 201

Tela descendat cum tota aranea xiv, 61

Telanonem præterit Ajax xiv, 214

Telephus ingens diem mihi consumserit i, 5

Telesine posce lignorum aliquid cet. vii, 25

Teli vice sævit manus xv, 53 tela non finem dabunt animæ—non gladii, non saxa x, 164 domestica seditioni, saxa incipiunt torquere xv, 65 hæc Deorum et saxa esse putant xiii, 232 telorum quicquid habent armamentaria cœli xiii, 83

Tellure procul tenentis Antæum iii, 89

Temerarius tu propter mille talenta et centum villas xiv, 275 usque adeo v, 129 temeraria lina v, 102

Temetum minimum qui urna duxerit xv, 25

Temone de Britanno excidit Arviragus iv, 126 curtum jugum x, 135

Tempero ac dispenso filum candelæ iii, 287

Tempesta poetica surgit xii, 24 proxima timetur, velut hoc dilata sereno xiii, 228 tempestate mea nulli major fuit usus edendi iv, 140 picta se tuetur xiv, 302 nostra paras sponsalia vi, 26 in tempestate sumendas secures xii, 61 a tempestate madidas cohortes vii, 164 tempestatibus plenos utres xv, 20

Templum et aras violati numinis videt in somnis xiii, 219 templi veteris pocula grandia tollunt xiii, 147 templo nondum habitas, Pecunia i, 113 quo non pro-tat femina ix, 24 dignam vocem adyti xiii, 205 templorum majestas præsentior xi, 111 fores coronabantur a lætis xii, 84 ad templa et compita positus mensis xv, 42 templis cunctis notissima vota x, 23 nullis numen aliquid esse putet xiii, 37 maurus et aræ vitulus xii, 7 parasitis arma nocturna et flammæ viii, 233 in templis, quæ fecit avus, falsas signare tabellas viii, 143 thesauri recondebantur xiv, 261

Tempus quos erat abscondere carnem ii, 115 honoris finitum viii, 150 agendi ipsi præstatur xvi, 49 temporis plus hic petit vii, 99 post damnum quid mihi suades ix, 125 tempore nostro nata dextræ xv, 68 nostro quoque conspicuum monstrum iv, 115 quo vult, accensare potest Verrem iii, 53 brumæ si igniculum poscas iii, 102 ex hoc iv, 135 illo, quo cet. v, 22 longo quem torret quarta dies ix, 16 longo non visam matrem xi, 152 diverso si extinctus foret x, 263 omni rudis xi, 144 mensæ xiii, 211 festo xv, 38 tempora felicia, quæ te moribus opponunt ii, 38 longi

servitii perierunt iii, 124 quæ dentur lucro vi, 571 in hæc cur duret x, 254 prospera vectoris xii, 62 adopena cucullo velas viii, 145 sævitæ utinam tota illa dedisset nugis iv, 151 illa viderunt mensas cet. xi, 118 vitæ longa tibi post hæc fato meliore dabuntur xiv, 157 in tempora cænæ alterius differre xiv, 130 temporibus diris omnia tractanda putabat inermi justitia iv, 80 diris jussu Neronis—ædes Lateranorum obsidet tota cohors x, 15 suis grandia illæ monstra audebant vi, 645 ferri pejora secula xiii, 29

Tenax justitiæ viii, 25

Tendit pergere ultra x, 154 tende corymbos per limina vi, 52 tenditur ænophorum plena urna vi, 426 tensus jecur rumpe miser vii, 117 tenso folle reverti xiv, 281

Tenebræ densæ abscondere cælum xii, 18 tenebras quanti conducis in annum iii, 225

Tener spado i, 22 panis v, 70 Hedymeles vi, 383 tenerum amatorum spondet vi, 548 lumbum attritus pumice viii, 16 te putabas ix, 46 teneræ porcæ ii, 86 teneris Mæcenatibus xii, 39 parcendum est xiv, 215 moribus vii, 237

Tenet ille speculum ii, 99 uvam calcatam bellis socialibus v, 31 phialas inæquales beryllo v, 39 hunc pectinem vi, 383 ignotos mihi antiquaria versus vi, 454 laqueo ambitiosi consuetudo mali; tenet insanabile multos scribendi cacœthes vii, 50, 51 hanc (coronam) servus publicus x, 41 jam Italian x, 154 omne census regimen pater xvi, 54 personam et thyrsum vi, 70 lora i, 61 bipennem vi, 658 zonam læva morsuque xiv, 297 Mævnia venabula nuda mamma i, 23 nummos xiii, 94 ne te teneam v, 58 quis tam patiens iniquæ urbis, tam ferreus, ut teneat se i, 31 tenentis Antæum procul a tellure iii, 89 virgam domini xiv, 63 tenentur loca armato custode iii, 306 teneri una portarum clave xv, 158 cuncta arva magno diluvio vi, 410

Tentigne vulvæ ardens vi, 129

Tento—tentes si dicere aliquid iii, 297 tentant Romæ conducere furnos vii, 5 tentaveris si quid unquam hiscere v, 126 tenta, quanti doceat vii, 175 tentare audet improbitas corruptoris ipsos parentes x, 305

Tentyra et Ombos ardet adhuc immortale odium, quoniam diversa colunt numina xv, 35 sqq. qui vicina colunt umbrosæ palmæ xv, 76

Tenuis census xiii, 7 rima iii, 97 et sine pondere terra vii, 207 tenue et miserabile collum cultris præbet bos vetulus x, 269 tenue argentum ix, 31 tenui stamine prægnantem fumum ii, 55 tibicine fultam urbem iii, 193 susurro aperire jugulos iv, 110 muro iv, 132 in cyclade sudant vi, 259 popano corruptus Osiris vi, 541 pulmone rubetæ vi, 659 in panno rara faciundia vii, 145 corona ix, 138 verbere Circes xv, 21 in pulvere sulcos ducimus vii, 48 Saleio vii, 80 tenues Quirites iii, 163 plantas iii, 227 Afros viii, 120 artus miserantibus xv, 101

Tenus crure medio vi, 446

Tepenti Nilo x, 149

Ter mergetur Tiberi matutino vi, 523 victi regis medicamina vi, 661 Consulis titulo xi, 86 decies respirat xiv, 28

Terea Fausti vii, 12

Tergeat alter vasa xiv, 62 tergens brachia xiii, 44

Tergum—in tergo scriptus Orestes i, 6 terga suis pendentia crate xi, 82 fingæ celeri præstantibus xv, 75 in terga erectas sudas xiv, 128 post terga jam reliquit sexaginta annos xiii, 16

Terit inguina barba ix, 4 tritus jam casus xiii, 10 trito collo trahunt ephredia segnipedes viii, 66 tritas ephemeridas vi, 573

Terminus sacer, pulte et libis cultus xvi, 38, 39

Terpsichoren odit senectus vii, 35

Terra malos homines nunc educat atque pusillos xv, 70 marique quæ acquirenda putas xiv, 222 Memphitide sicca xv, 122 clauditur infans xv, 139 terræ aperta quis fructus vii, 103 tubera xiv, 7 parenti sufficienti Decii viii, 257 terram cuspidem pulsas ii, 130 sanguine adhuc vivo subitura sacerdos iv, 10 loto ferit intestino vi, 429 spectantia (animalia) xv, 147 tenuem et sine pondere (date) Di, umbris majorum vii, 207 per terram ductis digitis xv, 92 ad terram tremulo descendant clune puella: xi, 164 terras subsidere vi, 411 maria, populosque regenti iv, 83 in terras iratus cadat ignis xiii,

226 terris cælum quis non misceat ii, 25 ignem donavit Prometheus xv, 86 in terris pudicitiam moratam credo Saturno rege vi, 2 rara avis vi, 165 quod fremat violentus viii, 37 omnibus, quæ sunt a Gadibus cet. x, 1 quid natura illo cive beatius tulisset x, 279 si nullum tam detestabile factum ostendis xiii, 126

Terretur vultu Eumenidum xiv, 285

Terribiles Cimbræ xv, 124

Terrore mortis carentem animum x, 357

Tertius e cælo cecidit Cato ii, 40 majorem summam perdidit xiii, 73 tertia dormit magno lecto ii, 60 culcita ne cessaret vacuo lecto v, 17 quadringenta fac xiv, 326 tabulata jam fumant iii, 199

Tessellæ nobis non ex ebore xi, 132

Tessera vilis frumenti venit vii, 174

Testa ferit cerebrum iii, 270 alta paretur iv, 131 secuit genitalia vi, 514 in illa vidit (Alexander) magnum habitatorem xiv, 311 testæ veteris fuligine v, 35 pictæ incubere remis xv, 128 testarum crepitus xi, 170

Testamentum ingens orbi divitis vi, 549 testamento nec comparo mille rates cet. xii, 121 testamenta qui merentur noctibus i, 37

Testantur fana votiva tabella xii, 27 testandi libertas est lenonibus atque lanistis vi, 216 jus vivo patre solis datur militibus xvi, 51

Testiculi sibi conscius mus vi, 339 testiculorum damno evadere cupiens castor xii, 36 testiculos expectatos ac jussos crescere, postquam ceperunt esse bilibres, tonsoris damno tantum rapit Heliodorus vi, 372 pugillares non defert in balnea raucus xi, 157

Testis quis adest vi, 220 mihi lectulus ix, 77 ambigua incertæque rei si quando citabere cet. viii, 80 falsus vendet perjuria xiv, 218 testi quamvis jurato metnam tibi credere v, 5 testem an deceant muticæ ii, 76 falsum citius producere contra pagannum possis, quam vera loquentem contra fortunam armati xvi, 32 suum nocte dieque in pectore gestare xiii, 198 tam sanctum, quam fuit hospes mminis Idæi iii, 137 da,

judex cum dixerit xvi, 29 teste luna vi, 311 marito vi, 136 sub nullo hoc canebat Ithacus xv, 26 quo probavit x, 70 testes superos contemnere xiii, 75 sidera intendunt oculos viii, 149

Testius scurra v, 5

Testudineo conopeo vi, 80

Testudo qualis nataret in finctu xi, 94 testudine tota radiant sardonyches vi, 381 lata xiv, 308

Tetrum porthmea iii, 265 vultum x, 191 teterrima vultu vi, 418

Tencrorum proles viii, 56

Teutonico curru x, 282

Texit ventoso conducta sub aggere viii, 43

Textoris Galli pectine ix, 30

Thaida sustinet iii, 93

Thaletis ingenium mite xiii, 184

Theatrum omne de Rutilo xi, 4 theatri pleni frena moderantem x, 128 magni parte x, 213 theatro herboso iii, 173 vacuo clausoque vi, 68 theatra nulla æquare queas cui (voluptati) xiv, 256

Thebaidos amicæ carmen vii, 83

Thebe vetus centum jacet obruta portis xv, 6 Thebæ Ægyptiæ, Bœotiæ et aliæ xiii, 27 Thebarum portæ xiii, 27 Thebas et Terea Fausti vii, 12 Thebas quantum dilexit Menæceus xiv, 240

Thelephus, v. Telephus.

Thelesinus amicus poetæ vii, 25

Themison quot ægros occiderit x, 221

Theodori artem scindens vii, 177

Therma, stationes, omne theatrum de Rutilo xi, 4 thermarum calices viii, 168 thermas petit vii, 233

Thersites malo pater tibi sit, dummodo tu sis Æacidæ similis, quam te Thersitæ similem producat Achilles viii, 269 sq. non poscit lorica Achillis xi, 31

Theseide Codri i, 2

Thessala philtra vi, 610

Thessaliæ campis Octavius quantum tituli abstulit viii, 242

Thoraca viridem jubebit afferri v, 143

Thracia vervecum patria, enjus sub crasso aëre nasci posse summos viros, monstrat prudentia Democriti x, 50

Thrasea Helvidiusque quale vinum coronati bibebant Buntorum et Cassi natalibus v, 36

Thrasylli numeris revocata vi, 576

Thrasymachi exitus vii, 204

Thrax non erat, nec Maurus iii, 79 Thraces quid agant, novit vi, 403 Thracum volucres xiii, 167

Thule loquitur jam de rhetore conducendo xv, 112

Thure minuto Lares exorare ix, 137 thura dabo Laribus xii, 90 pia ponimus in carbone xiii, 116

Thybris docte dicitur Tiberis iii, 62

Thyestæ syrma viii, 228

Thymele submissa a Latino i, 36 rustica vi, 66 Thymeles zelotypus viii, 197

Thyrsum tenent et subligar Acci vi, 70 contingere non potest paupertas vii, 60

Tiara posita miles tulit arma x, 267

Phrygia vestitur bucca vi, 516

Tiberim ultra ablegandæ mercis (putidæ) xiv, 202 in Tiberim jam pridem Syrus defluxit Orontes iii, 62 Tiberi matutino ter mergetur vi, 523 devectum vinum vii, 121

Tiberinus glacie aspersus maculis v, 104 Tiberinum imperii fines virgo natavit viii, 265

Tiberius in Caprearum rupe sedit cum grege Chaldæo x, 71 sq. 93 occidi jussit Sejanum, cui imperium tradiderat x, 61—102

Tibia lumbos incitat vi, 314 obliqua, recta, Tyria, Phrygia iii, 64

Tibicina nullo cornu hic gemit ii, 90

Tibicine nigro saltatus virorum xv, 49 tenni fultam urbem iii, 193 cum tibicine chordas obliquas secum vexit Syrus iii, 63

Tiburis promi arce iii, 192. xiv, 87

Tiburtino de agro veniet hædulus xi, 65

Tigillinum s. Tigellinum pone; tæda Incebis in illa cet. i, 67, 155 sq.

Tigillo conducto pendent anabathra vii, 46

Tiguum hic capiti incutit iii, 246

Tigris erit nomen cani viii, 36 Indica agit rabida cum tigride pacem xv, 163 tigride orba pejor vi, 270

Timco, ne exigat pœnas x, 84 timet quem Massa i, 35 hostia nil gravius cultro xv, 119 quis gelida Præneste ruinam iii, 190 timemus quid ratione aut cupimus x, 4 timent vi, 95 timebis nec dura flagra pati v, 172 nocte gladium contumque x, 20

timeam cur i, 103 ut timeas iii, 310

meat pater earum oscula vi, 51 ti-

meret censoris mores etiam collega xi, 92 cum furem nemo caulibus vi, 17 time aconita x, 26 timetur proxima tempestas cura graviore xiii, 227 timearis a magno amico iii, 57 timeris volunt iii, 113 timendus cerdonibus iv, 153 timendas ipsi Veneri Martique leges ii, 31

Timidus pappas pocula prægustet vi, 633 timidum caput abluet vorticibus Tiberis vi, 524

Timor, ira, voluptas cet. i, 85

Tinea positos pertunde libellos vii, 26

Tinguntur oculi mulierum ii, 91 tinctum fuligine supercilium ii, 93 Tinguo vetus scriptura, ut urgeo, unguo al. iv, 59

Tinnabula pulsari vi, 441

Tiresiam nec surdum quenquam esse deorum xiii, 249

Tironem me pavidum excipiat porta xvi, 3

Tirunculus noster non novit cet. xi, 143

Tiryntius venies, aut minor illo hospes xi, 61

Tisiphone qua exagitare vi, 29

Titan finxit iis præcordia meliorem luto xiv, 35

Titanida pugnam omnem inter majores ponas viii, 132

Titiscenses s. Titi Romani, v. Remenses

Titio Seioque iv, 13

Titubantibus mero xv, 48

Tituli et nominis tantum viii, 241 læsuri saxi cinerum custodibus cupido x, 143 titulum (vini) senectus delevit v, 34 mentita Lyciscæ vi, 123 titulo res digna sepulcri vi, 230 ter Consulis — functus xi, 86 titulos habere i, 130 in titulos faciesque minutas concisum argentum xiv, 291 titulis et fascibus olim major habebatur donandi gloria v, 110 aliquid incidere præter honores cet. viii, 69

Toga quibus hinc, calceus hinc est i, 119 tantum nominis et tituli illi contulit viii, 210 si sordidula est iii, 149 nocitura, nocitura petuntur militia x, 8 togæ munimenta, pingues lacernas ix, 29 pictæ ankæ x, 39 togam talem non sumet damnata ii, 70 effugiat cuticula nostra xi, 204 in magna Italiae parte non sumit nisi mortuus iii, 172

Togatus ne te pulsare audeat xvi, 8 curet nocte currere iii, 127 to-

gata turbæ i, 96 togata de plebe veniet, qui juris nodos solvat viii, 49 togati ante pedes vii, 142 togatas ille mihi recitaverit i, 3

Tolerabile hoc vi, 614 hospitium vii, 69

Tolerant labores nutricis vi, 593 quædam parva quidem, sed non toleranda maritis vi, 184

Tollis (liberos) ix, 84 tollit præmia pendentis coxæ vi, 321 tollunt grandia pocula veteris templi xiii, 147 tollet trepidum magistrum in cavea leo alumnus xiv, 247 tollas si præmia, quis virtutem amplectitur ipsam x, 142 licet omne, quod usquam est auri viii, 122 tolle tuum Hannibalem vi, 170 tollite lumen e medio ix, 105 tollere hæredem vi, 38 tollentibus æquor nimbus i, 81 tollunt grandia crystallina vi, 155 tollatur e pleno semper acervo nummus vi, 364 tolli cum jam vexilla juberet ii, 101 sublata manibus v, 83 tollendus semper Austro xv, 268

Tomacula divina porci x, 355

Tonat cum, trepidant xiii, 224 æstivum xiv, 295 Tonantem totum conflare xiii, 153

Tondente quo juveni mihi barba sonabat i, 25. x, 226 tonsi capilli xi, 149 tendendum jam Bromium vi, 378

Tongilli exitus hic est vii, 130

Toutrua optata facient cænas majores v, 117

Tonsoris damno testiculos rapit Heliodorus vi, 373 a tonsore magistro plecteris vi, 26

Tophum ingenium violarent marmora iii, 20

Tormentum ingens hæret nubentibus ii, 137 tormenta per hæc coactas divitias xiv, 135 tormentis amantis gaudet vi, 209 animi latentis in ægro corpore ix, 18

Torpentis ponti ostia iv, 43 torpente palato x, 203

Torquet hæc potio vi, 624 juvenem senectus patris xiv, 251 curtum enthymema sermone rotato vi, 450 pocula v, 26 jaculum v, 155 fusum tenui prægnantem stamine Penelope melius, levius Arachne ii, 56 umbras Æacus i, 9 saxa xv, 64 torquet quod, superest Laechesi iii, 27 torquentem cornua madido cirro xiii, 165 torto fœno calentia ova xi, 70 tortis in nodum crinibus Sygambri

iv, 147

Torquibus omnes læti xvi, 60

Torret quem quarta dies febrisque ix, 17 torrentem quem mirabantur Athenæ x, 128 torrens meri quantus vi, 319 dicendi copia x, 9 lactis vortice annis xiii, 70 cloaca v, 105 contra torrentem brachia nunquam direxit iv, 90 torrentior Isæo sermo iii, 74

Tortore vocato uritur xiv, 21 animo quatiente flagellum xiii, 195 tortoribus annua præstent vi, 480

Torum sylvestrem sterneret uxor vi, 5 toro toto versata jam membra quiescunt xiii, 218 pervigili xv, 43 meliore fultus recumbet iii, 82 toris vacuis tantum ipse jacebit i, 136

Torvus Pluton xiii, 50 torva canino latravit rictu x, 271 Colchide vi, 643 torvum quendam ex illis non tulit Læronia ii, 36 juvenum cædit viii, 155 torvis Sygambris iv, 147

Tot orbibus i, 137 ordinibus, tot compagibus vi, 502 rerum usu xiii, 18 millia turbæ rixantis xv, 61. xvi, 24

Totidem villas i, 94 vix est numerus, quot cet. xiii, 26

Toties s. totiens vexatus i, 2 audiatur vii, 166 quem textit cista vi, 44 optata gloria x, 187

Totus grex ii, 79 tota cohors obsegit hortos x, 28 totum illud nil perdidit iii, 209 Nestora vivat xii, 128 annum expiet vi, 521 totam Romam Circus capit xi, 195 toto in orbe quid fiat vi, 402 die quid faciant vi, 474 toto toro versata membra xiii, 218 toto foro arca nostra maxima x, 24 toto orbe secunda facies x, 63 toto cadavere jacuit x, 287 totas effundit habenas xiv, 230 domus evertere Dii faciles x, 7 totis Quinquatribus optat x, 115 pro legionibus viii, 255

Trabea, prætexta, fasces, lectica, tribunal quantum non essent uribus illis x, 35 trabeam et diadema ancilla natus meruit viii, 259

Trabibus magnis plenum mare xiv, 276 fractis xiv, 296

Tractare duros ridentes vi, 102 alias rosas xiv, 254 munera ix, 53 commodam communia xvi, 7 tractandum memori pectore xi, 28 tractanda omnia inermi justitia iv, 80 tractato pulmone columbæ vi, 550

Tradit quem nobis fama superbum

viii, 72 tradunt quæ carmina xv, 117 quæ pueris parentes xiv, 3 tradidit arcano quodcumque volumine Moses xiv, 102 tradat ut mater honestos mores vi, 239 tradiderit licet sanctos mores horrida domus x, 299 traditur vir viro ii, 129 traduntur inguina medicis vi, 370 tradentur post hunc tubera v, 116

Traducit quos Gallia nudo talo vii, 16 avos squalentes viii, 17 transducebat se Ulixes in lorica Achillis xi, 31 traducimur illuc miseri ii, 159 Traducere, ut trajicere, trahere, tradere, tramittere cet. xi, 31

Tragicæ furtiva piacula cervæ non sperat xii, 120 tragico concubitu pollutus adulter ii, 29 apud tragicos nullus populus facit id scelus xv, 31 tragicis credamus, quicquid de Colchide dicitur vi, 643

Tragedum commendare vi, 396 tragædo gaudet Hispulla vi, 74

Trahit dispersos in populum xv, 151 famam a censu xi, 23 lanani ii, 54 epirhedias trito collo viii, 66 dominum cervice obstricta in jus x, 88 reliquos monstrata diu veteris orbita culpæ xiv, 37 si hæc quoque summa rugam xiv, 325 attonitos in arcem iv, 146 traximus sensum a cælesti demissum arce xv, 146 trahere te ultro ac vexare paratus xiii, 108 qui trahitur, ejus prætextam sumere mavis x, 99 traheretur taurus xii, 11

Trallibus relictis iii, 70

Tranquillæ vitæ semita unica per virtutem patet x, 364

Transacta diurni longi relegit vi, 483

Transducebat se Ulixes in lorica Achillis xi, 31 Cf. Traducit

Transeo suppositos, et gaudia et vota vi, 602 regem Ponti x, 273 transierit cum annus septimus puerum xiv, 11 transire cymba vadum tot millia ii, 151 transi gymnasia iii, 114 exempla factorum novorum vii, 190

Transfert frivola Ucalegon iii, 198 Virro gemmas ad pocula a digitis v, 43 translatus subito ad Marsos iii, 169

Transilii Pyrenæum x, 152 æquora xiv, 279

Transitus rhedarum iii, 236

Transversa longi diurni relegit vi, 483

Trebins (cliens pauper) v, 19, 135

Trechedipna (al. trechedinna, rechedinna, rechedipna, rechedipna, rehädippa rhechedipna, recidimna) sumit rusticus iii, 67

Tremere illic honestus et sordes farris morderè canini v, 11 cum Fabius cet. xi, 90 tremens Judæa mendicat vi, 543 turba x, 73 trementes oculos pingit attollens ii, 94 in fine oculos vii, 241 tremencia membra senum cum voce x, 198 tremebunda ac nuda erepet vi, 525

Tremulus miles x, 267 jam pater xvi, 56 tremuli pulli frontem infudit vi, 616 tremulum caput senis vi, 622 tremulo clune ad terram descendunt puellæ xi, 164 tremulis plantis non insistere possunt vi, 96

Trepidat, ne venias i, 97 miser, ne atria displiceant xiv, 64 trepidant et ad omnia fulgura pallent xiii, 223 umbram arundinis x, 21 occursum amici viii, 152 ne trepida ix, 130 trepidantis adhuc horrendaque passi amici xii, 15 trepidantem urbem protegit viii, 250 trepidatur ab gradibus inis iii, 200

Trepidum formidine culpæ animi sic confirmant xiii, 106 solvunt tibi cornua ventrem xiv, 199 magistrum in cavea leo tollet alumnus xiv, 246 trepidam Minervam servavit ex aede flagranti iii, 139 trepido Latino i, 36 trepidi fugere Stoicidæ ii, 64 laris Antiphates xiv, 20 trepidos miserosque parentes semper habet filius corporis egregii x, 296

Tres discipuli Syllæ ii, 28 rugæ subeant vi, 141 si implevero ix, 90 parvos hæredes habet xii, 95 pueros in gremio patris fundat simul v, 141 domini, unus vernula cet. xiv, 169 tria tanquam nomina habeas v, 127 tribus patris aconita dedit i, 158 trium liberorum jus ix, 90

Tribadum obscenitas vi, 311, 320 sq.

Tribuat natura ingenium x, 301 tribui hæc, deinde illa dedi ix, 39

Tribunal nemo vendit acersecomes viii, 127 non est urbibus illis x, 35

Tribunicia potestas Cesarum xi, 7

Tribuno da demde i, 101 ardenti sese indulsisse ii, 165 non cogente quidem, sed nec prohibente xi, 7 tribuni ergo expectent i, 109 quan-

tum in legione accipiunt, donat Calvina iii, 132 cognitione res non eget vii, 228 tribunus facit Philomela vii, 92 sub tribunis atque regibus viderunt uno contentam carcere Romam iii, 313 Tribuni cohortium i, 58 plebis sacrosancti i, 110 laticlavii, angusticlavii, semestres vii, 89

Tributa servis præstare clientes cogimur iii, 188

Triclinia Romanorum v, 17, vii, 183

Tridentem ecce movet (Gracchus retarius) viii, 203 per tuum jurat, Neptune xiii, 81

Trientem non habet (mortuus) quem porrigat Charonti ore iii, 267, viii, 98

Trifolius ager te fœcundis vitibus implet ix, 56

Triginta clara mamillis scrofa xii, 74

Triplicem usuram præstare paratus ix, 7

Tripodes, armaria, cistas vii, 11

Triremis victæ aplustre x, 135

Triscurria patriciorum viii, 190

Tristis ite per cunctas fabula cœnas i, 145 sententia fertur ii, 62 sumas ponenda præmia iii, 57 abit vi, 128 quare mihi toties occurras ix, 1 captivus x, 136 desiderat xi, 153 triste habitu vitium xiv, 110 sidus Saturni vi, 569 imperium profundi xiii, 49 tristes personam tenent vi, 69 Camœnas solus Cæsar respexit vii, 2 tristibus obscœnis quis non vicus abundat ii, 9 medicis erga filiolum vi, 389

Triumphalem ante statuam parentis viii, 144 triumphales, inter quas ausus habere nescio quis titulos i, 129 triumphalis habitus x, 36 sq. xi, 192

Triumphum magnum clarique omen habes ix, 125 triumpho similis Prætor sedet x, 36 sq. xi, 192 triumphos fata captivis, servis regna dabunt vii, 201 in dote numeras vi, 169 plures de pace referebant viii, 107 Triumphus scriptura vetus ii, 158

Triviale carmen vii, 55

Trivium in quocumque narrat vi, 412

Troica non scripsit Orestes viii, 221

Troja incolam Priamus venisset ad umbras x, 258 Trojam petierunt

mille rates, in Aulide morantes xii, 119—122

Trojanum ignem servat Alba iv, 61
Trojgenæ, vos vobis ignoscitis viii, 181 Trojgenas ipsos a præcone vocari jubet i, 100 Trojgenis clarum factura fulcrum testudo xi, 95

Tropæis truncis affixa lorica x, 133

Trulla aurea crepitum dedit iii, 108

Trunco corpore dabit solatia cet. xiii, 178 Hermæ simillimus viii, 53 trunca puppe xii, 79 truncis tropæis x, 133

Trutina in eadem suspendit Homerum vi, 437

Trux—truces Sauromatæ xv, 125

Trypheri doctoris discipulus xi, 137

Tu nil nisi Cecropides viii, 53 tibi habe frumentum v, 118 te ut miremur, non tua, primum aliquid da, quod possim titulis incidere præter honores, quos illis damus et dedimus, quibus omnia debes viii, 68 ten', o delicias! extra communia censes ponendum xiii, 140 vos aliam potatis aquam v, 52

Tua ut non miremur, sed te viii, 68

Tuba hæc rixæ xv, 52 Florali dignissima matrona vi, 250 communi dare signa xv, 157 tubarum concertus x, 214 tubas nemo fatiget vi, 442 ante tubas hæc animo tecum prius voluta i, 169

Tubera raduntur (al. tradentur) v, 116 dum mittas, Lybie v, 119 teræ radere xiv, 7

Tubicen tanquam surrexit una (in sulcis Thebanis) xiv, 243

Tuccia vesicæ non imperat vi, 64

Tuetur quem tegula a pluvia iii, 201 se picta tempestate xiv, 302 fraudem jure jurando xiii, 201 tuendis annibus Armenia Syriaque maturus viii, 169

Tulli pugnacis census v, 57

Tullia quid dicat notæ Collatia Mauræ cet. vi, 307

Tullius quid aliud, quam miranda potentia fati vii, 199

Tum quoque invenit x, 47

Tumes ejus aceto, ejus conche iii, 293 alto Drusorum sanguine viii, 40 tumet facies pane vi, 462 gibbo et utero x, 309

Tumidum guttur quis miratur in

Alpibus xiii, 162 tumida superbus aluta xiv, 282 tumidæ mariscæ cæduntur ii, 13 tumidis livoribus xvi, 11

Tumultu magno sudare vi, 420 majore planguntur nummi quam funera xiii, 130

Tunc revocarat ii, 30 quoque x, 47 par ingenio pretium, tunc cet. vii, 96

Tundendum euncho Bromium committere vi, 378

Tunica a Cynicis distantia dogmata Stoica xiii, 122 in Jovis sublimem Prætozem x, 38 molesta punire viii, 235 Tunicæ virorum substrictæ ac breves, mollium vero hominum et feminarum talares ac manicatæ vi, 446 tunicæ (Saliari) credamus viii, 207 albæ sufficiunt summis ædilibus iii, 179 sartæ scinduntur iii, 254 tunicam lupini mihi malo xiv, 153 horrenti non reddere servo i, 93 tunicas succingere erure tenus medio vi, 446 ponunt cosmetæ vi, 477 in tunicas eat, quicquid discriminis instat vi, 521 tunicis licet pareat atque lacertis, curatoris eget xiv, 287

Tunicati Gracchi ii, 143

Turba Remi x, 73 Deorum nec talis, ut est hodie xiii, 46 miratrix iv, 62 omnis tacet vi, 439 salutatrix tota v, 21 Intulenta vii, 131 barbara xv, 46 victrix xv, 81 cedente vehetur dives iii, 239 in turba uteris (verbis) modo sub lodice relictis vi, 196 turbæ togatæ rapienda sportula i, 96 rixantis tot millia xv, 61 turbam casæ xiv, 167

Turbat imago animum xiii, 222 ocellos passer extinctus vi, 8 amens filius totam hanc partem xiv, 94

Turget sacculus pleno ore xiv, 138

Turgidus deponis amictus i, 143 turgida Lyde ii, 141

Turnus et Ajax quales lapides torquebant xv, 65 Turni agro pascitur Cæsaris armentum xii, 105 Turnum, Rutulum ferocem, et Ænean committas securus licet i, 162

Turpavit nitidos ejus ocellos passer extinctus vi, 8

Turpis minus est insania ii, 71 libertas Cybeles ii, 111 obscuris genis vi, 131 alea, turpe et adulterium mediocribus xi, 174 turpe hoc negavit s. negabit iii, 168 magis nostris nescire Latine vi, 188 quod Scio

Titioque bonis, decebat Crispinum iv, 13 non putavit, pro cithara velare caput vi, 390 putat nil vi, 457 nec putarent præcones fieri vii, 5 si quid turpe paras, nec tu pueri contemseris annos, sed peccaturo obstet tibi filius infans xiv, 48 turpi vetulæ utile, filiolum producere turpem vi, 241 turpi frugerunt sæcula luxu divitiæ molles vi, 299 turpes sponsæ (viri) i, 78 turpia castigas, cum sis cet. ii, 9 ne ludant vii, 239 quæ cerdoni, Volesos decebant viii, 182 turpibus ac pravis imitandis dociles omnes sumus xiv, 41 turpissimus repente nemo fuit ii, 83

Turpiter audent res vi, 97 quod audes, breve sit viii, 165

Turris excelsæ tabulata x, 106 turrim enim in prælia xii, 110 turre Collina stantes mariti vi, 291 turribus iisdem defendier xv, 158

Turture magno cariturus cogitat dulcem hæredem tollere vi, 39

Tus, v. Thure

Tuscum aprum i, 22 Tusco vellere vexatæ duræque manus vi, 289 si favisset Nurtia x, 74 catino farrata omnia tunc ponebant xi, 109 de Tusca Græcula facta est vi, 186 Tusca ergastula viii, 180 Tuscis libellis digna fides xiii, 62

Tutela rerum suarum certa magis cet. xiv, 112

Tutor et Capito piratæ Cilicum viii, 93

Tutor bonus viii, 79 principis x, 92 malus i, 47. xv, 135

Tutus his armis illa in aula iv, 93 a frigore xi, 146 tuta senectus a tegete et baculo ix, 139 tutum nihil est ab inguine iii, 109 tuti stagna sinus xii, 81 tutæ custode tenentur iii, 306 tutos vicino limine somnos ut collata daret fiducia xv, 154 facit a serpentibus Afros (hoc oleum) v, 91

Tydides quo percussit pondere coxam Æneæ xv, 66

Tympana gentilia iii, 64 plebeia cedunt raucæ cohorti vi, 515 Galli cessantia viii, 176

Tyndaris illa (Clytæmnestra) bipennem tenebat vi, 657

Tyrannide tam sæva crudaque quid Nero fecit viii, 223

Tyrannus nullus ephebum deformem sæva castravit in arce x, 307 tyranni aure quid violentius iv, 86 pauci sicca morte descendunt ad generum Cereris x, 113 tyranno Bi-

thyno x, 162 tyrannos sævos cum perimit classis numerosa vii, 151 tyrannis exulibus viii, 261

Tyrius genialis sternitur x, 334 Tyrio filo stlataria purpura spondet vii, 134 Hannibali xii, 107 Tyrias lacernas i, 27 endromidas vi, 246

Tyrrhenum piscem v, 96 Tyrrhenam Pharon xii, 76 Tyrrhenos fluctus vi, 92

U

Ubera potanda magnis infantibus ferens vi, 9 matris ducere xii, 8

Uberibus semper lacrymis vi, 273 uberior quando vitiorum copia i, 87

Ubi nunc lex Julia ii, 37 Numa constituebat amicæ iii, 12 consistas, ede iii, 296 ubi panlum superest—ad Ostia currunt xi, 47

Ubicumque natat iv, 55

Ubique occurras vatibus i, 17 postquam siluit omnis compago tabernæ iii, 303 multus labor Polycteti viii, 104 ponit præsidium viii, 238

Ucalegon jam poscit aqnam, jam transfert frivola iii, 199

Udus amomo Syriophænix viii, 159 uda gemma i, 68 barba terit inguina, ix, 4 udo cædibus gladio viii, 242 udis inguinibus x, 321

Ulciscitur victum orbem luxuria vi, 293 ulciscuntur quoties rumoribus battea ix, 111 ulcisci quid magis debuit armis Verginiis viii, 222

Ulcus an facies dicatur vi, 473

Ulixes v. Ulysses

Ulla si jungitur Ursidio vi, 41 non ullum exemplum tam detestabile ii, 47 non ab ullo ametur xii, 130 ulla mala aliena sibi eredit xv, 142

Ulmea cœna tota sonat Suburra xi, 141

Ulmos viduas palmas desiderat viii, 78 Falernas poscit maritum vi, 150

Uterior spes nulla vii, 30 ratio est si cet. iv, 20 ulterius nil aut gravius cultro timet, hostia xv, 118 erit nil i, 147 quod monstrum, quam mollis avarus ix, 38

Ultimus ardebit cet. iii, 201 cumulus arumæ iii, 209 Flavius iv, 38 regum bonorum viii, 260 ille sciet dedecus domus x, 312 qui stetit cet. xv, 90 ultima fiet quæstio de moribus iii, 140 pars vulgi nostri

viii, 44 ultima ad spatia vitæ longæ respicere x, 275 vitia fictos contemnant Scauros ii, 34 cellam clausit vi, 128 quæ ant prima ponas ix, 81 præsidia discriminis afferimus xii, 55 ultima bellorum xv, 95

Ultio est voluptas animi minuti, infirmi, et exigui xiii, 191 nec mihi deerit xvi, 19 prima est hæc, quod cet. xiii, 2

Ultor Mars ex quo galeam quoque perdidit nec potuit res servare suas, ad vigilem Castora ponendi nummi xiv, 261 tanti sanguinis Cannarum annulus x, 165 patris cæsi (Orestes) Deis auctoribus viii, 216

Ultra Sauromatas fugere hinc libet cet. ii, 1 vires habitus nitor iii, 180 littora Jubernæ arma promovimus ii, 159 quid quæris v, 18 quid? concumbunt Græce vi, 190 non fovisti errorem viii, 164 hæc quid erit nisi ludus viii, 199 pergere tendit x, 154 Tiberim ablegandæ mercis xiv, 202 si panditur xiv, 327 molem aggeris ut veniat xvi, 26

Ultro trahere ac vexare paratus xiii, 108

Ulubris vacuis Ædilis x, 102

Ululant Priapi Mænades (al. ululante Priapo) vi, 316

Ulysses solers evasit per aciem Polyphemi ix, 65 Ithacus natans x, 257 in lorica Achillis se transducebat xi, 31 cum narraret Alcinoos tale facinus—mendax aretalogus cet. xv, 14 sq. effingit Siculos cantus remige surdo ix, 150

Umbellam viridem ix, 50

Umbone junctæ phalanges ii, 46

Umbra talis quoties hinc ad illos venit, cuperent lustrari ii, 157 in quanta nemorum vectetur iv, 6 et tecto gaudet genus ignavum vii, 105 et specie virtutis fallit vitium xiv, 109 communi clauderet dominos spelunca vi, 4 in Pieria nullus quadrans tibi ostendatur vii, 8 ab rhetorica descendit ad pugnam vii, 173 umbram arundinis trepidabis x, 21 umbra: hylares sine regibus infernis xiii, 52 umbrarum gratia nulla, nil ibi (in equis) majorum respectus viii, 65 umbras quas torqueat Æacus i, 9 ad umbras Assaraci venisset Priamus incolumi Troja x, 258 umbris majorum tenuem, Di, et sine pondere terram vii, 207

Umbricius s. Umbricitus, amicus

poëtæ, Roma discedens iii, 21 sq.

Umbriferos saltus x, 194

Umbrosæ palmæ vicina Tentyra xv, 76

Umectare, umens, umidus, umerus olim scribebatur ii, 158

Una simus, ait v, 18 tanquam surrexerit et tubicen xiv, 243

Uncia nulla eboris xi, 131

Unciolam Proculeius habet i, 40

Uncum carceris patieris xiii, 245 unco ducitur x, 66

Unda prior nobis properantibus obstat iii, 244 distinguitur tabula xiv, 289 undas margine viridi herba clauderet iii, 19 undis evertentibus latus puppis xii, 31

Unde alius devehat aurum i, 10 hæc emis ii, 40. vii, 76 unde ingenium—unde simplicitas cet. i, 150 sq. hæc tetigit urtica tuos nepotes ii, 127 epulum dare possis iii, 229 hæc monstra vi, 286 habet tot saltus vii, 188 altior esset casus x, 106 tibi frontem libertatemque parentis, cum cet. xiv, 56 unde habeas, quærit nemo, sed oportet habere xiv, 207 unde repente tot rugas s. rugas ix, 8

Undique calor iii, 247 septa asparagis squilla v, 81 licet ceræ exornent atria ix, 19 ad illos convenient ix, 131

Ungo recentior scriptura, vetus unguo, ut urgueo, tinguo al. iv, 59 unctam Corinthum viii, 113 unctis strigilibus iii, 262

Unguem medianum cum ostenderet Fortunæ minaci x, 53 ungues acutos, aduncos, amicos, observet v, 41 tanquam ungues digitosque suos, auctores noverit vii, 232 unguibus curvis ire parat nummos raptura Cælæno viii, 130 curvis raptus per aëra Pygmæus a sæva fertur græce xiii, 170

Unguenta perfusa mero spumant vi, 303 atque rosæ putere videntur xi, 122 dum poscimus ix, 128 inter et corium aliquid discriminis ponendū xiv, 204 qualiacumque xv, 50

Ungula mulæ nitet vii, 181

Unicus deus in ædicula viii, 111 puer appellat ix, 64 unica atque sola nobilitas est virtus viii, 20 semita tranquillæ vitæ per virtutem patet x, 364

Unquam non deerit amator ii,

168 nil conferet iii, 51 si quid tentaveris hircere v, 126 nil donabis invita conjuge vi, 212 nulla cunctatio de morte hominis longa est vi, 222 quæ India sumserit hos habitus vi, 267 non reputant vi, 365 indulgebitis ix, 48 non maduerunt cet. x, 120 quid Roma beatius tulit x, 279 Cf. xi, 134. xii, 98. xiii, 177. xiv, 127, 178, 328. xv, 88, 124, 161.

Unus provocat omnes patricios opibus i, 24 Armenius Zalates—narratur mollior cet. ii, 163 Iberinæ vir sufficit vi, 53 non rivalis tibi dictabitur hæres vi, 219 ut multis mortuus sufficeret xv, 79 orbis Pellæo juveni non sufficit x, 168 et alter forsitan hæc spernant juvenes xiv, 33 vernula, tres domini (in casa) xiv, 168 comite ancilla non amplius una vi, 119 una laboranti poterit succurrere lunæ vi, 443 non una simia parari debuit ejus supplicio, nec serpens unus, nec culeus unus viii, 213 una nave rediit x, 185 una senum facies x, 198 una atque eadem est vini patria atque ministri xi, 161 domus sufficit nosse volenti mores generis humani xiii, 160 natura hæc est omnibus xiii, 166 vel una potens ratio est xiv, 39 una mensa comedunt patrimonia i, 138 num in annum conducis iii, 225 hoc defuit Fabricio iv, 128 pedem quoties de limine moverat x, 29 quod superaverat xii, 68 rus non sufficit xiv, 141 unius porci scabie cadit totus grex ii, 80 lacertæ dominum iii, 231 senis præcordia pressit vi, 621 uni deditus vi, 206 uni cedit Homero vii, 38 uno ut hæc oculo contenta sit vi, 54 ne conelamant vii, 167 digito scalpunt caput ix, 133 anno caruisse Circensibus xi, 53 pede non altior tota cohors xiii, 173 flagitio quem contentum videris xiii, 213 semodio scobis hæc emendat servulus unus xiv, 66

Urbani Catulli scurra xiii, 111

Urbicus movet risum vi, 71

Urbis iniquæ quis tam patiens i, 31 o pater ii, 126 sævæ pericula iii, 9 casus tunc geminus iii, 214 prodigia et mores damnante Canopo vi, 84 dederis illic habes viii, 200 et ipsius fortuna servatum victo caput abstulit x, 285 Praefectus, villicus et custos dicitur iv, 77. xiii, 157 urbi claras abstulit animas iv, 151

et populo nota res x, 341 attonitæ modo positus villicus iv, 77 urbem in hæc nuper venerat pedibus albis i, 111 si mora longior indulisit pueris ii, 167 lætam facit Status vii, 83 an petat a Cannis vii, 162 colimus tenui tibicine fultam iii, 193 a figulis munitam x, 171 Græcam non possum ferre iii, 61 totam pervolat audax vi, 398 trepidantem solus protegit viii, 250 qui saturant, circo scenæque vacantem viii, 118 per mediam audita vox xi, 112 mæstam attonitamque videres xi, 198 ab urbe quis tam procul absit xvi, 25 ex urbe effugientem pudorem xi, 55 in urbe populi victoris quæ nunc fiunt cet. ii, 162 nullus locus artibus honestis iii, 22 magnis opibus dormitur iii, 235 urbes nutare vi, 411 multæ et publica vota vicerunt x, 284 illis non est prætexta cet. x, 34 eversis prædarum in parte reperta poenla cet. xi, 101

Urceoli sex, ornamentum abaci et lectus erant Codro Procula minor iii, 203 ex facie fiunt cet. x, 64

Urguet s. Urget quod mentem sudoribus xiii, 220 urgebant Atlanta minori pondere xiii, 48 velut urgeat Auster properat iv, 59 urgente fortuna vi, 593 urgentibus adversis xii, 53 urgentur convivæ somnoque fameque vi, 425

Urina concepta auribus atque oculis movetur xi, 168 urinam conjugis calcas vi, 313

Urna de Coreyræa qui minimum duxerat temetum xv, 25 plena quod tenditur, ænophorum totum sitiens vi, 426 in urna perpetuum ver vii, 208 urnæ capacem cratera xii, 44 plenæ sororibus x, 242 urnam secutus Hylas i, 164 urna fallaci Prætoris vicerit gratia xiii, 4 urnas quot vini donaverit Siculus Phrygibus vii, 236

Uro—urit earum delicias panniculus bombycinus vi, 260 uritur ferro xiv, 22

Ursidio placet lex Julia vi, 38 si jungitur ulla vi, 42

Ursos Numidas comminus figebat iv, 99 ursis sævis inter se convenit xv, 164 ursis vitulisque marinis eripiens somnum iii, 238

Urtica hæc tetigit tuos nepotes ii, 128 urticae acres divitis xi, 166

UrUCA (al. huruca, eruca, curuca)

tu tibi places vi, 276

Usquam quod est auri viii, 122
usquam concipitur xii, 103 non erit
Brutus cet. xiv, 43

Usque Auroram et Gangem x, 1
ad delicias votorum x, 291 a lucifero,
donec lux occidat xiii, 158 usque
adeo nihil est iii, 84 temerarius quis
vestrum v, 129 deditus quis est vi,
182 gravis uxori x, 201 longum
tardumque putavit xv, 82

Usuram triplicem præstare paratus
ix, 7

Usus edendi nulli major fuit iv,
139 in hos stabat lignum xi, 118
usus rarior commendat voluptates xi,
208 usu tot rerum an nihil in melius
proficis xiii, 18

Ut salutes iii, 184 cessit iv, 63
redeant veteres, nemo dederit cet.
vii, 139 multum, duo sufficient ses-
tertia vii, 187 magis stupeas vi, 87
ut tamen omnes subsidant pennæ—
facies tua computat annos vi, 197 ut
vigeant sensus animi, ducenda tamen
sunt funera natorum x, 240 ut sit
magna, tamen certe lenta ira Deorum
est xiii, 100 ut sæpe emungeris ix,
147 ut (quamvis, vel ut ut, quo-
modocumque) melius nos egimus vii,
124

Utcumque ille exitus hominis x,
271

Uter—ntres plenos tempestatibus
xv, 20

Uterque orator periit eloquio,
utrumque leto dedit ingenii fons x,
118 uterque locus odit numina vic-
inorum xv, 37 utrumque habitum
inde sumit facies ix, 19 utroque
morbo pallet ii, 50

Uterum pueris salientibus vexare
vi, 599 utero pariter gibboque tu-
mentem x, 309

Utilis longe minus illi nxor vi, 210
agris et bellorum ac pacis rebus
agendis xiv, 71 utile vetulæ turpi
filiolam producere turpem vi, 240
non corpus extinctæ dextræ iii, 48
tunc multis pallere vii, 96 hoc ta-
men est illis vii, 135 et hoc multis
vitæ genus ix, 27 consilium modo,
sed commune, dedisti ix, 124 quid
sit rebus nostris, permittes ipsis ex-
pendere nominibus x, 348 quid sit,
prospiciunt aliquando viri vi, 359
utilium rerum pars maxima jactatur
xii, 52 utilior quis comes iv, 84

Utinam his potius nugis dedisset

tota illa sævitæ tempora iv, 150
ritus veteres et publica saltem his
intacta malis sacra agerentur vi, 335
nos vani vi, 638

Utitur qui te sic v, 170 uteris in
turba modo sub lodice relictis (verbis)
vi, 196 utimur exemplis nunquam
adeo fœdis, ut non pejora supersint
viii, 184 utere veli-, totos pande
sinus i, 149

Utrimque spatium lustrabit me-
tarum vi, 582 inde furor xv, 35

Uva ab uva conspecta livorem
ducit ii, 81 longa conserdit examen
apium xiii, 68 uvam calcatam bellis
socialibus v, 31 uvæ servatæ parte
anni, quales fuerant in vitibus xi, 72

Uxor languida vel prægnans cir-
cumducitur i, 122 tibi tacito non
contrahat bilem prima si luce egressa
reverti nocte solet cet. xi, 185 sq.
montana sylvestrem cum sterneret
torum vi, 5 antiquis de moribus illi
quæritur vi, 45 dormire cum sen-
serat virum cet. vi, 116 non amatur,
sed facies vi, 143 a custodibus in-
cipit vi, 348 quoties non abstinet
conubitu sacris diebus vi, 535 tua
virgo maneret, ni tibi deditus essem
devotusque cliens ix, 72 qualis fu-
tura sit, illis (diis) notum x, 353
torva latravit x, 272 Herculis for-
mosa ad cyathos xiii, 43 fœta jace-
bat in casa xiv, 167 Principis quod
facit, quæ non faciet vi, 617 Asyli
quando ad palmum gemat vi, 267
sterilis facit jucundum et carum ami-
cum v, 140 docta nimis et facunda
vi, 445 Cæsaris cui nubere destinat
x, 330 uxoris partum petimus x,
352 ante boletum, post quem nil
amplius edit v, 148 uxori si capiendi
jus nullum, leno accipit mæchi bona
i, 56 usque adeo gravis x, 201 ux-
orem cum ducat spado i, 22 co-
mædus agit iii, 94 accipis, de qua
citharædus fiat pater vi, 76 quis
feret, cui consentent omnia vi, 166
occidere jussus Claudius xiv, 331
ducis, Postumne vi, 28 Uxores uni-
vira vi, 229

Uxoriam simplicitas si tibi, et de-
ditus uni est animus vi, 206

V

Vacat nulla crepido v, 8 si vacat
i, 21 vacantem circo secnæque ur-

bem viii, 118

Vacuus viator x, 22 vacui ventris furor xv, 100 tam vacui capitis populum xv, 23 vacuo lecto v, 17 theatro vi, 68 vacuum sellam i, 124 cellam vi, 122 vacuum cerebro caput xiv, 57 vacua et plana omnia iii, 96 vacuis toris i, 136 Cumis iii, 3 medullis viii, 90 Ulubris x, 102

Vadimonia differt prætor iii, 213 faciunt irati iii, 298

Vadit ad calices thermarum Lateranus viii, 168 vadas licet jam nunc in balnea xi, 205 vade ergo, et cede cet. ii, 131

Vadum transire tot millia una cymba ii, 151

Vagelli declamatoris Mutinensis corde xvi, 23 inter statnam et effigies vestras nullum discrimen xiii, 119

Vaginæ in fronte gemmas ponere v, 44

Vagitus primos edere vii, 196

Valerius Flaccus, æmulator Juvenalis, taxatus i, 7 sq. 11

Valet stomacho vi, 100 hæc ætas securum præstare Neronem viii, 171 plus hora fati benigni xvi, 4 tantum artificis halitus oris x, 238 valent ad saxa discutienda robora ficus x, 145 valcat phlithris mentem vexare mariti vi, 611 solatia ferre xiii, 120 emittere xv, 67 vale nostri memor iii, 318 valentius Euro fatum xii, 63

Valida ac juvenilia membra xi, 5

Valle Quirini ii, 133 Egeriæ iii, 17 vallibus Aganippes desertis vii, 7

Vallo infesta arma xv, 120 vallum ne litiget extra miles xvi, 16

Valvæ patuerunt facili cardine iv, 63 valvis apponere candelam ix, 98

Vanus, et Euganea mollior agna viii, 15 vano Othomi iii, 159 vani utinam nos vi, 638 vana chirographa xiii, 137. xvi, 41 cathedra vii, 203 o vanissime xiv, 211

Vapulo ego tantum iii, 289

Varia est ferme natura malorum xiii, 236

Varicosus fiet haruspex vi, 397

Varie hæc properantur iii, 264

Varillus infamis ii, 22

Vas pelamydum vii, 119 vasa ingentia iii, 251 curta et rimosa iii, 271 novissima vi, 356 minora frangere x, 101 aspera xiv, 62

Vascones, hæc fama est, alimentis

talibus (carne humana) olim producere animas cet. xv, 93

Vascula argenti puri ix, 141. x, 19

Vates Pythia xiii, 199 vatis officium peragentibus Dis xi, 114 laurum mordentis vii, 19 Cirrhæi spicula jurat xiii, 79 vati crebrum poppysma roganti manum præbebit vi, 584 quem pulpita pascunt vii, 93 vatem egregium, cui non sit publica vena, Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui Communi feriat carmen triviale moneta, Hunc, qualem nequeo monstrare, et sentio tantum, Anxietate carens animus facit, omnis acerbi Impatiens, cupidus sylvarum, aptusque bibendis Fontibus Aonidum vii, 53 sqq. vates committit vi, 436 vatium digitos semestri circumligat auro vii, 89 vatibus cum tot occurrat i, 18

Vaticano de monte fragiles patellas vi, 344

Vatiniani calices v, 46

Ve—Lepidi cæcive Metelli vi, 265 tentes aliquid tacitusve recedas iii, 297

Vectari ad primum lapidem vi, 577 vectetur in umbra iv, 6

Vecti pectora ferrea vii, 150

Vectigalia, portorium cet. redimere iii, 31 sq.

Vectoris prospera tempora xii, 63

Vedius luxuriosus v, 118

Vehemens salibus conviva ix, 11

Orator iii, 34 pœna xiii, 196

Vehunt planstra pinum iii, 256 vexit secum gentilia tympana iii, 65

veheris dum per monumenta Latinae v, 55 vehitur clauso latis specularibus antro iv, 21 longorum cervice

Syrorum vi, 351 dives turba cedente iii, 239 pensilibus plumis i, 158

Veiento ut te respiciat iii, 185 prudens iv, 113 ut fanaticus iv, 123

videri cœpisset Sergius vi, 113

Vel discipulo Philippi tu venam committe xiii, 125 Aristotelem vel Pittacon ii, 6

Velamen honoris iii, 178

Velaria et ad ea raptos pueros iv, 122

Velas tempora cucullo viii, 145 caput pro cithara vi, 391 velantes

inguina panni xiv, 300 velari pictura jubetur vi, 340

Velificatus Athos x, 174

Vellendas præbuit alas xi, 57

Vellus par dabitur pugnantibus Gor-

gone Mauri xii, 4 vellere Tusco vexata duræque manus vi, 289 vellera peracta refertis calatlis ii, 55

Velo suo prora incurrit xii, 69 vela tegant rimas ix, 105 domus pendentia vi, 228 parvula dare phaselis xv, 127 velis ardentibus xii, 22 utere, totos pande sinus i, 149

Velox Lentulus Laureolum bene egit viii, 187 ingenium iii, 73 flosculus angustæ vitæ festinat decurrere ix, 126 velocis plantæ gloria xiii, 98 velocius et citius corrumpunt xiv, 31

Velut stricto ense i, 165 urgeat Anster iv, 59 ictus ab Hercule Cacus v, 125 exhausta redivivus pululet arca nummus vi, 363 acri ducta Falerno (ruga) xiii, 216 hoc dilata sereno (tempestas) xiii, 228

Veluti victis Consulibus cet. xi, 198

Vena publica non est (huic vati) vii, 53 venæ secundæ argentum ix, 31 venam discipulo committe Philippi xiii, 125 mediam pertundite, medici vi, 46

Venabula tenet mamma nuda i, 23

Venafrano ipse piscem perfundit v, 86

Venale præbere caput domina sub hasta iii, 33 pecus Corinthæ viii, 62 venali lagenæ viii, 162 venales hic non sunt elephantii xii, 102 quot agros fecerit injuria xiv, 151 venalibus libis plena domus iii, 187

Venantur in saltu aves generosæ xiv, 82

Venator nudus Albana arena figebat ursos iv, 101

Venatricis puellæ per calamos pharetramque jurat xiii, 80 ejus humerus pectusque dextrum nudatum i, 23

Vendit provincia tanti agros, sed majores (al. majoris) agros Apulia iv, 27 municipes siluros magna voce iv, 33 hic Thessala philtia vi, 610 purpura caudicium, vendunt amethystina vii, 135 si nemo Acersecomes tribuual viii, 128 vendimus ex quo nulli suffragia x, 78 vendunt ludæi somnia vi, 547 vendes nihil obstantè conjuge vi, 212 vendet perjuriam summa exigua xiv, 218 vendas potius, commissæ quod auctio vendit stantibus, ænophorum cet. vii, 10 vendat quod Aurelia v, 98 nisi (Statius) Paridi Agaven vii, 87

vendant quanti sua funera, quid refert? vendunt nullo cogente Nerone, nec dubitant Celsi Prætoris vendere ludis viii, 192 sq. vendere quod possis pluris dimidio xiv, 200 vendentis vocem Prætoribus vi, 380 vendenti an saga nubat caupone relicto vi, 591 vendente ocreas puella iv, 258

Venefica una quanti constat vi, 626

Venenum coctum loquar, privignoque datum vi, 133 veneni annonæ nunquam cara est his opibus ix, 100 emtor viii, 17 mercatorem xiii, 154 veneno materno livida fervent adipata vi, 631 de veneno naturæ patriæque exiguum stillavit in aurem iii, 123 venena fusa silent vii, 169 plura miscuit nullum vitium cet. xiv, 173

Veneo—venit qua summula vilis tessera frumenti vii, 174

Venerabile ingenium xv, 143 tam venerabile erat, præcedere quatuor annis xiii, 58

Venerantur canem oppida, nemo Dianam xv, 8

Veneto duroque cucullo iii, 170

Veniam dare quisnam hominum, quisve deorum viribus abnuerit immania passis xv, 103 damus fortunæ xi, 174 dat his furor ii, 19 dat corvis censura ii, 63 indulge pueris viii, 167 da v, 42 petit vi, 535 culpæ non abnuat vi, 549

Venit quoties umbra talis ad illos ii, 157 venit puer ab illis montibus xi, 160 venit (est) nemo repente turpissimus ii, 83. vii, 29 venit epistola a Capreis iv, 149. x, 71 cum signatoribus auspex x, 336 squilla manibus sublata ministri v, 83 maxima muræna de gurgite Siculo v, 99 ad nos minor altis v, 168 quocumque de gramine viii, 60 veniunt sagittæ a dote vi, 139 ad mœchum lota cute vi, 464 sic ad miscellanea ludi xi, 20 venies Tiryntius xi, 61 veniet hædulus de agro xi, 65 clasis, quocumque vocarit spes lucris xiv, 277 qui ferecula componat vii, 184 venient quando ad me Dii, si curant cunctos punire nocentes xiii, 102 venias ut dignus hederis vii, 29 veniant quæ diversæ sagittæ vii, 156 venisset Priamus ad umbras Assaraci incolumi Troja cet. x, 258 venisse quem dicat puer x, 216 tarde Liburnus dicitur vi, 477 venientis

amici xiv, 65 clypeo et hasta Dei xi, 106 veniente sarraco iii, 255 venturo hospite cessabit nemo tuorum xiv, 59

Venter Montani adest abdomine tardus iv, 107 si pascitur inguine, mea Clotho et Lachesis gaudent ix, 136 ventris vacui furor xv, 100 ventri indulsit non omne legumen xv, 174 ventrem tuum ostendit, generose Britannice vi, 124 trepidum tibi solvunt cornua xiv, 199 in ventrem mersis rebus xi, 40 ventre nihil frugalis v, 6 in ventre ne-caudos homines vi, 596 ventre lagenæ xii, 60 ventris servorum magno Romæ iii, 167 servorum castigat modio iniquo xiv, 126 in ventres sævos abeant tota novalia xiv, 149

Ventidius et Tullius quid aliud, quam occulti miranda potentia fati vii, 199 in Ventidio laudabile nomen sumit luxuria xi, 22

Ventilat ignem cursu iii, 253 aurum æstivum digitis sudantibus i, 28 Ventosa cucurbita jam pridem caput hoc quærit xiv, 58 ventoso sub aggere conducta texit viii, 43

Ventriculum infra vacua et plana omnia dicas iii, 97

Ventus adest aura modica non multo fortior xii, 67 Auster sedet ac se continet, et madidas siccant in carcere pennas v, 100 vento, quo pruna et cottona, advectus Romam iii, 83 venti quid agant i, 9 ventorum rabie xiii, 225 ventis animam committe xii, 57 cum ventis decidere jactu xii, 34

Venus ebria quid curat vi, 300 læta quo astro se proferat vi, 570 Veneris domum iv, 40 nec phætretris macer est, aut lampade fertur vi, 138 marito viii, 25 fanum x, 290 languentis irritamentum xi, 165 epistola nos commendat Marti xvi, 5 Veneri Martique timendas leges ii, 31 Venerem libido affectat sine viribus x, 209 Venere et cænis eet. x, 362 Veneres quas habeat aliena pecunia xiii, 34

Venusinam malo, quam te, Cornelia mater Gracchorum vi, 167 Venusina lucerna digna hæc ego non credam i, 51

Ver si tunc erit, radentur tubera v, 116 perpetuum in urna dent Di vii, 208 madidum ix, 51 nimbosum iv, 88

Verberat, atque obiter faciem linit vi, 481

Verbere surdo cædit mens diri conscia facti xiii, 194 tenui Circes percussum xv, 21 verbera illos justis afficiunt pænis viii, 267 verberibus cruentis secat x, 317

Verbosa et grandis epistola venit x, 71

Verbum qui dixerit i, 161 verba libera animi proferre iv, 91 dictata vi, 391 amicæ nec curanda viris castigat vi, 456 regia lanistæ xi, 8 verborum tanta vis cadit vi, 440 regula vii, 230 verbis Hercules qui talia invadunt ii, 19 nullus pudor ii, 110 cum verbis audiat testarum crepitus xi, 170 quibus concumbat verbis vi, 406

Verebor ego te, Sexte, ceventem ii, 21 verendum artificem xiv, 115

Verginius quid armis debuit ulcisci magis viii, 221

Verna Canopi Crispinus i, 26 vernam equitem agebas ix, 10

Vernilis eques ix, 10

Vernula riparum v, 105 capsæ custos x, 117 unus (in casa) et tres domini xiv, 169

Vernus Jupiter v, 78 sol xi, 203

Vero xiii, 84

Verpos solos deducere ad fontem xiv, 104

Verre pavementum xiv, 60

Verres sacrilegus viii, 106 Verri si fur displiceat, homicida Miloni ii, 26 carus erit, qui Verrem tempore, quo vult, accusare potest iii, 53

Versare molam Nepotis viii, 67 stamen, fusum, filum iii, 27 littus aratro sterili vii, 49 versetur illa sententia semper in ore tuo eet. xiv, 206 versata toro membra xiii, 218

Versum facit indignatio, si natura negat, qualemcumque potest, quales ego, vel Cluivienus i, 79 versu subsellia fregit Statius vii, 86 versus ipse facit vii, 38 ignotos mihi tenet antiquaria vi, 454 tales qua voce legantur, quid refert xi, 180 versibus iisdem eadem cantabit vii, 153 Versus proœleusmaticus iii, 263 sæpe excidit ob idem principium ii, 24 hexametri optimis passim scriptoribus prosæicis exciderunt v, 90

Vertere solum xi, 49 nigrum in candida iii, 30 verterit cum se annus vii, 242 vertitur summus æer vi, 99 verso pollice quem libet occi-

dunt populariter iii, 36

Vertice vitem nodosam frangebatur viii, 247 sub montium lusit xi, 160 recto quas portat iii, 252 raso v, 171. xii, 81 verticibus s. verticibus ipsis caput abluet vi, 524

Vertigine tectum ambulat vi, 304

Verubus decoxit xv, 82

Verum ix, 70. xii, 97

Verum si admittimus iii, 171 si excutias vi, 143 est, non sententia viii, 125 ad verum omnia fient vi, 325 vero vitam impendere iv, 91 veræ paratur arenæ vi, 251 vera ac manifesta canentem ii, 64 tu puta ii, 153 si Græcia xiv, 240 Charybdi dignum xv, 17 loquens xvi, 33 cruce dignus viii, 188 vera res agitur iv, 35 vera bona, atque illis multum diversa pauci dignoscere possunt x, 3 veram deprendere messem si libet vii, 112 probavit vocem adyti xiii, 205 veras agitant lites vii, 168 veris dissimiles speluncas iii, 18 veris lacrymis amissa ploratur pecunia xiii, 134 verinus et magis ingenue Peribonius ii, 15

Vervecis elixi labra iii, 294 vervecum in patria crassoque sub aëre nasci posse summos viros x, 50

Vesci carnibus xv, 13 corporibus xv, 106 licet carnibus humanis xv, 13

Vesica vetulæ beatæ optima nunc via summi processus i, 39 vesicæ non imperat Tuccia vi, 64

Vestalis virgo, sacerdos vittata, jacebat nuper cum corruptore, sanguine adhuc vivo terram subitura iv, 9, 10

Vestam minorem colit Alba iv, 61 Janumque rogabat cum farre et vino vi, 386

Vester labor fecundior vii, 98 vestram Dianam iii, 320 vestras inter effigies statuamque Vagelli nullum discrimen xiii, 119

Vestibulis abeunt clientes i, 132 in vestibulis quadrijuges vii, 126

Vestigia multa pudicitiae aut aliqua extiterint et sub Jove vi, 14 lecti repetit spreto vi, 226 dabit noster in laqueum xiii, 244 figens planta ancipiti xiv, 272 per tua omnia peccet filius xiv, 53 fugienda patrum ducunt reliquos xiv, 36

Vestinus senex cet. xiv, 181

Vestis pictæ aurum vi, 482 vestem banc populo mirante ii, 67 O-

gulnia conducit, ut spectet ludos vi, 352 purpuream cet. xii, 38 summam diducere xiii, 132 veste nigra senescant x, 245 severum vitium xiv, 110 vestibus extentis cucurrit prora xii, 68

Vestis quos ardens purpura xi, 155 vestitur bucca tiara vi, 516 porticus tabellis xii, 100 vestiti scorti facies iii, 135

Veto nec te cedere pectus xiii, 128 vetat haeredes esse suos codice sævo x, 237 Lucretia optari faciem x, 293 vetet nemo vi, 628 vetent quæ cantare Chrysoگونum vi, 74 vetitum nil fecisse volet xiv, 185

Vetti pectora ferrea vii, 150

Vetulus ut bos cet. x, 268 vetulo cum libo puls annua xvi, 39 si juvenis non assurrexerat, grande nefas xiii, 55 vetulæ beatæ vesica optima nunc via summi processus i, 39 turpi utile filiam producere turpem vi, 241 assæ monstrant hoc pueris repentibus xiv, 208 vetula in bucca scalpit rugas mater simia x, 195 in vetula non est hic sermo pudicus vi, 194

Vetus argentum i, 76 cista iii, 206 Thebe xv, 6 clementia vi, 160 et antiquum est, alienum lectum concutere vi, 21 atque antiqua similtas xv, 33 veteris amici digressu iii, 1 rimæ contextit hiatus iii, 195 testæ fuligine v, 35 meri torrens vi, 319 offensæ reus iv, 105 ægri macies ix, 16 templi grandia pocula xiii, 147 Albani pretiosa senectus xiii, 214 culpæ orbita xiv, 37 pudicitiae vestigia vi, 14 quercus fastidia xiv, 184 veteri clienti parere indignatur minister v, 64 centone calidum lupanar vi, 121 veterem ad dominum reverti iv, 52 luxuriam imperii iv, 137 aram Pudicitiae vi, 308 follem xiii, 61 veteres clientes vestibulis abeunt i, 132 ad arcus substitit iii, 11 ritus vi, 335 amici quid olim moneatis audio vi, 346 xerampelinus vi, 519 bulbi vii, 120 cæcos sanant mortaria vii, 170 ceræ exornant atria viii, 19 ut redeant vii, 139 Sabinos imitata x, 299 illi hæc præcepta minoribus xiv, 189 vetera ornamenta iii, 218 veterum officiorum mercedem v, 13

Vetusta scabie levibus canibus viii, 34 vetusto nemore xv, 151 vetustos avos porticibus disponat vi, 162

Vexat censura columbas ii, 63 limen i, 100 balnea vii, 131 robora cornu xii, 9 oculos humore coacto xiii, 133 se carmine solo vii, 64 vexare noli, quiescit i, 126 uterum pueris salentibus vi, 599 mentem mariti vi, 611 paratus xiii, 108 vexantur leges ii, 43 vexatus toties The-seide i, 2 vexatæ vellere Tusco manus vi, 290 vexatas comas xi, 187

Vexillum pono Subura x, 156 vexilla tolli iuberet ii, 101 vestra coërcet consul viii, 236

Via optima nunc summi processus vetulae vesica beatae i, 39 brevior conferet illi xiv, 223 viam illam ire pergant xiv, 122 vias monstrare xiv, 103

Viator vacuus cantabit coram latrone x, 22

Vice teli sævit manus xv, 53 in vicces equitant vi, 311 vices et lucis et anni volvente natura xiii, 88 vicibus ne faciant turpia vii, 240

Vicinia toto pago me laudet xiv, 154

Vicinus Hymetto senex xiii, 185 quod habet, ematur vi, 152 si mihi campum ademit xvi, 37 vicina foro jugera iv, 7 tanquam mariti vivit vi, 509 seges melior videtur xiv, 143 Tentyra palmae xv, 76 vicinum rupibus antrum i, 8 cum se tibi præbeat Æmilium pons vi, 32 vicino limine tutos somnos xv, 154 vicinorum numina odit uterque locus xv, 36 vicinarum ferarum pellibus vi, 6 vicinos humiles rapere vi, 414

Victima sacra cadat ante Lares Gallitæ xii, 113

Victor modo populus ii, 73 victoris populi in urbe quæ nunc sunt ii, 162 victori populus quod postulat, aurum accipe vii, 243

Victoria, Virtus colitur i, 115 exultat circo viii, 59 rara iugo sedit viii, 63 facilis de madidis et mero titubantibus xv, 47

Victrix provincia ploras i, 50 fortunæ sapientia xiii, 20 turba xv, 81 Victum illa mercede parat xiv, 273 ames Macleræ vii, 9

Vicus quis non abundat tristibus obscænis ii, 8 nullus non habebit mane Clytæmnestram vi, 656 vicorum arcto inflexu iii, 237 vicus augustos vi, 78

Video ut vi, 395. xiii, 118 vides ergo, quam grande operæ pretium

faciat jugulata Mycenis xii, 126 nonne vides, quanto celebretur sportula fumo iii, 249 videt te in somnis xiii, 221 prima cometem vi, 408 Luna viii, 149 videmus multa, quæ non fecit Apicius iv, 22 Vidi si dicas sub iudice, quod non vidisti vii, 13 vidit qui pugnos, audeat ille dicere, Vidi xvi, 30 janua tua barbam amici senioris vi, 215 quis non vulnera pali vi, 247 sic multas hyemes iv, 92 vidimus quid tam miserum iii, 6 vidistis, Athenæ, hunc inopem vii, 205 viderunt illa tempora mensas domi natas xi, 118 sæcula argentea primos mœchos vi, 23 sæcula felicia uno contentam carcere Romam iii, 314 videbis Corybanta de conviva v, 25 videas si hoc in nostris gentibus, risu quatiare xiii, 170 quorum præcordia flagrantia xiii, 182 si ista in corpore iudicis ii, 76 videant servi, ne quis neget x, 87 videres urbem mœstam xi, 197 videret licet plura domi fraga xiii, 56 visu dictuque fœdum xiv, 44 visurus amicos vi, 313 videor te claudere acribus exemplis xiv, 322 videris tu tibi liber et regis conviva v, 161 videtur sibi nobilior vi, 176 videri quando vult formosa domi vi, 465 Sergius cepisset Veiento vi, 113 visa occasio xv, 40 visæ nunquam puellæ amore flagrabat iv, 114 visam diu pudicitiam vi, 2 visis nunquam triginta mamillis xii, 74 videndus nunquam tibi mane vi, 601

Vidua est, locuples quæ nupsit avaro vi, 141 viduæ delicias tantum asperratur adulter iv, 4 viduam prænantem quis fecerit vi, 405 viduas almos desiderat palmes viii, 78

Vigeant sensus animi x, 240 Vigil Castor xiv, 260 vigili febre xiii, 229 vigiles fenestræ iii, 275 Vigilum septem cohortes ope hamarum incendia coëcebant xiv, 305

Vigilat Consul viii, 236 vigila, puer, scribe, causas age xiv, 192 vigilare donec libeat Bithyno tyranno x, 162 cohortem servorum noctu Licinus jubet xiv, 305 vigilando moritur hic plurimus ager iii, 232 vigilanti stertere naso i, 57 vigilantibus dudum orbis præcipitem ire iubeat iii, 129 vigilata prælia vii, 27

Viginti millia fœnus ix, 140 Vilis Galba v, 4 tessera frumenti vii, 174 nos populus xiii, 142 mer-

cator sacci olentis xiv, 269 vile caput aselli xi, 97 viles pulli xiii, 142 amici v, 146

Villa altera paratur tibi xiv, 141 marmorea iv, 112 villarum culmina xiv, 89 villas totidem erexit i, 94 novas attollit marmore xiv, 95 em-turus vii, 133 quot possideat nunc, quo tondente cet. x, 225 propter centum temerarius xiv, 275

Villicus labentibus obstat cet. iii, 195 horti iii, 228 positus Urbi iv, 77 villica legit asparagos xi, 69

Vimen, a quo dictus collis Viminalis iii, 71

Vincio — vinxerat ipsum Ennosigæum compedibus x, 182

Vincis nullo alio discrimine cet. viii, 54 vicit fuscina Gracchi hoc monstrum ii, 143 digna viro sententia iv, 136 spado Capitolia nostra Posides xiv, 91 vicinus quos, non faciunt hæc ii, 163 vicerunt multæ urbes et publica vota x, 285 vincant divitiæ i, 110 vicerit quamvis improba gratia xiii, 4 vincere ut Stentora possis xiii, 112 vincens Fortunæ ædem xiv, 90 vincitur idem (Hannibal) x, 159 dominus (agrorum) non ullo pretio xiv, 145 vincuntur rhetores vi, 438 vinceris, ut Pelea vicit Achilles xiv, 213 victus Marsya ix, 2 Ajax ne pœnas exigat, quam timeo x, 84 ter victi regis medicamina vi, 661 victæ triremis aplustre x, 135 victum Syphacem vi, 170 orbem ulciscitur luxuria vi, 293 victa Carthagine x, 277 victis modo sociis viii, 99 consulibus in pulvere Cannarum xi, 198 rivalibus superbus incedet xii, 126

Vincla sæva xiii, 186 in vinclis maximus ferri modus iii, 310

Vincus consul xv, 27

Vindex Cannarum annulus x, 165 vindice nullo et impune iv, 152

Vindex et Galba quid armis debere ulcisci magis viii, 222

Vindicet ignis (fulminis) xiii, 226

Vindicta bonum vita jucundius ipsa xiii, 180 curabilis et gravior quam injuria xvi, 22 nemo magis gaudet, quam femina xiii, 191

Vinosus inebriet aurem ix, 113

Vinum, quod succida nolit pati lana v, 24 capillato diffusum consule et bellis socialibus v, 30 Albanis de montibus aut de Setinis, cujus patriam, titulumque senectus delevit

multa veteris fuligine festæ: quale coronati Thrasca Helvidiusque bibebant Brutorum et Cassi natalibus v, 33 sq. toto nescire Decembri vii, 97 Tiberi devectum vii, 121 vini quot urnas Siculus Phrygibus donaverit vii, 236 atque cibi non eadem gaudia torpente palato x, 203 atque ministri eadem est patria xi, 161 vino et farre Janum Vestamque rogabat vi, 386 ciboque fervet stomachus domini v, 49 attonitæ feruntur et cornu vi, 315 vina non eadem vobis poni v, 51 dabit diffusa in montibus illis xi, 159 exspuit xiii, 213 Cf. Merum.

Viola omnes jactabo colores xii, 90

Violarent marmora tophum iii, 20 violaverit quod non ignem de cœlo raptum xv, 84 violatus nullo auro Jupiter xi, 116 violati numinis aras xiii, 219 violatæ fidei xiii, 6 violato cadureo vi, 537

Violentius quid aure tyranni iv, 86 quod fremat viii, 37

Viperæ sævissima tunc duos una cœna cet. vi, 641

Vir unus Iberinæ non sufficit vi, 53 tamen hæc ipsa nollet fieri vi, 254 viri aliquando prospiciunt quid utile sit vi, 360 viri nulla cura interea vi, 508 morte cupient animam servare catellæ vi, 654 argumenta libris actorum spargere gaudes ix, 85 dolor non debet esse flagrantior æquo xiii, 12 viri sitiente miscet rubetam i, 70 ecce traditur vir i, 78. ii, 129 digna sententia vicit iv, 136 hoc prætulit vi, 112 imperat vi, 224 petente castra vi, 575 virum dormire cum senserat uxor vi, 116 egrogium sanctumque xiii, 64 viro agrotante quid faceret plus vi, 389 virorum cœtus quæ ferre possit vi, 399 saltatus nigro tibicine xv, 48 viris non curanda verba vi, 455 viros respice et scrutare ii, 45 admitte vi, 329 quot longa Maura exsorbeat uno die x, 223 non esse licet x, 304 summos et magna exempla daturus vervecum in patria crasque sub aère nasci posse x, 49 viris non esse licet x, 304

Virentem glebam ornate xii, 85

Virga multa deducere (al. contingere) fumosos Equitum cum Dictatore magistros viii, 7 prior annet Lateranus viii, 153 commota innuit iii, 317 virgæ metuens vii, 210 virgam tenentis domini xiv, 63 virgas

frangis sociorum in sanguine viii, 136 ipsas te Consule præcedant mores viii, 23 humilis salicti mordere nondum ausus hædulus xi, 67

Virgilio si puer et hospitium tolerabile deesset, caderent omnes a crinibus hydri cet. vii, 69 sq. laus insignis tribuitur xi, 178, 179 Virgillum laudat, perituræ ignoscit Elissæ — inde Maronem, atque alia parte in trutina suspendit Homerum vi, 435 sq.

Virginia cuperet Rutilæ gibbum x, 204

Virginus quid armis debuit ulcisci magis viii, 221

Virgo, ut puella et nympha, quæ in flore ætatis est, etsi jam nupta ix, 74 filia non tuta cet. iii, 110 quæ nata vit Tiberinum viii, 265 maneret uxor tua, ni tibi deditus essem devotusque cliens ix, 72 conscia matri xiv, 29 virginis adultæ funus xv, 139 virgine Pygmæa brevior videtur vi, 50 Virgines dicuntur uxores ætate florentes ii, 59

Virguncula cum Juno (esset) xiii, 40

Viridis panni eventum quo colligo xi, 196 viridem thoraca v, 143 umbellam ix, 50 viridi margine iii, 19 virides palmæ vii, 118 adhuc in limine ramos vi, 228 gemmas vi, 458 aristas xiv, 147

Virro tenet phialas inæquales berrylo v, 39 gemmas ad pocula transfert a digitis v, 43 quando tibi propinat v, 128 sibi et reliquis Virronibus illa jubebit poma dari cet. v, 149 quamvis te nudum spumanti labello viderit ix, 35 Virronis quantus amicus fieris cet. v, 134 Virroni muræna datur cet. v, 98 Virronem forsitan impensæ parcere credas: hoc agit cet. v, 156 sq.

Virtus in templis colitur i, 115 palmani natalibus æquat vi, 323 est nobilitas sola atque unica viii, 20 virtutis specie et umbra fallit vitium xiv, 109 tanto minor sitis quam famæ: quis enim virtutem amplectitur ipsam, præmia si tollas x, 141 per virtutem unica semita tranquillæ vitæ patet x, 364 virtute nulla redentum a vitii monstrum iv, 2 atque fide par, sed major clade Saguntus xv, 114 de virtute locuti clunem agitant ii, 20 virtutibus obstat res angusta domi iii, 164 cum magnis

affers supercilium grande vi, 168

Virus æquat natalibus palman vi, 323

Vis tanta verborum cadit vi, 440 vires amat vi, 253 hinc stomacho xi, 128 ultra vires habitus nitor iii, 180 viribus ille confisus periit x, 10 occultis egregius fons adjuvat xii, 42 dira passis xv, 104 sine viribus quæ Venerem affectat libido, suspecta est x, 209

Viscantur labra mariti hinc vi, 463

Viscera vulturibus Dacis servabat Fuscus iv, 111 ranarum nunquam inspexi iii, 44 magnarum domuum dominique futuri iii, 72 intra viscera penem legitimum agere an facile et pronum est ix, 43 visceribus spumantibus ardens xiii, 15

Visci calidi fascia ix, 14

Vita vel moribus et re præstem pulcherrima dictu xi, 57 dignior quæ non hostia xiii, 235 dierum paucorum si tanti est x, 343 ipsa jucundius bonum vindicta xiii, 180 magistra qui didicere ferre incommoda vitæ nec jactare jugum, hos quoque felices ducimus xiii, 22 pro vita quædam, non omnia facienda putant Zeno et Stoici xv, 108 vitæ diversum iter ingreditur vii, 172 da spatium, multos da, Jupiter, annos x, 188 angustæ miseræque brevissima portio ix, 127 talis quoque tædia sunt magna xi, 207 secundæ a cornice exemplum x, 247 longæ spatia ad ultima respicere jussit vox justi facunda Solonis x, 275 genus hoc multis ix, 27 spatium extremum inter munera naturæ ponas x, 358 tranquillæ semita unica patet per virtutem x, 364 spes cum sole redit xii, 70 partem non attigit ullam xiv, 106 tempora longa tibi dabuntur xiv, 157 priori contrarius ire ix, 21 vitam impendere vero iv, 91 propter vitam vivendi perdere causas, et animam præferre pudori, summum crede nefas viii, 84 non propter vitam faciunt patrimonia quidam, sed vitio cæci propter patrimonia vivunt xii, 50

Vitis et horti custodem provocat vi, 375 vitem nodosam frangebant vertice viii, 247 posee libello xiv, 193 vitibus fœcundis ager te implet ix, 56 in vitibus quales fuerant, uvæ xi, 72

Vitium omne in præcipiti stetit i,

149 commune id est iii, 182 omne animi tanto conspectius in se crimen habet, quanto maior qui peccat habetur viii, 140 id non magis intollerabile, quam cet. vi, 413 fallit specie virtutis et umbra, cum sit triste habitu, vultuque et veste severum xiv, 109 humanae mentis nullum ferro grassatur sæpius, quam sæva cupido immodici census xiv, 175 vitio gentis nunquam partitur amicum iii, 121 cæci quidam propter patrimonia vivunt xii, 51 carentem domum aspiciat filius xiv, 69 vitia ultima fictos contemnunt Scauros ii, 34 plurima paulatim exiit atque errores omnes sapientia xiii, 188 vitiorum copia quando uberior i, 87 exempla domestica velocius et citius nos corrumpunt, magnis cum subeunt animos auctoribus xiv, 32 elementa quædam sunt xiv, 123 vitii quondam non contingi parva sinebat tecta labor vi, 288 a vitii redemptum nulla virtute nostrum iv, 3

Vito illius occursum vi, 572 vitari quem jubet coccina læna iii, 284 vitanda est Hispania viii, 116

Vitreo bibit ille Priapo ii, 95

Vitro rupto sulphura poscentem calicem v, 48

Vittas Cereris contingere paucae dignæ vi, 50 imponet frontibus xii, 118

Vittata nuper cum eo jacebat sacerdos sanguine adhuc vivo terram subitura iv, 9

Vitulus ferax, templis maturus et aræ, spargendusque mero xii, 7 vituli jecur sectum in carbone ponimus xiii, 117 vitulum mulier si ederet ii, 123 vitulis marinis eripient somnum iii, 238

Vivaria Cæsaris depastum piscem iv, 51 tanquam ad vivaria omnes huc currunt iii, 308

Vivernæ littora ii, 160

Vivit tanquam vicina mariti vi, 509 tua imago viii, 55 vivimus hic ambitiosa paupertate omnes iii, 182 vivunt Bacchanalia ii, 3 quidam vitio cæci propter patrimonia xii, 51 si omnes xv, 62 vivebat Phidiam ebur viii, 103 vivebant aliter homines tunc orbe novo cæloque recenti vi, 12 quondam hoc indigenæ more xiii, 38 vixerat quæ post hunc, uxor x, 272 vivas, et originis hujus gaudia

longa feras viii, 46 vivat Gabiis, ut vixit in agro vi, 56 Pacuvius quæso, vel Nestora totum xii, 128 vivant Artorius istic et Catulus iii, 29 viveret cum (quisque) operto (al. aperto) horto vi, 18 vixerit quot Acestes annos, dicat vii, 235 vive bidentis amans iii, 228 vivite contenti casulis xiv, 179 vivere fato egentis, ut locuples moriaris, manifesta phrenesis est xiv, 137 modo liceat; fient ista palam ii, 135 facie majoris census vii, 137 aliena quadra v, 2 vivendi causas perdere propter vitam viii, 84 causa quibus in solo palato est xi, 11 vivendum est illic iii, 197 recte est, cum propter plurima, tum his præcipue de causis, ut linguas mancipiorum contemas ix, 118 viventis cujusdam rure paterno magna fama est vi, 56 viventibus diu hæc data pœna, ut—multis in luctibus senescant cet. x, 243 sq. victurus an sit adulter post ipsam vi, 567 victuro musto quis plura linit dolia ix, 58

Vivus cur dederit multa puellæ ii, 59 vivo adhuc sanguine terram subitura sacerdos iv, 10 jam decrescabat Homero hoc genus (hominum) xv, 69 patre datur solis militibus testandi jus xvi, 52

Vix ferret iii, 251 duo funera tantum redolent iv, 109 fractum panem v, 68 cui in Cyclada mitti contigit vi, 563 jacet aurato ulla puerpera lecto vi, 594 tota hoc ego nocte redemi ix, 76 cornicines exaudiet x, 214 exiguum malorum particulam ferre potes xiii, 14 quam patulæ ceperat angulus aræ xiii, 74 dicere possis xiv, 150 cuiquam nasus integer xv, 55

Vocalis sportula xiii, 32 vocale eloquium nectit modis canoris vii, 19

Vocat ille pudicam tanti vi, 137 si officium iii, 239 vocamus nanum cujusdam Atlanta viii, 32 vocant jumenta iii, 316 vocarit quocumque spes lucri, classis veniet xiv, 277 vocantem te ad delubra præcedit xiii, 107 ad jura xv, 135 vocantur in consilium proceres iv, 72 hilares nitidique xi, 176 vocari a præcone Trojugenas jubet i, 99 vocatus adest minister v, 63 vocato tortore uritur xiv, 21 vocandus mihi sæpe est ad partes iv, 1

Volat mater ad pullos x, 232 vo-

labant corvi ad Cimbrostragemque viii, 251 volantem fabrum i, 54 volanti cultello structorem spectes saltantem v, 121

Volcanus, ut vulgus, volnus, volsus, voltus i, 9

Volesos Brutumque decebunt, qua turpia cerdoni viii, 182

Volo hoc, sic jubeo, sit pro ratione voluntas vi, 223 nec volo, nec possum funus promittere patris iii, 44 vis tu (al. vin' tu) audax conviva impleri cet. v, 74 si vis esse aliquis i, 74 consilium si vis x, 346 vis frater ab ipsis ilibus v, 135 si vis aliam decerpere ficum xv, 253 visne salutari sicut Sejanus?—vis certe pila cet. x, 90, 94 vult qualem esse Cereis sacerdos xv, 141 quando formosa videri domi vi, 465 qui dives fieri, et cito vult fieri xiv, 176 volunt scire secreta domus iii, 113 posse, qui nolunt occidere quemquam x, 97 voluit quoties Fortuna jocari iii, 40 ipse rhombus capi iv, 69 voluere majores, præceptorem esse parentis sancti loco vii, 209 voles qualiacumque, Judæi somnia vendunt vi, 547 de quocumque proavum tibi sumito libro viii, 134 quodcumque volet, decernat Isis xiii, 92 volet illa commendare tragædum vi, 397 si Fortuna, fies de rhetore consul, si volet hæc eadem, fies de consule rhetor vii, 197 nil vetitum fecisse xiv, 185 velim ipsi pauca v, 107 scire, quare, cet. ix, 1 velis ni parere, pereundum erit x, 339 si esse in parte Senatus xi, 30 velit quid plus ira xiii, 176 veliut omnes nosse, mercedem solvere nemo vii, 157 quod velles, ut faceres tu, olim convenerat vi, 282 vellet si distendere vi, 598 quisquam Deorum huic servire x, 184 cum descendere x, 282 volens præcipitare xii, 38 volenti tibi nosse mores xiii, 159 hæc punire xvi, 13

Volscorum monte viii, 245

Volsiniis positus inter juga iii, 191

Volucrum equum viii, 57 volucrum, sceptro quæ surgit eburno x, 43 volucris carpento viii, 116 volucres Scythicæ xi, 139 subitas Thracum xiii, 167

Volmine arcano quodcumque tradidit Moses xiv, 102

Voluntas sit pro ratione vi, 223 peccandi sola patitur pœnas xiii, 208

Volvit in orbem comas vi, 496 Pa-

læmonis artem vi, 452 quod aurum in mare Tagus et Pactolus iii, 55. xiv, 299 volvas quanquam omnia syrmata a Pyrrha xv, 30 Philippica, volveris a prima quæ proxima x, 126 volvente natura vices et lucis et anni xiii, 88

Voluptas, gaudia cet. i, 85 nulla hujus rari summique boni, quoties cet. vi, 179 quantula nostra vi, 254 quæ, cantante citharædo x, 210 major ista alterius sexus xi, 166 semper minimi et infirmi animi exiguique est ultio xiii, 190 illa summa tamen, quod cet. vi, 368 nulla cœnandi nunc divitibus xi, 120 voluptatem egregiam monstro, cui nulla theatra æquare queas cet. xiv, 256 prima gula senserit xv, 90 voluptates commendat rarior usus xi, 208

Volusi Bithynice xv, 1

Volusos Brutosque vii, 182

Voluta tecum hæc animo i, 168

Vomer deficiat iii, 311 vomere ac marris lassi xv, 167

Vomicæ patres xiii, 95

Vomit et bibit vi, 432

Vorabit rex optima sylvarum i, 135

Vortice lactis torrens xiii, 70 vorticibus s. verticibus ipsis caput abluet vi, 524

Votiva tabella testantur fana plurima xii, 27

Votum, timor, ira i, 85 miserabile tecum feras iii, 276 miserabile, nec spes his saltem ix, 147 insatiabile acquirendi xiv, 125 voti peracti te pœniteat x, 6 voto tuo digna fœmina vi, 60 vota fere prima et cunctis notissima templis, ut crescant opes cet. x, 23 moraris xiv, 250 magna exaudita malignis numinibus x, 111 publica vice-runt x, 284 deponunt, quanquam longissima, cœnæ i, 133 decepta sæpe ad spurcos lacus vi, 602 votorum summa v, 18 usque ad delicias x, 291 votis cujus non suffecerat aurum cet. xiv, 298

Vovebit de grege servorum magna corpora xii, 115 voveas exta sacellis x, 354

Vox blanda et nequam vi, 197 quæ saltante libidine vi, 318 dominæ ix, 78 domini furit xiv, 63 facunda Solonis x, 274 audita nocte fere media, medianque per urbem xi, 111 vocis quod pretium viii, 119 insignia habeant majorum effigies viii, 227 vocem vudentis prætoribus fibula durat nullius vi, 380 locasti

sipario viii, 185 mittere debneras xiii, 114 Angustam miratur, qua deterius nec ille sonat, quo mordetur gallina marito iii, 90 ad jucundum curritur vii, 82 omnem adyti dignam templo veramque xiii, 205 voce ipsius dominæ moneri vi, 539 qua legantur tales versus, quid refert xi, 180 fracta loquendi libertas ii, 111 magna solebat vendere cet. iv, 32 quanta neget xiii, 77 cum voce trementia membra senis x, 198 voces magnas comitum disponere vii, 44 vocibus obscænis fruatur xi, 172

Vulcauia arma capessas cet. viii, 270

Vulcanus tergens brachia Liparæa nigra taberna jam siccato nectare xiii, 45 Vulcani antrum i, 9 officinæ xiii, 45 Vulcano a luteo ad rhetora misit filium x, 132 Vulcano, Veneris marito, dona, quæ componis vii, 25

Vulgus imbellis et inutile sævit hæc rabie xv, 126 montanum positus te audiret aratris ii, 74 vulgi verso pollice quem libet occidunt populariter iii, 36 scelus referemus xv, 29 omne cadaver obtritum perit iii, 260 nostri pars ultima viii, 44 tanta libidine auditur vii, 85 curas nec non et gaudia ridebat x, 51 secreta hæc murmura x, 89 quid majore cachinno excipitur, quam pauper Apicius xi, 3 vulgo quem tua simplicitas risum moveat, nescis xiii, 35 summus utrimque inde furor xv, 36

Vulnus par damnorum viii, 98 nunquam sanabile et immortale odium ardet adhuc Ombos et Tentyra xv, 34 vulnere omni graviorem ignominiam viii, 210 non major dolor xiii, 12 consueto crassum atque recens linum ostendit non una cicatrix iii, 150 ingenti nutantem civem xv, 156 sine vulnere pauca mala xv, 54 sine vulnere et cæde ad generum Cereris pauci descendunt reges et sicca morte tyranni x, 112 vulnera deterges mappa v, 27 pali quis non vidit vi, 247 vulneribus crudis populus modo victor ii, 73 pro multis vix jugera hinc dabantur xiv, 164

Vulsinii positi inter juga iii, 191

Vultur ad fœtus properat xiv, 77 in rupibus nidum facit, raro in arbore xiv, 80 vulturis atqi pœna xiii, 51

magni cibus xiv, 79 vulturibus Dacis viscera servabat Fuscus iv, 111

Vultus quis illi erat x, 68 gravis ix, 12 ingenui puer xi, 154 ficti constantia xiii, 77 vultum alienum sumere omni nocte dieque iii, 105 nudum erigit ad spectacula viii, 205 tandem aperit vi, 467 ut si quis cera facit vii, 238 non agnoscit amici x, 234 crediderint genus esse cibi xv, 170 deformem et tetrum, dissimilemque sui x, 191 modesto sanguine ferventem x, 300 auremque calentem xi, 187 vultu incessuque fatetur morbum ii, 17 recto hoc optas x, 189 et veste severum vitium xiv, 110 non melior ibat iv, 104 teterima nocte subit balnea vi, 418 qualem deprensus habebat Ravola ix, 3 similem tibi xiv, 52 Eumenidum terretur et igni xiv, 285 vultus pictos majorum ostendere viii, 2 jam dimidios aspiceres cuncta per agmina xv, 56

Vulva popinæ quid sapiat xi, 81 vulvæ rigidæ tentigine adhuc ardens vi, 129 vulvam Julia solveret fecundam tot abortivis ii, 32

X

Xerampelinas veteres (al. vestes) nisi donaverit ipsi vi, 519

Xerxes velificavit montes, mare constravit classibus et supposuit rotis, annes fecit ut deficerent, in ventos et mare sæviit, sed rediit una nave cet. x, 173—187

Z

Zalates Armenius cunctis narratur ephebis molliori ardenti sese indulsisse Tribuno ii, 164

Zelotypus Thymeles viii, 197 zelotypæ mœchæ si tibi retegantur serinia vi, 278 zelotypo larbæ prælatas juvenis v, 45

Zenonis præcepta melius nos monent xv, 107

Zonam læva morsuque tenet (naufragus) xiv, 297

Ζωή καὶ ψυχὴ vi, 195

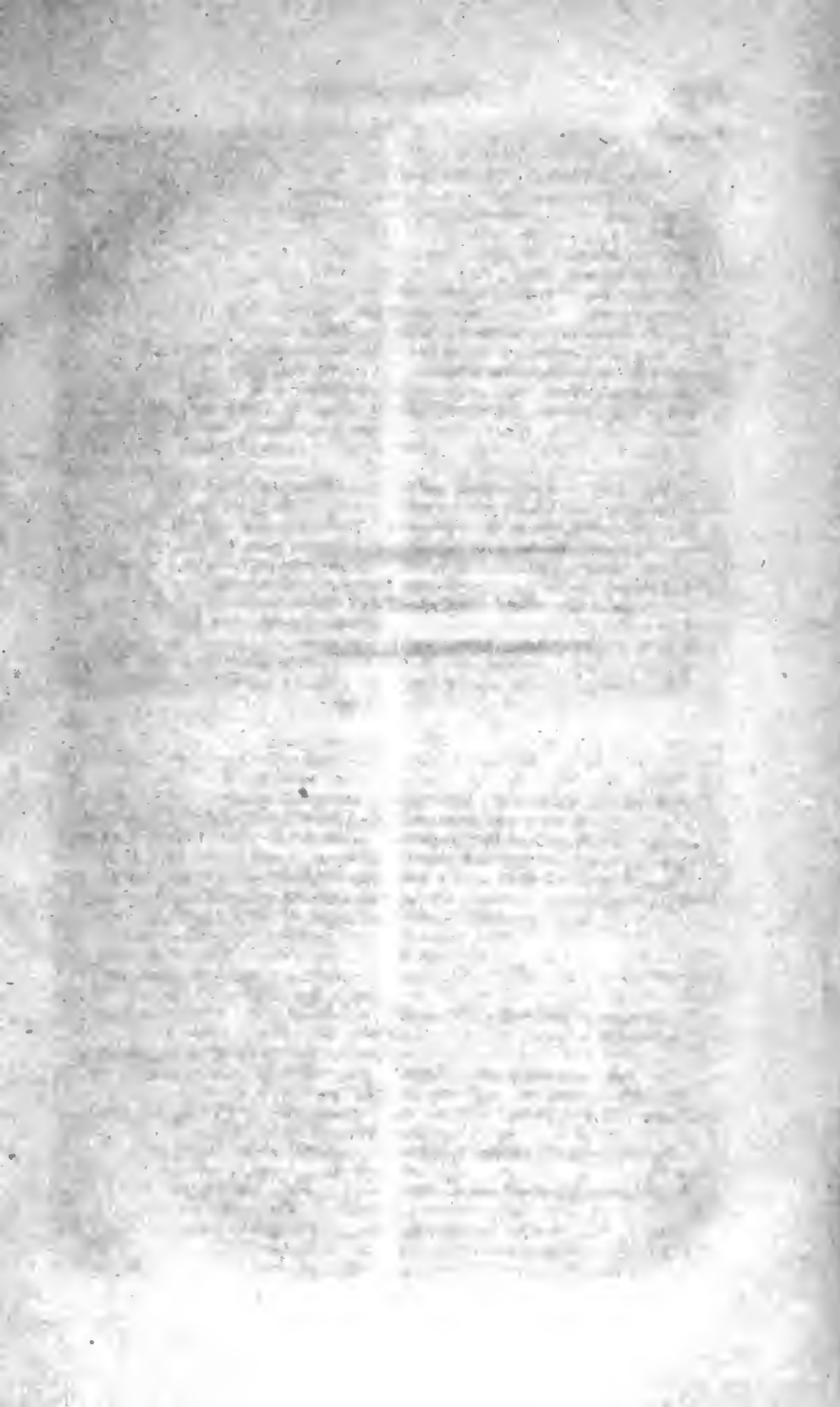
FINIS JUVENALIS.

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

AA 000 404 842 7

University Of California Los Angeles

L 007 625 612 2

UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY
LOS ANGELES, CALIF.

